

සූත්‍රාන්ත පිටකයෙහි

09 වන ග්‍රන්ථය

සංයුත්තනීකාය

(තෘතීය භාගය)

බණ්ඩක වර්ගය

ත්‍රිපිටක පරිවෘත්ත කාරකසභායෙහි
සංයුත්තනීකාය ශෝධක මණ්ඩලය විසින්
සිංහල භාෂාවට නගන ලද වැ

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය විසින් පාඨශෝධන පූර්වක වැ
සංකරණය කරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජය මගින්
ප්‍රකාශිත යි.

ශ්‍රී බු. ව. 2550

ව්‍යවහාර ව. 2006

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 15

The Ninth Book in the
Suttanta-Pitaka

9

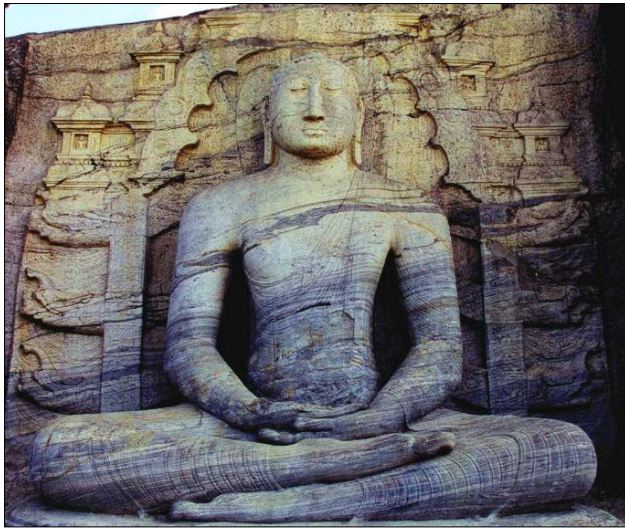
SAMYUTTANIKĀYA (III)

KHANDHAKA VAGGA

With the Sinhala translation by

**The Samyuttanikāya Editorial Board
of
Tripitaka Translation Committee**

Revised and Edited by
The Tripitaka Editorial Board

නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !
නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !!
නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !!!

මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව,
 නිවනේ සැනසීම සොයන සෑම ලොවසියෙකුටම
 පරිහරණය කළහැකි ලෙස සැකසීමට නන් අයුරින් ආයතනවල දැක්වූ
 සෑම උතුමන්ටම පළමුව ස්තූතිය පුදකරන අතරම
 යමෙක් මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව පරිහරණයෙන්,
 යම් සත් කටයුත්තක් කරන්නේනම් එහි ද,
 නිවනේ සැනසීම ලබනම් එහි ද
 සියලු ආනිසංසයෝ මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව
 මේ අයුරින් සැකසීමට ආයතනවල දැක්වූ
 ඔවුන් සෑම දෙනාටම අනුමෝදන් වෙත්වා!!!
 නිවන් දකින තුරු අභිවුර්ධියක්ම වෙත්වා!!!
 පතනා බෝධියකින් වහා වහා නිවනේ සැනසීම ම අත්වේවා!!!

ඔබ සැමට යහපතක්ම වෙත්වා!!!

සැලකිය යුතුය :

මෙම පොතේ පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත. එහි පටුන මත ඇති මාතෘකා මත click කිරීම මගින් ඊට අදාළ පිටුව වෙතට යොමුවේ.
නැවත පටුන වෙතට යොමුවීමට Table of Contents හෝ පිටු අංකය (14) සටහන් කර යොමු වන්න.

සුභතන පිටකේ

සංයුත්තනිකායෝ

තනියෝ ගාගෝ

බන්ධක වගෝ

සුත්තාන පිටකයෙහි

සංයුත්තනිකාය

තනිය ගාගය

බන්ධක වර්ගය

**“ කර්මාන්තසාවේදීතො භික්ඛවෙ ධම්මචිනයො විවචො විරොචති
නො පටිච්ඡෙනා. ”**

**“ මහණෙනි, කර්මාන්තයන් වහන්සේ විසින් දෙශනා කරන ලද
ධර්මය හා චිනය විවාත වූයේ බබළයි. වැසුණේ නො ම බබළයි. ”**

(අධ්‍යුත්තරනිකාය, තිකතිපාත - භරණ්ඩුවග්ග, 9 සූත්‍රය)

පටුන CONTENTS

සංස්කාරක නිවේදනය	...	...	...	...	ix
ත්‍රිපිටක මණ්ඩලය	...	...	...	...	xi
සංකීර්ණ නිරූපණය - ABBREVIATIONS	...	...	...	...	xiii
පාළි භෝජිය - PALI ALPHABET	...	...	...	...	xiv
චන්ද්‍රිකාවගේ විසය සූචි	...	...	...	...	xv
පෙළ හා පරිච්ඡිතය	...	...	...	...	2 - 573
ගාරාදිපාද - සූචි	...	...	...	...	577
සංස්කෘතාමාත්‍යකමණිකා	...	...	...	...	579 - 580
විසයපදනුකමණිකා	...	...	...	...	581 - 585
ගෝධාස්ථාන දර්ශනය	...	...	...	...	587 - 589

සංස්කාරක නිවේදනය

බුද්ධජයන්තී ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලායෙහි පසළොස් (15) වැනි ග්‍රන්ථය වශයෙන් ද, සූත්‍රාන්ත පිටකයෙහි නවවැනි ග්‍රන්ථය වශයෙන් ද පළකරවීමට ත්‍රිපිටක මණ්ඩලය විසින් සම්මත කළ සංයුක්ත නිකායෙහි තුන්වැනි බන්ධකවග්ගය ශ්‍රී ලංකා බෞද්ධ මණ්ඩලය විසින් සිංහල භාෂාවට පරිවර්තන කිරීම සඳහා ගාල්ලේ පරමානන්ද විහාරාධිපති රාජකීය පණ්ඩිත චතුගෙදර අමරසිංහ ස්ථවිරයන් වහන්සේට පවරන ලද්දේය. උන් වහන්සේ විසින් යථාකාලයෙහි නිමහම් කරන ලද එම සිංහල පරිවර්තනය උන් වහන්සේ ද ඇතුළත් වූ සංයුක්තනිකාය ශෝධක මණ්ඩලයෙහි පණ්ඩිත හැගොඩ ධම්මීන්ද්‍ර, පණ්ඩිත ගලගම සරණකර යන තෙර වරුන් විසින් පාළියෙහි ලිපිදෙසාදිය බැහැර කොට පාඨාන්තර ද දක්වමින් සිංහල පරිවර්තනය සකස් කරන ලද්දේය.

එසේ මැ ත්‍රිපිටක සංස්කාරක මණ්ඩලයෙහි ප්‍රධාන සම්පාදක ධුරය බැරූ දර්ශන විශාරද පරවාහාර සිරි චජිරඤ්ඤානිධාන නායක ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේගේ මාර්ගෝපදේශ පරිදි පෙය්‍යාලමුව සූත්‍ර නාම සූත්‍ර සංඛ්‍යා ආදිය ද යථෝක්ත ශෝධක මණ්ඩලය මගින් මැ සකස් කරන ලද විය.

මුද්‍රණ අවස්ථාවට පැමිණ වර්තමාන ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයේ මහතෙරවරුන්ගේ සහාය ඇති වූ මහාවිහාරාන්වයෙහි ආගත වාචනාමාර්ගය නො නැසිය දී ආරක්ෂා කර ගැනීමට වැයම් කළමහ. ඒ සඳහා දීස-මජ්ඣිමාදී වෙනත් නිකාය ග්‍රන්ථ හා අර්ථකථා ද සංසන්දනය කොට විමසන ලද්දේය. එසේ මැ පරිවර්තනය සකස් කිරීමේ දී සියබසෙහි විරාගන ශිෂ්ට සම්ප්‍රදාය සුරක්ෂිත කිරීම ද ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයේ අභිප්‍රේතය විය.

බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන්, හවුරුදු දෙදහස් පන්සියයක් පිරීම නිමිත්ත කොටගෙන පැවැත්වූ බුද්ධජයන්තී උත්සවය අනුස්මරණය කිරීම සඳහා ලංකා බෞද්ධ මණ්ඩලය මගින් ආරම්භ කරන ලද විශිෂ්ඨතම වූ ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ සංශෝධන හා පරිවර්තන කොට සුහුසුරුව මුද්‍රණය කරවාලීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාද්විපයෙහි අතිගරු ජනාධිපති ජේ. ආර්. ජයවර්ධන උතුමාණන්ගේ කාරුණික අනුග්‍රහය ද ගරු සංස්කෘතික කටයුතු පිළිබඳ අමාත්‍ය තැන්පත් ඊ. ඇල්. ඩී. හුරුල්ලේ මැතිතුමාණන්ගේ මෙහෙයැවීම ද සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශයේ අතිරේක ලේකම් සෝමපාල ජයවර්ධන මහතාණන්ගේ බුද්ධිසූරවක උදෙසාගය ද නිසා ත්‍රිපිටක මුද්‍රණය අවසාන වෙමින් පවත්නා අතර මෙම සංයුක්ත-බන්ධක වර්ගය මුද්‍රණය වීමෙන් දීඝාගමාදි මහානිකාය ග්‍රන්ථ සතරෙහි මුද්‍රණය ද අවසාන වූ බව මෙහිලා පවසමහ.

තවද ලංකා බෞද්ධ මණ්ඩලයෙහි පරලෝ සැපත්වූ ද ජීවමාන වූ ද හැම සාමූන් හා මේ සත්කායායෙහි සභාය වූ ද සතුටු වන්නාවූ හැම පිනැතියන් හා රජයේ මුද්‍රණාලයාධිකාරී නෙවිල් නානායක්කාර මහතාණන් ප්‍රමුඛ ත්‍රිපිටක මුද්‍රණාංශයෙහි නියුක්ත වූවාහු ද ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයට සියලු පහසුකම් සලසා දෙන මහානායක වාරිකාරාමයෙහි නියුක්ත ආර්. ඒ. ඇම්. සමරසිංහ මහතා ද ශ්‍රී සද්ධර්ම ප්‍රවර්තක කුශල හේතුයෙන් සුබභාගී වෙත්වායි මමෙහි පූර්වක වැ ආශංසනය කරමිහ.

මේ වගට, ශාසනෝදයකාරී,

ලබ්‍රහ්ම ලංකානන්ද,

මහානායකස්ථවීර වමිහ.

ත්‍රිපිටක මණ්ඩලයේ ප්‍රධානසම්පාදක

2526
1983 නොවැම්බර් මස 05 වැනි දින,

ත්‍රිපිටක කායඛාලයේ දීයැ.

115, විජේරාම මාවත,

කොළඹ 7.

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය

උපදේශක :

අග්ගමහාපණ්ඩිත, බ්‍රහ්මදත්ත ආනන්දමාලිකා මහානායක මහාස්ථවිර පාදයන් වහන්සේ

සහායක :

අග්ගම විද්‍යාවන්ද්‍යපරිවේණාධිපති, ත්‍රිපිටකවාග්ගිච්ඡාචාර්ය, කෝදුගොඩ ශ්‍රී ඥානාලෝක දක්ෂිණලංකායෙහි ප්‍රධාන සංඝනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ

ප්‍රධාන සම්පාදක :

මොල්ලිගොඩ ප්‍රවීණොදය පරිවේණාධිපති ශ්‍රී මහාවිහාරවංශාලංකාර විමල කීර්ති ශ්‍රී ත්‍රිපිටකවාග්ගිච්ඡවර, රාජකීය පණ්ඩිත ලබ්‍රහ්ම ශ්‍රී ලංකානන්ද-කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රීධර්ම මහාසංඝසභායෙහි මහානායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ

සම්පාදක :

කිරුළපත පූර්වාරාමයෙහි හා නාරාහේන්පිට අභයාරාමයෙහි අධිපති අනුරාධපුර බුද්ධශ්‍රාවක ධර්මපියාධිපති, ශාස්ත්‍රපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, රද්දල්ලේ ශ්‍රී ප්‍රඥලෝක-කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රීධර්ම මහාසංඝසභායෙහි අනුනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ

තෙරලියාවල ශ්‍රී සුධර්මාරාමාධිපති, ශාස්ත්‍රපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, වේඩරුවේ ශ්‍රී අනාවමදර්ශී-කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රීධර්ම මහාසංඝසභායෙහි අනුනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ

තිඟුලේ, මාකඩවර විහාරාධිපති, ශ්‍රී රේවත පරිවේණාධිපති, රාජකීය පණ්ඩිත, කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාර ස්ථවිරයන් වහන්සේ

කොළඹ නිකායාධිපති, අශෝකාරාමාධිපති, රාජකීය පණ්ඩිත, කරදන ශ්‍රී ප්‍රඥලංකාර නායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ

අනුරාධපුර බුද්ධශ්‍රාවක ධර්මපියාධිපති ත්‍රිපිටක අංශයෙහි මහාචාර්ය, ශාස්ත්‍රාචාර්ය, රාජකීය පණ්ඩිත ත්‍රිපිටකාචාර්ය, උඩුවේ ජනානන්ද ස්ථවිරයන් වහන්සේ

ලේකම් :

කොළඹ බෞද්ධාලෝක මාවතෙහි බෞද්ධාලෝක විහාරාධිපති, පණ්ඩිත, දෙරගමුවේ සිරි ධම්මපාල-කොළඹදිශායෙහි ප්‍රධාන සංඝනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ

සංකේත නිරූපණය
ABBREVIATIONS

- සිචු — සිහළකර මුද්දිත, නැයින්විහාරනිපිටකගනාමාලා -
මජ්ඣිමනිකායො 1959.
- සං — සංගමකර මුද්දිත පොතක.
- මජ්ඣ. — මජ්ඣිමනිකායො පොතක.
- PTS — PALI TEXT SOCIETY SANYUTTANIKAYA.**

THE PALI ALPHABET

IN SINHALA CHARACTERS

VOWELS

අ ා අං ා ඉ ා ඊ ා උ ා ඌ ා එ ා ඔ

CONSONANTS

කka	ඛkha	ගga	ඝgha	ඞṅa
චca	ඡcha	ජja	ඣjha	ඤṇa
ටṭa	ඨṭha	ඳḍa	ඬḍha	ණṇa
තta	ථtha	දda	ධdha	නna
පpa	ඵpha	බba	භbha	මma
යya	රra	ලla	වva	සsa
හha	භbha	ළla	ආṇa	
කka	කාkā	කිki	කීkī	කුku
ඛkha	ඛාkhā	ඛිkhi	ඛීkhī	ඛුkhu
ගga	ගාgā	ගිgi	ගීgī	ගුgu
				ගුභbū
				ගෙḷe
				ගොḷō

Conjunct - Consonants

කකkka	කඤṅkā	ත්‍රatra	ඵඨmpha
කඛkkha	කණṇha	ද්දdda	ඵඞ, ඵඞmba
කඃkya	කඤṇīca	ඤḍdha	ඵඞmbha
කිkri	කඤṇīcha	ද්දdra	ඵඞmma
කිkva	කඤ, ජṇja	ඤ, ඵdva	ඵඞmha
කඃkhya	කඤඞṇjha	ඵධdhva	ඵඞyya
කඵkhva	ඵඤṇa	ඵනanta	ඵඞyha
කඟgga	ඵඞ, ඵඤṇtha	ඵනtha	ඵඞlla
කඟggha	ඵධḍḍa	ඵදnda	ඵඞlya
කඞṇka	ඵඞḍḍa	ඵඞndha	ඵඞlha
භgga	ඵඞඞṇa	ඵනanna	ඵඞwha
ඵඞṇka	ඵඞඞṇa	ඵනnha	ඵඞssa
ඵඞṇga	ඵඞඞṇtha	ඵඞppa	ඵඞsma
ඵඞṇgha	ඵඞ, ඵඞḍa	ඵඞppha	ඵඞsva
ඵඞcca	ඵඞඞṇha	ඵඞbba	ඵඞhma
ඵඞcccha	ඵනtta	ඵඞbbha	ඵඞvha
ඵඞjja	ඵනtttha	ඵඞbra	ඵඞjha
ඵඞjjha	ඵඞva	ඵඞmpa	

ඞ ා ඞ ා ඞ ා ඞ ා ඞ ා ඞ ා ඞ ා

සංයුත්තනීකායෙ

තථියො භාගො

බ්‍රහ්මකට්ඨංග - විසයසූචි

1. බ්‍රහ්මසංයුත්තං 2-573

1. නකුලපිතුච්ඡෙය්‍යො 2 - 37

1. නකුලපිතු	සුත්තං	2 - 9
2. දෙවිදහ	„	8 - 15
3. භාලිඤ්ඤානි	„	14 - 21
4. දුතිය භාලිඤ්ඤානි	„	20 - 23
5. සමාධිභාවනා	„	22 - 25
6. පටිසල්ලාන	„	26 - 29
7. පඨමඋපාදාපටිතස්සනා	„	28 - 33
8. දුතියඋපාදාපටිතස්සනා	„	32 - 33
9. පඨමඅනිත්තානංගත	„	34 - 35
10. දුතියඅනිත්තානංගත	„	34 - 35
11. තතිය අනිත්තානංගත	„	34 - 37

2. අනිච්චවච්ඡෙය්‍යො 38 - 45

1. අනිච්ච	සුත්තං	38 - 39
2. දුක්ඛ	„	38 - 39
3. අනත්ත	„	38 - 39
4. සදනිච්ච	„	38 - 41
5. සංදුක්ඛ	„	40 - 41
6. සදනත්ත	„	40 - 41
7. පඨමභෙත්තු	„	40 - 41
8. දුතියභෙත්තු	„	42 - 43
9. තතිය භෙත්තු	„	42 - 43
10. අනෙද	„	42 - 45

3. භාරවච්ඡෙය්‍යො 46 - 59

1. භාර	සුත්තං	46 - 47
2. පටිඤ්ඤා	„	46 - 49
3. අභිජාත	„	48 - 49
4. ඡන්දරාග	„	48 - 49

5. පරිමිතයාද	සුභතං	50 - 51
6. දුතිය අයාද	„	52 - 53
7. තතිය අයාද	„	52 - 55
8. අභිනන්දන	„	54 - 57
9. උපපාද	„	56 - 57
10. අභිමුඛ	„	56 - 57
11. පහතිගු	„	58 - 59

4. නිකුත්තංක චගෙතං 60 - 75

1. පරිමි නිකුත්තංක	සුභතං	60 - 61
2. දුතිය නිකුත්තංක	„	60 - 63
3. පරිමි හිකුත්තංක	„	62 - 65
4. දුතිය හිකුත්තංක	„	64 - 67
5. පරිමි අනන්ද	„	66 - 69
6. දුතිය අනන්ද	„	68 - 71
7. පරිමි අනුමම	„	70 - 73
8. දුතිය අනුමම	„	72 - 73
9. තතිය අනුමම	„	72 - 73
10. විකුත්තංක අනුමම	„	74 - 75

5. අනන්දිප චගෙතං 76 - 93

1. අනන්දිප	සුභතං	76 - 79
2. පරිපද	„	78 - 81
3. පරිමිතයාද	„	80 - 81
4. දුතිය අනිච්ඡතංක	„	82 - 83
5. සම්ප්‍රපසානංක	„	82 - 85
6. භික්‍ෂු	„	84 - 87
7. පරිමිතොණ	„	86 - 89
8. දුතියතොණ	„	90 - 91
9. පරිමිතන්දිකංක	„	90 - 91
10. දුතියතන්දිකංක	„	92 - 93

මජ්ඣිම පණ්ණාසක

1. උපසචගෙතං 94 - 125

1. උපස	සුභතං	4 - 95
2. ඩිජ	„	4 - 97
3. උදන	„	8 - 103

4. උපාදාන පරිවහන	සුභං	102 - 109
5. සත්තධර්මාන	,,	108 - 113
6. සම්බුද්ධි	,,	114 - 115
7. පඤ්චවග්ගිය	,,	114 - 119
8. මහාලී	,,	118 - 121
9. ආදිත්ත	,,	120 - 123
10. නිරුත්තරිපථ	,,	122 - 125

2. අරහත්ත වග්ගො 126 - 141

1. උපාදිය	සුභං	126 - 129
2. මඤ්ඤමාන	,,	128 - 129
3. අභිනිඤ්ඤා	,,	130 - 131
4. අනිච්ච	,,	130 - 133
5. දුක්ඛ	,,	132 - 135
6. අනත්ත	,,	134 - 135
7. අනත්තනිය	,,	136 - 137
8. රජනිය	,,	136 - 139
9. රාධ	,,	138 - 141
10. සුරාධ	,,	140 - 141

3. බජ්ජනිය වග්ගො 142 - 179

1. අසාද	සුභං	142 - 143
2. පථම සමුදය	,,	142 - 143
3. දුතිය සමුදය	,,	142 - 143
4. පථම අරහත්ත	,,	144 - 145
5. දුතිය අරහත්ත	,,	146 - 147
6. සිංහොපමි	,,	146 - 149
7. බජ්ජනිය	,,	148 - 155
8. පිණ්ඩාලය	,,	156 - 161
9. පාරිලෝයක	,,	160 - 171
10. පුණ්ණමා	,,	170 - 179

4. ථේර වග්ගො 180 - 235

1. ආනන්ද	සුභං	180 - 183
2. තිය්ස	,,	182 - 189
3. යමක	,,	188 - 201
4. අනුරාධ	,,	200 - 207
5. වකකලී	,,	206 - 215

6. අක්කර්	„	214 - 219
7. බෙමක	„	218 - 227
8. ජනන	„	226 - 233
9. පරම් රාහුල	„	232 - 235
10. දුතිය රාහුල	„	234 - 235

5. පුපර් වගෙහො 236 - 271

1. නදි	සුතනං	236 - 239
2. පුපර්	„	238 - 241
3. ථේණපිණ්ඩුපම	„	240 - 247
4. ගොමියපිණ්ඩුපම	„	246 - 253
5. නබසිබොපම	„	252 - 255
6. සුඤ්ඤ	„	254 - 255
7. ගඤ්ඤබ්භි	„	256 - 259
8. දුතිය ගඤ්ඤබ්භි	„	258 - 261
9. වාසිජ්ඣොපම	„	262 - 267
10. අනිච්ච සඤ්ඤ	„	266 - 271

උපර්පණ්ණාසක

1. අනගවගෙහො 272 - 283

1. අනග	සුතනං	272 - 273
2. දුක්ඛ	„	274 - 275
3. සක්කාය	„	274 - 277
4. පරිඤ්ඤාය	„	276 - 277
5. සමණ	„	278 - 279
6. දුතියසමණ	„	278 - 279
7. සොකාපනත	„	278 - 279
8. අරහනත	„	280 - 281
9. පරමජ්ඣරාග	„	280 - 281
10. දුතියජ්ඣරාග	„	280 - 283

2. බම්බකපිකවගෙහො 284 - 301

1. අවිජ්ජා	සුතනං	284 - 285
2. විජ්ජා	„	284 - 285
3. පරමධම්මකපික	„	284 - 287
4. දුතියධම්මකපික	„	286 - 287
5. බන්ධන	„	288 - 291

6.	පරිමපරිපූර්ණ	„	290 - 291
7.	දුර්වලපරිපූර්ණ	„	290 - 293
8.	සමතුලිතතාව	„	292 - 293
9.	උපාදායක	„	292 - 293
10.	සිල	„	294 - 297
11.	සුභවිකා	„	296 - 299
12.	පරිමකප	„	298 - 299
13.	දුර්වලකප	„	298 - 301

3. අවිජ්ජාපදානං 302 - 313

1.	පරිම සමුදායාද	සුභවං	302 - 303
2.	දුර්වල සමුදායාද	„	304 - 305
3.	තනික සමුදායාද	„	304 - 305
4.	පරිම අසාද	„	306 - 307
5.	දුර්වල අසාද	„	306 - 307
6.	පරිම සමුදාය	„	306 - 307
7.	දුර්වල සමුදාය	„	308 - 309
8.	කොට්ඨික	„	308 - 309
9.	දුර්වල කොට්ඨික	„	310 - 311
10.	තනික කොට්ඨික	„	310 - 313

4. කුසකුලපදානං 314 - 323

1.	කුසකුල	සුභවං	314 - 315
2.	පරිම අනිච්ච	„	314 - 315
3.	දුර්වල අනිච්ච	„	314 - 315
4.	තනික අනිච්ච	„	316 - 317
5.	පරිම දුක්ඛ	„	316 - 317
6.	දුර්වල දුක්ඛ	„	316 - 317
7.	තනික දුක්ඛ	„	316 - 317
8.	අනත්ත	„	318 - 319
9.	දුර්වල අනත්ත	„	318 - 319
10.	තනික අනත්ත	„	318 - 319
11.	නිබ්බදාන	„	320 - 321
12.	අනිච්චානුපස්සන	„	320 - 321
13.	දුක්ඛානුපස්සන	„	320 - 323
14.	අනත්තානුපස්සන	„	322 - 323

5. දිවයිනවග්ගො 324 - 339

1. අජ්ඣන්ත	සුත්තං	324 - 325
2. එතංමම	„	324 - 327
3. සොඅත්තා	„	326 - 329
4. නො වෙ මෙ සිංහ	„	328 - 329
5. මිච්ඡාදිට්ඨි	„	330 - 331
6. සක්කායදිට්ඨි	„	330 - 333
7. අත්තානුදිට්ඨි	„	332 - 333
8. පඨම අභිනිවෙස	„	334 - 335
9. දුතිය අභිනිවෙස	„	334 - 337
10. ආනන්ද	„	336 - 339

2. රාධ සංයුත්තං 340-377

1. පඨම මංජවග්ගො 340 - 351

1. මාර	සුත්තං	340 - 343
2. සත්ත	„	342 - 343
3. භවනෙත්ති	„	344 - 345
4. පරිඤ්ඤාය	„	344 - 345
5. සමණ	„	346 - 347
6. දුතිය සමණ	„	346 - 347
7. සොනාපත්ත	„	346 - 347
8. අරහත්ත	„	348 - 349
9. ඡන්දරාග	„	348 - 349
10. දුතිය ඡන්දරාග	„	348 - 351

2. දුතියමංජවග්ගො 352 - 359

1. මාර	සුත්තං	352 - 353
2. මාරධම්ම	„	352 - 353
3. අනිච්ච	„	352 - 353
4. අනිච්චධම්ම	„	354 - 355
5. දුක්ඛ	„	354 - 355
6. දුක්ඛධම්ම	„	354 - 355
7. අනත්ත	„	356 - 357
8. අනත්තධම්ම	„	356 - 357
9. බ්‍යාධම්ම	„	356 - 357
10. ව්‍යාධම්ම	„	358 - 359
11. සමුදයධම්ම	„	358 - 359
12. නිරෝධ ධම්ම	„	358 - 359

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. අංශාවනවග්ගො 360 - 371

1. මාර	සුත්තං	360 - 361
2. මාරබමම	„	360 - 361
3. අනිච්ච	„	362 - 363
4. අනිච්චබමම	„	362 - 363
5. දුක්ඛ	„	362 - 365
6. දුක්ඛබමම	„	364 - 365
7. අනත්ත	„	364 - 365
8. අනත්තබමම	„	366 - 367
9. බයබමම	„	366 - 367
10. චයබමම	„	366 - 369
11. සමුදයබමම	„	368 - 369
12. නිරෝධ බමම	„	368 - 371

4. උපභිසිත්තකවග්ගො 372 - 377

1. මාර	සුත්තං	372 - 373
2. මාරබමම	„	372 - 373
3. අනිච්ච	„	372 - 373
4. අනිච්ච බමම	„	374 - 375
5. දුක්ඛ	„	374 - 375
6. දුක්ඛ බමම	„	374 - 375
7. අනත්ත	„	374 - 375
8. අනත්තබමම	„	374 - 375
9. බයබමම	„	374 - 375
10. චයබමම	„	376 - 377
11. සමුදයබමම	„	376 - 377
12. නිරෝධ බමම	„	376 - 377

3. දිට්ඨි සංයුතං 378-441

1. සොත්තපනතිවග්ගො 378 - 417

1. වාත	සුත්තං	378 - 381
2. ඵතංමම	„	380 - 383
3. සො අත්තා	„	382 - 387
4. නො ච මෙ සියා	„	386 - 389
5. හඬිදිත්ත	„	388 - 391
6. කරතො	„	392 - 395
7. හෙතු	„	394 - 397

8.	මහාදිවයි	සුත්තං	396 - 403
9.	සසානලොක	„	402 - 405
10.	අසසානලොක	„	404 - 407
11.	අනතවා	„	406 - 407
12.	අනන්තවා	„	408 - 409
13.	තං ජිවං තං සරීර	„	408 - 411
14.	අඤ්ඤං ජිවං අඤ්ඤං සරීර	„	410 - 411
15.	හොති තථංගත	„	412 - 413
16.	න හොති තථංගත	„	412 - 415
17.	හොති ච නච හොති තථංගත	„	414 - 415
18.	නෙව හොති න නහොති තථංගත	„	416 - 417

2. ශමනවග්ගො 418 - 431

1.	වාත	සුත්තං	418 - 419
2 - 6.	එතං මම - සො අත්තා - හො ව මේ සිග්ගා - නච්චිදිත්ත - කරතො	„	420 - 421
7-12.	නච්චිහෙතු - මහාදිවයි - සසාන ලොක - අසසාන - අනතවා - අනන්තවාලොක	„	422 - 423
13-18.	තංජිවිතංසරීර - අඤ්ඤංජිවිඅඤ්ඤං සරීර - හොතිතථංගත - නහොතිතථංගත - හොතිච නචහොති තථංගත - නෙව හොති න න හොති තථංගත	„	424 - 427
19.	රූපි අත්තා	„	426 - 427
20.	අරූපි අත්තා	„	426 - 427
21.	රූපි ච අරූපි ච අත්තා	„	428 - 429
22.	නෙව රූපි නාරූපි අත්තා	„	428 - 429
23.	එකන්ත සුඛි අත්තා	„	428 - 429
24.	එකන්ත දුක්ඛි අත්තා	„	428 - 429
25.	සුඛදුක්ඛි අත්තා	„	428 - 429
26.	අදුක්ඛමසුඛි අත්තා	„	428 - 431

3. ගතියශමනවග්ගො 432 - 435

1-25.	වාත	සුත්තං	432 - 433
26.	අදුක්ඛමසුඛිඅත්තා	„	432 - 435

4. චතුස්ථගමනවග්ගො 436 - 441

1-25.	වාත	සුත්තං	436 - 437
26.	අදුක්ඛමසුඛිඅත්තා	„	438 - 439

4. මකකනවි සංයුතතං 442-449

1. මකකනවිසංයුතතං 442 - 449

1. චක්ඛු	සුතතං	442 - 443
2. රූප	„	442 - 445
3. විඤ්ඤාණ	„	444 - 445
4. එසස	„	444 - 445
5. වේදනා	„	444 - 445
6. සඤ්ඤා	„	446 - 447
7. චේතනා	„	446 - 447
8. තණ්හා	„	446 - 447
9. ඛාදු	„	446 - 447
10. ඛන්ධ	„	448 - 449

5. උප්පාද සංයුතතං 450-457

1. චක්ඛු	සුතතං	450 - 451
2. රූප	„	450 - 451
3. විඤ්ඤාණ	„	452 - 453
4. එසස	„	452 - 453
5. වේදනා	„	452 - 453
6. සඤ්ඤා	„	452 - 453
7. චේතනා	„	454 - 455
8. තණ්හා	„	454 - 455
9. ඛාදු	„	454 - 455
10. ඛන්ධ	„	454 - 457

6. කිලෙස සංයුතතං 458-459

1. චක්ඛු	සුතතං	458 - 459
2. රූප	„	458 - 459
3. විඤ්ඤාණ	„	458 - 461
4. එසස	„	460 - 461
5. වේදනා	„	460 - 461
6. සඤ්ඤා	„	460 - 461
7. චේතනා	„	462 - 463
8. තණ්හා	„	462 - 463
9. ඛාදු	„	462 - 465
10. ඛන්ධ	„	464 - 465

7. පාරිසුරු සංයුතිය 466-477

1. විවේකය	සුභය	466 - 467
2. අවිනිශ්චය	„	468 - 469
3. පිති	„	468 - 469
4. උපෙකාව	„	468 - 471
5. අකාසිකානුකූලතාවය	„	470 - 471
6. විකල්පානුකූලතාවය	„	470 - 471
7. අනිකල්පානුකූලතාවය	„	470 - 471
8. නිවේදනානුකූලතාවය	„	470 - 471
9. නිවේදනානුකූලතාවය	„	472 - 473
10. සුභය	„	472 - 477

8. නායක සංයුතිය 478-493

1. සුභය	සුභය	478 - 479
2. පණිවිඩය	„	478 - 479
3. උපෙකාව	„	478 - 481
4. දුකිය උපෙකාව	„	480 - 481
5. කතිය උපෙකාව	„	480 - 481
6. විකල්ප උපෙකාව	„	480 - 483
7. සුභ	„	482 - 483
8. දුකිය සුභ	„	482 - 483
9. කතිය සුභ	„	484 - 485
10. විකල්ප සුභ	„	484 - 485
11. අනුකූලතා අනුකූලතාවය	„	484 - 485
12-19. පාන - වන් - ගාන - මාලා - ගාන - විලෝපන - සෙය - අවිකල්පතා අනුකූලතාවය	සුභය	486 - 487
20. පදිපෙයානුකූලතාවය	සුභය	488 - 489
21-40. අනුකූලතාදි ජලානුකූලතාවය සුභය		488 - 489
41-44. අනුකූලතා ඔපපාතික - පාන - වන් - ගානානුකූලතාවය සුභය		488 - 489
45-50. මාලා - ගාන - විලෝපන - සෙය - අවිකල්ප - පදිපෙයානුකූලතාවය ඔපපාතික	සුභය	490 - 491

9. සුපණ්ණ සංයුතං 494 - 505

1. සුපණ්ණවග්ගො 494 - 503

1.	සුඤ්චික	සුත්තං	494 - 495
2.	භරණි	,,	494 - 495
3.	ආයකාරි	,,	494 - 497
4 - 6.	දුතිය - තතිය - චතුත්ථ - ආයකාරි සුත්තානි		496 - 497
7.	අත්තදායක අණ්ඩජ	සුත්තං	496 - 497
8-15.	පානදායක - චන්ද - යාන - මාලා - ගන්ධ - විලෙපන - තෙය්‍ය - ආවිසථ දායක අණ්ඩජ	සුත්තං	498 - 499
16.	පදිපෙය්‍යදායක අණ්ඩජ	සුත්තං	500 - 501
17-36.	අත්තදායකාදි ජලාබුජ සංභෙදජ සුත්තානි		500 - 501
37-40.	අත්තදායක - පාන - චන්ද - යාන - දායක ඔපපාතික	සුත්තං	500 - 501
41-46.	මාලාදායක - ගන්ධ - විලෙපන - තෙය්‍ය - ආවිසථ - පදිපෙය්‍ය - දායක ඔපපාතික	සුත්තං	502 - 503

10. ගන්ධබ්බ සංයුතං 504 - 511

1. ගන්ධබ්බවග්ගො 504 - 511

1.	සුඤ්චික	සුත්තං	504 - 505
2.	සුචරිත	,,	504 - 505
3.	මූලගන්ධ	,,	506 - 507
4-12.	සාරගන්ධාදි	සුත්තානි	506 - 507
13-22.	අත්තදානාදි - මූලගන්ධාදි	,,	508 - 509
23-112.	අත්තදානාදි - සාරගන්ධාදි	,,	508 - 511

11. වලාහක සංයුතං 512 - 519

1. වලාහකවග්ගො 512 - 519

1.	සුඤ්චික	සුත්තං	512 - 513
2.	සුචරිත	,,	512 - 513
3-12.	අත්තදායකාදි සිතවලාහක සුත්තානි		514 - 515
13-52.	අත්තදායකාදි උණ්ඨවලාහකාදි සුත්තානි		514 - 517

53.	සිතවලාභක	සූත්‍රය	516 - 517
54.	උණවලාභක	,,	516 - 517
55.	අබ්‍යවලාභක	,,	516 - 617
56.	වාතවලාභක	,,	518 - 519
57.	විශ්වවලාභක	,,	518 - 519

12. වච්ඡගෝත්තර සංයුතතං 520-537

1. වච්ඡගෝත්තරවග්ගො 520 - 537

1.	රූප අකුසලය	සූත්‍රය	520 - 521
2.	වේදනා අකුසලය	,,	520 - 523
3.	සකුසල අකුසලය	,,	522 - 523
4.	සංඛාර අකුසලය	,,	522 - 525
5.	විකුසල අකුසලය	,,	524 - 525
6.	රූප අදස්සන	,,	524 - 525
7.	වේදනා අදස්සන	,,	524 - 525
8.	සකුසල අදස්සන	,,	526 - 527
9.	සංඛාර අදස්සන	,,	526 - 527
10.	විකුසල අදස්සන	,,	526 - 527
11.	රූප අනභිසමය	,,	526 - 527
12.	වේදනා අනභිසමය	,,	526 - 527
13.	සකුසල අනභිසමය	,,	528 - 529
14.	සංඛාර අනභිසමය	,,	528 - 529
15.	විකුසල අනභිසමය	,,	528 - 529
16.	රූප අනනුබෝධ	,,	528 - 529
17.	වේදනා අනනුබෝධ	,,	528 - 529
18.	සකුසල අනනුබෝධ	,,	528 - 529
19.	සංඛාර අනනුබෝධ	,,	530 - 531
20.	විකුසල අනනුබෝධ	,,	530 - 531
21-25.	රූප - වේදනා - සකුසල - සංඛාර - විකුසලය - අප්පට්ඨවේධ	,,	530 - 531
26-29.	රූපාදි අසලකකය		
30.	විකුසල අසලකකය	,,	532 - 533
31-34.	රූපාදි අනුප්පලකකය -		
35.	විකුසල අනුප්පලකකය	,,	532 - 533
36-40.	රූපාදි අපච්චප්පලකකය	,,	532 - 533
41-45.	රූපාදි අසමපෙකකය	,,	532 - 533

46-50.	රූපාදි අපවිත්‍රපෙකකණ සුභතං	532 - 533
51-54.	රූප - වේදනා - සංකල්ප - සංකාර අපවිත්‍රකකණම	534 - 535
55	විකල්පණ අපවිත්‍රකකණම	534 - 537

13. කෘත සංයුතතං 538-573

1. කෘතවග්ගො 538 - 573

1.	සමාපතතිකුසල	සුභතං	538 - 539
2.	සීතිකුසල	„	538 - 541
3	වුට්ඨාන කුසල	„	540 - 541
4.	කල්ලිත කුසල	„	540 - 543
5.	ආරම්භ කුසලතා	„	542 - 543
6.	ගොචර කුසලතා	„	542 - 545
7.	අභිනිහාර කුසලතා	„	544 - 545
8.	සක්කච්චකාරී	„	544 - 547
9.	සාතච්චකාරී	„	546 - 547
10	සප්පායකාරී	„	546 - 549
11.	සමාපතති සීතිකුසල	„	548 - 549
12.	සමාපතතිවුට්ඨානකුසල	„	548 - 551
13.	සමාපතතිකල්ලිතකුසල	„	550 - 551
14.	සමාපතතිආරම්භකුසල	„	550 - 553
15-18.	සමාපතති සීති-ගොචරකුසල සීතිඅභිනිහාර - සක්කච්චකාරී සීති - සාතච්චකාරී	„	552 - 553
19-21.	සමාපතතිසප්පායකාරී - සීති වුට්ඨාන - සීතිකල්ලිත	„	554 - 555
22-27.	සීතිආරම්භණ - ගොචර - අභිනිහාර - සක්කච්චකාරී - සාතච්චකාරී - සප්පායකාරී	„	556 - 557
28 29.	වුට්ඨානකල්ලිත - වුට්ඨාන ආරම්භණ	„	558 - 559
30 34	වුට්ඨානගොචර - අභිනිහාර - සක්කච්චකාරී - සාතච්චකාරී - සප්පායකාරී	„	560 - 561
35 38.	කල්ලිතආරම්භණ - ගොචර - අභිනිහාර - සක්කච්චකාරී	„	562 - 563
39 42.	කල්ලිතසාතච්චකාරී - සප්පායකාරී - ආරම්භණගොචර - අභිනිහාර	„	564 - 565

43-47.	ආරම්භක සකකවකාරි - සුනන.	
	සාකච්ඡාකාරි - සප්පායකාරි -	
	ගොවි ර සකකවකාරි -	
	සාකච්ඡාකාරි	566 - 567
48-52.	ගොවි රසාකච්ඡාකාරි -	
	සප්පායකාරි - අභිනිසාර	
	සකකවකාරි - සාකච්ඡාකාරි -	
	සප්පායකාරි	568 - 569
53.	සකකච්ඡාකාරි	270 - 571
54.	ආරම්භක සප්පායකාරි	570 - 571
55.	සකකච්ඡාකාරි	570 - 575

සුනානාපිටකේ

සංයුත්තනිකායෝ

තනියෝ භාගෝ

බ්‍රහ්මකවග්ගෝ

සුනානාපිටකයෙහි

සංයුත්තනිකාය

තනිය භාගය

බ්‍රහ්මකවග්ගය

සුන්‍යතනපීඨකේ සංයුත්තනීකායෝ

තතියෝ භාගෝ

බන්ධනවග්ගො

1. බන්ධසංයුත්තං

1. මූලපණ්ණාසකො

1. නකුලපිතුටගෙගා

නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්මදායස්.

1. 1. 1. 1.

නකුලපිතු සුත්තං

1. එවං. මෙ සුත්තං: එකං සමයං භගවා භග්ගෙසු විහරති සුංසුමාරගිරො¹ හෙසකලාවතෙ මිඟදයෙ.

අථ ඛො නකුලපිතා ගහපතී යෙන භගවා තෙනුපසඛකම් උපසඛකම්භා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිත්තො ඛො නකුලපිතා ගහපතී භගවන්තං එතදවොච. “අහමස්මි භනෙන, ජ්ණේණා වුද්ධො මහලුකො අභිගතො වයො අනුප්පත්තො අංතුරුකායො අභිණ්ඤාතඛේකා.² අනිවිදස්සාපි ඛො පනාහං භනෙන, භගවතො මනොහාවතීයානඤ්ඤා භික්ඛුනං. ඔච්ඡතු මං භනෙන භගවා, අනුසාසතු මං භනෙන භගවා, යං මමස්ස දීඝරත්තං භිත්තාය සුඛංය.”³ති.

“එවමෙතං ගහපතී, එවමෙතං ගහපතී, අංතුරො හ’යං⁴ ගහපතී, කායො අභිභුතො⁴ පටිසොන්ඤ්ඤා. යො හි ගහපතී. ඉමං කායං පටිඝරතො ඉත්තත්තමපි අරොග්ගං පටිජානෙය්‍ය, කිමඤ්ඤා ඛාලා. තස්මාතිහ තෙ ගහපතී, එවං සික්ඛීතබ්බං: අංතුරුකායස්ස මෙ සතො විත්තං අනාතුරං භවිස්සතීති. එවං හි තෙ ගහපතී, සික්ඛීතබ්බතීති.”

1. සුසුමාරගිරෙ - මජ්ඣං.

2. අභිකඤ්ඤාතඛේකා - මජ්ඣං, ස්‍යා, සි, 1 අභිණ්ඤාතානඛේකා - සි, 2

3. අංතුරුකායං - මජ්ඣං, ස්‍යා, අංතුරො තෙ - සි 1, 2, PTS

4. අභිභුතො - PTS.

සූත්‍රාන්තරපිටකයෙහි
සංයුත්තනිකාය

තෘතීය භාගය

බන්ධකවර්ගීය

1. බන්ධසංයුත්තය

1. මූලපණ්ණාසකය

1. නකුලපිතු වර්ගීය

ඒ හගවත් අර්හත් සම්මාසම්බුදුරජාණන් වහන්සේට නමස්කාර වේවා

1. 1. 1. 1.

නකුලපිතු සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අයන ලදී. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හග්ග දනව්වෙහි සුංසුමාරගිර නුවර සම්පයෙහි භේසකලා මුවළුවහි වැඩ වසන සේක.

එකල්හි නකුලපිතු ගැහැව් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ යැ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැදූ එකත්පයෙක හිත. එකත්පයෙක හුන් නකුලපිතුගැහැව් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට " වහන්ස, මම ජරායෙන් පීරණයෙමි. (වයසින්) වැඩුණෙමි මහලුවෙමි, වයස්ගතයෙමි, පැසුරුවියට පැමිණියෙමි. ශීලන්තය ඇත්තෙමි. නිරතුරු රෝග ඇත්තෙමි. වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක වූ මනෝභාවනීය භික්ෂූන් නිතර නො දක්නාසුලු වෙමි වහන්ස, යමෙක් මට දිගුකලක් හිත සුව පිණිස පවතී නම්, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එසේ මට අවවාද කරන සේක්වා. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට අනුශාසනා කරන සේක්ව " යි තෙල සැලකෙළේ යැ.

" ගැහැව්, තෙල එසේ මැයැ, ගැහැව්, තෙල එසේ මැයැ, ගැහැව්, මේ කය රෝග ඇත්තෙක් මැයැ (දුබල බැවින්) ඛේජුවටක් වැන්න, සියුම් සිවියෙන් වැසුණේ යැ. ගැහැව්, යමෙක් මේ කය පරිහරණය කරමින් මොහොතකුදු නිරෝගබවක් පිළින කරන්නේ නම් ඒ බාලබව හැර අන් කිමෙක් ද ? ගැහැව්, එහෙයින් තොප විසින් මෙහිලා මෙසේ භික්ෂීය යුතු : " ශීලන්තය ඇති මාගේ සිත නො ශීලන් වෙයි " යි. ගැහැව්, තොප විසින් මෙසේ මැ භික්ෂීය යුතු යි වදන.

අථ ඛො නකුලපිතා ගහපතී ගගවතො භාසිතං අනිනඤ්චිථා අනුමොදිථා උට්ඨායාසනා ගගවතාං අභිචාදෙථා පදකඛිණං කතා යෙනායසමා සාරිපුතො නෙත්තපසඛිකමි. උපසඛිකමිථා ආයසමනාං සාරිපුතාං අභිචාදෙථා එකමනාං නිසිදි. එකමනාං නිසිතං ඛො නකුලපිතරං ගහපතීං ආයසමා සාරිපුතො එතදවොච : “විපසකන්තානි ඛො තෙ ගහපතී, ඉඤ්චියානි, පරිසුඤ්ඤා, මුඛවිඤ්ඤා, පරියොදානො, අලුථ නො අජ්ජ ගගවතො සමමුඛා ධම්මො කථං සවණායා”ති. කිං හි නො සියා ගතො, ඉදුනාහං ගතො, ගගවතා ධම්මයා කථාය අමතෙන අභිසිත්තොති. “සථාකථං පන ත්වං ගහපතී, ගගවතා ධම්මයා කථාය අමතෙන අභිසිත්තො”ති?

“ඉධාහං ගතො, යෙන ගගවා නෙත්තපසඛිකමි. උපසඛිකමිථා ගගවතාං අභිචාදෙථා එකමනාං නිසිදි. එකමනාං නිසිතො ඛො’හං ගතො, ගගවතාං එතදවොච : අහමස්මි ගතො, ජිණ්ණො ටුඤ්ඤා මහලුකො අභිගතො වියොඅනුප්පත්තො ආතුරකායො අභිණ්ණාතඤ්ඤා අනිච්චදායාච ඛො පනාහං ගතො, ගගවතො මනොභාවතීයානඤ්ඤා භික්ඛුනං. ඔච්චතු මං ගතො ගගවා, අනුසාසතු මං ගතො ගගවා, යං මමස්ස දිඝරතතං හිතාය සුඛායාති.

එවං ටුඤ්ඤා මං ගතො ගගවා එතදවොච : “එවමෙනං ගහපතී, එවමෙනං ගහපතී, ආතුරො හ’යං ගහපතී, කායො අණ්ඩභුතො පරියොනඤ්ඤා. යො හි ගහපතී, ඉමං කායං පරිහරතො මුත්තකමපි ආරොහාං පච්ජානෙය්‍ය, කිමඤ්ඤාලා බාලා. තස්මාතිහ තෙ ගහපතී, එවං සික්ඛිතබ්බා : ආතුරකායස්ස මෙ සතො වීතතං අනාතුරං හවිස්සාතීති. එවං හි තෙ ගහපතී, සික්ඛිතබ්බනති. එවං ඛොහං ගතො, ගගවතා ධම්මයා කථාය අමතෙන අභිසිත්තො”ති.

“න හි පන ත්වං ගහපතී, පරිභාසි තං ගගවතාං උත්තරිං පච්චුච්ඡිතං : කිත්තාවතා හු ඛො ගතො, ආතුරකායො චෙච්ච භොති ආතුරවීත්තො ච? කිත්තාවතා ච පන ආතුරකායො හි ඛො භොති, නො ච ආතුරවීත්තොති?” දුරතොපි ඛො මයං ගතො, ආගච්ජය්‍යාම ආයසමනො සාරිපුතස්ස සනතිකෙ එතස්ස භාසිතස්ස අත්ථමඤ්ඤාතුං. සාධු වතායසමනාං යෙච්ච සාරිපුතාං පරිභාතු එතස්ස භාසිතස්ස අත්ථොති.

“තෙන හි ගහපතී, සුණාහි සාධුකං මනසි කරොති, භාසිස්සාමිති” ‘එච්චගතොති’ ඛො නකුලපිතා ගහපතී ආයසමනො සාරිපුතස්ස පච්චෙස්සාසි. ආයසමා සාරිපුතො එතදවොච :

කථඤ්ඤා ගහපතී, ආතුරකායො චෙච්ච භොති ආතුරවීත්තො ච :

ඉධ ගහපතී, අසුත්තවා පුපුඤ්ජනො අරියානං අදස්සාච්ච අරියධම්මස්ස අකොච්ඤෙ අරියධම්මෙ අවිනිත්තො, සපුරිසානං අදස්සාච්ච සපුරිසධම්මස්ස අකොච්ඤෙ සපුරිසධම්මෙ අවිනිත්තො, රූපං අත්තතො සමනුපස්සති,

1. කථං හි - මජ්ඣං.
2. න හි පන ත්වං - සා.
3. ආතුරකායොපි - සා.

එකල්හි නිකායානුගත ගෞතම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දේශනාව පිළිගෙන සතුටු වූ හුන්කුන් නැති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැදූ පැදකුණු කොට ආයුෂ්මත් ආරියත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ යැ, එළඹූ ආරියත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙක හිත. එකත්පසෙක හුන් නිකායානුගත ගෞතම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් ආරියත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. "ගෞතම, කොපමේ ඉඳුරෝ වෙසෙසින් පහන්හ, මුඛවර්ණය පිරිසිදු යැ, පැහැපත් යැ. අද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් දහම් කථාවක් අසන්නට ලැබී ද " යි විහන්ස, කිසි නො වේ ද, විහන්ස, මම දන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දහම් කථා නමැති අමාවෙන් අබිසෙස් කරන ලද්දේම වෙමිනි. "ගෞතම, තෙපි කෙසේ නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දහම් කථා නමැති අමාවෙන් අබිසෙස් කරන ලද්දහු ද " යි.

"විහන්ස, මෙහි ලා මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියෙමි. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැදූ එකත්පසෙක හුන්කුමි. විහන්ස, එකත්පසෙක හුන් මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල භූල කෙළෙමි. 'විහන්ස, මම දිරුණෙමි. (වයසින්) වැඩුණෙමි. මහල්ලෙමි. වයස්ගතයෙමි. පැරුණුවියට පැමිණියෙමි. ගිලන්කය ඇත්තෙමි නිරතුරු රෝග ඇත්තෙමි. විහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ (ශ්‍රාවක වූ) මන වඩන හික්මුන් නිතර නො දක්නාසුලු වෙමි. විහන්ස, යමක් මට දිගුකලක් හිතයට සුවයට වැටේ නම්, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එසේ මට අවවාද කරනසේක්වා. විහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට අනුශාසනා කරනසේක්වායි.

විහන්ස, මෙසේ කී කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'ගෞතම, තෙල එසේය. ගෞතම තෙල එසේය. ගෞතම, මේ කය රෝග ඇත්තේ ම යැ බිඳුවටක් වැන්නැ. සියුම් සිවියෙන් වළඳනා ලද්දේ යැ. ගෞතම, යමෙක් මේ කය පරිහරණය කරමින් මොහොතකුදු නිරෝගිව පිළින කරන්නේ නම් ඒ බාලබව හැර අන් කිමෙක් ද ? එහෙයින් ගෞතම, මෙහි තොප විසින් මෙසේ හික්මිය යුතු; ගිලන් කය ඇත්තාවූ මාගේ සිත නො ගිලන් වෙති යි. ගෞතම, තොප විසින් මෙසේ හික්මිය යුතු මැයැ'යි මෙය වදළ සේක. විහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දහම් කථා නමැති අමාවෙන් මෙසේ අබිසෙස් කරන ලද්දේම වෙමි."

"ගෞතම, 'විහන්ස, කොපමණෙකින් ගිලන්කය ඇත්තේත් ගිලන් සිත ඇත්තේත් වේ ද ? කොපමණෙකින් ගිලන්කය ඇත්තේ නො ගිලන් සිත ඇත්තේ වේ ද'යි ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අතින් මතුයෙහි විචාරන්නට තොපට නො මැ වැටැහිණි ද'යි. විහන්ස, ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් වහන්සේ සම්පයෙහි මේ භාෂිතයේ අරුත දන ගැනීම පිණිස අපි දුර සිට වූවත් එමු. මේ භාෂිතයේ අර්ථය ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරුන් වහන්සේට මැ වැටෙත් නම්, මනා මැ යැ.

ගෞතම, එසේ නම් අසව. මැනවින් මෙනෙහි කරව. කියමි'යි. විහන්ස, එසේ යැ යි නිකායානුගත ගෞතම ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වී ය. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ තෙල වදළහ.

ගෞතම, කෙසේ නම් ගිලන්කය ඇත්තේත් ගිලන් සිත ඇත්තේත් වේ ද :

ගෞතම, ආයුෂ්මත් (නුවණැසින්) නො දක්නාසුලු ආයුෂ්මත්වෙහි අදක්ෂ වූ ආයුෂ්මත්වෙහි නො හික්මුණු, සන්තරුණයන් නො දක්නාසුලු සන්තරුණ ධර්මයෙහි අදක්ෂ වූ සන්තරුණ ධර්මයෙහි නො හික්මුණු අශ්‍රැතවත් පාඨශ්ජන තෙමේ රූපය ආත්ම යැ යි

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

රූපවන්තං වා අත්තානං, අත්තනි වා රූපං, රූපයම් වා අත්තානං. 'අහං රූපං මම රූප'නති පරිපුට්ඨංගි හෙති. තස්ස 'අහං රූපං, මම රූප'නති පරිපුට්ඨංගිනො තං රූපං විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හෙති. තස්ස රූපවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදේවද්වක්කධෙදමනස්සපායාසා.

වේදනං අත්තනො සමනුපස්සති, වේදනාවන්තං වා අත්තානං, අත්තනි වා වේදනං, වේදනාය වා අත්තානං. 'අහං වේදනා, මම වේදනා'ති පරිපුට්ඨංගි හෙති. තස්ස 'අහං වේදනා, මම වේදනා'ති පරිපුට්ඨංගිනො තං වේදනා විමර්ණමති, අඤ්ඤාථා හෙති. තස්ස වේදනාවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදේවද්වක්කධෙදමනස්සපායාසා.

සඤ්ඤං අත්තනො සමනුපස්සති, සඤ්ඤාවන්තං වා අත්තානං, අත්තනි වා සඤ්ඤං, සඤ්ඤාය වා අත්තානං. 'අහං සඤ්ඤා, මම සඤ්ඤා'ති පරිපුට්ඨංගි හෙති. තස්ස 'අහං සඤ්ඤා, මම සඤ්ඤා'ති පරිපුට්ඨංගිනො තං සඤ්ඤා විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හෙති. තස්ස සඤ්ඤාවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදේවද්වක්කධෙදමනස්සපායාසා.

සංඛාරෙ අත්තනො සමනුපස්සති, සංඛාරවන්තං වා අත්තානං, අත්තනි වා සංඛාරෙ, සංඛාරෙසු වා අත්තානං. 'අහං සංඛාරා, මම සංඛාරා'ති පරිපුට්ඨංගි හෙති. තස්ස 'අහං සංඛාරා, මම සංඛාරා'ති පරිපුට්ඨංගිනො තෙ සංඛාරා විපරිණමන්ති, අඤ්ඤාථා හෙති. තස්ස සංඛාරවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදේවද්වක්කධෙදමනස්සපායාසා.

විඤ්ඤාණං අත්තනො සමනුපස්සති, විඤ්ඤාණවන්තං වා අත්තානං, අත්තනි වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණයම් වා අත්තානං. 'අහං විඤ්ඤාණං, මම විඤ්ඤාණ'නති පරිපුට්ඨංගි හෙති. තස්ස 'අහං විඤ්ඤාණං, මම විඤ්ඤාණ'නති පරිපුට්ඨංගිනො තං විඤ්ඤාණං විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හෙති. තස්ස විඤ්ඤාණවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදේවද්වක්කධෙදමනස්සපායාසා.

ඵචං ඛො ගහපති, අභුරුකායො වෙච්චි හොති අභුරුපිත්තො ච.

කථඤ්ච ගහපති, අභුරුකායො භි¹ ඛො හොති, නො ච අභුරුපිත්තො.

ඉධ ගහපති, සුචවා අරියසාවකො අරියානං දස්සාවි අරියධම්මස්ස කොච්ඤෙ අරියධම්මෙ සුචිතීනො, සපුරිසානං දස්සාවි සපුරිසධම්මස්ස කොච්ඤෙ සපුරිසධම්මෙ සුචිතීනො න රූපං අත්තනො සමනුපස්සති, න රූපවන්තං වා අත්තානං, න අත්තනි වා රූපං, න රූපයම් වා අත්තානං. 'අහං රූපං, මම රූප'නති න පරිපුට්ඨංගි හෙති. තස්ස 'අහං රූපං, මම රූප'නති අපරිපුට්ඨංගිනො තං රූපං විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හෙති. තස්ස රූපවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා නුපපජ්ජන්ති සොකපරිදේවද්වක්කධෙදමනස්සපායාසා.

1. අභුරුකායො'පි - සිමු.

හෝ, ආත්මය රූප ඇත්තෙකැ යි හෝ, ආත්මයෙහි රූපය පවතී යැ යි හෝ, රූපයෙහි ආත්මය පවතී යැ යි හෝ දකී. 'රූපය මම ය, මාගේ රූපයැ'යි පර්යුක්ත වශයෙන් ගිලගෙන සිටුනේ වෙයි. 'මම රූපයැ, මාගේ රූපයැ'යි වැළඳගෙන සිටින ඔහුගේ ඒ රූපය ජරාමරණ විසින් පෙරළෙයි. අන්‍යාස්වභාවයට පැමිණෙයි. රූපයාගේ විපරිණාමයෙන් හා අන්‍යාස්වභාවයෙන් ඔහුට සෝක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ උපදිති.

වේදනාව ආත්මයැ යි හෝ, ආත්මය වේදනා ඇත්තෙකැ යි හෝ, ආත්මයෙහි වේදනාව පවතී යැ යි හෝ, වේදනාවෙහි ආත්මය පවතී යැ යි හෝ දකී. 'වේදනාව මම යැ මාගේ වේදනාව' යැ යි වැළඳගෙන සිටිනසුලු වෙයි. 'මම වේදනා යෙමි. මාගේ යැ වේදනා යැයි' වැළඳගෙන සිටින ඔහුගේ ඒ වේදනාව විපරිණාම වෙයි. අන්‍යාස්වභාවයට පැමිණෙයි. වේදනායෙහි විපරිණාම අන්‍යාස්වභාවයෙන් ඔහුට සෝක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ උපදිති.

සංඥා ආත්මයැ යි හෝ, ආත්මය සංඥා ඇත්තෙකැ යි හෝ, ආත්මයෙහි සංඥාව පවතී යැ යි හෝ, සංඥාවෙහි ආත්මය පවතී යැ යි හෝ දකී. 'සංඥාව මම ය, මාගේ යැ සංඥා' යැ යි වැළඳගෙන සිටිනසුලු වෙයි. 'සංඥාව මම ය, මාගේ යැ සංඥා' යැ යි පර්යුක්ත ව සිටින ඔහුගේ ඒ සංඥාව විපරිණාම වෙයි. අන්‍යාස්වභාවයට පැමිණෙයි. සංඥාවෙහි විපරිණාමාන්‍යාස්වභාවයෙන් ඔහුට සෝක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ උපදිති.

සංස්කාර ආත්මයැ යි හෝ, ආත්මය සංස්කාර ඇත්තෙකැ යි හෝ, ආත්මයෙහි සංස්කාර පවතී යැ යි හෝ, සංස්කාරයන්හි ආත්මය පවතී යැ යි හෝ දකී. 'සංස්කාර මම ය, මාගේ සංස්කාර' යැ යි පර්යුක්ත ව සිටිනසුලු වෙයි. 'සංස්කාර මම ය, මාගේ සංස්කාර' යැ යි වැළඳගෙන සිටිනසුලු වූ ඔහුගේ ඒ සංස්කාර විපරිණාම වෙයි. අන්‍යාස්වභාවයට පැමිණෙයි. සංස්කාරවිපරිණාමාන්‍යාස්වභාවයෙන් ඔහුට සෝක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ උපදිති.

විඤ්ඤා ආත්මයැ යි හෝ, ආත්මය විඤ්ඤා ඇත්තෙකැ යි හෝ, ආත්මයෙහි විඤ්ඤා පවතී යැ යි හෝ, විඤ්ඤායෙහි ආත්මය පවතී යැ යි හෝ දකී. 'විඤ්ඤා මම යැ මාගේ යැ විඤ්ඤා' යැ යි වැළඳගෙන සිටිනසුලු වෙයි. 'විඤ්ඤා මම යැ, මාගේ විඤ්ඤා' යැ යි වැළඳගෙන සිටින ඔහුගේ ඒ විඤ්ඤා පෙරළෙයි. අත්සැහැවී වෙයි. විඤ්ඤා පෙරළීමෙන් අත්සේ වීමෙන් ඔහුට සෝක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ උපදිති.

ගැහැවි, මෙසේ ගිලන්කය ඇත්තේත් ගිලන්සිත් ඇත්තේත් වෙයි.

ගැහැවි, කෙසේ නම් ගිලන්කය ඇත්තේ ම ගිලන්සිත් ඇත්තේ නොවේ යැ යත් :

ගැහැවි, ආයතීයන් දක්නාසුලු ආයතීධර්මයෙහි දක්ෂ වූ ආයතීධර්මයෙහි නික්මුණු සන්තරුෂයන් දක්නාසුලු සන්තරුෂධර්මයෙහි දක්ෂ වූ සන්තරුෂ ධර්මයෙහි නික්මුණු ශ්‍රැතවත් ආයතීශ්‍රාවක රූපය ආත්මය යි නො දකීයි, ආත්මය රූප ඇත්තෙකැයි හෝ නො දකීයි, ආත්මයෙහි රූපය පවතී ය යි හෝ නො දකීයි, රූපයෙහි ආත්මය පවතී ය යි හෝ නො දකී. 'රූපය මම යැ, මාගේ යැ රූප' යැයි තෘෂ්ණාදෘෂ්ටි විසින් නො ගැනීමෙන් මැඩලන අයුරෙන් නො සිටිනසුලු වෙයි. 'රූපය මම ය, මාගේ රූප' ය යි තෘෂ්ණා දෘෂ්ටින් විසින් වැළඳ නො ගන්නා ඔහුගේ ඒ රූපය ජරාමරණ විසින් පෙරළෙයි අත් සැහැවී වෙයි. රූපයාගේ විපරිණාම අන්‍යාස්වභාවයෙන් ඔහුට සෝක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ නූපදිති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුලත් කර ඇත.

න වේදනං අත්තතො සමනුපසායති, න වේදනාවිනතං වා අත්තතං, න අත්තති වා වේදනං, න වේදනාය වා අත්තතං. 'අහං වේදනා, මම වේදනා'ති න පරිපුර්ව්ඨායි භොති. තස්ස 'අහං වේදනා, මම වේදනා'ති අපරිපුර්ව්ඨායිනො සා වේදනා විපරිණමති, අඤ්ඤාථා භොති. තස්ස වේදනාවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා නුපපඤ්ඤාති සොකපරිදේවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා.

න සඤ්ඤං අත්තතො සමනුපසායති, න සඤ්ඤාවිනතං වා අත්තතං, න අත්තති වා සඤ්ඤං, න සඤ්ඤාය වා අත්තතං. 'අහං සඤ්ඤා, මම සඤ්ඤා'ති න පරිපුර්ව්ඨායි භොති. තස්ස 'අහං සඤ්ඤා, මම සඤ්ඤා'ති අපරිපුර්ව්ඨායිනො සා සඤ්ඤා විපරිණමති, අඤ්ඤාථා භොති. තස්ස සඤ්ඤාවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා නුපපඤ්ඤාති සොකපරිදේවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා.

න සඛ්ඛාරෙ අත්තතො සමනුපසායති. න සඛ්ඛාරවිනතං වා අත්තතං, න අත්තති වා සඛ්ඛාරෙ, න සඛ්ඛාරෙසු වා අත්තතං. 'අහං සඛ්ඛාරා, මම සඛ්ඛාරා'ති න පරිපුර්ව්ඨායි භොති, තස්ස 'අහං සඛ්ඛාරා, මම සඛ්ඛාරා'ති අපරිපුර්ව්ඨායිනො තෙ සඛ්ඛාරා විපරිණමනති, අඤ්ඤාථා භොනති. තස්ස සඛ්ඛාරවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා නුපපඤ්ඤාති සොකපරිදේවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා.

න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපසායති, න විඤ්ඤාණවිනතං වා අත්තතං, න අත්තති වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණසමි වා අත්තතං, 'අහං විඤ්ඤාණං, මම විඤ්ඤාණ'නති න පරිපුර්ව්ඨායි භොති. තස්ස 'අහං විඤ්ඤාණං, මම විඤ්ඤාණ'නති අපරිපුර්ව්ඨායිනො තං විඤ්ඤාණං විපරිණමති, අඤ්ඤාථා භොති. තස්ස විඤ්ඤාණවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා නුපපඤ්ඤාති සොකපරිදේවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා.

ඵචං ඛො ගහපති, අභුරකායො භොති, නො ච අභුරවිතොති.

ඉදමචොච අයසමා භාරිපුතො. අත්තමහො නකුලපිතා ගහපති අයසමතො භාරිපුතසා භාසිතං අභිනඤ්ඤිති.

1. 1. 1. 2.

දෙවදහ සුත්තං

2. ඵචං මෙ සුතං : ඵකං සමයං භගවා සකෙකස්ස¹ විහරති දෙවදහං නාම සත්තානං නිගමො.

අථ ඛො සමබසුලා පච්ඡාභුමගමිකා² හික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඛකමිංසු. උපසඛකමිනිා භගවිනතං අභිවාදෙතිා ඵකමනතං නිසිදිංසු ඵකමනතං නිසිනතා ඛො තෙ හික්ඛු භගවිනතං ඵතදවොවුං : ඉච්ඡාම මයං භනෙත, පච්ඡාභුමං ජනපදං ගතං. පච්ඡාභුමෙ ජනපදෙ නිව්භං කපොතුනති.

1. සකෙකාස්ස - සත්තා.

2. පච්ඡාභුමගමිකා - අධිකාරී.

වේදනාව ආත්මයා යි නො දකිමි, ආත්මය වේදනා ඇත්තෙකැ යි හෝ නො දකිමි, ආත්මයෙහි වේදනාව පවතී යයි හෝ නො දකිමි, වේදනාවෙහි ආත්මය පවතී ය යි හෝ නො දකිමි. 'වේදනාව මම ය, මාගේ වේදනාව' ය යි වැළඳ නො සිටින සුලු වෙයි. 'වේදනාව මම ය, මාගේ වේදනාව' ය යි වැළඳ ගෙන නො සිටින ඔහුගේ ඒ වේදනාව පෙරළෙයි. අන්‍යාථාභාවයට යෙයි වැළඳ නො සිටින සුලු වෙයි. 'වේදනාව මම ය, මාගේ වේදනාව' ය යි වැළඳගෙන නො සිටින ඔහුගේ ඒ වේදනාව පෙරළෙයි. අන්‍යාථාභාවයට යයි. වේදනාවගේ විපරිණාම අන්‍යාථාභාවයෙන් ඔහුට සෝක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ නූපදිති.

සංඥා ආත්මය යි නො දකිමි, ආත්මය සංඥා ඇත්තෙකැ යි හෝ නො දකිමි, ආත්මයෙහි සංඥා පවතී ය යි හෝ නො දකිමි, සංඥාවෙහි ආත්මය පවතී ය යි හෝ නො දකිමි. 'සංඥා මම ය, මාගේ සංඥාව' ය යි වැළඳගෙන නො සිටින සුලු වෙයි. 'සංඥා මම ය, මාගේ සංඥා' ය යි වැළඳගෙන නො සිටින ඔහුගේ ඒ සංඥාව විපරිණාම වෙයි. අන්‍යාකාර වෙයි. සංඥයෙහි විපරිණාමාන්‍යාථාභාවයෙන් ඔහුට සෝක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ නූපදිති.

සංස්කාර ආත්මය යි නො දකිමි, ආත්මය සංස්කාර ඇත්තෙකැ යි හෝ නො දකිමි, ආත්මයෙහි සංස්කාර පවතී ය යි හෝ නො දකිමි, සංස්කාරයන්හි ආත්මය පවතී ය යි හෝ නො දකිමි. 'සංස්කාර මම ය, මාගේ සංස්කාර' ය යි වැළඳගෙන නො සිටින සුලු වෙයි. 'මම සංස්කාරය, මාගේ සංස්කාර' ය යි වැළඳගෙන නො සිටින ඔහුගේ ඒ සංස්කාරයෝ විපරිණාම වෙත්. අත්සැහැවී වෙත්. සංස්කාර විපරිණාමාන්‍යාථාභාවයෙන් ඔහුට සෝකපරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ නූපදිති.

විඤ්ඤා ආත්මය යි නො දකිමි, ආත්මය විඤ්ඤා ඇත්තෙකැ යි හෝ නො දකිමි, ආත්මයෙහි විඤ්ඤා පවතී ය යි හෝ නො දකිමි, විඤ්ඤායෙහි ආත්මය පවතී ය යි හෝ නො දකිමි. විඤ්ඤා මම ය, මාගේ විඤ්ඤා' ය යි වැළඳගෙන නො සිටින සුලු වෙයි. 'විඤ්ඤා මම ය, මාගේ විඤ්ඤා' ය යි වැළඳගෙන නො සිටින ඔහුගේ ඒ විඤ්ඤා විපරිණාම වෙයි. අන්‍යාථාභාව වෙයි. විඤ්ඤායාගේ විපරිණාමාන්‍යාථාභාවයෙන් ඔහුට සෝක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ නූපදිත්.

ගැහැවී, මෙසේ ශීලන්තය ඇත්තේ ශීලන්සිත් නැත්තේ වෙය යි.

ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ මෙය වදළහ. සතුටු සිත් ඇති නකුලපිතු ගැහැවී ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ගේ දේශනාව පිළිගත්තේ යි.

1. 1. 1. 2.

දේවදහ සූත්‍රය

2. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ශාක්‍ය දනව්වෙහි ශාක්‍යයන්ගේ දේවදහ නම් නියමගම්හි වැඩවසන සේක.

එ කල්හි අපරදිග දනව්වට යනු කැමති බොහෝ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත්පයෙක හුන්හ. එකත්පයෙක හුන් ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ : "වහන්ස, අපි අපරදිග දනව්වට යන්නටත්, අපරදිගදනව්වෙහි වාසකරන්නටත් කැමැත්තෙමු" යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අපලොකිතො පන වො භික්ඛවෙ, සාරිපුත්තොති? 'න ඛො තො හනෙත, අපලොකිතො අයස්මා සාරිපුත්තො'ති අපලොකෙථ භික්ඛවෙ, සාරිපුත්තං. පණ්ණිතො භික්ඛු අනුක්‍රාන්තො සමුගමවාටිනනති. එවං හනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චස්සොසුං.

තෙන ඛො පන සමයෙන අයස්මා සාරිපුත්තො හගවතො අවිදුරෙ අඤ්ඤාතරස්මි. එළගලගුලෙබ්බ* නිසින්නො භොති. අථ ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො භාසිතං අභිනාදිකා අනුමොදිකා උච්චායාසනා හගවතං අභිවාදෙකා පදකම්ඤා කතා යෙනායස්මා සාරිපුත්තො තෙනුපසඛකම්භෙසු. උපසඛකම්භා අයස්මා සාරිපුත්තෙන සද්ධිං සමමොදිංසු. සමමොදනියං කථං සාරාණීයං විනිසාරෙකා එකමන්තං නිසිදිංසු. එකමන්තං නිසින්නා ඛො තෙ භික්ඛු අයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොචුං : "ඉච්ඡාම මයං අවුසො සාරිපුත්ත, පච්ඡාභූමං ජනපදං භන්තුං, පච්ඡාභූමෙ ජනපදෙ නිවාසං කපෙපතුනති. අපලොකිතො තො සත්ථා"ති.

සනති භාවුසො, නානාවෙරජ්ජගතං භික්ඛුං පඤ්ඤං පුච්ඡිතාරො බතතිපණ්ණිතොපි බ්‍රාහ්මණපණ්ණිතොපි ගහපතිපණ්ණිතොපි සමණපණ්ණිතොපි. පණ්ණිතො භාවුසො, මනුස්සා විමංසකා : 'කිංවාදි පනායස්මන්තානං සත්ථා කිමකොසිති? කච්චි වො අයස්මන්තානං ධම්මා සුසසුතා සුගගතිතා සුමනසිකතා සුපධාරිතා සුපටිච්ඡාසා පඤ්ඤාය, යථා බ්‍යාකරෙතානං යස්මන්තො වුත්තවාදිතො වෙච්ච හගවතො අස්සථ න ච හගවතං අභූතෙන අඛාචිකෙඛයාථ, ධම්මස්ස වානුධම්මං ව්‍යාකරෙයාථ. න ච කොච්චි සහධම්මකො වාදනුවාදෙ? ශාරග්ගං ථානං අගචෙජයාති?.

"දුරතොපි ඛො මයං, අවුසො, අගචෙජයාම අයස්මන්තො සාරිපුත්තස්ස සනතිකෙ එතස්ස භාසිතස්ස අථමඤ්ඤාතුං, සාධු වතා-යස්මන්තං යෙ ව සාරිපුත්තං පටිභාතු එතස්ස භාසිතස්ස අත්ථො"ති.

තෙන භාවුසො, සුණාථ, සාධුතං මනසි කරොථ, භාසිස්සාමිති. එවමාවුසොති ඛො තෙ භික්ඛු අයස්මන්තො සාරිපුත්තස්ස පච්චස්සොසුං, අයස්මා සාරිපුත්තො එතදවොච :

සනති භාවුසො, නානාවෙරජ්ජගතං භික්ඛුං පඤ්ඤං පුච්ඡිතාරො බතතිපණ්ණිතොපි බ්‍රාහ්මණපණ්ණිතොපි ගහපතිපණ්ණිතොපි සමණපණ්ණිතොපි පණ්ණිතො භාවුසො, මනුස්සා විමංසකා : "කිංවාදි පනායස්මන්තානං සත්ථා කිමකොසි"ති.

එවං පුච්ඡා තුලෙහ අවුසො, එවං බ්‍යාකරෙයාථ : 'ඡන්දරාග-විනයකොසි ඛො තො භාවුසො, සත්ථා'ති.

එවං බ්‍යාකරෙයාපි ඛො අවුසො, අස්සයෙව් උත්තරිං පඤ්ඤං පුච්ඡිතාරො බතතිපණ්ණිතොපි බ්‍රාහ්මණපණ්ණිතොපි ගහපතිපණ්ණිතොපි සමණපණ්ණිතොපි පණ්ණිතො භාවුසො, මනුස්සා විමංසකා : "කිසම්ම පනායස්මන්තානං ඡන්දරාගවිනයකොසි සත්ථා" ති.

1. කිංවාදයස්මන්තානං - ස්වා.
2. වාදනුපාතො ස්වා, සි 1, 2.
3. අස්සයෙව - සිඬු, සි 1, 2.

* එළගලාගුලෙබ්බ - බහුසු

මහණෙනි, තොප විසින් සැරියුත් පුළුවියනා ලද්දේ ද යි. වහන්ස, අප විසින් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ නො පුළුවියනා ලදහ යි. මහණෙනි, සැරියුත් පුළුවියි. මහණෙනි, සැරියුත් පණ්ඩිතයෙක, සමුම්භරුන්ට අනුග්‍රහ කරන්නේ වෙයි. වහන්ස, එසේ ය යි ඒ භික්ෂුහු භාගාවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ.

එ සමයෙහි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ භාගාවතුන් වහන්සේට නුදුරෙහි එක්තුවර ලැහැබෙක වැඩහුන්නාහු වෙති. එ කල්හි ඒ භික්ෂුහු භාගාවතුන් වහන්සේ ගේ වටිනා පිළිගෙන අනුමෝදන් ව හුනස්නෙන් නැගිට භාගාවතුන් වහන්සේ වැද පැදකුණු කොට ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් වෙත එළඹියහ. එළඹ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් සමග සතුටු වූහ. සතුටු විය යුතු සිහි කටයුතු කටාව කොට නිමවා එකත්පයෙක හුන්නහ. එකත්පයෙක හුන් ඒ භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට "ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, අපි පැයුළුදිග දනව්වට යන්නටත්, පැයුළුදිග දනව්වෙහි වසන්නටත් කැමැත්තෙමු. අප විසින් ශාස්තෘන් වහන්සේ පුළුවියනා ලදහ" යි තෙල කීහ.

ඇවැත්නි, අන්තර්ගතයට ගිය මහණහු පැන පුළුවියනා කැත් පඩුවෝ ද බමුණු පඩුවෝ ද ගැහැවි පඩුවෝ ද මහණ පඩුවෝ ද ඇත්තාහු ම ය. ඇවැත්නි, පණ්ඩිත මිනිස්සු 'ආයුෂ්මතුන්ගේ ශාස්තෘ තෙමේ කුමන ලබ්ධි ඇත්තේ ද, කුමක් (අවවාද විසින්) කියන්නේ ද' යි, විමසන්නෝ ය. යම් සේ ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ආයුෂ්මත්හු භාගාවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද්දක් කියන්නෝත් වන්නහු නම්, භාගාවතුන් වහන්සේට අභ්‍යයෙන් නො ද නින්ද කරන්නහු නම්, දහමට ද අනුදහමක් පවසන්නහු නම්, කරුණු සහිත වූ කිසියම් වාදනුවාදයක් ගැරහිය යුතු තැනට නො ද පැමිණෙන්නේ නම් - කිම, ආයුෂ්මත් තොප විසින් (එසේ) දහම් මැනැවින් අසන ලද ද, සකසා උගන්නා ලද ද, මනා කොට මෙනෙහි කරන ලද ද, මැනැවින් සලකා බලන ලද ද, නුවණින් මනා කොට අවබෝධ කරන ලද ද යි.

"ඇවැත්නි, අපි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරුන් වහන්සේ සම්පයෙහි තෙල භාෂිතයෙහි අරුත් දැන ගන්නට දුර සිට වුවත් එන්නෙමු. මැනැවි. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරුන් වහන්සේට ම තෙල වචනයෙහි අරුත වැටහේවා" යි.

ඇවැත්නි, එසේ නම් අසවු. මැනැවින් මෙනෙහි කරවු. කියන්නෙමි යි. 'ඇවැත්නි, එසේ ය' යි ඒ භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට පිළිවදන් ඇස්වූහ. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ මෙය වදළහ :

ඇවැත්නි, අනාදේශගත මහණහුගෙන් පැන පුළුවියනා කැත් පඩුවෝ ද බමුණු පඩුවෝ ද ගැහැවි පඩුවෝ ද මහණ පඩුවෝ ද ඇත් මැ යැ. ඇවැත්නි, පණ්ඩිත මිනිස්සු "ආයුෂ්මතුන් ගේ ශාස්තෘ තෙමේ කිනම් වාද ඇත්තේ ද ? කුමක් (අවවාද වසයෙන්) කියන්නේ ද" යි විමසන්නෝ මැයි.

ඇවැත්නි, මෙසේ පුළුවියනා ලද තෙපි "ඇවැත්නි, අපගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ ඡන්දරාගය නැසීම පවසන සේකැ" යි මෙසේ ප්‍රකාශ කරවු.

ඇවැත්නි, මෙසේ පැවසූ කල්හි ද මතුයෙහි ද පැන පුළුවියනා කැත් පඩුවෝ ද බමුණු පඩුවෝ ද ගැහැවි අඩුවෝ ද මහණ පඩුවෝ ද වෙන් මැ යැ. ඇවැත්නි, පණ්ඩිත මිනිස්සු "ආයුෂ්මතුන්ගේ ශාස්තෘ තෙමේ කිමෙක්හි ඡන්දරාග නැසීම පවසන්නේ ද" යි විමසන්නෝ මැ යි.

එම්. ප්‍රධාන තුලෙන ආවුසො, එම්. බොකරොයාථ : “රූපෙ බො ආවුසො, ඡන්දරගචිනයකඩායි සන්ථා, වේදනය ඡන්දරගචිනයකඩායි සන්ථා, සඤ්ඤා ඡන්දරගචිනයකඩායි සන්ථා, සංඛාරෙසු ඡන්දරගචිනයකඩායි සන්ථා, විඤ්ඤාණෙ ඡන්දරගචිනයකඩායි සන්ථා”යි.

[illegible][illegible]

එවිං. බැංකුතෙපි බො ආවුසො, අසුසෙව් උතතරිං පසුසං. පුවත්තාඳෙ බතතීපසනිතාපි බුතභ්පසනිතාපි ගහපඨිපසනිතාපි සමභ්පසනිතාපි. පසනිතා හාවුසො, මනුසාං විමංසනා: “කිච්චනායං-සමනනානං ආනිංසං දිසා රුපෙ ඡන්දරගවිතනකකාසී සත්ථා, වේදනායං-පෙ- සසුසුයං -පෙ- සරිඛංරෙසු -පෙ- විසුසුභ් සන්දරගවිතනකකාසී සත්ථා”ති.

එවි: පුට්ඨ: කුමන ආවුසො, එවි: බ්‍යාකරෙග්ගංථ : රුපෙ ඛෙ,
ආවුසො, විගතරුගග්ග විගතජ්ඣග්ග විගතපෙමග්ග විගතපිපාසග්ග
විගතපරිලාගග්ග විගතතණ්හග්ග තග්ග රුපග්ග විපරිණංමඤ්ඤථාභාව,
නුපඤ්ඤානි සොකපරිදෙවුක්කදෙමනග්ගපායාසා. වෙදනාය විගතරු-
ගග්ග විගතජ්ඣග්ග විගතපෙමග්ග විගතපිපාසග්ග විගතපරිලාගග්ග
විගතතණ්හග්ග තග්ග, වෙදනාය විපරිණංමඤ්ඤථාභාව, නුපඤ්ඤානි
සොකපරිදෙවුක්කදෙමනග්ගපායාසා. සඤ්ඤා -පෙ- සඬ්ඛිංරෙසු
විගතරුගග්ග විගතජ්ඣග්ග විගතපෙමග්ග විගතපිපාසග්ග විගතපරිලාගග්ග
විගතතණ්හග්ග තෙසං සඬ්ඛිංරග්ග විපරිණංමඤ්ඤථාභාව, නුපඤ්ඤානි
සොකපරිදෙවුක්කදෙමනග්ගපායාසා. විඤ්ඤාණෙ විගතරුගග්ග
විගතජ්ඣග්ග විගතපෙමග්ග විගතපිපාසග්ග විගතපරිලාගග්ග විගත-
තණ්හග්ග තග්ග විඤ්ඤාණග්ග විපරිණංමඤ්ඤථාභාව, නුපඤ්ඤානි

1. අසන්න බෙදාදෙමි - සිමු, සි 1, 2.

2. අවිනිරුගණය - සිතා.

ඇවැත්නි, මෙසේ පුළුස්සා ලද තෙපි “ඇවැත්නි, (අපගේ) ශාස්තෘන් වහන්සේ රූපයෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන සේක. ශාස්තෘන් වහන්සේ වේදනාවෙහි ඡන්ද රාගය නැසීම පවසන සේක. ශාස්තෘන් වහන්සේ සංඥාවෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන සේක. ශාස්තෘන් වහන්සේ සංස්කාරයන්හි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන සේක. ශාස්තෘන් වහන්සේ විඤ්ඤායෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන සේකැ”යි මෙසේ ප්‍රකාශ කරවූ.

ඇවැත්නි, මෙසේ පැවසූ කල්හි දු මතු පැන පුළුස්සනා කැත් පඩුවෝ ද බමුණු පඩුවෝ ද ගැහැවි පඩුවෝ ද මහණ පඩුවෝ ද වෙන් මැ යැ. ඇවැත්නි, පණ්ඩිත මිනිස්සු “ආයුෂ් මතුන්ගේ ශාස්තෘ තෙමේ කීනම් දෙයකින් දැක රූපයෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන්නේ ද ? ශාස්තෘ තෙමේ වේදනාවෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන්නේ ද ? ශාස්තෘ තෙමේ සංඥාවෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන්නේ ද ? ශාස්තෘ තෙමේ සංස්කරකාරයන්හි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන්නේ ද ? ශාස්තෘ තෙමේ විඤ්ඤායෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන්නේ දැ”යි, විමසන්නෝ මැ යි.

ඇවැත්නි, මෙසේ පුළුස්සනා ලද තෙපි මෙසේ ප්‍රකාශ කරවූ : ඇවැත්නි, රූපයෙහි නො පහ වූ රාග ඇති නො පහ වූ ඡන්ද ඇති නො පහ වූ ප්‍රේම ඇති නො පහ වූ පිපාසා ඇති නො පහ වූ පරිදහ ඇති නො පහ වූ තෘෂ්ණා ඇති ඔහුට ඒ රූපය පෙරැළීමෙන් අත් සැහැවි විමෙන් සෝක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ උපදිත්. වේදනාවෙහි සංඥාවෙහි ... සංස්කාරයන්හි නො පැහැ වූ රාග ඇති නො පැහැ ඡන්ද ඇති නො පැහැ ප්‍රේම ඇති නො පැහැ පිපාසා ඇති නො පැහැ පරිදහ ඇති නො පැහැ වූ තෘෂ්ණා ඇති ඔහුට ඒ සංස්කාරයන්ගේ වෙනස් විමෙන් අත්සැහැවි විමෙන් සෝක පරිදේව දුක්ඛදෙමනස්ස උපායාසයෝ උපදිත්. විඤ්ඤායෙහි නො පැහැ රාග ඇති නො පැහැ ඡන්ද ඇති නො පැහැ ප්‍රේම ඇති නො පැහැ පවස් ඇති නො පැහැ පරිදහ ඇති නො පැහැ තෘෂ්ණා ඇති පුද්ගලයාහට ඒ විඤ්ඤායෙහි වෙනස් විමෙන් අත්සැහැවි විමෙන් සෝක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ උපදිත්. ඇවැත්නි, අපගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ දෙයෙකු දැක රූපයෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන සේක. වේදනාවෙහි ... සංඥාවෙහි ... සංස්කාරයන්හි ... විඤ්ඤායෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන සේකැ”යි.

ඇවැත්නි, මෙසේ පැවසූ කල්හි දු මතු පැන පුළුස්සනා කැත් පඩුවෝ ද බමුණු පඩුවෝ ද ගැහැවි පඩුවෝ ද මහණ පඩුවෝ ද ඇත් මැ යැ. ඇවැත්නි, පණ්ඩිත මිනිස්සු “ආයුෂ් මතුන්ගේ ශාස්තෘ තෙමේ කීනම් අනුසයක් දැක රූපයෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන්නේ ද වේදනායෙහි ... සංඥායෙහි ... සංස්කාරයන්හි ... ශාස්තෘ තෙමේ විඤ්ඤායෙහි ඡන්ද රාගය නැසීම පවසන්නේ දැ”යි විමසන්නෝ මැ යි.

ඇවැත්නි, මෙසේ පුළුස්සනා ලද තෙපි මෙසේ පවසවූ : “ඇවැත්නි, රූපයෙහි පහ වූ රාග ඇති පහ වූ ඡන්ද ඇති පහ වූ ප්‍රේම ඇති පහ වූ පිපාසා ඇති පහ වූ පරිදහ ඇති පහ වූ තෘෂ්ණා ඇති පුද්ගලයාහට ඒ රූපයෙහි පරිණාමයෙන් අත්පාභාවයෙන් සෝක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ නූපදිති. වේදනාවෙහි පහ වූ රාග ඇති පහ වූ ඡන්ද ඇති පහ වූ ප්‍රේම ඇති පහ වූ පිපාසා ඇති පහ වූ පරිදහ ඇති පහ වූ තෘෂ්ණා ඇති පුද්ගලයාහට ඒ වේදනායෙහි පරිණාමයෙන් අත්පාභාවයෙන් සෝක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ නූපදිති. සංඥායෙහි ... සංස්කාරයන්හි පහ වූ රාග ඇති පහ වූ ඡන්ද ඇති පහ වූ ප්‍රේම ඇති පහ වූ පිපාසා ඇති පහ වූ පරිදහ ඇති පහ වූ තෘෂ්ණා ඇති පුද්ගලයාහට ඒ සංස්කාරයන්ගේ පරිණාමාත්මකත්වයෙන් සෝක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ නූපදිති. විඤ්ඤායෙහි පහ වූ රාග ඇති පහ වූ ඡන්ද ඇති පහ වූ ප්‍රේම ඇති පහ වූ පිපාසා ඇති පහ වූ පරිදහ ඇති පහ වූ තෘෂ්ණා ඇති පුද්ගලයාහට ඒ විඤ්ඤායාගේ විපරිණාමාත්මකත්වයෙන් සෝක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ නූපදිත්.

14 සංක්‍රමනාත්මකයෙහි මනිනීය සුභතං - නිකුලපිතූවගෙහි [1. 1. 1. 3]

සොකපරිදෙව්දුක්කිදෙමනසුපායාසා. ඉදං ඛො තො ආවුසො ආනිසංසං දිස්සා රුපෙ ඡන්දරගච්ඡිතයක්කාසි සන්ථා වෙදනාය ඡන්දරගච්ඡිතයක්කාසි සන්ථා, සඤ්ඤාය -පෙ- සඤ්ඤායෙසු -පෙ- විඤ්ඤායෙ ඡන්දරගච්ඡිතයක්කාසි සන්ථා”ති.

අකුසලෙ වාටුසො, ධම්මෙ උපසම්පජ්ජි විහරතො; දිට්ඨං චෙව ධම්මෙ සුඛො විහාරෙ අභවිස්ස අවිභානො අනුපායාසො අපරිලාභො කායස්ස ච හෙද පරම්මරණං සුභති පාටිකඛ්ඛා, නසිදං හභවි අකුසලානං ධම්මානං පභානං වණ්ණෙය්‍ය. යස්මි, ච ඛො ආවුසො. අකුසලෙ ධම්මෙ උපසම්පජ්ජි විහරතො; දිට්ඨං ච ධම්මෙ දුක්ඛො විහාරෙ අවිභානො සඋපායසො සපරිලාභො, කායස්ස ච හෙද පරම්මරණං දුස්සති පාටිකඛ්ඛා, නස්මි හභවි අකුසලානං ධම්මානං පභානං වණ්ණෙය්‍යති.

කුසලෙ වාටුසො, ධම්මෙ උපසම්පජ්ජි විහරතො; දිට්ඨං චෙව ධම්මෙ දුක්ඛො විහාරෙ අභවිස්ස අවිභානො සඋපායසො සපරිලාභො කායස්ස ච හෙද පරම්මරණං දුස්සති පාටිකඛ්ඛා, නසිදං හභවි කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදං වණ්ණෙය්‍ය, යස්මි, ච ඛො ආවුසො, කුසලෙ ධම්මෙ උපසම්පජ්ජි විහරතො; දිට්ඨං චෙව ධම්මෙ සුඛො විහාරෙ අවිභානො අනුපායාසො අපරිලාභො, කායස්ස ච හෙද පරම්මරණං සුභති පාටිකඛ්ඛා, නස්මි හභවි කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදං වණ්ණෙය්‍යති.

ඉදමච්චොයස්මි, සාරිපුත්තො. අත්තමහා තෙ භික්ඛු අයස්මානො සාරිපුත්තස්ස භාසිතං අභිභක්ඛන්ති.

1. 1. 1. 3.

හාලිද්දිකානි සුත්තං

3. එවං මෙ සුත්තං: එකං සමයං අයස්මා, මහාකච්චානො අවනතිසු විහරති කුරරහරො පපාතො පබ්බතො. අථ ඛො හාලිද්දිකානි හභපති යෙහායස්මා මහාකච්චානො තෙනුපබ්බතො. උපසබ්බතො අයස්මානං මහාකච්චානං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසිදු. එකමන්තං නිසිත්තො ඛො හාලිද්දිකානි හභපති අයස්මානං මහාකච්චානං එතදච්චො චුත්තමිදං හන්තො, හභවිතො අට්ඨකච්චය්‍යිං මාගන්දිං පඤ්ඤා-

“එකං පභාය අතිකෙතසාරි
භාමෙ අකුඛං මුති සන්ථවාති,
කාමෙහි රිතො අපුරෙකඛරතො’
කථං හ විග්ගස්ස ජනෙන කසිරි”ති.

1. න ඛො - සිමු.
2. කුලහරෙ - මජ්ඣං.
3. පවතෙත - සිමු.
4. හලිද්දිකානි - ස්‍යා.
5. අට්ඨකච්චය්‍යිකෙ - සි 1, 2. PTS
6. මාගන්දි - ස්‍යා, මජ්ඣං
7. අපුරකඛරතො - මජ්ඣං, ස්‍යා, PTS, සි 1, 2.

ඇවැත්නි, අපගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ අනුසස් දකෑ රූපයෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන සේක. ශාස්තෘන් වහන්සේ වේදනායෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන සේක. සංඥයෙහි ... සංස්කාරයන්හි ... ශාස්තෘන් වහන්සේ විඤ්ඤායෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන සේකැ යි.

ඇවැත්නි, අකුසල් දහම් රැස් කොට වසන්තනුට මේ අත්බැවිහිත් නිදුක් වූ තැවිලි නැති දවිලි නැති සුඛවිහරණයෙක් වන්නේ නම්, කායුත් මරණින් මතුත් සුගතිය කැමති විය යුතු නම්, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ අකුසල ධර්මයන්ගේ ප්‍රභාණය නො පසස්නා සේක. ඇවැත්නි යම් භෙයෙකින් අකුසල් දහම් රැස් කොට වසන්තනුට මේ අත්බැවිහිත් දුක් සහිත තැවිලි සහිත දවිලි සහිත දුක්ඛවිහරණයෙක් වේ ද, කායුත් මරණින් මතුත් දුගතිය කැමති විය යුතු ද, එහෙයින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අකුසල ධර්මයන්ගේ ප්‍රභාණය පසස්නා සේක.

ඇවැත්නි, කුසල් දහම් රැස් කොට වසන්තනුට මේ අත්බැවිහිත් දුක් සහිත තැවිලි සහිත දවිලි සහිත දුක්ඛවිහරණයෙක් වන්නේ නම්, කායුත් මරණින් මතුත් දුගතිය කැමති විය යුතු නම්, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසල් දහම් රැස් කිරීම නො පසස්නා සේක. ඇවැත්නි, යම් භෙයෙකින් කුසල් දහම් රැස් කොට වසන්තනුට මේ අත්බැවිහිත් නිදුක් වූ තැවිලි නැති දවිලි නැති සුඛවිහරණයෙක් වේ ද, කායුත් මරණින් මතුත් සුගතිය කැමති විය යුතු ද, එහෙයින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසල් දහම් රැස් කිරීම පසස්නා සේකැ යි.

ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ මෙය වදළහ. සතුටුසිත් ඇති ඒ භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ගේ දේශනාව පිළිගත්හ.

1. 1. 1. 3. භාලිද්දිකානි සූත්‍රය

3. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී : එක්කලෙක ආයුෂ්මත් මහාකච්චාන තෙරණුවෝ අවන්ති දනව්වෙහි කුරරසර නුවර සමීපයෙහි ප්‍රජාත පච්චෙහි වැඩවෙසෙති. එකල්හි භාලිද්දිකානි ගැහැවි ආයුෂ්මත් මහාකච්චාන තෙරණුවන් වෙක එළඹීයේ යැ. එළඹ ආයුෂ්මත් මහාකච්චාන තෙරණුවන් වැද එකත්පසෙකැ හිත. එකත්පසෙක හුන් භාලිද්දිකානි ගැහැවි ආයුෂ්මත් මහාකච්චාන තෙරණුවන්ට තෙල සැලකෙළේ යැ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් අෂ්ටකචර්ගයට අයත් මාගන්දිය ප්‍රඥනයෙහි දී මෙය වදළ සේකැ :

“විඤ්ඤාණගොචර සංඛ්‍යාත ඔකය හැරපියා අනිකෙතසාරී (රූපාදී නිමිත්තෙහි නො හැසිරෙන්නා) වූ ගම්හි සංසර්ගයන් නො කරන්නා වූ කාමයන්ගෙන් වෙන් වූ සසරවට පෙරවු නො කරන්නා වූ ක්ෂිණායුධ මුනි තෙමේ ජනයා සමග විරුද්ධකථා නො කරන්නේ යැ” යි.

ඉමග්න නු බො හතෙත, හගවිතා සබ්බිතෙතන හාසිතග්ග කථං
චිත්තං රත අතෙත දවස්බෙබ්බාති ?

රූපවාහිනු බො ගහපතී, විඤ්ඤාණස්ස ඔකො. රූපවාහිනුග-
චිතීඛ්ඛිඤ්ඤා¹ පන විඤ්ඤාණං ඔකසාරීති වුච්චති. වේදනාවාහිනු බො
ගහපතී විඤ්ඤාණස්ස ඔකො, වේදනාවාහිනුගචිතීඛ්ඛිඤ්ඤා පන
විඤ්ඤාණං ඔකසාරීති වුච්චති. ස්ප්ඤ්ඤාවාහිනු බො ගහපතී, විඤ්ඤාණස්ස
ඔකො, ස්ප්ඤ්ඤාවාහිනුගචිතීඛ්ඛිඤ්ඤා පන විඤ්ඤාණං ඔකසාරීති වුච්චති.
සංඛාරවාහිනු බො ගහපතී, විඤ්ඤාණස්ස ඔකො. සංඛාරවාහිනුග-
චිතීඛ්ඛිඤ්ඤා පන විඤ්ඤාණං ඔකසාරීති වුච්චති. එවං බො ගහපතී,
ඔකසාරී භොති.

සුඵඤ්ච ගහපතී, අනෙකොස් රි හෝති : උපධාතුයං බො ගහපතී,
යො ඡන්දො යො රුගො යං නන්දි යං තණ්හා යෙ උපසුපාදනං³
වේතසො අබ්බිඨානාභිජ්ඣේතානුසාරං, තෙ තථාගතස්ස පටිනා
උච්ඡින්නමූලා තාලාවක්ඛිකතා අනභාවකතා අයත්තිං අනුපාදධම්මා.
තස්මා තථාගතො අනෙකොස් රි වුවිති. වේදනාධාතුයං බො ගහපතී
-පෙ- සඤ්ඤාධාතුයං බො ගහපතී -පෙ- සම්ඛාරාධාතුයං බො ගහපතී,
යො ඡන්දො යො රුගො යං නන්දි යං තණ්හා යෙ උපසුපාදනං වේතසො
අබ්බිඨානාභිජ්ඣේතානුසාරං, තෙ තථාගතස්ස පටිනා උච්ඡින්නමූලා
තාලාවක්ඛිකතා අනභාවකතා අයත්තිං අනුපාදධම්මා. තස්මා තථාගතො
අනෙකොස් රි වුවිති. විඤ්ඤාණධාතුයං බො ගහපතී, යො ඡන්දො
යො රුගො යං නන්දි යං තණ්හා යෙ උපසුපාදනං වේතසො
අබ්බිඨානාභිජ්ඣේතානුසාරං, තෙ තථාගතස්ස පටිනා උච්ඡින්නමූලා
තලාවක්ඛිකතා අනභාවකතා අයත්තිං අනුපාදධම්මා තස්මා තථාගතො
අනෙකොස් රි වුවිති. එවං බො ගහපතී, අනෙකොස් රි හෝති.

කළුඤ්ඤා ගහපතී, නිකේතසාරී හෙය්: රූපනිමිත්තනිකේතවිසාර-
විනිබ්බකි,⁴ ඛෙ: ගහපතී, නිකේතසාරීනී චූළවතී. සද්දුනිමිත්ත - පෙ-
ගකුනිමිත්ත - පෙ- රසනිමිත්ත - පෙ- ඵොට්ඨබ්බනිමිත්ත - පෙ- ධම්ම
නිමිත්තනිකේතවිසාරවිනිබ්බකි: ඛෙ: ගහපතී, නිකේතසාරීනී චූළවතී.
ඵවං ඛෙ: ගහපතී, නිකේතසාරී හෙය්.

කළුකුටු ගහපතී, අනිකේතසාරී හෙයින් : රූපනිමිත්තනීකේතවිසාර-
විනිබ්බකිංඛේ, බො ගහපතී, තථාගතස්ස පටිනා උච්ඡින්නාමුලා නාලාවඤ්ඤානා
අනභාවකතා අයංති අනුපාදාමිමා. තස්මා තථාගතො අනිකේතසාරීති
වුච්චති. සඤ්ජනිමිත්ත -පෙ- ගණිනිමිත්ත -පෙ- රසනිමිත්ත -පෙ-
ථොට්ඨබ්බනිමිත්ත -පෙ- ධම්මනිමිත්තනීකේතවිසාරවිනිබ්බකිංඛේ, බො ගහපතී,
තථාගතස්ස පටිනා උච්ඡින්නාමුලා නාලාවඤ්ඤානා අනභාවකතා අයංති
අනුපාදාමිමා. තස්මා තථාගතො අනිකේතසාරීති වුච්චති. එවං බො
ගහපතී, අනිකේතසාරී හෙයින්.

1. විනිබන්ධය - සා, මණ
2. උපාදායානුපාදාන - සිලි.
3. අනුභාවං කතා - මණ. සා PTT.
4. - විනිබන්ධා කතාව.

වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් වදන ලද මේ දේශනාවෙහි අර්ථය විස්තර වශයෙන් කෙසේ දත යුතු ද?යි.

ගෑහැවිය, රූපස්කන්ධය කම්භිඤ්ජනායාගේ ප්‍රත්‍යය සංඛ්‍යාත ඕකය යි. රූපස්කන්ධයෙහි ඇල්මෙන් බැඳුණු විඤ්ජනාය ඕකසාරී (ගෘහාලයයෙහි හැසිරෙන්නා) ය යි කියනු ලැබේ. ගෑහැවිය, වේදනාස්කන්ධය විඤ්ජනායාගේ ගෘහය යි. වේදනාස්කන්ධයෙහි ඇල්මෙන් බැඳුණු විඤ්ජනාය ගෙහි හැසිරෙන්නා යයි කියනු ලැබේ. ගෑහැවිය, සංඥස්කන්ධය, විඤ්ජනායාගේ ගෘහය යි. සංඥස්කන්ධයෙහි ඇල්මෙන් බැඳුණු විඤ්ජනාය ගෙහි හැසිරෙන්නා යයි කියනු ලැබේ. ගෑහැවිය, සංස්කාරස්කන්ධය විඤ්ජනායාගේ ගෘහය යි. සංස්කාරස්කන්ධයෙහි ඇල්මෙන් බැඳුණු විඤ්ජනාය ගෙහි හැසිරෙන්නා යයි කියනු ලැබේ. ගෑහැවිය, මෙසේ ඕකසාරී වේ.

ගෑහැවිය, කෙසේ නම් අනොකාසාරී වේ ද? ගෑහැවිය, රූපස්කන්ධයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් සතුටු වීමක් යම් තෘෂ්ණාවක්, යම් (තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි) උපය කෙතෙක්, (කාමුපාදනාදී සිවු) උපාදන කෙතෙක් අකුසල් සිත්හි අධිෂ්ඨාන අභිනිවේස අනුසය වූවාහු වෙද්ද, ඔහු තථාගතයන් වහන්සේ විසින් ප්‍රතීණ කරන ලදහ. උසුන් මුල් කරන ලදහ. මුදුන්සුන් තලේ මසක් මෙන් කරන ලදහ. අනාත්තයෙන් අභාවයට පමුණුවන ලදහ. මතු නූපදනා ස්වභාව ඇත්තාහ. එහෙයින් තථාගතයන් වහන්සේ අනොකාසාරී (ගෙහි නොහැසිරෙනු) ය යි කියනු ලැබේ. ගෑහැවිය, වේදනාස්කන්ධයෙහි ... ගෑහැවිය, සංඥස්කන්ධයෙහි ... ගෑහැවිය, සංස්කාරස්කන්ධයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් සතුටු වීමක් යම් තෘෂ්ණාවක්, යම් උපය උපාදන කෙතෙක් අකුසල් සිත්හි අධිෂ්ඨාන අභිනිවේස අනුසය වෙද්ද, ඔහු තථාගතයන් වහන්සේ විසින් ප්‍රතීණ කරන ලදහ. උසුන් මුල් කරන ලදහ. තිස් සුන් තලක් මෙන් කරන ලදහ. අනුභාව කරන ලදහ. මතු නූපදනා ස්වභාව ඇත්තාහ. එහෙයින් තථාගතයන් වහන්සේ අනොකාසාරී ය යි කියනු ලැබේ. ගෑහැවිය, විඤ්ජනාස්කන්ධයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් සතුටු වීමක් යම් තෘෂ්ණාවක්, යම් උපය උපාදන කෙතෙක් අකුසල් සිත්හි අධිෂ්ඨාන අභිනිවේස අනුසය වෙද්ද, ඔහු තථාගතයන් වහන්සේ විසින් ප්‍රතීණ කරන ලදහ. උසුන් මුල් කරන ලදහ. මුදුන්සුන් තලක් මෙන් කරන ලදහ. අනුභාව කරන ලදහ. මතු නූපදනා ස්වභාව ඇත්තාහ. එහෙයින් තථාගතයන් වහන්සේ අනොකාසාරී ය යි කියනු ලැබේ. ගෑහැවිය, මෙසේ අනොකාසාරී වේ.

ගෑහැවිය, කෙසේ නම් නිකේතසාරී (නිවෙස්හි හැසිරෙන්නේ) වේ ද යත් : ගෑහැවිය, රූපාලම්භන නමැති නිවෙස්හි උපන් කෙලෙසුන්ගේ වියාර—පැතිරීම හා විනිබන්ධ—බැඳීම හේතුකොටගෙන නිකේතසාරී යයි කියනු ලැබේ. ශබ්දලම්භන ... ගන්ධාලම්භන ... රසාලම්භන ... ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යාලම්භන ... ගෑහැවිය, ධර්මාලම්භන නමැති නිවෙස්හි භටගත් කෙලෙසුන්ගේ පැතිරීමෙන් හා බැඳීමෙන් නිකේතසාරී යයි කියනු ලැබේ. ගෑහැවිය, මෙසේ නිකේතසාරී වේ.

ගෑහැවිය, කෙසේ නම් අනිකේතසාරී (නිවෙස්හි නොහැසිරෙන්නේ) වේ ද යත් : ගෑහැවිය, රූපාලම්භන නමැති නිවෙස්යෙහි (භටගත් කෙලෙසුන්ගේ) වියාරවිනිබන්ධයෝ තථාගතයන් වහන්සේ විසින් ප්‍රතීණ කරන ලදහ. තාලාවස්තුක කරන ලදහ. අනභාව කරන ලදහ. මතු නූපදනා ස්වභාව ඇත්තාහ. එහෙයින් තථාගතයන් වහන්සේ අනිකේතසාරී යයි කියනු ලැබේ. ශබ්දලම්භන ... ගන්ධාලම්භන ... රසාලම්භන ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යාලම්භන ... ගෑහැවිය, ධර්මාලම්භන නමැති නිවෙස්හි භටගත් කෙලෙසුන්ගේ වියාරවිනිබන්ධයෝ තථාගතයන් වහන්සේ විසින් ප්‍රතීණ කරන ලදහ. උසුන් මුල්කරන ලදහ. තාලාවස්තුක කරන ලදහ. අනභාව කරන ලදහ. මතු නූපදනා ස්වභාවය ඇත්තාහ. එහෙයින් තථාගතයන් වහන්සේ අනිකේතසාරී ය යි කියනු ලැබේ. ගෑහැවිය, මෙසේ අනිකේතසාරී වේ.

කප්පුට ගහපති, ගාමෙ සන්ධිප්පාතො හොති : ඉධ ගහපති, එකවේවා ගිහිති සංසාරෙය්වා¹ විහරති සහනන්දී සහසොක්ඛී සුඛිනෙසු සුඛිනො දුක්ඛිනෙසු දුක්ඛිනො. උපපන්නෙසු කිට්ඨකරණීයෙසු අත්තනා වොයොගං අපජ්ජති. එවං ඛො ගහපති ගාමෙ සන්ධිප්පාතො හොති.

කප්පුට ගහපති, ගාමෙ න සන්ධිප්පාතො හොති : ඉධ ගහපති එකවේවා ගිහිති අසංසාරෙය්වා² විහරති න සහනන්දී න සහසොක්ඛී න සුඛිනෙසු සුඛිනො න දුක්ඛිනෙසු දුක්ඛිනො. උපපන්නෙසු කිට්ඨකරණීයෙසු න අත්තනා වොයොගං³, අපජ්ජති. එවං ඛො ගහපති, ගාමෙ න සන්ධිප්පාතො හොති.

කප්පුට ගහපති, කාමෙහි අරිතො හොති : ඉධ ගහපති, එකවේවා කාමෙසු අවිගතරාගො හොති අවිගතජ්ඣෙ අවිගතපෙමො අවිගතපිපාසො අවිගතපරිත්තො අවිගතකණො. එවං ඛො ගහපති, කාමෙහි අරිතො හොති.

කප්පුට ගහපති, කාමෙහි රිතො හොති : ඉධ ගහපති, එකවේවා කාමෙසු විගතරාගො හොති විගතජ්ඣෙ විගතපෙමො විගතපිපාසො විගතපරිත්තො විගතකණො. එවං ඛො ගහපති කාමෙහි රිතො හොති.

කප්පුට ගහපති පුරෙකඛරතො හොති : ඉධ ගහපති, එකවේවා එවං හොති : එවං රූපො සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවං වේදනො සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවං සංකෘතියං සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවං විඤ්ඤානං සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවං ඛො ගහපති, පුරෙකඛරතො හොති.

කප්පුට ගහපති, අපුරෙකඛරතො හොති : ඉධ ගහපති, එකවේවා එවං න හොති : එවං රූපො සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවං වේදනො සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවං සංකෘතියං සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවං විඤ්ඤානං සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවං ඛො ගහපති, අපුරෙකඛරතො හොති.

කප්පුට ගහපති, කප්පං විගහස්ස ජනෙන කත්තා හොති : ඉධ ගහපති, එකවේවා එවං රූපං කප්පං කත්තා හොති : න නිං ඉමං ධම්මවිනයං අප්පාදාසි. අහං ඉමං ධම්මවිනයං අප්පාදාමි, කිං නිං ඉමං ධම්මවිනයං අප්පාදාසි? මිත්ථපට්ඨනො නිමසි අකමසමි සම්මපට්ඨනො. පුරෙ වට්ඨනිං පට්ඨා අවට්ඨ, පට්ඨා වට්ඨනිං පුරෙ අවට්ඨ. සතිතං මෙ අසතිතං තෙ. අච්ඡේදනං තෙ විපරිච්ඡිතං. අරුපිතො තෙ වාදෙ. වර වාදපමොක්ඛාය නිග්ගහිතොසි. නිබ්බේදෙහි වා සචෙ පහොසි⁴ ති, එවං ඛො ගහපති, කප්පං විගහස්ස ජනෙන කත්තා හොති.

1. ගිහිසංසාරෙය්වා - මජ්ඣං.
2. ගිහිඅසංසාරෙය්වා - මජ්ඣං.
3. තෙසු යොගං - මජ්ඣං. ස්‍යා. PTS.
4. එවං සසංකෘතියං - සි.
5. අධිවිඤ්ඤානො - මජ්ඣං ස්‍යා. PTS. සි. 1, 2. සි සිච්ච.
6. නිබ්බේදෙහි ස්‍යා. සි. 1, 2.

ගැහැවිය, කෙසේ නම් ගම්හි හටගත් සන්ථව ඇත්තේ වෙද යත් : ගැහැවිය, මෙසස්නෙහි ඇතැම් මහණෙක් ගිහියන් හා සංසාෂ්ට (මුසු) වූයේ සමග සතුටු වන්නේ සමග ශෝක කරන්නේ (දයකයන්) සුඛිත කල්හි සුඛිත වන්නේ දුඛිත කල්හි දුඛිත වන්නේ වෙසෙයි. උපන් කටයුතු ඇතිකල්හි තමා උපයෝගයට (එහි යෙදීමට) පැමිණෙයි. ගැහැවිය, මෙසේ ගම්හි හටගත් සන්ථව ඇත්තේ වෙ.

ගැහැවිය, කෙසේ නම් ගම්හි හටගත් සන්ථව නැත්තේ වෙ ද : ගැහැවි, මෙසස්නෙහි ඇතැම් මහණෙක් ගිහියන් හා මුසු නො වූයේ සමග සතුටු නො වන්නේ සමග ශෝක නො කරන්නේ (දයකයන්) සුඛිත කල්හි සුඛිත නො වන්නේ දුඛිත කල්හි දුඛිත නො වන්නේ වෙසෙයි. උපන් කටයුතු ඇති කල්හි තමා යෙදීමට නො පැමිණෙයි. ගැහැවි, මෙසේ ගම්හි හටගත් සංසර්ග නැත්තේ වෙ.

ගැහැවි, කෙසේ නම් කාමයන්ගෙන් නො සිස් වූයේ වෙ ද : ගැහැවිය, මෙසස්නෙහි ඇතැම් මහණෙක් වස්තු කාමයන්හි නො පහ වූ රාග ඇත්තේ නො පහ වූ ඡන්ද ඇත්තේ නො පහ වූ ප්‍රේම ඇත්තේ නො පහ වූ පවස් ඇත්තේ නො පහ වූ පරිදහ ඇත්තේ නො පහ වූ තෘෂ්ණා ඇත්තේ වෙයි. ගැහැවි, මෙසේ ක්ලේශකාමයන්ගෙන් නො සිස් වූයේ වෙ.

ගැහැවි, කෙසේ නම් කාමයන්ගෙන් සිස් වූයේ වෙ ද : ගැහැවිය, මෙසස්නෙහි ඇතැම් මහණෙක් කාමයන්හි පහ වූ රාග ඇත්තේ පහ වූ ඡන්ද ඇත්තේ පහ වූ ප්‍රේම ඇත්තේ පහ වූ පවස් ඇත්තේ පහ වූ පරිදහ ඇත්තේ පහ වූ තෘෂ්ණා ඇත්තේ වෙයි. ගැහැවි, මෙසේ කාමයන් ගෙන් සිස් වූයේ වෙ.

ගැහැවිය, කෙසේ නම් සසරවට පෙරටු කරන්නේ වෙ ද : ගැහැවි, මෙසස්නෙහි ඇතැම් මහණෙක්හට “ මතුකල මෙබදු රු ඇත්තෙමි වෙමි. මතුකල මෙබදු වේදනා ඇත්තෙමි වෙමි. මතුකල මෙබදු සංඥ ඇත්තෙමි වෙමි. මතුකල මෙබදු සංස්කාර ඇත්තෙමි වෙමි. මතුකල මෙබදු විඤන ඇත්තෙමි වෙමි. මෙසේ අදහස් වෙයි. ගැහැවිය, මෙසේ සසරවට පෙරටු කරන්නේ වෙ.

ගැහැවි, කෙසේ නම් සසරවට පෙරටු නො කරන්නේ වෙ ද : ගැහැවි, මෙසස්නෙහි ඇතැම් මහණෙක්හට “ මතුකල මෙබදු රු ඇත්තෙමි වෙමි. මතු කල මෙබදු වේදනා ඇත්තෙමි වෙමි. මතුකල මෙබදු සංඥ ඇත්තෙමි වෙමි. මතුකල මෙබදු සංස්කාර ඇත්තෙමි වෙමි. මතු කල මෙබදු විඤන ඇත්තෙමි වෙමි ” යි මෙසේ අදහස් නො වෙයි. ගැහැවිය, මෙසේ සසරවට පෙරටු නො කරන්නේ වෙ.

ගැහැවිය, කෙසේ නම් ජනයා සමග විග්‍රාහික කරා කරන්නේ වෙ ද යත් : ගැහැවිය, මෙසස්නෙහි ඇතැම් කෙනෙක් මෙබදු කරා කරන්නේ වෙයි : “ තෝ මේ ශාසනය නො දනිති. මම මේ ශාසනය දනිමි. කිම, තෝ මේ ශාසනය දනිති ද ? තෝ වරදවා පිළිපත්තෙහි මම මැනවින් පිළිපත්තෙමි වෙමි. පළමු වැ කිය යුක්ත පසු වැ කියෙහි පසු වැ කිය යුක්ත පළමු වැ කියෙහි. මාගේ වචනය සිලිටි යැ. තාගේ වචනය නො සිලිටි යැ තා විසින් (කලක් ම) පුරුදු කරන ලද වාදය (මාගේ වාදයෙන්) පෙරැළී ගියේ යැ. තට වාද නගන ලදී. වාදයෙන් මිදීම පිණිස (හැසිරෙව. ක්‍රියා කර ව.) නිග්‍රහ කරන ලද වෙහි. ඉදින් පොහොසත්හි නම් මුදව (මෙහි දී ම මිඳෙව.) ” යි. ගැහැවිය, මෙසේ ජනයා සමග විග්‍රාහික කරා කරන්නේ වෙ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුලත් කර ඇත.

කථංකුච්චි ගහපතී, කථං න විග්ගහන ජනෙන කතතා හොති : ඉධ ගහපතී, එකච්චො න එවිරුපිං කථං කතතා හොති : “ න නිං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානාසි අහං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානාමි. නිං නිං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානිස්සාසි ? ඡිව්ඡා පටිපනො නිමසි අහමස්මි සම්මා පටිපනො. පුරෙ වච්ඡිතං පච්ඡා අවච්චි, පච්ඡා වච්ඡිතං පුරෙ අවච්චි, සතිතං මෙ, අසතිතං තෙ, අවිණ්ණං තෙ විපරිච්ඡිතං ආරොපිතො තෙ වාදො, චිර වාදප්පමොක්ඛාය නිග්ගහිතොසි තිබ්බෙරොති වා සචෙ පහොසි”ති. එවං ඛො ගහපතී, කථං න විග්ගහන ජනෙන කතතා හොති.

ඉති ගහපතී, යං තං වුත්තං භගවතා අධිකච්ඡිතො මාගඤ්ඤපඤ්ඤා

“ඔකං පහාය අනිකෙතසාරී
භාමෙ අකුබ්බං මුනි සත්ථවානි
කාමෙහි රිතො අපුරෙකකරතො
කථං න විග්ගහන ජනෙන කසිරුති.”

ඉමස්ස ඛො ගහපතී, භගවතා සංඛිතිතොන භාසිතස්ස එවං විජ්ජාරෙන අජෙථා දධිබ්බොති.

1. 1. 1. 4.

දුතිය භාලිද්දිකානි සුත්තං

4 එවං මෙ සුත්තං : එකං සමයං ආයස්මා මහාකච්චානො අවිනතිසු විහරති කුරිරිහරෙ පපානෙ පබ්බතෙ. අථ ඛො භාලිද්දිකානි ගහපතී යෙනායස්මා මහාකච්චානො තෙහුපසංඛිතමි. උපසංඛිතමිත්වා ආයස්මානං මහාකච්චානං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසිද්දි, එකමන්තං නිසිනො ඛො භාලිද්දිකානි ගහපතී ආයස්මානං මහාකච්චානං එතදච්චෙව :

වුත්තමිදං භනො, භගවතා සක්කපඤ්ඤා “යෙ තෙ සමණවුගමණා තණ්හාසංඛිතවුත්තතා, තෙ අවච්ඡිතනිව්භා අවච්ඡිතයොගකෙඛමිනො අවච්ඡිතවුගමා රිතො අවච්ඡිතපටිගොසානා සෙව්ඨා දෙවමිත්තස්සාන”තති. ඉමස්ස හු ඛො භනො, භගවතා සංඛිතිතොන භාසිතස්ස කථං විජ්ජාරෙන අජෙථා දධිබ්බොති.

රුපධාතුයා ඛො ගහපතී, යො ඡඤ්ඤ යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා යෙ උපසුපාදනා වේතසො අධිධානාහිනිවේසානුසයා, තෙසං ඛයා විරාගා නිරොධා වාගා පටිනිස්සග්ගා විතතං සුචිත්තනනති වුච්චති. වෙදනාධාතුයා ඛො ගහපතී -පෙ- සංකුඤ්ඤාධාතුයා ඛො ගහපතී -පෙ- සංඛාරාධාතුයා ඛො ගහපතී -පෙ- විඤ්ඤාණධාතුයා ඛො ගහපතී, යො ඡඤ්ඤ යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා යෙ උපසුපාදනා වේතසො අධිධානාහිනිවේසානුසයා, තෙසං ඛයා විරාගා නිරොධා වාගා පටිනිස්සග්ගා විතතං සුචිත්තනනති වුච්චති.

ගැහැටිය, කෙසේ නම් ජනයා සමග විග්‍රාහික කථා නොකරන්නේ වෙද යත්: ගැහැටි, මෙයස්තෙහි ඇතැම් මහණෙක් මෙබඳු කථා නො කරන්නේ වෙයි: “ තෝ මේ ශාසනය නො දනිති, මම මේ ශාසනය දනිමි. කිම, තෝ මේ ශාසනය දන්නෙහි ද ? තෝ වරදවා පිළිපත්තෙහි, මම මැනවින් පිළිපත්තෙමි වෙමි. පළමු කිය යුත්ත පසුවැ කියෙහි. පසු වැ කියයුත්ත පළමු කියෙහි. මාගේ වචනය සිලිටි යැ, තාගේ වචනය නො සිලිටි යැ. තාගේ පුරුදු වචනය පෙරළි ගියේ යැ, තව වාද නගන ලදි. වාදයෙන් මිදීමට ක්‍රියා කරව. නිග්‍රහ කරන ලද්දෙහි. ඉදින් පොහොනෙහි නම් මුදුව ” යි ගැහැටිය, මෙසේ ජනයා සමග විග්‍රාහික කථා නොකරන්නේ වෙ.

ගැහැටි, මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් - අඡටකවර්ගයට අයත් මාගන්දිය ප්‍රශ්නයෙහි—

“ ශාසන හැර ගෙහි නො හැසිරෙනසුලු ගමිහි සසභ නො කරන කාමයන්ගෙන් හිස් වූ සයරවට පෙරටු නො කරන මුනි තෙමේ ජනයා සමග විග්‍රාහික කථා නො කරන්නේ ය” යි ඒ යමක් වදන ලද නම්—

ගැහැටිය, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් වදන ලද මේ දේශනාවෙහි අර්ථය විස්තර විසින් මෙසේ දත යුත්තේ යි.

1. 1. 1. 4. දෙවන භාලිද්දිකානි සූත්‍රය

4. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි: එක් කලෙක මහාකච්චාන තෙරණුවෝ අවන්ති දැවවෙහි කුරරසර නුවර සමීපයෙහි ප්‍රජාත පර්වතයෙහි වැඩ වෙසෙති. එකල භාලිද්දිකානි ගැහැටි ආයුෂ්මත් මහාකච්චාන තෙරණුවන් වෙත එළඹියේ යැ. එළඹ ආයුෂ්මත් මහාකච්චාන තෙරණුවන් වැද එකත්පයෙක හිත. එකත්පයෙක හුන් භාලිද්දිකානි ගැහැටි ආයුෂ්මත් මහාකච්චාන තෙරණුවන්ට තෙල සැලකෙළේ ය.

වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ශක්‍රප්‍රශ්නයෙහි “ යම් ඒ මහණ බමුණු කෙනෙක් තෘෂ්ණාක්ෂය සංඛ්‍යාත නිවනෙහි (එ අරමුණු කොට ඇති එලවිමුත්තියෙන්) මිදුණාහු වෙද්ද, ඔහු අත්‍යන්ත නිෂ්ඨා ඇත්තෝ යැ. අත්‍යන්ත යෝගක්ෂෙම ඇත්තෝ යැ. අත්‍යන්ත බ්‍රහ්මචාරිහු යැ, අත්‍යන්ත අවසාන ඇත්තෝ යැ. දෙවිමිනිසුන්ට ශ්‍රේෂ්ඨයහ ” යි මෙය වදන ලද්දේ යැ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් වදන ලද මේ භාෂිතයාගේ - දේශනයෙහි අර්ථය විස්තර විසින් කෙසේ දතයුතු ද යි.

ගැහැටිය, රූපස්කන්ධයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් සකුටෙක් යම් තෘෂ්ණාවක් යම් උපය උපාදන කෙනෙක් අකුශල චිත්තයෙහි අධිට්ඨාන අභිනිවෙස අනුසය වෙන් නම් ඔවුන්ගේ ක්ෂය වීමෙන් විරාගයෙන් නිරෝධයෙන් දුර්ලබ්‍රමෙන් බැහැර කිරීමෙන් සිත මැනවින් මිදුණේ ය යි කියනු ලැබේ. ගැහැටිය, වෙදනාස්කන්ධයෙහි ... ගැහැටිය, සංඤ්ඤාස්කන්ධයෙහි ... ගැහැටිය, සංස්කාර ස්කන්ධයෙහි ... ගැහැටිය, විඤ්ඤාස්කන්ධයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් සකුටෙක් යම් තෘෂ්ණාවක් යම් උපය උපාදන කෙනෙක් අකුශල චිත්තයාගේ අධිට්ඨාන අභිනිවෙස අනුසය වෙන් නම් ඔවුන්ගේ ක්ෂයවීමෙන් විරාගයෙන් නිරෝධයෙන් දුර්ලබ්‍රමෙන් බැහැර කිරීමෙන් සිත මැනවින් මිදුණේ ය යි කියනු ලැබේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුලත් කර ඇත.

ඉති ඛො ගභපතී, යනතං වුතතං හගචතා සකකපඤ්ඤා : “ යෙ තෙ සමණවුංහමණා තණ්හාසංඛියවිමුත්තා, තෙ අච්චනානිඨ්ථා අච්චනා-සොගකෙබ්බිනො අච්චනාචුභවාරිනො අච්චනාපරිසොසනා සෙඨ්ථා දෙවම්හුසාන” නති ඉමිං ඛො ගභපතී, හගචතා සංඛිතෙතන භාසිතස්ස ඵලං විජ්ජාථෙත අත්ථො දට්ඨබ්බොති.

1. 1. 1. 5.

සමාධි භාවනා සුත්තං.

5. ඵලං මෙ සුතං : ඵකං සමයං හගචා ඝාවජ්ජියං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තත්ථ ඛො හගචා භික්ඛු ආමිනෙතසි භික්ඛවොති. හදනෙතති තෙ භික්ඛු හගචතො පට්ටසොස්සං හගචා ඵතදවොච :

සමාධිං භික්ඛවෙ, භාවෙථ. සමාහිතො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යථාභුතං පජානාති. කිංඤ්ච යථාභුතං පජානාති? රූපස්ස සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා, වේදනාය සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා, සංඝාය සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා, සංඝාරානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා, විඤ්ඤාණස්ස සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා.

කොච භික්ඛවෙ, රූපස්ස සමුදයො, කො වේදනාය සමුදයො, කො සංඝාය සමුදයො, කො සංඝාරානං සමුදයො, කො විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො :

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අභිනන්දති අභිවදති අජේඤ්ඤාසාය තිට්ඨති. කිංඤ්ච අභිනන්දති අභිවදති අජේඤ්ඤාසාය තිට්ඨති : රූපං අභිනන්දති අභිවදති අජේඤ්ඤාසාය තිට්ඨති, තස්ස රූපං අභිනන්දතො අභිවදතො අජේඤ්ඤාසාය තිට්ඨතො උප්පජ්ජති නන්දි. යා රූපෙ නන්දි තදුපාදනං තස්ස පාදනපට්ටයා හවො, හවපට්ටයා ජාති, ජාතිපට්ටයා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්ස පායාසං සංඝාචනති. ඵලමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකම්මස්ස සමුදයො භොති.

වේදනං අභිනන්දති අභිවදති අජේඤ්ඤාසාය තිට්ඨති තස්ස වේදනං අභිනන්දතො අභිවදතො අජේඤ්ඤාසාය තිට්ඨතො උප්පජ්ජති නන්දි. යා වේදනාය නන්දි තදුපාදනං, තස්ස පාදනපට්ටයා හවො, හවපට්ටයා ජාති, ජාතිපට්ටයා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්ස පායාසං සංඝාචනති. ඵලමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකම්මස්ස සමුදයො භොති.

සංඝායං අභිනන්දති - පෙ - සංඝාරෙ අභිනන්දති අභිවදති අජේඤ්ඤාසාය තිට්ඨති. තස්ස සංඝාරෙ අභිනන්දතො අභිවදතො අජේඤ්ඤාසාය තිට්ඨතො උප්පජ්ජති නන්දි. යා සංඝාරෙස්ස නන්දි තදුපාදනං, තස්ස පාදනපට්ටයා හවො, හවපට්ටයා ජාති, ජාතිපට්ටයා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්ස පායාසං සංඝාචනති. ඵලමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකම්මස්ස සමුදයො භොති.

ගැහැටිය, මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ශක්‍රපුත්‍රයෙහි “යම් ඒ මහණබමුණු කෙනෙක් තෘෂ්ණාක්ෂය සංවිධාන නිවන අරමුණු කොට මිදුණාහු නම් ඔහු අත්‍යන්ත නිෂ්ඨා ඇත්තෝ යැ, අත්‍යන්තයෝගක්ෂේම ඇත්තෝ යැ. අත්‍යන්ත බ්‍රහ්මචාරීහු යැ, අත්‍යන්ත පයථිවසාන ඇත්තෝ යැ, දෙවිමිනිසුන්ට ශ්‍රේෂ්ඨයහ” යි ඒ යමක් වදළ සේක් නම් ගැහැටිය, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් වදරන ලද මේ දේශනායෙහි අර්ථය විස්තර විසින් මෙසේ දත යුතු යි.

1. 1. 1. 5. සමාධිභාවනා සූත්‍රය

5. මා විසින් මෙසේ අයන ලද : එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සමීපයෙහි චේතවන නම් වූ අනේපිටු සිටුහුගේ අරමිහි වැඩ වසන සේක. එහි දී භාග්‍ය වතුන් වහන්සේ ‘මහණෙනි’ යි භික්ෂූන් ඇමැතු සේක. ‘වහන්සැ’ යි ඒ භික්ෂූහු භාග්‍ය වතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක.

මහණෙනි, සමාධිය වඩවූ මහණෙනි, සමාධිගත මහණ යථාභූතව - ඇති සැටි දනී. කුමක් යාථාවයෙන් දනී ද යත් : රූපයාගේ සමුදය ද අස්තගමය ද, වේදනාවේ සමුදය ද, අස්තගමය ද සංඥාවේ සමුදය ද අස්තගමය ද, සංස්කාරයන්ගේ සමුදය ද අස්තගමය ද, විඤ්ඤායාගේ සමුදය ද අස්තගමය ද දනී.

මහණෙනි, රූපයාගේ සමුදය (භට්ඨාන්ත) කවරේ ද, වේදනාවේ සමුදය කවරේ ද, සංඥාවේ සමුදය කවරේ ද, සංස්කාරයන්ගේ සමුදය කවරේ ද, විඤ්ඤායාගේ සමුදය කවරේ ද :

මහණෙනි. මෙ සස්තෙහි මහණ පතයි. මැනවැ යි ලෝභවසයෙන් කියයි. බැසැගෙන සිටී, කුමක් පතා ද : මැනවැ යි කියා ද : බැසැගෙන සිටී ද : රූපය පතයි. මැනවැ යි කියයි. එහි බැසැගෙන සිටී. රූපය පතන මැනවැ යි කියන එහි බැසැගෙන සිටින ඔහුට තෘෂ්ණාව උපදී. රූපයෙහි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් ඒ උපාදාන යි. උපාදානප්‍රත්‍යයෙන් ඔහුට භවය වෙයි. භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වෙයි. ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ සෝක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ භට්ඨානිත්. මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසෙහි සමුදය වේ.

වේදනාව පතයි, මැනවැ යි කියයි, බැස ගෙන සිටී. වේදනාව පතන මැනවැ යි කියන ගිලගෙන සිටින ඔහුට තෘෂ්ණාව උපදී. වේදනාවෙහි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් ඒ උපාදාන යි. උපාදානප්‍රත්‍යයයෙන් ඔහුට භවය වේ. භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ. ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ සෝකපරිදේව දුක්ඛදෙමනස්ස උපායාසයෝ භට්ඨානිත්. මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසෙහි සමුදය වේ.

සංඥාව පතයි, සංස්කාරයන් පතයි, මැනවැ යි කියයි, ගිලගෙන සිටී. සංස්කාරයන් පතන මැනවැ යි කියන ගිලගෙන සිටින ඔහුට තෘෂ්ණාව උපදී. සංස්කාරයන්හි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් ඒ උපාදාන යි. උපාදාන ප්‍රත්‍යයයෙන් ඔහුට භවය වෙයි. භව ප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වෙයි. ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණසෝකපරිදේව දුක්ඛදෙමනස්ස උපායාසයෝ භට්ඨානිත්. මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසේ සමුදය වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

විඤ්ඤාණං අභිනන්දති අභිවදති අභේකාසාය තිට්ඨති. තස්ස විඤ්ඤාණං අභිනන්දතො අභිවදතො අභේකාසාය තිට්ඨතො උපපජ්ජති නන්දි. යා විඤ්ඤාණෙ නන්දි තදුපාදනං, තස්සුපාදනපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං. සොකපරිදෙවදුක්ඛ-දෙමනස්සුපායාසා සම්භවනති. එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකක්ඛණ්ණ සමුදයො භොති.

අයං භික්ඛවෙ, රූපස්ස සමුදයො, අයං වෙදනාය සමුදයො, අයං සඤ්ඤාය සමුදයො, අයං සංඛාරානං සමුදයො. අයං විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො.

කො ච භික්ඛවෙ, රූපස්ස අත්ථගමො, කො වෙදනාය අත්ථගමො, කො සඤ්ඤාය අත්ථගමො, කො සංඛාරානං අත්ථගමො, කො විඤ්ඤාණස්ස අත්ථගමො :

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු නාභිනන්දති නාභිවදති නාභේකාසාය තිට්ඨති. කීඤ්ඤා නාභිනන්දති නාභිවදති නාභේකාසාය තිට්ඨති : රූපං නාභිනන්දති නාභිවදති නාභේකාසාය තිට්ඨති, තස්ස රූපං අනභිනන්දතො අනභිවදතො අනභේකාසාය තිට්ඨතො යා රූපෙ නන්දි සා නිරුජ්ඣති, තස්ස නන්දිතිරේධා උපාදනතිරේධො, උපාදනතිරේධා භවතිරේධො, භවතිරේධා ජාතිතිරේධො, ජාතිතිරේධා ජරාමරණං. සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාසා නිරුජ්ඣනති. එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකක්ඛණ්ණ නිරේධො භොති.

වෙදනං නාභිනන්දති නාභිවදති නාභේකාසාය තිට්ඨති. තස්ස වෙදනං අනභිනන්දතො අනභිවදතො අනභේකාසාය තිට්ඨතො යා වෙදනාය නන්දි සා නිරුජ්ඣති. තස්ස නන්දිතිරේධා උපාදනතිරේධො, උපාදනතිරේධා භවතිරේධො. භවතිරේධා - පෙ - එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකක්ඛණ්ණ නිරේධො භොති.

සඤ්ඤං නාභිනන්දති - පෙ - සංඛාරෙ නාභිනන්දති නාභිවදති නාභේකාසාය තිට්ඨති, තස්ස සංඛාරෙ අනභිනන්දතො අනභිවදතො අනභේකාසාය තිට්ඨතො යා සංඛාරෙසු නන්දි සා නිරුජ්ඣති. තස්ස නන්දිතිරේධා උපාදනතිරේධො, උපාදනතිරේධා - පෙ - එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකක්ඛණ්ණ නිරේධො භොති.

විඤ්ඤාණං නාභිනන්දති නාභිවදති නාභේකාසාය තිට්ඨති, තස්ස විඤ්ඤාණං අනභිනන්දතො අනභිවදතො අනභේකාසාය තිට්ඨතො යා විඤ්ඤාණෙ නන්දි සා නිරුජ්ඣති. තස්ස නන්දිතිරේධා උපාදනතිරේධො, උපාදනතිරේධා භවතිරේධො, භවතිරේධා ජාතිතිරේධො, ජාති-තිරේධා ජරාමරණං. සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාසා නිරුජ්ඣනති. එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකක්ඛණ්ණ නිරේධො භොති.

අයං භික්ඛවෙ, රූපස්ස අත්ථගමො, අයං වෙදනාය අත්ථගමො, අයං සඤ්ඤාය අත්ථගමො, අයං සංඛාරානං අත්ථගමො, අයං විඤ්ඤාණස්ස අත්ථගමොති.

විඤ්ඤාන පනයි, මැනවැයි කියයි. ගිලගෙන සිටී. විඤ්ඤාන පනන මැනවැයි කියන ගිලගෙන සිටින ඔහුට තෘෂ්ණාව උපදී. විඤ්ඤානෙහි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් ඒ උපාදාන යි උපාදාන ප්‍රත්‍යයයෙන් ඔහුට භවය වෙයි. භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වෙයි. ජාති ප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණසෝකපරිදේවදුක්ඛදෙමනස්සඋපායාසයෝ භවගතින්. මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසෙහි සමුදය වේ.

මහණෙනි, මේ රූපයාගේ සමුදය යි. මේ වේදනාවෙහි සමුදය යි. මේ සංඤ්ඤානෙහි සමුදය යි, මේ සංස්කාරයන්ගේ සමුදය යි. මේ විඤ්ඤානෙහි සමුදය යි.

මහණෙනි, රූපයාගේ නිරෝධය කවරේ ද : වේදනායෙහි නිරෝධය කවරේ ද : සංඤ්ඤානෙහි නිරෝධය කවරේ ද : සංස්කාරයන්ගේ නිරෝධය කවරේ ද : විඤ්ඤානෙහි නිරෝධය කවරේ ද :

මහණෙනි, මෙසේනෙහි මහණෙනා පනයි. මැනවැයි නො කියයි. බැසූ ගෙන නො සිටී. කුමක් නො පතා ද, මැනවැයි නො කියා ද, බැසූ ගෙන නො සිටී ද : රූපය නො පනයි. මැනවැයි නො කියයි. බැස ගෙන නො සිටී. රූපය නො පනන මැනවැයි නො කියන බැස ගෙන නො සිටින ඔහුගේ රූපයෙහි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් එය නිරුද්ධ වෙයි. ඔහුගේ තෘෂ්ණාව නිරුද්ධ වීමෙන් උපාදාන නිරෝධය වෙයි. උපාදාන නිරෝධයෙන් භවනිරෝධය වෙයි. භවනිරෝධයෙන් ජාතිනිරෝධය වෙයි. ජාතිනිරෝධයෙන් ජරාමරණසෝකපරිදේවදුක්ඛදෙමනස්සඋපායාසයෝ නිරුද්ධ වෙත්. මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසෙහි නිරෝධය වේ.

වේදනාව නො පනයි. මැනවැයි නො කියයි. බැසූ ගෙන නො සිටීයි. වේදනාව නො පනන මැනවැයි නො කියන බැසූ ගෙන නො සිටින ඔහුගේ වේදනාවෙහි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් එය නිරුද්ධ වෙයි. ඔහුගේ තෘෂ්ණාව නිරුද්ධ වීමෙන් උපාදාන නිරෝධය වෙයි. උපාදාන නිරෝධයෙන් භවනිරෝධය වෙයි. භවනිරෝධයෙන් ... මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසේ නිරෝධය වේ.

සංඤ්ඤාන පනයි ... සංස්කාරයන් නො පනයි. මැනවැයි නො කියයි. බැසූ ගෙන නො සිටී. සංස්කාරයන් නො පනන මැනවැයි නො කියන බැසූ ගෙන නො සිටින ඔහුගේ සංස්කාරයන්හි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් එය නිරුද්ධ වෙයි. ඔහුගේ තෘෂ්ණාව නිරුද්ධ වීමෙන් උපාදාන නිරෝධය වෙයි. උපාදාන නිරෝධයෙන් ... මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසේ නිරෝධය වේ.

විඤ්ඤාන නො පනයි. මැනවැයි නො කියයි. බැසූ ගෙන නො සිටීයි. විඤ්ඤාන නො පනන මැනවැයි නො කියන බැසූ ගෙන නො සිටින ඔහුගේ විඤ්ඤානෙහි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් එය නිරුද්ධ වෙයි. ඔහුගේ තෘෂ්ණාව නිරුද්ධ වීමෙන් උපාදාන නිරෝධය වෙයි. උපාදාන නිරෝධයෙන් භව නිරෝධය වෙයි. භව නිරෝධයෙන් ජාති නිරෝධය වෙයි. ජාතිනිරෝධයෙන් ජරාමරණ සෝක පරිදේව දුක්ඛදෙමනස්ස උපායාසයෝ නිරුද්ධ වෙත්. මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසේ නිරෝධය වේ.

මහණෙනි, මේ රූපයෙහි නිරෝධය යි. මේ වේදනායෙහි නිරෝධය යි. මේ සංඤ්ඤානෙහි නිරෝධය යි. මේ සංස්කාරයන්ගේ නිරෝධය යි. මේ විඤ්ඤානාගේ නිරෝධය යි.

1. 1. 1. 6.

පටිසල්ලාන සුතතං

6. සංවජ්ඣයං :

පටිසල්ලානෙ භික්ඛවෙ, යොගමාපජ්ජථ. පටිසල්ලීනො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සථාභුතං පජානාති. කිංඤ්ච සථාභුතං පජානාති : රූපස්ස සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච, වේදනාය සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච, සංඤ්ඤාය සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච, සංඛාරානං සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච, විඤ්ඤාණස්ස සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච.

කො ච භික්ඛවෙ, රූපස්ස සමුදයො, කො වේදනාය සමුදයො, කො සංඤ්ඤාය සමුදයො, කො සංඛාරානං සමුදයො, කො විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො :

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අභිනන්දති අභිවදති අජේඛාසාය තීරිඨති. කිංඤ්ච අභිනන්දති අභිවදති අජේඛාසාය තීරිඨති, රූපං අභිනන්දති අභිවදති අජේඛාසාය තීරිඨති. තස්ස රූපං අභිනන්දතො අභිවදතො අජේඛාසාය තීරිඨතො උපපජ්ජති නන්දි. යා රූපෙ නන්දි තදුපාදහං. තස්සුපාදහපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාතී, ජාතීපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදේවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාසා සම්භවන්ති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකක්ඛස්ස නමුදයො හොති.

වේදනං අභිනන්දති -පෙ- සංඤ්ඤාං අභිනන්දති -පෙ- සංඛාරෙ අභිනන්දති -පෙ- විඤ්ඤාණං අභිනන්දති අභිවදති අජේඛාසාය තීරිඨති. තස්ස විඤ්ඤාණං අභිනන්දතො අභිවදතො අජේඛාසාය තීරිඨතො උපපජ්ජති නන්දි, යා විඤ්ඤාණෙ නන්දි තදුපාදහං. තස්සුපාදහපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාතී, ජාතීපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදේවදුක්ඛ-දෙමනස්සුපායාසා සම්භවන්ති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකක්ඛස්ස සමුදයො හොති.

අයං භික්ඛවෙ, රූපස්ස සමුදයො, අයං වේදනාය සමුදයො, අයං සංඤ්ඤාය සමුදයො, අයං සංඛාරානං සමුදයො, අයං විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො.

කො ච භික්ඛවෙ, රූපස්ස අත්ථගමො, කො වේදනාය අත්ථගමො, කො සංඤ්ඤාය අත්ථගමො, කො සංඛාරානං අත්ථගමො, කො විඤ්ඤාණස්ස අත්ථගමො :

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු නාභිනන්දති නාභිවදති නාජේඛාසාය තීරිඨති. කිංඤ්ච නාභිනන්දති නාභිවදති නාජේඛාසාය තීරිඨති, රූපං නාභිනන්දති නාභිවදති නාජේඛාසාය තීරිඨති. තස්ස රූපං අනභිනන්දතො අනභිවදතො අනජේඛාසාය තීරිඨතො යා රූපෙ නන්දි, සා නිරුජ්ඣති. තස්ස නන්දිතිරේධා උපාදනතිරේධො. උපාදනතිරේධො භවිතිරේධො භවිතිරේධො ජාතිතිරේධො. ජාතිතිරේධො ජරාමරණං සොකපරිදේව-දුක්ඛදෙමනස්සුපායාසා නිරුජ්ඣන්ති එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛ-කක්ඛස්ස නිරේධො හොති.

1. 1. 1. 6.

පටිසල්ලාන සූත්‍රය

6. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, පිළිසලනෙහි (කායවිචේකයෙහි) යෙදෙවු. මහණෙනි, පිළිසලනෙහි යෙදුණු මහණ යාථාවයෙන් (තතු සේ) දනී. කුමක් තතු සේ දනී ද යත් : රූපයෙහි සමුදය ද අස්තගමය ද වේදනායෙහි සමුදය ද අස්තගමය ද සංඤයෙහි සමුදය ද අස්තගමය ද සංස්කාරයන්ගේ සමුදය ද අස්තගමය ද විඤ්ඤායෙහි සමුදය ද අස්තගමය ද දනී.

මහණෙනි, රූපයෙහි සමුදය කවරේ ද, වේදනායෙහි සමුදය කවරේ ද, සංඤයෙහි සමුදය කවරේ ද, සංස්කාරයන්ගේ සමුදය කවරේ ද, විඤ්ඤායෙහි සමුදය කවරේ ද :

මහණෙනි, මෙයස්නෙහි මහණ පතයි, මැනවැ යි කියයි, බැසැ ගෙන සිටී. කුමක් පතා ද මැනවැ යි කියා ද බැසැ ගෙන සිටී ද : රූපය පතයි. මැනවැ යි කියයි. බැසැ ගෙන සිටී. රූපය පතන මැනවැ යි කියන බැස ගෙන සිටින ඔහුට නන්දිසංඛ්‍යාත තෘෂ්ණාව උපදී. රූපයෙහි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් එය උපාදාන යි. උපාදාන ප්‍රත්‍යයයෙන් ඔහුට භවය වෙයි. භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වෙයි. ජාති ප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණයෝකපරිදේව දුක්ඛදෙමනස්ස උපායාසයෝ හටගනිත්. මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසේ සමුදය වේ.

වේදනාව පතයි. ... සංඤාව පතයි. ... සංස්කාරයන් පතයි. ... විඤ්ඤාය පතයි. මැනවැ යි කියයි. බැසැ ගෙන සිටී. විඤ්ඤාය පතන මැනවැ යි කියන බැසැ ගෙන සිටින ඔහුට තෘෂ්ණාව උපදී. විඤ්ඤායෙහි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් එය උපාදාන යි. උපාදාන ප්‍රත්‍යයයෙන් ඔහුට භවය වෙයි. භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වෙයි. ජාති ප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණයෝකපරිදේව දුක්ඛදෙමනස්ස උපායාසයෝ හටගනිත්. මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසේ සමුදය වේ.

මහණෙනි, මේ රූපයෙහි සමුදය යි. මේ වේදනායෙහි සමුදය යි. මේ සංඤයෙහි සමුදය යි. මේ සංස්කාරයන්ගේ සමුදය යි. මේ විඤ්ඤායෙහි සමුදය යි.

මහණෙනි, රූපයෙහි නිරෝධය කවරේ ද, වේදනායෙහි නිරෝධය කවරේ ද, සංඤයෙහි නිරෝධය කවරේ ද, සංස්කාරයන්ගේ නිරෝධය කවරේ ද, විඤ්ඤායෙහි නිරෝධය කවරේ ද :

මහණෙනි, මෙහි මහණ නො පතයි. මැනවැ යි නො කියයි. බැසැ ගෙන නො සිටී. කුමක් නො පතා ද, මැනවැ යි නො කියා ද, බැසැ ගෙන නො සිටී ද : රූපය නො පතයි. මැනවැ යි නො කියයි. බැසැ ගෙන නො සිටී. රූපය නො පතන මැනවැ යි නො කියන බැසැ ගෙන නො සිටින ඔහුගේ රූපයෙහි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් එය නිරුද්ධ වෙයි. ඔහුගේ තෘෂ්ණාව නිරුද්ධ වීමෙන් උපාදාන නිරෝධය වෙයි. උපාදාන නිරෝධයෙන් භවනිරෝධය වෙයි. භවනිරෝධයෙන් ජාතිනිරෝධය වෙයි. ජාතිනිරෝධයෙන් ජරාමරණ යෝක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ නිරුද්ධ වෙත්. මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසේ නිරෝධය වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

වෙදනං නාභිනන්දනී-පෙ-සසුඤ්ඤං නාභිනන්දනී-පෙ-සසුඤ්ඤං
නාභිනන්දනී, -පෙ- විඤ්ඤං. නාභිනන්දනී නාභිවදනී නාභේශ්වයාස
නිවහනී. තස්ස විඤ්ඤං අනභිනන්දනො අනභිවදනො අනභේශ්වයාස
නිවහනො යා විඤ්ඤං නන්දි සා නිරුජ්ඣති. තස්ස නන්දිතරොධා
උපාදනනිරොධො. උපාදනනිරොධා භවනිරොධො. භවනිරොධා
ජාතිනිරොධො. ජාතිනිරොධා ජරාමරණං තොකපරිදෙවදුක්ඛ-
දෙමනස්සපායාසා නිරුජ්ඣනාති ඵවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකාමස්ස
නිරොධො භොති.

අයං භික්ඛවෙ, රූපස්ස අත්ථගමො. අයං වේදනාස්ස අත්ථගමො. අයං සංකෘත්ථස්ස අත්ථගමො. අයං සංඛ්ඛාරාස්ස අත්ථගමො. අයං විකෘත්ථස්ස අත්ථගමො, ති.

1. 1. 1. 7.

පශ්චිම උපාද්‍යපරික්ෂණයට සූචනා

7. සංවිධානය.-

උපාදා¹පරිත්‍යානඤ්ච වෙ: හික්ඛවේ, දෙසිඤාමි අනුපාදා²අපරි-
ත්‍යානඤ්ච. නං සුඤ්ඤාං, සංවුත්තං මනසිකරොථ භාසිඤාමිති. එවං
භවෙනති ඛො හෙ හික්ඛු හගච්ඤො, පච්චිඤොසුං, හගවා එතදවොච:

කළුඹුල්ල හිකබ්බේ, උපාද්‍යපරිත්තසානා හොඳි :

ඉඩ තිකඩවෙ, අසුනව: පුළුල්තො: අරිතො: අදසො: අරි-
 ධම්මසා අකො:විදො අරිසධම්මෙ අවිනිතො, සපුරිතො: අදසො:වි
 සපුරිතධම්මසා අකො:විදො සපුරිතධම්මෙ අවිනිතො. රූපං අත්තතො:
 සමුපසංගි, රූපවතො. ව: අත්තතො, අත්තති ව: රූපං, රූපසම්මං
 ව: අත්තතො. තස්ස තං රූපං විපරිණමති අසුඤ්ඤා: හොති. තස්ස
 රූපවිපරිණාමසුඤ්ඤා:භාව: රූපවිපරිණාමානුපරිච්ඡති විඤ්ඤාණං හොති.
 තස්ස රූපවිපරිණාමානුපරිච්ඡතීථ: පරිතස්සන: ධම්මසමුපපාදා චිත්තං
 පරිසාදය තිට්ඨන්ති. චෙතසො: පරිසාදන: උත්තාසව: ච හොති
 විභානව: ච අපෙක්ඛව: ච. උපාදය ච පරිතස්සති.

වේදනං අත්තතො කමත්තපසංගි, වේදනාවිත්තං වා අත්තතං,
අත්තනි වා වේදනං, වේදනාය වා අත්තතං. තස්ස සං වේදනා
විපරිණමනී, අඤ්ඤාථා හොති, තස්ස වේදනාවිපරිණමඤ්ඤාථාභාව,
වේදනාවිපරිණමානුපරිවත්තී විඤ්ඤාණං හොති. තස්ස වේදනා-
විපරිණමානුපරිවත්තර්ථා පරිනස්සනා ධම්මසමුපපාදා විත්තං. පරියාදාය
නිධානකි. වෙනතො පරියාදනා උත්තංගවා ව හොති විභංගවා ව
අපෙක්ඛවා ව. උපාදාය ව පරිනස්සනි.

1. උපාය - ක්‍රියා - පි 1, 2.

2 අනුපාදන - සියා - සී 1, 2.

3. පරිවර්තනය - සිම. PTS.

වේදනාව නො පතයි ... සංඤ්ච නො පතයි ... සංස්කාරයන් නො පතයි ... විඤ්ඤාය නො පතයි. මැනවැයි නො කියයි. බැසූ ගෙන නො සිටී. විඤ්ඤාය නො පතන මැනවැයි නො කියන බැසූ ගෙන නො සිටින ඔහුගේ විඤ්ඤායෙහි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් එය නිරුද්ධ වෙයි, ඔහුගේ තෘෂ්ණාව නිරුද්ධ වීමෙන් උපාදානනිරෝධය වෙයි. උපාදානනිරෝධයෙන් භවනිරෝධය වෙයි. භවනිරෝධයෙන් ජාතීනිරෝධය වෙයි. ජාතී නිරෝධයෙන් ජරාමරණ සොක පරිදෙවද්දක් බද්දෙමනස්ස උපායායයෝ නිරුද්ධ වෙත්. මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසේ නිරෝධය වේ.

මහණෙනි, මේ රූපයෙහි නිරෝධය යි, මේ වේදනායෙහි නිරෝධය යි. මේ සංඤ්ඤායෙහි නිරෝධය යි. මේ සංස්කාරයන්ගේ නිරෝධය යි මේ විඤ්ඤායෙහි නිරෝධය යි.

1. 1. 1. 7.

පළමුවැනි උපාදපරිත්ථසනා සූත්‍රය

7. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, තොපට උපාදානයෙන් උපන් පරිත්ථසනාව ද අනුපාදානයෙන් වන අපරිත්ථසනාව ද දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු. මැනවින් මෙනෙහි කරවු. කියමි යි. වහන්ස, එසේ යයි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක :

මහණෙනි, උපාදානයෙන් වන පරිත්ථසනාව කෙසේ වේ ද යත් :

මහණෙනි, ආයථියන් නො දක්නා ආයථිධර්මයෙහි අදක්ෂ ආයථිධර්මයෙහි නො භික්ෂුණු, සත්පුරුෂයන් නො දක්නා සත්පුරුෂධර්මයෙහි අදක්ෂ සත්පුරුෂධර්මයෙහි නො භික්ෂුණු නූගත් පුත්‍රදුන් තෙමේ රූපය ආත්මය යි හෝ, ආත්මය රූප ඇත්තෙකැයි හෝ, ආත්මයෙහි රූපය පවතී ය යි හෝ, රූපයෙහි ආත්මය පවතී ය යි හෝ දකී. ඔහුගේ ඒ රූපය පෙරළෙයි. අනායාසාර වෙයි. ඔහුගේ ඒ රූපය පෙරළීමෙන් අනායාසාර වීමෙන් කර්මවිඤ්ඤාය රූපයේ පෙරළීම අනුව පෙරළෙනසුලු වෙයි. රූපයේ පෙරළීම අනුව පෙරළුණු සිහිත් උපන් තණ්හාපරිත්ථසනා ද අකුශලධර්ම සමුත්පාදයෝ ද ඔහුගේ කුසල් සිත ක්ෂය කොට ගෙන සිටිත්. චිත්තපරියාදානයෙන් තැනී ගැනුම් ඇත්තේ ද දුක් ඇත්තේ ද අපේක්ෂා (ආලය) ඇත්තේ ද වෙයි. දැඩි කොට ගෙන ද පෙළෙයි.

වේදනාව ආත්මය යි හෝ, ආත්මය වේදනා ඇත්තෙකැයි හෝ, ආත්මයෙහි වේදනාව පවතී ය යි හෝ, වේදනාවෙහි ආත්මය පවතී ය යි හෝ දකී. ඔහුගේ ඒ වේදනාව වෙනස් වෙයි. අත් සැහැවී වෙයි. ඔහුගේ වේදනාව වෙනස් වීමෙන් අත් සැහැවී වීමෙන් කර්ම විඤ්ඤාය වේදනායෙහි වෙනස් වීම අනුව පෙරළෙනසුලු වෙයි. වේදනාවෙහි වෙනස් වීම අනුව පෙරළුණු සිහිත් භට්ඨන් තණ්හාපරිත්ථසනා ද අකුශලධර්ම සමුත්පාදයෝ ද ඔහුගේ සිත ක්ෂය කොට ගෙන සිටිත්. චිත්තපරියාදානයෙන් නැති ගැනුම් ඇත්තේ ද දුක් ඇත්තේ ද ආලය ඇත්තේ ද වෙයි. දැඩි කොට ගෙන ද පෙළෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සඤ්ඤං -පෙ- සඤ්ඤායෙ අතතතො සමනුපස්සති, සඤ්ඤායෙහි අතතතො, අතතති චා සඤ්ඤායෙ, සඤ්ඤායෙහි චා අතතතො. තස්ස සඤ්ඤායෙ විපරිණාමනති, අඤ්ඤායෙ හොති. තස්ස සඤ්ඤායෙ විපරිණාමඤ්ඤායෙහිභාවා සඤ්ඤායෙවිපරිණාමානුපරිවතති විඤ්ඤායෙ හොති. තස්ස සඤ්ඤායෙවිපරිණාමානුපරිවතතිචා පරිතස්සනා ධම්මසමුප්පාදා චිත්තං පරිතස්සනා නිවිතනති. වෙතසො පරිතස්සනා උත්තාසවා ච හොති විඤ්ඤායෙ ච අපෙක්ඛවා ච. උපාදාය ච පරිතස්සනා.

විඤ්ඤායෙ අතතතො සමනුපස්සති, විඤ්ඤායෙහි අතතතො, අතතති චා විඤ්ඤායෙ, විඤ්ඤායෙහි චා අතතතො. තස්ස සං විඤ්ඤායෙ විපරිණාමනති, අඤ්ඤායෙ හොති. තස්ස විඤ්ඤායෙවිපරිණාමඤ්ඤායෙහිභාවා විඤ්ඤායෙවිපරිණාමානුපරිවතති විඤ්ඤායෙ හොති. තස්ස¹ විඤ්ඤායෙ-විපරිණාමානුපරිවතතිචා පරිතස්සනා ධම්මසමුප්පාදා චිත්තං පරිතස්සනා නිවිතනති. වෙතසො පරිතස්සනා උත්තාසවා ච හොති, විඤ්ඤායෙ ච, අපෙක්ඛවා ච. උපාදාය ච පරිතස්සනා.

එවං ඛො භික්ඛවෙ, උපාදායපරිතස්සනා හොති.

කප්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ, අනුපාදා අපරිතස්සනා හොති:

ඉධ භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසංවිතො අරියානං දස්සාවි අරියධම්මස්ස නොවිදෙ අරියධම්මෙ සුචිතියො, සප්පරිතානං දස්සාවි සප්පරිතධම්මස්ස නොවිදෙ සප්පරිතධම්මෙ සුචිතියො න රූපං අතතතො සමනුපස්සති, න රූපවිතතං චා අතතතො, න අතතති චා රූපං, න රූපසමිං චා අතතතො. තස්ස සං රූපං විපරිණාමනති, අඤ්ඤායෙ හොති. තස්ස රූපවිපරිණාමඤ්ඤායෙහිභාවා න රූපවිපරිණාමානුපරිවතති විඤ්ඤායෙ හොති. තස්ස රූපවිපරිණාමානුපරිවතතිචා පරිතස්සනා ධම්මසමුප්පාදා චිත්තං න පරිතස්සනා නිවිතනති. වෙතසො අපරිතස්සනා න වෙච උත්තාසවා² හොති න විඤ්ඤායෙ න අපෙක්ඛවා. අනුපාදාය ච න පරිතස්සනා.

න වෙදනං අතතතො සමනුපස්සති, න වෙදනාවිතතං චා අතතතො, න අතතති චා වෙදනං, න වෙදනාය චා අතතතො. තස්ස සං වෙදනා විපරිණාමනති, අඤ්ඤායෙ හොති. තස්ස වෙදනාවිපරිණාමඤ්ඤායෙහිභාවා න වෙදනාවිපරිණාමානුපරිවතති විඤ්ඤායෙ හොති. තස්ස වෙදනා විපරිණාමානුපරිවතතිචා පරිතස්සනා ධම්මසමුප්පාදා චිත්තං න පරිතස්සනා නිවිතනති. වෙතසො අපරිතස්සනා න වෙච උත්තාසවා හොති න විඤ්ඤායෙ න අපෙක්ඛවා. අනුපාදාය ච න පරිතස්සනා. වෙතසො, අපරිතස්සනා න වෙච උත්තාසවා හොති. න විඤ්ඤායෙ, න අපෙක්ඛවා, අනුපාදාය ච න පරිතස්සනා.

න සඤ්ඤං -පෙ- න සඤ්ඤායෙ අතතතො සමනුපස්සති, න සඤ්ඤායෙහි අතතතො, න අතතති චා සඤ්ඤායෙ න සඤ්ඤායෙහි චා අතතතො, තස්ස සෙ සඤ්ඤායෙ විපරිණාමනති, අඤ්ඤායෙ හොති

1. තස්මිං - සි. 1, 2.

2. න වෙදනාසවා - සි. 1. න ච උත්තාසවා - සි. 1, 2.

සංඥාව ... සංස්කාර ... ආත්ම විසින් දකියි, සංස්කාරවත් ආත්මය හෝ, ආත්මයෙහි සංස්කාර හෝ සංස්කාරයන්හි ආත්මය හෝ දකියි. ඔහුගේ එ සංස්කාර පෙරළෙයි, අන් අයුරු වෙයි. සංස්කාරයන්ගේ විපරිණාම අත්‍යාවශ්‍යව හේතුවෙන් ඔහුගේ කර්ම විඤ්ඤාය සංස්කාර විපරිණාම අනුව පෙරළෙනු ලබයි, සංස්කාර විපරිණාම අනුව පෙරළෙන සුලු සිතින් උපන් තෘෂ්ණා පරිත්‍යයනා ද අකුලධර්ම සමුත්පාදයෝ ද ඔහුගේ කුසල් සිත අල්වා ගෙන සිටිත්. චිත්තපරියාදනයෙන් තැනී ගැනුම් ඇත්තේ ද දුක් ඇත්තේ ද අපේක්ෂා ඇත්තේ ද වෙයි, දැඩි කොට ගෙන පෙළෙන්නේ ද වේ.

විඤ්ඤාය ආත්ම විසින් දකියි, විඤ්ඤාවත් ආත්මය හෝ, ආත්මයෙහි විඤ්ඤාය හෝ, විඤ්ඤායෙහි ආත්මය හෝ, දකියි. ඔහුගේ එ විඤ්ඤාය පෙරළෙයි, අන් අයුරු වෙයි. විඤ්ඤායාගේ විපරිණාම අත්‍යාවශ්‍යව හේතුවෙන් ඔහුගේ කර්මවිඤ්ඤාය විඤ්ඤා විපරිණාමය අනුව පෙරළෙනු ලබයි. විඤ්ඤා විපරිණාමය අනුව පෙරළෙන සිතින් උපන් තෘෂ්ණා පරිත්‍යයනා ද අකුලධර්ම සමුත්පාදයෝ ද ඔහුගේ කුසල් සිත අල්වා ගෙන සිටිත්. චිත්තපරියාදන හේතුවෙන් තැනී ගැනුම් ඇත්තේ ද දුක් ඇත්තේ ද ආලය ඇත්තේ ද වෙයි, දැඩි වැ ගෙන පෙළෙන්නේ ද වේ.

මෙසේ වනාහි මහණෙනි, උපාද්‍ය පරිත්‍යයනා වේ.

මහණෙනි, අනුපාද්‍ය අපරිත්‍යයනා කී යෙයින් වෙ යැ යත් :

මහණෙනි, මේ, ලෝකයෙහි ආර්යයන් දක්නා ආර්ය ධර්මයෙහි දක්ෂ ආර්යධර්මයෙහි මොනොවට හික්මුණු, සන්තප්පරුෂයන් දක්නා සන්තප්පරුෂ ධර්මයෙහි දක්ෂ සන්තප්පරුෂ ධර්මයෙහි මොනොවට හික්මුණු ශ්‍රාවණත් ආර්යශ්‍රාවක රූපය ආත්ම විසින් නො දකියි, රූපවත් ආත්මය හෝ නො දකියි, ආත්මයෙහි රූපය ඇතැයි හෝ නො දකියි, රූපයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ නො දකියි, ඔහුගේ ඒ රූපය පෙරළෙයි, අන් අයුරු වෙයි. රූප විපරිණාම අත්‍යාවශ්‍යව හේතුවෙන් ඔහුගේ කර්මවිඤ්ඤාය රූපයාගේ විපරිණාමය අනුව පෙරළෙන සුලු වෙයි, රූපයාගේ විපරිණාමය අනුව පෙරළෙන සිතින් උපන්, තෘෂ්ණා පරිත්‍යයනා ද අකුලධර්ම සමුත්පාදයෝ ද ඔහුගේ සිත දැඩි වැ ගෙන නො සිටිත්. චිත්තයාගේ අපරියාදන (දැඩි කොට නො ගැනීම) හේතුවෙන් තැනීගැනුම් ඇත්තේ නො ද වෙයි, දුක් සහිත නො වෙයි ආලය සහිත නො වෙයි, දැඩි කොට නො ගෙන නො ද පෙළෙන්නේ වේ.

වේදනාව ආත්ම විසින් නො දකියි, වේදනාවත් ආත්මය හෝ නො දකියි, ආත්මයෙහි වේදනාව හෝ නො දකියි, වේදනායෙහි ආත්මය හෝ නො දකියි. ඔහුගේ ඒ වේදනාව පෙරළෙ යි, අන් අයුරු වෙයි, වේදනාවගේ පෙරළීම අන් අයුරුවීම හේතුවෙන් ඔහුගේ කර්මවිඤ්ඤාය වේදනා විපරිණාමය අනුව පෙරළෙන සුලු වෙයි. වේදනා විපරිණාමය අනුව පෙරළෙන සිතින් උපන් තණ්හාපරිත්‍යයනා ද අකුලධර්ම සමුත්පාදයෝ ද ඔහුගේ සිත දැඩි කොට ගෙන නො සිටිත්. චිත්තයාගේ අපරියාදන හේතුවෙන් නො ද තැනීගැනුම් ඇත්තේ වෙයි, දුක් ඇත්තේ නො වෙයි, ආලය ඇත්තේ නො වෙයි, දැඩි කොට ගෙන නො ද පෙළෙන්නේ වේ.

සංඥාව ආත්ම විසින් නො දකියි ... සංස්කාර ආත්ම විසින් නො දකියි, සංස්කාරවත් ආත්මය හෝ නො දකියි, ආත්මයෙහි සංස්කාර හෝ නො දකියි, සංස්කාරයන්හි ආත්මය හෝ නො දකියි. ඔහුගේ ඒ සංස්කාරයෝ පෙරළෙති, අන් අයුරු වෙත්. සංස්කාරයන්ගේ

නිසං සඛාරවිපරිණාමඤ්ඤාථාහැවූ න සඛාරවිපරිණාමානුපරිවත්ති විඤ්ඤාණං හොති. නිසං සඛාර විපරිණාමානුපරිවත්තිජ, පරිනස්සනා ධම්මසංක්‍රීපයාදි චිත්තං න පරියාදග තිට්ඨන්ති, වේතනෝ අපරියාදනා න වෙච උත්තාසාවා හොති න විශාසවා, න අපෙක්කවා, අනුපාදග ච න පරිනස්සති.

න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති. න විඤ්ඤාණවතනං වා අත්තානං, න අත්තති වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණසමීං වා අත්තානං, තස්ස තං විඤ්ඤාණං විපරිණමති, අඤ්ඤථා භොති තස්ස විඤ්ඤාණ විපරිණාමඤ්ඤථානාවා න විඤ්ඤාණවිපරිණාමානුපරිච්ඡතති විඤ්ඤාණං භොති, තස්ස විඤ්ඤාණවිපරිණාමානුපරිච්ඡතතිජා පරිත්තයානා ධම්මසමුපපාදු චිත්තං. න පරිත්තාදුය තිට්ඨනති, චේතසො අපරිත්තාදුනා න චේව උත්තාසාවා භොති න විභාතවා න අපේක්ඛවා අනුපාදුය ච න පරිත්තයාති.

එම්. බෞ භික්ඛවේ, අනුපාද, අපරිච්ඡාද, හොනිති.

1. 1. 1. 8.

දුතිය උපද්‍රවිතසසනා සුතං.

8. **සංවිකල්පය :-**

උපාදායකයෙකු වේ. නිකායවේ, දෙසියයකි, අනුපාදා අපරි-
තයෙකු. නං පුණ්ණි -පෙ-

කළුකටු භික්ෂුවේ, උපාද්‍යපරිනිසානා හොඳි :

ඉඩ හික්කිවෙ, අසුනව: පුජිඡ්ඡෙ: රුපං “ එතං මම, එකොභමසි
එකො මෙ අතා:” ති සමනුපසානි. තසා තං රුපං විපරිණමති,
අසුනුථා හොති. තසා රුපවිපරිණං අසුනුථාභාව: උපපජ්ජතිසොක
පරිච්ඡේදකච්ඡේදනසුභාතං.

වෙදනං - පෙ - සකුසුං - පෙ - සඛිංසෙ - පෙ - විසකුසුණං. “එතං මම, එකො‘භමසී එකො මෙ අත්තා”ති සමනුපස්සති, තස්ස නං විසකුසුණං. විපරිණමති, අසුසුථා හොති, තස්ස විසකුසුණං විපරිණං - මසුසුථාභාවා උපපජ්ජති සොකපරිදෙව්දුක්ඛදෙමනස්ස පාතංසා.

එවිං බො භික්ඛවේ, උපද්‍යපරිච්ඡයනා හොති.

කර්ෂණ භීතියෙන්, අනුපාද්‍යපරිවර්තනය හොඳ :

ඉඩ හික්කවේ සුඛවා අරිගසාවකෝ රූපං “නෙතං මම, නෙසෝ ‘භමසී, න මෙසෝ අතතා” හි සමනුපසාහි තසා නං රූපං විපරිණමති, අසුඤ්ථා හොති. තසා රූපවිපරිණමසුඤ්ථාභාවා නුපප්පන්ති සොකපරිදෙවුක්කදොමනසුපායාසා. වේදනං - පෙ - සසුඤ්ඤං - පෙ - සඛිං, රෙ - පෙ - විසුඤ්ඤං “නෙතං මම, නෙසෝ ‘භමසී හ මෙසෝ අතතා” හි සමනුපසාහි. තසා විසුඤ්ඤං විපරිණමසුඤ්ථාභාවා නුපප්පන්ති සොකපරිදෙවුක්කදොමනසුපායාසා.

එවං බො භික්ඛුවෙ, අනුපාදාපරිත්තස්සනා ගොතිති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

විපරිණාම අත්‍යවශ්‍යව හේතුවෙන් ඔහුගේ කර්මවිඤ්ඤා සංස්කාර විපරිණාමය අනුව පෙරලෙන සුදු වෙයි, සංස්කාර විපරිණාම අනුව පෙරලෙන සුදු සිතින් උපන් නන්දනා පරිත්‍යයනා ද අකුලාචාර්‍ය සමුත්පාදයෝ ද ඔහුගේ කුසල් සිත, ක්ෂය කොට ගෙන නො සිටීන්. විත්තයාගේ අපරිණාමය හේතුවෙන් නො ද තැනිගැනුම් ඇති වෙයි, දුක් ඇති නො වෙයි, ආලය ඇති නො වෙයි, නො ද දැඩි කොට ගෙන පෙළෙන්නේ වේ.

විඤ්ඤා ආත්ම විසින් නො දකියි, ආත්මය විඤ්ඤාවන් යි හෝ නො දකියි, විඤ්ඤා ආත්මයෙහි ඇතැයි හෝ නො දකියි, ආත්මය විඤ්ඤායෙහි ඇතැයි හෝ නො දකියි. ඔහුගේ ඒ විඤ්ඤා පෙරලෙයි, අත් අයුරු වෙයි. විඤ්ඤායාගේ වෙනස්වීම් පෙරළීම් හේතුවෙන් ඔහුගේ කර්මවිඤ්ඤා විඤ්ඤාවිපරිණාමය අනුව පෙරලෙන සුදු වෙයි, විඤ්ඤා විපරිණාමය අනුව පෙරලෙන සුදු සිතින් උපන් නන්දනා පරිත්‍යයනා ද අකුලාචාර්‍ය සමුත්පාදයෝ ද ඔහුගේ කුසල් සිත ක්ෂය කොට ගෙන සිටීන්. විත්තයාගේ දැඩි කොට නො ගැනීම් හේතුවෙන් තැනිගැනුම් නො ද ඇති වෙයි, දුක් ඇති නො වෙයි, ආලය ඇති නො වෙයි, දැඩි කොට ගෙන පෙළෙන්නේ ද නො වේ.

වෙසෙයින් මහණෙනි, අනුපාද අපරිත්‍යයනා වේ යැ යි (වදලසේකි).

1. 1. 1. 8.

දෙවැනි උපාද්‍යපරිත්‍යයනා සූත්‍රය

8. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, තොපට උපාද්‍යපරිත්‍යයනාව ද, අනුපාදඅපරිත්‍යයනාව ද දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු ... මහණෙනි, උපාද්‍යපරිත්‍යයනා කියෙයින් වේය යත් :

මහණෙනි, මෙලොවැ අග්‍රැතවත් පෘථග්ජන රූපය " තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම " යි දකියි. ඔහුගේ ඒ රූපය පෙරලෙයි, අත් අයුරු වෙයි. රූපයාගේ විපරිණාම අත්‍යවශ්‍යවෙන් ඔහුට සෝක - පරිදේව - දුක්ඛ - දෙමනස්ස - උපායාසයෝ උපදිති. චේදනාව ... සංඤ්ච ... සංස්කාර ... විඤ්ඤා " තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මයයි දකියි. ඔහුගේ ඒ විඤ්ඤා පෙරලෙයි, අත් අයුරු වෙයි. ඔහුට විඤ්ඤායාගේ විපරිණාම - අත්‍යවශ්‍යවෙන් සෝක - පරිදේව - දුක්ඛ - දෙමනස්ස - උපායාසයෝ උපදිති.

මහණෙනි, මෙසෙයින් (තණ්හා මාන - දිට්ඨි - විසින්) උපද්‍යපරිත්‍යයනා වෙයි.

මහණෙනි, කියෙයින් අනුපාද අපරිත්‍යයනා වේ යත් :

මහණෙනි, මෙලොව ග්‍රැතවත් ආර්යග්‍රැවක රූපය " තෙල මාගේ නො වේ යැ, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙයි " (විදසුන් නුවණින්) දකියි. ඔහුගේ ඒ රූපය පෙරලෙයි. අත් අයුරු වෙයි. ඔහුට රූපයාගේ විපරිණාම - අත්‍යවශ්‍යව හේතුවෙන් සෝක - පරිදේව - දුක්ඛ - දෙමනස්ස - උපායාසයෝ නූපදිති. චේදනාව ... සංඤ්ච ... සංස්කාර ... විඤ්ඤා " තෙල මාගේ නො වේ යැ. තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙයි " (විදසුන් නුවණින්) දකි යි. ඔහුට විඤ්ඤායාගේ විපරිණාම - අත්‍යවශ්‍යවෙන් සෝකපරිදේව - දුක්ඛ දෙමනස්ස - උපායාසයෝ උපදිති.

මහණෙනි, මෙසෙයින් (තණ්හා - මාන - දිට්ඨි විසින් නො ගත්, හෙයින්) අනුපාද අපරිත්‍යයනා වේ යයි.

1. 1. 1. 9.

පට්ඨ අතීතනාගත සුතනං

9. සාවජ්ඣයං-

රූපං භික්ඛවෙ, අනිච්චං අතීතනාගතං, කො පන වාදෙ පච්චුප්පන්නස්ස. ඵලං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො අතීතස්මිං රූපස්මිං අනපෙඛො භොති, අනාගතං රූපං නාභිනන්දති, පච්චුප්පන්නස්ස රූපස්ස නිබ්බිද්ධං විරුගාය නිරෝධාය පටිපන්නො භොති. වෙදනා අනිච්චා -පෙ- සඤ්ඤ අනිච්චා -පෙ- සංඛාර අනිච්චා -පෙ- විඤ්ඤණං අනිච්චං අතීතනාගතං, කො පන වාදෙ පච්චුප්පන්නස්ස. ඵලං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො අතීතස්මිං විඤ්ඤණස්මිං අනපෙඛො භොති, අනාගතං විඤ්ඤණං නාභිනන්දති, පච්චුප්පන්නස්ස විඤ්ඤණස්ස නිබ්බිද්ධං විරුගාය නිරෝධාය පටිපන්නො භොතීති.

1. 1. 1. 10.

දුතිය අතීතනාගත සුතනං

10. සාවජ්ඣයං-

රූපං භික්ඛවෙ, දුතියං අතීතනාගතං, කො පන වාදෙ පච්චුප්පන්නස්ස. ඵලං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො අතීතස්මිං රූපස්මිං අනපෙඛො භොති, අනාගතං රූපං නාභිනන්දති, පච්චුප්පන්නස්ස රූපස්ස නිබ්බිද්ධං විරුගාය නිරෝධාය පටිපන්නො භොති. වෙදනා දුතියා -පෙ- සඤ්ඤ දුතියා -පෙ- සංඛාර දුතියා -පෙ- විඤ්ඤණං දුතියං අතීතනාගතං, කො පන වාදෙ පච්චුප්පන්නස්ස. ඵලං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො අතීතස්මිං විඤ්ඤණස්මිං අනපෙඛො භොති, අනාගතං විඤ්ඤණං නාභිනන්දති, පච්චුප්පන්නස්ස විඤ්ඤණස්ස නිබ්බිද්ධං විරුගාය නිරෝධාය පටිපන්නො භොතීති.

1. 1. 1. 11.

තතිය අතීතනාගත සුතනං

11. සාවජ්ඣයං-

රූපං භික්ඛවෙ, අනන්තා අතීතනාගතං, කො පන වාදෙ පච්චුප්පන්නස්ස, ඵලං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො අතීතස්මිං රූපස්මිං අනපෙඛො භොති, අනාගතං රූපං නාභිනන්දති, පච්චුප්පන්නස්ස රූපස්ස නිබ්බිද්ධං විරුගාය නිරෝධාය පටිපන්නො භොති. වෙදනා අනන්තා -පෙ- සඤ්ඤ අනන්තා -පෙ-

1. 1. 1. 9.]

පළමුවැනි අතීතානාගත සූත්‍රය

9. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි අතීත - අනාගත රූපය අනිත්‍ය යැ, පටිච්ඡපත්ත (-පවත්නා) රූපයාගේ (අනිත්‍යතා පිළිබඳ) කවර කථා යැ. (අනිත්‍යමැයි) මහණෙනි, මෙසෙයින් දක්නා ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක අතීත රූපයෙහි අපේක්ෂා රහිත වෙයි. අනාගත රූපය නො පතයි, ප්‍රත්‍යුත්පන්න රූපයාගේ නිර්වේදය පිණිස, විරාගය පිණිස නිරෝධය පිණිස පිළිපන්නේ වෙයි. වේදනාව අනිත්‍ය යැ... සංඥාව අනිත්‍ය යැ... සංස්කාර අනිත්‍ය යැ... අතීතානාගත විඤ්ඤාය අනිත්‍ය යැ, පටිච්ඡපත්ත විඤ්ඤා පිළිබඳ කවර කථා යැ. (අනිත්‍ය මැ යි) මහණෙනි, මෙසේ (විදසුන් නුවණින්) දක්නා ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක අතීත විඤ්ඤායෙහි අපේක්ෂා රහිත වෙයි, අනාගත විඤ්ඤාය නො පතයි, ප්‍රත්‍යුත්පන්න විඤ්ඤායාගේ නිර්වේදය පිණිස විරාගය පිණිස නිරෝධය පිණිස පිළිපන්නේ වේ ය යි.

1. 1. 1. 10.

දෙවැනි අතීතානාගත සූත්‍රය

10. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, අතීතානාගත රූපය දුක් යැ, පවත්නා රූපය පිළිබඳ කවර කථා යැ (දුක් මැයි). මහණෙනි, මෙසේ (විවසුන් නුවණින්) දක්නා ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක අතීත රූපයෙහි අනපේක්ෂක වෙයි, අනාගත රූපය නො පතයි, පවත්නා රූපයාගේ නිර්වේදය පිණිස, විරාගය පිණිස, නිරෝධය පිණිස පිළිපන්නේ වෙයි. වේදනාව දුක් යැ, ... සංඥාව දුක් යැ, ... සංස්කාර දුක් යැ, ... අතීතානාගත විඤ්ඤාය දුක් යැ, පවත්නා විඤ්ඤාය පිළිබඳ කවර කථා යැ. මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක අතීත රූපයෙහි අනපේක්ෂක වෙයි, අනාගත රූපය ප්‍රාර්ථනා නො කෙරෙයි, ප්‍රත්‍යුත්පන්න රූපයාගේ නිර්වේදය පිණිස, විරාගය පිණිස, නිරෝධය පිණිස පිළිපන්නේ වේ ය යි.

1. 1. 1. 11.

තෙවැනි අතීතානාගත සූත්‍රය

11. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, අතීතානාගත රූපය අනාත්ම ය, චර්තමාන රූපය පිළිබඳ කවර කථා යැ. මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයථිශ්‍රාවක ඉකුත් රූපයෙහි අපේක්ෂා රහිත වෙයි, මතු රූපය නො පතයි, පවත්නා රූපයාගේ කලකිරීම පිණිස, නො ඇල්ම පිණිස, නිරෝධය පිණිස පිළිපන්නේ වෙයි. වේදනාව අනාත්ම යි ... සංඥාව අනාත්ම යි ...

86 සංක්‍රාන්තිකායෙ ඛනිසංක්‍රාන්තං - නකුලපිතුවගෙහං [1. 1. 1. 11]

සක්කාර අනන්තා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනන්තං අතීතානාගතං, කො පන වාදෙ පච්චුප්පත්තංයා. එවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුත්ථා අරියසංවකො අතීතස්මිං විඤ්ඤාණස්මිං අනපෙබ්බො හොති, අනාගතං විඤ්ඤාණං නාභිනන්දති, පච්චුප්පත්තංයා විඤ්ඤාණංයා නිබ්බිද්ධං විරුහාග නිරොධාග පටිපන්නො හොතිති.

නකුලපිතුවගෙහං සංස්මො

තසුසුඤ්ඤානං :

නකුලපිතා දෙවදතා දොපි හාලිඤ්ඤානානි ව
සමාඛි පටිසල්ලානං උපාදාපරිත්තස්සනා දුඛෙ
අතීතානාගතා තීණ්ඤි වග්ගො තෙන පවුට්ඨති.

සංස්කාර ආනන්තං යි ... අතීතානාගත විඤ්ඤාන ආනන්තං යි, වර්තමාන විඤ්ඤාන පිළිබඳ කවර කථා යැ. මහජනනී, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයඤ්ඤාන අතීත විඤ්ඤානෙහි අපේක්ෂා රහිත වෙයි, ආනාගත විඤ්ඤාන නො පතයි, ප්‍රත්‍යුත්පන්න විඤ්ඤානයාගේ නිර්වේදය පිණිස විරාගය පිණිස නිරෝධය පිණිස පිළිපත්තේ වේ යයි.

පළමුවැනි නකුලපිතු වර්ග යි.

එහි උද්දතය :

නකුලපිතු සූත්‍රය, දේවදහ සූත්‍රය, භාලිද්දක සූත්‍ර දෙක ය, සමාධි සූත්‍රය, පටිසල්ලාන සූත්‍රය, උපාදපරිත්ඨස්සනා සූත්‍ර දෙකය, අතීතානාගත සූත්‍ර තුන දැයි සූත්‍ර එකොළොස්කින් නකුලපිතු වර්ගය යුක්ත යයි කියනු ලැබේ.

2. අනිවච්චගො

1. 1. 2. 1.

අනිවච සුතං

12. සංවජ්ඣයං-

රූපං භික්ඛවෙ අනිවං, වෙදනා අනිවං, සංකෘතූ අනිවං, සංඛාරා අනිවං, විඤ්ඤාණං අනිවං. එවං පසං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසංවකො රූපස්මිම්පි නිබ්බිජ්ඣති, වෙදනාස්මිම්පි නිබ්බිජ්ඣති, සංකෘතූස්මිම්පි නිබ්බිජ්ඣති, සංඛාරස්මිම්පි නිබ්බිජ්ඣති, විඤ්ඤාණස්මිම්පි නිබ්බිජ්ඣති. නිබ්බිජ්ඣං විරජ්ජති, විරාගං විමුක්ඛති, විමුක්ඛතස්මිම්පි ඤාණං භොති : ඛිණං ජාති වුසිතං චුත්ථවරියං කතං කර්ණිකං නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාතිති.

1. 1. 2. 2.

දුක්ඛ සුතං

13. සංවජ්ඣයං-

රූපං භික්ඛවෙ දුක්ඛං, වෙදනා දුක්ඛා, සංකෘතූ දුක්ඛා සංඛාරා දුක්ඛා, විඤ්ඤාණං දුක්ඛං. එවං පසං භික්ඛවෙ, -පෙ- නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාතිති.

1. 1. 2. 3.

අනන්ත සුතං

14. සංවජ්ඣයං-

රූපං භික්ඛවෙ අනන්තා, වෙදනා අනන්තා, සංකෘතූ අනන්තා, සංඛාරා අනන්තා, විඤ්ඤාණං අනන්තා. එවං පසං භික්ඛවෙ -පෙ- නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාතිති.

1. 1. 2. 4.

යදනිව සුතං

15. සංවජ්ඣයං-

රූපං භික්ඛවෙ අනිවං, යදනිවං තං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනන්තා, යදනන්තා තං “නෙතං මම නෙසො”හමස්මි, න මෙතො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මසාදාදාය දට්ඨබ්බං.

2. අනිත්‍ය වර්ගය

1. 1. 2. 1.

අනිත්‍ය සූත්‍රය

12. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපය අනිත්‍ය යැ, වේදනාව අනිත්‍ය යැ, සංඥාව අනිත්‍ය යැ, සංස්කාර අනිත්‍ය යැ, විඤ්ඤා අනිත්‍ය යි. මෙසෙයින් (විදසුන් නුවණින්) දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයතීශ්‍රාවක රූපයෙහිද කලකිරෙයි, වේදනායෙහිද කලකිරෙයි, සංඥායෙහිද කලකිරෙයි, සංස්කාරයන්හිද කලකිරෙයි, විඤ්ඤායෙහිද කලකිරෙයි. කලකිරෙනුයේ නො ඇලෙයි, නො ඇලීම් හේතුවෙන් (කෙලෙසුන් කෙරෙන්) මිඳෙයි, මිදුණු කල්හි, මිදීණැයි (ප්‍රත්‍ය වේක්ෂා) ඥානය වෙයි : “ජාතිය ගෙවිණ, මහබඹසර වැස නිමවනලදී. පිටුමහ කරණි කරන ලද, මේ රහත්බව සඳහා අත් කිසෙක් නැතැ”යි දනී යයි.

1. 1. 2. 2.

දුක්ඛ සූත්‍රය

13. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපය දුක් යැ, වේදනාව දුක් යැ, සංඥාව දුක් යැ, සංස්කාර දුක් යැ, විඤ්ඤා දුක් යි. මහණෙනි මෙසේ (විදසුන් නුවණින්) දක්නා ... මේ රහත් බව සඳහා අත් කිසෙක් නැතැයි දනී යයි.

1. 1. 2. 3.

අනත්ත සූත්‍රය

14. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපය අනාත්ම යැ, වේදනාව අනාත්ම යැ, සංඥාව අනාත්ම යැ, සංස්කාර අනාත්ම යැ, විඤ්ඤා අනාත්ම යි. මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ... මේ රහත්බව සඳහා අත් කිසෙක් නැතැයි දනී යයි.

1. 1. 2. 4.

යදනිව්ව සූත්‍රය

15. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපය අනිත්‍ය යැ. යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් යැ, යමක් දුක් නම් එය අනාත්ම යැ, යමක් අනාත්ම නම් එය “තෙල මා අයත් නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙයි.” මෙසෙයින් තෙල යථාභූත කොට මනා නුවණින් දක්කයුතු.

වේදනා අනිවිච්චා-පෙ-සංකෘතූ අනිවිච්චා-පෙ-සංකාරා අනිවිච්චා-පෙ-විඤ්ඤාණං අනිවිච්චං, සදනිවිච්චං තං දුක්ඛං, සං දුක්ඛං තදනත්තා, සදනත්තා තං “නෙතං මම, නෙතො ‘භමසම්, න මෙතො අත්තා”ති ඵවමෙතං සථා භූතං සම්මප්පසංකෘතූ දට්ඨබ්බං.

ඵචං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො රූපසම්මපි නිබ්බිඤ්ඤාති,
-පෙ- නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාතිති.

1. 1. 2. 5.

සංයුක්ත සූත්‍රාංග

16. සංවජ්ඣයං-

රූපං භික්ඛවෙ දුක්ඛං, සං දුක්ඛං තදනත්තා, සදනත්තා තං “නෙතං මම, නෙතො ‘භමසම්, න මෙතො අත්තා”ති ඵවමෙතං සථා භූතං සම්මප්පසංකෘතූ දට්ඨබ්බං. වේදනා දුක්ඛා -පෙ- සංකෘතූ දුක්ඛා -පෙ- සංකාරා දුක්ඛා -පෙ- විඤ්ඤාණං දුක්ඛං, සං දුක්ඛං තදනත්තා, සදනත්තා තං “නෙතං මම, නෙතො ‘භමසම්, න මෙතො අත්තා”ති ඵවමෙතං සථා භූතං සම්මප්පසංකෘතූ දට්ඨබ්බං.

ඵචං පස්සං භික්ඛවෙ -පෙ- නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාතිති.

1. 1. 2. 6.

සදනත්ත සූත්‍රාංග

17. සංවජ්ඣයං-

රූපං භික්ඛවෙ අනත්තා සදනත්තා තං “නෙතං මම නෙතො ‘භමසම්, න මෙතො අත්තා”ති ඵවමෙතං සථා භූතං සම්මප්පසංකෘතූ දට්ඨබ්බං. වේදනා අනත්තා -පෙ- සංකෘතූ අනත්තා -පෙ- සංකාරා අනත්තා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනත්තා, සදනත්තා තං “නෙතං මම, නෙතො ‘භමසම්, න මෙතො අත්තා”ති ඵවමෙතං සථා භූතං සම්මප්පසංකෘතූ දට්ඨබ්බං.

ඵචං පස්සං භික්ඛවෙ, -පෙ- නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාතිති.

1. 1. 2. 7.

පට්ඨම හෙතු සූත්‍රාංග

18. සංවජ්ඣයං-

රූපං භික්ඛවෙ අනිවිච්චං. යොපි හෙතු යොපි පච්චයො රූපස්ස උප්පාදය, යොපි අනිවිච්චා. අනිවිච්චසම්භූතං භික්ඛවෙ, රූපං කුතො නිවිච්චං භවිස්සති වේදනා අනිවිච්චා. -පෙ- සංකෘතූ අනිවිච්චා -පෙ- සංකාරා අනිවිච්චා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනිවිච්චං, යොපි හෙතු යොපි පච්චයො විඤ්ඤාණස්ස උප්පාදය, යොපි අනිවිච්චා. අනිවිච්චසම්භූතං භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං කුතො නිවිච්චං භවිස්සති.

ඵචං පස්සං භික්ඛවෙ -පෙ- නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාතිති.

වේදනාව අනිත්‍ය යැ ... සංඥාව අනිත්‍ය යැ ... සංස්කාර අනිත්‍ය යැ ... විඥනය අනිත්‍ය යැ. යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් යැ, යමක් දුක් නම් එය අනාත්ම යැ, යමක් අනාත්ම නම් එය "තෙල මා අයත් නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙයි." මෙසෙයින් තෙල යථාභූත කොට සමාක්ප්‍රඥයෙන් දක්ක යුතු.

මහණෙනි, මෙසෙයින් දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයතීශ්‍රාවක රූපයෙහිදු කලකිරෙයි ... මේ රහත් බව සඳහා අත් කියෙක් නැතැයි දනී යයි.

1. 1. 2. 5.

යංදුක්ඛ යුක්‍රය

16. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපය දුක් යැ, යමක් දුක් නම් එය අනාත්ම යැ. යමක් අනාත්ම නම් "තෙල මා අයත් නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙයි" මෙසේ තෙල ඇති සැටියෙන් සමාක්ප්‍රඥයෙන් දක්ක යුතු. වේදනාව දුක් යැ ... සංඥාව දුක් යැ ... සංස්කාර දුක් යැ ... විඥනය දුක් යි. යමක් දුක් නම් එය අනාත්ම යි. යමක් අනාත්ම නම් එය "තෙල මා අයත් නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙයි" මෙසේ තෙල ඇතිසැටියෙන් සමාක්ප්‍රඥයෙන් දක්ක යුතු.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ... මේ රහත් බව සඳහා අත්කියෙක් නැතැයි දනී, යයි.

1. 1. 2. 6.

යදනත්ත යුක්‍රය

17. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපය අනාත්ම යි. යමක් අනාත්ම නම් එය "තෙල මා අයත් නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙයි. මෙසේ තෙල යථාභූත කොට සමාක් ප්‍රඥයෙන් දක්කයුතු, වේදනාව අනාත්ම යැ ... සංඥාව අනාත්ම යැ ... සංස්කාර අනාත්ම යැ ... විඥනය අනාත්ම යි. යමක් අනාත්ම නම් එය "තෙල මා අයත් නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙයි" මෙසේ තෙල යථාභූත කොට සමාක් ප්‍රඥයෙන් දක්කයුතු.

මහණෙනි, මෙසෙයින් දක්නා ... මේ රහත් බව සඳහා අත්කියෙක් නැතැයි දනී යයි.

1. 1. 2. 7.

පයම හේතු යුක්‍රය

18. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපය අනිත්‍ය යැ රූපයාගේ ඉපැත්මට යමක් හේතු වේ නම් ප්‍රත්‍යය වේ නම්, හෙ ද අනිත්‍ය යි. මහණෙනි, රූපය අනිත්‍ය සම්භූත යි. කොයින් නිත්‍ය වන්නේ ද, වේදනාව අනිත්‍ය යැ ... සංඥාව අනිත්‍ය යැ. ... සංස්කාර අනිත්‍ය යැ ... විඥනය අනිත්‍ය යැ, විඥනයාගේ ඉපැත්මට යමක් හේතු වේ ද, යමක් ප්‍රත්‍යය වේ ද, හෙ ද අනිත්‍ය යැ. කොයින් නිත්‍ය වන්නේ ද.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ... මේ රහත් බව පිණිස අත් කියෙක් නැතැයි දනී යයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

1. 1. 2. 8.

දුතිය හෙතු සුත්තං

19. සංවථේයං--

රූපං භික්ඛවෙ, දුක්ඛං. යොපි හෙතු යොපි පච්චයො රූපස්ස උප්පාදාය සොපි දුක්ඛො. දුක්ඛසම්මුතං භික්ඛවෙ, රූපං, කුතො සුඛං භවිස්සති. වෙදනා දුක්ඛා -පෙ- සඤ්ඤා දුක්ඛා -පෙ- සංඛාරා දුක්ඛා -පෙ- විඤ්ඤාණං දුක්ඛං. යොපි හෙතු යොපි පච්චයො විඤ්ඤාණස්ස උප්පාදාය සොපි දුක්ඛො දුක්ඛසම්මුතං භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං. කුතො සුඛං භවිස්සති.

එවං පස්සං භික්ඛවෙ -පෙ- නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාතිති.

1. 1. 2. 9.

තතිය හෙතු සුත්තං

20. සංවථේයං--

රූපං භික්ඛවෙ, අනත්තා. යොපි හෙතු යොපි පච්චයො රූපස්ස උප්පාදාය සොපි අනත්තා. අනත්තසම්මුතං භික්ඛවෙ රූපං, කුතො අත්තා භවිස්සති. වෙදනා අනත්තා -පෙ- සඤ්ඤා අනත්තා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- අනත්තා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනත්තා. යොපි හෙතු යොපි පච්චයො විඤ්ඤාණස්ස උප්පාදාය සොපි අනත්තා. අනත්තසම්මුතං භික්ඛවෙ විඤ්ඤාණං. කුතො අත්තා භවිස්සති.

එවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුත්ථා අරියසංවිකා රූපසම්මපි නිබ්බිජති, වෙදනායපි නිබ්බිජති, සඤ්ඤායපි නිබ්බිජති, සංඛාරෙසුපි නිබ්බිජති, විඤ්ඤාණසම්මපි නිබ්බිජති. නිබ්බිජං විරජ්ජති, විරූභා විමුච්චති, විමුක්තසම්මං විමුක්තමිති ඤාණං භොති. ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාතිති.

1. 1. 2. 10.

ආනන්ද සුත්තං

21. සංවථේයං--

අප්ඨ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන භගවා තෙනුපසංඛම් උපසංඛම්මිති භගවන්තං අභිවාදෙති ඵකමන්තං තිසිදි. ඵකමන්තං තිසිත්තො ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං ඵතදවොච :

තිරෙඨො තිරෙඨොති භන්තෙ වුවති, කතමෙසානං ඛො භන්තෙ ඛම්මානං තිරොධා තිරොධොති වුවතිති ?

1. 1. 2. 8.

දෙවැනි හේතු සූත්‍රය

19. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපය දුක් යැ. රූපයාගේ උප්පාදය පිණිස යම් හේතුවෙකින් යම් ප්‍රත්‍යයෙකින් ඇත් ද, හෙ ද දුකැ. මහණෙනි, රූපය දුක්ඛසම්භූත යි. කොයින් සුඛයෙක් වේ ද. වේදනා දුක් යැ ... සංඥා දුක් යැ ... සංස්කාරයෝ දුක්ඛ ... විඤ්ඤාන දුක් යැ, විඤ්ඤානාගේ උත්පාදය සඳහා යම් හේතුවක් හා ප්‍රත්‍යයක් හා ඇත් ද, එ ද දුකැ. මහණෙනි, විඤ්ඤාන දුක්ඛ සම්භූත යි. කොයින් සුඛ වේ ද.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ආර්යශ්‍රාවක ... එ අර්හත්වය පිණිස අත් කියෙක් නැති යි නුවණින් දැනී.

1. 1. 2. 9.

තෙවැනි හේතු සූත්‍රය

20. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපය අනාත්ම යැ, රූපයාගේ උත්පාදය සඳහා යම් මැ හේතුවෙකින් යම් මැ ප්‍රත්‍යයෙකින් ඇත් ද, හෙ ද අනාත්ම යැ. මහණෙනි, රූපය අනාත්ම සම්භූත යි කොයින් ආත්මයෙක් වේ ද. වේදනාව අනාත්ම යැ ... සංඥාව අනාත්ම යැ ... සංස්කාරයෝ අනාත්මයහ ... විඤ්ඤාන අනාත්ම යැ විඤ්ඤානාගේ උත්පාදය පිණිස යම් හේතුවෙකින් ඇත් ද, යම් ප්‍රත්‍යයෙකින් ඇත් ද, හෙ ද අනාත්ම යැ. මහණෙනි, විඤ්ඤාන අනාත්ම සම්භූත යි. කොයින් ආත්මයෙක් වේ ද.

මහණෙනි මෙසේ දක්නා ශ්‍රාවතවත් ආර්යශ්‍රාවක රූපයෙහිද නිර්වේද කරයි, වේදනා යෙහිද නිර්වේද කරයි, සංඥායෙහිද නිර්වේද කරයි, සංස්කාරයන්හිද නිර්වේද කරයි, විඤ්ඤානෙහිද නිර්වේද කරයි. නිර්වේද කරනුයේ විරාග කරයි, විරාග හේතුවෙන් මිදෙයි, මිදුණු කල “ විමුක්තයෙමි ” යි ඤානය පහළ වෙයි. ජාතිය ක්ෂණ වූ, බලසර වැස නිමවන ලද, කරණි කරන ලද, එ අර්හත්වය පිණිස අත් කියෙක් නැති යි නුවණින් දැනී.

1. 1. 2. 10.

ආනන්ද සූත්‍රය

21. සැවැත්තුවර :

ඉක්කිති ආයුෂ්මත් අනද තෙරණුවෝ භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹූ භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පසෙකැ හුන්හ. එකත්පසෙකැ හුන් ආයුෂ්මත් අනද තෙරණුවෝ භාග්‍යාවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කළහ. :

වහන්ස, නිරෝධ යැ, නිරෝධ යැ යි කියනු ලැබෙයි. වහන්ස, කවර ධර්ම කෙනෙකුන්ගේ නිරෝධයෙන් ‘නිරෝධය යි’ කියනු ලැබේ ද ?

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

රූපං ඛො ආනන්ද, අනිව්‍යවං, සංක්‍රාන්තං පරිව්‍යවතො ඛොතිමං
විශ්වමං විශ්වමං නිරෝධමං. තස්‍ය නිරෝධා නිරෝධොති
විවිධා, වේදනා අනිව්‍යවං -පෙ- තස්‍ය නිරෝධා නිරෝධොති විවිධා
සංක්‍රාන්ත අනිව්‍යවං -පෙ- තස්‍ය නිරෝධා නිරෝධොති විවිධා සංක්‍රාන්ත
අනිව්‍යවං -පෙ- තෙතං නිරෝධා නිරෝධොති විවිධා, විශ්වමං අනිව්‍යවං
සංක්‍රාන්තං පරිව්‍යවතො ඛොතිමං විශ්වමං විශ්වමං නිරෝධ-
මං, තස්‍ය නිරෝධා නිරෝධොති විවිධාති.

ඉමෙතං ඛො ආනන්ද ඛොතිමං නිරෝධා නිරෝධොති විවිධාති

අනිව්‍යවතො දුතියො.

තස්‍යදුතියං :

අනිව්‍යවං දුතියං අනන්තා සද්ධිව්‍යවතො තස්‍ය
භෙදානාපි තස්‍ය වුත්තා ආනන්දෙන දුරිතො වග්ගො.

ආනන්දය, රූපය අනිත්‍ය යැ, ප්‍රත්‍යයන් විසින් කරන ලද, ප්‍රතිත්‍යාසමුත්පන්න යැ, කියවන සැහැටි ඇතැ, වියවන සැහැටි ඇතැ, විරාගස්වභාව ඇතැ, නිරොධ ස්වභාව ඇති. ඒ රූපයාගේ නිරොධ හෙතෙයෙන් " නිරොධය " යි කියනු ලැබෙයි. වේදනා අනිත්‍ය යැ ... සංඥා අනිත්‍ය යැ ... සංස්කාරයෝ අනිත්‍යහ ... විඤ්ඤාන අනිත්‍ය යැ, ප්‍රත්‍යයන් විසින් කරන ලද, ප්‍රත්‍යයෙන් සමුත්පන්නයැ, ක්ෂයස්වභාව ව්‍යයස්වභාව විරාගස්වභාව නිරොධස්වභාව ඇති. ඒ විඤ්ඤානගේ නිරොධයෙන් " නිරොධය " යි කියනු ලැබෙයි.

ආනන්ද මේ ධර්මයන්ගේ නිරොධයෙන් " නිරොධය " යි කියනු ලැබේ.

දෙවැනි අනිත්‍ය වර්ග යි.

එහි උද්දනය :

අනිච්ච සූත්‍රය, දුක්ඛ සූත්‍රය, අනත්ත සූත්‍රය, යදනිච්චාදි අත්‍යා තුන් සූත්‍රයෝ යැ, භේතු වසයෙන් සූත්‍රයෝ තුන් දෙනෙකැ ආනන්ද සූත්‍රයෙන් මෙසේ වර්ගය පිරිණි.

3. භාරවගෙගා

1. 1. 3. 1.

භාර සුතනං

සාවජජීයං-

භාරඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි භාරභාරඤ්ඤා, භාරාදානඤ්ඤා, භාරනිකේපනඤ්ඤා. තං සුඡාට් -පෙ- එතදවොච :

කතමො ච භික්ඛවෙ භාරො : පඤ්ඤාපාදානකකඤ්ඤානිස්ස වචනීයං. කතමෙ පඤ්ඤා : රාජපාදානකකඤ්ඤා, වෙදනුපාදානකකඤ්ඤා, සඤ්ඤා-පාදානකකඤ්ඤා, සංඛාරාපාදානකකඤ්ඤා, විඤ්ඤානුපාදානකකඤ්ඤා. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ භාරෙ.

කතමො ච භික්ඛවෙ භාරභාරෙ : සුඤ්ඤානිස්ස වචනීයං, යො'යං අයස්ස ඵච්ඡන්තාමො ඵචංගොභෙතා, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, භාරභාරෙ.

කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භාරාදානං : යායං තණ්හා පොතොභවිකා නන්දිරුගසහගතා තත්ත තත්තාභිනන්දිති සෙය්‍යපීදං : කාමතණ්හා භව-තණ්හා විභවතණ්හා. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ භාරාදානං.

කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ භාරනිකේපනං : යො තස්සායෙව තණ්හාය අසෙසවිරාගනිරෝධො චාභො පටිනිස්සංගො ඉති අනාලයො. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ භාරනිකේපනනි.

ඉදමවොච භගවා ඉදං වච්ඡා සුභකො අථාපරං එතදවොච සත්ථා :

1. භාරා භවෙ පඤ්ඤාකකඤ්ඤා භාරභාරො ච සුඤ්ඤා, භාරාදානං දුඛං¹ ලොකෙ භාරනිකේපනං සුඛං.
2. නිකම්පිඤ්ඤා ගරා භාරං අඤ්ඤං භාරං අනාදියං, සමුලං තණ්හං අබ්බුස්ස නිවර්තනො පටිනිබ්බුතො.

1. 1. 3. 2.

පරිඤ්ඤා සුතනං

23. සාවජජීයං-

පරිඤ්ඤායෙව ච භික්ඛවෙ ධම්මෙ දෙසිස්සාමි පරිඤ්ඤාඤ්ඤා, තං සුඡාට් -පෙ-

1. දුකඛං - සිද්ධි, මර්ත්තං,

3. භාර වර්ගය

1. 1. 3. 1.

භාර සූත්‍රය

22. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, තොපට භාරය ද දෙසමී, භාරභාරය හා භාරාදනය හා භාරනික්කපය හා දෙසමී. එය අසව ... තෙල වදළහ :

මහණෙනි, “ භාර ” නම් කවරෙ යත් : පඤ්ච උපාදන ස්කන්ධහ'යි කියයුතු වෙයි.

කවර පසෙක : එ මෙසේ යැ : රූපොපාදනස්කන්ධ යැ, වේදනොපාදනස්කන්ධ යැ, සංඥොපාදනස්කන්ධ යැ, සංස්කාරොපාදනස්කන්ධ යැ, විඤ්ඤාපාදනස්කන්ධ යි. මහණෙනි, මෙ භාරයැ යි කියනු ලැබෙයි.

මහණෙනි, “ භාරභාර ” නම් කවරෙ යත් : පුද්ගල යයි කිය යුතු වෙයි. මෙබඳු නම් ඇති මෙබඳු ගොනු ඇති, යම් ආයුෂ්මත් කෙනෙක් ඇත් ද, මහණෙනි මෙ “ භාරභාර ” යයි කියනු ලැබෙයි.

මහණෙනි, “ භාරාදන ” නම් කවරෙ යත් : පුනර්භවය පිණිස පවත්නා නන්දිරාග සහගත වූ රූපාදි ඒ ඒ අරමුණෙහි අභිනන්දන ස්වභාව ඇති යම් මෙ තෘෂ්ණායෙක් ඇත් ද, එ කෙසේ ද යත් : කාමතෘෂ්ණා යැ, භවතෘෂ්ණා යැ, විභවතෘෂ්ණා යි. මහණෙනි, මෙ “ භාරාදන ” යි කියනු ලැබෙයි.

මහණෙනි, “ භාරනික්කප ” නම් කවරෙ යත් : ඒ තෘෂ්ණාවගේ මැ යම් අශෛෂ විරාගනිරොධයෙක්, පරිත්‍යාගයෙක්, හැරැපීමෙක්, බිඳීමෙක්, නො ඇල්මෙක් ඇත් ද, මහණෙනි, මෙ “ භාරනික්කප ” යි කියනු ලැබේ.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළහ. සුගතයන් වහන්සේ මෙය වදරා ශාස්තෘ වූ බුදුහු යළිදු අත්‍යා වූ තෙල ගාථා ද වදළ සේකි.

1. පඤ්චස්කන්ධයෝ එකැතින් භාරයහ, වැළි පුද්ගල භාරභාර වෙයි, ලොකයෙහි භාරාදනය (භාරග්‍රහණය) දුක්වෙයි, භාරනික්කපය සුඛ වෙයි.

2. ගුරුබර බහා තබා අත්බරක් නො ගෙන අවිද්‍යා මූල සහිත තෘෂ්ණාව උදුරා නිස්තෘෂ්ණ වූයේ පිරිනිව්‍යේ නම් වේ.

1. 1. 3. 2.

පරිඤ්ඤා සූත්‍රය

12. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, පරිඤ්ඤය ධර්මයනුදු දෙසමී, පරිඤ ද දෙසමී, ඊ අසව ...

කතමෙ ච භික්ඛවෙ පරිඤ්ඤායො ධම්මා :

රූපං භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤායො ධම්මො, වේදනා පරිඤ්ඤායො ධම්මො, සංඤ්ඤා පරිඤ්ඤායො ධම්මො, සංඛාරා පරිඤ්ඤායො ධම්මො, විඤ්ඤාණං පරිඤ්ඤායො ධම්මො. ඉමෙ වුච්චන්ති භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤායො ධම්මා.

කතමා ච භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤා :

යො භික්ඛවෙ රුහකකයො ද්‍රෙහකකයො මොහකකයො. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පරිඤ්ඤාති

1. 1. 3. 3.

අභිජාන සුතතං

24. සංවදනීයං.-

රූපං භික්ඛවෙ, අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අපජහං අභබ්බො දුක්ඛකකයාය. වේදනං අනභිජානං -පෙ- සංඤ්ඤාං අනභිජානං -පෙ- සංඛාරෙ අනභිජානං -පෙ- විඤ්ඤාණං අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අපජහං අභබ්බො දුක්ඛකකයාය.

රූපඤ්ඤා ඛො භික්ඛවෙ, අභිජානං පරිජානං විරාජයං පජහං භබ්බො දුක්ඛකකයාය. වේදනං අභිජානං -පෙ- සංඤ්ඤාං අභිජානං -පෙ- සංඛාරෙ අභිජානං -පෙ- විඤ්ඤාණං අභිජානං පරිජානං විරාජයං පජහං භබ්බො දුක්ඛකකයාති.

1. 1. 3. 4.

ජන්දරාග සුතතං

25. සංවදනීයං.-

යො භික්ඛවෙ, රූපයම් ජන්දරාගො, තං පජහථ, එවං තං රූපං පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නාමුලං තාලාවඤ්ඤානං අනභාවකතං අයතිං අනුප්පාදධම්මං.

යො වේදනාය ජන්දරාගො තං පජහථ, එවං සා වේදනා පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නාමුලා තාලාවඤ්ඤානං අනභාවකතං අයතිං අනුප්පාදධම්මා.

යො සංඤ්ඤාය ජන්දරාගො තං පජහථ -පෙ- යො සංඛාරෙසු ජන්දරාගො තං පජහථ, එවං තෙ සංඛාරා පභිනං භවිස්සන්ති උච්ඡින්නාමුලා තාලාවඤ්ඤානං අනභාවකතං අයතිං අනුප්පාදධම්මා.

යො විඤ්ඤාණයම් ජන්දරාගො තං පජහථ, එවං තං විඤ්ඤාණං පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නාමුලං තාලාවඤ්ඤානං අනභාවකතං අයතිං අනුප්පාදධම්මන්ති.

මහණෙනි, පරිඥය ධර්මයෝ කවරහ යත් :

මහණෙනි, රූපය පරිඥය (සමතික්‍රම කළයුතු) ධර්ම යැ වේදනා පරිඥය ධර්ම යැ සංඥ පරිඥය ධර්ම යැ සංස්කාර පරිඥය ධර්ම යැ විඤ්ඤාන පරිඥය ධර්ම යි. මහණෙනි, මොහු පරිඥය ධර්මහ යි කියනු ලබෙත්.

මහණෙනි, පරිඥ කවර යත් :

මහණෙනි, යම් රාගක්‍ෂයෙක් දෙසක්‍ෂයෙක් මෝහක්‍ෂයෙක් ඇත් ද, මහණෙනි, මේ පරිඥ යි කියනු ලබේ.

1. 1. 3. 3.

අභිජාන සූත්‍රය

24. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපය ඥානපරිඥ වශයෙන් නො දන්නේ තීරණ පරිඥ වශයෙන් නො දන්නේ ප්‍රභාණපරිඥ වශයෙන් නො ඉක්මවනුයේ නො හරනේ දුෂ්කෘතිය පිණිස අභව්‍ය යැ, වේදනා ඥානපරිඥවශයෙන් නො දන්නේ ... සංඥ ඥානපරිඥ වශයෙන් නො දන්නේ ... සංස්කාර ඥානපරිඥවශයෙන් නො දන්නේ ... විඤ්ඤාන ඥානපරිඥ වශයෙන් නො දන්නේ තීරණ පරිඥවශයෙන් නො දන්නේ ප්‍රභාණ පරිඥවශයෙන් නො ඉක්ම වනුයේ නො හරනේ දුෂ්කෘතිය පිණිස අභව්‍ය යි.

මහණෙනි, රූපය ඥානපරිඥවශයෙන් දන්නේ තීරණපරිඥවශයෙන් දන්නේ ප්‍රභාණ පරිඥවශයෙන් ඉක්මවනුයේ දුරලක්‍ෂ්‍යයේ දුෂ්කෘතිය පිණිස භව්‍ය වෙයි. වේදනා ඥානපරිඥවශයෙන් දන්නේ ... සංඥ ඥානපරිඥවශයෙන් දන්නේ ... සංස්කාර ඥානපරිඥ වශයෙන් දන්නේ ... විඤ්ඤාන ඥානපරිඥවශයෙන් දන්නේ තීරණ පරිඥවශයෙන් දන්නේ ප්‍රභාණපරිඥවශයෙන් ඉක්මවනුයේ දුරලක්‍ෂ්‍යයේ දුෂ්කෘතිය පිණිස භව්‍ය වේ.

1. 1. 3. 4.

ජන්දරාග සූත්‍රය

25. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපයෙහි යම් ජන්දරාගයෙක් ඇත් ද, එය දුරු කරව. මෙසේ ඒ රූපය, ප්‍රතිණ වූයේ උසුන්මුල් ඇත්තේ, මුදුන් සුන් තලක් සෙයින් අවස්ථාන වූයේ අනභාව කරන ලද්දේ මතුයෙහි නුපදනා සැහැටි ඇත්තේ වෙයි.

වේදනායෙහි යම් ජන්දරාගයෙක් ඇත් ද, එය දුරු කරව. මෙසේ ඒ වේදනාව, ප්‍රතිණ වෙයි. උසුන් මුල් ඇති වෙයි. මුදුන් සුන් තලක් සෙයින් කරන ලද අවස්ථානභාව ඇති වෙයි. අනභාව කරන ලද වෙයි. මතුයෙහි නුපදනා සැහැටි ඇති වේ.

සංඥයෙහි යම් ජන්දරාගයෙක් ඇත් ද, එය හැරපියව ... සංස්කාරයන්හි යම් ජන්ද රාගයෙක් ඇත් ද, එය දුරු කරව, මෙසේ ඒ සංස්කාරයෝ ප්‍රතිණ වූවාහු උසුන් මුල් ඇත්තාහු කාලාවස්ථානභාව වූවාහු අනභාවකාන වූවාහු මන්තෙහි නුපදනා සැහැටි ඇත්තාහු වෙත්.

විඤ්ඤානෙහි යම් ජන්දරාගයෙක් ඇත් ද එය නෙරව. මෙසේ ඒ විඤ්ඤාන ප්‍රතිණ වූයේ උසුන්මුල් ඇත්තේ, මුදුන් සුන් තලක් සෙයින් අවස්ථාන වූයේ අනභාව කරන ලද්දේ මතුයෙහි නුපදනා සැහැටි ඇත්තේ වේ.

1. 1. 3. 5.

පටුම අසාද සුත්තය

26. සංවජ්ඣය.-

පුබ්බෙව මේ භික්ඛවෙ, සංවජ්ඣයා අනභිසම්මුඤ්ඤායා බොධිසත්තයෙව හතො ඵතදහොසි :

කො භු ඛො රූපස්ස අස්සාදෙ, කො ආදිනවො, කිං නිස්සරණං :
කො වේදනාය -පෙ- කො සඤ්ඤාය -පෙ- කො සංකාරානං -පෙ-
කො විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදෙ, කො ආදිනවො කිං නිස්සරණනති :

තස්ස මස්ස භික්ඛවෙ ඵතදහොසි : යං ඛො රූපං පට්ඨිව
උපපජ්ඣති සුඛං සොමනස්සං, අයං රූපස්ස අස්සාදෙ. යං රූපං
අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, අයං රූපස්ස ආදිනවො, යො රූපස්මිං
ඡන්දරුගච්ඡතො ඡන්දරුගප්පභානං, ඉදං රූපස්ස නිස්සරණං.

යං වේදනං පට්ඨිව -පෙ- යං සඤ්ඤං පට්ඨිව -පෙ- යං සංකාරෙ
පට්ඨිව උපපජ්ඣති සුඛං සොමනස්සං, අයං සංකාරානං අස්සාදෙ, යෙ
සංකාරා අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මා, අයං සංකාරානං ආදිනවො,
යො සංකාරෙසු ඡන්දරුගච්ඡතො ඡන්දරුගප්පභානං, ඉදං සංකාරානං
නිස්සරණං.

යං විඤ්ඤාණං පට්ඨිව උපපජ්ඣති සුඛං සොමනස්සං, අයං විඤ්ඤාණස්ස
අස්සාදෙ. යං විඤ්ඤාණං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, අයං
විඤ්ඤාණස්ස ආදිනවො. යො විඤ්ඤාණස්මිං ඡන්දරුගච්ඡතො
ඡන්දරුගප්පභානං ඉදං විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං.

යාවඤ්චිඤ්ඤානං භික්ඛවෙ ඉමෙසං පඤ්චත්තං උපාදානකකිංකානං
ඵචං අස්සාදඤ්ඤා අස්සාදතො ආදිනවඤ්ඤා ආදිනවතො නිස්සරණඤ්ඤා
නිස්සරණතො යථාභූතං න අබ්භඤ්ඤාසිං, නෙවිතාචානං භික්ඛවෙ,
සදෙවතෙ ලොකෙ සමාරතෙ සමුග්ගතෙ සංසම්මුඤ්ඤායාමඤ්ඤායා
පජාය සදෙවම්බුද්ධාය අනුත්තරං සම්මාසම්බොධිං අභිසම්මුඤ්ඤාති*
පට්ඨඤ්ඤාසිං.

යතොච ඛො'හං භික්ඛවෙ, ඉමෙසං පඤ්චත්තං උපාදානකකිංකානං
ඵචං අස්සාදඤ්ඤා අස්සාදතො ආදිනවඤ්ඤා ආදිනවතො නිස්සරණඤ්ඤා
නිස්සරණතො යථාභූතං අබ්භඤ්ඤාසිං, අථානං භික්ඛවෙ, සදෙවතෙ
ලොකෙ සමාරතෙ සමුග්ගතෙ සංසම්මුඤ්ඤායාමඤ්ඤායා පජාය සදෙව-
ම්බුද්ධාය අනුත්තරං සම්මාසම්බොධිං අභිසම්මුඤ්ඤාති* පට්ඨඤ්ඤාසිං.
ඤ්ඤාඤ්ඤා පන මෙ දස්සනං උදපාදි, අකුප්පා මෙ වෙතො විමුක්ඛති,
අයමනතිමා ජාති නජීදති පුනඛ්භවොති.

1. අභිසම්මුඤ්ඤා - සිමු.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

1. 1. 3. 5.

පළමුවැනි අස්සාද සූත්‍රය

26. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, සම්බෝධියෙන් පළමු මැ අභිසම්බෝධියට නො පත් බෝසත්වූ මැ මට මෙ සිත පහළ විය :

රූපයාගේ ආස්වාදය කවරෙ යැ, ආදීනව කවරෙ යැ, නිස්සරණය කීමෙක : වේදනායෙහි ... සංඤයෙහි ... සංස්කාරයන්ගේ ... විඤ්ඤායෙහි ආස්වාදය කවරෙ යැ, ආදීනව කවර යැ, නිස්සරණය කීමෙකැයි.

මහණෙනි, ඒ මාගට තෙල සිත විය : රූපය නිසා යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදී ද, මෙ රූපයාගේ ආස්වාද යි. යම් රූපයක් අනිත්‍ය ද දුක් ද විපරිණාම සැහැවි ද, මේ රූපයාගේ ආදීනව යි. රූපයෙහි යම් ඡන්දරාග විනයෙක් ඡන්දරාග ප්‍රභාණයෙක් ඇත් ද, මෙ රූපයාගේ නිස්සරණ යි.

වේදනාව නිසා ... සංඤව නිසා ... සංස්කාර නිසා යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදී ද, මේ සංස්කාරයන්ගේ ආස්වාද යි. යම් සංස්කාර කෙනෙක් අනිත්‍ය ද දුක් ද පෙරළෙන සැහැවි ඇත් ද, මෙ සංස්කාරයන්ගේ ආදීනව යි. සංස්කාරයන්ගේ යම් ඡන්දරාග විනයෙක් ඡන්දරාග ප්‍රභාණයෙක් ඇත් ද, මෙ සංස්කාරයන්ගේ නිස්සරණ යි.

විඤ්ඤා නිසා යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදී ද, මෙ විඤ්ඤායාගේ අස්සාද යි. යම් විඤ්ඤායෙක් අනිත්‍ය ද දුක් ද පෙරළෙන සැහැවි ඇත් ද, මෙ විඤ්ඤායාගේ ආදීනව යි. විඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දරාග විනයෙක් ඡන්දරාග ප්‍රභාණයෙක් ඇත් ද මෙ විඤ්ඤායාගේ නිස්සරණ යි.

මහණෙනි, යම්කාක් මම් මෙ පඤ්චෝපාදනස්කන්ධයන්ගේ ආස්වාදය ආස්වාද වශයෙන් ද ආදීනව ආදීනව වශයෙන් ද නිශ්ශරණය නිශ්ශරණ වශයෙන් ද මෙ සෙයින් ඇතිසැවි අවබෝධ නො කෙළෙමි ද, මහණෙනි, ඒකාක් මම් දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බඹුන් සහිත ලෝකයෙහි මහණ බමුණන් සහිත දෙවි මිනිසුන් සහිත සත්ත්වප්‍රජාව කෙරෙහි අනුත්තර වූ සමායක් සම්බෝධිය අවබෝධ කෙළෙමැයි නො ම ප්‍රතිඤ්ඤ කෙළෙමි.

මහණෙනි, යම් කලෙක පටන් මම මේ පඤ්චෝපාදනස්කන්ධයන් ගේ ආස්වාදය ආස්වාද විසින් ද ආදීනව ආදීනව විසින් ද නිශ්ශරණය නිශ්ශරණ විසින් ද මෙ සෙයින් යථාභූත කොට අවබෝධ කෙළෙමි ද, මහණෙනි, එකල්හි මම් දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බඹුන් සහිත ලෝකයෙහි මහණ බමුණන් සහිත දෙවි මිනිසුන් සහිත සත්ත්වප්‍රජාව කෙරෙහි අනුත්තර වූ සමායක් සම්බෝධිය අවබෝධ කෙළෙමැයි ප්‍රතිඤ්ඤ කෙළෙමි. මට ඤාදර්ශනය ද උපත, මාගේ වෙතොව්වුක්තිය (ඵලසමාධිය) අකෝපාය යැ, මෙ අත්තිම ජාතිය යි, දුන් පුනර්භවයෙක් නැති යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

1. 1. 3. 6.

දුතිය අසසාද පුත්තං.

27. සංවජ්ඣං.-

රූපස්‍යාහං භික්ඛවෙ, අස්‍යාදපරියෙසනං අවරිං, යෙ රූපස්‍ය අස්‍යාදෙ තදඡ්ඛගමං, යාවතා රූපස්‍ය අස්‍යාදෙ පඤ්ඤාය මෙ සො සුද්ධෙය්‍යා. රූපස්‍යාහං භික්ඛවෙ, ආදිනවපරියෙසනං අවරිං, යෙ රූපස්‍ය ආදිනවො තදඡ්ඛගමං, යාවතා රූපස්‍ය ආදිනවො පඤ්ඤාය මෙ සො සුද්ධෙය්‍යා, රූපස්‍යාහං භික්ඛවෙ, නිස්සරණපරියෙසනං අවරිං. යං රූපස්‍ය නිස්සරණං තදඡ්ඛගමං, යාවතා රූපස්‍ය නිස්සරණං පඤ්ඤාය මෙ තං සුද්ධං.

වේදනායාහං භික්ඛවෙ, අස්‍යාදපරියෙසනං අවරිං. -පෙ- සඤ්ඤායාහං භික්ඛවෙ, අස්‍යාදපරියෙසනං අවරිං. -පෙ- සංකප්පායාහං භික්ඛවෙ, අස්‍යාදපරියෙසනං අවරිං. -පෙ- විඤ්ඤාණස්‍යාහං භික්ඛවෙ, අස්‍යාදපරියෙසනං අවරිං, යෙ විඤ්ඤාණස්‍ය අස්‍යාදෙ තදඡ්ඛගමං, යාවතා විඤ්ඤාණස්‍ය අස්‍යාදෙ පඤ්ඤාය මෙ සො සුද්ධෙය්‍යා, විඤ්ඤාණස්‍යාහං භික්ඛවෙ, ආදිනවපරියෙසනං අවරිං, යෙ විඤ්ඤාණස්‍ය ආදිනවො තදඡ්ඛගමං. යාවතා විඤ්ඤාණස්‍ය ආදිනවො පඤ්ඤාය මෙ සො සුද්ධෙය්‍යා. විඤ්ඤාණස්‍යාහං භික්ඛවෙ, නිස්සරණපරියෙසනං අවරිං. යං විඤ්ඤාණස්‍ය නිස්සරණං තදඡ්ඛගමං, යාවතා විඤ්ඤාණස්‍ය නිස්සරණං පඤ්ඤාය මෙ තං සුද්ධං.

යාවතීවඤ්ඤාහං භික්ඛවෙ, ඉමෙසං පඤ්ඤාතනං උපාදානකකිංතනං අස්‍යාදඤ්ඤා අස්‍යාදතො ආදිනවඤ්ඤා ආදිනවතො නිස්සරණඤ්ඤා නිස්සරණතො යථාභූතං නාබ්‍යඤ්ඤායිං. තෙවිතාලාහං භික්ඛවෙ, සද්දෙවතෙ ලොකෙ සමාරතෙ සමුග්ගතෙ සංසාරණමුග්ගායනං පජාය සද්දෙවමනුස්‍යාය අනුත්තරං සම්මාසම්බොධිං අභිසම්බුද්ධොති පච්චඤ්ඤායිං.

ගතො ච බොහං භික්ඛවෙ, ඉමෙසං පඤ්ඤාතනං උපාදානකකිංතනං එවං අස්‍යාදඤ්ඤා අස්‍යාදතො ආදිනවඤ්ඤා ආදිනවතො නිස්සරණඤ්ඤා නිස්සරණතො යථාභූතං අබ්‍යඤ්ඤායිං. අපාහං භික්ඛවෙ, සද්දෙවතෙ ලොකෙ සමාරතෙ සමුග්ගතෙ සංසාරණමුග්ගායනං පජාය සද්දෙවමනුස්‍යාය අනුත්තරං සම්මාසම්බොධිං අභිසම්බුද්ධොති පච්චඤ්ඤායිං. ඤ්ඤාඤ්ඤා පන මෙ දස්‍යාහං උදාපාදි, අඤ්ඤා පන මෙ වේගොවිමුත්ති අයමනනිමි, ජාති, නන්දිදති පුත්තමොති.

1. 1. 3. 7.

තතිය අසසාද පුත්තං.

සංවජ්ඣං.-

නො වේදං භික්ඛවෙ, රූපස්‍ය අස්‍යාදෙ අභවිස්‍ය, නසිදං සත්තා රූපස්‍ය භාරජේත්‍යං, යසමා ච බො භික්ඛවෙ, අපි රූපස්‍ය අස්‍යාදෙ, තසමා සත්තා රූපස්‍ය භාරජන්ති.

1. 1. 3. 6.

දෙවැනි අස්සාද සූත්‍රය

27. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මම රූපයාගේ ආස්වාද පරයෙහිමය කෙළෙමි. රූපයාගේ යම් ආස්වාදයක් ඇත් ද, එය අවබෝධ කෙළෙමි, රූපයාගේ යම් පමණ ආස්වාදයක් ඇත් ද, එමා විසින් ප්‍රඥයෙන් මොනාවට දක්නා ලදි. මහණෙනි, මම රූපයාගේ ආදීනව පරයෙහිමය කෙළෙමි. රූපයාගේ යම් ආදීනවයක් ඇත් ද එ ද අවබෝධ කෙළෙමි. රූපයාගේ යම් පමණ ආදීනවයක් ඇත් ද, එය මා විසින් ප්‍රඥයෙන් මොනාවට දක්නා ලදි. මහණෙනි, මම රූපයාගේ නිශ්ශරණ පරයෙහිමය කෙළෙමි. රූපයාගේ යම් නිශ්ශරණයක් ඇත් ද, එය අවබෝධ කෙළෙමි. රූපයාගේ යම් පමණ නිශ්ශරණයක් ඇත් ද එය මා විසින් ප්‍රඥයෙන් මොනාවට දක්නා ලදි.

මහණෙනි, මම වේදනාව පිළිබඳ ආස්වාද පරයෙහිමය කෙළෙමි. ... මහණෙනි, මම සංඤ්ච පිළිබඳ ආස්වාද පරයෙහිමය කෙළෙමි. ... මහණෙනි, මම සංස්කාර පිළිබඳ ආස්වාද පරයෙහිමය කෙළෙමි. ... මහණෙනි මම විඤ්ඤා පිළිබඳ ආස්වාද පරයෙහිමය කෙළෙමි. විඤ්ඤායාගේ යම් ආස්වාදයක් ඇත් ද, එය අවබෝධ කෙළෙමි. විඤ්ඤායාගේ යම් පමණ ආස්වාදයක් ඇත් ද, එය මා විසින් ප්‍රඥයෙන් මොනාවට දක්නා ලදි. මහණෙනි, මම විඤ්ඤා පිළිබඳ ආදීනව පරයෙහිමය කෙළෙමි. විඤ්ඤායාගේ යම් ආදීනවයක් ඇත් ද එය අවබෝධ කෙළෙමි. විඤ්ඤායාගේ යම් පමණ ආදීනවයක් ඇත් ද, එය මා විසින් ප්‍රඥයෙන් මොනාවට දක්නා ලදි. මහණෙනි, මම විඤ්ඤායාගේ නිශ්ශරණපරයෙහිමය කෙළෙමි. විඤ්ඤායාගේ යම් නිශ්ශරණයක් ඇත් ද, එය අවබෝධ කෙළෙමි. විඤ්ඤායාගේ යම් පමණ නිශ්ශරණයක් ඇත් ද එය මා විසින් ප්‍රඥයෙන් දක්නා ලදි.

මහණෙනි, මම යම්කක් මේ පඤ්චෝපාදනස්කන්ධයන්ගේ ආස්වාදය ආස්වාද විසිනුදු ආදීනවය ආදීනව විසිනුදු නිශ්ශරණය නිශ්ශරණ විසිනුදු ඇති තතු නුවණින් අවබෝධ නො කෙළෙමි වේද, මහණෙනි මම ඒකක් මරුන් සහිත බඩුන් සහිත දෙවියන් සහිත ලෝකයෙහි දෙවිමිනිසුන් සහිත මහණ බවුණන් සහිත සත්ත්වාබ්‍යා ප්‍රජායෙහි අනුත්තර සමාසක් සම්බෝධිය මොනාවට අවබෝධ කෙළෙමි යි පිළින නො කෙළෙමි.

මහණෙනි, මම යම් කලෙක මේ පඤ්චෝපාදනස්කන්ධයන්ගේ මෙසේ ආස්වාදය ආස්වාද විසිනුදු ආදීනවය ආදීනව විසිනුදු නිශ්ශරණය නිශ්ශරණ විසිනුදු ඇති තතු මොනාවට අවබෝධ කෙළෙමි වේ ද, මහණෙනි එසඳු මම දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බ්‍රහ්මයන් සහිත ලෝකයෙහි ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් සහිත අවශේෂ දේවමනුෂ්‍යයන් සහිත සත්ත්වාබ්‍යා ප්‍රජායෙහි ලා අනුත්තර සමාසක් සම්බෝධිය අවබෝධ කෙළෙමි යි ප්‍රතිඥා කෙළෙමි. මාගේ වෙනො විමුක්තිය අකොප්‍ය යැ, මේ අන්තිම ජාති වෙයි, දුන් සුනර්භවයක් නැති යි මට ඤාදර්ශනය ද උද විය.

1. 1. 3. 7.

තෙවැනි අස්සාද සූත්‍රය

28. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි රූපයාගේ ආස්වාදයක් නැත් නම් සත්ත්වයෝ රූපයෙහි නො ඇලෙති, මහණෙනි, යම් භෙයකින් රූපයාගේ ආස්වාදයක් ඇත් ද, එහෙයින් සත්ත්වයෝ රූපයෙහි ඇලෙති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

නො වේදං භික්ඛවෙ, රූපස්ස ආදීනවො අභවිස්ස, නසිදං සත්තා රූපසමී නිබ්බිජ්ඤෙය්‍යං. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ, අපචී රූපස්ස ආදීනවො, තස්මා සත්තා රූපසමී නිබ්බිජ්ඤනති.

නො වේදං භික්ඛවෙ, රූපස්ස නිස්සරණං අභවිස්ස, නසිදං සත්තා රූපස්මා නිස්සරෙය්‍යං. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ, අපචී රූපස්ස නිස්සරණං, තස්මා සත්තා රූපස්මා නිස්සරනති.

නො වේදං භික්ඛවෙ, වේදනාය අස්සාදෙ අභවිස්ස -පෙ- නො වේදං භික්ඛවෙ, සඤ්ඤාය අස්සාදෙ අභවිස්ස -පෙ- නො වේදං භික්ඛවෙ, සංඛාරානං අස්සාදෙ අභවිස්ස -පෙ- නො වේදං භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදෙ අභවිස්ස, නසිදං සත්තා විඤ්ඤාණසමී සාරජ්ජෙය්‍යං. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ, අපචී විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදෙ, තස්මා සත්තා විඤ්ඤාණසමී සාරජ්ජනති.

නො වේදං භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණස්ස ආදීනවො අභවිස්ස, නසිදං සත්තා විඤ්ඤාණසමී නිබ්බිජ්ඤෙය්‍යං. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ, අපචී විඤ්ඤාණස්ස ආදීනවො, තස්මා සත්තා විඤ්ඤාණසමී නිබ්බිජ්ඤනති.

නො වේදං භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං අභවිස්ස, නසිදං සත්තා විඤ්ඤාණස්මා නිස්සරෙය්‍යං, යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ, අපචී විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං, තස්මා සත්තා විඤ්ඤාණස්මා නිස්සරනති.

යාචකීවඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සත්තා ඉමෙසං පඤ්ඤානං උපාදානකඛනිනං අස්සාදඤ්ඤා අස්සාදනො ආදීනවඤ්ඤා ආදීනවනො නිස්සරණඤ්ඤා නිස්සරණනො යථාභූතං නාබ්භඤ්ඤාසු, නෙව තාච භික්ඛවෙ, සත්තා සදෙවකා ලොකා සමාරකා සමුහමකා සස්සමණවුහමණී පජා සදෙවමනුස්සා නිස්සටා විසඤ්ඤානා විපපමුතා විමරියදිකතෙහ වේතසා විහරිංසු.

යතොච ඛො භික්ඛවෙ, සත්තා ඉමෙසං පඤ්ඤානං උපාදානකඛනිනං අස්සාදඤ්ඤා අස්සාදනො ආදීනවඤ්ඤා ආදීනවනො නිස්සරණඤ්ඤා නිස්සරණනො යථාභූතං අබ්භඤ්ඤාසු, අථ ඛො භික්ඛවෙ, සත්තා සදෙවකා ලොකා සමාරකා සමුහමකා සස්සමණවුහමණී පජා සදෙවමනුස්සා නිස්සටා විසඤ්ඤානා විපපමුතා විමරියදිකතෙහ වේතසා විහරන්ති.

1. 1. 3. 8.

අභිනන්දනං සුතං

29. සංවජ්ජියං-

යො භික්ඛවෙ, රූපං අභිනන්දති, දුක්ඛං සො අභිනන්දති, යො දුක්ඛං අභිනන්දති අපරිමුතො; සො දුක්ඛස්මාති වදාමි. සො වේදනං අභිනන්දති -පෙ- යො සඤ්ඤං අභිනන්දති -පෙ- යො සංඛාරෙ අභිනන්දති -පෙ- යො විඤ්ඤාණං අභිනන්දති සො දුක්ඛං අභිනන්දති, යො දුක්ඛං අභිනන්දති අපරිමුතො; සො දුක්ඛස්මාති වදාමි.

මහණෙනි, රූපයාගේ ආදීනවයෙක් නො වී නම් සත්ත්වයෝ රූපයෙහි නො කල කිරෙති. මහණෙනි, යම්හෙයෙකින් රූපයාගේ ආදීනවයෙක් ඇත් ද, එහෙයින් සත්ත්වයෝ රූපයෙහි නිර්වේද කෙරෙත්.

මහණෙනි, රූපයාගේ නිශ්ශරණයෙක් නො වී නම්, සත්ත්වයෝ රූපයෙන් නිශ්ශාත නො වෙති. මහණෙනි, යම් හෙයෙකින් රූපයාගේ නිශ්ශරණ ඇත් ද, එහෙයින් සත්ත්වයෝ රූපය කෙරෙන් නිශ්ශරණ කෙරෙත්.

මහණෙනි, වේදනායෙහි ආස්වාදයෙක් නො වී නම් ... මහණෙනි, සංඤයෙහි ආස්වාදයෙක් නො වී නම් ... මහණෙනි, සංස්කාරයන්ගේ ආස්වාදයෙක් නො වී නම් ... මහණෙනි, විඤ්ඤායාගේ ආස්වාදයෙක් නො වී නම් සත්ත්වයෝ, විඤ්ඤායෙහි නො ඇලෙති. මහණෙනි, යම් හෙයෙකින් විඤ්ඤායාගේ ආස්වාදයෙක් ඇත් ද, එහෙයින් සත්ත්වයෝ විඤ්ඤායෙහි ඇලෙත්.

මහණෙනි, විඤ්ඤායාගේ ආදීනවයෙක් නො වී නම් සත්ත්වයෝ විඤ්ඤායෙහි නිර්වේද නො කෙරෙති. මහණෙනි, යම් හෙයෙකින් විඤ්ඤායාගේ ආදීනව ඇත් ද එහෙයින් සත්ත්වයෝ විඤ්ඤායෙහි කලකිරෙත්.

මහණෙනි, යම්හෙයෙකින් විඤ්ඤායාගේ නිශ්ශරණ නො වී නම් සත්ත්වයෝ විඤ්ඤායා කෙරෙන් නිශ්ශරණ නො කෙරෙති. මහණෙනි, යම්හෙයෙකින් විඤ්ඤායාගේ නිශ්ශරණ ඇත් ද එහෙයින් සත්ත්වයෝ විඤ්ඤායා කෙරෙන් නික්මයෙත්.

මහණෙනි, යම්තාක්කල් සත්ත්වයෝ මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්ගේ ආස්වාදය ආස්වාද විසිනුදු ආදීනවය ආදීනව විසිනුදු නිශ්ශරණය නිශ්ශරණ විසිනුදු ඇතිතතු අවබෝධ නො කළාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මරුන් සහිත බඹුන් සහිත දෙවියන් සහිත ලෝවැසි සත්ත්වයෝ දෙවි මිනිසුන් සහිත මහණ බමුණන් සහිත සත්ත්වප්‍රජාව නිශ්ශාත වූවාහු විසංයුක්ත වූවාහු විප්‍රමුක්ත වූවාහු සීමා කොට නොගත් සිතින් යුතුව වාස නො කළාහු ම ය.

මහණෙනි, යම්කලෙක පටන් සත්ත්වයෝ මේ පඤ්චොපාදන ස්කන්ධයන්ගේ ආස්වාදය ආස්වාද විසිනුදු ආදීනවය ආදීනව විසිනුදු නිශ්ශරණය නිශ්ශරණ විසිනුදු ඇතිතතු දත්තාහු ද, මහණෙනි, එසඳු සත්ත්වයෝ දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බඹුන් සහිත ලෝවැස්සෝ මහණ බමුණන් සහිත දෙවි මිනිසුන් සහිත සත්ත්ව ප්‍රජාව (මේ පස්කඳින්) නික්මුණාහුය, විසංයුක්ත වූහුය, වෙසෙයින් මිදුණාහුය, සීමා කොට නො ගත් සිතින් යුතුව වාස කෙරෙත් යි.

1. 1. 3. 8.

අභිනන්දන සූත්‍රය

29. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යමෙක් රූපය අභිනන්දනා කෙරෙයි (සතුටින් පිළිගනියි) ද භේ දුක් අභිනන්දනා කෙරෙයි. යමෙක් දුක් අභිනන්දනා කෙරෙයි ද භේ දුකින් නො මිදුණේ යයි කියමි. යමෙක් වේදනාව අභිනන්දනා කෙරෙයි ද ... යමෙක් සංඤාව අභිනන්දනා කෙරෙයි ද ... යමෙක් සංස්කාර අභිනන්දනා කෙරෙයි ද ... යමෙක් විඤ්ඤාය අභිනන්දනා කෙරෙයි ද භේ දුක් අභිනන්දනා කෙරෙයි, යමෙක් දුක් අභිනන්දනා කෙරෙයි ද භේ දුකින් නො මිදුණේ යයි කියමි.

යො ච ඛො භික්ඛවෙ, රූපං නාභිනන්දති, දුක්ඛං සො නාභිනන්දති, යො දුක්ඛං නාභිනන්දති පරිමුභෙතා සො දුක්ඛස්මාති වදාමි. යො වේදනං නාභිනන්දති -පෙ- යො සක්ඛාදං නාභිනන්දති -පෙ- යො සක්ඛාරං නාභිනන්දති, -පෙ- යො වික්ඛාදං නාභිනන්දති දුක්ඛං සො නාභිනන්දති, යො දුක්ඛං නාභිනන්දති පරිමුභෙතා සො දුක්ඛස්මාති වදාමි.

1. 1. 3. 9.

උපපාද සුත්තං

30. සාවකජීයං-

යො භික්ඛවෙ, රූපස්ස උප්පාදො ඩ්ඨි අභිනිබ්බතති පාත්තභාවො, දුක්ඛස්සෙසො උප්පාදො රෙග්ගානං ඩ්ඨි ජරාමරණස්ස පාත්තභාවො. යො වේදනාය උප්පාදො -පෙ- යො සක්ඛාදං උප්පාදො -පෙ- යො සක්ඛාරං උප්පාදො -පෙ- යො වික්ඛාදං උප්පාදො ඩ්ඨි අභිනිබ්බතති පාත්තභාවො, දුක්ඛස්සෙසො උප්පාදො රෙග්ගානං ඩ්ඨි ජරාමරණස්ස පාත්තභාවො.

යො ච ඛො භික්ඛවෙ, රූපස්ස නිරේඛො චූපසමො අත්ථිතමො, දුක්ඛස්සෙසො නිරේඛො රෙග්ගානං චූපසමො ජරාමරණස්ස අත්ථිතමො. යො වේදනාය නිරේඛො -පෙ- යො සක්ඛාදං නිරේඛො -පෙ- යො සක්ඛාරං නිරේඛො -පෙ- යො වික්ඛාදං නිරේඛො චූපසමො අත්ථිතමො, දුක්ඛස්සෙසො නිරේඛො රෙග්ගානං චූපසමො ජරාමරණස්ස අත්ථිතමොති.

1. 1. 3. 10.

අසමුල සුත්තං

31. සාවකජීයං-

අහඤ්ච ඛො භික්ඛවෙ, දෙසිස්සාමි, අසමුලඤ්ච. තං සුඤ්චං -පෙ-

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ අහං :

රූපං භික්ඛවෙ, අහං, වේදනා අහං, සක්ඛාදං අහං, සක්ඛාරං අහං, වික්ඛාදං අහං. ඉදං මුච්චති භික්ඛවෙ, අහං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, අසමුලං :

ගායං තණ්හා පොතොගවිකා නන්දිරගගගතා තත්තත්තාභිනන්දිති, සෙය්‍යපිදං : කාමතණ්හා, භවතණ්හා, විභවතණ්හා. ඉදං මුච්චති භික්ඛවෙ, අසමුලනති.

1. අත්ථිතමො - සිමු. මජ්ඣං

මහණෙනි, යමෙකුත් රූපය අභිනන්දනා නො කෙරෙයි ද හේ දුක් අභිනන්දනා නො කෙරෙයි, යමෙක් දුක් අභිනන්දනා නො කෙරෙයි ද හේ දුකින් මිදුණේ යයි කියමි. යමෙක් වේදනාව අභිනන්දනා නො කෙරෙයි ද ... යමෙක් සංඥාව අභිනන්දනා නො කෙරෙයි ද ... යමෙක් සංස්කාර අභිනන්දනා නො කෙරෙයි ද ... යමෙක් විඤ්ඤාය අභි නන්දනා නො කෙරෙයි ද හේ දුක් අභිනන්දනා නො කෙරෙයි, යමෙක් දුක් අභිනන්දනා නො කෙරෙයි ද හේ දුකින් මිදුණේ යයි කියමි යි.

1. 1. 3. 9.

උප්පාද සූත්‍රය

30. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපයාගේ යම් ඉපදීමක් ස්ථිතියක් අභිනිර්වානියක් පහළවීමක් ඇත් ද, තෙල දුෂ්ඨයාගේ උත්පාද යයි, රෝගයන්ගේ ස්ථිතිය යි, ජරාමරණයාගේ පහළවීම යි. වේදනාවගේ යම් ඉපදීමක් ... සංඥාවගේ යම් ඉපදීමක් ... සංස්කාරයන්ගේ යම් ඉපදීමක් ... විඤ්ඤායාගේ යම් උත්පාදයෙක් ස්ථිතියක් අභිනිර්වානියක් ප්‍රාදුර්භාවයෙක් ඇත් ද, තෙල දුෂ්ඨයාගේ උත්පාද යි. රෝගයන්ගේ ස්ථිතිය යි ජරාමරණයන්ගේ පහළවීම යි.

මහණෙනි, රූපයාගේ යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් (සන්තිදීමක්) අස්තයට යෑමක් ඇත් ද, තෙල දුෂ්ඨයාගේ නිරෝධ යයි, ව්‍යුපගම යයි, අස්තභිගම යයි. වේදනා යෙහි යම් නිරෝධයෙක් ... සංඥයෙහි යම් නිරෝධයෙක් සංස්කාරයන්ගේ යම් නිරෝධ යෙක් ... විඤ්ඤායාගේ යම් නිරෝධයෙක් සන්තිදීමක් අස්තයට යෑමක් ඇත් ද, තෙල දුෂ්ඨයාගේ නිරෝධ ය, සන්තිදීම අස්තයට යෑම වේ යයි.

1. 1. 3. 10.

අසමුල සූත්‍රය

31. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, තොපට දුෂ්ඨය ද, දුෂ්ඨ මූලය ද දේශනා කරමි. එය අසව :

මහණෙනි, දුෂ්ඨ කවරෙ යත් :

මහණෙනි, රූපය දුක් යැ, වේදනාව දුක් යැ, සංඥාව දුක් යැ, සංස්කාර දුක් යැ, විඤ්ඤාය දුක් යැ, මහණෙනි, මේ දුකැයි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, දුෂ්ඨ මූලය කවරෙ යත් :

පුනර්භවය, ඇතිකරන නන්දිරාගසහගත වූ ඒ ඒ භවයෙහි අභිනන්දනා කරන යම් තෘෂ්ණාවක් ඇත් ද, එ කවර යැ : කාමතෘෂ්ණා යැ, භවතෘෂ්ණා යැ, විභාවතෘෂ්ණා යි. මහණෙනි, මේ දුෂ්ඨ මූල යයි කියනු ලැබේ.

1. 1. 3. 11.

පහසු සුතතං

32. සංවිච්ඡිං-

පහසුකර වේ, බෝ හිතවේ, දෙසිණි අපහසුකර. නං සුභංථ.
- පෙ -

කිසිදු හිතවේ, පහසු, කී අපහසු :

රූපං හිතවේ, පහසු, යො තස්ස නිරෝධො වූපසමො අත්ථිතමො.
ශ්‍රද්ධං අපහසු. වේදනා පහසු, යො තස්ස නිරෝධො වූපසමො
අත්ථිතමො ශ්‍රද්ධං අපහසු. සංකප්පං පහසු, යො තස්ස නිරෝධො
වූපසමො අත්ථිතමො, ශ්‍රද්ධං අපහසු, සංකප්පං පහසු, යො තෙසං
නිරෝධො වූපසමො අත්ථිතමො ශ්‍රද්ධං අපහසු. විකල්පං පහසු,
යො තස්ස නිරෝධො වූපසමො අත්ථිතමො ශ්‍රද්ධං අපහසු.

භාරවග්ගය නිකායය.

තස්ස අනං :

භාරං පරික්ඛාදං අභිජානං ඡන්දර්ශනෙ තයො ව අස්සාද
අභිනන්දන ව උපාදෙ අභිමුඛං පහසු වානි.

1. 1. 3. 11.

පහචග්‍ර සූත්‍රය

32. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, නොපටිබ්බන්ධනසූත්‍ර දස ද දෙසමි, නොබ්බන්ධන සූත්‍ර දස ද දෙසමි. එය අසව.

මහණෙනි, කුමක් නම් බ්බන්ධනසූත්‍ර වේ ද, කුමක් නම් නො බ්බන්ධනසූත්‍ර වේ ද :

මහණෙනි, රූපය බ්බන්ධනසූත්‍ර වෙයි. ඒ රූපයාගේ යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුප්පයමයෙක් අස්තංගමයෙක් ඇත් ද, තෙල නො බ්බන්ධන සූත්‍ර වෙයි. වේදනාව බ්බන්ධන සූත්‍ර යැ, ඒ වේදනාව පිළිබඳ යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුප්පයමයෙක් අස්තංගමයෙක් ඇත් ද, තෙල නො බ්බන්ධනසූත්‍ර වෙයි. සංඤ්ච බ්බන්ධන සූත්‍ර වෙයි. ඒ සංඤ්ච පිළිබඳ යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුප්පයමයෙක් අස්තංගමයෙක් ඇත් ද තෙල නො බ්බන්ධන සූත්‍ර වෙයි. සංස්කාර බ්බන්ධන සූත්‍ර වෙයි. ඒ සංස්කාර පිළිබඳ යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුප්පයමයෙක් අස්තංගමයෙක් ඇත් ද, තෙල නො බ්බන්ධන සූත්‍ර වෙයි. විඤ්ජන බ්බන්ධනසූත්‍ර වෙයි. ඒ විඤ්ජන පිළිබඳ යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුප්පයමයෙක් අස්තංගමයෙක් ඇත් ද තෙල නො බ්බන්ධනසූත්‍ර වේ.

තෙවැනි භාරවර්ග යි

එහි උද්දනය :

භාරසූත්‍රය, පරික්ඛාදා සූත්‍රය, අභිජානසූත්‍රය, ඡන්දරාග සූත්‍රය හා අස්සාද සූත්‍ර තුන, අභිනන්දන සූත්‍රය, උප්පාද සූත්‍රය, අසමුලසූත්‍රය, පහංගු සූත්‍රය යන එකොළොස් යි,

4. නතුමහාක වගෙහා

1. 1. 4. 1.

පයම නතුමහාක සුතනං

83. සාවජ්ජිං-

තනු ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙතසි 'භික්ඛවො'ති, 'හදනෙත'ති
තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චසොංසුං. හගවා එතදවොච.

යං භික්ඛවෙ, න තුමානං තං පජ්ඣථ, තං වො පභිනං හිතාය සුඛාය
හවිස්සති.

කිංඤ්ච භික්ඛවෙ, න තුමානං :

රූපං භික්ඛවෙ, න තුමානං තං පජ්ඣථ. තං වො පභිනං හිතාය
සුඛාය හවිස්සති. වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං
න තුමානං, තං පජ්ඣථ. තං වො පභිනං හිතාය සුඛාය හවිස්සති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ යං ඉමස්මිං ජේතවනෙ තිණ්ණවත්ඨසාඛාපලායං
තං ජනො හරෙය්‍ය වා ඛිහෙය්‍ය වා යථාපච්චයං වා කරෙය්‍ය, අපිනු
තුමානං එවමස්ස : "අවෙහ ජනො හරති වා ඛහති වා යථාපච්චයං වා
කරෙති"ති.

නො හෙතිං හනෙත.

තං කිස්ස හෙතු?

න හි නො එතං හනෙත, අත්තා වා අත්තනිං වාති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, රූපං න තුමානං, තං පජ්ඣථ. තං
වො පභිනං හිතාය සුඛාය හවිස්සති. වේදනා න තුමානං -පෙ-
සඤ්ඤා න තුමානං -පෙ- සංඛාරා න තුමානං -පෙ- විඤ්ඤාණං න
තුමානං, තං පජ්ඣථ. තං වො පභිනං හිතාය සුඛාය හවිස්සති.

1. 1. 4. 2.

දුතිය නතුමහාක සුතනං

84. සාවජ්ජිං-

යං භික්ඛවෙ, න තුමානං තං පජ්ඣථ, තං වො පභිනං හිතාය
සුඛාය හවිස්සති.

4. නතුම්භාක වර්ගය

1. 1. 4. 1.

පළමුවැනි නතුම්භාක සූත්‍රය

33. සැවැත්තුවර :

එකල්හි භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ 'මහණෙනි'යි හික්ෂුන් ඇමතු සේක. ඒ මහණහු ද 'වහන්සැ'යි භාග්‍යාවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යාවතුන්වහන්සේ තෙල වදළසේක :

මහණෙනි, යමක් තොපගේ නො වේ නම් එය (ජන්දරාගප්‍රභාණ වීසින්) දුරුකරව. එය ප්‍රභීණ වූයේ නොපට හිත පිණිස සුව පිණිස වන්නේ යැ.

මහණෙනි, කවරක් නොපගේ නො වේය යත් :

මහණෙනි, රූපය තොපගේ නො වෙයි, එය දුරුකරව. එය ප්‍රභීණ වූයේ හිත පිණිස සුව පිණිස වෙයි. වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාන තොපගේ නො වෙයි, එය දුරුකරව. එය ප්‍රභීණ වූයේ නොපට හිත පිණිස සුව පිණිස වේ.

මහණෙනි, යම්සේ මේ දෙවරම්හි තණ - දූව - අතු - කොළ ඇත් ද ජනයා එය රැගෙන යන්නේ හෝ දවන්නේ හෝ කැමැති පරිදි කරන්නේ හෝ වේද, (එකල්හි) මහණෙනි තොපට මේ සිත වන්නේ ද : "ජනයා අප හැරගෙන යෙයි හෝ දවයි හෝ කැමැති පරිදි කෙරෙයි හෝ"යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැයි.

එ කවර හෙයින්ද ?

වහන්ස, තෙල අපගේ ආත්ම හෝ ආත්ම පිළිබඳ හෝ නො ම වෙයි.

මහණෙනි, එපරිදි ම රූපය තොපගේ නො වෙයි, එය දුරු කරව. එය ප්‍රභීණ වූයේ නොපට හිත පිණිස සුව පිණිස වෙයි. වේදනාව තොපගේ නො වෙයි ... සංඥාව තොපගේ නො වෙයි ... සංස්කාර තොපගේ නො වෙයි ... විඤ්ඤාන තොපගේ නො වෙයි. එය දුරුකරව, එය ප්‍රභීණ වූයේ නොපට හිත පිණිස සුව පිණිස වන්නේ යි.

1. 1. 4. 2.

දෙවැනි නතුම්භාක සූත්‍රය

34. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යමක් තොපගේ නො වේ නම් එය දුරුලවු. එය ප්‍රභීණ වූයේ නොපට හිත පිණිස සුව පිණිස වන්නේ ය.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, න තුමාකං :

රූපං භික්ඛවෙ, න තුමාකං නං පඤ්ඤා, නං වො පභිනං භික්ඛාය සුඛාය භවිස්සති, වේදනං න තුමාකං -පෙ- සඤ්ඤා න තුමාකං -පෙ- සංකාරං න තුමාකං -පෙ- විඤ්ඤාණං න තුමාකං නං පඤ්ඤා නං වො පභිනං භික්ඛාය සුඛාය භවිස්සති.

යං භික්ඛවෙ, න තුමාකං නං පඤ්ඤා, නං වො පභිනං භික්ඛාය සුඛාය භවිස්සති.

1. 1. 4. 3.

පට්ඨම භික්ඛු සුතනං

35 සංවජ්ජිකං--

අථ ඛො අඤ්ඤානරේ භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසංඛිකම්, උප-සංඛිකම්ඤා භගවනං අභිවාදෙඤා එකනාං නිසීදි, එකමනාං නිසිනො ඛො සො භික්ඛු භගවනං එතදවොච :

සාධු මෙ භනෙන, භගවා සංඛිච්ඡෙතන ධම්මං දෙසෙතු, යමහං භගවතො ධම්මං සුඤ්ඤා එකො වූපකච්ඤා අප්පමනො ආනාපි පභිතතො විහරෙය්හති.

යං ඛො භික්ඛු, අනුසෙඨී තෙන සංඛිං ගච්ඡති, යං නානුසෙඨී න තෙන සංඛිං ගච්ඡති.

අඤ්ඤානං භගවා, අඤ්ඤානං සුගතාති.

යථාකථං පන නිං භික්ඛු, මයා සංඛිච්ඡෙතන භාසිතස්ස විජ්ජාරෙන අත්ථං ආඡානාසීති?

රූපං වෙ භනෙන, අනුසෙඨී තෙන සංඛිං ගච්ඡති, වේදනං වෙ අනුසෙඨී තෙන සංඛිං ගච්ඡති, සඤ්ඤා වෙ අනුසෙඨී තෙන සංඛිං ගච්ඡති සංකාරෙ වෙ අනුසෙඨී තෙන සංඛිං ගච්ඡති, විඤ්ඤාණං වෙ අනුසෙඨී තෙන සංඛිං ගච්ඡති.

රූපං වෙ භනෙන, නානුසෙඨී න තෙන සංඛිං ගච්ඡති, වේදනං වෙ නානුසෙඨී න තෙන සංඛිං ගච්ඡති සඤ්ඤා වෙ නානුසෙඨී න තෙන සංඛිං ගච්ඡති, සංකාරෙ වෙ නානුසෙඨී න තෙන සංඛිං ගච්ඡති, විඤ්ඤාණං වෙ නානුසෙඨී න තෙන සංඛිං ගච්ඡති, ඉමස්ස ඛොහං භනෙන, භගවතා සංඛිච්ඡෙතන භාසිතස්ස එවං විජ්ජාරෙන අත්ථං ආඡානාසීති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු ඛො නිං භික්ඛු, මයා සංඛිච්ඡෙතන භාසිතස්ස විජ්ජාරෙන අත්ථං ආඡානාසී, රූපං වෙ භික්ඛු, අනුසෙඨී තෙන සංඛිං ගච්ඡති, වේදනං වෙ -පෙ- සඤ්ඤා වෙ -පෙ- සංකාරෙ වෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං වෙ අනුසෙඨී තෙන සංඛිං ගච්ඡති.

මහණෙනි, කුමක් තොපගේ නො වේය යත් :

වහණෙනි, රූපය තොපගේ නො වෙයි, එය දුර්ලභු, එය ප්‍රභීණ වූයේ තොපට හිත පිණිස සුව පිණිස වෙයි. වේදනාව තොපගේ නො වෙයි. ... සංඥාව තොපගේ නො වෙයි ... සංස්කාර තොපගේ නො වෙයි, ... විඥනය තොපගේ නො වෙයි, එය දුරුකරවු. එය ප්‍රභීණ වූයේ තොපට හිත පිණිස සුව පිණිස වෙයි.

මහණෙනි, යමක් තොපගේ නො වේ නම් එය දුරු කරවු. එය ප්‍රභීණ වූයේ හිත පිණිස සුව පිණිස වන්නේ යි.

1. 1. 4. 3.
පළමුවැනි හික්වු සූත්‍රය

35. සැවැත්තුවර :

එකල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන්වහන්සේ වැඩහුන් තැනට පැමිණියේය. පැමිණ භාග්‍යවතුන්වහන්සේ සඬයා වැද එකත් පසෙක හුන්නේ යැ, එකත්පස් වැ හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේය :

වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් යම් ධර්මයක් අසා එකලා වැ ගණයා කෙරෙත් වෙන් වැ නො පමා වැ කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ තිවන් කරා මෙහෙය වූ සිත් ඇති වැ වාස කෙරෙමි නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට එබඳු ධර්මයක් දේශනා කරන සේක්වයි.

මහණ යමක්, අනුශය කෙරේ ද, ඒ අනුශය ධර්මය කරණ කොට (පුද්ගල රක්තයැ, දුෂ්ට යැ, මුස් යයි) සංඛ්‍යාවට යෙයි. යමක් අනුශය නො කෙරේ ද, ඒ කරණ කොට සංඛ්‍යාවට නො යෙයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දන්තාලද යැ, සුගතයන්වහන්ස, දන්තාලදයි.

මහණ, මා විසින් සැකෙවින් කියනලද ධර්මයාගේ අර්ථය තෙපි විස්තර විසින් කියෙයින් දන්නහුද ?

වහන්ස, ඉදින් රූපය අනුශය කෙරේ නම් ඒ අනුශය හේතු කොට ගෙන (පුඤ්ජ රක්තාදි) ප්‍රඥප්තියට යෙයි, ඉදින් වේදනාව අනුශය කෙරේනම් එයින් ප්‍රඥප්තියට යෙයි, ඉදින් සංඥාව අනුශය කෙරේ නම් එයින් ප්‍රඥප්තියට යෙයි, ඉදින් සංස්කාර අනුශය කෙරේ නම් එයින් ප්‍රඥප්තියට යෙයි, ඉදින් විඥනය අනුශය කෙරේ නම් එයින් ප්‍රඥප්තියට යෙයි.

වහන්ස, ඉදින් රූපය අනුශය නො කෙරේ නම් එයින් ප්‍රඥප්තියට නො යෙයි, ඉදින් වේදනාව අනුශය නො කෙරේ නම් ප්‍රඥප්තියට නො යෙයි, ඉදින් සංස්කාර අනුශය නො කෙරේ නම් ප්‍රඥප්තියට නො යෙයි, ඉදින් විඥනය අනුශය නො කෙරේ නම්, ප්‍රඥප්තියට නො යෙයි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන්වහන්සේ විසින් සැකෙවින් දේශිත මේ ධර්මයාගේ අර්ථය මම විස්තර විසින් මෙසෙයින් දනිමි.

මැනවි මැනවි මහණ. මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දේශිත ධර්මයාගේ අර්ථය තෙපි විස්තර විසින් දන්නහු. එ මැනවි. මහණ, ඉදින් රූපය අනුශය කෙරේ නම් එයින් ප්‍රඥප්තියට යෙයි, ඉදින් වේදනාව ... ඉදින් සංඥාව ... ඉදින් සංස්කාර ... ඉදින් විඥනය අනුශය කෙරේ නම්. එයින් ප්‍රඥප්තියට නො යෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

රූපං වෙ භික්‍ෂු, නානුසෙති න තෙන සඬං ගවජ්ඣි, වෙදනං වෙ -පෙ- සඤ්ඤං වෙ -පෙ- සඬාංරෙ වෙ -පෙ- විඤ්ඤං වෙ නානුසෙති න තෙන සඬං ගවජ්ඣි. ඉමස්ස ඛො භික්‍ෂු, මයා සඬිඛිතෙනහ භාසිතස්ස එවං විජාරෙන අත්ථො දට්ඨබ්බොති.

අථ ඛො සො භික්‍ෂු භගවතො භාසිතං අභිනිජ්ඣිතා අනුමොදිතා උට්ඨායාසනා භගවතාං අභිවිදෙතා පදක්ඛිණං කතා පක්කාමි. අථ ඛො සො භික්‍ෂු එකො වුපකට්ඨා අපමනෙනා ආත්ථාපි පභිතතෙනා විහරෙනා න විරසෙව යස්සත්ථාය කුලපුත්තා සම්මදෙව අභාරස්ස, අනභාරිං පබ්බජන්ති, තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨවි ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සවජ්ඣිතා උපසම්පජ් විහාසි, ඛිණං ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කර්මිං නාපරං ඉත්ථත්තායාති අබ්බඤ්ඤාසි, අඤ්ඤාතරෙ ව පන සො භික්‍ෂු අරහතං අහොසිති.

1. 1. 4. 4.

දුතිය භික්‍ෂු සුත්තං

38. සාවජ්ඣං :

අථ ඛො අඤ්ඤාතරෙ භික්‍ෂු යෙන භගවා තෙනුපසඬකමි -පෙ- එකමන්තං නිසින්නා ඛො සො භික්‍ෂු භගවතාං එතදවොච :

‘සාධු මෙ භනෙහ භගවා සඬිඛිතෙනහ ධම්මං දෙසෙතු, යමහං භගවතො ධම්මං සුචා එකො වුපකට්ඨා අපමනෙනා ආත්ථාපි පභිතතෙනා විහරෙය්‍යන්ති.

යං ඛො භික්‍ෂු, අනුසෙති තං අනුමියති, යං අනුමියති තෙන සඬං ගවජ්ඣි. යං නානුසෙති න තං අනුමියති, යං නානුමියති න තෙන සඬං ගවජ්ඣිති.

අඤ්ඤාතං භගවා, අඤ්ඤාතං සුභතාති.

යථාකථං පන තං භික්‍ෂු මයා සඬිඛිතෙනහ භාසිතස්ස විජාරෙන අත්ථං ආජානාසිති ?

රූපං වෙ භනෙහ අනුසෙති තං අනුමියති, යං අනුමියති තෙන සඬං ගවජ්ඣි වෙදනං වෙ අනුසෙති -පෙ- සඤ්ඤං වෙ අනුසෙති -පෙ- සඬාංරෙ වෙ අනුසෙති -පෙ- විඤ්ඤං වෙ අනුසෙති තං අනුමියති, යං අනුමියති තෙන සඬං ගවජ්ඣි.

මහණ, ඉදින් රූපය අනුශය නො කෙරේ නම් එයින් රක්තාදි ප්‍රඥප්තියට නො යෙයි, ඉදින් වේදනාව ... ඉදින් සංභව ... ඉදින් සංස්කාර ... ඉදින් විඤ්ඤාන අනුශය නො කෙරේ නම් එයින් ප්‍රඥප්තියට නො යෙයි. මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දේශිත මේ ධර්මයාගේ අර්ථය විස්තර විසින් මෙසේ දත යුත්තේ ය.

ඉක්බිති ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය සතුවත් පිළිගෙන අනුමෝදන් වූ හුනස්නෙන් නැඟී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසාවැදපැදකුණු කොටඉවත් වැගියේයැ. අනතුරු වූ ඒ මහණ, එකලා වූ ගණයා කෙරෙන් වෙන් වූ නො පමා වූ කෙලෙස් තවන වැර ඇති වූ නිවන් කරා යොමු කළ සිත් ඇති වූ වෙසෙණුයේ නොබෝ කලකින් මැ යමක් සඳහා කුලපුත්ත මැනවින් මැ ගිහිගෙයින් නික්ම සස්නෙහි පැවිදි වෙන් ද, මහ බලසර අවසන්හි වූ ඒ උත්තමාර්ථය (රහත් බව) මෙ අත්බවහි තෙමේ මැ දූත පසක් කොට එයට එළඹූ වාස කෙළේය. "ජාතිය ක්ෂය වූවාය, මහ බලසර වැස නිව්න ලද, සිවුමහ කිය කරන ලද, මේ රහත් බව සඳහා අත් කියෙක් නැතැ" යි (පස් විකුමී නැණින්) දන්නා ලදී. ඒ මහණ රහතුන් වහන්සේ අතර අන්‍යතරයෙක් වී.

1. 1. 4. 4. දෙවැනි භික්ෂු සූත්‍රය

36. සැවැත්තුවර :

ඉක්බිති එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන්වහන්සේ වැඩහුන් තැනට එළඹීමේ ය ... එකක් පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන්වහන්සේට තෙල සැල කෙළේය.

වහන්ස මම භාග්‍යවතුන්වහන්සේ වෙතින් යම් දහමක් අසා එකලා වූ ගණයා කෙරෙන් වෙන් වූ නො පමා වූ කෙලෙස් තවන වැර ඇති වූ වාස කෙරෙමි නම් මට එබඳු දහමක් දෙසනසේක්ව " යි.

මහණ යමක් අරමුණු කොට (කාමරාගාදිය) උපදී ද, ඒ (අනුසයිත වූ) රූපාදිය (නැසෙන) අනුසය සමග) නැසෙයි, යමක් (අනුසය සමග) නැසේ ද, ඒ (අනුසය) කරණ කොටගෙන (රක්ත යැ දුෂ්ට යැ මුළු යැයි) ගිණිමට යෙයි. යමක් (අනුසය සමග) නූපදී ද, එය, (නැසෙන අනුසය සමග) නො නැසෙයි. යමක් (අනුසය සමග) නො නැසේ ද, ඒ අනුසය කරණ කොට ගෙන (රක්තාදි) සංඛ්‍යාවට නොයේ යයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, (මා විසින්) දන්නා ලද, සුගතයන් වහන්ස, දන්නා ලදැයි.

මහණ තෙපි මා විසින් සැකෙවින් (පැවැසූ) භාෂිතයාගේ අර්ථය විස්තර විසින් කියෙයින් දැනගන්නවු යැයි.

වහන්ස, ඉදින් රූපය (අරමුණු කොට කාමරාගාදි අනුසය) පවතී ද ඒ (අනුසයිත රූපය නැසෙන අනුසය සමග) නැසෙයි. යම් රූපයක් (නැසෙන අනුසය සමග) නැසේ ද, ඒ අනුසය කරණ කොටගෙන (රක්ත යැ දුෂ්ට යැ මුළු යැයි) සංඛ්‍යාවට යෙයි, ඉදින් වේදනාව (අරමුණු කොට අනුසය) උපදී ද, ... ඉදින් සංභව (අරමුණු කොට අනුසය) උපදී ද, ... ඉදින් සංස්කාරයන් (අරමුණු කොට අනුසය) උපදී ද, ඒ (අනුසයිත සංස්කාරය නැසෙන අනුසය සමග) නැසෙයි. යම් සංස්කාරයක් (නැසෙන අනුසය සමග) නැසේ ද, ඒ (අනුසය කරණ කොටගෙන (රක්ත යැ ආදි) සංඛ්‍යාවට යෙයි. ඉදින් විඤ්ඤාන (අරමුණු කොට අනුසය) උපදී ද, ඒ (අනුසයිත විඤ්ඤාන නැසෙන අනුසය සමග) නැසෙයි. යම් විඤ්ඤානක් (නැසෙන අනුසය සමග) නැසේ ද, ඒ (අනුසය) කරණ කොට ගෙන (කේතයැ දුෂ්ට යැ මුළු යැයි) ගිණිමට යේ.

රූපං වෙ භනෙන, නානුසෙති න තං අනුමියති, යං නානුමියති න තෙන සඛිං ගච්ඡති, වේදනං වෙ නානුසෙති -පෙ- සඤ්ඤං වෙ නානුසෙති -පෙ- සඛිංරෙ වෙ නානුසෙති -පෙ- විඤ්ඤාණං වෙ නානුසෙති න තං අනුමියති, යං නානුමියති න තෙන සඛිං ගච්ඡති. ඉමිංසා බො'හං භනෙන, භගවතා සම්බුද්ධෙන භසිතං ඵලං වින්දාරෙන අත්ථං ආජානාමිති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු බො තිං භික්ඛු මයා සම්බුද්ධෙන භාසිතං වින්දාරෙන අත්ථං ආජානාමි : රූපඤ්ඤා භික්ඛු, අනුසෙති තං අනුමියති, යං අනුමියති තෙන සඛිං ගච්ඡති. වේදනඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤාඤ්ඤා -පෙ- සඛිංරෙ වෙ -පෙ- විඤ්ඤාණඤ්ඤා අනුසෙති, තං අනුමියති. යං අනුමියති, තෙන සඛිං ගච්ඡති.

රූපඤ්ඤා භික්ඛු, නානුසෙති, න තං අනුමියති. යං නානුමියති, න තෙන සඛිං ගච්ඡති, වේදනඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤාඤ්ඤා -පෙ- සඛිංරෙ වෙ -පෙ- විඤ්ඤාණඤ්ඤා නානුසෙති, න තං අනුමියති. යං නානුමියති, න තෙන සඛිං ගච්ඡති, ඉමිංසා බො භික්ඛු, මයා සම්බුද්ධෙන භාසිතං ඵලං වින්දාරෙන අත්ථං දට්ඨබ්බොති.

අථ බො සො භික්ඛු, භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතා අනුමොදිතා උට්ඨායාසනා භගවතං අභිවාදෙතා පදක්ඛිණං භතා පක්ඛමි. අථ බො සො භික්ඛු එකො වූපක්චෙධා අපමනෙනා ආතාපි පභිතතො විහරන්තො -පෙ- අඤ්ඤාතරො ච පන සො භික්ඛු අරහතං අභොසිති.

1. 1. 4. 5.

පඨම ආනන්ද සුත්තං

87. සාවච්ඡිකං--

අථ බො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන භගවා තෙනුපසම්ඛමි, උපසම්ඛමිතා භගවතං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසිත්තං බො ආයස්මන්තං ආනන්දං භගවා එතදවොච :

සචෙ තං ආනන්ද, ඵලං පුට්ඨෙය්ගං : කතමෙතං ආවුසො ආනන්ද, ධම්මානං උපාදෙ පඤ්ඤායති, වයො පඤ්ඤායති, සීතස්ස අඤ්ඤාප්පතං පඤ්ඤායති ති. ඵලං පුට්ඨා තිං ආනන්ද, කිනති බ්‍යාඝරෙය්‍යාසිති?

වහන්ස ඉදින් රූපය (අරමුණු කොට අනුසය) නුපදී ද ඒ (නානුසයිත රූපය නැසෙන අනුසය සමග නො නැසෙයි, යම් රූපයක් (නැසෙන අනුසය සමග) නො නැසේ ද, ඒ, (අනුසය) කරණ කොට ගෙන (රක්තයෑ දුෂ්ටයෑ මුඩ් යැයි) සංඛ්‍යාවට නො යෙයි. ඉදින් වේදනාව අරමුණු කොට (අනුසය) නුපදී ද ඒ (නො අනුසයිත වේදනාව නැසෙන අනුසය සමග) නො නැසෙයි" යම් වේදනාවක් නැසෙන අනුසය සමග නො නැසේ ද ඒ) අනුසය කරණකොට ගෙන (රක්තයෑ යනාදි) සංඛ්‍යාවට නො යෙයි. ඉදින් සංඥාව ... ඉදින් සංස්කාරයන් (අරමුණු කොට අනුසය) නුපදී ද ඒ (නානුසයිත සංස්කාරය නැසෙන අනුසය සමග) නො නැසෙයි, යම් සංස්කාරයක් අනුසය සමග නො නැසේ ද ඒ කරණ කොට ගෙන, (රක්තයෑ යනාදීන්) ගිණිමට නොයෙයි. ඉදින් විඤනය (අරමුණු කොට අනුසය) නුපදී ද, ඒ (විඤනය නැසෙන අනුසය සමග) නො නැසෙයි. යම් විඤනයක් (අනුසය සමග නො නැසේ ද, ඒ) අනුසය කරණ කොට ගෙන (රක්තයෑ, දුෂ්ටය, මුඩ් යැයි) ගිණිමට නොයේ. වහන්ස මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් වදළ මේ භාෂිතයාගේ මෙසේ විස්තර විසින් අර්ථය දන ගනිමි යි.

මහණ මැනවැ මැනවැ, මහණ මනාමැ ය තෙපි මා විසින් සැකෙවින් පවසන ලද භාෂිතයා ගේ විස්තරයෙන් අර්ථය දන්නවුය. මහණ ඉදින් රූපය (අරමුණු කොට අනුසය) උපදී ද ඒ (අනුසයිත රූපය අනුසය සමග) නැසෙයි. යම් රූපයක් (අනුසය සමග) නැසේ ද ඒ කරණ කොට ගෙන (රක්තයෑ දුෂ්ටයෑ මුඩ් යැයි) ගිණිමට යෙයි. ඉදින් වේදනාව ... ඉදින් සංඥාව ... ඉදින් සංස්කාරයන් ... ඉදින් විඤනය (අරමුණු කොට අනුසය) පවතී ද ඒ (අනුසයිත විඤනය අනුසය සමග) නැසෙයි, යම් විඤනයක් (අනුසය සමග) නැසේ ද ඒ අනුසය කරණ කොට ගෙන (රක්තයෑ යනාදීන්) ගිණිමට යෙයි.

මහණ, ඉදින් රූපය (අරමුණු කොට අනුසය) නුපදී ද ඒ (විඤනය අනුසය සමග) නො නැසෙයි, යම් රූපයක් (අනුසය සමග) නො නැසේ ද ඒ (අනුසයිත රූපය) අනුසය සමග නො නැසෙයි, යම් රූපයක් (අනුසය සමග) නො නැසේ ද, ඒ කරණ කොට ගෙන, (රක්තයෑ යනාදීන්) ගිණිමට නොයෙයි ඉදින් වේදනාව ... ඉදින් සංඥාව ... ඉදින් සංස්කාරයන් ... ඉදින් විඤනය (අනුසය සමග) නුපදී ද ඒ (අනුසයිත විඤනය අනුසය සමග) නො නැසෙයි, යම් විඤනයක් (අනුසය සමග) නො නැසේ ද ඒ විඤනය කරණ කොට ගෙන (රක්තයෑ, දුෂ්ටයෑ, මුඩ් යැයි) සංඛ්‍යාවට නොයේ. මහණ, මා විසින් සැකෙවින් පවසන ලද මේ භාෂිතයාගේ මෙසේ විස්තර විසින් අර්ථය ගතයුත්තේ යි.

ඉක්බිති ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය අභිනන්දන කොට අනුමෝදන්ව හුනස්නෙන් නැගී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද පැදකුණු කොට නික්ම ගියේය. ඉක්බිති ඒ මහණ එකලා වූයේ කාය විවේක ඇතියේ නො පමාවූයේ කෙලෙස් තවන වැර ඇතියේ නිවනට මෙහෙයු සිත් ඇතිව වාස කරනුයේ ... තවද ඒ මහණ රහතුන් අතුරෙන් අත්‍යතර යෙක් වූයේ යි.

1. 1. 4. 5.

පළමුවැනි ආනන්ද සූත්‍රය

37. සැවැත්නුවර :

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් ආනන්ද ස්ථවිරයන් වහන්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩහුන් තැනට එළැඹියේ ය. එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පස් වැ හුන්තේය. එකත්පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් ආනන්ද ස්ථවිරයන් වහන්සේට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක :

ඉදින් ආනන්ද, තොප මෙසේ පුළුවියනාහු නම් " ඇවැත්නි ආනන්දයෙනි, කවර ධර්ම කෙනකුන්ගේ උත්පාදය පැනේ ද, ව්‍යය පැනේ ද, සිටියහුගේ අත්‍යාරාක්ඛය (ජරාව) පැනේ ද " යි. ආනන්ද, මෙසේ පුළුවියනා ලද තෙපි කිමැ යි ප්‍රකාශ කරන්නහු ද ?

සචෙ මං හනෙත, එවං පුච්ඡෙය්‍යං : කතමෙසං ආවුසො ආනන්ද, ඛම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤථතං පඤ්ඤයති එවං පුච්ඡාහං හනෙත, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යං : රුපස්ස ඛො ආවුසො, උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤථතං පඤ්ඤයති, වේදනාය උප්පාදෙ -පෙ- සඤ්ඤය -පෙ- සඤ්ඤය -පෙ- සඤ්ඤය උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤථතං පඤ්ඤයති, ඉමෙසං ඛො ආවුසො, ඛම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤථතං පඤ්ඤයති, එවං පුච්ඡාහං හනෙත, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යනති.

සාධු සාධු ආනන්ද, රුපස්ස ඛො ආනන්ද, උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤථතං පඤ්ඤයති. වේදනාය -පෙ- සඤ්ඤය -පෙ- සඤ්ඤය -පෙ- සඤ්ඤය උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤථතං පඤ්ඤයති, ඉමෙතං ඛො ආනන්ද, ඛම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤථතං පඤ්ඤයති. එවං පුච්ඡාහං නිං ආනන්ද, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යාසීති.

1. 1. 4. 6.

දුතිය ආනන්ද සුත්තං

88. සංවජ්ඣයං :

අථ ඛො අගස්මා ආනන්දෙ යෙන භගවා තෙනුපසඛන්ති. -පෙ- එකමනතං නිසින්නං ඛො ආගස්මනතං ආනන්දං භගවා එතදවොච :

සචෙ තං ආනන්ද, එවං පුච්ඡෙය්‍යං : “කතමෙසං ආවුසො ආනන්ද, ඛම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤථතං පඤ්ඤයති, කතමෙසං ඛම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤයස්සති, වයො පඤ්ඤයස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤථතං පඤ්ඤයස්සති, කතමෙසං ඛම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤථතං පඤ්ඤයති. එවං පුච්ඡාහං නිං ආනන්ද, කිනති බ්‍යාකරෙය්‍යාසීති ?

සචෙ මං හනෙත, එවං පුච්ඡෙය්‍යං : කතමෙසං ආවුසො ආනන්ද, ඛම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤථතං පඤ්ඤයති, කතමෙසං ඛම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤයස්සති, වයො පඤ්ඤයස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤථතං පඤ්ඤයස්සති, කතමෙසං ආවුසො ආනන්ද, ඛම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤථතං පඤ්ඤයති. එවං පුච්ඡාහං අහං හනෙත, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යං : යං ඛො ආවුසො, රුපං අතීතං නිරුඳ්ධං විපරිණතං, තස්ස උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤථතං පඤ්ඤයති, යා වේදනා අතීතා නිරුඳ්ධා විපරිණතා, තස්ස උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤථතං පඤ්ඤයති, යා සඤ්ඤා-පෙ-යෙ සඤ්ඤා අතීතා නිරුඳ්ධා විපරිණතා, තෙසං උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤථතං පඤ්ඤයති, යං විඤ්ඤාණං අතීතං නිරුඳ්ධං විපරිණතං, තස්ස උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤථතං පඤ්ඤයති, ඉමෙසං ඛො ආවුසො, ඛම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, සීතස්ස අඤ්ඤථතං පඤ්ඤයති.

වහන්ස, ඉදින් මා මෙසේ පුළුවියනාහු නම් "ආනන්ද කවර ධර්ම කෙනකුන්ගේ ඉපැන්ම පැනේ ද, විනාශය පැනේ ද, සිටියහුගේ වෙනස (ජරාව) පැනේ ද" යි. වහන්ස, මෙසේ පුළුවියනා ලද මම මෙ පරිදි ප්‍රකාශ කරන්නෙමි : ඇවැත්නි, රූපයාගේ උත්පාදය පැනෙයි, ව්‍යය පැනෙයි, සිටියහුගේ අත්‍යාපාත්වය පැනෙයි, වේදනාවගේ උත්පාදය ... සංඥාවගේ ... සංස්කාරයන්ගේ ... විඤ්ඤායාගේ උත්පාදය පැනෙයි, ව්‍යය පැනෙයි, සිටියහුගේ අත්‍යාපාත්වය පැනේ. ඇවැත්නි, මේ ධර්මයන්ගේ උත්පාදය පැනෙයි, ව්‍යය පැනෙයි සිටියහුගේ අත්‍යාපාත්වය පැනෙයි. වහන්ස, මෙසේ පුළුවියනා ලද මම මෙලෙසින් ප්‍රකාශ කරන්නෙමි යි.

මැනවි, මැනවි, ආනන්ද. ආනන්ද, රූපයාගේ ඉපැන්ම පැනෙයි, විනාශය පැනෙයි, සිටියහුගේ වෙනස්වීම් සම්බන්ධ ජරාව පැනෙයි. වේදනාවේ ... සංඥාවේ ... සංස්කාරයන්ගේ ... විඤ්ඤායාගේ උත්පාදය පැනෙයි, ව්‍යය පැනෙයි, සිටියහුගේ අත්‍යාපාත්වය පැනේ. ආනන්ද, මේ ධර්මයන්ගේ උත්පාදය පැනෙයි, ව්‍යය පැනෙයි, සිටියහුගේ අත්‍යාපාත්වය පැනේ. ආනන්ද, මෙසේ පුළුවියනා ලද තෙහි මෙලෙසින් ප්‍රකාශ කරන්නහුයි.

1. 1. 4. 6.

දෙවැනි ආනන්ද සූත්‍රය

38. සැවැත්නුවර :

එකල්හි ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩහුන් කැනට එළඹියහ. ... එකත්පයෙකු හුන් ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන්හට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක :

ඉදින් ආනන්ද, තොප මෙසේ පුළුවියනාහු නම් : "ඇවැත්නි, කවර ධර්මකෙනකුන්ගේ උත්පාදය පැනුණේ ද, ව්‍යය පැනුණේ ද, සිටියහුගේ අත්‍යාපාත්වය පැනුණේ ද, කවර ධර්ම කෙනකුන්ගේ උත්පාදය පැනෙන්නේ ද, ව්‍යය පැනෙන්නේ ද, සිටියහුගේ අත්‍යාපාත්වය පැනෙන්නේ ද, කවර ධර්මකෙනකුන්ගේ උත්පාදය පැනේ ද, ව්‍යය පැනේ ද, සිටියහුගේ අත්‍යාපාත්වය පැනේ ද" යි. ආනන්ද, මෙසේ පුළුවියනා ලද තෙහි කීමැයි ප්‍රකාශකරන්නහු ද යි ?

වහන්ස, ඉදින් මා මෙසේ විචාරන්නාහු නම් : "ඇවැත්නි, කවර ධර්මකෙනකුන්ගේ උත්පත්තිය පැනුණේ ද, විනාශය පැනුණේ ද, සිටියහුගේ වෙනස පැනුණේ ද, කවර ධර්මකෙනකුන්ගේ උත්පත්තිය පැනෙන්නේ ද, විනාශය පැනෙන්නේ ද සිටියහුගේ වෙනස පැනෙන්නේ ද, කවර ධර්ම කෙනකුන්ගේ උත්පත්තිය පැනේ ද, විනාශය පැනේ ද, සිටියහුගේ වෙනස පැනේ" ද යි. වහන්ස, මෙසේ විචාරනලදමමෙලෙසින් ප්‍රකාශ කරන්නෙමි : "ඇවැත්නි, අතීත වූ නිරුද්ධ වූ විපරිණත වූ යම් රූපයෙක් ඇත් ද, ඒ රූපයාගේ උත්පාදය පැනුණේ යැ, ව්‍යය පැනුණේ යැ, සිටියහුගේ අත්‍යාපාත්වය පැනුණේ යැ. අතීත වූ නිරුද්ධ වූ විපරිණත වූ යම් වේදනාවක් ඇද්ද, ඒ වේදනාවගේ උත්පාදය පැනුණේ යැ, ව්‍යය පැනුණේ යැ, සිටි වේදනාවගේ අත්‍යාපාත්වය පැනුණේ යැ. යම් සංඥාවක් ... අතීත වූ නිරුද්ධ වූ විපරිණත වූ යම් සංස්කාර කෙනෙක් ඇද්ද, ඒ සංස්කාරයන්ගේ උත්පාදය පැනුණේ යැ, ව්‍යය පැනුණේ යැ, සිටියවුන්ගේ අත්‍යාපාත්වය පැනුණේ යැ. අතීත වූ නිරුද්ධ වූ විපරිණත වූ යම් විඤ්ඤායෙක් ඇද්ද, ඒ විඤ්ඤායාගේ උත්පාදය පැනුණේ යැ, ව්‍යය පැනුණේ යැ, සිටියහුගේ අත්‍යාපාත්වය පැනුණේ යැ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යං ඛො ආවුසො, රූපං අජාතං අපාතුගුහං තස්ස උපාදෙ පඤ්ඤාසිංහති, වයො පඤ්ඤාසිංහති සීතස්ස අඤ්ඤාථතං පඤ්ඤාසිංහති. යං චේදනා -පෙ- යං සඤ්ඤා -පෙ- යෙ සඛ්ඛාරා -පෙ- යං විඤ්ඤාණං අජාතං අපාතුගුහං, තස්ස උපාදෙ පඤ්ඤාසිංහති, වයො පඤ්ඤාසිංහති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතං පඤ්ඤාසිංහති, ඉමෙසං ඛො ආවුසො ඛම්මානං උපාදෙ පඤ්ඤාසිංහති වයො පඤ්ඤාසිංහති සීතානං අඤ්ඤාථතං පඤ්ඤාසිංහති.

යං ඛො ආවුසො, රූපං ජාතං පාතුගුහං, තස්ස උපාදෙ පඤ්ඤාසිංහති, වයො පඤ්ඤාසිංහති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතං පඤ්ඤාසිංහති. යං චේදනා -පෙ- යං සඤ්ඤා -පෙ- යෙ සඛ්ඛාරා -පෙ- යං විඤ්ඤාණං ජාතං පාතුගුහං, තස්ස උපාදෙ පඤ්ඤාසිංහති, වයො පඤ්ඤාසිංහති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතං පඤ්ඤාසිංහති. එවං පුට්ඨානං භනෙත, එවං බ්‍යාභරෙය්‍යනති.

සාමු සාමු ආනන්ද, රූපං අතීතං නිරුඤ්ඤා විපරිණතං, තස්ස උපාදෙ පඤ්ඤාසිංහති, වයො පඤ්ඤාසිංහති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතං පඤ්ඤාසිංහති, යං චේදනා -පෙ- යං සඤ්ඤා -පෙ- යෙ සඛ්ඛාරා -පෙ- යං විඤ්ඤාණං අතීතං නිරුඤ්ඤා විපරිණතං, තස්ස උපාදෙ පඤ්ඤාසිංහති, වයො පඤ්ඤාසිංහති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතං පඤ්ඤාසිංහති, ඉමෙසං ඛො ආනන්ද, ඛම්මානං උපාදෙ පඤ්ඤාසිංහති, වයො පඤ්ඤාසිංහති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතං පඤ්ඤාසිංහති.

යං ඛො ආනන්ද, රූපං අජාතං අපාතුගුහං, තස්ස උපාදෙ පඤ්ඤාසිංහති, වයො පඤ්ඤාසිංහති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතං පඤ්ඤාසිංහති, යං චේදනා -පෙ- යං සඤ්ඤා -පෙ- යෙ සඛ්ඛාරා -පෙ- යං විඤ්ඤාණං අජාතං අපාතුගුහං, තස්ස උපාදෙ පඤ්ඤාසිංහති, වයො පඤ්ඤාසිංහති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතං පඤ්ඤාසිංහති. ඉමෙසං ඛො ආනන්ද, ඛම්මානං උපාදෙ පඤ්ඤාසිංහති, වයො පඤ්ඤාසිංහති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතං පඤ්ඤාසිංහති.

යං ඛො ආනන්ද, රූපං ජාතං පාතුගුහං, තස්ස උපාදෙ පඤ්ඤාසිංහති, වයො පඤ්ඤාසිංහති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතං පඤ්ඤාසිංහති. යං චේදනා -පෙ- යං සඤ්ඤා -පෙ- යෙ සඛ්ඛාරා -පෙ- යං විඤ්ඤාණං ජාතං පාතුගුහං, තස්ස උපාදෙ පඤ්ඤාසිංහති, වයො පඤ්ඤාසිංහති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතං පඤ්ඤාසිංහති. ඉමෙසං ඛො ආනන්ද, ඛම්මානං උපාදෙ පඤ්ඤාසිංහති, වයො පඤ්ඤාසිංහති, සීතානං අඤ්ඤාථතං පඤ්ඤාසිංහති. එවං පුට්ඨානං භිං ආනන්ද, එවං බ්‍යාභරෙය්‍යසීති.

1. 1. 4. 7.

පඨම අනුධම්ම පුත්තං

89. සංවජ්ඣයං :

ඛම්මානුධම්මපටිපත්තාස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අගමනුධම්මො හොති.

යං රූපෙ නිබ්බිද්ධවුලො විහරෙය්‍ය, චේදනාය නිබ්බිද්ධවුලො විහරෙය්‍ය, සඤ්ඤාය නිබ්බිද්ධවුලො විහරෙය්‍ය, සඛ්ඛාරෙසු නිබ්බිද්ධ වුලො විහරෙය්‍ය, විඤ්ඤාණෙ නිබ්බිද්ධවුලො විහරෙය්‍ය,

ඇවැත්නි, නුපත් නො පහළ වූ යම් රූපයෙක් ඇත් ද, ඒ රූපයාගේ උත්පාදය පැනෙන්නේ යැ, ව්‍යය පැනෙන්නේ යැ, සිටියහුගේ අන්‍යාපාත්වය පැනෙන්නේ යැ. යම් වේදනාවක් ... යම් සංඥාවක් ... යම් සංස්කාර කෙනෙක් ... නුපත් නො පහළ වූ යම් විඤ්ඤායෙක් ඇත් ද, ඒ විඤ්ඤායාගේ උත්පාදය පැනෙන්නේ යැ, ව්‍යය පැනෙන්නේ යැ, සිටියහුගේ අන්‍යාපාත්වය පැනෙන්නේ යැ.

ඇවැත්නි, උපත් පහළ වූ යම් රූපයෙක් ඇත් ද, ඒ රූපයාගේ උත්පාදය පැනෙයි, ව්‍යය පැනෙයි, සිටියහුගේ අන්‍යාපාත්වය පැනෙයි, යම් වේදනාවක් ... යම් සංඥාවක් ... යම් සංස්කාර කෙනෙක් ... උපත් පහළ වූ යම් විඤ්ඤායෙක් ඇත් ද, ඒ විඤ්ඤායාගේ උත්පාදය පැනෙයි ව්‍යය පැනෙයි සිටියහුගේ අන්‍යාපාත්වය පැනේ යයි. “වහන්ස මෙසේ පුරවුස්සා ලද මම මෙසේ විසඳා කියන්නෙමි යි.

මැනව් මැනව් ආනන්ද, අතීත වූ නිරුද්ධ වූ විපරිණත වූ රූපයෙක් ඇත් ද, ඒ රූපයාගේ ඉපදීම පැනුණේ ය, විනාශය පැනුණේ ය, සිටියහුගේ වෙනස පැනුණේ ය. යම් වේදනාවක් ... යම් සංඥාවක් ... යම් සංස්කාර කෙනෙක් ... අතීත වූ නිරුද්ධ වූ විපරිණත වූ යම් විඤ්ඤායෙක් ඇත් ද, ඒ විඤ්ඤායාගේ ඉපදීම පැනුණේ ය, විනාශය පැනුණේ ය, සිටියහු ගේ වෙනස පෙනුණේ යි. ආනන්ද, මේ ධර්මයන්ගේ ඉපදීම පැනුණේ ය, විනාශය පැනුණේ ය, සිටියහුගේ වෙනස පෙනුණේ යි.

ආනන්ද, නුපත් නො පහළ වූ යම් රූපයෙක් ඇත් ද, ඒ රූපයාගේ ඉපදීම පැනෙන්නේ යැ, විනාශය පැනෙන්නේ යැ, සිටියහුගේ වෙනස පැනෙන්නේ යැ යම් වේදනාවක් ... යම් සංඥාවක් ... යම් සංස්කාර කෙනෙක් ... නුපත් නො පහළ වූ යම් විඤ්ඤායෙක් ඇත් ද, ඒ විඤ්ඤායාගේ ඉපදීම පැනෙන්නේ යැ, විනාශය පැනෙන්නේ යැ, සිටියහුගේ වෙනස පෙනෙන්නේ යැ. ආනන්ද, මේ ධර්මයන්ගේ ඉපදීම පැනෙන්නේ යැ, විනාශය, පැනෙන්නේ යැ, සිටියහුගේ වෙනස පැනෙන්නේ යි.

ආනන්ද, උපත් පහළ වූ යම් රූපයෙක් ඇත් ද, ඒ රූපයාගේ උත්පාදය පැනෙයි, ව්‍යය පැනෙයි, සිටියහුගේ අන්‍යාපාත්වය පැනෙයි, යම් වේදනාවක් ... යම් සංඥාවක් ... යම් සංස්කාර කෙනෙක් ... උපත් පහළ වූ යම් විඤ්ඤායෙක් ඇත් ද, ඒ විඤ්ඤායාගේ උත්පාදය පැනෙයි, ව්‍යය පැනෙයි, සිටියහුගේ අන්‍යාපාත්වය පැනෙයි. ආනන්ද, මේ ධර්මයන්ගේ උත්පාදය පැනෙයි, ව්‍යය පැනෙයි, සිටියහුගේ අන්‍යාපාත්වය පැනෙයි. ආනන්දය මෙසේ පුරවුස්සා ලද තෙහි මෙසේ විසඳා ප්‍රකාශකරන්නහු යි.

1. 1. 4. 7.

පළමුවැනි අනුධම්ම සූත්‍රය

39. සැවැත්තුටර :

මහණෙනි, ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ත (නවලෝකෝත්තරධර්මයනට අනුලෝම වූ පූර්වභාගප්‍රතිපදාවට පිළිපත්) මහණහට මේ අනුලෝමධර්ම වෙයි.

යම් භෙයෙකින් රූපයෙහි නිර්වේද (උකට්ඨි) බහුල වැ වාස කෙරේ ද, වේදනායෙහි නිර්වේද බහුල වැ වාස කෙරේ ද, සංඥයෙහි නිර්වේද බහුල වැ වාස කෙරේ ද, සංස්කාර යන්හි නිර්වේද බහුල වැ වාස කෙරේ ද, විඤ්ඤායෙහි නිර්වේද බහුල වැ වාස කෙරේ ද,

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සෞ රූපෙ නිබ්බදබ්බුලො, විහරතොතා වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- විඤ්ඤාණෙ නිබ්බදබ්බුලො, විහරතොතා රූපං පරිජානාති, වෙදනං පරිජානාති, සඤ්ඤං පරිජානාති, සඤ්ඤායං පරිජානාති, විඤ්ඤාණං පරිජානාති. සෞ රූපං පරිජානං වෙදනං පරිජානං සඤ්ඤං පරිජානං සඤ්ඤායං පරිජානං විඤ්ඤාණං පරිජානං, පරිමුච්චති රූපඛ්‍යා, පරිමුච්චති වෙදනාය, පරිමුච්චති සඤ්ඤාය, පරිමුච්චති සඤ්ඤායං, පරිමුච්චති විඤ්ඤාණඛ්‍යා, පරිමුච්චති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙති පරිදෙවෙති දුක්ඛෙති දෙවමසෙති උපායාසෙති. පරිමුච්චති දුක්ඛස්මාති වදුමි'ති.

1. 1. 4. 8.

ද්විය අනුබම්ම පුතනං

40. සංවිධානය :

ඩම්මා, ණුඩම්මපටිපක්ඛාණ්ණ භික්ඛු වේ, භික්ඛු හෝ අසමණුඩම්මෝ හෝනි :

සං රූපෙ අනිච්චානුපප්පි විහරෙය්‍ය, වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය
 -පෙ- සඤ්ඤායෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ අනිච්චානුපප්පි විහරෙය්‍ය, සං
 රූපෙ අනිච්චානුපප්පි විහරෙනො, වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ-
 සඤ්ඤායෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ අනිච්චානුපප්පි විහරෙනො, රූපං පරි
 ජානාති, වෙදනං-පෙ-සඤ්ඤං-පෙ-සඤ්ඤායෙසු-පෙ-විඤ්ඤාණං පරිජානාති.
 සං රූපං පරිජානං වෙදනං-පෙ-සඤ්ඤං-ප-සඤ්ඤායෙසු-පෙ-විඤ්ඤාණං
 පරිජානං පරිමුච්චති රූපමා, පරිමුච්චති වෙදනාය, පරිමුච්චති
 සඤ්ඤාය, පරිමුච්චති සඤ්ඤායෙසු, පරිමුච්චති විඤ්ඤාණමා, පරිමුච්චති
 ජාතියා ජරාමරණෙන සංකෙති පරිදෙවෙති දුක්ඛෙති දෛමතසොකි
 උපායාසොකි, පරිමුච්චති දුක්ඛමාති වදුමිති.

1. 1. 4. 9.

තනිය අනුබලය ප්‍රකාශනය

41. 0002300 :

ධම්මානුධම්මපටිපත්තස්ස භික්ඛුවෙ, භික්ඛුනෙ; අගමනුධම්මො භොති :

[illegible]

හෙ රූපයෙහි නිර්වේද බහුල වූ වාස කරනුයේ වේදනායෙහි ... සංඥයෙහි ... සංස්කාරයන්හි ... විඤ්ඤායෙහි නිර්වේද බහුල වූ වාස කරනුයේ රූපය (ත්‍රිවිධ පරිඤ්ඤා) පිරිසිදු දැනීම, වේදනාව පිරිසිදු දැනීම, සංඥාව පිරිසිදු දැනීම, සංස්කාර පිරිසිදු දැනීම, විඤ්ඤා පිරිසිදු දැනීම. හෙ රූපය පිරිසිදු දන්නේ වේදනාව පිරිසිදු දන්නේ සංඥාව පිරිසිදු දන්නේ සංස්කාර පිරිසිදු දන්නේ විඤ්ඤා පිරිසිදු දන්නේ රූපයෙන් (ප්‍රභාණපරිඤ්ඤා විසින්) මිදෙයි, වේදනායෙන් මිදෙයි, සංඥායෙන් මිදෙයි, සංස්කාරයන්ගෙන් මිදෙයි, විඤ්ඤායෙන් මිදෙයි. ජාතියෙන් ජරාවෙන් හා මරණයෙන් ශෝකයෙන් වැලපීමෙන් (කායික) දුකින් (මානසික) දෙමනසින් දැඩි ආයාසයෙන් මිදෙයි. වෘත්තදායෙන් මිදේ යයි කියමි යි.

1. 1. 4. 8.

දෙවැනි අනුධම්ම සූත්‍රය

40. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ත මහණහට මේ අනුලෝමධර්ම වෙයි :

යම් භෙයෙකින් රූපයෙහි අනිත්‍යානුදර්ශී වූ (අනිත්‍යය නුවණින්, දකිමින්) වාස කෙරේ ද, වේදනායෙහි ... සංඥයෙහි ... සංස්කාරයන්හි ... විඤ්ඤායෙහි අනිත්‍යානුදර්ශී වූ වාස කෙරේ ද, හේ රූපයෙහි අනිත්‍යානුදර්ශී වූ වාස කරනුයේ වේදනායෙහි ... සංඥයෙහි ... සංස්කාරයන්හි ... විඤ්ඤායෙහි අනිත්‍යානුදර්ශී වූ වාස කරනුයේ රූපය පිරිසිදු දැනීම, වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤා පිරිසිදු දැනීම. හේ රූපය පිරිසිදු දන්නේ වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤා පිරිසිදු දන්නේ රූපයෙන් මිදෙයි, වේදනායෙන් මිදෙයි, සංඥායෙන් මිදෙයි, සංස්කාරයන්ගෙන් මිදෙයි, විඤ්ඤායෙන් මිදෙයි. ජාතියෙන් - ජරාමරණයෙන් - ශෝකයෙන් - පරිදේවයෙන් - දුකින් - දෙමනසින් - උපායාසයෙන් මිදෙයි. පස්කඳ දුකින් මිදේ යයි කියමි යි.

1. 1. 4. 9.

තෙවැනි අනුධම්ම සූත්‍රය

41. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ත මහණහට මේ අනුලෝම ධර්ම වෙයි :

යම් භෙයෙකින් රූපයෙහි දුෂානුදර්ශී වූ වෙසේ ද, වේදනායෙහි ... සංඥයෙහි ... සංස්කාරයන්හි ... විඤ්ඤායෙහි දුෂානුදර්ශී වූ වෙසේ ද, හේ රූපයෙහි දුෂානුදර්ශී වූ වාස කරනුයේ වේදනායෙහි ... සංඥයෙහි ... සංස්කාරයන්හි ... විඤ්ඤායෙහි දුෂානුදර්ශී වූ වාස කරනුයේ රූපය පිරිසිදු දැනීම, වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤා පිරිසිදු දැනීම. හේ රූපය පිරිසිදු දන්නේ වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤා පිරිසිදු දන්නේ රූපයෙන් මිදෙයි, වේදනායෙන් ... සංඥායෙන් ... සංස්කාරයන්ගෙන් ... විඤ්ඤායෙන් මිදෙයි. ජාතියෙන් - ජරා මරණයෙන් - ශෝකයෙන් - පරිදේවයෙන් - දුකින් - දෙමනසින් - උපායාසයෙන් මිදෙයි. පස්කඳ දුකින් මිදේ යයි කියමි යි.

1. 1. 4. 10.

චතුතථ අනුධම්ම සුතතං

42. සංවැර්ජිතං :

ධම්මානුධම්මපටිපත්තස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අගමනුධම්මො
හොති :

යං රූපෙ අනත්තානුපය්සි විහරෙග්ග, වේදනාං-පෙ-සක්ඛාදාං-පෙ-
සක්ඛාදෙසු-පෙ-විසුද්ධාණං අනත්තානුපය්සි විහරෙග්ග, සො රූපෙ
අනත්තානුපය්සි විහරෙතො වේදනාං-පෙ-සක්ඛාදාං-පෙ- සක්ඛාදෙසු
-පෙ-විසුද්ධාණං අනත්තානුපය්සි විහරෙතො, රූපං පරිජානාති, වේදනං-
-පෙ-සක්ඛාදං-පෙ-සක්ඛාදෙ-පෙ-විසුද්ධාණං පරිජානාති. සො රූපං
පරිජානං වේදනං-පෙ-සක්ඛාදං-පෙ-සක්ඛාදෙ-පෙ-විසුද්ධාණං පරිජානං.
පරිච්ඡව්චති රූපමිතා, වේදනාං-පෙ-සක්ඛාදාං-පෙ-සක්ඛාදෙ-පෙ-පරි-
ච්ඡව්චති විසුද්ධාණමිතා. පරිච්ඡව්චති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙහි
පරිදෙවෙහි දුකෙහි දොමගස්සෙහි උපායාසෙහි. පරිච්ඡව්චති දුක්ඛස්මාති
වදාමිති.

නතුමනාභවගෙහි චතුසොස්සං.

තස්සද්දානං :

න තුමනාකෙන ථෙව චුත්තා භික්ඛුහි අපරෙ දුථෙ
අනඤ්ඤෙන දුථෙ චුත්තා අනුධම්මෙහි ථෙව දුක්ඛාති.

1. 1. 4. 10.

සිව්වැනි අනුබම්ම සූත්‍රය

43. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ත මහණහට මෙ අනුලෝම ධර්ම වෙයි :

යම් භෙයෙකින් රූපයෙහි අනාත්මානුදර්ශී වැ වෙසේ ද වේදනායෙහි ... සංඤයෙහි ... සංස්කාරයන්හි ... විඤ්ඤායෙහි අනාත්මානුදර්ශී වැ වෙසේ ද, භේ රූපයෙහි අනාත්මානුදර්ශී වැ වාස කරනුයේ වේදනායෙහි ... සංඤයෙහි ... සංස්කාරයන්හි ... විඤ්ඤායෙහි අනාත්මානුදර්ශී වැ වාස කරනුයේ රූපය පිරිසිදු දැනිය, වේදනාව ... සංඤාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය පිරිසිදු දැනිය. භේ රූපය පිරිසිදු දන්නේ වේදනාව ... සංඤාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය පිරිසිදු දන්නේ රූපයෙන් මිදෙයි, වේදනායෙන් ... සංඤයෙන් ... සංස්කාරයන්ගෙන් ... විඤ්ඤායෙන් මිදෙයි. ජාතියෙන් - ජරාවෙන් හා මරණයෙන් - ශෝකයෙන් - වැලපීමෙන් - දුකින් - දෙමනසින් - උපායාසයෙන් (දැඩිවෙහෙසින්) මිදෙයි. පස්කඳ දුකින් මිදේ යයි කියමි යි.

සතරවැනි නිකුම්භක වර්ග යි.

එහි උද්දනය :

නිකුම්භක නමින් සූත්‍ර දෙකක් දේශිත යැ, භික්ෂු නමින් අනා සූත්‍ර දෙකක් ද, ආනන්ද නමින් සූත්‍ර දෙකක් ද දේශිත යැ, අනුබම්ම නමින් ද්විතීය දෙකක් (සතරක්) දේශිත යි. (මෙසේ නිකුම්භක වර්ගයෙහි සූත්‍ර දශයෙකි).

5. අත්තදීපවග්ගො

1. 1. 5. 1.

අත්තදීප සූතං

43. සංවදාදීයං :

අත්තදීපා භික්ඛවෙ, විහරථ අත්තසරණා අනඤ්ඤසරණා. ධම්මදීපා ධම්මසරණා අනඤ්ඤසරණා.

අත්තදීපානං භික්ඛවෙ, විහරන් අත්තසරණානං අනඤ්ඤසරණානං ධම්මදීපානං ධම්මසරණානං අනඤ්ඤසරණානං, යොනියෙව උපපරික්ඛිතබ්බො¹, “ක්ඛිඤ්ජාතිකා සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා. කිංපභොතිකා”ති.

ක්ඛිඤ්ජාතිකා ව භික්ඛවෙ, සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා : කිංපභොතිකා :

ඉධ භික්ඛවෙ, අස්සුතවා පුථුඡ්ඡනො අරියානං අදස්සාවි අරියධම්මස්ස අකොවිදො අරියධම්මෙ අවිනිනො, සපුරිසානං අදස්සාවි සපුරිසධම්මස්ස අකොවිදො සපුරිසධම්මෙ අවිනිනො, රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, රූපචන්තං වා අත්තානං, අත්තනි වා රූපං, රූපයම් වා අත්තානං. තස්ස තං රූපං විපරිණමති, අඤ්ඤථා භොති තස්ස රූප-විපරිණාමඤ්ඤථාභාවා උපපඡ්ඡනති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්ස-පායාසා.

වේදනං අත්තතො සමනුපස්සති, වේදනාචන්තං වා අත්තානං, අත්තනි වා වේදනං, වේදනාය වා අත්තානං. තස්ස සං වේදනා විපරිණමති, අඤ්ඤථා භොති. තස්ස වේදනාවිපරිණාමඤ්ඤථාභාවා උපපඡ්ඡනති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා. සඤ්ඤං - පෙ-සඬායෙර අත්තතො සමනුපස්සති, සඬායෙරචන්තං වා අත්තානං, අත්තනි වා සඬායෙර, සඬායෙරස්ස වා අත්තානං. තස්ස තෙ සඬාය විපරිණමනති, අඤ්ඤථා භොති. තස්ස සඬායෙරවිපරිණාමඤ්ඤථාභාවා උපපඡ්ඡනති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා.

විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, විඤ්ඤාණචන්තං වා අත්තානං, අත්තනි වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණයම් වා අත්තානං. තස්ස තං විඤ්ඤාණං විපරිණමති, අඤ්ඤථා භොති. තස්ස විඤ්ඤාණවිපරිණා-මඤ්ඤථාභාවා උපපඡ්ඡනති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා.

1. උපපරික්ඛිතබ්බො - සිමු.

5. අත්තදීප වර්ගය

1. 1. 5. 1.

අත්තදීප සූත්‍රය

43. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, තමා පිහිට කොට තමා සරණ කොට වාස කරවු. මෙරමා පිහිට කොට වාස නො කරවු. (ලොවී ලොවිතුරා) දහම් පිහිට කොට දහම් සරණ කොට වාස කරවු, මෙරමා පිහිට කොට වාස නො කරවු.

මහණෙනි, තමා පිහිට කොට තමා සරණ කොට, මෙරමා පිහිට නො කොට ධර්මය පිහිට කොට, ධර්මය සරණ කොට මෙරමා සරණ නො කොට වසන තොප වීසින් සෝක-පරිදේව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ කුමක් ජාති කොට ඇත් ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත් ද " යි කාරණය ම විමසිය යුතු ය.

මහණෙනි, සෝකපරිදේව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ කුමක් ජාති කොට ඇත් ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත් ද යත් :

මහණෙනි, මේ ලෝකයෙහි ආර්යයන් නො දක්නා ආර්යධර්මයෙහි අදක්ෂ ආර්ය ධර්මයෙහි නො හික්වුණු, සත්පුරුෂයන් නො දක්නා සත්පුරුෂධර්මයෙහි අදක්ෂ සත් පුරුෂ ධර්මයෙහි නො හික්වුණු අග්‍රානවත් පෘථග්ජන රූපය ආත්ම වීසින් දකියි, ආත්මය රූප ඇත්තක් කොට හෝ දකියි, ආත්මයෙහි රූපය ඇතැයි හෝ දකියි, රූපයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ දකී. ඔහුගේ ඒ රූපය විපරිණාමයට යෙයි, අන්තර්විදි හෝ වෙයි. රූපයාගේ විපරිණාම-අන්‍යාපාභාව හේතුවෙන් ඔහුට සෝක-පරිදේව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ උපදිති.

වෙදනාව ආත්ම වශයෙන් දකියි, ආත්මය වෙදනා ඇත්තෙකැයි හෝ දකියි, ආත්මයෙහි වෙදනාව ඇතැයි හෝ දකියි, වෙදනායෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ දකී. ඔහුගේ ඒ වෙදනාව විපරිණාමයට යෙයි, අන් අයුරු වෙයි. ඔහුට වෙදනාවගේ විපරිණාම-අන්‍යාපාභාව හේතුවෙන් සෝක-පරිදේව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ උපදිති. සංඤ්ච... සංස්කාර ආත්ම වශයෙන් දකියි, සංස්කාරවත් ආත්මය හෝ දකියි, ආත්මයෙහි සංස්කාර ඇතැයි හෝ දකියි, සංස්කාරයන්හි ආත්මය ඇතැයි හෝ දකී. ඔහුගේ ඒ සංස්කාර විපරිණාමයට යෙයි, අන්තර්විදි වෙයි. සංස්කාරයන්ගේ විපරිණාම-අන්‍යාපාභාව හේතුවෙන් ඔහුට සෝක-පරිදේව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ උපදිති.

විඤ්ඤා ආත්ම වීසින් දකියි. විඤ්ඤාවත් ආත්මය හෝ දකියි, ආත්මයෙහි විඤ්ඤා ඇතැයි හෝ දකියි, විඤ්ඤායෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ දකී. ඔහුගේ ඒ විඤ්ඤා විපරිණාමයට යෙයි, අන්තර්විදි වෙයි. විඤ්ඤායාගේ විපරිණාම - අන්‍යාපාභාව හේතුවෙන් ඔහුට සෝක-පරිදේව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ උපදිති.

රූපං නෙව භික්ඛවෙ, අනිච්චතං විදිනා විපරිණාමවිරුගතිරේධං පුබ්බෙ වෙව රූපං එතරහි ව භබ්බං රූපං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමබලමානා ඵවමෙතං යථාභූතං සම්මපඤ්ඤාය පස්සතො යෙ සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා තෙ පභිගනාති, තෙසං පභානා න පරිතස්සාති, අපරිතස්සං සුඛං විහරති. සුඛං විහරං භික්ඛු 'තදඛනතිබ්බුතො'ති වුට්ඨති.

වේදනාය නෙව භික්ඛවෙ, අනිච්චතං විදිනා විපරිණාමවිරුගතිරේධං පුබ්බෙ වෙව වේදනා එතරහි ව භබ්බං වේදනා අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමබලමානා ඵවමෙතං යථාභූතං සම්මපඤ්ඤාය පස්සතො යෙ සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා තෙ පභිගනාති. තෙසං පභානා න පරිතස්සාති, අපරිතස්සං සුඛං විහරති. සුඛං විහරං භික්ඛු 'තදඛනතිබ්බුතො'ති වුට්ඨති.

සංකරුකා නෙව භික්ඛවෙ, -පෙ- සංකාරාදිතං නෙව භික්ඛවෙ, අනිච්චතං විදිනා විපරිණාමවිරුගතිරේධං පුබ්බෙ වෙව සංකාරා එතරහි ව භබ්බං සංකාරා අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමබලමානා ඵවමෙතං යථාභූතං සම්මපඤ්ඤාය පස්සතො යෙ සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා තෙ පභිගනාති, තෙසං පභානා න පරිතස්සාති, අපරිතස්සං සුඛං විහරති, සුඛං විහරං භික්ඛු 'තදඛනතිබ්බුතො'ති වුට්ඨති.

විඤ්ඤාණං නෙව භික්ඛවෙ, අනිච්චතං විදිනා විපරිණාම-විරුගතිරේධං පුබ්බෙ වෙව විඤ්ඤාණං එතරහි ව භබ්බං විඤ්ඤාණං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමබලමානා ඵවමෙතං යථාභූතං සම්මපඤ්ඤාය පස්සතො යෙ සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා තෙ පභිගනාති, තෙසං පභානා න පරිතස්සාති, අපරිතස්සං සුඛං විහරති, සුඛං විහරං භික්ඛු "තදඛනතිබ්බුතො,"ති වුට්ඨති.

1. 1. 5. 2.

පටිපද සුත්තං

44. භාවජ්ඣං :

සක්කායසම්මුදයගාමිනිඤ්ච වො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා දෙසිස්සාමි, සක්කායනිරෝධගාමිනිඤ්ච පටිපදං, තං සුඤ්ඤං -පෙ-

භතමා ව භික්ඛවෙ, සක්කායසම්මුදයගාමිනි පටිපදා :

ඉධ භික්ඛවෙ, අස්සුතවා පුට්ඨානො අරියානං අදස්සාව අරිය-බලමස්ස අකොවිදො අරියබලමො අවිනිකො, සප්පරිතානං අදස්සාව සප්පරිතබලමස්ස අකොවිදො සප්පරිතබලමො අවිනිකො, රූපං අත්තතො සමනුපස්සාති, රූපවන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා රූපං, රූපසම්මං වා අත්තානං, වේදනං අත්තතො සමනුපස්සාති, වේදනාවන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා වේදනං, වේදනාය වා අත්තානං,

තවද මහණෙනි, රූපයාගේ ම අනිත්‍යතා දැන විපරිණාම වීරාග නිරෝධය දැන අතීත යෙහි වූ රූපය හා වර්තමානයෙහි වූ රූපය දැයි හැම රූ අනිත්‍යය, දුඃඛය, පෙරළෙන සැඟවී ඇති බව තෙල මෙසේ ඇති සැටිය සමාක් ප්‍රඥයෙන් දක්නාහට යම් ශෝක-පරිදේව-දුඃඛ-දොර්මනසා-උපායාස කෙනෙක් ඇත් ද, ඔහු ප්‍රතීණ වෙත්. ඔවුන්ගේ ප්‍රභාණ භේතු යෙන් ත්‍රස්ත නො වේ, ත්‍රස්ත නො වනුයේ සුවසේ විහරණ කෙරෙයි සුවසේ විහරණ කරන මහණ (විදර්ශනාසිභයෙන් ශෝක නිවුණු හෙයින්) " තදඛග වශයෙන් නිවුණෙ කී " යි කියනු ලැබේ.

තවද මහණෙනි, වේදනාව පිළිබඳ අනිත්‍යතා දැන විපරිණාම වීරාග නිරෝධය දැන පෙර වූ ද වේදනා හා වර්තමානයෙහි වූ ද සියලු වේදනාවන් අනිත්‍යය, දුඃඛය, පෙරළෙන සැඟවී ඇති බව යි මෙසේ තෙල ඇති සැටිය සමාක් ප්‍රඥයෙන් දක්නාහට යම් ශෝක-පරිදේව-දුඃඛ-දොර්මනසා-උපායාස කෙනෙක් ඇත් ද, ඔහු ප්‍රතීණ වෙත්. ඔවුන්ගේ ප්‍රභාණ භේතුයෙන් ත්‍රස්ත නො වෙයි, ත්‍රස්ත නො වනුයේ සැපසේ විහරණ කෙරෙයි, සැපසේ විහරණ කරන මහණ " තදඛග වශයෙන්, නිවුණෙකී " යි කියනු ලැබේ.

තවද මහණෙනි, සංඥා පිළිබඳ වූ ම ... මහණෙනි, සංස්කාරයන් පිළිබඳ වූ ම අනිත්‍යතාව දැන විපරිණාම වීරාගනිරෝධය දැන අතීතයෙහි වූ සංස්කාර හා වර්තමානයෙහි වූ සියලු සංස්කාරයන් අනිත්‍යය, දුඃඛය, පෙරළෙන සැඟවී ඇති බව යි මෙසේ තෙල ඇති සැටිය සමාක් ප්‍රඥයෙන් දක්නාහට යම් ශෝක-පරිදේව-දුඃඛ-දොර්මනසා-උපායාස කෙනෙක් ඇත් ද, ඔහු ප්‍රතීණ වෙත්. ඔවුන්ගේ ප්‍රභාණ භේතුයෙන් ත්‍රස්ත නො වෙයි, ත්‍රස්ත නො වනුයේ සැපසේ විහරණ කෙරෙයි, සැපසේ විහරණ කරන මහණ " තදඛග වශයෙන් නිවුණෙකී " යි කියනු ලැබේ.

තවද මහණෙනි, විඤ්ඤා පිළිබඳ වූ ම අනිත්‍යතා දැන විපරිණාම වීරාග නිරෝධය දැන අතීතයෙහි වූ විඤ්ඤා හා වර්තමානයෙහි ද සියලු විඤ්ඤා අනිත්‍යය දුඃඛය පෙරළෙන සැඟවී ඇති බව යි මෙසේ තෙල ඇති සැටිය සමාක් ප්‍රඥයෙන් දක්නාහට යම් ශෝක-පරිදේව-දුඃඛ-දොර්මනසා-උපායාස කෙනෙක් ඇත් ද, ඔහු ප්‍රතීණ වෙත්. ඔවුන්ගේ ප්‍රභාණ භේතුයෙන් ත්‍රස්ත නො වෙයි, ත්‍රස්ත නො වනුයේ සැපසේ විහරණ කෙරෙයි, සැපසේ විහරණ කරන මහණ " තදඛග වශයෙන් නිවුණෙකී " යි කියනු ලැබේ.

1. 1. 5. 2.

පටිපද සූත්‍රය

44. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, තොපට සත්කාය සමුදය ගාමිනී වූ ද ප්‍රතිපත් දෙසම්, සත්කාය නිරෝධ ගාමිනී වූ ද ප්‍රතිපත් දෙසම්. ඊ අසව.

මහණෙනි, සත්කාය සමුදය ගාමිනී ප්‍රතිපත් කවර :

මහණෙනි, මෙලොව බුද්ධාදී ආර්යයන් නො දක්නා සුලු, ආර්යධර්මය පිළිබඳ අදක්ෂ, ආර්යධර්මයෙහි අවිනිත, බුද්ධාදී සත්පුරුෂයන් නො දක්නා සුලු, සත්පුරුෂධර්මය පිළිබඳ අදක්ෂ, සත්පුරුෂධර්මයෙහි අවිනිත, අශ්‍රැතවත් පාටග්ජන තෙමේ රූපය ආත්ම වශයෙන් දකියි, ආත්මය රූපවත් කොට හෝ දකියි, ආත්මයෙහි ලා හෝ රූපය දකියි, රූපයෙහි ලා හෝ ආත්මය දකියි. වේදනාව ආත්ම වශයෙන් දකියි, ආත්මය වේදනාවත් කොට හෝ දකියි, ආත්මයෙහි ලා හෝ වේදනාව දකියි, වේදනායෙහි ලා හෝ ආත්මය දකී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති විඤ්ඤාණචිත්තං වා අත්තානං අත්තති වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණසම්මං වා අත්තානං, අයං වුට්ඨති භික්ඛවෙ, සක්කායසමුදයගාමිනීපථිපදාති. ඉතිහිදං භික්ඛවෙ, වුට්ඨති දුක්ඛසමුදයගාමිනී සමනුපස්සනාති. අයමෙවෙත්ථ අත්තො.

කතමා ව භික්ඛවෙ, සක්කායනිරෝධගාමිනී පථිපදා :

ඉධ භික්ඛවෙ, සුත්වා අරියසාමිකො අරියානං දස්සාවි අරියධම්මස්ස කොවිදො අරියධම්මෙ සුවිනීතො, සපපුරිසානං දස්සාවි, සපපුරිසධම්මස්ස කොවිදො, සපපුරිසධම්මෙ සුවිනීතො, න රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, න රූපචිත්තං වා අත්තානං, න අත්තති වා රූපං, න රූපසම්මං වා අත්තානං. න වේදනං අත්තතො සමනුපස්සති -පෙ- න සඤ්ඤං -පෙ- න සඛ්ඛාරෙ -පෙ- න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, න විඤ්ඤාණචිත්තං වා අත්තානං, න අත්තති වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණසම්මං වා අත්තානං. අයං වුට්ඨති භික්ඛවෙ, සක්කායනිරෝධගාමිනීපථිපදා, සක්කායනිරෝධගාමිනී පථිපදාති ඉතිහිදං භික්ඛවෙ, වුට්ඨති දුක්ඛනිරෝධගාමිනී සමනුපස්සනාති. අයමෙවෙත්ථ අත්තොති.

1. 1. 5. 3.

පඨම අනිට්ඨතා සුත්තං.

45. සංවදනීයං :

රූපං භික්ඛවෙ අනිට්ඨං යදනිට්ඨං තං දුක්ඛං යං දුක්ඛං තදනත්තා යදනත්තා තං “හෙතං මම, හෙසොභමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති. එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සතො චිත්තං චිරස්සති, විමුට්ඨති අනුපාදාය ආසවෙහි. වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනිට්ඨං, යදනිට්ඨං තං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනත්තා, යදනත්තා තං “හෙතං මම හෙසොභමස්මි න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සතො චිත්තං චිරස්සති, විමුට්ඨති අනුපාදාය ආසවෙහි.

රූපධාතුයා වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො චිත්තං චිරත්තං විමුත්තං හොති අනුපාදාය ආසවෙහි, වේදනාධාතුයා -පෙ- සඤ්ඤාධාතුයා -පෙ- සඛ්ඛාරධාතුයා -පෙ- විඤ්ඤාණධාතුයා වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො චිත්තං චිරත්තං විමුත්තං හොති අනුපාදාය ආසවෙහි, විමුත්තත්තා සීතං, සීතත්තා සන්තුසිතං, සන්තුසිතත්තා න පරිභස්සති, අපරිභස්සං පට්ඨත්තං යෙව පරිනිබ්බායති, “බිණ්ණො ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං භතං කරණීයං නාපරං ඉත්ථත්තායා”ති පජානාතීති.

සංඝ්‍රහ ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාන ආත්ම වශයෙන් දකිමි, ආත්මය විඤ්ඤානවත් කොට හෝ දකිමි, විඤ්ඤාන ආත්මයෙහි ලා හෝ දකිමි, ආත්මය විඤ්ඤානෙහි ලා හෝ දකිමි. මහණෙනි, මේ සත්කායසමුදයගාමිනීප්‍රතිපද ය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, මෙසේ මෙය දුෂ්ප්‍රසාදයගාමිනීසමනුදර්ශනා ය යි කියනු ලැබේ. මෙය ම මෙහි අර්ථ යි.

මහණෙනි, සත්කාය නිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපත් කවර :

මහණෙනි, මෙලොව බුද්ධාදී ආයාසයන් දක්නා සුලු, ආයාසධර්මය පිළිබඳ දක්ෂ, ආයාස ධර්මයෙහි මොනොවට භික්ෂුණු, බුද්ධාදී සත්පුරුෂයන් දක්නා සුලු, සත්පුරුෂ ධර්මය පිළිබඳ දක්ෂ, සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි මොනොවට භික්ෂුණු, ශ්‍රැතවත් ආයාසශ්‍රාවක තෙමේ රූපය ආත්ම වශයෙන් නො දකිමි, ආත්මය රූපවත් කොට හෝ නො දකිමි, ආත්මයෙහි හෝ රූපය නො දකිමි, රූපයෙහි හෝ ආත්මය නො දකිමි. වේදනාව ආත්ම වශයෙන් නො දකිමි, ... සංඝ්‍රහ ආත්ම වශයෙන් නො දකිමි, ... සංස්කාර ආත්ම වශයෙන් නො දකිමි ... විඤ්ඤාන ආත්ම වශයෙන් නො දකිමි, ආත්මය විඤ්ඤානවත් කොට හෝ නො දකිමි, විඤ්ඤාන ආත්මයෙහි ලා හෝ නො දකිමි, ආත්මය විඤ්ඤානෙහි ලා හෝ නො දකිමි. මහණෙනි, මේ සත්කායනිරෝධගාමිනීප්‍රතිපත් ය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, මෙසේ මෙය දුෂ්ප්‍රසාදයගාමිනී සමනුදර්ශනා ය යි කියනු ලැබේ. මෙය ම මෙහි අර්ථ යි.

1. 1. 5. 3.

පළමුවැනි අනිවචනා සූත්‍රය

45. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපය අනිත්‍ය යි, යමක් අනිත්‍ය වේ ද එය දුක් වෙයි. යමක් දුක් වේ ද, එය අනාත්ම වෙයි. යමක් අනාත්ම වේ ද, එය "තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම නො වේ" යි මෙසේ තෙල ඇතිසැටිය සමයක් ප්‍රඥයෙන් දකියුතු ය. මෙසේ තෙල ඇති සැටිය සමයක් ප්‍රඥයෙන් දක්නහුගේ සිත (මාර්ගක්ෂණයෙහි දී) නො ඇලෙයි, (ඵලක්ෂණයෙහි දී) උපාදාන වශයෙන් නො ගෙන ආසුරුවන කෙරෙහි මිඳෙයි. වේදනාව ... සංඝ්‍රහ ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාන අනිත්‍ය යි. යමක් අනිත්‍ය වේ ද එය දුක් වෙයි. යමක් දුක් වේ ද එය අනාත්ම වෙයි. යමක් අනාත්ම වේ ද එය "තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වේ" යි මෙසේ තෙල ඇතිසැටිය සමයක් ප්‍රඥයෙන් දකියුතු ය. මෙසේ තෙල ඇතිසැටිය සමයක් ප්‍රඥයෙන් දක්නහුගේ සිත නො ඇලෙයි උපාදාන වශයෙන් නො ගෙන ආසුරුවන ගෙන් මිඳෙයි.

මහණෙනි, ඉදින් මහණහුගේ සිත රූපධාතූයෙහි නො ඇලුණේ උපාදාන වශයෙන් නො ගෙන ආසුරුවන කෙරෙහි මිදුණේ වේද. වේදනා ධාතූයෙහි ... සංඝ්‍රහධාතූයෙහි ... සංස්කාර ධාතූයෙහි ... මහණෙනි, ඉදින් මහණහුගේ සිත විඤ්ඤාධාතූයෙහි නො ඇලුණේ වේ ද, උපාදාන වශයෙන් නො ගෙන ආසුරුවන ගෙන් මිදුණේ වෙයි. විමුක්ත බැවින් මතුයෙහි (කළයුතු, කිසි නැති හෙයින්) ස්ථිත වෙයි, ස්ථිත බැවින් (ලැබියයුතු දැ ලැබීමෙන්) සන්තුෂ්ට වෙයි, සන්තුෂ්ට බැවින් ත්‍රස්ත නො වෙයි, ත්‍රස්ත නො වනුයේ තමා කෙරෙහි ම (තමා විසින් ම) පිරිනිවෙයි. "ජාතිය, ක්ෂීණ විය. බ්‍රහ්මර වැස නිමැවිණ, කරුණ කරන ලද, මේ අර්හත්වය පිණිස අත් කිසෙක් නැති" යි, දන ගනී යි.

1. 1. 5. 4.

දුතිය අනිවට්ඨානා සුත්තං

46. සාවච්ඡීයං :

රූපං භික්ඛවෙ අනිවට්ඨං, යදනිවට්ඨං තං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනන්තා යදනන්තා තං “හෙතං මම හෙසො ‘හමස්මි හ මෙසො අත්තා’”ති ඵවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං, වේදනා අනිවට්ඨං - ප - සඤ්ඤා අනිවට්ඨං - පෙ - සංඛාරා අනිවට්ඨං - පෙ - විඤ්ඤාණං අනිවට්ඨං යදනිවට්ඨං තං දුක්ඛං යං දුක්ඛං තදනන්තා යදනන්තා තං “හෙතං මම හෙසො ‘හමස්මි හ මෙසො අත්තා’”ති ඵවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං, ඵවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සතො පුබ්බන්තානුදිට්ඨියො හ භොන්ති, පුබ්බන්තානුදිට්ඨිනං අසති අපරන්තානුදිට්ඨියො හ භොන්ති, අපරන්තානුදිට්ඨිනං අසති ථාමසා පරමාසො හ භොති, ථාමසා පරමාසෙ අසති රූපසමී වේදනාය සඤ්ඤාය සංඛාරෙපු විඤ්ඤාණසමී විතතං විරජ්ජති, විමුච්චති අනුපාදාය ආසවෙති, විමුත්තන්තා සීතං, සීතන්තා සන්තුසිතං, සන්තුසිතන්තා හ පරිත්ඤාති, අපරිත්ඤාං පට්ඨන්තංයෙව පරිනිබ්බායති. “බ්‍රිණං ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉන්ධන්තායා”ති පජානාතීති.

1. 1. 5. 5.

සමනුපස්සනා සුත්තං

47. සාවච්ඡීයං :

යෙ හි කෙවි භික්ඛවෙ, සමණො වා බ්‍රහ්මණො වා අනෙකවිහිතං අත්තානං සමනුපස්සමානො සමනුපස්සන්ති, සබ්බෙ තෙ පඤ්චුපාදානං කබ්බෙ සමනුපස්සන්ති, ඵතෙහං වා අඤ්ඤාතරං.

කතමෙ පඤ්ච :

ඉධ භික්ඛවෙ, අස්සුතවා පුට්ඨජනො අරියානං අදස්සාවි අරියධම්මස්ස අකොවිදො අරියධම්මෙ අවිනීනො, සපුරිසානං අදස්සාවි සපුරිසධම්මස්ස අකොවිදො සපුරිසධම්මෙ අවිනීනො, රූපං අත්තන්තො සමනුපස්සති රූපවන්තං වා අත්තානං අත්තති වා රූපං, රූපසමී වා අත්තානං, වේදනං - පෙ - සඤ්ඤං - පෙ - සංඛාරෙ - පෙ - විඤ්ඤාණං අත්තන්තො සමනුපස්සති, විඤ්ඤාණවන්තං වා අත්තානං අත්තති වා විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණසමී වා අත්තානං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

1. 1. 5. 4.

දෙවැනි අනිවර්තය සූත්‍රය

46. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපය අනිත්‍ය යි, යමක් අනිත්‍ය වේ ද එය දුක් වෙයි, යමක් දුක් වේ ද එය අනාත්ම වෙයි, යමක් අනාත්ම වේ ද එය "තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙ"යි මෙසේ තෙල ඇති සැවිය සමයක් ප්‍රඥයෙන් දනගුණ. වේදනාව අනිත්‍ය යැ ... සංඥාව අනිත්‍ය යැ ... සංස්කාර අනිත්‍ය යැ ... විඤ්ඤාන අනිත්‍ය ය, යමක් අනිත්‍ය වේ ද එය දුක් වෙයි, යමක් දුක් වේ ද එය අනාත්ම වෙයි, යමක් අනාත්ම වේ ද එය "තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙ"යි මෙසේ තෙල ඇත්තිසැවිය සමයක් ප්‍රඥයෙන් දනගුණ. මෙසේ තෙල ඇති සැවිය සමයක් ප්‍රඥයෙන් දක්ෂාතව පූර්වාත්තය අනුවර්ගය (අටළොස්) දෘෂ්ටිනු නො වෙත්. පූර්වාත්තානුදෘෂ්ටි නැති කල්හි අපරාත්තය, අනුව ගිය (සුසාළිය) දෘෂ්ටිනු නො වෙත්. අපරාත්තානුදෘෂ්ටි නැති කල්හි දෘෂ්ටිශක්ති විසින් (දෘෂ්ටි) පරාමර්ශයක් නො වෙයි, දෘෂ්ටිශක්ති විසින් පරාමර්ශයක් නැති කල්හි රූපයෙහි වේදනායෙහි සංඥායෙහි සංස්කාර යන්හි විඤ්ඤාන යෙහි සිත නො ඇලෙයි, උපාදාන වශයෙන් නො ගෙන ආශ්‍රවයන්ගෙන් සිත මිදෙයි, මිදුණු හෙයින් ස්ථිත වෙයි, ස්ථිත හෙයින් සන්තුෂ්ට වෙයි, සන්තුෂ්ට හෙයින් ත්‍රස්ත නො වෙයි, ත්‍රස්ත නො වනුයේ තෙමේ ම පිරිනිවෙයි. "ජාතිය ගෙවිණ, ඛණ්ඩර වැස නිමැවිණ, කරුණි කරන ලද, මේ රහත් බව පිණිස අත්කියෙක් නැති"යි දනගනී යි.

1. 1. 5. 5.

සමනුපස්සනා සූත්‍රය

47. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, යම් කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් වෙන්වයි බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වෙන්වයි දෘෂ්ටි වශයෙන් දක්ෂානු අනෙක් ප්‍රකාර ආත්මය දකිත්. ඒ සියල්ලෝ පඤ්චෝපාදාන ස්කන්ධ යන් දෘෂ්ටිවශයෙන් දකිති. ඒ පඤ්චෝපාදානස්කන්ධ අතුරෙන් අන්‍යතරයක් හෝ දකිත්.

කවර පසෙක යත් :

මහණෙනි, මෙලොව, බුද්ධාදි ආයාසයන් නොදක්නා ආයාසධර්ම පිළිබඳ අදක්ෂ වූ ආයාසධර්මයෙහි අවිනිත වූ, බුද්ධාදි සන්පුරුෂයන් නො දක්නා සන්පුරුෂධර්ම පිළිබඳ අදක්ෂ වූ සන්පුරුෂ ධර්මයෙහි අවිනිත වූ, අශ්‍රැතවත් පාඨර්ජන තෙමේ රූපය ආත්ම විසින් දකියි. ආත්මය රූපවත් කොට හෝ දකියි, ආත්මයෙහි ලා හෝ රූපය දකියි, රූපයෙහි ලා හෝ ආත්මය දකියි. වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාන ආත්ම විසින් දකියි, ආත්මය විඤ්ඤාවත් කොට හෝ දකියි, ආත්මයෙහි ලා හෝ විඤ්ඤාන දකියි, විඤ්ඤානෙහි ලා හෝ ආත්මය දකියි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉති අයඤ්චෙව සමක්‍රපක්‍ෂානා අයමිති චක්‍ෂ අවිභතං භොති. අයමිති ඛො පන භික්‍ෂවෙ අවිගතෙ, පඤ්චත්තං ඉන්ද්‍රියානං අවික්‍ෂන්තා භොති : චක්‍රත්‍රියං සොතින්ද්‍රියං භාතින්ද්‍රියං ජීවිතින්ද්‍රියං කායින්ද්‍රියං. අපී භික්‍ෂවෙ මනො අපී ධම්මා, අපී අවිජ්ජාධාතු අවිජ්ජාසම්ප්පාදන භික්‍ෂවෙ, වේදසිතෙන පුට්ඨස්ස අයස්සභවතො පුපුර්ජනස්ස අයමිතිපි'ස්ස භොති, අයමහමසමිති'පිස්ස භොති හවිස්සන්ති පි'ස්ස භොති, රූපි හවිස්සන්ති'පිස්ස භොති, අරූපි හවිස්සන්ති'පිස්ස භොති. සඤ්ඤී හවිස්සන්ති'පිස්ස භොති, අසඤ්ඤී හවිස්සන්ති'පිස්ස භොති. නෙවසඤ්ඤීනාසඤ්ඤී හවිස්සන්ති'පිස්ස භොති.

තිට්ඨන්ති ඛො පන භික්‍ෂවෙ, තණ්හේව පඤ්චන්ද්‍රියානි, අපේත්ථ සුභවතො අරියසාවකස්ස අවිජ්ජා පටිගති, විජ්ජා උපපජ්ජති, තස්ස අවිජ්ජාචරිතො විජ්ජපාද අයමිති'පිස්ස න භොති. අයමහමසමිති'පිස්ස න භොති, හවිස්සන්ති'පිස්ස න භොති, න හවිස්සන්ති'පිස්ස න භොති, රූපි හවිස්සන්ති'පිස්ස න භොති, අරූපි හවිස්සන්ති'පිස්ස න භොති, සඤ්ඤී හවිස්සන්ති'පිස්ස න භොති, අසඤ්ඤී හවිස්සන්ති'පිස්ස න භොති, නෙවසඤ්ඤීනාසඤ්ඤී හවිස්සන්ති' පිස්ස න භොතිති.

1. 1. 5. 6.

බන්ධ සුක්‍රතං

48. සාවද්ධියං :

පඤ්ච ව භික්‍ෂවෙ, ඛනෙ දෙසිය්‍යාමි, පඤ්චපාදනකකිනෙ ව : තං සුණාථ -පෙ-

කතමෙ ව භික්‍ෂවෙ, පඤ්චකකිනා : යං කිඤ්චි භික්‍ෂවෙ, රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පන්නං අජ්ඣිතතං වා, ඛනිඛා වා, ඔලාරිකං වා, සුමුමං වා, භීතං වා පණීතං වා, යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, අයං වුච්චති රූපකකිනො.

යා කාචී වේදනා -පෙ- යා කාචී සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචී සංඛාර -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චුප්පන්නං, අජ්ඣිතතං වා, ඛනිඛා වා, ඔලාරිකං වා, සුමුමං වා, භීතං වා පණීතං වා, යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, අයං වුච්චති විඤ්ඤාණකකිනො. ඉමෙ වුච්චන්ති භික්‍ෂවෙ, පඤ්චකකිනා.

කතමෙ ව භික්‍ෂවෙ, පඤ්චපාදනකකිනා : යං කිඤ්චි භික්‍ෂවෙ, රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පන්නං අජ්ඣිතතං වා, ඛනිඛා වා, ඔලාරිකං වා, සුමුමං වා, භීතං වා පණීතං වා, යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, යාසම් උපාදානි, අයං වුච්චති රූපපාදකකිනො.

මෙසේ මේ දිවයිනේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී (යම්කුට) ඇත් ද, (එකල්හි) ඔහුට 'මම වෙමි' යන ප්‍රඥාව අවිභව (අප්‍රතිභාව) වෙයි. මහණෙනි, 'මම වෙමි' යන ප්‍රඥාව අවිභව කල්හි චක්ෂුරින්දිය - ශ්‍රෝත ඉන්ද්‍රිය - ස්පර්ශන්දිය - ජිහ්වෙන්දිය - කායේන්දිය යන පඤ්චේන්ද්‍රියයන්ගේ අවිභවත්වය (ඉපදීම) වෙයි. මහණෙනි, මනස (-කර්මවිත්තය) ඇත, ආරම්භය ධර්ම ඇත, (ජවනක්ෂණයෙහි) අවිභව ඇත. මහණෙනි, අවිභවය මුළුමනින්ම ස්වරූපයෙන් හටගත් වේදනායෙන් පහස්නා ලද ඒ අශ්‍රැතවත් පාඨශ්වතභව (තණහාදි වශයෙන්) "මම වෙමි" යන මඤ්ඤාන ද වෙයි, (රූපාදි කිසිවක් ආත්ම දෘෂ්ටි වශයෙන් ගෙන ඔහුට මේ "මම වෙමි"යි මඤ්ඤාන ද වෙයි, ඔහුට 'මතු වෙමි' යි ද වෙයි, ඔහුට 'මතු නො වෙමි' යි ද වෙයි, 'මතු රූපි වෙමි' යි ද ඔහුට වෙයි, 'මතු අරූපි වෙමි' යි ද ඔහුට වෙයි, 'මතු සංඥා ඇති (සංඥා) වෙමි' යි ද ඔහුට වෙයි, 'මතු සංඥා නැති (අසංඥා) වෙමි' යි ද ඔහුට වෙයි, 'මතු නේවසංඥානාසංඥා වෙමි' යි ද ඔහුට වෙයි.

තවද, මහණෙනි, ඒ පඤ්චස්කන්ධයෙහි මෑ පඤ්චේන්ද්‍රියයෝ ඇත්තාහුය, එහෙයින් තෙල ඉන්ද්‍රියයන්හි ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක හට අවිභව ප්‍රතිභාව වෙයි, අර්හත්මාණිඤ්ඤා විභව උපදී. ඔහුට අවිභවාර්යභවයෙන් විභව ඉපදීමෙන් 'මම වෙමි' ඔහුට තණහා මාන දිවයි නො වෙයි, රූපාදිය 'මේ මම වෙමි' ආත්මදෘෂ්ටිය නො වෙයි, (ශාස්වත විසින්) මතු වෙමි ද නො වෙයි, (උච්ඡේද විසින්) මතු නො වෙමි ද නො වෙයි, මතු රූපි වෙමි ද නො වෙයි, අරූපි වෙමි ද නො වෙයි, මතු සංඥා වෙමි ද නො වෙයි, මතු අසංඥා වෙමි ද නො වෙයි, මතු නේවසංඥානාසංඥා වෙමි ද ඔහුට දෘෂ්ටිය නො වෙයි.

1. 1. 5. 6.

චන්ද්‍රිකා සූත්‍රය

48. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, පඤ්චස්කන්ධ ද, පඤ්චෝපාදනස්කන්ධ ද දෙසමි. එය අසව ...

මහණෙනි, පඤ්චස්කන්ධ කවරහ යත් : මහණෙනි, අතීත - අනාගත - වර්තමාන වූ, ආධ්‍යාත්ම, වේවයි, බාහිර වේවයි, ඔදරික වේවයි, සුක්ෂම වේවයි, භීත වේවයි, ප්‍රණීත වේවයි යම්කිසි රූපයක් ඇත් ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් රූපයක් ඇත් ද මේ රූපස්කන්ධ යි කියනු ලැබේ.

යම්කිසි වේදනාවක් ... යම්කිසි සංඥාවක් ... යම්කිසි සංස්කාර ... අතීත - අනාගත - ප්‍රත්‍යුත්පන්න වූ ආධ්‍යාත්ම වේවයි, බාහිර වේවයි, ඔදරික වේවයි, සුක්ෂම වේවයි, භීත වේවයි, ප්‍රණීත වේවයි යම්කිසි විඤ්ඤායක් ඇත් ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් විඤ්ඤායක් ඇත් ද මේ විඤ්ඤා ස්කන්ධ යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, මොහු පඤ්චස්කන්ධ යි කියනු ලැබේ :

මහණෙනි, පඤ්චෝපාදනස්කන්ධ කවරහ යත් : මහණෙනි, ආසුර සහිත වූ උපාදන යනට ප්‍රත්‍යය වූ අතීත - අනාගත - ප්‍රත්‍යුත්පන්න වූ ආධ්‍යාත්ම වේවයි, බාහිර වේවයි, ඔදරික වේවයි, සුක්ෂම වේවයි, භීත වේවයි, ප්‍රණීත වේවයි යම් රූපයක් ඇත් ද, ළඟ වූ හෝ දුර වූ හෝ යම් රූපයක් ඇත් ද, 'මේ රූපෝපාදනස්කන්ධ' යි කියනු ලැබේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, 8 වූ අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යා කාචි වේදනා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා -පෙ- ගෙ කෙචි සඤ්ඤා -පෙ- යා කිඤ්ඤි විඤ්ඤාණං අතිතානාගතපච්චුප්පත්තං අප්ඤ්ඤානං වා බිඤ්ඤා වා, ඔදාරිකං වා සුමුමං වා, භිනං වා පඤ්ඤා වා, යං දුරේ සන්තිකෙ වා සාසවං උපාදායං, අයං වුච්චති විඤ්ඤාණුපාදනක්ඛිනො.

ඉමෙ වුච්චන්ති භික්ඛවෙ, පඤ්ඤාපාදනක්ඛිනොති.

1. 1. 5. 7.

පට්මසොණසුත්තං

49.

එවං මෙ සුතං එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති වෙඵවනෙ කලුදකනිවාපෙ. අථ ඛො සොණො භගපතිසුත්තො යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤා උපසඤ්ඤානි: භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තං ඛො සොණං භගපතිසුත්තං භගවා එතදවොච :

යෙ හි කෙචි සොණං, සමණො වා, බ්‍රාහ්මණො වා අනිවේන රූපෙන දුක්ඛෙන විපරිණාමධම්මෙන සෙය්‍යොභමසමීති වා සමනුපස්සන්ති, සද්ධිසොභමසමීති වා සමනුපස්සන්ති, සිනොභමසමීති වා සමනුපස්සන්ති, කිමඤ්ඤාත්‍ර යථාභුතස්ස අදස්සන්තා. අනිව්‍යාය වේදනාය දුක්ඛාය විපරිණාමධම්මාය සෙය්‍යොභමසමීති වා සමනුපස්සන්ති, සද්ධිසොභමසමීති වා සමනුපස්සන්ති, සිනොභමසමීති වා සමනුපස්සන්ති. කිමඤ්ඤාත්‍ර යථාභුතස්ස අදස්සන්තා. අනිව්‍යාය සඤ්ඤාය දුක්ඛාය විපරිණාමධම්මාය -පෙ- අනිවේනි සඤ්ඤායෙති දුක්ඛාය විපරිණාමධම්මෙති -පෙ- අනිවේන විඤ්ඤාණෙන දුක්ඛෙන විපරිණාමධම්මෙන සෙය්‍යොභමසමීති වා සමනුපස්සන්ති, සද්ධිසොභමසමීති වා සමනුපස්සන්ති, සිනොභමසමීති වා සමනුපස්සන්ති, කිමඤ්ඤාත්‍ර යථාභුතස්ස අදස්සන්තා.

යෙ ච ඛො කෙචි සොණං, සමණො වා, බ්‍රාහ්මණො වා අනිවේන රූපෙන දුක්ඛෙන විපරිණාමධම්මෙන සෙය්‍යොභමසමීති'පි හ සමනුපස්සන්ති, සද්ධිසොභමසමීති'පි හ සමනුපස්සන්ති, සිනොභමසමීති'පි හ සමනුපස්සන්ති, කිමඤ්ඤාත්‍ර යථාභුතස්ස අදස්සන්තා, අනිව්‍යාය වේදනාය දුක්ඛාය විපරිණාමධම්මාය -පෙ- අනිව්‍යාය සඤ්ඤායෙති -පෙ- අනිවේනි සඤ්ඤායෙති -පෙ- අනිවේන විඤ්ඤාණෙන දුක්ඛෙන විපරිණාමධම්මෙන සෙය්‍යොභමසමීති'පි හ සමනුපස්සන්ති, සද්ධිසොභමසමීති'පි හ සමනුපස්සන්ති, සිනොභමසමීති'පි හ සමනුපස්සන්ති, කිමඤ්ඤාත්‍ර යථාභුතස්ස අදස්සන්තා.

තං කිමඤ්ඤාසි සොණං, රූපං නිව්‍යං වා අනිව්‍යං වාති ?

අනිව්‍යං භන්තෙ,

යං පනාතිව්‍යං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වා'ති ?

දුක්ඛං භන්තෙ,

යම් කිසි වේදනාවක් ... යම් කිසි සංඥාවක් ... යම් කිසි සංස්කාර ... ආශ්‍රිත වූ උපාදනයනට ප්‍රත්‍යය වූ අතීත ආභාගත - ප්‍රත්‍යුත්පන්න වූ අධ්‍යාත්ම වේවයි, ඛාතීර වේවයි, ඔදරිත වේවයි, සුක්ෂම වේවයි, භීත වේවයි, ප්‍රණීත වේවයි, යම් කිසි විඤනයක් ඇත් ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් විඤනයක් ඇත් ද, මේ විඤතෝපාදනයකින්ම යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, මොහු පඤ්චෝපාදනයකින්ම යි කියනු ලැබේ.

1. 1. 5. 7.

පළමුවැනි සොණ සූත්‍රය

49. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී. එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහ නුවර කලන්දක නිවාස නම් වූ වේච්චනයෙහි වැඩ වසනසේක. එකල්හි සොණ නම් ගෘහපති සුත්‍ර භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් තැනෙකහි ද එ තන්හි එළැඹියේ යැ. එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පස් වැ හුන්නේ යැ. එකත් පසෙකැ හුන් සොණ ගැහැව් සුත්තට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක :

සොණය, යම් කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ දුක් වූ පෙරළෙන සැහැව් ඇති අනිත්‍ය රූපයෙන් "මම උත්තමයෙමි" යි හෝ දකිත් ද, "මම සදාශ යෙමි" යි හෝ දකිත් ද, "මම භීතයෙමි" යි හෝ දකිත් ද යථාභූතාර්ථයාගේ අදර්ශනය මිස අන් කිමෙක ? දුක් වූ පෙරළෙන සැහැව් ඇති අනිත්‍ය වේදනායෙන් "මම උත්තම යෙමි" යි හෝ දකිත් ද, "මම සදාශයෙමි" යි හෝ දකිත් ද, "මම භීතයෙමි" යි හෝ දකිත් ද, යථාභූතාර්ථයාගේ අදර්ශනය මිස එ අන් කිම ? දුක් වූ විපරිණාම ස්වභාව ඇති අනිත්‍ය සංඥයෙන් ... දුක් වූ පෙරළෙන ගති ඇති අනිත්‍ය සංස්කාරයෙන් ... දුක් වූ පෙරළෙන දහම ඇති අනිත්‍ය විඤනයෙන් "මම විශිෂ්ටයෙමි" යි හෝ දකිත් ද, "මම සමාන යෙමි" යි හෝ දකිත් ද, "මම භීතයෙමි" යි හෝ දකිත් ද, යථාභූතාර්ථයාගේ අදර්ශනය හැර අන් කිමෙක ?

සොණය, යම්කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ දුඃඛ වූ විපරිණාම ධර්ම වූ අනිත්‍ය රූපය හේතු කොට "මම විශිෂ්ට යෙමි" යි හෝ නො දකිත් ද, "මම කුලයයෙමි" යි හෝ නො දකිත් ද, "මම භීතයෙමි" යි හෝ නො දකිත් ද, යථාභූතදර්ශනය හැර අන් කිමෙක ? දුඃඛ වූ විපරිණාම ධර්ම වූ අනිත්‍ය වූ වේදනාව නිසා ... අනිත්‍ය වූ සංඥාව නිසා ... අනිත්‍ය වූ සංස්කාර නිසා ... දුඃඛ වූ විපරිණාම ධර්ම වූ අනිත්‍ය විඤනය හේතු කොට "මම උත්තමයෙමි" යි කියාත් නො දකිත් ද, "මම සදාශයෙමි" යි කියාත් නො දකිත් ද, "මම භීතයෙමි" යි කියාත් නො දකිත් ද, යථාභූතාර්ථයාගේ දර්ශනය හැර අන් කිම ?

සොණය, එ කියේ හඟිහි : රූපය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ දැයි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් එ දුඃඛ හෝ සුඛ හෝ වේ දැ යි ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යං පනාතිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමබ්බං, කල්ලං හු තං සමනුපසයිතුං එතං මම, එසො'හමස්මි, එසො මෙ අත්තා'ති ?

නො හෙතං හනෙත,

වේදනා නිච්චා වා අනිච්චා වාති ?

අනිච්චා හනෙත,

යං පනාතිච්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ?

දුක්ඛං හනෙත,

යං පනාතිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමබ්බං, කල්ලං හු තං සමනුපසයිතුං එතං මම, එසො'හමස්මි, එසො මෙ අත්තා'ති ?

නො හෙං හනෙත.

සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාති ?

අනිච්චං හනෙත.

යං පනාතිච්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ?

දුක්ඛං හනෙත.

යං පනාතිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමබ්බං, කල්ලං හු තං සමනුපසයිතුං, එතං මම, එසො'හමස්මි, එසො මෙ අත්තා'ති ?

නො හෙතං හනෙත.

තස්මානිහ සොණ, යං කිඤ්චි රූපං අනිත්තානාගතපච්චුප්පන්නං අජ්ඣිතතං වා ඛනිඤ්චා වා, ඔදාරිකං වා සුමුමං වා, ගීතං වා පණ්ණිතං වා, යං දුරේ සන්තිකෙ වා, සබ්බං රූපං නෙතං මම, නෙසො'හමස්මි, න මෙසො අත්තා'ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

යා කාචි වේදනා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචි සඛ්ඛාරා -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිත්තානාගතපච්චුප්පන්නං අජ්ඣිතතං වා ඛනිඤ්චා වා, ඔදාරිකං වා සුමුමං වා, ගීතං වා පණ්ණිතං වා, යං දුරේ සන්තිකෙ වා, සබ්බං විඤ්ඤාණං "නෙතං මම නෙසො'හමස්මි, න මෙසො අත්තා'ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

එවං පස්සං සොණ, සුතවා අරියසාවකො රූපස්මි'පි නිබ්බිජ්ඣති, වේදනාස්මි'පි නිබ්බිජ්ඣති, සඤ්ඤාස්මි'පි නිබ්බිජ්ඣති, සඛ්ඛාරෙසු'පි නිබ්බිජ්ඣති විඤ්ඤාණස්මි'පි නිබ්බිජ්ඣති, නිබ්බිජ්ඣති විරජ්ජති, විරුගා විමුච්චති, විමුත්තස්මිං විමුත්තස්මිං ඤාණං භොති. "ඛිණං ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණියං තාපරං ඉත්තතායා'ති පජානාතිති.

යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් දුක් වේ නම් පෙරළෙන සැහැටි වේ නම් එය " තෙල මාගේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ය යි නුවණින් දක්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙල නිසි නො වෙයි.

වේදනා නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ දැයි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් එය දුඃඛ හෝ සුඛ හෝ වේ දැ යි ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් ව්‍යාභි අනිත්‍ය දුඃඛ විපරිණාම ධර්ම වේ නම් එය " තෙල මාගේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙල, මාගේ ආත්ම " යයි නුවණින් දක්නට යෝග්‍ය වේ ද ?

වහන්ස, තෙල යෝග්‍ය නො වේ මැ යැ.

සංඤ ... සංස්කාරයෝ ... විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ දැයි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් එය දුක් හෝ හෝ සුඛ හෝ වේ දැයි ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය දුඃඛ විපරිණාම ධර්ම වේ නම් එය "තෙල මාගේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම" ය යි නුවණින් දක්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙල නිසි නො වේ මැ යැ.

සෝණය, ඒ හේතුවෙන් ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඔලාරික වූ හෝ සියුම් වූ හෝ හීන වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ අතීතානාගත ප්‍රත්‍යුත්පන්න යම් රූපයෙක් ඇත් ද, දුරෙහි වූ හෝ භූමියෙහි වූ හෝ යම් රූපයෙක් ඇත් ද එ හැම රූපය "තෙල මා අයත් නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මා අයත් ආත්මයක් නො වෙයි" යි මෙසේ මෙ කරුණ ඇති සැටිය සමාක්ප්‍රඥයෙන් දැක්ක යුතු.

යම් කිසි වේදනාවක් ... යම්කිසි සංඤාවක් ... යම්කිසි සංස්කාර කෙනෙක් ... ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඔලාරික වූ හෝ සුක්ෂම වූ හෝ හීන වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ අතීතානාගත ප්‍රත්‍යුත්පන්න යම් විඤ්ඤානෙක් ඇත් ද, දුරෙහි වූ හෝ සමීපයෙහි වූ හෝ යම් විඤ්ඤානෙක් ඇත් ද, එ හැම විඤ්ඤාන "තෙල මා අයත් නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වේ" යයි මෙසේ මෙ කරුණ ඇතිසැටිය සමාක් ප්‍රඥයෙන් දැක්කයුතු.

සෝණය, මෙසේ දක්නේ ශ්‍රැතවත් ආයාච්ඡාවක රූපයෙහි ද නිර්වේද කෙරෙයි, වේදනායෙහි ද නිර්වේද කෙරෙයි, සංඤයෙහි ද නිර්වේද කෙරෙයි, සංස්කාරයෙහි ද නිර්වේද කෙරෙයි, විඤ්ඤානෙහි ද නිර්වේද කෙරෙ යි. නිර්වේද කරනුයේ විරක්ත වෙයි, විරාග හේතුවෙන් මිදෙයි. මිදුණු කල "විමුක්ත" යයි ඤානය පහළ වෙයි, "ජාති ක්ෂණ වූ. බලසර වැස නිමවිණැ, කරුණි කරන ලද. මෙ අනුපාදාපරිනිර්වාණය පිණිස කළ යුතු අත් කිසෙක් නැති" යි නුවණින් දැනිය යුතු වෙයි.

1. 1. 5. 8.

දුතිය සොණ සුත්තං

50.

එවිං මෙ සුඛං එකං සමයං හඟවා රුජගහෙ විහරති වෙඵවනෙ කලාදකනිවාපෙ. අථ ඛො සොණො ගහපඨිපුත්තො යෙන හඟවා තෙහුපසඛකමි උපසඛකමිත්තිං හඟවිත්තං අභිවාදෙක්ඛා එකමන්තං නිසිදි එකමන්තං නිසිත්තං ඛො සොණං ගහපඨිපුත්තං හඟවා එතදවෙච්ච :

යෙ කෙවි සොණ, සමණො වා බ්‍රහ්මණො වා රූපං නපපජානන්ති රූපසමුදයං නපපජානන්ති රූපනිරුධං නපපජානන්ති රූපනිරුධංගාමිතිං පටිපදං නපපජානන්ති, වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤාං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං නපපජානන්ති, විඤ්ඤාණසමුදයං නපපජානන්ති, විඤ්ඤාණනිරුධං නපපජානන්ති, විඤ්ඤාණනිරුධංගාමිතිං පටිපදං නපපජානන්ති, න මෙතෙ සොණ, සමණො වා බ්‍රහ්මණො වා සමණෙසු වා සමණසම්මතා බ්‍රාහ්මණෙසු වා බ්‍රාහ්මණසම්මතා, න ච පන තෙ ඥායසම්මනෙතා සාමඤ්ඤාත්ථං වා බ්‍රහ්මඤ්ඤාත්ථං වා දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සචරිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

යෙ ච ඛො කෙවි සොණ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා රූපං පජානන්ති, රූපසමුදයං පජානන්ති, රූපනිරුධං පජානන්ති, රූපනිරුධංගාමිතිං පටිපදං පජානන්ති. වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤාං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං පජානන්ති විඤ්ඤාණසමුදයං පජානන්ති විඤ්ඤාණනිරුධං පජානන්ති විඤ්ඤාණනිරුධංගාමිතිං පටිපදං පජානන්ති, තෙ ඛො මෙ සොණ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණ වා සමණෙසු වෙච්ච සමණසම්මතා බ්‍රාහ්මණෙසු වෙච්ච බ්‍රාහ්මණසම්මතා, තෙ ච පනායසම්මනෙතා සාමඤ්ඤාත්ථෙඤ්ඤෙව බ්‍රහ්මඤ්ඤාත්ථං ච දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සචරිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරන්තිති.

1. 1. 5. 9.

පඨම නන්දිකඛය සුත්තං

51. සාවච්ඡිදං :

අනිච්චඤ්ඤාච භික්ඛවෙ, භික්ඛු රූපං අනිච්චන්ති පසායති. සාසා භොති සම්මාදිට්ඨි, සම්මාපසායං නිබ්බිජ්ඣති. නන්දිකඛයා රුගකකයො, රාගකකයා නන්දිකකයො. නන්දිරුගකකයා චිත්තං විමුත්තං සුචිමුත්තන්ති චුට්ඨති.

අනිච්චඤ්ඤාච භික්ඛවෙ, භික්ඛු වෙදනං අනිච්චාති පසායති, -පෙ- අනිච්චඤ්ඤාච භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤාං අනිච්චාති පසායති, -පෙ- අනිච්චෙයෙව භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඛ්ඛාරෙ අනිච්චාති පසායති -පෙ- අනිච්චඤ්ඤාච භික්ඛවෙ, භික්ඛු විඤ්ඤාණං අනිච්චන්ති පසායති. සාසා භොති සම්මාදිට්ඨි, සම්මා පසායං නිබ්බිජ්ඣති, නන්දිකඛයා රුගකකයො, රුගකකයා නන්දිකකයො, නන්දිරුගකකයා චිත්තං විමුත්තං සුචිමුත්තන්ති චුට්ඨති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

1. 1. 5. 8.

දෙවැනි සොණ සූත්‍රය

50.

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර කලන්දක නිවාප නම් වූ වේථවනයෙහි වැඩ වාසය කරන සේක. එකල්හි සෝණ ගෘහපතිපුත්‍ර භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් තැනෙක්හි ද එතන්හි එළැඹියේ යැ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකන්පසෙකැ හුන්නේ යැ. එකක් පසෙකැ හුන් සෝණ ගෘහපති පුත්‍රහට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළුසේක :

සෝණය, යම්කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ රූපය නො දනිත් ද, රූප සමුදය නො දනිත් ද, රූපනිරෝධය නො දනිත් ද, රූපනිරෝධගාමිනී පටිපදාව නො දනිත් ද, වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය නො දනිත් ද, විඤ්ඤාසමුදය නො දනිත් ද විඤ්ඤා නිරෝධය නො දනිත් ද, විඤ්ඤා නිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපදාව නො දනිත් ද, සෝණය, තෙල ශ්‍රමණයෝ හෝ බ්‍රාහ්මණයෝ හෝ ශ්‍රමණයන් කෙරෙහි ශ්‍රමණ සම්මත නොවෙති, බ්‍රාහ්මණයන් කෙරෙහි බ්‍රාහ්මණ සම්මත නොවෙත්. ඒ ආයුෂ්මත්හු ශ්‍රාමණ්‍යාර්ථය වේ ව යි බ්‍රාහ්මණ්‍යාර්ථය වේවයි දිට්‍රදුමියෙහි මැ තමන් විසින් විශිෂ්ට ඥානයෙන් දූත ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට එයට එළැඹූ නො ද විහරණ කෙරෙත්.

සෝණය, යම් කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ රූපය දනිත් ද, රූප සමුදය දනිත් ද, රූපනිරෝධය දනිත් ද, රූපනිරෝධගාමිනී පටිපදාව දනිත් ද, වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය දනිත් ද, විඤ්ඤා සමුදය දනිත් ද, විඤ්ඤා නිරෝධය දනිත් ද, විඤ්ඤා නිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපදාව දනිත් ද, සෝණය, තෙල ශ්‍රමණයෝ හෝ බ්‍රාහ්මණයෝ හෝ ශ්‍රමණයන් කෙරෙහි ශ්‍රමණ සම්මත ද වෙති. බ්‍රාහ්මණයන් කෙරෙහි බ්‍රාහ්මණ සම්මත ද වෙත්. ඒ ආයුෂ්මත්හු වනාහි ශ්‍රාමණ්‍යාර්ථය ද බ්‍රාහ්මණ්‍යාර්ථය ද දිට්‍රදුමියෙහි මැ තමන් විසින් විශිෂ්ට ඥානයෙන් දූත ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට එයට එළැඹූ විහරණ කෙරෙත් යි වදළුහ.

1. 1. 5. 9.

පළමුවැනි නන්දික්ඛය සූත්‍රය

51. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මහණ අනිත්‍ය වූ ම රූපය අනිත්‍යය යි දකියි, එය ඔහුගේ සම්මාද්දායක වෙයි, සම්මාද්දායකයෙන් දක්නේ කලකිරෙයි. නන්දි සංඛ්‍යාත තෘෂ්ණාක්ෂය හේතුවෙන් රාගක්ෂය වෙයි, රාගක්ෂය හේතුවෙන් තෘෂ්ණාක්ෂය වෙයි, නන්දිරාගක්ෂය හේතුවෙන් සිත මිදුණේ මොනොවට මිදුණේ යි කියනු ලැබෙයි.

මහණෙනි, මහණ අනිත්‍ය වූ ම වේදනාව අනිත්‍ය යි දකියි ... මහණෙනි, මහණ අනිත්‍ය වූ ම සංඥාව අනිත්‍ය'යි දකියි ... මහණෙනි, මහණ අනිත්‍ය වූ ම සංස්කාර 'අනිත්‍ය' යි දකියි මහණෙනි, මහණ අනිත්‍ය වූ ම විඤ්ඤාය 'අනිත්‍ය'යි දකියි, එය ඔහුගේ සම්මාද්දායක වෙයි, සම්මාද්දායකයෙන් දක්නේ කලකිරෙයි. තෘෂ්ණාක්ෂයෙන් රාගක්ෂය වෙයි, රාගක්ෂයෙන් තෘෂ්ණාක්ෂය වෙයි. නන්දිරාගක්ෂයෙන් සිත මිදුණේ මොනොවට මිදුණේ යි කියනු ලැබේ යයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

1. 1. 5. 10.

දුතිය නන්දිකය සුතනං

52. සංවජ්ඣයං :

රූපං භික්ඛවෙ, යොනිසො මහසි කරොථ, රූපානිච්චතඤ්ච
යථාභුතං සමනුපස්සාථ, රූපං භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනිසො
මහසිකරොනොතා රූපානිච්චතඤ්ච යථාභුතං සමනුපස්සානොතා රූපසම්මං
නිබ්බිදාති. නන්දිකයා රුගකකයො, රුගකකයා නන්දිකකයො,
නන්දිරුගකකයා විතතං විමුත්තං සුවිමුත්තනාති වුච්චතී.

වේදනං භික්ඛවෙ, -පෙ- සඤ්ඤාං භික්ඛවෙ, -පෙ- සංඛාරෙ භික්ඛවෙ,
-ප- විඤ්ඤාණං භික්ඛවෙ, යොනිසො මහසිකරොථ, විඤ්ඤාණානිච්චතඤ්ච
යථාභුතං සමනුපස්සාථ. විඤ්ඤාණං භික්ඛවෙ භික්ඛු. යොනිසො
මහසිකරොනොතා විඤ්ඤාණානිච්චතඤ්ච යථාභුතං සමනුපස්සානොතා
විඤ්ඤාණසම්මං නිබ්බිදාති. නන්දිකයා රුගකකයො, රුගකකයා
නන්දිකකයො, නන්දිරුගකකයා විතතං විමුත්තං සුවිමුත්තනාති වුච්චතී.

අනන්දපට්ඨගෙහා පඤ්චමො

නිසසුද්දානං :

අනන්දපා පටිපදා - දො ව හොනති අනිච්චතා
සමනුපස්සනා ඛකා දො - සොණා දො නන්දිකකයෙන වාති.

මූලපණ්ණාසකං සමතතං.

තස්ස මූලපණ්ණාසකස්ස වගගුද්දානං :

නකුලපිතා අනිච්චො ව - හාරෙ න තුම්භාකෙන ව
අනන්දපෙන පඤ්ඤාසං - පථමං තෙන වුච්චතීති.

1. 1. 5. 10.

දෙවැනි නන්දිකල්ප සූත්‍රය

52. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපය නුවණින් මෙතෙහි කරව, රූපයාගේ අනිත්‍යතාව ද යථාභූත කොට බලව, මහණෙනි, මහණ, රූපය නුවණින් මෙතෙහි කරනුයේ රූපයාගේ අනිත්‍යතාව ද ඇතිකැටි දක්නේ රූපයෙහි කලකිරීමයි, නන්දිසංඛ්‍යාත තෘෂ්ණාක්ෂයයෙන් රාගක්ෂය වෙයි, රාගක්ෂයයෙන් තෘෂ්ණාක්ෂය වෙයි, නන්දි රාගක්ෂයයෙන් සිත (කෙලෙසුන් කෙරෙන්) මිදුණේ වෙසෙසින් මිදුණේ යි කියනු ලැබෙයි.

මහණෙනි, වේදනාව ... මහණෙනි, සංඥාව ... මහණෙනි, සංස්කාර ... මහණෙනි, විඤ්ඤාය නුවණින් මෙතෙහි කරව, විඤ්ඤායාගේ අනිත්‍යතා ද යථාභූත කොට බලව, මහණෙනි, මහණ විඤ්ඤාය නුවණින් මෙතෙහි කරන්නේ විඤ්ඤායාගේ අනිත්‍යතා ද යථාභූත කොට දක්නේ විඤ්ඤායෙහි කලකිරීමයි, නන්දිසංඛ්‍යාත තෘෂ්ණාක්ෂය හේතුවෙන් රාගක්ෂය වෙයි, රාගක්ෂය හේතුවෙන් තෘෂ්ණාක්ෂය වෙයි, නන්දිරාගක්ෂය හේතුවෙන් සිත කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදුණේ වෙසෙසින් මිදුණේ යි කියනු ලැබේ යයි වදාළයේක.

පස්වැනි අත්තර්ජාලිකය යි

එහි උද්දනය :

අත්තර්ජාලික සූත්‍ර ය, පටිපද සූත්‍ර ය, අනිවච්ඡා සූත්‍ර දෙක ය, සමනුපස්සනා සූත්‍ර ය, ඛන්ධ සූත්‍ර සෝණ සූත්‍ර දෙක ය, නන්දිකල්ප සූත්‍ර දෙක දැයි අත්තර්ජාලිකයෙහි සූත්‍ර දශයකි.

මූලපණ්ණසකය සමාජන යි

එ මූලපණ්ණසකයේ වර්ගෝද්දනය :

නකුලපිකු වර්ග ය, අනිවච්ච වර්ග ය හා භාරවර්ග ය නකුමහාක වර්ගයෙන් ද, අත්තර්ජාලික වර්ගයෙන් ද පට්ඨ පණ්ණසකය කියනු ලැබේ.

2. මජ්ඣිමනිකායාසූතං

1. උපයවගෙගා

1. 2. 1. 1.

උපය සූතං

53. සංවජ්ඣයං :

උපයො භික්ඛවෙ, අවිත්ථිකො, අනුපයො විත්ථිකො, රූපපයං වා භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං තිට්ඨමානං තිට්ඨොය්, රූපාරම්මණං රූපපභිට්ඨං භන්දුපඨෙවනං වුද්ධිං විරුද්ධිං වෙපුලං ආපජේය්, වේදනුපයං වා භික්ඛවෙ -පෙ- සඤ්ඤාපයං වා භික්ඛවෙ -පෙ- සඤ්ඤාරූපයං වා භික්ඛවෙ විඤ්ඤාණං තිට්ඨමානං තිට්ඨොය් සඤ්ඤාරම්මණං සඤ්ඤාරපභිට්ඨං භන්දුපඨෙවනං වුද්ධිං විරුද්ධිං වෙපුලං ආපජේය්.

යො භික්ඛවෙ එවං වදෙය් : අභමඤ්ඤානු රූපා අඤ්ඤානු වේදනාය අඤ්ඤානු සඤ්ඤාය අඤ්ඤානු සඤ්ඤාරම්මණං විඤ්ඤාණං ආගතීං වා ගතීං වා වුද්ධිං වා උපපතීං වා වුද්ධිං වා විරුද්ධිං වා වෙපුලං වා පඤ්ඤාපෙය්; මිති තෙනං ධානං විජ්ජි.

රූපධාතුයං වෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුහො රාගො පභිහො හොති, රාගස්ස පභානා වොච්ඡ්ජ්ජාතාරම්මණං, පභිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස භ හොති, වේදනාධාතුයං වෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුහො -පෙ- සඤ්ඤාධාතුයං වෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුහො -පෙ- සඤ්ඤාරධාතුයං වෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුහො රාගො පභිහො හොති. රාගස්ස පභානා වොච්ඡ්ජ්ජාතාරම්මණං පභිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස භ හොති. විඤ්ඤාණධාතුයං වෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුහො රාගො පභිහො හොති, රාගස්ස පභානා වොච්ඡ්ජ්ජාතාරම්මණං පභිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස භ හොති. තදපපභිට්ඨිතං විඤ්ඤාණං අවිරුද්ධං අනභි සඤ්චට්ඨ විත්ථිකං, විත්ථිකතතාං ඩිතං ඩිතතාං සන්තුසිතං, සන්තුසිතතාං න පරිත්ථංගී අපරිත්ථංගං පච්චතං යෙව පරිතිබ්බොයති. 'බිණ්ණං ජාතී, වුසිතං වුගච්චරිතං, භතං කරණීයං, භාපරං ඉත්තතායා' ති පජානාතී.

1. 2. 1. 2.

ඛිජ්ජ සූතං

54. සංවජ්ඣයං :

පඤ්චමාති භික්ඛවෙ ඛිජ්ජාතාති, කතමාති පඤ්ච : මුලඛිජ්. ඛනිඛිජ්. එඵඛිජ්. අග්ගඛිජ්. ඛිජ්ඛිජ්ඤෙව පඤ්චමං. ඉමාති චස්ස භික්ඛවෙ පඤ්ච ඛිජ්ජාතාති අඛණ්ඩාති අපුභිකාති අවාතාතපභතාති සාරාදුභිති සුඛසඤ්චාති පඨවි ව නාස්ස ආපො ව නාස්ස අපි නු ඉමාති භික්ඛමෙ පඤ්ච ඛිජ්ජාතාති වුද්ධිං විරුද්ධිං වෙපුලං ආපජේය්.

2. මජ්ඣිමපණ්ණාසකය

1. උපය වර්ගය

1. 2. 1. 1.

උපය සූත්‍රය

53. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, උපය (තෘෂ්ණා - දාෂ්ටි - මාන) සහිත වූයේ, සයරින් නො මිදුණේ වෙයි, උපය රහිත වූයේ මිදුණේ වෙයි. (තෘෂ්ණා - දාෂ්ටි - මාන විසින්) රූපයට හෝ ඵලාභ සිටුවනා කර්මවිඤ්ඤාය රූපය අරමුණු කොට රූපය පිහිට කොට සිටුවනේ යැ, නන්දී සංඛ්‍යාත තෘෂ්ණායෙන් තෙත් වූයේ වෘද්ධියට විරුද්ධියට විප්‍රලත්වයට පැමිණෙයි. මහණෙනි, වේදනොපය හෝ ... සංකෘපය හෝ ... මහණෙනි, සංස්කාරොපය හෝ ඵලාභ සිටුවනා කර්මවිඤ්ඤාය සංස්කාර අරමුණු කොට සංස්කාර පිහිට කොට සිටුවනේ යැ, නන්දී සංඛ්‍යාත තෘෂ්ණායෙන් තෙත් වූයේ වෘද්ධියට විරුද්ධියට විප්‍රලත්වයට පැමිණෙයි.

මහණෙනි, යමෙක් මෙසේ කියා නම් (කියේ යැ :) “ ඵල රූපය තබා වේදනා තබා සංඥාව තබා සංස්කාර තබා විඤ්ඤායාගේ ආගතිය හෝ ගතිය හෝ ව්‍යුතිය හෝ උත්පත්තිය හෝ වෘද්ධිය හෝ විරුද්ධිය හෝ විප්‍රලත්වය හෝ පනවමි ” යි (කියායි). තෙල කරුණ විද්‍යාමාන නො වෙයි.

මහණෙනි, ඉදින් රූපධාතුව පිළිබඳ වූ, මහණහුගේ රාගය ප්‍රභීණ වේ ද, රාගයාගේ ප්‍රභාණයෙන් අරමුණ සිද්ධයි, කර්මවිඤ්ඤායාගේ පිහිටීමක් නො වෙයි. මහණෙනි, ඉදින් වේදනාධාතුව පිළිබඳ වූ, මහණහුගේ ... මහණෙනි, ඉදින් සංඥාධාතුව පිළිබඳ වූ, මහණහුගේ ... මහණෙනි, ඉදින් සංස්කාර ධාතුව පිළිබඳ වූ, මහණහුගේ රාගය ප්‍රභීණ වේ ද, රාගයාගේ ප්‍රභාණයෙන් අරමුණ සිද්ධයි, කර්මවිඤ්ඤායාගේ ප්‍රතිෂ්ඨායෙක් නො වෙයි. මහණෙනි, ඉදින් විඤ්ඤාධාතුව පිළිබඳ වූ, මහණහුගේ රාගය ප්‍රභීණ වේ ද, රාගයාගේ ප්‍රභාණයෙන් අරමුණ සිද්ධයි, විඤ්ඤායාගේ ප්‍රතිෂ්ඨායෙක් නො වෙයි. නො පිහිටි ඒ විඤ්ඤාය විරුද්ධියට නො පැමිණියේ ප්‍රතිසන්ධිය අභිසංස්කරණය නො කොට මිදුණේ වෙයි. විමුක්ත හෙයින් ස්ථිත වෙයි, ස්ථිත හෙයින් සන්තුෂ්ට වෙයි, සන්තුෂ්ට හෙයින් ත්‍රස්ත නො වෙයි, ත්‍රස්ත නො වන්නේ තමා කෙරෙහි ම නිවෙයි. ජාතිය ක්ෂය වියැ, ඛණ්ඩර වැය නිව්වනලද, කරුණි කරන ලදී, තෙල අනුපාද පරිනිර්වාණය පිණිස කළ යුතු අත් කිසෙක් තැනී යි තුවණින් දනී යි.

1. 2. 1. 2.

බීජ සූත්‍රය

54. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ බීජයෝ පස්දෙනෙකි. කවර පස්දෙනෙක යත් : මූලබීජ යැ, ස්කන්ධ බීජ යැ, ඵල (පුරුක්) බීජ යැ, අග්‍රබීජ යැ, පස්වැනි වූ බීජබීජ ය දැයි. මහණෙනි, මේ පඤ්ච බීජයෝ නො කැඩුණා හු, කුණු නො වූවාහු, අවු-සුළඟින් නො පහළාහු, පිහිටි සාරය ඇත්තාහු සුඛසයින වූවාහු වෙත් ද, පිහිටන පොළොව ද නො වේ නම්, තෙත් කරන පළය ද නො වේ නම් මහණෙනි, මේ පඤ්චබීජයෝ වෘද්ධියට විරුද්ධියට විප්‍රලත්වයට පැමිණෙත් ද ?

නො හෙතෙම හනෙත.

ඉමානි වස්ස භික්ඛවෙ පඤ්ච ඛිජ්ජාතානි ඛණ්ඩානි පුඤ්ඤානි වාතාතපහතානි අසාරාදුසිති න සුඛසංසිතානි පඨවි ච අස්ස, ආපො ච අස්ස, අපි නු ඉමානි භික්ඛවෙ පඤ්ච ඛිජ්ජාතානි වුද්ධිං විරුද්ධිං චෙප්පලං ආපඤ්ඤායුතානි ?

නො හෙතෙම හනෙත,

ඉමානි වස්ස භික්ඛවෙ පඤ්ච ඛිජ්ජාතානි අඛණ්ඩානි අපුඤ්ඤානි සාරාදුසිති. සුඛසංසිතානි පඨවි ච අස්ස ආපො ච අස්ස, අපි නු ඉමානි පඤ්ච ඛිජ්ජාතානි වුද්ධිං විරුද්ධිං චෙප්පලං ආපඤ්ඤායුතානි.

එවං හනෙත,

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පඨවිඛාතු එවං චතස්සො විඤ්ඤාණව්ඪිතියො දුට්ඨබ්බො, සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ආපොඛාතු එවං භන්දිරාගො දුට්ඨබ්බො. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පඤ්ච ඛිජ්ජාතානි එවං විඤ්ඤාණං සංභාරං දුට්ඨබ්බං.

රුප්පයං භික්ඛවෙ විඤ්ඤාණං තිට්ඨමානං තිට්ඨෙය්‍ය. රූපා-රම්මණං රූපපාතිට්ඨං භන්දිරාගෙවනං වුද්ධිං විරුද්ධිං චෙප්පලං ආපඤ්ඤාය, වේදනුපයං වා භික්ඛවෙ විඤ්ඤාණං -පෙ- සඤ්ඤාපයං වා භික්ඛවෙ -පෙ- සංඛාරාදුපයං වා භික්ඛවෙ විඤ්ඤාණං තිට්ඨමානං තිට්ඨෙය්‍ය සංඛාරාරම්මණං සංඛාරපාතිට්ඨං භන්දිරාගෙවනං වුද්ධිං විරුද්ධිං චෙප්පලං ආපඤ්ඤාය.

සො භික්ඛවෙ එවං විදෙය්‍ය අභමඤ්ඤානු රූපා අඤ්ඤානු වේදනාය අඤ්ඤානු සඤ්ඤාය අඤ්ඤානු සංඛාරෙහි විඤ්ඤාණස්ස ආගතීං වා ගතීං වා වුද්ධිං වා උපාතතීං වා වුද්ධිං වා විරුද්ධිං වා චෙප්පලං වා පඤ්ඤාපෙක්ඛාමිති නෙතං ථානං විජ්ජති.

රුපඛාතුයා වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො රාගො පභිනො භොති, රාගස්ස පභානා වොච්ඡිජ්ජාතාරම්මණං පභිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස න භොති. වේදනාඛාතුයා වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො -පෙ- සඤ්ඤාඛාතුයා වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො -පෙ- සංඛාරඛාතුයා වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො -පෙ- විඤ්ඤාණඛාතුයා වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො රාගො පභිනො භොති රාගස්ස පභානා වොච්ඡිජ්ජාතාරම්මණං පභිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස න භොති. භද්දපාතිට්ඨිතං විඤ්ඤාණං අවිරුද්ධං අනභිසංඛිට්ඨං විමුත්තං විමුත්තත්තා සීතං, සීතත්තා සන්තුසිතං, සන්තුසිතත්තා න පරිතස්සති, අපරිතස්සං පච්චත්තං යෙව පරිභිබ්බායති, ඛිණ්ණං ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං භරණීයං නාපරං ඉත්තත්තායාති පජාතානිති.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැයි.

මහණෙනි, මේ පඤ්චබ්බංගයේ කැඩී ගියානු, කුණු වූවානු, අවු-සුළඟින් පහළානු, සාරාදයි නො වූවානු, සුඛසයින් නො වූවානු වෙන් ද, පොළොව ද ඇත්නම් ජලය ද ඇත්නම් මහණෙනි, මේ පඤ්චබ්බංගයේ වෘද්ධියට විරුද්ධියට විපුලත්වයට පැමිණෙන්නේ ද ?

වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ.

මහණෙනි, මේ පඤ්චබ්බංගයේ නො කැඩුණානු, කුණු නො වූවානු, සාරය ගෙන දෙත් නානු, සුඛසයින් වූවානු වෙන් ද, පොළොව ද, ජලය ද ඇත් ද, (එසේ) මේ පඤ්චබ්බංගයේ වෘද්ධියට වෙසෙසින් නැඟීමට විපුලභාවයට පැමිණෙන්නේ ද ?

වහන්ස, එසේ යැ.

මහණෙනි, පාරිවිධාතුව යම්සේ ද, එසෙයින් වතුර විඤන ස්ථිතිත්‍ව දක්වන්නාහ. මහණෙනි, අපොධාතුව යම්සේ ද, එසෙයින් නන්දිරාගය දක්වනුය. මහණෙනි, පඤ්චබ්බංගයේ යම්සේ ද, එසෙයින් ප්‍රත්‍යය සහිත කර්මවිඤනය දක්වනු යි.

මහණෙනි, රූපයට පැමිණ සිටුනා කර්මවිඤනය රූපය අරමුණු කොට රූපය පිහිට කොට සිටුනේ ද, නන්දි සම්බන්ධ නිෂ්පාදනයෙන් තෙත් වූයේ වෘද්ධියට විරුද්ධියට විපුලත්වයට පැමිණෙයි. මහණෙනි, වේදනාවට හෝ පැමිණි ... මහණෙනි, සංඥාවට හෝ පැමිණි ... මහණෙනි සංස්කාරයට හෝ පැමිණි සිටුනා කර්මවිඤනය සංස්කාර අරමුණු කොට සංස්කාර පිහිට කොට සිටුනේ ද, නිෂ්පාදනයෙන් තෙත්වූයේ වෘද්ධියට විරුද්ධියට විපුලත්වයට පැමිණෙයි.

මහණෙනි, යමෙක් " මම රූපය හැර, වේදනාව හැර, සංඥාව හැර සංස්කාරයත් හැර කර්මවිඤනයාගේ ඊම හෝ යුම හෝ වුතිය හෝ උත්පත්තිය හෝ වැඩිම හෝ නැඟීම හෝ පැතිරීම හෝ පනවන්නෙමි " යි කියා නම් තෙල කරුණ විද්‍යාමාන නො වෙයි.

මහණෙනි, ඉදින් රූපධාතුව පිළිබඳ රාගය මහණහට ප්‍රභිණ වේ ද, රාගයාගේ ප්‍රභාණයෙන් අරමුණ සිදෙයි, කර්මවිඤනයාගේ පිහිටීමෙන් නො වෙයි. මහණෙනි, ඉදින් මහණහට වේදනා ධාතුව පිළිබඳ ... මහණෙනි, ඉදින් මහණහට සංඥාධාතුව පිළිබඳ ... මහණෙනි, ඉදින් මහණහට සංස්කාර ධාතුව පිළිබඳ ... මහණෙනි, ඉදින් මහණහට විඤනධාතුව පිළිබඳ රාගය ප්‍රභිණ වේ ද, රාගයාගේ ප්‍රභාණයෙන් අරමුණ සිදෙයි. කර්ම විඤනයාගේ පිහිටීමෙන් නො වෙයි. නො පිහිටි එ විඤනය විරුද්ධියට නො පැමිණියේ ප්‍රතිසන්ධිය අභිසංස්කරණය නො කොට මිශ්‍රණය වෙයි, විමුක්ත හෙයින් ස්ථිත වෙයි, ස්ථිත හෙයින් සන්තුෂ්ට වෙයි, සන්තුෂ්ට හෙයින් ත්‍රස්ත නොවෙයි, ත්‍රස්ත නොවන්නේ නමා කෙරෙහි ම පිරිනිවේ යි. ජාතිය ක්ෂය වී යැ, බලසර වැය නිමවිණැ, කරුණ කරන ලද, තෙල අනුපාදපරිනිර්වාණය පිණිස කළ දුක අන්තියෙන් නැතැ යි ත්‍රුවණින් දැනී යි.

1. 2. 1. 3.

උද්‍යන සුතතං

88. සංවජ්ඣමං :

තත්‍ර ඛෙං භගවා උද්‍යනං උද්‍යතෙයි. “නෙං චික්ඛං, නෙං ච මෙ සිසා, න භවික්ඛාති, න මෙ භවික්ඛාති ඵලං විමුච්චමානො භික්ඛු ජිනෙද්දෙය්‍යාරම්භාභිකාති සංයොජනාති”ති.

ඵලං වුත්තෙ අඤ්ඤාතරෙ භික්ඛු භගවතනං එතදවොච : “යථාකථං පන භනෙත, නෙං චික්ඛං, නෙං ච මෙ සිසා, න භවික්ඛාති, න මෙ භවික්ඛාති, ඵලං විමුච්චමානො භික්ඛු ජිනෙද්දෙය්‍යාරම්භාභිකාති සංයොජනාති”ති ?

ඉධ භික්ඛු, අයස්සතවා පුට්ඨජනො අරියානං අදක්ඛාපි අරියබම්මස්ස අකොච්ඤෙ අරියබම්මෙ අවිනිතො, සප්පරිසානං අදක්ඛාපි සප්පරිස-
බම්මස්ස අකොච්ඤෙ සප්පරිසබම්මෙ අවිනිතො, රූපං අත්තනො සමනුපක්ඛාති, රූපචන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා රූපං, රූපස්මිං වා අත්තානං. වේදනං අත්තනො සමනුපක්ඛාති, වේදනාචන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා වේදනං, වේදනාස වා අත්තානං. සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ අත්තනො සමනුපක්ඛාති, සඛ්ඛාරචන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා සඛ්ඛාරෙ, සඛ්ඛාරෙසු වා අත්තානං. විඤ්ඤාණං අත්තනො සමනුපක්ඛාති, විඤ්ඤාණචන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං.

සෙං අනිච්චං රූපං, ‘අනිච්චං රූප’නති යථාභූතං නපපජානාති අනිච්චං වේදනං ‘අනිච්චං වේදනා’ති යථාභූතං නපපජානාති. අනිච්චං සඤ්ඤං -පෙ- අනිච්චෙ සඛ්ඛාරෙ ‘අනිච්චං සඛ්ඛාර’ති යථාභූතං නපපජානාති. අනිච්චං විඤ්ඤාණං ‘අනිච්චං විඤ්ඤාණ’නති යථාභූතං නපපජානාති.

දුක්ඛං රූපං ‘දුක්ඛං රූප’නති යථාභූතං නපපජානාති. දුක්ඛං වේදනං ‘දුක්ඛං වේදනා’ති යථාභූතං නපපජානාති. දුක්ඛං සඤ්ඤං -පෙ- දුක්ඛෙ සඛ්ඛාරෙ ‘දුක්ඛං සඛ්ඛාර’ති යථාභූතං නපපජානාති. දුක්ඛං විඤ්ඤාණං ‘දුක්ඛං විඤ්ඤාණ’නති යථාභූතං නපපජානාති.

අනත්තං රූපං ‘අනත්තං රූප’නති යථාභූතං නපපජානාති. අනත්තං වේදනං ‘අනත්තං වේදනා’ති යථාභූතං නපපජානාති. අනත්තං සඤ්ඤං -පෙ- අනත්තෙ සඛ්ඛාරෙ ‘අනත්තං සඛ්ඛාර’ති යථාභූතං නපපජානාති. අනත්තං විඤ්ඤාණං ‘අනත්තං විඤ්ඤාණ’නති යථාභූතං නපපජානාති.

සංඛිතං රූපං ‘සංඛිතං රූප’නති යථාභූතං නපපජානාති. සංඛිතං වේදනං ‘සංඛිතං වේදනා’ති යථාභූතං නපපජානාති. සංඛිතං සඤ්ඤං -පෙ- සංඛිතෙ සඛ්ඛාරෙ ‘සංඛිතං සඛ්ඛාර’ති යථාභූතං නපපජානාති. සංඛිතං විඤ්ඤාණං ‘සංඛිතං විඤ්ඤාණ’නති යථාභූතං නපපජානාති.

1. 2. 1. 3.

උදන සුත්‍රය

55. සැවැත්තුවර :

එසඳු භාග්‍යවතුන්වහන්සේ (මෙ) ප්‍රීතිවාක්‍යය පහළ කළසේක : "ඉදින් මම නො වූයෙමි නම්, මට අතීත කර්මාභිසංස්කාරයෙක් නො ද වී නම්, මතු ස්කන්ධ පහළ කරන කර්මසංස්කාරයෙක් නො වන්නේ යැ, (එය නැති කල්හි) මට (මතු ප්‍රතිසන්ධියක් නම්) නො වන්නේ යි. මෙසේ නිශ්චයට පැමිණෙන මහණ ඔරම්භාගිය සංයෝජන සිද්ධි."

මෙසේ වදළ කල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට කෙල සැල කෙළේය : "වහන්ස, කෙසේ නම් 'ඉදින් මම නො වූයෙමි නම්, මට අතීත කර්මාභිසංස්කාරයෙක් නො ද වී නම්, මතු ස්කන්ධ පහළ කරන කර්ම සංස්කාරයෙක් නො වන්නේ යැ, (එය නැති කල්හි) මට (මතු ප්‍රතිසන්ධියක් නම්) නො වන්නේ'යි මෙසේ හඳුනා මහණ ඔරම්භාගිය සංයෝජන සිද්ධන් දැයි ?

මහණ, බුද්ධාදි ආයතීයන් නො දක්නා ආයතීධර්මයෙහි අදක්ෂ ආයතීධර්මයෙහි අවිනිත, ... බුද්ධාදි සත්පුරුෂයන් නො දක්නා සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි අදක්ෂ සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි අවිනිත අග්‍රාහවත් පාඨග්ජන තෙමේ රූපය ආත්ම වශයෙන් දකියි. ආත්මය රූපවත් කොට හෝ ආත්මයෙහි රූපය ඇතැයි හෝ රූපයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ දකියි. වේදනාව ආත්ම විසින් දකියි. ආත්මය වේදනාවත් කොට හෝ ආත්මයෙහි වේදනාව ඇතැයි හෝ වේදනායෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ දකියි. සංඥාව ... සංස්කාර ආත්ම විසින් දකියි. ආත්මය සංස්කාර වත් කොට හෝ ආත්මයෙහි සංස්කාර ඇතැයි හෝ සංස්කාරයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ දකියි. විඤ්ඤා ආත්ම විසින් දකියි, ආත්මය විඤ්ඤාවත් කොට හෝ ආත්මයෙහි විඤ්ඤා හෝ, විඤ්ඤායෙහි ආත්මය හෝ දකියි.

හේ අනිත්‍ය වූ රූපය 'රූපය අනිත්‍ය' යි ඇති සැටි නො දනියි, අනිත්‍ය වූ වේදනාව 'වේදනාව අනිත්‍ය'යි ඇති සැටි නො දනියි, අනිත්‍ය වූ සංඥාව ... අනිත්‍ය වූ සංස්කාර 'සංස්කාර අනිත්‍ය'යි ඇති සැටි නො දනියි, අනිත්‍ය වූ විඤ්ඤා ය 'විඤ්ඤා අනිත්‍ය'යි ඇති සැටි නො දනියි.

දුක් වූ, රූපය 'රූපය දුකැ'යි තත් වූ පරිදි නො දනියි, දුක් වූ වේදනාව 'වේදනාව දුකැ'යි තත් වූ පරිදි නො දනියි. දුක් වූ සංඥාව ... දුක් වූ සංස්කාර 'සංස්කාර දුකැ'යි තත් වූ පරිදි නො දනියි, දුක් වූ විඤ්ඤා 'විඤ්ඤා දුකැ'යි තත් වූ පරිදි නො දනියි.

අනාත්ම වූ රූපය 'රූපය අනාත්ම'යි යථාභූත කොට නො දනියි, අනාත්ම වූ වේදනාව 'වේදනාව අනාත්ම'යි යථාභූත කොට නො දනියි, අනාත්ම වූ සංඥාව ... අනාත්ම වූ සංස්කාර 'සංස්කාර අනාත්ම'යි යථාභූත කොට නො දනියි.

සංඛත වූ ප්‍රත්‍යයෝත්පන්න රූපය 'රූපය සංඛත' යයි තත්ත්වාකාරයෙන් නො දනියි. සංඛත වූ වේදනාව 'වේදනාව සංඛත' යයි තත්ත්වාකාරයෙන් නො දනියි. සංඛත වූ සංඥාව ... සංඛත වූ සංස්කාර 'සංස්කාර සංඛත'යි තත්ත්වාකාරයෙන් නො දනියි, සංඛත වූ විඤ්ඤා 'විඤ්ඤා සංඛත'යි තත්ත්වාකාරයෙන් නො දනියි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

රූපං විභවික්ඛනීති යථාභූතං නපජානාති. වේදනා-පෙ-සඤ්ඤා-පෙ- සංඛාරා විභවික්ඛනනීති යථාභූතං නපජානාති. විඤ්ඤාණං විභවික්ඛනීති යථාභූතං නපජානාති.

සුභවාච ඛො භික්ඛු¹, අරියසාවකෝ අරියානං දසොවි අරියධම්මස්ස කොවිදො අරියධම්මෙ සුවිනීතො සපුරිසානං දසොවි සපුරිසධම්මස්ස කොවිදො සපුරිසධම්මෙ සුවිනීතො න රූපං අත්තතො සමනුපස්සති. න රූපවිනතං වා අත්තානං, න අත්තනි වා රූපං, න රූපස්මි වා අත්තානං, න වේදනං අත්තතො සමනුපස්සති, න වේදනාවිනතං වා අත්තානං, න අත්තනි වා වේදනං, න වේදනාය වා අත්තානං, න සඤ්ඤා-පෙ-න සංඛාරෙ අත්තතො සමනුපස්සති. න සංඛාරවිනතං වා අත්තානං, න අත්තනි වා සංඛාරෙ, න සංඛාරෙසු වා අත්තානං. න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, න විඤ්ඤාණවිනතං වා අත්තානං, න අත්තනි වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණස්මි වා අත්තානං.

සො අනිච්චං රූපං ‘අනිච්චං රූපනති’ යථාභූතං පජානාති. අනිච්චං වේදනං ‘අනිච්චං වේදනා’ති -පෙ- අනිච්චං සඤ්ඤාං -පෙ- අනිච්චෙ සංඛාරෙ ‘අනිච්චං සංඛාරා’ති -පෙ- අනිච්චං විඤ්ඤාණං ‘අනිච්චං විඤ්ඤාණනති’ යථාභූතං පජානාති.

දුක්ඛං රූපං ‘දුක්ඛං රූපනති’ යථාභූතං පජානාති දුක්ඛං වේදනං -පෙ- දුක්ඛං සඤ්ඤාං -පෙ- දුක්ඛෙ සංඛාරෙ -පෙ- දුක්ඛං විඤ්ඤාණං ‘දුක්ඛං විඤ්ඤාණනති’ යථාභූතං පජානාති.

අනත්තං රූපං ‘අනත්තං රූපනති’ යථාභූතං පජානාති. අනත්තං වේදනං -පෙ- අනත්තං සඤ්ඤාං -පෙ- අනත්තෙ සංඛාරෙ -පෙ- අනත්තං විඤ්ඤාණං ‘අනත්තං විඤ්ඤාණනති’ යථාභූතං පජානාති.

සංඛිතං රූපං ‘සංඛිතං රූපනති’ යථාභූතං පජානාති. සංඛිතං වේදනං -පෙ- සංඛිතං සඤ්ඤාං -පෙ- සංඛිතෙ සංඛාරෙ -පෙ- සංඛිතං විඤ්ඤාණං ‘සංඛිතං විඤ්ඤාණනති’ යථාභූතං පජානාති.

රූපං විභවික්ඛනීති යථාභූතං පජානාති, වේදනා විභවික්ඛනීති -පෙ- සඤ්ඤා විභවික්ඛනීති -පෙ- සංඛාරා විභවික්ඛනනීති -පෙ- විඤ්ඤාණං විභවික්ඛනීති යථාභූතං පජානාති.

සො රූපස්ස විභවා, වේදනාය විභවා, සඤ්ඤාය විභවා, සංඛාරානං විභවා, විඤ්ඤාණස්ස විභවා ඵලං ඛො භික්ඛු “නො වස්සං, නො ච මෙ සියං, න භවිස්සති, න මෙ භවිස්සති”ති, ඵලං විමුච්චමානො භික්ඛු ජිෂ්ඨෙය්‍යාරම්භාගියාති සංයොජනානීති?

ඵලං විමුච්චමානො භනන්ත, භික්ඛු ජිෂ්ඨෙය්‍යාරම්භාගියාති සංයොජනානීති.

රූපය බිඳේ යයි ඇති සැටි නො දනිමි, වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර බිඳේ යයි ඇති සැටි නො දනිමි, විඤ්ඤාය බිඳේ යයි ඇතිසැටි නො දනිමි.

මහණ, ශ්‍රාවණයේ ආයතනවල නෙමේ (බුද්ධාදි) ආයතනයන් දක්නේ ආයතන ධර්මයෙහි දක්ෂ වූයේ ආයතනධර්මයෙහි මොනවාට වීනිත වූයේ, (බුද්ධාදි) සත්පුරුෂයන් දක්නේ සත්පුරුෂධර්මයෙහි දක්ෂ වූයේ සත්පුරුෂධර්මයෙහි මොනවාට වීනිත වූයේ රූපය ආත්ම වීසින් නො දකිමි, ආත්මය රූපවත් කොට හෝ නො දකිමි, ආත්මයෙහි රූපය ඇතැයි හෝ නො දකිමි, රූපයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ නො දකිමි. වේදනාව ආත්ම වීසින් නො දකිමි, ආත්මය වේදනාවත් කොට හෝ නො දකිමි, ආත්මයෙහි වේදනාව ඇතැයි හෝ නො දකිමි, වේදනායෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ නො දකිමි. සංඥාව ආත්ම වීසින් නො දකිමි ... සංස්කාර ආත්ම වීසින් නො දකිමි, ආත්මය සංස්කාරවත් කොට හෝ නො දකිමි, ආත්මයෙහි සංස්කාර ඇතැයි හෝ නො දකිමි, සංස්කාරයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ නො දකිමි, විඤ්ඤාය ආත්ම වීසින් නො දකිමි, ආත්මය විඤ්ඤාවත් කොට හෝ නො දකිමි, ආත්මයෙහි විඤ්ඤාය ඇතැයි හෝ නො දකිමි, විඤ්ඤායෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ නො දකිමි.

හේ අනිත්‍ය වූ රූපය 'රූපය අනිත්‍ය'යි තත් වූ පරිදි දනිමි, අනිත්‍ය වූ වේදනාව 'වේදනාව අනිත්‍ය'යි ... අනිත්‍ය වූ සංඥාව ... අනිත්‍ය වූ සංස්කාර 'සංස්කාර අනිත්‍ය'යි ... අනිත්‍ය වූ විඤ්ඤාය 'විඤ්ඤාය අනිත්‍ය'යි තත් වූ පරිදි දනිමි.

දුක් වූ රූපය 'රූපය දුකැයි ඇති සැටි දනිමි, දුක් වූ වේදනාව ... දුක් වූ සංඥාව ... දුක් වූ සංස්කාර ... දුක් වූ විඤ්ඤාය 'විඤ්ඤාය දුකැයි ඇති සැටි දනිමි.

අනාත්ම වූ රූපය 'රූපය අනාත්ම' යයි ඇතිසැටි දනිමි, අනාත්ම වූ වේදනාව ... අනාත්ම වූ සංඥාව ... අනාත්ම වූ සංස්කාර ... අනාත්ම වූ විඤ්ඤාය 'විඤ්ඤාය අනාත්ම' යයි ඇති සැටි දනිමි.

සංඛත වූ රූපය 'රූපය සංඛත'යි යථාභූතකොට දනිමි, සංඛත වූ වේදනාව ... සංඛත වූ සංඥාව ... සංඛත වූ සංස්කාර ... සංඛත වූ විඤ්ඤාය 'විඤ්ඤාය සංඛත'යි යථාභූත කොට දනිමි.

රූපය බිඳේ යයි තත්ත්වකාරයෙන් දනිමි, වේදනාව බිඳේ යයි ... සංඥාව බිඳේ යයි ... සංස්කාර බිඳේ යයි ... විඤ්ඤාය බිඳේ යයි තත්ත්වකාරයෙන් දනිමි.

මහණ, මෙසේ හෙ රූපයාගේ විභව දර්ශනයෙන්, වේදනාවගේ විභවදර්ශනයෙන්, සංඥාවගේ විභවදර්ශනයෙන්, සංස්කාරයන්ගේ විභවදර්ශනයෙන්, විඤ්ඤායාගේ විභව දර්ශනයෙන් "ඉදින් මම නො වූයෙමි නම්, අතීත කර්මාභිසංස්කාරයෙක් නො වී නම්, මට මතු ස්කන්ධ පහළකරන කර්මසංස්කාරයෙක් නො වන්නේයැ. (ඊය නැති කල්හි) 90 (මතුප්‍රතිසන්ධියක්) නො වන්නේ"යි මෙසේ හදුනන මහණ ඔරම්භාගීය සංයෝජන සිදුනේ දැයි ?

වහන්ස, මෙසේ හදුනන මහණ ඔරම්භාගීය සංයෝජන සිදුනේ මැයි.

“කථං පන හතොත, ජානතො කථං පන පස්සතො අනන්තරං
ආසවානං ඛයො හොති” තී ?

ඉධ භික්ඛු, අසුත්තවා පුට්ඨජ්ඣො අතසිතායෙ ථානෙ තාසං
ආපජ්ජති, තාසො හෙසො භික්ඛු, අසුත්තවතො පුට්ඨජ්ඣනස්ස “නො
විස්සං, නො ව මෙ සියා, න හවිස්සති, න මෙ හවිස්සති” තී.

සුත්තවා ව ඛො භික්ඛු, අරියසාවකො අතසිතායෙ ථානෙ න තාසං
ආපජ්ජති. න හෙසො භික්ඛු, තාසො සුත්තවතො අරියසාවකස්ස නො
විස්සං, නො ව මෙ සියා, න හවිස්සති. න මෙ හවිස්සති තී.

රූපපඨං වා භික්ඛු, විඤ්ඤාණං තිට්ඨමානං තිට්ඨෙත්තං, රූපාරම්භං
රූපපාතිට්ඨං, නන්දපසෙවනං, වුද්ධිං විරුලිං වෙපුලං ආපජ්ජෙත්තං.
වේදනුපඨං වා භික්ඛු, -පෙ- සඤ්ඤාපඨං වා භික්ඛු, -පෙ- සඤ්ඤාරූපඨං වා
භික්ඛු, විඤ්ඤාණං තිට්ඨමානං තිට්ඨෙත්තං, සඤ්ඤාරාරම්භං සඤ්ඤාරපාතිට්ඨං
නන්දපසෙවනං වුද්ධිං විරුලිං වෙපුලං ආපජ්ජෙත්තං.

යො භික්ඛු,¹ එවං විදෙත්තං : අභමඤ්ඤාත්‍ර රූපා, අඤ්ඤාත්‍ර
වේදනාය, අඤ්ඤාත්‍ර සඤ්ඤාය, අඤ්ඤාත්‍ර සඤ්ඤාරෙති විඤ්ඤාණස්ස
ආගතීං වා හතීං වා වුද්ධිං වා උපපත්තීං වා වුද්ධිං වා විරුලිං වා
වෙපුලං වා පඤ්ඤාපෙක්ඛාමිති නෙතං ථානං විජ්ජති.

රූපධාතූයා වෙ භික්ඛු, භික්ඛුනො රුගො පභිනො හොති, රුගස්ස
පභානා වොච්ඡ්ජ්ජතාරම්භං පතිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස න හොති,
වේදනාධාතූයා වෙ භික්ඛු, භික්ඛුනො -පෙ- සඤ්ඤාධාතූයා වෙ භික්ඛු,
භික්ඛුනො -පෙ- සඤ්ඤාරධාතූයා වෙ භික්ඛු, භික්ඛුනො -පෙ-
විඤ්ඤාණධාතූයා වෙ භික්ඛු, භික්ඛුනො රුගො පභිනො හොති. රුගස්ස
පභානා වොච්ඡ්ජ්ජතාරම්භං පතිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස න හොති.
තදපපාතිට්ඨිතං විඤ්ඤාණං අවිරුලං අනභිසංඛිට්ඨං විමුත්තං. විමුත්තතතා
සීතං. සීතතතා සන්තුසිතං. සන්තුසිතතතා න පරිත්තස්සති. අපරිත්තස්සං
පච්චත්තං යෙව පරිතිබ්බායති. ඩිණං ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං
කරණීයං නාපරං ඉත්තතායාති පජානාති. එවං ඛො භික්ඛු, ජානතො
එවං පස්සතො අනන්තරං ආසවානං ඛයො හොති තී.

1. 2. 1. 4.

උපාදන පරිවත්ත සුත්තං

56. සාවජ්ඣං :

පඤ්චමේ භික්ඛවෙ, උපාදනක්ඛන්ධා, කතමෙ පඤ්ච : සෙත්තපීදං :
රූපපාදනක්ඛන්ධො, වේදනුපාදනක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාපාදනක්ඛන්ධො,
සඤ්ඤාරූපාදනක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණුපාදනක්ඛන්ධො, යාවකිච්ඤාතං
භික්ඛවෙ, ඉමෙ පඤ්චුපාදනක්ඛන්ධෙ චතුපරිවත්තං² යථාභූතං
නාඛඤ්ඤාසීං, හෙව තාවාසං භික්ඛවෙ සද්දෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ
සමුභවකෙ සස්සමණ්ණාභමණීයා පජාය සද්දෙවමනුස්සාය අනුත්තරං

1. යො භික්ඛු - සිමු.

2. චතුපරිවට්ඨං ~ මජ්ඣං.

වහන්ස, කෙසේ දන්තාභව කෙසේ දන්තාභව විදර්ශනාවට අනතුරු වූ ආශ්‍රවක්ෂය සංඛ්‍යාත අර්භත්ඵලය වේ ද ?

මහණ, මේ ලෝකයෙහි අග්‍රාතවත් පෘථග්ජන තෙමේ ත්‍රස්ත (හය) නො වියයුතු කරුණෙහි ත්‍රාසයට පැමිණෙයි. මහණ, “ඉදින්, මම නො වූයෙමි නම්, මට, අතීත කර්මාභිසංස්කාරයෙන් නො වී නම්, මතු ස්කන්ධ පහළකරන කර්මසංස්කාරයක් නො වන්නේ යැ, (එය නැති කළහි) මට මතු ප්‍රතිසන්ධියක් නො වන්නේ යැ” යන තෙලෙ, අග්‍රාතවත් පෘථග්ජනභව ත්‍රාසයෙකි.

මහණ, ග්‍රාතවත් ආර්යශ්‍රාවක තෙමේ ත්‍රාස නො කළ යුතු කරුණෙහි ත්‍රාසයට නො පැමිණෙයි, මහණ, ග්‍රාතවත් ආර්යශ්‍රාවක හට “ ඉදින් මම නො වී නම්, මට අතීත කර්මාභිසංස්කාරයෙන් නො වී නම් මතු ස්කන්ධ පහළකරන කර්මසංස්කාරයෙන් නො වන්නේ යැ, (එය නැතිකළහි) මට ප්‍රතිසන්ධියක් නො වන්නේ යැ ” යන තෙලෙ ත්‍රාසයෙන් නො වෙයි.

මහණ, රූපයට පැමිණ සිටුනා කර්මවිඤ්ඤා රූපය අරමුණු කොට රූපය පිහිට කොට සිටුනේ යැ, තෘෂ්ණායෙන් තෙත් වූයේ වෘද්ධියට විරුද්ධියට විපුලත්වයට පැමිණෙයි. මහණ, වෙදනාවට හෝ පැමිණි ... මහණ, සංඤ්චට හෝ පැමිණි, මහණ, සංස්කාරයට හෝ පැමිණි සිටුනා කර්මවිඤ්ඤා සංස්කාර අරමුණු කොට සංස්කාර පිහිට කොට සිටුනේ යැ. තෘෂ්ණායෙන් තෙත්වූයේ වෘද්ධියට විරුද්ධියට විපුලත්වයට පැමිණෙයි.

මහණ යමෙක් මෙසේ කියා නම් : (කියේ ය) “ මම රූපය තබා, වෙදනාව තබා, සංඤ්ච තබා, සංස්කාර තබා, විඤ්ඤායාගේ ඊම හෝ යැම හෝ චූතිය හෝ උත්පත්තිය හෝ වෘද්ධිය හෝ විරුද්ධිය හෝ විපුලත්වය හෝ පනවමි ” යි තෙල කරුණ විද්‍යාමාන නො වේ.

මහණ, ඉදින් රූපධාතුව පිළිබඳ භික්ෂුහට රාගය ප්‍රතීණ වේ ද, රාගප්‍රභාණයෙන් අරමුණ සිදෙයි, විඤ්ඤායට ප්‍රතිෂ්ඨා නො වෙයි, මහණ, ඉදින් මහණභව වෙදනා ධාතුව පිළිබඳ ... මහණ, ඉදින් මහණභව සංඤ්ඤාධාතුව පිළිබඳ ... මහණ, ඉදින් මහණභව සංස්කාර ධාතුව පිළිබඳ ... මහණ, ඉදින් මහණභව විඤ්ඤාධාතුව පිළිබඳ රාගය ප්‍රතීණ වේ ද, රාගප්‍රභාණයෙන් අරමුණ සිදෙයි, විඤ්ඤායට ප්‍රතිෂ්ඨා නො වෙයි. ප්‍රතිෂ්ඨා රහිත ඒ විඤ්ඤා අනභිවෘද්ධියට අවිරුද්ධියට අවිපුලත්වයට පැමිණියේ ප්‍රතිසන්ධිය සකස් නො කොට (සසරින්) මිදුණේ වෙයි. මිදුණු හෙයින් ස්ථිත වෙයි, ස්ථිත හෙයින් සන්තුෂ්ට වෙයි, සන්තුෂ්ට හෙයින් ත්‍රාසයට නො පැමිණෙයි, ත්‍රාසයට නො පැමිණෙනුයේ තෙමේ ම පිරිනිවෙයි. ජාතිය ක්ෂය වියැ, මග බලසර වූය නිමවන ලදී. කරුණ කරන ලද, මෙ අර්භත්වය පිණිස අන්තියෙන් නැතැයි දන ගනිති. මහණ, මෙසේ දන්තාභව මෙසේ දන්තාභව විදර්ශනාවට අනතුරු වූ ආශ්‍රවක්ෂය (අර්භත්වය) වේ යයි (වදළ පෙති).

1. 2. 1. 4.

උපාදන පරිවත්ත සූත්‍රය

56. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ උපාදනස්කන්ධ පසෙකි. කවර පසෙක යත් : ඒ මෙසේ යැ : රූපේ පාදනස්කන්ධය, වේදනේපාදනස්කන්ධය, සංඤ්පාදනස්කන්ධය, සංස්කාරෝපාදනස්කන්ධය, විඤ්ඤාපාදනස්කන්ධ යි. මහණෙනි, යමකක් මම මේ පඤ්චෝපාදනස්කන්ධයන් වතුෂ්පරිවර්ත වශයෙන් ඇතිසැටි අවබෝධ නො කෙළෙමි ද මහණෙනි, ඒ තාක් මම අභියම්බුද්ධයෙමි යි දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බලුන් සහිත ලෝකයෙහි මහණ බවුණත් සහිත දෙවිමිත්‍රීයුත් සහිත සන්ත්වප්‍රජාව අතර අනුත්තර වූ

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සමමාසමොඛොතිං අභිසම්මුඛොතිං පච්චිකුසුද්ධං, යනො ව ඛොතං භික්ඛවෙ, ඉමෙ පඤ්චපාදනකකෙවි චතුපරිවත්තං යථාභූතං අබ්බසුද්ධං, අථාහං භික්ඛවෙ, සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුහමකෙ සංගමණවුභාණිකා පජාය සදෙවමනුස්සාය අනුත්තරං සමමාසමොඛොතිං අභිසම්මුඛොතිං පච්චිකුසුද්ධං.

කථං චතුපරිවත්තං¹ :

රූපං අබ්බසුද්ධං, රූපසමුදයං අබ්බසුද්ධං, රූපනිරෝධං අබ්බසුද්ධං, රූපනිශේධගාමිනිං පටිපදං අබ්බසුද්ධං, වේදනං අබ්බසුද්ධං, -පෙ- සසුද්ධං අබ්බසුද්ධං, -පෙ- සඛාරෙ අබ්බසුද්ධං, -පෙ- විසුද්ධං අබ්බසුද්ධං, විසුද්ධසමුදයං අබ්බසුද්ධං, විසුද්ධනිරෝධං අබ්බසුද්ධං, විසුද්ධනිරෝධගාමිනිං පටිපදං අබ්බසුද්ධං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, රූපං :

චත්තරෙ ව මහාභූතා චතුත්තාඤ්ච මහාභූතානං උපාදය රූපං. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ, රූපං. ආභාරසමුදයා රූපසමුදයො, ආභාරනිරෝධා රූපනිරෝධො, අගමෙව අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො රූපනිරෝධගාමිනී පටිපදා, සෙය්‍යපීදං : සමමාදිට්ඨී සමමාසමාසපජා සමමාචාරා සමමා, කම්මනො සමමාආජ්චෙ, සමමාචාරායමෙ, සමමාසති සමමාසමායි.

යෙ හි කෙථී භික්ඛවෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං රූපං අභිසුද්ධං එවං රූපසමුදයං අභිසුද්ධං එවං රූපනිරෝධං අභිසුද්ධං එවං රූපනිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිසුද්ධං රූපස්ස නිබ්බිදා විරාගා නිරෝධාය පටිපන්නා, තෙ සුපටිපන්නා², යෙ සුපටිපන්නා, තෙ ඉමසම් ධම්මවිනයෙ භාගිනති.

යෙ ව ඛො කෙථී භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං රූපං අභිසුද්ධං එවං රූපසමුදයං අභිසුද්ධං එවං රූපනිරෝධං අභිසුද්ධං එවං රූපනිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිසුද්ධං, රූපස්ස නිබ්බිදා විරාගා නිරෝධා අනුපාදා විමුත්තා, තෙ සුචිත්තා, යෙ සුචිත්තා, තෙ කෙවලීනො, යෙ කෙවලීනො, චට්ඨං තෙසං නජථී පඤ්ඤපනාය.

කතමා ව භික්ඛවෙ, වේදනා :

ජග්ගිමෙ භික්ඛවෙ, වේදනාභායා : චක්ඛුසම්පන්නා වේදනා, සොත සම්පන්නා වේදනා, ඝාතසම්පන්නා වේදනා, ජ්‍යාතසම්පන්නා වේදනා, කායසම්පන්නා වේදනා, මනොසම්පන්නා වේදනා, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, වේදනා. එසංසමුදයා වේදනාසමුදයො, එසංසනිරෝධා වේදනානිරෝධො, අගමෙව අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො වේදනානිරෝධගාමිනී පටිපදා, සෙය්‍යපීදං : සමමාදිට්ඨී -පෙ- සමමාසමායි.

1. චතුපරිවට්ඨං - මජ්ඣං.

2. සුපටිපන්නා - සිමු, මජ්ඣං.

සමාක්සම්බන්ධය අභිසම්බුද්ධයෙහි ප්‍රතිඥා නො කෙළෙහි. මහණෙනි මම යම් කලෙක පටන් මේ පඤ්චෝපාදනස්කන්ධයන් වතුෂ්පරිවර්ත වශයෙන් ඇතිසැටි අවබෝධ කෙළෙමි ද, මහණෙනි, එකල්හි මම සම්බුද්ධයෙහි යි දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බබුන් සහිත ශල්කයෙහි මහණ බබුණන් සහිත දෙවිමිනිසුන් සහිත සත්ත්වප්‍රජාව අතර අනුත්තර සමාක් සම්බන්ධය අභිසම්බුද්ධයෙහි ප්‍රතිඥා කෙළෙහි.

වතුෂ්පරිවර්තය කෙසේ යැ :

රූපය අවබෝධ කෙළෙහි, රූපසමුදය අවබෝධ කෙළෙහි, රූපනිරෝධය අවබෝධ කෙළෙහි, රූපනිරෝධගාමිනීපටිපදාව අවබෝධ කෙළෙහි. වේදනාව අවබෝධ කෙළෙහි ... සංඥාව අවබෝධ කෙළෙහි ... සංස්කාර අවබෝධ කෙළෙහි ... විඤ්ඤා අවබෝධ කෙළෙහි, විඤ්ඤාසමුදය අවබෝධ කෙළෙහි, විඤ්ඤානිරෝධය අවබෝධ කෙළෙහි, විඤ්ඤානිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපදාව අවබෝධ කෙළෙහි.

මහණෙනි, රූපය කවරෙ යැ :

සතර මහාභූතයෝ ද සතර මහාභූතයන් නිසා පවත්නා රූප ද මහණෙනි, මේ 'රූප' යි කියනු ලැබේ. ආහාර සමුදයයෙන් රූපසමුදය වෙයි. ආහාරනිරෝධයෙන් රූප නිරෝධය වෙයි. මේ අර්ථයෙහි මග ම රූපනිරෝධගාමිනීපටිපදා යි. එ මෙසේ යැ : සමාග්දෘෂ්ටිය, සමාක්සබ්බකල්පය, සමාග්වචනය, සමාක්කර්මාන්තය, සමාගාජීවය, සමාග්ව්‍යායාමය, සමාක්ස්මානිය, සමාක්සමාධි යි.

මහණෙනි, යම් කිසි මහණ කෙනෙක් වෙන් වයි බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වෙන්වයි මෙසේ රූපය දන, මෙසේ රූපසමුදය දන, මෙසේ රූපනිරෝධය දන, මෙසේ රූපනිරෝධ ගාමිනීපටිපදාව දන රූපයාගේ නිර්වේදය පිණිස විරාගය පිණිස නිරෝධය පිණිස පිළිපත්තාහු වෙන් ද, ඔහු තුමු සුපිළිපත්හ, යම් කෙනෙක් සුපිළිපත් වෙන් ද, උහු මේ ශාසනයෙහි පිහිටා සිටිත්.

මහණෙනි යම් කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ මෙසේ රූපය දන, රූපසමුදය දන, රූපනිරෝධය දන, රූපනිරෝධගාමිනීපටිපදාව දන රූපයාගේ නිර්වේදයෙන් විරාගයෙන් නිරෝධයෙන් උපාදනය නො කොට (කණ්ණාදි වශයෙන් අල්වා නො ගෙන) මිදුණාහු වෙන් ද, ඔහු සුවිමුක්තයහ. යම් කෙනෙක් සුවිමුක්ත ද, ඔහු කේවලිහ (කළ සියලුකිස ඇතියහ). යම් කෙනෙක් කේවලී ද, ඔවුනට පැනවීමට වර්තයෙක් (කරුණක්) නැත.

මහණෙනි, වේදනාව කවර යැ :

මහණෙනි, මේ වේදනා සමූහ සයෙකි : වක්ඛුෂ් ස්පර්ශයෙන් උපන් වේදනා යැ, ශ්‍රෝතස්පර්ශයෙන් උපන් වේදනා යැ, ස්පර්ශස්පර්ශයෙන් උපන් වේදනා යැ, ජිහ්වා ස්පර්ශයෙන් උපන් වේදනා යැ, කායස්පර්ශයෙන් උපන් වේදනා යැ, මනස්ස්පර්ශයෙන් උපන් වේදනා යි. මහණෙනි, මේ වේදනා යි කියනු ලැබේ. ස්පර්ශ සමුදයයෙන් වේදනාසමුදය වෙයි. ස්පර්ශනිරෝධයෙන් වේදනානිරෝධය වෙයි. මේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය ම වේදනානිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපදා ය. එ මෙසේ යැ : සමාග්දෘෂ්ටිය ... සමාක් සමාධි යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යෙ හි කෙවි හික්ඛවෙ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා එවං වෙදනං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනානිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනානිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය වෙදනාය නිබ්බිදාය වීරාගාය නිරෝධාය පටිපන්නා, තෙ සුපටිපන්නා. යෙ සුපටිපන්නා, තෙ ඉමසමිං ඛම්මපිතයෙ ගාඛනති.

යෙ ච බො කෙවි හික්ඛවෙ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා එවං වෙදනං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනානිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනානිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය වෙදනාය නිබ්බිදාය වීරාගා නිරෝධා අනුපාදා විමුක්තා, තෙ සුවිමුක්තා, යෙ සුවිමුක්තා, තෙ කෙවලිනො, යෙ කෙවලිනො, වට්ඨං තෙසං නත්ථි පඤ්ඤාපනාය.

කතමා ච හික්ඛවෙ, සඤ්ඤා :

ඡසිමෙ හික්ඛවෙ, සඤ්ඤානායා : රූපසඤ්ඤා සංඤ්ඤා භක්ඛසඤ්ඤා රසසඤ්ඤා ඵොට්ඨබ්බසඤ්ඤා ඛම්මසඤ්ඤා, අයං වුට්ඨති හික්ඛවෙ, සඤ්ඤා. එසසසමුදයං සඤ්ඤාසමුදයො, එසසනිරෝධා සඤ්ඤානිරෝධො, අයමෙව අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො සඤ්ඤානිරෝධගාමිනි පටිපදා : සෙය්‍යපිදං : සම්මාදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි.

යෙ හි කෙවි හික්ඛවෙ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා එවං සඤ්ඤා අභිඤ්ඤාය -පෙ- වට්ඨං තෙසං නත්ථි පඤ්ඤාපනාය.

කතමෙ ච හික්ඛවෙ, සඛාරා :

ඡසිමෙ හික්ඛවෙ, වේදනානායා : රූපසඤ්ඤානා සංඤ්ඤානා භක්ඛසඤ්ඤානා රසසඤ්ඤානා ඵොට්ඨබ්බසඤ්ඤානා ඛම්මසඤ්ඤානා, ඉමෙ වුට්ඨනති හික්ඛවෙ, සඛාරා. එසසසමුදයං සඛාරසමුදයො, එසසනිරෝධා සඛාරනිරෝධො, අයමෙව අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො සඛාරනිරෝධගාමිනි පටිපදා : සෙය්‍යපිදං : සම්මාදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි.

යෙ හි කෙවි හික්ඛවෙ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා එවං සඛාරෙ අභිඤ්ඤාය -පෙ- වට්ඨං තෙසං නත්ථි පඤ්ඤාපනාය.

කතමඤ්ච හික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං :

ඡසිමෙ හික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණනායා : වක්ඛුච්ඤ්ඤාණං, සොඛච්ඤ්ඤාණං, භාභච්ඤ්ඤාණං, ජිට්ඨාච්ඤ්ඤාණං, කායච්ඤ්ඤාණං, මනොච්ඤ්ඤාණං. ඉදං වුට්ඨති හික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං. භාමරූපසමුදයං විඤ්ඤාණසමුදයො, භාමරූපනිරෝධා විඤ්ඤාණනිරෝධො, අයමෙව අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනි පටිපදා : සෙය්‍යපිදං : සම්මාදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි.

යෙ හි කෙවි හික්ඛවෙ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා එවං විඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤාය, එවං විඤ්ඤාණසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණනිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය විඤ්ඤාණසං නිබ්බිදාය වීරාගාය නිරෝධාය පටිපන්නා, තෙ සුපටිපන්නා, යෙ සුපටිපන්නා තෙ ඉමසමිං ඛම්මපිතයෙ ගාඛනති.

මහණෙනි, යම් කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ මෙසේ වේදනාව දන, මෙසේ වේදනාසමුදය දන, මෙසේ වේදනානිරෝධය දන, මෙසේ වේදනානිරෝධ භාමිනිපට්ඨය දන වේදනාවගේ නිර්වේදය පිණිස විරාගය පිණිස නිරෝධය පිණිස පිළිපත්තාහු ද, ඔහු සුප්‍රතිපත්තයන. යම් කෙනෙක් සුප්‍රතිපත්ත ද, ඔහු මේ ශාසනයෙහි පිහිටා සිටී.

මහණෙනි, යම්කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ මෙසේ වේදනාව දන, වේදනාසමුදය දන, වේදනානිරෝධය දන, වේදනානිරෝධභාමිනිපට්ඨය දන වේදනාව පිළිබඳ නිර්වේදයෙන් විරාගයෙන් නිරෝධයෙන් උපාදාන විසින් ශ්‍රමණය නො කොට විමුක්ත වුවාහු ද, ඔහු සුවිමුක්ත වෙති. යම් කෙනෙක් සුවිමුක්ත ද, ඔහු කේවලී වෙති. යම් කෙනෙක් කේවලී වෙත් ද, ඔවුනට පැනවීමට වර්තයෙක් නැත.

මහණෙනි, සංඥ කවර යැ :

මහණෙනි, මේ සංඥ සමුභ සයෙකි : රූපසංඥ යැ, ශබ්ද සංඥ යැ, ගන්ධ සංඥ යැ, රසසංඥ යැ, ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය සංඥ යැ, ධර්මසංඥ යි. මහණෙනි, මේ 'සංඥ'යි කියනු ලැබේ: ස්පර්ශසමුදයයෙන් සංඥසමුදය වෙයි. ස්පර්ශනිරෝධයෙන් සංඥනිරෝධය වෙයි. මේ ආර්ය අෂ්ටාංගිකමාර්ගය ම සංඥ නිරෝධභාමිනි ප්‍රතිපදා වෙයි. එ මෙසේ යැ. සමාග්දෘෂ්ටිය ... සමාක්සමායි යි.

මහණෙනි, යම්කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ මෙසේ සංඥව දන ... ඔවුනට පැනවීමට වර්තයෙක් නැත.

මහණෙනි, සංස්කාර කවරහු යැ :

මහණෙනි, මේ චේතනාරාශි සයෙකි : රූපසංඥචේතනා යැ, ශබ්දසංඥචේතනා යැ, ගන්ධසංඥචේතනා යැ, රසසංඥචේතනා යැ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය සංඥචේතනා යැ, ධර්මසංඥචේතනා යි. මහණෙනි, මොහු සංස්කාර යි කියනු ලැබෙත්. ස්පර්ශ සමුදයයෙන් සංස්කාරසමුදය වෙයි. ස්පර්ශනිරෝධයෙන් සංස්කාරනිරෝධය වෙයි. මේ ආර්ය අෂ්ටාංගිකමාර්ගය ම සංස්කාරනිරෝධභාමිනි ප්‍රතිපදා යි. එ මෙසේ යැ: සමාග්දෘෂ්ටිය ... සමාක්සමායි යි.

මහණෙනි, යම්කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් වෙත්වයි බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වෙත්වයි මෙසේ සංස්කාර දන ... ඔවුනට පැනවීමට වර්තයෙක් නැත.

මහණෙනි, විඤ්ඤාන කවර යැ :

මහණෙනි, මේ විඤ්ඤාන රාශි සයෙකි : (එනම්) චක්ෂුර්විඤ්ඤාන යැ, ශ්‍රෝත්‍රවිඤ්ඤාන යැ, ස්පර්ශවිඤ්ඤාන යැ, ජිහ්වාවිඤ්ඤාන යැ, කායවිඤ්ඤාන යැ. මනෝවිඤ්ඤාන යි. මහණෙනි, මේ විඤ්ඤාන යි කියනු ලැබේ. නාමරූප සමුදයෙන් විඤ්ඤානසමුදය වෙයි. නාමරූපනිරෝධයෙන් විඤ්ඤානනිරෝධය වෙයි. මේ ආර්ය අෂ්ටාංගිකමාර්ගය ම විඤ්ඤානනිරෝධභාමිනි ප්‍රතිපදා යි. එ මෙසේ යැ : සමාග්දෘෂ්ටිය ... සමාක්සමායි යි.

මහණෙනි, යම්කිසි මහණ කෙනෙක් වෙත්වයි බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වෙත්වයි මෙසේ විඤ්ඤාන දන, මෙසේ විඤ්ඤානසමුදය දන, මෙසේ විඤ්ඤානනිරෝධය දන, මෙසේ විඤ්ඤාන නිරෝධභාමිනි ප්‍රතිපදා දන විඤ්ඤානාගේ නිර්වේදය පිණිස, විරාගය පිණිස, නිරෝධය පිණිස පිළිපත්තාහු වෙත් ද, ඔහු තුමු මොනොවට පිළිපත්තාහු වෙති. යම් කෙනෙක් සුපිළිපත් වෙත් ද, ඔහු මේ ධර්මවිනයෙහි පිහිටා සිටී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යෙ ච බො කෙවි භික්ඛවෙ සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා එවං විඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණ සමුදයං අභිඤ්ඤාය. එවං විඤ්ඤාණනිරෝධං අභිඤ්ඤාය, එවං විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය විඤ්ඤාණං නිබ්බිදා වීරාගා නිරෝධා අනුපාදා විමුක්තා, තෙ සුචිත්තා, යෙ සුචිත්තා තෙ කෙවලිනො, යෙ කෙවලිනො චට්ඨං තෙසං භජ්ඨ පඤ්ඤාපනායාති.

1. 2. 1. 5.

සත්තට්ඨාන සුත්තං

57. භාවජීයං :

සත්තට්ඨානකුසලො භික්ඛවෙ, භික්ඛු තිවිධුපපට්ඨකිං ඉමසමිං ධම්මවිනයෙ කෙවලී වුසිතවා උත්තමපුරිසොති.

කප්ඤ්ච භික්ඛවෙ, භික්ඛු සත්තට්ඨානකුසලො තොති :

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු රූපං පජානාති, රූපසමුදයං පජානාති, රූපනිරෝධං පජානාති, රූපනිරෝධගාමිනිං පටිපදං පජානාති, රූපස්ස අස්සාදං පජානාති, රූපස්ස ආදිනවං පජානාති, රූපස්ස නිස්සරණං පජානාති.

වේදනං පජානාති, වේදනාසමුදයං පජානාති, වේදනානිරෝධං පජානාති, වේදනානිරෝධගාමිනිං පටිපදං පජානාති, වේදනාය අස්සාදං පජානාති, වේදනාය ආදිනවං පජානාති, වේදනාය නිස්සරණං පජානාති.

සංඤ්ඤා පජානාති -පෙ- සංඛාරෙ පජානාති, සංඛාරසමුදයං පජානාති, සංඛාරනිරෝධං පජානාති, සංඛාරනිරෝධගාමිනිං පටිපදං පජානාති, සංඛාරානං අස්සාදං පජානාති, සංඛාරානං ආදිනවං පජානාති, සංඛාරානං නිස්සරණං පජානාති.

විඤ්ඤාණං පජානාති, විඤ්ඤාණසමුදයං පජානාති, විඤ්ඤාණනිරෝධං පජානාති, විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනිං පටිපදං පජානාති, විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදං පජානාති විඤ්ඤාණස්ස ආදිනවං පජානාති, විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං පජානාති.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, රූපං :

චිත්තායෙ ච මහාභූතා ච භූතානඤ්ච මහාභූතානං උපාදය රූපං. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ, රූපං. ආභාරසමුදයා රූපසමුදයො, ආභාරනිරෝධා රූපනිරෝධො, අයමෙව අරියො අට්ඨ්ඨිකො මය්‍යො රූපනිරෝධගාමිනී පටිපදා, සෙය්‍යපිදං : සම්මාදිට්ඨි -පෙ- සම්මානමාධි. යං රූපං පටිච්ච උප්පජ්ජති සුඛං සොමනස්සං අයං රූපස්ස අස්සාදො. යං රූපං ආභිච්චං දුක්ඛං විපරිණමධම්මං, අයං රූපස්ස ආදිනවො. යො රූපසමිං ඡන්දරගවිනයො ඡන්දරගපපභානං ඉදං රූපස්ස නිස්සරණං.

මහණෙනි, යම් කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ මෙසේ විඤ්ඤාන දැන, මෙසේ විඤ්ඤාසමුදය දැන, මෙසේ විඤ්ඤානිරෝධය දැන, මෙසේ විඤ්ඤානිරෝධ භාෂිතී ප්‍රතිපදාව දැන විඤ්ඤායාගේ නිර්වේදයෙන් විරෝධයෙන් නිරෝධයෙන් උපාදාන විසින් අල්වා නොගෙන මිදුණාහු ද, ඔහු මොනොවට මිදුණාහු වෙති. යම් කෙනෙක් සුමුත්ත ද ඔහු කේවලින, යම් කෙනෙක් කේවලි වෙන් ද, ඔවුනට පැනවීමට වර්තයෙන් නැති යි වදළුසේක.

1. 2. 1. 5.

සත්තට්ඨාන සූත්‍රය

57. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, සත් තැනෙක දක්ෂ ත්‍රිවිධ උපපරික්ෂා ඇති මහණ මෙ ධර්මවිනයෙහි කළ සැම කිය ඇති, වුසු බඹසර ඇති උත්තමපුරුෂ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, මහණ කියෙයින් සත්තට්ඨාන කුසල වේ ය යත් :

මහණෙනි, මෙ සස්තෙනි මහණ රූපය දනියි, රූප සමුදය දනියි, රූපනිරෝධය දනියි, රූපනිරෝධභාෂිතීපටිපදාව දනියි, රූපයාගේ ආස්වාදය දනියි, රූපයාගේ ආදීනව දනියි, රූපයාගේ නිශ්ශරණය දනි.

වේදනාව දනියි, වේදනා සමුදය දනියි, වේදනා නිරෝධය දනියි, වේදනානිරෝධභාෂිතී පටිපදාව දනියි, වේදනායෙහි ආස්වාදය දනියි, වේදනායෙහි ආදීනව දනියි, වේදනායෙහි නිශ්ශරණය දනි.

සංඥාව දනියි ... සංස්කාර දනියි, සංස්කාරසමුදය දනියි, සංස්කාරනිරෝධය දනියි, සංස්කාරනිරෝධභාෂිතීපටිපදාව දනියි, සංස්කාරයන්ගේ ආස්වාදය දනියි, සංස්කාරයන්ගේ ආදීනව දනියි, සංස්කාරයන්ගේ නිශ්ශරණය දනි.

විඤ්ඤාන දනියි, විඤ්ඤාසමුදය දනියි, විඤ්ඤානිරෝධය දනියි, විඤ්ඤානිරෝධභාෂිතී පටිපදාව දනියි, විඤ්ඤායාගේ ආස්වාදය දනියි, විඤ්ඤායාගේ ආදීනව දනියි, විඤ්ඤායාගේ නිශ්ශරණය දනි.

මහණෙනි, රූපය කවරෙ යැ :

සතර මහාභූතයෝ ද, සතරමහාභූතයන් නිසා පවත්නා රූප ද මහණෙනි, මෙ “රූප” යි කියනු ලැබේ. ආහාර සමුදයයෙන් රූපසමුදය වෙයි. ආහාරනිරෝධයෙන් රූපනිරෝධය වෙයි. මෙ ආයඹ අෂ්ටාංගිකමාර්ගය ම රූපනිරෝධභාෂිතීප්‍රතිපදා යි. එ මෙසේ යැ : සමාග්දෘෂ්ටිය ... සමාග් සමාධි යි. රූපය නිසා යම් සුවයෙක් සොමනායෙක් උපදී ද, මෙ රූපයාගේ ආස්වාද යි. යම් රූපයක් අනිත්‍ය ද දුක් ද පෙරළෙන සැහැවී ඇත් ද මෙ රූපයාගේ ආදීනව යි. රූභ විෂයෙහි යම් ඡන්ද රාගවිනයයෙක් ඡන්දරාගප්‍රභාණයෙක් ඇත් ද මෙ රූපයාගේ නිශ්ශරණ යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යෙ හි කෙථි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං රූපං අභිඤ්ඤාය එවං රූපසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං රූපනිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං රූපනිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය එවං රූපස්ස අස්සාදං අභිඤ්ඤාය එවං රූපස්ස ආදීනවං අභිඤ්ඤාය එවං රූපස්ස නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය රූපස්ස නිබ්බිදාය වීරගාය නිරෝධාය පටිපන්නා, තෙ සුපට්ඨන්නා, යෙ සුපට්ඨන්නා තෙ ඉමසමිං ධම්මවිනයෙ භාගිනති.

යෙ ව බො කෙථි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං රූපං අභිඤ්ඤාය එවං රූපසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං රූපනිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං රූපනිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය එවං රූපස්ස අස්සාදං අභිඤ්ඤාය එවං රූපස්ස ආදීනවං අභිඤ්ඤාය එවං රූපස්ස නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය රූපස්ස නිබ්බිදාය වීරගා නිරෝධා අනුපාදා විමුක්තා තෙ සුවිමුක්තා. යෙ සුවිමුක්තා තෙ කෙවලිනො, යෙ කෙවලිනො වට්ටං තෙසං නාථී පඤ්ඤාපනාය.

කතමා ව භික්ඛවෙ, වෙදනා :

ඡත්තමෙ භික්ඛවෙ, වෙදනාකායා : චක්ඛුසමථස්සඡ්ඡා වෙදනා, සොහසමථස්සඡ්ඡා වෙදනා, භානසමථස්සඡ්ඡා වෙදනා, ජ්ඣාසමථස්සඡ්ඡා වෙදනා, කායසමථස්සඡ්ඡා වෙදනා, මනෝසමථස්සඡ්ඡා වෙදනා අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, වෙදනා. එස්සසමුදයං වෙදනාසමුදයො, එස්සනිරෝධා වෙදනානිරෝධො, අයමෙව අරියො අව්ඨබ්බිකො මග්ගො වෙදනා-නිරෝධගාමිනී පටිපදා සෙය්‍යපීදං : සම්මදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි. යං වෙදනං පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛං සොමනස්සං, අයං වෙදනාය අස්සාදො, යං වෙදනා අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මා, අයං වෙදනාය ආදීනවො, යො වෙදනාය ඡන්දරුගවිනයො ඡන්දරුගප්පහානං, ඉදං වෙදනාය නිස්සරණං.

යෙ හි කෙථි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං වෙදනං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනානිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනානිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාය අස්සාදං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාය ආදීනවං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාය නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය වෙදනාය නිබ්බිදාය වීරගාය නිරෝධාය පටිපන්නා. තෙ සුපට්ඨන්නා, යෙ සුපට්ඨන්නා තෙ ඉමසමිං ධම්මවිනයෙ භාගිනති.

යෙ ව බො කෙථි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං වෙදනං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනා නිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනානිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාය අස්සාදං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාය ආදීනවං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාය නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය වෙදනාය නිබ්බිදාය වීරගා නිරෝධා අනුපාදා විමුක්තා, තෙ සුවිමුක්තා. යෙ සුවිමුක්තා තෙ කෙවලිනො. යෙ කෙවලිනො වට්ටං තෙසං නාථී පඤ්ඤාපනාය.

මහණෙනි, යම්කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ මෙසේ රූපය දැන, මෙසේ රූපසමුදය දැන, මෙසේ රූපනිරෝධය දැන, මෙසේ රූපනිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපදාව දැන, මෙසේ රූපයේ ආස්වාදය දැන මෙසේ රූපයාගේ ආදීනව දැන, මෙසේ රූපයාගේ නිශ්ශරණය දැන රූපයාගේ නිර්වේදය පිණිස විරාගය පිණිස, නිරෝධය පිණිස පිළිපත්නාහු වෙත් ද, ඔහු සුප්‍රතිපත්තයහ. යම් කෙනෙක් සුප්‍රතිපත්ත ද ඔහු මේ ශාසනයෙහි පිහිටා සිටීන්.

මහණෙනි, යම් කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ මෙසේ රූපය දැන මෙසේ රූපසමුදය දැන, මෙසේ රූපනිරෝධය දැන, මෙසේ රූප නිරෝධගාමිනී පටිපදාව දැන මෙසේ රූපයාගේ ආස්වාදය දැන, මෙසේ රූපයාගේ ආදීනව දැන, මෙසේ රූපයාගේ නිශ්ශරණය දැන, රූපයාගේ නිර්වේදයෙන් විරාගයෙන් නිරෝධයෙන් තෘෂ්ණාදී උපාදන විසින් ග්‍රහණය නො කොට මිදුණාහු ද, ඔහු මොනොවට මිදුණාහු වෙති. යම් කෙනෙක් සුවිමුක්ත ද, ඔහු කේවලී වෙති. යම් කෙනෙක් කේවලී වෙත් ද, ඔවුනට පනවනු සඳහා වර්තයෙක් නැත.

මහණෙනි, වේදනා කවර යැ :

මහණෙනි, වේදනා සමුහ සයෙකි. චක්ඛුසමථස්සයෙන් උපන් වේදනා යැ, සෝත සමථස්සයෙන් උපන් වේදනා යැ, ඝාතසමථස්සයෙන් උපන් වේදනා යැ, ජීවහාසමථස්සයෙන් උපන් වේදනා යැ, කායසමථස්සයෙන් උපන් වේදනා යැ, මනෝසමථස්සයෙන් උපන් වේදනා යි. මහණෙනි, මෙ වේදනා යි කියනු ලැබේ. ස්පර්ශසමුදයෙන් වේදනාසමුදය වෙයි. ස්පර්ශනිරෝධයෙන් වේදනානිරෝධය වෙයි. මෙ අවිඤ්ඤා මග ම වේදනානිරෝධගාමිනී පටිපදා යි. එ මෙසේ යැ : සමාග්දෘෂ්ටිය ... සමාග් සමාධි යි. වේදනාව නිසා යම් සුඛයෙක් සොම්නසෙක් උපදනේ ද, මෙ වේදනාව පිළිබඳ ආස්වාද යි. යම් වේදනාවක් අනිත්‍ය ද, දුක් ද, පෙරැළෙන සැහැවි ඇත් ද, මෙ වේදනාව පිළිබඳ ආදීනව යි. වේදනා පිළිබඳ යම් ඡන්දරාග චිතයෙක් ඡන්දරාග ප්‍රභාණයෙක් ඇත් ද, මෙ වේදනාව පිළිබඳ නිශ්ශරණ යි.

මහණෙනි, යම්කිසි ශ්‍රමණකෙනෙක් වෙන්වයි, බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වෙන්වයි මෙසේ වේදනාව දැන, මෙසේ වේදනාසමුදය දැන, මෙසේ වේදනානිරෝධය දැන, මෙසේ වේදනා නිරෝධගාමිනීපටිපදාව දැන, මෙසේ වේදනායෙහි ආස්වාදය දැන, මෙසේ වේදනායෙහි ආදීනව දැන, මෙසේ වේදනායෙහි නිශ්ශරණය දැන, වේදනාවගේ නිර්වේදය පිණිස, විරාගය පිණිස, නිරෝධය පිණිස පිළිපත්නාහු වෙත් ද, ඔහු සුප්‍රතිපත්ත වෙති. යම් කෙනෙක් සුප්‍රතිපත්ත ද, ඔහු මේ ශාසනයෙහි පිහිටා සිටීන්.

මහණෙනි, යම්කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ මෙසේ වේදනාව දැන, මෙසේ වේදනාසමුදය දැන, මෙසේ වේදනානිරෝධය දැන, මෙසේ වේදනානිරෝධ ගාමිනීපටිපදාව දැන, මෙසේ වේදනාව පිළිබඳ ආස්වාදය දැන, මෙසේ වේදනාව පිළිබඳ ආදීනව දැන, මෙසේ වේදනා පිළිබඳ නිශ්ශරණය දැන, වේදනාවගේ නිර්වේදයෙන්, විරාගයෙන්, නිෂොධයෙන් උපාදන විසින් ග්‍රහණය නො කොට විමුක්ත වෙත් ද, ඔහු සුවිමුක්ත වෙති. යම් කෙනෙක් සුවිමුක්ත ද, ඔහු කේවලී වෙති. යම් කෙනෙක් කේවලී වෙත් ද, ඔවුනට පැනවීමට වර්තයෙක් නැත.

කතමා ච භික්ඛවෙ සඤ්ඤා :

ඡයිමෙ භික්ඛවෙ සඤ්ඤා : රූපසඤ්ඤා සද්දසඤ්ඤා ගතිසඤ්ඤා රසසඤ්ඤා ථොට්ඨබ්බසඤ්ඤා ධම්මසඤ්ඤා. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, සඤ්ඤා -පෙ- වට්ඨං තෙසං නන්ථි පඤ්ඤාපනාය.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, සඛ්ඛාරා :

ඡයිමෙ භික්ඛවෙ චේතනාකායා : රූපසඤ්ඤානාං සද්දසඤ්ඤානාං ගතිසඤ්ඤානාං රසසඤ්ඤානාං ථොට්ඨබ්බසඤ්ඤානාං ධම්මසඤ්ඤානාං. ඉමෙ වුච්චන්ති භික්ඛවෙ සඛ්ඛාරා -පෙ- වට්ඨං තෙසං නන්ථි පඤ්ඤාපනාය.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං :

ඡයිමෙ භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණකායා : චක්ඛුවිඤ්ඤාණං -පෙ- මනෝ විඤ්ඤාණං, ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං. නාමරූපසමුදයා විඤ්ඤාණසමුදයො, නාමරූපනිරෝධා විඤ්ඤාණනිරෝධො, අයමෙව අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනීපට්ඨදා, සෙය්‍යථිදං : සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. යං විඤ්ඤාණං පට්ඨව උපපජ්ජති සුඛං සොමනස්සං, අයං විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදො, යං විඤ්ඤාණං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, අයං විඤ්ඤාණස්ස අදිනවො. යො විඤ්ඤාණස්මිං ඡන්දරාගවිතයො ඡන්දරාගපභ්‍යානං, ඉදං විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං.

යෙ හි කෙව් භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං විඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණනිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනීං පට්ඨදං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණස්ස අදිනවං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය විඤ්ඤාණස්ස නිබ්බිදා විරාගා නිරෝධාය පට්ඨන්තා, තෙ සුපට්ඨන්තා යෙ සුපට්ඨන්තා තෙ ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ ගාමිනී.

යෙ ච ඛො කෙව් භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං විඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණනිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනීං පට්ඨදං අභිඤ්ඤාය, එවං විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණස්ස අදිනවං අභිඤ්ඤාය, එවං විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය විඤ්ඤාණස්ස නිබ්බිදා විරාගා නිරෝධා අනුපාදා විමුක්තා, තෙ සුවිමුක්තා. යෙ සුවිමුක්තා තෙ කෙවලිනො, යෙ කෙවලිනො වට්ඨං තෙසං නන්ථි පඤ්ඤාපනාය. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සත්තට්ඨානකුසලො හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, භික්ඛු තිව්ච්චපපරිකම් හොති :

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු ධාතුසො උපපරිකම්. ආයතනසො උපපරිකම්. පට්ඨවග්ගුපපාදසො උපපරිකම්, එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු තිව්ච්චපපරිකම් හොති.

සත්තට්ඨානකුසලො භික්ඛවෙ, භික්ඛු තිව්ච්චපපරිකම් ඉමස්මිං ධම්ම විනයෙ කෙවලී වුසිත්වා උත්තමපුරිසොති වුච්චති.

මහණෙනි, සංඥ කවර යැ :

මහණෙනි, මේ සංඥ සමූහ සයෙකි : රූපසංඥ යැ, ශබ්දසංඥ යැ, ගන්ධසංඥ යැ, රසසංඥ යැ, ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය සංඥ යැ, ධර්මසංඥ යි. මහණෙනි, මේ 'සංඥ'යි කියනු ලැබේ... ඔවුනට පැනවීමට වර්තයෙක් නැත.

මහණෙනි, සංස්කාර කවර යැ :

මහණෙනි, මේ චේතනා සමූහ සයෙකි : රූපසංඥ චේතනා යැ, ශබ්දසංඥ චේතනා යැ, ගන්ධසංඥ චේතනා යැ, රසසංඥ චේතනා යැ, ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය සංඥ චේතනා යැ, ධර්මසංඥ චේතනා යි. මහණෙනි, මොහු 'සංස්කාර'යි කියනු ලැබේ. ... ඔවුනට පැනවීමට වර්තයෙක් නැත.

මහණෙනි, විඤ්ඤාන කවර යැ :

මහණෙනි, මේ විඤ්ඤාන සමූහ සයෙකි : වක්ඛු විඤ්ඤාණ යැ ... මනෝවිඤ්ඤාණ යි. මහණෙනි, මේ විඤ්ඤාන'යි කියනු ලැබේ. නාමරූප සමුදයයෙන් විඤ්ඤාන සමුදය වෙයි. නාමරූප නිරෝධයෙන් විඤ්ඤාන නිරෝධය වෙයි. මේ අවිඤ්ඤාන ම විඤ්ඤාන නිරෝධ ගාමිනී ප්‍රතිපදා යි : එ මෙසේ යැ : සමාග් දෘෂ්ටිය ... සමාග් සමාධි යි. විඤ්ඤාන නිසා යම් සුවයෙක් යොග්‍යයෙක් උපදී ද, මේ විඤ්ඤානයෙන් ආස්වාද යි. යම් විඤ්ඤාන යක් අනිත්‍ය ද, දුක් ද, පෙරළෙන යැහැටි ඇත් ද, මේ විඤ්ඤානයෙන් ආදිනව යි. විඤ්ඤාන විෂයෙහි යම් ඡන්දරාග විනයයෙක් ඡන්දරාග ප්‍රභාණයෙක් ඇත් ද, මේ විඤ්ඤානයෙන් නිශ්ශරණ යි.

මහණෙනි, යම්කිසි ශ්‍රවණ කෙනෙක් වෙන්වයි බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වෙන්වයි මෙසේ විඤ්ඤාන දෑන, මෙසේ විඤ්ඤාන සමුදය දෑන, මෙසේ විඤ්ඤාන නිරෝධය දෑන, මෙසේ විඤ්ඤාන නිරෝධගාමිනීප්‍රතිපදා දෑන, මෙසේ විඤ්ඤානයෙන් ආස්වාදය දෑන, මෙසේ විඤ්ඤානයෙන් ආදිනව දෑන, මෙසේ විඤ්ඤානයෙන් නිශ්ශරණය දෑන, විඤ්ඤානයෙන් නිර්වේදය පිණිස, විරාගය පිණිස, නිරෝධය පිණිස පිළිපත්තාහු වෙන් ද, ඔහු තුමු සුප්‍රතිපත්තයහ. යම් කෙනෙක් සුප්‍රතිපත්ත ද, ඔහු මේ ශාසනයෙහි පිහිටා සිටීත්.

මහණෙනි, යම්කිසි ශ්‍රවණ කෙනෙක් වෙන්වයි, බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වෙන්වයි මෙසෙයින් විඤ්ඤාන දෑන, මෙසෙයින් විඤ්ඤාන සමුදය දෑන, මෙසෙයින් විඤ්ඤාන නිරෝධය දෑන, මෙසෙයින් විඤ්ඤාන නිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපදා දෑන, මෙසෙයින් විඤ්ඤානයෙන් ආස්වාදය දෑන, මෙසෙයින් විඤ්ඤානයෙන් ආදිනව දෑන, මෙසෙයින් විඤ්ඤානයෙන් නිශ්ශරණය දෑන, විඤ්ඤාන පිළිබඳ නිර්වේදයෙන් විරාගයෙන් නිරෝධයෙන් තෘෂ්ණාදි උපාදාන වීසින් දැඩිව නො ගෙන මිදුණාහු ද, ඔහු තුමු මොනොවට මිදුණාහු වෙති. යම් කෙනෙක් මොනොවට මිදුණාහු ද, ඔහු කේවලිහ. යම් කෙනෙක් කේවලී වෙන් ද, ඔවුනට පනවනු සඳහා වර්තයෙක් නැති. මහණෙනි, මෙසෙයින් වනාහි මහණ සත්තැනෙක දක්ෂ වූයේ වෙයි.

මහණෙනි, කියෙයින් මහණ ත්‍රිවිධ උපපරික්ෂා ඇති වේය යත් :

මහණෙනි, මේ සස්තෙහි මහණ ධාතු වශයෙන් විමසා බලයි, ආයතන වශයෙන් විමසා බලයි, පටිච්චසමුප්පාද වශයෙන් විමසා බලයි. මහණෙනි මෙසෙයින් වනාහි මහණ ත්‍රිවිධ උපපරික්ෂා ඇති වෙයි.

මහණෙනි, සත්තැනෙක දක්ෂ වූ ත්‍රිවිධ උපපරික්ෂා ඇති මහණ මේ ශාසනයෙහි (කළ සියලු කිස ඇති හෙයින්) කෙවලී යැ, (විසූ මග බඹසර ඇති හෙයින්) උභිතවත් යැ, උත්තම පුරුෂ යි කියනු ලැබෙයි වදළුසේකි.

1. 2. 1. 6.

සමිබ්බ සුත්තං

58. සංවජ්ඣං :

තථාගතො භික්ඛවෙ, අරහං සම්මාසම්බුද්ධො රූපස්ස නිබ්බිදා විරාගා නිරෝධා අනුපාදවිමුත්තො සම්මාසම්බුද්ධො'ති වුච්චති, භික්ඛුපි භික්ඛවෙ, පඤ්ඤවිමුත්තො රූපස්ස නිබ්බිදා විරාගා නිරෝධා අනුපාදවිමුත්තො 'පඤ්ඤවිමුත්තො'ති වුච්චති.

තථාගතො භික්ඛවෙ, අරහං සම්මාසම්බුද්ධො වේදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරානං -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස නිබ්බිදා විරාගා නිරෝධා අනුපාදවිමුත්තො 'සම්මාසම්බුද්ධො'ති වුච්චති. භික්ඛුපි භික්ඛවෙ, පඤ්ඤවිමුත්තො විඤ්ඤාණස්ස නිබ්බිදා විරාගා නිරෝධා අනුපාදවිමුත්තො 'පඤ්ඤවිමුත්තො'ති වුච්චති.

තත්ථ භික්ඛවෙ, කො විසෙසො කො අධිප්පායො නිං නානාකරණං තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පඤ්ඤවිමුත්තෙන භික්ඛුනාති?

භගවංමුලකා නො භනෙත, ධම්මා භගවංනෙතීති භගවංපටි සරණා, සංඛු වත භනෙත, භගවනතඤ්ඤාව පටිභාතු එතස්ස භාසිතස්ස අකො, භගවතො සුත්තා භික්ඛු ධාරෙස්සන්තීති.

තෙන හි භික්ඛවෙ, සුඤ්ඤා, සංඛුකං මනසි කරොථ, භාසිස්සාමිති. එවං භනෙත'ති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොස්සං, භගවා එතදවොච :

තථාගතො භික්ඛවෙ, අරහං සම්මාසම්බුද්ධො අනුප්පනස්ස මග්ගස්ස උප්පාදෙනා. අසඤ්ජානස්ස මග්ගස්ස සඤ්ජනෙනා. අභක්ඛාතස්ස මග්ගස්ස අක්ඛාතා. මග්ගඤ්ඤා මග්ගවිදු මග්ගකොවිදො, මග්ගානුගා ච භික්ඛවෙ, එතරහි සාවකා විහරන්ති, පච්ඡා සමන්තාගතා.

අගං ඛො භික්ඛවෙ, විසෙසො අගං අධිප්පායො, ඉදං නානාකරණං තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පඤ්ඤවිමුත්තෙන භික්ඛුනාති.

1. 2. 1. 7.

පඤ්චවග්ගිය සුත්තං

59. එකං සමයං භගවා බාරාණසියං විහරති ඉසිපතනෙ මිගදායෙ. තත්ථ ඛො භගවා පඤ්චවග්ගියෙ භික්ඛු අමනෙතසි, "භික්ඛවො'ති. 'භද්දනෙත'ති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොස්සං, භගවා එතදවොච :

1. 2. 1. 6.

සම්බුද්ධ සූත්‍රය

58. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, තථාගත වූ අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ තෙමේ රූපය පිළිබඳ නිර්වේදයෙන් විරාගයෙන් නිරෝධයෙන් තෘෂ්ණාදී විසින් ග්‍රහණ නො කොට මිදුණේ 'සම්මා සම්බුද්ධ'යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, ප්‍රඥවිමුක්ත මහණ ද රූපය පිළිබඳ නිර්වේදයෙන් විරාගයෙන් නිරෝධයෙන් තෘෂ්ණාදී විසින් ග්‍රහණ නො කොට මිදුණේ 'පඤ්ඤා විමුක්ත' යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, තථාගත වූ අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ තෙමේ වේදනාව පිළිබඳ ... සංඥාව පිළිබඳ ... සංස්කාර පිළිබඳ ... විඥනය පිළිබඳ නිර්වේදයෙන් විරාගයෙන් නිරෝධයෙන් උපාදාන විසින් ග්‍රහණ නො කොට මිදුණේ, 'සම්මා සම්බුද්ධ'යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, ප්‍රඥවිමුක්ත මහණ ද විඥනය පිළිබඳ නිර්වේදයෙන් විරාගයෙන් නිරෝධයෙන් උපාදාන විසින් ග්‍රහණ නො කොට මිදුණේ 'පඤ්ඤා විමුක්ත'යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, එහි ලා ප්‍රඥවිමුක්ත භික්ෂු හා තථාගත වූ අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන්ගේ විශේෂය කවරේ යැ, අධ්‍යායය කවරේ යැ, නානාකරණය කීමැ ?

වහන්ස, ධර්මයෝ අපහට භගවත්හු මුල් කොට ඇත්තාහ, භගවත්හු නේතෘ කොට ඇත්තාහ, භගවත්හු පිළිසරණ කොට ඇත්තාහ. වහන්ස, එකැතින් මැනවි, තෙල භාෂිත යාගේ අර්ථය භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ම වැටහේවා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් අයා භික්ෂුහු ධරන්තාහ යි.

මහණෙනි, එසේ වී නම් අසවු, මොනොවට මෙතෙහි කරවු කියන්නෙමි යි. වහන්ස, එසේ යයි ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්සූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළහ :

මහණෙනි, තථාගත වූ අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයෝ නූපත් මාර්ගය උපදවන්නාහ, අසඤ්ජානමාර්ගය සංජනනය කරන්නාහ, අනෙකකු විසින් ප්‍රකාශ නො කළ මාර්ගය ප්‍රකාශ කරන්නාහ. (දත් හෙයින්) මාර්ගඥයහ, (ප්‍රකටකළ හෙයින්) මාර්ගවිදහ, (මග-නො මග දත් හෙයින්) මාර්ග නිපුණහ. මහණෙනි, මෙකල ශ්‍රාවකයෝ මාර්ගය අනුව යන්නාහු පසුව යෙදුණාහු වාස කෙරෙත්.

මහණෙනි, පඤ්ඤාවිමුක්ත මහණ හා තථාගත අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන්ගේ මේ විශේෂ යි, මේ අධ්‍යායය යි. මේ නානාකරණ යි.

1. 2. 1. 7.

පඤ්චවග්ගිය සූත්‍රය

59. එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බරණැස ඉසිපතන මීගදයයෙහි වැඩ වාසය කරනාසේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'මහණෙනි'යි පඤ්චවග්ගිය භික්ෂූන් ඇමතු සේක. 'වහන්සැ'යි ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්සූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළුසේක :

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

රූපං භික්ඛවෙ, අනත්තා, රූපඤ්ච භිදං භික්ඛවෙ, අත්තා අභවිස්සා, නසිදං රූපං අබ්බාධාය සංවිතෙත්තා, උබ්බෙඨ ච රූපෙ ඵලං මෙ රූපං භොතු, ඵලං මෙ රූපං මා අභොසි'ති. යස්මා ච බො භික්ඛවෙ, රූපං අනත්තා, තස්මා රූපං අබ්බාධාය සංවිතෙති. න ච උබ්බෙති රූපෙ "ඵලං මෙ රූපං භොතු, ඵලං මෙ රූපං මා අභොසි"ති.

වෙදනා භික්ඛවෙ අනත්තා, -පෙ- සඤ්ඤා භික්ඛවෙ අනත්තා, -පෙ-, සඤ්ඤා භික්ඛවෙ අනත්තා, -පෙ- විඤ්ඤාණං භික්ඛවෙ අනත්තා. විඤ්ඤාණඤ්ච භිදං භික්ඛවෙ, අත්තා අභවිස්සා, නසිදං විඤ්ඤාණං අබ්බාධාය සංවිතෙත්තා, උබ්බෙඨ ච විඤ්ඤාණෙ, "ඵලං මෙ විඤ්ඤාණං භොතු, ඵලමෙම විඤ්ඤාණං මා අභොසි"ති. යස්මා ච බො භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං අනත්තා, තස්මා විඤ්ඤාණං අබ්බාධාය සංවිතෙති. න ච උබ්බෙති විඤ්ඤාණෙ. "ඵලමෙම විඤ්ඤාණං භොතු ඵලමෙම විඤ්ඤාණං මා අභොසි"ති.

තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං තිච්චං වා අතිච්චං වා'ති? අතිච්චං භනෙත.

යං පනාතිච්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වා'ති? දුක්ඛං භනෙත.

යං පනාතිච්චං, දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං හු තං සම්පුප්පස්සිතුං, 'ඵතං මම, ඵසො'හමස්මි, ඵසො මෙ අත්තා'ති? නො භෙතං භනෙත.

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- විඤ්ඤාණං තිච්චං වා අතිච්චං වා'ති? අතිච්චං භනෙත.

යං පනාතිච්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වා'ති? දුක්ඛං භනෙත.

යං පනාතිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං හු තං සම්පුප්පස්සිතුං, 'ඵතං මම, ඵසො'හමස්මි, ඵසො මෙ අත්තා'ති? නො භෙතං භනෙත.

තස්මා තිහ භික්ඛවෙ, යං කිඤ්ඤී රූපං අතිතානාගතපච්චුප්පත්තං, අජ්ඣිතං වා ඛභිඤා වා, මුලාරිකං වා සුබ්බං වා, හිනං වා පණීතං වා, යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, සබ්බං රූපං, නෙතං මම, නෙසො'හමස්මි. න මෙසො අත්තා'ති, ඵලමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දඬ්ඛිබ්බං.

යං කාචී වෙදනා -පෙ- යං කාචී සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙවි සඤ්ඤා -පෙ- යං කිඤ්ඤී විඤ්ඤාණං අතිතානාගතපච්චුප්පත්තං, අජ්ඣිතං වා, ඛභිඤා වා, මුලාරිකං වා සුබ්බං වා, හිනං වා පණීතං වා, යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, සබ්බං විඤ්ඤාණං. 'නෙතං මම, නෙසො'හමස්මි, න මෙසො අත්තා'ති ඵලමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දඬ්ඛිබ්බං.

මහණෙනි, රූපය අනාත්ම යැ, මහණෙනි, මේ රූපය ආත්ම වී නම් මේ රූපය ආබාධ පිණිස නො වැටෙන්නේ යැ. රූපයෙහි ලා "මාගේ රූපය මෙසේ වේවා, මාගේ රූපය මෙසේ නො වේව"යි ලැබෙන්නේ ද වෙයි. මහණෙනි, යම් හෙයකින් රූපය අනාත්ම ද, එහෙයින් රූපය ආබාධ පිණිස වැටෙයි. රූපයෙහි ලා "මාගේ රූපය මෙසේ වේවා, මාගේ රූපය මෙසේ නො වේව"යි ලැබෙන්නේ ද නො වෙයි.

මහණෙනි, වේදනාව අනාත්ම යැ, ... සංඥාව අනාත්ම යැ ... සංස්කාර අනාත්ම යැ ... විඤ්ඤාන අනාත්ම යැ, මහණෙනි, මේ විඤ්ඤාන ආත්ම වූයේ නම් මේ විඤ්ඤාන ආබාධ පිණිස නො වැටෙන්නේ යැ, විඤ්ඤානෙහි ලා "මාගේ විඤ්ඤාන මෙසේ වේවා, මාගේ විඤ්ඤාන මෙසේ නො වේව"යි ලැබෙන්නේ ද වෙයි. මහණෙනි, යම් හෙයකින් විඤ්ඤාන අනාත්ම ද, එහෙයින් විඤ්ඤාන ආබාධ පිණිස වැටෙයි, විඤ්ඤානෙහි ලා "මාගේ විඤ්ඤාන මෙසේ වේවා, මාගේ විඤ්ඤාන මෙසේ නො වේව"යි නො ද ලැබෙන්නේ වෙයි.

මහණෙනි, එ කීමැයි හඟිවූ ද "රූපය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ"යි. වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් වූකලී අනිත්‍ය නම් එ දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමක් වනාහි අනිත්‍ය ද, දුක් ද, පෙරැළෙන සැහැවි ඇත් ද, "තෙලෙ මාගේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම" යි දක්නට සුදුසු ද ? වහන්ස, තෙලෙ නො වේ මැ යි.

වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ යි. වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් වනාහි අනිත්‍ය ද, එය දුක් හෝ සුව හෝ යි. වහන්ස, දුක් යැ.

යමක් වූකලී අනිත්‍ය ද, දුක් ද, පෙරැළෙන සැහැවි ඇත් ද, "තෙලෙ මාගේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම" යි එය දක්නට සුදුසු ද ? වහන්ස, තෙලෙ නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, එහෙයින් මෙහි ලා අතීතානාගත ප්‍රත්‍යුත්පන්න වූ, අධ්‍යාත්ම වේවයි බාහිර වේවයි භෞතික වේවයි සුක්ෂම වේවයි භීත වේවයි ප්‍රණීත වේවයි යම්කිසි රූපයක් ඇත් ද, දුර හෝ ළඟ හෝ යම් රූපයකුත් ඇත් ද, එ සියලු රූපය "තෙලෙ මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම නො වේ" යි මෙසේ තෙල තතු සේ සමාක් ප්‍රඥයෙන් (විදර්ශනාඥායෙන්) දක්ක යුතු යි.

යම්කිසි වේදනාවක් ... යම්කිසි සංඥාවක් ... යම්කිසි සංස්කාර ... අතීතානාගත ප්‍රත්‍යුත්පන්න වූ අධ්‍යාත්ම වේවයි බාහිර වේවයි භෞතික වේවයි සුමුම වේවයි භීත වේවයි ප්‍රණීත වේවයි යම්කිසි විඤ්ඤානෙක් ඇත් ද, දුර හෝ ළඟ හෝ යම් විඤ්ඤානෙක් ඇත් ද, එ සියලු විඤ්ඤාන "තෙලෙ මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම නො වෙයි" මෙසේ තෙල තතු සේ සමාක්ප්‍රඥයෙන් දක්කයුතු.

එවං පසං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවතො රූපසම්මපි නිබ්බන්දති. වේදනායපි නිබ්බන්දති, සංකෘතයපි නිබ්බන්දති, සංඛාරෙසුපි නිබ්බන්දති, විසුද්ධිභවයපි නිබ්බන්දති, නිබ්බන්දං විරජනී, විරුහා විමුක්ඛනී, විමුක්ඛනමිති සුභං භොති; 'බිණා ජාති, වුසිතං මුහම්මරියං, කතං කරණියං නාපරං ඉත්තතායාති පජානාති'ති.

ඉදම්මෙව භගවා, අත්තමනා පඤ්චවග්ගියා භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දං. ඉමසම්ඤ්ච පන වෙය්‍යාකරණසම්මං හඤ්ඤමානෙ පඤ්චවග්ගියානං භික්ඛුනං අනුපාදය අසවේති චිත්තානි වමුච්චිසුති.

1. 2. 1. 8.

මහාලි සුත්තං

60. එකං සමයං භගවා, වෙසාලියං විහරති මහාවිනෙ කුටාගාර සාලායං, අථ ඛො මහාලි ලීච්ඡි යෙන භගවා නෙත්‍රපසඛික්ඛි උපසඛික්ඛිති, භගවන්තං අභිවාදෙති; එකමන්තං නිසීදි, එකමන්තං නිසින්නො ඛො මහාලි ලීච්ඡි භගවන්තං එතදවොච :

පුරණො භනෙත, කසුපො එවමාහ : “නච්ඡි හෙතු නච්ඡි පච්චයො සත්තානං සංකිලෙසාය. අහෙතු අපපච්චයා සත්තා සංකිලිස්සන්ති. නච්ඡි හෙතු නච්ඡි පච්චයො සත්තානං විසුද්ධියා අහෙතු අපපච්චයා සත්තා විසුද්ධිනති”ති. ඉධ භගවා කිමාහාති.

අච්ඡි මහාලි, හෙතු අච්ඡි පච්චයො සත්තානං සංකිලෙසාය, සහෙතු සපපච්චයා සත්තා සංකිලිස්සන්ති, අච්ඡි මහාලි, හෙතු අච්ඡි පච්චයො සත්තානං විසුද්ධියා, සහෙතු සපපච්චයා සත්තා විසුද්ධිනති.

කතමො පන භනෙත, හෙතු කතමො පච්චයො සත්තානං සංකිලෙසාය, කථං සහෙතු පපපච්චයා සත්තා සංකිලිස්සන්ති ?

රූපඤ්ච හිදං මහාලි, එකන්තදුක්ඛං අභවිස්ස දුක්ඛානුපඨිතං දුක්ඛාවක්කන්තං, අනවක්කන්තං සුඛෙන, නසිදං සත්තා රූපසම්මං සාරජේය්‍යං, යසමා ච ඛො මහාලි, රූපං සුඛං සුඛානුපඨිතං සුඛාවක්කන්තං අනවක්කන්තං දුක්ඛෙන¹ තසමා සත්තා රූපසම්මං සාරජනී, සාරුහා සංයුජනී, සංයොගා සංකිලිස්සන්ති. අයමපි ඛො මහාලි, හෙතු අයං පච්චයො සත්තානං සංකිලෙසාය, එවං සහෙතු සපපච්චයා සත්තා සංකිලිස්සන්ති.

වේදනා ච හිදං මහාලි එකන්තදුක්ඛං අභවිස්ස, දුක්ඛානුපඨිතං දුක්ඛාවක්කන්තං, අනවක්කන්තං සුඛෙන, නසිදං සත්තා වේදනාය සාරජේය්‍යං, යසමා ච ඛො මහාලි, වේදනා සුඛං සුඛානුපඨිතං, අනවක්කන්තං දුක්ඛෙන තසමා සත්තා වේදනාය සාරජනී. සාරුහා සංයුජනී. සංයොගා සංකිලිස්සන්ති, අයමපි ඛො මහාලි, හෙතු අයං පච්චයො සත්තානං සංකිලෙසාය. එවමපි සහෙතු සපපච්චයා සත්තා සංකිලිස්සන්ති.

1. අවක්කන්තං සුඛෙන - සිමු.

මහණෙනි, මෙසේ විවිසුන් නැණින් දක්නා ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක තෙමේ රූපයෙහි කලකිරෙයි, වේදනායෙහි ... සංඥයෙහි ... සංස්කාරයන්හි ... විඤ්ඤායෙහි කලකිරෙයි, කලකිරෙනුයේ නො ඇලෙයි, නො ඇලීම් හේතුවෙන් (කෙලෙසුන් කෙරෙන්) මිඳෙයි, මිදුණු කල්හි මිදුණේ ය යන ඥානය වෙයි. "ජාතිය ක්ෂය වී යැ, මහබලසර වැස නිමවන ලද, කරණි කරන ලද, මෙ රහත්බව සඳහා කළයුතු අන්තිමයක් නැතැ" යි දන ගනියි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. සතුටු වූ පස්වග මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගත්හ. මෙ වෙය්‍යාකරණය වදරත් මැ පස්වග මහණුන්ගේ සිත් උපාදාන විසින් නො ගෙන මිදුණේ යි.

1. 2. 1. 8.

මහාලි සූත්‍රය

60. එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විශාලා මහනුවර මහවනයෙහි වූ කුටාගාර ශාලායෙහි වැඩ වාසය කෙරෙති. එ කල්හි මහාලි ලිච්ඡවී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩහුන් තැනට එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත් පස් ව හුන්නේ යැ, එකත් පස් ව හුන් මහාලි ලිච්ඡවී භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේය :

වහන්ස, පූරණකාශාප මෙසේ කියයි : "සත්වයන්ගේ කෙලෙසීමට හේතුවක් නැත, ප්‍රත්‍යයක් නැත. හේතු රහිත වැ ප්‍රත්‍යය රහිත වැ සත්වයෝ කෙලෙසෙති. සත්ව යන්ගේ විභූද්ධියට හේතුවක් නැත, ප්‍රත්‍යයක් නැත. හේතු රහිත වැ ප්‍රත්‍යය රහිත වැ සත්වයෝ විභූද්ධ වෙත් යි. මෙ කරුණෙහි ලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුමක් වදරන සේක් ද ?

මහාලි, සත්වයන්ගේ කෙලෙසීමට හේතු ඇත, ප්‍රත්‍යය ඇත. හේතු සහිත වැ ප්‍රත්‍යය සහිත වැ සත්වයෝ කෙලෙසෙති. මහාලි, සත්වයන්ගේ විභූද්ධියට හේතු ඇත. ප්‍රත්‍යය ඇත. හේතු සහිත වැ ප්‍රත්‍යය සහිත වැ සත්වයෝ විභූද්ධ වෙත් යි.

වහන්ස, සත්වයන්ගේ කෙලෙසීමට හේතු කවර, ප්‍රත්‍යය කවර යැ, කිසෙයින් සත්වයෝ සහේතුක වැ සප්‍රත්‍යය වැ කෙලෙසෙත් ද යි.

මහාලි, රූපය ද ඒකාන්තයෙන් දුක් වූවක් දුකෙහි පතිත වූවක් දුකෙහි වැදගත්තක් සුවයෙහි නො වැදගත්තක් වී නම් සත්වයෝ රූපයෙහි නො ඇලෙන්නාහුය. මහාලි, යම් භෙයෙකින් රූපය සුඛ ද, සුඛානුපතීත ද, සුඛාවතීර්ණ ද, දුඃඛාවතීර්ණ නො වේ ද, එහෙයින් සත්වයෝ රූපයෙහි ඇලෙති, ඇලීමෙන් (සංයෝජන වශයෙන්) බැඳෙති, බැඳීමෙන් කෙලෙසෙත්. මහාලි, සත්වයන්ගේ කෙලෙසීම පිණිස මෙ ද හේතුවෙකි, මෙ ප්‍රත්‍යයෙකි. මෙසෙයින් සත්වයෝ හේතුසහිත වැ ප්‍රත්‍යය සහිත වැ කෙලෙසෙත්.

මහාලි, වේදනාව ද ඒකාන්තයෙන් දුක් වූවක් දුකෙහි පතිත වූවක් දුකෙහි වැදගත්තක් සුවයෙහි නො වැදගත්තක් වී නම් සත්වයෝ වේදනායෙහි නො ඇලෙන්නාහුය. මහාලි, යම් භෙයෙකින් වේදනාව සුඛ ද, සුඛානුපතීත ද, සුඛාවතීර්ණ ද, දුඃඛාවතීර්ණ නො වේ ද, එහෙයින් සත්වයෝ වේදනායෙහි ඇලෙති. ඇලීම් හේතුවෙන් බැඳෙති බැඳීමෙන් කෙලෙසෙත්. මහාලි, මෙ ද හේතුවකි, මෙ ප්‍රත්‍යයකි. මෙසෙයින් සත්වයෝ හේතුසහිත වැ ප්‍රත්‍යය සහිත වැ කෙලෙසෙත්.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සඤ්ඤා ච -පෙ- සඛාරා ච හිදං මහාලී, එකන්තදුක්ඛං අභවිස්සංසු, දුක්ඛානුපභිතං දුක්ඛාවක්කන්තං අභවක්කන්තං සුඛෙන, නසිදං සත්තං සඛාරෙසු සාරජ්ජය්‍යං, යස්මා ච ඛො මහාලී, සඛාරා සුඛා සුඛානුපභිතං සුඛාවක්කන්තං අභවක්කන්තං දුක්ඛෙන, තස්මා සත්තං සඛාරෙසු සාරජ්ජනී, සාරාගා සංයුජ්ජනී, සඤ්ඤාගා සංකිලියානී. අයමපි ඛො මහාලී, හෙතු අයං පච්චයො සත්තානං සංකිලෙසාය, එවමපි ඛො සහෙතු සප්පච්චයා සත්තා සංකිලියානී.

විඤ්ඤාණඤ්ච හිදං මහාලී, එකන්තදුක්ඛං අභවිස්ස, දුක්ඛානුපභිතං දුක්ඛාවක්කන්තං අභවක්කන්තං සුඛෙන, නසිදං සත්තං විඤ්ඤාණසම්මිං සාරජ්ජය්‍යං, යස්මා ච ඛො මහාලී, විඤ්ඤාණං සුඛං සුඛානුපභිතං සුඛාවක්කන්තං අභවක්කන්තං දුක්ඛෙන, තස්මා සත්තං විඤ්ඤාණසම්මිං සාරජ්ජනී, සාරාගා සංයුජ්ජනී, සංයොගා සංකිලියානී. අයමපි ඛො මහාලී, හෙතු අයං පච්චයො සත්තානං සංකිලෙසාය. එවං සහෙතු සප්පච්චයා සත්තා සංකිලියානීනි.

කතමො පන හතෙන, හෙතු කතමො පච්චයො සත්තානං විසුද්ධියා, කථං සහෙතු සප්පච්චයා සත්තා විසුජ්ඣනීනි?

රූපඤ්ච හිදං මහාලී, එකන්තසුඛං අභවිස්ස, සුඛානුපභිතං සුඛාවක්කන්තං අභවක්කන්තං දුක්ඛෙන, නසිදං සත්තං රූපසම්මිං නිබ්බිඤ්ඤය්‍යං, යස්මා ච ඛො මහාලී, රූපං දුක්ඛං. දුක්ඛානුපභිතං, දුක්ඛාවක්කන්තං අභවක්කන්තං සුඛෙන, තස්මා සත්තං රූපසම්මිං නිබ්බිඤ්ඤනී, නිබ්බිඤ්ඤං විරජ්ජනී, විරාගා විසුජ්ඣනී. අයමපි ඛො මහාලී, හෙතු අයං පච්චයො සත්තානං විසුද්ධියා. එවමපි සහෙතු සප්පච්චයා සත්තා විසුජ්ඣනී.

වේදනා ච හිදං මහාලී, එකන්තසුඛං අභවිස්ස -පෙ- සඤ්ඤා ච හිදං මහාලී -පෙ- සඛාරා ච හිදං මහාලී, එකන්තසුඛං අභවිස්සංසු -පෙ- විඤ්ඤාණඤ්ච හිදං මහාලී, එකන්තසුඛං අභවිස්ස, සුඛානුපභිතං, සුඛාවක්කන්තං, අභවක්කන්තං දුක්ඛෙන, නසිදං සත්තං විඤ්ඤාණසම්මිං නිබ්බිඤ්ඤය්‍යං, යස්මා ච ඛො මහාලී, විඤ්ඤාණං දුක්ඛං දුක්ඛානුපභිතං දුක්ඛාවක්කන්තං අභවක්කන්තං සුඛෙන, තස්මා සත්තං විඤ්ඤාණසම්මිං නිබ්බිඤ්ඤනී, නිබ්බිඤ්ඤං විරජ්ජනී. විරාගා විසුජ්ඣනී. අයං ඛො මහාලී, හෙතු අයං පච්චයො සත්තානං විසුද්ධියා. එවං සහෙතු සප්පච්චයා සත්තා විසුජ්ඣනීනි.

1. 2. 1. 9.

ආදිත්ත සුත්තං

61. ආවසජ්ඣං :

රූපං භික්ඛවෙ, ආදිත්තං. වේදනා ආදිත්තා, සඤ්ඤා ආදිත්තා, සඛාරා ආදිත්තා, විඤ්ඤාණං ආදිත්තං.

සංඤ්ච ද ... මහණෙනි, සංස්කාර ද ඒකාන්ත දුක් චූවානු දුකෙහි පතිත චූවානු දුකෙහි වැදගත්තාහු සුවයෙහි නො වැදගත්තාහු චූවානු නම් සත්වයෝ සංස්කාර යන්හි නැලෙන්නාහුය. යම්හෙයෙකින් මහාලි, සංස්කාර සුඛ ද, සුඛානුපතිත ද, සුඛාවතීර්ණ ද, දුක්ඛයෙන් අවක්‍රාන්ත නො වෙත් ද, එහෙයින් සත්වයෝ සංස්කාරයන්හි ඇලෙති, ඇලීම නිසා බැඳෙති, බැඳීම නිසා කෙලෙසෙත්. මහාලි, සත්වයන්ගේ කෙලෙසීමට මෙ ද හේතුවෙකි, මෙ ද ප්‍රත්‍යයෙකි. මෙයෙයින් සහේතුක වූ සප්‍රත්‍යය වූ සත්වයෝ කෙලෙසෙත්.

මහාලි, විඤනය ද ඒකාන්ත දුක් චූවක් දුකෙහි පතිත චූවක් දුකෙහි අවතීර්ණ චූවක් සුවයෙහි අවතීර්ණ නො චූවක් වී නම් සත්වයෝ විඤනයෙහි නො ඇලෙන්නාහුය. යම් හෙයෙකින් මහාලි, විඤනය සුඛ ද, සුඛානුපතිත ද, සුඛාවතීර්ණ ද, දුක්ඛයෙන් අවක්‍රාන්ත නො වෙ ද, එහෙයින් සත්වයෝ විඤනයෙහි ඇලෙති, ඇලීම නිසා බැඳෙති, බැඳීම නිසා කෙලෙසෙත්. මහාලි, මෙ ද සත්වයන්ගේ කෙලෙසීමට හේතුවෙකි, මෙ ප්‍රත්‍යයෙකි, මෙයෙයින් සත්වයෝ සහේතුක වූ සප්‍රත්‍යය වූ කෙලෙසෙත්.

වගන්ස, සත්වයන්ගේ විඤ්ඤිය පිණිස හේතු කවර ප්‍රත්‍යය කවර යැ කියෙයින් සහේතුක වූ සප්‍රත්‍යය වූ සත්වයෝ විඤ්ඤිය වෙත් දැයි.

මහාලි, රූපය ද ඒකාන්තයෙන් සුව චූවක් සුවයෙහි පතිත චූවක් සුවයෙහි පිටිසගන්තක් දුකෙහි නො පිටිස ගන්තක් වී නම්, සත්වයෝ රූපයෙහි නො කලකිරෙන්නාහ. යම් හෙයෙකින් මහාලි, රූපය දුක් ද, දුකෙහි පතිත ද, දුකෙහි පිටිස ගන්නේ ද, සුවයෙහි නො පිටිස ගන්නේ ද, එහෙයින් සත්වයෝ රූපයෙහි කලකිරෙති, කලකිරෙන්නාහු නො ඇලෙති, නො ඇලීමෙන් පිරිසිදු වෙත්. මහාලි, සත්වයන්ගේ, විඤ්ඤිය පිණිස මෙ ද හේතු යි, මෙ ප්‍රත්‍යය යි. මෙයෙ සහේතුක වූ සප්‍රත්‍යය වූ සත්වයෝ විඤ්ඤියට යෙත්.

මහාලි, වේදනාව ද ඒකාන්ත සුඛ වී නම් ... මහාලි, සංඤ්ච ද ... මහාලි, සංස්කාර ද ඒකාන්ත සුඛ චූවානු නම් ... මහාලි, විඤනය ද ඒකාන්තයෙන් සුවචූවක් සුවයෙහි පතිත චූවක් සුවයෙහි පිටිසගන්තක් දුකෙහි නො පිටිස ගන්තක් වී නම් සත්වයෝ විඤනයෙහි නො කලකිරෙන්නාහ. යම්හෙයෙකින් මහාලි, විඤනය දුක් ද, දුකෙහි පතිත ද, දුකෙහි පිටිසගන්නේ ද සුවයෙහි නො පිටිසගන්නේ ද, එහෙයින් සත්වයෝ විඤනයෙහි කලකිරෙති, කලකිරෙන්නාහු නො ඇලෙති, නො ඇලීමෙන් විඤ්ඤිය වෙත්. මහාලි, සත්වයන්ගේ විඤ්ඤියට මෙ ද හේතුවකි, මෙ ප්‍රත්‍යයෙකි. මෙයෙයින් සත්වයෝ සහේතුක වූ සප්‍රත්‍යය වූ විඤ්ඤිය වෙති යි.

1. 2. 1. 9.

ආදිත්ත සූත්‍රය

61. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපය ආදීප්ත යැ (භාත්පයින් ඇවිළගත්තේ වෙයි), වේදනාව ආදීප්ත යැ, සංඤ්ච ආදීප්ත යැ, සංස්කාර ආදීප්ත යැ, විඤනය ආදීප්ත යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

එවිට පසුපසට හික්කවෙ, සුඛවා අරියතාවතො රුපසමිච්චි නිබ්බිඤ්ඤා. වේදනාසපි නිබ්බිඤ්ඤා, සඤ්ඤාසපි නිබ්බිඤ්ඤා, සංඛාරොසපි නිබ්බිඤ්ඤා, විඤ්ඤාණසමිච්චි නිබ්බිඤ්ඤා, නිබ්බිඤ්ඤා විරජානී, විරාගා විමුක්ඛා, විමුක්ඛාසමිච්චි විමුක්ඛාමිති ඤාණං භොති. 'බිණ්ණා ජාති, වුට්ඨිතං බ්‍රහ්මචරියං, භතං කරණීයං, නාපරං ඉත්ථානායාති පජානාති'ති.

1. 2. 1. 10.

නිරුත්තිපථ ප්‍රත්තං

62. සාවජ්ජියං :

තයො මෙ භික්ඛවෙ, නිරුත්තිපථා අභිවචනපථා පඤ්ඤාතතිපථා අසමික්ඛණ්ණං අසමික්ඛණ්ණපුබ්බං න සමික්ඛිතනාති, න සමික්ඛිපියානාති අපටතිකුට්ඨා සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤාති.

කතමෙ තයො :

යං භික්ඛවෙ, රුපං අනිතං නිරුඤ්ඤා විපරිණතං, 'අභොසි'ති තස්ස සංඛා, 'අභොසි'ති තස්ස සමඤ්ඤා, 'අභොසි'ති තස්ස පඤ්ඤාතති, න තස්ස සංඛා 'අජ්ජි'ති. න තස්ස සංඛා 'භවිස්සාති'ති.

යා වේදනා අනිතා නිරුඤ්ඤා විපරිණතා, 'අභොසි'ති තස්සා සංඛා, 'අභොසි'ති තස්සා සමඤ්ඤා, 'අභොසි'ති තස්සා පඤ්ඤාතති, න තස්සා සංඛා 'අජ්ජි'ති. න තස්සා සංඛා 'භවිස්සාති'ති.

යා සඤ්ඤා - පෙ - යෙ සංඛාරා අනිතා, නිරුඤ්ඤා, විපරිණතා, 'අභොසි'ති තෙසං සංඛා, 'අභොසි'ති තෙසං සමඤ්ඤා 'අභොසි'ති තෙසං පඤ්ඤාතති. න තෙසං සංඛා 'අජ්ජි'ති. න තෙසං සංඛා 'භවිස්සාති'ති.

යං විඤ්ඤාණං අනිතං නිරුඤ්ඤා විපරිණතං, 'අභොසි'ති තස්ස සංඛා, 'අභොසි'ති තස්ස සමඤ්ඤා, 'අභොසි'ති තස්ස පඤ්ඤාතති. න තස්ස සංඛා 'අජ්ජි'ති. න තස්ස සංඛා 'භවිස්සාති'ති.

යං භික්ඛවෙ, රුපං අජාතං අපානුභූතං 'භවිස්සාති'ති තස්ස සංඛා, 'භවිස්සාති'ති තස්ස සමඤ්ඤා, 'භවිස්සාති'ති තස්ස පඤ්ඤාතති, න තස්ස සංඛා 'අජ්ජි'ති. න තස්ස සංඛා 'අභොසි'ති. යා වේදනා - පෙ - යා සඤ්ඤා - පෙ - යෙ සංඛාරා - පෙ - යං විඤ්ඤාණං අජාතං අපානුභූතං 'භවිස්සාති'ති තස්ස සංඛා, 'භවිස්සාති'ති තස්ස සමඤ්ඤා, 'භවිස්සාති'ති තස්ස පඤ්ඤාතති. න තස්ස සංඛා 'අජ්ජි'ති. න තස්ස සංඛා 'අභොසි'ති.

මහණෙනි, වෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයතීශ්‍රාවක රූපයෙහි දු කලකිරෙයි, වෙදනායෙහි දු කලකිරෙයි, සංඥයෙහි දු කලකිරෙයි, සංස්කාරයන්හි දු කලකිරෙයි, විඤ්ඤායෙහි දු කලකිරෙයි. කලකිරෙනුයේ නො ඇලෙයි. නො ඇලීමෙන් මිදෙයි, මිදුණු කල්හි මිදිණැයි දැනීම වෙයි. “ජාතිය ක්ෂය විය, බලසර වැස නිමවන ලද, සිවුමහ කිය කරන ලද, මේ බව සඳහා අත් කියෙස් නැතැයි දැනගනී යි.

1. 2. 1. 10.

නිරුක්තිපට සූත්‍රය

62. සැවැත්තුවර :

යම් නිරුක්තිපට කෙනෙක් බැහැර නො කරන ලද ද, බැහැර නො කළ විරූ ද, දැනු බැහැර නො කරනු ලැබෙත් ද, මතු දු බැහැර නො කරනු ලැබෙත් ද, නුවණැති මහණ බමුණන් වීසින් පිළිනෙව් නො කරන ලද ද මේ නිරුක්තිපට-අධිවචනපට-ප්‍රඥප්තිපට තිදෙනෙක් වෙත්.

කවර තිදෙනෙකු යත් :

මහණෙනි, යම් රූපයක් අතීත ද, නිරුද්ධ ද, විපරිණත ද ‘වූයේ ය’ යනු ඒ රූපයාගේ සංඛ්‍යාව යි, ‘වූයේ ය’ යනු ඒ රූපයාගේ නම යි. ‘වූයේ ය’ යනු ඒ රූපයාගේ ප්‍රඥප්ති යි. ‘ඇත’ යනු ඒ රූපයාගේ සංඛ්‍යාව නො වෙයි, ‘වන්නේ ය’ යනු ඒ රූපයාගේ සංඛ්‍යාව (ගිණීම) නො වේ.

යම් වෙදනාවක් අතීත ද, නිරුද්ධ ද, විපරිණත ද, ‘වූයේ ය’ යනු ඒ වෙදනාවගේ සංඛ්‍යාව (ගිණීම) වෙයි. ‘වූයේ ය’ යනු ඒ වෙදනාවගේ නම වෙයි, ‘වූයේ ය’ යනු ඒ වෙදනාවගේ ප්‍රඥප්තිය වෙයි. ‘ඇත’ යනු ඒ වෙදනාවගේ සංඛ්‍යාව නො වෙයි, ‘මතු වන්නේ ය’ යනු ඒ වෙදනාවගේ සංඛ්‍යාව නො වෙයි.

යම් සංඥාවක් ... යම් සංස්කාර කෙනෙක් අතීත ද, නිරුද්ධ ද, විපරිණත ද, ‘වූහු’ යනු ඔවුනට සංඛ්‍යා යි, ‘වූහු’ යනු ඔවුනට නම යි ‘වූහු’ යනු ඔවුනට ප්‍රඥප්ති යි. ‘ඇත’ යනු ඔවුනට සංඛ්‍යා නො වෙයි, ‘මතු වන්නාහ’ යනු ඔවුනට සංඛ්‍යා නො වෙයි.

යම් විඤ්ඤායක් අතීත ද, නිරුද්ධ ද, විපරිණත ද, ‘වූයේ ය’ යනු එයට සංඛ්‍යා යි, ‘වූයේ ය’ යනු එයට නම යි, ‘වූයේ ය’ යනු එයට ප්‍රඥප්ති යි. ‘ඇත’ යනු එයට සංඛ්‍යා නො වෙයි, ‘මතු වන්නේ ය’ යනු එයට සංඛ්‍යා නො වෙයි.

මහණෙනි, යම් රූපයක් අජාත ද අපාකූහුත (පහළ නො වී) ද, ‘වන්නේ ය’ යනු එයට සංඛ්‍යා යි, ‘වන්නේ ය’ යනු එයට නම යි, ‘වන්නේ ය’ යනු එයට ප්‍රඥප්ති යි. ‘ඇත’ යනු එයට සංඛ්‍යා නො වෙයි, ‘වූයේ ය’ යනු එයට සංඛ්‍යා නො වෙයි. යම් වෙදනාවක් ... යම් සංඥාවක් ... යම් සංස්කාර කෙනෙක් ... යම් විඤ්ඤායක් අජාත ද, අපාකූහුත ද, ‘වන්නේ ය’, යනු එයට සංඛ්‍යා වෙයි, ‘වන්නේ ය’ යනු එයට නම වෙයි, ‘වන්නේ ය’, යනු එයට ප්‍රඥප්ති වෙයි. ‘ඇත’ යනු එයට සංඛ්‍යා නො වෙයි, ‘වූයේ ය’ යනු එයට සංඛ්‍යා නො වේ යයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යං භික්ඛවෙ රූපං ජාතං පාතුභූතං, 'අප්පි'ති තස්ස සංඛ්‍යා.
 'අප්පි'ති තස්ස සමඤ්ඤා, 'අප්පි'ති තස්ස පඤ්ඤාතති, න තස්ස සංඛ්‍යා
 'අභොසි'ති. න තස්ස සංඛ්‍යා 'භවිස්සති'ති. යං චේදනා-පෙ-යං
 සඤ්ඤා-පෙ-යෙ සංඛ්‍යා-පෙ-යං විඤ්ඤාණං ජාතං පාතුභූතං, 'අප්පි'ති
 තස්ස සංඛ්‍යා. 'අප්පි'ති තස්ස සමඤ්ඤා. 'අප්පි'ති තස්ස පඤ්ඤාතති.
 න තස්ස සංඛ්‍යා 'අභොසි'ති න තස්ස සංඛ්‍යා 'භවිස්සති'ති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, තයො නිරුත්තිපථො, අභිව්චනපථො,
 පඤ්ඤාතතිපථො, අසංඛිණ්ණො, අසංඛිණ්ණපුබ්බො, න සංඛිණ්ණනති, න
 සංඛිණ්ණිතනති අපභිඤ්ඤාතො, සමඤ්ඤාති වුභමඤ්ඤාති විඤ්ඤාති.

යෙපි තෙ භික්ඛවෙ, අනෙත්‍රං උක්ඛලා වස්සභඤ්ඤා, අභෙතුකවාද
 අකිරියවාද, නප්පිකවාද, තෙපිමෙ තයො නිරුත්තිපථෙ අභිව්චනපථෙ
 පඤ්ඤාතතිපථෙ න භරතිතබ්බං න පථිකෙකාසිතබ්බං මඤ්ඤංසු. තං
 කිස්ස හෙතු: නිඤ්ඤාතොසංඋපාරම්භහයො'ති.

උපයවගොන පඨමො

තසසුද්දානං :

උපයො ඩීජං උද්දානං උපාදානපරිච්චඤ්ඤා සත්තඛ්‍යානං
 බුද්ධො පඤ්ඤාචර්ණි මහාලී අදිත්තො නිරුත්තිපථෙතවාති.

මහණෙනි, යම් රූපයක් ජාත ද, පාකුණුන ද 'ඇත' යනු එයට සංඛ්‍යා යි. 'ඇත' යනු එයට නම් යි, 'ඇත' යනු එයට ප්‍රඥප්ති යි. 'වූයේය' යනු එයට සංඛ්‍යා නො වෙයි, 'වන්නේය' යනු එයට සංඛ්‍යා නො වෙයි. යම් වේදනාවක් ... යම් සංඥාවක් ... යම් සංස්කාර කෙනෙක් ... යම් විඤ්ඤායක් ජාත ද, පාකුණුන ද 'ඇත' යනු එයට සංඛ්‍යා වෙයි, 'ඇත' යනු එයට නම් වෙයි, 'ඇත' යනු එයට ප්‍රඥප්ති වේ යයි.

මහණෙනි, යම් නිරුක්ති මාර්ග කෙනෙක් බැහැර නො කරන ලද ද, බැහැර නො කළ වීරු ද, දනුදු බැහැර නො කරනු ලැබෙත් ද, මතුදු නො ද බැහැර කෙරෙත් ද, නුවණැති මහණ බමුණන් විසින් පිළිකෙටි නො කරන ලද මේ නිරුක්තිපථ අධිවචනපථ-ප්‍රඥප්තිපථ තිදෙන වෙනුයි.

මහණෙනි, උක්කල දනවු වැසි අඟ්තුකවාදී අක්‍රියවාදී නාස්තිකවාදී වස්ස භඤ්ඤ නම් යම් දෘෂ්ටිගතිකයෝ වූවාහු ද, උහුදු මේ නිරුක්ති මාර්ග අධිවචන මාර්ග ප්‍රඥප්ති මාර්ගයෝ තිදෙන ගැරහියයුතු කොට, පිළිකෙටි කොට නො සිතූහ. එ කවර හෙයින් යත් : නින්ද - සටටන - දෙෂා රොපණ - අපවාද බියෙන් ය යි.

පළමුවැනි උපයවර්ග යි

එහි උද්දතය :

උපය සූත්‍රය, බිජු සූත්‍රය, උදන සූත්‍රය, උපාදන පරිවට්ට සූත්‍රය, සත්තට්ඨාන සූත්‍රය, බුද්ධ සූත්‍රය, පඤ්ච වග්ගිය සූත්‍රය, මහාලී සූත්‍රය, ආදිත්ත සූත්‍රය, නිරුක්තිපථ සූත්‍රය සමග උපය වර්ගයෙහි සූත්‍ර දශයෙකි.

2. අරහත්තවග්ගො

1. 2. 2. 1.

උපාදිය සුත්තං

63. සාවජ්ඣයං :

අථ ඛො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු යෙන භගව, තෙත්ථසංඛිකම්. උපසංඛිකම්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි, එකමන්තං නිසීත්තො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච :

සංඛු මෙ භනෙත භගව, සංඛිඤ්ඤාතන ධම්මං දෙසෙතු, යමහං භගවන්තො ධම්මං සුත්වා එකො වූපකට්ඨා අප්පමන්තො ආතාපි පභිතන්තො විහරෙය්‍යන්ති.

උපාදියමානො ඛො භික්ඛු, ඛඥො¹ මාරස්ස, අනුපාදියමානො ඉත්තො පාපිමන්තො²ති.

අඤ්ඤාතං භගව, අඤ්ඤාතං සුගතො³ති.

යථාකථං පන ත්වං භික්ඛු, මයා සංඛිඤ්ඤාතන භාසිතස්ස වින්දරෙන අන්තං අඤ්ඤාතංසීති ?

රූපං ඛො භනෙත, උපාදියමානො ඛඥො¹ මාරස්ස, අනුපාදියමානො ඉත්තො පාපිමන්තො. වේදනං උපාදියමානො ඛඥො මාරස්ස, අනුපාදියමානො ඉත්තො පාපිමන්තො. සංඤ්ඤාං - පෙ - සංඛිතොරො උපාදියමානො ඛඥො මාරස්ස, අනුපාදියමානො ඉත්තො පාපිමන්තො. විඤ්ඤාණං උපාදියමානො ඛඥො මාරස්ස, අනුපාදියමානො ඉත්තො පාපිමන්තො. ඉමස්ස ඛවාහං භනෙත, භගවතා සංඛිඤ්ඤාතන භාසිතස්ස එවං වින්දරෙන අන්තං අඤ්ඤාතංසීති.

සංඛු සංඛු භික්ඛු, සංඛු ඛො ත්වං භික්ඛු, මයා සංඛිඤ්ඤාතන භාසිතස්ස වින්දරෙන අන්තං අඤ්ඤාතංසීති. රූපං ඛො භික්ඛු, උපාදියමානො ඛඥො මාරස්ස, අනුපාදියමානො ඉත්තො පාපිමන්තො. වේදනං - පෙ - සංඤ්ඤාං - පෙ - සංඛිතොරො - පෙ - විඤ්ඤාණං උපාදියමානො ඛඥො මාරස්ස, අනුපාදියමානො ඉත්තො පාපිමන්තො. ඉමස්ස ඛො භික්ඛු, මයා සංඛිඤ්ඤාතන භාසිතස්ස එවං වින්දරෙන අන්තං අඤ්ඤාතං දට්ඨබ්බොති.

අථ ඛො සො භික්ඛු භගවන්තො භාසිතං අභිනන්දිත්වා අනුමොදිත්වා උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛිණං කත්වා පක්කාමි. අථ ඛො සො භික්ඛු එකො වූපකට්ඨා අප්පමන්තො ආතාපි පභිතන්තො

1. ඛඥො - සිඞ්ඞු.

2. අරභික වර්ගය

1. 2. 2. 1.

උපාදිය සූත්‍රය

63. සැවැත්තුවර :

එ සමයෙහි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩහුන් තැනට එළැඹියේ යැ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පසෙක හුන්නේ යැ. එකත් පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේය :

“ වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් යම් ධර්මයක් අසා එකලා වැ ගණයා කෙරෙන් වෙන් වැ කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ නිවන් කරා යොමු කළ සිත් ඇති වැ වාස කෙරෙමි ද, මට එබඳු ධර්මයක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැකෙවින් දෙයනසේක් නම් මැනැව් ” යි.

“ මහණ, තෘෂ්ණා - දෘෂ්ටි - මාන විසින් දැඩි වැ ගන්නේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, දැඩි වැ නො ගන්නේ මිදුණේ වෙයි ” යයි.

“ භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දන්නා ලද යැ, සුගතයන් වහන්ස, දන්නා ලද ” යි.

“ මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දෙශිත ධර්මයාගේ අර්ථය කියෙයින් තෙපි විස්තර විසින් දැනිවු ද ” යි.

වහන්ස, රූපය (තණ්හා - මාන - දිට්ඨි විසින්) දැඩි වැ ගන්නේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, දැඩි වැ නො ගන්නේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි, වේදනාව උපාදන විසින් ගන්නේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, උපාදන විසින් නො ගන්නේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි, සංඥාව ... සංස්කාර උපාදන විසින් ගන්නේ බැඳුණේ වෙයි, නො ගන්නේ මිදුණේ වෙයි. විඤ්ඤාය උපාදන විසින් ගන්නේ මාත්‍යපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, නො ගන්නේ මාත්‍යපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් භාෂිත මේ ධර්මයාගේ අර්ථය විස්තර වශයෙන් මම මෙසේ දැනිමි යි.

මහණ, මැනැව්, මැනැව්. මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දෙශිත ධර්මයාගේ අර්ථය තෙපි විස්තර විසින් දැනිවු. මහණ, රූපය තණ්හාදි විසින් ගන්නේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, තණ්හාදි විසින් නො ගන්නේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි. වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය තණ්හාදි විසින් ගන්නේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, නො ගන්නේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි. මහණ, මා විසින් සැකෙවින් භාෂිත මේ ධර්මයාගේ අර්ථය මෙසේ විස්තර වශයෙන් දතයුතු.

එකල්හි එ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගෙන අනුමෝදන් වැ හුනසනෙන් නැඟී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද පැදකුණු කොට නික්මැ ගියේ යැ. ඉක්බිති ඒ මහණ එකලා වැ ගණයා කෙරෙන් වෙන් වැ නො පමා වැ කෙලෙස් තවන

විහරන්තො හ විරසෙව යස්සත්ථාය කුලපුත්තා සම්මදෙව අගාරස්මා අනගාරිං පබ්බජන්ති, නදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨෙව-
බ්බෙම සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකන්ති උපසම්පජ්ජී මහාසි. 'බ්‍රහ්ම ජාති,
වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉත්තතායා'ති අබ්බඤ්ඤාසි.
අඤ්ඤාතරෙ ව පන සො භික්ඛු අරහතං අගොසිති.

1. 2. 2. 2.

මඤ්ඤාමාන සුභතං

64. සංවජ්ජිතං :

අථ ඛො අඤ්ඤාතරෙ භික්ඛු යෙහ භගවා තෙනුපසම්භම්-පෙ-
භගවන්තං එතදවොච :

සාධු මෙ භනෙත භගවා සම්බුද්ධෙහ ධම්මං දෙසෙතු - පෙ -
පභිසංකතො විහරෙය්‍යන්ති.

මඤ්ඤාමානො ඛො භික්ඛු, බඥො මාරස්ස, අමඤ්ඤාමානො මුත්තො
පාපිමත්තො'ති.

අඤ්ඤාතං භගවා, අඤ්ඤාතං සුභතා'ති.

යථාකථං පන තිං භික්ඛු, මයා සම්බුද්ධෙහ භාසිතස්ස විජ්ජරෙන
අත්ථං ආජානාසිති ?

රූපං ඛො භනෙත, මඤ්ඤාමානො බඥො මාරස්ස, අමඤ්ඤාමානො
මුත්තො පාපිමත්තො. වෙදනං - පෙ - සඤ්ඤං - පෙ - සම්ඛාරෙ - පෙ -
විඤ්ඤාණං මඤ්ඤාමානො බඥො මාරස්ස, අමඤ්ඤාමානො මුත්තො
පාපිමත්තො. ඉමස්ස ඛවාහං භනෙත, භගවතා සම්බුද්ධෙහ භාසිතස්ස
එවං විජ්ජරෙන අත්ථං ආජානාමිති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු ඛො තිං භික්ඛු, මයා සම්බුද්ධෙහ
භාසිතස්ස විජ්ජරෙන අත්ථං ආජානාසි. රූපං ඛො භික්ඛු, මඤ්ඤාමානො
බඥො මාරස්ස, අමඤ්ඤාමානො මුත්තො පාපිමත්තො. වෙදනං-පෙ-
සඤ්ඤං-පෙ-සම්ඛාරෙ-පෙ-විඤ්ඤාණං මඤ්ඤාමානො බඥො මාරස්ස,
අමඤ්ඤාමානො මුත්තො පාපිමත්තො. ඉමස්ස ඛො භික්ඛු, මයා සම්බුද්ධෙහ
භාසිතස්ස එවං විජ්ජරෙන අත්ථං දට්ඨබ්බො'ති.

අථ ඛො සො භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනිද්දිත්වා-පෙ-භගවන්තං
පදක්ඛිණං කත්වා පක්කාමි. අථ ඛො සො භික්ඛු එකො වූපකථෙය්‍යා
-පෙ- අඤ්ඤාතරෙ ව පන සො භික්ඛු අරහතං අගොසිති.

වැර ඇති වූ නිවන් කරා යොමු කළ සිත් ඇති වූ වාස කරනුයේ නො බෝ කලකින් මැ යමක් සඳහා කුලපුත්තු මොනොවට ගිහිගෙන් නික් මැ බුදුසසුන්හි පැවිදි වෙත් ද, මගබ්බසර අවසනා වූ ඒ උතුම් අර්භ්‍යතාවය මෙ අත්බවහි මැ තමන් මැ මගනුවණින් දැන පසක් කොට එයට එළැඹූ වාස කෙළේ ය. “ජාතිය ක්ෂය විය, මගබ්බසර වැස නිමවන ලද, කරණි කරන ලද, මේ රහත්බව පිණිස අත්කිසෙක් නැතැ” යි දන්තේය. ඒ මහණ රහතුන් වහන්සේ අතර අන්‍යාතරයෙක් වූයේ යි.

1. 2. 2. 2.

මඤ්ඤාමාන සූත්‍රය

64. සැවැත්තුවර :

එකල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩහුන් තැනට එළැඹියේ යැ ... භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ ය :

“වහන්ස, ... (මම) නිවන් කරා යොමු කළ සිතැති වූ වාස කෙරෙමි ද, භාග්‍ය වතුන් වහන්සේ මට එබදු දහමක් සැකෙවින් දෙසන සේක් නම් මැනවි යි.

මහණ, තෘෂ්ණා - මාන - දෘෂ්ටි මඤ්ඤානා විසින් හඟනේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, මඤ්ඤානා විසින් නො හඟනේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වේ.

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දන්තා ලද යැ, සුගතයන් වහන්ස, දන්තා ලද යි.

මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දේශිත ධර්මයාගේ අර්ථය තෙපි කීසෙයින් විස්තර විසින් දනිවු ද යි ?

වහන්ස, රූපය මඤ්ඤානා විසින් හඟනේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, මඤ්ඤානා විසින් නො හඟනේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි. වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විභ්‍යාය මඤ්ඤානා විසින් හඟනේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, නො හඟනේ මිදුණේ වෙයි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් දේශිත මෙ භාෂිතයාගේ අර්ථ මෙසෙයින් මම විස්තර වශයෙන් දනිමි යි.

මහණ, මැනවි මැනවි. මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දේශනා කළ භාෂිතයාගේ අර්ථ මෙසෙයින් තෙපි විස්තර විසින් දනිවු නම් ඒ මනා යි. මහණ, රූපය තෘෂ්ණාදි මඤ්ඤානා විසින් හඟනේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, නො හඟනේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි. වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විභ්‍යාය මඤ්ඤානා විසින් හඟනේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, නො හඟනේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි. මහණ මා විසින් සැකෙවින් දේශිත ධර්මයාගේ අර්ථ මෙසෙයින් විස්තර වශයෙන් දනුයුතු.

එකල්හි ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැදකුණු කොට නික්මැ ගියේ යැ. ඉක්බිති ඒ මහණ එකලා වූ ගණයා කෙරෙන් වෙන් වූ ... එ මහණ රහතුන් වහන්සේ අතර අන්‍යාතරයෙක් වූයේ යි.

1. 2. 2. 3.

අභිනන්දන සුත්තං

65. ඥානප්‍රසාදය :

අථ ඛො අඤ්ඤාතරේ භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඞ්ඛමි.
උපසඞ්ඛමිත්වා -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං
එතදවොච :

සාධු මෙ භනෙත භගවා සඞ්ඛින්නෙන ධම්මං දෙසෙතු, - පෙ -
පභිත්තො විහරෙය්‍යන්ති.

අභිනන්දමානො ඛො භික්ඛු, බඥො මාරණං, අනභිනන්දමානො
මුත්තො පාපිමනො'ති.

අඤ්ඤාතං භගවා, අඤ්ඤාතං සුගතා'ති.

යථාකථං පන ත්වං භික්ඛු, මයං සඞ්ඛින්නෙන භාසිතං විජාරෙන
අත්ථං අඡානාසි'ති ?

රූපං ඛො භනෙත, අභිනන්දමානො බඥො මාරණං, අනභිනන්දමානො
මුත්තො පාපිමනො. වෙදනං - පෙ - සඤ්ඤා - පෙ - සඞ්ඛාරෙ - පෙ -
විඤ්ඤාණං අභිනන්දමානො බඥො මාරණං, අනභිනන්දමානො මුත්තො
පාපිමනො. ඉමං ඛො භික්ඛු, මයං සඞ්ඛින්නෙන භාසිතං එවං
විජාරෙන අත්ථං අඡානාසි'ති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු ඛො ත්වං භික්ඛු, මයං සඞ්ඛින්නෙන
භාසිතං එවං විජාරෙන අත්ථං අඡානාසි.

රූපං ඛො භික්ඛු, අභිනන්දමානො බඥො මාරණං, අනභිනන්දමානො
මුත්තො පාපිමනො. වෙදනං - පෙ - සඤ්ඤා - පෙ - සඞ්ඛාරෙ - පෙ -
විඤ්ඤාණං අභිනන්දමානො බඥො මාරණං, අනභිනන්දමානො මුත්තො
පාපිමනො. ඉමං ඛො භික්ඛු, මයං සඞ්ඛින්නෙන භාසිතං එවං
විජාරෙන අත්ථං දට්ඨබ්බො'ති.

අථ ඛො සො භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දිත්වා, -පෙ- භගවන්තං
පදක්ඛිණං තත්ථා පක්කාමි. අථ ඛො සො භික්ඛු එකො වූපකට්ඨො
-පෙ- අඤ්ඤාතරේ ච පන සො භික්ඛු අරහතං අභොසිති.

1. 2. 2. 4.

අනිවට්ඨ සුත්තං

66. ඥානප්‍රසාදය :

අථ ඛො අඤ්ඤාතරේ භික්ඛු -පෙ- භගවන්තං එතදවොච :

සාධු මෙ භනෙත භගවා සඞ්ඛින්නෙන ධම්මං දෙසෙතු, යමහං
භගවතො ධම්මං සුත්වා එකො වූපකට්ඨො අප්පමත්තො අතාපි
පභිත්තො විහරෙය්‍යන්ති

1. 2. 2. 3.

අභිනන්දන සුත්‍රය

65. සැවැත්තුවර :

එකල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩහුන් තැනට එළඹීමේ යැ, එළඹී ... එකත්පසෙකැ හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ ය :

“වහන්ස, ... (මම) නිවන් කර යොමු කළ සිතැති වැ වාස කෙරෙමි ද, මට එබඳු දහමක් සැකෙවින් දේශනා කරන සේක් නම් මැනැවි”යි.

“මහණ, කෘෂ්ණාදි වීසින් අභිනන්දන කරනුයේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, අභිනන්දන නො කරනුයේ පාපිමත්හුගේ (මරහුගේ) පාශයෙන් මිදුණේ වෙයි.”

“භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දන්තා ලද යැ, සුගතයන් වහන්ස දන්තා ලද”යි.

“මහණ, මා වීසින් සැකෙවින් දේශිත ධර්මයාගේ අර්ථ කෙසේ නම් තෙපි වීස්තර වීසින් දැනිවු ද ?”

වහන්ස, රූපය, අභිනන්දන කරනුයේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, අභිනන්දන නො කරනුයේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි. වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විභ්‍යාස අභිනන්දන කරනුයේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, අභිනන්දන නො කරනුයේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වීසින් සැකෙවින් දේශිත ධර්මයාගේ අර්ථ මෙසෙයින් මම වීස්තර වශයෙන් දැනිමි යි.

මහණ, මනා යැ මනා යැ, මහණ, මා වීසින් සැකෙවින් දේශිතධර්මයාගේ අර්ථ මෙසෙයින් තෙපි වීස්තර ලෙස දැනිවු.

මහණ, රූපය අභිනන්දන කරනුයේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, අභිනන්දන නො කරනුයේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි. වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විභ්‍යාස අභිනන්දන කරනුයේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, අභිනන්දන නො කරනුයේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි. මහණ, මා වීසින් සැකෙවින් දේශිත මේ ධර්මයාගේ අර්ථ මෙසෙයින් වීස්තර ලෙස දනැහු යි.

එකල්හි ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගෙන ... භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැදකුණු කොට නික්ම ගියේ යැ. ඉක්බිති ඒ මහණ එකලා වැ ගණයා කෙරෙත් වෙන් වැ ... ඒ මහණ රහතුන් වහන්සේ අතර අන්‍යතරයක් වූයේ යි.

1. 2. 2. 4.

අනිච්ච සුත්‍රය

66. සැවැත්තුවර :

එකල්හි එක්තරා මහණෙක් ... භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ ය.

“වහන්ස, මම යම් දහමක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් අසා එකලා වූයෙමි ගණයා කෙරෙත් වෙන්වූයෙමි නො පමාවූයෙමි කෙලෙස් තවන වැර ඇතියෙමි, නිවන් කර යොමු කළ සිත් ඇතියෙමි, වාස කෙරෙමි නම්, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට එබඳු දහමක් දෙයනසේක් නම් මැනැවි”යි.

යං ඛො භික්‍ෂු, අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්දො පභාතබ්බො'ති.

අඤ්ඤාතං භගවා අඤ්ඤාතං සුගතා'ති.

යථාකථං පන නිං භික්‍ෂු, මයා සම්බුද්ධොපායන භාසිතස්ස විජාරොන අත්ථං ආජානාසි'ති.

රූපං ඛො භනෙත, අනිච්චං, තත්‍ර මෙ ඡන්දො පභාතබ්බො, වේදනා අනිච්චා - පෙ - සඤ්ඤා අනිච්චා - පෙ - සංකාරා අනිච්චා - ප - විඤ්ඤාණං අනිච්චං, තත්‍ර මෙ ඡන්දො පභාතබ්බො, ඉමස්ස ඛවා'හං භනෙත, භගවතා සම්බුද්ධොපායන භාසිතස්ස ථවං විජාරොන අත්ථං ආජානාමි'ති.

සාධු සාධු භික්‍ෂු, සාධු ඛො නිං භික්‍ෂු, මයා සම්බුද්ධොපායන භාසිතස්ස විජාරොන අත්ථං ආජානාසි, රූපං ඛො භික්‍ෂු, අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්දො පභාතබ්බො වේදනා - පෙ - සඤ්ඤා - පෙ - සංකාරා - පෙ - විඤ්ඤාණං අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්දො පභාතබ්බො. ඉමස්ස ඛො භික්‍ෂු, මයා සම්බුද්ධොපායන භාසිතස්ස ථවං විජාරොන අත්ථං දට්ඨබ්බො'ති.

අථ ඛො සො භික්‍ෂු, භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතාං - පෙ - අඤ්ඤාතයෙ ව පන සො භික්‍ෂු අරහතං අභොසිති.

1. 2. 2. 5.

දුක්ඛ සුතං

67. සංවජ්ජිතං :

අථ ඛො අඤ්ඤාතයෙ භික්‍ෂු - පෙ - ථගමනතං නිසිද්ධො ඛො සො භික්‍ෂු භගවතං ථගදවොච :

සාධු මෙ භනෙත භගවා සම්බුද්ධොපායන ධම්මං දෙසෙතු - පෙ - පතිතතො විහරෙය්‍යනති.

යං ඛො භික්‍ෂු, දුක්ඛං, තත්‍ර තෙ ඡන්දො පභාතබ්බො'ති.

අඤ්ඤාතං භගවා' අඤ්ඤාතං සුගතා'ති.

යථාකථං පන නිං භික්‍ෂු, මයා සම්බුද්ධොපායන භාසිතස්ස විජාරොන අත්ථං ආජානාසි'ති ?

රූපං ඛො භනෙත, දුක්ඛං, තත්‍ර මෙ ඡන්දො පභාතබ්බො, වේදනා දුක්ඛා - පෙ - සඤ්ඤා දුක්ඛා - පෙ - සංකාරා දුක්ඛා - පෙ - විඤ්ඤාණං දුක්ඛං, තත්‍ර මෙ ඡන්දො පභාතබ්බො. ඉමස්ස ඛවා'හං භනෙත, භගවතා සම්බුද්ධොපායන භාසිතස්ස ථවං විජාරොන අත්ථං ආජානාමි'ති

මහණ, යමක් අනිත්‍ය ද, එහි තොපගේ තෘෂ්ණා ඡන්දය දුරලියයුතු යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දන්තාලද යැ, සුගතයන් වහන්ස, දන්තා ලද යි.

මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දේශිත ධර්මයාගේ අර්ථ කිසෙයින් තෙපි විස්තර විසින් දැනුවි ද ?

වහන්ස, රූපය අනිත්‍ය යැ, එහි ලා මාගේ තෘෂ්ණාවන්දය ප්‍රභාණය කළයුතු වෙයි. වේදනාව අනිත්‍ය යැ. ... සංඥාව අනිත්‍ය යැ, ... සංස්කාර අනිත්‍ය යැ, ... විඤ්ඤාය අනිත්‍ය යැ, එහි ලා මාගේ තෘෂ්ණාවන්දය ප්‍රභාණය කළයුතු වේ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් දේශිත මේ ධර්මයාගේ අර්ථ මම විස්තර වශයෙන් මෙසේ දැනිමි යි.

මැනවි මැනවි මහණ. මහණ මා විසින් සැකෙවින් දේශිත ධර්මයාගේ අර්ථ මෙසේ විස්තර වශයෙන් දැනුවි, මහණ, රූපය අනිත්‍ය යැ, එහි ලා තොපගේ තෘෂ්ණාවන්දය හළයුතු යි. වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය අනිත්‍ය යැ, එහි ලා තොපගේ තෘෂ්ණාවන්දය හළයුතු යි. මහණ මා විසින් සැකෙවින් භාෂිත මේ ධර්මයාගේ අර්ථ මෙසේ දකුණින් යි.

එකල්හි ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගෙන ... ඒ මහණ රහතුන් අතර අනාතරයෙක් වූයේ යි.

1. 2. 2. 5.

දුක්ඛ සූත්‍රය

07. සැවැත්තුවර :

එකල්හි එක්තරා මහණෙක් ... එකත්පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ ය :

වහන්ස, මම ... නිවන් කරා යොවුකළ සිතැයි වැ වාස කෙරෙමි නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට එබඳු දහමක් සැකෙවින් දෙයනසේක් නම් මැනවි යි.

මහණ, යමක් දුක් ද එහි ලා තොපගේ තෘෂ්ණාවන්දය හළයුතු යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දන්තා ලද යැ, සුගතයන් වහන්ස, දන්තා ලද යි.

මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දේශිත විචතයාගේ අර්ථ කවර අයුරකින් තෙපි විස්තර වශයෙන් දැනුවි ද යි.

වහන්ස, රූපය දුක් යැ, එහි ලා මාගේ තෘෂ්ණාවන්දය හළයුතු වෙයි, වේදනාව දුක් යැ, ... සංඥාව දුක් යැ ... සංස්කාර දුක් යැ ... විඤ්ඤාය දුක් යැ, එහි ලා මාගේ තෘෂ්ණාවන්දය හළයුතු වෙයි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් දේශිත මේ ධර්මයාගේ අර්ථ මම විස්තර වශයෙන් මෙසේ දැනිමි යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු ඛො නිං භික්ඛු, මයං සඛිඤ්ඤාන භාසිතස්ස විජාරෙන අත්ථං ආජානාසි. රූපං ඛො භික්ඛු, දුක්ඛං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. වේදනා-පෙ-සංඝාතො දුක්ඛා-පෙ-සංඝාතො දුක්ඛා-පෙ-විඤ්ඤාණං දුක්ඛං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. ඉමස්ස ඛො භික්ඛු, මයං සඛිඤ්ඤාන භාසිතස්ස ඵලං විජාරෙන අත්ථො දට්ඨබ්බො'ති.

අථ ඛො සො භික්ඛු, භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතාං - පෙ - අඤ්ඤාතරො ව පන සො භික්ඛු අරහතං අගොසි'ති.

1. 2. 2. 6.

අනන්ත සුතතං.

මී. සංවජ්ඣයං :

අථ ඛො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු-පෙ-ඵකම්මන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං ඵතදවොච :

සාධු මෙ භන්තෙ, භගවා සඛිඤ්ඤාන ධම්මං දෙසෙතු - පෙ - පභිතන්නො විහරෙය්හති.

යො ඛො භික්ඛු, අනන්තා, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො'ති.

අඤ්ඤාතං භගවා, අඤ්ඤාතං සුගතාති.

ගථාකථං පන නිං භික්ඛු, මයං සඛිඤ්ඤාන භාසිතස්ස විජාරෙන අත්ථං ආජානාසි'ති ?

රූපං ඛො භන්තෙ, අනන්තා, තත්‍ර මෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. වේදනා අනන්තා-පෙ-සංඝාතො අනන්තා-පෙ-සංඝාතො අනන්තා-පෙ-විඤ්ඤාණං අනන්තා, තත්‍ර මෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. ඉමස්ස ඛො'හං භන්තෙ, භගවතා සඛිඤ්ඤාන භාසිතස්ස ඵලං විජාරෙන අත්ථං ආජානාමි'ති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු ඛො නිං භික්ඛු, මයං සඛිඤ්ඤාන භාසිතස්ස ඵලං විජාරෙන අත්ථං ආජානාසි. රූපං ඛො භික්ඛු, අනන්තා, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. වේදනා-පෙ-සංඝාතො අනන්තා-පෙ-සංඝාතො අනන්තා, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. ඉමස්ස ඛො භික්ඛු, මයං සඛිඤ්ඤාන භාසිතස්ස ඵලං විජාරෙන අත්ථො දට්ඨබ්බො'ති.

අථ ඛො සො භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතාං - පෙ - අඤ්ඤාතරො ව පන සො භික්ඛු අරහතං අගොසි'ති.

මැනැව් මැනැව් මහණ. මහණ, මා විසින් සැකෙවින් කියන ලද වචනයාගේ අර්ථ තෙපි විස්තර වශයෙන් දැනිවු, මහණ, රූපය දුක් යැ, එහි ලා තොපගේ තෘෂ්ණාවර්තය හළයුතු ය. වේදනාව දුක් යැ ... සංඥාව දුක් යැ ... සංස්කාර දුක් යැ ... විඤ්ඤා දුක් යැ. එහි ලා තොපගේ තෘෂ්ණාවර්තය හළයුතු යි. මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දේශිත මේ වචනයාගේ අර්ථ විස්තර වශයෙන් මෙසේ දතයුත්තේ යි.

එ කල්හි, එ මහණ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගෙන ... ඒ මහණ රහතුන් අතර අත්‍යන්තරයෙන් වූයේ යි.

1. 2. 2. 6.

අනන්ත සූත්‍රය

68. සැවැත්තුවර :

එකල්හි එක්තරා මහණෙක් ... එකත්පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ :

වහන්ස, මම ... නිවන් කරා යොමු කළ සිතැති වැ වාස කෙරෙමි ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට එබඳු දහමක් සැකෙවින් දෙසනසේක් නම් මනා යි.

මහණ, යමක් අනාත්ම ද එහි ලා තොපගේ තෘෂ්ණාවර්තය ප්‍රභාණ කළයුතු.

භාග්‍යවතුන් වහන්ස දන්නා ලද යැ, සුගතයන් වහන්ස දන්නා ලද යි.

මහණ, මා විසින් සැකෙවින් පවසන ලද වචනයාගේ අරුත් තෙපි කියෙයින් විතර විසින් දැනිවු දැ යි ?

වහන්ස, රූපය අනාත්ම යි, එහි ලා මාගේ තෘෂ්ණාවර්තය ප්‍රභාණ කළයුතු වෙයි. වේදනාව අනාත්ම යි ... සංඥාව අනාත්ම යි ... සංස්කාර අනාත්ම යි ... විඤ්ඤා අනාත්ම යි, එහි ලා මාගේ තෘෂ්ණාවර්තය ප්‍රභාණ කළයුතු වේ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශිත ධර්මයාගේ අර්ථ මම මෙසේ විස්තර වශයෙන් දැනිමි යි.

මහණ, මැනැව් මැනැව්. මහණ, මා විසින් සැකෙවින් පවසන ලද වචනයාගේ අරුත් තෙපි විතර විසින් මෙසේ දැනිවු, ඒ මැනැව්. මහණ, රූපය අනාත්ම යි, එහි ලා තෘෂ්ණාවර්තය ප්‍රභාණ කටයුතු යි, වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤා අනාත්ම යි, එහි ලා තෘෂ්ණාවර්තය ප්‍රභාණ කටයුතු. මහණ, මා විසින් සැකෙවින් පැවැසූ වචනයාගේ අරුත් විතර විසින් මෙසේ දතයුත්තේ යි.

එකල්හි එ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගෙන ... එ මහණ රහතුන් අතර අත්‍යන්තරයෙන් වූයේ යි.

1. 2. 2. 7.

අනත්තනිය සුත්තං

69. සාවජ්ඣං :

අථ ඛො අඤ්ඤානරො භික්ඛු-පෙ-ඵකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච :

සාධු මෙ භනෙත, භගවා සම්බුද්ධෙන ධම්මං දෙසෙතු-පෙ-පභිත්තෙතා විහරෙය්‍යන්ති.

යං ඛො භික්ඛු අනත්තනියං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බොති.

අඤ්ඤාතං භගවා අඤ්ඤාතං සුගතා'ති.

සථාකථං පන ත්වං භික්ඛු, මයා සම්බුද්ධෙන භාසිතස්ස වින්දාරෙන අන්තං අඤ්ඤාතාසි'ති ?

රූපං ඛො භනෙත, අනත්තනියං, තත්‍ර මෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, වේදනා අනත්තනියා, තත්‍ර මෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, සංකාර අනත්තනියා, තත්‍ර මෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. විඤ්ඤාණං අනත්තනියං, තත්‍ර මෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, ඉමස්ස ඛො'හං භනෙත භගවතා සම්බුද්ධෙන භාසිතස්ස ඵලං වින්දාරෙන අන්තං අඤ්ඤාතාමිති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු ඛො ත්වං භික්ඛු, මයා සම්බුද්ධෙන භාසිතස්ස වින්දාරෙන අන්තං අඤ්ඤාතාසි, රූපං ඛො භික්ඛු, අනත්තනියං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. වේදනා අනත්තනියා - පෙ - සංකාර අනත්තනියා - පෙ - සංකාර අනත්තනියා - පෙ - විඤ්ඤාණං අනත්තනියං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. ඉමස්ස ඛො භික්ඛු, මයා සම්බුද්ධෙන භාසිතස්ස ඵලං වින්දාරෙන අන්තං අඤ්ඤාතාමිති.

අථ ඛො සො භික්ඛු, භගවතො භාසිතං අභිනාදිත්වා - පෙ - අඤ්ඤානරො ච පන සො භික්ඛු අරහතං අනොසිති.

1. 2. 2. 8.

රජනීය සුත්තං

70. සාවජ්ඣං :

අථ ඛො අඤ්ඤානරො භික්ඛු-පෙ-ඵකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනෙත, භගවා සම්බුද්ධෙන ධම්මං දෙසෙතු සමභං භගවතො ධම්මං සුත්වා ඵකො වූපකවෙය්‍යං අපමන්තො අත්ථාපි පභිත්තෙතා විහරෙය්‍යන්ති.

යං ඛො භික්ඛු, රජනීයසංඝස්සිතං තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බොති.

අඤ්ඤාතං භගවා, අඤ්ඤාතං සුගතාති.

1. 2. 2. 7.

අනතතනිය සූත්‍රය

69. සැවැත්තුවර :

එකල්හි එක්තරා මහණෙක් ... එකත් පයෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ ය :

වහන්ස, මම ... නිවන කරා යොමු කළ සිතැති වැ වාස කෙරෙමි ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට එබඳු දහමක් සැකෙවින් දේශනා කරන සේක් නම් මනා යි.

මහණ, යමක් තමා අයත් ද, එහි තෘෂ්ණාවිජන්දය හළයුතු යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දන්තා ලද යැ, සුගතයන් වහන්ස, දන්තා ලද යි.

මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දේශිත මේ වචනයාගේ අර්ථ කියෙයින් තෙපි වීස්තර වශයෙන් දනිමු ද යි ?

වහන්ස, රූපය තමා අයත් නො වෙයි, එහි ලා මාගේ තෘෂ්ණාවිජන්දය හළයුතු වේ. වේදනාව තමා අයත් නො වෙයි, එහි ලා මාගේ තෘෂ්ණාවිජන්දය හළයුතු වේ. සංඥාව ... සංස්කාර තමා අයත් නො වෙයි, එහි ලා මාගේ තෘෂ්ණාවිජන්දය හළයුතු වේ. විඤ්ඤා තමා අයත් නො වෙයි, එහි ලා මාගේ තෘෂ්ණාවිජන්දය හළයුතු වේ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් දේශිත මේ ධර්මයාගේ අර්ථ මම මෙසේ වීස්තර වශයෙන් දනිමි යි.

මහණ, මැනවි, මැනවි. මහණ මාවිසින් සැකෙවින් පැවැසූ වචනයේ අරුත් මෙසේ තෙපි වීතර වීසින් දනිමු. මහණ, රූපය තමා සතු නොවෙයි, එහි ලා තොපගේ තෘෂ්ණාවිජන්දය හළයුතු ය. වේදනාව තමා සතු නො වෙයි, ... සංඥාව තමා සතු නො වෙයි ... සංස්කාර තමා සතු නො වෙයි ... විඤ්ඤා තමා සතු නො වෙයි. එහි ලා තොපගේ, තෘෂ්ණාවිජන්දය හළයුතු. මහණ මා විසින් සැකෙවින් පැවැසූ මේ වචනයේ අරුත් මෙසේ වීස්තර වශයෙන් දනුන්නේ යි.

එකල්හි එ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගෙන ... ඒ මහණ රහතුන් අතර අනාතරයෙක් ද වූයේ යි.

1. 2. 2. 8.

රජනිය සූත්‍රය

70. සැවැත්තුවර :

එකල්හි එක්තරා මහණෙක් ... එකත්පස්වැ හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් යම් දහමක් අසා එකලා වැ ගණයා කෙරෙත් වෙන්වැ නො පමා වැ කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ නිවන කරා යොමු කළ සිතැති වැ වාස කෙරෙමි ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එබඳු දහමක් මට දේශනා කරනසේක් නම් මැනවැ යි.

මහණ, රඤ්ජනද්‍රව්‍යාකාරයෙන් සිටී යමක් ඇත් ද, එහි තාගේ තෘෂ්ණාවිජන්දය ප්‍රභාණ කටයුතු යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දන්තා ලද යැ, සුගතයන් වහන්ස, දන්තා ලද යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යථාකථං පන ත්වං භික්ඛු, මයා සංඛිට්ඨෙතො හාසිතස්ස විජාරොන අත්ථං ආජානාසි?

රූපං ඛො හනො, රජනීයසණ්ඨිතං, තත්‍ර මෙ ඡන්‍දො පභාතබ්බො, වේදනා රජනීයසණ්ඨිතා, තත්‍ර මෙ ඡන්‍දො පභාතබ්බො, සඤ්ඤා-පෙ-සඤ්ඤා-පෙ-විඤ්ඤාණං රජනීයසණ්ඨිතං, තත්‍ර මෙ ඡන්‍දො පභාතබ්බො, ඉමස්ස ඛො'හං හනො හගවතා සංඛිට්ඨෙතො හාසිතස්ස එවං විජාරොන අත්ථං ආජානාමි'ති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු ඛො ත්වං භික්ඛු, මයා සංඛිට්ඨෙතො හාසිතස්ස විජාරොන අත්ථං ආජානාසි, රූපං ඛො භික්ඛු, රජනීය සණ්ඨිතං, තත්‍ර තෙ ඡන්‍දො පභාතබ්බො, වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ-සඤ්ඤා-පෙ-විඤ්ඤාණං රජනීයසණ්ඨිතං, තත්‍ර තෙ ඡන්‍දො පභාතබ්බො. ඉමස්ස ඛො භික්ඛු, මයා සංඛිට්ඨෙතො හාසිතස්ස එවං විජාරොන අත්ථො දට්ඨබ්බොති.

අථ ඛො සො භික්ඛු හගවතො හාසිතං අභිනාදිකා අනුමොදිකා උට්ඨායාසනා හගවතං අභිවාදෙකා පදකඛිණං කාකා පකකමි. අථ ඛො සො භික්ඛු එකො වූපකට්ඨා අපාමනො ආනාපි පතිතනො විහරනො න වීරසොචි යස්සත්ථාය කුලපුත්තා සම්මදෙවි අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජනති තදනුතතරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සං අභිඤ්ඤා සම්ප්පාදනා උපසම්පජ්ජා විහාසි. ඛිණං ජාති, වූසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉත්තතායාති අබ්භඤ්ඤාසි අඤ්ඤාතරො ච පන සො භික්ඛු අරහං අගොසිති.

1. 2. 2. 9.

රාධ සුත්තං

71. සාමන්තියං :

අථ ඛො ආයස්මා රාධො යෙන හගවා තෙනුපසංඛිතමි. උපසංඛිතමිකා හගවතං අභිවාදෙකා එකමනං භිසිදි. එකමනං නිසිනො ඛො ආයස්මා රාධො හගවතං එතදවොච :

“කථනනු ඛො හනො, ජානනො කථං පස්සනො ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛතිථා ච සංඛිට්ඨිතො අභිකාරමිඤ්චකාර මානානුසයො න භොනාති”ති?

යං කිඤ්චි රාධ, රූපං අභිනානාගතපච්චුප්පනං අජ්ඣිතං වා ඛතිථා වා ඔලාරිකං වා සුමුමං වා හිනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා සංඛිට්ඨං රූපං “නෙතං මම, නෙසොභමිසමි, න මෙසො අනතා”ති. එවමෙන යථාභූතං සම්මප්පාදාය පස්සාති. යා කාචි වේදනා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා-පෙ-යෙ කෙචි සඤ්ඤා-පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අභිනානාගතපච්චුප්පනං අජ්ඣිතං වා ඛතිථා වා ඔලාරිකං වා සුමුමං වා හිනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා සංඛිට්ඨං

මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දේශිත වචනයේ අර්ථ කියෙයින් තෙපි විස්තර විසින් දැනිවු ද දී ?

වහන්ස, රූපය රක්ඛ්‍යත්වයාකාරයෙන් සිටියේ ය, එහිලා මාගේ තෘෂ්ණාවන්දය ප්‍රභාණ කටයුතු වෙයි. වේදනාව රක්ඛ්‍යත්වයාකාරයෙන් සිටියා යැ, එහි ලා මාගේ තෘෂ්ණාවන්දය ප්‍රභාණ කටයුතු වෙයි. සංඥාව... සංස්කාර... විඤ්ඤාය රක්ඛ්‍යත්වයාකාරයෙන් සිටියේ යැ, එහිලා මාගේ තෘෂ්ණාවන්දය ප්‍රභාණ කටයුතු වේ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් දේශිත මේ ධර්මයාගේ අර්ථ මම මෙසේ විස්තර වශයෙන් දැනිමි යි.

මහණ, මැනැව් මැනැව්. මහණ මා විසින් සැකෙවින් දේශිත වචනයාගේ අර්ථ තෙපි විස්තර විසින් දැනිවු. ඒ මැනැව්. මහණ රූපය රක්ඛ්‍යත්වයාකාරයෙන් සිටියේ වෙයි. එහිලා තොපගේ තෘෂ්ණාවන්දය ප්‍රභාණ කළයුතු යැ, වේදනාව... සංඥාව... සංස්කාර... විඤ්ඤාය රක්ඛ්‍යත්වයාකාරයෙන් සිටියේ වෙයි, එහිලා තොපගේ තෘෂ්ණාවන්දය ප්‍රභාණ කළයුතු.

එකල්හි ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගෙන අනුමෝදන් වැ හුනස්තෙන් නැගී සිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අභිවාදනා කොට නික්මැ ගියේ යැ. ඉක්බිති ඒ මහණ එකලා වැ ගණයා කෙරෙන් වෙන් වැ නො පමා වැ කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ නිවන කරා යොමු කළ සිතැති වැ වාස කරනුයේ නොබෝ කලකින් මැ යමක් සඳහා කුලපුත්ත මොනොවට ගිහිගෙන් නික්මැ සසුන්හි පැවිදි වෙන් ද, බබ්බර කෙළවර කොට ඇති ඒ උතුම් අර්හත්වය තමා මැ දූත පසක් කොට එයට එළැඹු වාස කෙළේ යි. "ජාතිය ක්ෂය වියැ, බබ්බර වැස නිව්වන ලදී. කරුණි කරන ලද, මෙ රහත් බව සඳහා කළමනා අත් කියෙක් නැතැ"යි වෙසෙයින් දන්තේ යැ. ඒ මහණ රහතුන් අතුරෙහි අන්‍යතරයෙක් ද වූයේ යි.

1. 2. 2. 9.

රාධ සූත්‍රය

71. සැවැත්තුවර :

එකල්හි ආයුෂ්මත් රාධ තෙරඥාවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩහුන් තැනට එළැඹීයහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත් පසෙකැ හුන්හ. එකත් පසෙකැ හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරඥාවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ :

වහන්ස, කියෙයින් දන්නා කියෙයින් දක්නා පුභුල්භට සවිඤ්ඤාක මේ ශරීරයෙහිත් බාහිර රූපාදි සර්වත්‍රිත්තයන්හිත් අභංකාර දෘෂ්ටිය - මිථිකාර තෘෂ්ණාව - මාන යන අනුශයධර්මයෝ නො වෙත් ද දී ?

රාධය, අතීත - අනාගත - ප්‍රත්‍යූත්පන්න යම් රූපයෙක් ඇත් ද, අධ්‍යාත්ම හෝ බාහිර හෝ ඖදරික හෝ සුක්ෂ්ම හෝ භීත හෝ ප්‍රණීත හෝ දුර හෝ ලුහු හෝ යම් කිසි රූපයෙක් ඇත් ද, ඒ සියලු රූපය "තෙල මාගේ නොවෙයි, තෙල මම නොවෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙයි" මෙසේ තෙල යථාභූත කොට සමාසක් ප්‍රඥවෙන් දකියි. යම් කිසි වේදනාවක් ... යම්කිසි සංඥාවක් ... යම් කිසි සංස්කාර ... අතීත - අනාගත - ප්‍රත්‍යූත්පන්න යම් විඤ්ඤායෙක් ඇත් ද, අධ්‍යාත්ම වෙවයි බාහිර වෙවයි ඖදරික වෙවයි සුක්ෂ්ම වෙවයි භීත වෙවයි ප්‍රණීත වෙවයි දුර වෙවයි ලුහු වෙවයි යම් කිසි විඤ්ඤායෙක්

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙතොභමසමි, න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පසාකී. එවං ඛො රාධි, ජානතො එවං පසාතො ඉමිසමිඤ්ඤා සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛතිඤ්ඤා ව සබ්බනිෂිතෙතසු අභිඛිකාරමච්චිකාරමානානුසයා න භොනනීති. -පෙ- අඤ්ඤාතරො ව පනායසමා රාඛො අරහතං අභොසීති.

1. 2. 2. 10.

සුරාධ සුත්තං

72. භාවජජීයං :

අථ ඛො ආයසමා සුරාඛො යෙන භගව, තෙනුපසඛිකමි. උපසඛිකමිතා භගවතාං අභිවාදෙතා එකමතාං තිසිදි. එකමතාං තිසිනො ඛො ආයසමා සුරාඛො භගවතාං එතදවොච :

කථනසු ඛො භතො, ජානතො කථං පසාතො ඉමිසමිඤ්ඤා සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛතිඤ්ඤා ව සබ්බනිෂිතෙතසු අභිඛිකාරමච්චිකාරමානාපගතං මානසං භොති, විධා සමච්ඡිකතනං සතාං සුචිත්තතනාති ?

යං කිඤ්චි සුරාධ, රූපං අභිනානාගතපච්චුප්පතාං අජඛිතාං වා ඛතිඤ්ඤා වා ඔදාරිකං වා සුබ්බමං වා හිනං වා පඤ්ඤිතං වා යං දුරෙ සතතිකෙ වා, සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙතොභමසමි, න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දිසා අනුපාදා විමුතො භොති.

යා කාචි වෙදනා-පෙ-යා කාචි සඤ්ඤා-පෙ-යෙ කෙචි සඛිකාර-පෙ-යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අභිනානාගතපච්චුප්පතාං අජඛිතාං වා ඛතිඤ්ඤා වා ඔදාරිකං වා සුබ්බමං වා හිනං වා පඤ්ඤිතං වා යං දුරෙ සතතිකෙ වා, සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙතොභමසමි, න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දිසා අනුපාදා විමුතො භොති.

එවං ඛො සුරාධ, ජානතො එවං පසාතො ඉමිසමිඤ්ඤා සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛතිඤ්ඤා ව සබ්බනිෂිතෙතසු අභිඛිකාරමච්චිකාරමානාපගතං මානසං භොති. විධා සමච්ඡිකතනං සතාං සුචිත්තතනාති. -පෙ- අඤ්ඤාතරො ව පනායසමා සුරාඛො අරහතං අභොසීති.

අරහතවග්ගො දුතියො

තසසුඤ්ඤානං :

උපාදිය මඤ්ඤාමානො අථොපි අභිනානනා
අතිවිටං දුක්ඛං අනතතා ව අනතතනියං රජනියසණ්ඨිතං
රාධි සුරාධෙන වෙච්චි දුතියො පුට්ඨො වග්ගො.

ඇත් ද ඒ සියලු විඤ්ඤාය "තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම නො වෙයි" මෙසේ තෙල ඇති සැටි සමාක්ප්පඤ්ඤායන් දකියි. රාධය මෙසේ දන්නා මෙසේ දන්නා පුභුල්භට සවිඤ්ඤාක මේ ශරීරයෙහිත් බාහිර රූපාදි සර්ව නිමිත්ත විෂයෙහිත් අභංකාර දෘෂ්ටිය - මමිකාර නාස්තොව - මාන යන අනුශයයෝ නො වෙත් යි ... ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ රහතුන් අතුරෙහි අන්‍යාතර වූහ යි.

1. 2. 2. 10.

සුරාධ සූත්‍රය

72. සැවැත්තුවර :

එකල්හි ආයුෂ්මත් සුරාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩහුන් කැනට එළැඹියහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙකැ හුන්හ. එකත්පසෙකැ හුන් ආයුෂ්මත් සුරාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ :

වහන්ස, කිසෙයින් දන්තහුගේ කිසෙයින් දක්තහුගේ සිත සවිඤ්ඤාක වූ මේ කයෙහිත් බැහැර රූපාදි සියලු නිමිති විෂයෙහිත් අභිධිකාර (-දිවයි) මමිධිකාර (-තණ්හා) මාන පහවූයේ වේ ද, මාන කොටස් මැනැවින් ඉක්ම වූයේ ක්ලෙශවාපශමයෙන් ශාන්ත වූයේ කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදුණේ වේ ද යි ?

සුරාධ, අධ්‍යාත්ම වේවයි බාහිර වේවයි ඖදරික වේවයි සුක්ෂ්ම වේවයි භීත වේවයි ප්‍රණීත වේවයි අභීත - අනාගත - ප්‍රත්‍යුත්පන්න යම්කිසි රූපයක් ඇත් ද දුර හෝ ළඟ හෝ යම් රූපයක් ඇත් ද ඒ සියලු රූපය "තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම නො වෙ ය" යි මෙසේ තෙල ඇති සැටි සමාක්ප්පඤ්ඤායන් දන උපාදන විසින් නො ගෙන කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදුණේ වෙයි.

යම්කිසි වේදනාවක් ... යම්කිසි සංඥාවක් ... යම්කිසි සංස්කාර ... අභීත - අනාගත - ප්‍රත්‍යුත්පන්න වූ අධ්‍යාත්ම වේවයි බාහිර වේවයි ඖදරික වේවයි සුක්ෂ්ම වේවයි භීත වේවයි ප්‍රණීත වේවයි යම්කිසි විඤ්ඤායක් ඇත් ද, දුර හෝ ළඟ හෝ යම් විඤ්ඤායක් ඇත් ද, ඒ සියලු විඤ්ඤාය "තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම නො වෙ ය" යි මෙසේ තෙල ඇති සැටි සමාක්ප්පඤ්ඤායන් දන උපාදන විසින් නො ගෙන කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදුණේ වෙයි.

සුරාධ, මෙසේ දන්තහුගේ මෙසේ දක්තහුගේ සිත මේ විඤ්ඤාක සහිත කයෙහි ද, බාහිර සියලු නිමිත්තයන්හි ද දිවයි - තණ්හා - මානයෙන් පහවූයේ වෙයි, මාන කොටස් මොනොවට ඉක්ම වූයේ ශාන්ත වූයේ මොනොවට මිදුණේ වෙයි. ... ආයුෂ්මත් සුරාධ තෙරණුවෝ රහතුන් අතුරෙහි අන්‍යාතර කෙනෙක් වූහ යි.

දෙවැනි අරහන්තවර්ග යි

එහි උද්දනය :

උපාදිය, මඤ්ඤාමාන, යළි අභිනන්දනා අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත, අත්තනිය, රජනිය, රාධ, සුරාධ ද යි සූත්‍ර දශයකින් දෙවැනි වර්ගය පිරුණේ වෙයි.

3. බජ්ජනියවගො

1. 2. 3. 1.

අසාද සුතනං

73. සාවජ්ඣයං :

අසුතවා භික්ඛවෙ, පුට්ඨජනො රූපස්ස අසාදස්ස ආදිනවස්ස නිස්සරණස්ස යථාභුතං නපජානාති. වේදනාය අසාදස්ස ආදිනවස්ස නිස්සරණස්ස යථාභුතං නපජානාති. සඤ්ඤාය-පෙ-සංඛාරානං-පෙ-විඤ්ඤාණස්ස අසාදස්ස ආදිනවස්ස නිස්සරණස්ස යථාභුතං නපජානාති.

සුතවා ච ඛො භික්ඛවෙ අරියසාවකො රූපස්ස අසාදස්ස ආදිනවස්ස නිස්සරණස්ස යථාභුතං පජානාති, වේදනාය-පෙ-සංඤ්ඤාය-පෙ-සංඛාරානං-පෙ-විඤ්ඤාණස්ස අසාදස්ස ආදිනවස්ස නිස්සරණස්ස යථාභුතං පජානාති.

1. 2. 3. 2.

පඨම සමුදය සුතනං

74. සාවජ්ඣයං :

අසුතවා භික්ඛවෙ, පුට්ඨජනො රූපස්ස සමුදයස්ස අත්ඛිමස්ස අසාදස්ස ආදිනවස්ස නිස්සරණස්ස යථාභුතං නපජානාති. වේදනාය - පෙ - සඤ්ඤාය - පෙ - සංඛාරානං - පෙ - විඤ්ඤාණස්ස සමුදයස්ස අත්ඛිමස්ස අසාදස්ස ආදිනවස්ස නිස්සරණස්ස යථාභුතං නපජානාති.

සුතවා ච ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකො රූපස්ස සමුදයස්ස අත්ඛිමස්ස අසාදස්ස ආදිනවස්ස නිස්සරණස්ස යථාභුතං පජානාති, වේදනාය - පෙ - සඤ්ඤාය - පෙ - සංඛාරානං - පෙ - විඤ්ඤාණස්ස සමුදයස්ස අත්ඛිමස්ස අසාදස්ස ආදිනවස්ස නිස්සරණස්ස යථාභුතං පජානාති.

1. 2. 3. 3.

දුතිය සමුදය සුතනං

75. සාවජ්ඣයං :

සුතවා භික්ඛවෙ, අරියසාවකො රූපස්ස සමුදයස්ස අත්ඛිමස්ස අසාදස්ස ආදිනවස්ස නිස්සරණස්ස යථාභුතං පජානාති. වේදනාය - පෙ - සඤ්ඤාය - පෙ - සංඛාරානං - පෙ - විඤ්ඤාණස්ස සමුදයස්ස අත්ඛිමස්ස අසාදස්ස ආදිනවස්ස නිස්සරණස්ස යථාභුතං පජානාති.

3. බේජනීය වර්ගය

1. 2. 3. 1.

අස්සාද සූත්‍රය

73. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, අග්‍රැතවත් පාච්ඡන්ත රූපයාගේ ආශ්වාද ද, ආදීනව ද, නිශ්ශරණ ද ඇති සැවි නො දනියි. වේදනාවගේ ... සංඥාවගේ ... සංස්කාරයන්ගේ ... විඤ්ඤායාගේ ආස්වාද ද, ආදීනව ද, නිශ්ශරණ ද ඇති සැවි නො දනියි.

මහණෙනි, ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක රූපයාගේ ආස්වාදත් ආදීනවත් නිශ්ශරණත් ඇති සැවි දනියි. වේදනාවගේ ... සංඥාවගේ ... සංස්කාරයන්ගේ ... විඤ්ඤායාගේ ආස්වාදත් ආදීනවත් නිශ්ශරණත් ඇති සැවි දනි යි.

1. 2. 3. 2.

පළමුවැනි සමුදය සූත්‍රය

74. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, අග්‍රැතවත් පාච්ඡන්ත රූපයාගේ සමුදය ද, අස්තභිගමය ද, ආස්වාදය ද, ආදීනව ද, නිශ්ශරණය ද ඇති සැවි නො දනියි. වේදනාවගේ ... සංඥාවගේ ... සංස්කාරයන්ගේ ... විඤ්ඤායාගේ සමුදය ද, අස්තභිගමය ද, ආස්වාදය ද, ආදීනව ද, නිශ්ශරණය ද ඇති සැවි නො දනියි.

මහණෙනි, ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක රූපයාගේ සමුදයත් අස්තභිගමයත්, ආස්වාදයත්, ආදීනවත්, නිශ්ශරණත් ඇති සැවි දනියි. වේදනාවගේ ... සංඥාවගේ ... සංස්කාරයන්ගේ ... විඤ්ඤායාගේ සමුදයත් අස්තභිගමයත් ආස්වාදයත් ආදීනවත් නිශ්ශරණයත් ඇති සැවි දනි යි.

1. 2. 3. 3.

දෙවැනි සමුදය සූත්‍රය

75. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක රූපයාගේ සමුදය ද, අස්තභිගමය ද, ආස්වාදය ද, ආදීනව ද, නිශ්ශරණය ද ඇති සැවි දනියි. වේදනාවගේ ... සංඥාවගේ ... සංස්කාරයන්ගේ ... විඤ්ඤායාගේ සමුදය ද, අස්තභිගමය ද, ආස්වාදය ද, ආදීනව ද, නිශ්ශරණය ද ඇති සැවි දනි යි.

1. 2. 3. 4.

පඨම අරහත්ත සුත්තං

76. සංවජ්ඣං :

රූපං භික්ඛවෙ, අනිච්චං. ශරීරිච්චං නං දුක්ඛං. සං දුක්ඛං තදනන්තා. ශරීරානන්තා නං “නෙතං මම, නෙතො”හමසමි න මෙතො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මපාඤ්ඤාය දර්ශබ්බං. වේදනා-පෙ-සංඤ්ඤා-පෙ-සංඛාරා-පෙ-විඤ්ඤාණං අනිච්චං. ශරීරිච්චං නං දුක්ඛං. සං දුක්ඛං තදනන්තා. ශරීරානන්තා නං “නෙතං මම, නෙතො”හමසමි න මෙතො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මපාඤ්ඤාය දර්ශබ්බං.

එවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතචා අරියසංවත්තො රූපසම්මපි නිබ්බිඤ්ඤා, වේදනාසම්මපි නිබ්බිඤ්ඤා, සංඤ්ඤාසම්මපි නිබ්බිඤ්ඤා, සංඛාරොසම්මපි නිබ්බිඤ්ඤා, විඤ්ඤාණසම්මපි නිබ්බිඤ්ඤා. නිබ්බිඤ්ඤා විරජ්ජති, විරාගා විමුක්ඛති. විමුක්ඛසම්මා විමුක්ඛමිති ඤාණං භොති, ඛිණ්ණා ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං තතං කර්මඤ්ඤාය භාපරං ඉත්තන්තායාති පජානාති.

යාවතා භික්ඛවෙ, සත්තාවාසා, යාවතා භවස්සං, එතෙ අත්තා එතෙ සෙට්ඨා ලොකස්මිං ශරීරං අරහත්තො”ති. ඉද්ධමචොච භගවා, ඉදං වතා සුගතො අපාපරං එතදචොච සත්තා :

1. සුඛිතො වත අරහත්තො - තණ්හා තෙසං න විජ්ජති අසම්මානො සමුච්ඡින්නො - මොහජාලං පදලිතං.
 2. අනෙජං තෙ අනුප්පන්නා - විතතං තෙසං අනාචිලං ලොකෙ අනුපලිතතා තෙ - බ්‍රහ්මභූතා අනාසවා.
 3. පඤ්ඤානිකං පරිඤ්ඤාය - සත්තසංඛම්මගොචරා පාසංසිතා සපුරිතා - පුත්තා බුද්ධස්ස ඕරසා.
 4. සත්තරතනසම්පන්නා - නිසු සික්ඛාසු සික්ඛිතා අනුච්චරන්ති මහාවිරා - පභිනිසංගෙරවා.
 5. දසසංකප්පි සම්පන්නා - මහාසංගා සමාහිතා එතෙ ඛො සෙට්ඨා ලොකස්මිං - තණ්හා තෙසං න විජ්ජති.
 6. අසෙඛඤ්ඤාණං උප්පන්නං - අනාමියං සමුස්සයො යො සාරො බ්‍රහ්මචරියස්ස - තස්මිං අපරපච්චයා.
- විශාසු හ විකම්පන්ති - විපජ්ජන්තා, පුත්තඛවා,
දන්තභූමිං අනුප්පන්නා - තෙ ලොකෙ විජ්ජාමිහො.
8. උද්ධං තිරිතං අපාචිතං - නාඤ්ඤා තෙසං න විජ්ජති නදන්ති තෙ සිහනාදා - බුද්ධා ලොකෙ අනුත්තරා’ති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

1. 2. 3. 4.

පළමුවැනි අරහත්ත සූත්‍රය

76. සැවැත්තුවර:

මහණෙනි, රූපය අනිත්‍ය යි, යමක් අනිත්‍ය ද, එය දුක් යි. යමක් දුක් ද, එය අනාත්ම යි. යමක් අනාත්ම ද එය “ තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙ ” යයි මෙසේ තෙල ඇති සැටි සමාක්ප්‍රඥයෙන් දක්කයුතු යැ. වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය අනිත්‍ය යි. යමක් අනිත්‍ය ද, එය දුක් යි. යමක් දුක් ද, එය අනාත්ම යි. යමක් අනාත්ම ද, එය “ තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙ.” යයි මෙසේ තෙල ඇති සැටි සමාක්ප්‍රඥයෙන් දක්කයුතු.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක රූපයෙහි දු කලකිරෙයි, වේදනායෙහි දු කලකිරෙයි, සංඥයෙහි දු කලකිරෙයි සංස්කාරයෙහි දු කල කිරෙයි විඤ්ඤායෙහි දු කලකිරෙයි. කලකිරෙනුයේ නො ඇලෙයි. නො ඇළීමෙන් මිදෙයි. මිදුණු කල්හි විමුක්තය යන ඥානය වෙයි. ‘ජාතිය ක්ෂය විය, ඛබ්බසර වැස නිමවන ලද, කරණි කරන ලද, මෙ අරහත්ත්වය පිණිස අත් කියෙක් නැතැ’යි දකියි.

මහණෙනි, සත්ත්වාවාස යම්කාක් ද, භවාග්‍රය යම්කාක් ද ඒකාක් ලෝකයෙහි මොහු අග්‍රයහ, මොහු ශ්‍රේෂ්ඨයහ. ඔහු කවරහ : රහත්හ යි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදලයේක සුගත වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙය වදරා යළි මතුදු තෙල වදල යේක :

1. රහත්හ ඒකාත්තයෙන් (ධ්‍යාන - මාර්ග - ඵල සුඛයෙන්) සුඛිතයහ, ඔවුනට තෘෂ්ණායෙක් නැත. නව්විධ අස්මිමානස රහත් මහ නුවණින් සිදින ලදී, මේහ නැමැති දල පළන ලදී.

2. ඔහු, අරහත්ත්වයට පැමිණියහ, ඔවුන්ගේ සිත කැළඹීම් රහිත ය, ඔහු ලෝකයෙහි තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් නො ඇලුණහ, ශ්‍රේෂ්ඨහ, ආසුර රහිතයහ.

3. පස්කඳු ත්‍රිවිධ පරිඤ්ඤෙන් පිරිසිදු දන සිටි ඔහු (සද්ධා - හිරි ආදී) සප්ත සද්ධර්ම ගෝචර කොට ඇතිහ, (නුවණැත්තන් විසින්) පැයසිය යුත්තාහ, සත්පුරුෂහ, බුදු රජාණන් වහන්සේගේ ඔරය පුත්‍රයහ.

4. සප්ත බෝධිංගරත්තයෙන් යුක්තයහ, ත්‍රිවිධ ශික්ෂායෙහි ශික්ෂිතයහ, මහාවීර වූ ඔහු ප්‍රභීණ භය හෙරව ඇත්තාහු (නිසැක වැ) හැසිරෙති.

5. (අසෙධසිලක්ඛන්ධාදී) දශ අංගයෙකින් යුක්තයහ, මහා නාගයහ, (උපචාර - අර්පණා ධ්‍යානයෙන්) සමාහිතයහ, මොහු වනාහි ශ්‍රේෂ්ඨ වෙති, ඔවුනට තෘෂ්ණා නැති.

6. රහත්පල නුවණ උපන, මේ අන්තිම ආත්මභවය යි. බ්‍රහ්මවය්‍යායාගේ යම් සාරයෙක් ඇත් ද, සාර සංඛ්‍යාත ඒ අරහත් ඵලයෙහි පරප්‍රත්‍යය රහිතයහ. (අනා උපකාර වීරහිත වැ ප්‍රත්‍යක්ෂ විසින් මැ පිළිවිද සිටියහ.)

7. ත්‍රිවිධ මාන කොටස්හි නො සැලෙති, පුනර්භවයෙන් මිදුණාහ, අරහත්ත්වයට, අනුප්‍රාප්තයහ, ඔහු ලෝකයෙහි (රාගාදිය) දිනා සිටියාහු යි.

8. උඩ - සරස - යට (පස්කඳෙහි හෝ කාලත්‍රයෙහි හෝ භවත්‍රයෙහි හෝ) ඔවුනට තෘෂ්ණායෙක් නැති. අනුත්තර වූ චතුස්සත්‍ය බුද්ධ වූ ඒ රහත්හ ලෝකයෙහි අභිතනාද කරන්නාහ යි.

1. 2. 3. 5.

දුතිය අරහනත සුතතං

77. සංවජ්ඣං :

රූපං භික්ඛවෙ, අනිච්චං. යදනිච්චං තං දුක්ඛං. යං දුක්ඛං තදනතතා. යදනතතා තං “නෙතං මම”, “නෙසො’හමස්මි”, “න මෙසො අතතා” ති ඵවමෙතං යථාභූතං සම්පපාඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. වෙදනා අනිච්චා -පෙ-සංඤ්ඤා අනිච්චා-පෙ-සංඤ්ඤා අනිච්චා-පෙ විඤ්ඤාණං අනිච්චං යදනිච්චං තං දුක්ඛං. යං දුක්ඛං තදනතතා. යදනතතා තං, “නෙතං මම, නෙසො’හමස්මි, න මෙසො අතතා” ති ඵවමෙතං යථාභූතං සම්පපාඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

ඵචං පසං භික්ඛවෙ, සුතච්ඡා අරියසංවිතො රූපස්මිම්පි නිබ්බිඤ්ඤා, වෙදනායපි නිබ්බිඤ්ඤා, සංඤ්ඤායපි නිබ්බිඤ්ඤා, සංඤ්ඤායපි නිබ්බිඤ්ඤා, විඤ්ඤාණස්මිම්පි නිබ්බිඤ්ඤා. නිබ්බිඤ්ඤා විරජ්ජාති, විරාගා විමුක්ඛාති, විමුක්ඛස්මිම්පි විමුක්ඛස්මිම්පි ඤ්ඤාණං හොති, ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කාරණියං, නාපරං ඉත්තනායාති පජානාති.

යාවතා භික්ඛවෙ, සත්තාචාරායා, යාවතා, හවිග්ගං, එතෙ අග්ගා එතෙ ගෙව්ඨා ලොකස්මිම්පි යදිදං අරහනතො’ති.

1. 2. 3. 6.

සිහොපම සුතතං

78. සංවජ්ඣං :

සිහො භික්ඛවෙ, ඕගරාජා සංගහසමයං ආසයා නික්ඛමති, ආසයා නික්ඛමති විජ්ජාති, විජ්ජාති සමනතා චතුර්දිසා අනුච්ඡේදො කෙති, සමනතා චතුර්දිසා අනුච්ඡේදො කෙති නික්ඛන්තං සිහනාදං නදති, නික්ඛන්තං සිහනාදං නදති ගොචරාය පක්ඛමති.

ගෙ කෙච්ඡි භික්ඛවෙ, තීරච්ඡානගතා පාණා සිහසං ඕගරඤ්ඤා නදතො සද්දං සුණන්ති, ගෙභූගොන ගයං සත්තාසං සංවේගං ආපජ්ජන්ති, ඛිලං ඛිලාසයං පවිසන්ති, දක්ඛං දක්ඛාසයං පවිසන්ති, විනං විනාසයං පවිසන්ති, ආකාසං පක්ඛිනො හජන්ති. ගෙපි තෙ භික්ඛවෙ, රඤ්ඤා නාහං භාමනිගමරාජධානීසු දළෙහති වරතොති බ්‍රහ්ම, තෙපි තාති බ්‍රහ්මනාති සඤ්ඤාදිති සම්පදළෙහති භික්ඛා බ්‍රහ්මකාරිකං විජ්ජානා ගෙන වා තෙන වා පලායන්ති. ඵචං මහිද්ධිකො බො භික්ඛවෙ, සිහො ඕගරාජා තීරච්ඡානගතානං පාණානං ඵචං මහෙසකෙට්ඨා ඵචං මහානුභාවො.

ඵවමෙච්ඡි බො භික්ඛවෙ, යද්දා තථාගතො ලොකෙ උපපජ්ජති අරහං සම්මාසම්මුද්ධො විජ්ජාචරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරපි සත්ථා දෙවම්බුද්ධානං බ්‍රහ්මා හගවා, සො ධම්මං දෙසෙති : ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්ථිගමො. ඉති වෙදනා-පෙ-ඉති සංඤ්ඤා-පෙ-ඉති සංඤ්ඤාණං -පෙ-ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො, ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ථිගමො.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

1. 2. 3. 5.

දෙවැනි අරභන්ත සූත්‍රය

77. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපය අනිත්‍යය යි. යමෙක් අනිත්‍යය ද, එය දුක යි. යමෙක් දුක් ද, එය අනාත්ම යි. යමක් අනාත්ම ද, එය "තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නොවේ" යයි මෙසේ තෙල තතුයේ සමයක් ප්‍රඥයෙන් දනවුණු ය. වේදනාව අනිත්‍යය ය ... සංඥාව අනිත්‍යය ය ... සංස්කාර අනිත්‍යය ය ... විඤ්ඤා අනිත්‍යය යි. යමෙක් අනිත්‍යය ද, එය දුක යි. යමෙක් දුක් ද, එය අනාත්ම යි. යමෙක් අනාත්ම ද, එය "තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වේ" යයි මෙසේ තෙල තතුයේ සමයක් ප්‍රඥයෙන් දක්කවුණු.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයුෂ්‍යාචක රූපයෙහි දු කලකිරෙයි, වේදනාහි දු කලකිරෙයි, සංඥායෙහි දු කලකිරෙයි, සංස්කාරයෙහි දු කලකිරෙයි, විඤ්ඤායෙහි දු කලකිරෙයි. කලකිරෙනුයේ නො ඇලෙයි. නො ඇලෙනුයේ මිඳෙයි. මිදුණු කල්හි මිදුණේ ය යන ඥානය වෙයි. ජාතිය ක්ෂය විය, බලියර වැස නිව්වන ලද, කරුණි කරන ලද, මේ රහත්බව පිණිස කටයුතු අත් කියෙක් නැති යි දනියි.

මහණෙනි, සත්ත්වාචාර්ය යම්තාක් ද, භවාග්‍රය යම්තාක් ද, ඒතාක් ලෝකයෙහි මොහු අග්‍රයන, මොහු ශ්‍රේෂ්ඨයන. ඔහු කවරහ : රහත්හු යි වදළයෙක.

1. 2. 3. 6.

සිංහාසම සූත්‍රය

78. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මාගරාජන් වූ සිංහ සවස් වේලෙහි වාසස්ථානයෙන් නික්මෙයි. වාසයෙන් නික්මූ වජ්‍රබාහු, වජ්‍රබාහු භාත්පසු සතරදික් පරීක්ෂා කොට බලයි. භාත්පසු සතරදික් බලා තෙවටක් සිහනද කෙරෙයි. තෙවටක් සිහනද කොට ගොදුරු පිණිස යයි.

මහණෙනි, යම්කිසි නිරිසන්ගිය ප්‍රාණි කෙනෙක් නාදකරන සිංහමාගරාජයාගේ ශබ්දය අසාද්ද, ඔහු බෙහෙවින් භයට සන්ත්‍රාසයට සංවේගයට පැමිණෙත්. බිලයෙහි වසන සත්තු බිලයට වදිති, දියෙහි වසන සත්තු දියට වදිති, වනය වාස කොට ඇති සත්තු වනයට වදිති, පක්ෂීහු අභය භජනය කෙරෙත්. මහණෙනි, ගම් නියම්ගම් රජදහන්හි දාස්වරපටින් බැලුණු රජුට අයත් යම් මැ හස්තීහු ඇද්ද ඔහු ද ඒ බන්ධනයන් සිදු ගෙන බිඳු ගෙන බියපත් වූවාහු මලමු හෙළමින් යම් ඒ තැනෙකැ පලා යෙත්. මහණෙනි, මාගරාජන් වූ සිංහ නිරිසන් ගිය සතුන් අතුරින් මෙබඳු මහත් සාද්ධි ඇතියෙකැ, මෙබඳු මහේශාකාශයෙකැ, මෙබඳු මහත් අනුභාව ඇතියෙකි.

මහණෙනි, එ පරිදි මැ යම් කලෙක අර්හත් වූ සමයක් සම්බුද්ධ වූ විද්‍යාවරණ සම්පන්න වූ සුගත වූ ලොකවිද් වූ අනුත්තර පුරුෂදම්මසාරථී වූ දෙවමිනිස්තට ශාස්තෘ වූ බුද්ධ වූ භගවත් වූ තථාගතයන් වහන්සේ ලොවැ උපදනාසේක් ද, ඔබ දහම දෙසත් : "රූපය මෙතෙකැ, රූපසමුදය මෙතෙකැ, රූපයාගේ අත්ථභිගමය මෙතෙකි. වේදනාව මෙතෙකැ ... සංඥාව මෙතෙකැ ... සංස්කාර මෙතෙකැ ... විඤ්ඤා මෙතෙකැ, විඤ්ඤා සමුදය, මෙතෙකැ, විඤ්ඤා අත්ථභිගමය මෙතෙකි,, (මෙසේ දෙසත්).

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යෙපි තෙ භික්‍ඛවෙ, දෙව: දිඝංගුක්‍ඛා වණ්ණවනො: සුඛබ්බලා උච්චෙසු විමානෙසු වීරධීතිකා, තෙපි නථංගතස්ස ධම්මදොෂනං සුත්ථි: යෙහුයොන භයං සන්තාසං සංවේගං අපජ්ජනති. අනිච්චා වීරි හො මයං සමානා නිවච්ඡාති අමඤ්ඤිමහ, අද්ධුවා වීරි හො මයං සමානා බ්‍රව්මහාති අමඤ්ඤිමහ. අසංයතාව වීරි හො මයං සමානා සංයතමහාති අමඤ්ඤිමහ. මයං'පි වීරි හො අනිච්චා අද්ධුවා අසංයතා සක්කායපරියාපනතාති.

එවං මහිඤ්ඤා කො භික්‍ඛවෙ, නථංගතො සදෙවකස්ස ලොකස්ස එවං මහෙස්සකො එවං මහානුභාවොති. ඉදමවොච භගවා ඉදං වච්ඡා සුගතො අථාපරං එතදවොච සත්ථ: :

යද ඛුඤ්ඤා අභිඤ්ඤා ධම්මවක්‍ඛනං පච්ඡන්ති
සදෙවකස්ස ලොකස්ස සත්ථ: අපච්ඡිප්පග්ගලො,

සක්කායඤ්ඤා නිරෝධඤ්ඤා සක්කායස්ස ච සමභවං
අරියං චර්මධීතිකං මග්ගං දුක්ඛපසමොප්පිනං,

යෙපි දිඝංගුක්‍ඛා දෙව: වණ්ණවනො: යසස්සිනො
හිතා සන්තාසමාපාදං සිහසෙස්සවතරෙ ඡිගා.

අවිතිවත්තා සක්කායං අනිච්චා වීරි හො මයං
සුත්ථි: අරහතො වානාසං විපස්සිතතස්ස නාදිනොති.

1. 2. 3. 7.

බජ්ජනිය සුතතං

69. ඝාටකජීයං :

යෙ හි කෙවි භික්‍ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා අනෙකච්ඡිතිං පුබ්බෙතිවංසං අනුස්සරමානො අනුස්සරන්ති, සබ්බෙ තෙ පඤ්චුපාදත කමණි අනුස්සරන්ති, එතෙසං වා අඤ්ඤතරං.

“එවංරූපො අහොසිං අතීතමඤ්ඤානන්ති” ඉති වා හි භික්‍ඛවෙ, අනුස්සරමානො රූපඤ්ඤාව අනුස්සරති. “එවංවේදනො අහොසිං අතීතමඤ්ඤානන්ති” ඉති වා හි භික්‍ඛවෙ, අනුස්සරමානො වේදනඤ්ඤාව අනුස්සරති. එවංසංඤ්ඤා අහොසිං අතීතමඤ්ඤානන්ති ඉති වා හි භික්‍ඛවෙ, අනුස්සරමානො සංඤ්ඤා යෙව අනුස්සරති. එවංසංඛාරො අහොසිං අතීතමඤ්ඤානන්ති ඉති වා හි, භික්‍ඛවෙ, අනුස්සරමානො සංඛාරො අනුස්සරති. එවංවිඤ්ඤාණො අහොසිං අතීතමඤ්ඤානන්ති ඉති වා හි භික්‍ඛවෙ, අනුස්සරමානො විඤ්ඤාණමෙව අනුස්සරති.

කිඤ්ඤා භික්‍ඛවෙ, රූපං වදෙථ : රූපනීති බො භික්‍ඛවෙ, තස්මා රූපනීති වුච්චති. කෙන රූපනීති : සිතෙත'පි රූපනීති උණ්ණෙත'පි රූපනීති ජිහ්විත'පි රූපනීති පිපාසාත'පි රූපනීති බංසමිකසවානාතප සිරිංසපසමථස්සෙත'පි රූපනීති. රූපනීති බො භික්‍ඛවෙ, තස්මා රූපනීති වුච්චති.

1. එවං සඤ්ඤා - මජ්ඣිම, සා. 1.

මහණෙනි, දීර්ඝායුෂ්ක වූ වර්ණවත් වූ සුබබ්‍රහ්මා වූ උස්වීමෙන් විරස්ථායී වූ සිටුනා යම් දෙව්කෙනෙක් ඇද්ද, උහුදු නරාභයන්ගේ දම්දෙසුම් අසා වෙහෙවින් බියව සන්ත්‍රාය යට සංවේගයට පැමිණෙති : "හවන්ති, අපි අනිත්‍ය වුවමෝ නිත්‍යයමගයි සිතුවම. හවන්ති, අපි අපූර්ව වුවමෝ ධූර්වයමගයි සිතුවම. හවන්ති, අපි අභ්‍යන්තර වුවමෝ භ්‍යන්තරයමගයි සිතුවම. හවන්ති, අපි ව්‍යාභි අනිත්‍යයමග, අපූර්වයමග. අභ්‍යන්තරයමග, සන්ත්‍රාය පරිසාරයමගයි" (සංවේගදහවත්).

මහණෙනි, නරාභයෝ සදේවක ලෝකයාට මෙසේ මහත් සාද්ධි ඇතියහ, මෙසේ මහේශ්වරයාහ, මෙසේ මහානාමයාහයි හඟවන්නු තෙල වදන. සුගතයන් වහන්සේ මෙය වදාරා වැලිත් ආසාදන වහන්සේ තදනා වූ තෙල ගාපෙළ ද වදන :

1. දෙවියන් සහිත ලෝකයාට ආස්තෘ වූ අප්‍රතිප්‍රද්ගල වූ සර්වඥයන් වහන්සේ යම් කලෙක විශිෂ්ටඥනයෙන් දෑත ධර්මවත්‍රය පවත්වාලූ සේක් ද,

2. සන්ත්‍රාය (පඤ්චස්කන්ධය) හා නිරෝධය හා සන්ත්‍රාය සමභවය හා දුක් සන්තිද්‍රවන අරිභවතිමහ හා (දෙසත් ද),

3. වර්ණවත් යශස්වී වූ දීර්ඝායුෂ්ක වූ යම් දෙව්කෙනෙක් ඇද්ද, (ඔහු හැම) සිංහයාගේ නාද අසා ඉතර මාගයන් බියපත්වන්නාක් සෙයින් හීන වූ (මෙසේ) සන්ත්‍රායයට පැමිණියහ,

4. හවන්ති, අපි සන්ත්‍රායය පැන නො ගියමහ, අනිත්‍යයමගයි විප්‍රමුක්ත වූ තාදී ඉණ ඇති අරහත් වූ බුදුන්ගේ වාක්‍යය අසා දකුමගයි.

1. 2. 3. 7.

බන්ධනාගාර සූත්‍රය

79. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, අනේකප්‍රකාර පූර්වනිවාසය නුවණින් මෙනෙහි කරන යම් මෑ ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ අනුස්මරණය කෙරෙත් ද, එහැම පඤ්චොපාදන ස්කන්ධයන් අනුස්මරණ කෙරෙති, තුලන් අතුරෙන් අනාගතයක් හෝ අනුස්මරණ කෙරෙත්.

මහණෙනි, "අතීත කාලයෙහි මෙබඳු රූප ඇතියෙම් වීම"යි හෝ සිහි කරන්නේ රූපස්කන්ධය මෑ සිහි කෙරෙයි. මහණෙනි, "අතීතකාලයෙහි මෙබඳු වේදනා ඇතියෙම් වීම"යි හෝ සිහිකරන්නේ වේදනාස්කන්ධය මෑ සිහි කෙරෙයි. මහණෙනි, "අතීතකාලයෙහි මෙබඳු සංඥා ඇතියෙම් වීම"යි හෝ සිහිකරන්නේ සංඥාස්කන්ධය මෑ සිහි කෙරෙයි. මහණෙනි, "අතීතකාලයෙහි මෙබඳු සංස්කාර ඇතියෙම් වීම"යි හෝ සිහිකරන්නේ සංස්කාරයන් මෑ සිහි කෙරෙයි. මහණෙනි, "අතීතකාලයෙහි මෙබඳු විඤ්ඤා ඇතියෙම් වීම"යි හෝ සිහි කරන්නේ විඤ්ඤාස්කන්ධය මෑ සිහි කෙරෙයි.

මහණෙනි, කවර කරුණින් රූපය කියන්නේ ය යත් : මහණෙනි, "බිඳේ"නුයි එයින් රූපයයි කියනු ලැබෙයි, කුමකින් බිඳේ ය යත් : ශීතයෙහි බිඳෙයි, උෂ්ණයෙහි බිඳෙයි, බඩසයිදිනු බිඳෙයි, පවසිනු බිඳෙයි. ධූම ලේ බොන මැසිය - විද ලේ බොන මිශ්‍රය - වාතය - ආතපය - දීර්ඝජාතිය යන මොවුන්ගේ සංස්පර්ශයෙහි බිඳේ. මහණෙනි, "බිඳේනු"යි එයින් රූපයයි කියනු ලැබේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, වෙදනං වදෙථ : වෙදියනීති¹ බො භික්ඛවෙ, තස්මා වෙදනාති චූචති කිඤ්ච වෙදියනී² සුඛමපි වෙදියති දුක්ඛමපි වෙදියති අදුක්ඛමසුඛමපි වෙදියති. වෙදියනීති බො භික්ඛවෙ, තස්මා වෙදනාති චූචති.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, සඤ්ඤං වදෙථ : සඤ්ඤානානීති බො භික්ඛවෙ, තස්මා සඤ්ඤාති චූචති. කිඤ්ච සඤ්ඤානාති : නීලමපි සඤ්ඤානාති ; පිතකමපි සඤ්ඤානාති ; ලොභිතකමපි සඤ්ඤානාති ; ඔදහමපි සඤ්ඤානාති. සඤ්ඤානාතිති බො භික්ඛවෙ, තස්මා සඤ්ඤාති චූචති.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, සඤ්ඤාතර වදෙථ : සඤ්ඤාතරං අභිසංඝාරොනානීති භික්ඛවෙ, තස්මා සඤ්ඤාතරාති චූචති. කිඤ්ච සඤ්ඤාතරං අභිසංඝාරොනාති : රූපං රූපතතාය³ සඤ්ඤාතරං අභිසංඝාරොනාති. වෙදනං වෙදනතතාය සඤ්ඤාතරං අභිසංඝාරොනාති. සඤ්ඤාතරං සඤ්ඤාතතාය සඤ්ඤාතරං අභිසංඝාරොනාති. සඤ්ඤාතරං සඤ්ඤාතරතතාය සඤ්ඤාතරං අභිසංඝාරොනාති. විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණතතාය සඤ්ඤාතරං අභිසංඝාරොනාති. සඤ්ඤාතරං අභිසංඝාරොනාතිති බො භික්ඛවෙ, තස්මා සඤ්ඤාතරාති චූචති.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං වදෙථ : විජානානීති බො භික්ඛවෙ, තස්මා විඤ්ඤාණනාති චූචති. කිඤ්ච විජානාති : අමිඤ්ඤමපි විජානාති, තිත්තකමපි විජානාති, කට්ඨකමපි විජානාති, මධුරකමපි³ විජානාති, බාරිකමපි විජානාති, අබාරිකමපි විජානාති, ලොභිකමපි විජානාති, අලොභිකමපි විජානාති. විජානානීති බො භික්ඛවෙ, තස්මා විඤ්ඤාණනාති චූචති.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො ඉති පටිසංඝාතකානි : අහං බො එතරති රූපෙන ඛජ්ජාමි, අනිත්තමහං අභ්‍යානං එවමෙව රූපෙන ඛජ්ජං, සෙය්‍යථාපි එතරති පච්චුප්පනෙන රූපෙන ඛජ්ජාමි. අහං වෙච්චි බො පන අනාගතං රූපං අනිත්තකොපං, අනාගතමහං අභ්‍යානං එවමෙව රූපෙන ඛජ්ජෙය්‍යං, සෙය්‍යථාපි එතරති පච්චුප්පනෙන රූපෙන ඛජ්ජාමිති. සො ඉති පටිසංඝාතං අනිත්තමං රූපයමිං අනපෙබ්බො භොති අනාගතං රූපං නානිත්තකොපං පච්චුප්පනෙන රූපයං නිබ්බදං විරුගං නිරුධං පටිපනො භොති.

අහං බො එතරති වෙදනාය ඛජ්ජාමි, අනිත්තමහං අභ්‍යානං එවමෙව වෙදනාය ඛජ්ජං සෙය්‍යථාපි එතරති පච්චුප්පනාය වෙදනාය ඛජ්ජාමි. අහං වෙච්චි බො පන අනාගතං වෙදනං අනිත්තකොපං අනාගතමහං අභ්‍යානං එවමෙව වෙදනාය ඛජ්ජෙය්‍යං, සෙය්‍යථාපි එතරති පච්චුප්පනාය වෙදනාය ඛජ්ජාමිති. සො ඉති පටිසංඝාතං අනිත්තමං වෙදනාය අනපෙබ්බො භොති, අනාගතං වෙදනං නානිත්තකොපං පච්චුප්පනාය වෙදනාය නිබ්බදං විරුගං නිරුධං පටිපනො භොති.

1. වෙදියනීති - මජ්ඣං, සා.

2. රූපතතාය - අට්ඨකථා.

3. මධුරමපි - මජ්ඣං, සා.

මහණෙනි, කවර කරුණින් වේදනා කියන්නේ ය යත් : මහණෙනි, "වළඳ කෙරේ" නුයි එයින් වේදනා යි කියනු ලැබෙයි. කුමක් වළඳ කෙරෙයි යත් : සුඛය ද වළඳ කෙරෙයි. දුඃඛය ද වළඳ කෙරෙයි, උපේක්ෂාව ද වළඳ කෙරේ. මහණෙනි, මෙසේ වළඳ කෙරේ නු යි එයින් වේදනා යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, කවර කරුණින් සංඤා කියන්නේ ය යත් : මහණෙනි, "හදුනාගනී" නුයි එයින් සංඤා යි කියනු ලැබෙයි. කවර කරුණින් හදුනයි යත් : නිල ද හදුනයි, කහවන ද හදුනයි, ලෙහෙවන ද හදුනයි, සුද ද හදුනයි. මහණෙනි, මෙසේ "හදුනා" නුයි එයින් සංඤා යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, කවර කරුණින් සංස්කාර කියන්නේ ය යත් : මහණෙනි, "සඬ්ඛන කොට අභිසංස්කරණ කෙරෙත්" නුයි එයින් සංස්කාර හ යි කියනු ලැබෙත්. කවර කරුණින් සඬ්ඛනය අභිසංස්කරණ කෙරෙති යත් : රූපය රූපය පිණිස සඬ්ඛන කොට අභිසංස්කරණය කෙරෙති, වේදනාව වේදනා පිණිස සඬ්ඛන කොට අභිසංස්කරණය කෙරෙති, සංඤාව සංඤා පිණිස සඬ්ඛන කොට අභිසංස්කරණය කෙරෙති, සංස්කාර සංස්කාර පිණිස සඬ්ඛන කොට අභිසංස්කරණය කෙරෙති, විඤ්ඤාය විඤ්ඤාය පිණිස සඬ්ඛන කොට අභිසංස්කරණය කෙරෙත්. "මහණෙනි, සඬ්ඛන කොට අභිසංස්කරණ කෙරෙත්" නුයි එයින් සංස්කාර හ යි කියනු ලැබෙත්.

මහණෙනි, කවර කරුණින් විඤ්ඤා කියන්නේ ය යත් : මහණෙනි, "චිජානන කෙරේ" නුයි එයින් විඤ්ඤා යයි කියනු ලැබෙයි. කවර කරුණින් චිජානන කෙරේ ය යත් : ඇඹුල ද චිජානන කෙරෙයි, තිත්ත ද චිජානන කෙරෙයි, කටුකරය ද චිජානන කෙරෙයි, මධුරරස ද චිජානන කෙරෙයි, කරරස ද චිජානන කෙරෙයි. නොකරරස ද චිජානන කෙරෙයි, ලුණුරස ද චිජානන කෙරෙයි, නොලුණුරස ද චිජානන කෙරේ. මහණෙනි, මෙසේ "චිජානන කෙරේ" නුයි එයින් විඤ්ඤා යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, එහි ශ්‍රැතවත් ආයඤ්ඤාවක මෙසේ නුවණින් සලකා බලයි : "මම චූකලී දත් රූපය විසින් කනු ලබමි. යම්සේ දත් පවිටුප්පන්න රූපය විසින් කනු ලබමි ද, එසෙයින් ම ඉකුත් කල්හි ද රූපය විසින් කනු ලැබමි. මම අනාගතරූපය පතම් නම් යම් පරිදි දත් ප්‍රත්‍යුත්පන්න රූපය විසින් කනු ලබමි ද, එපරිදි මම අනාගතකාලයෙහි ද රූපය විසින් කනු ලබමි" යි භේ මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කොට අතීතරූපයෙහි නිරපේක්ෂ වෙයි, අනාගතරූපය නො පතයි, ප්‍රත්‍යුත්පන්න රූපය පිළිබඳ වැ නිර්වේදය පිණිස විරාගය පිණිස නිරෝධය පිණිස පිළිපන්නේ වේ.

"මම වර්තමානයෙහි වේදනාව විසින් කනු ලබමි. මම යම් පරිදි දත් ප්‍රත්‍යුත්පන්න වේදනාව විසින් කනු ලබමි ද, අතීත කාලයෙහි ද එපරිදි ම වේදනාව විසින් කනු ලැබමි. මම වනාහි අනාගතවේදනාව පතම් නම් යම් පරිදි දත් ප්‍රත්‍යුත්පන්න වේදනාව විසින් කනු ලබමි ද, එපරිදි ම අනාගතකාලයෙහි ද වේදනාව විසින් කනු ලබමි" යි භේ මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කොට අතීතවේදනාව පිළිබඳ වැ නිරපේක්ෂ වෙයි, අනාගතවේදනාව නො පතයි. ප්‍රත්‍යුත්පන්නවේදනාව පිළිබඳ කොට නිර්වේදය පිණිස විරාගය පිණිස නිරෝධය පිණිස පිළිපන්නේ වේ.

අභං ඛො එතරති සඤ්ඤාය ඛජ්ජාමි - පෙ - අභං ඛො එතරති සඤ්ඤායෙති ඛජ්ජාමි. අනිත්ථං අභානං එවමෙව සඤ්ඤායෙති ඛජ්ජං, සෙය්‍යථාපි එතරති පච්චුප්පනෙනති සඤ්ඤායෙති ඛජ්ජාමි, අභං චෙව ඛො පන අනාගතෙ සඤ්ඤායෙ අනිත්ථං අනාගතමපභං අභානං එවමෙව සඤ්ඤායෙති ඛජ්ජායං, සෙය්‍යථාපි එතරති පච්චුප්පනෙනති සඤ්ඤායෙති ඛජ්ජාමිති. සො ඉති පටිසම්භාවය අනිත්ථං සඤ්ඤායෙති අනපෙඛො, හොති; අනාගතෙ සඤ්ඤායෙ නාතිත්ථං, පච්චුප්පනානං සඤ්ඤායං නිබ්බිද්ධං විරුහාය නිරුධාය පටිපන්නො හොති.

අභං ඛො එතරති විඤ්ඤායෙති ඛජ්ජාමි. අනිත්ථං අභානං එවමෙව විඤ්ඤායෙති ඛජ්ජං, සෙය්‍යථාපි එතරති පච්චුප්පනෙනති විඤ්ඤායෙති ඛජ්ජාමි. අභං චෙව ඛො පන අනාගතං විඤ්ඤායං අනිත්ථං අනාගතමපභං අභානං එවමෙව විඤ්ඤායෙති ඛජ්ජායං, සෙය්‍යථාපි එතරති පච්චුප්පනෙනති විඤ්ඤායෙති ඛජ්ජාමි. සො ඉති පටිසම්භාවය අනිත්ථං විඤ්ඤායෙති අනපෙඛො, හොති අනාගතං විඤ්ඤායං නාතිත්ථං පච්චුප්පනාය විඤ්ඤායං නිබ්බිද්ධං විරුහාය නිරුධාය පටිපන්නො හොති.

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? “අනිව්චං භනෙත.” “යමපනාතිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? “දුක්ඛං භනෙත.” යමපනාතිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලං භු තං සමුත්ථායං: “එතං මම, එසො‘භම්මි, එසො මෙ අත්තා”ති? “නො හෙතං භනෙත,” වේදනා - පෙ - සඤ්ඤා - පෙ - සම්භාර - පෙ - විඤ්ඤායං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? “අනිව්චං භනෙත,” යමපනාතිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? ” “දුක්ඛං භනෙත,” යමපනාතිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලං භු තං සමුත්ථායං: “එතං මම, එසො‘භම්මි, එසො මෙ අත්තා”ති? “නො හෙතං භනෙත.”

තස්මාතික භික්ඛවෙ, යං කිඤ්ඤි රූපං අනිත්ථං අනාගතපච්චුප්පනං අජ්ඣිත්තං වා ඛිතිඤා වා ඕළාරිකං වා සුඛමං වා හිතං වා පඤ්ඤිතං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා, සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙසො‘භම්මි, න මෙ සො අත්තා”ති, එවමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දම්බිබ්බං. යං කාචි වේදනා - පෙ - යං කාචි සඤ්ඤා - පෙ - යෙ කෙචි සම්භාර - පෙ - යං කිඤ්ඤි විඤ්ඤායං අනිත්ථං අනාගතපච්චුප්පනං අජ්ඣිත්තං වා ඛිතිඤා වා ඕළාරිකං වා සුඛමං වා හිතං වා පඤ්ඤිතං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා, සබ්බං විඤ්ඤායං “නෙතං මම, නෙසො‘භම්මි, න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දම්බිබ්බං.

අයං චුළ්චති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො අපචිනාති, නො අචිනාති, පජ්ඣති, න උපාදිති, විසිනෙති, නො උසිනෙති¹ විබුදෙති, න සක්ඛුපෙති.

1. විසෙනෙති, නො උසෙසනෙති. - සිමු

"මම දැන් සංඥාව විසින් කනු ලබමි ... මම වනාහි දැන් සංස්කාර විසින් කනු ලබමි. මම යම් පරිදි දැන් ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත සංස්කාර විසින් කනු ලබමි ද එපරිදිම අතීතකාලයෙහි ද සංස්කාර විසින් කනු ලැබිමි. මම වනාහි අනාගතසංස්කාර පතමි නම් යම් පරිදි දැන් ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තසංස්කාර විසින් කනු ලබමි ද, එ පරිදි මැ අනාගතකාලයෙහි ද සංස්කාර විසින් කනු ලබමි"යි හේ මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කොට අතීතසංස්කාර කෙරෙහි නිරපේක්ෂ වෙයි. අනාගතසංස්කාර නො පතයි, ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තසංස්කාර පිළිබඳ කොට නිර්වේදය පිණිස විරාගය පිණිස නිරෝධය පිණිස පිළිපත්තේ වේ.

"මම දැන් විඤ්ඤාණය විසින් කනු ලබමි. මම යම් පරිදි දැන් ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත විඤ්ඤාණය විසින් කනු ලබමිද, අතීතකාලයෙහි ද එපරිදිම විඤ්ඤාණය විසින් කනු ලැබිමි. මම වනාහි අනාගතවිඤ්ඤාණය පතමි නම් මම යම් පරිදි දැන් ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත විඤ්ඤාණය විසින් කනු ලබමි ද, එපරිදි ම අනාගතකාලයෙහි ද විඤ්ඤාණය විසින් කනු ලබමි" යි හේ මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කොට අතීතවිඤ්ඤාණය කෙරෙහි නිරපේක්ෂ වෙයි, අනාගතවිඤ්ඤාණය නො පතයි, ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත විඤ්ඤාණය පිළිබඳ කොට නිර්වේදය පිණිස විරාගය පිණිස නිරෝධය පිණිස පිළිපත්තේ වේ.

මහණෙනි, කෙසේ හඟිවූ ද, රූපය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය වේ දැ යි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ. යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් හේ දුඃඛ හෝ සුඛ වේ දැ යි ? වහන්ස, දුක් යැ. යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් දුක් වේ නම් පෙරළෙන සැහැටි ඇත් නම් "තෙල මාගේ යැ. මම තෙලෙ වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම යයි" එය නුවණින් දක්නට කල‍්‍ය වේ දැ යි ? වහන්ස, තෙල කරුණ එසේ නො වේ ම යැ.

මහණෙනි, ඒ කරුණින් ම ආධ්‍යාත්මික චේතයි බාහිර චේතයි ඔළාරික චේතයි සියුම් චේතයි හිත චේතයි ප්‍රණීක චේතයි දුරෙහි චේතයි හමියෙහි චේතයි අභීතානාගත ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත යම් මැ රූපයෙක් ඇත් නම් එ හැම රූපය "තෙල මාගේ නො වෙයි, මම හෙලෙ නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම නො වේ" යයි මෙසේ තෙල කරුණ ඇති සැටි සම‍්‍යක් ප්‍රඥයෙන් දතයුතු ය. යම් මැ වේදනායෙක් ඇත් ද ... යම් මැ සංඥයෙක් ඇත් ද ... යම් මැ සංස්කාරයෙක් ඇත් ද ... අධ්‍යාත්ම චේතයි බාහිර චේතයි ඔළාරික චේතයි සුක්ෂම චේතයි හිත චේතයි ප්‍රණීක චේතයි දුරෙහි චේතයි සමීපයෙහි චේතයි අතීත අනාගත ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත වූ යම් මැ විඤ්ඤාණයෙක් ඇත් ද, "තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම නො වේ"යි තෙල කරුණ මෙසේ ඇති සැටි යෙන් සම‍්‍යක් ප්‍රඥයෙන් දතයුතු යි.

මහණෙනි, මේ ආයුෂ්‍රාවක (සයර්ථ) ඉවත් කෙරෙයි. නො රැස් කෙරෙයි, දුර්ලබ, නො ගනිති, විපුරුච්ඡි, නො කැටි කෙරෙයි, නිවයි, නො දල්වා යි කියනු ලැබේ.

කිඤ්ච අපචිනාති, නො ආචිනාති : රූපං අපචිනාති, නො ආචිනාති. වේදනං අපචිනාති. නො ආචිනාති සඤ්ඤං අපචිනාති, නො ආචිනාති. සංඛාරෙ අපචිනාති, නො ආචිනාති. විඤ්ඤාණං අපචිනාති, නො ආචිනාති.

කිඤ්ච පච්ඡති, න උපාදිගති : රූපං පච්ඡති න උපාදිගති. වේදනං පච්ඡති න උපාදිගති. සඤ්ඤං-පෙ-සංඛාරෙ පච්ඡති, න උපාදිගති. විඤ්ඤාණං පච්ඡති, න උපාදිගති.

කිඤ්ච විසිනෙති, න උසසිනෙති : රූපං විසිනෙති න උසසිනෙති. වේදනං විසිනෙති න උසසිනෙති. සඤ්ඤං - පෙ - සංඛාරෙ - පෙ - විඤ්ඤාණං විසිනෙති න උසසිනෙති.

කිඤ්ච විබ්බපෙති, න සක්ඛුපෙති : රූපං විබ්බපෙති, න සක්ඛුපෙති. වේදනං විබ්බපෙති, න සක්ඛුපෙති. සඤ්ඤං - පෙ - සංඛාරෙ විබ්බපෙති, න සක්ඛුපෙති. විඤ්ඤාණං විබ්බපෙති, න සක්ඛුපෙති.

එවං පසං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියතාවකා රූපසම්මපි නිබ්බිඤ්ඤති වේදනායපි නිබ්බිඤ්ඤති සඤ්ඤායපි-පෙ-සංඛාරෙසුපි-පෙ-විඤ්ඤාණසම්මපි නිබ්බිඤ්ඤති නිබ්බිඤ්ඤං විරජ්ජති විරුහා විදුලවති විමුක්තසම්මං විමුක්තමිති ඤාණං භොති. ඛණං ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මවරියං තතං කරණීයං නාපරං ඉන්ද්‍රියතායති පච්ඡානාති. අයං දුලවති භික්ඛවෙ, භික්ඛු නෙවාචිනාති න අපචිනාති. අපචිනිතා ධිතො. නෙව පච්ඡති, න උපාදිගති, පච්ඡිතා ධිතො. නෙව විසිනෙති න උසසිනෙති. විසිනෙතා ධිතො. නෙව විබ්බපෙති න සක්ඛුපෙති විබ්බපෙතා ධිතො.

කිඤ්ච නෙවාචිනාති න අපචිනාති අපචිනිතා ධිතො ; රූපං නෙවාචිනාති, න අපචිනාති, අපචිනිතා ධිතො. වේදනං-පෙ-සංඤ්ඤං - පෙ-සංඛාරෙ-පෙ-විඤ්ඤාණං නෙවාචිනාති, න අපචිනාති, අපචිනිතා ධිතො.

කිඤ්ච නෙව පච්ඡති න උපාදිගති පච්ඡිතා ධිතො : රූපං නෙව පච්ඡති න උපාදිගති පච්ඡිතා ධිතො. වේදනං නෙව පච්ඡති න උපාදිගති. පච්ඡිතා ධිතො. සඤ්ඤං පෙ-සංඛාරෙ-පෙ-විඤ්ඤාණං නෙව පච්ඡති න උපාදිගති. පච්ඡිතා ධිතො.

කිඤ්ච නෙව විසිනෙති, න උසසිනෙති, විසිනෙතා ධිතො : රූපං නෙව විසිනෙති න උසසිනෙති විසිනෙතා ධිතො. වේදනං නෙව විසිනෙති න උසසිනෙති විසිනෙතා ධිතො. සඤ්ඤං-පෙ-සංඛාරෙ-පෙ-විඤ්ඤාණං නෙව විසිනෙති, න උසසිනෙති, විසිනෙතා ධිතො.

කිඤ්ච නෙව විබ්බපෙති න සක්ඛුපෙති විබ්බපෙතා ධිතො : රූපං නෙව විබ්බපෙති න සක්ඛුපෙති, විබ්බපෙතා ධිතො. වේදනං-පෙ-සංඤ්ඤං - පෙ-සංඛාරෙ-පෙ-විඤ්ඤාණං නෙව විබ්බපෙති න සක්ඛුපෙති විබ්බපෙතා ධිතො.

එවං විමුක්තචිත්තං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුං සඉඤ්ඤ දෙවා සබ්බමකා සපච්ඡපතිකා ආරකාව නම්ඤ්ඤති :

“නමො තෙ පුරිසාච්ඤ්ඤ නමො තෙ පුරිසුත්තම,
යසං තෙ නාභිජනාම යමපි නිසංග කායසිති.”

කුමක් වනයා ද, නො රැස් කෙරේ ද යත් : රූපය වනයයි, නො රැස් කෙරෙයි. වේදනාව වනයයි, නො රැස් කෙරෙයි. සංඥාව වනයයි, නො රැස් කෙරෙයි. සංස්කාර වනයයි, නො රැස් කෙරෙයි. විඤ්ඤා වනයයි. නො රැස් කෙරෙයි.

කුමක් දුර්ගා ද, නො ගනී ද යත් : රූපය දුර්ගයි, නො ගනියි. වේදනාව දුර්ගයි, නො ගනියි. සංඥාව ... සංස්කාර දුර්ගයි, නො ගනියි. විඤ්ඤා දුර්ගයි, නො ගනියි.

කුමක් විසුරුවා ද, රැස් නො කෙරේ ද යත් : රූපය විසුරුවයි, රැස් නො කෙරෙයි. වේදනාව විසුරුවයි, රැස් නො කෙරෙයි. සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤා විසුරුවයි, රැස් නො කෙරෙයි.

කුමක් නිවා ද, නො දල්වා ද යත් : රූපය නිවයි, නො දල්වයි. වේදනාව නිවයි, නො දල්වයි. සංඥාව ... සංස්කාර නිවයි, නො දල්වයි. විඤ්ඤා නිවයි, නො දල්වයි.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයුෂ්‍යාවක රූපයෙහි දු කලකිරෙයි, වේදනායෙහි දු කලකිරෙයි. සංඥාවෙහි දු ... සංස්කාරයන් කෙරෙහි දු ... විඤ්ඤායෙහි දු කලකිරෙයි, කලකිරෙන්නේ චිරක්ත වෙයි. චිරාග භේකුයෙන් විමුක්ත වෙයි, විමුක්ත වත් ම “විමුක්ත යෙමි”යි ඤානය වෙයි : “ජාතියක් කිසිවක් විය, බලිසර වැස නිමවන ලදී. කරුණ කරන ලද, මේ රහත් බව පිණිස අත් කියෙක් නැති”යි නුවණින් දනී. මහණෙනි, මේ මහණ රැස් නො කෙරෙයි, නො වනයයි, වනයා සිටියේ වෙයි. නො ම හැරවියයි, නො ගනියි, හැර වියා සිටියේ වෙයි, නො ම විසුරුවයි, රැස් නො කෙරෙයි, විසුරුවා සිටියේ වෙයි. නො ම නිවයි, නො ම දල්වයි. නිවා සිටියේ යයි කියනු ලැබේ.

කුමක් නො ම රැස් කෙරේ ද නො ම වනයා ද, වනයා සිටියේ වේ ද යත් : රූපය නො ම රැස් කෙරෙයි, නො ම වනයයි, වනයා සිටියේ වෙයි. වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤා නො ම රැස් කෙරෙයි, නො ම වනයයි, වනයා සිටියේ යැ.

කුමක් නො ම හරනේ ද, නො ගනී ද, හැර වියා සිටියේ වේ ද යත් : රූපය නො ම හරියි, නො ගනියි, හැර වියා සිටියේ යැ. වේදනාව නො ම හරියි, නො ගනියි, හැර වියා සිටියේ යැ. සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤා නො ම හරියි, නො ගනියි, හැර වියා සිටියේ යැ.

කුමක් නො ම විසුරුවයි ද, රැස් නො කරයි ද, විසුරුවා සිටියේ වේ ද යත් : රූපය නො ම විසුරුවයි, නො ම රැස් කෙරෙයි, විසුරුවා සිටියේ යැ. වේදනාව නො ම විසුරුවයි, රැස් නො කෙරෙයි, විසුරුවා සිටියේ යැ. සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤා නො ම විසුරුවයි, නො ම රැස් කෙරෙයි, විසුරුවා සිටියේ යැ.

නො

කුමක් නිවාපියා ද නොදල්වැදුනොනිවාපියා සිටියේ වේ ද යත් : රූපය නො ම නිවයි, නො ම දල්වයි, නිවාපියා සිටියේ යැ. වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤා නො ම නිවයි, නො ම දල්වයි, නිවාපියා සිටියේ යි.

මහණෙනි, මෙසේ විමුක්ත සිත් ඇති මහණෙකුට ඉන්ද්‍රියා සහිත ධුමකා සහිත ප්‍රජාපති සහිත දෙවියෝ දුරින් ම නමස්කාර කෙරෙත්. (කෙසේ යැ :)

“යමක් ඇසිරි කොට ධර්මාන කරවු ද, යම් ඒ තොපගේ සිතැති නො දනුමන, පුරුෂ ශ්‍රේෂ්ඨයාණෙනි, තොපට නමස්කාර වේවා, පුරුෂෝත්තමයාණෙනි, තොපට නමස්කාර වේවා”යි (කියා යි).

1. 2. 3. 8.

පිණ්ඩාලාස සුත්තං

එවං මෙ සුතං එකං සමයං භගවා සද්දෙහස්ස විහරති කාපිලවස්සුසමිං නිශ්ශ්‍රොධාරාමෙ. අථ ඛො භගවා කිංකරිකද්දෙව පකරණෙ භික්ඛුසංඝං පණාමෙකා; පුබ්බන්තාසමයං නිවාසෙකා; පත්තවිවරමාදය කපිලවස්සු¹ පිණ්ඩාය පාඨයි. කපිලවස්සුසමිං පිණ්ඩාය වරිතා; පච්ඡාභ්ගතං පිණ්ඩපාත පටිකකන්තො; යෙන මහාවතං තෙනුපසංකම් දිවා විහාරාය, මහාවතං අපේකාගහෙකා; බෙලුවලට්ඨිකාය මූලෙ දිවා විහාරං නිසීදි.

අථ ඛො භගවතො රහොගතස්ස පටිසල්ලිනස්ස එවං වෙනසො, පරිචිතකෙකා උදපාදි : ‘මයා ඛො භික්ඛුසංඝෙකා පචාලෙකා,² සන්තෙත්ථ භික්ඛු නචා; අවිරපබ්බජිතා; අට්ඨනාගතා; ඉමං ධම්මවිනයං, තෙසං මම අපස්සන්තානං සියා අඤ්ඤාථත්තං සියා විපරිණාමො. සෙය්‍යථාපි නාම චච්ඡස්ස තරුණස්ස මාතරං අපස්සන්තස්ස සියා අඤ්ඤාථත්තං සියා විපරිණාමො. එවමෙව සන්තෙත්ථ භික්ඛු නචා; අවිරපබ්බජිතා; අට්ඨනාගතා; ඉමං ධම්මවිනයං, තෙසං මම අපස්සන්තානං සියා අඤ්ඤාථත්තං සියා විපරිණාමො, සෙය්‍යථාපි නාම චිත්තං තරුණානං උදකං අලභන්තානං සියා අඤ්ඤාථත්තං, සියා විපරිණාමො. එවමෙව සන්තෙත්ථ භික්ඛු නචා; අවිරපබ්බජිතා; අට්ඨනාගතා; ඉමං ධම්මවිනයං, තෙසං මම අලභන්තානං අස්සනාය සියා අඤ්ඤාථත්තං සියා විපරිණාමො. යනුන්තාහං යථෙව මයා පුබ්බෙ භික්ඛුසංඝෙකා; අනුග්ගහිතො, එවමෙව එතරහි අනුග්ගහෙය්‍යං භික්ඛුසංඝනති.

අථ ඛො බ්‍රහ්මා සහම්පති භගවතො වෙනසා, වෙනොපරිචිතකක-
ථෙඤ්ඤාය සෙය්‍යථාපි නාම බලවා; පුරිසො සම්මිඤ්ජිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය පසාරිතං වා බාහං සම්මිඤ්ජෙය්‍ය, එවමෙව බ්‍රහ්මලොකෙ අනතරහිතො භගවතො; පුරතො; පාතුරහොයි.

අථ ඛො බ්‍රහ්මා සහම්පති එකංසං උත්තරාසංඝං කරිතා; යෙන භගවා තෙනඤ්ජලිමපණාමෙකා; භගවන්තං එතදවොච : ‘එවමෙතං භගවා, එවමෙතං සුගත, භගවතා; භනෙන්, භික්ඛුසංඝෙකා; පචාලෙකා. සන්තෙත්ථ භික්ඛු නචා; අවිරපබ්බජිතා; අට්ඨනාගතා; ඉමං ධම්මවිනයං, තෙසං භගවන්තං අපස්සන්තානං සියා අඤ්ඤාථත්තං සියා විපරිණාමො. සෙය්‍යථාපි නාම චච්ඡස්ස තරුණස්ස මාතරං අපස්සන්තස්ස සියා අඤ්ඤාථත්තං සියා විපරිණාමො. එවමෙව සන්තෙත්ථ භික්ඛු නචා; අවිරපබ්බජිතා; අට්ඨනාගතා; ඉමං ධම්මවිනයං, තෙසං භගවන්තං අපස්සන්තානං සියා අඤ්ඤාථත්තං සියා විපරිණාමො. සෙය්‍යථාපි නාම චිත්තං තරුණානං උදකං අලභන්තානං සියා අඤ්ඤාථත්තං සියා විපරිණාමො, එවමෙව සන්තෙත්ථ භික්ඛු නචා; අවිරපබ්බජිතා; අට්ඨනාගතා; ඉමං ධම්මවිනයං, තෙසං භගවන්තං අලභන්තානං අස්සනාය සියා අඤ්ඤාථත්තං සියා විපරිණාමො.

අභිනන්දතු භනෙන්, භගවා භික්ඛුසංඝං අභිවදතු භනෙන්, භගවා භික්ඛුසංඝං. යථෙව භනෙන්, භගවතා; පුබ්බෙ භික්ඛුසංඝෙකා; අනුග්ගහිතො, එවමෙව එතරහි අනුග්ගහෙය්‍යා; භික්ඛුසංඝනති.

1. කපිලවස්සුසමිං - සි. 1, 2, ස්‍යා

2. පචාලෙකා - ස්‍යා, මජ්ඣං.

1. 2. 3. 8.

පිණ්ඩොලාසුත්‍රය

80. මා විසින් මෙසේ අයන ලදී. එක් සමයෙකු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ශාක්‍ය ජනපදයෙහි වූ කපිලවාස්තු පුර සමීපයෙහි නිග්‍රොධාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කිසියම් කරුණෙකු ලා භික්ෂු සංඝයා බැහැර කොට දෙවන දින පෙවරුයෙහි හැද පෙර වැ පා සිවුරු ගෙන කිඹුල්වතට පිටු පිණිස පිවිසි සේක. කිඹුල්වතෙහි පිටු පිණිස හැසිර බත්ත පසු වැ පිණ්ඩපාතයෙන් වැළැකී සේක් මහාවනය කරා දිවා විහාරය පිණිස එළැඹී සේක. මහාවනයට එළැඹි තහඹුල් බෙලිරුකක් මුලා දිවා විහාරය පිණිස වැඩහුන් සේක.

එසඳු රහෝගත වූ ඒකාකී වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙබඳු චින්තපරිවිතර්කයක් උපත : "මා විසින් බික්සහහු බැහැර කරන ලදහ. මෙහි නවක වූ පැවිදි නොබෝකල් ඇති මෙ සස්තට ආධුනික වැ පැමිණි භික්ෂුහු ඇත. මා නො දක්නා ඔවුනට අන්‍යාථාත්වයක් වෙයි, පෙරළීමක් වෙයි. මව් නොදක්නා ළපැටි වසුට යම් පරිදි අන්‍යාථාත්වයක් වේ ද, පෙරළියෙක් වේ ද එපරිදි ම මෙහි නවක වූ පැවිදි නොබෝකල් ඇති මෙ සස්තට අධුනාගත වූ භික්ෂුහු ඇත. මා නො දක්නා ඔවුනට අන්‍යාථාත්වයක් වෙයි, පෙරළියෙක් වේ. දිය නො ලබන තරුණබිරියන්ට යම් පරිදි අන්‍යාථාත්වයක් ඇත් ද, පෙරළියෙක් ඇත් ද, එ පරිදි මෙහි නවක වූ අළුත පැවිදි වූ මෙ සස්තට ළහැදි පැමිණි භික්ෂුහු ඇත් ද, දර්ශනය පිණිස මා නො ලබන ඔවුනට අන්‍යාථාත්වයක් වෙයි, විපරිණාමයක් වේ. යම් පරිදි මා විසින් පෙර බික්සහහු අනුග්‍රහ කරන ලද්දහු ද, එ පරිදි ම මම දැන් බික්සහනට අනුග්‍රහ කෙරෙමි නම් මනා මැ නු "යි.

එසඳු සහම්පතී බ්‍රහ්ම සියසිතීන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ චින්තපරිවිතර්කය දැන, යම් පරිදි බලවත් පුරුෂයෙක් හැකුළු අත දිගු කරනේ ද, දිගුකළ අත හෝ හකුළුවා ද එ පරිදි බස ලොවැ අතුරුදන් වූයේ බුදුන් ඉදිරියෙහි පහළ වී.

ඉක්බිති සහම්පතී බ්‍රහ්ම උත්තරාසංගය එකස් කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත ඇදිලි බැඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ : "භාග්‍යවතුන් වහන්ස, තෙල එසේම යැ. සුගතයන් වහන්ස, තෙල එසේ මැ යි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් බික්සහහු තෙරන ලදහ. මෙහි ළහැදි පැවිදි වූ මෙ සස්තට ළහැදි, පැමිණි නවක භික්ෂුහු ඇත. බුදුන් නො දක්නා ඔවුනට අන්‍යාථාත්වයක් වෙයි, පෙරළීමක් වෙයි. මවු දෙන නො දක්නා ළපැටි වසුට යම් පරිදි අන්‍යාථාත්වය හා විපර්යාසය හා ඇත් ද, එපරිදි ම මෙහි ළහැදි පැවිදි වූ මෙ සස්තට ළහැදි පැමිණි භික්ෂුහු වෙති. බුදුන් නො දක්නා ඔවුනට අන්‍යාථා භාවය වෙයි, විපර්යාසය වේ. දිය නො ලබන තරුණබිරිවලට යම් පරිදි අන්‍යාථාභාවය හා විපරිණාමය හා වේ ද, එපරිදි ම මෙහි පැවිදි නොබෝ කල් ඇති මෙ සස්තට ළහැදි පැමිණි නවක භික්ෂුහු ඇත. බුදුන් දක්නට නො ලබන ඔවුනට අන්‍යාථාත්වය වෙයි, විපරිණාමය වේ.

වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බික්සහහුන් පිළිගන්නා සේක් වා, වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බික්සහනට ඔවා දෙන සේක්වා. වහන්ස, යම් පරිදි පෙර භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් බික්සහහු අනුග්‍රහ කරන ලද්දහු ද, එපරිදි ම දැනුණ බික්සහහු සගන්නා සේක්වා"යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අභිවාසෙසි භගවා තුණ්හිභාවෙන. අථ ඛො බ්‍රහ්මා සහම්පති භගවතො අභිවාසනං විදිකා භගවනනං අභිවාදෙකා පදකක්ඛණං කකා තතෙච්චනනරධාසි.

අථ ඛො භගවා සායනනසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙන නිග්‍රොධාරාමො තෙනුපසඤ්ඤි. උපසඤ්ඤිකා පඤ්ඤානෙන අසනෙන නිසිදි. නිසජ්ඣ ඛො භගවා තථාරූපං ඉඤ්ඤානිසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාසි¹ යථා තෙ භික්ඛු එකද්විතිකාය සාරජ්ජමානරූපා යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤාමෙය්‍යං.

“තෙපි භික්ඛු එකද්විතිකාය සාරජ්ජමානරූපා යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤාමෙය්‍යං. උපසඤ්ඤිකා භගවනනං අභිවාදෙකා එකමනනං නිසිදිංසු, එකමනනං නිසිනෙන ඛො තෙ භික්ඛු භගවා එතද්වොච : “අනතමිදං භික්ඛවෙ, ජිවිකානං යදිදං පිණ්ණාලායං. අභිසාපොයං² ලොකස්මිං පිණ්ණාලො විවරසි පතනපාඤ්ඤි” තං ච ඛො එවං භික්ඛවෙ, ඤුලපුතතා උපෙනාති අත්ථසිකා අත්ථසං පටිච්ච, තෙව රාජාතිනිතා න වොරාතිනිතා න ඉණ්ටා න භය්ටා න අජිවිකාපකතා. අපි ච ඛො ඔතිණ්ණායා ජාතියා ජරාමරණෙන³ සොකෙහි පටිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙවුනසෙය්‍යහි උපායාසෙහි දුක්ඛොතිණ්ණා දුක්ඛපරෙනා අපොච්ඡායං ඉමස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකකුස්ස අනතකිරියං පඤ්ඤායෙථා’ති.

එවං පබ්බජිතො වායං භික්ඛවෙ, ඤුලපුතතො, සො ච භොති අභිජ්ඣාලු කාමෙසු තිබ්බසාරාගො ව්‍යාපනාවතෙනා පදුට්ඨමනසඤ්ඤායා මුට්ඨස්සති අසම්පජානො අසමාතිනො විබ්භනාවතෙනා පාකත්ඤ්ඤො. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ඡවාලාතං උභතො පදිනනං මජ්ඣෙගුථගනං තෙව ගාමෙ කට්ඨත්ථං එරති, නාරඤ්ඤා කට්ඨත්ථං එරති, තදුපමාහං භික්ඛවෙ, ඉමං පුග්ගලං වදාමි ඕතිභොගා ච පටිගිනො සාමඤ්ඤත්ඤා ච පටිපුරෙති.

තයො මෙ භික්ඛවෙ, අනුසල්ලවිතකකා. කාමවිතකකො ව්‍යාපාද විතකකො විහිංසාවිතකකො. ඉමෙ ච ඛො භික්ඛවෙ, තයො අනුසල්ල විතකකා තං කු අපරිගෙසා නිරුජ්ඣනති : චතුසු වා සතිපට්ඨානෙසු සුපතිට්ඨිතවිතකස්ස විහරතො අනිත්තනං වා සමාධිං භාවෙය්‍යො.

යාවඤ්ඤිදං භික්ඛවෙ අලමෙව අනිත්තෙනා සමාධි භාවෙතුං අනිත්තෙනා භික්ඛවෙ, සමාධි භාවිතො බහුලිකතො මහපථලො භොති මහානිසංසො.

ඥොමා භික්ඛවෙ, දිට්ඨියො භවදිට්ඨි ච විභවදිට්ඨි ච, තත්‍ර භික්ඛවෙ, සුත්ථවා අරියසාවකො ඉති පටිසඤ්ඤිකති : “අතී නු ඛො තං කිඤ්චි ලොකස්මිං යමහං උපාදියමානො න වජ්ජවා අස්ස”නති. සො එවං පජානාති : නතී නු ඛො තං කිඤ්චි ලොකස්මිං යමහං උපාදියමානො න වජ්ජවා අස්සං. අහං ච රූපඤ්ඤාව උපාදියමානො උපාදියෙය්‍යං,

1. අභිසඤ්ඤාරෙසි - ස්‍යා.
2. අභිසාපෙය්‍යං - සි 1, 2.
3. ජරාය මරණෙන - මජ්ඣං, ස්‍යා, PTS.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුෂ්ණිමාභියෙන් ඉවසුසේක. එසඳ සහම්පතී බබ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අධිවාසනා දෑන බුදුන් සකසා වැඳ පැදකුණු කොට එහි ම අතුරුදන් කෙළේ.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස් වේලෙහි පිළිසලනින් නැගී සිටියේක් නිග්‍රොධා රාමය කරා එළැඹී සේක. එළැඹූ පැන වූ දස්නෙහි වැඩ හුන් සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩ හිඳ යම් පරිදි එ මහණුන් තනි තනි වූ හා දෙදෙනා බැහැරුණු බාහුසල සැහැවී ඇත්තාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹෙත් නම් එබඳු ඉදහසක් කළයේක.

එ මහණුන් ද තනි තනි වූ හා දෙදෙනා බැහැරුණු බාහුසල වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැඳ එකත් පස්වූ හුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එකත්පස් වූ හුන් ඒ මහණුන්ට තෙල වදළයේක : "මහණෙනි, ජීවිකාවන් අතුරින් මේ ජීවිකාව ලාමකය, එ කීමෙකයන් : පිටුසිහිම යැ. 'පාත්‍රය ගත් අත් ඇති වූ පිටු සිහනු වූ හැසිරෙහි' යන මේ ලෝකයෙහි ආත්‍රොපයෙකැ, මහණෙනි. කුලපුත්‍රයෝ හේතු වශෙන වූවාහු අර්ථවශය නිසා මෙසේ ඒ පිටු සිහිමට පැමිණෙති. රාජනීතියෙන් අහිනිත වූ නො වෙත් මැ යැ, සොරුන් විසින් අහිනිත වූ නො වෙත් මැ යැ, ණයින් පෙළුණාහු නො වෙත් මැ යැ, හයින් පෙළුණාහු නො වෙත් මැ යැ, ජීවිකායෙන් පෙළුණාහු නො වෙත් මැ යි. වැළිත් ජාතියෙකුණු ජරාමරණයෙකුණු ශෝකයෙකුණු පරිදේවයෙකුණු දුකිණු දෙමනසිණු උපායයෙකුණු බැසගනුමහ. මෙසේ දුකට බටුමහ, දුකින් පිඩිතයමහ, (එයින්) මේ කේවල දූෂණයන්ගෙන් කෙළවර කිරීමේ පැනේ නම් මනා මැනුමක් කියා යි.

මහණෙනි, මෙසේ පැවිදි වූ මේ කුලපුත්‍රයෙක් වේ ද, හේද අභිධ්‍යා බහුල වෙයි, කාමයෙහි කීවුය-රාග ඇති වෙයි, විපත්සිත් ඇති වෙයි, දුෂිත සිත් ඇති වෙයි, මුෂිත ස්මෘති ඇති වෙයි. නිෂ්ප්‍රාඥ වෙයි, එකඟ නො වූ සිත් ඇති වෙයි, භ්‍රාන්ත සිත් ඇති වෙයි ප්‍රකෘති ඉඳුරන් ඇති වේ. මහණෙනි, යම් පරිදි දෙපස ඇවිළුගත්, මැදැ වැකි අඟුළු ඇති සොහොන් පෙණ හෙල්ලෙක් ගමෙහි දර පිණිස වේවයි නොයෙ දේ ද වෙනෙහි කාෂ්ට පිණිස නො යෙදේ ද, මහණෙනි, මම මේ පුභුලා එවන් උපමා ඇතියෙකැ යි කියමි. ගිහි භෝගයෙකුණු පිරිහිණැ, ශ්‍රමණාර්ථය ද නො පුරයි.

මහණෙනි, මේ අකුශල විතර්කයෝ තුන් දෙනෙකි : කාමවිතර්ක යැ, ව්‍යාපාද විතර්ක යැ, විහිංසා විතර්ක යි. මහණෙනි, ඒ අකුශල විතර්කයෝ තුන්දෙන නිරවශේෂ වූ කොති ලා නිරුද්ධ වෙත් ද යත් : සතර සිව්වන්හි මොනොවට පිහිටි සිත් ඇති වූ වසනුවහට හෝ විදර්ශනා සමාධිය වඩනුවහට හෝ යැ.

මහණෙනි, භාවනාවශයෙන් වඩන්නට විදර්ශනා සමාධිය නිසි මැ යැ. මහණෙනි, වඩනාලද විදර්ශනා සමාධිය බහුලිකාන වූයේ මහත්ඵල වෙයි, මහානාශය වේ.

මහණෙනි, මේ දෘෂ්ටිහු දෙදෙනෙකි : භවදෘෂ්ටිය විභවදෘෂ්ටිය ද කියායි. මහණෙනි, එහිලා ශ්‍රැතවන් ආර්යශ්‍රාවක මෙසේ සලකයි : "යමක් මම උපාදාන වශයෙන් ගන්නෙමි නිදෙස් වෙමි නම් එබඳු යම්කිසිවක් ඇද්ද හෝ"යි. හේ මෙසේ නුවණින් දනියි : "යමක් මම උපාදාන වශයෙන් ගන්නෙමි නිදෙස් වෙමි නම් ඒ කිසිදු ලොවැ නැති නු !"යි. මම වැළිත් උපාදාන වශයෙන් ගන්නෙමි රූපය ම උපාදාන කෙරෙමි, උපාදාන වශයෙන්

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

දෙවන ශතකයේ උපාදිමානෝ උපාදිතෙය්, සඤ්ඤාදි
 උපාදිමානෝ උපාදිතෙය්. සඤ්ඤාදි උපාදිමානෝ උපාදි-
 තෙය්. විඤ්ඤාදි උපාදිමානෝ උපාදිතෙය්, නසා මෙ
 අසා උපාදිතපච්ඡාදා, හව්ච්ඡාදා ජාති, ජාතිපච්ඡාදා
 ජරාමරණං සොකාපරිදෙවදුතතිදෙමනස්ස පායාසා සමාචෙත්සං.
 එවමෙත්සා කෙවලස්ස දුතතිකතිකස්ස සමුදයො අසා.

තං කීං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාතී ?
 අනිව්චං භනෙත, යම්පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා තී ? දුක්ඛං
 භනෙත, යම්පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලං නු තං
 සම්නුමපස්සිතු “එතං මම එසොභමස්මි එසො මෙ අත්තාති” ?
 නො හෙතං භනෙත, වේදනා-පෙ-සංඤ්ඤා-පෙ-සංඛාර-පෙ-විඤ්ඤාණං
 නිව්චං වා අනිව්චං වාතී ? අනිව්චං භනෙත, යම්පනානිව්චං දුක්ඛං වා
 තං සුඛං වාතී ? දුක්ඛං භනෙත, යම්පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං
 කල්ලං නු තං සම්නුමපස්සිතු “එතං මම, එසොභමස්මි, එසො මෙ
 අත්තාති” තී ? නො හෙතං භනෙත.

තසාමාන්‍ය භික්ෂුවෙ, යං කිංකුචි රූපං අනිත්‍යානාගතපච්චුප්පානං අජකිත්තං වා බහිඤ්චා වා ඕළාරිකං වා සුමුමං වා භීතං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙතොභමසම්, හ මෙ සො අත්තා”ති ඵවමේතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. යා කාචි වෙදනා-පෙ-යා කාචි සඤ්ඤා - පෙ - යෙ කෙචි සබ්බාරු-පෙ-යං කිංකුචි විඤ්ඤාණං අනිත්‍යානාගතපච්චුප්පානං අජකිත්තං වා බහිඤ්චා වා ඕළාරිකං වා සුමුමං වා භීතං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා සබ්බං විඤ්ඤාණං ‘නෙතං මම, නෙතොභමසම්, හ මෙසො අත්තාති, ඵවමේතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

එවං පසුං හික්කවෙ, සුභවා අරිගසාවනො රුපසම්මපි තිබ්බිඤ්ඤි
වෙදනාගපි තිබ්බිඤ්ඤි සඤ්ඤාගපි තිබ්බිඤ්ඤි සඛොරෙසුපි තිබ්බිඤ්ඤි
විඤ්ඤාණගමමපි තිබ්බිඤ්ඤි, තිබ්බිඤ්ඤං විරජ්ජති. විරුගං විමුච්චති.
විමුත්තගම්මං විමුත්තමිති ඤාණං ගොති. ඛිණංජාති වුද්ධං මුග්ගවරිගං.
කතං කරණිගං නාපරං ඉන්ද්‍රි‍යානායාති පජානාතිති.

1. 2. 3. 9.

පාරිලෝයාක සූතං

81. එකං සමයං භගවා කොසම්බියං චිහරති ෂොඝිතාරුමෙ. අථ බො භගවා ඥාබ්බතසමයං නිවාසෙත්වා, පත්තචීවරමාදය කොසම්බියං පිණ්ඩිය පාටිසි. කොසම්බියං පිණ්ඩියං චරිත්වා පච්ඡභත්තං පිණ්ඩපාතං පටික්කනෙත්වා සාමං සෙනාගතං සංසාමෙත්වා පත්තචීවරමාදය අනාමනෙත්වා උපධාරිතො අනපද්‍රොකෙත්වා භික්ඛුසම්මං එකො අද්දඨියො වාරිකං පක්කාමි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ගන්නෙමි වේදනාව ම උපාදන කෙරෙමි, උපාදනවශයෙන් ගන්නෙමි සංඥාව ම උපාදන කෙරෙමි, උපාදන වශයෙන් ගන්නෙමි සංස්කාරයන් ම උපාදන කෙරෙමි, උපාදන වශයෙන් ගන්නෙමි විඤ්ඤාය ම උපාදන කෙරෙමි. එබඳු මට උපාදන හේතූයෙන් භවය වෙයි, භවහේතූයෙන් ජාතිය, ජාතීහේතූයෙන් ශෝක පරිදේව දුඃඛ දොර්මනායා උපායාස යන මොහු හටගනිත්. මෙසේ තෙල කේවල දුඃඛස්කන්ධයාගේ සමුදය වේ.

මහණෙනි, එ කියේ හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ. යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් එ දුඃඛ හෝ සුඛ හෝ වේ ද ? වහන්ස, දුක් යැ. යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් දුක් වේ නම් පෙරළෙන සැහැව් වේ නම් "තෙල මාගේ යැ, මම තෙලෙ වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්මය"යි ඒ නුවණින් දක්නට නිසි වේ දැ යි ? වහන්ස, තෙල නිසි නො වේ මැ යි. වේදනා ... සංඥ ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ දැ යි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ. යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් එ දුඃඛ හෝ සුඛ හෝ වේ දැ යි ? වහන්ස, දුක් යැ. යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් දුක් වේ නම් පෙරළෙන සැහැව් වේ නම් එය "තෙල මාගේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්මය"යි නුවණින් දක්නට නිසි වේ දැ යි ? වහන්ස, තෙලෙ නිසි නො වේ.

මහණෙනි, එහෙයින් යම් මැ රූපයෙක් අතීත අනාගත ප්‍රත්‍යක්ෂත්වන වේ ද, අධ්‍යාත්ම හෝ ඛාහිර හෝ ඔළාරික හෝ සියුම් හෝ හීන හෝ ප්‍රණීත හෝ වේ ද, දුරෙහි වේවයි හම්යෙහි වේවයි යම් රූපයෙක් වේ ද, එ හැම රූපය "තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම නො වෙමි"යි මෙසේ මෙය ඇති සැටි සමාක්ෂ්‍යයෙන් දතයුතු ය. යම්කිසි වේදනාවක් ... යම්කිසි සංඥාවක් ... යම්කිසි සංස්කාර ... යම්කිසි විඤ්ඤායෙක් අතීතානාගතප්‍රත්‍යක්ෂත්වන වූයේ ආධ්‍යාත්මික හෝ ඛාහිර හෝ ඔළාරික හෝ සියුම් හෝ හීන හෝ ප්‍රණීත හෝ වේ ද, දුරෙහි හෝ සම්පයෙහි හෝ වේ ද, එ හැම විඤ්ඤා "තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම නො වෙමි"යි මෙය මෙසේ ඇති සැටි සමාක්ෂ්‍යයෙන් දතයුතු යි.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයඤ්ඤාවක රූපයෙහි දු කලකිරෙයි, වේදනායෙහි දු කලකිරෙයි, සංඥයෙහි දු කලකිරෙයි, සංස්කාරයෙහි දු කලකිරෙයි. විඤ්ඤායෙහි දු කලකිරේ. කලකිරෙනුයේ සංරාග වශයෙන් නො ඇලෙයි. එ විරාග හේතූයෙන් මිදෙයි, මිදුණු කල්හි "විමුක්තයෙමි"යි ඥානය වෙයි. ජාතිය ක්ෂීණ යැ, ඛණ්ඩර වසන ලද, කරණි කරන ලද මේ අරහත්ත්වය පිණිස කළමනා කියෙක් නැති"යි නුවණින් දනියි.

1. 2. 3. 9.

පාරිලෝයක සූත්‍රය

81. එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කොසඹෑ නුවර සෝමිනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක. එයද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරුයෙහි හැඳෑ පෙරෙවැ පාසිවුරු ගෙන කොසඹෑ පුරයට පිටු පිණිස පිවිසියේක. කොසඹෑයෙහි පිටු පිණිස හැසිර පසුබත්හි පිණ්ඩපාතයෙන් වැළැකියේක් තමන් වහන්සේ ම සෙනසුන් සහවා තබා පා සිවුරු ගෙන උපස්ථායකයන් නො අමතා බික්සභුන් අපලෝකන නො කොට (-නො විවාරා) එකලා වැ දෙවන මහණකු නැති වැ වාරිකාවට වැඩියේක.

අථ ඛො අඤ්ඤාතරො හික්ඛු අච්චකකන්තස්ස හභවතො සෙනායස්සො අනන්තො තෙනුපසඛක්ඛි. උපසඛක්ඛිතො අයස්මන්තං අනන්තං එතදවොච : “එතා”වුසො අනන්ත, හභව, සාමං සෙනායනං සංසාමෙතො පත්තච්චරමාදාය අනාමිනොති; උපට්ඨානෙ අනපලොකෙනො; හික්ඛුසඛස්සං එකො අදුතියො වාරිකං පක්කන්තොති.

යස්මිං අවුසො සමයෙ හභව, සාමං සෙනායනං සංසාමෙතො පත්තච්චරමාදාය අනාමිනොති; උපට්ඨානෙ අනපලොකෙනො; හික්ඛුසඛස්සං එකො අදුතියො වාරිකං පක්කමති එකොච හභව, තස්මිං සමයෙ විහරිතුකාමො හොති. න හභව, තස්මිං සමයෙ තෙනච අනුබ්භිතබ්බො හොතිති.

අථ ඛො හභව අනුසුබ්බෙන වාරිකං වරමානො යෙන පාරිලෝයකං¹ තදවසරි. තත්ත සුදං හභව, පාරිලෝයකෙ විහරති හඤ්ඤාලුච්චෙ අථ ඛො සම්බහුලා හික්ඛු යෙන අයස්මා අනන්තො තෙනුපසඛක්ඛිංසු. උපසඛක්ඛිතො අයස්මතො අනන්තෙහ සද්ධිං සමෙමාදිංසු. සමෙමාදතියං කථං සාරණියං විතීසාරෙනො එකමන්තං නිසිදිංසු. එකමන්තං නිසින්නා ඛො තෙ හික්ඛු අයස්මන්තං අනන්තං එතදවොචු : “විරසුත්තා ඛො නො අවුසො අනන්ත හභවතො සමමුඛා ධම්මිකථා ඉච්ඡාමි මයං අවුසො අනන්ත, හභවතො සමමුඛා ධම්මි. කථං සොතුන්ති”

අථ ඛො අයස්මා අනන්තො තෙහි හික්ඛුති සද්ධිං යෙන පාරිලෝයකං හඤ්ඤාලුච්චෙ යෙන හභව, තෙනුපසඛක්ඛි. උපසඛක්ඛිතො හභවන්තං අභිවාදෙනො එකමන්තං නිසිදි, එකමන්තං නිසින්නො ඛො තෙ හික්ඛු හභව, ධම්මියා කථාය සන්දසෙසි. සමාදපෙසි. සමුත්තෙජ්ඣ. සමපසංසෙසි.

තෙන ඛො පන සමයෙන අඤ්ඤාතරස්ස හික්ඛුනො එවං චේතසො පරිචිතකෙකො උදපාදි : “කථං නු ඛො ජාතතො කථං පස්සතො අනන්තර අයස්මානං ඛයො හොති”ති.

අථ ඛො හභව තස්ස හික්ඛුනො චේතසා චේතොපරිචිතකමඤ්ඤාය හික්ඛු අමහෙතසි : “විචයසො දෙසිතො හික්ඛවෙ, මයං ධම්මො : විචයසො දෙසිතා වත්තාඤ්ඤා සභිපට්ඨානා. විචයසො දෙසිතා වත්තාඤ්ඤා සමමපධානා. විචයසො දෙසිතා වත්තාඤ්ඤා ඉද්ධිපාදා. විචයසො දෙසිතාති පඤ්චිත්තියාති. විචයසො දෙසිතාති පඤ්චබලාති. විචයසො දෙසිතා සත්තබොජ්ඣානා. විචයසො දෙසිතො අරියො අරියබ්බිකො මයො. එවං විචයසො ඛො දෙසිතො හික්ඛවෙ, මයං ධම්මො. එවං විචයසො දෙසිතෙ ඛො හික්ඛවෙ, මයං ධම්මො අථ ච පතිබෙකවට්ඨස්ස හික්ඛුනො එවං චේතසො පරිචිතකෙකො උදපාදි : “කථං නු ඛො ජාතතො කථං පස්සතො අනන්තර අයස්මානං ඛයො හොති”ති.

1. පාරිලෝයකං - මජ්ඣං, සා. පාරිනායානගරං - අරියකථා.

ඉක්බිති අන්‍යතර මහණෙක් බුදුන් වැඩි නොබෝ වෙලෙහි ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවන් කරා එළැඹියේ ය, එළැඹ ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවන්ට තෙල කී : “ඇවැත් ආනන්දයෙනි, එව්, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුටු ම සෙනසුන් සහවා තබා පාසිවුරු ගෙන උවු මහණුන් නො අමතා බික්සහුන් නො විවාරා එකලා වූ පසු මහණකු නැති වූ වාරිකාවට නික්ම වැඩියේකැ”යි.

ඇවැත්, යම් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සෙනසුන් සහවා තබා පාසිවුරු ගෙන උපස්ථායකයන් නො අමතා බික්සහුන් අපලෝකන නො කොට පස්වෑන් ශ්‍රමණයකු නැති වූ එකකී වූ වාරිකාවට බැස යන සේක් ද, එකල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එකලා වූ ම වසනු කැමැති සේක. එකල්හි යම් මැ කෙනෙකුන් විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ලුහුබැඳිය යුතු නො වෙයි”යි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිළිවෙළින් වාරිකා කරනසේක් පාරිලෙයාකවනය කරා වැඩියේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ පාරිලෙයාකවනයෙහි හදු වූ සල්ලුකක්මුල වැඩ වසනයේක. එසඳ බොහෝ භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවන් කරා එළැඹියහ. එළැඹ ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවන් සමග සතුටු වූහ. සතුටු විය යුතු සිහිකළ යුතු කථා කොට නිමවා එකත්පස් වූ හුන්හ. එකත්පස් වූ හුන් එ මහණු ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවන්ට තෙල කීහු : “ඇවැත්නි අනඳ තෙරණුවනි, අප විසින් බුදුන් හමුයෙහි දහමිකථා ඇසූ බොහෝ කල් ඇත. ඇවැත්නි අනඳ තෙරණුවනි, අපි බුදුන් හමුයෙහි දහමි කථාවක් අසන්නට කැමැතියමහ”යි.

එසඳ ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවෝ එ මහණුන් සමග පාරිලෙයාකවනයෙහි වූ හදුගාලමුලය වෙත භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැඳ එකත් පස්වූ හුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එකත්පස් වූ හුන් ඒ මහණුන්හට දහමි කථායෙන් කරුණු දක්වූ සේක, සමාදන් කරවූ සේක, තෙද ගැන්වූ සේක, පිණ වූ සේකි.

එකල එක්තරා මහණෙක්හට මෙබඳු චිත්තපරිවිතරකයෙක් උපත. “කෙසේ දන්නා කෙසේ දන්නා මහණෙක්හට මාර්ගඥනයට අනන්තර ව ආප්‍රවක්ෂය වේ දැ”යි.

එසඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ මහණුගේ චිත්තපරිවිතරකය සිය සිහිත් දන මහණුන් ඇමතු සේක : “මහණෙනි, මා විසින් විවය නුවණින් දහමි දෙසන ලද : විවය නුවණින් සතර සිව්වන්හු දෙසන ලදහ. විවයනුවණින් සතර සමාක්ෂ්‍යධන්හු දෙසන ලදහ. විවය නුවණින් සතර සාද්ධි පාදයෝ දෙසන ලදහ, විවයනුවණින් පඤ්චෙන්ද්‍රියයෝ දෙසන ලදහ, විවයනුවණින් පඤ්චබලයෝ දෙසන ලදහ, විවයනුවණින් සප්ත බොධාංගයෝ දෙසන ලදහ, විවයනුවණින් අරිඅට්ඨමග දෙසන ලදී. මහණෙනි, මා විසින් මෙසේ විවයනුවණින් දහමි දෙසන ලදී. මහණෙනි, මා විසින් මෙසේ විවයනුවණින් දහමි දෙසත් ම, වැලින් මෙහි ලා ඇතැම් මහණෙක්හට මෙබඳු චිත්තපරිවිතරකයෙක් උපත : කෙසේ දන්නා කෙසේ දන්නා මහණෙක්හට අර්හත් මාර්ගඥනයට අනන්තර ව. (ආප්‍රවක්ෂය සංඛ්‍යාත) අර්හත්ඵලඥනය වේ දැ”යි (කියා යි).

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කථං ව භික්ඛවෙ, ජානතො කථං පස්සතො අනන්තරා අඝට්ඨානං ඛයො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ, අය්‍යුතවා පුට්ඨජානො අරියානං අදස්සාපි අරියබම්මස්ස අකොච්ඤෙ අරියබම්මෙ අවිනීතො සප්පරිසානං අදස්සාපි සප්පරිසබම්මස්ස අකොච්ඤෙ සප්පරිසබම්මෙ අවිනීතො, රූපං අත්තතො සමනුපස්සති යා ඛො පන සා භික්ඛවෙ, සමනුපස්සනා, සඛ්ඛාරො සො. සො පන සඛ්ඛාරො කිනතිදුතො කිංසමුදයො කිඤ්ඤාතීතො කිම්පභවොති: අවිජ්ජාසම්ප්පාදෙන භික්ඛවෙ, වෙදගිතෙන චුට්ඨස්ස අය්‍යුතවතො පුට්ඨජානස්ස උප්පන්නා තණ්හා තතොජේ සො සඛ්ඛාරො.

ඉති ඛො භික්ඛවෙ, සොපි ඛො සඛ්ඛාරො අනිච්චො සඛ්ඛතො පථිච්චසමුප්පාදනො, සාපි තණ්හා අනිච්චො සඛ්ඛතො පථිච්චසමුප්පාදනා, සොපි වෙදනා අනිච්චො සඛ්ඛතො පථිච්චසමුප්පාදනා, තොපි ඵය්‍යො අනිච්චො සඛ්ඛතො පථිච්චසමුප්පාදනො, සාපි අවිජ්ජා අනිච්චො සඛ්ඛතො පථිච්චසමුප්පාදනා. ඵච්චපි ඛො භික්ඛවෙ, ජානතො ඵචං පස්සතො අනන්තරා අඝට්ඨානං ඛයො හොති.

න හෙව ඛො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති අපි ච ඛො රූපච්චන්තං අත්තානං සමනුපස්සති. යා ඛො පන සා භික්ඛවෙ, සමනුපස්සනා සඛ්ඛාරො සො, සො පන සඛ්ඛාරො කිනතිදුතො කිංසමුදයො කිඤ්ඤාතීතො කිම්පභවො: අවිජ්ජාසම්ප්පාදෙන භික්ඛවෙ, වෙදගිතෙන චුට්ඨස්ස අය්‍යුතවතො පුට්ඨජානස්ස උප්පන්නා තණ්හා තතොජේ සො සඛ්ඛාරො. ඉති ඛො භික්ඛවෙ, තොපි සඛ්ඛාරො අනිච්චො සඛ්ඛතො පථිච්චසමුප්පාදනො සාපි තණ්හා -පෙ- සාපි වෙදනා -පෙ- සොපි ඵය්‍යො -පෙ- සාපි අවිජ්ජා අනිච්චො සඛ්ඛතො පථිච්චසමුප්පාදනා. ඵච්චපි ඛො භික්ඛවෙ, ජානතො ඵචං පස්සතො අනන්තරා අඝට්ඨානං ඛයො හොති.

න හෙව ඛො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, න රූපච්චන්තං අත්තානං සමනුපස්සති. අපි ච ඛො අත්තනි රූපං සමනුපස්සති. යා ඛො පන සා භික්ඛවෙ, සමනුපස්සනා සඛ්ඛාරො සො. සො පන සඛ්ඛාරො කිනතිදුතො කිංසමුදයො කිඤ්ඤාතීතො කිම්පභවො: අවිජ්ජාසම්ප්පාදෙන භික්ඛවෙ, වෙදගිතෙන චුට්ඨස්ස අය්‍යුතවතො පුට්ඨජානස්ස උප්පන්නා තණ්හා තතොජේ සො සඛ්ඛාරො.

ඉති ඛො භික්ඛවෙ, සොපි සඛ්ඛාරො අනිච්චො සඛ්ඛතො පථිච්චසමුප්පාදනො. සාපි තණ්හා අනිච්චො සඛ්ඛතො පථිච්චසමුප්පාදනා, සාපි වෙදනා -පෙ- සොපි ඵය්‍යො -පෙ- සාපි අවිජ්ජා අනිච්චො සඛ්ඛතො පථිච්චසමුප්පාදනා. ඵච්චපි ඛො භික්ඛවෙ, ජානතො ඵචං පස්සතො අනන්තරා අඝට්ඨානං ඛයො හොති.

න හෙව ඛො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, න රූපච්චන්තං අත්තානං සමනුපස්සති, න අත්තනි රූපං සමනුපස්සති. අපි ච ඛො රූපසම්මං අත්තානං සමනුපස්සති. යා ඛො පන සා භික්ඛවෙ, සමනුපස්සනා සඛ්ඛාරො සො. සො පන සඛ්ඛාරො කිනතිදුතො

මහණෙනි, කෙසේ දන්තා කෙසේ දක්තා මහණක්හට අර්හත්මාර්ගයට අනන්තර ව ආසුරිකමය සංඛ්‍යාත අර්හත්ඵලය වේ ද යත් : මහණෙනි, මෙහි බුද්ධාදී ආයථීයන් නො දක්නාසුලු ආයථීධර්මයෙහි අදක්ෂ වූ ආයථීධර්මයෙහි අකෝවිද වූ ආයථීධර්මයෙහි අවිනිත වූ, බුද්ධාදී සත්පුරුෂයන් නො දක්නාසුලු සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි අදක්ෂ වූ සත් පුරුෂධර්මයෙහි අකෝවිද වූ සත්පුරුෂධර්මයෙහි අවිනිත වූ අශ්‍රැතවත් පාරිභ්ජන තෙම ශුද්ධ රූපය ම ආත්මවශයෙන් දක්නේ ය, මහණෙනි, යම් ඒ දිවියේ සමනුපස්සනායෙක් වේද, ඒ සංස්කාර වේ. ඒ සංස්කාර කුමක් නිදන කොට ඇත්තේද කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේද යත් : මහණෙනි, අවිදු සම්පහසින් උපන් වේදනාවෙන් පහස්නා ලද අශ්‍රැතවත් පාරිභ්ජනහට උපන් තෘෂ්ණායෙක් ඇත් ද, ඒ සංස්කාර එයින් හටගත්තේ ය.

මහණෙනි, මෙසේ ඒ සංස්කාර ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛත ය, ප්‍රත්‍යයෙන් උපත. ඒ තෘෂ්ණා ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛත ය, ප්‍රත්‍යයෙන් උපත. ඒ වේදනා ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛත ය, ප්‍රත්‍යයෙන් උපත. ඒ ස්පර්ශ ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛත ය, ප්‍රත්‍යයෙන් උපත. ඒ අවිද්‍යා ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛත ය, ප්‍රත්‍යයෙහි උපත. මහණෙනි, මෙසෙයිනුදු දන්තා දක්තා මහණක්හට අර්හත්මාර්ගයට අනන්තර ව අර්හත්ඵලය වේ.

රූපය ආත්මය යි නො ම දකියි. වැලිදු ආත්මය රූපවත් කොට දකී. මහණෙනි යම් ඒ සමනුපස්සනායෙක් වේ නම් එ සංස්කාර යි. ඒ සංස්කාර කුමක් නිදන කොට ඇත්තේද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේද යත් : මහණෙනි, අවිදු සම්පහසින් හටගත් වේදනායෙන් පහස්නා ලද අශ්‍රැතවත් පාරිභ්ජනහට උපන් තෘෂ්ණායෙක් ඇත් ද, ඒ සංස්කාර එයින් උපත. මහණෙනි, මෙසේ මේ සංස්කාර ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛත ය, ප්‍රත්‍යයෙන් උපත. ඒ තෘෂ්ණා ද, ... ඒ වේදනා ද ... ඒ ස්පර්ශ ද ... ඒ අවිද්‍යා ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛත ය, ප්‍රත්‍යයෙන් උපත. මහණෙනි, මෙසේ දන්තා දක්තා මහණක්හට මාර්ගයට ඉක්බිති වූ අර්හත්ඵලය වේ.

රූපය ආත්ම වශයෙන් නො ම දකියි, ආත්මය රූපවත් කොට නො දකියි, වැලිදු රූපය ආත්මයෙහි ලා දකී. මහණෙනි, යම් ඒ සමනුපස්සනායෙක් වේ නම් එ සංස්කාර යි. ඒ සංස්කාර කුමක් නිදන කොට ඇත් ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත් ද, කුමක් ජාති කොට ඇත් ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත් ද යත් : මහණෙනි, අවිදු සම්පහසින් උපන් වේදනායෙන් පහස්නා ලද අශ්‍රැතවත් පාරිභ්ජනහට උපන් තෘෂ්ණායෙන් ඇත් ද, ඒ සංස්කාරය එයින් උපත.

මහණෙනි, ඒ සංස්කාර ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛත ය, පටිච්චසමුප්පන්න ය. ඒ තෘෂ්ණා ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛත ය, පටිච්චසමුප්පන්න ය. එ වේදනා ද ... ඒ ස්පර්ශ ද ... ඒ අවිද්‍යා ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛත ය, පටිච්චසමුප්පන්න ය. මහණෙනි, මෙසේත් දන්තා දක්තා මහණක්හට මාර්ගයට ඉක්බිති ව අර්හත්ඵලය වේ.

රූපය ආත්මය වශයෙන් නො ම දකියි, ආත්මය රූපවත් කොට නො ම දකියි, රූපය ආත්මයෙහි පිහිටියේ ය යි නො ම දකී. වැලි දු ආත්මය රූපයෙහි ලා දකියි. මහණෙනි, යම් ඒ සමනුපස්සනායෙක් වේ නම් ඒ සංස්කාර යි. ඒ සංස්කාරය කුමක් නිදන කොට

කිංසමුදයො කිඤ්ජාතීකො කිම්පහවො : අවිජ්ජාසම්පසාරෙණ භික්ඛවෙ, වේදසිතෙන පුට්ඨස්ස අසුභවතො පුට්ඨජ්ඣස්ස උප්පන්නා තණ්හා තතොජො සො සංඛාරො. ඉති ඛො භික්ඛවෙ, සොපි සංඛාරො අතිවෙට්ඨා සංඛතො පටිච්චසමුප්පන්නො. සාපි තණ්හා -පෙ- සාපි වේදනා -පෙ- සොපි ඵසො -පෙ- සාපි අවිජ්ජා අතිවට්ඨා සංඛතා පටිච්චසමුප්පන්නා. ඵවට්ඨි ඛො භික්ඛවෙ, ජානතො ඵවං පස්සතො අනන්තරා අසමානං ඛයො හොති.

හ හෙව ඛො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති න රූපවිනාං අත්තානං සමනුපස්සති න අත්තති රූපං සමනුපස්සති න රූපසම්මං අත්තානං සමනුපස්සති. අපි ච ඛො වේදනං අත්තතො සමනුපස්සති -පෙ- (යථා රූපකඛ්ඛෙ වින්ධාරො ඵවං උපරි වත්තාරො ඛනිච්ඡා වින්ධාරෙතඛ්ඛො.) අපි ච ඛො වේදනාවිනාං අත්තානං සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො වේදනං සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො සඤ්ඤා අත්තතො සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො සඤ්ඤාවිනාං අත්තානං සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො අත්තති සඤ්ඤා සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො සඤ්ඤාය අත්තානං සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො සංඛාරෙ අත්තතො සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො සංඛාරවිනාං අත්තානං සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො අත්තති සංඛාරෙ සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො සංඛාරෙසු අත්තානං සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො විඤ්ඤාණවිනාං අත්තානං සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො අත්තති විඤ්ඤාණං සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො විඤ්ඤාණසම්මං අත්තානං සමනුපස්සති.

සා ඛො පන සා භික්ඛවෙ සමනුපස්සතා, සංඛාරො තො. සො පන සංඛාරො කිනතිදනො කිංසමුදයො කිඤ්ජාතීකො කිම්පහවො : අවිජ්ජාසම්පසාරෙණ භික්ඛවෙ, වේදසිතෙන පුට්ඨස්ස අසුභවතො පුට්ඨජ්ඣස්ස උප්පන්නා තණ්හා. තතොජො සො සංඛාරො. ඉති ඛො භික්ඛවෙ, සොපි සංඛාරො අතිවෙට්ඨා සංඛතො පටිච්ච සමුප්පන්නො. සාපි තණ්හා -පෙ- සාපි වේදනා -පෙ- සොපි ඵසො -පෙ- සාපි අවිජ්ජා අතිවට්ඨා සංඛතා පටිච්චසමුප්පන්නා. ඵවට්ඨි ඛො භික්ඛවෙ, ජානතො ඵවං පස්සතො අනන්තරා අසමානං ඛයො හොති.

හ හෙව ඛො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති න රූපවිනාං අත්තානං සමනුපස්සති න අත්තති රූපං සමනුපස්සති න රූපසම්මං අත්තානං සමනුපස්සති. න වේදනං අත්තතො සමනුපස්සති න වේදනාවිනාං අත්තානං සමනුපස්සති න අත්තති වේදනං සමනුපස්සති න වේදනාය අත්තානං සමනුපස්සති. න සඤ්ඤා අත්තතො සමනුපස්සති න සඤ්ඤාවිනාං අත්තානං සමනුපස්සති න අත්තති සඤ්ඤා සමනුපස්සති න සඤ්ඤාය අත්තානං සමනුපස්සති. න සංඛාරෙ අත්තතො සමනුපස්සති න සංඛාරවිනාං අත්තානං සමනුපස්සති න අත්තති සංඛාරෙ සමනුපස්සති න සංඛාරෙසු අත්තානං සමනුපස්සති, න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති න විඤ්ඤාණවිනාං අත්තානං සමනුපස්සති න අත්තති විඤ්ඤාණං සමනුපස්සති. න විඤ්ඤාණසම්මං අත්තානං සමනුපස්සති.

ඇත්තේ ද කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද යත් : මහණෙනි, අවිද්‍යා සම්පහසිත් හටගත් වේදනායෙන් පහස්නා ලද අග්‍රාතවත් පාරජ්ජනනට උපත් තෘෂ්ණායෙන් ඇත් ද, ඒ සංස්කාරය එයින් උපන. මහණෙනි මෙසේ ඒ සංස්කාර ද අනිත්‍ය ය, සංඛ්‍යා ය, පටිච්චසමුප්පන්න ය. ඒ තෘෂ්ණා ද ... ඒ වේදනා ද ... ඒ ස්පර්ශ ද ... ඒ අවිද්‍යා ද අනිත්‍ය ය, සංඛ්‍යා ය, පටිච්චසමුප්පන්න ය. මහණෙනි, මෙසේත් දන්නා දක්නා මහණහට මාර්ගයට ඉක්බිති අර්හත්ඵලය වේ.

රූපය ආත්ම ය යි නො ම දකියි, ආත්මය රූපවත් කොට නො ම දකියි, රූපය ආත්මයෙහි ලා නො ම දකියි, ආත්මය රූපයෙහි ලා නො ම දකී. වැළි දු වේදනාව ආත්ම ය යි දකියි ... (රූපස්කන්ධයෙහි විස්තරය සේ මතු ස්කන්ධ සතර ම විස්තර කටයුතු යි.) වැළි දු ආත්මය වේදනා ඇත්තෙකැ යි දකී ... වැළි දු වේදනාව ආත්මයෙහි ලා දකී ... වැළි දු ආත්මය වේදනායෙහි ලා දකී ... වැළි දු සංඥාව ම ආත්ම වශයෙන් දකී ... වැළි දු ආත්මය සංඥා ඇත්තෙකැ යි දකී ... වැළි දු සංඥාව ආත්මයෙහි ලා දකී ... වැළි දු ආත්මය සංඥාවෙහි ලා දකී ... වැළි දු සංස්කාර ම ආත්ම ය යි දකී ... වැළි දු ආත්මය සංස්කාර ඇත්තෙකැ යි දකී ... වැළි දු සංස්කාර ආත්මයෙහි ලා දකී ... වැළි දු ආත්මය සංස්කාරයන්හි ලා දකී ... වැළි දු ආත්මය සංස්කාරයන්හි ලා දකී ... වැළි දු විඤ්ඤා ම ආත්ම ය යි දකී. ... වැළි දු ආත්මය විඤ්ඤා ඇත්තෙකැ යි දකී ... වැළි දු විඤ්ඤා ආත්මයෙහි ලා දකී ... වැළි දු ආත්මය විඤ්ඤායෙහි ලා දකී.

මහණෙනි, යම් ඒ සමනුපස්සනාවක් වේ නම් එය සංස්කාර යි. ඒ සංස්කාරය කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද යත් : මහණෙනි අවිද්‍යා සම්පහසිත් හටගත් වේදනායෙන් පහස්නා ලද අග්‍රාතවත් පාරජ්ජනනට තෘෂ්ණා උපන. ඒ සංස්කාර එයින් හටගත්තේ ය. මහණෙනි, මෙසේ ඒ සංස්කාර ද, අනිත්‍ය ය, සංඛ්‍යා ය, පටිච්චසමුප්පන්න ය. ඒ තෘෂ්ණා ද ... ඒ වේදනා ද ... ඒ ස්පර්ශ ද ... ඒ අවිද්‍යා ද අනිත්‍ය ය, සංඛ්‍යා ය, පටිච්චසමුප්පන්න ය. මහණෙනි, මෙසේත් දන්නා දක්නා මහණහට අර්හත්මාර්ගයට අනන්තර ව අර්හත්ඵලය වේ.

මහණෙනි, රූපය ආත්ම ය යි නො ම දකියි, ආත්මය රූපවත් කොට නො ම දකියි, රූපය ආත්මයෙහි ලා නො ම දකියි, රූපයෙහි ලා ආත්මය නො ම දකී. වේදනාව ආත්ම ය යි නො ම දකියි, ආත්මය වේදනා ඇත්තෙකැ යි නො ම දකී යි, වේදනාව ආත්මයෙහි ලා නො ම දකියි, වේදනායෙහි ලා ආත්මය නො ම දකී. සංඥාව ආත්ම ය යි නො ම දකියි, ආත්මය සංඥා ඇත්තෙකැ යි නො ම දකියි, සංඥාව ආත්මයෙහි ලා නො ම දකියි, සංඥායෙහි ලා ආත්මය නො ම දකී. සංස්කාර ආත්ම ය යි නො ම දකියි, ආත්මය සංස්කාර ඇත්තෙකැ යි නො ම දකියි, සංස්කාර ආත්මයෙහි ලා නො ම දකියි, සංස්කාරයෙහි ලා ආත්මය නො ම දකී. විඤ්ඤා ආත්ම ය යි නො ම දකියි, ආත්මය විඤ්ඤා ඇත්තෙකැ යි නො ම දකියි, ආත්මයෙහි ලා විඤ්ඤා නො ම දකියි, විඤ්ඤායෙහි ලා ආත්මය නො ම දකී.

අපි ව බො ඵලං දිට්ඨි හොති : “සො අත්තො සො ලොකො සො පෙච්ච හවික්ඛාමි නිචේවා ධූවො සස්සතො අවිපරිණාමධම්මො”ති. යා බො පන සා භික්ඛවෙ, සස්සතදිට්ඨි සඛ්ඛාරො සො, සො පන සඛ්ඛාරො කිනන්දනො කිංසමුදයො කිඤ්ඤාතීකො කිම්පහවො : අවිජ්ජා සම්පසාරෙණ භික්ඛවෙ, වේදසිතෙන චුම්භස්ස අස්සතවතො පුට්ඨජනස්ස උප්පන්නා තණ්හා. තතොජේ සො සඛ්ඛාරො. ඉති බො භික්ඛවෙ, සො’පි සඛ්ඛාරො අනිචේවා සඛ්ඛතො පටිච්චසමුප්පන්නො සාපි තණ්හා -පෙ- සා’පි වේදනා -පෙ- සො’පි ඵසො -පෙ- සාපි අවිජ්ජා අනිච්චා සඛ්ඛතා පටිච්චසමුප්පන්නා. ඵලම්ච බො භික්ඛවෙ, ජානතො ඵලං පස්සතො අනන්තරා අසම්මානං ඛයො හොති.

හ හෙව බො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති හ රූපවතං අත්තානං සමනුපස්සති හ අත්තති රූපං සමනුපස්සති හ රූපසම් අත්තානං සමනුපස්සති. හ වේදනං -පෙ- හ සඤ්ඤා -පෙ- හ සඛ්ඛාරෙ -පෙ- හ විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති හ විඤ්ඤාණවතං අත්තානං සමනුපස්සති හ අත්තති විඤ්ඤාණං සමනුපස්සති. හ විඤ්ඤාණසම් අත්තානං සමනුපස්සති නා’පි ඵලං දිට්ඨි හොති. සො අත්තො සො ලොකො සො පෙච්ච හවික්ඛාමි නිචේවා ධූවො සස්සතො අවිපරිණාමධම්මො’ති, අපි ව බො ඵලං දිට්ඨි හොති : “නො වස්සො නො ව මෙ සිතා හ හවික්ඛාමි’ හ මෙ හවික්ඛාමි”ති. යා බො පන සා භික්ඛවෙ, උචේදදිට්ඨි සඛ්ඛාරෙ සො. සො පන සඛ්ඛාරො කිනන්දනො කිංසමුදයො කිඤ්ඤාතීකො කිම්පහවො : අවිජ්ජාසම්පසාරෙණ, භික්ඛවෙ, වේදසිතෙන චුම්භස්ස අස්සතවතො පුට්ඨජනස්ස උප්පන්නා තණ්හා තතොජේ සො සඛ්ඛාරෙ. ඉති බො භික්ඛවෙ, සො’පි සඛ්ඛාරෙ අනිචේවා සඛ්ඛතො පටිච්චසම්පන්නො. සාපි තණ්හා සාපි වේදනා -පෙ- සො’පි ඵසො -පෙ- සාපි අවිජ්ජා අනිච්චා සඛ්ඛතා පටිච්ච සමුප්පන්නා, ඵලම්ච බො භික්ඛවෙ, ජානතො ඵලං පස්සතො අනන්තරා අසම්මානං ඛයො හොති.

හ හෙව බො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති හ රූපවතං අත්තානං සමනුපස්සති හ අත්තති රූපං සමනුපස්සති හ රූපසම් අත්තානං සමනුපස්සති. හ වේදනං අත්තතො සමනුපස්සති හ වේදනාවතං අත්තානං සමනුපස්සති හ අත්තති වේදනං සමනුපස්සති හ වේදනාස අත්තානං සමනුපස්සති. හ සඤ්ඤා අත්තතො සමනුපස්සති හ සඤ්ඤාවතං අත්තානං සමනුපස්සති හ අත්තති සඤ්ඤා සමනුපස්සති. හ සඤ්ඤාස අත්තානං සමනුපස්සති. හ සඛ්ඛාරෙ අත්තතො සමනුපස්සති. හ සඛ්ඛාරවතං අත්තානං සමනුපස්සති හ අත්තති සඛ්ඛාරෙ සමනුපස්සති හ සඛ්ඛාරෙසු අත්තානං සමනුපස්සති. හ විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති හ විඤ්ඤාණවතං අත්තානං සමනුපස්සති හ අත්තති විඤ්ඤාණං සමනුපස්සති. හ විඤ්ඤාණසම් අත්තානං සමනුපස්සති.

වැලිදු “ඒ මම ආත්මය වෙමි, ඒ මම ලෝකය වෙමි, ඒ මම පරලොව වන්නෙමි. නිත්‍යයෙමි, ධ්‍රැවයෙමි, ශාස්වතයෙමි, නො පෙරළෙන සැහැවියෙමි” යි මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තේ වේ. මහණෙනි, යම් ඒ ශාස්වත දෘෂ්ටියක් වේ නම් ඒ සංස්කාර යි. ඒ සංස්කාර කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද යත් ; මහණෙනි, අවිදු සම්පහසිත් හටගත් වේදනායෙන් පහස්නා ලද අග්‍රානවත් පෘථර්ථනානට තෘෂ්ණාව උපන. ඒ සංස්කාර එයින් හටගත්තේ ය. මහණෙනි, මෙසේ ඒ සංස්කාර ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛන ය, පට්ඨවසමුප්පන්න ය. ඒ තෘෂ්ණා ද ... ඒ වේදනා ද ... ඒ ස්පර්ශ ද ... ඒ අවිද්‍යා ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛන ය, පට්ඨවසමුප්පන්න ය. මහණෙනි, මෙසේ ද දන්නා දක්නා මහණහට අර්හත්මාර්ගයට ඉක්බිති ව අර්හත්ඵලය වේ.

රූපය ආත්ම විසින් නො ම දකියි, ආත්මය රූපවත් කොට නො ම දකියි ආත්මයෙහි ලා රූපය ඇතැ යි නො ම දකියි, රූපයෙහි ලා ආත්මය ඇතැ යි නො ම දකී. වේදනාව ... නො ම දකී ... සංඥාව ... නො ම දකී. සංස්කාර ... නො ම දකී. විඤ්ඤා ආත්ම වශයෙන් නො ම දකියි, ආත්මය විඤ්ඤාවත් කොට නො ම දකියි, ආත්මයෙහි ලා විඤ්ඤා නො ම දකියි, විඤ්ඤායෙහි ලා ආත්මය නො ම දකී. “ඒ මම ආත්මයෙමි, ඒ මම ලෝකයෙමි, ඒ මම පරලොව වන්නෙමි, නිත්‍යයෙමි, ධ්‍රැවයෙමි, ශාස්වතයෙමි, නො පෙරළෙන සැහැවියෙමි යි” වැලිදු මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තේ ද නො වෙයි. “ඉදින් මම නො වන්නෙමි නම් මට (පිරිකර ද) නො වන්නේ ය. (මම) මතු නො වන්නෙමි නම් මතු ද මට (පිරිකර) නො වන්නේ ය” කියා යි. මහණෙනි, යම් ඒ උච්ඡේද දෘෂ්ටියක් වේ නම් ඒ සංස්කාරය යි. ඒ සංස්කාරය කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද යත් ; මහණෙනි, අවිදු සම්පහසිත් හටගත් වේදනායෙන් පහස්නා ලද අග්‍රානවත් පෘථර්ථනානට තෘෂ්ණා උපන. ඒ සංස්කාර එයින් (එ තෘෂ්ණායෙන්) හටගත්තේ ය. මහණෙනි මෙසේ ඒ සංස්කාර ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛන ය, පට්ඨවසමුප්පන්න ය. ඒ තෘෂ්ණා ද ... ඒ වේදනා ද ... ඒ ස්පර්ශ ද ... ඒ අවිද්‍යා ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛන ය, පට්ඨවසමුප්පන්න යි. මහණෙනි මෙසේ දන්නා මෙසේ දක්නා මහණහට අර්හත්මාර්ගයට අනන්තර ව අර්හත්ඵලය වේ.

රූපය ආත්ම වශයෙන් නො ම දකියි, ආත්මය රූපවත් ය යි නො ම දකියි ආත්මයෙහි ලා රූපය ඇතැ යි නො ම දකියි, රූපයෙහි ලා ආත්මය ඇතැ යි නො ම දකී. වේදනාව ආත්ම වශයෙන් නො ම දකී යි, ආත්මය වේදනාවත් ය යි නො ම දකියි, ආත්මයෙහි ලා වේදනාව ඇතැ යි නො ම දකියි වේදනායෙහි ලා ආත්මය ඇතැ යි නො ම දකී. සංඥාව ආත්ම වශයෙන් නො ම දකියි, ආත්මය සංඥා ඇත්තෙකැ යි නො ම දකී. ආත්මයෙහි ලා සංඥාව පවතී ය යි නො ම දකී යි සංඥායෙහි ලා ආත්මය පවතී ය යි නො ම දකී, සංස්කාර ආත්ම වශයෙන් නො ම දකියි. ආත්මය. සංස්කාරවත් ය යි නො ම දකියි, ආත්මයෙහි ලා සංස්කාර පවතී ය යි නො ම දකියි, සංස්කාරයෙහි ලා ආත්මය පවතී ය යි නො ම දකී. විඤ්ඤා ආත්ම වශයෙන් නො ම දකියි, ආත්මය විඤ්ඤාවත් ය යි නො ම දකියි, ආත්මයෙහි ලා විඤ්ඤා පවතී ය යි නො ම දකියි, විඤ්ඤායෙහි ලා ආත්මය පවතී ය යි නො ම දකියි.

තා'පි එවං දිට්ඨි හොති. 'සො අත්තා සො ලොකො සො පෙච්ච භවිස්සාමි නිවේවා ධුලො සංසාරො අවිපරිණාමධම්මොති. තා'පි එවං දිට්ඨි හොති : "තො වස්සං තො ව මෙ සියං හ භවිස්සාමි' න මෙ භවිස්සාමි"ති. අපි ව ඛො "කංඛා හොති චෙච්ඡිකිච්ඡි අනිට්ඨිතතො සඤ්චෙම". යං ඛො පන සං භික්ඛවෙ, කඤ්චිතං චෙච්ඡිකිච්ඡිතං අනිට්ඨිතතතං සඤ්චෙම, සඤ්චාරො සො. සො පන සඤ්චාරො කීනතිදුතො, කිංසල්ලදයො කිඤ්ඤාතිකො කිම්පභවො : අවිජ්ජා සම්ප්පාදන භික්ඛවෙ, චේදසිතෙන උට්ඨාසං අසුඤ්ඤාතො පුපුර්ජකං උපානතා තණ්හා, තතොජ්ජො සො සඤ්චාරො ඉති ඛො භික්ඛවෙ, තා'පි සඤ්චාරො අනිට්ඨො සඤ්චාරො පටිච්චසමුප්පාදනො, තා'පි තණ්හා අනිට්ඨො සඤ්චාරො පටිච්චසමුප්පාදනො, තා'පි චේදනං අනිට්ඨො සඤ්චාරො පටිච්චසමුප්පාදනො තො'පි එසෙසං අනිට්ඨො සඤ්චාරො පටිච්චසමුප්පාදනො, තා'පි අවිජ්ජා අනිට්ඨො සඤ්චාරො පටිච්චසමුප්පාදනො. එවං පි ඛො භික්ඛවෙ, ජානතො එවං පස්සතො අනන්තරා අසව්‍යං ඛයො හොතිති.

1. 2. 3. 10.

පුණ්ණමාසුතතං

82.

එකං සමයං භගවා සාවථේයං විහරති පුබ්බාරාමෙ මිහාරමාතු පාසාදෙ මහතා භික්ඛුසංඝෙන සඤ්චිං. තෙන ඛො පන සමයෙන භගවා තදනුපොසාදෙ පණ්ණරසෙ පුණ්ණාය පුණ්ණමාස රතතියං භික්ඛුසංඝපරිව්‍රිතො අජේඛාකාසෙ නිසින්නො හොති.

අථ ඛො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු උට්ඨායාසතො එකංසං උපානරාසඛනං කරිතො සෙන භගවා තෙනඤ්ජුං පනාමෙතො භගවන්තං එතදවොච : "පුච්ඡෙත්ඤාහං භනෙත, භගවන්තං කිඤ්ඤිදෙව දෙසං. සචෙ මෙ භගවා, ඕකාසං කරොති පඤ්ඤාසං චේයාකරණායාති." "තෙන හි ත්වං භික්ඛු, සකෙ අසතෙ නිසිදිතො පුච්ඡ යදකඛාසිති."

එවං භනෙතති ඛො සො භික්ඛු භගවතො පටිසසුතො සකෙ අසතෙ නිසිදිතො භගවන්තං එතදවොච : "ඉමෙ නු ඛො භනෙත, පඤ්ඤාපාදනකඛාකි, සෙයාපිදං : රුප්පාදනකඛාකි, චේදනුපාදනකඛාකි, සඤ්ඤාපාදනකඛාකි, සඤ්ඤාපාදනකඛාකි, විඤ්ඤාණුපාදනකඛාකිති." "ඉමෙ ඛො භික්ඛු, පඤ්ඤාපාදනකඛාකි, සෙයාපිදං : රුප්පාදනකඛාකි, චේදනුපාදනකඛාකි, සඤ්ඤාපාදනකඛාකි, සඤ්ඤාපාදනකඛාකි, විඤ්ඤාණුපාදනකඛාකිති.

තාබ්‍ර භනෙතති ඛො සො භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනදිතො අනුමොදිතො භගවන්තං උපානරිං පඤ්ඤං අපුච්ඡි. "ඉමෙ ඛො පන භනෙත, පඤ්ඤාපාදනකඛාකි කිම්බුලකාති? "ඉමෙ ඛො භික්ඛු, පඤ්ඤාපාදනකඛාකි ඡද්දමුලකා"ති. "තාබ්‍ර භනෙත"ති ඛො සො භික්ඛු

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තේ නො වෙයි. "ඒ මම ආත්මයෙහි, ඒ මම ලෝකයෙහි, ඒ මම පරලොව වන්නෙමි, නිත්‍යයෙහි, ධූවයෙහි, ශාස්ත්‍රයෙහි, නො පෙරළෙන සුළු වෙමි"යි. මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තේ නො වෙයි. "ඉදින් මම නො වන්නෙමි නම් මට (පිරිකර ද) නො වන්නේ ය. (මම) මතු නො වන්නෙමි නම් මතු ද මට (පිරිකර) නො වන්නේ ය"යි. මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තේ නො වෙයි. වැලි දු සැක කරන සුළු වූයේ විවික්චිතා ඇත්තේ සදහම් නිමාවට නො ගියේ වෙයි. මහණෙනි, යම් ඒ සැක කරන සුළු බවක් විවික්චිතා ඇති බවක් සදහම් නිමාවට නො ගිය බවක් වේ නම් එය සංස්කාරයි. ඒ සංස්කාර කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද යත් : මහණෙනි, අවිද්‍යා සම්පන්නත් හටගත්, වේදනායෙන් පහස්නා ලද අශ්‍රැතවත් පාපජ්ජනහට තෘෂ්ණාව උපන. ඒ සංස්කාර එයින් හටගත්තේ ය. මහණෙනි, මෙසේ ඒ සංස්කාරත් අනිත්‍ය ය, සංඛ්‍යා ය, පටිච්චසමුප්පත්ත ය. ඒ තෘෂ්ණාත් අනිත්‍ය ය, සංඛ්‍යා ය, පටිච්චසමුප්පත්ත ය. ඒ වේදනාත් අනිත්‍ය ය, සංඛ්‍යා, පටිච්චසමුප්පත්ත ය. ඒ ස්පර්ශ්‍යත් අනිත්‍ය ය, සංඛ්‍යා, පටිච්චසමුප්පත්ත ය. ඒ අවිද්‍යාත් අනිත්‍ය ය, සංඛ්‍යා, පටිච්චසමුප්පත්ත ය. මහණෙනි, මෙසේත් දන්නා මෙසේත් දක්නා මහණහට අර්හත්මාර්ගඥානයට අනන්තරව අර්හත්ඵලඥානය වෙයි.

1. 2. 3. 10.

පුණ්ණමා සූත්‍රය

82. එක් සමයෙකැ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සම්පයෙහි වූ පූර්වාරාම නම් මුච්චරාමපහයෙහි මහත් භික්ෂූ සංඝයා සමඟ වැඩවසන සේක. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එදින උපෝසථය වූ පසළොස්වක් දිනයෙහි (මාස ආදිය පිරුණු බැවින්) පූර්ණ වූ පුන් සද පුන් රැයෙහි "බික්ඛසාන වීසින් පිරිවරන ලද්දහු අබවස වැඩහුන් සේක් වෙති.

එකල්හි එක්තරා මහණෙක් හුනස්නෙන් නැගිට උතුරුසහ එකස් කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත ඇදිලි බැඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ ය : "වහන්ස, ඉදින් මට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ප්‍රජ්‍යායක් පිළිවිසීමට අවකාශ දෙන සේක් නම් මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් කිසි දෙයක් (කරුණක්) විවාරන්නෙමි"යි. මහණ, එසේ වී නම් තෙපි සිය අසුන්හි හිඳ යමක් කැමැත්තහු විවාරව"යි.

ඒ මහණ "වහන්ස, එසේ ය"යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී සිය අසුන්හි හිඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ ය : "වහන්ස, මොහු පඤ්චොපාදානස්ස කන්ධයෝ යැ ඔහු කවරහ යත් : රූපෝපාදානස්ස කන්ධ ය. වේදනෝපාදානස්ස කන්ධ ය, සංඥොපාදානස්ස කන්ධ ය, සංස්කාරෝපාදානස්ස කන්ධ ය විඤ්ඤෝපාදානස්ස කන්ධ ය, මහණ, මොහු ම පඤ්චොපාදානස්ස කන්ධයෝ ය. ඔහු කවරහ යත්, රූපෝපාදානස්ස කන්ධ ය, වේදනෝපාදානස්ස කන්ධ ය, සංඥොපාදානස්ස කන්ධ ය, සංස්කාරෝපාදානස්ස කන්ධ ය, විඤ්ඤෝපාදානස්ස කන්ධ ය" යි.

ඒ මහණ "වහන්ස, මැනවැ"යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දේශනාව පිළිගෙන අනු මෝදන් වැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් මතුයෙහි පැනයක් විචාළේ ය : "වහන්ස, මේ පඤ්චොපාදානස්ස කන්ධයෝ කුමක් මුල් කොට ඇත්තාහු ද"යි. මහණ, මේ පඤ්චොපාදානස්ස කන්ධයෝ තෘෂ්ණාජන්යය මුල් කොට ඇතියහ යි. ඒ මහණ. "වහන්ස මැනවැ"යි

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතාං අනුමොදිතාං භගවතං උත්තරිං පඤ්ඤාං ආපුච්ඡී : “තඤ්ඤෙව හු ඛො භනෙත, උපාදානං තෙ පඤ්චු පාදනකකිං උදුහු අඤ්ඤානු පඤ්චුපාදනකකිංඤ්ඤි උපාදානනි?” “ත ඛො භික්ඛු, තඤ්ඤෙව උපාදානං තෙ පඤ්චුපාදනකකිංඤ්ඤි පඤ්චුපාදනකකිංඤ්ඤි උපාදානං, අපි ච යො තත් ඡන්දරාගො තං තත් උපාදානනි.”

සාධු භනෙතී, ඛො යො භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතාං අනුමොදිතාං භගවතං උත්තරිං පඤ්ඤාං ආපුච්ඡී : “සියං පන භනෙත, පඤ්චුපාදනකකිංඤ්ඤි ඡන්දරාගවෙමන්තතානි? “සියං භික්ඛුනි” භගව : අවොච. “ඉධ භික්ඛු එකච්චස්ස එවං භොති : එවං රූපො සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවං වේදනො සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවං සංඝෙය්ඤ්ඤා සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවං සංඝො රො සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවං විඤ්ඤාණො සියං අනාගතමඤ්ඤානනි. එවං ඛො භික්ඛු සියං පඤ්චු පාදනකකිංඤ්ඤි ඡන්දරාගවෙමන්තතානි.

“සාධු භනෙතනි” ඛො යො භික්ඛු -පෙ- උත්තරිං පඤ්ඤාං ආපුච්ඡී. “ක්ඛින්නාවතා හු ඛො භනෙත, ඛණ්ඩං ඛණ්ඩාසිච්චන”නති? යං කිංඤ්ඤි භික්ඛු රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පන්නං අඤ්ඤානං වා, ඛණ්ඩා වා, ඔදාරිකං වා සුමුමං වා හිතං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, අයං චුච්චති රූපකකිංඤ්ඤා. යං කාචි වේදනා -පෙ- යං කාචි සංඝෙය්ඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචි සංඝො රො -පෙ- යං කිංඤ්ඤි විඤ්ඤාණං අතීතානාගත පච්චුප්පන්නං අඤ්ඤානං වා, ඛණ්ඩා වා, ඔදාරිකං වා සුමුමං වා හිතං වා, පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා අයං චුච්චති විඤ්ඤාණකකිංඤ්ඤා. එතතාවතා ඛො භික්ඛු, ඛණ්ඩං ඛණ්ඩාසිච්චනනි”.

“සාධු භනෙතනි” ඛො යො භික්ඛු -පෙ- උත්තරිං පඤ්ඤාං ආපුච්ඡී. “කො හු ඛො භනෙත, හෙතු කො පච්චයො රූපකකිංඤ්ඤා පඤ්ඤාපනාය? කො හෙතු කො පච්චයො වේදනාකකිංඤ්ඤා පඤ්ඤාපනාය? කො හෙතු කො පච්චයො සංඝෙය්ඤ්ඤාකකිංඤ්ඤා පඤ්ඤාපනාය? කො හෙතු කො පච්චයො සංඝො රොකකිංඤ්ඤා පඤ්ඤාපනාය? කො හෙතු කො පච්චයො විඤ්ඤාණකකිංඤ්ඤා පඤ්ඤාපනාය?”ති? චත්තාරො ඛො භික්ඛු, මහාභුතා හෙතු චත්තාරො මහාභුතා පච්චයො රූපකකිංඤ්ඤා පඤ්ඤාපනාය. එසො හෙතු එසො පච්චයො වේදනාකකිංඤ්ඤා පඤ්ඤාපනාය. එසො හෙතු එසො පච්චයො සංඝෙය්ඤ්ඤාකකිංඤ්ඤා පඤ්ඤාපනාය. එසො හෙතු එසො පච්චයො සංඝො රොකකිංඤ්ඤා පඤ්ඤාපනාය. නාමරූපං හෙතු නාමරූපං පච්චයො විඤ්ඤාණකකිංඤ්ඤා පඤ්ඤාපනාය.”ති.

“සාධු භනෙතනි”ති ඛො යො භික්ඛු -පෙ- උත්තරිං පඤ්ඤාං ආපුච්ඡී. “කථං හු ඛො භනෙත, සකකායදිට්ඨි භොතිති? “ඉධ භික්ඛු, අසුඤ්ඤානං පුට්ඨප්පතො අරියානං අදකාසි අරියධම්මස්ස අකොවිදො අරියධම්මො අවිනිකො සප්පරිතානං අදකාසි සප්පරිතධම්මස්ස අකොවිදො සප්පරිත ධම්මො අවිනිකො රූපං අත්තතො සමිනුපස්සති රූපච්චනං වා අත්තතං

1. පඤ්ඤානි උපාදානකකිංඤ්ඤා - මජ්ඣං, සෘ, සිමු.
2. ඛො ඉති උභයං - කන්දපි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගෙන අනුමෝදන් වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගෙන් මතුයෙහි පැනයක් විචාළේ ය : “වහන්ස, ඒ පඤ්චෝපාද්‍යාස්කන්ධ කෙතෙක් ඇද්ද උපාද්‍යාය එම වේ ද ? නැතහොත් උපාද්‍යාය පඤ්චෝපාද්‍යාස්කන්ධ හැර සිටුනේ ද යි ? මහණ එම උපාද්‍යාය ඒ පඤ්චෝපාද්‍යාස්කන්ධ නොවේ යි, උපාද්‍යාය පඤ්චෝපාද්‍යාස්කන්ධ හැර සිටුනේ ද නොවේ යි. වැලිදු එහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වෙතම් එය එහි උපාද්‍යාය යි.

ඒ මහණ “වහන්ස, මැනවැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගෙන අනුමෝදන් කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අතින් මතුයෙහි පැනයක් විචාළේ ය : වහන්ස, පඤ්චෝපාද්‍යාස්කන්ධයන්හි ඡන්දරාගනානාත්වයෙක් වන්නේ ද යි ? වන්නේ ය මහණ, යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. මහණ, මෙහි ඇතමකුට මෙසේ අදහසෙක් වෙයි : “මතුකල මෙබඳු රූ ඇතියෙකිම් වෙමි, මතුකල මෙබඳු වේදනා ඇතියෙකිම් වෙමි, මතුකල මෙබඳු සංඤ ඇතියෙකිම් වෙමි. මතුකල මෙබඳු සංස්කාර ඇතියෙකිම් වෙමි. මතුකල මෙබඳු විඤන ඇතියෙකිම් වෙමි යි. මහණ, මෙසේ පඤ්චෝපාද්‍යාස්කන්ධයන්හි ඡන්දරාගනානාත්වයෙක් වෙ යි.

“වහන්ස, මැනවැ” යි ඒ මහණ මතුයෙහි පැනයක් විචාළේ ය. වහන්ස, ස්කන්ධයනට ස්කන්ධ ප්‍රඥප්තිය කෙතෙකින් වේ ද යි ? මහණ, අතීත වේවයි අනාගත වේවයි ප්‍රත්‍යුත්පන්න වේවයි ආධ්‍යාත්මික වේවයි ඛාහිර වේවයි ඕදරික වේ වයි සුක්ෂම වේවයි භීත වේවයි ප්‍රණීත වේවයි යම් කිසි රූපයෙක් ඇත් ද, දුර වේවයි ළඟ වේවයි යම් රූපයකුත් ඇත් ද, මෙ රූපස්කන්ධ ය යි කියනු ලැබෙයි, යම් කිසි වේදනාවක් . . . යම්කිසි සංඤාවක් . . . යම්කිසි සංස්කාර කෙතෙක් . . . අතීත වේවයි අනාගත වේවයි ප්‍රත්‍යුත්පන්න වේවයි ආධ්‍යාත්මික වේවයි ඛාහිර වේවයි ඕදරික වේවයි සුක්ෂම වේවයි භීත වේවයි ප්‍රණීත වේවයි යම්කිසි විඤනයෙක් ඇත් ද, දුර වේවයි ළඟ වේවයි යම් විඤනයකුත් ඇත් ද, මේ විඤනස්කන්ධ ය යි කියනු ලැබේ. මහණ ස්කන්ධයනට ස්කන්ධප්‍රඥප්තිය මෙතෙකින් වේ යි.

“වහන්ස, මැනවැ” යි ඒ මහණ . . . මතුයෙහි පැනයක් විචාළේ ය : වහන්ස, රූපස්කන්ධ ප්‍රඥප්තියට හේතු කවරේ ද, ප්‍රත්‍යය කවරේ ද ? වේදනාස්කන්ධ ප්‍රඥප්තියට හේතු කවරේ ද ? ප්‍රත්‍යය කවරේ ද, සංඤස්කන්ධ ප්‍රඥප්තියට හේතු කවරේ ද ? ප්‍රත්‍යය කවරේ ද ? සංස්කාරස්කන්ධ ප්‍රඥප්තියට හේතුව කවරේ ද ? ප්‍රත්‍යය කවරේ ද ? විඤනස්කන්ධ ප්‍රඥප්තියෙහි හේතු කවරේ ද ? ප්‍රත්‍යය කවරේ ද යි ? මහණ, රූපස්කන්ධ යෙහි ප්‍රඥප්තියට සතර මහාභුතයෝ හේතුව, සතර මහාභුතයෝ ප්‍රත්‍යයහ. වේදනා ස්කන්ධ ප්‍රඥප්තියට ස්පර්ශය හේතු ය, ස්පර්ශය ප්‍රත්‍යය ය. ස්පර්ශඤස්කන්ධ ප්‍රඥප්තිය ස්පර්ශය හේතු ය, ස්පර්ශය ප්‍රත්‍යය ය ; සංස්කාරස්කන්ධ ප්‍රඥප්තියට ස්පර්ශය හේතු ය, ස්පර්ශය ප්‍රත්‍යය ය. විඤනස්කන්ධ ප්‍රඥප්තියට නාමරූප හේතු ය, නාමරූප ප්‍රත්‍යය යි.

ඒ මහණ “වහන්ස, මැනවැ” යි. . . මතු පැනයක් විචාළේ ය ; වහන්ස, කෙසේ නම් සත්කායදෘෂ්ටි වේ ද යි ? මහණ, මේ ලෝකයෙහි ආයාතීයන් නො දක්නාසුලු ආයාතී ධර්මයෙහි අදක්ෂ ආයාතී ධර්මයෙහි නො හික්වුණු සත්පුරුෂයන් නො දක්නාසුලු, සත්පුරුෂධර්මයෙහි අදක්ෂ සත්පුරුෂධර්මයෙහි නො හික්වුණු අග්‍රාතවත් පාරිශ්පන

සමනුපය්‍යති අත්තනි වා රූපං සමනුපය්‍යති රූපය්‍යම් වා අත්තානං සමනුපය්‍යති. වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං අත්තනො සමනුපය්‍යති විඤ්ඤාණවිත්තං වා අත්තානං සමනුපය්‍යති අත්තනි වා විඤ්ඤාණං සමනුපය්‍යති විඤ්ඤාණය්‍යම් වා අත්තානං සමනුපය්‍යති. එවං ඛො භික්ඛු, සක්කායදිට්ඨි හොති”ති.

“සාධු හතොන”ති, ඛො සො භික්ඛු -පෙ- උත්තරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡි. “කථං පභ හතොන, සක්කායදිට්ඨි න හොති”ති? “ඉධ භික්ඛු සුතවා අරියසංවකො අරියානං දය්‍යාවි අරියධම්මස්ස කොවිදො අරියධම්මෙ සුචිතියො සපපුරිසානං දය්‍යාවි සපපුරිසධම්මස්ස කොවිදො සපපුරිස ධම්මෙ සුචිතියො න රූපං අත්තනො සමනුපය්‍යති න රූපවිත්තං වා අත්තානං සමනුපය්‍යති න අත්තනි වා රූපං සමනුපය්‍යති න රූපය්‍යම් වා අත්තානං සමනුපය්‍යති. න වෙදනං -පෙ- න සඤ්ඤං -පෙ- න සඛ්ඛාරෙ -පෙ- න විඤ්ඤාණං අත්තනො සමනුපය්‍යති න විඤ්ඤාණවිත්තං වා අත්තානං සමනුපය්‍යති න අත්තනි වා විඤ්ඤාණං සමනුපය්‍යති න විඤ්ඤාණය්‍යම් වා අත්තානං සමනුපය්‍යති, එවං ඛො භික්ඛු සක්කායදිට්ඨි න හොතිති.

“සාධු හතොන”ති, ඛො සො භික්ඛු -පෙ- උත්තරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡි : “කො ණු ඛො හතොන, රූපය්‍ය අය්‍යාදො, කො ආදිනවො, කිං නිස්සරණං, කො වෙදනාය -පෙ- කො සඤ්ඤාය -පෙ- කො සඛ්ඛාරානං -පෙ- කො විඤ්ඤාණය්‍ය අය්‍යාදො, කො ආදිනවො, කිං නිස්සරණනති”?

“යං ඛො භික්ඛු, රූපං පච්ච උපඡ්ඡති සුඛං සොමනස්සං, අයං රූපය්‍ය අය්‍යාදො. යං රූපං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, අයං රූපය්‍ය ආදිනවො. යො රූපය්‍යම් ඡන්දරාගවිතයො ඡන්දරාගපභානං ඉදං රූපය්‍ය නිස්සරණං. යං වෙදනං පච්ච උපඡ්ඡති සුඛං සොමනස්සං අයං වෙදනාය අය්‍යාදො. යං වෙදනං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං අයං වෙදනාය ආදිනවො. යො වෙදනාය ඡන්දරාග විතයො ඡන්දරාගපභානං, ඉදං වෙදනාය නිස්සරණං, යං සඤ්ඤං පච්ච -පෙ- යෙ සඛ්ඛාරෙ පච්ච උපඡ්ඡති සුඛං සොමනස්සං අයං සඛ්ඛාරානං අය්‍යාදො. යෙ සඛ්ඛාරා අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, අයං සඛ්ඛාරානං ආදිනවො. යො සඛ්ඛාරෙසු ඡන්දරාගවිතයො ඡන්දරාග පභානං ඉදං සඛ්ඛාරානං නිස්සරණං, යං විඤ්ඤාණං පච්ච උපඡ්ඡති සුඛං සොමනස්සං අයං විඤ්ඤාණය්‍ය අය්‍යාදො, යං විඤ්ඤාණං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං අයං විඤ්ඤාණය්‍ය ආදිනවො, යො විඤ්ඤාණය්‍යම් ඡන්දරාගවිතයො ඡන්දරාගපභානං ඉදං විඤ්ඤාණය්‍ය නිස්සරණං”නති.

“සාධු හතොන”ති, ඛො සො භික්ඛු හගවිතො හාසිතං අභිනන්දිතං හගවිත්තං උත්තරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡි : “කථං ණු ඛො හතොන, ජානනො කථං පය්‍යනො ඉම්මම්මිං ව සවිඤ්ඤාණතෙ කායෙ ඛගිත්ථිං ව සබ්බ නිවිතොසු අභිච්ඤාමම්මිඤ්ඤාරම්භානුසයො න හොනති”ති? යං කිඤ්චි භික්ඛු රූපං අභිනානාගතපච්චුප්පන්නං අඡ්ඤානං වා ඛගිත්ථිං වා ඕඨාරිකං වා සුමුඛං වා සිතං වා පණ්ණිං වා, යං දුරෙ සනතිතෙ වා සබ්බං රූපං

තෙමේ රූපය ආත්ම වශයෙන් නුනුවණින් දකියි, ආත්මය රූපවත් කොට හෝ දකියි. රූපය ආත්මයෙහි පිහිටියේ ය යි හෝ දකියි ආත්මය රූපයෙහි පිහිටියේ ය යි හෝ දකී. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය ආත්ම වශයෙන් දකියි, ආත්මය විඤ්ඤාවත් කොට හෝ දකියි. විඤ්ඤාය ආත්මයෙහි පිහිටියේ ය යි හෝ දකියි. ආත්මය විඤ්ඤායෙහි පිහිටියේ ය යි හෝ දකී. මහණ, මෙසේ සත්කායදෘෂ්ටි වෙයි.

ඒ මහණ "වහන්ස" මැනවැ"යි මතුයෙහි පැනයක් විචාළේ ය : වහන්ස කෙසේ නම් සත්කායදෘෂ්ටිය නො වෙයි ද ? මහණ, මේ ලෝකයෙහි ආයාතන දක්නාසුලු ආයාතන ධර්මයෙහි දක්ෂ ආයාතන ධර්මයෙහි තික්ෂුණ, සන්තප්පරූපයන් දක්නාසුලු, සන්තප්පරූපධර්මයෙහි දක්ෂ සන්තප්පරූප ධර්මයෙහි තික්ෂුණ ශ්‍රැතවත් ආයාතනවක තෙමේ රූපය ආත්ම වශයෙන් නො දකියි, ආත්මය රූපවත් කොට හෝ නො දකියි, ආත්මයෙහි රූපය පවතී ය යි හෝ නො දකියි. රූපයෙහි ආත්මය පවතී ය යි හෝ නො දකී. වේදනාව . . . නො දකී. . . සංඥාව . . . නො දකී. . . සංස්කාර . . . නො දකී. විඤ්ඤාය ආත්ම වශයෙන් නො දකියි, ආත්මය විඤ්ඤාවත් කොට නො දකියි, ආත්මයෙහි විඤ්ඤාය පවතී ය යි හෝ නො දකියි, විඤ්ඤායෙහි ආත්මය පවතී ය යි හෝ නො දකී. මහණ, මෙසේ සත්කායදෘෂ්ටි නො වෙයි.

"වහන්ස, මැනවැ"යි ඒ මහණ . . . මතුයෙහි පැනයක් විචාළේ ය : වහන්ස, රූපයෙහි ආස්වාද කවරේ ද ? ආදීනව කීමෙන් ද ? නිස්සරණ කීමෙන් ද ? වේදනායෙහි . . . සංඥායෙහි . . . සංස්කාරයන්ගේ . . . විඤ්ඤායෙහි ආස්වාද කවරේ ද ? ආදීනව කවරේ ද ? නිස්සරණ කවරේ ද ? යි

මහණ, රූපය නිසා යම් සුවයක් සොම්නසක් උපදී ද, මේ රූපයෙහි ආස්වාද යි. යම් රූපයක් අනිත්‍ය ද, දුක් ද, වෙනස් වනසුලු ද, මේ රූපයෙහි ආදීනව යි. රූපයෙහි යම් ඡන්දරාගවිනයක් ඡන්දරාගප්‍රභාණයක් වේ නම් මේ රූපයෙහි නිස්සරණ යි. වේදනාව නිසා යම් සුවයක් සොම්නසක් උපදී ද, මේ වේදනායෙහි ආස්වාද යි. යම් වේදනාවක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් මේ වේදනායෙහි ආදීනව යි. වේදනායෙහි යම් ඡන්දරාගවිනයක් ඡන්දරාගප්‍රභාණයක් වේ ද මේ වේදනායෙහි නිස්සරණ යි. සංඥාව නිසා යම් . . . සංස්කාර නිසා යම් සුවයක් සොම්නසක් උපදී ද, මේ සංස්කාරයන්ගේ ආස්වාද යි. යම් සංස්කාර කෙනෙක් අනිත්‍ය ද, දුක් ද, වෙනස් වන සැඟවී ඇත් ද මේ සංස්කාරයන්ගේ ආදීනව යි. සංස්කාරයන්හි යම් ඡන්දරාගවිනයක් ඡන්දරාග ප්‍රභාණයක් ඇත් ද මේ සංස්කාරයන්ගේ නිස්සරණ යි. විඤ්ඤාය නිසා යම් සුවයක් සොම්නසක් උපදී ද, මේ විඤ්ඤායාගේ ආස්වාද යි. යම් විඤ්ඤායක් අනිත්‍ය ද, දුක් ද, වෙනස් වන සැඟවී ඇත් ද, මේ විඤ්ඤායාගේ ආදීනව යි විඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දරාගවිනයක් ඡන්දරාගප්‍රභාණයක් ඇත් ද මේ විඤ්ඤායාගේ නිස්සරණ යි.

"වහන්ස, මැනවැ"යි ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගෙන අනුමෝදන් වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් මතුයෙහි පැනයක් විචාළේ ය : "වහන්ස, කෙසේ දන්තනුට කෙසේ දන්තනුට මේ විඤ්ඤා සහිත කයෙහි ද, බැහැර සියලු නිවීමකයන්හි ද, අභංකාර මමංකාර මානාත්‍යය ධර්මයෝ නො වෙද්ද" යි ? මහණ, අතීත වේවයි අනාගත වේවයි පවුළුපත්ත වේවයි ආධ්‍යාත්මික වේවයි බාහිර වේවයි ඛංදරික වේවයි සුක්ෂම වේවයි භීත වේවයි ප්‍රණීත වේවයි යම් කිසි රූපයක් වේ ද, දුර වේවයි ලඟ වේවයි යම් රූපයෙකුත් වේ ද, ඒ සියලු රූපය. "තෙල මාගේ නො වෙයි"යි, තෙල මම නො වෙමි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

“හෙතෙං මම හෙයො‘භමසම් න මෙයො අත්තා’”ති. එවමෙනං යථාභූතං සම්මපසාදායකං පසාදි, යං කාචි වෙදනා -පෙ- යං කාචි සසාදා -පෙ- යෙ කෙචි සඛාරා -පෙ- යං කිසාදි විසාදාණං අතීතානාගත පච්චුප්පානං අජකිත්තං වා ඛනිඤා වා ඔදාරිකං වා සුබ්බං වා හිනං වා පණීතං වා යං දුරේ සන්තිකෙ වා සබ්බං විසාදාණං හෙතෙං මම හෙයො‘භමසම් න මෙ‘යො අත්තා’”ති එවමෙනං යථාභූතං සම්මපසාදායකං පසාදි, එවං බො හික්ඛු, ජානතො එවං පසාදො ඉමසම්සාදා සවිසාදාණකෙ කාසෙ ඛනිඤා වා සබ්බනිමිත්තෙතසු අභිඛාරමිමිඛිකාර මානානුසයා න ගොතතිති.

හෙත බො පන සමයෙන අසාදාකරණ හික්ඛුනො එවං වේතයො පරිචිතකො උදපාදි : “ඉති කීර ගො රූපං අනත්තා, වෙදනා අනත්තා, සසාදා අනත්තා, සඛාරා අනත්තා, විසාදාණං අනත්තා. අනත්තකතාති කම්මාති කථමත්තානං ඉසිසානතිති.

අථ බො භගවා තස්ස හික්ඛුනො වේතනා වේතො පරිචිතකා -මසාදායක හික්ඛු අමනෙතසි : “ථානං බො පනෙතං හික්ඛවෙ, විජ්ජිති : යං ඉධෙකවෙට්ඨා මොහපුරිසො අවිදා අවිජ්ජාගතො තණ්හාධිගතෙන වේතනං සඤ්ඤාසනං අනිඛාවිතබ්බං මසෙසායනා : “ඉති කීර ගො රූපං අනත්තා, වෙදනා අනත්තා, සසාදා අනත්තා, සඛාරා අනත්තා, විසාදාණං අනත්තා, අනත්තකතාති කම්මාති කථමත්තානං ඉසිසානතිති”ති. පටිපුච්ඡාචිතීතා බො මේ තුමො හික්ඛවෙ, තත්ත තත්ත තෙසු තෙසු ධම්මෙසු”.

“තං කිංමසාදාථ හික්ඛවෙ, රූපං කිච්චං වා අනිච්චං වා”ති? අනිච්චං භනෙත.

“යං පනාතිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා”ති? දුක්ඛං භනෙත.

යං පනාතිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලං ණු තං සම්නුපසයිතුං : “එතං මම එයො‘භමසම් එයො මෙ අත්තා’”ති? හො හෙතං භනෙත,

වෙදනා -පෙ- සසාදා -පෙ- සඛාරා -පෙ- විසාදාණං නිච්චං වා අනිච්චං වා”ති? අනිච්චං භනෙත,

යං පනාතිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත.

“යං පනාතිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලං ණු තං සම්නුපසයිතුං :

“එතං මම එයො‘භමසම් එයො මෙ අත්තා’”ති? හො හෙතං භනෙත.

තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙති'යි මෙසේ මෙය ඇති සැටි මනානුවණින් දකී. යම් කිසි වේදනාවක් . . . යම් කිසි සංඥාවක් . . . යම් කිසි සංස්කාර කෙනෙක් . . . අතීත වේවයි අනාගත වේවයි පරිවෘත්ත වේවයි ආධ්‍යාත්මික වේවයි බාහිර වේවයි භෞතික වේවයි සුක්ෂ්ම වේවයි භීත වේවයි ප්‍රණීත වේවයි යම් කිසි විඥනයක් ඇත් ද, දුර් වේවයි ළඟ වේවයි යම් විඥනයක් ඇත් ද, ඒ සියලු විඥනය "තෙල මාගේ නො වෙයි තෙල මම නො වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙති'යි මෙසේ මෙය ඇති සැටි මනා නුවණින් දකී. මහණ, මෙසේ දන්තනුට මෙසේ දක්තනුට මේ සවිඤ්ඤාණක කයෙහිත් පිටත සියලු නිමිත්තයෙහිත් අභංකාර මමංකාර මානාසුසය ධර්මයෝ නො වෙත් යි.

එ කල්හි එක්තරා මහණකුහට "පින්වත්නි, මෙසේ වනාහි රූපය අනාත්ම ල, වේදනාව අනාත්ම ල, සංඥාව අනාත්ම ල, සංස්කාර අනාත්ම ල. විඥනය අනාත්ම ල, (එහෙයින්) අනාත්මක වූ කළ කර්මයෝ කෙසේ නම් ආත්මය ස්වරූප කෙරෙන් දැයි (තමා කරා පැමිණෙත් දැයි) මෙබඳු චින්තපරිචිතර්කයක් පහළ විය.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ මහණහුගේ චින්තපරිචිතර්කය තමන් වහන්සේගේ සිතින් පිරිසිඳ දූන භික්ෂූන් ඇමතු සේක : මහණෙනි, මේ ලෝකයෙහි නුවණ නැති අවිද්‍යාවට පැමිණි ඇතැම් භික්ෂූන් පුරුෂයෙක් " පින්වත්නි, මෙසේ වනාහි රූපය අනාත්ම ල, වේදනාව අනාත්ම ල, සංඥාව අනාත්ම ල, සංස්කාර අනාත්ම ල, විඥනය අනාත්ම ල, අනාත්මක වූ කරන ලද කර්මයෝ කෙසේ ආත්මය ස්වරූප කෙරෙන් දැයි" තෘෂ්ණායෙන් මධිනා ලද සිතින් බුදුසසුන ඉක් මැ යායුතු කොට හඟනේ ද (එහෙයින්) මහණෙනි, තෙපි ඒ ඒ තන්හි මාගේ ඒ ඒ දහමහි පිළිවිසෑ හික්මුණාහු ය.

මහණෙනි, ඒ කෙසේ හඟිවූ ද රූපය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැටි ඇත් නම් එය 'තෙල මා ගැත්තේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය'යි දක්නට නිසි වේ ද ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඥනය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යම් දෑයක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යම් දෑයක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැටි ඇත් නම් එය, 'තෙල මා ගැත්තේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය'යි දක්නට නිසි වේ ද ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

තස්මාතිහ භික්ඛවේ, යං කිඤ්චී රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පත්තං
අඤ්ඤාතං වා බහිඤ්ඤා වා ඔලාරිකං වා සුබ්බං වා හිනං වා පඤ්ඤාතං වා
යං දුරේ සන්තිකෙ වා සබ්බං රූපං “නොතං මම නොසොභමසිති න
මෙඤ්ඤා අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤා දට්ඨබ්බං. යා
කාපී වෙදනා -පෙ- යා කාපී සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙච්ඡි සංඛාරා -පෙ-
යං කිඤ්චී විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චුප්පත්තං අඤ්ඤාතං වා බහිඤ්ඤා වා
ඔලාරිකං වා සුබ්බං වා හිනං වා පඤ්ඤාතං වා යං දුරේ සන්තිකෙ වා
සබ්බං විඤ්ඤාණං : ‘නොතං මම නොසොභමසිති න මෙ ඤා අත්තා’ති,
එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤා දට්ඨබ්බං.

එවං පසං භික්ඛවේ, සුතවා අරියසංවිතො රූපසම්මප්පි නිබ්බිද්ධාති
වෙදනායපි නිබ්බිද්ධාති සඤ්ඤායපි, නිබ්බිද්ධාති සංඛාරෙසුපි නිබ්බිද්ධාති.
විඤ්ඤාණසම්මප්පි නිබ්බිද්ධාති. නිබ්බිද්ධං විරජ්ජති. විරාගා විමුච්චති.
විමුච්චතසම්ම විමුච්චතෙති’ ඤාණං හොති. ඩිණං ජාති වුසිතං මුග්ගවරියං.
කතං කරණීයං නාපරං ඉත්තතායාති පජානාතිති.”

වජ්ජනියවගේ තතියො.

නිසංසුද්ධානං :

අසාදො දො සමුදයා - අරහතෙති අපරෙ දුඛෙ
සිහො ඛජ්ජන පිණ්ඩාලාං පාරිලෝප්පෙන පුණ්ණමාති.¹

1. “දො ඛජ්ජා තස්සෙසුච සියං - අභිවචනාසුච හෙතුනා,
සත්තා යෙන දුඛෙ වුත්තා - අසාදො විඤ්ඤාණකෙන ව,
එතෙ දසවිධා වුත්තා - හොති. භික්ඛු පුච්ඡායාති”ති.
දිසානෙයං ගාථා මජ්ඣං, සා, PTS. පොඤ්ඤා.

මහණෙනි, එහෙයින් අතීත-අනාගත-පච්චුප්පන්න වෙවයි ආධ්‍යාත්මික වෙවයි බාහිර වෙවයි ඖදරික වෙවයි සුක්ෂම වෙවයි හීන වෙවයි ප්‍රණීත වෙවයි යම් කිසි රූපයෙක් වෙ ද, දුර් වෙවයි ළඟ වෙවයි යම් රූපයෙකුත් වෙ ද, ඒ සියලු රූපය 'නෙල මාගේ නො වෙ යැ, නෙල මම නො වෙමි, නෙල මාගේ ආත්මය නො වෙ යයි මෙසේ මෙය ඇති සැටි මනා නුවණින් දැක්කයුතු. යම් කිසි වේදනාවක් ... සංඥාවක් ... සංස්කාර කෙනෙක් ... අතීත-අනාගත-පච්චුප්පන්න වෙවයි ආධ්‍යාත්මික වෙවයි බාහිර වෙවයි ඖදරික වෙවයි සුක්ෂම වෙවයි හීන වෙවයි ප්‍රණීත වෙවයි යම්කිසි විඤ්ඤායෙක් වෙ ද, දුර් වෙවයි ළඟ වෙවයි යම් විඤ්ඤායෙකුත් වෙ ද, ඒ සියලු විඤ්ඤාය 'නෙල මාගේ නො වෙ යැ, නෙල මම නො වෙමි, නෙල මාගේ ආත්මය නො වෙ ය යි මෙසේ මෙය ඇති සැටි මනානුවණින් දැක්කයුතු.

මහණෙනි මෙසේ දක්නා ග්‍රැහවත් ආර්යශ්‍රාවක රූපයෙහින් කලකිරෙයි, වේදනායෙහින් කලකිරෙයි, සංඥාවෙහින් කලකිරෙයි, සංස්කාර කෙරෙහින් කලකිරෙයි, විඤ්ඤායෙහින් කලකිරෙයි කලකිරෙන්නේ නො ඇලෙයි, විරාගභේතුයෙන් මිදෙයි. මිදුණු කල්හි මිදිණැ යි දැනුම වෙයි. ජාතිය ගෙවිණ, මහ බබ්බර වැස නිමවන ලද, කරුණ කරන ලද, මේ රහත්බව පිණිස කළමනා අත්කියෙක් නැතැ යි දනගනියි.

තෙවැනි බජ්ජනීය වර්ග යි

එහි උද්දාය

අස්සාද සුත්‍රය, සමුදය සුත්‍ර දෙකය, අනෙක් අරහත්ත සුත්‍ර දෙකය, සිංහපම සුත්‍රය, බජ්ජනීය සුත්‍රය, පිණ්ඩොලා සුත්‍රය, පාරිලොයා සුත්‍රය පුණ්ණමා සුත්‍රය යි බජ්ජනීය වර්ගයෙහි සුත්‍ර දසයෙකි.

4. පේරවගො

1. 2. 4. 1.

ආනන්ද සුත්තං

83.

එවං මෙ සුතං : එකං සමයං ආයස්මා ආනන්දෙ ඤාචන්දියං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තුත්තං ඛො, ආයස්මා ආනන්දෙ භික්ඛු ආමනෙතයි : ‘ආට්ඨසො භික්ඛවොති. ‘ආට්ඨසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො ආනන්දස්ස පච්චස්සොස්සං, ආයස්මා ආනන්දෙ එතදවොච : පුණ්ණො නාම ආට්ඨසො ආයස්මා මනතානිපුත්තො අමනාකං නවිකානං සතං බහුපකාරේ හොති. සො අමො ඉථිනා ඔවාදෙන ඔවදති :

උපාදය ආට්ඨසො ආනන්ද, ‘අසමී’ති හොති, නො අනුපාදය. කිඤ්ච උපාදය ‘අසමී’ති හොති නො අනුපාදය : රූපං උපාදය ‘අසමී’ති හොති නො අනුපාදය. වේදනා-පෙ-සංඝාතං-පෙ-සංඝාතං-පෙ-විඤ්ඤාණං උපාදය ‘අසමී’ති හොති නො අනුපාදය. කෙය්‍යථාපි ආට්ඨසො ආනන්ද, ඉථි වා පුරිසො වා දහරේ සුචා මණ්ඩනජාතිකො¹ ආදයෙ වා පරිසුඤ්ඤා පරිසොදයෙ. අමෙච්ච වා උදකපත්තෙ සතං මුඛනිමිත්තං පච්චචෙක්ඛමානො උපාදය පස්සෙය්‍ය, නො අනුපාදය. එවමෙව ඛො ආට්ඨසො ආනන්ද, රූපං උපාදය අසමීති හොති, නො අනුපාදය, වේදනා-පෙ-සංඝාතං-පෙ-සංඝාතං-පෙ-විඤ්ඤාණං උපාදය ‘අසමී’ති හොති, නො අනුපාදය.

තං කිං මඤ්ඤාසි ආට්ඨසො ආනන්ද, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති ? අනිච්චං ආට්ඨසො. යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ? දුක්ඛං ආට්ඨසො. යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලං නු තං සමනුපසයිතුං “එතං මම, එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති ? නො හෙතං ආට්ඨසො.

වේදනා - පෙ - සංඝාතං - පෙ - සංඝාතං - පෙ - විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාති ? අනිච්චං ආට්ඨසො. යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ? දුක්ඛං ආට්ඨසො. යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං නු තං සමනුපසයිතුං එතං මම, එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තාති ? නො හෙතං ආට්ඨසො.

1. මණ්ඩනජාතියො - සි.මු.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

4. ටේර වර්ගය

1. 2. 4. 1.

ආනන්ද සූත්‍රය

83. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී. එක් කලෙක ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ සැවැත් නුවර සමීපයෙහි ජේතවන නම් අනේපිඬු සිටුහුගේ අරමිහි වැඩවෙසෙති. එහි දී ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ "ඇවැත්නි, මහණෙනි" යි භික්ෂූන් ඇමතූහ. ඒ භික්ෂූහු "ඇවැත්නි" යි ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවන්ට පිළිවදන් ඇස්වූහ. "ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ මෙය වදළහ : ඇවැත්නි, මන්නානිපුත්‍ර ආයුෂ්මත් පුණ්ණ නම් තෙරණුවෝ නවක වූ ම අපට බොහෝ උපකාර වෙති. උන් වහන්සේ මේ අවවාදයෙන් අපට අවවාද කෙරෙති :

"ඇවැත්නි, ආනන්දයෙනි (මම) වෙමි" යි (හැමිම තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි මාන ප්‍රපඤ්ච තුන) නිසා වෙයි. නො නිසා නො වේ. කුමක් නිසා (මම) වෙමි" යි වේ යැ නො නිසා නො වේ යැ යත් : රූපය නිසා (මම) වෙමි යි වෙයි, නො නිසා නො වෙයි, වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය නිසා වෙමි" යි වෙයි, නො නිසා නො වේ. ඇවැත්නි, ආනන්දයෙනි, යම්සේ සැරසෙනසුලු යොවුන් තරුණ ස්ත්‍රියක් හෝ පුරුෂයෙක් හෝ සුපිරිසිදු පැහැපත් කැඩපතෙක හෝ පහන් දියබඳුනෙක හෝ සිය මුවනිමිත්ත බලන්නේ නිසා දක්නේ වේ ද, නො නිසා නො දක්නේ වේ ද, ඇවැත්නි, ආනන්දයෙනි, එ සෙයින් ම රූපය නිසා වෙමි" යි වෙයි, නො නිසා නො වෙයි, වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය නිසා "වෙමි" යි වෙයි, නො නිසා නො වේ.

ඇවැත්නි ආනන්දයෙනි, ඒ කිමැයි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේද, අනිත්‍ය හෝ වේද ? ඇවැත්නි, අනිත්‍ය යැ. යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ දැ යි ? ඇවැත්නි, දුක් යැ. යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැටි ඇත් නම් එය තෙල මාගේ යැ තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම යි දක්නට යුතු ද ? ඇවැත්නි, තෙල යුතු නො වේ මැ යි.

වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? ඇවැත්නි, අනිත්‍ය යැ. යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ ද ? ඇවැත්නි දුක් යැ. යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැටි ඇත් නම් එය තෙල මාගේ යැ තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම යි දක්නට යුතු ද ? ඇවැත්නි, තෙල යුතු නො වේ මැ යි.

තසමාකීභ ආවුසො, ආනන්ද, යං කිඤ්චි රූපං අනිත්‍යානාගත-
පච්චුප්පත්තං අජ්ඣතං වා ඛග්ගිඤ්ච වා ඔලුරිකං වා සුඛුමං වා ගිතං
වා පණ්ණිතං වා යං දුරෙ සන්තීතො වා සබ්බං රූපං “නෙතං මම,
නෙසො’හමස්මි, න මෙතො අත්තාති”, එවමෙතං යථාභූතං
සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. යා කාපී වේදනා - පෙ - යා කාපී සඤ්ඤා - පෙ -
යෙ කෙපී සඛාරා - පෙ - යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිත්‍යානාගතපච්චුප්පත්තං
අජ්ඣතං වා ඛග්ගිඤ්ච වා ඔලුරිකං වා සුඛුමං වා ගිතං වා පණ්ණිතං වා
යං දුරෙ සන්තීතො වා, සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙසො’හමස්මි,
න මෙතො අත්තාති”, එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

එවං පස්සං ආවුසො ආනන්ද, සුතවා අරියසාවකො රූපස්මිම්භි
නිබ්බන්දති, වේදනාසම්පි නිබ්බන්දති, සඤ්ඤාසම්පි නිබ්බන්දති, සඛාරෙසුපි
නිබ්බන්දති, විඤ්ඤාණස්මිම්භි නිබ්බන්දති, නිබ්බන්දං විරජ්ජති. විරුගා
විද්වෙති - පෙ - නාපරං ඉත්ථානායාති පජානාතිති”.

පුණ්ණො නාම ආවුසො, ආයස්මි මනනාතිපුත්තො අමානං
නවකානං සතං බහුපකාරෙ හොති, සො අමෙත ඉමිනා ඔවාදෙන
ඔවදති. ඉදංඤ්ච පත මෙ ආයස්මිනො පුණ්ණස්ස මනනාතිපුත්තස්ස
ධම්මදෙසනං සුචා ධම්මො අභිසම්මෙතොති.¹

1. 2. 4. 2.

නිසස සුත්තං

84. සාවච්ඡියං :

තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මි තිස්සො භගවතො
පිතුච්ඡාපුත්තො සම්බුද්ධානං භික්ඛූනං එවමාදෙවෙහි ; “අපි මෙ
ආවුසො, මධුරිකජාතො විස කායො දිසාපි මෙ න පක්ඛායනාති.
ධම්මාපි මං නප්පට්ඨනාති. පිනමිද්ධිඤ්ච මෙ විතතං පරියාදය තිට්ඨති.
අනගිරතො ච බ්‍රහ්මචරියං චරමි. හොති ච මෙ ධම්මෙසු විච්ඡිච්ඡාති”.

අථ ඛො සම්බුද්ධා භික්ඛූ සෙන භගවා තෙනුසංඛිතමිසු.
උපසංඛිතමිචා භගවතානං අභිවාදෙචා එකමනනං නිසිදිසු. එකමනනං
නිසන්තා ඛො තෙ භික්ඛූ භගවතානං එතදවොචුං : “ආයස්මි භනෙන,
තිස්සො භගවතො පිතුච්ඡාපුත්තො සම්බුද්ධානං භික්ඛූනං එවමාදෙවෙහි :
‘අපි මෙ ආවුසො, මධුරිකජාතො විස කායො. දිසා’පි මෙ න
පක්ඛායනාති. ධම්මාපි මං නප්පට්ඨනාති. පිනමිද්ධිඤ්ච මෙ විතතං
පරියාදය තිට්ඨති. අනගිරතො ච බ්‍රහ්මචරියං චරමි. හොති ච මෙ
ධම්මෙසු විච්ඡිච්ඡාති.”

1 අභිසම්මෙතොති - මජ්ඣං, ස්‍යා

2. පෙක්ඛායනාති - මජ්ඣං, ස්‍යා.

3. න පට්ඨනාති - මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අථ ඛො භගව්‍යා අඤ්ඤාතරං භික්ඛුං අමනෙතයි. එහි තිං භික්ඛු, මම වචනෙන තිස්සං භික්ඛුං අමනෙතති : “සත්ථා තං අච්ඡාසො තිස්ස අමනෙතති”ති. එවං භනෙතති, ඛො සො භික්ඛු භගවතො පටිසසුතො යෙනායස්මො තිස්සො තෙනුපසඛිකමි, උපසඛිකමිතො අයස්මන්තං තිස්සං එතදවොච : “සත්ථා තං අච්ඡාසො තිස්ස අමනෙතති”ති. “එවමාච්ඡාසො”ති ඛො අයස්මො තිස්සො තස්ස භික්ඛුනො පටිසසුතො යෙන භගව්‍යා තෙනුපසඛිකමි. උපසඛිකමිතො භගවන්තං අනිවාදෙතො එකමන්තං නිසිද්දි. එකමන්තං නිසිත්තං ඛො අයස්මන්තං තිස්සං භගව්‍යා එතදවොච :

සච්චං කීර තිං තිස්ස, සම්බහුලානං භික්ඛුනං එවමාරොචෙයි : අපි මෙ අච්ඡාසො මධුරකජාතො විය භායො දිසාපි මෙ න පක්ඛායනති. ධම්මාපි මං නප්පථිහනති. ජිනමිඤ්ඤාදි මෙ විතං පරිසාද්‍යා තිට්ඨති. අනභිරතො ච බ්‍රහ්මවරිඨං වරමි. හොති ච මෙ ධම්මෙසු විචිකිච්ඡාති? එවං භනෙත,

තං කිං මඤ්ඤාසි තිස්ස, රූපෙ අවිගතරාගස්ස අවිගතජ්ඣස්ස අවිගතපෙමස්ස අවිගතපිපාසස්ස අවිගතපරිලාභස්ස අවිගතතණ්හස්ස තස්ස රූපස්ස විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උප්පජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්ස පායාසාති? එවිමානෙත. සාධු සාධු තිස්ස, එවං භෙතං තිස්ස, හොති යථා තං රූපෙ අවිගතරාගස්ස.

වේදනාය අවිගතරාගස්ස -පෙ- අවිගතතණ්හස්ස තස්සා වේදනාය විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උප්පජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්ස පායාසාති? එවං භනෙත, සාධු සාධු තිස්ස, එවං භෙතං තිස්ස, හොති යථා තං වේදනාය අවිගතරාගස්ස

සඤ්ඤාය -පෙ- සම්ඛාරෙසු අවිගතරාගස්ස -පෙ- අවිගතතණ්හස්ස තෙසං සම්ඛාරානං විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උප්පජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්ස පායාසාති? එවං භනෙත, සාධු සාධු තිස්ස, එවං භෙතං තිස්ස, හොති යථා තං සම්ඛාරෙසු අවිගතරාගස්ස.

විඤ්ඤාණෙ අවිගතරාගස්ස අවිගතජ්ඣස්ස අවිගතපෙමස්ස අවිගත පිපාසස්ස අවිගතපරිලාභස්ස අවිගතතණ්හස්ස තස්ස විඤ්ඤාණස්ස විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උප්පජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්ස පායාසාති? එවං භනෙත, සාධු සාධු තිස්ස, එවං භෙතං තිස්ස, හොති යථා තං විඤ්ඤාණෙ අවිගතරාගස්ස.

තං කිං මඤ්ඤාසි තිස්ස, රූපෙ විගතරාගස්ස විගතපෙමස්ස විගතපිපාසස්ස විගතපරිලාභස්ස විගතතණ්හස්ස තස්ස රූපස්ස විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උප්පජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්ස පායාසාති? තො භෙතං භනෙත, සාධු සාධු තිස්ස, එවං භෙතං තිස්ස, හොති : යථා තං රූපෙ විගතරාගස්ස.

එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එක්තරා මහණකු ඇමතු සේක : “මහණ, එව් තොප මාගේ වචනයෙන් “ඇවැත්නි, තිස්සයෙනි, ශාස්තෘන් වහන්සේ තොප අමතන සේකැ”යි තිස්ස මහණහු අමතව”යි. වහන්ස, එසේ යයි ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් අස්වා ආයුෂ්මත් තිස්සයන් වෙත එළඹියේ ය. එළඹ ආයුෂ්මත් තිස්සයාට “ඇවැත්නි, තිස්සයෙනි ශාස්තෘන් වහන්සේ තොප අමතන සේකැ”යි තෙල කී ය. ආයුෂ්මත් තිස්ස තෙරණුවෝ “ඇවැත්නි, එසේ ය”යි ඒ මහණහට පිළිතුරු දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පස් වැ හුන්හ. එකත්පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් තිස්ස තෙරණුවන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක :

තිස්ස, නෙපි බොහෝ හික්ෂුන්ට මෙසේ සැලකළහු යනු සැබෑ ද ? ඇවැත්නි, මාගේ කය හටගත් බර ඇත්තක් මෙනි, දිශා ද මට නො පැහැදිළි යැ, දහම්හු ද මට නො වටහත්, ථීනමිද්ධය ද මා සිත මැඩ ගෙන සිටියි. නො ඇලුණෙම ම බබ්බර හැසිරෙමි. දහම්හි මට විවිකිවිජා ද වෙයි කියා යි. වහන්ස, එසේ යැ.

තිස්ස, එ කීමෙකැ යි හඟිවූ ද ? රූපයෙහි පහ නො වූ රාග ඇති, පහ නො වූ ඡන්ද ඇති, පහ නො වූ ප්‍රේම ඇති, පහ නො වූ පිපාසා ඇති, පහ නො වූ පරිදහ ඇති, පහ නො වූ තෘෂ්ණා ඇති පුභුල් එ රූපයාගේ විපරිණාම අන්‍යාරාභාව (වෙනස්වීම) හේතුවෙන් සෝක-පරිදේව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ උපදිත් ද ? වහන්ස, එසේ යැ. මැනැව් මැනැව් තිස්ස. තිස්ස, රූපයෙහි අවිගතරාග පුද්ගලහට යම්සේ නම් තෙල එසේ මැ වෙයි.

වේදනායෙහි පහ නො වූ රාග ඇති . . . පහ නො වූ තෘෂ්ණා ඇති පුභුල්හට ඒ වේදනාවගේ විපරිණාම අන්‍යාරාභාව හේතුවෙන් සෝක-පරිදේව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ උපදිත් ද ? වහන්ස, එසේ යැ. මැනැව් මැනැව්, තිස්ස. තිස්ස, වේදනායෙහි අවිගතරාග පුද්ගලහට යම්සේ නම් තෙල එසේ මැ වෙයි.

සංඥයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි පහ නො වූ රාග ඇති . . . පහ නො වූ තෘෂ්ණා ඇති පුභුල්හට ඒ සංස්කාරයන්ගේ විපරිණාම අන්‍යාරාභාව හේතුවෙන් සෝක-පරිදේව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ උපදිත් ද ? වහන්ස, එසේ යැ. මැනැව් මැනැව්, තිස්ස. තිස්ස, සංස්කාර විෂයෙහි අවිගතරාග පුද්ගලහට යම්සේ නම් තෙල එසේ මැ වෙයි.

විඤ්ඤායෙහි පහ නො වූ රාග ඇති, පහ නො වූ ඡන්ද ඇති, පහ නො වූ ප්‍රේම ඇති, පහ නො වූ පිපාසා ඇති පහ නො වූ පරිදහ ඇති, පහ නො වූ තෘෂ්ණා ඇති පුභුල්හට ඒ විඤ්ඤායාගේ විපරිණාම අන්‍යාරාභාව හේතුවෙන් සෝක-පරිදේව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ උපදිත් ද ? වහන්ස, එසේ යැ. මැනැව් මැනැව්, තිස්ස. තිස්ස, විඤ්ඤායෙහි අවිගතරාග පුද්ගලහට යම්සේ නම් තෙල එසේ මැ වෙයි.

තිස්ස, ඒ කීමැයි හඟි ද ? රූපයෙහි පහ වූ රාග ඇති පහ වූ ප්‍රේම ඇති පහ වූ පිපාසා ඇති පහ වූ පරිදහ ඇති පහ වූ තෘෂ්ණා ඇති පුද්ගලහට ඒ රූපයාගේ වෙනස් වීමෙන් අන් අයුරු වීමෙන් පසැක-පරිදේව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ උපදිත් ද ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැයි. මැනැව්, මැනැව්. තිස්ස. තිස්ස, රූපයෙහි පහ වූ රාග ඇති පුභුල්හට යම්සේ නම් තෙල එසේ මැ වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

වේදනාය - පෙ - සඤ්ඤාය - පෙ - සංඛාරෙසු - පෙ - විඤ්ඤාණේ විගතරුගස්ස විගතච්ඡදස්ස විගතපෙමස්ස විගතපිපාසස්ස විගතපරිලාභස්ස විගතවණ්හස්ස තස්ස විඤ්ඤාණස්ස විපරිණාමඤ්ඤාරාහංවා උපපජ්ජන්ති සොභාපරිදේවදුක්ඛදේමනස්සුපායානාති? නො හෙතෙහි, “සාධු සාධු තිස්ස, එවං ‘හෙතං තිස්ස, හොති යථා තං විඤ්ඤාණේ විගතරුගස්ස.

තං කිං මඤ්ඤයි තිස්ස රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං හනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං හනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලං නු තං සමනුපස්සිතුං එතං මම, එසො‘හමස්මි, එසො මෙ අත්තාති? නො හෙතෙහි, හනෙත,

වේදනා - පෙ - සඤ්ඤා - පෙ - සංඛාරා - පෙ - විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං හනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං හනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලං නු තං සමනුපස්සිතුං “එතං මම, එසො‘හමස්මි, එසො මෙ අත්තාති? නො හෙතෙහි, හනෙත,

“තඤ්ඤාතිහ තිස්ස, යං කිඤ්චි රූපං අනිත්තානාගතපච්චුප්පන්නං අජ්ඣාතං වා ඛණ්ඩා වා ඔලාරිකං වා සුමුමං වා භීතං වා පණීතං වා යං දුරේ සන්තිකෙ වා සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙසො‘හමස්මි, න මෙසො අත්තාති” එවමෙතං යථාභූතං සම්මපඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. යා කාචි වේදනා - පෙ - යා කාචි සඤ්ඤා - පෙ - යෙ තෙච්චි සංඛාරා - පෙ - යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිත්තානාගතපච්චුප්පන්නං අජ්ඣාතං වා ඛණ්ඩා වා ඔලාරිකං වා සුමුමං වා භීතං වා පණීතං වා යං දුරේ සන්තිකෙ වා සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙසො‘හමස්මි, න මෙ‘සො අත්තාති” එවමෙතං යථාභූතං සම්මපඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

එවං පස්සං තිස්ස, සුතවා අරියසාවනො රූපස්මිම්පි නිබ්බිදන්ති - පෙ - විඤ්ඤාණස්මිම්පි නිබ්බිදන්ති. නිබ්බිදං විරජ්ජති - පෙ - නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාති.

සෙය්‍යථාපි තිස්ස, දො පුරිසා, එකො පුරිසො අමග්ගකුසලො එකො පුරිසො මග්ගකුසලො, තමෙනං සො අමග්ගකුසලො පුරිසො අමුං මග්ගකුසලං පුරිසං මග්ගං පුච්ඡෙය්‍ය, සො එවං වදෙය්‍ය : “අලොකො පුරිසං” අයං මග්ගො. තෙන මුත්තතං ගට්ඨං. තෙන මුත්තතං

1. “සෙය්‍යථාපස්ස” - සීමු.

2. එති හො පුරිස - මජ්ඣං, එවං හො පුරිස - ස්‍යා.

වේදනායෙහි . . . සංඥායෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායෙහි පහ වූ රාග ඇති පහ වූ ඡන්ද ඇති පහ වූ ප්‍රේම ඇති පහ වූ පිපාසා ඇති පහ වූ පරිද්ද ඇති පහ වූ තෘෂ්ණා ඇති පුඤ්ඤානං ඒ විඤ්ඤායෙහි වෙනස් වීම අත් පරිදි වීම හේතුයෙන් සෝක-පරිදේව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ උපද්දි ද ? වහන්ස, මෙය නො වේ මැ යි. තිස්ස, මැනවි, මැනවි. තිස්ස, විඤ්ඤායෙහි පහ වූ රාග ඇති පුද්ගලතම යම්සේ නම් තෙල එසේ ම වෙයි.

තිස්ස, ඒ කිමැ යි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද ? සුව හෝ වේ ද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැවි ඇත් නම් එය "තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම"යි දක්නට නිසි ද ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද ? සුව හෝ වේ ද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැවි ඇත් නම් එය තෙල "මා ගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම"යි දක්නට නිසි ද ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

තිස්ස, එහෙයින් අභිනානාගත පච්චුප්පන්ත වූ ආධ්‍යාත්මික හෝ බාහිර හෝ ඖදරික හෝ සුක්ෂ්ම හෝ භීත හෝ ප්‍රණීත හෝ යම්කිසි රූපයක් ඇත් ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් රූපයෙකුත් ඇත් ද ඒ සියලු රූපය "තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වේ ය යි මෙසේ තෙල තතු සේ මනානුවණින් දක්කයුතු. යම් කිසි වේදනාවක් . . . යම් කිසි සංඥාවක් . . . යම් කිසි සංස්කාර කෙනෙක් . . . අභිනානාගත පච්චුප්පන්ත වූ ආධ්‍යාත්මික හෝ බාහිර හෝ ඖදරික හෝ සුක්ෂ්ම හෝ භීත හෝ ප්‍රණීත හෝ යම් කිසි විඤ්ඤායෙක් ඇත් ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් විඤ්ඤායෙකුත් ඇත් ද, ඒ සියලු විඤ්ඤාය "තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වේ ය"යි මෙසේ තෙල තතු සේ මනානුවණින් දක්කයුතු.

තිස්ස, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයඤ්ඤාවක රූපයෙහි දු කලකිරෙයි . . . විඤ්ඤායෙහි දු කලකිරෙයි, කලකිරෙන්නේ නො ඇලෙයි . . . මේ රහත් බව පිණිස කළයුතු අත් කිසෙක් නැතැ යි දනගනී.

තිස්ස, යම්සේ පුරුෂයෝ දෙදෙනෙක් වෙද්ද, එක් පුරුෂයෙක් මාර්ගයෙහි අදක්ෂ යැ. එක් පුරුෂයෙක් මාර්ගයෙහි දක්ෂ යැ. ඒ මේ අමග්ගකුසල (මග නොදත්) පුරුෂ මේ මග්ගකුසල (මග දත්) පුරුෂයාගෙන් මග පුළුවන්තේ ය. මග මෙසේ කියන්නේ ය. හවත් පුරුෂය, මේ මග ය. එයින් මොහොතක් යා, එයින් මොහොතක් ගොස් දෙම.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ගනාවා දකඛිස්සසි දව්වා පථං. තත්ථ වාමං මුඤ්ඤිති, දකඛිණං ගණතාති. තෙන මුහුත්තං ගච්ඡ, තෙන මුහුත්තං ගනාවා දකඛිස්සසි තිබ්බං වතසණ්ඩං. තෙන මුහුත්තං ගච්ඡ. තෙන මුහුත්තං ගනාවා දකඛිස්සසි මහනනං නිත්තං පලලං, තෙන මුහුත්තං ගච්ඡ, තෙන මුහුත්තං ගනාවා දකඛිස්සසි සොබ්බං පපාතං. තෙන මුහුත්තං ගච්ඡ. තෙන මුහුත්තං ගනාවා දකඛිස්සසි සමං භූමිහාගං රමණීයං.

උපමා බො මෟසං තිස්ස, කතා අත්ථස්ස විඤ්ඤපනාය. අයං චෙත්ථ අත්ථො : පුරිසො අමග්ගකුසලොති බො තිස්ස, පුපුර්ජනස්සෙතං අභිවචනං. 'පුරිසො මග්ගකුසලොති' බො තිස්ස, තථාගතස්සෙතං අභිවචනං අරහතො සම්මාසලුඤ්ඤාය. 'දව්වාපථොති' බො තිස්ස, විචිකිච්ඡායෙතං අභිවචනං. 'වාමො මග්ගො'ති බො තිස්ස, අට්ඨභිතිකස්සෙතං ඡිව්ඡාමග්ගස්ස අභිවචනං සෙය්‍යපීදං : ඡිව්ඡාදිට්ඨියා ඡිව්ඡාසංඝකපපස්ස ඡිව්ඡාචාචාය ඡිව්ඡාකම්මනනස්ස ඡිව්ඡාආජ්චස්ස ඡිව්ඡාචායාමස්ස ඡිව්ඡා සතීගා ඡිව්ඡාසමාධිස්ස. දකඛිණො මග්ගොති බො තිස්ස, අරියස්සෙතං අට්ඨභිතිකස්ස මග්ගස්ස අභිවචනං. සෙය්‍යපීදං : සම්මාදිට්ඨියා සම්මා සංඝකපපස්ස සම්මාචාචාය සම්මාකම්මනනස්ස සම්මාආජ්චස්ස සම්මාචායාමස්ස සම්මාසතීයා සම්මාසමාධිස්ස. 'තිබ්බො වතසණ්ඩොති' බො තිස්ස, අවිජ්ජායෙතං අභිවචනං. 'මහනනං නිත්තං පලලනාති' බො තිස්ස, කාමානාමෙතං අභිවචනං. 'සොබ්බං පපාතොති' බො තිස්ස, කොටුපායාසස්සෙතං අභිවචනං. 'සමො භූමිහාගො රමණීයොති' බො තිස්ස, තිබ්බානස්සෙතං අභිවචනං.

අභිරම තිස්ස, අභිරම තිස්ස, අහමොවාදෙන අහමනුග්ගහෙන අහමනුසාසනීයාති, ඉදමචොච භගවා. අත්තමනො ආයස්මා තිස්සො භගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤි.

1. 2. 4. 3.

යමක සුත්තං

85. ඵලං මෙ සුතං, ඵකං සමයං ආයස්මා ඤාපිපුතොහා ඤාචජ්ජය. විහරති ජෙතවනො අනාඨිකිකස්ස ආරාමෙ.

තෙන බො පන සමයෙන යමකස්ස නාම භික්ඛුනො ඵවරුපං පාපකං දිට්ඨිගතං උප්පන්නං හොති තථාහං භගවතා ඛම්මං, දෙසිතං ආජානාමි යථා ඛිණ්ණසම්මො භික්ඛු කායස්ස හෙද උච්ඡ්ඡති විනයස්ස ති හොති පරමරණා'ති.

අස්සොසුං බො සම්බුද්ධා භික්ඛු යමකස්ස කිර නාම භික්ඛුනො ඵවරුපං පාපකං දිට්ඨිගතං උප්පන්නං හොති : තථාහං භගවතා ඛම්මං දෙසිතං ආජානාමි, යථා ඛිණ්ණසම්මො භික්ඛු කායස්ස හෙද උච්ඡ්ඡති විනයස්ස ති හොති පරමරණා''ති.

1. ද්වෙවාපථොති - මජ්ඣං, ස්‍යා.

සන්ධියක් දක්නෙහි, එහි වම මුද දකුණ ගනු, එයින් මොහොතක් යා. එයින් මොහොතක් ගොස් ගත වනලැහැක් දක්නෙහි, එයින් මොහොතක් යා. එයින් මොහොතක් ගොස් මහත් වූ ගැඹුරු ප්‍රපාතයක් මඩවගුරක් දක්නෙහි. එයින් මොහොතක් යා. එයින් මොහොතක් ගොස් හෙබක් දක්නෙහි එයින් මොහොතක් යා. එයින් මොහොතක් ගොස් සිත්කලු සම භූමි භාගයක් දක්නෙහි.

නිස්ස, අරුත් හැඟවීම පිණිස මා විසින් මේ උපමාව කරන ලදී. මේ මෙහි අර්ථ යි. නිස්ස, 'අමාර්ගකුශල' (මහනොදත්) පුරුෂ යන තෙල පුහුදුන්හට නමෙකි. නිස්ස, 'මාර්ග කුශල' (මහ දත්) පුරුෂ යනු තෙල අර්හත් සම්මාසම්බුද්ධ වූ තර්ථාගතයන්ට නමෙකි. නිස්ස, 'දෙමාසන්ධිය' යන තෙල විවිකිතිර්ථාවට නමෙකි. නිස්ස, 'වම් මහ ය' යන තෙල අෂ්ටාංගික මිත්‍යාමාර්ගයට නමෙකි. එනම් : මිව්‍යාදිවර්ගයට ය, මිව්‍යා සංකප්පයට ය, මිව්‍යාවචනයට ය, මිව්‍යානම්මන්තයට ය, මිව්‍යාආර්ථයට ය, මිව්‍යා වායාමයට ය, මිව්‍යාසතියට ය, මිව්‍යාසමාධියට යි. නිස්ස, 'දකුණු මහ' යනු තෙල ආර්ය අෂ්ටාංගිකමාර්ගයට නමෙකි. එනම් : සම්මාදිවර්ගයට ය, සම්මාසංකප්පයට ය, සම්මාවාචාවට ය, සම්මානම්මන්තයට ය, සම්මාආර්ථයට ය, සම්මාවායාමයට ය, සම්මාසතියට ය, සම්මාසමාධියට යි. නිස්ස, 'ගත වනලැහැබ' යනු තෙල අවිද්‍යාවට නමෙකි. නිස්සය 'මහත් ගැඹුරු මඩවගුර' යනු තෙල කාමයන්ට නමෙකි. නිස්ස, හෙබ ය (ප්‍රපාතය) යනු තෙල ක්‍රෝධ උපායාස දෙකට නමෙකි. නිස්ස, 'සිත්කලු සම භූමිභාගය' යනු තෙල නිවනට නමෙකි.

නිස්ස, (බමසරෙහි) ඇලෙව. නිස්ස, ඇලෙව. මම අවිවාදයෙන් (පිහිට වෙමි). මම අනුග්‍රහයෙන් (පිහිට වෙමි) මම අනුශාසනායෙන් (පිහිට වෙමි) යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළු සේක. සතුටු සිත් ඇති ආයුෂ්මත් නිස්ස තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දේශනාව පිළිගත්හ යි.

1. 2. 4. 3.

යමක සුත්‍රය

85. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී. එක්කලෙක ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ සැවැත් නුවර සම්පයෙහි ජේතවන නම් වූ අනේපිටු සිටුහුගේ අරමිහි වැඩවෙසෙති.

එසමයෙහි යමක නම් මහණහට යම්සේ "රහත් මහණ කය බිඳීමෙන් සිදේ ද, වැනසේ ද මරණින් මතු නො වේ ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් එසෙයින් දෙසන ලද දහමක් මම දනිමි" යි මෙබඳු ලාමක මිත්‍යාදාෂ්ටියක් උපන.

බොහෝ භික්ෂූහු යමක නම් මහණහට යම්සේ රහත් මහණ කාලීන් මරණින් සිදේ ද වැනසේ ද මරණින් මතු නො වේ ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් එසේ දෙසන ලද දහමක් මම දනිමි "යි මෙබඳු ලාමක මිත්‍යාදාෂ්ටිගතයෙක් උපනැ යි ඇසූහ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අථ ඛො තෙ භික්ඛු යෙනායසමා යමකො තෙනුපසඛිකමිංසු. උපසඛිකමිංසා ආයසමතා යමකෙන සද්ධිං සමමොදිංසු සමමොදනීයං කථං සාරාණීයං විතීසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසිත්තා ඛො තෙ භික්ඛු ආයසමන්තං යමකං එතදවොචුං : “සචං කීර තෙ ආවුසො යමක, එවිරුපං පාපකං දිට්ඨිගතං උප්පන්නං “තථාංගං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි, යථා ඛිණ්ණසවො භික්ඛු කායස්ස හෙද උච්ඡ්ජති විනස්සති න හොති පරමරණා”ති.

එවං ඛො’හං¹ ආවුසො භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි යථා ඛිණ්ණසවො භික්ඛු කායස්ස හෙද උච්ඡ්ජති විනස්සති න හොති පරමරණා’ති.

මා ආවුසො, යමක එවං අවච්ඡි, මා භගවන්තං අබ්භාවිකම්, න භි සංඛු භගවතො අබ්භකඛානං,² න භි භගවා එවං චදෙය්‍ය : “ඛිණ්ණසවො භික්ඛු කායස්ස හෙද උච්ඡ්ජති විනස්සති න හොති පරමරණා”ති.

එවමපි ඛො ආයසමා යමකො තෙහි භික්ඛුහි වුච්චමානො තථෙච්ච තං පාපකං දිට්ඨිගතං ථාමසා පරාමස්ස³ අනිතිවිස්ස වොහරති “තථාංගං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි යථා ඛිණ්ණසවො භික්ඛු කායස්ස හෙද උච්ඡ්ජති විනස්සති න හොති පරමරණාති.”

යතො ඛො තෙ භික්ඛු නායකමිංසු. ආයසමන්තං යමකං එතසමා පාපකා දිට්ඨිගතා විවෙචෙත්තුං. අථ ඛො තෙ භික්ඛු උච්චායාසනා යෙනායසමා සාරිපුත්තො තෙනුපසඛිකමිංසු, උපසඛිකමිංසා ආයසමන්තං සාරිපුත්තං එතදවොචුං : යමකස්ස නාම ආවුසො සාරිපුත්ත, භික්ඛුනො එවිරුපං පාපකං දිට්ඨිගතං උප්පන්නං : “තථාංගං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි යථා ඛිණ්ණසවො භික්ඛු කායස්ස හෙද උච්ඡ්ජති විනස්සති න හොති පරමරණා’ති. සාධායසමා සාරිපුත්තො යෙන යමකො භික්ඛු තෙනුපසඛිකමතු අනුකමපං උපාදයා”ති. අභිවාසෙසි ඛො ආයසමා සාරිපුත්තො තුණ්හිභාවෙන.

අථ ඛො ආයසමා සාරිපුත්තො සායනභසම්යං පච්ඡලානා වුට්ඨිතො යෙනායසමා යමකො තෙනුපසඛිකමි, උපසඛිකමිංසා ආයසමතා යමකෙන සද්ධිං සමමොදි සමමොදනීයං කථං සාරාණීයං විතීසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි, එකමන්තං නිසිත්තො ඛො ආයසමා සාරිපුත්තො ආයසමන්තං යමකං එතදවොච : සචං කීර තෙ ආවුසො යමක, එවිරුපං පාපකං දිට්ඨිගතං උප්පන්නං ? තථාංගං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි, යථා ඛිණ්ණසවො භික්ඛු කායස්ස හෙද උච්ඡ්ජති විනස්සති න හොති පරමරණා’ති.

එවිඤ්ච ඛොහං ආවුසො, භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි : “යථා ඛිණ්ණසවො භික්ඛු කායස්ස හෙද උච්ඡ්ජති විනස්සති න හොති පරමරණා”ති.

1. එවං ඛො’හං - ස්‍යා, මජ්ඣ.
2. අබ්භාවිකඛානං - මජ්ඣ.
3. පරාමාසා - මජ්ඣ.

එකල ඒ භික්ෂු ආයුෂ්මත් යමක තෙරුන් වෙත එළැඹියහ. එළැඹූ ආයුෂ්මත් යමක තෙරුන් සමඟ සතුටු වූහ. සතුටු විය යුතු සිහි කටයුතු කරා කොට නිමවා එකත් පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන් ඒ භික්ෂු ආයුෂ්මත් යමක තෙරුන්ට " ඇවැත්නි, යමකයෙනි, " රහත් මහණ යම්සේ කය බිඳීමෙන් සිදේ ද, වැනසේ ද, මරණින් මතු නො වේ ද, එපරිදි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දෙසන ලද දහමක් මම දනිමි "යි මෙබඳු ලාමක මිථ්‍යාදෘෂ්ටි ගතයෙක් තොපට උපන්නේ සැබෑ ද ? යි කිහ.

ඇවැත්නි, යම්සේ රහත් මහණ කය බිඳීමෙන් සිදේ ද, වැනසේ ද මරණින් මතු නො වේ ද, එසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දෙසන ලද දහමක් මම දනිමි "යි.

ඇවැත්නි, යමකයෙනි නහමක් මෙසේ කියවු. භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නහමක් අභූතයෙන් වෙද්දා කරවු. භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභූතයෙන් වෙද්දා කිරීම නො ම මැනවි. " රහත් මහණ කය බිඳීමෙන් සිදෙයි, වැනසෙයි. මරණින් මතු නො වෙයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ නහමක් වදරන සේකැ යි.

ආයුෂ්මත් යමක තෙමේ ඒ භික්ෂුන් විසින් මෙසේ ද කියනු ලබන්නේ යම්සේ රහත් මහණ කය බිඳීමෙන් සිදේ ද, වැනසේ ද, මරණින් මතු නො වේ ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් එසේ දෙසන ලද දහමක් මම දනිමි "යි යන ලාමක මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය එසේ ම දෘෂ්ටි ස්ථාමයෙන්, දෘෂ්ටි පරාමර්ශයෙන් පිවිසගෙන වහරයි.

යම් කලෙක ඒ භික්ෂු ආයුෂ්මත් යමක තෙරුන් ඒ ලාමක මිථ්‍යාදෘෂ්ටියෙන් වෙන් කරන්නට නො හැකි වූවාහු ද, එ කල්හි ඒ භික්ෂු හුනස්නෙන් නැඟිට ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් වෙත එළැඹියහ. එළැඹූ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට තෙල සැලකළහ : ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, යමක නම් මහණහට යම්සේ රහත් මහණ කය බිඳීමෙන් සිදේ ද, වැනසේ ද, මරණින් මතු නො වේ ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් එසේ දෙසන ලද දහමක් මම දනිමි "යි මෙබඳු ලාමක මිථ්‍යාදෘෂ්ටියක් උපන. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ අනුකම්පා පිණිස යමක මහණහු වෙත එළැඹෙත් නම් මැනවි යි. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ තුෂ්ණිමාචයෙන් ඉවසූහ.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ සවස් වේලෙහි පලසමවතින් නැඟී සිටියාහු ආයුෂ්මත් යමක තෙරුන් වෙත එළැඹියහ. එළැඹූ ආයුෂ්මත් යමක තෙරුන් සමඟ සතුටු වූහ. සතුටු විය යුතු සිහි කටයුතු කරා කොට නිමවා එකත්පසෙක වැඩ හුන්හ. එකත්පස් වැඩ වැඩහුන් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් යමක තෙරුන්ට තෙල වදළහ : ඇවැත්නි, යමකයෙනි, යම්සේ " රහත් මහණ කය බිඳීමෙන් සිදේ ද, වැනසේ ද, මරණින් මතු නො වේ ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් එසේ දෙසන ලද දහමක් මම දනිමි "යි මෙබඳු ලාමක මිථ්‍යාදෘෂ්ටි ගතයෙක් තොපට උපන්නේ සැබෑ ද යි ?

ඇවැත්නි, " යම්සේ රහත් මහණ කය බිඳීමෙන් සිදේ ද, වැනසේ ද මරණින් මතු නො වේ ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් එසේ දෙසන ලද දහම මම දනිමි "යි.

තං කිං මඤ්ඤයි? ආවුසො, යමක, “රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වා”ති. අනිව්චං ආවුසො.

“යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා”ති? දුක්ඛං ආවුසො.

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලනත්තං තං සමනුපසයිතුං “එතං මම, එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති? නො හෙතං ආවුසො.

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං ආවුසො,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං ආවුසො

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලනත්තං තං සමනුපසයිතුං “එතං මම, එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති. නො හෙතං ආවුසො.

තස්මාතිහාවුසො යමක, යං කිඤ්චී රූපං අනිත්‍යානාගතපච්චුප්පානනං* අර්ඛිතතං වා ඛනිකා වා ඔදාරිකං වා සුබ්බමං වා භීතං වා පණීතං වා යං දුරේ සනතිකෙ වා, සබ්බං රූපං “නෙතං මම නෙසොභමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං, යා කාචි වේදනා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචී සංඛාරා -පෙ- යං කිඤ්චී විඤ්ඤාණං අනිත්‍යානාගතපච්චුප්පානනං අර්ඛිතතං වා ඛනිකා වා ඔදාරිකං වා සුබ්බමං වා භීතං වා පණීතං වා යං දුරේ සනතිකෙ වා සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙසොභමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

එවං පස්සං ආවුසො යමක, සුත්තවා අරියසාවකො රූපස්මිම්චි තිබ්බිඤ්ඤාති -පෙ- නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාති.

තං කිං මඤ්ඤයි ආවුසො යමක, ‘රූපං තථාගතො’ති සමනු පස්සයිති? නො හෙතං ආවුසො.

වේදනං -පෙ- සඤ්ඤා පෙ- සංඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං තථාගතො’ති සමනුපස්සයිති? නො හෙතං ආවුසො.

තං කිං මඤ්ඤයි ආවුසො යමක, රූපස්මිං “තථාගතො’ති සමනු පස්සයිති? නො හෙතං ආවුසො.

අඤ්ඤත්‍ර රූපා තථාගතොති සමනුපස්සයිති? නො හෙතං ආවුසො.

වේදනාය -පෙ- අඤ්ඤත්‍ර වේදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- අඤ්ඤත්‍ර සඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරෙසු -පෙ- අඤ්ඤත්‍ර සංඛාරෙහි -පෙ- විඤ්ඤාණස්මිං තථාගතො’ති සමනුපස්සයිති? නො හෙතං ආවුසො.

අඤ්ඤත්‍ර විඤ්ඤාණා තථාගතො’ති සමනුපස්සයිති? නො හෙතං ආවුසො.

* මෙම පොතෙහි පටුන, 8වූ අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඇවැත්නි, යමකයෙහි ඒ කීමැයි හඟිවූ ද, රූපය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වෙ ද ? ඇවැත්නි, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම්, එය දුක් හෝ සුව හෝ වෙ ද ? ඇවැත්නි දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරපළෙන සැහැටි ඇත් නම් එය " තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ය"යි දක්නට නිසි ද ? ඇවැත්නි, තෙල නිසි නො වෙ ම යැ.

වේදනාව ... සංඤ්ච ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ වේද, අනිත්‍ය හෝ වේද ? ඇවැත්නි, අනිත්‍ය යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ යි. ඇවැත්නි, දුක් යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වන සුලු නම් එය " තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ය"යි දක්නට නිසි ද ? ඇවැත්නි, තෙල නිසි නො වෙ ම ය.

ඇවැත්නි, යමකයෙහි, එහෙයින් මෙ ලොවැ අතීත-අනාගත-පරිවුර්තන වූ ආධ්‍යාත්මික හෝ බාහිර හෝ ඖදරික හෝ සුක්ෂම හෝ ඝීත හෝ ප්‍රණීත හෝ යම්කිසි රූපයක් ඇත් ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් රූපයකුත් ඇත් ද, ඒ සියලු රූපය " තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙයි " යි මෙසේ තෙල තතු සේ සමයක් ප්‍රඥායෙන් දැක්ක යුතු. යම් කිසි වේදනාවක් ... යම් කිසි සංඤ්චක් ... යම් කිසි සංස්කාර කෙතෙක් ඇත් ද ... අතීත-අනාගත-පරිවුර්තන වූ ආධ්‍යාත්මික වෙවයි බාහිර වෙවයි ඖදරික වෙවයි සුක්ෂම වෙවයි ඝීත වෙවයි ප්‍රණීත වෙවයි යම්කිසි විඤ්ඤානෙක් ඇත් ද, දුර වෙවයි, ළඟ වෙවයි යම් විඤ්ඤානෙක් ඇත් ද, ඒ සියලු විඤ්ඤාන " තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙයි " යි මෙසේ තෙල තතු සේ විවිසුන් තුවණින් දැක්කයුතු.

ඇවැත්නි, යමකයෙහි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක රූපයෙහි දු කලකිරෙයි ... මේ රහත් බව පිණිස කටයුතු අත් කිසෙක් නැතැ යි දනගනියි.

ඇවැත්නි, යමකයෙහි, ඒ කීමැ යි හඟිවූ ද, රූපය සත්ත්වයා ය යි දකිවූ ද ? ඇවැත්නි, තෙල නො වෙ ම ය.

වේදනාව ... සංඤ්ච ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාන සත්ත්වයා යි දකිවූ ද ? ඇවැත්නි, තෙල නො වෙ ම ය.

ඇවැත්නි, යමකයෙහි, ඒ කීමැ යි හඟි වූ ද, රූපයෙහි සත්ත්වයා වෙ යයි දකිවූ ද ? ඇවැත්නි තෙල නො වෙ ම ය.

රූපයෙන් වෙන් වූ සත්ත්වයා වෙ යයි දකිවූ ද ? ඇවැත්නි මෙය නො වෙ ම ය.

වේදනායෙහි ... වේදනායෙන් වෙන් වූ ... සංඤ්ඤාන ... සංඤ්ඤානෙන් වෙන් වූ ... සංස්කාරයන්හි ... සංස්කාරයන්ගෙන් වෙන් වූ ... විඤ්ඤානෙහි ... සත්ත්වයා වෙ යයි දකිවූ ද ? ඇවැත්නි, තෙල නොවෙම ය.

විඤ්ඤානෙන් වෙන් ව සත්ත්වයා වෙ ය යි දකිවූ ද ? ඇවැත්නි, තෙල නො වෙම ය.
15—ඒ 50066 (80/06)

තං කිං මඤ්ඤාසි ආවුසො යමක, අයං සො අරුපි අවේදනො අභඤ්ඤා අභංගො රුපිඤ්ඤාණං තථාගතොති සමනුපස්සාසිති. නො හෙතං ආවුසො.

තං කිං මඤ්ඤාසි ආවුසො, යමක, රුපං -පෙ- වේදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සංඛාරො -පෙ- විඤ්ඤාණං තථාගතොති සමනුපස්සාසිති? නො හෙතං ආවුසො.

එත්ත ච තෙ ආවුසො යමක දිට්ඨෙව ධම්මෙ සච්චිතො ථේතනො තථාගතෙ අනුපලබ්භියමානො කල්ලං නු තෙ තං වේයාකරණං “තථාංගං හභවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි යථා ඛිණ්ණකවො භික්ඛු කායස්ස හෙද උච්ඡේදනී විනස්සති න භොති පරමමරණාති? අහු ඛො මෙතං ආවුසො සරිපුත්ත, පුබ්බෙ අවිදුසුනො පාපකං දිට්ඨිගතං ඉදංඤා පන මෙ අයසමනො සාරිපුත්තස්ස ධම්මදෙසනං සුත්වා තඤ්ඤෙව පාපකං දිට්ඨිගතං පනිතං, ධම්මො ච මෙ අභිසමෙතොති.”

සචෙ තං ආවුසො යමක, එවං පුච්ඡෙය්‍යං : “යො සො ආවුසො යමක, භික්ඛු අරහං ඛිණ්ණකවො සො කායස්ස හෙද පරමමරණා කිං භොතීති එවං පුච්ඡො තං ආවුසො යමක, කිනති ඛ්‍යාතරෙය්‍යාසි”ති?

සචෙ මං ආවුසො එවං පුච්ඡෙය්‍යං : “යො සො ආවුසො යමක, භික්ඛු අරහං ඛිණ්ණකවො සො කායස්ස හෙද පරමමරණා කිං භොතී”ති? එවං පුච්ඡො ‘හං ආවුසො, එවං ඛ්‍යාතරෙය්‍යා : රුපං ඛො ආවුසො අනිච්චං, යදනිච්චං තං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තං නිරුද්ධං, තදත්භතං, වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනිච්චං යදනිච්චං තං දුක්ඛං යං දුක්ඛං තං නිරුද්ධං තදත්භතනති”. එවං පුච්ඡො ‘හං ආවුසො, එවං ඛ්‍යාතරෙය්‍යනති.

සාධු සාධු ආවුසො යමක, තෙනහාවුසො යමක, උපමනෙත කරියාමි එතස්සෙව අත්ථස්ස භිදෙය්‍යාසොමනතාය ඤාණාය.

සෙය්‍යථාපි ආවුසො යමක, ගහපතී වා ගහපතීපුත්තො වා අසේසා මහඤ්ඤා මහාභාගො, සො ච ආරක්ඛසම්පන්නො තස්ස කොච්ඡෙව පුරිසො උපපජ්ජෙය්‍ය අනත්තකාමො අභිනිකාමො අයොගකෙමකාමො ජීවිතා වොරෙපෙතුකාමො, තස්ස එවමස්ස : “අයං ඛො ගහපතී වා ගහපතීපුත්තො වා අසේසා මහඤ්ඤා මහාභාගො, සො ච ආරක්ඛසම්පන්නො න ව්‍යාසුකරො පසංග ජීවිතා වොරෙපෙතුං, යනුභාතං අනුපබ්ඤ්ඤා ජීවිතා වොරෙපෙය්‍යනති. සො තං ගහපතී වා ගහපතීපුත්තො වා උපසංඝාසිති එවං විදෙය්‍ය : “උපට්ඨහෙය්‍යං තං හතොත”ති. තමෙතං සො ගහපතී වා ගහපතී -පුත්තො වා උපට්ඨාපෙය්‍ය, සො උපට්ඨහෙය්‍ය, පුබ්බධාසි පච්ඡානිපාති කිංකාරපට්ඨාසි මනාපචාරී පියවාදී. තස්ස සො ගහපතී වා

1. වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- ස්‍යා
2. තථාගතො - ස්‍යා.
3. තථාගතො අනුපලබ්භියමානො - මජ්ඣං, ස්‍යා.
4. අභිසමෙතො - මජ්ඣං, ස්‍යා.
5. “නායං සුකරො-මජ්ඣං නායං සුකරො-ස්‍යා.

ඇවැත්නි, යමකයෙනි, කිමැ යි හඟිවු ද, රූපය ... වෙදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාරයන් ... විඤ්ඤාය සත්ත්වයා යි දකිවු දැයි ? ඇවැත්නි, මෙය නො වේ ම ය.

ඇවැත්නි, යමකයෙනි, ඒ කිමැ යි හඟිවු ද ? රූප නො වූ වෙදනා නො වූ සංඥා නො වූ සංස්කාර නො වූ විඤ්ඤා නො වූ ඒ මේ ධර්මය සත්ත්වයා යි දකිවු දැයි ? ඇවැත්නි, තෙල නො වේ ම ය.

ඇවැත්නි, යමකයෙනි, මෙහි ලා මේ අත්බැවහි ම තොපට සත්‍ය විසින් ස්ථිර විසින් සත්ත්වයකු නො ලැබෙන කල්හි යම්යේ රහත් මහණ කය බිඳීමෙන් සිද්දේ ද, වැනසේ ද, මරණින් මතු නො වේ ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් එයේ දෙයන ලද දහමක් මම දනිමි " යි තොපගේ ඒ පැවසීම සුදුසු ද ? ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, නුවණ නැති මට පෙර මේ ලාමක දෘෂ්ටිය විය. ආයුෂ්මත් සැරිසුන් තෙරණුවන්ගේ මේ දහම් දෙසුම අසා ඒ ලාමක දෘෂ්ටිය පහ වැ ගියේ ය. මා විසින් ධර්මය ද අවබෝධ කරන ලද්දේ " යයි.

ඇවැත්නි යමකයෙනි, ඉදින් තොප මෙසේ විචාරන්නාහු නම් (එනම්) : " ඇවැත් යමකයෙනි, යම් ඒ අර්හත් ක්ෂිණාසුච මහණෙක් වේ ද, හෙ කාබුත් මරණින් මතු කීම වේ ද " යි ඇවැත් යමකයෙනි, මෙසේ පුළුවියනා ලද තෙපි කීමෙකැයි විසඳා කියන්නාහු ද ?

ඇවැත්නි, ඉදින් මා මෙසේ පුළුවියනාහු නම් : ඇවැත්නි යමකයෙනි, යම් ඒ අර්හත් ක්ෂිණාසුච මහණෙක් වේ ද, හෙ කාබුත් මරණින් මතු කීම වේ ද " යි ඇවැත්නි මෙසේ පුළුවියනා ලද මම මෙසේ විසඳා කියන්නෙමි : " ඇවැත්නි රූපය අනිත්‍ය යැ, යමක් අනිත්‍ය ද එය දුක් යැ, යමක් දුක් ද එය නිරුද්ධ යැ, අස්තභගත යැ. වෙදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤා අනිත්‍ය යැ, යමක් අනිත්‍ය ද එය දුක් යැ, යමක් දුක් ද එය නිරුද්ධ යැ, අස්තභගත යැ. " මෙසේ පුළුවියනා ලද මම මෙසේ විසඳා කියන්නෙමි යි.

ඇවැත්නි යමකයෙනි, මැනවි. මැනවි. ඇවැත්නි, යමකයෙනි, එසේ වී නම් මේ අරුත (මේ ප්‍රථම මාර්ගය) ම බෙහෙවින් දැනීම පිණිස තොපට උපමාවක් කරන්නෙමි :

" ඇවැත්නි, යමකයෙනි, යම් යේ ආඨාය වූ මහත්ධන ඇති මහත් හෝග ඇති ගැහැටියෙක් හෝ ගැහැටිපුතෙක් හෝ වේ ද, හෙ ද ආරක්ෂාසම්පන්න ය. ඔහුට අවැඩ කැමැති අභිත කැමැති සිවු උපායෙන් ක්ෂේමභාවය නො කැමැති (උවදුරු කැමැති) දිවි තොර කරනු කැමැති කිසියම් පුරුෂයෙක් උපදනේ ය. ඔහුට මෙ බුදු සිතෙක් වන්නේ ය : " මේ ගැහැටි හෝ ගැහැටිපුත් හෝ ආඨාය ය. මහත් ධන ඇත්තේ ය. මහත් හෝග ඇත්තේ ය. හෙ ද ආරක්ෂාසම්පන්න ය. මැඩ දිවි තොර කරන්නට සුකර නො වේ. මම ඇතුළට පිටිය දිවි තොර කරන්නෙමි නම් මැනවැ " යි හෙ ඒ ගැහැටියා වෙත හෝ ගැහැටිපුතු වෙත හෝ එළැඹ " හිමි, මුඛට උවටැන් කරන්නෙමි " යි මෙසේ කියන්නේ ය. ඒ ගැහැටි හෝ ගැහැටිපුත් හෝ ඒ මොහු ලවා උවටැන් කරවාගන්නේ ය. හෙ පළමු නැඟී සිටින්නේ පසු ව භෝවින්නේ කුම කෙරෙම ද ? යි පුළුවියනේ මනවච්ඡා දෑ කරනුයේ පියවදන් බණනුයේ උවටැන් කරන්නේ යි ඔහුගේ ඒ ගැහැටි හෝ ගැහැටිපුත් හෝ මිතුරු

ගහපතිපුතො වා මිත්තතො'පි නං සද්දායො. සුභජ්ජනො 'පි නං සද්දායො තස්මිං විසාසං ආපජේය්‍ය, යද ඛො ආවුසො තස්ස පුරිසස්ස ඵවමස්ස : "සංවිසාමෙය්‍ය ඛො මායං ගහපති වා ගහපති-පුතො වාති." අථ නං රහොගතං විදිත්වා තිණ්ණෙන සඤ්ඤා ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය.

තං කිං මඤ්ඤාසි ආවුසො යමහ, යද'පි සො පුරිසො අනුං ගහපතිං වා ගහපතිපුතං වා උපසඛිතමිත්වා ඵවමාහ : "උපධිකෙය්‍යං තං හතො"ති, තදපි සො වධකොව, වධකඤ්ඤා පන සත්තං හ අඤ්ඤාසි. "වධකො මෙ"ති. යද'පි සො උපධිකාති පුබ්බධිකාසි පච්ඡාතිපාති කිඛිකාරපටිස්සාවි මනාපවාටී පියවාදී. තද'පි සො වධකොව, වධකඤ්ඤා පන සත්තං හ අඤ්ඤාසි. "වධකො මෙ"ති. යද'පි නං රහොගතං විදිත්වා තිණ්ණෙන සඤ්ඤා ජීවිතාවොරොපෙය්‍ය. තද'පි සො වධකොව, වධකඤ්ඤා පන සත්තං හ අඤ්ඤාසි. "වධකො මෙ"ති. ඵවමාවුසොති.

ඵවමෙව ඛො ආවුසො අසුභවා පුච්ඡජ්ජනො අරිතංතං අදස්සාවි අරිඤ්ඤාමස්ස අකොවිදො අරිඤ්ඤාමෙ අවිතීනො, සපුරිසානං අදස්සාවි සපුරිසාවමස්ස අකොවිදො සපුරිසාවමෙ අවිතීනො, රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, රූපවතනං වා අත්තානං, අත්තනි වා රූපං, රූපස්මිං වා, අත්තානං, වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සඛිකාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං. අත්තතො සමනුපස්සති විඤ්ඤාණවතනං වා අත්තානං, අත්තනි වා, විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං. සො අතිවං රූපං 'අතිවං රූපනති සථාභූතං නපජානාති, අතිවං වෙදනං 'අතිවං වෙදනාති සථාභූතං නපජානාති, අතිවං සඤ්ඤං 'අතිවං සඤ්ඤාති සථාභූතං නපජානාති, අතිවෙ සඛිකාරෙ 'අතිවං සඛිකාරාති සථාභූතං නපජානාති, අතිවං විඤ්ඤාණං 'අතිවං විඤ්ඤාණනති සථාභූතං නපජානාති.

දුක්ඛං රූපං 'දුක්ඛං රූපනති සථාභූතං නපජානාති, දුක්ඛං වෙදනං -පෙ- දුක්ඛං සඤ්ඤං -පෙ- දුක්ඛං සඛිකාරෙ -පෙ- දුක්ඛං විඤ්ඤාණං 'දුක්ඛං විඤ්ඤාණනති සථාභූතං නපජානාති.

අනත්තං රූපං 'අනත්තා' රූපනති සථාභූතං නපජානාති, අනත්තං වෙදනං අනත්තා වෙදනාති සථාභූතං නපජානාති, අනත්තං සඤ්ඤං -පෙ- අනත්තෙ සඛිකාරෙ අනත්තා සඛිකාරාති සථාභූතං නපජානාති, අනත්තං විඤ්ඤාණං අනත්තං විඤ්ඤාණනති සථාභූතං නපජානාති.

සඛිතං රූපං සඛිතං රූපනති සථාභූතං නපජානාති, සඛිතං වෙදනං සඛිතා වෙදනාති සථාභූතං නපජානාති, සඛිතං සඤ්ඤං -පෙ- සඛිතෙ සඛිකාරෙ සඛිතා සඛිකාරා"ති සථාභූතං නපජානාති, සඛිතං විඤ්ඤාණං සඛිතං විඤ්ඤාණනති සථාභූතං නපජානාති.

වධකං රූපං වධකං රූපනති සථාභූතං නපජානාති. වධකං වෙදනං -පෙ- වධකං සඤ්ඤං -පෙ- වධකෙ සඛිකාරෙ -පෙ- වධකා සඛිකාරාති සථාභූතං නපජානාති, වධකං විඤ්ඤාණං වධකං විඤ්ඤාණනති සථාභූතං නපජානාති.

1. අනත්තං - පිටු.

සෙයින්ද ඔහු හඳුන්වන්නේ ය. සුභද සෙයින්ද ඔහු හඳුන්වන්නේ ය. ඔහු කෙරෙහි විශ්වාසයට පැමිණෙන්නේ ය. ඇවැත්නි, යම් කලෙක ඒ පුරුෂයාට "මේ ගැහැටි ගෝ ගැහැටිපුත් හෝ මාකෙරෙහි ඉතා විශ්වාස ඇත්තේ ය"යි මෙසේ අදහස් වන්නේ ද, එ කල්හි ඔහු එකලා වූවහු දන තියුණු සැතියන් දිවි තොර කරන්නේ යි.

ඇවැත්නි, යමකයෙහි ඒ කීමෙකැයි හඟිවූද, යම් කලෙක ඒ පුරිස් තෙමේ මේ ගැහැටියා වෙත හෝ ගැහැටිපුතු වෙත හෝ එළඹූ "හිමි, මුඛට උවටැත් කරමි ද"යි මෙසේ කී ද, එ කල්හිත් හෙ වධකයා ම ය. වධක වූ ම ඔහු මාගේ වධකයා යි නො දන්නේය. යම් කලෙකත් හෙ පළමු නැඟි සිටින්නේ පසුව භෝවින්නේ කුම කෙරෙමි ද යි පිළිවදන් අස්වන්නේ මනාප දැ කරන්නේ, පියවදන් බණන්තේ උවටන් කෙරේ ද, එ කල්හිද හේ වධකයා ම ය. වධක වූ ම ඔහු මාගේ වධකයා යි නො දන්නේය. යම් කලෙකත් එකලා වූ ඔහු දන තියුණු සැතියන් දිවි තොර කෙරේ ද, එකල්හිද හෙ වධකයා ම ය. වධක වූ ම ඔහු මාගේ වධකයා යි නො දන්නේ ය. ඇවැත්නි, එසේ ය යි.

ඇවැත්නි, එසෙයින් ම ආයතීයන් නො දක්නා ආයතීධර්මයෙහි අදක්ෂ ආයතීධර්මයෙහි නො හික්මුණු සත්පුරුෂයන් නො දක්නා සත්පුරුෂධර්මයෙහි අදක්ෂ සත්පුරුෂධර්මයෙහි නො හික්මුණු අග්‍රානවත් පෘථග්ජන රූපය ආත්මය යි හෝ ආත්මය රූප ඇත්තෙකැයි හෝ ආත්මයෙහි රූපය ඇතැයි හෝ රූපයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ දකිමි, වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය ආත්මය යි හෝ ආත්මය විඤ්ඤාව යි හෝ ආත්මයෙහි විඤ්ඤාය ඇතැයි හෝ විඤ්ඤායෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ දකිමි. අනිත්‍ය වූ රූපය අනිත්‍ය වූ රූපය යි තතු සේ නො දනිමි, අනිත්‍යවූ වේදනාව අනිත්‍යවූ වේදනාව ය යි තතු සේ නොදනිමි, අනිත්‍ය වූ සංඥාව අනිත්‍ය වූ සංඥාව යයි තතු සේ නො දනිමි, අනිත්‍ය වූ සංස්කාර අනිත්‍ය වූ සංස්කාරයයි තතු සේ නො දනිමි, අනිත්‍ය වූ විඤ්ඤාය අනිත්‍ය වූ විඤ්ඤායයි තතුසේ නො දනිමි.

දුක් වූ රූපය දුක් වූ රූපය යි තතු සේ නො දනිමි, දුක් වූ වේදනාව . . . දුක් වූ සංඥාව . . . දුක් වූ සංස්කාර . . . දුක් වූ විඤ්ඤාය දුක් වූ විඤ්ඤායයි තතු සේ නො දනිමි.

අනාත්ම වූ රූපය අනාත්ම වූ රූප යයි තතු සේ නො දනිමි, අනාත්ම වූ වේදනාව අනාත්ම වූ වේදනාව යයි තතු සේ නො දනිමි. අනාත්ම වූ සංඥාව . . . අනාත්ම වූ සංස්කාර අනාත්ම සංස්කාර යි තතු සේ නො දනිමි, අනාත්ම වූ විඤ්ඤාය අනාත්ම වූ විඤ්ඤාය යි තතු සේ නො දනිමි.

සංඛත රූපය සංඛත රූප යයි තතු සේ නො දනිමි, සංඛත වේදනාව සංඛත වේදනාව ය යි තතු සේ නො දනිමි, සංඛත සංඝර්මය සංඝර්මය යයි තතු සේ නො දනිමි. සංඛත විඤ්ඤාය සංඛත විඤ්ඤාය ය යි තතු සේ නො දනිමි.

වධක රූපය වධක රූප යයි තතු සේ නො දනිමි. වධක වේදනාව . . . වධක සංඝර්මය . . . වධක සංඝර්මය වධක සංඝර්මය ය යි තතු සේ නො දනිමි. වධක විඤ්ඤාය වධක විඤ්ඤාය යි තතු සේ නො දනිමි.

සො රූපං උපෙනි උපාදියති අභිධානි 'අත්තා මෙ'ති, වෙදනං උපෙනි උපාදියති අභිධානි 'අත්තා මෙති' සඤ්ඤං -පෙ- සංඛාරෙ උපෙනි උපාදියති අභිධානි 'අත්තා මෙ'ති. විඤ්ඤාණං උපෙනි උපාදියති අභිධානි 'අත්තා මෙ'ති, තස්සිමෙ පඤ්චපාදනක්කං උපෙනා උපාදිනා දිඝරතං අභිනාය දුක්ඛාය සංවත්තනති.

සුත්ථා ච ඛො ආවුසො අරියසංවුත්තො අරියානං දස්සාවි අරියධම්මස්ස කොවිදො අරියධම්මෙ සුචිතීනො, සප්පරිසානං දස්සාවි සප්පරිසධම්මස්ස කොවිදො සප්පරිසධම්මෙ සුචිතීනො, හ රූපං අත්තනො සමනුපස්සති, හ රූපචිත්තං වා අත්තානං, හ අත්තති වා රූපං, හ රූපස්මි වා අත්තානං, හ වෙදනං -පෙ- හ සඤ්ඤං -පෙ- හ සංඛාරෙ -පෙ- හ විඤ්ඤාණං අත්තනො සමනුපස්සති, හ විඤ්ඤාණචිත්තං වා අත්තානං, හ අත්තති වා විඤ්ඤාණං, හ විඤ්ඤාණස්මි වා අත්තානං.

සො අතිවිමං රූපං අතිවිමං රූපනති යථාභූතං පජානාති, අතිවිමං වෙදනං -පෙ- අතිවිමං සඤ්ඤං -පෙ- අතීවෙව සංඛාරෙ -පෙ- අතිවිමං විඤ්ඤාණං අතිවිමං විඤ්ඤාණනති යථාභූතං පජානාති.

දුක්ඛං රූපං දුක්ඛං රූපනති යථාභූතං පජානාති. දුක්ඛං වෙදනං -පෙ- දුක්ඛං සඤ්ඤං -පෙ- දුක්ඛෙ සංඛාරෙ -පෙ- දුක්ඛං විඤ්ඤාණං දුක්ඛං විඤ්ඤාණනති යථාභූතං පජානාති.

අනත්තං රූපං අනත්තා රූපනති යථාභූතං පජානාති, අනත්තං වෙදනං -පෙ- අනත්තං සඤ්ඤං -පෙ- අනත්තෙ සංඛාරෙ -පෙ- අනත්තං විඤ්ඤාණං අනත්තා විඤ්ඤාණනති යථාභූතං පජානාති.

සංඛිතං රූපං සංඛිතං රූපනති යථාභූතං පජානාති. සංඛිතං වෙදනං -පෙ- සංඛිතං සඤ්ඤං -පෙ- සංඛිතෙ සංඛාරෙ -පෙ- සංඛිතං විඤ්ඤාණං සංඛිතං විඤ්ඤාණනති යථාභූතං පජානාති.

විධිකං රූපං විධිකං රූපනති යථාභූතං පජානාති. විධිකං වෙදනං -පෙ- විධිකං සඤ්ඤං -පෙ- විධිකෙ සංඛාරෙ -පෙ- විධිකං විඤ්ඤාණං විධිකං විඤ්ඤාණනති යථාභූතං පජානාති.

සො රූපං හ උපෙනි, හ උපාදියති, හ අභිධානි, අත්තා මෙති. වෙදනං හ උපෙනි -පෙ- සඤ්ඤං හ උපෙනි -පෙ- සංඛාරෙ හ උපෙනි -පෙ- විඤ්ඤාණං හ උපෙනි, හ උපාදියති, හ අභිධානි අත්තා මෙ'ති, තස්සිමෙ පඤ්චපාදනක්කං අනුපෙනා අනුපාදිනා දිඝරතං භිනාය සුඛාය සංවත්තනාතීති.

භේ රූපය මාගේ ආත්මය යි දෘෂ්ටි වසින් පැමිණෙයි. දැඩි වැ ගනිමි, (එහි) පිහිටයි. වේදනාව මාගේ ආත්මයයි පැමිණෙයි. දැඩි වැ ගනිමි, පිහිටයි. සංඥාව මාගේ ආත්මයයි . . . සංස්කාරයන් දෘෂ්ටි වසින් පැමිණෙයි ගනී පිහිටයි. විඤනය මාගේ ආත්මයයි පැමිණෙයි දැඩි වැ ගනිමි, පිහිටයි. ඔහු විසින් මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ දීර්ඝ රාත්‍රියෙහි උපගත වූවාහු දැඩි වැ ගන්නා ලද්දහු අහිත පිණිය දුක් පිණිය පවතින්.

ඇවැත්නි, ආයතීයන් දක්නා ආයතීධර්මයෙහි දක්ෂ ආයතීධර්මයෙහි භික්ෂුණු සත්පුරුෂ යන් දක්නා සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි දක්ෂ සත්පුරුෂධර්මයෙහි භික්ෂුණු ශ්‍රැතවත් ආයතීශ්‍රාවක රූපය ආත්ම විසින් නො දකිමි, ආත්මය රූපවත් යි භෝ නො දකිමි, රූපය ආත්මයෙහි ඇතැයි භෝ නො දකිමි, රූපයෙහි ආත්මය ඇතැයි භෝ නො දකිමි. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤනය ආත්ම විසින් නො දකිමි, ආත්මය විඤන වත් යයි භෝ නො දකිමි, විඤනය ආත්මයෙහි ඇතැයි භෝ නො දකිමි, විඤනයෙහි ආත්මය ඇතැයි භෝ නො දකිමි.

භේ අනිත්‍ය වූ රූපය අනිත්‍ය වූ රූපයයි තතු සේ දනිමි, අනිත්‍ය වූ වේදනාව . . . අනිත්‍ය වූ සංඥාව . . . අනිත්‍ය වූ සංස්කාර . . . අනිත්‍ය වූ විඤනය අනිත්‍ය වූ විඤන ය යි තතු සේ දනී.

දුක් වූ රූපය දුක් වූ රූප යයි තතුසේ දනී යි, දුක් වූ වේදනාව . . . දුක් වූ සංඥාව . . . දුක් වූ සංස්කාර . . . දුක් වූ විඤනය දුක් වූ විඤන ය යි තතු සේ දනී.

අනාත්ම වූ රූපය අනාත්ම වූ රූප ය යි තතු සේ දනිමි, අනාත්ම වූ වේදනාව . . . අනාත්ම වූ සංඥාව . . . අනාත්ම වූ සංස්කාර . . . අනාත්ම වූ විඤනය අනාත්මවූ විඤන ය යි තතු සේ දනී.

සංඛත වූ රූපය සංඛත වූ රූප යයි තතු සේ දනිමි, සංඛත වූ වේදනාව . . . සංඛත වූ සංඥාව . . . සංඛත වූ සංස්කාර . . . සංඛත වූ විඤනය සංඛත වූ විඤන ය යි තතු සේ දනී.

වධක වූ රූපය වධක වූ රූප යයි තතු සේ දනිමි. වධක වූ වේදනාව . . . වධක වූ සංඥාව . . . වධක වූ සංස්කාර . . . වධක වූ විඤනය වධක වූ විඤනය යයි තතු සේ දනී.

භේ රූපය මාගේ ආත්මයයි නො පැමිණෙයි. දැඩි වැ නො ගනිමි නො පිහිට යි, වේදනාව (මාගේ ආත්මයයි) නො පැමිණෙයි . . . සංඥාව නො පැමිණෙයි . . . සංස්කාරයන් නො පැමිණෙයි . . . විඤනය මාගේ ආත්මයයි නො පැමිණෙයි. දැඩිවැ නො ගනිමි, නො පිහිටයි. ඔහු විසින් මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ උපගත නො වූවාහු දැඩි වැ නො ගන්නා ලද්දහු දිගු කලක් මුළුල්ලෙහි හිත පිණිය සුව පිණිය පවතින් යයි.

එවමේනං¹ ආවුසො සාරිපුත්ත හොති. යෙසං ආයසමනනාදිසා සමුභවාරිනො අනුකම්පකා අත්තකාමා ඕවාදකා අනුකාසකා. ඉදංඤ්ච පන මෙ ආයසමනො සාරිපුත්තස්ස ධම්මදෙසනං සුඛං අනුපාදය අසවෙති විහතං විමුක්තනති.

ඉදමචොච ආයසමා සාරිපුත්තො. අත්තමනො ආයසමා යමකො ආයසමනො සාරිපුත්තස්ස භාසිතං අභිනන්දීති²

1. 2. 4. 4.

අනුරාධ සුත්තං

එවං මෙ සුතං³ එකං සමයං භගවා ඓසාලියං විහරති මහාවනෙ කුමාරාශාලායං, තෙන ඛො පන සමයෙන ආයසමා අනුරාධො භගවතො අවිදුරෙ අරඤ්ඤකුපිකායං විහරති. අථ ඛො සමබ්‍රහ්මා අඤ්ඤතිජීයා පරිබ්බාජකා යෙනායසමා අනුරාධො තෙනුපසංකමිංසු, උපසඤ්ඤිතා ආයසමතා අනුරාධෙන සද්ධිං සමමොදිංසු, සමමොදනිංසං කථං සාරාණිදං විතීසාරෙණා එකමනතං නිසීදිංසු. එකමනතං නිසීනතා ඛො තෙ අඤ්ඤතිජීයා පරිබ්බාජකා ආයසමනතං අනුරාධං එතදචොචුං :

යො සො ආවුසො අනුරාධ, තථාගතො උත්තමපුරිසො පරමපුරිසො පරමපතතිපතෙතා, තං තථාගතො ඉමෙසු චතුස්ස ථාතෙසු පඤ්ඤපඨ මානො පඤ්ඤපෙති : හොති තථාගතො පරමමරණා'ති වා න හොති තථාගතො පරමමරණා'ති වා හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමමරණා'ති වා නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණා'ති වා'ති.

එවං වුත්තෙ ආයසමා අනුරාධො⁴ තෙ අඤ්ඤතිජීයෙ පරිබ්බාජකෙ එතදචොච : “යො සො ආවුසො තථාගතො උත්තමපුරිසො පරමපුරිසො පරමපතතිපතෙතා, තං තථාගතො අඤ්ඤත්‍රීමෙති⁵ චතුති ථාතෙති පඤ්ඤපඨමානො පඤ්ඤපෙති : “හොති තථාගතො පරමමරණා'ති වා, ‘න හොති තථාගතො පරමමරණා'ති වා ‘හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමමරණා'ති වා ‘නෙ'ව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණා'ති වා’ති.

එවං වුත්තෙ තෙ⁶ අඤ්ඤතිජීයා පරිබ්බාජකා ආයසමනතං අනුරාධං එතදචොචුං : “යො වායං භික්ඛු නවො ගමියාති. අවිරපබ්බජිතො, පෙරො වා පන බාලො අවිෂ්ඨෙතා”ති.

1. එවිඤ්ඤානං - සභා.
2. ආයසමනනානං තාදිතා - මජ්ඣං, සභා.
3. උභෙතොයං පාඨො - මජ්ඣං, සභා.
4. උභෙතොයං පාඨො මජ්ඣං, සභා.
5. එවං වුත්තෙ අනුරාධො - P. T. S.
6. අඤ්ඤත්‍ර ඉමෙති - මජ්ඣං, සභා.
7. එවං වුත්තෙ - මජ්ඣං.

ඇවැත්නි ශාරිපුත්‍රයෙනි, යම් කෙනෙකුන්ට අනුකම්පා කරන වැඩ කැමැති බවදත් දෙන අනුශාසනා කරන ආයුෂ්මතුන් වැනි සත්වයන් වෙත් නම් තෙලෙ මෙසේ වෙයි. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ගේ මේ ධර්මදේශනාව අයා මාගේ සිත උපදන රහිත වූ ආයුචයන් කෙරෙන් ඡිද්‍රණේ යයි.

ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ මෙය වදළහ. සතුටු සිත් ඇති ආයුෂ්මත් යමක ස්ථවිර තෙමේ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ගේ දේශනාව පිළිගත්තේ යි.

1. 2. 4. 4.

අනුරාධ සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද; එක් සමයෙකහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසල්පුර සමීප යෙහි වූ මහාවනයෙහි කුටාගාරශාලායෙහි වැඩ වසනයේක. එ සමයෙහි ආයුෂ්මත් අනුරාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නුදුරෙන් වන කිළියෙකැ වෙසෙති. එකල බොහෝ අන්තොටු පිරිවැජ්ජෝ ආයුෂ්මත් අනුරාධ තෙරණුවන් කරා එළැඹියහ. එළැඹ ආයුෂ්මත් අනුරාධ තෙරණුවන් සමග සතුටු වූහ. සතුටු වියයුතු සිහිකටයුතු කරා කොට නිමවා එකත් පස් වැ හුන්හ. එකත්පස් වැ හුන් ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජෝ ආයුෂ්මත් අනුරාධ තෙරණුවන්හට තෙල කීහ :

ඇවැත් අනුරාධයෙනි, උත්තමපුරුෂ වූ පරමපුරුෂ වූ පැමිණිය යුතු උතුම් ඵලයට පැමිණිය යම් ඒ තථාගත (සත්ත්වයෙක්) වේ ද, ඒ (තථාගත සංඛත) සත්ත්වයා (ඔබගේ ශාස්තෘ වූ) තථාගතයෝ මේ සතර තන්හි ලා පතවන්නාහු පතවන් ද ? (කවර සතර තැනෙකැ යත් :) සත්ත්ව මරණින් මතු වෙයි හෝ, සත්ත්ව මරණින් මතු නො වෙයි හෝ, සත්ත්ව මරණින් මතු වෙයි නො ද වෙයි හෝ, සත්ත්ව මරණින් මතු නො ද වෙයි නො ද නො වෙයි හෝ"යි.

මෙසේ කී කල්හි ආයුෂ්මත් අනුරාධ තෙරණුවෝ ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජනට තෙල කීහ: ඇවැත්නි, යම් ඒ උත්තමපුරුෂ වූ පරමපුරුෂ වූ උතුම් ඵලයට පැමිණිය සත්ත්ව වේ ද, (අපගේ ශාස්තෘ වූ) තථාගතයන් වහන්සේ ඒ සත්ත්වයා පතවනයේක් "සත්ත්ව මරණින් මතු වෙයි හෝ, සත්ත්ව මරණින් මතු නො වෙයි හෝ, සත්ත්ව මරණින් මතු වෙයි නො ද වෙයි හෝ, සත්ත්ව මරණින් මතු නො ද වෙයි නො ද නො වෙයි හෝ" යන මේ සතර තැන් හැර පතවති යි.

මෙසේ කී කල්හි ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජෝ ආයුෂ්මත් අනුරාධ තෙරණුවන්හට තෙල කීහ : "මේ මහණ නවකයෙක් පැවිදි වූ නො බෝ කල් ඇත්තෙක් වන්නේය, (නැතහොත්) ස්ථවිර වූයේ බාලයෙක් අව්‍යක්තයෙක් හෝ වන්නේ යි".

අථ ඛො තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා ආයසමනතං අනුරුධං නච්චාදෙන ච බාලචාදෙන ච අපසාදෙනා උට්ඨායාසනා පක්කමිංසු. අථ ඛො ආයසමතො අනුරුධස්ස අවිරපක්කනෙනසු තෙසු අඤ්ඤාතිත්ථියෙසු පරිබ්බාජකෙසු එතදභොයි :

“සචේ ඛො මං තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා උත්තරිං පඤ්ඤා පුච්ඡෙත්ථං. කථං බ්‍යාකරමානො නු ඛො‘භං’ තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං වුත්තවාදී වෙච්ඡි හගචතො අස්සං, න ච හගචනතං අභුතෙන අබ්‍යාචිකෙය්‍යං, ධම්මස්ස වානුධම්මං බ්‍යාකරෙය්‍යං, න ච කොචි සහධම්මිකො වාදනුචාදො’ ගාරස්සං ථානං ආගච්ඡෙත්ථයා”ති.

අථ ඛො ආයසමා අනුරුධො යෙන ගගචා තෙනුපසඛික්කමි උපසඛික්කමිතා හගචනතං අභිචාදෙනා එකමනතං නිසීදි. එකමනතං නිසින්නො ඛො ආයසමා අනුරුධො හගචනතං එතදවොච :

“ඉදං හනෙත, හගචතො අවිදුරෙ අරඤ්ඤාකුචිකායං විහරමි. අථ ඛො හනෙත සම්මහුලා අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා යෙනාහං තෙනුපසඛික්කමිංසු, උපසඛික්කමිතා මම සද්ධිං සමමොදිංසු. සමමොදනීයං කථං සාරණීයං විනිසාරෙතා එකමනතං නිසීදිංසු, එකමනතං නිසින්නා ඛො හනෙත, තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා මං එතදවොචුං :

යො සො ආවුසො, අනුරුධ, තථාගතො උත්තමපුරිසො පරමපුරිසො පරමපතතිපනෙතා තං තථාගතො ඉමෙසු චතුසු ථානෙසු පඤ්ඤාපයමානො පඤ්ඤාපෙති : “භොති තථාගතො පරමමරණති වා, -පෙ- “තෙච භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණති වා”ති.

එච්. වුත්තා‘භං හනෙත, තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියෙ පරිබ්බාජකෙ එතදවොචං : “යො සො ආවුසො, තථාගතො උත්තමපුරිසො පරමපුරිසො පරමපතතිපනෙතා තං තථාගතො අඤ්ඤාත්‍රිමෙති චතුති ථානෙති පඤ්ඤාපයමානො පඤ්ඤාපෙති : “භොති තථාගතො පරමමරණා”ති වා -පෙ- “තෙච භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණාති වා”ති

එච්. වුත්තෙ හනෙත, තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා මං එතදවොචුං : “සො වා‘යං භික්ඛු නචො හවිස්සති අවිරපබ්බජිතො ථෙරෙ වා පන බාලො අබ්‍යතෙතා”ති.

අථ ඛො මං හනෙත, තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා නච්චාදෙන ච බාලචාදෙන ච අපසාදෙනා උට්ඨායාසනා පක්කමිංසු. තස්ස මස්සං හනෙත, අවිරපක්කනෙනසු තෙසු අඤ්ඤාතිත්ථියෙසු පරිබ්බාජකෙසු එතදභොයි :

1. නබ්බාහං - මජ්ඣං, ස්‍යා.
2. වාදනුපාතො - සිද්ධි.

ඉක්බිති ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජේ ආයුෂ්මත් අනුරාධ තෙරුන්ට නවකවාදයෙන් බාල වාදයෙන් අවමන් කොට හුනස්නෙන් නැගූ ගියහ. ඉක්බිති ආයුෂ්මත් අනුරාධ තෙරුන් හට ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජන් බැහැර වූ ගිය නොබෝ කල්හි තෙල අදහස විය :

“ඉදින් ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජේ මතුයෙහි මා පැන පුළුවියනාහු නම් ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජනට මම කෙසේ විසඳා කියන්නෙමි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද්ද කියන්නෙකිමි වේමි ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභූතයෙන් නො ද නුඟුණ කියන්නෙකිමි වේමි ද, (ලොචතුරු) දහමට අනුලොම වූ (පිළිවෙත්) දහමක් පවසන්නෙමි ද, කරුණු සහිත වූ කිසි යම් වාදනුවාදයක් ගැරහියයුතු කරුණට නො ද පැමිණේද”යි.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් අනුරාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකැත්පස් වූ හුන්හ. එකැත්පස් වූ හුන් ආයුෂ්මත් අනුරාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ.

වහන්ස, මම මෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නුදුරු තැන පත්සලකැ වෙසෙමි. එකල්හි වහන්ස, බොහෝ අන්තොටු පිරිවැජ්ජෝ මා වෙත එළැඹියහ. එළැඹ මා සමග සතුටු වූහ. සතුටු වියයුතු සිහිකටයුතු කපා කොට නිමවා එකත් පසෙකැ හුන්හ. එකත් පසෙකැ හුන් ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජෝ මට තෙල කීහ :

“ඇවැත් අනුරාධයෙනි, උත්තමපුරුෂ වූ පරමපුරුෂ වූ පරමප්‍රාප්තියට පැමිණිය යම් ඒ සත්ත්ව වේ ද, (යුෂ්මත් ශාස්තෘ වූ) තථාගතයෝ ඒ සත්ත්වයා මෙ සතර තත්ති ලා පනවන්නාහු ‘සත්ත්ව මරණින් මතු වෙයි හෝ . . . සත්ත්ව මරණින් මතු නො ද වෙයි නො ද නො වෙයි හෝ පනවන්ද’”යි ?

මෙසේ කීකල්හි වහන්ස, මම ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජනට තෙල කීමි : “ඇවැත්නි උත්තමපුරුෂ වූ පරමපුරුෂ වූ පරමප්‍රාප්තියට පැමිණිය යම් ඒ සත්ත්ව වේ ද, අස්මත් ශාස්තෘ වූ තථාගතයන් වහන්සේ ඒ සත්ත්වයා පනවන්නාහු සත්ත්ව මරණින් මතු වෙයි හෝ . . . සත්ත්ව මරණින් මතු නො ද වෙයි නො ද නො වෙයි හෝ යන සතර තැන හැර පනවනසේකැ”යි.

වහන්ස, මෙසේ කීකල්හි ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජෝ මට තෙල කීහ : “ඒ මේ මහණ නවකයෙක්, පැවිදි වූ නොබෝ කල් ඇත්තෙක් වන්නේය, ස්ථවිර වූයේ බාලයෙක් අවාක්කතයෙක් වන්නේ හෝ යි”.

වහන්ස, ඉක්බිති ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජෝ නවක වාදයෙහු බාලවාදයෙහු මට අවමන් කොට හුනස්නෙන් නැගූ ගියහ. වහන්ස, ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජන් බැහැර වූ ගිය නොබෝ කල්හි ඒ මට මේ සිත විය :

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

“සචෙ ඛො මං තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා උත්තරිං පඤ්ඤා පුච්චෙත්ථස්සං, කථං ඛ්‍යාකරමානො නු ඛො’හං තෙනං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං වුත්තවාදී චෙච්ච ගගචතො අස්සං. න ච ගගචතනං අඛ්‍යාපිකෙට්ඨස්සං. ධම්මස්ස වානුධම්මං ඛ්‍යාකරෙත්ථස්සං, න ච කොච්ඡ සහධම්මිකො වාද්‍යනුවාදෙද ගාරස්සං ථානං ආගච්චෙත්ථස්සා”ති.

තං කිං මඤ්ඤාසි අනුරුධ, “රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වා’ති? අනිච්චං හනෙත.

“යං පනාතිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා’ති? දුක්ඛං හනෙත.

යං පනාතිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං කල්ලනනු තං සමනුපස්සිතුං “ඵතං මම ඵසො’ගමස්මි ඵසො මෙ අත්තා”ති? නො හෙතං හනෙත.

චෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාර -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වා’ති? අනිච්චං හනෙත.

යං පනාතිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා’ති? දුක්ඛං හනෙත.

යං පනාතිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං කල්ලනනු තං සමනුපස්සිතුං “ඵතං මම ඵසො’ගමස්මි ඵසො මෙ අත්තා”ති? නො හෙතං හනෙත.

තස්මාතිහ අනුරුධ, යං කිඤ්චි රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පන්නං අජ්ඣිතතං වා ඛතිඤ්චා වා ඕළාරිකං වා සුබ්බුමං වා භීතං වා පණීතං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙසො’ගමස්මි න මෙසො අත්තා”ති ඵච්චෙතං යථාභුතං සමමප්පඤ්ඤාය දර්ශ්ඛං, යා කාචි චෙදනා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචි සඛ්ඛාර -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චුප්පන්නං අජ්ඣිතතං වා ඛතිඤ්චා වා ඕළාරිකං වා සුබ්බුමං වා භීතං වා පණීතං වා, යං දුරෙ සනතිකෙ වා සබ්බං විඤ්ඤාණං ‘නෙතං මම නෙසො’ගමස්මි, න මෙ’සො අත්තා”ති ඵච්චෙතං යථාභුතං සමමප්පඤ්ඤාය දර්ශ්ඛං, ඵච්චං පස්සං අරියසාවකො රූපස්මිච්චි නිබ්බිඤ්ඤාති -පෙ- නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජාතාති.

තං කිං මඤ්ඤාසි අනුරුධ, “රූපං තථාගතො’ති සමනුපස්සයිති? නො හෙතං හනෙත. චෙදනං -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං තථාගතො’ති සමනුපස්සයිති. නො හෙතං හනෙත.

තං කිං මඤ්ඤාසි අනුරුධ, රූපස්මි තථාගතො’ති සමනුපස්සයිති නො හෙතං හනෙත.

අඤ්ඤා රූපං තථාගතො’ති සමනුපස්සයිති? නො හෙතං හනෙත.

චෙදනාය -පෙ- අඤ්ඤා චෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- අඤ්ඤා සඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු -පෙ- අඤ්ඤා සඛ්ඛාරෙති -පෙ- විඤ්ඤාණස්මි. “තථාගතො’ති සමනුපස්සයිති? නො හෙතං හනෙත.

“ඉදින් ඒ අත්තොටු පිරිවැජ්ජෝ මතුයෙහි මා පැන පුළුල්නාහු නම් ඒ අත්තොටු පිරිවැජ්ජනට කෙසේ විසඳා කියන මම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද්ද කියන් නෙකිම් වෙමි ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභුතයෙන් නො ද නුඟුණ කියන් නෙකිම් වෙමි ද, ලොවතුරු දහමට අනුලොම වූ පිළිවෙත් දහමක් කියන්නෙමි ද, කරුණු සහිත වූ කිසියම් වාදනුවාදයක් ගැරහියුතු කරුණට නො ද පැමිණෙන්නේද”යි.

අනුරාධය, ඒ කීමෙකැයි හඟිහි ද : ‘රූපය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වෙ ද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වෙ ද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැවි ඇත්තම් එය “තෙල මාගේ යැ, තෙලෙ මම් වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය යි දක්නට සුදුසු ද ? වහන්ස, තෙල නො වෙමි මැයි.

වෙදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වෙ ද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වෙ ද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැවි ඇති නම් එය “තෙල මාගේ යැ, තෙලෙ මම් වෙමි තෙල මාගේ ආත්මය”යි දක්නට නිසි ද ? වහන්ස, තෙල නො වෙමි මැයි.

එහෙයින් අනුරාධය, මෙහි ලා අනිත්‍යාගතප්‍රකප්පන්න වූ ආධ්‍යාත්ම වෙවයි බාහිර වෙවයි ඔද්දරික වෙවයි සුක්ෂම වෙවයි භීත වෙවයි ප්‍රණීත වෙවයි යම් කිසි රූපයකුත් වෙ ද, දුර් වෙ වයි ළඟා වෙවයි යම් රූපයකුත් වෙ ද, (එ) සියලු රූපය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම් නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙ ය”යි මෙසේ තෙල ඇතිසැටියෙන් විදසුන් නුවණින් දක්ක යුතු. යම් කිසි වෙදනාවක් වෙ ද . . . යම් කිසි සංඤ්චක් වෙ ද . . . යම් කිසි සංස්කාර වෙ ද . . . අතීත-අනාගත-පරිවූජ්ජන්න අප්ඤ්ඤාන වෙවයි බාහිර වෙව යි ඔළාරික වෙවයි සුඛම වෙවයි භීත වෙවයි පණික වෙවයි යම් කිසි විඤ්ඤායකුත් වෙ ද, දුර් වෙවයි ළඟා වෙවයි යම් විඤ්ඤායකුත් වෙ ද, (එ) සියලු විඤ්ඤාය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම් නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙ” මෙසේ තෙල යථාභූත කොට විදර්ශනාඤ්ඤායෙන් දක්කයුතු. මෙසේ දක්නා ආයෝග්‍යාවක රූපයෙහි දුකකිරෙයි. . . . මේ රහත්බව පිණිස අනෙකක් නැතැයි දැනගනි.

අනුරාධය ඒ කීමෙකැ යි හඟිහි ද ? රූපය සත්ත්ව යි දකිති ද ? වහන්ස, තෙල නො වෙමි මැ යැ. වෙදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය සත්ත්ව වෙ යයි දකිති ද ? වහන්ස, තෙල නො වෙමි මැ යි.

අනුරාධය, ඒ කීමෙකැයි හඟිහි ද ? රූපයෙහි සත්ත්ව වෙ ය යි දකිති ද ? වහන්ස, තෙල නො වෙමි මැ යැ.

රූපයෙන් බැහැර සත්ත්ව වෙ ය යි දකිති ද ? වහන්ස, මෙය නො වෙමි මැ යි.

වෙදනායෙහි . . . වෙදනායෙන් බැහැර . . . සංඤ්ඤායෙහි . . . සංඤ්ඤායෙන් බැහැර . . . සංස්කාරයන්හි . . . සංස්කාරයෙන් බැහැර . . . විඤ්ඤායෙහි සත්ත්ව වෙ යයි දකිති ද ? වහන්ස, මෙය නො වෙමි මැ යැ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, 8වූ අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අඤ්ඤානු විඤ්ඤාණං තථාගතොති සමනුපස්සාසිති? නො හෙතං හනෙත.

නං කිං මඤ්ඤාසි අනුරුධ, රූපං - වේදනා - සඤ්ඤා - සංඛාර - විඤ්ඤාණං තථාගතොති සමනුපස්සාසිති? නො හෙතං හනෙත.

නං කිමමඤ්ඤාසි අනුරුධ, අයං සො අරුපි අවේදනො අසඤ්ඤා අසංඛාරො අවිඤ්ඤාණො තථාගතොති සමනුපස්සාසිති? නො හෙතං හනෙත.

එත්ථ ච තෙ අනුරුධ, දිට්ඨෙව ධම්මෙ සච්චතො ථෙතතො තථාගතො අනුපලබ්ධියමානො¹ කල්ලනානු තෙ නං ව්‍යාකරණං “යො සො අච්ඡිසො, තථාගතො උත්තමපුරිසො පරමපුරිසො පරමපත්ති-පතෙතා නං තථාගතො අඤ්ඤාත්‍රීමෙහි චතුර්ථි ධාතෙහි පඤ්ඤාපයමානො පඤ්ඤාපෙය්‍ය” “හොති තථාගතො පරමමරණාති වා න හොති තථාගතො පරමමරණාති ච හොති ට න ච හොති තථාගතො පරමමරණාති වා නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වා”ති? නො හෙතං හනෙත.

සාධු සාධු අනුරුධ, පුබ්බෙ වාහං අනුරුධ, එතරහි ච දුක්ඛඤ්ඤව ට පඤ්ඤාපෙමි දුක්ඛස්ස ච නිරෝධනති.

1. 2. 4. 5.

වක්කලි සුත්තං.

87. එවං මෙ සුත්තං එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති ථෙඨ්ථවනො ඤාලඤ්ඤානිවාසෙ. තෙන බො පන සමයෙන අයස්මා වක්කලි කුලහකාරතිමෙසෙන විහරති අබාධිකො දුක්ඛිතො බාලහභීලානො.

අථ බො අයස්මා වක්කලි උපරිථානෙ අමනෙතසි : එථ තුලෙහ අච්ඡිසො, යෙන භගවා තෙනුපසංඛිකමථ උපසංඛිකමිති; මම වචනෙන භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දමි. වක්කලි හනෙත භික්ඛු අබාධිකො දුක්ඛිතො බාලහභීලානො. සො භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දතීති එවිඤ්ඤා වදෙථ ‘සාධු කිර හනෙත, භගවා යෙන වක්කලි භික්ඛු තෙනුපසංඛිකමතු අනුකම්පං උපාදාය’ති.

එවමාච්ඡිසොති බො තෙ භික්ඛු අයස්මතො වක්කලිස්ස පටිසස්සකා යෙන භගවා තෙනුපසංඛිකමිසු උපසංඛිකමිති; භගවතං අභිවාදෙති, එකමනතං නිසිදිංසු. එකමනතං නිසින්නා බො තෙ භික්ඛු භගවතං. එතදවොචුං : වක්කලි හනෙත, භික්ඛු අබාධිකො දුක්ඛිතො බාලහභීලානො. සො භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති “සාධු කිර හනෙත, භගවා යෙන වක්කලි භික්ඛු තෙනුපසංඛිකමතු අනුකම්පං උපාදාය”ති, අභිවාසෙහි භගවා තුණ්හිභාවෙන.

1 තථාගතො අනුපලබ්ධියමානො - මජ්ඣිම, සූ. 2.

2. පඤ්ඤාපෙති - මජ්ඣිම, සූ. 2.

විඤ්ඤායෙන් බැහැර සත්ත්ව වේ යයි දකිනි ද ? වහන්ස, මෙය නොවේ මැයි.

අනුරාධය, ඒ කීමෙකැයි හිතී ද, රූපය-වේදනාව-සංඤ්ච-සංස්කාර-විඤ්ඤාය සත්ත්ව වේ යයි දකිනි ද ? වහන්ස, මෙය නොවේ මැයි.

අනුරාධය ඒ කීමැයි හිතී ද ? රූප නොවූ වේදනා නොවූ සංඤා නොවූ සංස්කාර නොවූ විඤ්ඤා නොවූ මේ පුද්ගල සත්ත්ව යි දකිනි ද ? වහන්ස, මෙය නොවේ මැයි.

අනුරාධය මෙහි ලා මේ අත්බැවිහි ම සත්‍ය වශයෙන් ස්ථිර වශයෙන් නොපට සත්ත්වයකු නොලැබෙන කල්හි “ඇවැත්නි උත්තමපුරුෂ වූ පරමපුරුෂ වූ පරම ප්‍රාචීනියට පැමිණියම් ඒ තථාගත (සත්ත්ව) වේ නම් තථාගතයෝ ඒ සත්ත්වයා පනවන්නාහු සත්ත්ව මරණින් මතු වෙයි හෝ සත්ත්ව මරණින් මතු නොවේ යි හෝ සත්ත්ව මරණින් මතු වෙයි නොද වෙයි හෝ සත්ත්ව මරණින් මතු නොද වෙයි, නොද නොවේ යි හෝ යන මේ සිවු තැනින් වෙන් ව පනව ති”යි නොපගේ ඒ විසඳීම නිසි ද ? වහන්ස, තෙල නොවේ මැයි.

අනුරාධය, මැනැව් මැනැව්. අනුරාධය පෙරදු දැනුණු මම් දුෂ්කරයන් දුෂ්කරයාගේ සනවම්බයි.

1. 2. 4. 5.

වක්කලි සූත්‍රය

87. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී. එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහ තුවර සමීපයෙහි කලන්දකතිවාප නම් වූ වෙළඳව්‍යාපාරයෙහි වැඩවසනසේක. එ කල්හි ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරණුවෝ හටගත් ආබාධ ඇත්තාහු දුකට පැමිණියාහු දඩ් සේ ගිලන් වූවාහු කුඹල් කම්හලෙහි වැඩ වෙසෙති.

එ කල්හි ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරණුවෝ උපස්ථායකයන් ඇමතුහ : ඇවැත්නි, එව්, තෙපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹෙවු. එළැඹ “ වහන්ස වක්කලි මහණ හටගත් ආබාධ ඇත්තේ දුෂ්කරයෙකු දඩ් සේ ගිලන් වෙයි. හෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පා සහළ හිසින් වඳී යයි මාගේ වචනයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පා සහළ හිසින් වඳීවූ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුකම්පා පිණිස වක්කලි මහණහු වෙත එළැඹෙනසේක් නම් මැනැව් යි. මෙසේත් කියවූ ” යි.

ඇවැත්නි, එසේ යයි ඒ භික්ෂූහු ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරුන්ට පිළිවදන් අස්වා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙක හුන්හ. එකත් පසෙක හුන් ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට කෙල සැලකළහ : “ වහන්ස, වක්කලි මහණ හටගත් ආබාධ ඇත්තේ දුෂ්කරයෙකු දඩ් ගිලන් වෙයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පා සහළ හිසින් වඳී, මෙසේත් කිය යි : “ වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුකම්පා පිණිස වක්කලි මහණහු වෙත එළැඹෙනසේක් නම් මැනැව්”යි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිශ්ශබ්දභාවයෙන් ඉවසුසේක.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අථ ඛො භගවා නිවාසෙති, පත්තව්වරමාදාය යෙනායසමා, වක්කලී තෙනුපසඛිකම්. අද්දසා ඛො ආයසමා, වක්කලී භගවන්තං දුරතොච ආගච්ඡන්තං දිස්වාන මඤ්ඤෙන සමඤ්ඤායි.¹

අථ ඛො භගවා ආයසමන්තං වක්කලීං එතදවොච : “අලං වක්කලී මා නිං මඤ්ඤෙන සමඤ්ඤායි. සන්තිමානි ආයනාහි පඤ්ඤාත්තානි, තත්ථාහං නිසිදිස්සාමි”²ති. නිසිදි භගවා පඤ්ඤාත්තෙ ආසනෙ. තිසල් ඛො භගවා ආයසමන්තං වක්කලීං එතදවොච :

කච්චි තෙ වක්කලී, ඛමතීයං? කච්චි යාපතීයං? කච්චි තෙ දුක්ඛා වෙදනා පටික්ඛමන්ති නො අභික්ඛමන්ති, පටික්ඛමොසානං පඤ්ඤායති නො අභික්ඛමොති?

න මෙ භනෙත, ඛමතීයං, න යාපතීයං. ඛාලහා මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභික්ඛමන්ති නො පටික්ඛමන්ති. අභික්ඛමොසානං පඤ්ඤායති නො පටික්ඛමොති.

කච්චි තෙ වක්කලී, න කිඤ්චී කුක්කුච්චං න කොචි විපාටිසාරොති? තග්ග මෙ භනෙත, අනපකං කුක්කුච්චං අනපකො විපාටිසාරොති.

කච්චි පන තං වක්කලී, අත්තා සිලතො න උපවදතීති? න ඛො මං භනෙත, අත්තා සිලතො උපවදතීති.

නො වෙ කීර තං වක්කලී, අත්තා සිලතො උපවදති, අථ කිඤ්චී තෙ කුක්කුච්චං කො ච විපාටිසාරොති? වීරපටිකාහං භනෙත, භගවන්තං දස්සනාය උපසඛිකම්තුකාමො. නජී ච මෙ කායසමිං තාවතීකා ඛලමත්තා, යාවතාහං³ භගවන්තං දස්සනාය උපසඛිකමෙය්‍යන්ති.

අලං වක්කලී, කීං තෙ ඉඡිතා පුඤ්ඤායෙන දිට්ඨන, යො ඛො වක්කලී, ඛම්මං පස්සති සො මං පස්සති, යො මං පස්සති තො ඛම්මං පස්සති, ඛම්මං හි වක්කලී, පස්සන්තො මං පස්සති. මං පස්සන්තො ඛම්මං පස්සති. තං කීං මඤ්ඤායි වක්කලී, “රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති? අනිච්චං භනෙත,

යම්පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත,

යම්පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමඛම්මං කල්ලං නු තං සමනුපය්‍යිතුං “එතං මම, එසො‘භමසමි, එසො මෙ අත්තා’”ති? නො හෙතං භනෙත,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා-සඛිංර-විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාති? අනිච්චං භනෙත -පෙ- එසො මෙ අත්තාති? නො හෙතං භනෙත.

1. මඤ්ඤායෙ සමඤ්ඤායි - මජ්ඣං.

2. කිසිදිඤ්ඤා - සි 2.

3. යාහං - සිඡු. යායාහං - PTS.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැඳ පෙරව පාසිවුරු ගෙන ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරුන් වෙත එළඹියේක. ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරණුවෝ වඩනා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දුරදිම දුටහ. දක ඇඳෙන් නැගී සිටීමට උත්සාහ ධරූහ.

එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරුන්හට තෙල වදළයේක :
 “ වක්කලි කම් නැත, තෙපි ඇඳෙන් නැගී සිටීමට නහමක් උත්සාහ ධරව. මෙ පනවනලද අසුන් ඇත, මම එහි හිදිමි ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැනවූ අසුන්හි හුන්සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩහිඳ ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරුන්හට තෙල වදළයේක :

“ වක්කලි කිම, තොපට ඉවසිය හැකි ද ? කිම යැපිය හැකි ? කිම, දුක් වේදනා අඩු වේ ද, වැඩි නො වේ ද ? මේ දුක් වේදනාවන්ගේ අඩුවීම පැනෙයි ද, වැඩිවීම නො පතේ ද ? ”

“ වහන්ස මට නො සැහිය හැක්කැ, නො යැපිය හැකි. මාගේ දැඩි දුක් වේදනා වැඩිවෙයි අඩු නො වේ. මේ දුක් වේදනාවන්ගේ වැඩිම පැනෙයි, නැවැත්ම නො පැතේ යි.

වක්කලි කිම තොපට කිසියම් කුකුසෙක් නැද්ද ? කිසියම් විපිළියරෙක් නැද්ද ? වහන්ස, මට එකාන්තයෙන් කුකුස් අනල්ප ය, විපිළියර අනල්ප යයි.

වක්කලි කිම තෙමේ තොපට ශීලයෙන් උපවාද නො කෙරේ ද ? වහන්ස, තෙමේ මට ශීලයෙන් උපවාද නො කෙරේ යයි.

වක්කලි, ඉදින් තෙමේ තොපට ශීලයෙන් උපවාද නො කෙරේ නම් එ කල්හි තොපගේ කුකුස කිම, විපිළියර කිම ? වහන්ස, මම බොහෝ කලෙක පටන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැකීම පිණිස එළඹෙනු කැමැත්තෙමි. යම්කාක් මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැකීම පිණිස එළඹෙන්නෙමි නම් එපමණකුත් බලමාත්‍රයෙක් මා සිරුරෙහි නැති.

වක්කලිය, කම් නැත. මේ කුණකය දැකීමෙන් තොපට කවර වැඩෙක් ද ? වක්කලි යමෙක් ධර්මය දකී නම් හේ මා දකියි, යමෙක් මා දකී නම් හේ ධර්මය දකියි. වක්කලි, දහම් දක්නේ මා දකියි, මා දක්නේ දහම් දකී. වක්කලි ඒ කිමැයි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේද ද යි. වහන්ස අනිත්‍ය ය.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද ? සුව හෝ වේ ද ? යි. වහන්ස, දුක් ය.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරලෙන සැහැවි නම් එය “ තෙල මගේය, තෙලෙ මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ” යි. දක්නට සුදුසු ද යි ? වහන්ස මෙය නො වේ ම ය.

වේදනාව... සංඤ්ච... සංස්කාර... විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි වහන්ස, අනිත්‍ය ය ... තෙල මාගේ ආත්ම යි, (දක්නට සුදුසු ද යි?) වහන්ස, මෙය නො වේ ම ය.

තසම, නිසා වක්කලී -පෙ- එවං පසං -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාසී පජානානිති.

අථ ඛො භගවා අයස්මන්තං වක්කලීං ඉද්දනා ඔවාදෙන ඔවදිනි, උට්ඨායංසනා යෙන ගිජ්ඣකුට්ඨො පබ්බතො තෙන පක්කාමි.

අථ ඛො අයස්මිං වක්කලී අවිරපක්කන්තාය භගවතො උපට්ඨානෙ ආමනෙහිසි : “එථ මං ආවුසො මඤ්චකං ආරොපෙතිං යෙන ඉසිහිලීපසං කාලසීලා තෙනුපසංඛිකමථ. කථං හි නාම මාදිසො අන්තර්ගරෙ කාලං කත්තබ්බං මඤ්ඤායා”ති.

එවමාවුසොති ඛො තෙ හිකුඤ්ඤා අයස්මතො වක්කලීසං පටිසුඤ්ඤා අයස්මන්තං වක්කලීං මඤ්චකං ආරොපෙතිං යෙන ඉසිහිලීපසං කාලසීලා තෙනුපසංඛිකමි.සු.

අථ ඛො භගවා තඤ්ච රතනීං තඤ්ච දිව්සාවපෙතං ගිජ්ඣකුට්ඨො පබ්බතෙ විහාසී.

අථ ඛො දො දෙවතායො අභික්කන්තාය රතනීයා අභික්කන්තාවණ්ණං කෙවලකපං ගිජ්ඣකුට්ඨං ඔහාසෙතිං යෙන භගමා තෙනුපසංඛිකමි.සු. උපසංඛිකමිති භගවන්තං අභිවාදෙති ඵකමන්තං අට්ඨංසු ඵකමන්තං සීතා ඛො ඵකා දෙවතා භගවන්තං ඵතදවොච : වක්කලී භනෙත, හිකුඤ්ඤා විමොක්ඛාය වෙතෙති”ති. අපරං දෙවතා භගවන්තං ඵතදවොච : “සො හි නුභ භනෙත, සුච්ඡිතො විච්ඡව්විසාති”ති, ඉදමවොචුං. තා දෙවතායො ඉදං වති භගවන්තං අභිවාදෙති පදකම්ණං කති තත්ථවන්තරධාසිංසු.

අථ ඛො භගවා තසං රතනීයා අව්වයෙන හිකුඤ්ඤා ආමනෙහිසි : “එථ තුමෙහ හිකුඤ්ඤා, යෙන වක්කලී හිකුඤ්ඤා තෙනුපසංඛිකමථ, උපසංඛිකමිති වක්කලීං හිකුඤ්ඤා එවං වදෙථ : “සුණංවුසො වක්කලී, භගවතො වචනං දවින්නඤ්ච දෙවතානං, ඉමං ආවුසො රතනීං දො දෙවතායො අභික්කන්තාය රතනීයා අභික්කන්තාවණ්ණං කෙවලකපං ගිජ්ඣකුට්ඨං ඔහාසෙතිං යෙන භගවා තෙනුපසංඛිකමි.සු. උපසංඛිකමිති භගවන්තං අභිවාදෙති ඵකමන්තං අට්ඨංසු ඵකමන්තං සීතා ඛො ආවුසො ඵකා දෙවතා භගවන්තං ඵතදවොච : “වක්කලී භනෙත, හිකුඤ්ඤා විමොක්ඛාය වෙතෙති”ති. අපරං දෙවතා භගවන්තං ඵතදවොච : “සො හි නුභ භනෙත, සුච්ඡිතො විච්ඡව්විසාති”ති, භගවා ච තං ආවුසො වක්කලී, එවමාහ. “මා භාසි වක්කලී, අපාපකං තෙ මරණං භවිසාති අපාපිකා කාලගිරියා”ති.

එවං භනෙතති ඛො තෙ හිකුඤ්ඤා භගවතො පටිසුඤ්ඤා යෙනායස්ම, වක්කලී තෙනුපසංඛිකමි.සු, උපසංඛිකමිති අයස්මන්තං වක්කලීං ඵතදවොචුං : “සුණංවුසො වක්කලී, භගවතො වචනං දවින්නඤ්ච දෙවතානං”ති.

1. සො භනෙත - සි, සිඬු, සා.
2. සො හි නුභ සො භනෙත - සිඬු, සි, 2, සා.
3. සුණංවුසො තිං - මජ්ඣං, සා.

වක්කලිය, එහෙයින් මෙහි ලා ... මෙසේ දක්නා ... මේ බැව් පිණිස අනෙකෙක් නැතැයි දනගනි යි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරුන්ට මේ අවවාදයෙන් අවවාද කොට හුනස්නෙන් නැගී ගිජිකුළුපව්ව වෙත වැඩට කළ සේක.

එ කල්හි ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩම කළ නොබෝ කල්හි උපස්ථායකයන් ඇමතුහ. ඇවැත්නි, එවු. මා ඇදකට නංවා ගෙන ඉසිගිලිපස කඵගල්තලාව වෙත එළඹෙවු. කෙසේ මා වැන්නෙක් ඇතුළුගම් කලුරියකළයුතු කොට හඟනේ දැයි.

ඇවැත්නි, එයේ යයි ඒ භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරුන්ට පිළිතුරු දී ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරුන් ඇදකට නංවාගෙන ඉසිගිලි පස කඵගල්තලාව වෙත එළැඹියහ.

එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ රැයත් ඉතිරි දහවලත් ගිජිකුළු පව්වෙහි විසු සේක.

ඉක්බිති රෑ පෙරයම ඉක්ම ගිය කල්හි මනා ජව්වර්ණ ඇති දේවතාවෝ දෙදෙනෙක් මුළු ගිජිකුළුපව්ව බුබුළුවා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත් පසෙක සිටියහ. එකත් පසෙක සිටි එක් දෙවියෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “ වහන්ස වක්කලි මහණ මාර්ගවිමොක්ෂය පිණිස සිතා ය”යි තෙල සැලකෙළේ ය. අනෙක් දෙව් තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “වහන්ස, හෙතෙමේ ඒකාන්තයෙන් අරහත්ඵල විමුක්තියෙන් විමුක්තව මිඳෙන්තේ” යයි තෙල සැල කෙළේය. ඒ දේවතාවෝ මෙය කීහ. මෙය කියා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එදකුණු කොට එහි ම අතුරුදහන් වූහ.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ රැය ඇවැමෙන් භික්ෂූන් ඇමතුසේක : මහණෙනි, එව, තෙපි වක්කලි මහණ වෙත එළඹෙවු. එළඹූ වක්කලි මහණහට මෙසේ කියවු : ඇවැත්නි, වක්කලිය, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ද දෙවියන් දෙදෙනෙකුන්ගේ ද වදන් අසව. ඇවැත්නි, මේ රැය, මනහර ජව්වර්ණ ඇති දෙවියෝ දෙදෙනෙක් රෑ පෙරයම ඉක්ම ගිය කල්හි මුළු ගිජිකුළු පව්ව බුබුළුවා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත් පසෙක සිටියහ. ඇවැත්නි, එකත් පසෙක සිටි එක් දෙවියෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “ වහන්ස, වක්කලි මහණ තෙමේ මාර්ග විමොක්ෂය පිණිස සිතා යයි මෙය සැලකෙළේ ය. අනෙක් දෙව් තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “ වහන්ස, හෙතෙමේ ඒකාන්තයෙන් අරහත්ඵල විමුක්තියෙන් විමුක්තව මිඳෙන්තේ යයි මෙය සැලකෙළේ ය. ඇවැත්නි වක්කලි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද තොපට “ වක්කලි නහමක් බිය වවු. වක්කලි නහමක් බිය වවු. තොපගේ මරණය අලාමක වන්නේ ය. කාලක්‍රියාව අලාමක වන්නී යයි මෙසේ වදළ සේකැ”යි.

වහන්ස, එයේ යයි ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් අස්වා ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරුන් වෙත එළඹියහ. එළඹූ ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරුන්ට “ ඇවැත්නි වක්කලි ය, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දෙවියන් දෙදෙනෙකුන්ගේ වදන් අසව යි. තෙල කීහ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අථ ඛො ආයසමා වක්කලී උපට්ඨානෙ ආමනෙතසි : “ඵථ මං ආවුසො, මඤ්චකා ඔරොපෙථ, කථං හි නාම මාදිසො උච්චො ආයනෙ තිසිදිනා තස්ස භගවතො සාසනං සොතබ්බං මඤ්ඤායා”ති.

ඵවමාවුසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයසමතො වක්කලීස්ස පටිසසුනා ආයසන්තං වක්කලීං මඤ්චකා ඔරොපෙසුං.

ඉමං ආවුසො රතතිං දො දෙවතායො අභික්කන්තාය රතතියා අභික්කන්තවණ්ණො කෙවලකපං ගිජ්ඣකුටං ඔභාතෙතා යෙන භගවා තෙනුපසඛකමිංසු, උපසඛකමිනා භගවන්තං අභිවාදෙතා ඵකමන්තං අට්ඨංසු, ඵකමන්තං සීතා ඛො ආවුසො ඵතා දෙවතා භගවන්තං ඵතදවොච : “වක්කලී භනෙත, භික්ඛු විමොක්ඛාය වෙනෙති”ති. අපරා දෙවතා භගවන්තං ඵතදවොච : ‘සො හි සුභ භනෙත, සුවිමුත්තො විමුච්චිස්සති’ති. භගවා ව තං ආවුසො වක්කලී, ඵවමාහ : “මා භාසි වක්කලී, මා භාසි වක්කලී, අපාපකං තෙ මරණං භවිස්සති, අපාපිකා කාලකිරිතා”ති.

තෙනභාවුසො මම වචනෙන භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දථ. “වක්කලී භනෙත, භික්ඛු ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලගගිලානො, සො භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති, ඵවඤ්ච වදෙති” : “රූපං අනිච්චං තාභං භනෙත, න කඛිනාමි “යදනිච්චං තං දුක්ඛනති න විචිකිච්ඡාමි, යදනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං නත්ථි මෙ තත්ථ ඡන්දො වා රුගො වා පෙමං වාති න විචිකිච්ඡාමි, වේදනා අනිච්චා තාභං භනෙත, න කඛිනාමි. -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛිනාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනිච්චං තාභං භනෙත, න කඛිනාමි, යදනිච්චං තං දුක්ඛනති න විචිකිච්ඡාමි, යදනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං නත්ථි මෙ තත්ථ ඡන්දො වා රුගො වා පෙමං වාති න විචිකිච්ඡාමි”ති.

ඵවමාවුසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයසමතො වක්කලීස්ස පටිසසුනා පක්කමිංසු.

අථ ඛො ආයසමා වක්කලී අවීරපක්කනෙතසු තෙසු භික්ඛුසු සත්ථං ආභරෙයි.¹

අථ ඛො තෙ භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඛකමිංසු, උපසඛකමිනා භගවන්තං අභිවාදෙතා ඵකමන්තං නිසිදිංසු, ඵකමන්තං නිසික්කා ඛො තෙ භික්ඛු භගවන්තං ඵතදවොච්චං : වක්කලී භනෙත, භික්ඛු ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලගගිලානො. සො භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති, ඵවඤ්ච වදෙති : රූපං අනිච්චං, තාභං භනෙත, න කඛිනාමි, යදනිච්චං තං දුක්ඛනති න විචිකිච්ඡාමි යදනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං නත්ථි මෙ තත්ථ ඡන්දො වා රුගො වා පෙමං වාති න විචිකිච්ඡාමි. වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛිනාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනිච්චං තාභං භනෙත න කඛිනාමි, යදනිච්චං තං දුක්ඛනති න විචිකිච්ඡාමි, යදනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං නත්ථි මෙ තත්ථ ඡන්දො වා රුගො වා පෙමං වාති න විචිකිච්ඡාමිති.

1. වන්දනීති තං ච වදෙථ - මජ්ඣං.

2. ආභාරෙයි - සිඤ්ඤා.

එ කල්හි ආයුෂමත් වක්කලි තෙරණුවෝ උපස්ථායකයන් ඇමතුහ. ඇවැත්නි, එවු, මා ඇදෙන් බස්වවු, කෙසේ නම් මා වැනියෙක් උසසුනෙක හිඳ ඒ භාගාවතුන් වහන්සේගේ හසුන ඇසිය යුතු කොට හහනේ දෑ ? යි.

ඇවැත්නි, එසේ යයි ඒ භික්ෂුහු ආයුෂමත් වක්කලි තෙරුන්ට පිළිතුරු දී ආයුෂමත් වක්කලි තෙරුන් ඇදෙන් බැස්වූහ.

ඇවැත්නි, මේ රූය මනහර ජව්වරණ ඇති දෙවියෝ දෙදෙනෙක් රූපෙරයම් ඉක්ම ගිය කල්හි මුළු ගීර්කුඵ පච්චි බබ්ඵවා භාගාවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹ භාගාවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත් පයෙක සිටියහ. ඇවැත්නි, එකත් පයෙක සිටි එක් දෙවියෙක් භාගාවතුන් වහන්සේට " වහන්ස වක්කලි මහණ මාර්ගවිමෝක්ෂය පිණිස සිතා ය "යි තෙල සැලකෙළේය. අනෙක් දෙවි තෙමේ භාගාවතුන් වහන්සේට " වහන්ස, හෙතෙමේ ඒකාන්තයෙන් අර්හත්ඵල විමුක්තියෙන් විමුක්තව මිඳෙන්තේ ය "යි තෙල සැලකෙළේය. ඇවැත්නි, වක්කලිය, භාගාවතුන් වහන්සේත් නොපට " වක්කලි නහමක් බිය වවු, වක්කලි නහමක් බිය වවු. නොපගේ මරණය අලාමක වන්නේ ය. කාලක්රියාව අලාමක වන්නී ය "යි මෙසේ වදළ සේකැ යි.

ඇවැත්නි, එසේ වී නම් මාගේ වචනයෙන් භාගාවතුන් වහන්සේගේ පා සහළ හිසින් වදිවු. " වහන්ස වක්කලි මහණ හටගත් ආබාධ ඇත්තේ දුෂිත වූයේ දැඩි සේ ගිලන් වෙයි. ඡේ භාගාවතුන් වහන්සේගේ පාසහළ හිසින් වදියි. මෙසේත් කියයි : (කෙසේ යැ යත් :) රූපය අනිත්‍යය. වහන්ස මම් එය සැක නො කරමි. යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුකැ යි විචිකිච්ඡා නො කරමි. යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස්වන සුදු නම් එහි මාගේ ඡන්දයෙක් හෝ රාගයෙක් හෝ ප්‍රේමයෙක් හෝ නැතැ යි සැක නො කරමි. වේදනාව අනිත්‍ය ය. වහන්ස, එය මම සැක නො කරමි ... සංඤ්චි ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය අනිත්‍ය ය. වහන්ස, එය මම සැක නො කරමි. යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුකැ යි විචිකිච්ඡා නො කරමි. යමක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වන ස්වභාව ඇත්තේ නම් එහි මාගේ ඡන්දයෙක් රාගයෙක් හෝ ප්‍රේමයෙක් හෝ නැතැ යි සැක නො කරමි " යි.

ඇවැත්නි, එසේ යයි ඒ භික්ෂුහු ආයුෂමත් වක්කලි තෙරුන්ට පිළිතුරු දී නික්මැ ගියහ.

ඉක්බිති ආයුෂමත් වක්කලි තෙරණුවෝ ඒ භික්ෂුන් ගිය නො බෝ කල්හි සැතකින් ගලනළ සිදගත්හ.

එ කල්හි ඒ භික්ෂුහු භාගාවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹ භාගාවතුන්, වහන්සේ වැඳ එකත් පයෙක හුන්හ. එකත්පයෙක හුන් ඒ භික්ෂුහු භාගාවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ : " වහන්ස, වක්කලි මහණ හටගත් ආබාධ ඇත්තේ ය. දුෂිත වූයේ දැඩි සේ ගිලන් වෙයි. ඡේ භාගාවතුන් වහන්සේගේ පාසහළුවන් දෙහොත් මුදුන් තබා වදියි. මෙසේත් කියයි : රූපය අනිත්‍ය ය. එය මම සැක නො කරමි. යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුකැ යි විචිකිච්ඡා නො කරමි. යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වන සුදු නම් එහි මාගේ ඡන්දයෙක් හෝ රාගයෙක් හෝ ප්‍රේමයෙක් හෝ නැතැ යි සැක නො කරමි. වේදනා ... සංඤ්චි ... සංස්කාරයෝ ... විඤ්ඤා අනිත්‍ය යැ. වහන්ස, එය මම සැක නො කරමි. යමෙක් අනිත්‍ය වී නම් එය දුකැ යි විචිකිච්ඡා නො කරමි. යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වන සුදු නම් එහි මාගේ ඡන්දයෙක් හෝ රාගයෙක් හෝ ප්‍රේමයෙක් හෝ නැතැ යි සැක නො කරමි " යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතයි. ආයාම භික්ඛවෙ, යෙන ඉසිහිලිපයං කාලසිලා තෙනුපසඛිකමිසං, යථ වක්කලිතා කුල පුතෙතන සථං ආහරිත්තති. “එවං භනෙත”ති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොස්සං.

අථ ඛො භගවා සම්බුද්ධෙහි භික්ඛුති සද්ධිං යෙන ඉසිහිලිපයං කාලසිලා තෙනුපසඛිකමි, අද්දසා ඛො භගවා ආයස්මනං වක්කලිං දුරතොව මඤ්චකෙ විවත්තකඛං තෙමානං.

තෙන ඛො පන සමයෙන බුමාසිත්තනං කිම්රාසිත්තනං ගච්ඡතෙව පුරිමං දිසං, ගච්ඡති පච්ඡිමං දිසං, ගච්ඡති උත්තරං දිසං, ගච්ඡති දක්ඛිණං දිසං, ගච්ඡති උභං, ගච්ඡති අධො, ගච්ඡති¹ අනුදිසං.

අථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතයි : “පයංථ නො තුලෙහ භික්ඛවෙ, එතං² බුමාසිත්තනං කිම්රාසිත්තනං ගච්ඡතෙව පුරිමං දිසං, ගච්ඡති පච්ඡිමං දිසං, ගච්ඡති උත්තරං දිසං, ගච්ඡති දක්ඛිණං දිසං, ගච්ඡති උභං, ගච්ඡති අධො, ගච්ඡති අනුදිසන්ති? එවං භනෙත.

එසො ඛො භික්ඛවෙ, මාරෙ පාපිමා වක්කලියං කුලපුත්තයං විඤ්ඤණං සමයෙසති, කථ වක්කලියං කුලපුත්තයං විඤ්ඤණං පතිරිත්තන්ති.

අපාතිරිත්තෙන ච භික්ඛවෙ, විඤ්ඤණෙන වක්කලි කුලපුතො පරිතිබ්බතොති.

1. 2. 4. 6.

අයස්ම පුත්තං

88. එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති චෙඨවනෙ කලාදක නිවාසෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා අයස්මි කයංපකාගමෙ විහරති ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලහිලානො.

අථ ඛො ආයස්මා අයස්මි උපට්ඨාකෙ ආමනෙතයි “එථ තුලෙහ ආවුසො යෙන භගවා තෙනුපසඛිකමිථ, උපසඛිකමිත්වා මම චිත්තෙන භගවතො පාදෙ සිරසා වෘද්ධ “අයස්මි භනෙත, භික්ඛු ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලහිලානො තො භගවතො පාදෙ සිරසා වෘද්ධි”ති, එවඤ්ච වදෙථ : “සාධු කිර භනෙත, භගවා යෙන අයස්මි භික්ඛු තෙනුපසඛිකමතු අනුකම්පං උපාදාමි. එවමාවුසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො අයස්මිය පටිස්සන්තා යෙන භගවා තෙනුපසඛිකමිස්ස, උපසඛිකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිස්ස, එකමන්තං නිසිත්තො ඛො තෙ භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච්චං : අයස්මි භනෙත, භික්ඛු ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලහිලානො තො භගවතො පාදෙ සිරසා වෘද්ධි, එවං ච³ වදෙති : සාධු කිර භනෙත, භගවා යෙන අයස්මි භික්ඛු තෙනුපසඛිකමතු අනුකම්පං උපාදාමි”ති. අභිවාසෙසි භගවා තුණ්හිභාවෙන.

1. උභං දිසං ගච්ඡති අධො දිසං - මිඡසං, යසා.

2. එවං - සසා.

3. එවං - සසා.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන් ඇමතු පස්ක. මහණෙනි, යම්හ වක්කලී කුලපුතු වීසින් යම් තැනෙක දී සැතෙකින් ගලනල සිදු ගන්නා ලදද, ඒ ඉසිගිලිපස කථගල් තලාව වෙත එළඹෙන්නෙමු යි. වහන්ස, එසේ යයි ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බොහෝ භික්ෂූන් සමග ඉසිගිලිපස කථගල්තලාව වෙත එළැඹී සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරළුණු කඳ ඇති ව ඇඳෙහි හෝනා, ආයුෂ්මත් වක්කලී තෙරහු දුර දී ම දුටු සේක.

එ සමයෙහි දුමනබවක් අඳුරුබවක් පෙරදිගට යේ ම ය. පැසුළුදිගට යෙයි. උතුරු දිගට යෙයි. දකුණු දිගට යෙයි. උඩට යෙයි. යටට යෙයි. අනුදිගට යෙයි.

එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන් ඇමතු සේක. මහණෙනි, තෙපි පෙරදිගට යන පැළදිගට යන උතුරු දිගට යන දකුණුදිගට යන උඩට යන යටට යන අනුදිගට යන මේ දුමනබව අඳුරුබව දකිවුද ? වහන්ස, එසේ යැ.

මහණෙනි, තෙලෙ පවිටු මරු ය. වක්කලී කුලපුතුගේ විඤ්ඤාය කොහි පිහිටියේ ද යි. වක්කලී කුලපුතුගේ විඤ්ඤාය යොයයි.

මහණෙනි, වක්කලී කුලපුන් නො පිහිටි විඤ්ඤායෙන් පිරිනිවියේ යි වදළුසේක.

1. 2. 4. 6.

අස්සජි සූත්‍රය

88. එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර සමීපයෙහි කලන්දකනිවාස නම් වූ චේථවනාරාමයෙහි වැඩවසන සේක. එ සමයෙහි ආයුෂ්මත් අස්සජි තෙරණුවෝ හටගත් ආබාධ ඇත්තාහු දුෂිත දූවිහු දඩ් සේ ගිලන් දූවිහු කස්සපකාරාමයෙහි (කසුප් සිටු වීසින් කරවන ලද අරමිහි) වැඩවෙසෙති.

එ කල්හි ආයුෂ්මත් අස්සජි තෙරණුවෝ උපස්ථායකයන් ඇමතුහ. “ඇවැත්නි, එවු, තෙපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹෙවු ; “වහන්ස, අස්සජි මහණ හටගත් ආබාධ ඇත්තේ යැ. දුකට පැමිණියේ යැ දඩ්සේ ගිලන් වෙයි. හේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පාසඟළුවන් දෙහොත් මුදුන් තබා වදි යයි මාගේ වචනයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පාසඟළුවන් දෙහොත් මුදුන්හි තබා වදිවු. මෙසේත් කියවු “වහන්ස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුකම්පා පිණිස අස්සජි මහණහු වෙත එළඹෙන සේක් නම් මැනවැ” යි. ඇවැත්නි, එසේ යයි ඒ භික්ෂූහු ආයුෂ්මත් අස්සජි තෙරුන්ට පිළිතුරු දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත්පසෙක හුන්න. එකත් පසෙක හුන් ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ. වහන්ස, අස්සජි මහණ හටගත් ආබාධ ඇත්තේ යැ. දුෂිත යැ දඩ්සේ ගිලන් වෙයි. හේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පාසඟළුවන් හිස් මුදුනින් වදියි. මෙසේත් කියයි : වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුකම්පා පිණිස අස්සජි මහණහු වෙත එළඹෙන සේක් නම් මැනවැ යි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුවින් නො බැණ ඉවසු සේක.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අථ ඛො භගවා සායනහස්මයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙනායස්මා අස්සථි තෙනුපසඛකමි. අද්දසා ඛො අයස්මා අස්සථි භගවතො දුරතොව අගච්ඡන්තං. දිස්වාහ මඤ්චෙන සමඤ්චාසි.¹

අථ ඛො භගවා අයස්මන්තං අස්සථිං එතදවොච : අලං අස්සථි, මා කිං මඤ්චෙන සමඤ්චාසි, සන්තිමානි අයනානි පඤ්ඤාත්තානි. තත්ථාහං නිසීදිස්සාමිති. නිසීදි භගවා පඤ්ඤාභෞත අයනො, නිසජ්ඡ ඛො භගවා අයස්මන්තං අස්සථිං එතදවොච : “කච්චි තෙ අස්සථි ඛමනීයං? කච්චි යාපනීයං? කච්චි දුක්ඛා වේදනා පච්ඤාමනානි නො අභික්ඛාමනානි? පච්ඤාමොසානං පඤ්ඤායති නො අභික්ඛාමො’ති?

න මෙ භනෙත, ඛමනීයං, න යාපනීයං, බාලානා මෙ දුක්ඛා වේදනා, අභික්ඛාමනානි නො පච්ඤාමනානි, අභික්ඛාමොසානං පඤ්ඤායති, නො පච්ඤාමොති.

කච්චි තෙ අස්සථි න කිඤ්චි කුක්ඛාචං න කොචි විපප්පිසාරොති?

තස්ස මෙ භනෙත, අනප්පකං කුක්ඛාචං අනප්පකො විපප්පිසාරොති.

කච්චි පන තං අස්සථි, අත්තා සීලතො න උපවදනීති?

න ඛො මං භනෙත, අත්තා සීලතො උපවදනීති.

නො චෙ කීර තං අස්සථි අත්තා සීලතො උපවදනී,

අථ කිඤ්ච තෙ කුක්ඛාචං, කො ච විපප්පිසාරොති?

පුබ්බෙ බ්වාහං භනෙත, ගෙලඤ්ඤා² පස්සමොචා කායසංඛාරෙ විහරාමි.³ සොහං⁴ තං සමාධිං න්දාපිලහාමි. තස්ස මයං භනෙත, තං සමාධිං අප්පට්ඨිගතො එවං හොති “නො ච බ්වාහං පට්ඨායාමි’ති.

යෙ තෙ අස්සථි, සමණව්‍යාහමණා සමාධිසාරකා සමාධි සාමඤ්ඤා තෙසං තං සමාධිං අප්පට්ඨිගතං එවං හොති “නො චස්ස මයං පට්ඨායාමා”ති.

තං කිං මඤ්ඤාසි අස්සථි, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති?

අනිච්චං භනෙත -පෙ-.

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාති?

අනිච්චං භනෙත -පෙ-.

තස්මානිහ අස්සථි -පෙ- එවං පස්සං -පෙ- නාපරං ඉත්ථත්තායානි පජානාති.

1. මඤ්චකෙ සමධොසි - මජ්ඣං.

2. ගෙලඤ්ඤා - සීල.

3. විපප්පිසාරි විහරාමි - සීල.

4. නොහං - PTS.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවය්‍යකල ඵලසම්චිතින් නැගීසිටි සේක් ආයුෂ්මත් අස්සජි තෙරුන් වෙත ඵළඹිසේක. ආයුෂ්මත් අස්සජි තෙරණුවෝ වැඩම කරන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දුරදී ම දුටහ. දෑක ඇඳෙන් නැගී සිටීමට උත්සාහ දරන අයුරක් දැක්වූහ.

එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අස්සජි තෙරුන්ට තෙල වදළ සේක : “අස්සජි, කම් නැත. තෙපි ඇඳෙන් නැගී සිටීමට උත්සාහ නො දරවු. පනවන ලද මේ අසුන් ඇත. මම එහි හිඳින්නෙමි ”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පනවන ලද අස්නෙහි වැඩහුන් සේක, වැඩහිඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් අස්සජි තෙරුන්ට තෙල වදළ සේක : “අස්සජි, කීම. තොපට ඉවසිය හැකි ද ? කීම යැපිය හැකි ද ? කීම දුක් වේදනාවෝ පිරිහෙද්ද ? නො වැඩෙක්ද ? මේ දුක්වේදනාවන්ගේ පිරිහීම පැහැයි ද ? වැඩීම නො පැනේ ද යි ?

වහන්ස, මට නොඉවසිය හැකි ය. නො යැපිය හැකි ය. මාගේ දුක්වේදනාවෝ වැඩෙති. නො පිරිහෙති. මේ දුක් වේදනාවන්ගේ වැඩීම පැහැයි, පිරිහීම නො පැනේ යි.

අස්සජිය, කීම ? තොපට කිසියම් කුකුසෙක් නැද්ද ? කිසි යම් විපිළියරෙක් නැද්ද ? යි.

වහන්ස, මට එකාන්තයෙන් කුකුස් අනල්ප ය, විපිළියර අනල්පය යි.

අස්සජි කීම. තෙමේ තොපට ශීලයෙන් උපවාද නො කෙරේ ද යි ?

වහන්ස, මට තෙමේ ශීලයෙන් උපවාද නො කෙරේ ය යි.

අස්සජිය, ඉදින් තෙමේ තොපට ශීලයෙන් උපවාද නො කෙරේ නම් එ කල්හි තොපගේ කුකුස කිමෙක් ද ? විපිළියර කිමෙක් ද ? යි.

වහන්ස, පෙර මම ගිලන්බැව්හි කායසංඛාරයන් (අස්සාස පස්සාස දෙක) සන්තිද්‍රවා වෙසෙමි. මම ඒ සමාධිය නො පිළිලබමි. වහන්ස, ඒ සමාධිය නොපිළි ලබන මට “මම නො ද පිරිහෙමි ද?” යි මෙ බදු සිතෙක් වෙයි.

අස්සජි, සමාධිය සාර කොට ඇති සමාධිය ශ්‍රමණ බව කොට ඇති යම් ඒ මහණ බඩුණෝ වෙත් නම් ඒ සමාධිය නො පිළිලබන ඔවුන්ට ‘අපි පිරිහෙන්නමෝ නො වටු ද’ යි මෙ බදු සිතෙක් වෙයි.

අස්සජි, ඒ කිමැයි හඟිවු ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය ය. . . .

වේදනාව . . . සංඝ්‍රහ . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය ය : . . .

අස්සජි එහෙයින් මෙහි ලා . . . මෙසේ දක්නා . . . මේ බව පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දැනගනී.

සො සුඛං වෙ වෙදනං වෙදියති සා අනිව්වාති පජානාති. අනඤ්ඤාසිතාති පජානාති අනභිනාදිතාති පජානාති, දුක්ඛං වෙ වෙදනං වෙදියති සා අනිව්වාති පජානාති අනඤ්ඤාසිතාති පජානාති අනභිනාදිතාති පජානාති. අදුක්ඛමසුඛං වෙ වෙදනං වෙදියති සා අනිව්වාති පජානාති අනඤ්ඤාසිතාති පජානාති, අනභිනාදිතාති පජානාති.

සො සුඛං වෙ වෙදනං වෙදියති විසඤ්ඤාතොතො නං වෙදියති. දුක්ඛඤ්ඤා වෙදනං වෙදියති විසඤ්ඤාතොතො නං වෙදියති, අදුක්ඛමසුඛඤ්ඤා වෙදනං වෙදියති විසඤ්ඤාතොතො නං වෙදියති, සො කාය පරියනතිකඤ්ඤා වෙදනං වෙදියමානො කායපරියනතිකං වෙදනං වෙදියමිති පජානාති, ජිවිතපරියනතිකඤ්ඤා වෙදනං වෙදියමානො ජිවිතපරියනතිකං වෙදනං වෙදියමිති පජානාති. කායස්ස හෙද උභිං ජිවිතපරියාදානා ඉධෙව සබ්බවෙදසිතාති අනභිනාදිතාති සීතීහවිස්සනතිති පජානාති.

සො සුඛං වෙ වෙදනං වෙදියති විසඤ්ඤාතොතො නං වෙදියති. දුක්ඛඤ්ඤා වෙදනං වෙදියති විසඤ්ඤාතොතො නං වෙදියති, අදුක්ඛමසුඛඤ්ඤා වෙදනං වෙදියති විසඤ්ඤාතොතො නං වෙදියති, සො කාය පරියනතිකඤ්ඤා වෙදනං වෙදියමානො කායපරියනතිකං වෙදනං වෙදියමිති පජානාති, ජිවිතපරියනතිකඤ්ඤා වෙදනං වෙදියමානො ජිවිතපරියනතිකං වෙදනං වෙදියමිති පජානාති, කායස්ස හෙද උභිං ජිවිතපරියාදානා ඉධෙව සබ්බවෙදසිතාති අනභිනාදිතාති සීතීහවිස්සනතිති පජානාති.

1. 2. 4. 7.

බෙමක සුත්තං

89. එකං සමයං සම්මහලා ථෙරා භික්ඛු භොගසමුත්ථිං විහරන්ති ඤායන්තාරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා බෙමකො බද්දිකාරාමෙ විහරති ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලකම්මානො.

අථ ඛො ථෙරා භික්ඛු සායන්තසමයං පටිසල්ලානා වූට්ඨිතා ආයස්මනං දසකං ආමනෙතස්ස : “එහි ත්වං ආවුසො දසක, යෙන බෙමකො භික්ඛු තෙනුපසඤ්ඤාම, උපසඤ්ඤාමිති; බෙමකං භික්ඛුං එවං වදෙහි : ථෙරා තං ආවුසො බෙමක, එවමාහාස්ස : “කච්චිතෙ ආවුසො බමනීයං? කච්චි යාපනීයං? කච්චි දුක්ඛා වෙදනා පටික්ඛමනාති නො අභික්ඛමනාති? පටික්ඛමොතානං පඤ්ඤායති නො අභික්ඛමොති?”

“එවමාවුසොති ඛො ආයස්මා දසකො ථෙරාතං භික්ඛුතං පටිසල්ලානා යෙනායස්මා බෙමකො තෙනුපසඤ්ඤාම, උපසඤ්ඤාමිති; ආයස්මනං බෙමකං එතදවොච : “ථෙරා තං ආවුසො බෙමක, එවමාහාස්ස : කච්චි තෙ ආවුසො බමනීයං? කච්චි යාපනීයං? කච්චි දුක්ඛා වෙදනා පටික්ඛමනාති නො අභික්ඛමනාති? පටික්ඛමොතානං පඤ්ඤායති නො අභික්ඛමොති?”

* මෙම පොතෙහි පටුන, 8වූ අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

භේ ඉදින් සුවවෙදනාවක් විඳි ද, එය අනිත්‍ය යයි දනියි, (තෘෂ්ණාදෘෂ්ටි විසින්) නො බැසගන්නා ලද්දකි දනියි, නො පනන ලද්දකි දනියි, ඉදින් දුක්වෙදනාවක් විඳි ද, එය අනිත්‍ය යයි දනියි. නොබැසගන්නා ලද්දකි දනගනියි, නොපනන ලද්දකි දනගනියි, ඉදින් නොදුක් නොසුව වෙදනාවක් විඳි ද එම අනිත්‍ය ය යි දනගනියි, (තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින්) නො බැසගන්නා ලද්දකි දනගනියි, නො පනන ලද්දකි දනගනියි.

ඉදින් භේ සුවවෙදනාවක් විඳි නම් (තෘෂ්ණා වසයෙන්) නො යෙදී එය විඳියි. ඉදින් දුක්වෙදනාවක් විඳි නම් නො යෙදී එය විඳියි. ඉදින් නො දුක් නො සුව වෙදනාවක් විඳි නම් නො යෙදී එය විඳියි. භේ කය හිමි කොට ඇති වෙදනාවක් විඳි නම් කය හිමි කොට ඇති වෙදනාවක් විඳිමි යි දනගනියි, ඉදින් දිවි හිමි කොට ඇති වෙදනාවක් විඳි නම් දිවි හිමි කොට ඇති වෙදනාවක් විඳිමි යි දනගනියි, කය බිඳීමෙන් මතු දිවි කෙළවර වීමෙන් නො පනන ලද සියලු වෙදනාවෝ මෙහි ම සන්තිදෙන්නාහ යි දනගනි.

අස්සජී, යම්සේ තෙලන් නිසා වැටියන් නිසා තෙල්පහන දැල්වෙන්නේ ද, එ ම තෙලන් වැටියන් ගෙවී යෑමෙන් ප්‍රත්‍යය රහිත වැ නිවෙන්නේ ද, අස්සජී, එසෙයින් ම මහණ කය හිමි කොට ඇති වෙදනාවක් විඳින්නේ කය හිමි කොට ඇති වෙදනාවක් විඳිමි යි දනගනියි, දිවි හිමි කොට ඇති වෙදනාවක් විඳින්නේ දිවි හිමි කොට ඇති වෙදනාවක් විඳිමි යි දනගනියි. කය බිඳීමෙන් මතු දිවි කෙළවර වීමෙන් නො පනන ලද සියලු වෙදනාවෝ මෙහි ම සන්තිදෙන්නාහ යි දනගනි යි.

1. 2. 4. 7.

බෙමක සූත්‍රය

89. එක්කලෙක බොහෝ වූ ස්ථවිර භික්ෂුහු කොසඹෑ නුවර සමීපයෙහි සෝසිකාරාමයෙහි වැඩවෙසෙත්. එසමයෙහි ආයුෂ්මත් බෙමක තෙරණුවෝ හටගත් ආධාධ ඇත්තාහු දුකට පැමිණියාහු දැඩි සේ ගිලන් වූවාහු බදරිකාරාමයෙහි වෙසෙති.

එ කල්හි ස්ථවිර භික්ෂුහු සවස්කලා විවේකයෙන් නැගී සිටියාහු ආයුෂ්මත් දයක තෙරුන් ඇමතුහ : “ඇවැත්නි, දයකයෙනි, එවු. තෙපි බෙමක තෙරුන් වෙත එළඹෙවු. එළඹූ බෙමක තෙරුන්ට මෙසේ කියවු. ඇවැත්නි, බෙමකයෙනි, ස්ථවිර භික්ෂුහු තොපට මෙසේ කීහ : “ඇවැත්නි, කිම, තොපට ඉවසිය හැකි ද ? කිම යැපිය හැකි ද ? කිම දුක්වෙදනාවෝ පිරිහෙද්ද ? නො වැඩෙද්ද ? මේ දුක්වෙදනාවන්ගේ පිරිහීම පෙනේ ද ? වැඩීම නො පෙනේ දැ” යි ?

ඇවැත්නි, එසේ ය යි ආයුෂ්මත් දයක තෙරණුවෝ ස්ථවිර භික්ෂුන්ට පිළිතුරු දී ආයුෂ්මත් බෙමක තෙරුන් වෙත එළඹියහ. එළඹූ ආයුෂ්මත් බෙමක තෙරුන්ට මෙය කීහ : “ඇවැත්නි, බෙමකයෙනි, තෙරහු තොපට මෙසේ කීහ : “ඇවැත්නි, කිම ? තොපට ඉවසිය හැකි ද ? කිම ? යැපිය හැකි ද ? කිම දුක්වෙදනාවෝ පිරිහෙත් ද, නො වැඩෙත් ද, මේ දුක්වෙදනාවන්ගේ පිරිහීම පෙනෙයි ද වැඩීම නො පෙනේ දැ යි ?

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

න මෙ ආවුසො බමනීයං න යාපනීයං, බාලහා මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභික්ඛමනනී නො පටික්ඛමනනී, අභික්ඛමොසානං පඤ්ඤායතී නො පටික්ඛමොති.

අථ බො ආයස්මා දසකො යෙන ථෙරා භික්ඛු තෙනුපසඛකම් උපසඛකමිත්වා ථෙරෙ භික්ඛු එතදවොච : බෙමකො ආවුසො, භික්ඛු එවමාහ : “න මෙ ආවුසො බමනීයං න යාපනීයං බාලහා මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභික්ඛමනනී නො පටික්ඛමනනී, අභික්ඛමොසානං පඤ්ඤායතී නො පටික්ඛමොති.

එහි නං ආවුසො දසක, යෙන බෙමකො භික්ඛු තෙනුපසඛකම් උපසඛකමිත්වා බෙමකං භික්ඛුං එවං වදෙහි “ථෙරා නං ආවුසො බෙමක, එවමාහංසු : “පඤ්ඤිමෙ ආවුසො උපාදනකකිකා චූත්තා භගවතා සෙය්‍යපීදං : රුප්පාදනකකිකො වෙදනුපාදනකකිකො සඤ්ඤා පාදනකකිකො සංඛාරුපාදනකකිකො විඤ්ඤාණුපාදනකකිකො, ඉමෙසු ආයස්මා බෙමකො පඤ්ඤාපාදනකකිකෙසු කිඤ්ඤි අත්තානං¹ වා අත්තනීයං වා සමනුපස්සනීති ?

එවමාවුසොති බො ආයස්මා දසකො ථෙරානං භික්ඛුනං පටිස්සුත්වා යෙනායස්මා බෙමකො තෙනුපසඛකම් උපසඛකමිත්වා ආයස්මන්තං බෙමකං එතදවොච : “ථෙරා නං ආවුසො බෙමක, එවමාහංසු : “පඤ්ඤිමෙ ආවුසො උපාදනකකිකා චූත්තා භගවතා සෙය්‍යපීදං : රුප්පාදනකකිකො - පෙ - විඤ්ඤාණුපාදනකකිකො, ඉමෙසු ආයස්මා බෙමකො පඤ්ඤාපාදනකකිකෙසු කිඤ්ඤි අත්තානං¹ වා අත්තනීයං වා සමනුපස්සනීති.

පඤ්ඤිමෙ ආවුසො උපාදනකකිකා චූත්තා භගවතා සෙය්‍යපීදං : රුප්පාදනකකිකො - පෙ - විඤ්ඤාණුපාදනකකිකො. ඉමෙසු බොහං ආවුසො පඤ්ඤාපාදනකකිකෙසු න කිඤ්ඤි අත්තානං වා අත්තනීයං වා සමනුපස්සමිති.

අථ බො ආයස්මා දසකො යෙන ථෙරා භික්ඛු තෙනුපසඛකම් උපසඛකමිත්වා ථෙරෙ භික්ඛු එතදවොච : බෙමකො ආවුසො භික්ඛු එවමාහ : “පඤ්ඤිමෙ ආවුසො උපාදනකකිකා චූත්තා භගවතා, සෙය්‍යපීදං : රුප්පාදනකකිකො - පෙ - විඤ්ඤාණුපාදනකකිකො. ඉමෙසු බොහං ආවුසො පඤ්ඤාපාදනකකිකෙසු න කිඤ්ඤි අත්තානං වා අත්තනීයං වා සමනුපස්සමිති.

එහි නං ආවුසො දසක, යෙන බෙමකො භික්ඛු තෙනුපසඛකම් උපසඛකමිත්වා බෙමකං භික්ඛුං එවං වදෙහි : ථෙරා නං ආවුසො බෙමක, එවමාහංසු : “පඤ්ඤිමෙ ආවුසො උපාදනකකිකා චූත්තා භගවතා, සෙය්‍යපීදං : රුප්පාදනකකිකො - පෙ - විඤ්ඤාණුපාදනකකිකො. නො වෙ කිරායස්මා බෙමකො ඉමෙසු පඤ්ඤාපාදනකකිකෙසු කිඤ්ඤි අත්තානං වා අත්තනීයං වා සමනුපස්සනී, තෙන² භායස්මා බෙමකො අරහං ඛිණ්ණවොති.

1. අත්තං - මජ්ඣං.

2. බමාහං - මජ්ඣං, ස්‍යා.

ඇවැත්නි, මට නොඉවසිය හැකි ය. නොයැපිය හැකි ය. මාගේ දඩ් දුක්වේදනාවෝ වැඩෙත්, නො පිරිහෙත්. මේ දුක්වේදනාවන්ගේ වැඩීම පෙනෙයි, පිරිහීම නො පෙනේ යි.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් දසක තෙරණුවෝ ස්ථවිර භික්ෂූන් වෙත එළඹියහ. එළඹ ස්ථවිර භික්ෂූන්ට මෙය කිහ : ඇවැත්නි, බෙමක භික්ෂු තෙමේ මෙසේ කී ය : ඇවැත්නි, මට නොඉවසිය හැකි ය, නො යැපිය හැකි ය. මාගේ දඩ් දුක්වේදනාවෝ වැඩෙති, නො පිරිහෙත්. මේ දුක්වේදනාවන්ගේ වැඩීම පෙනෙයි, පිරිහීම නො පෙනේ යි.

ඇවැත්නි, දසකයෙහි, එවු. තෙපි බෙමක භික්ෂුහු වෙත එළඹෙවු. එළඹ බෙමක භික්ෂුහට මෙසේ කියවු : “ඇවැත්නි, බෙමකයෙහි, තෙරහු තොපට මෙසේ කීහ : “ඇවැත්නි, මේ පස් උපාදානස්කන්ධ කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදහ. එනම් : රූපොපාදානස්කන්ධ ය, වේදනොපාදානස්කන්ධ ය, සංඥොපාදානස්කන්ධ ය, සංස්කාරොපාදානස්කන්ධ ය, විඤ්ජොපාදානස්කන්ධ යි. ආයුෂ්මත් බෙමක තෙමේ මේ පඤ්චොපාදානස්කන්ධයන් අතුරෙන් කිසිවෙක් ආත්ම යි හෝ ආත්මයට අයත් යි හෝ දකී ද?” යි ?

ඇවැත්නි එසේ ය යි ආයුෂ්මත් දසක ස්ථවිර තෙමේ ස්ථවිර භික්ෂූන්ට පිළිතුරු දී ආයුෂ්මත් බෙමක තෙරුන් වෙත එළඹියේ ය. එළඹ ආයුෂ්මත් බෙමක තෙරුන්ට මෙය කී ය : “ඇවැත්නි බෙමකයෙහි, තෙරහු තොපට මෙසේ කීහ : ඇවැත්නි මේ පස් උපාදානස්කන්ධ කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදහ. එනම් : රූපොපාදානස්කන්ධ ය. . . විඤ්ජොපාදානස්කන්ධ යි. ආයුෂ්මත් බෙමක තෙමේ මේ පඤ්චොපාදානස්කන්ධයන් අතුරින් කිසිවක් ආත්ම යි හෝ ආත්මයට අයත් යි හෝ දකී ද?” යි

ඇවැත්නි, මේ පස් උපාදානස්කන්ධ කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදහ. එනම් : රූපොපාදානස්කන්ධ ය ... විඤ්ජොපාදානස්කන්ධ යි. ඇවැත්නි මේ පඤ්චොපාදානස්කන්ධයන් අතුරෙන් කිසිවක් ආත්ම ය යි හෝ ආත්මයට අයත් ය යි හෝ මම නො දකිමි යි.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් දසක ස්ථවිර තෙමේ ස්ථවිර භික්ෂූන් වෙත එළඹියේ ය. එළඹ ස්ථවිර භික්ෂූන්ට මෙය කී ය : ඇවැත්නි බෙමක භික්ෂු තෙමේ මෙසේ කී ය : ඇවැත්නි, මේ පස් උපාදානස්කන්ධ කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදහ එනම් : රූපොපාදානස්කන්ධ ය, . . . විඤ්ජොපාදානස්කන්ධ යි. ඇවැත්නි, මේ පඤ්චොපාදානස්කන්ධයන් අතුරින් කිසිවක් ආත්ම ය යි හෝ ආත්මයට අයත් ය යි හෝ මම නො දකිමි යි.

ඇවැත්නි, දසකයෙහි, එවු. තෙපි බෙමක භික්ෂුහු වෙත එළඹෙවු. එළඹ බෙමක භික්ෂුහට මෙසේ කියවු : ඇවැත්නි, බෙමකයෙහි, තෙරහු තොපට මෙසේ කීහ : ඇවැත්නි, මේ පස් උපාදානස්කන්ධ කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදහ. එනම් : රූපොපාදානස්කන්ධ ය ... විඤ්ජොපාදානස්කන්ධ යි. ආයුෂ්මත් බෙමක තෙමේ මේ පඤ්චොපාදානස්කන්ධ අතුරින් කිසිවක් ආත්ම යි හෝ ආත්මයට අයත් යි හෝ ඉදින් නො දකී ද ? එසේ වීනම් ආයුෂ්මත් බෙමක තෙමේ අර්හත් වූ ක්ෂිණායුර්වයකු යි.

එවිමාට්‍රිසොති බො ආයසමා දසකො ථෙරානං භික්ඛුනං පටිස්සුකා යෙනායසමා බෙමකො තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිති ආයසමනං බෙමකං එතදවොච : ථෙරා නං ආට්‍රිසො බෙමක, එවමාහංසු : පඤ්චමෙ ආට්‍රිසො උපාදනකකිකා ට්‍රිත්තා භගවතා සෙය්‍යපීදං : රුප්පාදනකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිකො, නො වෙ කිරායසමා බෙමකො ඉමෙසු පඤ්චප්පාදනකකිකෙසු. කිඤ්චි අත්තානං වා අත්තනියං වා සමනුපසාමි. තෙන'හායසමා බෙමකො අරහං ඛිණ්ණසවොති.

පඤ්චමෙ ආට්‍රිසො උපාදනකකිකා ට්‍රිත්තා භගවතා, සෙය්‍යපීදං : රුප්පාදනකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිකො ඉමෙසු බොහං ආට්‍රිසො පඤ්චප්පාදනකකිකෙසු න කිඤ්චි අත්තානං වා අත්තනියං වා සමනුපසාමි. නවමහි අරහං ඛිණ්ණසවො, අපි ච මෙ ආට්‍රිසො පඤ්චප්පාදනකකිකෙසු 'අසමි'ති අබිගතං. "අයමහමසමි"ති ච න සමනුපසාමිති.

අථ බො ආයසමා දසකො යෙන ථෙරං භික්ඛු තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිති ථෙරෙ භික්ඛු එතදවොච : "බෙමකො ආට්‍රිසො : භික්ඛු එවමාහ "පඤ්චමෙ ආට්‍රිසො උපාදනකකිකා ට්‍රිත්තා භගවතා, සෙය්‍යපීදං : රුප්පාදනකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිකො, ඉමෙසු බො'හං ආට්‍රිසො පඤ්චප්පාදනකකිකෙසු න කිඤ්චි අත්තානං වා අත්තනියං වා සමනුපසාමි. න වමහි අරහං ඛිණ්ණසවො, අපි ච මෙ ආට්‍රිසො පඤ්චප්පාදනකකිකෙසු අසමි'ති 'අබිගතං, අයමහමසමිති ච න සමනුපසාමිති.

එහි කිං ආට්‍රිසො දසක යෙන බෙමකො භික්ඛු තෙනුපසඛකම, උපසඛකමිති බෙමකං භික්ඛු එවං වදෙහි : "ථෙරං නං ආට්‍රිසො බෙමක, එවමාහංසු : 'යමෙනං ආට්‍රිසො බෙමක, 'අසමි'ති වදෙසි, කිමෙනං 'අසමි'ති වදෙසි? රුපං 'අසමි'ති වදෙසි? අඤ්ඤාත්‍ර රුපා 'අසමි'ති වදෙසි? වෙදනං 'අසමි'ති වදෙසි අඤ්ඤාත්‍ර වෙදනාය 'අසමි'ති වදෙසි? සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ 'අසමි'ති වදෙසි? අඤ්ඤාත්‍ර සඛ්ඛාරෙ 'අසමි'ති වදෙසි? විඤ්ඤාණං 'අසමි'ති වදෙසි? අඤ්ඤාත්‍ර විඤ්ඤාණං 'අසමි'ති වදෙසි? යමෙනං ආට්‍රිසො බෙමක, 'අසමි'ති වදෙසි, කිමෙනං 'අසමි'ති වදෙසි'ති?

එවිමාට්‍රිසොති බො ආයසමා දසකො ථෙරානං භික්ඛුනං පටිස්සුකා යෙනායසමා බෙමකො තෙනුපසඛකමි, උපසඛකමිති ආයසමනං බෙමකං එතදවොච : "ථෙරං නං ආට්‍රිසො බෙමක, එවමාහංසු. "යමෙනං ආට්‍රිසො බෙමක, 'අසමි'ති වදෙසි කිමෙනං 'අසමි'ති වදෙසි? රුපං 'අසමි'ති වදෙසි? අඤ්ඤාත්‍ර රුපා 'අසමි'ති වදෙසි? වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං - සඛ්ඛාරෙ - විඤ්ඤාණං 'අසමි'ති වදෙසි? අඤ්ඤාත්‍ර විඤ්ඤාණං 'අසමි'ති වදෙසි? යමෙනං ආට්‍රිසො බෙමක, 'අසමි'ති වදෙසි, කිමෙනං 'අසමි'ති වදෙසි'ති?

අලං ආට්‍රිසො දසක, කිං ඉමාය සකිංචනිකාය, ආහරුට්‍රිසො දණ්ඨං අහමෙව යෙන ථෙරං භික්ඛු තෙනුපසඛකමිසාමිති.

ඇවැත්නි, එසේ යයි ආයුෂ්මත් දයක ස්ථවිර තෙමේ ස්ථවිර භික්ෂුන්ට පිළිතුරු දී ආයුෂ්මත් බෙමකයන් වෙත එළඹියේ ය. එළඹ ආයුෂ්මත් බෙමකයන්ට මෙය කී ය : ඇවැත්නි බෙමකයෙනි, තෙරුනු නොපට මෙසේ කිහි : ඇවැත්නි, මේ පස් උපාදාන ස්කන්ධ කෙනෙක් භාගාවතුන් වහන්සේ විසින් වදාන ලදහ. එනම් : රූපෝපාදාන ස්කන්ධ ය ... විඤ්ඤානෝපාදානස්කන්ධ ය. ඉදින් ආයුෂ්මත් බෙමක තෙමේ මේ, පඤ්චෝපාදානස්කන්ධය අතුරින් කිසිවක් ආත්ම යි හෝ ආත්මයට අයත් යි හෝ නො දකී ද, එසේ වී නම් ආයුෂ්මත් බෙමක තෙමේ අර්හත් වූ ක්ෂිණාසුචයෙකැ යි.

ඇවැත්නි, මේ පස් උපාදානස්කන්ධ කෙනෙක් භාගාවතුන් වහන්සේ විසින් වදාන ලදහ. එනම් : රූපෝපාදානස්කන්ධ ය ... විඤ්ඤානෝපාදානස්කන්ධ ය. ඇවැත්නි, පඤ්චෝපාදානස්කන්ධයන් අතුරින් කිසිවක් ආත්ම යයි හෝ ආත්මයට අයත් යයි හෝ මම නො දකිමි. අර්හත් වූ ක්ෂිණාසුචයෙක් ද නො වෙමි. ඇවැත්නි, වැලිදු මා විසින් මේ පඤ්චෝපාදානස්කන්ධයන්හි 'වෙමි' යි පැවැති (තෘෂ්ණාමාන) අවබෝධ කරන ලදී. 'මේ මම වෙමි' යි ද (දෘෂ්ටි විසින්) නො දකිමි යි.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් දයක ස්ථවිර තෙමේ ස්ථවිර භික්ෂුන් වෙත එළඹියේ ය. එළඹ ස්ථවිර භික්ෂුන්ට මෙය කී ය : ඇවැත්නි බෙමක භික්ෂු තෙමේ මෙසේ කී ය : ඇවැත්නි, මේ පස් උපාදානස්කන්ධ කෙනෙක් භාගාවතුන් වහන්සේ විසින් වදාන ලදහ. එනම් රූපෝපාදානස්කන්ධ ය ... විඤ්ඤානෝපාදානස්කන්ධ ය. ඇවැත්නි, මේ පඤ්චෝපාදානස්කන්ධයන් අතුරින් කිසිවක් ආත්ම යයි හෝ ආත්මයට අයත් ය යි හෝ මම නො දකිමි. අර්හත් වූ ක්ෂිණාසුචයෙක් ද නො වෙමි. ඇවැත්නි වැලිදු මා විසින් පඤ්චෝපාදානස්කන්ධයන්හි 'වෙමි' යි පැවැති (තෘෂ්ණාමාන) අවබෝධ කරන ලදී. 'මේ මම වෙමි' යි ද නො දකිමි යි.

ඇවැත්නි, දයකයෙනි, එවූ තෙමි බෙමක භික්ෂුහු වෙත එළඹෙවූ. එළඹූ බෙමක භික්ෂුහට මෙසේ කියවූ : ඇවැත්නි, බෙමකයෙනි, තෙරුනු නොපට මෙසේ කිහි : ඇවැත්නි බෙමකයෙනි, තෙල යමක් 'වෙමි' යි කියවූ නම් තෙල කුමක් වෙමි' යි කියවූ ද, රූපය මම වෙමි' යි කියවූ ද? රූපයෙන් පිටත් අනෙකක් මම වෙමි' යි කියවූ ද? වේදනාව මම වෙමි' යි කියවූ ද? වේදනාවෙන් පිටත් අනෙකක් මම වෙමි' යි කියවූ ද? සංඥාව ... සංස්කාර මම වෙමි' යි කියවූ ද? සංස්කාරයෙන් පිටත් අනෙකක් මම වෙමි' යි කියවූ ද? විඤ්ඤාන මම වෙමි' යි කියවූ ද? විඤ්ඤානයෙන් පිටත් අනෙකක් මම වෙමි' යි කියවූ ද? ඇවැත්නි, බෙමකයෙනි තෙල යමක් මම වෙමි' යි කියවූ නම් තෙල කුමක් මම වෙමි' යි කියවූ ද? යි.

ඇවැත්නි, එසේ යැ යි ආයුෂ්මත් දයක ස්ථවිර තෙමේ ස්ථවිර භික්ෂුන්ට පිළිවදන් අස්වා ආයුෂ්මත් බෙමකයන් වෙත එළඹියේ ය. එළඹ ආයුෂ්මත් බෙමකයන්ට මෙය කී ය : ඇවැත්නි, බෙමකයෙනි, තෙරුනු නොපට මෙසේ කිහි : ඇවැත්නි, බෙමකයෙනි තෙල යමක් 'වෙමි' යි කියවූ නම් කුමක් වෙමි' යි කියවූ ද? රූපය මම වෙමි' යි කියවූ ද? රූපයෙන් බැහැර අනෙකක් 'වෙමි' යි කියවූ ද? වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාන 'වෙමි' යි කියවූ ද? විඤ්ඤානයෙන් බැහැර අනෙකක් 'වෙමි' යි කියවූ ද? ඇවැත්නි බෙමකයෙනි තෙල යමක් වෙමි' යි කියවූ නම් තෙල කුමක් වෙමි' යි කියවූ ද? යි.

ඇවැත්නි, දයකයෙනි, කම් නැත. මේ පුනස්සනා ගමනාගමනින් කිම? ඇවැත්නි සාරයටිය ගෙනෙව. මම ම ස්ථවිර භික්ෂුන් වෙත එළඹෙන්නෙමි යි.

අප්ඵ බො, ආයසමා, බෙමකො දණ්ඩමොලුබහ යෙන ථෙරු භික්ඛු තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්නි, ථෙරෙති භික්ඛුති සද්ධිං සමොදි. සමොදතිස, කථං සාරණීයං විතීසාරෙනා, එකමනනං තිසිදි. එකමනනං තිසිනනං බො, ආයසමනනං බෙමකං ථෙරු භික්ඛු එතදවොවුං : “යමෙනං ආවුසො බෙමක. ‘අසම්’ති වදෙසි කීමෙනං ‘අසම්’ති වදෙසි? රූපං ‘අසම්’ති වදෙසි? අඤ්ඤානු රූපං ‘අසම්’ති වදෙසි? වෙදනං - සඤ්ඤං - සඛ්ඛාරෙ - විඤ්ඤාණං ‘අසම්’ති වදෙසි? අඤ්ඤානු විඤ්ඤාණං ‘අසම්’ති වදෙසි? යමෙනං ආවුසො බෙමක, “අසම්”ති වදෙසි? කීමෙනං “අසම්”ති වදෙසිති?

හ බො,භං ආවුසො, රූපං ‘අසම්’ති වදුම් නපි අඤ්ඤානු රූපං ‘අසම්’ති වදුම්. න වෙදනං ‘අසම්’ති වදුම් නපි අඤ්ඤානු වෙදනං ‘අසම්’ති වදුම්. හ සඤ්ඤං-හ සඛ්ඛාරෙ ‘අසම්’ති වදුම්. නපි අඤ්ඤානු සඛ්ඛාරෙති ‘අසම්’ති වදුම්. හ විඤ්ඤාණං ‘අසම්’ති වදුම්. නපි අඤ්ඤානු විඤ්ඤාණං අසම්ති වදුම්. අපි ව මෙ ආවුසො, පඤ්චස්පාදනකඛකේසු ‘අසම්’ති අභිගහං “අසමහමසම්”ති න ව සමනුපසායාමි.

තෙසාපි ආවුසො, උප්පලස්ස වා පදුමස්ස වා පුණ්ඩරිකස්ස වා ගකො යො නු බො එවං වදෙසා : “පනතස්ස ගකොති වා විණ්ණස්ස ගකොති වා කිඤ්ඤකිස්ස ගකොති වා සම්මා නු බො සො වදමානො වදෙසා”ති?

නො හෙනං ආවුසො,

යථා කථමනාවුසො, සම්මා බ්‍යාකරමානො බ්‍යාකරෙයාති?

පුප්ඵස්ස ගකොති බො ආවුසො, සම්මා බ්‍යාකරමානො බ්‍යාකරෙයාති.

එවමෙව බොහං ආවුසො, හ රූපං ‘අසම්’ති වදුම්. නපි අඤ්ඤානු රූපං ‘අසම්’ති වදුම්. හ වෙදනං-හ සඤ්ඤං-හ සඛ්ඛාරෙ-හ විඤ්ඤාණං ‘අසම්’ති වදුම්. නපි අඤ්ඤානු විඤ්ඤාණං ‘අසම්’ති වදුම්. අපි ව මෙ ආවුසො, පඤ්චස්පාදනකඛකේසු ‘අසම්’ති අභිගහං අසමහමසම්ති න ව සමනුපසායාමි.

කිඤ්ඤාපි ආවුසො, අරියසංවිකස්ස පඤ්චාරම්භාතියාති සඤ්ඤා-ජනාති පතිනාති හවනති අප්ඵ බවස්ස භොතියෙව පඤ්චස්පාදනකඛකේසු අණුසහගතො ‘අසම්’ති මානො ‘අසම්’ති ඡන්‍යෙ ‘අසම්’ති අනුසයො අසමුහතො, සො අපරෙන සමයෙන පඤ්චස්පාදනකඛකේසු උදගබ්බයානුපසයි විහරති “ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්ථගමො, ඉති වෙදනං - පෙ - ඉති සඤ්ඤා - පෙ - ඉති සඛ්ඛාරං - පෙ - ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො, ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ථගමොති, තස්ස ඉමෙසු පඤ්චස්පාදනකඛකේසු උදගබ්බයානුපසයිතො විහරතො යොපිස්ස භොති පඤ්චස්පාදනකඛකේසු අණුසහගතො ‘අසම්’ති මානො ‘අසම්’ති ඡන්‍යෙ ‘අසම්’ති අනුසයො අසමුහතො, සො’පි සමුගසානං ගව්ජති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, 8වූ අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් බෙමක ස්ථවිර තෙමේ සැරයවිය එල්බ ගෙන ස්ථවිර භික්ෂුන් වෙත එළඹීමේ යැ. එළඹූ ස්ථවිර භික්ෂුන් සමග සතුටු වියැ. සතුටු වියයුතු සිහි කටයුතු කරාව කොට නිවවා එකත්පසෙක හුන්නේ යැ. එකත්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් බෙමක යන්ට ස්ථවිර භික්ෂුහු මෙය කීහ : ඇවැත්නි, බෙමකයෙනි, තෙල යමක් මම වෙමි'යි කියවු නම් තෙල කුමක් 'මම වෙමි' යි කියවු ද ? රූපය 'මම වෙමි'යි කියවු ද ? රූපයෙන් බැහැර අනෙකක් 'මම වෙමි'යි කියවු ද ? වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය 'මම වෙමි'යි කියවු ද ? විඤ්ඤායෙන් බැහැර අනෙකක් 'මම වෙමි'යි කියවු ද ? ඇවැත්නි බෙමකයෙනි, තෙල යමක් 'මම වෙමි'යි කියවු නම් තෙල කුමක් 'මම වෙමි'යි කියවු ද ? යි.

ඇවැත්නි. මම රූපය 'මම වෙමි'යි නො කියමි. රූපයෙන් බැහැර අනෙකක් 'මම වෙමි'යි නො කියමි, වේදනාව 'මම වෙමි'යි නො කියමි. වේදනාවෙන් බැහැර අනෙකක් 'මම වෙමි'යි නො කියමි. සංඥාව ... සංස්කාර 'මම වෙමි'යි නො කියමි. සංස්කාරයෙන් බැහැර අනෙකක් 'මම වෙමි'යි නො කියමි. විඤ්ඤාය 'මම වෙමි'යි නො කියමි. විඤ්ඤායෙන් බැහැර අනෙකක් 'මම වෙමි'යි නො කියමි. ඇවැත්නි, වැලිදු මා විසින් පඤ්චෝපාදානස්කන්ධයන්හි වෙමි යි (පැවති තෘෂ්ණාමාන) අවබෝධ කරන ලදී. මේ මම වෙමි'යි ද නො දකිමි.

ඇවැත්නි, යම්සේ උපුලෙක හෝ පියුමෙක හෝ හෙළ පියුමෙක හෝ ගඳක් වේ ද, යමෙක් වනාහි පෙත්තෙහි ගඳ යයි හෝ වර්ණයෙහි ගඳ යයි හෝ රෙණුයෙහි ගඳ යයි හෝ මෙසේ කියන්නේ නම් එසේ කියන හේ මනා කොට කියන්නේ ද යි ?

ඇවැත්නි, තෙල නො වෙ ම ය.

ඇවැත්නි, මැනැවින් පවසන්නෙක් ඒ කෙසේ නම් පවසන්නේ ද ?

ඇවැත්නි, මැනැවින් පවසන්නෙක් මලෙහි ගඳ යයි පවසන්නේ යි.

ඇවැත්නි, එසෙයින් ම මම රූපය 'මම වෙමි'යි නො කියමි. රූපයෙන් පිටත අනෙකක් 'මම වෙමි'යි ද නො කියමි. වේදනාව ... නො කියමි. සංඥාව ... නො කියමි. සංස්කාර ... නො කියමි. විඤ්ඤාය 'මම වෙමි'යි නො කියමි. විඤ්ඤායෙන් බැහැර අනෙකක් 'මම වෙමි'යි ද නො කියමි. ඇවැත්නි, වැලි දු මා විසින් පඤ්චෝපාදානස්කන්ධයන්හි 'වෙමි'යි (පැවැති තෘෂ්ණාමාන) අවබෝධ කරන ලදී. 'මේ මම වෙමි'යි ද නො දකිමි.

ඇවැත්නි, ආර්යශ්‍රාවකහට ඔරම්භාභිය සංයෝජන පස ප්‍රභිණ වූයේ නමුදු වැලින් ඔහුට පඤ්චෝපාදානස්කන්ධයන්හි අණු සහගත වූ 'මම වෙමි' යන මාතෘය, 'මම වෙමි' යන ඡන්දය, 'මම වෙමි' යන අනුශය නො තසන ලද වෙයි. අපරිභාගයෙහි රූපය මෙසේ යැ, රූපයේ හටගැනීම මෙසේ යැ, රූපයේ අස්තභිමය මෙසේ යැ. වේදනාව මෙසේ යැ ... සංඥාව මෙසේ යැ ... සංස්කාර මෙසේ යැ ... විඤ්ඤාය මෙසේ යැ, විඤ්ඤායේ හටගැනීම මෙසේ යැ, විඤ්ඤායේ අස්තභිමය මෙසේ යයි පඤ්චෝපාදානස්කන්ධයන්හි උදයව්‍යය (හටගැනීම හා විනාශය) දක්නාසුලු වැ වෙසෙයි. මේ පඤ්චෝපාදානස්කන්ධයන්හි උදයව්‍යය අනු වැ දක්නාසුලු වැ වෙසෙන ඔහුට පඤ්චෝපාදානස්කන්ධයන්හි අණුසහගත (සියුම්) වූ 'මම වෙමි'යි පවත්නා යම් මාතෘයක් 'මම වෙමි'යි පවත්නා යම් ඡන්දයක් 'මම වෙමි'යි පවත්නා යම් අනුසයක් නො තස්නා ලද වෙ නම් හෙද සහමුලින් නැයිමට යෙයි.

සෙය්‍යථාපි ආවුසො, ව්‍යං සඛිතිලිඨං මලග්ගතිතං. තමෙනං සාමිකා රජකණ්ණ අනුපාදප්පං, තමෙනං රජකො උග්ගෙ වා බාරෙ වා ගොමගෙ වා සම්මද්දිති, අවෙජ උදකෙ විකඛාලෙති කිඤ්චා'පි තං හොති ව්‍යං පරිසුඤ්ඤං පරියොදනං. අථ බවග්ගා හොතෙව් අණුසහගතො උග්ගතො වා බාරගතො වා ගොමගතො වා අසමුගතො, තමෙනං රජකො සාමිකානං දෙති. තමෙනං සාමිකා ගක්ඛපරිනාචිතෙ කර්ණබ්‍යෙ නික්ඛිපනති. සො'පිග්ගා හොති අණුසහගතො උග්ගතො වා බාරගතො වා ගොමගතො වා අසමුගතො. සො'පි සමුග්ගානං ගච්ඡති.

එවමෙව ඛො ආවුසො, කිඤ්චාපි අරියසාමිකණ්ණ පඤ්චාරමාගිසාති සඤ්ඤාජනාති පටිභාති භවිනති. අථ බවග්ගා හොතියෙව පඤ්චසු පාදනකඛිකෙසු අණුසහගතො 'අසම්'ති මානො 'අසම්'ති ජ්‍යෙ 'අසම්'ති අනුසයො අසමුගතො. සො අපරෙත සමයෙන පඤ්චසු-පාදනකඛිකෙසු උදගබ්බසානුපසයි විහරති, "ඉති රූපං, ඉති රූපග්ග සමුදයො, ඉති රූපග්ග අත්තමො, ඉති වේදනා, -පෙ- ඉති සඤ්ඤා -පෙ- ඉති සංඛාරං -පෙ- ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණග්ග සමුදයො ඉති විඤ්ඤාණග්ග අත්තමොති, තස්ස ඉමෙසු පඤ්චසු පාදනකඛිකෙසු උදගබ්බසානුපසයිතො විහරතො සො'පිග්ගා හොති පඤ්චසු-පාදනකඛිකෙසු අණුසහගතො 'අසම්'ති මානො 'අසම්'ති ජ්‍යෙ 'අසම්'ති අනුසයො අසමුගතො, සොපි සමුග්ගානං ගච්ඡති.

එව. වුත්තෙ පේරා හික්ඛු ආයසමනතං ඛෙමකං එතදවොචුං : "ත ඛො මයං ආයසමනතං ඛෙමකං විහෙසාපෙබ්බා ආපුච්ඡමා" අපි වායසමා ඛෙමකො පහොති තස්ස භගවතො සාසනං වින්දරෙත ආචික්ඛිතං දෙසෙතං පඤ්ඤාපෙතං පට්ඨපෙතං විචරිතං විනාජිතං උත්තානිකාතං, තසිදං ආයසමනං ඛෙමකෙන තස්ස භගවතො සාසනං වින්දරෙත අචික්ඛිතං දෙසිතං පඤ්ඤාපිතං පට්ඨපිතං විචරිතං විනාජිතං උත්තානිකාතනති.

ඉදමවොච ආයසමා ඛෙමකො, අත්තමනා පේරා හික්ඛු ආයසමනො ඛෙමකණ්ණ භාසිතං අතිනන්දං.

ඉමසම්ඤ්ච පන වේය්‍යාකරණං භඤ්ඤාමානෙ සට්ඨිමත්තානං පේරානං හික්ඛුනං අනුපාදග ආසවෙහි විතානාති විමුච්චිසු ආයසමනො ච ඛෙමකණ්ණාති.

1. 2. 4. 8.

ජනන සුත්තං

90. එකං සමයං සමග්ගලා පේරා හික්ඛු බාරණ්ණසියං විහරන්ති. ඉසිපතනෙ මිගදගෙ. අථ ඛො ආයසමා ජනෙනා සායනසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො අවාසුරණං ආදග විහාරෙත විහාරං.

1. හොති සො - සිමු.
2. පුච්ඡමා - මජ්ඣං.
3. පඤ්ඤාපෙතං - මජ්ඣං.
4. අවාසුරණං - සිමු, සායා.

ඇවැත්නි, යම්සේ කිලිටි වූ හටගත් මල ඇති වස්ත්‍රයෙක් වේ ද, තෙල වස්ත්‍රය හිමියෝ රජකයාහට දෙන්නාහු ය. රජක තෙමේ තෙල වස්ත්‍රය අඵදියෙහි හෝ කරදියෙහි හෝ ගොමදියෙහි මැඩ පහන්දියෙහි යෝදලයි. ඒ වන පිරිසුදු වූයේ භාත්පයින් බබළන්නේ නමුදු වැලින් එහි අණුසහගත (සියුම්) වූ අඵගඳ හෝ කරගඳ හෝ ගොමගඳ හෝ නො නටුයේ වෙයි. රජක තෙමේ තෙල වස්ත්‍රය හිමියන්ට දෙයි. හිමියෝ තෙල වස්ත්‍රය ගඳින් පිරිබඩ කළ කරඬුවෙක බහා තබත්, එහි අණුසහගත වූ (සියුම් වූ) නො නට යම් අඵ ගඳෙක් හෝ කරගඳෙක් හෝ ගොම ගඳෙක් හෝ වේ නම් හෙද සහමුලින් නැයිමට යෙයි.

ඇවැත්නි, එසෙයින් ම කෙසේ හෝ අරිසවුහුගේ ඔරම්භාගිය සංයෝජනා පස ප්‍රභේණ වූයේ නමුදු වැලින් ඔහුගේ පඤ්චෝපාදනස්කන්ධයන්හි අණුසහගත වූ (සියුම් වූ) සහමුලින් නො නස්නා ලද 'මම් වෙම්'යි පවත්නා මානයක් 'මම් වෙම්'යි පවත්නා ඡන්දයක් 'මම් වෙම්'යි පවත්නා අනුසයෙක් වේ ම ය. හේ අපරභාගයෙහි පඤ්චෝපාදනස්කන්ධයන්හි "රූපය මෙසේ යැ. රූපයේ හටගැනීම මෙසේ යැ, රූපයේ අස්තභීගමය මෙසේ යැ. වේදනාව මෙසේ යැ ... සංඤ්ච මෙසේ යැ ... සංස්කාර මෙසේ යැ ... විඤ්ඤාය මෙසේ යැ ... විඤ්ඤායේ හටගැනීම මෙසේ යැ විඤ්ඤායේ අස්තභීගමය මෙසේ යැයි උදයව්‍යාය අනු වැ දක්නාසුලු වැ වෙසෙයි. මේ පඤ්චෝපාදනස්කන්ධයන්හි උදයව්‍යාය අනු වැ දක්නාසුලු වැ වෙසෙන ඔහුගේ පඤ්චෝපාදනස්කන්ධයන්හි සියුම් වූ සහමුලින් නො නස්නා ලද "වෙම්" යි පවත්නා යම් මානයෙකුත් 'වෙම්' යි පවත්නා යම් ඡන්දයෙකුත් 'වෙම්' යි පවත්නා යම් අනුසයෙකුත් නො නටුයේ ද හෙද සහමුලින් නැයිමට යේ.

මෙසේ කී කල්හි ස්ථවිර භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් ඛෙමකයන්ටමෙය කීහු : "අපි ආයුෂ්මත් ඛෙමකයන් වෙහෙසනු කැමැත්තමෝ නො විවෘළමහ. එහෙත් ආයුෂ්මත් ඛෙමක තෙමේ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සස්ත විස්තර වශයෙන් කියන්නට දේශනා කරන්නට පතවන්නට පිහිටු වන්නට විවරණය කරන්නට බෙදන්නට උඩුහුරු කරන්නට පොහෝනේ යැ. ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මේ ශාසනය ආයුෂ්මත් ඛෙමකයන් විසින් විස්තර වශයෙන් කියන ලද්දේ යැ. දේශනා කරන ලද්දේ යැ. පතවන ලද්දේ යැ. පිහිටුවන ලද්දේ යැ. විවරණය කරන ලද්දේ යැ. බෙදන ලද්දේ යැ. උඩුහුරු කරන ලද්දේ "යි.

ආයුෂ්මත් ඛෙමක තෙරණුවෝ මෙය වදළහ. සතුටු සිත් ඇති ස්ථවිර භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් ඛෙමක තෙරුන්ගේ දේශනාව පිළිගත්හ.

මේ වෙය්‍යාකරණය (නිග්ගාටක සූත්‍රය) බණන කල්හි සැටක් පමණ ස්ථවිර භික්ෂූන්ගේත් ආයුෂ්මත් ඛෙමක තෙරුන් ගේත් සිත් උපාදන රහිත වැ කෙලෙසුන්ගෙන් මිදුණේ යි.

1. 2. 4. 8.

ජන්ත සූත්‍රය

90. එක් කලෙක බොහෝ ස්ථවිර භික්ෂුහු බරණැස් නුවර සමීපයෙහි මිගද්‍ය නම් වූ ඉසිපතනාරාමයෙහි වැඩවෙසෙති. එ කල්හි ආයුෂ්මත් ජන්ත (ස්ථවිර) සවස්කල විවේකයෙන් නැති සිවියේ යතුර රැගෙන වෙහෙරින් වෙහෙරට එළඹා ස්ථවිර භික්ෂූන්ට

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

උපසඛකමිත්වා ථෙරෙ භික්ඛු එතදවොච : “ඔව්දනතු මං ආයසමනෙතා.¹ ථෙරා අනුසාසනතු මං ආයසමනෙතා ථෙරා. කරොනතු මෙ ආයසමනෙතා ථෙරා ධම්මං කථං යථාහං ධම්මං පඤ්ඤායානති.

එවං වුත්තෙ ආයසමනං ඡන්තං ථෙරා භික්ඛු එතදවොචු : “රූපං ඛො ආවුසො ඡන්ත, අනිච්චං, වේදනා අනිච්චා, සඤ්ඤා අනිච්චා, සංඛාරා අනිච්චා, විඤ්ඤාණං අනිච්චං, රූපං අනත්තා, වේදනා අනත්තා, සඤ්ඤා අනත්තා, සංඛාරා අනත්තා, විඤ්ඤාණං අනත්තා, සබ්බෙ සංඛාරා අනිච්චා, සබ්බෙ ධම්මා අනත්තා”ති.

අථ ඛො ආයසමනො ඡන්තස්ස එතදභොසි : මග්ගමපි ඛො එතං එවං භොති : “රූපං අනිච්චං, වේදනා අනිච්චා, සඤ්ඤා අනිච්චා, සංඛාරා අනිච්චා, විඤ්ඤාණං අනිච්චං, රූපං අනත්තා, වේදනා අනත්තා, සඤ්ඤා අනත්තා, සංඛාරා අනත්තා, විඤ්ඤාණං අනත්තා, සබ්බෙ සංඛාරා අනිච්චා සබ්බෙ ධම්මා අනත්තාති. අථ ච පන මෙ සබ්බසංඛාරං සමථෙ සබ්බුපභිපට්ඨිකිස්සෙත තණ්හකකියෙ විරාගෙ තීරොධෙ තිබ්බානෙ විත්තං න පකඛ්ඤ්ඤා න පප්පඤ්ඤා න සනතිට්ඨාති නාබිඤ්ඤාට්ඨාති² පරිත්ඤානා උපාදානං උපපජ්ජති, පච්චුද්ධිත්තාති මානසං, අථ කො චරති මෙ අත්තාති, න ඛො පනෙවි.” ධම්මං පඤ්ඤානො භොති “කො හු ඛො මෙ තථා ධම්මං දෙසෙය්‍ය යථාහං ධම්මං පඤ්ඤායානති.

අථ ඛො ආයසමනො ඡන්තස්ස එතදභොසි : “අයං ඛො ආයසමා ආනන්දෙ, නොසම්මිසං විහරති සොසිතාරාමෙ. සන්ථු වෙච සංවණ්ණිතො සල්ලාචිතො ච විඤ්ඤානං සමුත්ථාරිතං. පභොති ච මෙ ආයසමා ආනන්දෙ තථා ධම්මං දෙසෙතං යථාහං ධම්මං පඤ්ඤායානං, අත්ථ ච මෙ ආයසමනෙ ආනන්දෙ තාවතීකා විස්සට්ඨි, යනුනාහං යෙනායසමා ආනන්දෙ තෙනුපසඛකමෙය්‍ය”ති.

අථ ඛො ආයසමා ඡන්තො යෙනායසමා සංසාමෙත්වා පත්තවිචරමාදාය යෙන කොසමි සොසිතාරාමො, යෙනායසමා ආනන්දෙ තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිත්වා ආයසමා ආනන්දෙන සද්ධිං සමෙමාදි. සමෙමාදතිං කථං සාරාණීයං විසිසාරෙත්වා එකමනං නිසීදි. එකමනං නිසින්නො ඛො ආයසමා ඡන්තො ආයසමනං ආනන්දං එතදවොච : “එකමිදහං ආවුසො ආනන්ද, සමයං බාරාණසියං විහරාමි ඉසිපතනෙ මීගදායෙ, අථ ඛො අහං ආවුසො සායනාසමයං පටිසල්ලාහා වුට්ඨිතො අවාපුරණං ආදාය විහාරෙන විහාරං උපසඛකමි. උපසඛකමිත්වා ථෙරෙ භික්ඛු එතදවොච : “ඔව්දනතු මං ආයසමනෙතා ථෙරා අනුසාසනතු මං ආයසමනෙතා ථෙරා, කරොනතු මෙ ආයසමනෙතා ථෙරා ධම්මං කථං යථාහං ධම්මං පඤ්ඤායානති.

එවං වුත්තෙ මං ආවුසො, ථෙරා භික්ඛු එතදවොචු : රූපං ඛො ආවුසො ඡන්ත, අනිච්චං, වේදනා අනිච්චා, සඤ්ඤා අනිච්චා, සංඛාරා අනිච්චා, විඤ්ඤාණං අනිච්චං. රූපං අනත්තා, වේදනා අනත්තා, සඤ්ඤා අනත්තා, සංඛාරා අනත්තා, විඤ්ඤාණං අනත්තා, සබ්බෙ සංඛාරා අනිච්චා, සබ්බෙ ධම්මා අනත්තා”ති.

1. ආයසමනා - සිමු, සි 2.

2. න විඤ්ඤාට්ඨාති - සිමු.

3. න ඛොපනෙතං - සිමු.

තෙල කී ය : යම්සේ මම දහම් දක්නෙම් නම් එ පරිද්දෙන් ආයුෂ්මත් තෙරහු මට අවවාද කෙරෙත්වා. ආයුෂ්මත් තෙරහු මට අනුශාසනා කෙරෙත්වා. ආයුෂ්මත් තෙරහු මට දඟුම් කතා කෙරෙත්වා " යි.

මෙසේ කී කල්හි ස්ථවිර භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් ඡන්තහට තෙල කීහු : "ඇවැත්නි, ඡන්තයෙනි, රූපය අනිත්‍ය යැ වේදනාව අනිත්‍ය යැ, සංඥව අනිත්‍ය යැ, සංස්කාරයෝ අනිත්‍යයහ, විඤ්ඤාය අනිත්‍ය යි. රූපය අනාත්ම යැ, වේදනාව අනාත්ම යැ, සංඥව අනාත්ම යැ, සංස්කාර අනාත්ම යැ, විඤ්ඤාය අනාත්ම යි. සියලු සංස්කාරයෝ අනිත්‍යයහ. සියලු ධර්මයෝ අනාත්මයහ" යි.

එ කල්හි ආයුෂ්මත් ඡන්තහට තෙල සිත විය : "මට ද තෙල මෙසේ වෙයි. රූපය අනිත්‍ය යැ, වේදනාව අනිත්‍ය යැ, සංඥව අනිත්‍ය යැ, සංස්කාර අනිත්‍ය යැ, විඤ්ඤාය අනිත්‍ය යි. රූපය අනාත්ම යැ, වේදනාව අනාත්ම යැ, සංඥව අනාත්ම යැ, සංස්කාර අනාත්ම යැ, විඤ්ඤාය අනාත්ම යි. සියලු සංස්කාරයෝ අනිත්‍යයහ. සියලු ධර්මයෝ අනාත්මයහ" යි. වැලි දු මා ගේ සිත සියලු සංස්කාරයන්ගේ සන්තිදීම වූ සියලු උපයින් ගේ දුරලීම වූ තෘෂ්ණායෙහි ක්ෂය කිරීම වූ නො ඇලීම වූ නැවැත්ම වූ නිවනෙහි නො වැද ගනියි, නො පහදියි නො සිටියි, නො බැඳෙයි, තැනිගැනුම ද දඩ් කොට ගැනුම ද උපදියි. වැලි කුමක් මාගේ ආත්මය ද යි මා සිත පෙරළා එයි, දහම් දක්නහුට එසේ නො වෙයි, යම්සේ මම දහම් දක්නෙම් නම් එසෙයින් කවුරු නම් මට දහම් දෙසත් ද" යි.

එ කල්හි ආයුෂ්මත් ඡන්තහට තෙල සිත විය : "ශාස්තෘන් වහන්සේ විසින් වර්ණනා කරන ලද, නුවණැති සමුම්පරුන් විසින් බුහුමන් කරන ලද මේ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ කොසඹූ නුවර සෝසිතාරාමයෙහි වැඩවෙසෙති. යම්සේ මම දහම් දක්නෙම් නම් එ පරිද්දෙන් මට දහම් දෙසන්නට ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ පොහොසත් ද වෙති. ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන් කෙරෙහි එ පමණ විශ්වාසයෙක් ද මට ඇත්තේ ය. මම ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන් වෙත එළැඹෙන්නෙම් නම් මැනවැ" යි,

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් ඡන්ත ස්ථවිර සෙනසුන් සකසා තබා පා සිවුරු ගෙන කොසඹූ නුවර සෝසිතාරාමයෙහි ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන් වෙත එළැඹියේ යැ. එළැඹ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන් සමග සතුටු විය. සතුටු වියයුතු සිහි කටයුතු කපා කොට නිමවා එකත්පසෙක හුන්නේ යැ. එකත් පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් ඡන්ත ස්ථවිර ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන්ට තෙල කී ය : ඇවැත්නි, ආනන්දයෙනි, මම එක්කලෙක මේ බරණැස් නුවර සම්පයෙහි මිග්ග යනම් වූ ඉසිපතනාරාමයෙහි වෙසෙමි. ඇවැත්නි, එ කල්හි මම සවස්කල විවේකයෙන් නැගීසිටියෙමි යතුරු රැගෙන වෙහෙරින් වෙහෙරට එළැඹියෙමි. එළැඹූ ස්ථවිර භික්ෂූන්ට තෙල කීයෙමි : "යම්සේ මම දහම් දක්නෙම් නම් ආයුෂ්මත් තෙරහු මට එසේ අවවාද කෙරෙත්වා. ආයුෂ්මත් තෙරහු මට අනුශාසනා කෙරෙත්වා. ආයුෂ්මත් තෙරහු මට දඟුම්කතා කෙරෙත්වා" යි.

ඇවැත්නි, මෙසේ කී කල්හි ස්ථවිර භික්ෂුහු මට තෙල කීහු : "ඇවැත්නි, ඡන්තයෙනි, රූපය අනිත්‍ය යැ. වේදනාව අනිත්‍ය යැ. සංඥව අනිත්‍ය යැ. සංස්කාර අනිත්‍ය යැ, විඤ්ඤාය අනිත්‍ය යි. රූපය අනාත්ම යැ, වේදනාව අනාත්ම යැ, සංඥව අනාත්ම යැ, සංස්කාර අනාත්ම යැ, විඤ්ඤාය අනාත්ම යි. සියලු සංස්කාරයෝ අනිත්‍යයහ. සියලු ධර්මයෝ අනාත්මයහ" යි.

ඇවැත්නි, ඒ මට තෙල සිත වියැ : “මට ද තෙල මෙසේ වෙයි. රූපය අතීතා යැ. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන අතීතා යි. රූපය අනාත්මයැ වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන අනාත්ම යි. සියලු සංස්කාරයෝ අතීතායහ. සියලු ධර්මයෝ අනාත්මයහ”යි.

වැලි දු මාගේ සිත සියලු සංස්කාරයන්ගේ යන්හිදීම වූ සියලු උපයින්ගේ දුරලීම වූ තෘෂ්ණායෙහි ක්ෂය කිරීම වූ නො ඇල්ම වූ නැවැත්ම වූ නිවනෙහි නො වැදගතියි නො පහදියි, මැනවින් නො සිටියි, නො බැඳෙයි. තැනිගැනුමක් දඩි කොට ගැනුමක් උපදී. “වැලි කීමෙන් මාගේ ආත්මය දෑ”යි සිත පෙරළා එයි. සිවුසය් දහම් දක්නාහට තෙල නො ම වේ. යම්සේ මම දහම් දක්නෙමි නම් කවරෙක් මට එසේ දහම් දෙසන්නේ ද”යි.

ඇවැත්නි ඒ මට තෙල සිත විය : “ශාස්තෘන් වහන්සේ විසින් වර්ණනා කරන ලද නුවණැති සමුම්සරුන් විසින් බුහුමන් කරන ලද මේ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ කොසඹැනුවර සොයාගැනීමෙහි වැඩවෙසෙහි යම්සේ මම දහම් දක්නෙමි නම් එසේ මට දහම් දෙසන්නට ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ පොහොසත් ද වෙති. ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන් කෙරෙහි එ පමණ විශ්වාසයෙකුදු මට ඇත. මම ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන් වෙත එළඹෙන්නෙමි නම් මැනවැ”යි යම්සේ මම දහම් දක්නෙමි නම් එසේ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ මට අවවාද කරන සේක්වා, ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ මට අනුශාසනා කරන සේක්වා, ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ මට දහම් කතා කරන සේක්වා”යි.

මේ පමණෙකිනුදු අපි ආයුෂ්මත් ඡන්තහට සතුටු වීමහ, ආයුෂ්මත් ඡන්ත විසින් ආරාධිතයම්හ. ආයුෂ්මත් ඡන්ත එය හෙළි කෙළේ යැ. (මාන) හුල බිත්තේ ය. ඡන්තයෙනි, කන් යොමු කර, දහම් දැනගන්නට සුදුස්සෙහි. එකල්හි ආයුෂ්මත් ඡන්තහට “දහම් දැනගන්නට සුදුස්සෙමි”යි එ පමණෙකින් ම උදරප්පිති ප්‍රමොදාය උපත.

ඇවැත්නි, ඡන්තයෙනි, කච්චානගොත්ත මහණහට අවවාද කරන භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ හමුයෙහි ම මා විසින් තෙල අසන ලද වෙයි, හමුයෙහි ම පිළිගන්නා ලද ද වෙයි : කච්චානග මෙලෝ වැසි තෙමේ බෙහෙවින් ඇති බව ද නැති බව ද යන දෙක ඇසුරු කෙළේ ය. කච්චානග, ලොකයේ හටගැන්ම තතුසේ වීදසුන් නුවණින් දක්නහුට ලොව යම් නැති බවක් වේ නම් එය නො වෙයි, කච්චානග, ලොකනිරොධය තතු සේ මනා නුවණින් දක්නහුට ලොව යම් ඇති බවක් වේ නම් එය නො වේ. කච්චානග, මෙ ලෝවැසි තෙමේ (නණ්හාදි කාමාදි) උපය උපාදන වීතිබන්ධ ඇත්තේ යැ. මේ තෙමේ ඒ උපය උපාදන දෙකට ද සිතේ පිහිටීම ඇතුළත පිවිසීම අනුසය යන මොවුන්ට ද නො පැමිණේ. මාගේ ආත්මය යි නො ගනී. නො පිහිටයි. උපදනේ දුක ම උපදී. නිරුද්ධ වන්නේ දුක ම නිරුද්ධ වේ යයි සැක නො කෙරේ. විච්චිතිජා නො කෙරේ. පරප්‍රත්‍යය රහිත බැවින් ඔහුට මෙහි ලා දැනීම ම වෙයි. කච්චානග මෙනෙකින් සම්මාදිට්ඨිය වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

“සබ්බමත්ථි”ති ඛො කච්චාන, අයමෙකො අනෙතා, “සබ්බමත්ථි”ති ඛො අයං දුතියො අනෙතා, එතෙ තෙ කච්චාන, උභො අනෙත අනුපගම්ම මජ්ඣේඛින තථාගතො ධම්මං දෙසෙති : “අවිජ්ජාපච්චයා සංඛාරා, සංඛාරාපච්චයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං නාමරූපපච්චයා සලායතනං, සලායතනපච්චයා එසංඝා, එසංඝපච්චයා වේදනා, වේදනාපච්චයා තණ්හා, තණ්හාපච්චයා උපාදානං, උපාදානපච්චයා භවො, භවපච්චයාජාති, ජාතීපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා සම්භවනති, එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛතතිස්ස සමුදයො හොති.

අවිජ්ජායතෙව අසෙසවීරුගතිරෙධං සංඛාරතිරෙධො, සංඛාරතිරෙධො විඤ්ඤාණතිරෙධො, විඤ්ඤාණතිරෙධො නාමරූපතිරෙධො, නාමරූපතිරෙධො සලායතනතිරෙධො, සලායතනතිරෙධො එසංඝතිරෙධො, එසංඝතිරෙධො වේදනාතිරෙධො, වේදනාතිරෙධො තණ්හාතිරෙධො, තණ්හාතිරෙධො උපාදානතිරෙධො, උපාදානතිරෙධො භවතිරෙධො, භවතිරෙධො ජාතීතිරෙධො, ජාතීතිරෙධො ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා නිරුජ්ඣනති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛතතිස්ස නිරෙධො හොති”ති.

එවමෙතා¹ අට්ඨසො ආනන්ද හොති, යෙසං ආයසමන්තානං තාදිසා සමුභවාරයො අනුකම්පනා අත්තාමා මවාදනා අනුසාසකා. ඉදංඤ්ච පන මෙ ආයසමනො ආනන්දස්ස ධම්මදෙසනං සුත්වා ධම්මො අභිසම්මොති.

1. 2. 4. 9.

පඨම රාහුල සුත්තං

1. සංවජ්ඣයං :

අථ ඛො ආයසමා රාහුලො යෙන භගවා තෙඤ්ඤාසංඝකම්. උපසංඝකම්භා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං තිසිදි. එකමන්තං තිසින්නො ඛො ආයසමා රුහුලො භගවන්තා එතදවොච

කථංචු ඛො භනෙන්, ජානෙතො කථං පස්සතො ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ බර්හ්ඨා ච සබ්බනිවේදනස්ස අභිබ්බාරමමිඤ්ඤාරමානානුසයා² හ භොන්තීති ?

යං තිඤ්චි රුහුල, රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පන්නං අජ්ඣිත්තං වා බර්හ්ඨා වා මලාරිකං වා සුඛමං වා හීනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා සබ්බං රූපං “තෙතං මම තෙසොභමස්මි න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථ්ඥානං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සති. යා තාචි වේදනා

1. එවඤ්ච තෙ - සිමු.

2. “අභංකාරමමිඤ්ඤාරමානානුසයා - මජ්ඣං, සා, PTS

කථිවානය, “සියල්ල ඇතැ”යි යන මෙය එක් අත්තයෙකැ, “සියල්ල නැතැ”යි යන මෙය දෙවෙනි අත්ත යයි. කථිවානය, තෙල අත්ත දෙකට නො පැමිණ තථාගතයෝ මැදුම් මඟින් දහම් දෙසති. අවිද්‍යා ප්‍රත්‍යයයෙන් සංස්කාර වෙයි, සංස්කාර ප්‍රත්‍යයයෙන් විඤ්ඤාන වෙයි, විඤ්ඤානප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූප වෙයි, නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් ඡායාතන වෙයි, ඡායාතන ප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශ වෙයි, ස්පර්ශප්‍රත්‍යයයෙන් වේදනා වෙයි, වේදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණා වෙයි, තෘෂ්ණා ප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදාන වෙයි, උපාදාන ප්‍රත්‍යයයෙන් භව වෙයි, භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වෙයි, ජාති ප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ සොකපට්ඨෙව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ චන්තාහ. මෙසේ තෙල කෙවල දුඃඛස්කන්ධයාගේ සමුදය වෙයි.

අවිද්‍යාවෙ ම නිරවශේෂ විරාගනිරෝධයෙන් සංස්කාර නිරෝධය වෙයි, සංස්කාර නිරෝධයෙන් විඤ්ඤානනිරෝධය වෙයි, විඤ්ඤානනිරෝධයෙන් නාමරූපනිරෝධය වෙයි, නාමරූපනිරෝධයෙන් ඡායාතනනිරෝධය වෙයි, ඡායාතනනිරෝධයෙන් ස්පර්ශ නිරෝධය වෙයි, ස්පර්ශනිරෝධයෙන් වේදනානිරෝධය වෙයි, වේදනානිරෝධයෙන් තෘෂ්ණානිරෝධය වෙයි, තෘෂ්ණානිරෝධයෙන් උපාදානනිරෝධය වෙයි, උපාදාන නිරෝධයෙන් භවනිරෝධය වෙයි, භවනිරෝධයෙන් ජාතීනිරෝධය වෙයි, ජාති නිරෝධයෙන් ජරාමරණ සොකපට්ඨෙව දුක්ඛදෙමනස්ස උපායාසයෝ නිරුද්ධ වෙත්. මෙසේ තෙල හුදු දුඃඛරාශීහුගේනිරෝධය වේ යයි.

ඇවැත්නි, ආනන්දයෙනි, යම් කෙනකුන්ට අනුකම්පා කරන වැඩ කැමැති අවිවාද කරන අනුශාසනා කරන ආයුෂ්මතුන් වැනි සමුම්සරහු වෙත්. නම් ඔහු මෙසේ වෙති. ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන්ගේ මේ දම්දෙසුන් අසා මා විසින් දහම් අවබෝධ කරන ලද්දේ යයි.

1. 2. 4. 9.

පළමුවැනි රාහුල සූත්‍රය

91. සැවැත්තුවර :

එ කල්හි ආයුෂ්මත් රාහුල තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පයෙක හුන්නේ ය. එකත්පයෙක හුන් ආයුෂ්මත් රාහුල තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකෙළේ ය :

“වහන්ස, කෙසේ දන්තහුට කෙසේ දක්තහුට මේ සවිඤ්ඤාණක කයෙහින් පිටත සියලු නිමිත්තයන්හින් අභිංකාර (දිට්ඨි) මම්භාර (තණ්හා) මාන යන අනුශය ධර්මයෝ නො වෙත් ද යි ?

රාහුලය, අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පවිටුප්පන්න වූ හෝ ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ ඛාහිර වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුක්ෂ්ම වූ හෝ භීත වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ යම් කිසි රූපයක් වේ ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් රූපයෙකුත් වේ ද ඒ සියලු රූපය “තෙල මාගේ නො වේ තෙල මම නො වෙමි තෙල මාගේ ආත්ම නො වේ” යයි මෙසේ සමාක් ප්‍රඥයෙන් තෙල තතු යේ දකියි, යම් කිසි වේදනාවක් . . . යම් කිසි සංඥාවක් . . . යම් කිසි

-පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා - යෙ කෙචි සඛ්ඛාරා - යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිත්තාභතපච්චුප්පත්තං අජ්ඣතං වා ඛග්ගිං වා ඔලුංඝිකං වා සුමුමං වා හිනං වා පඤ්ඤිතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙසොභමසී න මෙතො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පට්ඨති.

එවං ඛො රුහුල, ජානතො එවං පට්ඨතො ඉමසම්ඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛග්ගිං ව සබ්බනිමිත්තෙහු අභිඛ්ඤාරමමිඛ්ඤාරමානානුසයා න භොනති”ති.

1. 2. 4. 10.

දුතිය රාහුල සුතං

92. භාවජීයං :

එකමතං නිසිනො ඛො අයසො රාහුලො භගවතං එතදවොච :

කථංහු ඛො භනො, ජානතො කථං පට්ඨතො ඉමසම්ඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛග්ගිං ව සබ්බනිමිත්තෙහු අභිංකාරමමිංකාරමානාපගතං මානසං භොති විධිසමතික්කන්තං සන්තං සුචිත්තන්ති ?

යං කිඤ්චි රුහුල, රූපං -පෙ- යං දුරෙ සන්තිකෙ වා සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙසොභමසී, න මෙතො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දිස්වා අනුපාදවිමුත්තො භොති. යා කාචි වෙදනා - පෙ - යා කාචි සඤ්ඤා - යෙ කෙචි සඛ්ඛාරා - යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිත්තාභතපච්චුප්පත්තං අජ්ඣතං වා ඛග්ගිං වා ඔලුංඝිකං වා සුමුමං වා හිනං වා පඤ්ඤිතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙසොභමසී, න මෙතො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දිස්වා අනුපාදවිමුත්තො භොති.

එවං ඛො රුහුල, ජානතො එවං පට්ඨතො ඉමසම්ඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛග්ගිං ව සබ්බනිමිත්තෙහු අභිංකාරමමිංකාරමානාපගතං මානසං භොති විධිසමතික්කන්තං සන්තං සුචිත්තන්ති.

පේරවග්ගො මතුකෙට්ඨො.

තත්තුඤ්ඤානං :

ආනන්දො තිස්සො යමකො අනුරාධො ච වක්කලී අර්ථකො ජනෙතො රාහුලො අපරෙ දුවෙති.

සංස්කාර කෙනෙක් . . . අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පරිවෘත්ත වූ හෝ ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුක්ෂ්ම වූ හෝ භීත වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ යම් කිසි විඥනයක් වේ ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් විඥනයකුත් වේ ද, ඒ සියලු විඥනය "තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි තෙල මාගේ ආත්මය නො වේ" යයි මෙසේ සමාක් ප්‍රඥයෙන් තෙල ඇති සැටි දකියි.

රාහුල, මෙසේ දන්තනුට මෙසේ දක්නනුට මේ සවිඤ්ඤාණක කයෙහිත් බැහැර සියලු නිමිත්තයන්හිත් අභිකාර මමිකාර මානානුසයයෝ නො වෙති යි.

1. 2. 4. 10.

දෙවැනි රාහුල සූත්‍රය

92. සැවැත්තුවර :

එකක් පයෙක හුන් ආසුෂ්මත් රාහුල තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කෙළේ ය :

"වහන්ස, කෙසේ දන්තාභට කෙසේ දක්තාභට මේ සවිඤ්ඤාණක කයෙහිත් බැහැර සියලු නිමිත්තයන්හිත් අභිකාර මමිකාර මානානුසයෙන් වෙන් වූ මාන කොටසුන් ඉක්මවූ සන්තූන් වූ මොනොවට මිදුණු සිත වේ ද ?" යි.

රාහුලය, . . . යම් කිසි රූපයක් වේ ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් රූපයකුත් වේ ද, ඒ සියලු රූපය 'තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වේ' යයි මෙසේ තෙල තතු සේ මනා නුවණින් දක උපාදාන රහිත වූ මිදුණේ වෙයි යම් කිසි වේදනාවක් . . . යම් කිසි සංඥාවක් . . . යම් කිසි සංස්කාර කෙනෙක් . . . අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පරිවෘත්ත වූ හෝ ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුක්ෂ්ම වූ හෝ භීත වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ යම් කිසි විඥනයක් වේ ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් විඥනයකුත් වේ ද, ඒ සියලු විඥනය 'තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වේ' යයි මෙසේ තෙල තතු සේ මනා නුවණින් දක උපාදාන රහිත වූ මිදුණේ වෙයි.

රාහුලය, මෙසේ දන්තා මෙසේ දක්තා පුද්ගලභට මේ සවිඤ්ඤාණක කයෙහිත් පිටත සියලු නිමිත්තයන්හිත් අභිධිකාර (දිට්ඨි) මමිධිකාර (තණ්හා) මානානුසයෙන් වෙන් වූ මාන කොටසුන් ඉක්ම වූ සන්තූන් වූ මැනවින් මිදුණු සිත වේ යි.

සිවුවැනි පෙර වර්ග යි

එහි උද්‍යය :

ආනන්ද, තිස්ස, යමක, අනුරාධ, වක්කලී, අස්සජී, ඛෙමක, ජන්ත යන සූත්‍ර ද, අනෙක් රාහුල සූත්‍ර දෙක ද යි සූත්‍ර දශයෙකි.

5. පුළුල්වග්ගො

1. 2. 5. 1.

නදී සුතනං

93. සංවත්සරය :

සෙත්තප්පං භික්ඛවෙ, නදී පබ්බතෙත්තං ඔහාරිති දුර්ඛගමා සිංහසොකා, තස්සා උභොත්ත නිරෝධ්වා කාසා වෙපි ජාතා අස්සු. තෙ නං අජේඛාලලේඛය්‍යං, කුසා වෙපි ජාතා අස්සු. තෙ නං අජේඛාලලේඛය්‍යං. බබ්බජා වෙපි ජාතා අස්සු. තෙ නං අජේඛාලලේඛය්‍යං. බිරණා වෙපි ජාතා අස්සු. තෙ නං අජේඛාලලේඛය්‍යං. රුක්ඛා වෙපි ජාතා අස්සු. තෙ නං අජේඛාලලේඛය්‍යං.

තස්සා පුරිසො සොතෙන චුය්‍යමානො කාසෙ වෙපි ගණේග්ගය, තෙ පලුජේග්ගය්‍යං. සො තතො නිදනං අනග්ගසංඝං ආපජේග්ගය. කුසෙ වෙපි ගණේග්ගය තෙ පලුජේග්ගය්‍යං. සො තතො නිදනං අනග්ගසංඝං ආපජේග්ගය බබ්බජේ වෙපි ගණේග්ගය තෙ පලුජේග්ගය්‍යං. සො තතො නිදනං අනග්ගසංඝං ආපජේග්ගය. බිරණෙ වෙපි ගණේග්ගය තෙ පලුජේග්ගය්‍යං. සො තතො නිදනං අනග්ගසංඝං ආපජේග්ගය. රුක්ඛෙ වෙපි ගණේග්ගය. තෙ පලුජේග්ගය්‍යං. සො තතො නිදනං අනග්ගසංඝං ආපජේග්ගය.

ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අස්සුතවා පුපුර්ජනො අරියානං අදස්සාචි අරියධම්මස්ස අකොච්ඡෙ අරියධම්මෙ අච්ඡිනො, සප්පරිසානං අදස්සාචි සප්පරිසධම්මස්ස අකොච්ඡෙ සප්පරිසධම්මෙ අච්ඡිනො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, රූපවතනං වා අත්තානං, අත්තති වා රූපං, රූපස්මි වා අත්තානං, තස්ස තං රූපං පලුජති. සො තතො නිදනං අනග්ගසංඝං ආපජති

චේදනං අත්තතො සමනුපස්සති -පෙ- වේදනාය වා අත්තානං. තස්ස සංචේදනං පලුජති. සො තතො නිදනං අනග්ගසංඝං ආපජති. සංඝායං -පෙ- සංඝාරෙ අත්තතො සමනුපස්සති. සංඝාරවතනං වා අත්තානං අත්තති වා සංඝාරෙ සංඝාරෙත්ත වා අත්තානං, තස්ස තෙ සංඝාරා පලුජති. සො තතො නිදනං අනග්ගසංඝං ආපජති. විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති. විඤ්ඤාණවතනං වා අත්තානං, අත්තති වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණස්මි වා අත්තානං. තස්ස තං විඤ්ඤාණං පලුජති. සො තතො නිදනං අනග්ගසංඝං ආපජති.

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවං වා අනිවං වාති?

අනිවං භන්තෙ,

1. උභතො නිරෝ - සිද්ධි.
උභතො නිරෝධ - ස්වා.

5. පුළුල් වර්ගය

1. 2. 5. 1

නදී සුත්‍රය

93. සැවැත්කුවර :

මහණෙනි, යම්යෙක් පර්වතයෙන් ගලා බස්නා, දියෙහි වැටුණු වැටුණු දෑ පහළට ගෙන යන, දුරට ගමන් කරන, වේගවත් ජලධාරා ඇති නදියක් වේ ද, ඉදින් එහි දෙකෙර හටගත් වැලුක් තෘණයෝ වෙන් ද, ඔහු ඒ නදිය එල්බ ගන්නාහ. ඉදින් හටගත් කුඹ තෘණයෝ වෙන් ද, ඔහු ඒ නදිය එල්බ ගන්නාහ. ඉදින් හටගත් බඩුස් තෘණයෝ වෙන් ද, ඔහු ඒ නදිය එල්බ ගන්නාහ. ඉදින් හටගත් සුවිදහොට තෘණයෝ වෙන් ද, ඔහු ඒ නදිය එල්බ ගන්නාහ. ඉදින් හටගත් (එරඩු ආදී දුබල) වෘක්ෂයෝ වෙන් ද, ඔහු ඒ නදිය එල්බ ගන්නාහ.

ඒ නදියේ සැබ පහරින් පහතට ගෙන යනු ලබන (පාවෙන) පුරුෂයෙක් ඉදින් ඒ වැලුක් එල්බ ගන්නේ ද, ඒ තෘණ සිඳෙන්නේ යැ. හේ ඒ හේතු කොට ඇති බලවත් ව්‍යාප්ත පැමිණෙන්නේ යැ. ඉදින් කුසතණ ගන්නේ ද, ඒ තෘණ සිඳෙන්නේ යැ. හේ ඒ හේතු කොට ඇති බලවත් ව්‍යාප්ත පැමිණෙන්නේ යැ. ඉදින් බඩුස් තණ ගන්නේ ද, ඒ තෘණ සිඳෙන්නේ යැ. හේ ඒ හේතු කොට ඇති බලවත් ව්‍යාප්ත පැමිණෙන්නේ යැ. ඉදින් සුවිදහොට ගන්නේ ද, ඒ තෘණ සිඳෙන්නේ යැ. හේ ඒ හේතු කොට ඇති බලවත් ව්‍යාප්ත පැමිණෙන්නේ යැ. ඉදින් රුක් ගන්නේ ද, ඒ රුක් සිඳෙන්නේ යැ, හේ ඒ හේතු කොට ඇති බලවත් ව්‍යාප්ත පැමිණෙන්නේ යැ.

මහණෙනි, එසෙයින් ම බුද්ධාදී ආර්යයන් නො දක්නා ආර්යාධර්මයෙහි අදක්ෂ, ආර්යාධර්මයෙහි නො හික්මුණු, බුද්ධාදී සන්තප්පරුපයන් නො දක්නා, සන්තප්පරුපයෙහි අදක්ෂ, සන්තප්පරුපයෙහි නො හික්මුණු අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන රූපය ආත්ම විසින් දකියි, රූපවත් ආත්මය හෝ, රූපය ආත්මයෙහි ලා හෝ ආත්මය රූපයෙහි ලා හෝ දකියි. ඔහුට ඒ රූපය නැසෙයි. හෙ ඒ නිදන කොට ඇති මහත් ව්‍යාප්ත පැමිණෙයි.

වේදනාව ආත්ම යයි දකියි ... වේදනාවෙහි ආත්මය පවතී යයි හෝ දකියි. ඔහුගේ ඒ වේදනාව නැසෙයි. හෙ ඒ හේතු කොට ඇති මහත් ව්‍යාප්ත පැමිණෙයි, සංඤ්චි ... සංස්කාර ආත්මය යි දකියි, ආත්මය සංස්කාර ඇත්තෙකැ යි හෝ ආත්මයෙහි සංස්කාර පවතී යි හෝ සංස්කාරයන්හි ආත්මය පවතී යි හෝ දකියි. ඔහුගේ ඒ සංස්කාරයෝ නැසෙයි, හේ ඒ හේතු කොට ඇති බලවත් ව්‍යාප්ත පැමිණෙයි, විඤ්ඤාන ආත්මය යි දකියි, ආත්මය විඤ්ඤාන ඇත්තෙකැ යි හෝ ආත්මයෙහි විඤ්ඤාන පවතී යි හෝ විඤ්ඤානෙහි ආත්මය පවතී යි හෝ දකියි, ඔහුගේ ඒ විඤ්ඤාන නැසෙයි. හේ ඒ හේතු කොට බලවත් දුක්ඛ පැමිණේ.

මහණෙනි, ඒ කිමැයි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යං පනාතිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති?

දුක්ඛං හනෙත,

යං පනාතිච්චං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං කල්ලං හු තං සමනුපසයිතුං :
“එතං මම එසො‘හමස්මි, එසො මෙ අත්තාති?”.

නො හෙතං හනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා
අනිච්චං වාති?

අනිච්චං හනෙත -පෙ-.

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ -පෙ- නාපරං ඉත්තතායාති පජානාතිති.

1. 2. 5. 2.

පුප්ඵ සුත්තං

94. සංවජ්ඣයං :

නාහං භික්ඛවෙ, ලොකෙන විවදුමි. ලොකො ව¹ බො භික්ඛවෙ,
මයා විවදති. න භික්ඛවෙ, ධම්මවාදී කෙනපි ලොකස්මි. විවදති.

යං භික්ඛවෙ, නත්තිසම්මතං ලොකෙ පණ්ඩිතානං අහවපි තං
නත්ති වදාමි.² යං භික්ඛවෙ, අත්තිසම්මතං ලොකෙ පණ්ඩිතානං අහවපි
තං අත්ති වදාමි.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, නත්තිසම්මතං ලොකෙ පණ්ඩිතානං යමහං
නත්ති වදාමි.

රූපං භික්ඛවෙ, නිච්චං බුච්චං සංස්සතං අවිපරිතාමධම්මං නත්ති
සම්මතං ලොකෙ පණ්ඩිතානං අහවපි තං නත්ති වදාමි. වේදනා නිච්චං
බුච්චං සංස්සතං අවිපරිතාමධම්මං නත්තිසම්මතං ලොකෙ පණ්ඩිතානං
අහවපි තං නත්ති වදාමි. සඤ්ඤා -පෙ- සඛාරා නිච්චං බුච්චං සංස්සතං
අවිපරිතාමධම්මං නත්තිසම්මතං ලොකෙ පණ්ඩිතානං අහවපි තං නත්ති
වදාමි. විඤ්ඤාණං නිච්චං බුච්චං සංස්සතං අවිපරිතාමධම්මං නත්තිසම්මතං
ලොකෙ පණ්ඩිතානං අහවපි තං නත්ති වදාමි. ඉදං බො භික්ඛවෙ,
නත්තිසම්මතං ලොකෙ පණ්ඩිතානං යමහං නත්ති වදාමි.³

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, අත්තිසම්මතං ලොකෙ පණ්ඩිතානං යමහං අත්ති
වදාමි.

රූපං භික්ඛවෙ, අනිච්චං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අත්තිසම්මතං
ලොකෙ පණ්ඩිතානං අහවපි තං අත්ති වදාමි. වේදනා අනිච්චං දුක්ඛං
විපරිතාමධම්මං අත්තිසම්මතං ලොකෙ පණ්ඩිතානං අහවපි තං අත්ති
වදාමි, සඤ්ඤා -පෙ- සඛාරා අනිච්චං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අත්ති
සම්මතං ලොකෙ පණ්ඩිතානං අහවපි තං අත්ති වදාමි. විඤ්ඤාණං
අනිච්චං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අත්තිසම්මතං ලොකෙ පණ්ඩිතානං
අහවපි තං අත්ති වදාමි.

1. ලොකොව - මජ්ඣං.

2. නත්ති වදාමි - මජ්ඣං.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේද ? සුව හෝ වේද යි.?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වන සැහැටි නම් එය " තෙල මාගේ යැ. තෙල මම වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම යයි දක්නට පුදුසු ද ? " යි.

වහන්ස, මෙය සුඤ්ඤානො වේ ම ය.

වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාරයෝ ... විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ වෙන් ද, අනිත්‍ය හෝ වෙන් ද ? යි.

වහන්ස, අනිත්‍ය ය

මහණෙනි, එහෙයින් මෙහි ... මේ රහත් බව පිණිස අන් කිසෙක් නැතැ යි දනගනී යි.

1. 2. 5. 2.

පුපථ සූත්‍රය

94. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මම ලෝකයා සමග විවාද නො කරමි. මහණෙනි, ලෝකයා වූ කලී මා සමග විවාද කෙරෙයි. මහණෙනි, ධර්මවාදියෙක් ලොව කිසිවකු සමග විවාද නො කෙරෙයි.

මහණෙනි, ලොව පණ්ඩිතයන් විසින් යමෙක් නැතැ යි සම්මත නම් මම ද එය නැතැ යි කියමි. මහණෙනි, ලොව යමෙක් පණ්ඩිතයන් විසින් ඇතැ යි සම්මත නම් මම ද එය ඇතැ යි කියමි.

මහණෙනි, මම යමක් නැතැ යි කියමි ද, ලොව එ බඳු කිමෙක් පණ්ඩිතයන් විසින් නැතැ යි සම්මත ද යත් :

මහණෙනි, නිත්‍ය ධ්‍රැව ශාස්වත අවිපරිණාමධර්ම රූපයක් ලොව නැතැ යි පණ්ඩිතයන් විසින් සම්මත යැ. මම ද එය නැතැ යි කියමි. නිත්‍ය ධ්‍රැව ශාස්වත අවිපරිණාමධර්ම වේදනාවක් නැතැ යි පණ්ඩිතයන් විසින් සම්මත යැ. මම ද එය නැතැ යි කියමි. සංඥාවක් ... නිත්‍ය ධ්‍රැව ශාස්වත අවිපරිණාමධර්ම සංස්කාර ලොව නැතැ යි පණ්ඩිතයන් විසින් සම්මත යැ. මම ද එය නැතැ යි කියමි. නිත්‍ය ධ්‍රැව ශාස්වත අවිපරිණාමධර්ම විඤ්ඤානයක් ලොව නැතැ යි පණ්ඩිතයන් විසින් සම්මත යැ. මම ද එය නැතැ යි කියමි. මහණෙනි, මම යමක් නැතැ යි කියමි ද, මේ වූකලී ලෝකයෙහි පණ්ඩිතයන් විසින් නැතැ යි සම්මත යි.

මහණෙනි, මම යමෙක් ඇතැ යි කියමි ද, ඒ කිමෙක් ලොව පණ්ඩිතයන් විසින් ඇතැ යි සම්මත ද යත් :

මහණෙනි, අනිත්‍ය, දුඃඛ, විපරිණාමධර්ම රූපයක් ලොව ඇතැ යි පණ්ඩිතයන් විසින් සම්මත ය. මම ද එය ඇතැ යි කියමි. අනිත්‍ය, දුඃඛ, විපරිණාමධර්ම වේදනාවක් ලොව ඇතැ යි පණ්ඩිතයන් විසින් සම්මත යැ, මම ද එය ඇතැ යි කියමි. සංඥාවක් ... අනිත්‍ය දුඃඛ විපරිණාමධර්ම සංස්කාර ලොව ඇතැ යි පණ්ඩිතයන් විසින් සම්මත යැ. මම ද එය ඇතැ යි කියමි. අනිත්‍ය, දුඃඛ, විපරිණාමධර්ම විඤ්ඤානයක් පණ්ඩිතයන් විසින් ලොව ඇතැ යි සම්මත යැ, මම ද එය ඇතැ යි කියමි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉදං ඛො භික්ඛවෙ, අභිසම්මිතං ලොකෙ පඤ්චිතානං යමහං අභිජී වදාමි.

අභි භික්ඛවෙ, ලොකෙ ලොකඛලෙමා, යං¹ තථාගතො අභිසම්මුඤ්ඤිති අභිසමෙති අභිසම්මුඤ්ඤිතා අභිසමෙතා ආවික්ඛති දෙසෙති පඤ්ඤපෙති පට්ඨපෙති විවරති විහජති උත්තානිකරොති. කිඤ්ච භික්ඛවෙ, ලොකෙ ලොකඛලෙමා යං තථාගතො අභිසම්මුඤ්ඤිති, අභිසමෙති. අභිසම්මුඤ්ඤිතා අභිසමෙතා ආවික්ඛති දෙසෙති, පඤ්ඤපෙති, පට්ඨපෙති විවරති විහජති උත්තානිකරොති?

රූපං භික්ඛවෙ, ලොකෙ ලොකඛලෙමා, තං තථාගතො අභිසම්මුඤ්ඤිති අභිසමෙති, අභිසම්මුඤ්ඤිතා අභිසමෙතා ආවික්ඛති දෙසෙති පඤ්ඤපෙති පට්ඨපෙති විවරති විහජති උත්තානිකරොති. යො භික්ඛවෙ, තථාගතෙන ඵලං ආවික්ඛිතමානෙ දෙසිතමානෙ පඤ්ඤපිතමානෙ පට්ඨපිතමානෙ විවරිතමානෙ විහජිතමානෙ උත්තානිකසිරිමානෙ හ ජානාති හ පසාති තමහං භික්ඛවෙ, බාලං පුට්ඨජ්ඣං අකිං අවික්ඛිතං අජානනං අපසානනං කිනති කරෙමි.

වෙදනා භික්ඛවෙ, ලොකෙ ලොකඛලෙමා - පෙ - සඤ්ඤ භික්ඛවෙ ලොකෙ ලොකඛලෙමා - පෙ - සඤ්ඤ භික්ඛවෙ, ලොකෙ ලොකඛලෙමා - පෙ - විඤ්ඤාණං භික්ඛවෙ, ලොකෙ ලොකඛලෙමා. තං තථාගතො අභිසම්මුඤ්ඤිති අභිසමෙති, අභිසම්මුඤ්ඤිතා අභිසමෙතා ආවික්ඛති දෙසෙති පඤ්ඤපෙති පට්ඨපෙති විවරති විහජති උත්තානිකරොති. යො භික්ඛවෙ, තථාගතෙන ඵලං ආවික්ඛිතමානෙ දෙසිතමානෙ පඤ්ඤපිතමානෙ පට්ඨපිතමානෙ විවරිතමානෙ විහජිතමානෙ උත්තානිකසිරිමානෙ හ ජානාති හ පසාති. තමහං භික්ඛවෙ, බාලං පුට්ඨජ්ඣං අකිං අවික්ඛිතං අජානනං අපසානනං කිනති කරෙමි.

සෙත්ථාපි භික්ඛවෙ, උපපලං වා පදුමං වා පුණ්ඩරිකං වා උදකෙ ජානං උදකෙ සංවඤ්ඤාං උදකා අවුක්ඛමි ධාමි. අනුපලිතං උදකෙන, ඵලමෙව ඛො භික්ඛවෙ, තථාගතො ලොකෙ ජාතො ලොකෙ සංවඤ්ඤා ලොකො අභිභුසා විහරති අනුපලිතො ලොකෙතාමි.

1. 2. 5. 3.

පේණපිණ්ඩපම සුත්තං.

95. එකං සමයං භගවා අසුජක්ඛායං^{*} විහරති ගඛාය නදිය තිරෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතඨි: 'භික්ඛවොති, හදනො'ති තෙ භික්ඛු භගවතො පට්ටකොසාසු. භගවා එතදවොච:

1. තං - මජ්ඣං, ස්‍යා.
2. ගඛවට්ඨං - සි, ස්‍යා.
3. අකොජ්ඣායං - සි 2.

* මෙම පොතෙහි පටුන, 8වූ අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මහණෙනි, මම යමෙක් ඇතැයි කියමි ද, මෙය වූකලී පණ්ඩිතයන් විසින් ලොව ඇතැයි සම්මත යි.

මහණෙනි, තථාගත තෙමේ යමක් මොනොවට අවබෝධ කෙරෙයි ද, මොනොවට දනගනියි ද, මොනොවට අවබෝධ කොට මොනොවට දනගෙන කියයි ද, දෙශනා කෙරෙයි ද, පනවයි ද, පිහිටුවයි ද, විවරණ කෙරෙයි ද, බෙදයි ද, උඩුහුරු කෙරෙයි ද, ඒ ලොකධර්මය (ස්කන්ධ පඤ්චකය) ලොව ඇති. මහණෙනි, තථාගත තෙමේ යමක් මැනවින් අවබෝධ කෙරෙයි නම් මනාකොට දනගනියි නම් අවබෝධ කොට දන කියා නම් දෙශනා කෙරේ නම් පනවා නම් පිහිටුවා නම් විවරණය කෙරේ නම්, බෙද නම් උඩුහුරු කෙරේ නම් ලොව ඒ ලොකධර්මය කීමෙක යන් :

මහණෙනි, රූපය ලොව ලොකධර්මයෙකි. තථාගත තෙමේ එය මැනවින් අවබෝධ කෙරෙයි, මැනවින් දනගනියි. මැනවින් අවබෝධ කොට මැනවින් දනගෙන කියයි. දෙයයි, පනවයි, පිහිටුවයි, විවරණ කෙරෙයි, බෙදයි, උඩුහුරු කෙරෙයි. මහණෙනි, තථාගතයන් විසින් මෙසේ කියනු ලබන කල්හි දෙශනා කරනු ලබන කල්හි පනවනු ලබන කල්හි පිහිටුවනු ලබන කල්හි විවරණ කරනු ලබන කල්හි බෙදනු ලබන කල්හි උඩුහුරු කරනු ලබන කල්හි යමෙක් නො දනී නම් නො දකී නම් මහණෙනි, අන්ධ වූ ඇස් නැති නො දන්නා නො දක්නා ඒ බාල පුහුදුන්හට මම කුමක් කෙරෙමි ද ?

මහණෙනි, වේදනාව ලොවැ ලොකධර්මයෙකි . . . මහණෙනි, සංඥාව ලොවැ ලොකධර්මයෙකි . . . මහණෙනි, සංස්කාරයෝ ලොවැ ලොකධර්මයෝ ය මහණෙනි, විඤ්ඤාය ලොවැ ලොකධර්මයෙකි. තථාගත තෙමේ එය මැනවින් අවබෝධ කෙරෙයි, මැනවින් දනගනී. මැනවින් අවබෝධ කොට මැනවින් දන කියයි, දෙශනා කෙරෙයි, පනවයි, පිහිටුවයි, විවරණ කෙරෙයි, බෙදයි, උඩුහුරු කෙරෙයි. මහණෙනි, තථාගතයන් විසින් මෙසේ කියනු ලබන කල්හි දෙශනා කරනු ලබන කල්හි පනවනු ලබන කල්හි පිහිටුවනු ලබන කල්හි විවරණ කරනු ලබන කල්හි බෙදනු ලබන කල්හි උඩුහුරු කරනු ලබන කල්හි යමෙක් නො දනීයි නො දකීයි නම්, මහණෙනි, අන්ධ වූ ඇස් නැති නො දන්නා නො දක්නා ඒ බාලපුහුදුන්හට මම කුමක් කෙරෙමි ද ?

මහණෙනි, දියෙහි හටගත් දියෙහි වැඩුණු උපුලෙක් හෝ පියුමෙක් හෝ හෙළපියුමෙක් හෝ දියෙන් නැති දියෙන් නො ගැටී යමසේ සිටුවනේ ද මහණෙනි, එසෙයින් ම තථාගත තෙමේ ලොවැ උපන්නේ ලොවැ වැඩුණේ ලොව මැඩගෙන ලොකයා හා නො ගැටී වාස කෙරේ යි.

1. 2. 5. 3.

ඵණ පිණ්ඩුපම සූත්‍රය

95. එක්සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අයොධ්‍යා නගර සමීපයෙහි ගංගා නම් ගංඉවුරෙහි වැඩවසන සේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණෙනි, යි හික්ෂුන් ඇමතු සේක. පින්වතුන් වහන්සැ යි ඒ හික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්සූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක :

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, අයං ගම්මානාදි මහනතං ථෙණපිණ්ඩං අවහෙය්‍ය තමෙතං චක්ඛුමා පුරිසො පසෙය්‍ය නිජ්ඣායෙය්‍ය යොනිසො උපපරිකෙඛය්‍ය, තස්ස තං පසුනො නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරිකෙඛතො රිතතකඤ්ඤෙව බායෙය්‍ය තුව්ඡකඤ්ඤෙව, බායෙය්‍ය, අසාරකඤ්ඤෙව, බායෙය්‍ය කිං හි සියා භික්ඛවෙ, ථෙණපිණ්ඩං¹ සාරෙ?

ඵවමෙවි ඛො භික්ඛවෙ, යං කිඤ්චි රූපං අභිතානාගතපච්චුප්පනතං අජ්ඣතතං වා බහිඤා වා ඔලාරිකං වා සුඛුමං වා හීනං වා පණ්ණිතං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා, තං භික්ඛු පසුනති නිජ්ඣායති යොනිසො උපපරිකෙඛති. තස්ස තං පසුනො නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරිකෙඛතො රිතතකඤ්ඤෙව බායති තුව්ඡකඤ්ඤෙව බායති අසාරකඤ්ඤෙව බායති කිං හි සියා භික්ඛවෙ, රූපෙ සාරෙ?

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සරද්ධමයෙ ඵලලුච්ඡිතකෙ දෙවෙ විස්සන්තෙ උදකෙ උදකචුබ්බුලං¹ උපපජ්ඣති වෙව නිරුජ්ඣති ව. තමෙතං චක්ඛුමා පුරිසො පසෙය්‍ය නිජ්ඣායෙය්‍ය යොනිසො උපපරිකෙඛය්‍ය, තස්ස තං පසුනො නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරිකෙඛතො රිතතකඤ්ඤෙව බායෙය්‍ය තුව්ඡකඤ්ඤෙව බායෙය්‍ය අසාරකඤ්ඤෙව බායෙය්‍ය. කිං හි සියා භික්ඛවෙ උදකචුබ්බුලෙ සාරෙ?

ඵවමෙවි ඛො භික්ඛවෙ, යා කාචි වෙදනා අභිතානාගතපච්චුප්පනතා අජ්ඣතතං වා බහිඤා වා ඔලාරිකං වා සුඛුමං වා හීනං වා පණ්ණිතං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා, තං භික්ඛු පසුනති නිජ්ඣායති යොනිසො උපපරිකෙඛති. තස්ස තං පසුනො නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරිකෙඛතො රිතතකඤ්ඤෙව බායති. තුව්ඡකඤ්ඤෙව බායති අසාරකඤ්ඤෙව බායති. කිං හි සියා භික්ඛවෙ, වෙදනාය සාරෙ?

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ඕමානං පච්ඡිමෙ මාසෙ සීතෙ මජ්ඣනතිකෙ කාලෙ මරීචි ඵන්දනී, තමෙතං චක්ඛුමා පුරිසො පසෙය්‍ය නිජ්ඣායෙය්‍ය යොනිසො උපපරිකෙඛය්‍ය, තස්ස තං පසුනො නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරිකෙඛතො රිතතකඤ්ඤෙව බායෙය්‍ය තුව්ඡකඤ්ඤෙව බායෙය්‍ය අසාරකඤ්ඤෙව බායෙය්‍ය. කිං හි සියා භික්ඛවෙ, මරීචිකාය සාරෙ?

ඵවමෙවි ඛො භික්ඛවෙ, යා කාචි සඤ්ඤා අභිතානාගතපච්චුප්පනතා -පෙ- යා දුරෙ සනතිකෙ වා, තං භික්ඛු පසුනති නිජ්ඣායති යොනිසො උපපරිකෙඛති. තස්ස තං පසුනො නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරිකෙඛතො රිතතකඤ්ඤෙව බායති තුව්ඡකඤ්ඤෙව බායති. අසාරකඤ්ඤෙව බායති. කිං හි සියා භික්ඛවෙ, සඤ්ඤාය සාරෙ?

1. ථෙණපිණ්ඩස්ස - සි.මු.

2. උදකචුබ්බුලං - මජ්ඣිම, උදකෙ චුබ්බුලං P.T.S.

මහණෙනි, යම්සේ මේ "ගංගා" නදිය මහත් පෙණපිඩක් එළවන්නේ ද, ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් තෙල පෙණපිඩ දක්නේ යැ. සිතන්නේ යැ., නුවණින් පිරික්සන්නේ ය. දක්නා, සිතන, නුවණින් පිරික්සන ඔහුට එය හිස් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ ය. බොල් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ ය. හර නැත්තක් සේ ම වැටහෙන්නේ ය. මහණෙනි, කිම, පෙණපිඩෙහි හරයෙක් වන්නේ ද ?

මහණෙනි, එසෙයින් ම අතීත-අනාගත-පවිටුප්පන්න ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුක්ෂම වූ හෝ භීත වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ යම් කිසි රූපයෙක් වේ ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් රූපයෙකුත් වේ ද, මහණ එය දකියි, සිතයි, නුවණින් පිරික්සයි. දකින, සිතන, නුවණින් පිරික්සන ඔහුට එය හිස් වූවක් සේ ම වැටහෙයි. බොල් වූවක් සේ ම වැටහෙයි. හර නැත්තක් සේ ම වැටහෙයි. මහණෙනි, කිම, රූපයෙහි හරයෙක් වන්නේ ද ?

මහණෙනි, යම්සේ සරත්කල මහත්පොද ඇති වැස්ස වස්නා කල්හි දියෙහි දියබුබුළෙක් හටගන්නේත් වේ ද, නැයෙන්නේත් වේ ද, ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් තෙල දිය බුබුළු දක්නේ යැ. සිතන්නේ යැ. නුවණින් පුනපුනා පිරික්සන්නේ යැ. දකින සිතන නුවණින් පිරික්සන ඔහුට එය හිස් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ. බොල් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ, හර නැත්තක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ. මහණෙනි, කිම, දියබුබුළෙහි හරයෙක් වන්නේ ද ?

මහණෙනි, එසෙයින් ම අතීත-අනාගත-පවිටුප්පන්න ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුක්ෂම වූ හෝ භීත වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ යම් කිසි වේදනාවක් ඇත් ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් වේදනාවකුත් ඇත් ද, මහණ එය දකියි, සිතයි, නුවණින් පිරික්සයි. දකින සිතන නුවණින් පිරික්සන ඔහුට එය හිස් වූවක් සේ ම වැටහෙයි, බොල් වූවක් සේ ම වැටහෙයි, හර නැත්තක් සේ ම වැටහෙයි. මහණෙනි, කිම, වේදනායෙහි භාරයෙක් ඇත්තේ ද ?

මහණෙනි, යම්සේ ගිම්කල පැසුරුමස මධ්‍යාහ්නයෙහි මිඛ්භු සැලේ ද, ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් තෙල මිඛ්භු දක්නේ යැ. සිතන්නේ යැ, නුවණින් පිරික්සන්නේ යැ. බලන සිතන නුවණින් පිරික්සන ඔහුට එය හිස් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ, බොල් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ, හර නැත්තක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ. මහණෙනි, කිම, මිඛ්භුවෙහි හරයෙක් වන්නේ ද ?

මහණෙනි, එසෙයින් ම අතීත-අනාගත-පවිටුප්පන්න . . . යම් කිසි සංඥාවක් ඇත් ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් සංඥාවකුත් ඇත් ද, මහණ එය දකියි, සිතයි., නුවණින් පිරික්සයි. දකින සිතන නුවණින් පිරික්සන ඔහුට එය හිස් වූවක් සේ ම වැටහෙයි, බොල් වූවක් සේ ම වැටහෙයි, හර නැත්තක් සේ ම වැටහෙයි. මහණෙනි, කිම, සංඥායෙහි හරයෙක් වන්නේ ද ?

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො සාරත්තිකො සාරගවෙසී සාරපරි-
යෙසනං චරමානො තිණ්‍හං කුරාරිං ආදාය වනං පවිසෙය්‍ය, සො
තත්ථ පසෙය්‍ය මහනං කදලිකකිං උජුං නවං අකුකකුකජානං¹
තමෙනං මූලෙ ඡිද්දෙය්‍ය, මූලෙ ඡෙත්වා අග්ගෙ ඡිද්දෙය්‍ය, අග්ගෙ ඡෙත්වා
පත්තවට්ඨිං. විනිබ්බුජෙය්‍ය, සො තත්ථ පත්තවට්ඨිං. විනිබ්බුජනො
ථෙග්ගුට්ඨි භාගිගවෙජ්‍ය. කුතො සාරං? තමෙනං චක්ඛුමා පුරිසො
පසෙය්‍ය නිජ්ඣායෙය්‍ය යොනිසො උපපරිකෙකිය, තස්ස නං පස්සතො
නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරිකවතො රිත්තකඤ්ඤව ඛායෙය්‍ය
තුච්ඡකඤ්ඤව ඛායෙය්‍ය අසාරකඤ්ඤව ඛායෙය්‍ය. කිං හි සියං
භික්ඛවෙ, කදලිකකිං සාරො?

ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙවි සඛ්ඛාරා අනිතානාගතපච්චුප්පනා
අජ්ඣතං වා බහිඤ්ඤා වා ඔලාරිකා වා සුබ්බමං වා ගීතං වා පණීතං වා
යෙ දුරෙ සනතිකෙ වා, තං භික්ඛු පස්සති නිජ්ඣායති යොනිසො
උපපරිකවති, තස්ස නං පස්සතො නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරිකවතො
රිත්තකඤ්ඤව ඛායති තුච්ඡකඤ්ඤව ඛායති අසාරකඤ්ඤව ඛායති.
කිං හි සියං භික්ඛවෙ, සඛ්ඛාරෙසු සාරො?

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මායාකාරො වා මායාකාරනෙතවාසී වා
වාතුමහාපථො මායං විදංසෙය්‍ය, තමෙනං චක්ඛුමා පුරිසො පසෙය්‍ය
නිජ්ඣායෙය්‍ය යොනිසො උපපරිකෙකිය, තස්ස නං පස්සතො
නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරිකවතො රිත්තකඤ්ඤව ඛායෙය්‍ය
තුච්ඡකඤ්ඤව ඛායෙය්‍ය අසාරකඤ්ඤව ඛායෙය්‍ය. කිං හි සියං
භික්ඛවෙ, මායාය සාරො?

ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිතානාගත-
පච්චුප්පනං අජ්ඣතං වා බහිඤ්ඤා වා ඔලාරිකං වා සුබ්බමං වා ගීතං වා
පණීතං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා, තං භික්ඛු පස්සති නිජ්ඣායති
යොනිසො උපපරිකවති. තස්ස නං පස්සතො නිජ්ඣායතො යොනිසො
උපපරිකවතො රිත්තකඤ්ඤව ඛායති තුච්ඡකඤ්ඤව ඛායති අසාර-
කඤ්ඤව ඛායති. කිං හි සියං භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණෙ සාරො?

ඵවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුත්තවා අරියසාවකො රූපස්මිම්පි නිබ්බිද්දති
වේදනායපි නිබ්බිද්දති සඤ්ඤායපි නිබ්බිද්දති සඛ්ඛාරෙසුපි නිබ්බිද්දති
විඤ්ඤාණස්මිම්පි නිබ්බිද්දති. නිබ්බිද්දං වීරජ්ජති වීරගා විමුච්චති
විමුක්තස්මිං 'විමුක්තමිති ඤාණං භොති. ඛිණ්‍ය ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මවරියං
භතං කාරණීයං නාපරං ඉන්ද්‍රියායා'ති පජානාතීති.

ඉදමවොච හගවා. ඉදං වතා සුගතො අථාපරං එතදවොච සත්ථා :

1. ථෙණපිණ්ණුපමං රූපං වේදනා බුබ්බුථාපමං
මරිචිකුපමං සඤ්ඤා සඛ්ඛාරා කදලුපමං,
මාසුපමඤ්ච විඤ්ඤාණං දිපිතාදිවබ්බුතා.

1. අකකුසජානං - සිමු. අකකුසජානං - ස්‍යා.
2. වතුමහාපථෙ - මජ්ඣං.
3. දෙසිතා - මජ්ඣං, ස්‍යා.

යම්සේ පුරුෂයෙක් හරයෙන් ප්‍රායෝජන ඇතිසේ හර සොයනුයේ හර සෙවීමෙහි සරත්‍රයේ තියුණු කෙටෙරියක් ගෙන වනයට පිවිසෙනුයේ ද, හේ එහි ඇඳ නැති අලුත් තොහටගත් බඩය ඇති මහත් කෙසෙල් කඳක් දක්නේ යැ. තෙල කෙසෙල් කඳ මුල සිඳින්නේ යැ. මුල සිඳ අග සිඳින්නේ යැ, අග සිඳ, පත්වැටී ගලවන්නේ යැ, හේ එහි පත්වැටී ගලවනුයේ එලයද නො ලබන්නේ ය. හර කොයින් ද? ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් ඒ තෙල කෙසෙල් කඳ දක්නේ යැ. සිතන්නේ යැ, නුවණින් විමසන්නේ යැ. දකින සිතන නුවණින් විමසන ඔහුට එය හිස් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ, බොල් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ, හර නැත්තක් සේ ම වැටහෙන්නේ යි. කීම, මහණෙනි. කෙසෙල් කඳෙහි හරයෙක් වන්නේ ද ?

මහණෙනි, එසෙයින් ම අතීත-අනාගත-පරිවූප්පත්ත වූ ආධ්‍යාත්මික චෙට්ඨි බාහිර චෙට්ඨි ඖදරික චෙට්ඨි සුක්ඛම චෙට්ඨි හීන චෙට්ඨි ; ප්‍රණීත චෙට්ඨි යම් කිසි සංස්කාර කෙතෙක් ඇද්ද, දුර චෙට්ඨි ළඟ චෙට්ඨි යම් සංස්කාර කෙතෙකුත් ඇද්ද, මහණ එය දකියි, සිතයි, නුවණින් පිරික්සයි. දකින සිතන නුවණින් පිරික්සන ඔහුට එය හිස් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ, බොල් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ. හර නැත්තක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ. මහණෙනි, සංස්කාරයන්හි කුමන හරයෙක් වන්නේ ද ?

මහණෙනි, යම්සේ ඉදුරුදලියෙක් (විජ්ජාකරුවෙක්) හෝ ඉදුරුදලියකුගේ අතැවැස්සෙක් හෝ සිවුමංසලෙක මායාවක් (විජ්ජාවක්) දක්වන්නේ ද, ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් තෙල මායාව දක්නේ යැ, සිතන්නේ යැ, නුවණින් පිරික්සන්නේ යැ. දකින සිතන නුවණින් පිරික්සන ඔහුට එය හිස් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ, බොල් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ, හර නැත්තක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ. කීම මහණෙනි, මායාවෙහි හරයෙක් වන්නේ ද ?

මහණෙනි, එසෙයින් ම අතීත-අනාගත-වර්තමාන වූ ආධ්‍යාත්මික චෙට්ඨි බාහිර චෙට්ඨි ඖදරික චෙට්ඨි සුක්ඛම චෙට්ඨි හීන චෙට්ඨි ප්‍රණීත චෙට්ඨි යම් කිසි විඤ්ඤායෙක් ඇත් ද, දුර චෙට්ඨි ළඟ චෙට්ඨි යම් විඤ්ඤායෙකුත් ඇත් ද ? මහණ ඒ විඤ්ඤාය දකියි. සිතයි, නුවණින් පිරික්සයි. දකින සිතන නුවණින් පිරික්සන ඔහුට එය හිස් වූවක් සේ ම වැටහෙයි, බොල් වූවක් සේ ම වැටහෙයි, හර නැත්තක් සේ ම වැටහෙයි. කීම මහණෙනි, විඤ්ඤායෙහි හරයෙක් වන්නේ ද ?

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයතීශ්‍රාවක තෙමේ රූපයෙහි දු කලකිරෙයි, වේදනායෙහි දු කලකිරෙයි, සංඤ්ඤායෙහි දු කලකිරෙයි, සංස්කාරයෙහි දු කලකිරෙයි, විඤ්ඤායෙහි දු කලකිරෙයි, කලකිරෙන්නේ නො ඇලෙයි. නො ඇලීම් හේතුවෙන් (පස් කඳෙන්) මිඳෙයි ; මිදුණු කල්හි මිදිණැ යි දැනීම (ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා ඤානය) වෙයි. ජාතික්ෂය විය. මහබලසර වැයැ නිමවන ලද කරණි කරන ලද, මේ රහත් බව පිණිස අත් කියෙක් නැතැ යි දනගනියි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. සුගත වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙය වදාරා යළි මතු දු තෙල ගාරා වදළ සේක :

- (1) රූපය පෙණපිඩක් වැන්න, වේදනාව දියබුබුළක් වැන්න ; සංඤ්ඤා මිහිඟුවක් වැන්න ; සංස්කාර කෙසෙල්කඳක් වැන්න ; විඤ්ඤාය මායාවක් වැන්නැ යි ආදිවචනවූ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දක්වන ලදි.

2. යථා යථා නං¹ නිජකියාති² යොනියො උපපරිකාති,
රිතතතං තුව්ජකං හොති යො නං පසාති යොනියො.
3. යො ඉමං කායං භාරයාං³ භූරිපඤ්ඤාන දෙසිතං,
පභානං තිණ්ණං ධම්මානං රූපං පසොථ⁴ ඡඩ්ඪිතං.
4. ආයු උසමා ව විඤ්ඤාණං යද් කායං ජහනාතිමං
අපවිඤ්ඤා තද් සෙති පරහතතං අවෙතනං.
5. එතාදිසායං සන්තානො මායායං බාලලාපිති,
වධකො එසො අනබාතො සාරො එත්ත න විජ්ජති.
6. එවං බන්ධෙ අවෙකෙඛයා භික්ඛු ආරභිවිරියො,
දිවා වා යදි වා රතති සමපජානො පටිසායො.
7. පජ්ඣෙ⁵ සබ්බසංයොගං කරෙය්‍ය සරණතතනො,
වරෙය්‍යාදිතතසීයොව පත්තං අවුත්තං පදනාති.

1. 2. 5. 4.

ගොමය පිණ්ඩුපම සුත්තං

96. සංවජ්ජියං :

අථ ඛො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසංඛිකම්.
උපසංඛිකම්භි, භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං භිසිදි. එකමන්තං
භිසිත්තො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතද්ථොච :

අත්ථි ඞු ඛො භන්තො, කිඤ්ඤි රූපං යං රූපං නිච්චං ධූවං
සසාතං අවිපරිනාමධම්මං සසාතිසමං තථෙව ධර්මාති? අත්ථි ඞු ඛො
භන්තො, කාචි වෙදනා යා වෙදනා නිච්චං ධූවං සසාතං අවිපරිනාමධම්මං
සසාතිසමං තථෙව ධර්මාති? අත්ථි ඞු ඛො භන්තො, කාචි සඤ්ඤා යා
සඤ්ඤා - පෙ - අත්ථි ඞු ඛො භන්තො, කෙචි සඛිංරා යෙ සඛිංරා
නිච්චං ධූවං සසාතං අවිපරිනාමධම්මං සසාතිසමං තථෙව ධර්මානාති? අත්ථි ඞු
ඛො භන්තො, කිඤ්ඤි විඤ්ඤාණං යං විඤ්ඤාණං නිච්චං ධූවං
සසාතං අවිපරිනාමධම්මං සසාතිසමං තථෙව ධර්මාති?

නත්ථි ඛො භික්ඛු, කිඤ්ඤි රූපං යං රූපං නිච්චං ධූවං සසාතං
අවිපරිනාමධම්මං සසාතිසමං තථෙව ධර්මාති. නත්ථි ඛො භික්ඛු, කාචි
වෙදනා - පෙ - කාචි සඤ්ඤා - පෙ - කෙචි සඛිංරා - පෙ - නත්ථි ඛො
භික්ඛු කිඤ්ඤි විඤ්ඤාණං යං විඤ්ඤාණං නිච්චං ධූවං සසාතං
අවිපරිනාමධම්මං සසාතිසමං තථෙව ධර්මාති.

1. 'නං' උභයං - මජ්ඣං, සූරා, PTS.
2. නිජකියාති - සී 2
3. ඉමඤ්ඤා කායං ආරබ්භා - මජ්ඣං, සූරා, PTS.
4. පසාථ - මජ්ඣං.
5. පටිසායො - මජ්ඣං, සූරා.
6. ජහෙය්‍ය - මජ්ඣං.

- (2) යමෙක් එය නුවණින් දකී ද, යම් යම් පරිද්දෙන් එය සිතා ද, නුවණින් පිරික්සා ද, එපරිද්දෙන් හිස් වූවක් බොල් වූවක් වෙයි.
- (3) පහළ නුවණැති බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් ගැරහියයුතු කොට දේශිත, (ආයු ආදී) දහම් තුනෙක ප්‍රභාණය ඇති, යොහොනෙහි දමන ලද රූපස්කන්ධ සංඛ්‍යාත මේ කය යමෙක් දක්නේ ද,
- (4) ආයුගේ (ජීවිතෙන්දියත්) උණුසුමත් (කර්මපණ්ණාසිකාවත්) විඤ්ඤායත් යම් කලෙක මේ කය හැර දමා ද, එ කල්හි බැහැර කරන ලද්දේ (කාමිගණාදී) මෙරමා හට බත් ව අවේනන ව හොච් යි (දකියි.)
- (5) (මළු පිළිබඳ) මේ ප්‍රවේණිය (ක්‍රියාවලිය) මෙ බදු ය. මේ විඤ්ඤාය බාලයන් ලවා මැනවැ යි කියවන මායාවෙකි. තෙල ස්කන්ධ (මවුනොවුන් නාසාලන අරියෙන් වධකයෙකැ යි පවසන ලදී. මෙහි හරයෙක් නැත.
- (6) ඇඳුම වෙර ඇති මහණ ඉදින් දහවල් හෝ රැය හෝ මනා නුවණ ඇත්තේ එළඹ සිටි සිහි ඇත්තේ ස්කන්ධයන් මෙසේ බලන්නේ යි.
- (7) අව්‍යුත සංඛ්‍යාත නිවන පනනුයේ සියලු සංයෝජන දුරු කරන්නේ යැ, තමහට පිහිටක් කර ගන්නේ යැ, හිස ගිනි ගත්තකු සේ හැසිරෙන්නේ යි.

1. 2. 5. 4.

ගෝමය පිණිසුපම සූත්‍රය

96. සැවැත්තුවර :

එකල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹීමේ ය. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත්පසෙක හුන්නේ යැ, එකත්පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කෙළේ ය :

“ වහන්ස, යම් රූපයක් නිත්‍ය වූයේ ධ්‍රැව වූයේ ශාශ්වත වූයේ නො පෙරළෙන සැහැවි ඇත්තේ ශාශ්වතවස්තු හා සම වූයේ එසේ ම සිටුනේ නම් එබඳු කිසි රූපයක් ඇද්ද ? වහන්ස, යම් වේදනාවක් නිත්‍ය ද, ධ්‍රැව ද, ශාශ්වත ද, නො පෙරළෙන සැහැවි ඇත් ද, ශාශ්වත වස්තූන් හා සම ව එසේ ම සිටියි නම් එ බඳු කිසියම් වේදනාවක් ඇද්ද ? වහන්ස, යම් සංඥාවක් ... එ බඳු කිසියම් සංඥාවක් ඇද්ද ? වහන්ස, යම් සංස්කාර කෙනෙක් නිත්‍ය ද, ධ්‍රැව ද, ශාශ්වත ද, නො පෙරළෙන සැහැවි ඇත් ද, ශාශ්වතවස්තූන් හා සම ව එසේ ම සිටින්නේ නම් එ බඳු කිසියම් සංස්කාර කෙනෙක් ඇද්ද ? වහන්ස, යම් විඤ්ඤායෙක් නිත්‍ය ද, ධ්‍රැව ද, ශාශ්වත ද, නො පෙරළෙන සැහැවි ඇත් ද ශාශ්වත වස්තූන් හා සම ව එසේ ම සිටුනේ නම් එ බඳු කිසියම් විඤ්ඤායක් ඇද්දැ ” යි.

මහණ, යම් කිසි රූපයක් නිත්‍ය නම් ධ්‍රැව නම් ශාශ්වත නම් නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇත්තේ නම් ශාශ්වත වස්තූන් හා සම ව එසේ ම සිටුනේ නම් එබඳු කිසි රූපයක් නැත් මැ යැ, මහණ, ... කිසි වේදනාවක් නැත් මැ යැ, කිසි සංඥාවක් ... කිසි සංස්කාර කෙනෙක් ... මහණ, යම් විඤ්ඤායෙක් නිත්‍ය නම් ධ්‍රැව නම් ශාශ්වත නම් නො වෙනස් වන ස්වභාව ඇත්තේ නම් ශාශ්වතවස්තූන් හා සම ව එසේ ම සිටුනේ නම් එබඳු කිසි විඤ්ඤායක් නැත් මැ යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අථ ඛො භගව: පරිත්තං ගොමපිණ්ඩං පාණීන: ගහෙනි: තං භික්ඛුං එතදච්චෙව: එත්තකොපි ඛො භික්ඛු, අත්තභාවපට්ඨාභො නථී නිච්චො ධුවො සස්සතො අපිපරිනාමධම්මො, එත්තකො චෙපි භික්ඛු, අත්තභාවපට්ඨාභො අභවිස්ස නිච්චො ධුවො සස්සතො අපිපරිනාමධම්මො නග්ගදං බ්‍රහ්මවරියවාසො පඤ්ඤායෙථ සම්ම: දුක්ඛකකයාය, යස්ම: ච ඛො භික්ඛු, එත්තකොපි අත්තභාවපට්ඨාභො නථී නිච්චො ධුවො සස්සතො අපිපරිනාමධම්මො. තස්ම, බ්‍රහ්මවරියවාසො පඤ්ඤායති සම්ම: දුක්ඛකකයාය.

“භූතපුබ්බං භික්ඛු, රුජ් අභොසිං ඛතතියො මුඛාවසිත්තො. තස්ස මය්‍යං භික්ඛු, රඤ්ඤා සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීති නගරසභස්සානි අභෙසුං භූසංචරිතරුජානිපපමුඛානි.

තස්ස මය්‍යං භික්ඛු රඤ්ඤා සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීති පාසාදසභස්සානි අභෙසුං ඛිමමපාසාදපමුඛානි.

තස්ස මය්‍යං භික්ඛු, රඤ්ඤා සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීතිකුටාගාරසභස්සානි අභෙසුං මහාඛ්‍යාතකුටාගාරපමුඛානි.

තස්ස මය්‍යං භික්ඛු, රඤ්ඤා සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීතිපලඛිතසභස්සානි අභෙසුං දන්තමයානි සාරමයානි සොවණ්ණමයානි රුපිමයානි ගොනකත්තානි* පටිකත්තානි පටිලිකත්තානි කාදලිමිභවරපච්චත්තරණානි සථුතතරච්ඡදානි* උගතො-ලොභිතකුපඛාතානි.

තස්ස මය්‍යං භික්ඛු රඤ්ඤා සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීතිනාගසභස්සානි අභෙසුං සොවණ්ණලඛිතාරානි සොවණ්ණඛිජානි හෙමජාලපට්චත්තානි උපොසථනාගාරජපමුඛානි.

තස්ස මය්‍යං භික්ඛු රඤ්ඤා සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීතිඅස්සසභස්සානි අභෙසුං සොවණ්ණලඛිතාරානි සොවණ්ණ-ඛිජානි හෙමජාලපට්චත්තානි චලාභසාඅස්සරාජපමුඛානි.

තස්ස මය්‍යං භික්ඛු රඤ්ඤා සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීතිරථසභස්සානි අභෙසුං සොවණ්ණලඛිතාරානි සොවණ්ණඛිජානි හෙමජාලපට්චත්තානි චෙජයගතරථපමුඛානි.

තස්ස මය්‍යං භික්ඛු, රඤ්ඤා සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීති මණ්ඩසභස්සානි අභෙසුං මණ්ඩනපමුඛානි.

තස්ස මය්‍යං භික්ඛු, රඤ්ඤා සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීති ඉන්ද්‍රියසභස්සානි අභෙසුං සුභද්දදේවපමුඛානි.

තස්ස මය්‍යං භික්ඛු, රඤ්ඤා සතො ඛතතියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසීති ඛතතියසභස්සානි අභෙසුං අනුසුභානි* පරිනායකරතනප-මුඛානි.

1. සොවණ්ණමයානි ගොනකත්තානි - මජ්ඣ.
2. සථුතතරච්ඡදානි, - PTS, සි 2.
3. අනුසුභානි - මජ්ඣ, ස් 1.

ඉක්බිති භාගාවතුන් වහන්සේ අල්ප වූ ගොමපිඩක් අතින් ගෙන ඒ මහණහට මෙය වදළ සේක : මහණ, නිත්‍ය වූ ධූව වූ ශාශ්වත වූ නො පෙරළෙන සැඟවී ඇති මෙ පමණ වූ ද ලබන ලද අත්බවෙක් නැත. මහණ, ඉදින් නිත්‍ය වූ ධූව වූ ශාශ්වත වූ නො පෙරළෙන සැඟවී ඇති මෙ පමණ වූ ද පිළිලද අත්බවෙක් වී නම් මොනොවට දුක් ගෙවීම පිණිස මෙ බබසර වීසුම නො පැනෙන්නේ යැ. මහණ යම් හෙයකින් නිත්‍ය වූ ධූව වූ ශාශ්වත වූ නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇති මෙ පමණ වූ ද අත් බැව් පිළිලැබීමෙන් නැද්ද එ හෙයින් මොනොවට දුක් ගෙවීම පිණිස බබසර වීසුම පැනේ.

මහණ, පෙර වූවක් කියමි : මම මුද්‍රාති අභිෂේක කළ කැත්තරජෙක් වීමි. මහණ, මුද්‍රාති අභිෂේක කැත්තරජකු වූ ඒ මට කුසාවතී රාජධානිය ප්‍රමුඛ කොට ඇති නගරයෝ සුවාසු දහසක් වූහ.

මහණ, මුද්‍රාති, අභිෂේක කැත්තරජකු වූ ඒ මට දහම්පහය ප්‍රමුඛ කොට ඇති ප්‍රාසාදයෝ සුවාසුදහසක් වූහ.

මහණ, මුද්‍රාති අබ්සෙස් කළ කැත්තරජකු වූ ඒ මට මහාවිසුහ කුරුගෙය ප්‍රමුඛ කොට ඇති කුරුගෙවල් සුවාසුදහසක් විය.

මහණ, මුද්‍රාති බ්‍රහ්මයේ කළ කැත්තරජකු වූ ඒ මට දළමුවා වූ ද හරමුවා වූ ද රන්මුවා වූ ද රිදීමුවා වූ ද කොයුපලස් අතුරන ලද්ද වූ ද දෙපස එළලොම්මුවා සුදු කම්බිලි අතුරන ලද්ද වූ ද ගතපුර එළලොම්මුවා අතුරුණු අතුරන ලද්ද වූ ද කෙසෙල්මුවසමින් කළ උතුම් පසතුරුණු ඇති උඩුවියන් සහිත වූ දෙපස රන් කන්වයින් ඇති පලහනු සුවාසුදහසක් වූහ.

මහණ, මුද්‍රාති, අභිෂේක කැත්තරජකු වූ ඒ මට රන් අබරණ ඇති රන් දද ඇති රන්දලින් වැසුණු උපොසථ ඇත්තර ප්‍රමුඛ කොට ඇති ඇත්තු සුවාසුදහසක් වූහ.

මහණ මුද්‍රාති අභිෂේක කළ කැත්තරජකු වූ ඒ මට රන් අබරණ ඇති රන්දද ඇති රන් දලින් වැසුණු වලාහක අස්තර ප්‍රමුඛ කොට ඇති අස්තු සුවාසුදහසක් වූහ.

මහණ, මුද්‍රාතෙහි අභිෂේක කරන ලද කැත්තරජකු වූ ඒ මට රන් අබරණ ඇති රන්දද ඇති රන්දලින් වැසුණු විජයොක් රිය ප්‍රමුඛ කොට ඇති රියනු සුවාසුදහසක් වූහ.

මහණ, මුද්‍රාති අභිෂේක කළ කැත්තරජකු වූ ඒ මට මිණිරුවන් ප්‍රමුඛ කොට ඇති මාණික්‍යයෝ සුවාසුදහසක් වූහ.

මහණ, මුද්‍රාති අභිෂේක කළ කැත්තරජකු වූ ඒ මට සුහදා දේවිය ප්‍රමුඛ කොට ඇති ස්ත්‍රීනු සුවාසුදහසක් වූහ.

මහණ, මුද්‍රාති අභිෂේක කැත්තරජකු වූ ඒ මට අභ්‍යුගත පරිණායක රත්නය ප්‍රමුඛ කොට ඇති කැත්තරජනු සුවාසුදහසක් වූහ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තසං මයං හික්ඛු, රඤ්ඤ සතො ඛතතියං මුඛාවසිත්තං
චතුරාසීතිවෙනුසහස්සානි අහෙසුං දුකුලසඤ්ඤානි* කංසුපඛාරණානි.

තසං මයං හික්ඛු, රඤ්ඤ සතො ඛතතියං මුඛාවසිත්තං
චතුරාසීතිවත්තොටිසහස්සානි අහෙසුං : බොමසුමුමානි කොසෙය්‍ය-
සුමුමානි කඛලසුමුමානි කප්පාසිකසුමුමානි.

තසං මයං හික්ඛු, රඤ්ඤ සතො ඛතතියං මුඛාවසිත්තං
චතුරාසීතිථාලිපාකසහස්සානි අහෙසුං සංයං පාතං භත්තාභිභාරො
අභිභරිත්.

තෙසං බො පන හික්ඛු, චතුරාසීතියා නගරසහස්සානං එකඤ්ඤව
තං නගරං හොති යමහං තෙන සමයෙන අජ්ඣාචසාමි කුසාවතී
රාජධානි.

තෙසං බො පන හික්ඛු, චතුරාසීතියා පාසාදසහස්සානං එකොයෙව
පාසාදො හොති යමහං තෙන සමයෙන අජ්ඣාචසාමි ධම්මපාසාදො.

තෙසං බො පන හික්ඛු, චතුරාසීතියා කුට්ඨාරසහස්සානං
එකඤ්ඤව තං කුට්ඨාරං හොති යමහං තෙන සමයෙන අජ්ඣාචසාමි
මහාබ්‍රහ්මං කුට්ඨාරං.

තෙසං බො පන හික්ඛු, චතුරාසීතියා පල්ලඛකසහස්සානං
එකොයෙව සො පල්ලඛකො හොති යමහං තෙන සමයෙන
පරිකුඤ්ඤාමි දන්තමයො වා සාරමයො වා සොවණ්ණමයො වා
රූපිකමයො වා.

තෙසං බො පන හික්ඛු, චතුරාසීතියා නාගසහස්සානං එකොයෙව
සො නාගො හොති යමහං තෙන සමයෙන අභිරුහාමි උපොසථො
නාගරුජා.

තෙසං බො පන හික්ඛු, චතුරාසීතියා අසුරසහස්සානං එකොයෙව
සො අසුරො හොති යමහං තෙන සමයෙන අභිරුහාමි විලාහකො
අසුරරුජා.

තෙසං බො පන හික්ඛු, චතුරාසීතියා රථසහස්සානං එකොයෙව
සො රථො හොති යමහං තෙන සමයෙන අභිරුහාමි වෙජ්‍යනො
රථො.

තෙසං බො පන හික්ඛු, චතුරාසීතියා ඉන්ද්‍රියසහස්සානං එකොයෙව
සං ඉන්ද්‍රියං හොති යං මං තෙන සමයෙන පච්චුපථානි ඛතතියා වා
වේලාභිකා වා.

තෙසං බො පන හික්ඛු, චතුරාසීතියා වත්තොටිසහස්සානං
එකඤ්ඤව තං වත්තසුගං හොති යමහං තෙන සමයෙන පරිදහාමි
බොමසුමුමං වා කොසෙය්‍යසුමුමං වා කඛලසුමුමං වා කප්පාසික-
සුමුමං වා.

2. දුකුලසඤ්ඤානි - මජ්ඣං, සි 2.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මහණ, මුද්දන්ති අභිෂේක කළ කැත්තරුකු වූ ඒ මට දුහුල් අතුරුණු ඇති රිදීමුවා දෝනා බදුන් ඇති සුවාසුදහසක් දෙන්නු වූහ.

මහණ, මුද්දන්ති බ්‍රහ්මකු කළ කැත්තරුකු වූ ඒ මට සියුම් නොමු පිළි යැ, සියුම් කසිසඵ යැ, සියුම් කම්බිලි යැ, සියුම් කපුපිළිය යි වස්ත්‍රයුගල සුවාසුදහසක් විය.

මහණ, මස්තකාභිෂේක ක්ෂත්‍රියරාජන් වූ ඒ මට උදය සවය ඵළැවියයුතු බත ඵළැවුනු ලැබී ද (ඵබ්බ) සුවාසුදහසක් බත් බදුන් වියැ.

මහණ, ඵ සමයෙහි මම් යම් නගරයෙකැ වෙසෙමි ද, ඒ සුවාසුදහසක් නගර අතුරින් ඒ එක ම නගරය කුසාවතී රාජධානිය වෙයි.

මහණ, ඵ සමයෙහි මම් යම් පහයෙකැ වෙසෙමි ද, ඒ සුවාසුදහසක් පහය අතුරෙන් ඒ එකම පහය ධර්මප්‍රාසාදය වෙයි.

මහණ ඵ සමයෙහි මම් යම් කුටාගාරයෙකැ වෙසෙමි ද ඒ සුවාසුදහසක් කුටාගාර අතුරින් ඒ එකම කුටාගාරය මහාවිහාර කුටාගාරය වෙයි.

මහණ, ඵ සමයෙහි මම් යම් පයථිඬකයක් පරිභෝග කෙරෙමි ද, සුවාසුදහසක් පර්‍යඬක අතුරින් ඒ එකම පර්‍යඬකය දළමුවා හෝ හරමුවා හෝ රන්මුවා හෝ රිදීමුවා හෝ වෙයි.

මහණ, ඵසමයෙහි මම් යම් ඇතකු නැගෙමි ද, ඒ සුවාසුදහසක් ඇතුන් අතුරින් එකම ඇතා උපාසක කුලයෙහි වූ ඇත් රජ යි.

මහණ, ඵසමයෙහි මම් යම් අයකු නැගෙමි ද, ඒ සුවාසුදහසක් අසුන් අතුරින් ඒ එක ම අස්වර වලාහක අශ්වරාජ යි.

මහණ, ඵසමයෙහි මම් යම් රියක නැගෙමි ද, ඒ සුවාසුදහසක් රිය අතුරින් ඒ එක ම රිය වෛජයන්ත රථය වෙයි.

මහණ, ඵසමයෙහි යම් ස්ත්‍රියක් මා උච්චන් කෙරේ ද, ඒ සුවාසුදහසක් ස්ත්‍රීන් අතුරින් ඒ එක ම ස්ත්‍රිය ක්ෂත්‍රිය හෝ වෙලාමික (ක්ෂත්‍රියකුට දව බැච්ඡියකගේ හෝ බමුණකුට දව ක්ෂත්‍රියාවකගේ හෝ කුසින් උපන් ස්ත්‍රිය) හෝ වෙයි.

මහණ, ඵ සමයෙහි මම වස්ත්‍ර යුගලයක් හදිමි ද, ඒ සුවාසුදහසක් වස්ත්‍ර යුගල අතුරින් ඒ එක ම වත්සුවළ සියුම් මකාමුපිළි හෝ සියුම් කසිසඵ හෝ සියුම් කම්බිලි හෝ සියුම් කපුපිළි හෝ වෙයි.

තෙසං ඛො පන භික්ඛු, චතුරසීතිසා ථාලිපාකසහස්සානං එකොස්සෙව සො ථාලිපාකො භොති යතො නාලිකොදනපරමං භුඤ්ජාමී තදුපිගඤ්ච සුපෙය්‍යං.

ඉති ඛො භික්ඛු, සබ්බෙ තෙ සඛාරා අනිතා නිරුඤ්ඤා, විපරිනතා එවං අනිච්චා ඛො භික්ඛු, සඛාරා, එවං අඤ්චා ඛො භික්ඛු සඛාරා, එවං අනස්සාසිකා ඛො භික්ඛු සඛාරා, යාවඤ්ඤා භික්ඛු, අලමෙව සබ්බසඛාරෙසු නිබ්බිජ්ඣං අලං විරජ්ඣං අලං විමුච්චිතුනති.

1. 2. 5. 5.

නට්ඨකවග්ගො

97. සාවජීයං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු, භගවන්තං එතදවොච :

“අපී නු ඛො භනෙත, කිඤ්ඤි රූපං යං රූපං නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසමං තථෙව ධම්මති? අපී නු ඛො භනෙත, කාමී වෙදනා -පෙ- කාමී සඤ්ඤා -පෙ- අපී නු ඛො භනෙත, කෙමී සඛාරා -පෙ- අපී නු ඛො භනෙත, කිඤ්ඤි විඤ්ඤාණං යං විඤ්ඤාණං නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසමං තථෙව ධම්මතිති?

නපී ඛො භික්ඛු, කිඤ්ඤි රූපං යං රූපං නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසමං තථෙව ධම්මති. නපී ඛො භික්ඛු, කාමී වෙදනා -පෙ- නපී ඛො භික්ඛු, කාමී සඤ්ඤා -පෙ- නපී ඛො භික්ඛු කෙමී සඛාරා -පෙ- නපී ඛො භික්ඛු කිඤ්ඤි විඤ්ඤාණං යං විඤ්ඤාණං නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසමං තථෙව ධම්මතිති.

අථ ඛො භගවා පරිත්තං නට්ඨකවග්ගං පංසුං ආරොපෙත්වා නං භික්ඛු එතදවොච : “එතතකම්පි ඛො භික්ඛු, රූපං නපී නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසමං තථෙව ධම්මති. එතතකම්පි වෙ භික්ඛු, රූපං අභවිස්ස නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං, නසිදං බ්‍රහ්මචරියවාසො පඤ්ඤායෙථ සම්මා දුක්ඛක්ඛයාය. යස්මිං ච ඛො භික්ඛු එතතකම්පි රූපං නපී නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං තස්මා බ්‍රහ්මචරියවාසො පඤ්ඤායති සම්මා දුක්ඛක්ඛයාය, එතතිකාපි ඛො භික්ඛු, වෙදනා නපී නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසමං තථෙව ධම්මති, එතතිකාපි වෙ භික්ඛු, වෙදනා අභවිස්ස නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං, නසිදං බ්‍රහ්මචරියවාසො පඤ්ඤායෙථ සම්මා දුක්ඛක්ඛයාය. යස්මිං ච ඛො භික්ඛු, එතතිකාපි වෙදනා නපී නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං තස්මා බ්‍රහ්මචරියවාසො පඤ්ඤායති සම්මා දුක්ඛක්ඛයාය. එතතිකාපි ඛො භික්ඛු සඤ්ඤා නපී -පෙ- එතතකාපි ඛො භික්ඛු, සඛාරා නපී නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසමං තථෙව ධම්මති, එතතකාපි භික්ඛු, සඛාරා අභවිස්සංසු නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං, නසිදං බ්‍රහ්මචරියවාසො පඤ්ඤායෙථ සම්මා දුක්ඛක්ඛයාය. යස්මිං ච

1. එතතකාපි භික්ඛු - ස්‍යා.

මහණ, එ සමයෙහි යම් සැවියෙකින් ගෙන ඔදන හා එයට අනුරූප වූ සුප ද වළඳේ ද, ඒ සුවසුදහසක් අහර බදුන් අතුරින් ඒ එකම අහර බදුන වෙයි.

මහණ, මෙසේ වනාහි ඒ සියලු සංස්කාරයෝ ඉක්ම ගියහ, නිරුද්ධයහ, පරිණාමයට (වෙනස් බවට) ගියහ. මහණ, සංස්කාරයෝ මෙසේ අනිත්‍යයහ. මහණ, සංස්කාරයෝ මෙසේ අධ්‍රැවයහ. (ස්ථිර ව නො පවත්නාහ), මහණ, සංස්කාරයෝ මෙසේ අස්වැසිලි රහිතයහ. මහණ, සියලු සංස්කාරයන්හි කලකිරෙන්නට සුදුසු යැ, නො ඇලෙන්නට සුදුසු යැ, මිඳෙන්නට සුදුසු යි.

1. 2. 5. 5.

නබ්බිබොසම සූත්‍රය

97. සැවැත්තුවර :

එකත්පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ ය :

වහන්ස, යම් රූපයෙක් නිත්‍ය ද, ධ්‍රැව ද, ශාශ්වත ද නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇත්තේ ද, ශාශ්වතවස්තුන් හා සම ව එසේ ම සිටුනේ ද එබඳු කිසි රූපයෙක් ඇද්ද ? වහන්ස, ... කිසි වේදනාවක් ඇද්ද ? වහන්ස, ... කිසි සංඥාවක් ඇද්ද ? වහන්ස, ... කිසි සංස්කාර කෙනෙක් ඇද්ද ? වහන්ස, යම් විඤනයෙක් නිත්‍ය ද, ධ්‍රැව ද, ශාශ්වත ද නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇත්තේ ද, ශාශ්වත වස්තුන් හා සම ව එසේ ම සිටුනේ ද එබඳු කිසි විඤනයෙක් ඇද්ද"යි.

මහණ, යම් රූපයෙක් නිත්‍ය ද, ධ්‍රැව ද, ශාශ්වත ද, නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇත්තේ ද, ශාශ්වතවස්තුන් හා සම ව එසේ ම සිටුනේ ද එබඳු කිසි රූපයෙක් නැත් ම යැ, මහණ, ... කිසි වේදනාවක් නැත් ම යැ, මහණ, ... කිසි සංඥාවක් නැත් ම යැ, මහණ, ... කිසි සංස්කාර කෙනෙක් නැත් ම යැ, මහණ, යම් විඤනයෙක් නිත්‍ය ද, ධ්‍රැව ද, ශාශ්වත ද, නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇත් ද ශාශ්වතවස්තුන් හා සම ව එසේ ම සිටුනේ නම් එ බඳු කිසි විඤනයෙක් නැත් මැ යි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පස් බිඳක් නියමිලෙහි නඟා ඒ මහණහට තෙල වදළ සේක : මහණ, නිත්‍ය වූ ධ්‍රැව වූ ශාශ්වත වූ පෙරළෙන සැහැවි ඇති ශාශ්වතවස්තුන් හා සම ව එසේ ම සිටුනා මෙ පමණ වූ ද රූපයෙක් නැත. මහණ නිත්‍ය වූ ධ්‍රැව වූ ශාශ්වත වූ නොපෙරළෙන සැහැවි ඇති මෙ පමණ වූ ද රූපයෙක් ඉදින් වී නම් මොනොවට දුක් ගෙවීම පිණිස මේ බබ්බරවිසුම නො පැනෙන්නේ යැ. මහණ යම් හෙයකින් නිත්‍ය වූ ධ්‍රැව වූ ශාශ්වත වූ නොපෙරළෙන සැහැවි ඇති මෙ පමණ වූ ද රූපයෙක් නැද්ද, එ හෙයින් මැනවින් දුක් ගෙවීම පිණිස බබ්බරවිසුම පැනේ. මහණ, නිත්‍ය වූ ධ්‍රැව වූ ශාශ්වත වූ නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇති ශාශ්වතවස්තුන් හා සම ව එසේ ම සිටුනා මෙ පමණ වූ ද වේදනාවක් නැත. මහණ, ඉදින් නිත්‍ය වූ ධ්‍රැව වූ ශාශ්වත වූ නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇති මෙපමණ වූ ද වේදනාවක් වී නම් මොනොවට දුක් ගෙවීම පිණිස මේ බබ්බරවිසුම නො පැනෙන්නේ ය. මහණ, යම් හෙයකින් නිත්‍ය වූ ධ්‍රැව වූ ශාශ්වත වූ නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇති මෙ පමණ වූ ද වේදනාවක් නැද්ද, එ හෙයින් මොනොවට දුක් ගෙවීම පිණිස බබ්බර විසුම පැනෙයි. මහණ, මෙ පමණ වූ ද සංඥාවක් නැත. ... මහණ, නිත්‍ය වූ ධ්‍රැව වූ ශාශ්වත වූ නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇති ශාශ්වත වස්තුන් හා සම ව එසේ ම සිටුනා මෙපමණ වූ ද සංස්කාරකෙනෙක් නැත. මහණ, නිත්‍ය වූ ධ්‍රැව වූ ශාශ්වත වූ නො වෙනස් වන ස්වභාව ඇති මෙපමණ වූ ද සංස්කාර කෙනෙක් ඉදින් වූහු නම් මොනොවට දුක් ගෙවීම පිණිස මේ බබ්බර විසුම නො පැනෙන්නේ යැ. මහණ, යම් හෙයකින් නිත්‍ය වූ ධ්‍රැව වූ ශාශ්වත වූ

* මෙම පොතෙහි පටුන, 8වූ අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

බො භික්ඛු එතතතාපි සඛ්ඛාරා නපථි නිව්වා ධූවං සස්සතං අවිපරිනාම
 ධම්මං තස්මා බ්‍රහ්මචරියවාසෙ, පඤ්ඤායති සම්මා දුක්ඛක්ඛයාය.
 එතතතමපි බො භික්ඛු විඤ්ඤාණං නපථි නිව්වා ධූවං සස්සතං
 අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසම්මං තථෙව ධම්මාති. එතතතමපි චෙ භික්ඛු,
 විඤ්ඤාණං අභවිස්සා නිව්වා ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං, නසිදං
 බ්‍රහ්මචරියවාසෙ, පඤ්ඤායෙථ සම්මා දුක්ඛක්ඛයාය. යස්මා ච බො
 භික්ඛු, එතතතමපි විඤ්ඤාණං නපථි නිව්වා ධූවං සස්සතං අවිපරිනාම
 ධම්මං තස්මා බ්‍රහ්මචරියවාසෙ, පඤ්ඤායති සම්මා දුක්ඛක්ඛයාය.

තං කීං මඤ්ඤාසි භික්ඛු, රූපං නිව්වා වා අනිව්වා වාහි ?

අනිව්වා භනෙත -පෙ-.

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්වා වා
 අනිව්වා වාහි ?

අනිව්වා භනෙත -පෙ-.

තස්මාතිත භික්ඛු -පෙ- එවං පස්සං භික්ඛු, සුත්තවා අරියසාවකො
 -පෙ- නාපරං ඉත්ථතතායාති පජානාතීති.

1. 2. 5. 6.

සුද්ධික සුත්තං

98. සංවජ්ජියං :

එකමන්තං නිසිනෙතා බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච :

අපථි නු බො භනෙත, කිඤ්චි රූපං යං රූපං නිව්වා ධූවං සස්සතං
 අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසම්මං තථෙව ධම්මාති? අපථි නු බො භනෙත,
 කාචි වේදනා -පෙ- අපථි නු බො භනෙත, කාචි සඤ්ඤා -පෙ- අපථි
 නු බො භනෙත, කෙචි සඛ්ඛාරා -පෙ- අපථි නු බො භනෙත, කිඤ්චි
 විඤ්ඤාණං යං විඤ්ඤාණං නිව්වා ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං
 සස්සතිසම්මං තථෙව ධම්මාති.

නපථි බො භික්ඛු, කිඤ්චි රූපං යං රූපං නිව්වා ධූවං සස්සතං
 අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසම්මං තථෙව ධම්මාති.

නපථි බො භික්ඛු, කාචි වේදනා -පෙ- කාචි සඤ්ඤා -පෙ- කෙචි
 සඛ්ඛාරා -පෙ- නපථි බො භික්ඛු, කිඤ්චි විඤ්ඤාණං යං විඤ්ඤාණං
 නිව්වා ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසම්මං තථෙව
 ධම්මාති.

නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇති මෙපමණ වූ ද සංස්කාර කෙනෙක් නැත්නම් ද එ හෙයින් මොනොවට දුක් ගෙවීම පිණිස බලයර වියුම පැනෙයි. මහණ, නිත්‍ය වූ ධූව වූ ශාස්වත වූ නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇති ශාස්වත වස්තූන් හා සම ව එසේ ම සිටුනා මෙපමණ වූ ද විඥනයක් නැත. මහණ, නිත්‍ය වූ ධූව වූ ශාස්වත වූ නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇති මෙපමණ වූ ද විඥනයක් ඉදින් වී නම් මොනොවට දුක් ගෙවීම පිණිස මේ බලයර වියුම නො පැනෙන්නේ යැ. මහණ, යම් හෙයකින් නිත්‍ය වූ ධූව වූ ශාස්වත වූ නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇති මෙ පමණ වූ ද විඥනයක් නැද්ද. එ හෙයින් මැනවින් දුක් ගෙවීම පිණිස බලයර වියුම පැනේ.

මහණ, ඒ කීමැ යි හඟිහි ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි

වහන්ස, අනිත්‍ය ය.

වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඥනය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි

වහන්ස, අනිත්‍ය ය.

මහණ, එ හෙයින් මෙහි ලා ... මහණ, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක ... මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැ'යි දැනගනී යි.

1. 2. 5. 6.

පුද්ගලික සූත්‍රය

98. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ ය :

වහන්ස, යම් රූපයක් නිත්‍ය නම් ධූව නම් ශාස්වත නම් නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇත්තේ නම් ශාස්වත වස්තූන් හා සම ව එසේ ම සිටුනේ නම් එ බඳු කිසි රූපයක් ඇද්ද ? වහන්ස, ... කිසි වේදනාවක් ඇද්ද ? වහන්ස, ... කිසි සංඥාවක් ඇද්ද ? වහන්ස, ... කිසි සංස්කාර කෙනෙක් ඇත්නම් ද ? වහන්ස, යම් විඥනයක් නිත්‍ය නම් ධූව නම් ශාස්වත නම් නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇත් නම් ශාස්වත වස්තූන් හා සම ව එසේ ම සිටුනේ නම් එ බඳු කිසි විඥනයක් ඇද්ද ? "යි.

මහණ, යම් රූපයක් නිත්‍ය නම් ධූව නම් ශාස්වත නම් නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇත්තේ නම් ශාස්වත වස්තූන් හා සම ව එසේ ම සිටුනේ නම් එ බඳු කිසි රූපයක් නැත් ම යැ.

මහණ, ... කිසි වේදනාවක් නැත් ම ය. කිසි සංඥාවක් ... කිසි සංස්කාර කෙනෙක් ... මහණ, යම් විඥනයක් නිත්‍ය නම් ධූව නම් ශාස්වත නම් නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇත් නම් ශාස්වත වස්තූන් හා සම ව එසේ ම සිටුනේ නම් එ බඳු කිසි විඥනයක් නැත් මැ යි.

1. 2. 5. 7.

ගද්දලබදධ සුතතං

99. සාවජ්ඣං :

අනමනග්ගොයං භික්ඛවෙ සංසාරො. පුබ්බාකොච්චි න පඤ්ඤායති
අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං සක්ඛාවතං
සංසරතං.

භොති ඛො සො¹ භික්ඛවෙ, සමයො යං මහාසමුද්දො උස්සය්‍යති
විසුය්‍යති න භවතී, න කෙව්‍යං භික්ඛවෙ, අවිජ්ජානීවරණානං
සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං සක්ඛාවතං සංසරතං දුක්ඛස්‍ය අත්ත-
කිරියං වදාමි.

භොති ඛො සො භික්ඛවෙ, සමයො යං සිනෙරුපබ්බතරුජා
උබ්බය්‍යති² විනය්‍යති න භවතී. න කෙව්‍යං භික්ඛවෙ, අවිජ්ජානීවර-
ණානං සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං සක්ඛාවතං සංසරතං දුක්ඛස්‍ය
අත්තකිරියං වදාමි.

භොති ඛො සො භික්ඛවෙ, සමයො යං මහාපඨවී උබ්බය්‍යති
විනය්‍යති න භවතී න කෙව්‍යං භික්ඛවෙ, අවිජ්ජානීවරණානං
සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං සක්ඛාවතං සංසරතං දුක්ඛස්‍ය අත්ත-
කිරියං වදාමි.

සෙසපාපි භික්ඛවෙ සා ගද්දලබද්ධො දලෙහ ඛිලෙ වා ඵමෙහ වා
උපන්ඛද්ධො තමෙව ඛිලං වා ඵමං වා අනුපරිච්ඡිති, අනුපරිච්ඡිතනති
ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අසුභවා පුට්ඨජනො අරියානං අදස්සාපි
අරියධම්මස්‍ය අකොච්ඤෙ අරියධම්මෙ අවිනිකො, සප්පරිසානං අදස්සාපි
සප්පරිසධම්මස්‍ය අකොච්ඤෙ සප්පරිසධම්මෙ අවිනිකො, රූපං අත්තතො
සම්නුපස්සති. රූපවතනං වා අත්තානං, අත්තති වා රූපං රූපස්මිං වා
අත්තානං.

වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සංඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං අත්තතො
සම්නුපස්සති. විඤ්ඤාණවතනං වා අත්තානං අත්තති වා විඤ්ඤාණං
විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං. සො රූපඤ්ඤෙව අනුපරිච්ඡිති අනුපරි-
ච්ඡිතනති. වෙදනඤ්ඤෙව අනුපරිච්ඡිති අනුපරිච්ඡිතනති, සඤ්ඤාඤ්ඤෙව
අනුපරිච්ඡිති අනුපරිච්ඡිතනති, සංඛාරෙයෙව අනුපරිච්ඡිති අනුපරි-
ච්ඡිතනති. විඤ්ඤාණඤ්ඤෙව අනුපරිච්ඡිති අනුපරිච්ඡිතනති.

සො රූපං අනුපරිච්ඡිති අනුපරිච්ඡිතනං වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ-
සංඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං අනුපරිච්ඡිති අනුපරිච්ඡිතනං න පරිච්ඡිවති
රූපමා න පරිච්ඡිවති වෙදනාය න පරිච්ඡිවති සඤ්ඤාය න පරිච්ඡිවති
සංඛාරෙති න පරිච්ඡිවති විඤ්ඤාණමා න පරිච්ඡිවති ජාතියා ජරා-
මරණෙන සොකෙති පරිදෙවෙති දුක්ඛෙති දොමනස්සෙති උපායාසෙති
න පරිච්ඡිවති දුක්ඛස්මාති වදාමි.

1. භොති සො - මජ්ඣං, ස්‍යා.

2. ඛය්‍යති - මජ්ඣං, ස්‍යා, PTS.

1. 2. 5. 7.

ගද්දුලබ්බ සූත්‍රය

99. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, මෙ සසර අනවරාග්‍ර යැ. අවිද්‍යාව නිවරණ කොට ඇති තෘෂ්ණාව සංයෝජන කොට ඇති භවයෙන් භවයට සංඛාවන කරන ව්‍යුති ප්‍රතියන්ධි විසින් සැරිසරන සත්ත්වයන්ගේ මුල් කෙළෙවර නො පෙනේ.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ මහමුහුද සිටේ ද, වියළේ ද, නො වේ ද, එ බඳු කලෙක් වේ ම යැ. මහණෙනි, අවිද්‍යාව නිවරණ කොට ඇති තෘෂ්ණාව සංයෝජන කොට ඇති සංඛාවන සංසරණ කරන සත්ත්වයන්ගේ දුක් කෙළවර කිරීමක් මම නො ම කියමි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ සිනෙරු පර්වතරාජයා දවේ ද, වැනසේ ද, නො වේ ද, එ බඳු කලෙක් වේ මැ යැ. මහණෙනි, අවිද්‍යාව නිවරණ කොට ඇති තෘෂ්ණාව සංයෝජන කොට ඇති දිවෙන සැරිසරන සත්ත්වයන්ගේ දුක කෙළවර කිරීමක් මම නො මැ කියමි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ මහපොළොව දවේ ද, වැනසේ ද, නො වේ ද, එ බඳු කලෙක් වේ ම යැ. මහණෙනි, අවිද්‍යාව නිවරණ කොට ඇති තෘෂ්ණාව සංයෝජන කොට ඇති දිවෙන සැරිසරන සත්ත්වයන්ගේ දුක කෙළවර කිරීමක් මම නො මැ කියමි.

මහණෙනි, බලුළුමින් බැලුණු ශ්‍රේතයෙක් දඩි හුලෙක හෝ වැලඹක හෝ බඳනා ලද්දේ යම්සේ ඒ හුල මැ හෝ වැඹ මැ හෝ විටාගෙන අනුව දිවේ ද, අනුව පෙරළේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් මැ ආර්යයන් නොදක්නා ආර්ය ධර්මයෙහි අදක්ෂ ආර්යධර්මයෙහි නොහික්මුණු සත්පුරුෂයන් නො දක්නා සත්පුරුෂධර්මයෙහි අදක්ෂ සත්පුරුෂධර්මයෙහි නොහික්මුණු අග්‍රාතවත් පෘථිවිපත කෙමේ රූපය ආත්ම වශයෙන් හෝ ආත්මය රූපවත් කොට හෝ ආත්මයෙහි ලා රූපය හෝ රූපයෙහි ලා ආත්මය හෝ දකියි.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා ආත්මය වශයෙන් හෝ ආත්මය විඤ්ඤාවන්ය යි හෝ ආත්මයෙහි විඤ්ඤා ඇතැ යි හෝ විඤ්ඤායෙහි ආත්මය ඇතැ යි හෝ දකියි. ණ රූපය මැ අනුව දිවෙයි, රූපය මැ අනුව පෙරළෙයි. වේදනාව ම අනුව දිවෙයි, වේදනාව ම අනුව පෙරළෙයි. සංඥාව ම අනුව දිවෙයි, සංඥාව මැ අනුව පෙරළෙයි, සංස්කාර මැ අනුව දිවෙයි, සංස්කාර මැ අනුව පෙරළෙයි. විඤ්ඤා මැ අනුව දිවෙයි විඤ්ඤා මැ අනුව පෙරළේ.

ණ රූපය අනුව දිවෙන්නේ අනුව පෙරළෙන්නේ වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා අනුව දිවෙන්නේ අනුව පෙරළෙන්නේ රූපයෙන් නො මිඳෙයි, වේදනාවෙන් නො මිඳෙයි, සංඥාවෙන් නො මිඳෙයි, සංස්කාරයන් ගෙන් නො මිඳෙයි, විඤ්ඤායෙන් නො මිඳෙයි. ජාතියෙන් ජරාමරණයෙන් ශෝකයෙන් පරිදේවයෙන් කායික දුකෙන් දෙමනසින් දඩි ආයාසයෙන් නො මිඳෙයි. (පස්සකද) දුකින් නො මිඳේ යයි කියමි.

සුතවා ච ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකො අරියානං දසාථි අරියධම්මස්ස කොච්ඡෙදො අරියධම්මෙ සුචිතීතො සප්පරිසානං දසාථි සප්පරිසධම්මස්ස කොච්ඡෙදො සප්පරිසධම්මෙ සුචිතීතො න රූපං අත්තතො සමනුපස්සාති න රූපවිනාශං වා අත්තානං න අත්තනී වා රූපං න රූපස්මිං වා අත්තානං, න වෙදනං -පෙ- න සඤ්ඤං -පෙ- න සංඛාරෙ -පෙ- න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සාති න විඤ්ඤාණ විනාශං වා අත්තානං න අත්තනී වා විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං.

සො රූපං නානුපරිධාවති නානුපරිච්ඡතති. වෙදනං නානුපරි-
ධාවති නානුපරිච්ඡතති සඤ්ඤං -පෙ- සංඛාරෙ නානුපරිධාවති.
නානුපරිච්ඡතති. විඤ්ඤාණං නානුපරිධාවති නානුපරිච්ඡතති.

සො රූපං අනනුපරිධාවං අනනුපරිච්ඡතං වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං
-පෙ- සංඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං අනනුපරිධාවං අනනුපරිච්ඡතං
පරිත්ථවති රූපඛා පරිත්ථවති වෙදනාය, පරිත්ථවති සඤ්ඤාය, පරිත්ථවති
සංඛාරෙති, පරිත්ථවති විඤ්ඤාණඛා, පරිත්ථවති ජාතියා ජරාමරණෙන
සොකෙති පරිදෙවෙති දුක්ඛෙති දොමනස්සෙති උපායාසෙති පරිත්ථවති
දුක්ඛස්මාති වදාමිති.

1. 2. 5. 8.

දුතිය ගද්දලබ්ඪං සුත්තං

100. සංවජ්ඣං :

අනමතඤ්ඤායං භික්ඛවෙ, සංසාරො පුබ්බො කොචි න පඤ්ඤායති
අච්ඡාදනීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං සංඛාවතං
සංසරතං. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සං ගද්දලබ්ඪො දළෙහ ඛිලෙ වා
ඵලෙන වා උපනිබ්භො සො ගච්ඡති වෙපි තමෙව ඛිලං වා ඵලං වා
උපගච්ඡති¹. තිට්ඨති වෙපි තමෙව ඛිලං වා ඵලං වා උපනිට්ඨති,
නිසීදති වෙපි තමෙව ඛිලං වා ඵලං වා උපනිසීදති, නිපජ්ජති. වෙපි
තමෙව ඛිලං වා ඵලං වා උපනිපජ්ජති.

“ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අසසුතවා පුට්ඨජ්ඣනො රූපං “ඵතං මම,
ඵසො’භමස්මි, ඵසො මෙ අත්තා”ති සමනුපස්සාති වෙදනං “ඵතං මම
-පෙ- සඤ්ඤං “ඵතං මම -පෙ- සංඛාරෙ “ඵතං මම -පෙ- විඤ්ඤාණං
“ඵතං මම ඵසො’භමස්මි, ඵසො මෙ අත්තා”ති සමනුපස්සාති. සො
ගච්ඡති වෙපි ඉමෙව පඤ්ඤාපාදනකකිකෙ උපගච්ඡති. තිට්ඨති වෙපි
ඉමෙව පඤ්ඤාපාදනකකිකෙ උපනිට්ඨති, නිසීදති වෙපි ඉමෙව පඤ්ඤා-
පාදනකකිකෙ උපනිසීදති. නිපජ්ජති වෙපි ඉමෙව පඤ්ඤාපාදනකකිකෙ
උපනිපජ්ජති.

1. උපනිගච්ඡති - සිමු, සි 2.

මහණෙනි, ආර්යයන් දක්නාසුලු ආර්යාධර්මයෙහි දක්ෂ ආර්යාධර්මයෙහි භික්ෂුණු සත්පුරුෂයන් දක්නා සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි දක්ෂ සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි භික්ෂුණු ශ්‍රාවණ ආර්යශ්‍රාවක රූපය ආත්මය වශයෙන් නො දකියි, ආත්මය රූප ඇත්තෙකැ යි හෝ නො දකියි, ආත්මයෙහි රූපය ඇතැයි හෝ නො දකියි, රූපයෙහි ආත්මය ඇතැ යි හෝ නො දකියි. වේදනාව . . . නො දකියි, සංඥාව . . . නො දකියි, සංස්කාර . . . නො දකියි, විඤ්ඤාය ආත්මය වශයෙන් නො දකියි, ආත්මය විඤ්ඤා ඇත්තෙකැ යි හෝ නො දකියි, ආත්මයෙහි විඤ්ඤා ඇතැ යි හෝ නො දකියි. විඤ්ඤායෙහි ආත්මය ඇතැ යි හෝ නො දකී.

හේ රූපය අනුව නො දිවෙයි, නො පෙරළෙයි. වේදනාව අනුව නො දිවෙයි, නො පෙරළෙයි. සංඥාව . . . සංස්කාරයන් අනුව නො දිවෙයි. නො පෙරළෙයි. විඤ්ඤාය අනුව නො දිවෙයි. නො පෙරළෙයි.

හේ රූපය අනුව නො දිවෙන්නේ නො පෙරළෙන්නේ වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය අනුව නො දිවෙන්නේ අනුව නො පෙරළෙන්නේ රූපයෙන් මිදෙයි, වේදනාවෙන් මිදෙයි, සංඥාවෙන් මිදෙයි, සංස්කාරයන් ගෙන් මිදෙයි, විඤ්ඤායෙන් මිදෙයි, ජාතියෙන් ජරාමරණයෙන් ශෝකයෙන් පරිදේවයෙන් කායික දුකෙන් දෙමනසින් දැඩි ආයාසයෙන් මිදෙයි. (පස්කඳ) දුකින් මිදේ යයි කියමි යි.

1. 2. 5. 8.

දුකිය ගද්දුලබ්ඳධ සූත්‍රය

100. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මෙ සසර අනවරාශ්‍ර යැ. අවිද්‍යාව නිවරණ කොට ඇති තෘෂ්ණාව සංයෝජන කොට ඇති දිවෙන සැරිසරන සතුන්ගේ මුල් කෙළවර නො පැනෙයි. මහණෙනි, යම් සේ බලුළුමින් බැලුණු ශුන්කයෙක් දැඩි හුලෙක හෝ වැඹෙක හෝ බඳනා ලද්දේ ද, ඉදින් හේයේ නම් ඒ හුල මැ හෝ වැඹ මැ හෝ ළඟට යෙයි. ඉදින් සිටි නම් ඒ හුල මැ හෝ වැඹ මැ හෝ ළඟ සිටියි. ඉදින් හිඳි නම් ඒ හුල මැ හෝ වැඹ මැ හෝ ළඟ හිඳියි. ඉදින් ලගි නම් ඒ හුල මැ හෝ වැඹ මැ හෝ ළඟ ලගියි.

මහණෙනි, එලෙසින් ම අශ්‍රාවණින් පෘථග්ජන තෙමේ රූපය "තෙල මාගේ ය. තෙල මම වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම ය යි දකී. වේදනාව තෙල මාගේ යැ . . . සංඥාව තෙල මාගේ යැ . . . සංස්කාර තෙල මාගේ යැ . . . විඤ්ඤාය තෙල මාගේ යැ. තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ය යි දකියි. හේ ඉදින් සේ නම් මේ පඤ්චෝපාදන ස්කන්ධ වෙත මැ යෙයි, ඉදින් සිටි නම් මේ පඤ්චෝපාදනස්කන්ධ වෙත මැ සිටියි, ඉදින් හිඳි නම් මේ පඤ්චෝපාදනස්කන්ධ වෙත ම ඉඳියි, ඉදින් හොචි නම් මේ පඤ්චෝපාදන ස්කන්ධය වෙත මැ හොචි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

නසමාතිහ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනා අභික්ඛණං¹ සකං චිත්තං පච්චවේක්ඛිතබ්බං දීඝරත්තමිදං චිත්තං සංකිලිට්ඨං. රුගෙන දෙසෙන මොභෙනාති. චිත්තසංකිලෙසා භික්ඛවෙ, සත්තා සංකිලිය්‍යනති. චිත්තවොදනා සත්තා විසුජ්ඣනති, දිට්ඨං වො භික්ඛවෙ, චරණං නාම චිත්තනති?

එවමහනෙන,

නමපි බො භික්ඛවෙ, චරණං² චිත්තං විතෙතනෙව චිත්තිතං තෙන'පි බො භික්ඛවෙ, චරණෙන විතෙතන චිත්තඤ්ඤව චිත්තතරං. නසමාතිහ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනා අභික්ඛණං සකං චිත්තං පච්චවේක්ඛි-
තබ්බං “දීඝරත්තමිදං චිත්තං සංකිලිට්ඨං රුගෙන දෙසෙන මොභෙනා”ති. චිත්තසංකිලෙසා භික්ඛවෙ, සත්තා සංකිලිය්‍යනති. චිත්තවොදනා සත්තා විසුජ්ඣනති.

නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකනිකායමපි සමනුපය්‍යාමි, එවං චිත්තං සථසිදං භික්ඛවෙ, තීරව්‍යානගතා පාණා. තෙ'පි බො භික්ඛවෙ, තීරව්‍යානගතා පාණා විතෙතනෙව චිත්තිතා,³ තෙහි'පි බො භික්ඛවෙ, තීරව්‍යානගතෙහි පාණෙහි විතතඤ්ඤව චිත්තතරං. නසමාතිහ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනා අභික්ඛණං⁴ සකං චිත්තං පච්චවේක්ඛිතබ්බං “දීඝරත්තමිදං චිත්තං සංකිලිට්ඨං රුගෙන දෙසෙන මොභෙනා”ති. චිත්තසංකිලෙසා භික්ඛවෙ, සත්තා සංකිලිය්‍යනති. චිත්තවොදනා සත්තා විසුජ්ඣනති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, රජකො වා විත්තකාරකො වා, සති රජනාය වා ලාඛාය වා හලිඤ්ඤා වා නිලාය වා,⁵ මඤ්ඤ්ඨාය වා සුපරිමට්ඨෙව වා එලකො භිත්තියා වා දුස්සපටෙ වා ඉඤ්ඤා රූපං වා පුරිස-
රූපං වා අභිනිමිතෙය්‍ය සබ්බභිහපච්චභිහං. එවමෙව බො භික්ඛවෙ, අසුඤ්ඤා පුපුර්ජනො රූපඤ්ඤව අභිනිබ්බතෙනනො අභිනිබ්බතෙනාති. වේදනඤ්ඤව - පෙ - සඤ්ඤඤඤව - සඛිංරෙයෙව - විඤ්ඤණංයෙව අභිනිබ්බතෙනනො අභිනිබ්බතෙනාති.

තං කිමඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවං වා අනිවං වාති?

අනිවං භනෙත - පෙ -.

වෙදනා - පෙ - සඤ්ඤා - පෙ - සඛිංරා - පෙ - විඤ්ඤණං නිවං වා, අනිවං වාති?

අනිවං භනෙත - පෙ -.

නසමාතිහ භික්ඛවෙ එවං පය්‍යං - පෙ - නාපරං ඉත්ථනායති පජානාති.

1. භික්ඛවෙ අභික්ඛණං - මජ්ඣං, සූ. 2.
2. චරණං නාම, මජ්ඣං, සූ. PTS
3. චිත්තතා - සි. 2 PTS
4. භික්ඛවෙ අභික්ඛණං - මජ්ඣං, සූ.
5. පනිලියා වා - මජ්ඣං, සි. 2.
6. මඤ්ඤ්ඨාය - මජ්ඣං, මඤ්ඤ්ඨාය - PTS
7. සුපරිමට්ඨෙව - මජ්ඣං, PTS

මහණෙනි, එ හෙයින් මහණහු විසින් “මේ සිත දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි රාගයෙන් දවේෂයෙන් මෝහයෙන් සකිලිවී ය”යි සිය සිත නිතර පස්විකියයුතු යි. මහණෙනි, සිත සකෙලෙස් වීමෙන් සත්ත්වයෝ කෙලෙසෙති. සිත පිරිසිදු වීමෙන් සත්ත්වයෝ පිරිසිදු වෙති. මහණෙනි, තොප විසින් වරණ නම් චිත්‍රය දක්නා ලද ද ?

වහන්ස, එසේ යැ.

මහණෙනි, ඒ වරණචිත්‍රය ද සිතින් ම විසිතුරු කරන ලද යැ, මහණෙනි, ඒ වරණ චිත්‍රයට ද වඩා සිත ම ඉතා විසිතුරු යි. මහණෙනි, එ හෙයින් මෙහි ලා මහණහු විසින් “මේ සිත දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි රාගයෙන් දවේෂයෙන් මෝහයෙන් සකිලිවී ය යි නිතොර සිය සිත පස්විකියයුතු යැ. මහණෙනි, සිත සකිලිවී වීමෙන් සත්ත්වයෝ කෙලෙසෙති. සිත පිරිසිදු වීමෙන් සත්ත්වයෝ පිරිසිදු වෙත්.

මහණෙනි, මේ තිරිසන්ගත ප්‍රාණිහු යම් බඳු වෙන් ද මහණෙනි, එසේ විසිතුරු වූ අන් එක ද සමුහයක් මම නො දකිමි. මහණෙනි, ඒ තිරිසන් ගත ප්‍රාණිහු ද සිතින් ම විසිතුරු වූහ. මහණෙනි, ඒ තිරිසන්ගත ප්‍රාණින්ට ද වඩා සිත ම ඉතා විසිතුරු යැ. මහණෙනි, එ හෙයින් මෙහි ලා මහණහු විසින් මේ සිත දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි රාගයෙන් දවේෂයෙන් මෝහයෙන් සකිලිවී ය යි නිතොර සිය සිත පස්විකියයුතු යැ. මහණෙනි, සිත කෙලෙසි මෙන් සත්ත්වයෝ කෙලෙසෙති. සිත පිරිසිදු වීමෙන් සත්ත්වයෝ පිරිසිදු වෙත්.

මහණෙනි, යම්මේ, රජකයෙක් වෙව්යි සිත්තරෙක් වෙව්යි, රඳන් හෝ ලතු හෝ රන්වන් පැහැය හෝ නිල්පැහැය හෝ මදට හෝ ඇති කල්හි මැනවින් මට වූ සුවරුවෙක හෝ බිනෙක හෝ රෙදිපිටෙක හෝ සියලු අභපසග ඇති ඉතිරි රුවක් වෙව්යි පුරුෂ රුවක් වෙව්යි මවන්තේ ද ? මහණෙනි, එසේයින් මැ අශ්‍රැතවත් පාඨශ්ජන නිපදවන්නේ රූපය මැ නිපදවයි. වේදනාව මැ . . . සංඤ්ච මැ . . . සංස්කාර මැ . . . නිපදවන්නේ විඤ්ඤය ම නිපදවයි.

මහණෙනි, ඒ කිමැ යි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි.

වහන්ස, අනිත්‍ය ය . . .

වේදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි.

වහන්ස, අනිත්‍ය ය. . .

මහණෙනි එ හෙයින් මෙහි ලා මෙමේ දක්නා . . . මේ බැව් පිණිස අත්කියෙක් නැතැ යි දැනගනී.

1. 2. 5. 9.

වාසිජවොපම සූතකං

101. සාවජ්ඣයං :

ජානතො'හං භික්ඛවෙ, පස්සතො ආසවානං ඛයං වදාමි.
නො අජානතො නො අපස්සතො.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, ජානතො කිං පස්සතො ආසවානං ඛයො
හොති :

ඉති රූපං ඉති රූපස්ස සමුදයො ඉති රූපස්ස අත්ථගමො, ඉති
වේදනා -පෙ- ඉති සඤ්ඤා -ඉති සංඛාරා -ඉති විඤ්ඤාණං ඉති
විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ථගමොති. එවං ඛො
භික්ඛවෙ, ජානතො එවං පස්සතො ආසවානං ඛයො හොති.

භාවනානුයොගමනනුසුත්තස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො විහරතො.
කිඤ්චා'පි එවං ඉත්ථ උපපජ්ජෙය්‍යා : “අහො වත මෙ අනුපාදය
ආසවෙහි විතතං විමුච්චෙය්‍යා”ති, අථ ඛවස්ස නෙව අනුපාදය ආසවෙහි
විතතං විමුච්චති.

තං කිස්ස හෙතු,

කිස්ස අභාවිතතා?

අභාවිතතා කිස්ස වචනියං.

අභාවිතතා චතුර්තං සතිපට්ඨානානං, අභාවිතතා චතුර්තං
සම්මපට්ඨානානං, අභාවිතතා චතුර්තං ඉද්ධිපාදනං, අභාවිතතා
පඤ්චනානං ඉන්ද්‍රියානං, අභාවිතතා පඤ්චනානං ඛලානං, අභාවිතතා
සත්තනානං බොජ්ඣංගනානං, අභාවිතතා අරියස්ස අට්ඨංගිකස්ස
මග්ගස්ස.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, කුක්කුරියා අණ්ඩාති අට්ඨ වා දස වා
ආදස වා තානස්ස කුක්කුරියා න සම්මා අසිසංඝාති න සම්මා
පරිසෙදිතාති න සම්මා පරිභාවිතාති. කිඤ්චා'පි තස්සා කුක්කුරියා එවං
ඉත්ථ උපපජ්ජෙය්‍යා : “අහො වත මෙ කුක්කුට්ඨෙය්‍යකා පාදනඛසිඛාය
වා මුඛතුණ්ඩකෙන වා අණ්ඩකොසං පදලෙඤ්ඤා සොඤ්ඤා අභිනිබ්බි-
ජ්ජෙය්‍යා”ති. අථ ඛො අභබ්බා'ව තෙ කුක්කුට්ඨෙය්‍යකා පාදනඛසිඛාය
වා මුඛතුණ්ඩකෙන වා අණ්ඩකොසං පදලෙඤ්ඤා සොඤ්ඤා
අභිනිබ්බිජ්ජානං.

තං කිස්ස හෙතු?

තථා හි පත භික්ඛවෙ, කුක්කුරියා අණ්ඩාති අට්ඨ වා දස වා
ආදස වා තාති කුක්කුරියා න සම්මා අසිසංඝාති න සම්මා
පරිසෙදිතාති න සම්මා පරිභාවිතාති.

එවිමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භාවනානුයොගමනනුසුත්තස්ස භික්ඛුනො
විහරතො කිඤ්චාපි එවං ඉත්ථ උපපජ්ජෙය්‍යා : “අහො වත මෙ
අනුපාදය ආසවෙහි විතතං විමුච්චෙය්‍යාති. අථ ඛවස්ස නෙව අනුපාදය
ආසවෙහි විතතං විමුච්චති.

1. 2. 5. 9.

වාසිජටොපම සූත්‍රය

101. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මම දන්තා දක්තා පුභුල්හට ආප්‍රවක්ෂය කියමි. නො දන්තාහට නො කියමි, නො දක්තාහට නො කියමි.

මහණෙනි, කුමක් දන්තා කුමක් දක්තා පුභුල්හට ආප්‍රවක්ෂය වේ යැ යක් :

රූපය මෙසේ යැ, රූපසමුදය (-හට ගැනීම) මෙසේ යැ, රූප අස්තංගමය (-අභාවය) මෙසේ යැ. වෙදනාව මෙසේ යැ . . . සංඥාව මෙසේ යැ . . . සංස්කාර මෙසේ යැ . . . විඤ්ඤාය මෙසේ යැ. විඤ්ඤායාගේ හටගැනීම මෙසේ යැ, විඤ්ඤායාගේ අස්තංගමය මෙසේ යි. මහණෙනි, මෙසේ දන්තා මෙසේ දක්තා පුභුල්හට ආප්‍රවක්ෂය වේ.

භාවනානුයෝගයෙහි යෙදී වාස කරන මහණෙහට “මාගේ සිත උපාදාන විසින් ග්‍රහණය නො කොට ආප්‍රවයන්ගෙන් මිදෙන්නේ නම් මනා”යි ඉදින් මෙබඳු විසියෙක් උපදනේ ද, එසේ නමුණු ඔහුගේ සිත උපාදාන විසින් ග්‍රහණය නො කොට ආප්‍රවයන් ගෙන් නො මිදෙයි.

ඒ කවර හෙයින්ද යක් :

නො වඩනා ලද හෙයින්ද යි කියයුතු යි.

කුමක් නො වඩනාලද හෙයින්ද යක් :

සතර සතිපට්ඨාන නො වඩනාලද හෙයින්ද, සතරසම්මප්පධාන නො වඩනා ලද හෙයින්ද, සතර ඉද්ධිපාද නො වඩනාලද හෙයින්ද, පඤ්චෙත්තිය නො වඩනා ලද හෙයින්ද, පඤ්චබල නො වඩනාලද හෙයින්ද, සත්ත බොජ්ඣංග නො වඩනා ලද හෙයින්ද, ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගය නො වඩනා ලද හෙයින්ද.

මහණෙනි, යම්කිසිකිසියෙකුගේ බිඳුටුවනු අටක් හෝ දශයක් හෝ දෙළොසක් හෝ වෙන් ද, කිසිකිසියෙකු විසින් ඒ මතුයෙහි ලැගු මොනොවට නො රක්තා ලද්දු මොනොවට උණුසුම් නො ගත්වන ලද්දු මොනොවට කුකුළගඳ නො ගත්වන ලද්දු වෙති. ඒ කිසිකිසියෙකු “මාගේ කුකුළු පැටවු පානියසිළින් හෝ මුවකුඩින් හෝ බිඳුටුට පළා ගෙන සුවසේ නික්මෙන්නාහු නම් මැනවැ”යි ඉදින් මෙ බඳු ආශාවක් උපදනේ ද ? එහෙත් ඒ කුකුළු පැටවු පානියසිළින් හෝ මුවකුඩින් හෝ බිඳුටුට පළා ගෙන සුවසේ නික්මෙන්නට අසමත්හු මැ යි.

ඒ කුම හෙයින්ද යක් :

මහණෙනි ඒ එසේ මැ යි. අටක් වූ හෝ දශයක් වූ හෝ දෙළසක් වූ හෝ කිසිකිසියෙකුගේ ඒ බිඳුටුවනු කිසිකිසියෙකු විසින් මැනැවින් නොලගින ලද්දු යැ, මැනැවින් උණුසුම් නොගත්වන ලද්දු යැ, මැනැවින් නොවඩන ලද්දු යි. (එහෙයින්).

මහණෙනි, එසෙයින් ම භාවනානුයෝගී වැ වෙසෙන මහණෙහට “මා සිත උපාදාන රහිත ව ආප්‍රවයන් කෙරෙත් මිදෙන්නේ නම් මැනවැ”යි කෙසේ හෝ මෙ බඳු ආශාවක් උපදනේ ද, එහෙත් ඔහුගේ සිත උපාදාන රහිත ව ආප්‍රවයන් කෙරෙත් නො මැ මිදෙයි.

තං කිංසු හෙතු ?

අභාවිතතාතිස්ස චචතීයං.

කිංසු අභාවිතතා :

අභාවිතතා වතුන්නං සතිපට්ඨානානං අභාවිතතා වතුන්නං සම්මපට්ඨානානං අභාවිතතා වතුන්නං ඉද්ධිපාදනං අභාවිතතා පඤ්චනං ඉන්ද්‍රියානං අභාවිතතා පඤ්චනං බලානං අභාවිතතා සත්තනං බොජ්ඣංගානං අභාවිතතා අරියස්ස අට්ඨංගිකස්ස මග්ගස්ස.

භාවනානුයොගමනුයුත්තස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො විහරතො කිංඤ්චාපි හ එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජෙය්‍ය, ‘අහො වත මෙ අනුපාදය ආසවෙහි චිත්තං විමුච්චෙය්‍යාති, අථ ඛෙස්ස අනුපාදය ආසවෙහි චිත්තං විමුච්චති.

තං කිංසු හෙතු ?

භාවිතතාතිස්ස චචතීයං.

කිංසු භාවිතතා :

භාවිතතා වතුන්නං සතිපට්ඨානානං. භාවිතතා වතුන්නං සම්මපට්ඨානානං භාවිතතා වතුන්නං ඉද්ධිපාදනං භාවිතතා පඤ්චනං ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතා පඤ්චනං බලානං භාවිතතා සත්තනං බොජ්ඣංගානං භාවිතතා අරියස්ස අට්ඨංගිකස්ස මග්ගස්ස.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, කුකකුට්ඨා අණ්ඩානි අට්ඨ වා දස වා ආදාස වා තානස්ස කුකකුට්ඨා සම්මා අභිසංඝිතාති, සම්මා පරිසෙදිතාති සම්මා පරිභාවිතාති. කිංඤ්චාපි තස්සා කුකකුට්ඨා න එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජෙය්‍ය : ‘අහො වත මෙ කුකකුට්ඨපොතකා පාදනබ්බිබ්බාය වා මුඛවුණ්ඩකෙන වා අණ්ඩකොසං පදලෙනා සොඤ්චා අභිනිබ්බිජ්ජෙය්‍ය’තී. අථ ඛො භබ්බාව තෙ කුකකුට්ඨපොතකා පාදනබ්බිබ්බාය වා මුඛවුණ්ඩකෙන වා අණ්ඩකොසං පදලෙනා සොඤ්චා අභිනිබ්බිජ්ජෙය්‍ය.

තං කිංසු හෙතු ?

තථා හි පන භික්ඛවෙ, කුකකුට්ඨා අණ්ඩානි අට්ඨ වා දස වා ආදාස වා තානස්ස කුකකුට්ඨා සම්මා අභිසංඝිතාති සම්මා පරිසෙදිතාති සම්මා පරිභාවිතාති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භාවනානුයොගමනුයුත්තස්ස භික්ඛුනො විහරතො කිංඤ්චාපි හ එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජෙය්‍ය : ‘අහො වත මෙ අනුපාදය ආසවෙහි චිත්තං විමුච්චෙය්‍යාති, අථ ඛෙස්ස අනුපාදය ආසවෙහි චිත්තං විමුච්චති.

තං කිංසු හෙතු ?

භාවිතතාතිස්ස චචතීයං.

ඒ කවර හෙයින් යත් :

නොවඩන ලද බැවින් යි කියයුතු වෙයි.

කුමක් නොවඩනා ලද බැවින් යත් :

සතරසතිපට්ඨාන නොවඩන ලද බැවින් සතරසම්මප්පධාන නොවඩන ලද බැවින්, සතරඉද්ධිපාද නොවඩන ලද බැවින්, පඤ්චෙන්ද්‍රිය නොවඩන ලද බැවින්, පඤ්චබල නොවඩන ලද බැවින්, යත්තබොජ්ඣංග නොවඩන ලද බැවින්, ආයඤ්ඤාමාර්ගය නොවඩන ලද බැවින්.

මහණෙනි, භාවනානුයෝගී වූ වෙසෙන මහණහුට "මා සිත උපාදාන රහිත වූ ආසුචයන් කෙරෙන් මිදෙන්නේ නම් මැනවැ" යි ඉදින් මෙ බඳු ආශාවක් නූපදනේ ද? එහෙත් ඔහුගේ සිත උපාදාන රහිත වූ ආසුචයන් කෙරෙන් මිදෙයි.

ඒ කවර හෙයින් යත් :

වඩන ලද බැවින් යි කියයුතු වෙයි.

කුමක් වඩන ලද බැවින් යත් :

සතර සිව්වන් වඩන ලද බැවින්, සතර සම්මප්පධාන වඩනා ලද බැවින්, සිවුඉද්ධිපාද වඩන ලද බැවින්, පසිඳුරන් වඩන ලද බැවින්, පස්බලන් වඩන ලද බැවින්, යත්තබොජ්ඣංග වඩන ලද බැවින්, අරිඤ්ඤාමාර්ගය වඩන ලද බැවින්.

මහණෙනි, යම්යෙ කිකිළියකගේ බිජුවටහු අටෙක් හෝ දශයක් හෝ දෙළසක් හෝ වෙන් ද, ඒවා කිකිළිය විසින් මැනවින් ලගිනා ලද්දහු මැනවින් උණුසුම් ගන්වන ලද්දහු මැනවින් වඩන ලද්දහු වෙත් ද, ඒ කිකිළියට මාගේ කුකුළුවැටහු පානියසිළින් හෝ, මුවකුඩින් හෝ බිජුවට පළා ගෙන සුවයේ නික්මෙන්නාහු නම් මැනවැ" යි ඉදින් මෙ බඳු ආශාවක් නූපදනේ ද, එහෙත් ඒ කුකුළුවැටහු පානියසිළින් හෝ මුවකුඩින් හෝ බිජුවට පළාගෙන සුවයේ නික්මෙන්නට සමර්ථහු මැ යි.

එ කවර හෙයින් යත් :

මහණෙනි, ඒ එසේ මැ යි. අටක් වූ හෝ දශයක් වූ හෝ දෙළසක් වූ හෝ කිකිළියගේ ඒ බිජුවටහු කිකිළිය විසින් මැනවින් ලගින ලද්දෝ මැනවින් උණුසුම් ගන්වන ලද්දෝ මැනවින් වඩන ලද්දෝ වන්නාහු ය. (එහෙයින්)

මහණෙනි, එසෙයින් මැ භාවනානුයෝගීවූ වෙසෙන මහණහට "මා සිත උපාදාන රහිත ව ආසුචයන් ගෙන් මිදෙන්නේ නම් මැනවැ යි. ඉදින් මෙ බඳු ආශාවක් නූපදනේ ද, එහෙත් ඔහු සිත උපාදාන රහිත ව ආසුචයන් කෙරෙන් මිදෙයි.

ඒ කුම හෙයින් යත් :

වඩන ලද බැවින් යි කියයුතු වෙයි.

කියා භාවිතතනා ?

භාවිතතනා : වතුනතං සතිපට්ඨානානං භාවිතතනා වතුනතං සම්මප්පාධානානං භාවිතතනා වතුනතං ඉද්ධිපාදනං භාවිතතනා පඤ්චනතං ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතනා පඤ්චනතං ඛල්‍යානං භාවිතතනා සත්තනතං බොජ්ඣංගිනානං භාවිතතනා අරියස්ස අට්ඨංගිකස්ස මග්ගස්ස.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පලගණ්ඨස්ස වා පලගණ්ඨනෙතවාසිස්ස වා වාසිජට්ඨෙ දිස්සනෙන වා අඛගුලීපදානි¹ දිස්සනති අඛගුලීපදා², නො ව ඛවස්ස ඵලං ඤාණං හොති ; “ඵත්තකං වතා මෙ අජ්ජ වාසිජට්ඨං ඛිණං ඵත්තකං හියොයා, ඵත්තකං පරෙ”ති.* අථ ඛවස්ස ඛිණං තෙව ඤාණං හොති.

ඵලමෙව බො භික්ඛවෙ, භාවනානුයොගමනුයුත්තස්ස භික්ඛනො විහරතො කිඤ්චාපි න ඵලං ඤාණං හොති : “ඵත්තකං වතා මෙ අජ්ජ අසව්‍යානං ඛිණං, ඵත්තකං හියොයා, ඵත්තකං පරෙ”ති. අථ ඛවස්ස ඛිණං ඛිණං තෙව ඤාණං හොති

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සංමුද්දිකාය නාමාය වෙතතබ්බිතබ්බාය ඡම්මාසානි³ උදකෙ පරියාදාය⁴ හෙමනතිකෙන⁵ ඵලං උකඛිතතාය වාතානපපරෙතානි බක්ඛිතානි, තානි⁶ පාවුස්සකෙන මෙසෙන අභිප්ප-වුට්ඨානි⁷ අප්පකසිරෙත පටිපස්සම්භනති පුතිකානි භවන්ති.

ඵලමෙව බො භික්ඛවෙ, භාවනානුයොගමනුයුත්තස්ස භික්ඛනො විහරතො අප්පකසිරෙනෙව සංඤ්ඤාජනානි පටිපස්සම්භනති, පුතිකානි භවන්ති.

1. 2. 5. 10.

අනිට්ඨසඤ්ඤා යුත්තං

102. සංවජ්ජිතං :

අනිට්ඨසඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භාවිතා බහුලිකතා සබ්බං කාමරුගං පරියාදිගති. සබ්බං රුපරුගං පරියාදිගති. සබ්බං භවරුගං පරියාදිගති. සබ්බං අවිජ්ජං පරියාදිගති. සබ්බං අසම්මානං පරියාදිගති, සමුභනති⁸.

1. අඛගුලීපාදානි - සිමු.
2. අඛගුලීපදං - මජ්ඣං,
3. ඵත්තකං වා - සිමු, ස්‍යා
- * අයං පාඨො ‘මජ්ඣං’ පොඤ්ඤානෙ න දිස්සතෙ
4. වස්සමාසානි - මජ්ඣං
5. පරියොදාතාය - සි 2
6. හෙමනතිකෙ - මජ්ඣං
7. අභිප්පවට්ඨා - සි 2
8. අසම්මානං සමුභනති - මජ්ඣං.

කුමක් වඩන ලද බැවින් යත් :

සතර සිව්වත් වඩන ලද බැවින්. සිවුසම්පධන් වඩන ලද බැවින්. සිවුඉද්දා වඩන ලද බැවින්. පසිඳුරන් වඩන ලද බැවින්. පස්බලන් වඩන ලද බැවින්. සත්බොජන වඩන ලද බැවින්. අරිභවතිමභ වඩන ලද බැවින්.

මහණෙනි, යම්සේ වඩුවකුගේ හෝ වඩු අතවැස්සකුගේ හෝ වැරදීමකි ඇතිව සටහන් හෝ මහපටුනකි සටහන් හෝ දක්නා ලැබේ ද, ඔහුට : "මාගේ වැරදීම අද මෙ පමණ ගෙවිණි. ඊයේ මෙ පමණ ගෙවිණි, පෙර දවස මෙ පමණ ගෙවිණි"යි මෙසේ දැනීම නො ද වෙයි. එතෙකුදු වුවත් ගෙවුණු කල්හි ගෙවුණේ ම යයි දැනුම ඔහුට වෙයි.

මහණෙනි, එසෙයින් ම භාවනානුයෝගී වැ වෙසෙන මහණහුට : "මාගේ ආප්‍රවයන් ගෙන් අද මෙ තෙක් ගෙවිණි, ඊයේ මෙතෙක් ගෙවිණි, පෙර දවස මෙතෙක් ගෙවිණි"යි ඉදින් මෙ බඳු දැනීමක් නො වෙයි. එහෙත් ඔහුට ක්ෂය වූ කල්හි ක්ෂය වූයේ ම යයි දැනුම වෙයි.

මහණෙනි, වෙවැල්බැඳුමෙන් බඳනා ලද සමයක් දියෙහි රැඳුණු හිමක්කල ගොඩට තහන ලද මුහුදෙහි වූ නැවක අවුසුළුතින් පහළ බැඳුම් වේ ද, ඒ බන්ධනයෝ වැසිකල මේසයෙන් වෙසෙයින් තෙමුණාහු පහසුවෙන් දුබල වෙති. දිරායෙති.

මහණෙනි, එසෙයින් ම භාවනානුයෝගයෙහි යෙදී වෙසෙන මහණහුගේ සංයෝජනයෝ නිදුකින් ම සන්තිදෙති. දිරායෙති යි. (නො පැනෙන බවට යෙති.)

1. 2. 5. 10. අනිවච්ඡන්දා සූත්‍රය

102. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, භාවිත වූ බහුලිකාන වූ අනිවච්ඡන්දාව සියලු කාමරාගය ගෙවයි. සියලු රූපරාගය ගෙවයි. සියලු භවරාගය ගෙවයි. සියලු අවිද්‍යාව ගෙවයි. සියලු අස්මිමානය ගෙවයි, නසයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සරදසමයෙ කසුකො මහානඛලෙන කසනො, සබ්බානි මූලසන්නානකානි සමපදලෙනො, කසති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා බහුලිකතා සබ්බං කාමරුහං පරියාදියති. සබ්බං රූපරුහං පරියාදියති. සබ්බං භවරුහං පරියාදියති. සබ්බං අවිජ්ජං පරියාදියති. සබ්බං අසම්මානං පරියාදියති, සමුගනති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, බබ්බජ්ජායකො බබ්බජං ලාසිනා අය්‍යෙ ගහෙනා ඔටුනාති නිශ්ශ්‍යාති නිපෙඨාදෙති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා සබ්බං කාමරුහං -පෙ- සමුගනති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, අච්චිපිණ්ඩියා වණ්ටවජ්ජනාය යාති තුගු අච්චානි වණ්ටුපනිබ්ඛානි¹ සබ්බානි තානි තදනවයානි² භවනති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා බහුලිකතා සබ්බං කාමරුහං -පෙ- සමුගනති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, කුට්ඨාසරසු යා කාචි ගොපානසීයො සබ්බා තා කුට්ඨිගමා කුට්ඨිනනා කුට්ඨමොසරණා, කුට්ඨං තාසං අග්ගමකතායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා -පෙ- සමුගනති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්චි මූලගතො කාලානුසාරී³ තෙසං අග්ගමකතායති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා -පෙ- සමුගනති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්චි සාර්ගතො ලොභිතව්‍යදනං තෙසං අග්ගමකතායති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා -පෙ- සමුගනති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්චි පුප්ඵගතො වසසිකං තෙසං අග්ගමකතායති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා -පෙ- සමුගනති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්චි කුඨ්ඨිරුජ්ඣො⁴ සබ්බෙ තෙ රඤ්ඤා චක්කවතනිසු අනුසුතතා භවනති. රුජා තෙසං චක්කවතනි අග්ගමකතායති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා -පෙ- සමුගනති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යා කාචි තාරකරූපානං පභා සබ්බා තා වඤ්ඤිමප්පභාය කල්ලං නාගසනති සොලසිං, වඤ්ඤපභා තාසං අග්ගමකතායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා -පෙ- සමුගනති.

1. වණ්ටුපනිබ්ඛානි - සා.
2. තනිගානි - සා.
3. කාලානුසාරී ගතො - මජ්ඣ.
4. කුඨ්ඨිරුජ්ඣො - සා.

මහණෙනි, යම්සේ ගොවියෙක් සරත්කල මහනඟුලෙන් සාන්තේ පැතිර සිටි සියලු මුල් සිඳිමින් සා ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම අනිච්චසඤ්ඤාව වඩනා ලද්දී බහුල කරන ලද්දී සියලු කාමරාගය ගෙවයි. සියලු රූපරාගය ගෙවයි. සියලු භවරාගය ගෙවයි. සියලු අවිද්‍යාව ගෙවයි. සියලු අස්මිමානස ගෙවයි, නසයි.

මහණෙනි, යම්සේ බ්‍රහ්මණ්‍ය කපත්තෙන් බ්‍රහ්මණ්‍ය කපා අගින් ගෙන යටට සලා ද, පොළා ද, පොළා පසෙක දමා ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම භාවිත බ්‍රහ්මකාම අනිච්ච සංඥාව සියලු කාමරාගය . . . නසයි.

මහණෙනි, යම්සේ අභිකාමෙනක තුවුටු සිඳි කල්හි එහි යම් තුවුටුයෙහි බැඳුණු අභි වේ නම් ඒ සියල්ල එය අනුව පවත්නේ (පත්තය) වේ ද මහණෙනි, එසෙයින් ම . . . නසයි. භාවිත බ්‍රහ්මකාම අනිත්‍යසංඥාව සියලු කාමරාගය . . . නසයි.

මහණෙනි, කුච්ඡෙයක යම්කිසි ගොනැස්සු වෙද්ද ඒ සියල්ලෝ කැණිමඩලට ගියාහු කැණිමඩලට නැමුණාහු කැණිමඩල අනුව පැතිර සිටියාහු වෙන් ද කැණිමඩල ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබෙයි. මහණෙනි, එසෙයින් ම භාවිත අනිච්චසඤ්ඤාව . . . නසයි.

මහණෙනි, යම්සේ යම් කිසි මුලගන්ධයෝ වෙද්ද ? කථෙගිල්ගඳ ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබෙයි, මහණෙනි, එසෙයින් ම භාවිත අනිච්චසඤ්ඤාව . . . නසයි.

මහණෙනි, යම්සේ යම් කිසි හරගඳහු වෙද්ද ? රත්සඳුන් ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම භාවිත අනිච්චසඤ්ඤාව . . . නසයි.

මහණෙනි, යම්සේ යම් කිසි මල්ගඳහු වෙද්ද ? දැසමන් ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබෙයි. මහණෙනි, එසෙයින් ම අනිච්චසඤ්ඤාව වඩන ලද්දී . . . නසයි.

මහණෙනි, යම්සේ යම් කිසි කුඩා රජහු වෙද්ද ? ඒ සියල්ලෝ සක්විති රජුට අනුකූල වූවාහු වෙන්, සක්විතිරජ ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබෙයි, මහණෙනි, එසෙයින් ම භාවිත අනිච්චසඤ්ඤාව . . . නසයි.

මහණෙනි, යම්සේ තාරක රූපයන්ගේ යම්කිසි කැලුම් වේ ද ඒ සියලු කැලුම් සඳ කැලුම්හි යොළොස් වන කලාවන් නො අගි ද, සඳ කැලුම් ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබෙයි. මහණෙනි, එසෙයින් ම භාවිත අනිච්චසඤ්ඤාව . . . නසයි.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සරදසමයෙ වීඥේ විගතවිලාභකෙ දෙවෙ අදිච්චො නහං අබ්බුසුකකමානො¹ සබ්බං ආකාසගතං තමගතං අභිභිහව්ව භාසතෙ ව, තපතෙ ව, විරෝචනේ² ව. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා බහුලීකතා සබ්බං කාමරුහං පරියාදියතී, සබ්බං රූපරුහං පරියාදියතී, සබ්බං භවරුහං පරියාදියතී, සබ්බං අවිජ්ජං පරියාදියතී, සබ්බං අසම්මානං පරියාදියතී, සමුහනතී.

කථං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා කථං බහුලීකතා සබ්බං කාමරුහං පරියාදියතී -පෙ- සබ්බං අසම්මානං පරියාදියතී, සමුහනතී.

ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්ථගමො. ඉති වේදනා -පෙ- ඉති සඤ්ඤා -පෙ- ඉති සංඛාරා -පෙ- ඉති වීඤ්ඤාණං. ඉති වීඤ්ඤාණස්ස සමුදයො ඉති වීඤ්ඤාණස්ස අත්ථගමොති, එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා එවං බහුලීකතා සබ්බං කාමරුහං පරියාදියතී, සබ්බං රූපරුහං පරියාදියතී, සබ්බං භවරුහං පරියාදියතී, සබ්බං අවිජ්ජං පරියාදියතී, සබ්බං අසම්මානං පරියාදියතී, සමුහනතී.

පුපථවග්ගො පඤ්චමො.

තත්‍රාද්‍යනං :

නදී පුපථඤ්ච ඵෙණඤ්ච ගොමයඤ්ච නබසිඛං
සුඤ්ඤං ඤේ ව ගඤ්ඤා වාසිජටං අනිච්චතාතී.

මජ්ඣිමපණ්ණාසකං සමන්තං.

තස්ස මජ්ඣිමපණ්ණාසකස්ස විග්ගද්දනං :

උපයො අරහන්තො ව බ්‍රහ්මනියො ථෙරසට්ඨයො,
පුපථවග්ගෙන පණ්ණාසකො දුතියො තෙන වුට්ඨතී.

1. අබ්බුසුකකමානො - මජ්ඣං, ස්‍යා. අබ්බුසුකමානො - සිඬු.
2. විරෝචතී - සිඬු. සි 2

මහණෙනි, යම්සේ සරත්කල අභය පහන් වූ කල්හි පහ වූ වලාකුළු ඇති කල්හි භීර අභසට නැහෙන්තේ අභයෙහි වූ සියලු අපුර වෙසෙයින් නසා දිලියෙන්තේ වේ ද, බබ්ලන්තේ වේ ද, වෙසෙයින් බබ්ලන්තේ වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම වඩනා ලද බහුල කරන ලද අතින් සංඥා සියලු කාමරාගය ගෙවයි, සියලු රූපරාගය ගෙවයි, සියලු භවරාගය ගෙවයි, සියලු අවිද්‍යාව ගෙවයි, සියලු අස්මිමානය ගෙවයි, නසයි.

මහණෙනි, කෙසේ වඩන ලද කෙසේ බහුල කරන ලද අනිච්චසඤ්ඤාව සියලු කාමරාගය ගෙවා ද . . . සියලු අස්මිමානය ගෙවා ද, නසා ද යත් :

රූපය මෙසේ යැ, රූපයේ භටගැන්ම මෙසේ යැ, රූපයේ අස්තභිගමය මෙසේ යැ, වේදනාව මෙසේ යැ . . . සංඥාව මෙසේ යැ . . . සංස්කාර මෙසේ යැ . . . වීජනය මෙසේ යැ, වීජනයාගේ භටගැන්ම මෙසේ යැ, වීජනයේ අස්තභිගමය මෙසේ යි. මහණෙනි, මෙසේ වඩන ලද මෙසේ බහුල කරන ලද අනිච්චසඤ්ඤාව සියලු කාමරාගය ගෙවයි, සියලු රූපරාගය ගෙවයි, සියලු භවරාගය ගෙවයි, සියලු අවිද්‍යාව ගෙවයි, සියලු අස්මිමානය ගෙවයි, නසා යි.

පස්වැනි පුප්ඵ වර්ග යි

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය :

නදී, පුප්ඵ, ඵෙණ්ඩිණ්ඩොපම, ගොමයපිණ්ඩොපම, නබසිබොපම සුද්ධික සූත්‍ර ද ගද්දුලබ්දධ සූත්‍ර දෙක ද. වාසිපට, අනිච්චසඤ්ඤ සූත්‍ර දෙක ද යි සූත්‍ර දශයෙකි.

මජ්ඣිමපණ්ණාසක නිමි.

ඒ මජ්ඣිමපණ්ණාසකයේ වර්ගනාමාවලිය :

උපය, අරභන්ත, ඛජ්ජනිය, ඵෙර, පුප්ඵ යන වර්ගවලින් දුතිය පණ්ණාසක කියනු ලැබේ.

3. උපරිපණ්ණාසකං

1. අනතවග්ගො

1. 3. 1. 1.

අනත සුතං

103. සංවදනීයං :

චත්තාරො මෙ භික්ඛවෙ, අනතා. කතමෙ චත්තාරො :

සක්කායනො, සක්කායසමුදයනො, සක්කායනිරෝධනො,
සක්කායනිරෝධගාමිනීපට්ඨපදනො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සක්කායනො :

පඤ්චපාදනකකිකිංචිකා චචනීයං,

කතමෙ පඤ්ච,

සෙය්‍යපීදං : රූප්පාදනකකිකිංචිකා, වේදනුපාදනකකිකිංචිකා, සඤ්ඤ-
පාදනකකිකිංචිකා, සංඛාරූපාදනකකිකිංචිකා, විඤ්ඤාණුපාදනකකිකිංචිකා. අයං
වුච්චති භික්ඛවෙ, සක්කායනො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සක්කායසමුදයනො,

යායං තණ්හා පොභොගවිකා නන්දිරගසහගතා තත්‍රතත්‍රාභිනන්දීති,
සෙය්‍යපීදං : කාමතණ්හා, භවතණ්හා, විභවතණ්හා, අයං වුච්චති
භික්ඛවෙ, සක්කායසමුදයනො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සක්කායනිරෝධනො,

යො තස්සා යෙව තණ්හාය අසෙසවිරහනිරෝධො චාගො
පටිනිස්සග්ගො මුත්ති අනාලයො. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, සක්කාය-
නිරෝධනො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සක්කායනිරෝධගාමිනීපට්ඨපදනො,

අයමෙ ච අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො. සෙය්‍යපීදං : සම්මාදිට්ඨි
සම්මාසංකප්පො, සම්මාචාරා, සම්මාකම්මනො, සම්මාආර්ථවො,
සම්මාචාරායමො, සම්මායති සම්මාසමාධි. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ,
සක්කායනිරෝධගාමිනීපට්ඨපදනො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, චත්තාරො
අනතාති.

3. උපරිපණ්ණාසකය

1. අනත වර්ගය

1. 3. 1. 1.

අන්ත සූත්‍රය

103. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ අන්ත සතරෙකි. කවර සතරෙකු යත් :

සක්කාය අන්ත යැ, සක්කායසමුදය අන්ත යැ, සක්කායනිරොධ අන්ත යැ, සක්කාය නිරොධභාමිනීපට්ඨපද අන්ත යයි.

මහණෙනි, සක්කාය අන්තය කවර යත් :

පඤ්චොපාදනස්කන්ධ යයි කියැවුණු වෙයි.

කවර පසෙකු යත් :

එනම් : රූපපාදනස්කන්ධ යැ, වේදනොපාදනස්කන්ධ යැ, සංඥොපාදනස්කන්ධ යැ, සංස්කාරොපාදනස්කන්ධ යැ, විඤ්ඤාපාදනස්කන්ධ යි. මහණෙනි, මේ සක්කායඅන්ත යයි කියනු ලැබෙයි.

මහණෙනි, සක්කායසමුදය අන්තය කවර යත් :

සුන්දරභවය ඇති කරන නන්දිරාගය සහගිය ඒ ඒ තන්හි ඇල්ම ඇති කරන යම් යම් තෘෂ්ණාවක් වේ ද, එනම් : කාමතෘෂ්ණාව ය, භවතෘෂ්ණාව ය, විභවතෘෂ්ණාව යි. මහණෙනි, මේ සක්කායසමුදය අන්ත යයි කියනු ලැබෙයි.

මහණෙනි, සක්කායනිරොධ අන්තය කවර යත් :

ඒ තෘෂ්ණාවේ ම යම් නිරවශේෂවිරාගනිරෝධයෙන් දුර්ලබ්ධිමත් බැහැරලීමෙන් මිදීමෙන් නො ඇල්මෙන් වේ ද, මහණෙනි, මේ සක්කායනිරොධ අන්ත යයි කියනු ලැබෙයි.

මහණෙනි, සක්කායනිරොධභාමිනීපට්ඨපද අන්තය කවර යත් :

මේ ආයුධ අෂ්ටාංගිකමාර්ගය මැ යි. එ නම් : සම්මාදිට්ඨි යැ, සම්මාසංකප්ප යැ, සම්මාචාරා යැ, සම්මාකම්මන්ත යැ, සම්මාආර්ථි යැ, සම්මාචාරායාම යැ, සම්මාසති යැ, සම්මාසමාධි යි. මහණෙනි, මේ සක්කායනිරොධභාමිනීපට්ඨපද අන්ත යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, මේ අන්ත සතර යි.

1. 3. 1. 2.

දුක්ඛ සුත්තං

104. සාවථේයං :

දුක්ඛඤ්ඤා චො භික්ඛවෙ, දෙසිය්සාමි දුක්ඛසමුදයඤ්ඤා දුක්ඛනිරෝධඤ්ඤා දුක්ඛනිරෝධගාමිනීඤ්ඤා පටිපදං තං සුඤ්ඤං

කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, දුක්ඛං :

පඤ්චපාදනකකිංකරිත්ථ වචනීයං.

කතමෙ පඤ්ඤා,

සෙය්සපීදං : රුප්පපාදනකකිංකරිත්ථ -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිංකරිත්ථ, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, දුක්ඛං.

කතමො ච භික්ඛවෙ, දුක්ඛසමුදයො :

යං තණ්හා පොතොගචිතා නන්දිරාගසහගතා තත්තත්තාභිනන්දිති සෙය්සපීදං : කාමතණ්හා භවතණ්හා විභවතණ්හා, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, දුක්ඛසමුදයො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, දුක්ඛනිරෝධො :

යො තස්සායෙව තණ්හාය අසෙසවිරහනිරෝධො වාගො පටිනිස්සග්ගො මුත්ති අනාලයො, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, දුක්ඛනිරෝධො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, දුක්ඛනිරෝධගාමිනීපටිපදා :

අයමෙව අරියො අරිස්ඛිකො මග්ගො. සෙය්සපීදං : සම්මාද්ධි -පෙ- සම්මා සමාධි, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, දුක්ඛනිරෝධගාමිනීපටිපදා.

1. 3. 1. 3.

සකකාය සුත්තං

105. සාවථේයං :

සකකායඤ්ඤා චො භික්ඛවෙ, දෙසිය්සාමි සකකායසමුදයඤ්ඤා සකකායනිරෝධඤ්ඤා සකකායනිරෝධගාමිනීඤ්ඤා පටිපදං තං සුඤ්ඤං.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සකකායො :

පඤ්චපාදනකකිංකරිත්ථ වචනීයං.

කතමෙ පඤ්ඤා,

සෙය්සපීදං : රුප්පපාදනකකිංකරිත්ථ -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිංකරිත්ථ, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, සකකායො.

1. 3. 1. 2.

දුක්ඛ සූත්‍රය

104. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, තොපට දුක්ඛයත්, දුක්ඛසමුදයත්, දුක්ඛනිරෝධයත්, දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදාවත් දේශනා කරන්නෙමි, එය අසවු.

මහණෙනි, දුක්ඛය කවරේ යැ යත් :

පඤ්චොපාදනස්කන්ධ ධි කියැයුතු වෙයි.

කවර පසෙකැ යත් :

රූපෝපාදනස්කන්ධ ය, . . . විඤ්චොපාදනස්කන්ධ ධි, මහණෙනි, මේ දුක්ඛය ධි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, දුක්ඛසමුදය කවරැ යත් :

පුනර්භවය කරන නන්දිරාගය සහගිය ඒ ඒ තත්ති ඇල්ම ඇති කරන යම් මේ තෘෂ්ණාවක් වෙ ද, එ නම් : කාමතෘෂ්ණා යැ භවතෘෂ්ණා යැ විභවතෘෂ්ණා ධි. මහණෙනි මේ දුක්ඛසමුදය ධි කියනු ලැබෙයි.

මහණෙනි, දුක්ඛනිරෝධය කවරේ යැ යත් :

ඒ තෘෂ්ණාවෙ ම යම් නිරවශේෂ විරාගනිරෝධයෙන් දුරලීමෙන් බැහැරලීමෙන් මිදීමෙන් නො ඇල්මෙන් වෙ ද මහණෙනි, මේ දුක්ඛනිරෝධ ධි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, දුක්ඛනිරෝධගාමිනීපටිපදාව කවරැ යත් : මේ අරිද්දටහිම මැ යි. එ නම් : සම්මාදිට්ඨි . . . සම්මාසමාධි යි. මහණෙනි, මේ දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදාව යයි කියනු ලැබේ යි.

1. 3. 1. 3.

සක්කාය සූත්‍රය

105. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, තොපට සක්කායයත්, සක්කායසමුදයයත්, සක්කායනිරෝධයත්, සක්කාය නිරෝධගාමිනීපටිපදාවත් දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු.

මහණෙනි, සක්කාය කවරැ යත් :

පඤ්චොපාදනස්කන්ධ යයි කියැයුතු වෙයි.

කවර පසෙකැ යත් :

රූපෝපාදනස්කන්ධ ය . . . විඤ්චොපාදනස්කන්ධ යි. මහණෙනි, මේ සක්කාය යයි කියනු ලැබේ යි.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සක්කායසමුදයො :

යායං තණ්හා පොතොහථිකා නන්දිරුගසහගතා තත්‍ර තත්‍රාභිනන්දිති,
සෙය්‍යපිදං : කාමතණ්හා භවතණ්හා විභවතණ්හා, අයං චූච්චති
භික්ඛවෙ, සක්කායසමුදයො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සක්කායනිරුධො :

යො තස්සායෙව තණ්හාය අසෙසවිරුගතිරුධො වාගො
පටිතිස්සග්ගො ඉතඨි අනාලයො, අයං චූච්චති භික්ඛවෙ, සක්කාය-
නිරුධො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සක්කායනිරුධගාමිනී පටිපදා :

අයමෙව අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො. තෙය්‍යපිදං : සම්මාදිට්ඨි
-පෙ- සම්මාසමාධි, අයං චූච්චති භික්ඛවෙ, සක්කායනිරුධගාමිනී
පටිපදාති.

1. 3. 1. 4.

පරිඤ්ඤායා සුත්තං

106. සාවජ්ඣයං :

පරිඤ්ඤායො ච භික්ඛවෙ, ධම්මෙ දෙසිස්සාමි පරිඤ්ඤාඤච
පරිඤ්ඤාතාවිඤච පුග්ගලං. තං සුඤ්ඤං.

කතමො ච භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤායා ධම්මා :

රූපං භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤායො ධම්මො, වේදනා පරිඤ්ඤායො
ධම්මො, සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාර -පෙ- විඤ්ඤාණං පරිඤ්ඤායො
ධම්මො, ඉමෙ චූච්චන්ති භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤායා ධම්මා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤා :

යො භික්ඛවෙ, රුගතකයො¹ ද්‍යුතතකයො මොහතකයො, අනං
චූච්චති භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤාතාවි පුග්ගලො :

අරහා'තිස්ස වචනීයං. ගො'යං අරාහං ඵලංභාමො ඵලංගොතෙතො,
අයං චූච්චති භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤාතාවි පුග්ගලොති.

1. පරිඤ්ඤා රුගතකයො - මජ්ඣිම, ස 32.

මහණෙනි, සක්කායසමුදය කවර් යත් :

පුනර්භවය කරන නන්දිරාගය සහගිය ඒ ඒ තන්හි ඇල්ම ඇති කරන යම් මේ තෘෂ්ණාවක් වේ ද, එනම් : කාමතෘෂ්ණාය, භවතෘෂ්ණාය, විභවතෘෂ්ණායයි. මහණෙනි, මේ සක්කායසමුදය යයි කියනු ලැබේ යි.

මහණෙනි, සක්කායනිරෝධය කවරේ යැ යත් :

එ තෘෂ්ණාවේ ම යම් නිරවශේෂවිරාගනිරෝධයෙක් දුර්ලබෙක් බැහැර්ලිමෙක් මිදීමක් නො ඇල්මක් වේ ද, මහණෙනි, මේ සක්කායනිරෝධ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සක්කායනිරෝධගාමිනීපටිපදාව කවර් යත් :

මේ අර්ථවත්තම මැ යි. එනම් : සම්මාදිට්ඨිය . . . සම්මාසමාධියි. මහණෙනි, මේ සක්කායනිරෝධගාමිනී පටිපදා යි කියනු ලැබේ යි.

1. 3. 1. 4. පරිඤ්ඤායා සූත්‍රය

106. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි පිරිසිදු දහසුතු දහම් ද, පිරිසිදු දැනීම ද, පිරිසිදු දැන සිටි පුහුලා ද දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු.

මහණෙනි, පිරිසිදු දහසුතු දහම්හු කවරහ යත් :

මහණෙනි, රූපය පිරිසිදු දහසුතු දහමෙකි. වේදනාව පිරිසිදු දහසුතු දහමෙකි. සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා පිරිසිදු දහසුතු දහමෙකි. මහණෙනි, මොහු පිරිසිදු දහසුතු දහම්හු යි කියනු ලැබෙති.

මහණෙනි, පිරිසිදු දැනීම කවර යැ යත් :

මහණෙනි, යම් රාගය ක්ෂය කිරීමෙක් වේ ද, ද්වේෂය ක්ෂය කිරීමෙක් වේ ද, මොහය ක්ෂය කිරීමෙක් වේ ද, මහණෙනි, මේ පිරිසිදු දැනීම යි කියනු ලැබේ යි.

මහණෙනි, පිරිසිදු දැන සිටි පුහුල් කවරේ යැ යත් :

රහත් තෙමේ යයි කියනු ලැබේ. මෙබඳු නම් ඇති මෙබඳු ගොත් ඇති යම් මේ ආයුෂ්මතෙක් වේ ද, මහණෙනි, මේ පිරිසිදු දත් පුහුල් යයි කියනු ලැබේ යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

1. 3. 1. 5.

සමණ සුත්තං.

107. සංවජ්ඣං :

පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, උපාදානකකිංඤා, කතමෙ පඤ්ච, සෙය්‍යපීදං :
රුද්ධපාදනකකිංඤා -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිංඤා.

ගෙ හි කෙපි භික්ඛවෙ, සමණා වා, බ්‍රාහ්මණා වා, ඉමෙසං පඤ්චන්තං
උපාදානකකිංඤානං අඤ්ඤාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නික්ඛරණඤ්ඤා යථාභූතං
නප්පජානන්ති. න මෙනෙ භික්ඛවෙ, සමණා වා, බ්‍රාහ්මණා වා,
සමණෙසු වෙව් සමණසම්මතා, බ්‍රාහ්මණෙසු ච බ්‍රාහ්මණසම්මතා, න ච
පන තෙ ආයසමනෙතා, සාමඤ්ඤාත්ථං වා, බ්‍රහ්මඤ්ඤාත්ථං වා, දිට්ඨෙව්
ධිමෙම සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකතා, උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

ගෙ ච ඛො කෙපි භික්ඛවෙ, සමණා වා, බ්‍රාහ්මණා වා, ඉමෙසං
පඤ්චන්තං උපාදානකකිංඤානං අඤ්ඤාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නික්ඛරණඤ්ඤා
යථාභූතං පජානන්ති. තෙ ඛො මෙ භික්ඛවෙ, සමණා වා, බ්‍රාහ්මණා වා,
සමණෙසු වෙව් සමණසම්මතා, බ්‍රාහ්මණෙසු ච බ්‍රාහ්මණසම්මතා, තෙ ච
පනායසමනෙතා, සාමඤ්ඤාත්ථං බ්‍රහ්මඤ්ඤාත්ථං දිට්ඨෙව් ධිමෙම සයං
අභිඤ්ඤා සච්ඡිකතා, උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

1. 3. 1. 6.

දුතිය සමණ සුත්තං.

108. සංවජ්ඣං :

පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, උපාදානකකිංඤා, කතමෙ පඤ්ච, සෙය්‍යපීදං :
රුද්ධපාදනකකිංඤා -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිංඤා.

ගෙ හි කෙපි භික්ඛවෙ, සමණා වා, බ්‍රාහ්මණා වා, ඉමෙසං පඤ්චන්තං
උපාදානකකිංඤානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථමඤ්ඤා අඤ්ඤාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා
නික්ඛරණඤ්ඤා යථාභූතං නප්පජානන්ති -පෙ- පජානන්ති -පෙ- සයං
අභිඤ්ඤා සච්ඡිකතා, උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

1. 3. 1. 7.

සොකාපනන සුත්තං.

109. සංවජ්ඣං :

පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, උපාදානකකිංඤා, කතමෙ පඤ්ච, සෙය්‍යපීදං :
රුද්ධපාදනකකිංඤා -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිංඤා.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකො ඉමෙසං පඤ්චන්තං
උපාදානකකිංඤානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථමඤ්ඤා අඤ්ඤාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා
නික්ඛරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානන්ති, අයං වුට්ඨති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො
සොකාපනනා, අවිනිපාතධිමෙමා නියතො සම්බෝධිපරාගණෝති.

1. 3. 1. 5.

සමණ සූත්‍රය

107. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ උපාදනස්කන්ධයෝ පසෙකි. කවර පසෙකැ යත් : එනම් . . . රූපාපාදනස්කන්ධ යැ . . . විඤ්ඤාපාදනස්කන්ධ යි.

මහණෙනි, යම්කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්ගේ ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිශ්ශරණයත් තතු සේ නො දනිද්ද, මහණෙනි, ඒ මේ ශ්‍රමණයෝ හෝ බ්‍රාහ්මණයෝ හෝ මහණුන් කෙරෙහි මහණ ය යි ද සම්මත නො වෙති. බමුණන් කෙරෙහි බමුණු ය යි ද සම්මත නො වෙති. ඒ ආයුෂ්මත්හු මහණකම්හි ඵලය හෝ බමුණුකම්හි ඵලය හෝ මේ අත්බැවිහි ම තුමු ම මැනවින් දැන පසක් කොට එයට එළැඹු නො ද වෙසෙති.

මහණෙනි, යම්කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්ගේ ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිශ්ශරණයත් තතුසේ දනිද්ද, මහණෙනි, ඒ මේ ශ්‍රමණයෝ හෝ බ්‍රාහ්මණයෝ හෝ මහණුන් කෙරෙහි මහණ ය යි ද සම්මතයහ, බමුණන් කෙරෙහි බමුණු ය යි ද සම්මතයහ. ඒ ආයුෂ්මත්හු ද මහණකමේ ඵලයක් බමුණුකමේ ඵලයක් මේ අත්බැවිහි ම තුමු ම වෙසෙසින් දැන පසක් කොට එයට එළැඹු වෙසෙති යි.

1. 3. 1. 6.

දුතිය සමණ සූත්‍රය

108. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ උපාදනස්කන්ධ පසෙකි. කවර පසෙකැ යත් : එනම් . . . රූපාපාදනස්කන්ධ යැ, . . . විඤ්ඤාපාදනස්කන්ධ යි.

මහණෙනි, යම්කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්ගේ සමුදයත් අස්තභිගමයත් ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිශ්ශරණයත් තතුසේ නො දනිද්ද . . . දනිද්ද, . . . තුමු මැ වෙසෙසින් දැන පසක් කොට ඊට එළඹ වෙසෙත් යි.

1. . 1. 7.

සෝතාපත්ත සූත්‍රය

109. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ උපාදනස්කන්ධ පසෙකි. කවර පසෙකැ යත් : එනම් . . . රූපාපාදනස්කන්ධ ය . . . විඤ්ඤාපාදනස්කන්ධ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක පටන් ආර්යශ්‍රාවක තෙමේ මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්ගේ සමුදයත් අස්තභිගමයත් ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිශ්ශරණයත් තතුසේ දනී ද, මහණෙනි, මේ තෙමේ සිවුඅපායෙහි නොවැටෙන ස්වභාව ඇති (ධම්මනියාම වශයෙන්) නියත වූ (මතු තෙමහ නැමැති) සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇති සෝවත් වූ අරීසවු යයි කියනු ලැබේ යි.

1. 3. 1. 8.

අරහත්ත සුත්තං.

110. සංවජ්ඣයං :

පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, උපාදානකකිංකා, කතමෙ පඤ්ච, සෙය්‍යපීදං :
රුක්ඛපාදානකකිංකො -පෙ- විඤ්ඤාණ්‍යුපාදානකකිංකො.

ගතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමෙසං පඤ්චත්තං උපාදානකකිංකානං
සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච අක්ඛාදඤ්ච ආදිනවඤ්ච නික්ඛරණඤ්ච යථාභූතං
විදිත්වා අනුපාදා විමුක්ඛතො භොති. අයං වුව්චති භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරහං
බිණ්ණංගවො, වුසිතො කතකරණීයො ඔතිනහාරො අනුපාතනසද්ධෙවො
පරික්ඛණ්ණවසංගොජනො, සම්මදඤ්ඤා විමුක්ඛතොති.

1. 3. 1. 9.

පඨම ඡන්දරාග සුත්තං.

111. සංවජ්ඣයං :

රුපෙ භික්ඛවෙ, යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා
තං පජ්ඣති, එවං තං රුපං පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමූලං තාලාවඤ්ඤා-
කතං අනභාවකතං ආයතීං අනුපාදාමිමං.

වෙදනාය යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා තං
පජ්ඣති. එවං යා වෙදනා පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමූලං
තාලාවඤ්ඤාකතා අනභාවකතා ආයතීං අනුපාදාමිමං.

සඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරෙසු යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දි යා
තණ්හා තං පජ්ඣති. එවං තෙ සංඛාරා පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමූලං
තාලාවඤ්ඤාකතා අනභාවකතා ආයතීං අනුපාදාමිමං.

විඤ්ඤාණෙ යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා තං
පජ්ඣති. එවං තං විඤ්ඤාණං පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමූලං
තාලාවඤ්ඤාකතං අනභාවකතං ආයතීං අනුපාදාමිමං.

1. 3. 1. 10.

දුතිය ඡන්දරාග සුත්තං.

112. සංවජ්ඣයං :

රුපෙ ඛො භික්ඛවෙ, යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දි යා
තණ්හා යෙ උපසුපාදනා වේතනො අධිබ්‍යානාතිතිවෙසානුගයා තෙ
පජ්ඣති, එවං තං රුපං පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමූලං තාලාවඤ්ඤාකතං
අනභාවකතං ආයතීං අනුපාදාමිමං.

1. 3. 1. 8.

අරහන්ත සූත්‍රය

110. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ උපාදනස්කන්ධ පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත් : එ නම්.— රූපාපාදනස්කන්ධ ය . . . විඤ්ඤාපාදනස්කන්ධ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක පටන් මහණ මේ පඤ්චාපාදනස්කන්ධයන්ගේ සමුදයක් අස්තභිගමයන් ආස්වාදයන් ආදීනවයන් නිශ්ශරණයක් තතුපේ දූත උපාදන රහිත වූ මිදුණේ වේ ද, මහණෙනි, මේ මහණ අරහත් යැ, ක්ෂීණාසුචි යැ, චූසු බබ්බර ඇත්තේ යැ, කළ සිවුමහ කිය ඇත්තේ යැ, බහා තැබූ පස්කඳ බර ඇත්තේ යැ, (මහ පල) පිළිවෙළින් පැමිණි ස්වාථ්ථ ඇත්තේ යැ, ක්ෂය වී ගිය භවසංයෝජන ඇත්තේ යැ, මොනොවට දූත (සයරිත්) මිදිණැ යි කියනු ලැබේ.

1. 3. 1. 9.

පට්ඨ ඡන්දරාග සූත්‍රය

111. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියෙක් යම් තණ්හාවක් ඇත් ද, එය දුරු කරවු. මෙසේ ඒ රූපය ප්‍රතීණ වූයේ උසුන් මුල් ඇත්තේ හිස් සුන් තල්ගසක් මෙන් මෙන් කරන ලද්දේ නැවත නොහටගන්නක් කරන ලද්දේ මතු නුපදනා සැහැවි ඇත්තේ වන්නේ යැ.

වේදනායෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියෙක් යම් තණ්හායෙක් ඇත් ද එය දුරු කරවු. මෙසේ ඒ වේදනාව ප්‍රතීණ වූවා වෙයි. උසුන් මුල් ඇති වෙයි, හිස් සුන් තල්ගසක් මෙන් කරන ලද වෙයි, යළි නොහටගන්නක් කරන ලද වෙයි. මතු නුපදනා ස්වභාව ඇති වෙයි.

සංඤයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියෙක් යම් තණ්හාවක් ඇත් ද, එය දුරු කරවු. මෙසේ ඒ සංස්කාරයෝ ප්‍රතීණ වූවාහු උසුන් මුල් ඇත්තාහු හිස් සුන් තල්ගසක් මෙන් කරන ලද්දහු නැවත නොහටගන්නා බවට පමුණුවන ලද්දහු මතු නුපදනා ස්වභාව ඇති වන්නාහු ය.

විඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියෙක් යම් තණ්හාවක් ඇත් ද, එය දුරු කරවු. මෙසේ ඒ විඤ්ඤා ප්‍රතීණ වූයේ උසුන් මුල් ඇත්තේ හිස් සුන් තල් ගසක් මෙන් කරන ලද්දේ නැවත නොහටගන්නා බවට පමුණුවන ලද්දේ මතු නුපදනා ස්වභාව ඇත්තේ වන්නේ යි.

1. 3. 1. 10.

දුතිය ඡන්දරාග සූත්‍රය

112. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියෙක් යම් තණ්හාවක් වේ ද, යම් උපය උපාදනායෝ චිත්තයායෝ අධිවරාන අභිනිවේස අනුසයයෝ වෙද්ද ඔවුන් දුරු කරවු. මෙසේ ඒ රූපය ප්‍රතීණ වූයේ උසුන් මුල් ඇත්තේ හිස් සුන් තල්ගසක් මෙන් කරන ලද්දේ නැවත නොහටගන්නා බවට පමුණුවන ලද්දේ මතු නුපදනා ස්වභාව ඇත්තේ වන්නේ යැ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

වේදනාය යො ඡන්ද්‍ර යො රාගො යා නන්දි යා නන්දා යෙ උපසුපාදනා වේතසො අභිධානානිනිවේසානුසයා තෙ පජ්ඣ, එවං සා වේදනා පතිනා හවිසානි උච්ඡින්නමුලා තාලාවිජ්ජිකතා, අනභාවකතා ආයතිං අනුපාදබ්බමා.

සඤ්ඤාය -පෙ- සඤ්ඤායෙ -පෙ- විඤ්ඤායෙ යො ඡන්ද්‍ර යො රාගො යා නන්දි යා නන්දා යෙ උපසුපාදනා වේතසො අභිධානානි- නිවේසානුසයා, තෙ පජ්ඣ. එවං තං විඤ්ඤායං පතිනං හවිසානි උච්ඡින්නමුලං තාලාවිජ්ජිකතං අනභාවකතං ආයතිං අනුපාදබ්බමනි.

අනනවග්ගො පඨමො.

තත්ත්වදායක :

අනෙකා දුක්ඛඤ්ඤා සකකායො පරිඤ්ඤායා සමණා දුච්ඡි, සොනාපනෙකා අරහා ච දුච්ඡි ඡන්ද්‍රාගිනානි

වේද්‍යායහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියක් යම් තණ්හාවක් ඇත් ද, යම් උපයඋපාදනයෝ වික්තයාගේ අධිවිධාන-අභිනිවේස-අනුසයයෝ ඇත් ද, ඔවුන් දුරු කරවු. මෙසේ ඒ වේදනාව ප්‍රභිණ වුවා, උසුන් මුල් ඇත්තී හිස් සුන් තල් ගසක් මෙ කරන ලද්දී නැවත නො හටගන්නා බවට පමුණුවන ලද්දී මතු නූපදනා ස්වභාව ඇත්තී වන්නී ය.

සංඥයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤනයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියක් යම් තණ්හාවක් ඇත් ද, යම් උපය උපාදනයෝ වික්තයාගේ අධිවිධාන අභිනිවේස අනුසයයෝ ඇත්ද ඔවුන් දුරු කරවු. මෙසේ ඒ විඤනය ප්‍රභිණ වූයේ උසුන් මුල් ඇත්තේ හිස් සුන් තල්ගසක් මෙන් කරන ලද්දේ නැවත නොහටගන්නා බවට පමුණු වන ලද්දේ මතු නූපදනා ස්වභාව ඇත්තේ වන්නේ යයි.

පළමු වැනි අන්ත වර්ග යි

එහි උද්දනය :

අත්ත, දුක්ඛ, සක්කාය, පරිඤ්ඤායා යන සූත්‍ර සතර යැ, සමණසූත්‍ර දෙක යැ. සොකා පන්න අරහත්ත සූත්‍ර දෙක යැ, ඡන්දරාග සූත්‍රදෙක ද යි සූත්‍ර දශයෙකි.

2. ධම්මකට්ඨකවග්ගො

1. 3. 2. 1.

අවිජ්ජා සුත්තං

113. සංවදජ්ඣයං :

අථ ඛො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසංඛික්ඛති. උපසංඛික්ඛතීති භගවන්තං අභිවාදෙති, එකමන්තං තිසිද්දි. එකමන්තං තිසිද්ධො, ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : “අවිජ්ජා අවිජ්ජා”ති භනොත වුච්චති. කතමා නු ඛො භනොත, අවිජ්ජා කිත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති.

ඉධ භික්ඛු අසුත්තවා පුච්ඡන්තො රූපං නප්පජානාති, රූපසමුදයං නප්පජානාති, රූපනිරෝධං නප්පජානාති, රූපනිරෝධගාමිනිං පටිපදං නප්පජානාති, වේදනං නප්පජානාති -පෙ- සංඤ්ඤාං නප්පජානාති -පෙ- සංඛ්ඛාරෙ නප්පජානාති -පෙ- විඤ්ඤාණං නප්පජානාති, විඤ්ඤාණසමුදයං නප්පජානාති, විඤ්ඤාණනිරෝධං නප්පජානාති, විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනිං පටිපදං නප්පජානාති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, අවිජ්ජා එතතාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති.

1. 3. 2. 2.

විජ්ජා සුත්තං

114. සංවදජ්ඣයං :

එකමන්තං තිසිද්ධො, ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : “විජ්ජා විජ්ජා”ති භනොත, වුච්චති. කතමා නු ඛො භනොත, විජ්ජා කිත්තාවතා ච විජ්ජාගතො හොතිති.

ඉධ භික්ඛු සුත්තවා අරියසංවදකො රූපං පජානාති, රූපසමුදයං පජානාති, රූපනිරෝධං පජානාති, රූපනිරෝධගාමිනිං පටිපදං පජානාති, වේදනං පජානාති -පෙ- සංඤ්ඤාං පජානාති -පෙ- සංඛ්ඛාරෙ පජානාති -පෙ- විඤ්ඤාණං පජානාති, විඤ්ඤාණසමුදයං පජානාති, විඤ්ඤාණනිරෝධං පජානාති, විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනිං පටිපදං පජානාති. අයං වුච්චති භික්ඛු විජ්ජා. එතතාවතා ච විජ්ජාගතො හොතිති.

1. 3. 2. 3.

පට්ඨම ධම්මකට්ඨකසුත්තං

115. සංවදජ්ඣයං :

එකමන්තං තිසිද්ධො, ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : “ධම්මකට්ඨකො ධම්මකට්ඨකො”ති භනොත, වුච්චති, කිත්තාවතා නු ඛො භනොත, ධම්මකට්ඨකො හොතිති.

2. ධම්මකථික වර්ගය

1. 3. 2. 1.

අවිජ්ජා සූත්‍රය

113. සැවැත්තුවර :

එකල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය. එළඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙක හුන්නේ යැ. එකත්පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ යැ : වහන්ස, අවිද්‍යා යැ, අවිද්‍යා යැ යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, අවිද්‍යාව නම් කවර යැ ? කොපමණෙකින් (අවිද්‍යාවට ගියේ) අවිද්‍යාගත වේ ද ?

මහණ, මෙහි අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන රූපය නො දනී ද, රූපසමුදය නො දනී ද, රූප නිරෝධය නො දනී ද, රූපනිරෝධගාමිනීපටිපදාව නො දනී ද, වේදනාව නො දනී ද, . . . සංඛාර නො දනී ද, . . . සංඛාර නො දනී ද, . . . විඤ්ඤාණය නො දනී ද, විඤ්ඤාණසමුදය නො දනී ද, විඤ්ඤාණනිරෝධය නො දනී ද, විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනී පටිපදාව නො දනී ද, මහණෙනි, මේ අවිද්‍යා යි කියනු ලැබේ, මෙ පමණෙකින් අවිද්‍යාගත ද වේ ය යි.

1. 3. 2. 2.

විජ්ජා සූත්‍රය

114. සැවැත්තුවර :

එකත්පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ යැ : වහන්ස, විද්‍යා යැ, විද්‍යා යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, විද්‍යාව නම් කවර යැ. කොපමණෙකින් විද්‍යාගතත් වේ ද ?

මහණ, මෙහි ශ්‍රැතවත් ආයඤ්ඤාවක හෙමේ රූපය දනී ද, රූපසමුදය දනී ද, රූපනිරෝධය දනී ද, රූපනිරෝධගාමිනීපටිපදාව දනී ද, වේදනාව දනී ද, . . . සංඛාර දනී ද, . . . සංඛාර දනී ද, . . . විඤ්ඤාණය දනී ද, විඤ්ඤාණසමුදය දනී ද, විඤ්ඤාණනිරෝධය දනී ද, විඤ්ඤාණ නිරෝධගාමිනීපටිපදාව දනී ද මහණ, මේ විද්‍යා යයි කියනු ලැබේ. මෙපමණෙකින් විද්‍යාගත ද වේ ය යි.

1. 3. 2. 3.

පයම ධම්ම කථික සූත්‍රය

115. සැවැත්තුවර :

එකත්පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ යැ : වහන්ස, "ධම්මකථික ය, ධම්මකථික" ය යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, කොපමණෙකින් "ධම්ම කථික" වේ ද යි.

රූපස්‍ය චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්‍ය වීර්ගාය නිරෝධාය ධම්මං දෙසෙති,
 “ධම්මකපිකො භික්ඛු”ති අලං වචනාය. රූපස්‍ය චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්‍ය
 වීර්ගාය නිරෝධාය පටිපනො හොති, “ධම්මානුධම්මපටිපනො
 භික්ඛු”ති අලං වචනාය, රූපස්‍ය චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්‍ය වීර්ගා නිරෝධා
 අනුපාදා විමුක්තො හොති, “දිට්ඨධම්මනිබ්බානප්පතො භික්ඛු”ති අලං
 වචනාය.

වේදනාය චෙ භික්ඛු -පෙ- සක්ඛ්‍යාය චෙ භික්ඛු -පෙ- සඛ්ඛාරානං
 චෙ භික්ඛු -පෙ- විඤ්ඤාණස්‍ය චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්‍ය වීර්ගාය නිරෝධාය
 ධම්මං දෙසෙති “ධම්මකපිකො භික්ඛු”ති අලං වචනාය, විඤ්ඤාණස්‍ය
 චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්‍ය වීර්ගාය නිරෝධාය පටිපනො හොති “ධම්මානු-
 ධම්මපටිපනො භික්ඛු”ති අලං වචනාය. විඤ්ඤාණස්‍ය චෙ භික්ඛු
 නිබ්බිද්‍ය වීර්ගා නිරෝධා අනුපාදා විමුක්තො හොති “දිට්ඨධම්ම-
 නිබ්බානප්පතො භික්ඛු”ති අලං වචනායාති.

1. 3. 2. 4.

දුතිය ධම්මකපීක සුත්තං.

116. සාවජ්ඣං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච :
 “ධම්මකපිකො ධම්මකපිකො”ති භනෙත, චූළචිති. කිත්තාවතා නු ඛො
 භනෙත, ධම්මකපිකො හොති ? කිත්තාවතා ධම්මානුධම්මපටිපනො
 හොති ? කිත්තාවතා දිට්ඨධම්මනිබ්බානප්පතො හොති”ති ?

රූපස්‍ය චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්‍ය වීර්ගාය නිරෝධාය ධම්මං දෙසෙති,
 “ධම්මකපිකො භික්ඛු”ති අලං වචනාය. රූපස්‍ය චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්‍ය
 වීර්ගාය නිරෝධාය පටිපනො හොති, “ධම්මානුධම්මපටිපනො
 භික්ඛු”ති අලං වචනාය. රූපස්‍ය චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්‍ය වීර්ගා නිරෝධා
 අනුපාදා විමුක්තො හොති, “දිට්ඨධම්මනිබ්බානප්පතො භික්ඛු”ති අලං
 වචනාය.

වේදනාය චෙ භික්ඛු -පෙ- සක්ඛ්‍යාය චෙ භික්ඛු -පෙ- සඛ්ඛාරානං
 චෙ භික්ඛු -පෙ- විඤ්ඤාණස්‍ය චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්‍ය වීර්ගාය නිරෝධාය
 ධම්මං දෙසෙති “ධම්මකපිකො භික්ඛු”ති අලං වචනාය. විඤ්ඤාණස්‍ය
 චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්‍ය වීර්ගාය නිරෝධාය පටිපනො හොති, “ධම්මානු
 ධම්මපටිපනො භික්ඛු”ති අලං වචනාය. විඤ්ඤාණස්‍ය චෙ භික්ඛු
 නිබ්බිද්‍ය වීර්ගා නිරෝධා අනුපාදා විමුක්තො හොති, “දිට්ඨධම්ම-
 නිබ්බානප්පතො භික්ඛු”ති අලං වචනායාති.

මහණ, ඉදින් රූපයෙහි කලකිරීම පිණිස නොඇල්ම පිණිස නිරෝධය පිණිස දහම් දෙසා නම්, (ඒ) මහණ “ධම්මකථික” ය යි කියන්නට සුදුසු වෙයි. මහණ ඉදින් රූපයෙහි කලකිරීම පිණිස නොඇල්ම පිණිස නිරෝධය පිණිස පිළිපන්නේ වේ නම්, (ඒ) මහණ “ධම්මානුධම්මපටිපන්න” ය යි කියන්නට සුදුසු වෙයි. මහණ ඉදින්, රූපයෙහි කලකිරීමෙන් නොඇල්මෙන් නිරෝධයෙන් උපාදා රහිත වැ මිදුණේ වේ නම් (ඒ) මහණ දිට්‍රදූමියෙහි නිවනට පැමිණියේ යි කියන්නට සුදුසු වෙයි.

මහණ, ඉදින් වේදනායෙහි . . . මහණ, ඉදින් සංකෘතියෙහි . . . මහණ ඉදින් සංඛාරයන්හි . . . මහණ, ඉදින් විඤ්ඤාණයෙහි කලකිරීම පිණිස නොඇල්ම පිණිස නිරෝධය පිණිස දහම් දෙසා නම්, (ඒ) මහණ “ධම්මකථික” ය යි කීමට සුදුසු වෙයි. මහණ, ඉදින් විඤ්ඤාණයෙහි කලකිරීම පිණිස නොඇල්ම පිණිස නිරෝධය පිණිස පිළිපන්නේ වේ නම් (ඒ) මහණ “ධම්මානුධම්මපටිපන්න” යයි කියන්නට සුදුසු වෙයි. මහණ ඉදින් විඤ්ඤාණයෙහි කලකිරීමෙන් නොඇල්මෙන් නිරෝධයෙන් උපාදාරහිත ව මිදුණේ වේ නම්, (ඒ) මහණ තෙමේ දිට්‍රදූමියෙහි නිවනට පැමිණියේ ය යි කියන්නට සුදුසු වෙයි.

1. 3. 2. 4.

දුතිය ධම්මකථික සූත්‍රය

116. සැවැත්තුවර :

එකත්පසෙක හුන් ඒ මහණ භාගාවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කෙළේ ය : වහන්ස, ධම්මකථික ය, ධම්මකථික ය යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, කොපමණෙකින් ධම්මකථික වේ ද ? කොපමණෙකින් ධම්මානුධම්මපටිපන්න වේ ද ? කොපමණෙකින් දිට්‍රදූමියෙහි නිවනට පැමිණියේ වේ ද යි.

මහණ, ඉදින් රූපයෙහි කලකිරීම පිණිස නොඇල්ම පිණිස නිරෝධය පිණිස දහම් දෙසා නම්, (ඒ) මහණ “ධම්මකථික” යයි කියන්නට සුදුසු වේ. මහණ ඉදින් රූපයෙහි කලකිරීම පිණිස නොඇල්ම පිණිස නිරෝධය පිණිස පිළිපන්නේ වේ නම්, (ඒ) මහණ “ධම්මානුධම්මපටිපන්න” ය යි කියන්නට සුදුසු වෙයි. මහණ, ඉදින් රූපයෙහි කලකිරීමෙන් නොඇල්මෙන් නිරෝධයෙන් උපාදා රහිත ව මිදුණේ වේ නම් (ඒ) මහණ දිට්‍රදූමියෙහි නිවනට පැමිණියේ ය යි කියන්නට සුදුසු වෙයි.

මහණ, ඉදින් වේදනායෙහි . . . මහණ, ඉදින් සංඥයෙහි . . . මහණ, ඉදින් සංස්කාරයන්හි . . . මහණ, ඉදින් විඤ්ඤාණයෙහි කලකිරීම පිණිස නොඇල්ම පිණිස නිරෝධය පිණිස දහම් දෙසා නම්, (ඒ) මහණ තෙමේ “ධම්මකථික” ය යි කියන්නට සුදුසු වෙයි. මහණ, ඉදින් විඤ්ඤාණයෙහි කලකිරීම පිණිස නොඇල්ම පිණිස නිරෝධය පිණිස පිළිපන්නේ වේ නම් (ඒ) මහණ “ධම්මානුධම්මපටිපන්න” යයි කියන්නට සුදුසු වෙයි. මහණ ඉදින් විඤ්ඤාණයෙහි කලකිරීමෙන් නොඇල්මෙන් නිරෝධයෙන් උපාදා රහිත ව මිදුණේ වේ නම්, (ඒ) මහණ තෙමේ දිට්‍රදූමියෙහි නිවනට පැමිණියේ යයි කියන්නට සුදුසු වේ.

1. 3. 2. 5.

බන්ධන සුත්තං

117. සංවජීයං :

අසුතවා¹ භික්ඛවෙ, පුටුඡ්ඡනො අරියානං අදසාපි -පෙ- සපුරිසබ්බෙම අභිනිනො රූපං අත්තනො සමනුපසායති. රූපචන්තං වා අත්තානං අත්තති වා රූපං රූපසම්මං වා අත්තානං, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, අසුතවා පුටුඡ්ඡනො රූපඛනිකවද්ධො සන්තරමාහිර-ඛනිකවද්ධො අනිරදසී අපාරදසී, ඛද්ධො ජයති², ඛද්ධො මියති³, ඛද්ධො අසමා ලොකා පරං ලොකං ගච්ඡති.

වේදනං අත්තනො සමනුපසායති -පෙ- වේදනාය වා අත්තානං, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, අසුතවා පුටුඡ්ඡනො වේදනාඛනිකවද්ධො සන්තරමාහිරඛනිකවද්ධො අනිරදසී අපාරදසී. ඛද්ධො ජයති³, ඛද්ධො මියති, ඛද්ධො අසමා ලොකා පරං ලොකං ගච්ඡති.

සංකෘ -පෙ- සංකාරෙ අත්තනො සමනුපසායති -පෙ- සංකාරෙසු වා අත්තානං. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, අසුතවා පුටුඡ්ඡනො සංකාර-ඛනිකවද්ධො සන්තරමාහිරඛනිකවද්ධො අනිරදසී අපාරදසී, ඛද්ධො ජයති ඛද්ධො මියති ඛද්ධො අසමා ලොකා පරං ලොකං ගච්ඡති.

විඤ්ඤාණං අත්තනො සමනුපසායති, විඤ්ඤාණචන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණසම්මං වා අත්තානං. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසුතවා පුටුඡ්ඡනො විඤ්ඤාණඛනිකවද්ධො සන්තරමාහිර-ඛනිකවද්ධො අනිරදසී අපාරදසී, ඛද්ධො ජයති, ඛද්ධො මියති, ඛද්ධො අසමා ලොකා පරං ලොකං ගච්ඡති.

සුතවා ච බො භික්ඛවෙ, අරියසාවකො අරියානං දසාපි -පෙ- සපුරිසබ්බෙම සුචිනිනො න රූපං අත්තනො සමනුපසායති, න රූපචන්තං වා අත්තානං, න අත්තති වා රූපං, න රූපසම්මං වා අත්තානං, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො න රූපඛනිකවද්ධො න සන්තරමාහිරඛනිකවද්ධො නිරදසී පාරදසී, පරිත්ථනො සො දුක්ඛස්මාති වදාමි.

න වේදනං අත්තනො සමනුපසායති -පෙ- න වේදනාය වා අත්තානං, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො න වේදනා-ඛනිකවද්ධො න සන්තරමාහිරඛනිකවද්ධො නිරදසී පාරදසී, පරිත්ථනො සො දුක්ඛස්මාති වදාමි.

1. ඉධ භික්ඛවෙ අසුතවා - මජ්ඣං, සා, PTS.

2. ජයති - මජ්ඣං, ජයති - සා.

3. මියති - සා.

1. 3. 2. 5.

බන්ධන සූත්‍රය

117. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, බුද්ධාදි ආයඨයන් නො දක්නා . . . සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි නො හික්මුණු අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන රූපය ආත්ම විසින් දකියි, රූපවත් හෝ ආත්මය දකියි, ආත්මයෙහි හෝ රූපය දකියි, රූපයෙහි හෝ ආත්මය දකියි, මහණෙනි, මේ අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන රූපබන්ධනයෙන් බැඳුණේ අභ්‍යන්තර බාහිර බන්ධනයෙන් (ඔරම්භාගීය සංයෝජන සහිත උද්ධම්භාගීය සංයෝජනයෙන්) බැඳුණේ සංසාර වර්තය නො දක්නේ නිර්වාණපාරය නො දක්නේ (ක්ලෙශබන්ධනයෙන්) බැඳුණේ උපදියි, බැඳුණේ මියෙයි, බැඳුණේ මෙලොවින් පරලොවට යේ යි කියනු ලැබෙයි.

මහණෙනි, වේදනාව ආත්ම විසින් දකියි . . . වේදනායෙහි හෝ ආත්මය දකියි. මහණෙනි, මේ අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන වේදනාබන්ධනයෙන් බැඳුණේ අභ්‍යන්තර බාහිර (සංයෝජන) බන්ධනයෙන් බැඳුණේ සසරවට නො දක්නේ නිවන නො දක්නේ බැඳුණේ උපදියි. බැඳුණේ මියෙයි. බැඳුණේ මෙලොවින් පරලොවට යේ යි කියනු ලැබෙයි.

සංඥව . . . සංස්කාර ආත්ම වශයෙන් දකියි . . . සංස්කාරයෙහි හෝ ආත්මය දකියි. මහණෙනි, මේ අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන සංස්කාර බන්ධනයෙන් බැඳුණේ, ආධ්‍යාත්මික බාහිර බන්ධනයෙන් බැඳුණේ, සසරවට නො දක්නේ, නිවන නො දක්නේ, බැඳුණේ උපදියි, බැඳුණේ මියෙයි, බැඳුණේ මෙලොවින් පරලොවට යේ යි කියනු ලැබෙයි.

විඤ්ඤා ආත්ම වශයෙන් දකියි, විඤ්ඤාවත් හෝ ආත්මය දකියි, ආත්මයෙහි හෝ විඤ්ඤා දකියි, විඤ්ඤායෙහි හෝ ආත්මය දකියි. මහණෙනි, මේ අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන සංසාර වර්තය නො දක්නේ නිර්වාණපාරය නො දක්නේ (ක්ලෙශ බන්ධනයෙන්) බැඳුණේ උපදියි, බැඳුණේ මියෙයි, බැඳුණේ මෙලොවින් පරලොවට යේ යි කියනු ලැබෙයි.

මහණෙනි, බුද්ධාදි ආයඨයන් දක්නා . . . සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි මොනොවට හික්මුණු ශ්‍රැතවත් ආයඨශ්‍රාවක රූපය ආත්ම විසින් නො දකියි. රූපවත් හෝ ආත්මය නො දකියි, ආත්මයෙහි හෝ රූපය නො දකියි, රූපයෙහි හෝ ආත්මය නො දකියි. මහණෙනි, මේ ශ්‍රැතවත් ආයඨශ්‍රාවක රූපබන්ධනයෙන් නො බැඳුණේ ඔරම්භාගීය සංයෝජන සහිත උද්ධම්භාගීය සංයෝජනයෙන් බැඳුණේ සසරතෙර දක්නේ නිර්වාණ පාරය දක්නේ යි කියනු ලැබේ. හේ (සියලු) දුකින් මිදුණේ යයි කියමි.

වේදනාව ආත්මවශයෙන් නො දකියි . . . වේදනායෙහි හෝ ආත්මය නො දකියි, මේ ශ්‍රැතවත් ආයඨ ශ්‍රාවක වේදනා බන්ධනයෙන් නො බැඳුණේ යයි කියනු ලැබෙයි. අභ්‍යන්තර සහිත බාහිර බන්ධනයෙන් නො බැඳුණේ යයි කියනු ලැබෙයි, සසර තෙර. දක්නේ යයි කියනු ලැබෙයි, නිර්වාණපාරය දක්නේ යයි කියනු ලැබේ. හේ (සියලු) දුකින් මිදුණු යි කියමි.

න හඤ්ඤං -පෙ- න සඛිංරෙ අත්තතො සමනුපස්සති -පෙ- න සඛිංරෙසු වා අත්තානං. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො න සඛිංරබකිනබඥො න සත්තරබාහිරබකිනබඥො තීරදස්සි පාරදස්සි, පරිමුත්තො සො දුක්ඛස්මාති වදුමි.

න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, න විඤ්ඤාණවත්තං වා අත්තානං, න අත්තති වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණස්මි වා අත්තානං, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො න විඤ්ඤාණබකිනබඥො තීරදස්සි පාරදස්සි, පරිමුත්තො සො දුක්ඛස්මාති වදුමිති.

1. 3. 2. 6.

පඨම පරිපුච්ඡිත සුත්තං

118. සංවදනීයං :

තං කීං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං “එතං මම එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති සමනුපස්සාමි? නො හෙතං හතෙත, සාධු භික්ඛවෙ. රූපං භික්ඛවෙ “නෙතං මම නෙසොභමස්මි, න මෙ සො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං, වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සඛිංරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං. “එතං මම එසොභමස්මි එසො මෙ අත්තා”ති සමනුපස්සාමි? නො හෙතං හතෙත. සාධු භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං භික්ඛවෙ, “නෙතං මම නෙසොභමස්මි න මෙ සො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

එවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො රූපස්මිමපි නිබ්බිඤ්ඤාති -පෙ- වෙදනායපි -පෙ- සඤ්ඤායපි -පෙ- සඛිංරෙසුපි -පෙ- විඤ්ඤාණස්මිමපි නිබ්බිඤ්ඤාති, නිබ්බිඤ්ඤා විරජ්ජති -පෙ- නාපරං ඉත්ථනතා-යාති පජානාතීති.

1. 3. 2. 7.

දුතිය පරිපුච්ඡිත සුත්තං

119. සංවදනීයං :

තං කීමමඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං “නෙතං මම නෙසොභමස්මි න මෙ සො අත්තා”ති සමනුපස්සාමි? එවං හතෙත.

සාධු භික්ඛවෙ, රූපං භික්ඛවෙ, “නෙතං මම නෙසොභමස්මි න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. වෙදනං “නෙතං මම -පෙ- සඤ්ඤං ‘නෙතං මම -පෙ- සඛිංරෙ නෙතං මම -පෙ- විඤ්ඤාණං ‘නෙතං මම නෙසොභමස්මි න මෙසො අත්තා”ති සමනුපස්සාමි?

සංඥාව ආත්ම විසින් නො දකියි . . . සංස්කාර ආත්ම විසින් නො දකියි . . . , සංස්කාරයෙහි හෝ ආත්මය නො දකියි. මහණෙනි, මේ ශ්‍රැතවත් ආයඝ්‍රාහික සංස්කාර බන්ධනයෙන් නො බැඳුණේ යයි කියනු ලැබෙයි, අභ්‍යන්තර සහිත බාහිර බන්ධනයෙන් නො බැඳුණේ යයි කියනු ලැබෙයි, සංසාරවර්තය දක්නේ යයි කියනු ලැබෙයි. නිර්වාණ පාරය දක්නේ යයි කියනු ලැබේ. හේ (සියලු) දුකින් මිදීණැයි කියමි.

විඤ්ඤාන ආත්ම වශයෙන් නො දකියි. විඤ්ඤාවත් හෝ ආත්මය නො දකියි, ආත්මයෙහි හෝ විඤ්ඤාන නො දකියි, විඤ්ඤානෙහි හෝ ආත්මය නො දකියි. මහණෙනි, මේ ශ්‍රැතවත් ආයඝ්‍රාහික විඤ්ඤාන බන්ධනයෙන් නො බැඳුණේ යයි කියනු ලැබෙයි. අභ්‍යන්තර බාහිර සංයෝජනයෙන් නො බැඳුණේ යයි කියනු ලැබෙයි, සසර තෙර දක්නේ යයි කියනු ලැබෙයි. නිර්වාණපාරය දක්නේ යයි කියනු ලැබේ. හේ (සියලු) දුකින් මිදුණේ යයි කියමි.

1. 3. 2. 6.

පට්ඨ පරිපුට්ඨික සූත්‍රය

118. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, ඒ කිමැයි හඟිවු ද ? රූපය "තෙල මාගේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම"යි දකිවු දැයි. වහන්ස, තෙල නො වෙම යැ. මහණෙනි, මැනැවි. මහණෙනි, රූපය "තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙයි"යි මෙසේ තෙල තතුයේ මනානුවණින් දක්ක යුතු යි. චේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන "තෙල මාගේ යැ. තෙලෙ මම වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම"යි දකිවු දැයි වහන්ස, තෙල නො වෙම යැ. මහණෙනි, මැනැවි. මහණෙනි, විඤ්ඤාන "තෙල මාගේ නො වෙයි. තෙලෙ මම නො වෙමි. තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙයි"යි මෙසේ තෙල තතු යේ මනානුවණින් දක්ක යුතු.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයඝ්‍රාහික රූපයෙහිත් කලකිරෙයි . . . චේදනාවෙහිත් . . . සංඥාවෙහිත් . . . සංස්කාරයන්හිත් . . . විඤ්ඤානෙහිත් කලකිරෙයි. කලකිරෙන්නේ නො ඇලෙයි . . . මේ බැව් පිණිස කළයුතු අන්කියෙක් නැතැයි දනගනි යි.

1. 3. 2. 7.

දුතිය පරිපුට්ඨික සූත්‍රය

119. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, ඒ කිමැයි හඟිවු ද ? රූපය "තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙයි"යි දකිවු දැයි. වහන්ස එසේ යැ.

මහණෙනි, මැනැවි. මහණෙනි, රූපය "තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙයි"යි මෙසේ තෙල තතු යේ මනානුවණින් දක්ක යුතු යැ. චේදනාව . . . තෙල මාගේ නො වෙයි . . . සංඥාව තෙල මාගේ නො වෙයි. . . සංස්කාර "තෙල මාගේ නො වෙයි . . . විඤ්ඤාන "තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙයි"යි දකිවු දැයි.

එවං භනෙත, සාධු භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං භික්ඛවෙ, “තෙනං මම තෙසොභමිත්ථි හ මෙසො අතතා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මපපඤ්ඤාය දව්ඨබ්බං.

එවං පඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො රූපස්මිට්ඨි නිබ්බිඤ්ඤාති -පෙ- භාපරං ඉත්තතායාති පජානාතීති.

1. 3. 2. 8.

සඤ්ඤාප්තිය සුතතං.

120. සංවජ්ජියං :

සඤ්ඤාප්තියෙ ව භික්ඛවෙ, ධම්මෙ දෙසිංසාමි සඤ්ඤාප්තඤ්ඤා, තං සුඤ්ඤාථ.

කතමෙ ව භික්ඛවෙ, සඤ්ඤාප්තියා ධම්මා, කතමං සඤ්ඤාප්තං :

රූපං භික්ඛවෙ, සඤ්ඤාප්තියො ධම්මො. යො තත්ථ ඡන්දරාගො තං තත්ථ සඤ්ඤාප්තං. වේදනා සඤ්ඤාප්තියො ධම්මො, යො තත්ථ ඡන්දරාගො, තං තත්ථ සඤ්ඤාප්තං. සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං සඤ්ඤාප්තියො ධම්මො, යො තත්ථ ඡන්දරාගො තං තත්ථ සඤ්ඤාප්තං, ඉමෙ වුච්චන්ති භික්ඛවෙ, සඤ්ඤාප්තියා ධම්මා, ඉදං සඤ්ඤාප්තන්ති.

1. 3. 2. 9.

උපාදනිය සුතතං.

121. සංවජ්ජියං :

උපාදනියෙ ව භික්ඛවෙ, ධම්මෙ දෙසිංසාමි උපාදනඤ්ඤා, තං සුඤ්ඤාථ.

කතමෙ ව භික්ඛවෙ, උපාදනියා ධම්මා, කතමං උපාදනං :

රූපං භික්ඛවෙ, උපාදනියො ධම්මො, යො තත්ථ ඡන්දරාගො තං තත්ථ උපාදනං. වේදනා උපාදනියො ධම්මො, යො තත්ථ ඡන්දරාගො තං තත්ථ උපාදනං. සඤ්ඤා උපාදනියො ධම්මො -පෙ- සංඛාරා උපාදනියො ධම්මො -පෙ- විඤ්ඤාණං උපාදනියො ධම්මො, යො තත්ථ ඡන්දරාගො තං තත්ථ උපාදනං. ඉමෙ වුච්චන්ති භික්ඛවෙ, උපාදනියා ධම්මා, ඉදං උපාදනන්ති.

වහන්ස, එසේ යි.

මහණෙනි, මැනවි. මහණෙනි, විඤ්ඤාය "තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙ ය"යි මෙසේ තෙල තතු සේ මනානුවණින් දක්ක යුතු යි.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයාර්ශ්‍රාවක තෙමේ රූපයෙහිත් කලකිරෙයි . . . මේ බැව් පිණිස අත් කිසෙක් නැතැ යි දනගනී යි.

1. 3. 2. 8.

සංයෝජනීය සූත්‍රය

120. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, සංයෝජනීය (සංයෝජනයන්ට හිතවූ) ධර්ම ද සංයෝජන ද දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු.

මහණෙනි, සංයෝජනීය ධර්මයෝ කවරහු ද, සංයෝජන කවරහු ද යත් :

මහණෙනි, රූපය සංයෝජනීය දහමෙකි, එහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ ද, එය එහි සංයෝජන ය යි. වේදනාව සංයෝජනීය දහමෙකි. එහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ ද එය එහි සංයෝජන යි. සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය සංයෝජනීය දහමෙකි. එහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ ද එය එහි සංයෝජන යි. මහණෙනි, මොහු සංයෝජනීය දහම්හු යයි කියනු ලැබෙත්. මේ (ඡන්දරාගය) සංයෝජන යි.

1. 3. 2. 9.

උපාදනීය සූත්‍රය

121. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, උපාදනීය (උපාදනයන්ට හිතවූ) දහම් ද උපාදන ද දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු.

මහණෙනි, උපාදනීය දහම්හු කවරහු ද, උපාදන කවරේ ද යත් :

මහණෙනි රූපය උපාදනීය දහමෙකි. එහි යම් ඡන්දරාගයෙක් ඇත් ද එය එහි උපාදන යි, වේදනාව උපාදනීය දහමෙකි. එහි යම් ඡන්දරාගයෙක් ඇත් ද එය එහි උපාදන යි, සංඥාව උපාදනීය දහමෙකි . . . සංඛාර උපාදනීය දහමෙකි . . . විඤ්ඤාණය උපාදනීය දහමෙකි. එහි යම් ඡන්දරාගයෙක් ඇත් ද එය එහි උපාදන යි. මහණෙනි, මොහු උපාදනීය දහම්හු යයි කියනු ලැබෙත්. මේ (ඡන්දරාගය) උපාදන යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

1. 3. 2. 10.

සිල සුත්තං.

122.

එකං සමයං ආයස්මා ච සංවිප්‍රපන්නා ආයස්මා ච මහාකොට්ඨිනෝ,¹ බාරාණසියං විහරන්ති ඉසිපතනෙ මගදයෙ. අථ ඛො ආයස්මා මහාකොට්ඨිනෝ¹ සංයත්තසමයං පටිසල්ලානාං වූට්ඨිනො යෙනායස්මා සංවිප්‍රපන්නා තෙනුපසඞ්කම්, උපසඞ්කමිත්වා ආයස්මතා සාරිපුත්තෙන සද්ධිං සමමොද්දි, සමමොදනීයං කථං සාරාණීය විතීයාරෙත්වා එකමන්තං නිසිද්දි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා මහාකොට්ඨිකො ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච : “සිලවතා ආවුසො සාරිපුත්ත, භික්ඛුතා කතමෙ ධම්මා යොනිසො මනසිකාතබ්බා”ති.

සිලවතාචුසො කොට්ඨිත, භික්ඛුතා පඤ්චපාදනකකිංඤා අනිච්චතො දුක්ඛතො රොගතො ශාන්ධතො සලතො අභතො ආබාධතො පරතො පලොකතො සුඤ්ඤතො අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා. කතමේ පඤ්ච, සෙය්‍යපිදං : රුප්පපාදනකකිංඤා -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිංඤා. සිලවතාචුසො කොට්ඨිත, භික්ඛුතා ඉමේ පඤ්චපාදනකකිංඤා අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා. ථානං ඛො පනෙතං ආවුසො, විජ්ජනීයං සිලවං භික්ඛු ඉමේ පඤ්චපාදනකකිංඤා අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසි කරොන්නො සොතාපතතිඵලං සච්ඡිකරෙය්‍යාති.

සොතාපනොත පනාචුසො සාරිපුත්ත, භික්ඛුතා කතමෙ ධම්මා යොනිසො මනසිකාතබ්බාති.

සොතාපනොත² ඛො ආවුසො කොට්ඨිත, භික්ඛුතා ඉමේ පඤ්චපාදනකකිංඤා අනිච්චතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා, ථානං ඛො පනෙතං ආවුසො, විජ්ජනීයං සොතාපනො භික්ඛු ඉමේ පඤ්චපාදනකකිංඤා අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකරොන්නො සකදගාමීඵලං සච්ඡිකරෙය්‍යාති.

සකදගාමිනා පනාචුසො සාරිපුත්ත, භික්ඛුතා කතමෙ ධම්මා යොනිසො මනසිකාතබ්බාති.

සකදගාමිනා³ ඛො ආවුසො කොට්ඨිත, භික්ඛුතා ඉමේ පඤ්චපාදනකකිංඤා අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා. ථානං ඛො පනෙතං ආවුසො, විජ්ජනීයං සකදගාමී භික්ඛු ඉමේ පඤ්චපාදනකකිංඤා අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකරොන්නො අනාගාමීඵලං සච්ඡිකරෙය්‍යාති.

1. මහා කොට්ඨිකො - මජ්ඣං.

1. 3. 2. 10.

සිල සුත්‍රය

122.

එක් කලෙක ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ද ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවෝ ද බරණැස සම්පයෙහි ඉසිපතන නම් වූ මිහඳයෙහි වාස කෙරෙති. එකල්හි ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවෝ සවස්කල විවේකයෙන් නැඟී සිටියාහු ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් වෙත එළැඹියහ. එළැඹ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් සමඟ සතුටු වූහ. සතුටු වියයුතු සිහි කටයුතු කථා කොට නිමවා එකත්පස් වැ හුන්හ. එකත් පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට තෙල කීහ : ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙහි, සිල්වත් මහණහු විසින් කවර දහම්හු නුවණින් මෙනෙහි කටයුත්තාහු ද යි.

ඇවැත්නි, කොට්ඨිකයෙහි, සිල්වත් මහණහු විසින් පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ අනිත්‍ය වශයෙන් දුක් වශයෙන් රෝග වශයෙන් ගම් වශයෙන් හුල් වශයෙන් පීඩා වශයෙන් ආබාධ වශයෙන් මෙරමා වශයෙන් වැනසීම් වශයෙන් ශුන්‍ය වශයෙන් අනාත්ම වශයෙන් නුවණින් මෙනෙහි කටයුත්තාහු ය. කවර පස් කඳෙකැ යත් : එනම්-රූපෝපාදන ස්කන්ධ යැ. . . විඤ්ජෝපාදනස්කන්ධ යි. ඇවැත්නි, කොට්ඨිකයෙහි, සිල්වත් මහණහු විසින් මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ අනිත්‍ය වශයෙන් . . . දුක් වශයෙන් . . . අනාත්ම වශයෙන් නුවණින් මෙනෙහි කටයුත්තාහු යි. ඇවැත්නි, සිල්වත් මහණ මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන් අනිත්‍ය විසින් දුක් විසින් . . . අනාත්ම විසින් නුවණින් මෙනෙහි කරනුයේ සෝචන්පල පසක් කරන්නේ ය යන යම් කරුණෙක් වේ නම් තෙල කරුණ ඇත්තේ යැ.

ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙහි, සෝචන් මහණහු විසින් කවර දහම්හු නුවණින් මෙනෙහි කටයුත්තාහු ද යි ?

ඇවැත්නි, කොට්ඨිකයෙහි, සෝචන් මහණහු විසින් මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ අනිත්‍ය වශයෙන් දුක් වශයෙන් . . . අනාත්ම වශයෙන් නුවණින් මෙනෙහි කටයුත්තාහු යැ. ඇවැත්නි, සෝචන් මහණ මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන් අනිත්‍ය වශයෙන් දුක් වශයෙන් . . . අනාත්ම වශයෙන් නුවණින් මෙනෙහි කරනුයේ සෙදගැම් ඵලය පසක් කරන්නේ ය යන යම් කරුණෙක් වේ නම් තෙල කරුණ ඇත්තේ යැ.

ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙහි, සෙදගැම් මහණහු විසින් කවර දහම් කෙනෙක් නුවණින් මෙනෙහි කටයුත්තාහු ද යි.

ඇවැත්නි, කොට්ඨිකයෙහි, සෙදගැම් මහණහු විසින් මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ අනිත්‍ය වශයෙන් දුක් වශයෙන් . . . අනාත්ම වශයෙන් නුවණින් මෙනෙහි කටයුත්තාහු. ඇවැත්නි, සෙදගැම් මහණ, මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන් අනිත්‍ය විසින් දුක් විසින් . . . අනාත්ම විසින් නුවණින් මෙනෙහි කරනුයේ අනගැම් ඵලය පසක් කරන්නේ ය යන යම් කරුණෙක් වේ නම් තෙල කරුණ ඇත්තේ යැ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අනාගාමිනා පනාවුසො සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා කතමෙ ධම්මා යොනිසො මනසිකාතබ්බාති? අනාගාමිනාපි ඛො ආවුසො කොට්ඨිත, හික්ඛුනා ඉමෙ පඤ්චපාදනකකකාං අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා. එනං ඛො පනෙතං ආවුසො විජ්ජති යං අනාගාමි හික්ඛු ඉමෙ පඤ්චපාදනකකකො අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකරොනෙතා අරහත්තඵලං¹ සම්පිකරෙය්‍යාති.

අරහතා පනාවුසො සාරිපුත්ත, කතමෙ ධම්මා යොනිසො මනසිකාතබ්බාති.

අරහතා'පි ඛො ආවුසො කොට්ඨිත, ඉමෙ පඤ්චපාදනකකකාං අනිච්චතො දුක්ඛතො රේගතො ගණිතො සලාතො අභතො ආබාධතො පරතො පලොකතො සුඤ්ඤතො අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා. නච්චි ඛො ආවුසො අරහතො උත්තරිං කර්මේයං, කතං වා පඨිවිසො,² අපි ච ඉමෙ ධම්මා භාවිතා බහුලිකතා දිට්ඨං ධම්මසුඛවිහාරය චෙව සංවිතනනති සත්ථපපජ්ඣාදිය වාති.

1. 3. 2. 11.

සුත්තවත්ත සුත්තං.

123. බොධිඤ්ඤා :

එකමත්තං නිසිනොතා ඛො අයසමා මහාකොට්ඨිනො අයසමත්තං ඝාපිපුත්තං එතදවොච : සුත්තවාටුසො සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා කතමෙ ධම්මා යොනිසො මනසිකාතබ්බාති.

සුත්තවාටුසො කොට්ඨිත, හික්ඛුනා පඤ්චපාදනකකකාං අනිච්චතො දුක්ඛතො රේගතො ගණිතො සලාතො අභතො ආබාධතො පරතො පලොකතො සුඤ්ඤතො අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා.

කතමෙ පඤ්ච; සෙය්‍යපීදං : රූපපාදනකකකො -පෙ- විඤ්ඤාණ-පාදනකකකො, සුත්තවාටුසො කොට්ඨිත, හික්ඛුනා ඉමෙ පඤ්ච-පාදනකකකාං අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා.

එනං ඛො පනෙතං ආවුසො විජ්ජති යං සුත්තවාටුසො ඉමෙ පඤ්චපාදනකකකො අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකරොනෙතා සොත්තපත්තිඵලං සම්පිකරෙය්‍යාති -පෙ- සකදගාමිඵලං සම්පිකරෙය්‍යාති -පෙ- අනාගාමිඵලං සම්පිකරෙය්‍යාති. -පෙ- අරහත්තඵලං සම්පිකරෙය්‍යාති.

1. අරහත්තං - මජ්ඣං, ස්‍යා.

2. පඨිවිසො - ස්‍යා, PTS.

ඇවැත්නි, ආරිපුත්‍රයෙනි, අනගැමී මහණහු විසින් කවර දහම් කෙනෙක් නුවණින් මෙනෙහි කළ යුත්තාහු ද යි. ඇවැත්නි, කොට්ඨකයෙනි, අනගැමී මහණහු විසිනුදු මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ අනිය විසින් දුක් විසින් . . . *අනත් විසින් නුවණින් මෙනෙහි කළයුත්තාහු ය. ඇවැත්නි, අනගැමී මහණ මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන් අනිය විසින් දුක් විසින් . . . අනත් විසින් නුවණින් මෙනෙහි කරනුයේ රහත් ඵලය පසක් කරන්නේ ය යන යම් කරුණෙක් වෙනම් තෙල කරුණ ඇත්තේ යැ.

ඇවැත්නි, ආරිපුත්‍රයෙනි, රහත්හු විසින් කවර දහම් කෙනෙක් නුවණින් මෙනෙහි කළ යුත්තාහු ද යි ?

ඇවැත්නි, කොට්ඨකයෙනි, රහත්හු විසිනුදු මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ අනිය විසින් දුක් විසින් රෝග විසින් ගඬ විසින් හුල් විසින් විපත් විසින් පෙළීම විසින් මෙරමා විසින් වැනසීම විසින් සිස් විසින් අනත් විසින් නුවණින් මෙනෙහි කටයුත්තාහ. ඇවැත්නි, රහත්හට මත්තෙහි කළ යුත්තෙක් නැත, කරන ලද්ද නැවත කිරීමක් හෝ නැතී. වැළි දු මේ දහම් වඩන ලද්දහු බහුල කරන ලද්දහු දිවුදුම්යෙහි සුවවිහරණ පිණිස ද, සිහිනුවණ පිණිස ද පවත්නාහ යි.

1. 3. 2. 11.

සුතවන්ත සුත්‍රය

123. බරණැස්නුවර :

ඵකත්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨක තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණු වන්ට තෙල කීහ : ඇවැත්නි, ආරිපුත්‍රයෙනි, ග්‍රැතවත් මහණහු විසින් කවර දහම් කෙනෙක් නුවණින් මෙනෙහි කට යුත්තාහු ද යි.

ඇවැත්නි, කොට්ඨකයෙනි, ග්‍රැතවත් මහණහු විසින් පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ අනිය විසින් දුක් විසින් රෝග විසින් ගඬ විසින් හුල් විසින් විපත් විසින් පෙළීම විසින් මෙරමා විසින් වැනසීම විසින් සිස් විසින් අනත් විසින් නුවණින් මෙනෙහි කළ යුත්තාහ.

කවර පසෙක් ද යත් : ඵනම්—රූපෝපාදනස්කන්ධය . . . විඤ්ඤාපාදනස්කන්ධය යි. ඇවැත්නි, කොට්ඨකයෙනි, ග්‍රැතවත් මහණහු විසින් මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ අනිය විසින් දුක් විසින් . . . අනත් විසින් නුවණින් මෙනෙහි කළයුත්තාහ.

ඇවැත්නි, යම් භෙයකින් ග්‍රැතවත් මහණ තෙමේ මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන් අනිය විසින් දුක් විසින් . . . අනත් විසින් නුවණින් මෙනෙහි කරන්නේ සෝචන්පල පසක් කරන්නේ යැ . . . සෙදගැමිපල පසක් කරන්නේ යැ . . . අනගැමිපල පසක් කරන්නේ යැ . . . රහත්පල පසක් කරන්නේ යැ යන තෙල කරුණ ඇත්තේ යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අරහතා පභාවුසො සාරිපුත්ත, කතමෙ ධම්මා යොනිසො මහසිකාතබ්බාති. අරහතාපි ඛො ආවුසො කොට්ඨිත, ඉමෙ පඤ්චපාදනකකකිං අනිච්චතො දුක්ඛතො රොගතො ගණ්ඨතො සලලතො අඝතො ආඛාධතො පරතො පලොකතො සුඤ්ඤතො අනත්තතො යොනිසො මහසිකාතබ්බා. නත්ථි ඛො ආවුසො අරහතො උත්තරිං කරණීයං, කතස්ස චා පඨිවයො, අපි ච ඉමෙ ධම්මා, භාවිතා ඛසුලීකතා දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරය චෙච්ච සංවත්තනාති සතිසම්පජ්ඣාදය චාණි.

1. 3. 2. 12.

පඨම කපප සුත්තං.

124. සංවජ්ඣයං :

අථ ඛො ආයස්මා කප්පො යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්භා භගවත්තං අභිච්ඡාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා කප්පො භගවත්තං එතදවොච :

කථනු ඛො භනෙත, ජානතො කථං පස්සතො ඉමස්මිඤ්ඤ සම්ඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛගිඤ්ඤා ච සබ්බනිමිත්තෙතස්ස අභිච්ඡාරමිඤ්ඤාරමානාපුසයා න භොනාතිති.

යං කිඤ්චි කප්ප, රූපං අනිත්තානාගතපච්චුප්පත්තං අජ්ඣිත්තං චා ඛගිඤ්ඤා චා ඔලාරිකං චා සුබ්බමං චා භීතං චා පණ්ණිතං චා, යං දුරෙ සන්තිකෙ චා, සබ්බං රූපං “නෙතං මම්, නෙතොභමස්මි, න මෙ’සො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මට්ඨාඤ්ඤාය පස්සති. යා කාචි වෙදහා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙච්චි සබ්බාරා -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිත්තානාගතපච්චුප්පත්තං අජ්ඣිත්තං චා ඛගිඤ්ඤා චා ඔලාරිකං චා සුබ්බමං චා භීතං චා පණ්ණිතං චා, යං දුරෙ සන්තිකෙ චා, සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම්, නෙතොභමස්මි, න මෙ’සො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මට්ඨාඤ්ඤාය පස්සති.

එවං ඛො කප්ප, ජානතො එවං පස්සතො ඉමස්මිඤ්ඤ සම්ඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛගිඤ්ඤා ච සබ්බනිමිත්තෙතස්ස අභිච්ඡාරමිඤ්ඤාරමානාපුසයා න භොනාතිති.

1. 3. 2. 13.

දුතිය කප්ප සුත්තං.

125. සංවජ්ඣයං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා කප්පො භගවත්තං එතදවොච : කථනු ඛො භනෙත, ජානතො කථං පස්සතො ඉමස්මිඤ්ඤ සම්ඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛගිඤ්ඤා ච සබ්බනිමිත්තෙතස්ස අභිච්ඡාරමිඤ්ඤාරමානාපුසයා මානසං භොති විධිං සමතික්කන්තං සන්තං සුච්ඡිත්තනාති.

ඇවත්ති, ආරිපුත්තයෙනි, රහත්හු විසින් කවර දහම් කෙනෙක් නුවණින් මෙනෙහි කළයුත්තාහු ද යි. ඇවත් කොටඨිතයෙනි, රහත්හු විසින් මේ පඤ්චෝපාදාන ස්කන්ධයෝ අතීත විසින් දුක් විසින් රෝග විසින් ගඩ විසින් හුල් විසින් විපත් විසින් පෙළීම් විසින් මෙරමා විසින් වැනසුම් විසින් සිස් විසින් අනත් විසින් නුවණින් මෙනෙහි කළ යුත්තාහ. ඇවත්ති, රහත්හට මත්තෙහි කළ යුත්තෙක් නැත. කරන ලද්ද නැවත නැවත කිරීමෙක් හෝ නැති. වැළි දු මේ දහම්හු වඩන ලද්දහු බහුල කරන ලද්දහු දිට්ඨමයෙහි සුවච්ඡරණ පිණිසත් සිහිනුවණ පිණිසත් පවත්නාහ යි.

1. 3. 2. 12.

පට්ඨ කප්ප සූත්‍රය

124. සැවැත්තුවර :

එ කල්හි ආයුෂ්මත් කප්ප තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ යැ. එළඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙක හුන්නේ යැ. එකත්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් කප්ප තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කළේ යැ :

වහන්ස, කෙසේ දන්තහුට කෙසේ දක්තහුට මේ සවිඤ්ඤාණක කයෙහිත් බැහැර සියලු නිමිත්තයන්හිත් අභිධිකාර මමිධිකාර (අභිධිකාර දෘෂ්ටිය, මාගේ යයි ගන්නා තණ්හාව හා) මානාත්‍රසයය යන කෙලෙස්හු නො වෙද්ද යි ?

කප්පය, අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පරිවූප්පන්න වූ හෝ ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුක්ෂ්ම වූ හෝ භීත වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ යම් කිසි රූපයක් වේ ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් රූපයකුත් වේ ද (ඒ) සියලු රූපය " තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වේ යයි " තෙල මෙසේ තතු සේ මනා නුවණින් දකියි, යම් කිසි වේදනාවක් . . . යම් කිසි සංඥාවක් . . . යම් කිසි සංස්කාර කෙනෙක් . . . අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පරිවූප්පන්න වූ හෝ ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුක්ෂ්ම වූ හෝ භීත වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ යම් කිසි විඤ්ඤාණයක් වේ ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් විඤ්ඤාණයකුත් වේ ද ඒ සියලු විඤ්ඤාණය " තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි තෙල මාගේ ආත්මය නො වේ ය " යි මෙසේ තෙල තතු සේ මනානුවණින් දකී.

කප්පය, මෙසේ දන්තහුට මෙසේ දක්තහුට මේ සවිඤ්ඤාණක කයෙහිත් බැහැර සියලු නිමිත්තයන්හිත් අභිධිකාර මමිධිකාර මානාත්‍රසයයෝ නො වෙති යි

1. 3. 2. 13.

දුක්ඛ කප්ප සූත්‍රය

125. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් කප්ප තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, කෙසේ දන්තහුගේ කෙසේ දක්තහුගේ සිත මේ සවිඤ්ඤාණක කයෙහිත් බැහැර සියලු නිමිත්තයන්හිත් අභිධිකාර මමිධිකාර මානාගෙන් පහ වූයේ මාන කොටසින් ඉක්ම වූයේ සත්හුන් වූයේ මැනවින් මිදුණේ වේ ද යි ?

යං කිඤ්චි කප්ප, රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පතතං අජඛිතතං වා
 ඛගිඤ්චා වා ඔලාරිකං වා සුඛුමං වා ගිනං වා පණීතං වා, යං දුරේ
 සන්තිකෙ වා. සබ්බං රූපං “තෙනං මම, තෙසොගමස්මි, න මේ‘සො
 අත්තා”ති ඵවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දිස්වා අනුපාදා විමුක්තො
 භොති. යා කාචි වෙදනා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචි
 සඛ්ඛාරා -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං, අතීතානාගතපච්චුප්පතතං
 අජඛිතතං වා ඛගිඤ්චා වා ඔලාරිකං වා සුඛුමං වා ගිනං වා පණීතං වා
 යං දුරේ සන්තිකෙ වා. සබ්බං විඤ්ඤාණං “තෙනං මම, තෙසොගමස්මි
 න මේ‘සො අත්තා”ති ඵවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දිස්වා
 අනුපාදා විමුක්තො භොති.

ඵවං ඛො කප්ප, ජානතො ඵවං පස්සතො ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ
 කායෙ ඛගිඤ්චා ව සබ්බන්තිතෙතසු අභිඛ්ඤාරමභිඛ්ඤාරමානාපගතං මානසං
 භොති, විධා සම්භික්ඛන්තං සන්තං සුචිත්තතනති.

ඛමමනපිකවග්ගො දුතියො.

නත්තුද්දනං :

අවිජ්ජා විජ්ජා දො කපිකා ඛනිකා පරිපුට්ඨිතා දුවෙ,
 සඤ්ඤාජනං උපාදානං සීලං සුතවා දො ව කප්පොනාති.

කප්පය, අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පරිවූප්පන්න වූ හෝ ආධ්‍යාතමික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුක්ෂ්ම වූ හෝ භීත වූ හෝ ප්‍රභීත වූ හෝ යම් කිසි රූපයෙක් වේ ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් රූපයෙකුත් වේ ද, ඒ සියලු රූපය තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නොවෙයි''යි මෙසේ තෙල තතු සේ මනා නුවණින් දැක උපාදාන රහිත වී මිදුණේ වෙයි. යම් කිසි වේදනාවක් . . . යම් කිසි සංඥාවක් . . . යම් කිසි සංස්කාර කෙනෙක් . . . අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පරිවූප්පන්න වූ හෝ ආධ්‍යාතමික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුක්ෂ්ම වූ හෝ භීත වූ හෝ ප්‍රභීත වූ හෝ යම් කිසි විඤනයෙක් වේ ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් විඤනයෙකුත් වේ ද, (ඒ) සියලු විඤනය '' තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙයි යයි මෙසේ තෙල තතු සේ මනා නුවණින් දැක උපාදාන රහිත වී මිදුණේ වෙයි.

කප්පය, මෙසේ දත්තහුගේ මෙසේ දත්තහුගේ සිත මේ සවිඤ්ඤාණක කයෙහිත් බැහැර සියලු නිමිත්තයන්හිත් අභිච්ඡාර මමිච්ඡාර මානසෙන් පහ වූයේ මානකොටසුන් ඉක්ම වූයේ සන්තූන් වූයේ මැනවින් මිදුණේ වේ ය යි.

දෙවැනි ධම්මකපික වර්ග යි

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය :

අවිජ්ජා විජ්ජා යන සූත්‍ර දෙක යැ, ධම්මකපික සූත්‍ර දෙක යැ, බන්ධන සූත්‍රය, පරිපූරිත සූත්‍ර දෙක යැ, සඤ්ඤාපන උපාදාන සිල සූත්‍රවන්ත යන සූත්‍ර සතර ය කප්ප සූත්‍ර දෙක යයි සූත්‍ර තෙළෙසකි.

3. අවිජ්ජා වර්ගය

1. 3. 3. 1.

පට්ඨ සමුදය ධම්ම සූත්‍රය

126. සැවැත්තුවර :

එ කල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය. එළඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙකු හුන්නේ යැ. එකත්පසෙකු හුන් ඒ මහණ. තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකෙළේ ය : “ වහන්ස, අවිද්‍යාය අවිද්‍යා යයි කියනු ලැබේ. වහන්ස අවිද්‍යාව කවර යත් කොපමණකින් අවිද්‍යාගත (අවිද්‍යාවට හිමි) ද වේ ද ” යි.

මහණ, මෙහි අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන තෙමේ සමුදය (ඉපදීම) ස්වභාව ඇති රූපය සමුදය ස්වභාව ඇති රූපයකැයි තතු සේ නො දනිමි, ව්‍යය (වැනසීම) ස්වභාව ඇති රූපය ව්‍යය ස්වභාව ඇති රූපයකැයි තතු සේ නො දනිමි, “ සමුදයව්‍යය ස්වභාව ඇති රූපය සමුදයව්‍යය ස්වභාව ඇති රූපයකැයි තතු සේ නො දනිමි, සමුදය සැහැවී වේදනාව සමුදය සැහැවී වේදනාවකැ යි තතුසේ හේ නො දනිමි, වෑනසෙනසුලු වේදනාව වෑනසෙනසුලු වේදනාවකැ යි තතුසේ නො දනිමි. සමුදයව්‍යය ස්වභාව ඇති වේදනාව සමුදයව්‍යය ස්වභාව ඇති වේදනාවකැයි තතු සේ නො දනිමි, භට්ඨන්තා ස්වභාව ඇති සංඥව . . . භට්ඨන්තා ස්වභාව ඇති සංස්කාර භට්ඨන්තා ස්වභාව ඇති සංස්කාර යයි තතුසේ නො දනිමි, වෑනසෙන ස්වභාව ඇති සංස්කාර වෑනසෙන ස්වභාව ඇති සංස්කාර ය යි තතු සේ නො දනිමි, සමුදයව්‍යය ස්වභාව ඇති සංස්කාර සමුදයව්‍යය ස්වභාව ඇති සංස්කාර යයි තතු සේ නො දනිමි, භට්ඨන්තා ස්වභාව ඇති විඤනය භට්ඨන්තා ස්වභාව ඇති විඤනය යයි තතුසේ නො දනිමි, වෑනසෙන ස්වභාව ඇති විඤනය වෑනසෙන ස්වභාව ඇති විඤනය යයි තතුසේ නො දනිමි, සමුදයව්‍යය ස්වභාව ඇති විඤනය සමුදය ව්‍යය ස්වභාව ඇති විඤනය යයි තතුසේ නො දනී. මහණ, මේ අවිද්‍යා යයි කියනු ලැබේ. මෙ පමණකින් අවිද්‍යාගත ද වේ යි.

මෙසේ වදළ කල්හි ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ යැ : “වහන්ස, විද්‍යා යැ විද්‍යා යයි කියනු ලැබේ. වහන්ස, විද්‍යාව නම් කවර යැ ? කොපමණකින් විද්‍යාගත වේ ද ” යි ?

මහණ, මෙහි ශ්‍රැතවත් ආයඨිශ්‍රාවක තෙමේ භට්ඨන්තා සැහැවී රූපය භට්ඨන්තා සැහැවී රූප යයි තතුසේ දනී, වෑනසෙන සැහැවී රූපය වෑනසෙන සැහැවී රූප යයි තතුසේ දනිමි, භට්ඨන්තා-වෑනසෙන සැහැවී රූපය භට්ඨන්තා-වෑනසෙන සැහැවී රූප යයි තතුසේ දනිමි, භට්ඨන්තා හැසැවී වේදනාව . . . භට්ඨන්තා සැහැවී සංඥව . . . භට්ඨන්තා සැහැවී සංස්කාර . . . භට්ඨන්තා සැහැවී විඤනය භට්ඨන්තා සැහැවී විඤනය යයි තතු සේ දනිමි. වෑනසෙන සැහැවී විඤනය වෑනසෙන සැහැවී විඤනය යයි තතුසේ දනිමි, භට්ඨන්තා-වෑනසෙන සැහැවී විඤනය භට්ඨන්තා වෑනසෙන සැහැවී විඤනය ය යි තතුසේ දනී. මහණ, මේ විද්‍යාව යයි කියනු ලැබේ මෙපමණකින් විද්‍යා ගතත් වේ යයි.

1. 3. 3. 2.

දුතිය සමුදයධම්ම සූතං

127. බාරාණසියං :

එකං සමයං ආයස්මා ච සාරිපුත්තො ආයස්මා ච මහාකොට්ඨිකො බාරාණසියං විහරන්ති ඉසිපතනෙ මිගදායෙ. අථ ඛො ආයස්මා මහාකොට්ඨිකො සායනහසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිකො යෙනායස්මා සාරිපුත්තො තෙනුපසඛකම්. උපසඛකමිත්තා ආයස්මනා සාරිපුත්තෙන සද්ධිං සමමොදදි. සමමොදනීයං කථං සාරාණීයං විතසාරෙත්වා එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසිත්තො ඛො ආයස්මා මහාකොට්ඨිකො ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච : “අවිජ්ජා අවිජ්ජා”ති ආවුසො සාරිපුත්ත, වුට්ඨෙති. කතමා නු ඛො ආවුසො, අවිජ්ජා? කිත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොති”ති ?

ඉධාචුසො අත්ථුත්ථා පුට්ඨජ්ජා සමුදයධම්මං රූපං, සමුදයධම්මං රූපනඤ්ඤා යථාභූතං නප්පජානාති. වයධම්මං රූපං -පෙ- සමුදයවයධම්මං රූපං සමුදයවයධම්මං රූපනඤ්ඤා යථාභූතං නප්පජානාති. “සමුදයධම්මං වේදනං -පෙ- සමුදයධම්මං සංඝඤ්ඤා -පෙ- සමුදයධම්මං සංඝඤ්ඤා -පෙ- සමුදයධම්මං විඤ්ඤාණං සමුදයධම්මං විඤ්ඤාණනඤ්ඤා යථාභූතං නප්පජානාති. වයධම්මං විඤ්ඤාණං -පෙ- සමුදයවයධම්මං විඤ්ඤාණං සමුදයවයධම්මං විඤ්ඤාණනඤ්ඤා යථාභූතං නප්පජානාති. අයං වුට්ඨිතාචුසො අවිජ්ජා, එතතාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති.

1. 3. 3. 3.

තතිය සමුදයධම්ම සූතං

128. බාරාණසියං :

එකමන්තං නිසිත්තො ඛො ආයස්මා මහාකොට්ඨිකො ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච : “විජ්ජා විජ්ජා”ති ඛො ආවුසො සාරිපුත්ත වුට්ඨෙති. කතමා නු ඛො ආවුසො විජ්ජා? කිත්තාවතා ච විජ්ජාගතො හොතිති ?

ඉධාචුසො සුත්ථා අරියසාවකො සමුදයධම්මං රූපං සමුදයධම්මං රූපනඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති. වයධම්මං රූපං -පෙ- සමුදයවයධම්මං රූපං සමුදයවයධම්මං රූපනඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති. සමුදයධම්මං වේදනං -පෙ- සමුදයධම්මං සංඝඤ්ඤා -පෙ- සමුදයධම්මං සංඝඤ්ඤා -පෙ- සමුදයධම්මං විඤ්ඤාණං සමුදයධම්මං විඤ්ඤාණනඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති. වයධම්මං විඤ්ඤාණං -පෙ- සමුදයවයධම්මං විඤ්ඤාණං සමුදයවයධම්මං විඤ්ඤාණනඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති. අයං වුට්ඨිතාචුසො විජ්ජා, එතතාවතා ච විජ්ජාගතො හොති”ති.

1. 3. 3. 2.

දුතිය සමුදය ධම්ම සූත්‍රය

127. සැවැත්තුවර :

එක් කලෙක ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ද ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවෝ ද බරණැස සමීපයෙහි මීගදය නම් වූ ඉයිපතනාරාමයෙහි වැඩවෙසෙති. එකල්හි ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවෝ සවස්කල විවෙකයෙන් නැඟී සිටියාහු ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් වෙත එළැඹෙහ. එළැඹූ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් සමඟ සතුටු වූහ. සතුටු වියයුතු සිහි කටයුතු කරා කොට නිමවා එකත්පස් වූ හුන්හ. එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට : තෙල කීහ : ඇවැත්නි, ශාරීපුත්‍රයෙනි, අවිද්‍යා අවිද්‍යා යි කියනු ලැබේ ඇවැත්නි, අවිද්‍යා නම් කවර යැ ? කොපමණෙකින් අවිද්‍යාගතත් වේ දැ"යි ? මෙය කීහ.

ඇවැත්නි, මෙහි අග්‍රැතවත් පාඨශ්ජන උපදනා ස්වභාව ඇති රූපය උපදනා ස්වභාව ඇති රූපය යි තතුයේ නො දනියි, වැනසෙන ස්වභාව ඇති රූපය . . . හටගන්නා-වැනසෙන ස්වභාව ඇති රූපය හටගන්නා-වැනසෙන ස්වභාව ඇති රූපය යයි තතුයේ නො දනියි. හටගන්නාසුලු වේදනාව . . . හටගන්නාසුලු සංඥාව . . . හටගන්නාසුලු, සංස්කාර . . . හටගන්නාසුලු විඤනය හටගන්නාසුලු විඤනය යයි තතුයේ නො දනියි. වැනසෙනසුලු විඤනය . . . හටගන්නා-වැනසෙනසුලු විඤනයයි තතුයේ නො දනී. ඇවැත්නි, මේ අවිද්‍යා යයි කියනු ලැබේ මෙතෙකින් අවිද්‍යාගතත් වේ ය යි.

1. 3. 3. 3.

තතිය සමුදය ධම්ම සූත්‍රය

128. බරණැස්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට තෙල කීහ : "ඇවැත්නි, ශාරීපුත්‍රයෙනි, විජ්ජා විජ්ජා යි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි විජ්ජා නම් කවර යැ ? කොපමණෙකින් විජ්ජාගතත් වේ දැ"යි ?

ඇවැත්නි, මෙ සස්තෙහි ග්‍රැතවත් ආයුභාවක හටගන්නාසුලු රූපය හටගන්නාසුලු රූපය යයි තතුයේ දනියි, වැනසෙනසුලු රූපය . . . හටගන්නා-වැනසෙනසුලු රූපය හටගන්නා-වැනසෙනසුලු රූපය යයි තතුයේ දනී. හටගන්නාසුලු වේදනාව . . . හටගන්නාසුලු සංඥාව . . . හටගන්නාසුලු සංස්කාර . . . හටගන්නාසුලු විඤනය හටගන්නාසුලු විඤනය ය යි තතුයේ දනී වැනසෙනසුලු විඤනය . . . හටගන්නා-වැනසෙනසුලු විඤනය හටගන්නා-වැනසෙනසුලු විඤනය ය යි තතුයේ දනී. ඇවැත්නි, මේ විජ්ජා යි කියනු ලැබේ, මෙපමණෙකින් විජ්ජාගතත් වේ ය යි.

1. 3. 3. 4.

පට්ඨ අසාද සුත්තං

129. බාරණ්ණසියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො අයස්මා මහාකොට්ඨිනො අයස්මන්තං
සංවිජුත්තං එතදවොච : අවිජ්ජා අවිජ්ජා”ති අච්ඡෙදො සංවිජුත්තං,
වුච්චති. කතමා නු ඛො අච්ඡෙදො අවිජ්ජා? කිත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො
භොතිති?

ඉධාච්ඡෙදො අසසුත්තවා පුච්ඡන්තො රූපස්ස අස්සාදස්සව, ආදීනවස්සව,
නිස්සරණස්සව යථාභූතං නපපජානාති. වෙදනාය -පෙ- සක්ඛාදාය -පෙ-
සක්ඛාරානං -පෙ- වික්ඛාදායස්ස අස්සාදස්සව, ආදීනවස්සව, නිස්සරණස්සව
යථාභූතං නපපජානාති. අයං වුච්චතාච්ඡෙදො අවිජ්ජා, එත්තාවතා ච
අවිජ්ජාගතො භොතිති.

1. 3. 3. 5.

දුතිය අසාද සුත්තං

130. බාරණ්ණසියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො අයස්මා මහාකොට්ඨිනො අයස්මන්තං
සංවිජුත්තං එතදවොච : “විජ්ජා විජ්ජා”ති අච්ඡෙදො සංවිජුත්තං,
වුච්චති. කතමා නු ඛො අච්ඡෙදො, විජ්ජා? කිත්තාවතා ච විජ්ජාගතො
භොතිති?

ඉධාච්ඡෙදො, සුත්තවා අරිගතාවතො රූපස්ස අස්සාදස්සව ආදීනවස්සව
නිස්සරණස්සව යථාභූතං පජානාති. වෙදනාය -පෙ- සක්ඛාදාය -පෙ-
සක්ඛාරානං -පෙ- වික්ඛාදායස්ස අස්සාදස්සව ආදීනවස්සව නිස්සරණස්සව
යථාභූතං පජානාති, අයං වුච්චතාච්ඡෙදො විජ්ජා, එත්තාවතා ච
විජ්ජාගතො භොතිති.

1. 3. 3. 6.

පට්ඨ සමුදය සුත්තං

131. බාරණ්ණසියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො අයස්මා මහාකොට්ඨිනො අයස්මන්තං
සංවිජුත්තං එතදවොච : “අවිජ්ජා අවිජ්ජා”ති අච්ඡෙදො සංවිජුත්තං,
වුච්චති. කතමා නු ඛො අච්ඡෙදො අවිජ්ජා? කිත්තාවතා ච
අවිජ්ජාගතො භොතිති?”

ඉධාච්ඡෙදො, අසසුත්තවා පුච්ඡන්තො රූපස්ස සමුදයස්සව අත්ථගමස්සව
අස්සාදස්සව ආදීනවස්සව නිස්සරණස්සව යථාභූතං නපපජානාති. වෙදනාය
-පෙ- සක්ඛාදාය -පෙ- සක්ඛාරානං -පෙ- වික්ඛාදායස්සව සමුදයස්සව
අත්ථගමස්සව අස්සාදස්සව ආදීනවස්සව නිස්සරණස්සව යථාභූතං
නපපජානාති. අයං වුච්චතාච්ඡෙදො, අවිජ්ජා, එත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො,
භොතිති.

1. 3. 3. 4.

පයම අස්සාද සුත්‍රය

129. බරණැස්තුවර :

එකත්පස් ව හුන්, ආයුෂමත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවෝ ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණු වන්ට තෙල කීහ : "ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, අවිජ්ජා අවිජ්ජා ය යි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි, අවිජ්ජා නම් කවර යැ ? කොපමණෙකින් අවිජ්ජා ගතත් වේ ද" යි ?

ඇවැත්නි, මෙහි අග්‍රාභවත් පාඨශ්ජන තෙමේ රූපයාගේ ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිශ්ශරණයත් තතුයේ නො දනියි. වෙදනාවේ . . . සංඥාවේ . . . සංස්කාරයන්ගේ . . . විඤ්ඤායේ ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිශ්ශරණයත් තතුයේ නො දනී. ඇවැත්නි, මේ අවිජ්ජා යි කියනු ලැබේ. මෙපමණෙකින් අවිජ්ජාගතත් වේ ය යි.

1. 3. 3. 5.

දුතිය අස්සාද සුත්‍රය

130. බරණැස්තුවර :

එකත්පසෙක හුන් ආයුෂමත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවෝ ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණු වන්ට මෙය කීහ : "ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, විජ්ජා විජ්ජා යි කියනු ලැබෙයි, ඇවැත්නි, විජ්ජා නම් කවරක් ද ? කොපමණෙකින් විජ්ජාගතත් වේ ද" යි

ඇවැත්නි, මේ සස්තෙනි ග්‍රාහවත් ආයතීග්‍රාහක රූපයාගේ ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිශ්ශරණයත් තතුයේ දනියි, වෙදනාවේ . . . සංඥාවේ . . . සංස්කාරයන්ගේ . . . විඤ්ඤායාගේ ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිශ්ශරණයත් තතුයේ දනී. ඇවැත්නි, මේ විජ්ජා යි කියනු ලැබේ. මෙපමණෙකින් විජ්ජාගතත් වේ ය යි.

1. 3. 3. 6.

පයම සමුදය සුත්‍රය

131. බරණැස්තුවර :

එකත්පසෙක හුන් ආයුෂමත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවෝ ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට මෙය කීහ : "ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, අවිජ්ජා අවිජ්ජා යි කියනු ලැබෙයි, ඇවැත්නි, අවිජ්ජා නම් කවර යැ ? කොපමණෙකින් අවිජ්ජාගතත් වේ ද" යි ?

ඇවැත්නි, මෙහි අග්‍රාභවත් පාඨශ්ජන රූපයාගේ සමුදයයත් අස්තභිගමයත් ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිශ්ශරණයත් තතුයේ නො දනියි, වෙදනාවේ . . . සංඥාවේ . . . සංස්කාරයන්ගේ . . . විඤ්ඤායාගේ සමුදයයත් අස්තභිගමයත් ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිශ්ශරණයත් තතුයේ නො දනී. ඇවැත්නි මේ අවිජ්ජා යි කියනු ලැබේ. මෙ පමණෙකින් අවිජ්ජාගතත් වේ ය යි.

1. 3. 3. 7.

දුතිය සමුදය සුත්තං

132. බාග්ගසියං :

එකමන්තං නිසිනොති ඛො ආයස්ස මහාකොට්ඨිනො ආයස්සන්තං සංවිජුතො එතදවොච : “ච්ඡා ච්ඡා”ති ආවුසො සාරිපුත්ත චුච්චති. කතමං හු ඛො ආවුසො ච්ඡා? කිත්තචතා ච ච්ඡාගතො හොතිති?

“ඉධාචුසො සුත්චා අරියසාවකො රූපස්ස සමුදයඤ්ඤා අත්භමඤ්ඤා අස්සාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිස්සරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරානං -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස සමුදයඤ්ඤා අත්භමඤ්ඤා අස්සාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිස්සරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති. අයං චුච්චතාචුසො ච්ඡා, එත්තාචතා ච ච්ඡාගතො හොතිති.

1. 3. 3. 8.

කොට්ඨිත සුත්තං

133. බාග්ගසියං :

එකං සමයං ආයස්ස ච සංවිජුතො ආයස්ස ච මහාකොට්ඨිනො බාරාණසියං විහරන්ති ඉසිසත්තෙන මිභද්දසෙ. අථ ඛො ආයස්ස සාරිපුත්තො සායනනසමයං පටිසල්ලානං චුට්ඨිතො යෙනායස්ස මහාකොට්ඨිනො තෙනුපසඛකම්. උපසඛකමිකා ආයස්සො මහාකොට්ඨිනෙන සද්ධං සමමාදි. සමමාදතීයං කථං සාරාණීයං විතීසාරෙතා එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසිනොති ඛො ආයස්ස සාරිපුත්තො ආයස්සන්තං මහාකොට්ඨිතං එතදවොච : “අච්ඡා අච්ඡා”ති, ආවුසො කොට්ඨිත, චුච්චති කතමං හු ඛො ආවුසො අච්ඡා? කිත්තචතා ච අච්ඡාගතො හොතිති?

ඉධාචුසො, අසුත්චා පුථුඡ්ඡානො රූපස්ස අස්සාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිස්සරණඤ්ඤා යථාභූතං නපජානාති. වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරානං -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිස්සරණඤ්ඤා යථාභූතං නපජානාති. අයං චුච්චතාචුසො අච්ඡා, එත්තාචතා ච අච්ඡාගතො හොතිති.

එවං චුත්තෙ ආයස්ස සාරිපුත්තො ආයස්සන්තං මහාකොට්ඨිතං එතදවොච : ච්ඡා ච්ඡාති ආවුසො කොට්ඨිත, චුච්චති කතමං හු ඛො ආවුසො ච්ඡා? කිත්තචතා ච ච්ඡාගතො හොතිති?

ඉධාචුසො සුත්චා අරියසාවකො රූපස්ස අස්සාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිස්සරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරානං -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිස්සරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති. අයං චුච්චතාචුසො ච්ඡා, එත්තාචතා ච ච්ඡාගතො හොතිති.”

1. 3. 3. 7.

දුතිය සමුදය සූත්‍රය

132. බරණැස්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨීන තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට මෙය කීහ : ඇවැත්නි ශාරිපුත්‍රයෙනි, විද්‍යා විද්‍යා යි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි, විද්‍යාව නම් කවර යැ ? කොපමණෙකින් විද්‍යායුක්තත් වේ ද ? යි.

ඇවැත්නි, මෙහි ශ්‍රැතවත් ආයුෂ්මත රූපයාගේ සමුදයත් අස්තඛගමයත් ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිස්සරණයත් තතු සේ දනී. වේදනාවගේ . . . සංඥාවගේ . . . සංස්කාරයන්ගේ . . . විඤ්ඤායාගේ සමුදයත් අස්තඛගමයත් ආස්වාදයත් ආදී නවයත් නිස්සරණයත් තතුසේ දනී. ඇවැත්නි, මේ විද්‍යාව යයි කියනු ලැබේ. මෙ මෙකින් විද්‍යායුක්තත් වේ ය යි.

1. 3. 3. 8.

කොට්ඨීන සූත්‍රය

එක්සමයෙක ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ද ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨීන තෙරණුවෝ ද බරණැස සමීපයෙහි මීගදය නම් වූ ඉසිපතනාරාමයෙහි වැඩවෙසෙත්. එකල්හි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ සවස්කල පලයමවතින් නැගී සිටියාහු ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨීන තෙරණුවන් කරා එළැඹියහ. එළැඹූ ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨීන තෙරණුවන් සමඟ සතුටු වූහ. සතුටු වියයුතු සිහි කටයුතු කරා කොට නිමවා එකත්පසෙකැ හුන්හ. එකත්පසෙකැ හුන් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨීන තෙරණුවන්ට තෙල කීහ : “ඇවැත්නි, කොට්ඨීනයෙනි, අවිද්‍යා අවිද්‍යා යි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි, අවිද්‍යාව නම් කවර යැ ? කොපමණෙකින් අවිද්‍යාගතත් වේ ද ?” යි ?

ඇවැත්නි මේ සස්තෙනි අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන රූපයේ ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිස්සරණයත් තතු සේ නො දනිමි. වේදනාවගේ . . . සංඥාවගේ . . . සංස්කාරයන්ගේ . . . විඤ්ඤායාගේ ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිස්සරණයත් තතු සේ නො දනී. ඇවැත්නි මේ අවිද්‍යා යි කියනු ලැබේ, මෙපමණෙකින් අවිද්‍යාගතත් වේ ය යි.

මෙසේ පැවසූ කල්හි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨීන තෙරණුවන්ට තෙල කීහ : “ඇවැත්නි කොට්ඨීනයෙනි, විද්‍යා විද්‍යා යි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි, විද්‍යා නම් කවරක් ද ? කොපමණෙකින් විද්‍යාගතත් වේ ද ?” යි ?

ඇවැත්නි, මෙ සස්තෙනි ශ්‍රැතවත් ආයුෂ්මත රූපයේ ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිශ්ශරණයත් තතුසේ දනිමි, වේදනායෙහි . . . සංඥායෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායේ ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිස්සරණයත් තතු සේ දනී. ඇවැත්නි, මේ විද්‍යා යි කියනු ලැබේ. මෙ පමණෙකින් විද්‍යාගතත් වේ ය යි.

1. 3. 3. 9.

දුතිය කොට්ඨිත සුත්තං.

184. බංගණසියං :

එකමන්තං නිසිනොනං බො අයසමා සංවිප්පනො අයසමන්තං මහාකොට්ඨිතං එතදවොච : “අවිජ්ජා අවිජ්ජා”ති අාවුසො කොට්ඨිත චුච්චති කතමා හු බො අාවුසො අවිජ්ජා? කිත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති?

ඉධාවුසො අසසුතවා පුඵජ්ජනො රූපස්ස සමුදයඤ්ඤා අත්භමඤ්ඤා අස්සාදඤ්ඤා අදිනවඤ්ඤා නිස්සරණඤ්ඤා යථාභූතං නප්පජානාති. වෙදනාය -පෙ- සකඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරානං -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස සමුදයඤ්ඤා අත්භමඤ්ඤා අස්සාදඤ්ඤා අදිනවඤ්ඤා නිස්සරණඤ්ඤා යථාභූතං නප්පජානාති. අයං චුච්චතාවුසො අවිජ්ජා එත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති.

එවං චුත්තෙ අයසමා සංවිප්පනො අයසමන්තං මහාකොට්ඨිතං එතදවොච : ‘විජ්ජා විජ්ජා’ති අාවුසො කොට්ඨිත චුච්චති කතමා හු බො අාවුසො විජ්ජා කිත්තාවතා ච විජ්ජාගතො හොතිති.

ඉධාවුසො සුතවා අරිසසාවකො රූපස්ස සමුදයඤ්ඤා අත්භමඤ්ඤා අස්සාදඤ්ඤා අදිනවඤ්ඤා නිස්සරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති. වෙදනාය -පෙ- සකඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරානං -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස සමුදයඤ්ඤා අත්භමඤ්ඤා අස්සාදඤ්ඤා අදිනවඤ්ඤා නිස්සරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති. අයං චුච්චතාවුසො විජ්ජා එත්තාවතා ච විජ්ජාගතො හොතිති.

1. 3. 3. 10.

තතිය කොට්ඨිත සුත්තං.

185. බංගණසියං :

එකමන්තං නිසිනොනං බො අයසමා සංවිප්පනො අයසමන්තං මහාකොට්ඨිතං එතදවොච : “අවිජ්ජා අවිජ්ජා”ති බො අාවුසො කොට්ඨිත චුච්චති. කතමා හු බො අාවුසො අවිජ්ජා? කිත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති?

ඉධාවුසො අසසුතවා පුඵජ්ජනො රූපං නප්පජානාති රූපසමුදයං නප්පජානාති. රූපනිරෝධං නප්පජානාති. රූපනිරෝධගාමිනිං පටිපදං නප්පජානාති.

වෙදනං නප්පජානාති -පෙ- සකඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං නප්පජානාති. විඤ්ඤාණසමුදයං නප්පජානාති. විඤ්ඤාණනිරෝධං නප්පජානාති. විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනිං පටිපදං නප්පජානාති. අයං චුච්චතාවුසො අවිජ්ජා එත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති.

1. 3. 3. 9.

දුතිය කොට්ඨික සූත්‍රය

134. බරණැස්තුවර :

එකත්තපසෙකු හුන් ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ආයුෂමත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවන්ට තෙල කීහ : "ඇවැත්නි, කොට්ඨිකයෙනි, අවිද්‍යා අවිද්‍යා යි කියනු ලැබෙයි, ඇවැත්නි, අවිද්‍යා නම් කවරක් යැ කොපමණෙකින් අවිද්‍යාගතත් වේ ද" යි ?

ඇවැත්නි, මෙ සස්තෙනි අග්‍රාතවත් පෘථජන රූපයේ සමුදයත් අස්තභිගමයත් ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිස්සරණයත් තතුයේ නො දනියි. වේදනාවෙහි . . . සංඤ්චෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායේ සමුදයත් අස්තභිගමයත් ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිස්සරණයත් තතු යේ නො දනී. මේ අවිද්‍යාව යයි කියනු ලැබේ. මෙපමණෙකින් අවිද්‍යාගතත් වේ යයි".

මෙසේ පැවසූ කල්හි ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ආයුෂමත් මහාකොට්ඨික, තෙරණුවන්ට තෙල කීහ : "ඇවැත් කොට්ඨිකයෙනි, විද්‍යා විද්‍යා යි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි, විද්‍යා නම් කුමක් ද ? කොපමණෙකින් විද්‍යාගතත් වේ ද" යි ?

ඇවැත්නි, මෙහි ශ්‍රාතවත් ආයුෂ්‍යාවක තෙමේ රූපයෙහි සමුදයත් අස්තභිගමයත් ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිස්සරණයත් තතු යේ දනියි වේදනාවෙහි . . . සංඤ්චෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායෙහි සමුදයයත් අස්තභිගමයත් ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිස්සරණයත් තතු යේ දනී. ඇවැත්නි, මේ විද්‍යා" යි කියනු ලැබේ. මෙ පමණෙකින් විද්‍යාගතත් වේ ය" යි.

1. 3. 3. 10.

තතිය කොට්ඨික සූත්‍රය

135. බරණැස්තුවර :

එකත්තපස් වැ හුන් ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ආයුෂමත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවන්ට තෙල කීහ : ඇවැත්නි, කොට්ඨිකයෙනි, අවිද්‍යා අවිද්‍යා යයි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි, අවිද්‍යා නම් කවර යැ, කොපමණෙකින් අවිද්‍යාගතත් වේ ද ? " යි.

ඇවැත්නි, මෙහි අග්‍රාතවත් පෘථග්ජන තෙමේ රූපය නො දනියි. රූපසමුදය නො දනියි. රූපනිරෝධය නො දනියි. රූපනිරෝධගාමිනී පටිපද්‍ය නො දනී.

වේදනාව නො දනියි . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය නො දනියි, විඤ්ඤාසමුදය නො දනියි විඤ්ඤානිරෝධය නො දනියි, විඤ්ඤානිරෝධගාමිනී පටිපද්‍ය නො දනී. ඇවැත්නි, මේ අවිද්‍යා යි කියනු ලැබේ. මෙ පමණෙකින් අවිද්‍යාගතත් වේ ය" යි

එවිං වුතෙන ආයසමි, සාරිපුතෙනා ආයසමන්තං මහාකොට්ඨිතං එතදචොච : “විජ්ජා, විජ්ජා”ති ආවුසො කොට්ඨිත වුච්චති. කතමිඤ්ඤ ඛෙ ආවුසො විජ්ජා? කිත්තචතා ච විජ්ජාගතො හොතිති?

ඉධිචුසො සුතචා අරියසාවකො රූපං පජානාති. රූපසමුදයං පජානාති. රූපනිරෝධං පජානාති. රූපනිරෝධගාමිනිං පටිපදං පජානාති. වෙදනං -පෙ- සංඝඤ්ඤං -පෙ- සංඛිංසරං -පෙ- විඤ්ඤාණං පජානාති විඤ්ඤාණසමුදයං පජානාති විඤ්ඤාණනිරෝධං පජානාති විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනිං පටිපදං පජානාති. අයං වුච්චතාචුසො විජ්ජා, එත්තාවතා ච විජ්ජාගතො හොතිති.

අවිජ්ජාවග්ගො තතියො

තත්‍රාද්දනං :

සමුදයධම්මෙන තිණ්ණි අසාදා අපරෙ දුච්චෙ
සමුදයෙන ඥෙ වුත්තා කොට්ඨිතෙන පරෙ තයොති.

මෙසේ පැවසූ කල්හි ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ආයුෂමත් මහාකොටඨික තෙරණුවන්ට තෙල කීහ : ඇවැත්නි, කොටඨිකයෙනි, විද්‍යා විද්‍යා යි කියනු ලැබෙයි, ඇවැත්නි, විද්‍යා නම් කුමක් ද ? කොපමණෙකින් විද්‍යාගතත් වේ ද''යි ?

ඇවැත්නි, මෙ සස්තෙනි ආර්යශ්‍රාවක රූපය දනියි, රූපසමුදයය දනියි, රූපනිරෝධය දනියි, රූපනිරෝධගාමිනීපටිපදාව දනී. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන දනියි, විඤ්ඤානසමුදයය දනියි, විඤ්ඤානනිරෝධය දනියි, විඤ්ඤානනිරෝධගාමිනීපටිපදාව දනී. ඇවැත්නි, මේ විද්‍යා යි කියනු ලැබේ. මෙපමණෙකින් විද්‍යාගතත් වේ යයි.

තෙවැනි අවිද්‍ය වර්ග යි

එහි උද්දනය :

සමුදය ධම්ම සූත්‍ර තුන යැ, අනෙක් අස්සාද සූත්‍ර දෙක යැ, සමුදය සූත්‍ර දෙක යැ අනෙක් කොටඨික සූත්‍ර තුන යයි සූත්‍ර දසයෙකි.

4. කුකකුළුවගො

1. 3. 4. 1.

කුකකුළු සුතතං

186. සංවජ්ඣයං :

රූපං භික්ඛවෙ කුකකුලං, වේදනා කුකකුලා, සංකෘතං කුකකුලා, සංඛාරා කුකකුලා, විඤ්ඤාණං කුකකුලං. ඵලං පසං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසංවහො රූපසමි නිබ්බිජ්ඣති, වේදනාසමි නිබ්බිජ්ඣති, සංකෘතසමි නිබ්බිජ්ඣති, සංඛාරෙසුපි නිබ්බිජ්ඣති, විඤ්ඤාණසමිපි නිබ්බිජ්ඣති. නිබ්බිජ්ඣං විරජ්ජති -පෙ- භාපරං ඉත්තතාසාති පජානාතීති.

1. 2. 4. 2.

පඨම අනිවච්ච සුතතං

187. සංවජ්ඣයං :

යං හි භික්ඛවෙ අනිවච්චං, තත්ථ වො ඡන්දො පභාතබ්බො. කිඤ්ච භික්ඛවෙ අනිවච්චං :

රූපං භික්ඛවෙ අනිවච්චං, තත්ථ වො ඡන්දො පභාතබ්බො. වේදනා අනිවච්චං -පෙ- සංකෘතං අනිවච්චං -පෙ- සංඛාරා අනිවච්චං -පෙ- විඤ්ඤාණං අනිවච්චං, තත්ථ වො ඡන්දො පභාතබ්බො. යං හි භික්ඛවෙ අනිවච්චං, තත්ථ වො ඡන්දො පභාතබ්බොති.

1. 3. 4. 3.

දුතිය අනිවච්ච සුතතං

188. සංවජ්ඣයං :

යං හි භික්ඛවෙ අනිවච්චං, තත්ථ වො රුගො පභාතබ්බො. කිඤ්ච භික්ඛවෙ අනිවච්චං :

රූපං භික්ඛවෙ අනිවච්චං, තත්ථ වො රුගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සංකෘතං -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනිවච්චං, තත්ථ වො රුගො පභාතබ්බො. යං හි භික්ඛවෙ අනිවච්චං, තත්ථ වො රුගො පභාතබ්බොති.

4. කුක්කුල වර්ගය

1. 3. 4. 1.

කුක්කුල සූත්‍රය

136. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි රූපය ඇවිළගත් උණු අර්ධයක් වැන්න. වේදනාව ඇවිළගත් උණු අර්ධයක් වැන්න. සංඥාව ඇවිළගත් උණු අර්ධයක් වැන්න. සංස්කාරයෝ ඇවිළගත් උණු අර්ධයක් වැන්න. විඤ්ඤා ඇවිළගත් උණු අර්ධයක් වැන්න. මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක රූපයෙහි කලකිරෙයි වේදනායෙහිත් කලකිරෙයි, සංඥායෙහිත් කලකිරෙයි, සංස්කාරයන්හිත් කලකිරෙයි, විඤ්ඤායෙහිත් කලකිරෙයි. කලකිරෙන්නේ නො ඇලෙයි . . . මේ බැව් පිණිස අන් කිසෙක් නැතැ යි දනගනී යි.

1. 3. 4. 2.

පට්ඨ අනිවච්ඡ සූත්‍රය

137. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යමෙක් අනිත්‍ය ද එහි ලා තොප විසින් ඡන්දය (දුබලරාගය) පහකළ යුත්තේ යැ. මහණෙනි, කුමක් අනිත්‍ය ද යත් :

මහණෙනි, රූපය අනිත්‍ය යැ. එහිලා තොප විසින් ඡන්දය පහ කළයුත්තේ යැ. වේදනාව අනිත්‍ය යැ . . . සංඥාව අනිත්‍ය යැ. . . . සංස්කාරයෝ අනිත්‍යයහ විඤ්ඤා අනිත්‍ය යැ, එහිලා තොප විසින් ඡන්දය පහ කළයුත්තේ ය. මහණෙනි, යමෙක් අනිත්‍ය ද එහි ලා තොප විසින් ඡන්දය පහ කළයුත්තේ යි.

1. 3. 4. 3.

දුක්ඛ අනිවච්ඡ සූත්‍රය

138. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යමෙක් අනිත්‍ය නම් එහි ලා තොප විසින් රාගය (බලවත් රාගය) පහකළ යුත්තේ යැ. මහණෙනි, කුමක් අනිත්‍ය ද යත් :

මහණෙනි, රූපය අනිත්‍ය යැ. එහිලා තොප විසින් රාගය පහ කළයුත්තේ යැ. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා අනිත්‍ය යැ. එහි ලා තොප විසින් රාගය පහ කළයුත්තේ යැ. මහණෙනි, යමක් අනිත්‍ය ද එහි ලා තොප විසින් රාගය පහ කළයුත්තේ යි.

1. 3. 4. 4.

තනිය අනිවව සුතතං.

139. සාවජ්ඣයං :

යං හි භික්ඛවෙ, අනිවං, තත්‍ර වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. කිඤ්ච භික්ඛවෙ, අනිවං :

රූපං භික්ඛවෙ, අනිවං. තත්‍ර වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනිවං. තත්‍ර වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. යං හි භික්ඛවෙ, අනිවං, තත්‍ර වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බොති.”

1. 3. 4. 5.

පඨම දුක්ඛ සුතතං.

140. සාවජ්ඣයං :

යං හි භික්ඛවෙ, දුක්ඛං, තත්‍ර වො ඡන්දෙ පභාතබ්බො. කිඤ්ච භික්ඛවෙ, දුක්ඛං :

රූපං භික්ඛවෙ, දුක්ඛං. තත්‍ර වො ඡන්දෙ පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං දුක්ඛං. තත්‍ර වො ඡන්දෙ පභාතබ්බො. යං හි භික්ඛවෙ, දුක්ඛං, තත්‍ර වො ඡන්දෙ පභාතබ්බොති.

1. 3. 4. 6.

දුතිය දුක්ඛ සුතතං.

141. සාවජ්ඣයං :

යං හි භික්ඛවෙ, දුක්ඛං තත්‍ර වො රාගො පභාතබ්බො. කිඤ්ච භික්ඛවෙ, දුක්ඛං :

රූපං භික්ඛවෙ, දුක්ඛං තත්‍ර වො රාගො පභාතබ්බො. වේදනා සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං දුක්ඛං, තත්‍ර වො රාගො පභාතබ්බො. යං හි භික්ඛවෙ, දුක්ඛං තත්‍ර වො රාගො පභාතබ්බොති.

1. 3. 4. 7.

තනිය දුක්ඛ සුතතං.

142. සාවජ්ඣයං :

යං හි භික්ඛවෙ, දුක්ඛං තත්‍ර වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. කිඤ්ච භික්ඛවෙ, දුක්ඛං :

රූපං භික්ඛවෙ, දුක්ඛං තත්‍ර වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං දුක්ඛං, තත්‍ර වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. යං හි භික්ඛවෙ, දුක්ඛං, තත්‍ර වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බොති.

1. 3. 4. 4.

තතිය අනිච්ච සූත්‍රය

139. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යමෙක් අනිත්‍ය නම් එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ ය. මහණෙනි, කුමක් අනිත්‍ය ද යත් :

මහණෙනි, රූපය අනිත්‍ය යැ. එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ යැ. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය අනිත්‍ය යැ. එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ යැ. මහණෙනි, යමෙක් අනිත්‍ය නම් එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ යි.

1. 3. 4. 5.

පට්ඨාන සූත්‍රය

140. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යමෙක් දුක් නම් එහිලා තොප විසින් ඡන්දය පහ කටයුත්තේ යැ. මහණෙනි, කුමක් දුක් ද යත් :

මහණෙනි, රූපය දුක් යැ. එහි ලා තොප විසින් ඡන්දය පහ කටයුත්තේ යැ. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය දුක් යැ. එහි ලා තොප විසින් ඡන්දය පහ කටයුත්තේ යැ. මහණෙනි, යමෙක් දුක් නම් එහිලා තොප විසින් ඡන්දය පහ කටයුත්තේ යි.

1. 3. 4. 6.

දුතිය දුක්ඛ සූත්‍රය

141. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යමෙක් දුක් නම් එහි ලා තොප විසින් රාගය පහ කටයුත්තේ යැ. මහණෙනි, කුමක් දුක් ද යත් :

මහණෙනි, රූපය දුක් යැ. එහි ලා තොප විසින් රාගය පහ කටයුත්තේ යැ. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාරයෝ . . . විඤ්ඤාය දුක් ය. එහි ලා තොප විසින් රාගය පහ කටයුත්තේ යැ. මහණෙනි, යමෙක් දුක් නම් එහි ලා තොප විසින් රාගය පහ කටයුත්තේ යි.

1. 3. 4. 7.

තතිය දුක්ඛ සූත්‍රය

142. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යමෙක් දුක් නම් එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ යැ. මහණෙනි, කුමක් දුක් ද යත් :

මහණෙනි, රූපය දුක් යැ. එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ යැ. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය දුක් යැ. එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ යැ. මහණෙනි, යමෙක් දුක් නම් එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ යි.

1. 3. 4. 8.

අනන්ත සුත්තං

143. සාවච්ඡයං :

යො හි භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො ඡන්දෙ පභානබ්බො. කො ච භික්ඛවෙ, අනන්තා :

රූපං භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො ඡන්දෙ පභානබ්බො. වේදනා අනන්තා -පෙ- සඤ්ඤා අනන්තා -පෙ- සංඛාරා අනන්තා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනන්තා. නත්ත වො ඡන්දෙ පභානබ්බො. යො හි භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො ඡන්දෙ පභානබ්බොති.

1. 3. 4. 9.

දුතිය අනන්ත සුත්තං

144. සාවච්ඡයං :

යො හි භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො රාගො පභානබ්බො. කො ච භික්ඛවෙ, අනන්තා :

රූපං භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො රාගො පභානබ්බො. වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනන්තා නත්ත වො රාගො පභානබ්බො. යො හි භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො රාගො පභානබ්බොති.

1. 3. 4. 10.

තතිය අනන්ත සුත්තං

145. සාවච්ඡයං :

යො හි භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො ඡන්දරාගො පභානබ්බො. කො ච භික්ඛවෙ, අනන්තා :

රූපං භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො ඡන්දරාගො පභානබ්බො. වේදනා අනන්තා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනන්තා. නත්ත වො ඡන්දරාගො පභානබ්බො. යො හි භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො ඡන්දරාගො පභානබ්බොති.

1. 3. 4. 8.

පටුම අනන්ත සූත්‍රය

143. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යමෙක් අනාත්ම නම් එහි ලා තොප විසින් ඡන්දය පහ කළයුත්තේ ය. මහණෙනි, කුමක් අනාත්ම ද යත් :

මහණෙනි, රූපය අනාත්ම යැ, එහි ලා තොප විසින් ඡන්දය පහ කළයුත්තේ යැ.

වේදනාව අනාත්ම යැ. . . . සංඥාව අනාත්ම යැ. . . . සංස්කාර අනාත්ම යැ. . . . විඤ්ඤාන අනාත්ම යැ. එහි ලා තොප විසින් ඡන්දය පහ කළ යුත්තේ යැ. මහණෙනි, යමෙක් අනාත්ම නම් එහි ලා තොප විසින් ඡන්දය පහ කළයුත්තේ යි.

1. 3. 4. 9.

දුතිය අනන්ත සූත්‍රය

144. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යමෙක් අනාත්ම නම් එහි ලා තොප විසින් රාගය පහ කළයුත්තේ යැ. මහණෙනි, කුමක් අනාත්ම ද යත් :

මහණෙනි, රූපය අනාත්ම යැ. එහි ලා තොප විසින් රාගය පහ කළයුත්තේ යැ. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන අනාත්ම යැ. එහි ලා තොප විසින් රාගය පහ කළයුත්තේ යැ. මහණෙනි, යමෙක් අනාත්ම නම් එහි ලා තොප විසින් රාගය පහ කළයුත්තේ යි.

1. 3. 4. 10.

තතිය අනන්ත සූත්‍රය

145. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යමෙක් අනාත්ම නම් එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ යැ. මහණෙනි, කුමක් අනාත්ම ද යත් :

මහණෙනි, රූපය අනාත්ම යැ. එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ යැ. වේදනාව අනාත්ම යැ. . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන අනාත්ම යැ. එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ යැ. මහණෙනි, යමෙක් අනාත්ම නම් එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ යි.

1. 3. 4. 11.

නිබ්බද්ධත්වය සුඛය.

146. සංවර්ධනය :

සංවර්ධනයෙහි සිත්තවේ, කුලපුත්තයෙහි අගමනුවෙහි සොයා :
 යං රූපෙ නිබ්බද්ධත්වං¹ විහරෙය්, වේදනාය -පෙ- සංකෘතය -පෙ-
 සංකාරෙසු නිබ්බද්ධත්වං විහරෙය්, විඤ්ඤාණෙ නිබ්බද්ධත්වං විහරෙය්.

සො රූපෙ නිබ්බද්ධත්වං විහරෙය්, වේදනාය -පෙ- සංකෘතය
 -පෙ- සංකාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ නිබ්බද්ධත්වං විහරෙය්, රූපං
 පරිජානාති වේදනං පරිජානාති සංකෘතං පරිජානාති සංකාරෙ
 පරිජානාති විඤ්ඤාණං පරිජානාති. සො රූපං පරිජානං වේදනං
 පරිජානං සංකෘතං පරිජානං, සංකාරෙ පරිජානං, විඤ්ඤාණං පරිජානං,
 පරිච්ඡේදාති රූපමනා පරිච්ඡේදාති වේදනාය පරිච්ඡේදාති සංකෘතය
 පරිච්ඡේදාති සංකාරෙති පරිච්ඡේදාති විඤ්ඤාණමනා. පරිච්ඡේදාති ජාතියා
 ජරාමරණෙන සොකෙති පරිදෙවෙති දුක්ඛෙති දෙමනස්සෙති උපායාසෙති.
 පරිච්ඡේදාති දුක්ඛමනාති වදාමිති.

1. 3. 4. 12.

අනිවාර්තප්‍රසංගය සුඛය.

147. සංවර්ධනය :

සංවර්ධනයෙහි සිත්තවේ, කුලපුත්තයෙහි අගමනුවෙහි සොයා :
 යං රූපෙ අනිවාර්තප්‍රසංගං විහරෙය්, වේදනාය -පෙ- සංකෘතය -පෙ-
 සංකාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ අනිවාර්තප්‍රසංගං විහරෙය්.

සො රූපෙ අනිවාර්තප්‍රසංගං විහරෙය්, වේදනාය -පෙ- සංකෘතය
 -පෙ- සංකාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ අනිවාර්තප්‍රසංගං විහරෙය්, රූපං
 පරිජානාති, වේදනං -පෙ- සංකෘතං -පෙ- සංකාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං
 පරිජානාති. සො රූපං පරිජානං වේදනං -පෙ- සංකෘතං -පෙ-
 සංකාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං පරිජානං පරිච්ඡේදාති රූපමනා පරිච්ඡේදාති
 වේදනාය, පරිච්ඡේදාති සංකෘතය, පරිච්ඡේදාති සංකාරෙති, පරිච්ඡේදාති
 විඤ්ඤාණමනා, පරිච්ඡේදාති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙති පරිදෙවෙති
 දුක්ඛෙති දෙමනස්සෙති උපායාසෙති, පරිච්ඡේදාති, දුක්ඛමනාති වදාමිති.

1. 3. 4. 13.

දුක්ඛානුප්‍රසංගය සුඛය.

148. සංවර්ධනය :

සංවර්ධනයෙහි සිත්තවේ, කුලපුත්තයෙහි අගමනුවෙහි සොයා :
 යං රූපෙ දුක්ඛානුප්‍රසංගං විහරෙය්, වේදනාය -පෙ- සංකෘතය
 -පෙ- සංකාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ දුක්ඛානුප්‍රසංගං විහරෙය්.

1. නිබ්බද්ධත්වය. - මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

1. 3. 4. 11.

නිබ්බදබ්බුල සූත්‍රය

146. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යම් භෙයකින් රූපයෙහි කලකිරීම බ්බුල කොට වෙසෙන්නේ නම්, වේදනායෙහි . . . සංඥයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි කලකිරීම බ්බුල කොට වෙසෙන්නේ නම් විඤ්ඤායෙහි කලකිරීම බ්බුල කොට වෙසෙන්නේ නම් සැද්දහැයෙන් පැවිදි වූ කුලපුත්භව මේ අනුදභම වෙයි.

භෙතෙම රූපයෙහි කලකිරීම බ්බුල කොට වෙසෙන්නේ වේදනායෙහි . . . සංඥයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායෙහි කලකිරීම බ්බුල කොට වෙසෙන්නේ රූපය පිරිසිදු දැනියි. වේදනාව පිරිසිදු දැනියි, සංඥාව පිරිසිදු දැනියි, සංස්කාර පිරිසිදු දැනියි, විඤ්ඤා පිරිසිදු දැනියි. භෙතෙම රූපය පිරිසිදු දන්නේ වේදනාව පිරිසිදු දන්නේ සංඥාව පිරිසිදු දන්නේ සංස්කාර පිරිසිදු දන්නේ විඤ්ඤා පිරිසිදු දන්නේ රූපයෙන් මිදෙයි, වේදනාවෙන් මිදෙයි, සංඥාවෙන් මිදෙයි, සංස්කාරයන්ගෙන් මිදෙයි, විඤ්ඤායෙන් මිදෙයි. ජාතියෙන්, ජරාමරණයෙන්, ශෝකයෙන්, පරිදේවයෙන්, දුකින්, දෙමනසින්, උපායාසයෙන් මිදෙයි, (සියලු) දුකින් මිදේ ය'යි කියමි යි.

1. 3. 4. 12.

අනිච්චානුපස්සනා සූත්‍රය

147. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යම් භෙයකින් රූපයෙහි අනිස අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ නම් වේදනායෙහි . . . සංඥයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායෙහි අනිස අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ නම් සැද්දහැයෙන් පැවිදි වූ කුලපුත්භව මේ අනුදභම වෙයි.

භේ රූපයෙහි අනිස අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ වේදනායෙහි . . . සංඥයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායෙහි අනිස අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ රූපය පිරිසිදු දැනියි. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා පිරිසිදු දැනියි. භෙ රූපය පිරිසිදු දන්නේ වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා පිරිසිදු දන්නේ රූපයෙන් මිදෙයි, වේදනාවෙන් මිදෙයි, සංඥාවෙන් මිදෙයි, සංස්කාරයන්ගෙන් මිදෙයි, විඤ්ඤායෙන් මිදෙයි. ජාතියෙන්, ජරාමරණයෙන්, ශෝකයෙන්, පරිදේවයෙන්, දුකින්, දෙමනසින් උපායාසයෙන් මිදෙයි. (සියලු) දුකින් මිදේ ය'යි කියමි යි.

1. 3. 4. 13.

දුක්ඛානුපස්සි සූත්‍රය

148. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යම් භෙයකින් රූපයෙහි දුක අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ නම් වේදනායෙහි . . . සංඥයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායෙහි දුක අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ නම් සැද්දහැයෙන් පැවිදි වූ කුලපුත්භව මේ අනුදභම වෙයි.

සො රූපෙ දුක්ඛානුපය්‍යි විහරනො වෙදනාය -පෙ- සංකෘත්‍යය -පෙ- සංඛාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ දුක්ඛානුපය්‍යි විහරනො රූපං පරිජානාති වෙදනං පරිජානාති සංකෘත්‍යං පරිජානාති සංඛාරෙ පරිජානාති විඤ්ඤාණං පරිජානාති.

සො රූපං පරිජානං වෙදනං පරිජානං සංකෘත්‍යං පරිජානං සංඛාරෙ පරිජානං විඤ්ඤාණං පරිජානං පරිත්‍යව්‍යති රූපමා, පරිත්‍යව්‍යති වෙදනාය පරිත්‍යව්‍යති සංකෘත්‍යය පරිත්‍යව්‍යති සංඛාරෙති පරිත්‍යව්‍යති විඤ්ඤාණමා, පරිත්‍යව්‍යති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙති පරිදෙවෙති දුක්ඛෙති දෙමනස්සෙති උපායාසෙති, පරිත්‍යව්‍යති දුක්ඛස්මාති වදමිති.

1. 3. 4. 14.

අනත්තානුපය්‍යනා සුත්තං.

149. සාවච්ඡිකං :

සංඛාපබ්බජිතස්ස භික්ඛවෙ, කුලපුත්තස්ස අගමනුඛමෙමා හොති :
යං රූපෙ අනත්තානුපය්‍යි විහරෙය්‍ය වෙදනාය -පෙ- සංකෘත්‍යය -පෙ- සංඛාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ අනත්තානුපය්‍යි විහරෙය්‍ය :

සො රූපෙ අනත්තානුපය්‍යි විහරනො වෙදනාය -පෙ- සංකෘත්‍යය -පෙ- සංඛාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ අනත්තානුපය්‍යි විහරනො රූපං පරිජානාති, වෙදනං පරිජානාති, සංකෘත්‍යං පරිජානාති, සංඛාරෙ පරිජානාති, විඤ්ඤාණං පරිජානාති. සො රූපං පරිජානං වෙදනං -පෙ- සංකෘත්‍යය -පෙ- සංඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං පරිජානං පරිත්‍යව්‍යති. රූපමා, පරිත්‍යව්‍යති වෙදනාය, පරිත්‍යව්‍යති සංකෘත්‍යය, පරිත්‍යව්‍යති සංඛාරෙති, පරිත්‍යව්‍යති විඤ්ඤාණමා, පරිත්‍යව්‍යති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙති පරිදෙවෙති දුක්ඛෙති දෙමනස්සෙති උපායාසෙති, පරිත්‍යව්‍යති දුක්ඛස්මාති වදමිති.

කුක්කුලවග්ගො චතුස්සො.

තත්ත්වද්‍රැණං :

කුක්කුලො තයො අතිවේචන - දුක්ඛෙන අපරෙ තයො
අනතෙතන තයො චූත්තො - කුලපුත්තෙන ඥෙව දුක්ඛාති.

හෙතෙම රූපයෙහි දුක අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ වේදනායෙහි . . . සංඤයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායෙහි දුක අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ රූපය පිරිසිදු දැනිමි. වේදනාව පිරිසිදු දැනිමි. සංඤාව පිරිසිදු දැනිමි. සංස්කාරයන් පිරිසිදු දැනිමි. විඤ්ඤාය පිරිසිදු දැනිමි.

හෙතෙම රූපය පිරිසිදු දන්නේ වේදනාව පිරිසිදු දන්නේ සංඤාව පිරිසිදු දන්නේ සංස්කාරයන් පිරිසිදු දන්නේ විඤ්ඤාය පිරිසිදු දන්නේ රූපයෙන් මිදෙයි, වේදනාවෙන් මිදෙයි, සංඤාවෙන් මිදෙයි, සංස්කාරයන්ගෙන් මිදෙයි, විඤ්ඤායෙන් මිදෙයි, ජාතියෙන්, ජරාමරණයෙන්, ශෝකයෙන්, පරිදේවයෙන්, දුකෙන්, දෙමනසින්, උපායාසයෙන් මිදෙයි. (සියලු) දුකෙන් මිදේ ය යි කියමි යි.

1. 3. 4. 14.

අනන්තානුපස්සනා සූත්‍රය

149. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යම් භෙයෙකින් රූපයෙහි අනාත්මය අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ නම් වේදනායෙහි . . . සංඤයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායෙහි අනාත්මය අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ නම් සැවැත්තුවර පැවිදි වූ කුලපුතුව මේ අනුදගම වෙයි :

“ හේ රූපයෙහි අනාත්මය අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ වේදනායෙහි . . . සංඤයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායෙහි අනාත්මය අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ රූපය පිරිසිදු දැනිමි, වේදනාව පිරිසිදු දැනිමි, සංඤාව පිරිසිදු දැනිමි, සංස්කාරයන් පිරිසිදු දැනිමි, විඤ්ඤාය පිරිසිදු දැනිමි. හේ රූපය පිරිසිදු දන්නේ වේදනාව . . . සංඤාව . . . සංස්කාරයන් . . . විඤ්ඤාය පිරිසිදු දන්නේ රූපයෙන් මිදෙයි, වේදනාවෙන් මිදෙයි, සංඤාවෙන් මිදෙයි, සංස්කාරයන්ගෙන් මිදෙයි, විඤ්ඤායෙන් මිදෙයි. ජාතියෙන් ජරාමරණයෙන් සෝකයෙන් පරිදේවයෙන් දුක්ඛයෙන් දෙමනස්සයෙන් උපායාසයෙන් මිදෙයි. (සියලු) දුකින් මිදේ ය’යි කියමි යි.

සිවුවැනි කුක්කුළ වර්ග යි

එහි සූත්‍රනාමාවලිය :

කුක්කුළ සූත්‍රය, අතිවිච්ඡුත්ත තුන ය, අනෙක් දුක්ඛසූත්‍ර තුන ය, අනන්තසූත්‍ර තුන ය, කුලපුත්තසූත්‍ර දුක දෙක යයි සූත්‍ර තුද්දසෙකි,

5. දිට්ඨි වග්ගො

1. 3. 5. 1.

අජකිත්ත සුත්තං

160. සංවජ්ඣං :

කිංසම්. ණු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය උපපජ්ඣති අජකිත්තං සුඛදුක්ඛනති?

භගවංමුලුකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ-

රුපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය උපපජ්ඣති අජකිත්තං සුඛදුක්ඛං. වේදනාය සති වේදනං උපාදය උපපජ්ඣති අජකිත්තං සුඛදුක්ඛං. සංඝාය සති -පෙ- සංඝාරොසු සති සංඝාරො උපාදය උපපජ්ඣති අජකිත්තං සුඛදුක්ඛං. විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය උපපජ්ඣති අජකිත්තං සුඛදුක්ඛං. තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං භනෙත,

ඥාතංතිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත,

ඥාතංතිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං, අපි ණු තං අනුපාදය උපපජ්ඣය අජකිත්තං සුඛදුක්ඛනති? නො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සංඝාය -පෙ- සංඝාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං භනෙත,

ඥාතංතිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත,

ඥාතංතිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං, අපි ණු තං අනුපාදය උපපජ්ඣය අජකිත්තං සුඛදුක්ඛනති? නො භෙතං භනෙත,

ථව්. පඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සුත්තවා අරියසංචාරකො රූපස්මිම්භි නිබ්බිඤ්ඤති -පෙ- විඤ්ඤාණස්මිම්භි නිබ්බිඤ්ඤති. නිබ්බිඤ්ඤං විරජ්ජති -පෙ- නාපරං ඉන්ධනායාති පජානාතීති.

1. 3. 5. 2.

ඵතං මම සුත්තං

161. සංවජ්ඣං :

කිංසම්. ණු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අනිච්ඡිකා "ඵතං මම, ඵසො'භමස්මි, ඵසො මෙ අත්තා"ති සමනුපඤ්ඤති.

භගවංමුලුකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ-

5. දිසි වර්ගය

1. 3. 5. 1.

අප්‍රකාශන සූත්‍රය

150. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් නිසා තමා තුළ සුවදුක් උපදනේ ද ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය නිසා තමා තුළ සුවදුක් උපදිමි, වේදනාව ඇති කල්හි වේදනාව නිසා තමා තුළ සුවදුක් උපදිමි, සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි සංස්කාර නිසා තමා තුළ සුවදුක් උපදිමි, විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා නිසා තමා තුළ සුවදුක් උපදී, මහණෙනි එ කීමැයි හඟිවූ ද, රූපය නිසා හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් එ දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැටි නම් එය ඇසිරි නොකොට තමා තුළ සුවදුක් උපදනේ ද ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා නිසා හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් ඒ දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැටි නම් එය ඇසිරි නො කොට තමා තුළ සුවදුක් උපදනේ ද ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක රූපයෙහිදු කලකිරෙයි, . . . විඤ්ඤා යෙහිදු කලකිරෙයි, කලකිරෙනුයේ නො ඇලෙයි . . . මේ බව සඳහා කටයුතු අත් කියෙක් නැතැයි දනිමි.

1. 3. 5. 2.

එතං මම සූත්‍රය

151. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් නිසා කුමක් ප්‍රත්‍යය කොට " තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ය"යි දකී දැ"යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇතියහ . . .

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසා
 “එතං මම, එතොභමස්මි, එතො මෙ අත්තා”ති සමනුපය්සාති.
 වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඤ්ඤායෙ රූපං විඤ්ඤාණං අභිනිවිසා “එතං මම,
 එතොභමස්මි, එතො මෙ අත්තා”ති සමනුපය්සාති.

තං කිම්මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවං වා අනිවං වාති?
 අනිවං භනෙත,

ගම්පනාතිවං -පෙ- විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය “එතං
 මම, එතොභමස්මි, එතො මෙ අත්තා”ති සමනුපය්සෙය්සාති? නො
 භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤායා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිවං වා
 අනිවං වාති? අනිවං භනෙත,

ගං පනාතිවං -පෙ- විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය
 “එතං මම, එතොභමස්මි, එතො මෙ අත්තා”ති සමනුපය්සෙය්සාති?
 නො භෙතං භනෙත,

එවං පස්සං -පෙ- භාපරං ඉන්ධනායාති පජානාතිති.

1. 3. 5. 3.

පො අත්තා සුත්තං

162. සාවඤ්ඤා :

කිංකරං නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසා එවං
 දිට්ඨි උපපජ්ජති “තො අත්තා, තො ලොකො, තො පෙච්ච භවිස්සාමි
 නිවේවා, ධුච්චො, සස්සතො අවිපරිනාමධම්මො”ති.

භගවංමුලකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසා එවං
 දිට්ඨි උපපජ්ජති “තො අත්තා, තො ලොකො, තො පෙච්ච භවිස්සාමි,
 නිවේවා, ධුච්චො, සස්සතො, අවිපරිනාමධම්මො”ති, වේදනාය සති
 -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඤ්ඤායෙ රූපං විඤ්ඤාණං අභිනිවිසා එවං දිට්ඨි
 උපපජ්ජති “තො අත්තා, තො ලොකො, තො පෙච්ච භවිස්සාමි, නිවේවා,
 ධුච්චො, සස්සතො අවිපරිනාමධම්මො”ති.

තං කිම්මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවං වා අනිවං වාති? අනිවං
 භනෙත, ගං පනාතිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත,
 ගං පනාතිවං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය එවං
 දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්ස “තො අත්තා, තො ලොකො, තො පෙච්ච භවිස්සාමි,
 නිවේවා, ධුච්චො, සස්සතො අවිපරිනාමධම්මො”ති, නො භෙතං භනෙත,

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය නිසා රූපය ප්‍රත්‍යය කොට “තෙල මාගේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ය”යි දකියි, වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා නිසා විඤ්ඤා ප්‍රත්‍යය කොට “තෙල මාගේ ය, තෙලෙ මම වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම ය”යි දකී.

මහණෙනි, “ඒ කීමැයි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේද ? අනිත්‍ය හෝ වේදැ” යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ. යමක් අනිත්‍ය නම් . . . වෙනස් වන ස්වභාව ඇත් නම් එය නො ඇසුරු කොට “තෙල මාගේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ය”යි දක්නේ දැ යි ? වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා නිත්‍ය හෝ වේද ? අනිත්‍ය හෝ වේදැ” යි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් . . . වෙනස් වන ස්වභාව ඇත් නම් එය නො ඇසුරු කොට “තෙල මාගේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ය”යි දක්නේ දැ යි ? වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ.

මෙසේ දක්නා . . . මේ බැව් පිණිස අනෙකෙක් නැතැයි දැනගනී යි.

1. 3. 5. 3.

සො අත්තා සුත්‍රය

152. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් නිසා කුමක් ප්‍රත්‍යය කොට “ඒ මම ආත්මයෙමි, ඒ මම ලෝකය වෙමි, නිත්‍ය වූ ධූර්ව වූ ශාශ්වත වූ නො පෙරළෙන සැහැව් වූ ඒ මම පරලොච වන්නෙමි”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැ යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය නිසා රූපය ප්‍රත්‍යය කොට “ඒ මම ආත්මයෙමි, ඒ මම ලෝකය වෙමි, නිත්‍ය වූ ධූර්ව වූ ශාශ්වත වූ නො පෙරළෙන සැහැව් වූ ඒ මම, පරලොච වන්නෙමි”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදියි. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා නිසා විඤ්ඤා ප්‍රත්‍යය කොට “ඒ මම ආත්මයෙමි, ඒ මම ලෝකය වෙමි, ඒ මම පරලොච වන්නෙමි”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කීමැයි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේද, අනිත්‍ය හෝ වේද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ. යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේද, සුව හෝ වේද ? වහන්ස, දුක් යැ. යමක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැව් නම් එය ඇසිරි නො කොට ඒ මම ආත්මයෙමි, ඒ මම ලෝකය වෙමි, ඒ මම නිත්‍ය වූයෙමි, ධූර්ව වූයෙමි, ශාශ්වත වූයෙමි නො පෙරළෙන සැහැව්යෙමි පරලොච වන්නෙමි”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ.

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංකාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා
අනිව්චං වාති? අනිව්චං හනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං හනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං, අපි භු තං අනුපාදය
ඵචං දිව්ඤ්ඤි උපපජ්ජෙය්‍ය “කො අත්තා, කො ලොකො, කො පෙච්ච
හවිස්සාමි, කිච්චො ධුවො සස්සතො අවිපරිනාමධම්මො”ති? නො හෙතං
හනෙත, ඵචං පස්සං -පෙ- නාපරං ඉත්තතායාති පජානාතීති

1. 3. 5. 4.

නො ච මෙ සියා සුත්තං

153. සාවජ්ඣයං :

කිසම් භු ඛො භික්ඛවේ, සති කිං උපාදය කිං අනිනිවිස්ස ඵචං
දිව්ඤ්ඤි උපපජ්ජෙය්‍ය “නො වස්සං, නො ව මෙ සියා, න හවිස්සාමි,
න මෙ හවිස්සති”ති.

හගචංමුලනා නො හනෙත, ධම්මා -පෙ-

රූපෙ ඛො භික්ඛවේ, සති රූපං උපාදය රූපං අනිනිවිස්ස ඵචං
දිව්ඤ්ඤි උපපජ්ජෙය්‍ය “නො වස්සං, නො ව මෙ සියා, න හවිස්සාමි
න මෙ හවිස්සති”ති. වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ-
සංකාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං
අනිනිවිස්ස ඵචං දිව්ඤ්ඤි උපපජ්ජෙය්‍ය “නො වස්සං, නො ව මෙ සියා,
න හවිස්සාමි, “න මෙ හවිස්සතිති.

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවේ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති?
අනිව්චං හනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං හනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි භු තං අනුපාදය
ඵචං දිව්ඤ්ඤි උපපජ්ජෙය්‍ය “නො වස්සං, නො ව මෙ සියා, න හවිස්සාමි,
න මෙ හවිස්සති”ති? නො හෙතං හනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංකාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා
අනිව්චං වාති? අනිව්චං හනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං හනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි භු තං අනුපාදය
ඵචං දිව්ඤ්ඤි උපපජ්ජෙය්‍ය “නො වස්සං, නො ව මෙ සියා, න හවිස්සාමි,
න මෙ හවිස්සතිති?

නො හෙතං හනෙත, ඵචං පස්සං -පෙ- නාපරං ඉත්තතායාති
පජානාතීති.

1. න හවිස්සති - ස්‍යා.

2. න හවිස්සං න මෙ හවිස්සතිති - මජ්ඣං.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ වේද, අනිත්‍ය හෝ වේද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේද, සුව හෝ වේද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමක් නිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැඟවී නම් එය ඇසිරි නො කොට "ඒ මම ආත්මයෙමි, ඒ මම ලෝකය වෙමි, ඒ මම නිත්‍ය වූයෙමි, ධූව වූයෙමි, ශාශ්වත වූයෙමි පෙරළෙන සැඟවියෙමි පරලොව වන්නෙමි" යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ. මෙසේ දක්නේ . . . මේ සදහා අත් කියෙස් නැතැයි දනගනී යි.

1. 3. 5. 4.

නො ව මෙ සියා සූත්‍රය

153. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් නිසා කුමක් ප්‍රත්‍යය කොට "(මම) නො වන්නෙමි නම් මට (පස්කඳෙක්) නොද වන්නේ යැ, මතු නො වන්නෙමි නම් මට (පස්කඳෙක්) මතු නොවන්නේ" යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසිරි කොට රූපය ප්‍රත්‍යය කොට "ඉදින් (මම) නුච්ඡයෙමි නම් මට (පස්කඳෙක්) නොද වන්නේ යැ, නො වන්නෙමි නම් (මතු පස්කඳෙක්) මට නො වන්නේ යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤාන ඇති කල්හි විඤ්ඤාන ඇසිරි කොට විඤ්ඤාන ප්‍රත්‍යය කොට ඉදින් (මම) නුච්ඡයෙමි නම් මට (පස්කඳෙක්) නො ද වන්නේ යැ, නො වන්නෙමි නම් (මතු ද පස්කඳෙක්) මට නො වන්නේ" යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කීමැ යි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේද, අනිත්‍ය හෝ වේද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේද, සුව හෝ වේද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසිරි කොට "ඉදින් (මම) නුච්ඡයෙමි නම් මට (පස්කඳෙක්) නො ද වන්නේ යැ. නො වන්නෙමි නම් මතු පස් කඳෙක් මට නො වන්නේ" යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ? වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ වේද, අනිත්‍ය හෝ වේද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේද, සුව හෝ වේද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය ඇසිරි කොට "ඉදින් (මම) නුච්ඡයෙමි නම් මට (පස්කඳෙක්) නො ද වන්නේ යැ. ඉදින් නො වන්නෙමි නම් (මතු ද පස්කඳෙක්) මට නො වන්නේ" යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද" යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැයි. මෙසේ දක්නේ . . . මේ බැව් පිණිස අත් කියෙස් නැතැ යි දනගනී යි.

1. 3. 5. 5.

මිච්ඡාදිට්ඨි සුත්තං.

154. සංවජ්ඣයං :

කිසමිං නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසං මිච්ඡාදිට්ඨි උපපජ්ජතිති ?

හගවංමුලකා නො හනෙතා ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසං මිච්ඡාදිට්ඨි උපපජ්ජති. වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛ්ඛාරේසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසං මිච්ඡාදිට්ඨි උපපජ්ජති.

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවට්ඨං වා අනිවට්ඨං වාති ? අනිවට්ඨං හනෙතා,

යං පනානිවට්ඨං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ? දුක්ඛං හනෙතා,

යං පනානිවට්ඨං, දුක්ඛං, විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය මිච්ඡාදිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යාති ? නො හෙතං හනෙතා,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිවට්ඨං වා අනිවට්ඨං වාති ? අනිවට්ඨං හනෙතා,

යං පනානිවට්ඨං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ? දුක්ඛං හනෙතා,

යං පනානිවට්ඨං, දුක්ඛං, විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය මිච්ඡාදිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යාති ? නො හෙතං හනෙතා,

ඵචං පසං -පෙ- නාපරං ඉන්ද්‍රියතායාති පජානාතිති.

1. 3. 5. 6,

සක්කායදිට්ඨි සුත්තං.

155. සංවජ්ඣයං :

කිසමිං නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසං සක්කායදිට්ඨි උපපජ්ජතිති ?

හගවංමුලකා නො හනෙතා, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසං සක්කායදිට්ඨි උපපජ්ජති. වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛ්ඛාරේසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසං සක්කායදිට්ඨි උපපජ්ජති.

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවට්ඨං වා අනිවට්ඨං වාති ? අනිවට්ඨං හනෙතා,

1. 3. 5. 5.

මිහිඳුගම සූත්‍රය

154. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමක් ප්‍රත්‍යය කොට මිත්‍යාදෘෂ්ටිය උපදනේ ද ? යි විභන්ස,

අපගේ දහම්හු භාග්‍යවතුන් විභන්සේ මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපය ප්‍රත්‍යය කොට මිත්‍යාදෘෂ්ටිය උපදියි. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤා ප්‍රත්‍යය කොට මිත්‍යාදෘෂ්ටිය උපදි.

මහණෙනි, ඒ කීමැ යි හඟිවූ ද, රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි ? විභන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද ?, සුව හෝ වේ දැ යි ? විභන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට මිත්‍යාදෘෂ්ටිය උපදනේ දැ යි ? විභන්ස, තෙල නො වේ ම යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි ? විභන්ස, අනිත්‍ය ය.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ දැ යි ? විභන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසුරු කොට මිත්‍යාදෘෂ්ටිය උපදනේ දැ යි ? විභන්ස, තෙල නො වේ මැයි.

මෙසේ දක්නේ . . . මේ බැව් පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දැනගනී යි.

1. 3. 5. 6.

සක්කායදිට්ඨි සූත්‍රය

155. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමක් ප්‍රත්‍යය කොට සක්කාය දෘෂ්ටිය උපදි දැ යි ?

විභන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපය ප්‍රත්‍යය කොට සක්කාය දෘෂ්ටිය උපදියි. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤා ප්‍රත්‍යය කොට සක්කායදෘෂ්ටිය උපදි.

මහණෙනි, ඒ කීමැ යි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි ? විභන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං හනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය
සක්කායදිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යාති? නො හෙතං හනෙත,

වේදනා -පෙ- සංඝාය -පෙ- සංඝාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා
අනිච්චං වාති? අනිච්චං හනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං හනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය
සක්කායදිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යාති? නො හෙතං හනෙත,

ඵචං පසං -පෙ- නාපරං ඉත්තතායාති පජානාතිති.

1. 3. 5. 7.

අත්තානුදිට්ඨි සුත්තං

156. සංවජ්ජිතං :

කිංසම්මං නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසං
අත්තානුදිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යාති?

හගවංමුලකා නො හනෙත, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසං
අත්තානුදිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යාති. වේදනාය සති -පෙ- සංඝාය සති -පෙ-
සංඝාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං
අභිනිවිසං අත්තානුදිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යාති.

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති?
අනිච්චං හනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං හනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය
අත්තානුදිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යාති? නො හෙතං හනෙත,

වේදනා -පෙ- සංඝාය -පෙ- සංඝාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා
අනිච්චං වාති? අනිච්චං හනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං හනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය
අත්තානුදිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යාති? නො හෙතං හනෙත,

ඵචං පසං -පෙ- නාපරං ඉත්තතායාති පජානාතිති.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ ද යි ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසුරු කොට සත්කාය දෘෂ්ටිය උපදනේ ද යි ? වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ ද යි ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසුරු කොට සත්කාය දෘෂ්ටිය උපදනේ ද යි ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැයි.

මෙසේ දක්නේ . . . මේ බැව් පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දනගනී යි.

1. 3. 5. 7.

ආත්මානුදිට්ඨි සූත්‍රය

156. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමක් ප්‍රත්‍යය කොට ආත්මානු දෘෂ්ටිය (ආත්මය අනුගතවූ දෘෂ්ටිය) උපදී ද යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්තූ මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපය ප්‍රත්‍යය කොට ආත්මානු දෘෂ්ටිය උපදිමි, වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාරයන් ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤාන ඇති කල්හි විඤ්ඤාන ඇසුරු කොට විඤ්ඤාන ප්‍රත්‍යය කොට ආත්මානුදෘෂ්ටිය උපදී.

මහණෙනි, ඒ කිමැ යි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ ද යි ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට ආත්මානු දෘෂ්ටිය උපදනේ ද යි ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ ද යි ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට ආත්මානු දෘෂ්ටිය උපදනේ ද යි ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මෙසේ දක්නේ . . . මේ බැව් පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දනගනී යි.

1. 3. 5. 8.

පට්ඨ අභිනිවේස සුත්තං

157. සංවජ්ඣයං :

කිංකරී භු ඛො භික්ඛවේ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවේසං උපපජ්ඣති සංඝෙඤ්ඤාප්පාභිනිවේසවිනිබ්බන්ධාති ?¹

භගවංමුලුකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ ඛො භික්ඛවේ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවේසං උපපජ්ඣති සංඝෙඤ්ඤාප්පාභිනිවේසවිනිබ්බන්ධා, වේදනාය සති -පෙ- සංඝෙඤ්ඤාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවේසං උපපජ්ඣති සංඝෙඤ්ඤාප්පාභිනිවේසවිනිබ්බන්ධා.

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවේ, රූපං නිවටං වා අනිවටං වාති ? අනිවටං භනෙත,

යං පනානිවටං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිවටං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි භු තං අනුපාදය උපපජ්ජයස්ස සංඝෙඤ්ඤාප්පාභිනිවේසවිනිබ්බන්ධාති ? නො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සංඝෙඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිවටං වා අනිවටං වාති ? අනිවටං භනෙත,

යං පනානිවටං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිවටං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි භු තං අනුපාදය උපපජ්ජයස්ස සංඝෙඤ්ඤාප්පාභිනිවේසවිනිබ්බන්ධාති. නො භෙතං භනෙත,

ඵචං පසුං -පෙ- භාපරං ඉන්ද්‍රියායාති පජානාතිති.

1. 3. 5. 9.

දුතිය අභිනිවේස සුත්තං

158. සංවජ්ඣයං :

කිංකරී භු ඛො භික්ඛවේ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවේසං උපපජ්ඣති සංඝෙඤ්ඤාප්පාභිනිවේසවිනිබ්බන්ධාප්පකානාති ?

භගවංමුලුකා නො භනෙත ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ ඛො භික්ඛවේ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවේසං උපපජ්ඣති සංඝෙඤ්ඤාප්පාභිනිවේසවිනිබ්බන්ධාප්පකානා. වේදනාය සති -පෙ- සංඝෙඤ්ඤාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවේසං උපපජ්ඣති සංඝෙඤ්ඤාප්පාභිනිවේසවිනිබ්බන්ධාප්පකානා.

1. සංඝෙඤ්ඤාප්පාභිනිවේසවිනිබ්බන්ධාති - සිමු, සි 1, 2.

1. 3. 5. 8.

පටම අභිනිවෙස සූත්‍රය

157. සැවැත්තුවර :

“කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමක් ප්‍රත්‍යය කොට සංයෝජනඅභිනිවෙස විනිබන්ධයෝ (සංයෝජනයෝ ය අනිත්‍යාදියෙහි නිත්‍යාදී වශයෙන් දැඩිව පිවිස ගත් තෝ ය සිත තදින් බැඳගන්නා විනිබන්ධයෝ ය යන කෙලෙස්සු) උපදිද්ද”යි.

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපය ප්‍රත්‍යය කොට සංයෝජන අභිනිවෙසවිනිබන්ධයෝ උපදිති. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤා ප්‍රත්‍යය කොට සංයෝජන අභිනිවෙස විනිබන්ධයෝ උපදිත්.

මහණෙනි, ඒ කිමැ යි හභිවු ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ ද යි ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසුරු කොට සංයෝජන අභිනිවෙසවිනිබන්ධයෝ උපදනාහු ද යි ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ ද යි ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසුරු කොට සංයෝජන අභිනිවෙස විනිබන්ධයෝ උපදනාහු ද යි ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මෙසේ දක්නේ . . . මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැ යි දැනගනී යි.

1. 3. 5. 9.

දුතිය අභිනිවෙස සූත්‍රය

158 සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමක් ප්‍රත්‍යය කොට සංයෝජන අභිනිවෙසවිනිබන්ධඅප්ඤ්ඤාසානයෝ (සංයෝජනයෝ ය, අභිනිවෙසයෝ ය, විනිබන්ධයෝ ය, ගිලගැනුම් වශයෙන් පවත්නා ක්ලේශයෝ යන මොවුහු) උපදිද්ද යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපය ප්‍රත්‍යය කොට සංයෝජන අභිනිවෙසවිනිබන්ධඅප්ඤ්ඤාසානයෝ උපදිති. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤා ප්‍රත්‍යය කොට සංයෝජනඅභිනිවෙසවිනිබන්ධ අප්ඤ්ඤාසානයෝ උපදිති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය උප්පජ්ජෙය්‍යං සඤ්ඤාජනාතිනිවෙසවිනිබ්බාසානාති? නො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං භනෙත.

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය උප්පජ්ජෙය්‍යං සඤ්ඤාජනාතිනිවෙසවිනිබ්බාසානාති. නො භෙතං භනෙත.

ඵලං පස්සං -පෙ- නාපරං ඉද්ධත්තායාති පජානාතිති.

1. 3. 5. 10.

ආනන්ද සුත්තං

159. සාවඤ්ඤා :

අථ ඛො අයස්මා ආනන්දෙ, යෙන භගවා තෙනුපසඛික්ඛමි, උපසඛික්ඛමිති; භගවන්තං අභිවාදෙති; ඵකමන්තං නිසීදි, ඵකමන්තං නිසිත්තො; ඛො අයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං ඵකදවොච : සාධු මේ භනෙත, භගවා සඛිඤ්ඤෙතන ධම්මං දෙසෙතු යමහං භගවතො ධම්මං සුඤ්ඤා ඵකො වුපකට්ඨො අප්පමත්තො; ආනාපි පභිත්තො; විහරෙය්‍ය”න්ති.

තං කිං මඤ්ඤසි ආනන්ද, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං කල්ලන්තානු තං සමනුපසස්සිතුං “ඵතං මම ඵසො භමස්මි, ඵසො මෙ අත්තා”ති? නො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං කල්ලන්තානු තං සමනුපසස්සිතුං “ඵතං මම, ඵසො භමස්මි, ඵසො මෙ අත්තා”ති? නො භෙතං භනෙත.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මහණෙනි, ඒ කීමැයි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ දැයි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ දැයි ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසුරු කොට සංයෝජන අභිනිවේසවිනිබන්ධඅප්කොසානායෝ උපදනාහු දැයි ? වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ දැයි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ දැයි ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසුරු කොට සංයෝජන අභිනිවේසවිනිබන්ධඅප්කොසානායෝ උපදනාහු දැයි ? වහන්ස, තෙල නොවේ මැයි.

මෙසේ දක්නේ . . . මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැයි දැනගනී යි.

1. 3. 5. 10.

ආනන්ද සූත්‍රය

159. සැවැත්තුවර :

එ කල්හි ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියහ, එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙක හුන්හ, එකත්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ : “වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් යම් දහමක් අසා එකලා ව ගණයා කෙරෙත් වෙන් වැ නොපමා වැ කෙලෙස් තවන වෙර ඇති වැ නිවන් පිණිස මෙහෙයු සිත් ඇති වැ වාස කෙරෙමි නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එබඳු දහමක් සැකෙවින් මට දේශනා කරන සේක් නම් මැනවි”යි.

ආනන්දය, ඒ කීමැයි හඟිනි ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ දැයි ? වහන්ස අනිත්‍ය ය.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ ද ? යි. වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය “තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය”යි දක්නට සුදුසු දැයි ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ දැයි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ දැයි ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය “මෙය මාගේ ය, මම මම වෙමි, මම මාගේ ආත්ම ය”යි දක්නට සුදුසු දැයි ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

තස්මාතිහ ආනන්ද, යං කිංඤ්චි රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පත්තං අජ්ඣත්තං වා ඛිතිඤ්චා වා ඔලාරිකං වා සුඛමං වා හිනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, සබ්බං රූපං “තෙතං මම, තෙසොහමස්මි, හ මෙ සො අත්තා,”ති ඵච්චමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. යා කාචි වෙදනා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචි සඛ්ඛාරා -පෙ- යං කිංඤ්චි විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චුප්පත්තං අජ්ඣත්තං වා ඛිතිඤ්චා වා ඔලාරිකං වා සුඛමං වා හිනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා සබ්බං විඤ්ඤාණං “තෙතං මම -පෙ-.

ඵච්චං පස්සං ආනන්ද, සුත්ථා අරියසාවකො රූපස්මිමපි නිබ්බින්නති, වෙදනායපි නිබ්බින්නති, සඤ්ඤායපි නිබ්බින්නති, සඛ්ඛාරෙසුපි නිබ්බින්නති, විඤ්ඤාණස්මිමපි නිබ්බින්නති, නිබ්බින්නං විරජ්ජති, විරාගා විමුක්ඛති, විමුක්ඛත්තම්. විමුක්ඛත්මිති ඤාණං භොති, ඛිණා ජාති, චූසිතං චුග්ගචරිතං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉත්තතායාති පජානාතිති.

දිට්ඨිවග්ගො පඤ්චමො.

තනුදදනං :

අජ්ඣත්තිකං ඵතං මම සො අත්තා නො ව මෙ සීයා,
මිච්ඡා සක්කාය අත්තානුදොගිනිවේසා ආනන්දෙතාති.

උපට්ඨපණ්ණාසකො සමතො.

තනු වග්ගදදනං :

අනෙතා ධම්මකට්ඨකාච්ජ්ජා කුකකුලො දිට්ඨිපඤ්චමං,
තතිගො පණ්ණාසකො චූතො නිපාතො තෙන චූචවතීති

බ්‍රහ්මකච්ඡෙදො නිපාතකෙ නිපණ්ණාසකං සමතො.

බ්‍රහ්මසංඝ්‍රහනං නිට්ඨිතං.

ආනන්දය, එ හෙයින් මෙහි ලා අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පරිවූප්පන්න වූ හෝ ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුක්ෂම වූ හෝ භීත වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ යම් කිසි රූපයෙක් ඇත් ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් රූපයෙක් ඇත් ද, (ඒ) සියලු රූපය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙ ය”යි මෙසේ තෙල තතු සේ වීච්ඡන්ත්‍රවණින් දක්ක යුතු. යම් කිසි චේදනාවක් . . . යම් කිසි සංඤාවක් . . . යම් කිසි සංස්කාර කෙනෙක් . . . අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පරිවූප්පන්න වූ හෝ ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුක්ෂම වූ හෝ භීත වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ යම්කිසි විඤනයෙක් ඇත් ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් විඤනයෙකුත් ඇත් ද (ඒ) සියලු විඤනය “තෙල මාගේ නො වෙයි, . . .

ආනන්දය, මෙසේ දක්නා ශ්‍රූතවත් ආයතීශ්‍රාවක රූපයෙහිදු කලකිරෙයි, චේදනයෙහිදු කලකිරෙයි, සංඤයෙහිදු කලකිරෙයි, සංස්කාරයෙහිදු කලකිරෙයි, විඤනයෙහිදු කල කිරෙයි. කලකිරෙන්නේ නො ඇලෙයි නොඇල්මෙන් මිදෙයි. මිදුණු කල්හි මිදුනේ යයි දැනීම වෙයි, ජාතිය ක්ෂය විය, බලිසර වැස නිමවන ලද, කරණික කරණ ලදී. මෙබැව් පිණිස අනෙකක් නැතැ යි දැනගනී යි.

පස්වැනි දිට්ඨි වර්ග යි.

එහි සුත්‍ර නාමාවලිය :

අථ්ඤාත්තික, එතං මම, සො අත්තා, නොව මම සියා, මිව්ඡාදිට්ඨි, සක්කායදිට්ඨි, අත්තානුදිට්ඨි යන සුත්‍ර සත යැ, අභිනිවේස සුත්‍ර දෙක යැ, ආනන්ද සුත්‍ර ය යි සුත්‍ර දශයෙකි.

උපරි පණ්ණාසකය නිමිසේ යි.

එහි වර්ග නාමාවලිය :

අත්ත වර්ග යැ. ධම්මකථික වර්ග යැ, අවිජ්ජා වර්ග යැ, කුක්කුල වර්ග යැ, පස්වැනි වූ දිට්ඨිවර්ග යයි තුන් වන පණ්ණාසකය කියන ලද්දේ ය. එහෙයින් නිපාත යයි කියනු ලැබේ යි. බන්ධකවර්ගය පිළිබඳ නිපාතයෙහි පණ්ණාසක තුන සමාජන යැ.

බන්ධසංසුත්තය නිමිසේ යි.

2. රාධසංයුතං

1. පටිම මාරවගෙහා

2. 1. 1.

මාර සුතං

160. ඝාටජජීයං :

අථ ඛො ආයස්මා ඤ්ඛො යෙන භගවා තෙනුපසංඛිකම්.
උපසංඛිකම්නා භගවිනං අභිවාදෙතා ඵකමනං නිසිදි. ඵකමනං
නිසිනෙතා ඛො ආයස්මා රුධො භගවිනං ඵතදවොච : මාඤ්
මාඤ්ඤි භනෙත, වුච්චති. කිත්තාවතා නු ඛො භනෙත, මාඤ්ඤි¹.

රූපෙ ඛො රුධි සති මාඤ්ඤි වා අස්ස මාරෙතා වා සො වා පන
මීයති.² තස්මා කිහන්ථ රුධි රූපං මාඤ්ඤි පස්ස, මාරෙතාති පස්ස,
මීයතිති පස්ස, රොගොති පස්ස, ගණ්ඨොති පස්ස, සලානති පස්ස,
අඝනති පස්ස, අඝභුතනති. පස්ස, යෙ නං ඵචං පස්සනති තෙ සම්මා
පස්සනති. වේදනාය සති මාරො වා අස්ස මාරෙතා වා සො වා පන
මීයති³. න්‍යමානිහ නිං රුධි, වේදනං මාරොති පස්ස මාරෙතාති පස්ස
මීයතිති පස්ස -පෙ- යෙ නං ඵචං පස්සනති තෙ සම්මා පස්සනති.
සක්ඛ්‍යාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති මාරො වා අස්ස මාරෙතා වා
සො වා පන මීයති. ත්‍යමානිහ නිං රුධි, සංඛාරෙ මාරොති පස්ස
මාරෙතාති පස්ස මීයතිති පස්ස -පෙ- යෙ නං ඵචං පස්සනති තෙ
සම්මා පස්සනති. වික්ඛාය සති මාරො වා අස්ස මාරෙතා වා, සො
වා පන මීයති. ත්‍යමානිහ නිං රුධි, වික්ඛාය මාරොති. පස්ස,
මාරෙතාති පස්ස, මීයතිති පස්ස, රොගොති පස්ස, ගණ්ඨොති පස්ස,
සලානති පස්ස, අඝනති පස්ස, අඝභුතනති පස්ස. යෙ නං ඵචං
පස්සනති තෙ සම්මා පස්සනති.

සම්මාදස්සනං පන භනෙත, කිමජ්ජියාති ?

සම්මාදස්සකං ඛො රුධි, තිබ්බිදත්ථං.

තිබ්බිද පන භනෙත, කිමජ්ජියාති ?

තිබ්බිද ඛො රුධි, විරාගත්ථං.

විරාගො පන භනෙත කිමජ්ජියොති ?

විරාගො ඛො රුධි, විමුත්තත්ථං.

1. මාරොති වුච්චති - සිමු, සි 2.

2. මීයති - ස්‍යා.

2. රාධසංයුතය

1. ප්‍රථම මාර වර්ගය

2. 1. 1.

මාර සූත්‍රය

160. සැවැත්තුවර :

එ කල්හි ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹීයහ. එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත්පස් ව හුන්හ. එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ : වහන්ස, “මාර මාර” යි කියනු ලැබෙයි, වහන්ස, කොපමණෙකින් මාර වෙ ද” යි ?.

රාධය, රූපය ඇති කල්හි මරු (මරණය) හෝ මැරිය යුක්තා හෝ මැරෙන්නා හෝ වන්නේ යැ. රාධය, එ හෙයින් මෙහි ලා තෙපි රූපය මරු යයි දකිවු, මැරිය යුක්තා යයි දකිවු, මැරෙන්නා යයි දකිවු, රෝග ය යි දකිවු, ගඩ යයි දකිවු, හුල යයි දකිවු, ව්‍යසන යයි දකිවු ව්‍යසනයට පැමිණියෙකැ යි දකිවු. යම් කෙනෙක් එය (රූපය) මෙ සේ දකිත් ද ඔහු මැනවින් දකිති. වේදනාව ඇති කල්හි මරු හෝ මැරිය යුක්තා හෝ මැරෙන්නා හෝ වන්නේ යැ. රාධය, එ හෙයින් මෙහි ලා තෙපි වේදනාව මරණ යයි දකිවු, මැරිය යුක්තා යයි දකිවු, මැරෙන්නා යයි දකිවු. . . යම් කෙනෙක් එ වේදනාව මෙසේ දකිත් ද ඔහු මැනවින් දකිති. සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි මරු හෝ මැරිය යුක්තා හෝ මැරෙන්නා හෝ වන්නේ යැ. රාධය, එ හෙයින් මෙහි ලා තෙපි සංස්කාර මරු යයි දකිවු, මැරිය යුක්තා ය යි දකිවු, මැරෙන්නා ය යි දකිවු. . . යම් කෙනෙක් මෙසේ දකිත් ද ඔහු මැනවින් දකිති. විඤ්ඤා ඇති කල්හි මරු හෝ මැරිය යුක්තා හෝ මැරෙන්නා හෝ වන්නේ යැ. රාධය, එහෙයින් මෙහි ලා තෙපි විඤ්ඤා මරු යයි දකිවු. මැරිය යුක්තා යි දකිවු. මැරෙන්නා යි දකිවු, රෝග යයි දකිවු, ගඩ යයි දකිවු, හුල යයි දකිවු, ව්‍යසනයයි දකිවු, ව්‍යසනයට පැමිණියෙකැයි දකිවු. යම් කෙනෙක් එ විඤ්ඤා මෙසේ දකිත් ද, ඔහු මොනොවට දකිත් යි.

වහන්ස, මොනොවට දක්ම කුමක් අර්ථකොට ඇත් ද ?

රාධය, මොනොවට දක්ම නිර්වේදය අර්ථකොට ඇත.

වහන්ස, නිර්වේදය කුමක් අර්ථකොට ඇත් ද ?

රාධය, නිර්වේදය විරාගය අර්ථකොට ඇත.

වහන්ස, විරාගය කුමක් අර්ථකොට ඇත් ද ?

රාධය, විරාගය විමුක්තිය අර්ථකොට ඇත.

විමුච්ඡි පන භනෙතා කිමච්ඡිතා'ති ?

විමුච්ඡි ඛො රාධි, නිබ්බානන්තා.

නිබ්බානං පන භනෙත, කිමච්ඡිතනති ?

අව්ච්ඡාරා¹ රාධි, පඤ්ඤාං. නාසකඤ්ච පඤ්ඤාසං පරියනතං ගහෙතුං. නිබ්බානොගාමිං හි රාධි, මුහුමච්චිතං චුස්සති නිබ්බානපරායනං නිබ්බානපරියොසානනති.

2. 1. 2.

සත්ත සුත්තං

161. සාවච්ඡිතං :

එකමන්තං නිසිනෙතා ඛො අංගස්මා රාධො භගවන්තං එතදවොච : සතෙතා සතෙතාති භනෙත, චුච්චති කිත්තාචිතා නු ඛො භනෙත, සතෙතාති චුච්චති ?

රූපෙ ඛො රාධි, යො ජ්ඤෙ යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා. තත්ත සතෙතා තත්ත විසතෙතා තස්මා සතෙතාති චුච්චති. වෙදනාය යො ජ්ඤෙ යො රාගො -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ යො ජ්ඤෙ යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා තත්ත සතෙතා තත්ත විසතෙතා. තස්මා සතෙතාති චුච්චති.

සෙය්‍යථා'පි රාධි, කුමාරකා වා කුමාරිකායො' වා පංඤාගාරකෙති කිලනති' යාවකිච්ඡන්ති තෙසු පංඤාගාරකෙසු අවිගත'රාගා භොනති අවිගත'ච්ඡන්ති අවිගත'පෙමා අවිගත'පිපාසා අවිගත'පරිලාභා අවිගත'තණ්හා තාච තාති පංඤාගාරකානි අලලීයනති කෙලායනති ධිතායනති'. මමායනති.

යතො ච ඛො රාධි, කුමාරකා වා කුමාරිකායො වා තෙසු පංඤාගාරකෙසු විගතරාගා භොනති විගතච්ඡන්ති විගතපෙමා විගතපිපාසා විගතපරිලාභා විගතතණ්හා, අථ ඛො තානි පංඤාගාරකානි භන්තෙති ච පාදෙහි ච විකිරනති විධිමනති විද්ධංසෙතති විකිලනිකං.* කරොනති.

එවිමෙව ඛො රාධි, තුමොපි රූපං විකිර්ථ විධිමථ විද්ධංසෙථ, විකිලනිකං කරොථ. තණ්හාකවයං පටිපජ්ඣථ. වෙදනං විකිර්ථ -පෙ- සඤ්ඤං විකිර්ථ -පෙ- සංඛාරෙ විකිර්ථ -පෙ- විඤ්ඤාණං විකිර්ථ විධිමථ විද්ධංසෙථ විකිලනිකං කරොථ තණ්හාකවයං පටිපජ්ඣථ. තණ්හාකවයො හි රාධි, නිබ්බානනති.

1. අව්ච්ඡාරාධි - මජ්ඣං.
2. කුමාරියො වා - සිමු, පි 1.
3. පංඤාගාරකෙසු කිලනති - සිමු, පි 1. 2
4. අවිගත - ස්‍යා.
5. මහායනති - සිමු. PTS.
6. විකිලනිකං - මජ්ඣං.

වහන්ස, චිත්තකිසි කුමක් අර්ථකොට ඇත් ද ?

රාධය, චිත්තකිසි නිවන අර්ථකොට ඇත.

වහන්ස, නිවන කුමක් අර්ථකොට ඇත් ද ?

රාධය, ප්‍රශ්නය ඉක්මැවුයෙහි, ප්‍රශ්නයේ කෙළවර ගන්නට අසමත් වුයෙහි. නිවනට බැසගත් නිවන පිහිට කොට ඇති නිවන අවසන් කොට ඇති මහබ්බසර වෙසේ යි.

2. 1. 2.

සත්ත සූත්‍රය

161. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ : වහන්ස, "සත්ත සත්ත"යි කියනු ලැබෙයි. වහන්ස, කොපමණෙකින් සත්ත'යි කියනු ලැබේ දැයි ?

රාධය රූපයෙහි යම් කැමැත්තක් යම් ඇල්මක් යම් සතුටක් යම් ආශාවක් වේ ද එහි ඇලුණේ යැ, එහි දැඩි ව ඇලුණේ යි. එ හෙයින් "සත්ත'යි කියනු ලැබේ යි. වේදනායෙහි යම් කැමැත්තක් යම් ඇල්මක් . . . සංඥයෙහි . . . සංස්කාරයෙහි . . . විඤ්ඤායෙහි යම් කැමැත්තක් යම් ඇල්මක් යම් සතුටක් යම් ආශාවක් වේ ද, එහි ඇලුණේ යැ, එහි දැඩි ව ඇලුණේ යි. එහෙයින්, 'සත්ත' යි කියනු ලැබේ.

රාධය, යම්සේ කුඩාදරුවෝ හෝ කුඩාදරියෝ හෝ වැලිගෙවලින් කෙළිද්ද, යම්තාක් ඒ වැලිගෙවල නොපහ වූ ඇලුම් ඇත්තෝ නොපහ වූ කැමැත්ත ඇත්තෝ නොපහ වූ ප්‍රේම ඇත්තෝ නොපහ වූ පවස් ඇත්තෝ නොපහ වූ පරිදහ ඇත්තෝ නොපහ වූ ආශා ඇත්තෝ වෙද්ද, ඒතාක් ඒ වැලිගෙවල ඇලුම් කෙරෙහි, කෙලායන (ලොල්බව) කෙරෙහි. (එය) ධනයක් මෙන් හඟිනි. මමත්වය කෙරෙත්.

රාධය, යම් කලෙක කුමරුවෝ හෝ කුමරියෝ හෝ ඒ වැලිගෙවල පහ ව ගිය කැමැත්ත ඇත්තෝ පහවගිය ඇලුම් ඇත්තෝ පහවගිය පෙම් ඇත්තෝ පහවගිය පවස් ඇත්තෝ පහවගිය පරිදහ ඇත්තෝ පහවගිය ආශා ඇත්තෝ වෙද්ද, එ කල්හි ඒ වැලිගෙවල් අතින් ද පයින් ද විසුරුවකි, බිඳදමනි, වනයකි, පහවූ ක්‍රිඩා ඇති කෙරෙත්.

රාධය, එ පරිද්දෙන් ම නොප විසින් රූපය විසුරුවවු, බිඳදමවු, වනයවු, පහ වූ ක්‍රිඩා ඇත්තක් කරවු, තෘෂ්ණාව ක්ෂය කිරීම පිණිස පිළිපදිවු. වේදනාව විසුරුවවු . . . සංඥාව විසුරුවවු . . . සංස්කාරයන් විසුරුවවු . . . විඤ්ඤාය විසුරුවවු, බිඳ දමවු, වනයවු, පහවගිය ක්‍රිඩා ඇත්තක් කරවු, තෘෂ්ණාව ක්ෂය කිරීම පිළිපදිවු, රාධ, තෘෂ්ණා ක්ෂය නිවන යි.

2. 1. 3.

හවනෙතති සුතං.

162. සංවජ්ඣං :

එකමනනං නිසිනෙනා බො ආයසමා ඤ්ඛො, හගවනනං එතදවොච : හවනෙතති හවනෙතතිති* හනෙන, වුච්චති. කතමා ඤු බො හනෙන, හවනෙතති. කතමො හවනෙතතිතිරොධොති ?

රූපෙ බො රුධි, යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා යො උපසුපාදනා වේතසො අඛිඛානාභිනිවේසානුසයා, අයං වුච්චති හවනෙතති. තෙසං නිරොධා* හවනෙතතිතිරොධො. වේදනාය යො ඡන්දො -පෙ- සක්ඛායො යො ඡන්දො -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු තො ඡන්දො -පෙ- වික්ඛායො යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා යො උපසුපාදනා වේතසො අඛිඛානාභිනිවේසානුසයා, අයං වුච්චති හවනෙතති. තෙසං නිරොධා* හවනෙතතිතිරොධොති.

2. 1. 4.

පරිඤ්ඤායා සුතං.

163. සංවජ්ඣං :

එකමනනං නිසිනනං බො ආයසමනනං ඤ්ඛො, හගව, එතදවොච : පරිඤ්ඤායො ව රුධි ඛමෙම දෙසෙසාමි. පරිඤ්ඤායො පරිඤ්ඤායා විඤ්ඤා පුග්ගලං තං සුඤ්ඤාති. -පෙ- හගව, එතදවොච :

කතමෙ ව රුධි, පරිඤ්ඤායා ඛමමා : රූපං බො රුධි, පරිඤ්ඤායො ඛමමා. වේදනා පරිඤ්ඤායො ඛමමා, සක්ඛායො -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- වික්ඛායො පරිඤ්ඤායො ඛමමා, ඉමෙ වුච්චනති රුධි, පරිඤ්ඤායා ඛමමා.

කතමා ව රුධි, පරිඤ්ඤා : යො බො රුධි, රුගකකයො දෙසකකයො මොහකකයො අයං වුච්චති රුධි, පරිඤ්ඤා.

කතමො ව රුධි, පරිඤ්ඤායා වි පුග්ගලො ?

අරහාසිසා විචිතියං. යොයං* ආයසමා එවංනාමො එවංගොතො. අයං වුච්චති රුධි, පරිඤ්ඤායා වි පුග්ගලොති.

1. “හවනෙතතිතිරොධො හවනෙතතිතිරොධොති - මජ්ඣං.

“හවනෙතතිහවනෙතතිතිරොධොති. P.T.S

2. නිරොධො - මජ්ඣං.

3. යායං - මජ්ඣං.

2. 1. 3.

භවනෙන්ති සූත්‍රය

162. සැවැත්තුවර :

එකත්පසෙක හුන් රාධි තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ : වහන්ස, “භවනෙන්ති, භවනෙන්ති”යි කියනු ලැබෙයි. වහන්ස, ‘භවනෙන්ති’ නම් කවරක් ද, ‘භවනෙන්තිනිරොධය’ කවරේ ද යි ?

රාධිය, රූපයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් තන්ද්‍රියෙක් යම් තෘෂ්ණායෙක් යම් උපය උපාදාන කෙනෙක් සිතපිළිබඳ අධිෂ්ඨානඅභිනිවේසඅනුසය කෙනෙක් වෙන් ද මේ ‘භවනෙන්ති’ යයි කියනු ලැබේ. ඔවුන්ගේ නිරොධයෙන් භවනෙන්තිනිරොධය වේ. වේදනායෙහි යම් ඡන්දයෙක් . . . සංඤයෙහි යම් ඡන්දයෙක් . . . සංස්කාරයන්හි යම් ඡන්දයෙක් . . . විඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් තන්ද්‍රියෙක් යම් තෘෂ්ණායෙක් යම් උපයඋපාදාන කෙනෙක්, සිත පිළිබඳ අධිෂ්ඨාන, අභිනිවේස, අනුසය කෙනෙක් වෙද්ද, මේ ‘භවනෙන්ති’ යි කියනු ලැබේ. ඔවුන්ගේ නිරොධයෙන් භවනෙන්තිනිරොධය වේ ය යි.

2. 1. 4.

පරිඤ්ඤායා සූත්‍රය

163. සැවැත්තුවර :

එකත්පස ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධි තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක : “රාධි, පිරිසිඳ දහසුතු දහම් ද, පිරිසිඳ දැනුම ද, පිරිසිඳ දන්තා පුභුලා ද දෙශනා කරන්නෙමි. එය අසව . . . භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක :

රාධිය, පිරිසිඳ දහසුතු දහම් කවර යත් : රාධිය, රූපය පිරිසිඳ දහසුතු දහමෙකි. වේදනාව පිරිසිඳ දහසුතු දහමෙකි. සංඤාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා පිරිසිඳ දහසුතු දහමෙකි. රාධිය මොහු පිරිසිඳ දහසුතු දහම් ය යි කියනු ලැබෙත්.

රාධිය, පිරිසිඳ දැනුම කවර යත් : රාධිය යම් රාගක්ෂයෙක් යම් ද්වේෂක්ෂයෙක් මෝහක්ෂයෙක් වේ ද ; රාධිය, මේ පිරිසිඳ දැනුම ය යි කියනු ලැබේ.

රාධි ය, පිරිසිඳ දන් පුභුල් කවරෙ යත් :

මෙබඳු නම් ඇති මෙබඳු ගොත් ඇති යම් මේ ආයුෂ්මත් කෙනෙක් වෙන් නම් හේ අර්හත් ය යි කිය යුතු වන්නේ යි. රාධිය, මේ ‘පිරිසිඳ දන් පුභුල්’ යි කියනු ලැබේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2. 1. 5.

සමණ සුත්තං.

164. සංවජ්ඣයං :

ඵකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයසමන්තං භංගං භගවා ඵතදවොච : පඤ්චමෙ රාගි, උපාදනකකිංකා. කතමෙ පඤ්ච, සෙය්‍යපීදං : රුප්පාදනකකිංකො -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිංකො. යෙ හි කෙච්චි රාගි, සමණො වා බ්‍රහ්මණො වා ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදනකකිංකානං අස්සාදං ච ආදීනවං ච නිස්සරණං ච යථාභූතං නප්පජානන්ති නමෙනෙ රාගි, සමණො වා බ්‍රහ්මණො චි සමණේසු වා සමණසම්මතා බ්‍රහ්මණේසු වා බ්‍රහ්මණසම්මතා. න ච පන තෙ ආයසමන්තො සාමඤ්ඤත්ථං වා බ්‍රහ්මඤ්ඤත්ථං වා දිට්ඨොච්චිමෙව සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකන්තා උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

යෙ ච ඛො කෙච්චි රාගි, සමණො වා බ්‍රහ්මණො වා ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදනකකිංකානං අස්සාදං ච ආදීනවං ච නිස්සරණං ච යථාභූතං පජානන්ති, තෙ ඛො තෙ රාගි, සමණො වා බ්‍රහ්මණො වා සමණේසු චෙව සමණසම්මතා, බ්‍රහ්මණේසු ච බ්‍රහ්මණසම්මතා තෙ ච පනායසමන්තො සාමඤ්ඤත්ථං ච බ්‍රහ්මඤ්ඤත්ථං ච දිට්ඨොච්චිමෙව සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකන්තා උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

2. 1. 6.

දුතිය සමණ සුත්තං.

165. සංවජ්ඣයං :

ඵකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයසමන්තං රාගිං භගවා ඵතදවොච : පඤ්චමෙ රාගි, උපාදනකකිංකා. කතමෙ පඤ්ච, සෙය්‍යපීදං : රුප්පාදනකකිංකො -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිංකො. යෙ හි කෙච්චි රාගි, සමණො වා බ්‍රහ්මණො වා ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදනකකිංකානං සමුදයං ච අත්ථහිමඤ්ඤ අස්සාදං ච ආදීනවං ච නිස්සරණං ච යථාභූතං නප්පජානන්ති -පෙ- සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකන්තා උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

2. 1. 7.

සොත්තපන්න සුත්තං.

166. සංවජ්ඣයං :

ඵකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයසමන්තං රාගිං භගවා ඵතදවොච : පඤ්චමෙ රාගි, උපාදනකකිංකා, කතමෙ පඤ්ච, සෙය්‍යපීදං : රුප්පාදනකකිංකො -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිංකො.

සතො ඛො රාගි, අරියසාවකො ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදනකකිංකානං සමුදයං ච අත්ථහිමං ච අස්සාදං ච ආදීනවං ච නිස්සරණං ච යථාභූතං පජානන්ති. අයං වුච්චති රාගි, අරියසාවකො සොත්තපන්නො අවිනිපාතධම්මො නිසතො සමොධිපරායනොති.

2. 1. 5.

සමණ සූත්‍රය

164. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධි තෙරුන්ට භාගාවතුන් වහන්සේ තෙල වදල සේක. රාධිය, මේ උපාදානස්කන්ධ පසෙකි. කවර පසෙකැ යත් : එනම් රූපෝපාදානස්කන්ධය : . . . විඤ්ඤෝපාදානස්කන්ධයි. රාධිය, යම් කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් වේවයි බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වේවයි මේ පඤ්චෝපාදානස්කන්ධයන්ගේ ආස්වාදයන් ආදීනවයන් නිස්සරණයන් තතු සේ නො දනිද්ද, රාධිය, මේ මහණහු හෝ බමුණෝ හෝ මහණුන් කෙරෙහින් මහණහු යයි සම්මත නො වෙති. බමුණන් කෙරෙහින් බමුණෝ යයි සම්මත නො වෙති. ඒ ආයුෂ්මත්හු මහණ බැව්හි ඵලයන් බමුණු බැව්හි ඵලයන් දිට්‍රදූමයෙහි තෙමේ ම වෙසෙසින් දෑන පසක් කොට ඊට එළඹ නො ද වෙසෙති.

රාධිය යම්කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ මේ පඤ්චෝපාදානස්කන්ධයන්ගේ ආස්වාදන් ආදීනවන් නිස්සරණයන් තතු සේ දනිද්ද, රාධිය, ඒ මහණහු හෝ බමුණෝ හෝ මහණුන් කෙරෙහින් මහණහු යයි සම්මතයහ. බමුණන් කෙරෙහින් බමුණෝ යයි සම්මත යහ. ඒ ආයුෂ්මත්හු මහණකමෙහි ඵලත් බමුණකමෙහි ඵලත් දිට්‍රදූමයෙහි තෙමේ ම වෙසෙසින් දෑන එයට එළඹ වෙසෙති යි.

2. 1. 6.

දුතිය සමණ සූත්‍රය

165. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් රාධි තෙරුන්ට භාගාවතුන් වහන්සේ තෙල වදල සේක : "රාධිය මේ උපාදානස්කන්ධ පසෙකි. කවර පසෙකැ යත් : එනම් : රූපෝපාදානස්කන්ධය . . . විඤ්ඤෝපාදානස්කන්ධයි. රාධිය යම් කිසි මහණ කෙනෙක් වේවයි බමුණු කෙනෙක් වේවයි මේ පඤ්චෝපාදානස්කන්ධයන්ගේ සමුදයයන් අස්තංගමයන් ආස්වාදයන් ආදීනවයන් නිස්සරණයන් තතු සේ නො දනිද්ද . . . තෙමේ ම වෙසෙසින් දෑන පසක් කොට එයට එළැඹ වෙසෙති"යි.

2. 1. 7.

සෝතාපන්න සූත්‍රය

166. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් රාධි තෙරුන්ට භාගාවතුන් වහන්සේ තෙල වදල සේක : "රාධිය, මේ උපාදානස්කන්ධ පසෙකි. කවර පසෙකැ යත් : එනම් : රූපෝපාදානස්කන්ධය . . . විඤ්ඤෝපාදානස්කන්ධයි.

රාධිය යම් කලෙක ආයුෂ්මත තෙමේ මේ පඤ්චෝපාදානස්කන්ධයන්ගේ සමුදයයන් අස්තංගමයන් ආස්වාදයන් ආදීනවයන් නිස්සරණයන් තතු සේ දනි ද, රාධි, මේ ආයුෂ්මත ශ්‍රාවක සිටු අපායෙහි නොවැටෙන සැලැව් ඇති ගතිනියන වූ සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇති සෝතාපන්න ය යි කියනු ලැබේ"යි.

2. 1. 8.

අරහත්ත සුත්තං

167. සාවඤ්ඤා :

එකමන්තං නිසින්නං බො අයසමන්තං රාධං භගවා එතදවොච :
පඤ්ඤාමෙ රාධ, උපාදානකකිං. කතමෙ පඤ්ඤා, සෙය්‍යපිදං :
රුප්පාදානකකිං. -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදානකකිං.

යතො බො රාධ, භික්ඛු ඉමෙසං පඤ්ඤාතං උපාදානකකිං. භංගං
සමුදයං ච අත්තමං ච අසාදං ච අදිනං ච නිසාරණං ච යථාභූතං
විදිතං අනුපාදා විමුත්තො භොති, අයං වුච්චති රාධ, භික්ඛු අරහං
බිණ්ණං. වුසිත්වා කතකරණීයො භික්ඛායො අනුප්පාදානකකිං
පරිකම්භංභවිසංඤ්ඤාජනො සම්මදඤ්ඤා විමුත්තොති.

2. 1. 9.

ජන්දරාග සුත්තං

168. සාවඤ්ඤා :

එකමන්තං නිසින්නං බො අයසමන්තං රාධං භගවා එතදවොච :

රුපෙ බො රාධ, යො ජන්දො යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා
තං පර්භථ. එවං තං රුපං පටිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමුලං
තාලාවඤ්ඤාතං අනභාවකතං අයතිං අනුපාදානකකිං. වේදනාය යො
ජන්දො යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා තං පර්භථ. එවං තා වේදනා
පටිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමුලං තාලාවඤ්ඤාතං අනභාවකතං අයතිං
අනුපාදානකකිං. සංඤ්ඤාය -පෙ- සංඤ්ඤායො ජන්දො යො රාගො
යා නන්දි යා තණ්හා තං පර්භථ. එවං තෙ පඤ්ඤා පටිනං
භවිස්සති උච්ඡින්නමුලං තාලාවඤ්ඤාතං අනභාවකතං අයතිං අනුපාදා-
නකකිං. විඤ්ඤාණං යො ජන්දො යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා තං
පර්භථ. එවං තං විඤ්ඤාණං පටිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමුලං තාලා-
වඤ්ඤාතං අනභාවකතං අයතිං අනුපාදානකකිං.

2. 1. 10.

දුතිය ජන්දරාග සුත්තං

169. සාවඤ්ඤා :

එකමන්තං නිසින්නං බො අයසමන්තං රාධං භගවා එතදවොච :

රුපෙ බො රාධ, යො ජන්දො යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා
යෙ උප්පාදානකකිං¹ වේදනායො අභිවිතානාභිතිවේදනානුසාරො තෙ පර්භථ.
එවං තං රුපං පටිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමුලං තාලාවඤ්ඤාතං

1. උප්පාදානකකිං - සිමු.

2. 1. 8.

අරහත්ත සූත්‍රය

167. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් රාධි තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක :
 “රාධිය, මේ උපාදානස්කන්ධ පසෙකි කවර පසෙකැ යත් : එනම් : රූපොපාදානස්කන්ධ ය . . . විඤ්ඤාපාදානස්කන්ධ යි.

රාධි, යම් කලෙක මහණ මේ පඤ්චොපාදානස්කන්ධයන්ගේ සමුදයයන් අස්කම්මයෙන් ආස්වාදයන් ආදීනවයන් නිශ්ශරණයන් තතු සේ දැන දැඩි ලෙස නො ගෙන මිදුණේ වේද, රාධි, මේ මහණ ක්ෂය වූ කෙලෙස් ඇති වැස නිම වූ බඹසර ඇති කළ සිවුමහ කිස ඇති, බහා තැබූ (ස්කන්ධ) බර ඇති පිළිවෙළින් පැමිණි ස්වාරූප ඇති ක්ෂය කළ බවබැඳුම් ඇති මැනැවින් දැන මිදුණු රහතැ යි කියනු ලැබේ”යි.

2. 1. 9.

ඡන්දරාග සූත්‍රය

168. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධි තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක :

“රාධි, රූපයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියෙක් යම් තෘෂ්ණායෙක් ඇත්ද එ දුරු කරවු. මෙසේ ඒ රූපය ප්‍රභිණ වූයේ උසුන්මුල් ඇත්තේ හිස් සුන් තල්ගසක් මෙන් (සහමුළින් උදුරා හළ තල්ගස ඇති තැන මෙන්) කරන ලද්දේ නැවත නොහටගන්නක් කරන ලද්දේ මතු නුපදනා ස්වභාව ඇත්තේ වන්නේ ය. වේදනායෙහි යම්, ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියෙක් යම් තෘෂ්ණායෙක් ඇත්ද එය දුරු කරවු. මෙසේ ඒ වේදනාව ප්‍රභිණ වූවා උසුන්මුල් ඇත්තී හිස්සුන් තල්ගසක් මෙන් කරන ලද්දී නැවත නොහටගන්නක් කරන ලද්දී මතු නුපදනා ස්වභාව ඇත්තී වන්නී ය. සංඥයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියක් යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් එය දුරු කරවු. මෙසේ ඒ සංස්කාරයෝ ප්‍රභිණ වූවාහු උසුන්මුල් ඇත්තාහු හිස් සුන් තල්ගසක් මෙන් (තාලා වස්තුවක් මෙන්) කරන ලද්දහු නැවත නොහටගන්නා වූන් කරන ලද්දහු මතු නුපදනා ස්වභාව ඇත්තාහු වන්නාහ. විඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියක් යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් එය දුරු කරවු. මෙසේ ඒ විඤ්ඤාය ප්‍රභිණ වූයේ උසුන්මුල් ඇත්තේ හිස් සුන් තල්ගසක් මෙන් (තාලාවස්තුවක් මෙන්) කරන ලද්දේ නැවත නොහටගන්නක් කරන ලද්දේ මතු නුපදනා ස්වභාව ඇත්තේ වන්නේ ය”යි.

2. 1. 10.

දුතිය ඡන්දරාග සූත්‍රය

169. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධි තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක :

රාධිය, රූපයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියක් යම් තෘෂ්ණාවක් යම් උපයඋපාදාන කෙනෙක් යිහ පිළිබඳ අධිෂ්ඨානඅභිනිවේසඅනුසය කෙනෙක් වෙත් නම් ඔවුන් දුරු කරවු. මෙසේ ඒ රූපය ප්‍රභිණ වූයේ උසුන්මුල් ඇත්තේ හිස් සුන් තල්ගසක්

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අනභාවකතං අයතිං අනුප්පාදධම්මං. වේදනාය යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දී යා තණ්හා යෙ උපසුපාදනා වේතසො අභිව්ඤ්ඤානාති-
නිවේසානුසයං තෙ පජ්ඣති. එවං සා වේදනා පභිනා භවිස්සති උච්ඡින්නමුලා තාලාවිජ්ජකතා අනභාවකතා අයතිං අනුප්පාදධම්මං. සඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරෙසු යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දී යා තණ්හා යෙ උපසුපාදනා¹ වේතසො අභිව්ඤ්ඤානාතිනිවේසානුසයං තෙ පජ්ඣති. එවං තෙ සංඛාරා පභිනා භවිස්සති උච්ඡින්නමුලා තාලා-
විජ්ජකතා අනභාවකතා අයතිං අනුප්පාදධම්මං. විඤ්ඤාණෙ යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දී යා තණ්හා යෙ උපසුපාදනා¹ වේතසො අභිව්ඤ්ඤානාතිනිවේසානුසයං තෙ පජ්ඣති. එවං තං විඤ්ඤාණං පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමුලං තාලාවිජ්ජකතං අනභාවකතං අයතිං අනුප්පාදධම්මනති.

මාරවග්ගො පඨමො.

තත්‍රාද්දනං :

මාරො, සතෙතා භවතෙතති - පරිඤ්ඤායොසා සමණා දුච්ඡෙ,
සොතාපතො අරහා ච - දුච්ඡෙ ච ඡන්දරාගිනාති.

1. උපාසුපාදනා - සිමු.

(හෝ සහමුලින් උද්ගතව තල් ගස ඇති තැන මෙන්) මෙන් කරන ලද්දේ නැවත නොහටගන්නක් කරන ලද්දේ මතු නුපදනා ස්වභාව ඇත්තේ වන්නේ ය. වේදනායෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් තන්දියක් යම් තණ්හාවක් යම් උපයඋපාදන කෙනෙක් සිත පිළිබඳ අධිෂ්ඨානඅභිනිවේසඅනුසය කෙනෙක් වෙන් නම් ඔවුන් දුරු කරවු. මෙසේ ඒ වේදනාව ප්‍රභේද වුවා උසුන්මුල් ඇත්තී හිස් සුන් තල් ගසක් මෙන් (තාලාවස්තුවක් මෙන්) කරන ලද්දී නැවත නොහටගන්නක් කරන ලද්දේ මතු නුපදනා ස්වභාව ඇත්තී වන්නී ය. සංඥයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් තන්දියක් යම් තණ්හාවක් යම් උපයඋපාදන කෙනෙක් සිත පිළිබඳ අධිෂ්ඨාන අභිනිවේස අනුසය කෙනෙක් වෙන් නම් ඔවුන් දුරු කරවු. මෙසේ ඒ සංස්කාරයෝ ප්‍රභේද වුවාහු උසුන්මුල් ඇත්තාහු හිස් සුන් තල්ගසක් මෙන් (තාලාවස්තුවක් මෙන්) කරන ලද්දහු නැවත නොහටගන්නාවුන් කරන ලද්දහු මතු නුපදනා ස්වභාව ඇත්තාහු වන්නාහ. විඤනයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් තන්දියක් යම් තණ්හාවක් යම් උපය උපාදන කෙනෙක් සිත පිළිබඳ අධිෂ්ඨාන අභිනිවේස අනුසය කෙනෙක් වෙන් නම් ඔවුන් දුරු කරවු. මෙසේ ඒ විඤනය ප්‍රභේද වූයේ උසුන්මුල් ඇත්තේ හිස් සුන් තල්ගසක් මෙන් (තාලාවස්තුවක් මෙන්) කරන ලද්දේ නැවත නොහටගන්නක් කරන ලද්දේ මතු නුපදනා ස්වභාව ඇත්තේ වන්නේ ය''යි.

පළමුවැනි මාර වර්ගයයි

එහි සුත්‍රනාමාවලිය :

මාර, සත්ත, භවනෙන්ති, පරික්ඛේදය යන සුත්‍ර සතර ය, සමණසුත්‍ර දෙක ය, සොනාපන්න සුත්‍ර ය අරහත්ත සුත්‍රය ඡන්දරාගසුත්‍ර දෙක ය යි සුත්‍ර දශයෙකි.

2. දුතිය මාරවගො

2. 2. 1.

මාර සුතනං

170. සංවජ්ඣයං :

එකමනං නිසිනො ඛො අයසමා භිංඛො හභවනං එතදවොච :
‘මාරො මාරො’ති හනො, වුච්චති, කතමො ණු ඛො හනො මාරොති ?

රූපං ඛො රාගි මාරො, වෙදනා මාරො, සඤ්ඤා මාරො, සංකාරා මාරො, විඤ්ඤාණං මාරො. එවං පසං රාගි සුතවා අරියසංවකො රූපසම්මපි නිබ්බින්නති, වෙදනාසම්මපි නිබ්බින්නති, සඤ්ඤාසම්මපි නිබ්බින්නති, සංකාරෙසම්මපි නිබ්බින්නති, විඤ්ඤාණසම්මපි නිබ්බින්නති. නිබ්බින්නං විරජ්ජති, විරාගා විමුච්චති, විමුක්තසම්මං විමුක්තමිති ඤාණං භොති ඛිණං ජාති වුසිතං මුහුත්ථරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉත්තනායාති පජානාතිති.

2. 2. 2.

මාරධම්ම සුතනං

171. සංවජ්ඣයං :

එකමනං නිසිනො ඛො අයසමා රාඛො හභවනං එතදවොච :
‘මාරධම්මො මාරධම්මො,’ති හනො, වුච්චති. කතමො ණු ඛො හනො, මාරධම්මොති ?

රූපං ඛො රාගි, මාරධම්මො, වෙදනා මාරධම්මො, සඤ්ඤා මාරධම්මො, සංකාරා මාරධම්මො, විඤ්ඤාණං මාරධම්මො, එවං පසං රාගි, සුතවා අරියසංවකො -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති පජානාතිති.

2. 2. 3.

අනිච්ච සුතනං

172. සංවජ්ඣයං :

එකමනං නිසිනො ඛො අයසමා භිංඛො හභවනං එතදවොච :
‘අනිච්චං අනිච්චනති’ හනො, වුච්චති. කතමනං ඛො හනො, අනිච්චනති ?

රූපං ඛො රාගි, අනිච්චං, වෙදනා අනිච්චං සඤ්ඤා අනිච්චං සංකාරා අනිච්චං විඤ්ඤාණං අනිච්චං. එවං පසං රාගි, සුතවා අරියසංවකො -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති පජානාතිති.

2. දුතිය මාර වර්ගය

2. 2. 1.

මාර සූත්‍රය

170. සැවැත්තුවර :

එකත්පසෙකැ හුන් ආයුෂමත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කළහ : වහන්ස, 'මාර, මාර'යි කියනු ලැබෙයි. වහන්ස, 'මාර' නම් කවරෙ යැ ?

රාධය, රූපය මාර යැ, වේදනාව මාර යැ, සංඤ්ච මාර යැ, සංස්කාර මාර යැ, විඤ්ඤාය මාර යි. රාධය, මෙසේ දක්නා ග්‍රැහවත් ආයුෂ්‍යාවක රූපයෙහි දු කලකිරෙයි, වේදනායෙහි දු කලකිරෙයි, සංඤ්‍යෙහි දු කලකිරෙයි, සංස්කාරයෙහි දු කලකිරෙයි, විඤ්ඤායෙහි දු කලකිරේ. කලකිරෙනුයේ නො ඇලෙයි, නො ඇලීම් හේතුයෙන් (පස්කඳින්) මිදෙයි, මිදුණු කල්හි මිදිණැයි පස්විකුම් නැණ වෙයි, දය ගෙවිණැ, මහබලසර වැස නිමවන ලද, සිවුමහ කිස කොට නිමවන ලද, මේ රහත් බව සඳහා කළ යුතු අත් කියෙක් නැතැ යි දැනගනී.

2. 2. 2.

මාරධම්ම සූත්‍රය

171. සැවැත්තුවර :

එකත් පසෙකැ හුන් ආයුෂමත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල, සැලකළහ : වහන්ස, 'මාරධම්ම, මාරධම්ම' යි කියනු ලැබෙයි. වහන්ස, 'මාර ධම්ම' නම් කවරෙ යැ ?

රාධය, රූපය මාරධම්ම යැ, වේදනාව මාරධම්ම යැ, සංඤ්ච මාරධම්ම යැ, සංස්කාර මාරධම්ම යැ, විඤ්ඤාය මාරධම්ම යි. රාධ, මෙසේ දක්නා ආයුෂ්‍යාවක . . . මේ රහත් බව පිණිස අත් කියෙක් නැතැ යි දැනගනී.

2. 2. 3.

අනිච්ච සූත්‍රය

172. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂමත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ : "වහන්ස, අනිත්‍යය යැ, අනිත්‍යය'යි කියනු ලැබෙයි, වහන්ස, අනිත්‍ය නම් කීමෙක් දෝ" යි ?

රාධය, රූපය අනිත්‍යය යැ, වේදනාව අනිත්‍යය යැ, සංඤ්ච අනිත්‍යය යැ, සංස්කාර අනිත්‍යය යැ, විඤ්ඤාය අනිත්‍යය යි. රාධය, මෙසේ දක්නා ග්‍රැහවත් ආයුෂ්‍යාවක . . . මේ බැව් පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දැනගනී.

2. 2. 4.

අනිවට්ඨම සුත්තං.

173. සංවත්සරය :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්සො ඤ්ඛො භගවන්තං එතදවොච :
 “අනිවට්ඨමො අනිවට්ඨමොති” භනෙත චුට්ඨති, කතමො භු ඛො
 භනෙත, අනිවට්ඨමොති ?

රූපං ඛො රාගි, අනිවට්ඨමො වෙදනා අනිවට්ඨමො සඤ්ඤා
 අනිවට්ඨමො සංඛාරා අනිවට්ඨමො විඤ්ඤාණං අනිවට්ඨමො, එවං
 පස්සං රාගි සුත්ථා අරියසංචිකො -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති
 පජානාතිති.

2. 2. 5.

දුක්ඛ සුත්තං.

174. සංවත්සරය :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්සො ඤ්ඛො භගවන්තං
 එතදවොච : “දුක්ඛං දුක්ඛ”නති භනෙත, චුට්ඨති. කතමනභු ඛො
 භනෙත, දුක්ඛනති ?

රූපං ඛො රාගි, දුක්ඛං, වෙදනා දුක්ඛා සඤ්ඤා දුක්ඛා සංඛාරා
 දුක්ඛා විඤ්ඤාණං දුක්ඛං. එවං පස්සං රාගි සුත්ථා අරියසංචිකො -පෙ -
 නාපරං ඉත්තනායාති පජානාතිති.

2. 2. 6.

දුක්ඛධමම සුත්තං.

175. සංවත්සරය :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්සො ඤ්ඛො භගවන්තං
 එතදවොච : “දුක්ඛධමො දුක්ඛධමො”ති භනෙත, චුට්ඨති. කතමො
 භු ඛො භනෙත, දුක්ඛධමොති ?

රූපං ඛො රාගි, දුක්ඛධමො වෙදනා දුක්ඛධමො සඤ්ඤා
 දුක්ඛධමො සංඛාරා දුක්ඛධමො විඤ්ඤාණං දුක්ඛධමො, එවං
 පස්සං රාගි සුත්ථා අරියසංචිකො -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති
 පජානාතිති.

2. 2. 4.

අනිවිච්ඡිත සූත්‍රය

173. සැලැස්වුම :

එකත්පසෙක හුන් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ : "වහන්ස, "අනිවිච්ඡිත යැ. අනිවිච්ඡිත"යි කියනු ලැබෙයි, වහන්ස, අනිවිච්ඡිත කීමක් දෝ යි ?

රාධය රූපය අනිත්‍ය ස්වභාවය ඇත්තේ යැ. චේදනාව අනිත්‍ය ස්වභාවය ඇත්තී යැ. සංඥාව අනිත්‍ය ස්වභාවය ඇත්තී යැ. සංස්කාරයෝ අනිත්‍ය ස්වභාවය ඇතිවහ. විඤ්ඤාය අනිත්‍ය ස්වභාවය ඇත්තේ යි. රාධය මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයතීශ්‍රාවක . . . මේ රහත් බව පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දැනගනී.

2. 2. 5.

දුක්ඛ සූත්‍රය

174. සැලැස්වුම :

එකත්පසි වැ හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කළහ. : වහන්ස, දුක්ඛ, දුක්ඛ යි කියනු ලැබෙයි, වහන්ස, දුක්ඛ නම් කීමක් දෝ"යි ?

රාධය රූපය දුක්ඛ යැ, චේදනාව දුක්ඛ යැ, සංඥාව දුක්ඛ යැ, සංස්කාර දුක්ඛ යැ, විඤ්ඤාය දුක්ඛ යි. රාධය මෙසේ දක්නා මේ ශ්‍රැතවත් ආයතීශ්‍රාවක . . . මේ රහත් බව පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දැනගනී.

2. 2. 6.

දුක්ඛධම්ම සූත්‍රය

175. සැලැස්වුම :

එකත් පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කළහ : "වහන්ස, "දුක්ඛධම්ම දුක්ඛධම්ම"යි කියනු ලැබේ" වහන්ස, දුක්ඛධම්ම කීමක් දෝ හෝ යි ?

රාධය, රූපය දුක්ඛස්වභාවය ඇත්තේ ය. චේදනාව දුක්ඛස්වභාවය ඇත්තී ය, සංඥාව දුක්ඛස්වභාවය ඇත්තී ය, සංස්කාරයෝ දුක්ඛස්වභාවය ඇතිවහ. විඤ්ඤාය දුක්ඛස්වභාවය ඇත්තේ යි. මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයතීශ්‍රාවක . . . මේ රහත් බව පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දැනගනී.

2. 2. 7.

අනන්ත සුත්තං

176. සංවත්ථිං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො අයස්සො ඤ්ඤො භගවන්තං එතදවොච : “අනන්තා අනන්තා”ති භනන්ත, වුට්ඨති. කතමො ඤු ඛො භනන්ත, අනන්තාති ?

රූපං ඛො රුධි, අනන්තා වේදනා අනන්තා සඤ්ඤා අනන්තා සංකාරා අනන්තා විඤ්ඤාණං අනන්තා. එවං පස්සං රුධි සුත්ථා අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාතීති.

2. 2. 8.

අනත්තධම්ම සුත්තං

177 සංවත්ථිං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො අයස්සො රුඤ්ඤො භගවන්තං එතදවොච : “අනත්තධම්මො, අනත්තධම්මො”ති භනන්ත, වුට්ඨති. කතමො ඤු ඛො භනන්ත, අනත්තධම්මොති ?

රූපං ඛො රුධි, අනත්තධම්මො වේදනා අනත්තධම්මො සඤ්ඤා අනත්තධම්මො, සංකාරා අනත්තධම්මො, විඤ්ඤාණං අනත්තධම්මො. එවං පස්සං රුධි, සුත්ථා අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාතීති.

2. 2. 9.

බයධම්ම සුත්තං

178. සංවත්ථිං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො අයස්සො ඤ්ඤො භගවන්තං එතදවොච : “බයධම්මො, බයධම්මො”ති භනන්ත, වුට්ඨති. කතමො ඤු ඛො භනන්ත, බයධම්මොති ?

රූපං ඛො රුධි, බයධම්මො, වේදනා බයධම්මො, සඤ්ඤා බයධම්මො, සංකාරා බයධම්මො, විඤ්ඤාණං බයධම්මො. එවං පස්සං රුධි සුත්ථා අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාතීති.

2. 2. 7.

අනත්ත සූත්‍රය

176. සැවැත්තුවර :

එකත්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කළහ : වහන්ස, 'අනාත්ම යැ. අනාත්ම යැ' යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, අනාත්මය නම් කීමෙක් දෝ ? යි.

"රාධය, රූපය අනාත්ම යැ, වේදනාව අනාත්ම යැ, සංඥව අනාත්ම යැ, සංස්කාරයෝ අනාත්මයහ, විඤ්ඤාය අනාත්ම යි. රාධය, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයතීශ්‍රාවක . . . මේ රහත් බව පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දනගනී.

2. 2. 8.

අනත්තධම්ම සූත්‍රය

177. සැවැත්තුවර :

එකත්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කළහ : වහන්ස, 'අනාත්මස්වභාව යැ, අනාත්මස්වභාව යැ' යි කියනු ලැබේ, වහන්ස, අනාත්මස්වභාවය ඇත්තේ කීමෙක් දෝ" යි.

"රාධය, රූපය, අනාත්මස්වභාව යැ, වේදනාව අනාත්මස්වභාව යැ, සංඥව අනාත්මස්වභාව යැ. සංස්කාර අනාත්මස්වභාව යැ විඤ්ඤාය අනාත්මස්වභාව යැ. රාධය මෙසේ දක්නා . . . ශ්‍රැතවත් ආයතීශ්‍රාවක මේ රහත් බව පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දනගනී".

2. 2. 9.

බයධම්ම සූත්‍රය

178. සැවැත්තුවර :

එකත්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : "වහන්ස, 'බයධම්ම, බයධම්ම (නැසෙන සුදු)" යි කියනු ලැබේ. වහන්ස කීමෙක් බයධම්ම වේ දැ යි

රාධය, රූපය බයධම්ම යැ, වේදනාව බයධම්ම යැ. සංඥව බයධම්ම යැ. සංස්කාර බයධම්ම යැ, විඤ්ඤාය බයධම්ම යි. රාධය මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයතීශ්‍රාවක . . . මේ රහත් බව පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දනගනී".

2. 2. 10.

වයධම්ම සුත්තං

179. සංවත්ථිසං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මො ඤ්ඛො භගවන්තං එතදවොච : “වයධම්මො වයධම්මො”ති භනෙන්, වුච්චති. කතමො ණු ඛො භනෙන්, වයධම්මොති ?

රූපං ඛො රුධි, වයධම්මො වෙදනා වයධම්මො සඤ්ඤා වයධම්මො සංඛාරා වයධම්මො, විඤ්ඤාණං වයධම්මො, එවං පස්සං රුධි, සුත්ථි අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති පජානාතීති.

2. 2. 11.

සමුදයධම්ම සුත්තං

180. සංවත්ථිසං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මො ඤ්ඛො භගවන්තං එතදවොච : “සමුදයධම්මො සමුදයධම්මො”ති භනෙන්, වුච්චති. කතමො ණු ඛො භනෙන්, සමුදයධම්මොති ?

රූපං ඛො රුධි, සමුදයධම්මො වෙදනා සමුදයධම්මො සඤ්ඤා සමුදයධම්මො සංඛාරා සමුදයධම්මො විඤ්ඤාණං සමුදයධම්මො, එවං පස්සං රුධි සුත්ථි අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති පජානාතීති.

2. 2. 12.

නිරොධධම්ම සුත්තං

181. සංවත්ථිසං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මො ඤ්ඛො භගවන්තං එතදවොච : “නිරොධධම්මො නිරොධධම්මො”ති භනෙන් වුච්චති. කතමො ණු ඛො භනෙන්, නිරොධධම්මොති.

රූපං ඛො රුධි, නිරොධධම්මො වෙදනා නිරොධධම්මො සඤ්ඤා නිරොධධම්මො සංඛාරා නිරොධධම්මො විඤ්ඤාණං නිරොධධම්මො, එවං පස්සං රුධි සුත්ථි අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති පජානාතීති.

දුතිය මාරවග්ගො

තමුඤ්ඤානං :

මාරො ච මාරධම්මො ච අනිච්චිත පරෙ දුච්චෙ,
දුකෙඛිත ච දුච්චෙ වුත්තා අනභ්‍යෝගින භට්ඨෙ ච
ඛයච්චසමුදයධම්මො නිරොධධම්මොන ආදසාතී.

2. 2. 10.

වයධම්ම සූත්‍රය

179. සැවැත්තුවර :

එකක්පසෙකැ හුන් ආයුෂ්මත් රාධි තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, "වයධම්ම, වයධම්ම (වැනසෙන සුදු) යි කියනු ලැබෙයි, 'වහන්ස කීමෙන් වයධම්ම වෙ ද' යි ?

රාධිය, රූපය වයධම්ම යැ. වේදනාව වයධම්ම යැ. සංඤ්ච වයධම්ම යැ. සංස්කාර වයධම්ම යැ විඤ්ඤාය වයධම්ම යි. රාධිය මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයුෂ්‍යවක . . . මේ රහත් බව පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දනගනී.

2. 2. 11.

සමුදයධම්ම සූත්‍රය

180. සැවැත්තුවර :

එකක්පස් ව හුන් රාධි තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, 'සමුදයධම්ම, සමුදයධම්ම (හටගන්නාසුදු)' යි කියනු ලැබෙයි, වහන්ස, කීමෙන් සමුදය ධම්ම වෙ ද යි ?

රාධිය, රූපය සමුදයධම්ම යැ. වේදනාව සමුදයධම්ම යැ. සංඤ්ච, සමුදයධම්ම යැ. සංස්කාර සමුදයධම්ම යැ. විඤ්ඤාය සමුදයධම්ම යි. රාධිය මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයුෂ්‍යවක . . . මේ රහත් බව පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දනගනී.

2. 2. 12.

නිරොධධම්ම සූත්‍රය

181. සැවැත්තුවර :

එකක්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධි තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, 'නිරොධධම්ම, නිරොධධම්ම (නිරුද්ධ වනසුදු)' යි කියනු ලැබෙයි. වහන්ස, කීමෙන් නිරොධධම්ම වෙ ද' යි.

"රාධිය රූපය 'නිරොධධම්ම යැ, වේදනාව නිරොධධම්ම යැ, සංඤ්ච නිරොධධම්ම යැ. සංස්කාර නිරොධධම්ම යැ, විඤ්ඤාය නිරොධධම්ම යි. රාධිය, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයුෂ්‍යවක . . . මේ රහත් බව පිණිස අනෙකෙක් නැතැ" යි දනගනී.

දුතිය මාරවර්ග යි

එහි සූත්‍රනාමාවලිය :

මාර සූත්‍රය ද, මාරධම්ම සූත්‍රය ද, අනිත් අනිච්ච සූත්‍ර දෙකෙක් ද, දුක්ඛ සූත්‍ර දෙකෙක් ද කියන ලද යැ. එසේ ම අනන්ත සූත්‍ර ද දෙකෙකි. බයධම්ම වයධම්ම සමුදයධම්ම සූත්‍රයෝ ද වෙති. නිරොධධම්ම සූත්‍රයෝ (ඔහු) දෙළසෙක් වෙත්.

3. ආයාචනාවගො

2. 3. 1.

මාරසුන්නං

182. සාවන්පියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො අයසමා ඤ්ඛො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මේ භනෙත, භගවා සභිච්ඡෙන්නන ධම්මං දෙසෙතු යමහං භගවතො ධම්මං සුඤ්ඤා එකො වූපකට්ඨා අපමනෙතා අතාපි පභිතතො විහරෙය්‍යන්ති.

යො ඛො රාධ, මාරො තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො¹ පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො² පභාතබ්බො. කො ච රාධ, මාරො :

රූපං ඛො රාධ, මාරො තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො¹ පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො² පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සක්ඛාදා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- විඤ්ඤාණං මාරො, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො¹ පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො² පභාතබ්බො. යො ඛො රාධ, මාරො තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො¹ පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො² පභාතබ්බොති.

2. 3. 2.

මාරධම්ම සුන්නං

183. සාවන්පියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො අයසමා රාඤ්ඤො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මේ භනෙත, භගවා සභිච්ඡෙන්නන ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිතතො විහරෙය්‍යන්ති.

යො ඛො රාධ, මාරධම්මො තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො¹ පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො² පභාතබ්බො. කො ච රාධ, මාරධම්මො : රූපං ඛො රාධ මාරධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො¹ පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො² පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සක්ඛාදා -පෙ- විඤ්ඤාණං මාරධම්මො තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො¹ පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො² පභාතබ්බො. යො ඛො රාධ, මාරධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො¹ පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො² පභාතබ්බොති

1. තත්‍ර තෙ රාගො ඨිඉ.

2. තත්‍ර තෙ ඡන්දරාගො - ඨිඉ.

3. ආයාචනා වර්ගය

2. 3. 1.

මාර සූත්‍රය

182. සැවැත්තුචර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂමත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් යම් දහමක් අසා එකලා වැගණයා කෙරෙන් වෙන් වූ නොපමා වූ කෙලෙස් තවන වැර ඇති වූ නිවන් පිණිස මෙහෙයු සිත් ඇති වූ වෙසෙමි ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එබඳු දහමක් සැකෙවින් මට දෙශනා කරන සේක් නම් මැනවැ"යි.

රාධය, යමෙක් මාර ද, එහි නොපගේ ඡන්දය (දුර්වල රාගය) දුරු කටයුතු යැ. රාගය (බලවත් රාගය) පහකටයුතු යැ. ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධය මාර කවරේ ද යත් :

රාධ, රූපය මාර යැ. එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහ කටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය මාර යැ, එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ. රාගය පහ කටයුතු යැ. ඡන්ද රාගය පහකටයුතු යි. රාධය යමෙක් මරු ද එහි ඡන්දය පහකටයුතුය, රාගය පහකට යුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

2. 3. 2.

මාරධම්ම සූත්‍රය

183. සැවැත්තුචර :

එකත්පසෙක හුන් ආයුෂමත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, . . . නිවන් පිණිස යොමුකළ සිත් ඇති වූ වෙසෙන්නෙමි ද භාග්‍ය වතුන් වහන්සේ එ බඳු දහමක් මට සැකෙවින් දෙශනාසේක් නම් මැනවැ"යි.

රාධය, යමෙක් මරණධර්ම (මැරෙනසුලු) නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධය, කවරෙක් මරණධර්ම වේ ද යත්: රාධය, රූපය මරණධර්ම යැ. එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ. රාගය පහකටයුතුයැ, ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය මරණධම් ය, එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි, රාධය, යමෙක් මරණධර්ම නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ. ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

2. 3. 3.

අනිච්ච සුත්තං

184. සාවත්ථියං :

එකමන්තං නිසිනො වො ආයසමා ඤ්ඤො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනො, භගවා සබ්බිකෙතන ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිතතො විහරෙය්‍යන්ති.

සං ඛො රාධ, අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො, කිංකුල රාධ, අනිච්චං? රූපං ඛො රාධ, අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො, වේදනා -පෙ- සක්ඛා -පෙ- සඤ්ඤාණං අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො. සං ඛො රාධ, අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බොති.

2. 3. 4.

අනිච්චධම්මෙ සුත්තං

185. සාවත්ථියං :

එකමන්තං නිසිනො වො ආයසමා ඤ්ඤො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනො, භගවා සබ්බිකෙතන ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිතතො විහරෙය්‍යන්ති.

යො ඛො රාධ, අනිච්චධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො.

කො ච රාධ, අනිච්චධම්මො : රූපං ඛො රාධ, අනිච්චධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සක්ඛා -පෙ- සඤ්ඤාණං අනිච්චධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො. යො ඛො රාධ, අනිච්චධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බොති.

2. 3. 5.

දුක්ඛ සුත්තං

186. සාවත්ථියං :

එකමන්තං නිසිනො වො ආයසමා ඤ්ඤො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනො, භගවා සබ්බිකෙතන ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිතතො විහරෙය්‍යන්ති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2. 3. 3.

අනිච්ච සූත්‍රය

184. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, . . . නිවන් පිණිස යොමු කළ සිත් ඇති වූ වෙසෙන්නෙමි ද භාග්‍ය වතුන් වහන්සේ එ බඳු දහමක් මට සැකෙවින් දේශනා කරන සේක් නම් මැනවැ"යි.

රාධය, යමෙක් අනිත්‍ය නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකළයුතු යැ, රාගය පහකළ යුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකළයුතු යි. රාධය, කීමෙක් අනිත්‍ය ද යත් : රාධය, රූපය අනිත්‍ය යැ, එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකළයුතු යැ, රාගය පහකළයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකළයුතු යි. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන අනිත්‍ය යැ. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකළයුතු යැ, රාගය පහකළයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකළ යුතු යි. රාධය යමෙක් අනිත්‍ය නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකළයුතු යැ, රාගය පහකළයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකළයුතු යි.

2. 3. 4.

අනිච්චධම්ම සූත්‍රය

185. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, . . . නිවන් පිණිස යොමු කළ සිත් ඇති වූ වෙසෙන්නෙමි ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එ බඳු දහමක් සැකෙවින් මට දේශනා කරන සේක් නම් මැනවැ"යි.

රාධය, යමෙක් අනිත්‍ය ස්වභාව ඇත්තේ නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකළයුතු ය, රාගය පහකළයුතු යැ. ඡන්දරාගය පහකළයුතු යි.

රාධ, කීමෙක් අනිත්‍ය ස්වභාව ඇත්තේ ද යත් : රාධය, රූපය අනිත්‍ය ස්වභාව ඇත්තේ යැ. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ. රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්ද රාගය පහකටයුතු යි. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන අනිත්‍ය ස්වභාව ඇත්තේ යැ. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ. රාගය පහකට යුතු යැ. ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධය, යමෙක් අනිත්‍ය ස්වභාව ඇත්තේ නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ. රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි.

2. 3. 5.

දුක්ඛ සූත්‍රය

186. සැවැත්තුවර :

එකත්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, . . . "නිවන් පිණිස යොමු කළ සිත් ඇති වූ වෙසෙන්නෙමි ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එබඳු දහමක් සැකෙවින් මට දේශනා කරන සේක් නම් මැනවැ"යි.

යං ඛො රාගි, දුක්ඛං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. කීං ච රාගි, දුක්ඛං : රූපං ඛො රාගි, දුක්ඛං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සංඝස්ස -පෙ- සංඝාරා- පෙ- විඤ්ඤාණං දුක්ඛං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. යං ඛො රාගි, දුක්ඛං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බොති.

2. 3. 6.

දුක්ඛධම්ම සුත්තං

187. සාවත්ථියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්සා රාගො භගවින්නං එතදවොච : සාධු මෙ භනෙත, භගවා සංවිච්ඡෙන්නා ධම්මං දෙසෙත්තු -පෙ- විහරෙස්සන්ති.

යො ඛො රාගි, දුක්ඛධම්මො, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. කො ච රාගි, දුක්ඛධම්මො : රූපං ඛො රාගි, දුක්ඛධම්මො, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සංඝස්ස -පෙ- සංඝාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං දුක්ඛධම්මො, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. යො ඛො රාගි, දුක්ඛධම්මො, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බොති.

2. 3. 7.

අනත්ත සුත්තං

188. සාවත්ථියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්සා රාගො භගවින්නං එතදවොච : සාධු මෙ භනෙත, භගවා සංවිච්ඡෙන්නා ධම්මං දෙසෙත්තු -පෙ- පභික්ඛන්තො විහරෙස්සන්ති.

යො ඛො රාගි, අනත්තා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. කො ච රාගි අනත්තා : රූපං ඛො රාගි, අනත්තා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සංඝස්ස -පෙ- සංඝාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනත්තා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. යො ඛො රාගි, අනත්තා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බොති.

රාධිය, යමෙක් දුක් නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකට යුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධිය, කීමෙක් දුක් ද යත් : රාධිය, රූපය දුක් යැ, එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි. වේදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය දුක් ය, එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධිය, යමෙක් දුක් නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකට යුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

2. 3. 6.

දුක්ඛධර්ම සූත්‍රය

187. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධි තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ : වහන්ස, . . . නිවන් කරා යොමු කළ සිතැති වැ වෙසෙන්නොම් නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එබඳු දහමක් සැකෙවින් මට දේශනා කරන සේක් නම් මැනවැ"යි

රාධිය, යමෙක් දුක්ඛ ස්වභාව ඇත්තේ නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහ කටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධිය, කීමෙක් දුක්ඛස්වභාව ඇත්තේ ද යත් : රාධිය, රූපය දුක්ඛස්වභාව ඇත්තේ යැ, එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. වේදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාරය . . . විඤ්ඤාය දුක්ඛස්වභාව ඇත්තේ යැ, එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධිය යමක් දුක්ඛස්වභාව ඇත්තේ නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

2. 3. 7.

අනාත්ත සූත්‍රය

188. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධි තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ : වහන්ස, . . . "නිවන් කරා යොමු කළ සිත් ඇති වැ වෙසෙන්නොම් නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එබඳු දහමක් සැකෙවින් මට දේශනා කරන සේක් නම් යහපතැ යි.

රාධිය, යමෙක් අනාත්ම නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහ කටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධිය, කීමෙක් අනාත්ම ද යත් : රාධිය, රූපය අනාත්ම යැ ; එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකට යුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. වේදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය අනාත්ම යැ, එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධිය, යමෙක් අනාත්ම නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකට යුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

2. 3. 8.

අනන්තධම්ම සූතං.

189. සංවත්සීයං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා රාශො භගවන්තං එතදවොච :
සාධු මෙ භන්නෙ, භගවා සබ්බින්නෙන ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභින්නො
විහරෙය්‍යන්ති.

යො ඛො රාධි, අනන්තධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො,
රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. කො ච රාධි, අනන්ත-
ධම්මො : රූපං ඛො රාධි, අනන්තධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො,
රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො, වේදනා -පෙ- සක්ඛාදු
-පෙ- සබ්බාරා -පෙ- වික්ඛාදුණං අනන්තධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ
පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. යො ඛො
රාධි, අනන්තධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො,
ඡන්දරාගො පභාතබ්බොති.

2. 3. 9.

බයධම්ම සූතං.

190. සංවත්සීයං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා රාශො භගවන්තං එතදවොච :
සාධු මෙ භන්නෙ, භගවා සබ්බින්නෙන ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභින්නො
විහරෙය්‍යන්ති.

යො ඛො රාධි, බයධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො
පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. කො ච රාධි, බයධම්මො :
රූපං ඛො රාධි, බයධම්මො. තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො
පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සක්ඛාදු -පෙ-
සබ්බාරා -පෙ- වික්ඛාදුණං බයධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො,
රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. යො ඛො රාධි,
බයධම්මො තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො
පභාතබ්බොති.

2. 3. 10.

වයධම්ම සූතං.

191. සංවත්සීයං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා රාශො භගවන්තං එතදවොච :
සාධු මෙ භන්නෙ, භගවා සබ්බින්නෙන ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභින්නො
විහරෙය්‍යන්ති.

2. 3. 8.

අනන්තධම්ම සූත්‍රය

188. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධි තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, “. . . නිවන් පිණිස යොමු කළ සිත් ඇති වැ වෙසෙන්නෙමි නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එබඳු දහමක් සැකෙවින් මට දේශනා කරන සේක් නම් මැනැවැ”යි.

රාධිය, යමෙක් අනාත්ම ස්වභාව ඇත්තේ නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධිය, කීමෙක් අනාත්ම ස්වභාව ඇත්තේ ද යත් : රාධිය, රූපය අනාත්ම ස්වභාව ඇත්තේ යැ. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය අනාත්මස්වභාව ඇත්තේ යැ. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධිය, යමක් අනාත්ම ස්වභාව ඇත්තේ නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ. රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

2. 3. 9.

බයධම්ම සූත්‍රය

190. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධි තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, “. . . “නිවන් පිණිස යොමු කළ සිත් ඇති වැ වෙසෙන්නෙමි නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එ බඳු දහමක් සැකෙවින් මට දේශනා කරනසේක්වා”යි.

රාධිය, යමෙක් ක්ෂය වනසුලු නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධිය, කීමෙක් ක්ෂය වනසුලු ද යත් : රාධිය, රූපය ක්ෂය වනසුලු යැ. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය ක්ෂය වනසුලු යැ, එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධිය, යමෙක් ක්ෂය වනසුලු නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

2. 3. 10.

වයධම්ම සූත්‍රය

191. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් රාධි තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, “. . . “නිවන් පිණිස යොමු කළ සිත් ඇති වැ වෙසෙන්නෙමි ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එ බඳු දහමක් සැකෙවින් මට දේශනා කරන සේක් නම් මැනැවැ”යි.

යො ඛො රාධි, වියධිමේවා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො.

කො ච රාධි, වියධිමේවා :

රූපං ඛො රාධි, වියධිමේවා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සක්ඛා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- වික්ඛාංගං වියධිමේවා. තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. යො ඛො රාධි, වියධිමේවා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බොති.

2. 3. 11.

සමුදය ධම්ම සූතං.

192. සංවත්ථිසං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්ස රාගො හගචන්තං එතදවොච : සාධු මෙ හන්තෙ, හගචා සඛ්ඛින්නෙත ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිත්තො විහරෙය්හති.

යො ඛො රාධි, සමුදයධිමේවා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො.

කො ච රාධි, සමුදයධිමේවා : රූපං ඛො රාධි, සමුදයධිමේවා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සක්ඛා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- වික්ඛාංගං සමුදයධිමේවා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. යො ඛො රාධි, සමුදයධිමේවා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බොති.

2. 3. 12.

නිරොධ ධම්ම සූතං.

193. සංවත්ථිසං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්ස රාගො හගචන්තං එතදවොච : සාධු මෙ හන්තෙ, හගචා සඛ්ඛින්නෙත ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිත්තො විහරෙය්හති.

රාධය, යමෙක් වැය වනසුලු නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ. ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

රාධය, කීමෙක් වැය වනසුලු වේ ද යත් :

රාධය, රූපය වැය වනසුලු යැ, එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. වේදනාව . . . සංඤ්චි . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය වැය වනසුලු යැ. එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධය යමක් වැය වනසුලු නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ. රාගය පහකටයුතු යැ. ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

2. 3. 11.

සම්ප්‍රදායධර්ම සූත්‍රය

192. සැවැත්තුවර :

එකක් පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, . . . “නිවන් කරා යොමු කළ සිතැති වැ වෙසෙමි ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එබඳු දහමක් සැකෙවින් මට දේශනා කරන සේක් නම් මැනැවැ”යි

රාධය, යමක් හටගන්නාසුලු නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

රාධය, කීමෙක් හටගන්නාසුලු වේ ද යත් : රාධය, රූපය හටගන්නාසුලු යැ. එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ. රාගය පහකටයුතු යැ ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. වේදනාව . . . සංඤ්චි . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය හටගන්නාසුලු යැ. එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ. ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධය, යමක් හටගන්නාසුලු නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

2. 3. 12.

නිරොධධර්ම සූත්‍රය

193. සැවැත්තුවර :

එකක් පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, . . . “නිවන් කරා යොමුකළ සිත් ඇති වැ වෙසෙමි ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එ බඳු දහමක් සැකෙවින් මට දේශනා කරන සේක්, නම් මැනැවැ”යි.

28-ඒ 50066 (80/06)

යො ඛො රාධ, නිරොධධම්මො, භත්ත ජ්ඤා පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ජ්ඤාරාගො පභාතබ්බො. කො ච රාධ, නිරොධධම්මො : රූපං ඛො රාධ, නිරොධධම්මො, භත්ත ජ්ඤා පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ජ්ඤාරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සංඝාතො -පෙ- සංඝාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිරොධධම්මො, භත්ත ජ්ඤා පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ජ්ඤාරාගො පභාතබ්බො. යො ඛො රාධ, නිරොධධම්මො, භත්ත ජ්ඤා පභාතබ්බො රාගො පභාතබ්බො, ජ්ඤාරාගො පභාතබ්බොති.

අංශාවනවග්ගො භතියො.

භත්තඤ්ඤා :

මාරො ච මාරධම්මො ච අනිච්චත පරෙ දුච්ඡෙ, දුකෙතත ච දුච්ඡෙ වුත්තා අනතෙතත තප්ථච ච, ඛයම්භසංඝ්ඤාධම්මො නිරොධධම්මො ආදසාති

රාධිය, යමෙක් නිරුද්ධ වනසුලු නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධි, කීමෙක් නිරුද්ධ වනසුලු ද යත් : රාධිය, රූපය නිරුද්ධ වනසුලු ය. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය නිරුද්ධ වනසුලු යැ. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධිය, යමෙක් නිරුද්ධ වනසුලු නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

තෙවෙනි ආයාචනා වර්ග යි

එහි උද්දනය :

මාර-මාරධම්ම, අනිච්ච-අනිච්චධම්ම, දුක්ඛ-දුක්ඛධම්ම, අනත්ත-අනත්තධම්ම, ඛයධම්ම, වයධම්ම, සමුදය ධම්ම හා නිරොධධම්ම යි සූත්‍ර දෙළොසෙකි.

4. උපනිසින්නටගො

2. 4. 1.

මාර සුත්තං

194. සංවජ්ඣයං :

අථ ඛො අයසමා රුධො යෙන භගවා තෙනුපසඛිකමී. උපසඛිකමීති භගවන්තං අභිවාදෙතා ඵකමන්තං නිසීදි. ඵකමන්තං නිසින්නං ඛො අයසමන්තං රුධං භගවා ඵතදවොච : යො ඛො රුධ, මාරෙ තත්ත තෙ ජ්ඣෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ජ්ඣරුගො පභාතබ්බො.

කො ච රුධ, මාරෙ : රූපං ඛො රුධ, මාරෙ, තත්ත තෙ ජ්ඣෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ජ්ඣරුගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සක්ඛාදා -පෙ- සඛිඛාරු -පෙ- වික්ඛාදාණං මාරෙ, තත්ත තෙ ජ්ඣෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ජ්ඣරුගො පභාතබ්බො. යො ඛො රුධ, මාරෙ, තත්ත තෙ ජ්ඣෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ජ්ඣරුගො පභාතබ්බො.

2. 4. 2.

මාරධම්ම සුත්තං

195. සංවජ්ඣයං :

ඵකමන්තං නිසින්නං ඛො අයසමන්තං රුධං භගවා ඵතදවොච : යො ඛො රුධ, මාරධම්මො, තත්ත තෙ ජ්ඣෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ජ්ඣරුගො පභාතබ්බො.

කො ච රුධ, මාරධම්මො : රූපං ඛො රුධ මාරධම්මො, තත්ත තෙ ජ්ඣෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ජ්ඣරුගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සක්ඛාදා -පෙ- සඛිඛාරු -පෙ- වික්ඛාදාණං මාරධම්මො, තත්ත තෙ ජ්ඣෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ජ්ඣරුගො පභාතබ්බො. යො ඛො රුධ, මාරධම්මො, තත්ත තෙ ජ්ඣෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ජ්ඣරුගො පභාතබ්බො.

2. 4. 3.

අනිච්ච සුත්තං

196. සංවජ්ඣයං :

ඵකමන්තං නිසින්නං ඛො අයසමන්තං රුධං භගවා ඵතදවොච : යො ඛො රුධ, අනිච්චං තත්ත -පෙ- ජ්ඣරුගො පභාතබ්බො.

4. උපනිසිතත වර්ගය

2. 4. 1.

මාර සූත්‍රය

194. සැවැත්තුවර :

එ කල්හි ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත්පස් ව හුන්හ. එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළු සේක : රාධය, " යමෙක් මාර නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකට යුතුයැ. රාගය පහකට යුතුයැ, ඡන්දරාගය පහකට යුතුයි.

රාධය, කීමෙක් මරු ද යත් : රාධය, රූපය මාර යැ. එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකට යුතු ය. රාගය පහකට යුතු ය. ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා මාර යැ. එහිලා නොපගේ ඡන්දය පහකට යුතු යැ රාගය පහකට යුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි. රාධය යමෙක් මාර නම් එහිලා නොපගේ ඡන්දය පහකට යුතු යැ, රාගය පහකට යුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකට යුතු ය"යි.

2. 4. 2.

මාරධම්ම සූත්‍රය

195. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළු සේක : රාධය, යමෙක් මාරධම්ම (මරණ ස්වභාව) නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකට යුතු යැ, රාගය, පහකට යුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි.

රාධ කීමෙක් මරණ ස්වභාව ද යත් : රාධය, රූපය මැරෙන සුදු යැ. එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකට යුතු යැ, රාගය පහකට යුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා මැරෙන සුදු ය. එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකට යුතු යැ, රාගය පහකට යුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි. රාධය යමෙක් මැරෙන සුදු නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකට යුතු යැ, රාගය පහකට යුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි.

2. 4. 3.

අනිච්ච සූත්‍රය

196. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළු සේක : රාධය යමෙක් අනිත්‍ය නම් එහි . . . ඡන්දරාගය පහකට යුත්තේ යි.

2. 4. 4.

අනිච්චධම්මෙ සුත්තං

197. සංවජ්ඣයං :

යො ඛො රුඛි අනිච්චධම්මො තත්තු -පෙ- ඡන්දරුගො පභාතබ්බොති.

2. 4. 5.

දුක්ඛ සුත්තං

198. සංවජ්ඣයං :

යං ඛො රුඛි දුක්ඛං තත්තු -පෙ- ඡන්දරුගො පභාතබ්බොති.

2. 4. 6.

දුක්ඛධම්මෙ සුත්තං

199. සංවජ්ඣයං :

යො ඛො රුඛි, දුක්ඛධම්මො තත්තු -පෙ- ඡන්දරුගො පභාතබ්බොති.

2. 4. 7.

අනන්ත සුත්තං

200. සංවජ්ඣයං :

යො ඛො රුඛි, අනන්තා තත්තු -පෙ- ඡන්දරුගො පභාතබ්බොති.

2. 4. 8.

අනන්තධම්මෙ සුත්තං

201. සංවජ්ඣයං :

යො ඛො රුඛි, අනන්තධම්මො තත්තු -පෙ- ඡන්දරුගො පභාතබ්බොති.

2. 4. 9.

බයධම්මෙ සුත්තං

202. සංවජ්ඣයං :

යො ඛො රුඛි, බයධම්මො තත්තු -පෙ- ඡන්දරුගො පභාතබ්බොති

2. 4. 4.

අනිච්චධම්ම සූත්‍රය

197. සැවැත්තුවර :

රාධිය යමෙක් අනිත්‍යධර්ම නම් එහි . . . ඡන්දරාගය ප්‍රභාණ කටයුත්තේ යි.

2. 4. 5.

දුක්ඛ සූත්‍රය

198. සැවැත්තුවර :

රාධිය යමෙක් දුක් නම් එහි . . . ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි.

2. 4. 6.

දුක්ඛධම්ම සූත්‍රය

199. සැවැත්තුවර :

රාධිය යමෙක් දුක්ඛධර්ම නම් එහි . . . ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි.

2. 4. 7.

අනත්ත සූත්‍රය

200. සැවැත්තුවර :

රාධිය යමෙක් අනාත්ත නම් එහි . . . ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි.

2. 4. 8.

අනත්තධම්ම සූත්‍රය

201. සැවැත්තුවර :

රාධිය, යමෙක් අනාත්තධර්ම නම් එහි . . . ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි.

2. 4. 9.

බයධම්ම සූත්‍රය

202. සැවැත්තුවර :

රාධිය, යමෙක් ක්ෂයධර්ම නම් එහි . . . ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි.

2. 4. 10.

වයධම්ම සුත්තං.

203. සංවජ්ඣයං :

යො ඛො රුධි, වග්ගම්මො, තත්ත -පෙ- ඡන්දරුගො පභාතබ්බොති.

2. 4. 11.

සමුදයධම්ම සුත්තං.

204. සංවජ්ඣයං :

යො ඛො රුධි, සමුදයධම්මො, තත්ත -පෙ- ඡන්දරුගො පභාතබ්බොති.

2. 4. 12.

නිරොධධම්ම සුත්තං.

205. සංවජ්ඣයං :

යො ඛො රුධි, නිරොධධම්මො, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො.
රුගො පභාතබ්බො, ඡන්දරුගො පභාතබ්බො.

කො ච රුධි, නිරොධධම්මො : රූපං ඛො රුධි නිරොධධම්මො,
තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ඡන්දරුගො
පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- ස්ප්ඤ්ඤා -පෙ- සංඛාර -පෙ- විඤ්ඤාණං
නිරොධධම්මො, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො,
ඡන්දරුගො පභාතබ්බො. යො ඛො රුධි, නිරොධධම්මො, තත්ත තෙ
ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ඡන්දරුගො පභාතබ්බොති.

උපභිසින්නවග්ගො චතුස්සො

තත්තුද්දනං :

මාරෙ ච මාරධම්මො ච අනිච්චතපරෙ දුඛේ,
දුක්ඛෙන ච දුඛේ වුත්තා අතතෙතන තපේච්ච ච,
බසව්‍යසමුදයධම්මො නිරොධධම්මෙන ආදසාති.

(එවං මාරසුත්තානි විත්ථාරෙතබ්බානි, එවං නිරොධධම්මෙන
ඡන්දංසවේයාකරණානි. විත්ථාරෙතබ්බානි. එවං රුධිසංයුක්තෙ පිණ්ඩතෙ
චතුහවුති වේයාකරණානි භොනති.)

රාඛසංයුත්තං නිමිත්තං.

2. 4. 10.

වයඨමම සූත්‍රය

203. සැවැත්තුවර :

රාධය, යමෙක් ව්‍යයඨර්ම නම් එහි . . . ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි.

2. 4. 11.

සමුදයඨමම සූත්‍රය

204. සැවැත්තුවර :

රාධය, යමෙක් සමුදයඨර්ම නම් එහි . . . ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි.

2. 4. 12.

නිරොධඨමම සූත්‍රය

205. සැවැත්තුවර :

රාධය, යමෙක් නිරුද්ධ ව්‍යසුලු නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකට යුතු යැ, රාගය පහකට යුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි.

රාධය කීමෙක් නිරුද්ධ ව්‍යසුලු ද යත් : රාධය, රූපය නිරුද්ධ ව්‍යසුලු යැ. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකට යුතු යැ, රාගය පහකට යුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා නිරුද්ධ ව්‍යසුලු ය. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකට යුතු යැ, රාගය පහකට යුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි. රාධය යමක් නිරුද්ධ ව්‍යසුලු නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකට යුතු යැ රාගය පහකට යුතු යැ ඡන්දරාගය පහකට යුතු ය යි.

සිවුවැනි උපනිසිතා වර්ග යි.

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය :

මාර සූත්‍රය ද, මාරධම්ම සූත්‍රය ද, අනිවච්ඡා, අනිවච්ඡාධම්ම ය යි අනෙක් සූත්‍ර දෙකක් ද, දුක්ඛ, දුක්ඛධම්ම ය යි සූත්‍ර දෙකක් ද වදාරන ලදහ. එසේ ම අනත්ත, අනත්තධම්මය යි සූත්‍ර දෙකකි. ඛයධම්ම, වයඨමම, සමුදය ධම්ම සූත්‍රයෝ ද වෙත්. (මෙසේ) නිරොධධම්ම සූත්‍රයෙන් සූත්‍ර දෙළයක් වේ.

(මෙසේ මාර සූත්‍ර විස්තර කටයුතු යි. මෙසේ නිරොධධම්ම සූත්‍රයෙන් සතිස් සූත්‍ර කෙතෙක් විස්තර කටයුත්තාහ. මෙසේ රාධ සංයුත්තය පිළි කළ කල්හි සූදත්ත සූත්‍ර කෙතෙක් වෙත්.)

රාධසංයුත්තය නිමි.

3. දිට්ඨිසංයුතං

1. සොනාපනතිටග්ගො

3. 1. 1.

වාත සුතං

206. ආවජ්ඣං :

කිංචිං නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවික්ඛං එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති, න නජ්ජා සඤ්ඤාති, න භවතිනිකො විජායනති, න චන්දිමසුරියා උදෙනති වා අපෙනති වා එසිකච්ඡාසිට්ඨිතාති ?

භගවම්බුලකා නො භනෙත, ඛම්මං -පෙ- භගවතො සුත්වා භික්ඛු ඛාරොක්ඛන්තිති.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවික්ඛං එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති, න නජ්ජා සඤ්ඤාති, න භවතිනිකො විජායනති, න චන්දිමසුරියා උදෙනති වා අපෙනති වා එසිකච්ඡාසිට්ඨිතාති. චේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සංඛාරොපසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවික්ඛං එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති, න නජ්ජා සඤ්ඤාති, න භවතිනිකො විජායනති, න චන්දිමසුරියා උදෙනති වා අපෙනති වා එසිකච්ඡාසිට්ඨිතාති.”

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවටං වා අනිවටං වාති ?

අනිවටං භනෙත,

යම්පනානිවටං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ?

දුක්ඛං භනෙත,

යම්පනානිවටං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජස්ස : “න වාතා වායනති, න නජ්ජා සඤ්ඤාති, න භවතිනිකො විජායනති, න චන්දිමසුරියා උදෙනති වා අපෙනති වා එසිකච්ඡාසිට්ඨිතාති ?

නො භෙතං භනෙත,

චේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිවටං වා අනිවටං වාති.

අනිවටං භනෙත,

3. දිට්ඨිසංයුතතය

1. සෝතාපතති ධර්මය

3. 1. 1.

වාත සූත්‍රය

206. සැවැත්තුටර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් නිසා කුමකට පිවිස මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදීද : " වාතයෝ නො හමති, නදීහු ගලා නො බසිති, ගැබිනියෝ ප්‍රසව නො කෙරෙති, සඳහිරුහු උද නො වෙති නො ද බැසයෙනි (මෙ හැම) ඉන්ද්‍රකීල සෙයින් සිටියාහු" දැයි ?

වහන්ස, දහම්හු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇත්තාහ . . . භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් අසා භික්ෂූහු ධරන්තාහ යි.

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය නිසා රූපයට පිවිස " වාතයෝ නො හමති, නදීහු නො ගලාබසිති, ගැබිනීහු ප්‍රසව නො කෙරෙති, සඳහිරුහු නො ද උදවෙති නො ද බැසයෙනි, (මෙ හැම) ඉන්ද්‍රකීල සෙයින් සිටියාහු යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදියි. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤාය ඇති කල්හි විඤ්ඤාය නිසා විඤ්ඤායට පිවිස " වාතයෝ නො හමති, නදීහු ගලා නොබසිති, ගැබිනීහු ප්‍රසව නො කෙරෙති, සඳ හිරුහු නො ද උදවෙති නො ද බැසයෙනි, (මෙ හැම) ඉන්ද්‍රකීලයක් සෙයින් සිටියාහු " යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කීමැ යි භවිටු ද : රූපය නිත්‍ය හෝ වෙයි ද, අනිත්‍ය හෝ වෙ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වෙ ද සුව හෝ වෙ ද ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැවි නම් එය ඇසිරි නො කොට "වාතයෝ නො හමති, නදීහු නො ගලාබසිති, ගැබිනීහු ප්‍රසව නො කෙරෙති, සඳහිරුහු නො ද උදවෙති, නො ද බැස යෙනි, (මෙ හැම) ඉන්ද්‍රකීල සෙයින් සිටියාහු" යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ?

වහන්ස, තෙල නො වෙි ම යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . විඤ්ඤාය නිත්‍ය හෝ වෙ යි ද, අනිත්‍ය හෝ වෙ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාතී ?

දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජයා : “න වාතා වායනති, න තජ්ජා සඤ්ඤාති, න භවතිනියො විජායනති, න චඤ්ඤාති උදෙනති වා අපෙනති වා එසිකඛ්ඤාති”ති ?

නො භෙතං භනෙත,

යමපිදං දිට්ඨං, සුතං, මුතං, විඤ්ඤාතං, පතනං, පරියෙසිතං, අනුච්චිතං මහසා, තමපි නිච්චං වා අනිච්චං වාතී ?

අනිච්චං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාතී ?

දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජයා : “න වාතා වායනති, න තජ්ජා සඤ්ඤාති, න භවතිනියො විජායනති, න චඤ්ඤාති උදෙනති වා අපෙනති වා එසිකඛ්ඤාති”ති ?

නො භෙතං භනෙත,

ගතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමෙසු¹ ඡත්ත ථානෙසු කඛ්ඤා පභිනා භොතී, දුක්ඛෙ’පිස්ස කඛ්ඤා පභිනා භොතී, දුක්ඛසමුදයෙ’පිස්ස කඛ්ඤා පභිනා භොතී, දුක්ඛනිරෝධෙ’පිස්ස කඛ්ඤා පභිනා භොතී, දුක්ඛනිරෝධනාමිති යං පටිපදාය’පිස්ස කඛ්ඤා පභිනා භොතී. අයං වුච්චතී භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොතාපනෙතා අවිනිපාතධම්මො තියතො සම්මොඛිපරායනො”ති.

3. 1. 2.

එතංමම සුතතං

207. සංවජ්ජයං :

කිංසම්. නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජතී : “එතං මම, එසො’භමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති.

භගවම්බුලකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ- භගවතො සුඤ්ඤාති භාරෙස්සනතීති.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජතී : “එතං මම, එසො’භමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති. වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛ්ඤාය සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජතී : “එතං මම, එසො’භමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති.

1. “ඉමෙසුච්චි” - මජ්ඣිමං.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද සුව හෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැටි නම් එය නො ඇසුරු කොට "වාතයෝ නො හමති ගඬගාවෝ නො ගලාබසිති, ගැබ්නියෝ ප්‍රසව නො කෙරෙති, සඳහිරු හු නො ද උදාවෙති, නො ද පහ ව යෙන්, ඉන්ද්‍රිකියන් මෙන් සිටියාහු "යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ, අයන ලද්දේ, සුමුනා රසවිඳිනා පහස්නා ලද්දේ, දන්තා ලද්දේ, පැමිණෙන ලද්දේ, සොයන ලද්දේ, සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් එයන් නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුදු නම් එය නො ඇසුරු කොට වාතයෝ නො හමති, ගඬගාවෝ නො ගලාබසිති, ගැබ්නියෝ ප්‍රසව නො කෙරෙති, සඳහිරු හු නො ද උදාවෙති, නො ද පහවයෙහි ඉන්ද්‍රිකියන් මෙන් නො සැලී සිටියාහු යි මේ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක ආර්යශ්‍රාවකතව මේ (දිව්‍ය සුන මුන වීඤ්ඤන පත්තපරියෙසිත අනුච්චරිත යන) සත්‍යත්ව සැක ප්‍රතීණ වූයේ වේ නම් දුක්ඛයෙහි ද ඔහට සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වෙයි. දුක්ඛප්‍රියෙහි ද ඔහට සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වෙයි, දුක්ඛනිරෝධයෙහි ද ඔහට සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වෙයි, දුක්ඛනිරෝධගාමීනී පටිපද්‍රියෙහි ද ඔහට සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වෙයි මහණෙනි, මේ ආර්යශ්‍රාවක අපායෙහි නො වැටෙනසුදු නියත වූ සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇති සොනාපත්ත ය යි කියනු ලැබේ යි.

3. 1. 2.

එක මම සූත්‍රය

207. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස " මේ මාගේ ය, මේ මම වෙමි. මේ මාගේ ආත්ම ය" යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? යි.

වහන්ස, දහමුහු භාග්‍යවත්තු මුල් කොට ඇතියහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් අසා හින්සුහු ධරන්තාහ යි.

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස " තෙල මාගේ යැ. තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම " යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදීයි, වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤාන ඇති කල්හි විඤ්ඤාන ඇසුරු කොට විඤ්ඤානට පිවිස තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම" යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තං කිං මිඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවං වා අනිවං වාහි ?
අනිවං භනෙත,

යං පනානිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාහි ?

දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය ඵලං
දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “ඵතං මම, ඵසොභමස්මි, ඵසො මෙ අත්තා”හි ?

හො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සංකාර -පෙ- සංකාර -පෙ- විඤ්ඤාණං නිවං වා
අනිවං වාහි ?

අනිවං භනෙත,

යං පනානිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාහි ?

දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය ඵලං
දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “ඵතං මම, ඵසොභමස්මි, ඵසො මෙ අත්තා”හි ?

හො භෙතං භනෙත,

යමපිදං දිට්ඨං සුතං මුතං, විඤ්ඤාණං, පතතං පරියෙසිතං අනු-
විචරිතං මහසා, තමපි නිවං වා අනිවං වාහි ?

අනිවං භනෙත,

යං පනානිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාහි ?

දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය ඵලං
දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “ඵතං මම, ඵසොභමස්මි, ඵසො මෙ අත්තා”හි ?

හො භෙතං භනෙත,

යතො බො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමෙසු ඡත්ත ථානෙසු කඛ්ඛා
පභිනා හොති. දුක්ඛෙ’පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා හොති, දුක්ඛසමුදයෙ’පිස්ස
කඛ්ඛා පභිනා හොති, දුක්ඛනිරෝධෙ’පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා හොති,
දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා පටිපදාය’පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා හොති. අයං
වුළුවාහි භික්ඛවෙ, අරියසාවතො තොතාපන්නො අවිනිපාතධම්මො,
තිගතො සම්මොඛිපරයනොති.

3. 1. 3.

සොඤ්ඤානා සුතං

208. සාවජ්ජියං :

කිංකරි. නු බො භික්ඛවෙ, සත්ති කිං උපාදය කිං අභිනිවිස්ස ඵලං
දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය. “සො අත්තා සො ලොකො සො පෙච්චි භවිස්සාමි,
නිවෙච්චා බුච්චො ආස්සාමො අවිපරිතාමධම්මො”හි.

මහණෙනි, ඒ කිමැයි හඟිවූ ද, රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි.

වහන්ස අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද ? සුව හෝ වේ ද ? යි.

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙනු ලැබූ නම් එය නො ඇසුරු කොට තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම " යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස තෙල නො වේ මැ යි,

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද ? සුව හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැටි නම් එය නො ඇසුරු කොට " තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම " යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මේ යමකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ සුඤ්ඤා රය විඤ්ඤා පහස්නා ලද්දේ දත්තා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් එයත් නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුදු නම් එය නො ඇසුරු කොට තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ (දිව්‍යාදි) සතෑන්හි අවිසමුහුගේ සැකය ප්‍රතීණ වූයේ නම් දුකෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වෙයි. දුක්ඛ නිරොධයෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වෙයි, දුක්ඛ නිරොධයෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වෙයි, දුක්ඛනිරොධගාමීනිපටිපදයෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වෙයි. මහණෙනි, මේ ආර්යශ්‍රාවක සොනාපන්න යැ, අපායෙහි නො වැටෙනසුදු යැ, ගතිනියන යැ, සම්බොධිය පිහිට කොට ඇත්තේ ය යි කියනු ලැබේ යි.

3. 1. 3.

සො අත්තා සුත්‍රය

208. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් නිසා කුමකට පිවිස මෙබඳු දෘෂ්ටියක් පහළ වේ ද : " ඒ මම ආත්මයෙමි, ඒ මම ලෝක වෙමි, ඒ මම පරප්‍රාච වන්නෙමි, නිත්‍යයෙමි, ධූර්වයෙමි, ශාස්වතයෙමි, නො පෙරළෙන සැහැටියෙමි යි ?

භගවම්බුලකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ- භගවතො සුත්වා භික්ඛු බාමරස්සනතීති.

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “සො අත්තා සො ලොකො සො පෙච්ච භවිස්සාමි, නිවෙවා ධුවො සස්සතො අවිපරිනාමධම්මො”ති. වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණං සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : සො අත්තා සො ලොකො සො පෙච්ච භවිස්සාමි, නිවෙවා ධුවො සස්සතො අවිපරිනාමධම්මො”ති.

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවං වා අනිවං වාති ?

අනිවං භනෙත,

යං පනානිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ?

දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “සො අත්තා සො ලොකො සො පෙච්ච භවිස්සාමි, නිවෙවා ධුවො සස්සතො අවිපරිනාමධම්මො”ති ?

නො භෙතං භනෙත,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාර -පෙ- විඤ්ඤාණං නිවං වා අනිවං වාති ?

අනිවං භනෙත,

යං පනානිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ?

දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “සො අත්තා සො ලොකො සො පෙච්ච භවිස්සාමි, නිවෙවා ධුවො සස්සතො අවිපරිනාමධම්මො”ති ?

නො භෙතං භනෙත,

යම්පිදං දිට්ඨිං සුතං ඉතං විඤ්ඤාතං පහතං පරිශෙසිතං අනුච්චරිතං මහතා, තමපි නිවං වා අනිවං වාති ?

අනිවං භනෙත,

යං පනානිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ?

දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “සො අත්තා සො ලොකො සො පෙච්ච භවිස්සාමි, නිවෙවා ධුවො සස්සතො අවිපරිනාමධම්මො”ති

නො භෙතං භනෙත,

වහන්ස, දහම්පු භාගාවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇතියහ. . . . භාගාවතුන් වහන්සේ වෙනත් අසා හික්කුණු ධර්මානාහ යි.

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය නිසා රූපයට පිවිස මෙබඳු දෘෂ්ටියක් පහළ වෙයි : “ ඒ මම ආත්මයෙමි, ඒ මම ලෝක වෙමි, ඒ මම පරලොව වන්නෙමි, නිත්‍යයෙමි. ධූවයෙමි, ශාශ්වතයෙමි, නො පෙරළෙන සැඟවී. ඇත්තෙමි”යි වෙද්නාව ඇති කල . . . සංඥව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා නිසා විඤ්ඤාට පිවිස මෙබඳු දෘෂ්ටියක් පහළ වෙයි : ඒ මම ආත්මයෙමි, ඒ මම ලෝක වෙමි, ඒ මම පරලොව වන්නෙමි, නිත්‍යයෙමි, ධූවයෙමි, ශාශ්වතයෙමි, නො පෙරළෙන සැඟවී ඇතියෙමි”යි.

මහණෙනි, එ කුමැයි හඟිවූ ද, රූපය නිත්‍ය හෝ වෙයි ද, අනිත්‍ය හෝ වෙයි ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් වූ කලී අනිත්‍ය ද එ දුක් හෝ වෙයි ද, සුව හෝ වෙයි ද ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් වූ කලී අනිත්‍ය ද, දුක් ද, පෙරළෙන සැඟවී ද, එ ඇසිරි කොට මෙබඳු දෘෂ්ටියක් පහළ වෙයි ද : එ මම ආත්මයෙමි, එ මම ලෝකය වෙමි, එ මම පරලොව වන්නෙමි, නිත්‍යයෙමි, ධූවයෙමි, ශාශ්වතයෙමි, නො පෙරළෙන සැඟවී ඇතියෙමි”යි ?

වහන්ස, තෙල නො වෙයි මැ යි.

වෙද්නාව, . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා නිත්‍ය හෝ වෙයි ද, අනිත්‍ය හෝ වෙයි ද යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වෙයි ද සුව හෝ වෙයි ද යි ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට “ ඒ මම ආත්ම වෙමි, ඒ මම ලෝක වෙමි, ඒ මම පරලොව වන්නෙමි, නිත්‍යයෙමි, ධූවයෙමි, ශාශ්වතයෙමි, නොවෙනස් වනසුල්ලෙමි ”යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, තෙල නො වෙයි මැ යි.

මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ සුබ්බා රස විද්‍යා පහස්නා ලද්දේ දත්තා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතීන් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් එ ද නිත්‍ය හෝ වෙයි ද, අනිත්‍ය හෝ වෙයි ද යි.

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වෙයි ද, සුව හෝ වෙයි ද යි ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට “ ඒ මම ආත්ම වෙමි, ඒ මම ලෝක වෙමි, ඒ මම පරලොව වන්නෙමි, නිත්‍යයෙමි, ධූවයෙමි, ශාශ්වතයෙමි, නො වෙනස් වනසුල්ලෙමි ” යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි,

වහන්ස, තෙල නො වෙයි මැ යි.

යනො බො භික්‍ෂුවෙ, අරියසංවිතං ඉමෙසු ජසු ධානෙසු කඛිං පභිනා හොති -පෙ- දුක්ඛනිරෝධනාමිතිං පටිපදාය'පිං කඛිං පභිනා හොති අයං වුට්ඨති භික්‍ෂුවෙ, අරියසංවිතො සොභාපනො අවිනිපාතධම්මො නිගනො සබ්බොධිපරියනොති.

3. 1. 4.

නොවමෙසියා සුත්තං

209. සංවදනීයං :

කිංචිං නු බො භික්‍ෂුවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිං ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : නො වංසං නො ව මෙ සියා න හවිංසාමි න මෙ හවිංසාති',ති.

හභවමුලකා නො හනොති ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ බො භික්‍ෂුවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිං ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : නො වංසං නො ව මෙ සියා න හවිංසාමි න මෙ හවිංසාති. වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සංකාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණං සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිං ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : නො වංසං නො ව මෙ සියා න හවිංසාමි න මෙ හවිංසාති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්‍ෂුවෙ, රූපං නිවං වා අනිවං වාති ?

අනිවං හනොති,

යං පනානිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති

දුක්ඛං හනොති,

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : නො වංසං නො ව මෙ සියා න හවිංසාමි, න මෙ හවිංසාති ?

නො හෙතං හනොති,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංකාර -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- ඤ්ජිදං දිට්ඨිං සුතං ඉතං විඤ්ඤාණං පතනං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං මනසා, තච්චි නිවං වා අනිවං වාති ?

අනිවං හනොති,

යං පනානිවං තං දුක්ඛං වා සුඛං වාති ?

දුක්ඛං හනොති,

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : නො වංසං නො ව මෙ සියා, න හවිංසාමි න මෙ හවිංසාති ?

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ සතැන්හි අරිසවුහුගේ සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වේ නම් . . . දුක නැවැත්මට යන පිළිවෙතෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වේ. මහණෙනි, මේ අරිසවු තෙමේ සෝභාසත්ත යැ, අපායෙහි නො වැටෙනසුදු යැ, නියත යැ, සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇතැ යි කියනු ලැබේ යි.

3. 1. 4.

තො ව මෙ සියා සුත්‍රය

209. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිරිස ඉදින් (මම්) නො වන්නෙමි නම් මට (පස්කඳෙක්) නො ද වන්නේ යැ. (මතු ද මම්) නො වන්නෙමි නම් (මතු ද) මට (පස්කඳෙක්) නො වන්නේ ය''යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවන්නු මුල් කොට ඇතියහ. . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිරිස ඉදින් (මම්) නො වන්නෙමි නම් මට (පස්කඳෙක්) නො ද වන්නේ යැ. (මතු ද මම්) නො වන්නෙමි නම් (මතු ද) මට (පස්කඳෙක්) නො වන්නේ ය යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදීයි. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඥනය ඇති කල්හි විඥනය ඇසුරු කොට විඥනයට පිරිස ඉදින් (මම්) නො වන්නෙමි නම් මට (පස්කඳෙක්) නො ද වන්නේ ය. (මතු ද මම්) නො වන්නෙමි නම් (මතු ද) මට (පස්කඳෙක්) නො වන්නේ ය යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කිවු යි හඬවු ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුදු නම් එය නො ඇසුරු කොට ඉදින් (මම්) නො වන්නෙමි නම් මට (පස්කඳෙක්) නො ද වන්නේ යැ. (මතු ද මම්) නො වන්නෙමි නම් (මතු ද) මට (පස්කඳෙක්) නො ද වන්නේ ය යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, කෙල නො වේ මැ යි.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඥනය . . . මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ සුඤ්ඤා රස විදුනා පහස්නා ලද්දේ දන්තා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් එයත් නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් වූ කලී අනිත්‍ය නම් එ දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැවී නම් එය ඇසිරී කොට : ඉදින් (මම්) නො වන්නෙමි නම් මට (පස්කඳෙක්) නො ද වන්නේ යැ, මතු නො වන්නෙමි නම් මතුද (පස්කඳෙක්) නො ද වන්නේ යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

නො හෙතෙ, හනෙත,

යනො: ඛො හික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමෙසු ඡත්‍ර ධානෙසු කඛ්ඛා පභිනා හොති දුක්ඛපිණ්ණ කඛ්ඛා පභිනා හොති. -පෙ- “දුක්ඛ- නිරෝධගාමිනියා පටිපදායපිණ්ණ කඛ්ඛා පභිනා හොති. අයං වුව්චති හික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොභාපනො අවිනිපාතධම්මො, තියතො සම්බොධිපරායනොති.

3. 1. 5.

නතට්ඨිනසුත්තං.

210. සංවජ්ඣං :

කිසම් නු ඛො හික්ඛවෙ, සති කීං උපාදාය කීං අභිනිවිස්ස ඵලං. දිට්ඨි උප්පජ්ජති : “නපථි දිත්තං, නපථි සිට්ඨං, නපථි හුත්තං, නපථි සුභවදුක්ඛකථානං කම්මානං ඵලං විපාකො, නපථි අයං ලොකො, නපථි පරෙලොකො, නපථි මාතා, නපථි පිතා, නපථි සත්තා ඔපපාතිකා, නපථි ලොකෙ සමණවුහමණා සම්මයන්තා සම්මාපටිපත්තා යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදෙත්ති. වාතුම්මහා- හුතීතො අයං පුරිසො, යද කාලං කරෙති, පඨවි පඨවිකායං අනුපෙති, අනුපගච්ඡති, ආපො ආපොකායං අනුපෙති අනුපගච්ඡති, තෙජෝ තෙජෝකායං අනුපෙති අනුපගච්ඡති, වායො වායොකායං අනුපෙති අනුපගච්ඡති, ආකාශං ඉන්ද්‍රියානි සංකම්මන්ති, ආසන්දිපඤ්ඤමා පුරිසො මහං ආදාය ගච්ඡන්ති, යච ආලාභනා පදානි පඤ්ඤායන්ති, කාපොතකාති අට්ඨිති ගච්ඡන්ති, හස්මන්තා ආහුතියො, දන්තපඤ්ඤායන්තිදං දනං නාම. තෙසං තුලජං මුහං විපපලාපො, යෙ කෙචි අභිකවාදං චදන්ති ඛාලෙ ච පණ්ණිනෙ ච කායස්ස හෙද උච්ඡිජ්ජන්ති විනස්සන්ති, හ හොන්ති පරමමරණා”ති.

ගගවිමුලකා නො හනෙත, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ ඛො හික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්ස ඵලං. දිට්ඨි උප්පජ්ජති : “නපථි දිත්තං, නපථි සිට්ඨං. -පෙ- කායස්ස හෙද උච්ඡිජ්ජන්ති, විභස්සන්ති, හ හොන්ති පරමමරණා”ති. වේදනාය සති -පෙ සඤ්ඤාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵලං. දිට්ඨි උප්පජ්ජති : “නපථි දිත්තං, නපථි සිට්ඨං. -පෙ- කායස්ස හෙද උච්ඡිජ්ජන්ති, විභස්සන්ති, හ හොන්ති පරමමරණා”ති.

තං කිං මඤ්ඤථ හික්ඛවෙ, රූපං භිච්චං වා අභිච්චං වාති ?

අභිච්චං හනෙත, -පෙ-

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං. දිට්ඨි උප්පජ්ජෙය්‍ය : “නපථි දිත්තං නපථි සිට්ඨං. -පෙ- කායස්ස හෙද උච්ඡිජ්ජන්ති, විභස්සන්ති, හ හොන්ති පරමමරණා”ති.

1. හස්සන්තා ආහුතියො - මජ්ඣං. ස්‍යා.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, ආර්යශ්‍රාවකතට මෙ සතැන්හි සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වේ ද, ඔහට දුකෙහි දු සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වෙයි . . . දුක්ඛතීරොධගාමීනීපටිපදයෙහි ද ඔහට සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වෙයි. මහණෙනි, මේ ආර්යශ්‍රාවක සෝනාපනත යැ, අපායෙහි නො හෙතසු යැ, හනිනියන යැ, සම්බෝධිය පරායණ කොට ඇත්තේ වේ ය යි කියනු ලැබේ යි.

3. 1. 5.

නත්ථි දිත්ත සූත්‍රය

210. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස දෙන ලද්දෙහි ඵල විපාක නැත. මහායාගයෙහි ඵල විපාක නැත. ප්‍රභේණක සන්කාරයෙහි ඵල විපාක නැත. කුශලාකුශලකර්මයන්ගේ ඵලයෙක් විපාකයෙක් නැත. මෙ ලොවෙක් නැත. පරලොවෙක් නැත. මවක් නැත. (මවට කළ උපකාරයෙන් ඵල විපාක නැත) පියෙක් නැත. පියාට කළ උපකාරයෙන් ඵල විපාක නැත) ඔපපාතික (මැරෙන උපදින) සත්ත්වයෝ නැත. යම් කෙනෙක් මෙලොවත් පරලොවත් තුමු මැනවින් දැන පසක් කොට ප්‍රකාශ කෙරෙත් නම් මනාව පිළිපත් මැනවින් ගිය (අනුලෝමප්‍රතිපද ප්‍රතිපත්ත එ බඳු) මහණ බමුණෝ ලොව නැත. මේ පූර්ව් තෙමේ වාතුර්මහාභූතයන්ගෙන් හටගත්තේ යැ. යම් කලෙක කල්‍යාණික කෙරේ නම් (එ කල්හි) පශ්චි ධාතුව පශ්චිධාතුව කරා යෙයි, පැමිණේ යි. ආපෝධාතුව ආපෝධාතුව කරා යෙයි, පැමිණේ යි, තේජෝධාතුව තේජෝ ධාතුව කරා යෙයි, පැමිණේ යි, වායෝධාතුව වායෝධාතුව කරා යෙයි, පැමිණේ. ඉදුරෝ අභසට පැනගනිත්. මිනී ඇඳ පස් වැනි කොට ඇති පුරුෂයෝ මළ ශිරුර ගෙන යෙත්. (ඉණාඉණ) පදයෝ යොහොන දක්වා පෙනෙත් ඇට පරෙව් පැහැවත් වේ. හෝමදුන්යෝ අළු කෙළෙවර කොට ඇත්තෝ ය. මේ දහය නම් අඤ්ඤායන් විසින් පනවන ලද්දකි. යම් කිසි කෙනෙක් ආස්තිකවාදය බෙණෙත් නම් එය ඔවුන්ගේ හිස් බොරු ප්‍රලාපයෙකි. බාලයෝත් පණ්ඩිතයෝත් කාබුත් මරණින් සිඳෙන්, වැනසෙත්, මරණින් මතු නො වෙතැ යි මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතිගහ. . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස 'දෙන ලද්දෙහි විපාක නැත. මහායාගයෙහි විපාක නැත. . . . කය බිඳීමෙන් සිඳෙන්, වැනසෙත්, මරණින් මතු නො වෙති යි මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදීයි. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඤ්ච ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස දෙන ලද්දෙහි විපාක නැත. මහායාගයෙහි විපාක නැත . . . කායභේදයෙන් සිඳෙන්, වැනසෙත්, මරණින් මතු නො වෙති 'යි මෙබදු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කීමැ 'යි හඬවු ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය ය

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට "දෙන ලද්දෙහි ඵල විපාක නැත. මහායාගයෙහි ඵල විපාක නැත. . . . කය බිඳීමෙන් සිඳෙන්, වැනසෙත්, මරණින් මතු නො වෙති" යි මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

හො හෙතං හනෙත.

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංකාර -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා
අනිව්චං වා ති ?

අනිව්චං හනෙත,

“යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ?

දුක්ඛං හනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය
ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය “නඤ්ඤිතං නඤ්ඤිතං සිට්ඨං -පෙ- කායඤ්ඤිතං
හෙද උච්ඡේදනති, විනස්සනති, න භොනති පරම්මරණං”ති ?

හො හෙතං හනෙත,

යමපිදං දිට්ඨං, සුතං, ඥාතං, විඤ්ඤාණං, පඤ්ඤං, පරිශෙසිතං,
අනුච්චිතිතං මනසා, තමපි නිව්චං වා අනිව්චං වාති ?

අනිව්චං හනෙත, -පෙ-

දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵචං දිට්ඨි
උපපජ්ජෙය්‍ය : “නඤ්ඤිතං, නඤ්ඤිතං සිට්ඨං, නඤ්ඤිතං, නඤ්ඤිතං
සුඛාදිදුක්ඛාදිතං කම්මානං ඵලං විපාකො, නඤ්ඤිතං අයං ලොකො, නඤ්ඤිතං
පරෙ ලොකො, නඤ්ඤිතං මාතා, නඤ්ඤිතං පිතා, නඤ්ඤිතං සහකා, ඔපපාතිකා,
නඤ්ඤිතං ලොකෙ සමණව්‍යාහරිණා සම්මතකා සම්මාපටිපත්තා යෙ
ඉමඤ්ඤිතං ලොකං පරඤ්ඤිතං ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකතා
පච්චේදනති, වාසුම්මහාසුම්මහා අයං පුරිසො. යද්ද කාලං කණ්ණි
පඨවි පඨවිකායං අනුපෙති අනුපගච්ඡති, ආපො ආපොකායං
අනුපෙති අනුපගච්ඡති, තෙජෝ තෙජෝකායං අනුපෙති අනුපගච්ඡති,
වායො වායොකායං අනුපෙති අනුපගච්ඡති, ආකාශං ඉන්ද්‍රියාති
සංකම්මනති, ආසන්දිපඤ්ඤාමා පුරිසා මහං ආදාය ගච්ඡති, යාච
ආශ්‍රාහනා පදනි පඤ්ඤායනති, කාපොතකාති අට්ඨති හවිනති,
හස්මනා ආනුඤ්ඤා, දග්ගුපඤ්ඤානම්දං දහං භාම. තෙසං තුච්ඡං
ඥාතං විලාපො, යෙ කෙච්ඡි අභිකම්මාදං විදනති, බාලෙ ච පණ්ණිනෙ ච
කායඤ්ඤිතං හෙද උච්ඡේදනති, විනස්සනති, න භොනති පරම්මරණංති ?

හො හෙතං හනෙත,

යනො ඛො භික්ඛවේ, අරියසංවිකල්ප ඉමෙසු ජස්‍ර ධාතෙසු කඛ්ඛා
පභිනා භොති, දුක්ඛෙ පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා භොති -පෙ- දුක්ඛ-
නිරෝධගාමිනියා පටිපදාය පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා භොති. අයං වුවච්ඡි
භික්ඛවේ, අරියසංවිකා තොතාපනො, අවිනිපාතධම්මො නියතො,
සමොධිපරායනොති.

වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද ? සුව හෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට “දෙන ලද්දෙහි විපාක නැත. මහායාගයෙහි විපාක නැත . . . කය බිඳීමෙන් සිද්ධත්, වැනසෙත්, මරණින් මතු නො වෙති”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ?

වහන්ස, තෙල නො වේ ම ය.

මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ සුඛනා රස විද්‍යා පහස්නා ලද්දේ දත්තා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් එයත් නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි.

වහන්ස, අනිත්‍ය ය. . . .

දුක් නම් වෙනස්වන සුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට දෙන ලද්දෙහි එල විපාක නැත. මහායාගයෙහි එල විපාක නැත. ප්‍රභේණකයක්කාරයෙහි එල විපාක නැත කුශලාකුශල කර්මයන්ගේ එලයෙක් විපාකයෙක් නැත. ටෙලොවෙක් නැත. පරලෙ වෙක් නැත. මවක් නැත. පියෙක් නැත. ඔපපාතික සත්ත්වයෝ නැත. යම් කෙනෙක් මෙලොවත් පරලොවත් තුමු මැනැවින් දැන පසක් කොට පවසත් නම් මනාව පිළිපත් මැනැවින් ගිය එබඳු මහණ බමුණෝ ලොව නැත. මේ පුරිස් තෙමේ සතර මහාභූතයන්ගෙන් හටගත්තේ ය. යම් කලෙක කල්‍රිය කෙළේ නම් (එ කල්හි) පඨව්‍යාකුට පඨව්‍යාකුට කරා යෙයි, පැමිණේ. ආපොධාකුට ආපොධාකුට කරා යෙයි. පැමිණේ. තෙජොධාකුට තේජොධාකුට කරා යෙයි, පැමිණේ. වායොධාකුට වායොධාකුට කරා යෙයි. පැමිණේ. ඉදුරෝ අහසට පැන ගනිත්. මිනි ඇද පස්වැනි කොට ඇති පුරුෂයෝ මළසිරුර ගෙන යෙත්. (ගුණාගුණ) පදයෝ සොහොන දක්වා පෙනෙත්. ඇට පරෙව්පැහැ වත් වේ. හොටයෝ අළු කෙළවර කොට ඇත්තාහ. මේ දහය නම් මෝඩයන් විසින් පනවන ලද්දක. යම් කිසි කෙනෙක් ආස්තික වාදය බෙණෙත් නම් එය ඔවුන්ගේ හිස් නන්දෙබවිල්ලෙකි. බාලයෝත් පස්විතයෝත් කය බිඳීමෙන් සිද්ධත් වැනසෙත්, මරණින් මතු නො වෙති”යි මෙ බඳු දිවෙක් උපදනේ ද ?

වහන්ස, තෙල නො වේ ම ය.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ සතැන්හි අරිසවුහුගේ සැකය ප්‍රතිණ වූයේ නම් දුකෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රතිණ වූයේ වෙයි . . . දුක නැවැත්මට පමුණුවන පිළිවනෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රතිණ වූයේ වේ. මහණෙනි, අපායෙහි නො වැටෙනසුලු නියත වූ සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇති මේ අරිසවු තෙමේ යෝනාපන්න ය යි කියනු ලැබේ යි.

3. 1. 6.

කරතො සුත්තං

211. සංවජ්ඣං :

කිංකරිති ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිස්ස ඵවං. දිට්ඨි උප්පජ්ජති : “කරතො කාරයතො¹ ජිහ්වතො ඡේදපයතො² පච්චතො පාචයතො³ තොවතො⁴ තොවාපයතො කිලමතො⁵ කිලමා-පයතො ඵජ්ජතො ඵජ්ජපයතො⁶ පාණමතිපාතයතො⁷ අදින්නං අදියතො සතිං ජිහ්වතො නිලොපං ගරතො ඵකාගාරිකං කාරෙතො පරිපජෙතිට්ඨතො. පරදුරං ගච්ඡතො මුසා ගණතො කරතො හ කරිගති පාපං,⁸ බුරපරියනෙතන වේපි වකෙතන යො ඉමිස්සා පථවියා පාණං ඵකමංසබ්බං ඵකමංසපුඤ්ඤං කාරෙය්, නත්ති තතො නිදනං පාපං. නත්ති පාපස්ස අගමො, දකඛිණ්ඤොපි ගඛ්ඨාය තීරං⁹ ගච්ඡෙය් ගතනො ගතනො කාතනො ජිහ්වනො ඡේදපෙනො පච්චෙනො, පාචෙනො නත්ති තතො නිදනං පාපං නත්ති පාපස්ස අගමො, උත්තරඤ්ඤොපි ගඛ්ඨාය තීරං¹⁰ ගච්ඡෙය් දදනො දපෙනො යජනො යාජෙනො,¹¹ නත්ති තතො නිදනං පුඤ්ඤං නත්ති පුඤ්ඤස්ස අගමො, දනෙන දමෙන සංයමෙන සම්මවිජ්ජෙතී¹² නත්ති පුඤ්ඤං නත්ති පුඤ්ඤස්ස අගමො”ති.

හගවමමුලකා නො ගනෙත, ධම්මා -පෙ-

“රූපං ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිස්ස ඵවං. දිට්ඨි උප්පජ්ජති, “කරතො කාරයතො -පෙ- දනෙන දමෙන සංයමෙන සම්මවිජ්ජෙතී¹³ නත්ති පුඤ්ඤං නත්ති පුඤ්ඤස්ස අගමො,”ති. වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණං සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵවං. දිට්ඨි උප්පජ්ජති : “කරතො කාරයතො -පෙ- සම්මවිජ්ජෙතී නත්ති පුඤ්ඤං නත්ති පුඤ්ඤස්ස අගමො”ති.

“තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති ?

අනිව්චං ගනෙත -පෙ-

අපි නු තං අනුපාදය ඵවං. දිට්ඨි උප්පජ්ජෙය්, කරතො කාරයතො -පෙ- නත්ති පුඤ්ඤං නත්ති පුඤ්ඤස්ස අගමො”ති.

1. කාරෙතො කාරයතො - මජ්ඣං.
2. ච්ඡිදතො ච්ඡිදපයතො තං සතිතං. PTS.
3. පච්චයතො - මජ්ඣං.
4. තොවයතො - සිමු.
5. කිලමයතො - සිමු.
6. බකිතො බකිපයතො - සිමු.
7. කරතො හ කරිගාතිපාපං සිමු, 1-2.
කාරෙතො හකම්මති පාපං මජ්ඣං.
8. ගඛ්ඨාතීරං - සි 1.
9. යජාපෙනො - මජ්ඣං, සා.
10. සම්මවිජ්ජෙතී - සිමු.

3. 1. 6.

කරතො සුත්‍රය

311. යැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් නිසා කුමකට පිවිස මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදීද ? (එනම් :) තමා ම කරන්නනුට මෙරමා ලවා කරවන්නනුට අනුන්ගේ අත්පා ආදිය සිදිනනුට සිදුවන්නනුට දඩුමුඟුරු ආදියෙන් පෙළන්නනුට පෙළවන්නනුට මෙරමා කවන්නනුට කවවන්නනුට අනුන් වෙහෙසන්නනුට මෙරමා ලවා වෙහෙස කරවන්නනුට අනුන් කම්පිත කරන්නනුට කම්පිත කරවන්නනුට පරපණ නස්නනුට නස්වන්නනුට නොදුන් දැ ගන්නනුට ගන්වන්නනුට ගෙවල් බිඳින්නනුට බිදුවන්නනුට මහාවිලොප (සියල්ල පැහැර ගැනීම) කරන්නනුට එක්ගෙයක් වටා සිට බඩු පැහැර ගන්නනුට මහ රැක සිට යනෙකුටත් බඩු පැහැර ගන්නනුට පරමුත් කරා යන්නනුට මුසා බණන්නනුට (පවක් කරම් යන හැඟීමෙන්) කරන්නනුට පවා පවක් නො කෙරේ. (පවෙක් නැත.) ඉදින් යමෙක් කර වැනි නිම්වළලු ඇති නොහොත් කරමුවහත් වැනි කෙළවර ඇති සකෙකින් මේ පොළවෙහි ප්‍රාණින් එක්මස් රැසක් එක්මස් පිඩක් කරන්නේ නම් ඒ හේතූයෙන් වන පවෙක් නැත, පවෙහි ඊමෙක් නැති. ඉදින් නසමින් නස්වමින් සිදිමින් සිදුවමින් පෙළමින් පෙළවමින් දකුණු ගංඉවුරට ද යන්නේ නම් ඒ හේතූයෙන් පවෙක් නැත. පවෙහි ඊමෙක් නැති. ඉදින් දෙමින් දෙවමින් යාග කරමින් කරවමින් උතුරුගංතෙරට ද යන්නේ නම් ඒ හේතූයෙන් පිනෙක් නැත, පිනෙහි ඊමෙක් නැති. දනයෙන් ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන් ශීලසංයමයෙන් සත්‍යවචනයෙන් පිනෙක් නැත. පිනෙහි ඊමෙක් නැති''යි කියා යි.

වහන්ස, අපගේ දහම්හු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස කරන්නනුට කරවන්නනුට . . . දනයෙන් ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන් ශීලසංයමයෙන් සත්‍යවචනයෙන් පිනෙක් නැත. පිනෙහි ඊමෙක් නැති''යි මෙ බඳු දිට්‍රයෙක් උපදියි, වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස කරන්නනුට කරවන්නනුට . . . සත්‍ය වචනයෙන් පිනෙක් නැත පිනෙහි ඊමෙක් නැති''යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කීමැ''යි හඟිමු ද, රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ. . . .

එය නොඇසුරු කොට ''කරන්නනුට කරවන්නනුට . . . පිනෙක් නැත. පිනෙහි ඊමෙක් නැතැ''යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

හෝ හෙයින් හනෙත,

වෙදනා -පෙ- සකුසු -පෙ- සකුසු -පෙ- විකුසුණ -පෙ-
යවිදං දිවං සුතං මුතං විකුසුණං පතං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං
මහසා තවෙති තිවං වා අභිවං වා”ති?

අභිවං හනෙත -පෙ-

යං පතානිවං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය
ඵලං දිවං උපාපජ්ජායා: “කරතො කරයතො ජිනුතො
ජෙද්දපයතො පවිතො පාවයතො සොවතො සොවයතො කිලුමාපයතො
ඵනුතො ඵනුපයතො පාණමභිපාතයතො අදින්නා
අදිගතො ඝනිං ජිනුතො නිලොපං හරතො ඵකාභාරිකං කරෙතො
පරිපජෙති තිවංතො පරදරං ගවජතො මුතා හණතො කරතො
ත කරියති පාපං, බුරපරියනෙතන වෙපි වකෙකත යො ඉමිසො පථවියා
පාණ ඵකමංසබලං ඵකමංසපුඤ්ජං කරෙය්‍ය නත්ති තතො නිදහං
පාපං නත්ති පාපස්ස ආගමො, දකුණිණියොපි ගඛාය නිරං
ගවෙජ්ජය හනනො භාතනො ජිනුතො ජෙද්දපෙනො පවනො
පාවෙනො නත්ති තතො නිදහං පාපං, නත්ති පාපස්ස ආගමො.
උත්තරසොපි ගඛාය නිරං ගවෙජ්ජය දදනො දපෙනො
යජනො යාජෙනො. නත්ති තතො නිදහං පුඤ්ඤං නත්ති
පුඤ්ඤස්ස ආගමො, දුතෙත දමෙත සංගමෙත සච්චරෙත නත්ති
පුඤ්ඤං නත්ති පුඤ්ඤස්ස ආගමො”ති?

හෝ හෙයින් හනෙත,

යතො ඛො කිකඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමෙසු ඡසු ථානෙසු කඛා
පභිනා හොති, දුක්ඛෙපිස්ස කඛා පභිනා හොති, දුක්ඛසමුදයෙපිස්ස
කඛා පභිනා හොති දුක්ඛනිරෝධෙපිස්ස කඛා පභිනා හොති. දුක්ඛ-
නිරෝධගාමිත්වය පටිපදායෙපිස්ස කඛා පභිනා හොති. අයං වුච්චති
භිකුඛවෙ, අරියසාවකො සොතාපනො අවිනිපාතධම්මො නියතො
සබ්බොධිපරයනොති.

3. 1. 7.

හෙතු සුත්තං

212. සංවජ්ජියං :

කිසම් නු ඛො භිකුඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිස්ස ඵලං
දිවං උපාපජ්ජති? “නත්ති හෙතු නත්ති පච්චයො සත්තානං සඛිකිලෙසාය,
අහෙතු අපාච්චයා සත්තා සඛිකිලියනති, නත්ති හෙතු නත්ති පච්චයො
සත්තානං විසුඤ්ඤා, අහෙතු අපාච්චයා සත්තා විසුඤ්ඤති, නත්ති
බලං නත්ති විරියං¹ නත්ති පුරිසථාමො, නත්ති පුරිසපරික්ඛාමො, සබ්බෙ
සත්තා සබ්බෙ පාණං සබ්බෙ භූතා සබ්බෙ ජිවං අවියා අබලා
අවිරියා,² නිසභි සඛිකභිගාචපරිනතා ඡසෙවගාභිජාතිසු සුඛදුක්ඛං
පටිසංවේදෙන්නති”ති?

හගච්චමුලකා හෝ හනෙත, ධම්මං -පෙ-

1. විරියං - මජ්ඣං.
2. අවිරියා - මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

වේදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය . . . මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ සුඛිනා රස විඤ්ඤා පහස්නා ලද්දේ දන්තා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතීන් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් හෙ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ . . .

යමෙක් දැනිත්‍ය නම් දුක් නම් වේනස් වනසුලු නම් එය නොඇසුරු කොට කරන්නහුට කරවන්නහුට සිදින්නහුට සිදුවන්නහුට පෙළන්නහුට පෙළවන්නහුට මෙරමා තවත්තහුට තවවන්නහුට ක්ලාන්ත වන්නහුට ක්ලාන්ත කරවන්නහුට කම්පිත කරන්නහුට කම්පිත කරවන්නහුට පරපණ නසන්නහුට නස්වන්නහුට නුදුන් දේ ගන්නහුට ගන්වන්නහුට ගෘහස්තයා සිදින්නහුට ගම් පහරන්නහුට එක්ගෙයක් පහරන්නහුට මං පැහැරීමෙහි යෙදී සිටින්නහුට පරමුත් කරා යන්නහුට මුසා බණන්නහුට (පවක් කරම් හැඟීමෙන්) කරන්නහුට පවෙක් නො කෙරෙයි. (පවෙක් නැත). ඉදින් යමෙක් කරවැනි නීම්වළලු ඇති නොහොත් කරමුවහත් වැනි කෙළවර ඇති සකෙකින් මේ පොළොවෙහි ප්‍රාණින් එක්මස් රැසක් එක්මස් පිඩක් කරන්නේ නම් ඒ හේතුවෙන් පවෙක් නැත. පවෙහි ඊමෙක් නැති. ඉදින් නසමින් නස්වමින් සිදිමින් සිදුවමින් පෙළමින් පෙළවමින් දකුණු ගංතෙරට ද යන්නේ නම් එ හේතුවෙන් පවෙක් නැත. පවෙහි ඊමෙක් නැති. ඉදින් දෙමින් දෙවමින් යාග කරමින් කරවමින් උතුරු ගං තෙරට ද යන්නේ නම් ඒ හේතුවෙන් පිනෙක් නැත. පිනෙහි ඊමෙක් නැති. දනගෙන් ඉන්ද්‍රියදමනයෙන් ශීලසංයමයෙන් සත්‍යවචනයෙන් පිනෙක් නැත. පිනෙහි ඊමෙක් නැතැ"යි මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපද්දේ ද ? යි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ සතැන්හි ආයාච්ඡාවකගේ සැකය ප්‍රභීණ වූයේ නම් දුකෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රභීණ වූයේ වෙයි, දුක්භටගැන්මෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රභීණ වූයේ වෙයි, දුක්තැවැත්මෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රභීණ වූයේ වෙයි, දුක්තැවැත්මට යන පිළිවෙතෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රභීණ වූයේ වේ. මහණෙනි මේ ආයාච්ඡාවක සෝවාසනා යැ, අපායෙහි නො වැටෙන සහැවි යැ, ගතිනියත යැ සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇතැයි කියනු ලැබේ යි.

3. 1. 7.

හේතු සූත්‍රය

212. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස "සත්ත්වයන්ගේ කෙලෙසීමට හේතුවෙක් නැත. ප්‍රත්‍යයෙක් නැති. හේතු රහිත ව ප්‍රත්‍යය රහිත ව සත්ත්වයෝ කෙලෙසෙත්. සත්ත්වයන්ගේ විභූද්ධියට හේතුවෙක් නැත, ප්‍රත්‍යයෙක් නැති. හේතු රහිත ව ප්‍රත්‍යය රහිත ව සත්ත්වයෝ විභූද්ධි වෙත්. (තමා සුවපත් කරනුවට) බලයෙක් නැත, වියාරියෙක් නැත, පුරුෂ ශක්තියෙක් නැත, පුරුෂ පරාක්‍රමයෙක් නැති. සියලු සත්ත්වයෝ සියලු ප්‍රාණිහු සියලු භූතයෝ සියලු ජීවයෝ වශයෙනි නො පවත්නාහු බල නැත්තාහු වියාරි රහිත වූවාහු නියත වශයෙන් සංක්‍රමණ වශයෙන් හා ස්වභාව වශයෙන් නත්වැදූරුම් බවට පැමිණියාහු සවැදූරුම් (කෘෂ්ණ නිලාදී) අභිජාතීන්හි ම සුවිදුක් විඳිති"යි මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . .

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නත්ති හෙතු නත්ති පච්චයො සත්තානං සංඛික්ඛේයාය -පෙ- ඡ්ඤෝවාහිජාතිසු සුඛදුක්ඛං පටිසංවෙදෙනති”ති. වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සංඛාරොසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණං සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නත්ති හෙතු නත්ති පච්චයො සත්තානං සංඛික්ඛේයාය -පෙ- ඡ්ඤෝවාහිජාතිසු සුඛදුක්ඛං පටිසංවෙදෙනති”ති.

තං කීං මඤ්ඤාප භික්ඛවෙ, රූපං නිවං වා අනිවං වාති?

අනිවං හනෙත, -පෙ-

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “නත්ති හෙතු නත්ති පච්චයො සත්තානං සංඛික්ඛේයාය -පෙ- ඡ්ඤෝවාහිජාතිසු සුඛදුක්ඛං පටිසංවෙදෙනති”ති.

තො හෙතං හනෙත,

“වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- “යට්ඨිදං දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤාතං පත්තං පරිගෙසිතං අනුච්චිතං මනසා, තථෙති නිවං වා අනිවං වා”ති?

අනිවං හනෙත -පෙ-

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය? “නත්ති හෙතු නත්ති පච්චයො සත්තානං සංඛික්ඛේයාය, අහෙතු අපච්චයා සත්තා සංඛික්ඛිස්සන්ති, නත්ති හෙතු නත්ති පච්චයො සත්තානං විසුද්ධියා, අහෙතු අපච්චයා සත්තා විසුද්ධිකන්ති, නත්ති බලං නත්ති විරියං නත්ති පුරිසථාමො නත්ති පුරිස-පරක්කමො, සබ්බෙ සත්තා සබ්බෙ පාණ්‍යං සබ්බෙ භූතා සබ්බෙ ජීවා අවසං අබලා අවිරියා, නිගතිසංඛිතභාවපරිනතා ඡ්ඤෝවාහිජාතිසු සුඛදුක්ඛං පටිසංවෙදෙනති”ති?

තො හෙතං හනෙත.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමෙසු ඡ්ඤ ථානෙසු කඛ්ඛා පභිනා හොති, දුක්ඛධර්මස්ස කඛ්ඛා පභිනා හොති -පෙ- දුක්ඛනිරෝධ-ශාමිනියා පටිපද්ධර්මස්ස කඛ්ඛා පභිනා හොති. අයං වුට්ඨති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොනාපනෙතා අවිනිපාතධම්මො නියතො සමොධි-පරායනොති.

3. 1. 8.

මහාදිට්ඨි සුත්තං

218. සාවජ්ජියං :

කීසම් නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කීං උපාදය කීං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති? සත්තමෙ කායා අකථා අකථවිතා අනිමිතා, අනිමිතා¹ වඤ්ඤා කුට්ඨා එසිකථාසිට්ඨිතා, තෙ හ ඉඤ්ජනති හ විපරිනමනති හ අඤ්ඤාමඤ්ඤා බ්‍යාබ්‍යාධොනති, නාලං අඤ්ඤාමඤ්ඤාස්ස සුඛාය වා දුක්ඛාය වා, සුඛදුක්ඛාය වා :

1. “අනිමිතවිධා” - ස්‍යා. “අනිමිතබ්බා තිපිපාඨො” සං. අ :

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය අසුරු කොට රූපයට පිවිස “සත්ත්වයන් ගේ කෙලෙසීමට හේතුවෙක් නැත. ප්‍රත්‍යයෙක් නැති . . . සවැදුරුම් අභිජාතීන්හි ම සුවදුක් විඳිති”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදියි, වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා අසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස “සත්ත්වයන්ගේ කෙලෙසීමට හේතුවෙක් නැත, ප්‍රත්‍යයෙක් නැත. . . . සවැදුරුම් අභිජාතීන්හි ම සුවදුක් විඳිති”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ “කිමැ”යි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ . . .

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසුරු කොට සත්ත්වයන්ගේ කෙලෙසීමට “හේතුවෙක් නැත, ප්‍රත්‍යයෙක් නැත. . . . ණධ භිජාතීන්හි ම සුවදුක් විඳිති”යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?”

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා . . . මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ සුඛානුරූප රස විඤ්ඤා පහස්නා ලද්දේ දන්තා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතීන් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් හෙ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ . . .

යමෙක් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට සත්ත්වයන්ගේ කෙලෙසීමට හේතුවෙක් නැත, ප්‍රත්‍යයෙක් නැති. හේතු රහිත ව, ප්‍රත්‍යය රහිත ව සත්ත්වයෝ කෙලෙසෙති. සත්ත්වයන්ගේ විභූද්ධියට හේතුවෙක් නැත, ප්‍රත්‍යයෙක් නැති, හේතුරහිත ව ප්‍රත්‍යය රහිත ව සත්ත්වයෝ විභූද්ධ වෙත්. බලයෙක් නැත, වියඛ්‍යයෙක් නැත, පුරුෂශක්තියෙක් නැත, පුරුෂපරාක්‍රමයෙක් නැති. සියලු සත්ත්වයෝ සියලු ප්‍රාණිහු සියලු භූතයෝ සියලු ජීවයෝ වශයෙනි නො පවත්නාහු බලරහිත වූවාහු වියඛ්‍ය නැත්තාහු නියත වශයෙන් සංක්‍රමණ වශයෙන් හා ස්වභාව වශයෙන් තත්වවැදුරුම් බවට පැමිණියාහු ණධභිජාතීන්හි ම සුවදුක් විඳිති”යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ සත්‍යාන්ති අරිසවුහුගේ සැකය ප්‍රභිණ වූයේ වේ නම් දුක්බ යෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රභිණ වූයේ වෙයි . . . දුක්බනිරෝධගාමිනීපටිපදයෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රභිණ වූයේ වේ. මහණෙනි, අපායෙහි නො වැටෙනසුලු නියත වූ සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇති මේ අරිසවු තෙමේ සෝභාසන්න යි කියනු ලැබේ යි.

3. 1. 8.

මහාදිට්ඨි සූත්‍රය

213. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් නිසා මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? කිසිවකු විසින් නො කරන ලද, නො කළ විධාන ඇති, ඉදු බෙලෙනුදු නො මැවුණු, අන් කිසි ලෙසෙකිනිදු නො මවන ලද, වඳ වූ (කිසිවක් නො උපදවන), පරිවත කුටයක් සේ ස්ථිර (පරිනාම රහිත) ඉන්ද්‍රකීලයක් සෙයින් නො සැලී සිටුනා, මේ සත්කාය (සමුහ) කෙනෙක් වෙති. ඔහු නො සැලෙති, නො පෙරළෙති, උනුනට බාධක නො වෙති, උනුනට සුව පිණිස හෝ දුක් පිණිස හෝ සුව දුක් දෙක ම පිණිස හෝ නො වෙත්.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කතමේ සත්ත : පඨවිකායො ආපොකායො තෙජෝකායො වායොකායො සුඛෙ දුක්ඛෙ ජීවේ. සතතිමේ කායො අකටා අකට්ඨිමා අතිමමතා අතිමානා ව්‍යාධිං කුට්ඨං ඵසිකට්ඨාසුට්ඨිතා, තෙ න ඉඤ්ජනති න විපරිනමනති න අඤ්ඤමඤ්ඤං බ්‍යාඛාධෙතති* නාලං අඤ්ඤමඤ්ඤං සුඛාය වා දුක්ඛාය වා සුඛදුක්ඛාය වා. යො‘පි තිණ්ණෙන සජ්ඣෙත සිතං ජිජුති න කොචි කඤ්චි ජීවිතා වොරොපෙති, සත්තත්තං තෙව කායානමනනරොත සත්ථං විවරමනුපවිසති.

වුද්දස ඛො පන ඉමාති යොතිපප්ඵ්ඛසත්තසභංගානි සට්ඨි ව සතානි ජ ව සතානි පඤ්ච ව කම්මුතො සතානි ව පඤ්ච ව කම්මානි, තිණ්ණි ව කම්මානි, කමෙව ව අභික්කමෙව ව ආට්ඨිපට්ඨපද ආට්ඨිනතරකපා ජලතිජාතියො අට්ඨ පුරිසගුමියො ඵකුනපඤ්ඤස ආජිවසතෙ ඵකුන-පඤ්ඤස පරිබ්බාජකසතෙ ඵකුනපඤ්ඤස නාගාවාසසතෙ* විශෙ ඉඤ්ජයසතෙ තිංසෙ නිරයසතෙ ජතතිංස රජොධාතුයො සත්ත සඤ්ඤිගඛො සත්ත අසඤ්ඤිගඛො සත්තනිගණ්ණිගඛො සත්ත දිබ්බො සත්ත මානුසො සත්ත පිඨොවා* සත්ත සරා සත්ත පට්ඨිමා* සත්ත ව පට්ඨිමසතානි සත්ත පපානා සත්ත ව පපාතසතානි සත්ත සුපිනා සත්ත ව සුපිනසතානි වුලාසිති මහාකප්පනො* සත්තසභංගානි යාති* බාලෙ ව පණ්ණිතෙ ව සකිංවිත්වා සංසරිත්වා දුක්ඛස්සත්තං කරිස්සන්ති.

තත්ථ නන්ති : “ඉමිනාභං සිලෙන වා චතෙන වා තපෙන වා බ්‍රහ්මචරියෙන වා අපරිපක්කං වා කම්මං පරිපාචෙස්සාමි පරිපක්කං වා කම්මං පුස්ස පුස්ස බ්‍යන්තිකරිස්සාමි”ති හෙවං නන්ති දෙණ්ණිතෙ සුඛදුක්ඛෙ. පරිත්තකකටෙ ‘සංසාරෙ. නන්ති භාගනවිධිතෙ. නන්ති උක්කාංසාවිකංසෙ. සෙය්‍යථාපි නාම සුත්තගුලෙ ඛින්නෙ නිබ්බේදීය-මානමෙව පලෙති, ඵවිමෙව බාලෙ ව පණ්ණිතෙ ව නිබ්බේදීයමානා සුඛදුක්ඛං පලෙන්නීති.

භගවංමුලකා නො භන්තො, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිස්ස ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “සතතිමෙ කායො අකටා අකට්ඨිමා -පෙ- සුඛදුක්ඛං පලෙන්නී”ති. වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “සතතිමෙ කායො අකටා අකට්ඨිමා -පෙ- සුඛදුක්ඛං පලෙන්නී”ති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවං වා අනිවං වාති ?

අනිවං භන්තො, -පෙ-

1. “බ්‍යාධෙතති” - ස්‍යා.
2. “නාගවාසසතෙ” - මජ්ඣං. ස්‍යා.
3. පෙසාවා - සිමු, මජ්ඣං.
4. පට්ඨිමා - මජ්ඣං, ස්‍යා.
පට්ඨිමා - සිමු. සි 1. පට්ඨිමා - දීඝනිකාය
5. “මහාකප්පනො” - ස්‍යා, මජ්ඣං.
6. “යාති” උභයං - සි 1, 2.
7. “කතෙ” = ස්‍යා, මජ්ඣං.

කවර සතෙකු යත් : පඨවිකාය, ආපේකාය, තේජෝකාය, වායෝකාය, සුඛ, දුක්ඛ භා සන්වන ජීව යන යන යි. මේ සප්තකායයෝ නො කරන ලදහ, නො කළ විධාන ඇතියහ. නො මැවුණහ නො මවන ලදහ, පර්වත කුටයක් සෙයින් සිටියහ, ඉන්ද්‍රජීලයක් සෙයින් නිරව සිටුනාහ. උහු තුමු නො සැලෙති, නොම පෙරළෙති, ඔවුනොවුන් නො පෙළෙති, උනුනට සුව පිණිය වේවයි දුක් පිණිය වේවයි සුව-දුක් පිණිය වේව යි නො ද පොහොසත් වෙත්. යමෙක් තියුණු සැනින් (යමකුගේ) හිය සිදුනේ නමුදු කිසිවෙක් කිසිවකු දිවියෙන් තොර නො කරයි. වැළිදු සප්තකාය අතරින් සැක විවරයට වැදගති.

මේ ප්‍රමුඛ යෝනි තුළ සිය දහසෙක් වෙයි, අන්‍ය වූද යෝනි සදහසෙක්ද සසියෙක්ද වේ. කර්ම පත්තිසයෙක් ද (අත්සැටියකින්) කර්මපසෙක් ද (කාය-වාග් නම් වූ) පූර්ණ කර්ම ද (මනාකර්ම නම් වූ) අර්ධකර්ම ද වේ. ප්‍රතිපත් දෙසැටෙකු, අතුරුකප් දෙසැටෙකු, (කණ්ණාභිජාති ආදී) අභිජාති සයෙකු, (මන්දභූමි ආදී) පුරුෂ භූමි අටෙකු, ආජීව්‍යාත්ති ඵකුන්පතස් සියයෙකු, පිරිවැජි පැවිදි ඵකුන්පතස් සියයෙකු, නාමවුලු ඵකුන්පතස් සියයෙකු, ඉන්ද්‍රියයෝ ඵක්සිය විස්සෙකු, නිරය ඵක්සිය තිසෙකු, රජොධාතු සතිසෙකු, සංඥගර්භ සතෙකු, අසංඥගර්භ සතෙකු, නිර්ග්‍රන්ථගර්භ සතෙකු, දෙවගර්භ සතෙකු, මනුෂ්‍යගර්භ සතෙකු, පිසාවජාති සතෙකු මහවිල් සතෙකු, මහගුට සතෙකු, කුඩාගුට සත්තිසයෙකු, ප්‍රපාත සතෙකු, කුඩා ප්‍රපාත සත්තිසයෙකු, මහසිහින සතෙකු, කුඩා සිහින සත්තිසයෙකු, බාලයෝ ද පණ්ඩිතයෝ ද (සසර) දුටු හැවිද දුක් කෙළවර කෙරෙත් නම් ඵබ්දු කල්ප සුවාසු ලක්ෂයෙකි.

ඵහි " මම මේ ශීලයෙන් හෝ චුතයෙන් හෝ තපසින් හෝ බලියරින් හෝ නො මුහුකළ කර්මය මුහුකුරු වන්නෙමි යි කියා හෝ මුහුකළ කර්මය වීද වීද කෙළවර කරන්නෙමි යි කියා හෝ මෙසේ කළයුත්තෙක් නැති. ද්‍රෝණයෙන් මැන ප්‍රමාණ කරන ලද සෙයින් සුව දුක් (කියන ලද කාලය තුළ) කෙළවර කරන ලද වෙයි. සසර පිරිහීමෙන් වැඩීමෙන් නැත, නැගීමෙන් බැසීමෙන් නැති. යම් සේ දමා ලු හු වටෙක් ලිහෙමින් දිග ඇති පමණක් ම සේ ද, ඵසෙයින් ම බාලයෝ ද පණ්ඩිතයෝ ද (කාල වශයෙන් යෙමින්) සුවදුක් විදුනාහ" යි. (මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ?)

වහන්ස, අපගේ දහම්හු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇතියහ. . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස නොකළ නොකරන ලද නොකළ විධාන ඇති මේ සප්තකායයෝ වෙති . . . සුවදුක් විදුනාහ" යි. මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදියි. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස නොකළ, නොකළ විධාන ඇති මේ සත් කයෙක් වෙයි . . . සුවදුක් විදුනාහ" යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කීමැයි හඟිවූ ද, රූපය නිත්‍ය ද හෝ අනිත්‍ය ද හෝ යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ. . . .

යං පනාතිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු නං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපාපේය්‍යා : “සත්තීමෙ කායා අකථා අකථවිධා අනිමිතා අනිමිතා වඤ්ඤා කුට්ඨා ඵසිකථාසිට්ඨිතා, තෙ න ඉඤ්ඤානී, න විපරිනමනනී, න අඤ්ඤමඤ්ඤං බ්‍යාබාධෙනනී, නාලං අඤ්ඤමඤ්ඤාය සුඛාය වා දුක්ඛාය වා සුඛදුක්ඛාය වා, කතමෙ සත්ත : පඨවිකායො අපොකායො තෙජෝකායො වායොකායො සුඛෙ දුක්ඛෙ ජීවෙ. සත්තීමෙ කායා අකථා අකථවිධා අනිමිතා අනිමිතා වඤ්ඤා කුට්ඨා ඵසිකථාසිට්ඨිතා, තෙ න ඉඤ්ඤානී, න විපරිනමනනී, න අඤ්ඤමඤ්ඤං බ්‍යාබාධෙනනී, නාලං අඤ්ඤමඤ්ඤාය සුඛාය වා දුක්ඛාය වා සුඛදුක්ඛාය වා. යොපි තිණේන සත්තං සිසං ජිනදී, න කොපි කඤ්ච ජිවිතා වොරොපෙනී, සත්තත්තං තෙව කායාන-මනනරෙන සත්ථං විවරමනුපවිසති.

වුද්දත ඛො පනිමාති යොතිපඤ්ඤාසත්තසහස්සාති සට්ඨි ව සතාති ඡ ව සතාති පඤ්ඤ ව කමමුනො සතාති පඤ්ඤ ව කමමාති තිණී ව කමමාති කමෙව ව අභිකමෙව ව, ආට්ඨිපටිපද ආට්ඨිනතරකපපා ඡලතිජාතියො. අට්ඨපුරිසභූමියො, ඵකුනපඤ්ඤාය අජවසන, පරිබ්බාජකසතෙ, ඵකුනපඤ්ඤාය නාගාචාසසතෙ, විසෙ ඉන්ද්‍රිය සතෙ, තිංසෙ නිරයසතෙ, ඡතනිංස රජොධාතුයො, සත්තසඤ්ඤාභිකා, සත්ත අසඤ්ඤාභිකා, සත්ත නිගණ්ඨිභිකා, සත්ත දිබ්බා, සත්ත මානුසා, සත්ත පිසාචා, සත්ත සරා, සත්ත පට්ඨිමා, සත්ත ව පට්ඨිසතාති, සත්ත පපාතා, සත්ත ව පපාතසතාති සත්ත සුපිනා, සත්ත ව සුපින-සතාති වුල්ලාසිතී මහාකප්පනො සත්තසහස්සාති. යාති බාලෙ ව පණ්ඨිතෙ ව සත්තවිනිඨා දුක්ඛස්සාතං කරිස්සානනී. තත්ථ නත්ති : “ඉමිනාහං සිලෙන වා වතෙන වා තපෙන වා බ්‍රහ්මචරියෙන වා අපරිපක්කං වා කමිං. පරිපාචෙස්සාමි, පරිපක්කං වා කමිං. ඵස්ස ඵස්ස බ්‍යානනීකරිස්සාමි”ති. හෙවං නත්ති : දොණ්ඨිකෙ සුඛදුක්ඛ පරියන්තකථෙ සංසාරෙ නත්ති භාග්‍යවසිත්තෙ නත්ති උක්කංසාවකංසෙ, සෙය්‍යථා‘පි නාම සුත්තගුලෙ විතෙත නිබ්බන්ධිමානමෙව පලෙතී, ඵවිමෙව බාලෙ ව පණ්ඨිතෙ ව නිබ්බන්ධිමානා සුඛදුක්ඛං පලෙතී”ති.

හො හෙතං හතෙත,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- යමපිදං දිට්ඨං සුත්තං මුත්තං විඤ්ඤාතං පත්තං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං මනසා, නමපි නිච්චං වා අනිච්චං වාතී?

අනිච්චං හතෙත -පෙ-.

දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු නං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපාපේය්‍යා : “සත්තීමෙ කායා අකථා අකථවිධා අනිමිතා අනිමිතා වඤ්ඤා කුට්ඨා ඵසිකථාසිට්ඨිතා, තෙ න ඉඤ්ඤානී, න විපරිනමනනී, න අඤ්ඤමඤ්ඤං බ්‍යාබාධෙනනී, නාලං අඤ්ඤමඤ්ඤාය සුඛාය වා දුක්ඛාය වා සුඛදුක්ඛාය වා, කතමෙ සත්ත : පඨවිකායො අපොකායො තෙජෝකායො වායොකායො සුඛෙ දුක්ඛෙ ජීවෙ. සත්තීමෙ කායා අකථා අකථවිධා අනිමිතා අනිමිතා වඤ්ඤා කුට්ඨා ඵසිකථාසිට්ඨිතා, තෙ න ඉඤ්ඤානී, න විපරිනමනනී, න අඤ්ඤමඤ්ඤං බ්‍යාබාධෙනනී, නාලං අඤ්ඤමඤ්ඤාය සුඛාය වා දුක්ඛාය වා සුඛදුක්ඛාය වා. යොපි තිණේන සත්තං සිසං ජිනදී, න කොපි කඤ්ච ජිවිතා වොරොපෙනී, සත්තත්තං තෙව කායාන-මනනරෙන සත්ථං විවරමනුපවිසති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යමක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැවි නම් එය නො ඇසුරු කොට මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? “නොකරන ලද නොකළ වීඛාන ඇති නොමැවුණු නොමවන ලද වද වූ පර්වත කුටයක් මෙන් සිටි ඉන්ද්‍රකීලයන් සේ නොසැලී නිර වැ සිටි මේ සප්ත කාය කෙනෙක් වෙති. ඔහු නො සැලෙති, නො පෙරළෙති, ඔවුනොවුන් නො පෙළති. ඔවුනොවුනට සුව පිණිස හෝ දුක් පිණිස හෝ සුවදුක් පිණිස හෝ නො වැටෙත්. කවර සතෙකු යත් : පඨවිකාය යැ, ආපො කාය යැ, තෙජොකාය යැ, වායොකාය යැ සුව යැ, දුක්ඛ යැ, ජීව යැ. මේ සත්තකායයෝ නො කරන ලදහ, නො කළ වීඛාන ඇතියහ, නොමැවුණහ, නොමවන ලදහ, වදයහ, පර්වතකුටයක් සේයින් සිටියහ. ඉන්ද්‍රකීලයන් මෙන් නො සැලී සිටියහ. ඔහු නො සැලෙති, නො පෙරළෙති. ඔවුනොවුන් නො පෙළත්, ඔවුනොවුනට සුව පිණිස හෝ දුක් පිණිස හෝ සුවදුක් පිණිස හෝ නො වැටෙත්. යමක් තිසුණු සැතෙකින් හිස සිදුනේ නමුදු කිසිවෙක් කිසිවකු දිවියෙන් නො තොර කෙරෙයි, වැලි සත් කය අතරින් ම සැත විවරයට පිවිසේ.

බාලයෝත් පණ්ඩිතයෝත් යමක් කරා දිව සැරිසරා දුක් කෙළවර කරන්නාහු නම් (එබඳු) මේ උතුම් යොනි තුද්ධලක්ෂ සදහස්සසියයෙක් ද කර්ම පත්සියයෙක් ද, කර්ම පසෙක් ද කර්ම තුනෙක් ද, කර්මයෙක් ද, අර්ධකර්මයෙක් ද වෙයි. ප්‍රතිපද දෙසැටෙකැ. අතුරුකප් දෙසැටෙකැ, අභිජාති සයෙකැ, පුරුෂභූමි අටෙකැ, ආජීවකවාන්ති එක්සියඑකුත් පනසෙකැ, පිරිවැජි පැවිදි එක්සිය එකුත්පනසෙකැ, නාමද්‍රව්‍ය එක්සිය එකුත්පනසෙකැ, ඉන්ද්‍රිය එක්සියවිස්සෙකැ, නිරය එක්සිය තිසෙකැ, රජොධාතු සතිසෙකැ, සංඤ්ඤාගර්භ සතෙකැ, අසංඤ්ඤාගර්භ සතෙකැ, නිගණ්ඨගර්භ සතෙකැ, දෙවියෝ සත්දෙනෙකැ, මිනිස්සු සත්දෙනෙකැ, පියාවියෝ සත්දෙනෙකැ, මහවිජි සතෙකැ, මහගැට සතෙකැ, කුඩාගැට සත්සියයෙකැ, මහාප්‍රපාත සතෙකැ, කුඩාප්‍රපාත සත්සියයෙකැ, මහසිහින සතෙකැ කුඩාසිහින සත්සියයෙකැ මහාකල්ප සුවාසුලක්ෂයෙකි. මම මේ ශීලයෙන් හෝ චිත්තයෙන් හෝ තපසින් හෝ බ්‍රහ්මචරින් හෝ නුමුඛකුරා ගිය කර්මයක් මුතුරු වන්නෙමි යි හෝ එහි නැත. මුහුකුරා ගිය කර්මයක් විදිමින් ගෙවන්නෙමි යි හෝ මෙසේත් නැති. සුවදුක් ද්‍රෝණයෙන් මනින ලද මෙනි. සසර කරන ලද කෙළවර ඇත්තේ යැ. පිරිහීම වැඩුම් නැත. උස්පහන් වීම නැති. (පර්වතයෙක හෝ රුක් මුදුනෙක හෝ සිට) හුලලක් දමා ගැසූ කල්හි යම් සේ (හුයේ පමණට) ලිහෙමින් යේ ද, එසෙයින් ම බාලයෝත් පණ්ඩිතයෝත් (කාල වශයෙන්) ලිහෙමින් සුවදුක් දෙකට යෙති යි ?

වහන්ස, මෙය නො වේ මැ යැ.

වේදනාව . . . සංඤාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා . . . මේ යමකුත් දක්නා ලද නම් අසන ලද නම් සුඛිනා විදුනා පහස්නා ලද නම් දන්තා ලද නම් පැමිණෙන ලද නම් සොයන ලද නම් සිතින් හැසිරෙන ලද නම් හෙ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ . . .

යමක් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැවි නම් එය නො ඇසුරු කොට මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? “නො කරන ලද, නො කළ වීඛාන ඇති නො මැවුණු නොමවන ලද වද වූ පවුකුළක් මෙන් සිටි, ඉන්ද්‍රකීලයන් මෙන් නො සැලී සිටි මේ සත්කයෙකි. ඔහු නො සැලෙති, නො වෙනස් වෙති. ඔවුනොවුන් නො පෙළත්. ඔවුනොවුන්ට සුව පිණිස හෝ දුක් පිණිස හෝ සුවදුක් පිණිස හෝ නො වැටෙත්. කවර සතෙකු යත් : පඨවිකාය යැ, ආපොකාය යැ, තේජොකාය යැ, වායොකාය යැ, සුව යැ, දුක්ඛ යැ, ජීව යැ යි. මේ සත්තකායයෝ නො කරන ලදහ. නොකළ වීඛාන ඇතියහ. නො මැවුණහ, නො මවන ලදහ, වදයහ, පවුකුළක් සේ සිටියහ. ඉන්ද්‍රකීලයක් මෙන්

කුට්ඨං ඵසික්ඛංසිට්ඨිනා, තෙ න ඉඤ්ඤානථි, න විපරිනමනථි, න අඤ්ඤාමඤ්ඤං බ්‍යාඛංගෙහිනථි, නාලං අඤ්ඤාමඤ්ඤං සුඛං වං දුක්ඛං වං සුඛදුක්ඛං වං යො'පි තිණ්ණෙන සන්තෙහ සිසං ජිජුථි, න කොථි කඤ්ථි ජිවිතා වොරොපෙති. සත්තන්තංකෙව කායානං මන්තරෙන සත්ථං විවරමනුපවිසති.

වුද්ධං බො පන ඉමානි යොනිපප්ඵබසතසහස්සානි සට්ඨි ව සතානි ඡ ව සතානි, පඤ්ච ව කමුඤ්ඤා සතානි පඤ්ච ව කමමානි, තිණ්ණි ව කමමානි කමෙම ව අභික්කමෙම ව ආට්ඨිපට්ඨද ආට්ඨිනතරංකපපා ඡලභිජාතියො, අට්ඨපුරිසගුමියො, ඵකුනපඤ්ඤාස අජ්වසනෙ ඵකුනපඤ්ඤාස පරිබ්බාජකසතෙ, ඵකුනපඤ්ඤාස නාගාචාසසතෙ, විසෙ ඉන්ද්‍රියසතෙ, තිංසෙ නිරයසතෙ, ඡතතීංස රජොධාතුයො, සත්ත සඤ්ඤාගබ්‍යා, සත්ත අසඤ්ඤාගබ්‍යා, සත්ත නිගණ්ඨිගබ්‍යා, සත්ත දිබ්බා, සත්ත මානුසා, සත්ත පිසාචා, සත්ත සරා, සත්ත පට්ඨා, සත්ත ව පට්ඨසතානි, සත්ත පපානා, සත්ත ව පපානසතානි, සත්ත සුපිනා, සත්ත ව සුපිනසතානි, වුලලාසිති මහාකප්පකො සතසහස්සානි. යානි බාලෙ ව පණ්ණිනෙ ව සකුංචිකා දුක්ඛස්සන්තං කරිස්සන්ති.

තත්ථ නන්ති : “ඉමිනංසං සිලෙන වා චතෙන වා තපෙන වා බ්‍රහ්මචරියෙන වා අපරිපක්කං වා කමමං පරිපාථෙස්සාමි, පරිපක්කං වා කමමං පුස්ස පුස්ස බ්‍යන්තිකරිස්සාමි”ති හෙවං නන්ති. දෙණ්ණිනෙ සුඛදුක්ඛං. පරිශන්තකාටෙ සංසාරෙ, නන්ති භාගනවසික්කෙන නන්ති උක්කංසාවිකංසෙ. සෙය්‍යථාපි නාම සුත්තගුලෙ ඩිතෙන නිබ්බෙදීයමානමෙව පලෙඨි, ඵවමෙව බාලෙ ව පණ්ණිනෙ ව නිබ්බෙදීයමානා සුඛදුක්ඛං පලෙන්නීති ?

හො හෙතං භන්තෙ,

යතො බො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමෙසු ඡසු ථානෙසු කඛිං පභිනා හොති, දුක්ඛං'පිස්ස කඛිං පභිනා හොති -පෙ- දුක්ඛනිරෝධංගමිනියං පටිපදාගපිස්ස කඛිං පභිනා හොති. අයං වුවංථි භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොනාපන්නො අවිනිපානධම්මො නිගමො, සබ්බොධි-පරායනොති.

3. 1. 9.

සංසන්තලොක සුත්තං.

214. සංවජ්ඣං :

තිස්සං හු බො භික්ඛවෙ, සති තිං උපාදාය තිං අභිනිවිස්ස ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ඣති සස්සකො ලොකොති ?

භගවම්බුලකා හො භන්තෙ, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්ස ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ඣති, “සස්සකො ලොකො”ති වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සකිංඤ්ඤාය සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ඣති “සස්සකො ලොකො”ති.

නො සැලී සිටියහ. ඔහු නො සැලෙකී, නො වෙනස් වෙති. ඔවුනොවුන් නො පෙළති, ඔවුනොවුන්ට සුව පිණිස හෝ දුක් පිණිස හෝ සුවදුක් පිණිස හෝ නො වැටෙත්. යමෙක් තිපුණු සැතෙකින් හිස සිදුනේ නමුදු කිසිවෙක් කිසිවකු දිවියෙන් නො තොර කෙරෙයි. හුදෙක් සත්කාය අතරින් මැ සැක විවරයට පිවිසේ.

බාලයෝත්, පණ්ඩිතයෝත් යමෙක දිව සැරිසරා දුක් කෙළෙවර කරන්නාහු නම් (එබඳු) මේ උතුම් යෝනි තුද්ධ ලක්ෂ සදහස් සසියයෙක් වෙයි, කර්ම පත්තියෙක් ද, කර්ම පසෙක් ද, කර්ම තුනෙක් ද කර්මයෙක් ද, අර්ධ කර්මයෙක් ද, වේ. ප්‍රතිපද දෙසැටෙකැ, අතුරුකප් දෙසැටෙකැ, අභිජාති සයෙකැ, පුරුෂභූමී අටෙකැ, ආර්ථික වෘත්ති එක්සිය එකුත්පනසෙකැ, පිරිවැරී පැවිදි එක්සිය එකුත්පනසෙකැ, නාමවුදු එක්සිය එකුත්පනසෙකැ, ඉන්ද්‍රිය එක්සියවිස්සෙකැ, නිරය එක්සියතිසෙකැ, රජෝධාතු සතිසෙකැ, සංඤ්ගර්භ සතෙකැ, අසංඤ්ගර්භ සතෙකැ, නිගණ්ඨගර්භ සතෙකැ, දෙවියෝ සත්දෙනෙකැ, මිනිස්සු සත්දෙනෙකැ, පියාවයෝ සත්දෙනෙකැ, මහවිල් සතෙකැ, මහගැට සතෙකැ, කුඩාගැට සත්සියයෙකැ, මහාප්‍රපාත සතෙකැ, කුඩාප්‍රපාත සත්සියයෙකැ මහසිහින සතෙකැ, කුඩාසිහින සත්සියයෙකැ, මහාකල්ප සුවාසු ලක්ෂයෙකි.

“ මම මේ ශීලයෙන් හෝ ව්‍රතයෙන් හෝ තපසින් හෝ බලසරින් හෝ නුමුහුකුරා ගිය කර්මය මුහුකුර වන්නෙමි යි හෝ එහි නැතැ, මුහුකුරා ගිය කර්මය විදිමින් ගෙවන්නෙමි’යි මෙසේත් නැති. සුවදුක් ප්‍රේණයෙන් මනින ලද මෙනි. සසර කරන ලද කෙළවර ඇත්තේ ය. පිරිහීම් වැඩීම් නැත. උස්හත් බැටි නැති. හුඟුලක් (පර්වතයෙක හෝ රැක් මුදුනෙක හෝ සිට) දමා ගැසූ කල යම්යේ (හුයේ පමණට) ලිහෙමින් යේ ද, එසෙයින් ම බාලයෝත් පණ්ඩිතයෝත් (කාල වශයෙන්) ලිහෙමින් සුවදුකට යෙත් දැ’යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යමකලෙක මේ සතැන්හි අරිසවුහුගේ සැකය ප්‍රභිණ වූයේ වේ නම් දුකෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රභිණ වූයේ වෙයි . . . දුක නැවැත්මට පමුණුවන පිළිවෙතෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රභිණ වූයේ වේ. මහණෙනි, අපායෙහි නො වැටෙන නියත වූ සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇති මේ අරිසවු තෙමේ සෝතාපන්න යයි කියනු ලැබේ යි.

3. 1. 9.

සස්සත සුත්‍රය

214. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස ලෝකය ශාශ්වත යයි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස ලෝකය ශාශ්වත ය යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඥනය ඇති කල්හි විඥනය, ඇසුරු කොට විඥනයට පිවිස ලෝකය ශාශ්වත ය යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුලත් කර ඇත.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති ?

අනිව්චං භනෙත -පෙ-.

දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජයා : සංස්සායො ලොකො'ති ?

නො භෙතං භනෙත,

වෙදනා පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- යමිදං දිට්ඨං සුතං ඡ්‍රිතං විඤ්ඤානං පනතං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං මනසා, තමපි නිව්චං වා අනිව්චං වා'ති ?

අනිව්චං භනෙත -පෙ-.

යමපනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජයා "සංස්සායො ලොකො'ති ?

නො භෙතං භනෙත,

යමො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමෙසු ඡස්ස ථානෙසු¹ කඛ්ඛා පභිනා භොති, දුක්ඛෙ'පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා භොති, දුක්ඛසමුදයෙ'පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා භොති. දුක්ඛනිරෝධෙ'පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා භොති. දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා පටිපදායපිස්ස කඛ්ඛා පභිනා භොති. අයං වූච්චති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොතාපන්නො අවිනිපාතධම්මො නියමො සම්මාධිපරායනොති.

3. 1. 10.

අසස්සත ලොකසුත්තං

215. සංවජ්ජියං :

කිස්සම් නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිස්ස ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති "අසස්සායො ලොකො"ති ?

භගවම්බුලතා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්ස ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති "අසස්සායො ලොකො"ති. වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති "අසස්සායො ලොකො"ති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති ?

අනිව්චං භනෙත -පෙ-.

1. ඉමෙසු ව ථානෙසු - මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මහණෙනි, ඒ කීමැ යි හඟිවු ද, රූපය නිත්‍ය හෝ වෙ ද, අනිත්‍ය හෝ වෙ දැ යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ. . . .

දුක්, නම් වෙනස් වනසුලු, නම් එය නො ඇසුරු කොට ලෝකය ශාශ්වත ය යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැ යි ?

වහන්ස, තෙල නො වෙ ම යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය . . . මේ යමකුත් දක්නා ලද ද, අසන ලද ද, සුඛනා-විදුනා-පහස්නා ලද ද* දන්නා ලද ද පැමිණෙන ලද ද, සොයන ලද ද, සිහිත් හැසිරෙන ලද ද, හෙ ද නිත්‍ය හෝ වෙ ද, අනිත්‍ය හෝ වෙ දැ යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ. . . .

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට 'ලෝකය ශාශ්වත ය' යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැ යි ?''

වහන්ස, තෙල නො වෙ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ සතැන්හි අරිසවුහුගේ සැකය ප්‍රතීණ වූයේ නම් දුකෙහිත් ඔහුගේ සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වෙයි, දුක් හටගැන්මෙහිත් ඔහුගේ සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වෙයි. දුක නැවැත්මෙහිත් ඔහුගේ සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වෙයි. දුක නැවැත්මට පමුණුවන පිළිවෙතෙහිත් ඔහුගේ සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වෙයි. මහණෙනි, අපායෙහි නො වැටෙනසුලු නියත වූ සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇති මේ අරිසවු තෙමේ සෝනාපනත ය යි කියනු ලැබේ යි.

3. 1. 10.

අසස්සත සූත්‍රය

215. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස ලෝකය අශාශ්වත ය' යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැ යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ. . . .

මහණෙනි, රූපය, ඇති කල්හි රූපය, ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස ලෝකය අශාශ්වත ය' යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදිමි, වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤාය ඇති කල්හි විඤ්ඤාය අසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස 'ලෝකය අශාශ්වත ය' යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කීමැ යි හඟිවු ද, රූපය නිත්‍ය හෝ වෙ ද, අනිත්‍ය හෝ වෙ දැ යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය ය. . . .

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය :
“අසංකමො ලොකො”ති ?

හො හෙතං හනෙත,

වේදනා -පෙ- සංකප්පා -පෙ- සංකප්පා -පෙ- විකල්පාණං පෙ-
යමපිදං දිට්ඨං සුභං ඉතං විකල්පාණං පතනං පරිගෙසිතං අනුච්චරිතං
මහසා, කම්පි නිච්චං වා අනිච්චං වාති ?

අනිච්චං හනෙත, -පෙ-.

දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය :
“අසංකමො ලොකො”ති ?

හො හෙතං හනෙත,

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස -පෙ- අයං වුච්චති භික්ඛවෙ
අරියසාවකො සොතාපකො අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්බොධි-
පරායනොති.

3. 1. 11.

අනතවා සුතතං

216. සාවපජ්ජිතං :

කිංකරිතං නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිස්ස ඵලං
දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය “අනතවා ලොකො”ති.

හතවමච්ඡිලකා හො හනෙත, ධම්මං -පෙ-.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්ස ඵලං
දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය “අනතවා ලොකො”ති. වේදනාය සති -පෙ- සංකප්පා
සති -පෙ- සංකප්පා රෙසු සති -පෙ- විකල්පාණං සති විකල්පාණං උපාදාය
විකල්පාණං අභිනිවිස්ස ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : අනතවා ලොකො’ති.

තං කිං මඤ්ඤප්ඵ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති ?

අනිච්චං හනෙත, -පෙ-.

දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය
“අනතවා ලොකො”ති ?

හො හෙතං හනෙත,

වේදනා -පෙ- සංකප්පා -පෙ- සංකප්පා -පෙ- විකල්පාණං -පෙ- යමපිදං
දිට්ඨං සුභං ඉතං විකල්පාණං පතනං පරිගෙසිතං අනුච්චරිතං මහසා,
කම්පි නිච්චං වා අනිච්චං වාති -පෙ- දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං
අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “අනතවා ලොකො”ති?

හො හෙතං හනෙත,

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස -පෙ- අයං වුච්චති භික්ඛවෙ
අරියසාවකො සොතාපකො අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්බොධි-
පරායනොති.

ඉක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසුරු කොට 'ලෝකය අශාස්වත ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැයි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා . . . මේ යමකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ සුමිත්තා විදුනා පහස්නා ලද්දේ දන්තා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් හෙ ද නිත්‍ය ද හෝ ? අනිත්‍ය ද හෝ යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ . . .

ඉක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසුරු කොට 'ලෝකය අශාස්වත ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? යි

වහන්ස, මෙය නො වේ ම යැ.

මහණෙනි, යම් කලෙක අරියවුහුගේ . . . මහණෙනි, අපායෙහි නොවැටෙනසුලු නියත වූ සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇති මේ අරියවු තෙමේ සෝතාපත්ත ය යි කියනු ලැබෙයි.

3. 1. 11.

අන්තචන් සුත්‍රය

216. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස "ලෝකය අන්තචන් (කෙළවර සහිත) ය"යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැයි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස, 'ලෝකය අන්තචන් ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී, වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස 'ලෝකය අන්තචන් ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කිමැ යි හඬවූ ද, 'රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ දැයි' ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ . . .

ඉක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසුරු කොට 'ලෝකය අන්තචන් ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැයි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා . . . මේ යමකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ මුත් විසින් ගන්නා ලද්දේ දන්තා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් හෙ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ දැයි ? . . . ඉක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසුරු කොට 'ලෝකය අන්තචන් ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැයි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක අරියවුහුගේ . . . මහණෙනි, අපායෙහි නො වැටෙනසුලු නියත වූ සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇති මේ අරියවු තෙමේ 'සෝතාපත්ත ය' යි කියනු ලැබෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. 1. 12.

අනන්තවා සුත්තං

217. සංවජ්ඣයං :

කිංකරිං නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසං ඵලං
දිට්ඨි උපපජ්ජති “අනන්තවා ලොකො”ති ?

භගවම්මුලුකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ-

රුපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති -පෙ- වෙදනාය සති -පෙ- සංකුසුය
සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය
විඤ්ඤාණං අභිනිවිසං ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අනන්තවා ලොකො”ති.

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති ?

අනිව්චං භනෙත -පෙ-

දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං, අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි
උපපජ්ජෙය්‍ය “අනන්තවා ලොකො” ති?

නො භෙතං භනෙත,

[වෙදනා -පෙ- සංකුසු -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ-
යම්පිදං දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤාණං පතතං පරිඤ්ඤිතං අනුච්චරිතං
මනසා, තථෙ නිව්චං වා අනිව්චං වාති? -පෙ- දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං
අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය “අනන්තවා ලොකො”ති ?

නො භෙතං භනෙත,

සතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසංවකස්ස -පෙ- නියතො සමෙධ්ධාති-
පරුසතොති.

3. 1. 13.

තං ජීවං තං සරීරං සුත්තං

218. සංවජ්ඣයං :

කිංකරිං නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසං ඵලං
දිට්ඨි උපපජ්ජති “තං ජීවං තං සරීරං”නති ?

භගවම්මුලුකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ-

රුපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසං ඵලං
දිට්ඨි උපපජ්ජති : “තං ජීවං තං සරීරං”නති. වෙදනාය සති -පෙ-
සංකුසුය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං
උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසං ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “තං ජීවං තං
සරීරං”නති.

3. 1. 12.

අනන්තවත් සූත්‍රය

217. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස 'ලෝකය අනන්තවත්' (කෙළවර රහිත) ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවන්නු මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි . . . වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස 'ලෝකය අනන්තවත්' ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කිමැයි හඟවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? 'අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?' යි

වහන්ස, අනිත්‍ය ය . . .

දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට 'ලෝකය අනන්තවත්' ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ?

වහන්ස, තෙල නො වෙ මැ යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා . . . මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ අයන ලද්දේ මුත් විසින් ගන්නා ලද්දේ දන්නා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතීන් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් හෙ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි . . . එය නො ඇසුරු කොට ලෝකය අනන්තවත් ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදනේ ද ?

වහන්ස, මෙය නො වෙ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක අරිසවුහුගේ . . . නියත වූයේ සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇත්තේ ය යි.

3. 1. 13.

තත් ජීව තත් ශරීර සූත්‍රය

218. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස 'එමැ ජීව යැ, එමැ ශරීරය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු භාග්‍යවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස 'එමැ ජීවය ය, එමැ ශරීරය'යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස 'එමැ ජීව යැ, එමැ ශරීරය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වානී -පෙ-
අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජයා : “තං ජලං තං
සරිර”නති ?

නො හෙතං හනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ-
යමපිදං දිව්චං සුතං චූතං විඤ්ඤාතං පතතං පරිගෙසිතං අනුච්චරිතං.
මහසා, තමපි නිව්චං වා අනිව්චං වානී ? -පෙ- අපි නු තං අනුපාදාය
ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජයා : “තං ජලං තං සරිර”නති ?

නො හෙතං හනෙත,

යනො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස -පෙ- නියනො සමෙධාධි-
පර්යතොති.

3. 1. 14.

අඤ්ඤං ජිවං අඤ්ඤං සරිර සුතතං

319. සංවත්සිං :

කිංමං නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිස්ස ඵලං.
දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අඤ්ඤං ජිවං අඤ්ඤං සරිර”නති ?

හතචමවුලුකා නො හනෙත, ධම්මා -පෙ-

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති -පෙ- වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය
සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය
විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අඤ්ඤං ජිවං අඤ්ඤං
සරිර”නති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වානී ?
-පෙ- අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජයා : “අඤ්ඤං ජිවං
අඤ්ඤං සරිර”නති ?

නො හෙතං හනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ-
යමපිදං දිව්චං සුතං චූතං විඤ්ඤාතං පතතං පරිගෙසිතං අනුච්චරිතං.
මහසා, තමපි නිව්චං වා අනිව්චං වානී. -පෙ- අපි නු තං අනුපාදාය
ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජයා : “අඤ්ඤං ජිවං අඤ්ඤං සරිර”නති ?

නො හෙතං හනෙත,

යනො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස -පෙ- නියනො සමෙධාධි-
පර්යතොති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මහණෙනි, ඒ කීමැයි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ දැයි ? . . .
එය නො ඇසුරු කොට එමැ ජීව යැ, එමැ ඔරිරය යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැයි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ ම ය.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඥනය . . . ඒ යමකුත් දක්නා
ලද්දේ අසන ලද්දේ මුත් විසින් ගන්නා ලද්දේ දන්නා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ
සොයන ලද්දේ සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් එ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ
වේ දැ ? යි . . . එය, නොඇසුරු කොට 'එමැ ජීව යැ, එමැ ඔරිරය යි මෙබඳු
දෘෂ්ටියක් උපදී දැයි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක පටන් අරිසවුහුගේ . . . නියත වූයේ සම්බෝධිය පිහිට
කොට ඇත්තේ යි.

3. 1. 14.

අන්‍යත් ජීව අන්‍යත් ඔරිර සූත්‍රය

219. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස ජීවය අනෙකක,
ඔරිරය අනෙකකැ'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? යි.

වහන්ස, අපගේ දහම්හු භාග්‍යවත්හු මුල් කොට ඇතියහ. . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි . . . වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි
. . . සංස්කාරයන් ඇති කල්හි . . . විඥනය ඇති කල්හි විඥනය ඇසුරු කොට
විඥනයට පිවිස ජීවය අනෙකක, ඔරිරය අනෙකකැ'යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කීමැයි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ දැයි ? . . .
එය නොඇසුරු කොට 'ජීවය අනෙකක, ඔරිරය අනෙකකැ'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක්
උපදී දැයි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඥනය . . . මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ
අසනලද්දේ මුත් විසින් ගන්නා ලද්දේ දන්නා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ
සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් හෙ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ දැ ? යි. . .
එය නො ඇසුරු කොට ජීවය අනෙකක, ඔරිරය අනෙකකැ'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක්
උපදී දැයි ?

වහන්ස, මෙය නො වේ මැයි.

මහණෙනි, යම් කලෙක අරිසවුහුගේ . . . නියත වූයේ සම්බෝධිය පිහිට කොට
ඇත්තේ යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. 1. 15.

හොඳි තර්ථත සුතං.

220. සංවත්සරං :

කිංකරං හු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසා ඵලං.
දිට්ඨි උපාජ්ජති : “හොඳි තර්ථතං පරමමරණං”ති ?

භගවම්බුරුතා හො හන්තෙ, ධම්මං. -පෙ-

රුපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසා ඵලං.
දිට්ඨි උපාජ්ජති : “හොඳි තර්ථතං පරමමරණං”ති. වේදනාය සති
-පෙ- සංඝාතාය සති -පෙ- සංඝාතෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණං සති
විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසා ඵලං. දිට්ඨි උපාජ්ජති :
“හොඳි තර්ථතං පරමමරණං”ති.

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අභිව්චං වාති ?
-පෙ- දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං, අපි හු තං අනුපාදාය ඵලං. දිට්ඨි
උපාජ්ජෙය්‍ය : “හොඳි තර්ථතං පරමමරණං”ති ?

හො හන්තං හන්තෙ,

වේදනා -පෙ- සංඝාතා -පෙ- සංඝාතං -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ-
සංඝාතං. දිට්ඨිං සුතං මුතං විඤ්ඤාණං පතනං පරිඤ්ඤානං අනුච්චිතං.
මහතං, තප්පි නිව්චං වා අභිව්චං වාති -පෙ- දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං.
අපි හු තං අනුපාදාය ඵලං. දිට්ඨි උපාජ්ජෙය්‍ය : “හොඳි තර්ථතං,
පරමමරණං”ති ?

හො හන්තං හන්තෙ,

සන්තො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසංවිතං -පෙ- නිශ්චයං සංඛ්‍යාති-
පරායනොති.

3. 1. 16.

න හොඳි තර්ථත සුතං.

221. සංවත්සරං :

කිංකරං හු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසා ඵලං.
දිට්ඨි උපාජ්ජති : “න හොඳි තර්ථතං පරමමරණං”ති ?

භගවම්බුරුතා හො හන්තෙ, ධම්මං. -පෙ-

රුපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසා ඵලං.
දිට්ඨි උපාජ්ජති : “න හොඳි තර්ථතං පරමමරණං”ති ? වේදනාය
සති -පෙ- සංඝාතාය සති -පෙ- සංඝාතෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණං
සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසා ඵලං. දිට්ඨි උපාජ්ජති :
“න හොඳි තර්ථතං පරමමරණං”ති.

3. 1. 15.

හොඳි කථාගත සූත්‍රය

220. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස සත්ත්වයා මරණින් මතු වේ ය'යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවන්නු මුල් කොට ඇතියහ. . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස සත්ත්වයා මරණින් මතු වේ ය 'යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී යි, වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස සත්ත්වයා මරණින් මතු වේ ය 'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි 'ඒ කිමැ'යි හඬවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? . . . දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට සත්ත්වයා මරණින් මතු වේ ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ?

වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ,

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා . . . මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ මුත විසින් ගන්නා ලද්දේ දන්තා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතීමට හැකිවන ලද්දේ වේ නම් හෙ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? . . . දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට සත්ත්වයා මරණින් මතු වේ ය'යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදනේ ද ? යි

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක අරිසවුහුගේ . . . නියත වූයේ සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇත්තේ ය යි.

3. 1. 16.

න හොඳි කථාගත සූත්‍රය

221. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස සත්ත්වයා මරණින් මතු නො වේ ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? යි.

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවන්නු මුල් කොට ඇතියහ. . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස 'සත්ත්වයා මරණින් මතු නො වේ ය'යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස සත්ත්වයා මරණින් මතු නො වේ ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තං කිං මිඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වා ති ?
 -පෙ- දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි
 උප්පජ්ජෙය්‍ය : 'භා භොති තථාගතො පරමමරණ'ති ?

නො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ-
 යමපිදං දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤාතං පතතං පරිඥෙසිතං අනුච්චරිතං
 මනසා, තමපි නිව්චං වා අනිව්චං වා ති -පෙ- දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං,
 අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උප්පජ්ජෙය්‍ය : 'භා භොති තථාගතො
 පරමමරණ'ති ?

නො භෙතං භනෙත,

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස -පෙ- නිගතො සම්මොඛි-
 පරායනොති.

3. 1. 17.

හොති ච න ච හොති තථාගතසුත්තං

222. සාවන්ද්‍රියං :

කිංමිං නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිස්ස ඵලං
 දිට්ඨි උප්පජ්ජෙය්‍ය : 'භොති ච න ච හොති තථාගතො පරමමරණ'ති ?

භගවිමමුලානා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති -පෙ- වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය
 සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය
 විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵලං දිට්ඨි උප්පජ්ජෙය්‍ය : 'භොති ච න ච හොති
 තථාගතො පරමමරණ'ති.

තං කිං මිඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වා ති ?

අනිව්චං භනෙත -පෙ-.

දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං, අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි
 උප්පජ්ජෙය්‍ය : භොති ච න ච හොති තථාගතො පරමමරණ'ති ?

නො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ-
 යමපිදං දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤාතං පතතං පරිඥෙසිතං අනුච්චරිතං
 මනසා, තමපි නිව්චං වා අනිව්චං වා ති -පෙ- දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං,
 අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උප්පජ්ජෙය්‍ය : 'භොති ච න ච හොති
 තථාගතො පරමමරණ'ති.

නො භෙතං භනෙත,

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස -පෙ- නිගතො සම්මොඛි-
 පරායනොති.

මහණෙනි, ඒ කීමැ 'යි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි . . . දුක් නම් වෙනස් වන සුදු නම් එය නො ඇසුරු කොට සත්ත්වයා මරණින් මතු නො වේ ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදනේ ද ? යි.

වහන්ස, මෙය නො වේ මැ යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය . . . මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ මුක්ති විසින් ගන්නා ලද්දේ දන්නා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් හෙ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි . . . දුක් නම් වෙනස් වන සුදු නම් එය නො ඇසුරු කොට සත්ත්වයා මරණින් මතු නො වේ ය'යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදනේ ද ? යි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක අරිසවුහුගේ . . . නියත වූයේ සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇත්තේ ය යි.

3. 1. 17.

හොති ව නව හොති තථාගත සූත්‍රය

222. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස සත්ත්වයා මරණින් මතු වෙයි, නො ද වෙයි යන මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? යි.

වහන්ස, අපගේ දහම්හු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇතියහ. . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි . . . වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤාය ඇති කල්හි විඤ්ඤාය ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස සත්ත්වයා මරණින් මතු වෙයි, නො ද වෙයි' යන මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කීමැ'යි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි

වහන්ස, අනිත්‍ය ය. . . .

දුක් නම් වෙනස් වනසුදු නම් එය නො ඇසුරු කොට සත්ත්වයා මරණින් මතු වෙයි නො ද වෙයි ' යන මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය . . . මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ මුක්ති විසින් ගන්නා ලද්දේ දන්නා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් හෙ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි. . . . දුක් නම් වෙනස් වනසුදු නම් එය නො ඇසුරු කොට සත්ත්වයා මරණින් මතු වෙයි, නො ද වෙයි' යන මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක අරිසවුහුගේ . . . නියත වූයේ සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇත්තේ යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. 1. 18.

නෙව හොති න නහොති තථාගතසුත්තං.

223. සාවත්ථිං :

කිංචිං හු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපදාය කිං අභිනිවිස්ස ඵලං.
දිට්ඨි උප්පජ්ජති : “නෙව හොති න නහොති තථාගතො පරමමරණං”ති?

භගවම්බුලකා නො භනෙත, ධම්මං -පෙ-.

රුපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපදාය රූපං අභිනිවිස්ස ඵලං.
දිට්ඨි උප්පජ්ජති : නෙව හොති න නහොති තථාගතො පරමමරණං”ති.
වේදනාය සති -පෙ- සංඝාදාය සති -පෙ- සංඝාදෙසු සති -පෙ-
විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵලං. දිට්ඨි
උප්පජ්ජති : “නෙව හොති න නහොති තථාගතො පරමමරණං”ති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවං වා අනිවං වාති?
අනිවං භනෙත -පෙ-.

දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං, අපි හු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි
උප්පජ්ජෙය්‍ය : “නෙව හොති න නහොති. තථාගතො පරමමරණං”ති.

නො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සංඝාදාය -පෙ- සංඝාදාය -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ-
යමපිදං දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤානං පතතං පරිගෙසිතං අනුච්චරිතං
මනසා, තමපි නිවං වා අනිවං වාති?

අනිවං භනෙත,

යමපනානිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති?

දුක්ඛං භනෙත,

යමපනානිවං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි හු තං අනුපාදාය ඵලං
දිට්ඨි උප්පජ්ජෙය්‍ය : “නෙව හොති න නහොති තථාගතො
පරමමරණං”ති?

නො භෙතං භනෙත,

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසංවිකසංස්ස ඉමෙසු ඡසු ථානෙසු
කඛ්ඛා පභිනා හොති, දුක්ඛෙ’පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා හොති. දුඤ්ඤ-
සමුදයෙ’පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා හොති, දුක්ඛනිරෝධෙ’පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා
හොති, දුක්ඛනිරෝධගාමිනිතා පටිපදායෙ’පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා හොති.
අං වුව්චි භික්ඛවෙ, අරියසංවකො සොතාපකො අවිනිපාතධම්මො
නියතො සම්බොධිපරයනොති.

සොතාපනතිවග්ගො පඨමො.

තත්තුඤ්ඤානං :

වාතං ඵතං මම සො අතතා නො ව මෙ සීයා
නප්ථි කරෙතො හෙතු ව මහාදිට්ඨෙන වා’ඨමං.
සංස්සතො ලොකො අපරෙ අසංස්සතො ව අනතවා,
අනතවා ව තං වුතතං තං ජීවං තං සරිරනති
අඤ්ඤං ජීවමඤ්ඤං සරිරං හොති තථාගතාදි ව

න හොති තථාගතාදි පරමමරණසුත්තෙන න
නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණංති.

3. 1. 18.

තෙව හොති න න හොති තපාගත සුත්‍රය

223. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස " සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වෙයි " යන මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ?

වහන්ස අපගේ දහම්හු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස " සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි, නො ම නො වෙයි " යන මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදියි.

වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඤ්ච ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤාය ඇති කල්හි විඤ්ඤාය ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස " සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි, නො ම නො වෙයි " යන මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදියි.

මහණෙනි, ඒ කිමැ යි හඟිවු ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි.

වහන්ස, අනිත්‍ය ය. . . .

දුක් නම් වෙනස් වන සුදු නම් එය නො ඇසුරු කොට " සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි, නො ම නො වෙයි " යන මෙබදු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, මෙය නො වේ මැ යැ.

වේදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය . . . මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ මුත විසින් ගන්නා ලද්දේ දත්තා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් හෙ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ ද ? යි.

වහන්ස, දුක් යැ. යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වන සුදු නම් එය නො ඇසුරු කොට සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නොම නො වෙයි යන මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ සතැන්හි අරිසවුහුගේ සැකය ප්‍රභීණ වූයේ වේ නම් දුකෙහිත් ඔහුගේ සැකය ප්‍රභීණ වූයේ වෙයි. දුක හටගැන්වෙහිත් ඔහුගේ සැකය ප්‍රභීණ වූයේ වෙයි, දුක නැවැත්වෙහිත් ඔහුගේ සැකය ප්‍රභීණ වූයේ වෙයි, දුක නැවැත්මට පමුණුවන පිළිවෙතෙහිත් ඔහුගේ සැකය ප්‍රභීණ වූයේ වේ, මහණෙනි, අපායෙහි නො වැටෙනසුදු නියත වූ සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇති මේ අරිසවු සොනාපත්ත ය යි කියනු ලැබේ.

පළමුවැනි සෝනාපත්ති වර්ග යි.

එහි සුත්‍ර නාමාවලිය :

වෘත, එතං මම, සො අත්තා, නො ව මෙ සියා, නත්ථිදින්න, කරනො, නත්ථිහෙතු යන සුත්‍රය, අටුවැනි මහාදිට්ඨි සුත්‍රය, අනෙක් සස්සතලොක, අස්සසතලොක, අත්තවා ලොක, අනත්තවාලොක, නත්ථිව නත්සරිර, අත්තත් ජිව අත්තත් සරිර, හොති තපාගත, න හොති තපාගත, හොති ව නව හොති තපාගත, තෙව හොති න නහොති තපාගත සුත්‍රයෝ යයි සුත්‍ර අටළොසකි.

2. ගමනටගො

3. 2. 1.

වෘත සුතතං

224. සංවදනීයං :

කිංකරී. හු බො භික්ඛවෙ සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිස්ස එවං.
දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති, න නාජේෆා සන්දනති, න
ගබ්භිනිසො විජායනති, න චන්දිමසුරියා උදෙනති වා අපෙනති වා
එසිකච්ඡාසිට්ඨිතා”ති ?

භගවම්බුද්ධා නො භනෙත ධම්මා -පෙ- භගවතො සුත්වා භික්ඛු
ධාරෙස්සන්තිති.

තෙන භි භික්ඛවෙ සුඤ්ඤාඵ -පෙ-. රූපෙ බො භික්ඛවෙ සති
රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්ස එවං. දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා
වායනති -පෙ- එසිකච්ඡාසිට්ඨිතා”ති. වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය
සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය
විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස එවං. දිට්ඨි උපපජ්ජති. න වාතා වායනති -පෙ-
එසිකච්ඡාසිට්ඨිතා”ති.

තං කිං මඤ්ඤාඵ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති ?

අනිව්චං භනෙත.

යං පනානිව්චං තං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ?

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං, අපි හු තං අනුපාදාය
එවං. දිට්ඨි උපපජ්ජෙය් : “න වාතා වායනති -පෙ-
එසිකච්ඡාසිට්ඨිතා”ති ?

නො භෙතං භනෙත.

ඉති බො භික්ඛවෙ, දුක්ඛෙ සති දුක්ඛං උපාදාය දුක්ඛං අභිනිවිස්ස
එවං. දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති -පෙ- එසිකච්ඡාසිට්ඨිතා”ති.
වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං භීව්චං වා
අනිව්චං වාති ?

අනිව්චං භනෙත, -පෙ-.

විපරිතාමධම්මං අපි හු තං උපාදාය එවං. දිට්ඨි උපපජ්ජෙය් :
න වාතා වායනති -පෙ- එසිකච්ඡාසිට්ඨිතා”ති ?

නො භෙතං භනෙත,

ඉති බො භික්ඛවෙ දුක්ඛෙ සති දුක්ඛං උපාදාය දුක්ඛං අභිනිවිස්ස
එවං. දිට්ඨි උපපජ්ජෙය් : “න වාතා වායනති, න නාජේෆා සන්දනති,
න ගබ්භිනිසො විජායනති, න චන්දිමසුරියා උදෙනති වා අපෙනති වා
එසිකච්ඡාසිට්ඨිතා”ති -පෙ-

2. ගමන වර්ගය

3. 2. 1.

වාත සූත්‍රය

224. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් නිසා කුමකට පිවිස මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ?
“ වාතයෝ නො හමති, නදීහු ගලා නො බසිති, ගැබිනිහු ප්‍රසව නො කෙරෙති, සඳු හිරුහු
නො ද උදාවෙති, නො ද බැස යෙති, ඉන්ද්‍රකීල සෙයින් නො සැලී සිටියාහු” කියා යි.

වහන්ස, දහමහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල්කොට ඇතියහ . . භාග්‍යවතුන් වහන්සේ
වෙතින් අයා හික්මුණු ධර්මත්තාහ යි.

එසේ වී නම් මහණෙනි අයවු . . . මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය නිසා
රූපයට පැමිණා මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදියි. “ වාතයෝ නො හමති, . . . ඉන්ද්‍රකීල
සෙයින් සිටියාහු” යි. වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර
ඇති කල්හි, . . . විඤ්ඤාන ඇති කල්හි විඤ්ඤාන නිසා විඤ්ඤානට පැමිණා මෙබඳු
දෘෂ්ටියක් උපදියි : “ වාතයෝ නො හමති, . . . ඉන්ද්‍රකීල සෙයින් සිටියාහු” යි.

මහණෙනි, ඒ කුමකැයි හඟිවු ද, රූපය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ දැ යි ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැවී නම් එය ඇසිරී කොට “වාතයෝ
නො හමති . . . ඉන්ද්‍රකීල සෙයින් සිටියාහ” යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැ යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මෙසේ වනාහි මහණෙනි, දුක ඇති කල්හි දුක නිසා දුකට පිවිස “වාතයෝ නො හමති.
. . . ඉන්ද්‍රකීල සෙයින් සිටියහ” යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදියි. වෙදනාව . . .
සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ . . .

පෙරළෙන සැහැවී නම් එය ඇසිරී කොට “වාතයෝ නො හමති . . . ඉන්ද්‍රකීල
සෙයින් සිටියහ” යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැ යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මෙසේ වනාහි මහණෙනි, දුක ඇති කල්හි දුක නිසා දුකට පිවිස “වාතයෝ නො හමති,
නදීහු ගලා නො බසිති, ගැබිනිහු ප්‍රසව නො කෙරෙති, සඳු හිරුහු නො ද උදාවෙති නො ද
බැස යෙති, ඉන්ද්‍රකීල සෙයින් සිටියාහු” යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී . . .

3. 2. 2.

එතං මමසුත්තං

225. සංවජ්ඣයං :

කිසම්නත්‍ර ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිස්ස එවං
දිවසී උප්පජ්ඣති : “එතං මම, එසො හමස්සී, එසො මෙ අත්තා”ති ?

හඟවමුලුක්ඛා හො හන්තෙ, ධම්මා, -පෙ- එසො මෙ අත්තාති.

(සථා පුරිමගමනසුත්තන්තං එවං විජ්ඣා රෙතබ්බං.)

3. 2. 3.

සො අත්තාසුත්තං

226. සංවජ්ඣයං :

-පෙ- “සො අත්තා, සො ලොකො, සො පෙඨව හවිස්සාමි,
තිච්චො, ධුවො සක්ඛතො අවිපරිනාමධම්මොති ? -පෙ-

හඟවමුලුක්ඛා හො හන්තෙ, ධම්මා, -පෙ- අවිපරිනාමධම්මොති.

3. 2. 4.

නොව මෙ සියාසුත්තං

227. සංවජ්ඣයං :

-පෙ- “හො වස්සං, හො ව මෙ සියා, න හවිස්සාමි, න මෙ
හවිස්සති”ති -පෙ- න මෙ හවිස්සති.

3. 2. 5.

නත්ථි දින්නාසුත්තං

228. සංවජ්ඣයං :

-පෙ- “නත්ථි දින්නං නත්ථි සිට්ඨං -පෙ- කායස්ස හෙද
උච්ඡිජ්ජනති, චිත්තස්ස නි භොනති පරමමරණා”ති -පෙ-

හඟවමුලුක්ඛා හො හන්තෙ, ධම්මා, -පෙ- භොනති පරමමරණාති.

3. 2. 6.

කරතොසුත්තං

229. සංවජ්ඣයං :

-පෙ- “නත්ථි පුඤ්ඤං, නත්ථි පුඤ්ඤස්ස ආගමො”ති. -පෙ-
හඟවමුලුක්ඛා හො හන්තෙ, ධම්මා, -පෙ- නත්ථි පුඤ්ඤස්ස ආගමොති.

3. 2. 2.

එක මම සූත්‍රය

225. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස "තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම"යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවන්නු මුල් කොට ඇතියහ . . . මේ මාගේ ආත්මය යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

(පළමු සූත්‍ර දශය යම් සේ නම් එමෙන් විස්තර කටයුතු යි).

3. 2. 3.

යො අත්තා සූත්‍රය

226. සැවැත්තුවර :

. . . 'ඒ මම ආත්මයෙමි, ඒ මම ලෝකයෙමි, ඒ මම පරලොව වන්නෙමි, නිත්‍යයෙමි, බැව්‍යෙමි, ශාශ්වතයෙමි, නොවෙනස් වනසුල්ලෙමි"යි . . .

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවන්නු මුල් කොට ඇතියහ . . . වෙනස් වන සුල්ලෙමි"යි (මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.)

3. 2. 4.

නොව මෙ සියා සූත්‍රය

227. සැවැත්තුවර :

. . . "ඉදින් මම නො වන්නෙමි නම් පස්කඳ මට නො ද වන්නේ ය. (මතු) ද (මම) නො වන්නෙමි නම් (මතු) ද මට පස්කඳ නො වන්නේ ය යි. . . . මතු මට පස්කඳ නොවන්නේ ය යි. (මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.)

3. 2. 5.

නත්ථි දින්න සූත්‍රය

228. සැවැත්තුවර :

. . . දෙන ලද්දෙහි විපාක නැත, හෝ මහා යාගයෙහි විපාක නැත . . . කය බිඳීමෙන් සිඳෙහි, වැනසෙහි, මරණින් මතු නො වෙති"යි . . .

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවන්නු මුල්කොට ඇතියහ . . . මරණින් මතු නො වෙති යි. (මෙබඳු දිට්‍ඨකෝපකාර උපදී.)

3. 2. 6.

කරතො සූත්‍රය

229. සැවැත්තුවර :

. . . "පිනෙන් නැත. පිනෙහි ඊමෙක් නැතැ"යි . . . වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවන්නු මුල් කොට ඇතියහ. . . පිනෙහි ඊමෙක් නැතැ යි (මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.)

3. 2. 7.

නතරී හෙතුසුත්තං

230. සාවඤ්ඤා :

-පෙ- “නතරී හෙතු නතරී පච්චයො සත්තානං සංකිලෙසාය. අහෙතු අපච්චයො සත්තා සංකිලිංසනති. -පෙ- ඡ්ඤොවාහිජාතිසු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති”ති -පෙ- පටිසංවේදෙනති.

3. 2. 8.

මහාදිට්ඨි සුත්තං

231. සාවඤ්ඤා :

-පෙ- “සතරී”මෙ කායො අකථා, අකථපිඨා, -පෙ- නිබ්බේදීයමානා සුඛදුක්ඛං පලෙනති. භගවම්බුලකා, -පෙ- සුඛදුක්ඛං පලෙනති.

3. 2. 9.

සසසතලොකසුත්තං

232. සාවඤ්ඤා :

-පෙ- “සසසතො ලොකොති ? භගවම්බුලකා, -පෙ- සසසතො ලොකොති.

3. 2. 10.

අසසසතලොකසුත්තං

233. සාවඤ්ඤා :

-පෙ- “අසසසතො ලොකො”ති ? භගවම්බුලකා, -පෙ- අසසසතො ලොකොති.

3. 2. 11.

අනතවාලොක සුත්තං

234. සාවඤ්ඤා :

-පෙ- “අනතවා ලොකො”ති ? භගවම්බුලකා, -පෙ- අනතවා ලොකොති.

3. 2. 12.

අනන්තවාලොක සුත්තං

235. සාවඤ්ඤා :

-පෙ- “අනන්තවාලොකොති ? භගවම්බුලකා, -පෙ- අනන්තවා ලොකොති.

3. 2. 7.

නත්ථි හේතු සූත්‍රය

230. සැවැත්තුවර :

. . . සත්ත්වයන්ගේ කෙලෙසීමට හේතුවෙක් නැත, ප්‍රත්‍යයෙක් නැත, හේතු රහිත ව ප්‍රත්‍යය රහිත ව සත්ත්වයෝ කෙලෙසෙත්, . . . අභිජාති සයෙහි ම සුවදුක් විඳිති"යි . . . විඳිති යි (මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.)

3. 2. 8.

මහාදිට්ඨි සූත්‍රය

231. සැවැත්තුවර :

. . . "නොකරන ලද නොකළ විධාන ඇති මේ සත් කයෙකි . . . සුවදුක්, ගෙවමින් විඳිති"යි. හඟවන්නු මුල් කොට ඇතියහ. . . . (මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.)

3. 2. 9.

සස්සතලෝක සූත්‍රය

232. සැවැත්තුවර :

. . . "ලෝකය ශාශ්වත ය"යි. හඟවන්නු මුල් කොට ඇතියහ. . . . ලෝකය ශාශ්වත යයි -(මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.)

3. 2. 10.

අසස්සතලෝක සූත්‍රය

233. සැවැත්තුවර :

. . . "ලෝකය අශාශ්වත ය"යි. හඟවන්නු මුල් කොට ඇතියහ ලෝකය අශාශ්වත යයි (මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.)

3. 2. 11.

අත්තචත්ලෝක සූත්‍රය

234. සැවැත්තුවර :

. . . "ලෝකය අත්තචත් ය"යි. හඟවන්නු මුල්කොට ඇතියහ. . . . ලෝකය අත්තචත් යයි. (මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.)

3. 2. 12.

අනත්තචත්ලෝක සූත්‍රය

235. සැවැත්තුවර :

. . . "ලෝකය අනත්තචත් ය"යි. හඟවන්නු මුල් කොට ඇතියහ ලෝකය අනත්තචත් යයි.

3. 2. 13.

තංජීවතං සරීර සුතතං

236. සාවඤ්ඤා :

-පෙ- “තංජීවතං සරීර”නති? භගවම්බුලකා -පෙ- තංජීවතං සරීරනති.

3. 2. 14.

අඤ්ඤං ජීව අඤ්ඤං සරීර සුතතං

237. සාවඤ්ඤා :

-පෙ- අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරීර”නති? භගවම්බුලකා -පෙ- අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරීරනති.

3. 2. 15.

භොති තථාගත සුතතං

238. සාවඤ්ඤා :

-පෙ- “භොති තථාගතො පරම්මරණා”ති? භගවම්බුලකා -පෙ- භොති තථාගතො පරම්මරණාති.

3. 2. 16.

නභොති තථාගත සුතතං

239. සාවඤ්ඤා :

-පෙ- “න භොති තථාගතො පරම්මරණා”ති? භගවම්බුලකා -පෙ- න භොති තථාගතො පරම්මරණාති.

3. 2. 17.

භොති ච නවභොති තථාගත සුතතං

240. සාවඤ්ඤා :

-පෙ- “භොති ච න ච භොති තථාගතො පරම්මරණා”ති? භගවම්බුලකා -පෙ- භොති ච න ච භොති තථාගතො පරම්මරණාති.

3. 2. 18.

නෙව භොති න නභොති සුතතං

241. සාවඤ්ඤා :

කිංකරී. භු භො භික්ඛවෙ, භතී කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසාය එව. දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරම්මරණා”ති?

භගවම්බුලකා හො භනෙත, ඩම්මො, -පෙ-

3. 2. 13.

තත් ජීව තත් ගරීර සූත්‍රය

236. සැවැත්තුවර :

. . . "එමැ ජීව යැ, එමැ ගරීරය"යි ? හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . . එමැ ජීව යැ, එමැ ගරීර යයි.

3. 2. 14.

අන්‍යත් ජීව අන්‍යත් ගරීර සූත්‍රය

237. සැවැත්තුවර :

. . . "ජීවය අනෙකක, ගරීරය අනෙකක"යි ? හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . . ජීවය අනෙකක, ගරීරය අනෙකකයි.

3. 2. 15.

හොති තථාගත සූත්‍රය

238. සැවැත්තුවර :

. . . "සත්ත්වයා මරණින් මතු වේ ය"යි ? හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු වේ.

3. 2. 16.

නහොති තථාගත සූත්‍රය

239. සැවැත්තුවර :

. . . "සත්ත්වයා මරණින් මතු නො වේ ය"යි ? හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො වේ යි.

3. 2. 17.

හොති ච නව හොති තථාගත සූත්‍රය

240. සැවැත්තුවර :

. . . 'සත්ත්වයා මරණින් මතු වෙයි, නො ද වේ ය'යි ? හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු වෙයි, නො ද වේ.

3. 2. 18.

නෙව හොති න න හොති තථාගත සූත්‍රය

241. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුලක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස "සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි, නො ම නොවෙයි" යන මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? යි

වගන්ය, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . .

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුලත් කර ඇත.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්ස ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමරණා”ති. වේදනාය සති -පෙ- සක්ඛාය සති -පෙ- සක්ඛායෙරසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමරණා”ති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමරණාති.

3. 2. 19.

රූපි අත්තා සුත්තං

242. සාවන්ධියං :

කිංකම් නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිස්ස ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “රූපි අත්තා හොති අරෙගො පරමරණා”ති?

හගවම්මලතා නො හතෙත, ඛම්මා, -පෙ-

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්ස ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : රූපි අත්තා හොති අරෙගො පරමරණා’ති. වේදනාය සති -පෙ- සක්ඛාය සති -පෙ- සක්ඛායෙරසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “රූපි අත්තා හොති අරෙගො පරමරණා”ති

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, “රූපං නිවං වා අනිවං වා”ති -පෙ-

දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “රූපි අත්තා හොති අරෙගො පරමරණා”ති?

නො හෙතං හතෙත.

“වේදනා -පෙ- “සක්ඛාය -පෙ- “සක්ඛායෙරසු -පෙ- “විඤ්ඤාණං නිවං වා අනිවං වා”ති -පෙ-

දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය, “රූපි අත්තා හොති අරෙගො පරමරණා”ති?

නො හෙතං හතෙත,

ඉති ඛො භික්ඛවෙ දුක්ඛෙ සති දුක්ඛං උපාදාය දුක්ඛං අභිනිවිස්ස ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති ; “රූපි අත්තා හොති අරෙගො පරමරණාති.

3. 2. 20.

අරූපි අත්තා සුත්තං

243. සාවන්ධියං :

කිංකම් නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිස්ස ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති ; “අරූපි අත්තා හොති අරෙගො පරමරණා”ති.

(සො යෙව් පෙය්‍යාලො විජාරෙතබ්බො.)

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස “සත්ත්වයා මරණින් මතු නොම වෙයි, නොම නො වෙයි” යන මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාරයන් ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස “සත්ත්වයා මරණින් මතු නොම වෙයි, නොම නො වෙයි” යන මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කීමැයි හඟිවූ ද ? . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නොම වෙයි, නොම නො වෙයි යයි.

3. 2. 19.

රූපි අත්තා සූත්‍රය

242. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස “ආත්මය රූප ඇත්තේ මරණින් මතු නිරොග වේ ය”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? යි.

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවන්නු මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස “ආත්මය රූප ඇත්තේ මරණින් මතු නිරොග වේ ය”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාරයන් ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස “ආත්මය රූප ඇත්තේ මරණින් මතු නිරොග වේ ය”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි ඒ කීමැයි හඟිවූ ද, රූපය නිත්‍ය මඟේ වේ ද, අනිත්‍ය මඟේ වේ දැ”යි ? . . .

දුක් නම් වෙනස් වන සුදු නම් එය නොඇසුරු වූයාට “ආත්මය රූප ඇත්තේ මරණින් මතු නිරොග වේ ය”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදගේ ද ? යි.

වහන්ස, මෙය නො වේ මැ යැ.

“වේදනාව . . . “සංඥාව . . . “සංස්කාරයෝ . . . “විඤ්ඤා නිත්‍ය ද ? හෝ අනිත්‍ය ද ? හෝ යි . . .

දුක් නම් වෙනස් වන සුදු නම් එය නොඇසුරු වූයාට “ආත්මය රූප ඇත්තේ මරණින් මතු නිරොග වේ ය”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදගේ ද ? යි.

වහන්ස, මෙය නො වේ ම ය.

මහණෙනි, මෙසේ දුක ඇති කල්හි දුක ඇසුරු කොට දුකට පිවිස ආත්මය රූප ඇත්තේ මරණින් මතු නිරොග වේ ය”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී යයි.

3. 2. 20.

අරූපි අත්තා සූත්‍රය

243. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස “ආත්මය රූප නැත්තේ මරණින් මතු නිරොග වේ ය”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? යි.

(ඒ පෙය්‍යාලය ම විස්තර කටයුතු යි)

3. 2. 21.

රුපිච අරුපිච අත්තා සුත්තං

244. සාවඤ්ඤා :

-පෙ- “රුපි ච අරුපි ච අත්තා භොති අරොගො පරමමරණං”ති.

3. 2. 22.

නෙව රුපි නාරුපි අත්තා සුත්තං

245. සාවඤ්ඤා :

-පෙ- “නෙවරුපි නාරුපි අත්තා භොති අරොගො පරමමරණං”ති

3. 2. 23.

එකන්තසුඛි අත්තා සුත්තං

246. සාවඤ්ඤා :

-පෙ- “එකන්තසුඛි අත්තා භොති අරොගො පරමමරණං”ති.

3. 2. 24.

එකන්තදුක්ඛි අත්තා සුත්තං

247. සාවඤ්ඤා :

-පෙ- “එකන්තදුක්ඛි අත්තා භොති අරොගො පරමමරණං”ති.

3. 2. 25.

සුඛදුක්ඛි අත්තා සුත්තං

248. සාවඤ්ඤා :

-පෙ- “සුඛදුක්ඛි අත්තා භොති අරොගො පරමමරණං”ති.

3. 2. 26.

අදුක්ඛමසුඛි අත්තා සුත්තං

249. සාවඤ්ඤා :

-පෙ- “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා භොති අරොගො පරමමරණං”ති.

භගවම්බුලකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ-

3. 2. 21.

රූපි ච අරූපි ච අත්තා සූත්‍රය

244. සැවැත්තුවර :

. . . ආත්මය රූප ඇත්තේත් රූප නැත්තේත් මරණින් මතු නිරොග වේ ය''යි . . .

3. 2. 22.

නෙව රූපි නාරූපි අත්තා සූත්‍රය

245. සැවැත්තුවර :

. . . ආත්මය නො ම රූප ඇත්තේත් නො ම රූප නැත්තේත් මරණින් මතු නිරොග වේ ය''යි.

3. 2. 23.

ඵකන්තසුඛි අත්තා සූත්‍රය

246. සැවැත්තුවර :

. . . ''ආත්මය ඵකැතින් සුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරොග වේ ය''යි.

3. 2. 24.

ඵකන්ත දුක්ඛි අත්තා සූත්‍රය

247. සැවැත්තුවර :

. . . ආත්මය ඵකැතින් දුක් ඇත්තේ මරණින් මතු නිරොග වේ ය''යි

3. 2. 25.

සුඛ දුක්ඛි අත්තා සූත්‍රය

248. සැවැත්තුවර :

. . . ආත්මය සුඛදුක් ඇත්තේ මරණින් මතු නිරොග වේ ය''යි.

3. 2. 26.

අදුක්ඛමසුඛ අත්තා සූත්‍රය

249. සැවැත්තුවර :

. . . ''ආත්මය නොදුක් නොසුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරොග වේ දැ''යි.

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවන්නු මුල් කොට ඇතියහ . . .

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්ස ඵලං
දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා භොති අරොගො පරමමරණං”ති.
වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ-
විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵලං දිට්ඨි
උපපජ්ජති : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා භොති අරොගො පරමමරණං”ති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවං වා අනිවං වාති
-පෙ- විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය :
“අදුක්ඛමසුඛි අත්තා භොති අරොගො පරමමරණං”ති.

නො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිවං වා
අනිවං වාති -පෙ- විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි
උපපජ්ජෙය්‍ය : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා භොති අරොගො පරමමරණං”ති.

නො භෙතං භනෙත,

ඉති ඛො භික්ඛවෙ, දුක්ඛෙ සති දුක්ඛං උපාදාය දුක්ඛං අභිනිවිස්ස
ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා භොති අරොගො
පරමමරණං”ති -පෙ-

ගමනවග්ගො දුතියො.

තමුද්දනං :

වාතං ඵතං මම සො අත්තා නො ච මෙ සීයා,
තඤ්ඤි කරතො භෙතුච්ච මහාදිට්ඨෙහ අට්ඨමං.

සස්සතො අසස්සතො වෙච්චි අත්තා නත්තා ච වුට්ඨති,
තං ජීවං අඤ්ඤං ජීවං ච තථාගතෙන චත්තාරේ.

රූපි අත්තා යථා භොති අරූපි ච තථා පරං,
රූපි වාරූපි ච අත්තා තෙච්ච රූපි නාරූපි ච,

ඵකන්තසුඛි ච අත්තා ඵකන්ත දුක්ඛි තථා.
සුඛදුක්ඛි අත්තා ච අදුක්ඛමසුඛි පරං,
ඉමෙ ඡබ්බිසුසුත්තන්තා දුතියවාරෙ සුඤ්ඤිතාති.

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස “ආත්මය නොදුක් නොසුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරොග වේ ය”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාරයන් ඇති කල්හි . . . විඥනය ඇති කල්හි විඥනය ඇසුරු කොට විඥනයට පිවිස ආත්මය නොදුක් නොසුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරොග වේ ය”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කීමැයි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේද ? අනිත්‍ය හෝ වේද ද ? යි. . . . වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට “ආත්මය නොදුක් නොසුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරොග වේ ය”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදනේ ද ? යි.

විභන්ස, මෙය නො වේ මැ යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාරයෝ . . . විඥනය නිත්‍ය හෝ වේද ? අනිත්‍ය හෝ වේද ද ? යි. . . . වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට “ආත්මය නොදුක් නොසුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරොග වේ ය”යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදනේ ද ? යි.

විභන්ස, මෙය නො වේ ම ය.

මහණෙනි, මෙසේ දුක ඇති කල්හි දුක ඇසුරු කොට දුකට පිවිස “ආත්මය නොදුක් නොසුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරොග වේ” යයි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී. . . .

දෙවෙනි ගමන වර්ග යි.

එහි සූත්‍රාමාවලිය :

වාත, එතං මම, යො අත්තා නො ව මෙ සියා, තත්ථී දින්න, කරතො, තත්ථී හෙතු සූත්‍රයෝ ය. අටවැනි මහාදිවයි සූත්‍රය ය,

සස්සතලොක, අසස්සතලොක, අත්තවත් ලොක, අනත්තවත් ලොක, තත්ථීව තත් ශරීර, අත්තත් ජීව අනත්තත් ශරීර සූත්‍රයෝ ය. හොති තථාගත, නහොති තථාගත, හොති ච නව හොති තථාගත, නෙව හොති න නහොති තථාගත, යන සූත්‍ර සතරය,

රූපි අත්තා සූත්‍රය, එසේම අරූපි අත්තා සූත්‍රය, රූපි ව අරූපි ව අත්තා, නෙව රූපි න අරූපි අත්තා යැ.,

එකන්තසුඛි අත්තා එකන්තදුක්ඛි අත්තා, පුබ්බස්ස අත්තා සූත්‍රයෝ ය. අනෙක් අදුක්ඛමසුඛි අත්තා සූත්‍රය ද යි මේ සවිසි සූත්‍රයෝ දෙවෙනි වර මැනවින් දෙසන ලදහ යි.

3. තනියගමන වගෙහා

3. 3. 1—25.

වාත සුතනං

250 - 274. සාවථේයං :

කියමිං හු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති -පෙ- එසිකට්ඨාසිට්ඨිතා”ති. භෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති -පෙ- එසිකට්ඨාසිට්ඨිතා”ති.

භගවම්මුලකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති -පෙ- එසිකට්ඨාසිට්ඨිතා”ති. භෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති -පෙ- එසිකට්ඨාසිට්ඨිතා”ති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති -පෙ- විපරිනාමධම්මං. අපි හු තං අනුපාදය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “න වාතා වායනති -පෙ- එසිකට්ඨාසිට්ඨිතා”ති.

නො භෙතං භනෙත,

ඉති බො භික්ඛවෙ, යදනිව්චං තං දුක්ඛං, තයමිං සති තදුපාදය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති -පෙ- එසිකට්ඨාසිට්ඨිතා”ති. (පඤ්ඤාපිසති සුත්තනතා එවං විජාරෙතබ්බා.)

3. 3. 26

අදුක්ඛමසුඛි අත්තාසුතනං

275. සාවථේයං :

කියමිං හු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා භොති අරොගො පරම්මරණා”ති.

භගවම්මුලකා නො භනෙත ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා භොති අරොගො පරම්මරණා”ති. භෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා භොති අරොගො පරම්මරණා”ති.

3. තනිය ගමන වර්ගය

3. 3. 1-25

වාත සූත්‍රය

250-274. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස වාතයෝ නො හමති. ගංගාවෝ නො ගලාබසිති. ගැබිනියෝ ප්‍රසව නො කෙරෙති, සඳහිරු නො ද උදාවෙති, නො ද පහ ව යෙති. ඉන්ද්‍රකීලයන් මෙන් සිටියාහු ය"යි දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි.

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ. . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස "වාතයෝ නො හමත්, . . . ඉන්ද්‍රකීලයන් මෙන් සිටියාහු ය"යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී යි. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඥනය ඇති කල්හි විඥනය ඇසුරු කොට විඥනයට පිවිස "වාතයෝ නො හමති. . . ඉන්ද්‍රකීලයන් මෙන් සිටියාහු ය"යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, 'ඒ කීමැ'යි හඬවූ ද ? 'රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි . . . වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට "වාතයෝ නො හමත් . . . ඉන්ද්‍රකීලයන් මෙන් සිටියාහු ය"යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, මෙසේ යමෙක් අනිත්‍ය ද එය දුක් යැ. එය ඇති කල්හි එය ඇසිරි කොට "වාතයෝ නො හමති. . . ඉන්ද්‍රකීලයන් මෙන් සිටියාහු ය"යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී"යි. (සූත්‍ර 25 මෙසේ විස්තර කටයුතු යි.)

3. 3. 26.

අදුක්ඛමසුධි අත්තා සූත්‍රය

275. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස "ආත්මය නො දුක් නො සුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වේ ය"යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි.

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ. . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස "ආත්මය නො දුක් නොසුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වේ ය"යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදීයි. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඥනය ඇති කල්හි විඥනය ඇසුරු කොට විඥනයට පිවිස ආත්මය නොදුක් නොසුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වේ ය යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

තං කිං මිඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති -පෙ-
විපරිනාමධම්මං. අපි නු තං අනුපාදාය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජය්‍යා :
“අදුක්ඛමසුඛි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණං”ති.

හො හෙතං භනෙන,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා
අනිව්චං වාති -පෙ- විපරිනාමධම්මං. අපි නු තං අනුපාදාය එවං දිට්ඨි
උපපජ්ජය්‍යා : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණං”ති.

හො හෙතං භනෙන,

ඉති ඛො භික්ඛවෙ, සදනිව්චං තං දුක්ඛං, තස්මිං සති තදුපාදාය
තං අභිනිවිස්සා එවං දිට්ඨි උපපජ්ජය්‍යා : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා හොති
අරොගො පරමමරණං”ති.

තනිගගමනවග්ගො තනිගයො.

නමුදදානං :

වාතං එතං මම සො අත්තා හො ව මෙ සිග්ගා,
නාපථි කරතො හෙතු ව මහාදිට්ඨිනා දුර්ඛමං.

සංස්සතො අසංස්සතො චෙව අත්තා නානා ව වුච්චති,
තං ජීවං අඤ්ඤං ජීවං ව තථාගමෙන චත්තාරො.

රූපි අත්තා සථා හොති අරූපි ච තථා පරං,
රූපි චාරූපි ච අත්තා හෙව රූපි නාරූපි ව.

එකතනසුඛි ච අත්තා එකතනදුක්ඛි තථා,
සුඛදුක්ඛි අත්තා ව අදුක්ඛමසුඛි පරං,
ඉමෙ ඡබ්බිසා සුත්තතා තනිගවාරෙ සුදෙසිතාති.

මහණෙනි, ඒ කීමැයි හභිවුද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේද ? අනිත්‍ය හෝ වේද ?
 . . . වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට "ආත්මය නොදුක් නොසුව ඇත්තේ
 මරණින් මතු නිරෝග වේ ය"යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැයි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ.

වේදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ වේද ?,
 අනිත්‍ය හෝ වේද ? යි . . . වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට "ආත්මය
 නොදුක් නොසුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වේ ය"යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැයි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, මෙසේ යමෙක් අනිත්‍ය ද එය දුක් යැ. එය ඇති කල්හි එයඇසුරු කොට
 එයට පිටිය "ආත්මය නොදුක් නොසුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වේ ය"යි මෙබඳු
 දෘෂ්ටියක් උපදී යි.

තෙවෙනි කතිය ගමන වර්ග යි.

එහි උද්දතය :

වාත, එතං මම, සො අත්තා, නො ව මෙ සියා, නන්ථි දිත්තං, කරතො, නන්ථි හෙතු
 සුත්‍රයෝ ය. අටවැනි මහාදිට්ඨි සූත්‍රය, සස්සත ලොක, අසස්සතලොක, අත්තවා ලොක,
 අනත්තවා ලොක, තත් ජීව තත් ඤරීර, දත්තත් ජීව දත්තත් ඤරීර සූත්‍රයෝ ය. හොති
 තථාගත, නහොති තථාගත, හොති ව න ව හොති තථාගත, නෙව හොති න න හොති
 තථාගත යන සූත්‍ර සතර ය, රූපි අත්තා සූත්‍රය, එසේම අනෙක් අරූපි අත්තා සූත්‍රය,
 රූපි ව අරූපි ව අත්තා, නෙව රූපි න අරූපි අත්තා, එකත්තසුඛි අත්තා, එකත්තදුක්ඛි
 අත්තා, සුඛදුක්ඛි අත්තා සූත්‍රයෝ ය, අනෙක් අදුක්ඛමසුඛි අත්තා සූත්‍රය දැයි මේ සවිසි
 සූත්‍රයෝ තෙවෙනි වර මැනැවින් දෙසන උද්දත යි.

වතුන්ට ගමන වග්ගො

3. 4. 1—25

වාත සුතනං

276-300. සාවන්ථියං :

කිසම්. ණු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසා ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ඣති; න වාතා වායනා න නජේය සඤ්ඤා න ගබ්භිනියො විජ්ජානා න වජ්ඣමසුරියා උදෙනා වා අපෙනා වා ඵසිකච්ඡාසිට්ඨිතා”ති.

ගගවම්බුලකා නො හනෙන, ධම්මා -පෙ-

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසා ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ඣති: “න වාතා වායනා න නජේය සඤ්ඤා න ගබ්භිනියො විජ්ජානා න වජ්ඣමසුරියා උදෙනා වා අපෙනා වා ඵසිකච්ඡාසිට්ඨිතා”. වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- විඤ්ඤාණං සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසා ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ඣති; න වාතා වායනා -පෙ- ඵසිකච්ඡාසිට්ඨිතා”ති.

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අභිව්චං වාති -පෙ- විපරිතාමධම්මං, කල්ලං ණු තං සම්නුපය්සිතුං “ඵතං මම ඵසො හමසම් ඵසො මෙ අත්තා”ති.

නො භෙතං හනෙන.

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- “විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අභිව්චං වාති. -පෙ- විපරිතාමධම්මං, කල්ලං ණු තං සම්නුපය්සිතුං: “ඵතං මම ඵසො ‘හමසම් ඵසො මෙ අත්තා’”ති

නො භෙතං හනෙන,

තසමාතික භික්ඛවෙ, යං කිසුඤ්ඤී රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පන්නං -පෙ- සම්මප්පසාදාය දුට්ඨබ්බං, යා කාචී වෙදනා -පෙ- යා කාචී සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචී සඤ්ඤා -පෙ- යං කිසුඤ්ඤී විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චුප්පන්නං -පෙ- සම්මප්පසාදාය දුට්ඨබ්බං.

ඵලං පසාය භික්ඛවෙ -පෙ- නාපරං ඉත්ථතතායාති පජානාති. (පඤ්ඤාචිතසම්ප්පාදනා විජ්ජාමර්ගබ්බා)

චතුත්ථ ගමන වර්ගය

3. 4. 1—25

වෘත සූත්‍රය

276-300. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස “ වෘතයෝ නොහමති, ගඩ්ඟාවෝ නො ගලාබසිති, ගැබ්බියෝ ප්‍රසව නො කෙරෙති, සඳහිරු නො උදාවෙති, නො පහ ව යෙති, ඉන්ද්‍රකීලයන් මෙන් සිටියාහ”යි මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි.

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවන්නු මුල් කොට ඇතියහ. . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස “වෘතයෝ නොහමති, ගඩ්ඟාවෝ නො ගලාබසිති, ගැබ්බියෝ ප්‍රසව නො කෙරෙති, සඳහිරුහු නො උදාවෙති, නො පහ ව යෙති, ඉන්ද්‍රකීලයන් මෙන් සිටියාහ”යි මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදීයි. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස “ වෘතයෝ නො හමත්, . . . ඉන්ද්‍රකීලයන් මෙන් සිටියාහ ” යි.

මහණෙනි, ඒ කිමැයි හඬවු ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි . . . වෙනස් වන සුදු නම් තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම” යි දකින්නට සුදුසු ද ? යි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? වෙනස් වන සුදු නම් “ තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ” යි දකින්නට සුදුසු ද යි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, එහෙයින් මෙහි ලා අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ චරිතමාන වූ හෝ යම් කිසි රූපයක් වේ නම්, . . . මනා නුවණින් දක්ක යුතු යි. යම් කිසි වේදනාවක් . . . යම් කිසි සංඥාවක් යම් කිසි සංස්කාර කෙනෙක් . . . අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පවුළුපන්න වූ හෝ යම් කිසි විඤ්ඤායක් වේ නම් . . . මනා නුවණින් දක්ක යුතු යි.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නේ . . . මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැ යි දනගනි යි. (සූත්‍ර පස්විස්ස විස්තර කටයුතු යි.)

3. 4. 26.

අද්ධකම්පුඤ්ඤා අනතා සුතතං

301. සාවන්තියං :

කිංකරීං නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසාය ඵලං
දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අද්ධකම්පුඤ්ඤා අනතා භොති අරෙගො පරමමරණං”ති.

හගවම්මුලකා නො හනෙන, ධම්මා -පෙ-

රුපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රුපං උපාදාය රුපං අභිනිවිසාය ඵලං
දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අද්ධකම්පුඤ්ඤා අනතා භොති අරෙගො පරමමරණං”ති.

වේදනාය සති -පෙ- සංඝායා සති -පෙ- සංඝායා සති -පෙ-
විඤ්ඤාණං සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසාය ඵලං දිට්ඨි
උපපජ්ජති : “අද්ධකම්පුඤ්ඤා අනතා භොති අරෙගො පරමමරණං”ති.

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රුපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති.

අනිව්චං හනෙන, -පෙ- විපරිතාමධම්මං, කල්ලං නු තං සමනුපසිසිතුං
“ඵතං මම, ඵසොභමසම්, ඵසො මෙ අනතා”ති.

නො භෙතං හනෙන,

වේදනා -පෙ- සංඝායා -පෙ- සංඝායා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා
අනිව්චං වාති. -පෙ- විපරිතාමධම්මං, කල්ලං නු තං සමනුපසිසිතුං
“ඵතං මම, ඵසොභමසම්, ඵසො මෙ අනතා”ති.

නො භෙතං හනෙන,

තසමාතිභ භික්ඛවෙ, සං කිඤ්ඤි රුපං අනිතානාගතපච්චුප්පන්නං
-පෙ- සම්මප්පසාදාය දට්ඨබ්බං, යා කාපි වේදනා -පෙ- යා කාපි
සංඝායා -පෙ- යෙ කෙපි සංඝායා -පෙ- යං කිඤ්ඤි විඤ්ඤාණං
අනිතානාගතපච්චුප්පන්නං -පෙ- සම්මප්පසාදාය දට්ඨබ්බං.

ඵලං පසායං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො රුපසම්මපි නිබ්බන්දති,
වේදනාසපි නිබ්බන්දති, සංඝායාසපි නිබ්බන්දති, සංඝායාසපි නිබ්බන්දති,
විඤ්ඤාණසම්මපි නිබ්බන්දති, නිබ්බන්දං විරජ්ජති, විරජා විමුච්චති,
විමුච්චාසම්මං විමුච්චාසම්මං ඤාණං භොති. ඛිණං ජාති, චුසිතං චුසිතං,
කතං කරණිකං, නාපරං ඉත්තංතායාති පජානාතිති.

චතුස්සංගමනවග්ගො චතුස්සංගමනවග්ගො.

3. 4. 26.

අනුක්‍රමයේ අත්තා සුත්‍රය

301. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස “ ආත්මය නොදුක් නො සුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වේ ය” යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි.

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවන්නු මුල් කොට ඇතියහ. . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස “ ආත්මය නො දුක් නො සුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වේ ය” යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාරයන් ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස “ ආත්මය නො දුක් නො සුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වේ ය” යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කිමැ යි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි.

වහන්ස, අනිත්‍ය ය. . . . වෙනස් වනසුලු නම් එය “ තෙල මාගේ ය, තෙලෙ මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ය ” යි දක්නට සුදුසු ද ? යි

වහන්ස තෙල නො වේ මැ යැ. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා නිත්‍ය හෝ වේ ද අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි. . . . වෙනස් වනසුලු නම් එය “ තෙල මාගේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ” යි දක්නට සුදුසු ද යි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, එහෙයින් මෙහිලා අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පරිවෘත්ත වූ හෝ යම් කිසි රූපයෙක් වේ නම් . . . මනා නුවණින් දක්ක යුතු යි. යම් කිසි වේදනාවක් . . . යම් කිසි සංඥාවක් . . . යම් කිසි සංස්කාර කෙනෙක් . . . අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පරිවෘත්ත වූ හෝ යම් කිසි විඤ්ඤායෙක් වේ නම් . . . මනා නුවණින් දක්ක යුතු යි.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා වූ ග්‍රැහවත් ආර්යශ්‍රාවක තෙමේ රූපයෙහින් කලකිරෙයි. වේදනාවෙහින් කලකිරෙයි. සංඥාවෙහින් කලකිරෙයි. සංස්කාරයන්හින් කලකිරෙයි. විඤ්ඤායෙහින් කලකිරෙයි. කලකිරෙන්නේ නො ඇලෙයි. නො ඇල්මෙන් මිඳෙයි. මිදුණු කල්හි මිදුණේ යි දැනීම වෙයි. ජාතිය ක්ෂය වූවා, බලසර වැය නිමවන ලදී. කරණි කරන ලදී. මේ බැව් පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දැනගනී යි.

සිවුවැනි චතුත්ථ ගමන වර්ග යි.

තත්‍රැඥනං :

විතා එතං මම සො අතතා නො ව මෙ සිසා,
නපථි කරතො හෙතු ව මහාදිවේසන අරිස්මං.
සංකතො අසංකතො ථෙව අනතා නතතා ව ට්‍රිව්චකී,
තං ජීවං අඤ්ඤංජීවිඤ්ච තථාගතෙන චතතායො,
රූපි අතතා යථා භොති අරූපි ව තථාපරො.
නෙව රූපි නාරූපිනා එකනාස්තවි අතතා ව,
එකනාස්තකි සුඛද්‍රකි අද්‍රකඛමසුඛි වා ති.

දිට්ඨිසංයුතං සමතං.

එහි සුත්‍ර නාමාවලිය :

වාත, එතං මම, සො අත්තා, නො ව මෙ සියා, නන්ථි අත්තා, කරතො, නන්ථි හෙතු සුත්‍රයෝ ය. අට වැනි මහාදිවයි සුත්‍ර ය, සස්සතලොක, අසස්සතලොක, අත්තවත් ලොක, අනත්තවත් ලොක, තංජිවං තංසරිං, අත්තත් ජිවං අත්තත් ඔරි, සුත්‍රයෝ ය, හොති තථාගත, න හොති තථාගත, හොති ව නව හොති තථාගත, නෙව හොති නනහොති තථාගත සුත්‍ර සතර ය, රුපි අත්තා, අරුපි අත්තා එසේ ම අනෙක් රුපි අරුපි අත්තා, නෙව රුපි නාරුපි අත්තා, එකන්ත සුඛි අත්තා, එකන්ත දුක්ඛි අත්තා, සුඛදුක්ඛි අත්තා, අදුක්ඛමසුඛි අත්තා සුත්‍රයෝ ය යි සච්ඡි සුත්‍ර කෙනෙකි.

දිවයි සංයුත්තය නිමිසේ යි.

4. ඔක්කනනතිසංයුතතං

1. චක්ඛුචග්ගො

4. 1. 1

චක්ඛු සුත්තං

302. සාමන්ට්ඨයං :

චක්ඛුං භික්ඛවෙ, අනිච්චං විපරිනාමි¹ අඤ්ඤාථාභාවි, සොතං අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි, භෞතං අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි, ජීව්හා අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි, කායො අනිච්චො විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි, මනො අනිච්චො විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි.

යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධර්මෙ ඵලං සද්දහති අභිමුච්චති, අයං චූළචති සද්ධානුසාරි ඔක්කකතො, සම්මතනනියං සප්පරිසභුමිං ඔක්කකතො, විතීවතො පුට්ඨර්නභුමිං, අභබ්බො තං කම්මං කාතුං යං කම්මං කතුං තිරයං වා තිර්ථ්නානගොතිං වා පෙතතිවිතයං වා උපපජ්ජෙය්‍ය. අභබ්බො වා තාව කාලං කාතුං යාව න සොතාපතතිඵලං සච්ඡිකරොති.

යසං ඛො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධර්මො ඵලං පඤ්ඤාය මිත්තසො, නිජ්ඣානං බමනති, අයං චූළචති ධර්මානුසාරි ඔක්කකතො, සම්මතනනියං සප්පරිසභුමිං ඔක්කකතො, විතීවතො පුට්ඨර්නභුමිං, අභබ්බො තං කම්මං කාතුං යං කම්මං කතුං තිරයං වා තිර්ථ්නානගොතිං වා පෙතතිවිතයං වා උපපජ්ජෙය්‍ය, අභබ්බො වා තාව කාලං කාතුං යාව න සොතාපතතිඵලං සච්ඡිකරොති.

යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධර්මෙ ඵලං ජානාති² ඵලං පසාති, අයං චූළචති සොතාපතො, අවිනිපාතධර්මො නිගතො සම්බෝධිපරායනොති.

4. 1. 2

රූප සුත්තං

303. සාමන්ට්ඨයං :

රූපං භික්ඛවෙ, අනිච්චං විපරිනාමිනො අඤ්ඤාථාභාවිනො, සද්දං අනිච්චං විපරිනාමිනො අඤ්ඤාථාභාවිනො, ගඤ්ඤා අනිච්චං විපරිනාමිනො අඤ්ඤාථාභාවිනො, රසං අනිච්චං විපරිනාමිනො අඤ්ඤාථාභාවිනො, රුචිබ්බං අනිච්චං විපරිනාමිනො අඤ්ඤාථාභාවිනො, ධර්මො අනිච්චං විපරිනාමිනො අඤ්ඤාථාභාවිනො.

1. විපරිණමිං - සිමු සි 2, විපරිණමි. PTS.

2. අභබ්බො ව - මජ්ඣං.

3. පජානාති - මජ්ඣං.

4. මකකනති සංයුතතය

1. චක්කු වර්ගය

4. 1. 1

චක්කු සූත්‍රය

302. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, ඇය අනිත්‍ය යැ, පෙදළෙනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ. කන අනිත්‍ය යැ, පෙදළෙනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ. නැහැය අනිත්‍ය යැ, පෙදළෙනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ. දිව අනිත්‍ය යැ, පෙදළෙනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ. කය අනිත්‍ය යැ, පෙදළෙනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ. මනස අනිත්‍ය යැ, පෙදළෙනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ.

මහණෙනි, යමෙක් මේ දහමුත් මෙසෙයින් හදහයි ද, විමොක්ඛය පිළිලබයි ද, මේ පුද්ගල 'සද්ධානුසාරි' යි කියනු ලැබෙයි. (හෙ) ආර්යමාර්ගයට පිවිසියේ යැ. සත්පුරුෂ භූමියට බැය ගත්තේ යැ, පෘථග්ජන භූමිය ඉක්ම වූයේ යැ. යම් කර්මයක් කොට තීරයට වේවයි, නිරිසන් යෝනියට වේවයි ප්‍රේත විෂයට වේවයි (උපත් විසින්) ඵළැණී නම් ඒ කර්ම කරන්නට අභව්‍ය (නො තිබී) යැ, යම් තාක් සෝතාපත්තිඵලය සාක්ෂාත් නො කෙරේ ද ඒ තාක් කල්ලිය කරන්නට ද අභව්‍ය වේ මැ යි.

මහණෙනි, යමකුට මේ දහම්හු විදසුන් නුවණින් පමණ විසින් ධ්‍යානක්ෂම වෙත් ද, මේ පුද්ගල 'ධම්මානුසාරි' යි කියනු ලැබෙයි. (හෙ) සමමත්ත නියාම සභ්‍යාන ආයාම් මාර්ගයට පිවිසියේ යැ, සත්පුරුෂ භූමියට බැයගත්තේ යැ, පෘථග්ජන භූමිය ඉක්ම වූයේ යැ. යම් කර්මයක් කොට තීරයට හෝ නිරිසන් යෝනියට හෝ ප්‍රේතවිෂයට හෝ (උත්පත්ති විසින්) ඵළැණී නම් ඒ කර්ම කරන්නට ද අභව්‍ය යැ. යම්තාක් සෝතාපත්තිඵලය සාක්ෂාත් නො කෙරේ ද, ඒතාක් කල්ලිය කරන්නට ද අභව්‍ය වේ මැ යි.

මහණෙනි, යමෙක් මේ ධර්ම මෙසේ විදසුන් නුවණින් දැනී නම් මෙසේ දකී නම් මේ පුද්ගල සෝතාපත්තිය යයි කියනු ලැබෙයි. (හෙ) සත් අපායෙහි නොහෙනසුලු යැ, ගතිනියක යැ, සම්බෝධිය පරායන කොට ඇත්තේ යි.

4. 1. 2

රූප සූත්‍රය

303. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූප අනිත්‍ය යැ, පෙදළෙනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ. ඔබ්ද අනිත්‍ය යැ, පෙදළෙනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ. ගන්ධ අනිත්‍ය යැ, පෙදළෙනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ. රස අනිත්‍ය යැ, පෙදළෙනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ. ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය අනිත්‍ය යැ, පෙදළෙනසුලු යැ. අත්පරිදි වනසුලු යැ. ධර්ම අනිත්‍ය යැ, පෙදළෙනසුලු යැ අත්පරිදි වනසුලු යි.

යො හික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ එවං සද්දහති අභිත්ථවති, අයං වුට්ඨති සඤ්ඤාසාරී -පෙ- අයං වුට්ඨති ධම්මානුසාරී ඔක්ඛනොති සම්මතතනියාමං, සපුරිසභුමිං ඔක්ඛනොති, විතීවනොති පුට්ඨජ්ජනභුමිං. අහබ්බො තං කම්මං කාතුං යං කම්මං කත්වා තීරයං වා තීරවජ්ජනොති. වා පෙතතිවිසයං වා උපපජ්ජයා, අහබ්බොති තාව කාලං කාතුං යාව න සොකාපතතිඵලං සම්මතරොති.

යො හික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ එවං ජානාති පස්සති, අයං වුට්ඨති. සොකාපනොති අවිනිපාතධම්මො, නියතො සම්මොඛිපරායනොති.

4. 1. 3.

විඤ්ඤාණ සුත්තං

304. සංවත්ථිමං :

වක්ඛු විඤ්ඤාණං හික්ඛවෙ, අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි සොතවිඤ්ඤාණං අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි. ඝාතවිඤ්ඤාණං අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි. ජ්වහාවිඤ්ඤාණං අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි. කායවිඤ්ඤාණං අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි. මනෝවිඤ්ඤාණං අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි.

යො හික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ එවං සද්දහති අභිත්ථවති අයං වුට්ඨති සඤ්ඤාසාරී -පෙ- සම්මොඛිපරායනොති.

4. 1. 4.

එස්ස සුත්තං

305. සංවත්ථිමං :

වක්ඛු සම්මසො හික්ඛවෙ, අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි. සොතසම්මසො -පෙ- ඝාතසම්මසො -පෙ- ජ්වහාසම්මසො -පෙ- කායසම්මසො -පෙ- මනෝසම්මසො අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි. යො හික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ එවං සද්දහති -පෙ- සම්මොඛිපරායනොති.

4. 1. 5.

වේදනා සුත්තං

306. සංවත්ථිමං :

වක්ඛු සම්මසාර, වේදනා හික්ඛවෙ, අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි. සොතසම්මසාර, වේදනා -පෙ- ඝාතසම්මසාර, වේදනා -පෙ- ජ්වහාසම්මසාර, වේදනා -පෙ- කායසම්මසාර, වේදනා -පෙ- මනෝසම්මසාර, වේදනා අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි. යො හික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ -පෙ- සම්මොඛිපරායනොති.

මහණෙනි, යමෙක් මේ දහමුත් මෙසෙයින් හදහන ද, (හැඳහීමෙන්) විමොක්ඛය පිළිලබයි ද මේ පුද්ගල 'සද්ධානුසාරී' යි කියනු ලැබෙයි . . . ආයා මාර්ගයට බැසගත් සත්පුරුෂ භූමියට පිවිසි පෘථග්ජන භූමිය ඉක්ම වූ මේ පුද්ගල 'ධම්මානුසාරී' යි කියනු ලැබෙයි. යම් කර්මයක් කොට තිරයට හෝ තිරියන් යෝනියට හෝ ප්‍රේතවිෂයට හෝ (උත්පත්ති විසින්) නො ඵලාභී ද ඒ කර්ම කරන්නට නො නිසි යැ. යම්කාක් සෝභාපත්තිඵලය පසක් නො කෙරේ ද, ඒකාක් කල්ලිය කරන්නට ද නො නිසි මැ යි.

මහණෙනි, යමෙක් මේ දහම් වෙසෙයින් දැනිය ද, දකිය ද, මේ පුහුල් සෝනාපන්න යැ, අවංගි නොහෙන සුදු යැ, ගතිනියන යැ, සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇතැයි කියනු ලැබේ.

4. 1. 3.

විඤ්ඤාණ සූත්‍රය

304. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, වක්ඛුවිඤ්ඤාණය අනිය යැ. වෙනස් වනසුදු යැ 'අත් පරිදි වනසුදු යැ. සෝතවිඤ්ඤාණය අනිය යැ. වෙනස් වනසුදු යැ. අත්පරිදි වනසුදු යැ. ඝාත විඤ්ඤාණය අනිය යැ. වෙනස් වනසුදු යැ. අත්පරිදි වනසුදු යැ. ජීව්හාවිඤ්ඤාණය අනිය යැ. වෙනස් වනසුදු යැ. අත්පරිදි වනසුදු යැ. කායවිඤ්ඤාණය අනිය යැ. වෙනස් වනසුදු යැ. අත්පරිදි වනසුදු යැ. මනෝවිඤ්ඤාණය අනිය යැ. වෙනස් වනසුදු යැ. අත්පරිදි වනසුදු යි.

මහණෙනි, යමෙක් මේ දහම් මෙසේ අදහා නම් විමොක්ඛය පිළිලබා නම් 'සද්ධානුසාරී' මේ පුද්ගල . . . සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇත්තේ ය යි කියනු ලැබේ.

4. 1. 4.

ඵස්ස සූත්‍රය

305. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, වක්ඛුසම්ඵස්සය අනිය යැ. වෙනස් වනසුදු යැ. අත්පරිදි වනසුදු යැ සෝතසම්ඵස්සය . . . ඝාතසම්ඵස්සය . . . ජීව්හාසම්ඵස්සය . . . කායසම්ඵස්සය . . . මනෝසම්ඵස්සය අනිය යැ. වෙනස් වනසුදු යැ. අත්පරිදි වනසුදු යැ. මහණෙනි, යමෙක් මේ දහම් මෙසේ හදහා නම් . . . සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇත්තේ ය යි කියනු ලැබේ.

4. 1. 5.

වේදනා සූත්‍රය

306. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, වක්ඛුසම්ඵස්සයෙන් හටගත් වේදනාව අනිය යැ. වෙනස් වනසුදු යැ. අත්පරිදි වනසුදු යැ. සෝතසම්ඵස්සයෙන් හටගත් වේදනාව . . . ඝාතසම්ඵස්සයෙන් හටගත් වේදනාව . . . ජීව්හාසම්ඵස්සයෙන් හටගත් වේදනාව . . . කායසම්ඵස්සයෙන් හටගත් වේදනාව . . . මනෝසම්ඵස්සයෙන් හටගත් වේදනාව අනිය යැ. වෙනස් වනසුදු යැ. අත්පරිදි වනසුදු යි. මහණෙනි, යමෙක් මේ දහම් . . . සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇත්තේ ය යි කියනු ලැබේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

4. 1. 6.

සඤ්ඤා සුත්තං

807. සාවක්ථියං :

රූපසඤ්ඤා භික්ඛවෙ, අනිච්චා විපරිනාමී අඤ්ඤාථාභාවි. සද්දසඤ්ඤා -පෙ- ගනිසඤ්ඤා -පෙ- රසසඤ්ඤා -පෙ- ඵෙඨාච්ඡිඛිසඤ්ඤා -පෙ- ඛම්මසඤ්ඤා අනිච්චා විපරිනාමී අඤ්ඤාථාභාවි. යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ඛම්මෙ -පෙ- සම්මොඛිපරායනොති.

4. 1. 7.

වෙනනා සුත්තං

808. සාවක්ථියං :

රූපසඤ්චිතනා භික්ඛවෙ, අනිච්චා විපරිනාමී අඤ්ඤාථාභාවි. සද්දසඤ්චිතනා -පෙ- ගනිසඤ්චිතනා -පෙ- රසසඤ්චිතනා -පෙ- ඵෙඨාච්ඡිඛිසඤ්චිතනා -පෙ- ඛම්මසඤ්චිතනා අනිච්චා විපරිනාමී අඤ්ඤාථාභාවි. යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ඛම්මෙ -පෙ- සම්මොඛිපරායනොති.

4. 1. 8.

තණ්හා සුත්තං

809. සාවක්ථියං :

රූපතණ්හා භික්ඛවෙ, අනිච්චා විපරිනාමී අඤ්ඤාථාභාවි. සද්දතණ්හා -පෙ- ගනිතණ්හා -පෙ- රසතණ්හා -පෙ- ඵෙඨාච්ඡිඛිතණ්හා -පෙ- ඛම්මතණ්හා අනිච්චා විපරිනාමී අඤ්ඤාථාභාවි. යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ඛම්මෙ -පෙ- සම්මොඛිපරායනොති.

4. 1. 9.

ධාතු සුත්තං

810. සාවක්ථියං :

පඨවිධාතු භික්ඛවෙ, අනිච්චා විපරිනාමී අඤ්ඤාථාභාවි. ආපොධාතු -පෙ- තෙජෝධාතු -පෙ- වායොධාතු -පෙ- ආකාශධාතු -පෙ- විඤ්ඤාණධාතු අනිච්චා විපරිනාමී අඤ්ඤාථාභාවි. යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ඛම්මෙ -පෙ- සම්මොඛිපරායනොති.

4. 1. 6.

සඤ්ඤ සූත්‍රය

307. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපසඤ්ඤාව අනිය ය. වෙනස් වනසුලු ය. 'අන්තර්දි වනසුලු ය සද්දසඤ්ඤාව . . . ගන්ධසඤ්ඤාව . . . රසසඤ්ඤාව . . . ඵොට්ඨබ්බසඤ්ඤාව . . . ධම්මසඤ්ඤාව අනිය යැ. වෙනස් වනසුලු යැ. අන්තර්දි වනසුලු යැ. මහණෙනි යමෙක් මේ දහම් . . . සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇත්තේ ය යි කියනු ලැබේ යි.

4. 1. 7.

වෙනතා සූත්‍රය

308. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපසඤ්චෙනතාව අනිය යැ. වෙනස් වනසුලු යැ. අන්තර්දි වනසුලු යැ සද්දසඤ්චෙනතාව . . . ගන්ධසඤ්චෙනතාව . . . රසසඤ්චෙනතාව . . . , ඵොට්ඨබ්බසඤ්චෙනතාව . . . ධම්මසඤ්චෙනතාව අනිය යැ. වෙනස් වනසුලු ය අන්තර්දි වනසුලු යි. මහණෙනි, යමෙක් මේ දහම් . . . සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇත්තේ වේ ය යි.

4. 1. 8.

තණ්හා සූත්‍රය

309. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපතණ්හාව අනිය යැ. වෙනස් වනසුලු යැ. අන්තර්දි වනසුලු යැ. සද්ද තණ්හාව . . . ගන්ධතණ්හාව . . . රසතණ්හාව . . . ඵොට්ඨබ්බතණ්හාව . . . ධම්මතණ්හාව අනිය යැ. වෙනස් වනසුලු යැ. අන්තර්දි වනසුලු ය. මහණෙනි, යමෙක් මේ දහම් . . . සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇත්තේ වේ ය යි.

4. 1. 9.

ධාතු සූත්‍රය

310. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, පඨවිධාතුව අනිය යැ. වෙනස් වනසුලු යැ. අන්තර්දි වනසුලු යැ. ආපෝ ධාතුව . . . තේජෝ ධාතුව . . . වායෝධාතුව . . . ආකාශධාතුව . . . විඤ්ඤාණධාතුව අනිය යැ. වෙනස් වනසුලු යැ. අන්තර්දි වනසුලු යි. මහණෙනි, යමෙක් මේ දහම් . . . සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇත්තේ වේ ය යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

4. 1. 10.

ඛනධ සුත්තං.

811. සංවත්ථිතං :

රූපං භික්ඛවෙ, අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි.

වේදනා, අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි. සඤ්ඤා අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි. සංඛාරා, අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි. විඤ්ඤාණං අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි.

යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ ඵලං සද්දහති අභිමුච්චති අයං වුච්චති සඤ්ඤාසාරි භික්ඛනොතො සම්මතතනිසංඝං, සප්පරිසභුමිං භික්ඛනොතො, විතීවහොතො පුට්ඨජ්ඣනභුමිං, අභබ්බො තං කම්මං කාතුං යං කම්මං කතො තීරයං වා තීරව්ජානගොතිං¹ වා පෙතතිවිසයං වා උපපජ්ජෙය්‍ය, අභබ්බොව තාව කාලං කාතුං යාව න සොතාපතතිඵලං සව්ජ්ඣෙය්‍යති.

යසං ඛො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ ඵලං පඤ්ඤාය මතතසො නිජ්ඣානං ඛමනති, අයං වුච්චති ධම්මාසුසාරි භික්ඛනොතො සම්මතතනිසංඝං, සප්පරිසභුමිං භික්ඛනොතො, විතීවහොතො පුට්ඨජ්ඣනභුමිං, අභබ්බො තං කම්මං කාතුං යං කම්මං කතො තීරයං වා තීරව්ජානගොතිං වා පෙතතිවිසයං වා උපපජ්ජෙය්‍ය, අභබ්බොව තාව කාලං කාතුං යාව න සොතාපතතිඵලං සව්ජ්ඣෙය්‍යති.

යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ ඵලං ජානාති, ඵලං පසායති, අයං වුච්චති සොතාපනො අවිනිපාතධම්මො නිගහො සම්බොධිපරායනොති.

වක්ඛුච්චග්ගො පඨමො.

තත්ත්වදානං :

වක්ඛු රූපඤ්ඤා විඤ්ඤාණං ඵයො ව වේදනාය ව,
සඤ්ඤා ව වේදනා, තණ්හා ධාතුකඛ්ඤානං තෙ දසාති.

ඛනන නතිසංයුතාං නිවසිතං.

1. තීරව්ජානගොතිං - සි 1, 2.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

4. 1. 10.

බන්ධනාගාර

311. සැලකිල්ලට :

මහලොව, රුපිය අතිය යැ, වෙනත් වනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු ය.

වෙනත් අතිය යැ, වෙනත්වන සුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ, සංඥා අතිය යැ, වෙනත් වනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ, සංඥා අතිය යැ, වෙනත් වනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ, වෙනත් අතිය යැ, වෙනත් වනසුලු යැ, අත් පරිදි වනසුලු ය.

මහලොව, සමස්ත මේ දහම මෙසේ හදන ද, (හැඳිමෙන්) විමෝක්ෂය පිළිබඳ ද, මේ පුද්ගල සද්ධානුසාරී යැ, ආයුර්වේදයට පිවිසිය යැ, සත්පුරුෂභාවයට බවුයේ යැ, පාඨශාස්ත්‍ර භූමිය ඉක්මවා යැ, යම් කර්මයක් කොට තිරයට වෙවිසි තිරිසන් යොනියට වෙවිසි ප්‍රත්‍යක්ෂයට වෙවිසි (උපත් විසින්) එළඹෙන නම් ඒ කර්ම කරන්නට අභාවය යැ, යම්තාක් සොනාපත්තිඵලය පසක් නො කෙරේ ද ඒ තාක් කල්ලිය කරන්නට අභාවය යි කියනු ලැබේ.

මහලොව, සමස්ත මේ දහම මෙසේ විවිසුන් නුවණින් පමණ විසින් ධ්‍යානක්ෂම වෙන් ද, මේ පුද්ගල සද්ධානුසාරී යැ, අර්මයට පිවිසිය යැ, සපුරිස් බිමට බවුයේ යැ, පුහුදුන් බිම ඉක්මවා යැ, යම් කර්මයක් කොට තිරිසි වෙවිසි තිරිසන්යොනියට වෙවිසි ප්‍රත්‍යක්ෂයට වෙවිසි (උපත්විසින්) එළඹෙනුයේ නම්, ඒ කර්ම කරන්නට නො නිසි යැ, සොනාපත්තිඵලය පසක් කරන තාක් කල්ලිය කරන්නට ද නො නිසි මැ යි.

මහලොව, සමස්ත මේ දහම මෙසේ දැනිය ද, මෙසේ දැකිය ද, මේ පුද්ගල සොනාපත්ති යැ, සතර අපායෙහි නො හෙනසුලු යැ, ගතිනියන යැ, සම්බෝධිය පරායන කොට ඇත්තේ යයි කියනු ලැබේ.

පළමුවැනි වස්තු වර්ග යි.

එහි උද්දාය :

වස්තු, රූප, විඤ්ඤාණ, එස්ස, වෙදනා, සංඥා, වෙනතා, තණ්හා, ධාතූ, බන්ධ යි සූත්‍ර දශයෙකි.

බන්ධනාගාර සංස්කෘතිය නිමිසේ යි.

5. උපපාදසංයුතතං

1. උපපාදවග්ගො

5. 1. 1.

වකච්ඡු සුත්තං

812. සංවත්සරිකං :

යො භික්ඛවෙ, වකච්ඡුස්ස උප්පාදෙ ධීඨී අභිනිබ්බත්ති පාතුභාවො, දුක්ඛස්සෙකො උප්පාදෙ රෙගානං ධීඨී ජරුමරණස්ස පාතුභාවො. යො කොතස්ස -පෙ- යො භානස්ස -පෙ- යො ජ්ථගාය -පෙ- යො කායස්ස -පෙ- යො මනස්ස උප්පාදෙ ධීඨී අභිනිබ්බත්ති පාතුභාවො, දුක්ඛස්සෙකො උප්පාදෙ, රෙගානං ධීඨී, ජරුමරණස්ස පාතුභාවො.

යො ව භික්ඛවෙ, වකච්ඡුස්ස නිරුධො වුපසමො අත්ථගමො, දුක්ඛස්සෙකො නිරුධො, රෙගානං වුපසමො, ජරුමරණස්ස අත්ථගමො, යො කොතස්ස නිරුධො -පෙ- යො භානස්ස නිරුධො -පෙ- යො ජ්ථගාය නිරුධො -පෙ- යො කායස්ස නිරුධො -පෙ- යො මනස්ස නිරුධො වුපසමො අත්ථගමො, දුක්ඛස්සෙකො නිරුධො, රෙගානං වුපසමො ජරුමරණස්ස අත්ථගමොති.

5. 1. 2.

රූප සුත්තං

813. සංවත්සරිකං :

යො භික්ඛවෙ, රූපානං උප්පාදෙ ධීඨී අභිනිබ්බත්ති පාතුභාවො, දුක්ඛස්සෙකො උප්පාදෙ, රෙගානං ධීඨී ජරුමරණස්ස පාතුභාවො. යො සඤ්ඤානං -පෙ- යො ගඤ්ඤානං -පෙ- යො රසානං -පෙ- යො ථොට්ඨබ්බානං -පෙ- යො ධම්මානං උප්පාදෙ ධීඨී අභිනිබ්බත්ති පාතුභාවො, දුක්ඛස්සෙකො උප්පාදෙ, රෙගානං ධීඨී, ජරුමරණස්ස පාතුභාවො.

යො ව ඛො භික්ඛවෙ, රූපානං නිරුධො වුපසමො අත්ථගමො, දුක්ඛස්සෙකො නිරුධො, රෙගානං වුපසමො, ජරුමරණස්ස අත්ථගමොති.

යො සඤ්ඤානං -පෙ- යො ගඤ්ඤානං -පෙ- යො රසානං -පෙ- යො ථොට්ඨබ්බානං -පෙ- යො ධම්මානං නිරුධො වුපසමො අත්ථගමො, දුක්ඛස්සෙකො නිරුධො, රෙගානං වුපසමො, ජරුමරණස්ස අත්ථගමොති.

5. උපපාද සංයුතතය

1. උපපාද වර්ගය

5. 1. 1.

වක්ඛු සූත්‍රය

312. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, ඇස පිළිබඳ යම් ඉපැදීමක් පැවැත්මක් බිහිවීමක් පහළවීමක් වේ නම් මේ දුක්ඛි ඉපැදීම යැ. රෝගයන්ගේ පැවැත්ම යැ. ජරාමරණයෙහි පහළවීම යි. කන පිළිබඳ යම් . . . නැහැය පිළිබඳ යම් . . . දිව පිළිබඳ යම් . . . කය පිළිබඳ යම් . . . සිත පිළිබඳ යම් ඉපැදීමක් පැවැත්මක් බිහි වීමක් පහළවීමක් වේ නම් මේ දුක්ඛි ඉපැදීම යැ. රෝගයන්ගේ පැවැත්ම යැ. ජරාමරණයෙහි පහළවීම යි.

මහණෙනි, ඇස පිළිබඳ යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපශමයෙක් අස්තභිගමයෙක් වේ නම් මේ දුක්ඛි නිරෝධ යැ. රෝගයන්ගේ ව්‍යුපශම යැ. ජරාමරණයෙහි අස්තභිගමය යි. කන පිළිබඳ යම් නිරෝධයෙක් . . . නැහැය පිළිබඳ යම් යම් නිරෝධයෙක් . . . දිව පිළිබඳ යම් නිරෝධයෙක් . . . කය පිළිබඳ යම් නිරෝධයෙක් . . . සිත පිළිබඳ යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපශමයෙක් අස්තභිගමයෙක් වේ නම් මේ දුක්ඛි නිරෝධ යැ. රෝගයන්ගේ ව්‍යුපශම යැ. ජරාමරණයෙහි අස්තභිගම යි.

5. 1. 2.

රූප සූත්‍රය

313. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපයන්ගේ යම් ඉපැදීමක් පැවැත්මක් බිහිවීමක් පහළවීමක් වේ නම් මේ දුක්ඛි ඉපැදීම යැ. රෝගයන්ගේ පැවැත්ම යැ. ජරාමරණයෙහි පහළවීම යි. ශබ්ද යන්ගේ යම් . . . ගන්ධයන්ගේ යම් . . . රසයන්ගේ යම් . . . ස්ප්‍රෂ්ඨව්‍යයන්ගේ යම් . . . ධර්මයන්ගේ යම් ඉපැත්මක් පැවැත්මක් බිහිවීමක් පහළවීමක් වේ නම් මේ දුක්ඛි ඉපැත්ම යැ. රෝගයන්ගේ පැවැත්ම යැ. ජරාමරණයෙහි පහළවීම යි.

මහණෙනි, රූපයන්ගේ යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපශමයෙක් අස්තභිගමයෙක් වේ නම් මේ දුක්ඛි නිරෝධ යැ. රෝගයන්ගේ ව්‍යුපශම යැ. ජරාමරණයෙහි අස්තභිගම යි.

ශබ්දයන්ගේ යම් . . . ගන්ධයන්ගේ යම් . . . රසයන්ගේ යම් . . . ස්ප්‍රෂ්ඨව්‍යයන්ගේ යම් . . . ධර්මයන්ගේ යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපශමයෙක් අස්තභිගමයෙක් වේ නම් මේ දුක්ඛි නිරෝධ යැ. රෝගයන්ගේ ව්‍යුපශම යැ. ජරා මරණයෙහි අස්තභිගමය යි.

5. 1. 3.

විකල්ප ප්‍රකාශන

314. සංවිකල්පය :

යො හිතුවේ, විකල්පවලින් උපාදේ සිති -පෙ- මනෝ-
විකල්පය උපාදේ සිති -පෙ- ජර්මන්ය පාත්‍රයාවේ.

යො ව බො හිතුවේ, විකල්පවලින් නිර්දේශය -පෙ- යො
මනෝවිකල්පය නිර්දේශය -පෙ- ජර්මන්ය අත්‍රයාවේ.

5. 1. 4.

එසේ ප්‍රකාශන

315. සංවිකල්පය :

යො හිතුවේ, විකල්පවලින් උපාදේ සිති -පෙ- යො
මනෝවිකල්පය උපාදේ සිති -පෙ- ජර්මන්ය පාත්‍රයාවේ.

යො ව බො හිතුවේ, විකල්පවලින් නිර්දේශය වූපත්‍රය -පෙ-
මනෝවිකල්පය නිර්දේශය වූපත්‍රය ජර්මන්ය අත්‍රයාවේ.

5. 1. 5.

වෙනස් ප්‍රකාශන

316. සංවිකල්පය :

යො හිතුවේ, විකල්පවලින් වෙනස්වූ උපාදේ සිති -පෙ-
යො මනෝවිකල්පය වෙනස්වූ උපාදේ සිති -පෙ- ජර්මන්ය
පාත්‍රයාවේ.

යො ව බො හිතුවේ, විකල්පවලින් වෙනස්වූ නිර්දේශය
වූපත්‍රය -පෙ- යො මනෝවිකල්පය වෙනස්වූ නිර්දේශය
වූපත්‍රය -පෙ- ජර්මන්ය අත්‍රයාවේ.

5. 1. 6.

සංක්‍රමනානුකූල ප්‍රකාශන

317. සංවිකල්පය :

යො හිතුවේ, රූපවලින් උපාදේ සිති -පෙ- යො ධර්ම-
වලින් උපාදේ සිති -පෙ- ජර්මන්ය පාත්‍රයාවේ.

යො ව බො හිතුවේ, රූපවලින් නිර්දේශය වූපත්‍රය -පෙ-
යො ධර්මවලින් නිර්දේශය වූපත්‍රය -පෙ- ජර්මන්ය
අත්‍රයාවේ.

5. 1. 3.

විඤ්ඤාණ සූත්‍රය

314. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, වත්ථුවිඤ්ඤාණයෙහි යම් ඉපැත්තෙක් පැවැත්මෙන් . . . මනෝවිඤ්ඤාණයෙහි ඉපැත්තෙක් පැවැත්මෙන් . . . ජරාමරණයෙහි පහළවීම ය.

මහණෙනි, වත්ථුවිඤ්ඤාණයෙහි යම් නිරෝධයෙක් . . . මනෝවිඤ්ඤාණයෙහි යම් නිරෝධයෙක් . . . ජරාමරණයෙහි අස්තඨගම යි.

5. 1. 4.

එස්ස සූත්‍රය

315. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, වත්ථුවසම්ඵස්සයෙහි යම් ඉපැත්තෙක් පැවැත්මෙන් . . . මනෝසම්ඵස්සයෙහි යම් ඉපැත්තෙක් පැවැත්මෙන් . . . ජරාමරණයෙහි පහළවීම යි.

මහණෙනි, වත්ථුවසම්ඵස්සයෙහි යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් . . . මනෝසම්ඵස්සයෙහි නිරෝධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් . . . ජරාමරණයෙහි අස්තඨගම යි.

5. 1. 5.

වේදනා සූත්‍රය

316. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, වත්ථුවසම්ඵස්සයෙන් හටගත් වේදනායෙහි යම් ඉපැත්තෙක් පැවැත්මෙන් . . . මනෝසම්ඵස්සයෙන් හටගත් වේදනායෙහි යම් ඉපැත්තෙක් පැවැත්මෙන් . . . ජරාමරණයෙහි පහළවීම යි.

මහණෙනි, වත්ථුවසම්ඵස්සයෙන් හටගත් වේදනායෙහි යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් . . . මනෝසම්ඵස්සයෙන් හටගත් වේදනායෙහි යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් වේ නම් . . . ජරාමරණයෙහි අස්තඨගම යි.

5. 1. 6.

සඤ්ඤා සූත්‍රය

317. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපසංඥයෙහි යම් ඉපැත්තෙක් පැවැත්මෙන් . . . ධර්මසංඥයෙහි යම් ඉපැත්තෙක් පැවැත්මෙන් . . . ජරාමරණයෙහි පහළවීම ය.

මහණෙනි, රූපසංඥයෙහි යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් . . . ධර්මසංඥයෙහි යම් නිරෝධයක් ව්‍යුපගමයෙක් . . . ජරාමරණයෙහි අස්තඨගම යි.

5. 1. 7.

වෙනනා සුත්තං

318. සාවන්ථියං :

යො භික්ඛවෙ, රූපසංඝෝධනාය උප්පාදෙ සීතී -පෙ- යො ඛම්මසංඝෝධනාය උප්පාදෙ සීතී -පෙ- ජරාමරණං පාතුභාවො.

යො ච ඛො භික්ඛවෙ, රූපසංඝෝධනාය නිරෝධො වූපසමො -පෙ- යො ඛම්මසංඝෝධනාය නිරෝධො වූපසමො -පෙ- ජරාමරණං අත්තමොති.

5. 1. 8.

තණ්හා සුත්තං

319. සාවන්ථියං :

යො භික්ඛවෙ, රූපතණ්හාය උප්පාදෙ සීතී -පෙ- යො ඛම්ම-තණ්හාය උප්පාදෙ සීතී -පෙ- ජරාමරණං පාතුභාවො.

යො ච ඛො භික්ඛවෙ, රූපතණ්හාය නිරෝධො වූපසමො -පෙ- යො ඛම්මතණ්හාය නිරෝධො වූපසමො -පෙ- ජරාමරණං අත්තමොති.

5. 1. 9.

ධාතු සුත්තං

320. සාවන්ථියං :

යො භික්ඛවෙ, පඨවිධාතූයා උප්පාදෙ සීතී -පෙ- යො විඤ්ඤාණ-ධාතූයා උප්පාදෙ සීතී -පෙ- ජරාමරණං පාතුභාවො.

යො ච ඛො භික්ඛවෙ, පඨවිධාතූයා නිරෝධො වූපසමො -පෙ- යො විඤ්ඤාණධාතූයා නිරෝධො වූපසමො -පෙ- ජරාමරණං අත්තමොති.

5. 1. 10.

බ්‍රහ්මසුත්තං

321. සාවන්ථියං :

යො භික්ඛවෙ, රූපං උප්පාදෙ සීතී අනිතිබ්බතනී පාතුභාවො, දුක්ඛං උප්පාදෙ, රොගානං සීතී, ජරාමරණං පාතුභාවො. යො වේදනාය -පෙ- යො සංඤ්ඤාය -පෙ- යො සංඛාරානං -පෙ- යො විඤ්ඤාණං උප්පාදෙ සීතී -පෙ- ජරාමරණං පාතුභාවො.

5. 1. 7.

වේතනා සූත්‍රය

318. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපසංස්ථාපනයෙහි යම් ඉපැත්තෙක් පැවැත්මෙක් . . . ධර්මසංස්ථාපනයෙහි යම් ඉපැත්තෙක් පැවැත්මෙක් . . . ජරාමරණයෙහි පහළවීම යි.

මහණෙනි, රූප සංස්ථාපනයෙහි යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපශමයෙක් . . . ධර්මසංස්ථාපනයෙහි යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපශමයෙක් . . . ජරාමරණයෙහි අස්තභිගම යි.

5. 1. 8.

තණ්හා සූත්‍රය

319. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපතණ්හායෙහි යම් ඉපැත්තෙක් පැවැත්මෙක් . . . ධම්මතණ්හායෙහි යම් ඉපැත්තෙක් පැවැත්මෙක් . . . ජරාමරණයෙහි පහළවීම යි.

මහණෙනි, රූපතණ්හායෙහි යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපශමයෙක් . . . ධම්මතණ්හායෙහි යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපශමයෙක් . . . ජරාමරණයෙහි අස්තභිගම යි.

5. 1. 9.

ධාතු සූත්‍රය

320. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, පඨවිධාතූයෙහි යම් ඉපැත්තෙක් පැවැත්මෙක් . . . විඤ්ඤාණධාතූයෙහි යම් ඉපැත්තෙක්, පැවැත්මෙක් . . . ජරාමරණයෙහි පහළවීම යි.

මහණෙනි, පඨවිධාතූයෙහි යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපශමයෙක් . . . විඤ්ඤාණධාතූයෙහි යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපශමයෙක් . . . ජරාමරණයෙහි අස්තභිගම යි.

5. 1. 10.

බන්ධ සූත්‍රය

321. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපයෙහි යම් ඉපැත්තෙක්, පැවැත්මෙක්, බිහිවීමෙක්, පහළවීමෙක් වේ නම් මේ දූෂකහි ඉපැත්ම ය, රෝගයන්ගේ පැවැත්ම ය, ජරාමරණයෙහි පහළවීම ය. වේදනායෙහි යම් . . . සංඤයෙහි යම් . . . සංස්කාරයන්ගේ යම් . . . විඤ්ඤාණයෙහි යම් ඉපැත්තෙක් පැවැත්මෙක් වේ නම් . . . ජරාමරණයෙහි පහළවීම යි.

යො ඵ ඛො භික්ඛවෙ, රූපස්ස තිරොධො වුපසමො අත්ථගමො,
දුක්ඛස්සොසො තිරොධො, රොගානං වුපසමො, ජරාමරණස්ස අත්ථගමො.
යො වෙදනාස -පෙ- යො සඤ්ඤාස -පෙ- යො සංඛාරානං -පෙ-
යො විඤ්ඤාණස්ස තිරොධො වුපසමො අත්ථගමො, දුක්ඛස්සොසො
තිරොධො, රොගානං වුපසමො, ජරාමරණස්ස අත්ථගමොති.

උප්පාදවග්ගො පඨමො.

නමුදදනං :

චක්ඛු රූපඤ්ච විඤ්ඤාණං ඵස්සො ඵ වෙදනාස ච,
සඤ්ඤා ඵ චෙතනා භණ්ණා ඛාදුක්ඛකේනෙ තෙ දසාති

උප්පාදසංයුතං සමන්තං.

මහණෙනි, රූපයෙහි යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් අස්තභිගමයෙක් වේ නම් මේ දුකෙහි නිරෝධ ය, රෝගයන්ගේ ව්‍යුපගම ය, ජරාමරණයෙහි අස්තභිගම යි වේදනායෙහි යම් . . . සංඤ්‍යෙහි යම් . . . සංස්කාරයන්ගේ යම් . . . විඤ්‍යෙහි යම් . . . නිරෝධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් අස්තභිගමයෙක් වේ නම් මේ දුකෙහි නිරෝධ ය, රෝගයන්ගේ ව්‍යුපගම ය, ජරාමරණයෙහි අස්තභිගම යි.

පළමුවැනි උපපාද වර්ග යි.

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය :

වක්ඛු, රූප, විඤ්ඤාණ, එස්ස, භවදනා, සඤ්ඤා, භවතනා, නණ්ණා යන ඒ සූත්‍රයෝ ධාතු ඛන්ධ සූත්‍ර දෙකින් දශයෙක් වෙති.

උපපාද සංයුක්තය නිමිසේ යි.

6. කිලෙසසංයුතතං

1. කිලෙසවගො

6. 1. 1.

වකඛු සුතතං.

322. ආවණ්ටියං :

යො භික්ඛවෙ, වකඛුසමිං ඡන්දරාගො, විතතයොසො උපකකිලෙසො. යො ඡොඤ්ඤිං ඡන්දරාගො -පෙ- යො භානසමිං ඡන්දරාගො -පෙ- යො ජ්ථාගා ඡන්දරාගො -පෙ- යො කාගසමිං ඡන්දරාගො -පෙ- යො මනසමිං ඡන්දරාගො, විතතයොසො උපකකිලෙසො.

යනො බො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ඉමෙසු ඡත්ත ථානෙසු වෙනසො උපකකිලෙසො පටිනො භොතී, නෙකබ්බමනිනං වසා විතතං භොතී. නෙකබ්බමපරිභාසිතං විතතං කම්මනියං බාගතී අභිඤ්ඤා සච්ඡකරණීයෙසු බ්බෙමසුතී.

6. 1. 2.

රූප සුතතං

323. ආවණ්ටියං :

යො භික්ඛවෙ, රූපෙසු ඡන්දරාගො, විතතයොසො උපකකිලෙසො. යො භද්දෙසු ඡන්දරාගො -පෙ- යො ගකිකිසු ඡන්දරාගො -පෙ- යො රසෙසු ඡන්දරාගො -පෙ- යො ජොඨබ්බෙබ්බසු ඡන්දරාගො -පෙ- යො බ්බෙමසු ඡන්දරාගො, විතතයොසො උපකකිලෙසො.

යනො බො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ඉමෙසු ඡත්ත ථානෙසු වෙනසො උපකකිලෙසො පටිනො භොතී. නෙකබ්බමනිනං වසා විතතං භොතී. නෙකබ්බමපරිභාසිතං විතතං කම්මනියං බාගතී අභිඤ්ඤා සච්ඡකරණීයෙසු බ්බෙමසුතී.

6. 1. 3.

විඤ්ඤාණ සුතතං

324. ආවණ්ටියං :

යො භික්ඛවෙ, වකඛුච්ඤ්ඤාණසමිං ඡන්දරාගො, විතතයොසො උපකකිලෙසො, යො යොභවිඤ්ඤාණසමිං ඡන්දරාගො -පෙ- යො භානච්ඤ්ඤාණසමිං ඡන්දරාගො -පෙ- යො ජ්ථාගාච්ඤ්ඤාණසමිං ඡන්දරාගො -පෙ- යො කාගච්ඤ්ඤාණසමිං ඡන්දරාගො -පෙ- යො මනොච්ඤ්ඤාණසමිං ඡන්දරාගො, විතතයොසො උපකකිලෙසො.

6. කිලෙස සංස්කෘතිය

1. කිලෙස වර්ගය

6. 1. 1.

වක්වු සූත්‍රය

322. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, ඇසෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් (දුර්වල රාගය හා බලවත් රාගයෙක්) වේ නම් මෙය සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි. කතෙහි යම් ඡන්ද රාගයෙක් වේ නම් . . . නැඟැයෙහි යම් ඡන්ද රාගයෙක් වේ නම් . . . දිවෙහි යම් ඡන්ද රාගයෙක් වේ නම් . . . කයෙහි යම් ඡන්ද රාගයෙක් වේ නම් . . . සිතෙහි යම් ඡන්ද රාගයෙක් වේ නම් මේ සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ සත්‍යාත්ති මහණහුගේ සිතෙහි කෙලෙසීම ප්‍රභීණ වේ නම් ඔහුගේ සිත නවලොවුතුරු දහමට නැමුණේ ද වේ. නව ලොවුතුරු දහමින් වඩනා ලද ශමර්පිදර්ශනා සිත පස්විකුම් නුවණින් දැන පසක් කළ යුතු දහමින් විෂයෙහි ක්‍රියාවට සුදුසු ය යි වැටහේ .

6. 1. 2.

රූප සූත්‍රය

323. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිත්හි කෙලෙසීමෙකි. ශබ්දයෙහි යම් ඡන්ද රාගයෙක් වේ නම් . . . ගන්ධයෙහි යම් ඡන්ද රාගයෙක් වේ නම් . . . රසයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ධර්මයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ සත්‍යාත්ති මහණහුගේ සිතෙහි කෙලෙසීම ප්‍රභීණ වේ නම් ඔහුගේ සිත නව ලොවුතුරු දහමට නැමුණේ ද වේ. නවලොවුතුරු දහමින් වඩනා ලද සිත පස්විකුම් නුවණින් දැන පසක් කළයුතු දහමින් විෂයෙහි ක්‍රියාවට සුදුසු ය යි හැඟේ.

6. 1. 3.

විඤ්ඤාණ සූත්‍රය

324. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, වක්වුවිඤ්ඤාණයෙහි යම් ඡන්ද රාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි. සෝතවිඤ්ඤාණයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . සානවිඤ්ඤාණයෙහි යම් ඡන්ද රාගයෙක් වේ නම් . . . ජිව්හාවිඤ්ඤාණයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . කායවිඤ්ඤාණයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . මනෝවිඤ්ඤාණයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ඉමෙසු ඡත්‍ර ධානෙසු චේතසො උපකක්ඛිලෙතො, පභීනො හොති, නෙක්ඛම්මනික්ඛං චස්ස චිත්තං හොති. නෙක්ඛම්මපටිභාවිතං. චිත්තං කම්මනිකං බායති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයෙසු ධම්මෙසුති.

6. 1. 7.

ඵය්‍ය සුත්තං

325. සංවස්ථිතං :

යො භික්ඛවෙ, චක්ඛුසම්මස්සයම් ඡන්දරාගො, විත්තස්සො'සො උපකක්ඛිලෙතො, යො සොත්තසම්මස්සයම් ඡන්දරාගො -පෙ- යො ඝානසම්මස්සයම් ඡන්දරාගො -පෙ- යො ජ්ඣාසසම්මස්සයම් ඡන්දරාගො -පෙ- යො කායසම්මස්සයම් ඡන්දරාගො -පෙ- යො මනෝසසම්මස්සයම් ඡන්දරාගො, විත්තස්සො'සො උපකක්ඛිලෙතො. යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො -පෙ- කම්මනිකං බායති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයෙසු ධම්මෙසුති.

6. 1. 5.

වේදනා සුත්තං

326. සංවස්ථිතං :

යො භික්ඛවෙ, චක්ඛුසම්මස්සයාය වේදනාය ඡන්දරාගො, විත්තස්සො'සො උපකක්ඛිලෙතො. යො සොත්තසම්මස්සයාය වේදනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ඝානසම්මස්සයාය වේදනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ජ්ඣාසසම්මස්සයාය වේදනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො කායසම්මස්සයාය වේදනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො මනෝසසම්මස්සයාය වේදනාය ඡන්දරාගො, විත්තස්සො'සො උපකක්ඛිලෙතො.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො -පෙ- කම්මනිකං බායති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයෙසු ධම්මෙසුති

6. 1. 6.

සඤ්ඤා සුත්තං

327. සංවස්ථිතං :

යො භික්ඛවෙ, රූපසඤ්ඤාය ඡන්දරාගො, විත්තස්සො'සො උපකක්ඛිලෙතො. යො සංඤ්ඤාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ගණිකසඤ්ඤාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො රතසඤ්ඤාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ඓධිධිකසඤ්ඤාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ධම්මිකසඤ්ඤාය ඡන්දරාගො, විත්තස්සො'සො උපකක්ඛිලෙතො.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො -පෙ- කම්මනිකං බායති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයෙසු ධම්මෙසුති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, 8වූ අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මහණෙනි, යම් කලෙක මෙ සතුන්හි මහණහුගේ සිතෙහි කෙලෙසීම ප්‍රභීණ වේ නම් ඔහුගේ සිත නවලොවුතුරු දහමට නැමුණේ ද වේ. නවලොවුතුරු දහමින් විධනා ලද සිත පස්විකුම නුවණින් දැන පසක් කළයුතු දහමහි කරණ ය යි වැටහේ.

6. 1. 4.

එස්ස සුත්‍රය

325. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, වක්ඛුසම්ඵස්සයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි. සෝතසම්ඵස්සයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . සාතසම්ඵස්සයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ජීවහාසම්ඵස්සයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . කායසම්ඵස්සයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . මනෝසම්ඵස්සයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මහණහුගේ . . . පස්විකුම නුවණින් දැන පසක් කළයුතු දහමහි කර්මාර්භයයි හැඟේ.

6. 1. 5.

වේදනා සුත්‍රය

326. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, වක්ඛුසම්ඵස්සප්‍රවේදනායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි. සෝතසම්ඵස්සප්‍රවේදනායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . සාතසම්ඵස්සප්‍රවේදනායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ජීවහාසම්ඵස්සප්‍රවේදනායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . කායසම්ඵස්සප්‍රවේදනායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . මනෝසම්ඵස්සප්‍රවේදනායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මහණහුගේ . . . පස්විකුම නුවණින් දැන පසක් කළයුතු දහමහි කර්මාර්භය යි හැඟේ.

6. 1. 6.

සඤ්ඤා සුත්‍රය

327. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපසඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි. සද්දසඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ගන්ධසඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . රසසඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ථොට්ඨබ්බ සඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ධම්මසඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මහණහුගේ . . . පස්විකුම නුවණින් දැන පසක් කළයුතු දහමහි ක්‍රියාවට සුදුසු ය යි හැඟේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

6. 1. 7.

වෙනනා සුත්තං

328. සංවත්සීයං :

යො භික්ඛවෙ, රූපසංඝෝචනාය ඡන්දරාගො, වීත්තසෙස්ස'සො උපකක්ඛිලෙසො. යො සංඝසංඝෝචනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ගන්ධසංඝෝචනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො රසසංඝෝචනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ථොට්ඨබ්බසංඝෝචනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ධම්මසංඝෝචනාය ඡන්දරාගො, වීත්තසෙස්ස'සො උපකක්ඛිලෙසො.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො -පෙ- කම්මනිං ඛායති අභිඤ්ඤා සච්ඡකරණීයෙසු ධම්මෙසුති.

6. 1. 8.

තණ්හා සුත්තං

329. සංවත්සීයං :

යො භික්ඛවෙ, රූපතණ්හාය ඡන්දරාගො, වීත්තසෙස්ස'සො උපකක්ඛිලෙසො. යො සංඝතණ්හාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ගන්ධතණ්හාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො රසතණ්හාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ථොට්ඨබ්බතණ්හාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ධම්මතණ්හාය ඡන්දරාගො, වීත්තසෙස්ස'සො උපකක්ඛිලෙසො.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො -පෙ- අභිඤ්ඤා සච්ඡකරණීයෙසු ධම්මෙසුති.

6. 1. 9.

ධාතු සුත්තං

330. සංවත්සීයං :

යො භික්ඛවෙ, පඨවිධාතූයා ඡන්දරාගො, වීත්තසෙස්ස'සො උපකක්ඛිලෙසො. යො ආපොධාතූයා ඡන්දරාගො -පෙ- යො තෙජෝධාතූයා ඡන්දරාගො -පෙ- යො වායොධාතූයා ඡන්දරාගො -පෙ- යො ආකාශධාතූයා ඡන්දරාගො -පෙ- යො විඤ්ඤාණධාතූයා ඡන්දරාගො, වීත්තසෙස්ස'සො උපකක්ඛිලෙසො.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ඉමෙසු ඡස්ස ථානෙසු වෙනසො උපකක්ඛිලෙසො පටිනො හොති, නෙකඛම්මනිත්තං චස්ස විත්තං හොති නෙකඛම්මපටිනාචිතං විත්තං කම්මනිං ඛායති අභිඤ්ඤා සච්ඡකරණීයෙසු ධම්මෙසුති.

6. 1. 7.

වෙනනා සූත්‍රය

328. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපසංස්ථාපනයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි. සද්දසංස්ථාපනයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ගන්ධසංස්ථාපනයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . රසසංස්ථාපනයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ථොට්ඨබ්බසංස්ථාපනයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ධම්මසංස්ථාපනයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මහණහුගේ . . . පස්විකුම්බයේ දැන පසක් කළයුතු දහමිහි ක්‍රියාවට සුදුසු ය යි හැඟේ යි.

6. 1. 8.

තණ්හා සූත්‍රය

329. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපතණ්හායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි. සද්දතණ්හායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ගන්ධතණ්හායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . රසතණ්හායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ථොට්ඨබ්බතණ්හායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් , . . ධම්මතණ්හායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මහණහුගේ . . . පස්විකුම්බයේ දැන පසක් කළයුතු දහමිහි ක්‍රියාවට සුදුසු ය යි හැඟේ.

6. 1. 9.

ධාතු සූත්‍රය

330. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි පඨවිධාතූයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි. ආපේධාතූයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . තේජෝධාතූයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . වායෝධාතූයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ආකාශධාතූයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . විඤ්ඤාණධාතූයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ සත්‍යත්ව මහණහුගේ සිතෙහි කෙලෙසීම ප්‍රතිඵල වේ නම් ඔහුගේ සිත ද නවලොවුතුරු දහමට නැවුණේ වේ. නවලොවුතුරුදහමින් විධිනා ලද සිත පස්විකුම්බයේ දැන පසක් කළයුතු දහමිහි කර්මක්ෂම යයි වැටහේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

6. 1. 10.

ඛණ්ඩ සුභතං

331. ඡාචන්ද්‍රියං :

කො භික්ඛවෙ, රූපසමීං ඡ්ඤරාගො, විතතස්සො'කො උපකක්ඛිලෙකො.
 යො වෙදනාය ඡ්ඤරාගො -පෙ- යො සඤ්ඤාය ඡ්ඤරාගො -පෙ-
 යො සංඛාරෙසු ඡ්ඤරාගො -පෙ- යො විඤ්ඤාණසමීං ඡ්ඤරාගො,
 විතතස්සො'කො උපකක්ඛිලෙකො.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ඉමෙසු පඤ්ඤිත ධානෙසු වෙනස්සො
 උපකක්ඛිලෙකො පඨිනො හොති, නෙකඛම්මනිත්තං විස්සා විතතං හොති
 නෙකඛම්මපරිත්තං විතතං කම්මනියං ඛායති අභිඤ්ඤා සම්මතරණීයෙසු
 ඛම්මෙසුති.

කිලෙසවග්ගො පඨමො.

තත්ත්වද්‍රූතං :

චික්ඛු රූපඤ්ඤා විඤ්ඤාණං සම්මායො වෙදනාය ච,
 සඤ්ඤා සඤ්ඤානා තණ්හා ඛාතුකඛිකෙත තෙ දසාති.

කිලෙස සංඝ්‍රහනා නිට්ඨිතං.

6. 1. 10.

බන්ධ සූත්‍රය

331. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි රූපයෙහි යම් දුඛිරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි. වේදනායෙහි යම් දුඛිරාගයෙක් වේ නම් . . . සංඥයෙහි යම් දුඛිරාගයෙක් වේ නම් . . . සංස්කාරයෙහි යම් දුඛිරාගයෙක් වේ නම් . . . විඤ්ඤායෙහි යම් දුඛිරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ පස්තත්ව මහණහුගේ සිතෙහි කෙලෙසීම ප්‍රතිණ වේ නම් ඔහුගේ සිත ද නවලොවුතුරු දහමට නැමුණේ වේ. නවලොවුතුරු දහමින් වඩනා ලද සිත පස්විකුම් නුවණින් දැන පසක් කළයුතු දහමහි කර්මක්ෂම ය යි වැටහේ.

පළමුවැනි කිලෙස වර්ගයි.

එහි සූත්‍ර නාම වලිය :

චක්ඛු, රූප, විඤ්ඤාණ, වෙදනා, සංඤ්ඤා, සංඤ්චෙතනා, තණ්හා යන ඒ සූත්‍ර ධාතු බන්ධ සූත්‍ර දෙකින් දශයෙක් වෙ.

කිලෙස සංයුක්තය නිමිශේ යි.

7. සාරිපුත්ත සංයුත්තං

1. සාරිපුත්තවග්ගො

7. 1. 1.

විවෙකජ සුත්තං

332. සාවත්ථියං :

එකං සමයං ආයස්මා සාරිපුත්තො සාවත්ථියං විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තවිවරමාදය සාවත්ථි¹ පිණ්ඩිය පාවිසී. සාවත්ථියං පිණ්ඩියං විරිකා පච්ඡාහන්තං පිණ්ඩිපාතපටික්ඛනෙන්තො යෙන අකුචන්තං තේනුපසංඛිකමි දිවා විහාරාය. අකුචන්තං අරේඛාග-
හෙත්වා අඤ්ඤාකරස්මි රුක්ඛමුලෙ දිවා විහාරං නිසීදි. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො සායන්තසමයං පටිසල්ලානා වූට්ඨිතො යෙන ජේතවනං අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමො තේනුපසංඛිකමි.

අද්දසා ඛො ආයස්මා ආනාසෙද, ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං දුරතොව ආගච්ඡන්තං. දිස්වාන ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච : විපසංකන්තානි ඛො තෙ ආවුසො සාරිපුත්ත, ඉන්ද්‍රියානි පරිසුඤ්ඤා මුඛවණ්ණං, පරියොදානො, කතමෙනායස්මා සාරිපුත්තො අජ්ඣ විහාරෙන විභාසිති.

ඉධා² භං ආවුසො, විවිච්චව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධර්මෙහි සම්බන්ධං සම්මාරං විවෙකජං පිණ්ඩිකං පථමං කුභං^{*} උපසම්පජ්ඣ විහරාමි. තස්ස මස්සා ආවුසො න එවං හොති : “අහං පථමං කුභං සමාපජ්ජාමිති වා අහං පථමං කුභං සමාපන්නොති වා අහං පථමං කුභං වූට්ඨිතොති වා”ති.

තථා හි පනායස්මතො සාරිපුත්තස්ස දිශරන්තං අභිබ්බාරමමිබ්බාර-
මානානුසයා සුභමුහන්තා. තස්මා ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස න එවං හොති : “අහං පථමං කුභං සමාපජ්ජාමිති වා අහං පථමං කුභං සමාපන්නොති වා අහං පථමජ්ඣානා වූට්ඨිතොති වා”ති.

1. සාවත්ථියං - සී. 2.

2. පථමජ්ඣානං - සී. 2.

7. සාර්ථකතාසංයුතතාය

1. සාර්ථකතා වර්ගය

7. 1. 1.

විවේකජ සූත්‍රය

332. සැවැත්තුවර :

එක් කලෙක ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ සැවැත් තුවර සමීපයෙහි වූ ජේතවන නම් අනේපිඬු සිටුහුගේ අරමිහි වැඩවෙසෙති. එකල්හි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ පෙරවරු හැදපෙරව පාසිවුරු ගෙන සැවතට පිඬු පිණිය පිරිසියහ. සැවතෙහි පිඬු පිණිය හැසිර පසුබත පිණ්ඩපාතයෙන් වැළකුණාහු දිවාචිහරණය පිණිය අන්ධවනය වෙත එළඹියහ. අන්ධවනයට වැදගෙන එක්තරා රුක්මුලෙක දිවාචිහරණය පිණිය වැඩහුන්හ. ඉක්බිති ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ සවස් කල විවේකයෙන් නැගී සිටියාහු ජේතවන නම් වූ අනේපිඬු සිටුහුගේ අරම වෙත එළඹියහ.

ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ එන ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් දුර දී ම දුටහ. දැක ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරුන්ට මෙය කීහ : “ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, මුඛ වහන්සේගේ ඉඳුරෝ වෙසෙසින් පහන්හ. මුඛවර්ණය පිරිසිදු යැ, පැහැපත් යැ. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ අද කිනම් චිහරණයෙකින් යුතු වැ වුසුහු ද”යි.

ඇවැත්නි, මෙහි මම කාමයන්ගෙන් වෙන් වැ අකුශලධර්මයන්ගෙන් වෙන් වැ චිත්තක යහිත වූ විචාර යහිත වූ විචේතයෙන් හටගත් ප්‍රීතිය හා සුඛය ඇති ප්‍රථම ධ්‍යානයට එළැඹ වෙසෙමි. ඇවැත්නි, ඒ මට “එම ප්‍රථම ධ්‍යානයට සමවදිමි යි හෝ එම ප්‍රථම ධ්‍යානයට සමවන්නි යි හෝ එම ප්‍රථම ධ්‍යානයෙන් නැගී සිටියෙමි” යි හෝ මෙබඳු සිතෙක් නො වේ’.

එ එසේ මැ යි. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් විසින් දීර්ඝ රාත්‍රියෙහි අභිඤ්ඤා මථිඤ්ඤා මානාත්‍රුසයයෝ මොනොවට නසන ලදහ. එහෙයින් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට “එම ප්‍රථම ධ්‍යානයට සමවදිමි යි හෝ එම ප්‍රථම ධ්‍යානයට සමවන්නි යි හෝ එම ප්‍රථම ධ්‍යානයෙන් නැගී සිටියෙමි” යි හෝ මෙ බඳු සිතෙක් නො වේ.

7. 1. 2.

අවිකක්ක සුතතං

333. සාමන්ථියං :

අද්දසා ඛො ආයස්සො ආනඤ්ඤා ආයස්සන්තං සාපිපුත්තං දුරතොව ආගච්ඡන්තං දිස්වාන ආයස්සන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච : විපසකන්තානි ඛො තෙ ආවුසො සාරිපුත්ත, ඉන්ද්‍රියානි, පරිසුද්ධො ඉබ්බවණ්ණො පරියොදනො, කතමෙතායස්මා සාරිපුත්තො අජ්ජ විහාරෙන විහාසිති.

ඉධාහං ආවුසො, විතක්කවිචාරානං වූපසමා අජ්ඣන්තං සමපසාදනං වෙනතො එකොදිහාවං අවිකක්කං අවිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං කුඤ්ඤං උපසාමපජ්ජ විහරාමි.

තස්ස මග්ගං ආවුසො, න එවං හොති, “අහං දුතියං කුඤ්ඤං සමාපජ්ජාමිති වා අහං දුතියං කුඤ්ඤං සමාපන්නොති වා අහං දුතියජ්ඣානා වුට්ඨිතොති වා”ති.

තථා හි පනායස්මතො සාරිපුත්තස්ස දීඝරත්තං අභිඛ්‍යාරමථිකාර-මානානුසයං සුසමුහතා, තස්මා ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස න එවං හොති ; “අහං දුතියං කුඤ්ඤං සමාපජ්ජාමිති වා, අහං දුතියං කුඤ්ඤං සමාපන්නොති වා අහං දුතියජ්ඣානා වුට්ඨිතොති වා”ති.

7. 1. 3.

පිති සුතතං

334. සාමන්ථියං :

අද්දසා ඛො ආයස්සො ආනඤ්ඤා -පෙ- විපසකන්තානි ඛො තෙ ආවුසො සාරිපුත්ත, ඉන්ද්‍රියානි, පරිසුද්ධො ඉබ්බවණ්ණො පරියොදනො, කතමෙතායස්මා සාරිපුත්තො අජ්ජ විහාරෙන විහාසිති.

ඉධාහං ආවුසො, පිතියා ච විරාගා උපෙක්කකො ච විහරාමි,* සතො ච සමපජානො සුඛං ච කායෙහ පරිසංවෙදෙමි, සං තං අරියා අවිකක්කනි උපෙක්කකො සතිමා සුඛවිහාරිති තං තතියං කුඤ්ඤං උපසාමපජ්ජ විහරාමි -පෙ- වුට්ඨිතොති වා”ති.

7. 1. 4.

උපෙක්කා සුතතං

335. සාමන්ථියං :

අද්දසා ඛො ආයස්සො ආනඤ්ඤා -පෙ- විපසකන්තානි ඛො තෙ ආවුසො සාපිපුත්ත, ඉන්ද්‍රියානි, පරිසුද්ධො ඉබ්බවණ්ණො පරියොදනො, කතමෙතායස්මා සාරිපුත්තො අජ්ජ විහාරෙන විහාසිති.

1. දුතියජ්ඣානං - සිඳු
2. කතමෙනපනායස්මා - සි. 2.
3. විහාසිං - මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

7. 1. 2.

අවිනක්ක සූත්‍රය

333. සැවැත්තුවර :

ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ එන ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් දුර දී දුටහ. දක ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට වෙය කිහි : "ඇවැත්නි, ශාරීපුත්‍රයෙනි, මුඛවහන්සේගේ ඉඳුරෝ වෙයෙයිත් පහන්හ. මුඛවර්ණය පිරිසිදු යැ, පැහැපත් යැ. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ අද කිනම් විහරණයෙකින් යුතු වැ වුසුහු ද"යි.

ඇවැත්නි, මෙහි මම විතර්කවිචාරයන්ගේ ව්‍යුපශමයෙන් ඇතුළත පැහැදීම ඇති සිතේ එකඟබැව් ඇති විතර්ක රහිත විචාර රහිත සමාධියෙන් හටගත් ප්‍රීතිය හා සුඛය ඇති ද්විතීය ධ්‍යානයට එළැඹ වෙසෙමි.

ඇවැත්නි, ඒ වට "මම ද්විතීයධ්‍යානයට සමවදිමි"යි හෝ "මම ද්විතීයධ්‍යානයට සමවන්මි"යි හෝ "මම ද්විතීයධ්‍යානයෙන් නැගී සිටියෙමි වෙමි"යි හෝ මෙබඳු සිතෙක් නො වෙයි.

එ එයේ මැ යි, ආයුෂ්මත් ශාරීපුත්‍ර තෙරණුවන් විසින් දීර්ඝ රාත්‍රියෙහි අභිධ්‍යාන මථිකාරමානාත්‍රාසයයෝ මැනැවින් නයන ලදහ. එහෙයින් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට : "මම ද්විතීයධ්‍යානයට සමවදිමි"යි හෝ "මම ද්විතීයධ්‍යානයට සමවන්මි"යි හෝ "මම ද්විතීයධ්‍යානයෙන් නැගී සිටියෙමි වෙමි"යි හෝ මෙබඳු සිතෙක් නො වෙයි.

7. 1. 3.

පිති සූත්‍රය

334. සැවැත්තුවර :

ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ දුටහ. . . . ඇවැත්නි, ශාරීපුත්‍රයෙනි, මුඛවහන්සේගේ ඉඳුරෝ වෙයෙයිත් පහන්හ. මුඛවර්ණය පිරිසිදු යැ, පැහැපත් යැ. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ අද කිනම් විහරණයෙකින් යුතු වැ වුසුහු ද යි.

ඇවැත්නි, මෙහි මම ප්‍රීතියෙහි ද නො ඇල්මෙන් උපේක්ෂා ඇත්තෙමි ද වෙසෙමි. සිහි ඇත්තෙමි ද මනා චූළිණ ඇත්තෙමි ද කයින් සුවත් විදිමි. ආයුෂ්මත් "උපේක්ෂා ඇත්තේ යැ, සිහි ඇත්තේ යැ, සුවවිහරණ ඇත්තේ" යයි ඒ යටකට කියත් නම් ඒ තෘතීය ධ්‍යානයට එළැඹ වෙසෙමි නැගී සිටියෙමි වෙමි"යි හෝ යි.

7. 1. 4.

උපෙක්ඛා සූත්‍රය

335. සැවැත්තුවර :

ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ දුටහ. . . . ඇවැත්නි, ශාරීපුත්‍රයෙනි, මුඛවහන්සේගේ ඉඳුරෝ වෙයෙයිත් පහන්හ. මුඛවර්ණය පිරිසිදු ය, පැහැපත් ය. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ අද කිනම් විහරණයෙකින් යුතු වැ වුසුහු ද"යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉධාහං ආවුසො සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා පුබ්බෙව සොමනස්සදොමනස්සානං අත්ථමා අදුක්ඛමසුඛං උපෙක්ඛාසනීපාටිසුද්ධිං චතුත්ථං කුෂාණං උපසම්පජ්ජා විහරාමි -පෙ- වුට්ඨිතොති වාති.

7. 1. 5.

ආකාසානඤ්චායනන සුත්තං

336. සාවන්ථිසං :

අද්දසා ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤා -පෙ- ආයස්මනතං සංවිජුතතං එතදවොච : විපසකතාති -පෙ- ඉධාහං ආවුසො සබ්බසො රූපසඤ්ඤාණං සමතික්ඛමා පථිසසඤ්ඤාණං අත්ථමා නානතත-සඤ්ඤාණං අමනසිකාරා “අනතො ආකාසොති ආකාසානඤ්චායනනං උපසම්පජ්ජා විහරාමි -පෙ- වුට්ඨිතොති වා”ති.

7. 1. 6.

විඤ්ඤාණඤ්චායනන සුත්තං

337. සාවන්ථිසං :

අද්දසා ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤා -පෙ- ආයස්මනතං සංවිජුතතං එතදවොච : විපසකතාති -පෙ- ඉධාහං ආවුසො සබ්බසො ආකාසානඤ්චායනනං සමතික්ඛමා “අනතං විඤ්ඤාණං”නති විඤ්ඤාණඤ්චායනනං උපසම්පජ්ජා විහරාමි -පෙ- වුට්ඨිතොති වා”ති.

7. 1. 7.

ආකිඤ්චඤ්ඤායනන සුත්තං

338. සාවන්ථිසං :

අථ ඛො ආයස්මා සංවිජුතො -පෙ- ඉධාහං ආවුසො සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්චායනනං සමතික්ඛමා “නත්ති කිඤ්චි”ති ආකිඤ්චඤ්ඤායනනං උපසම්පජ්ජා විහරාමි -පෙ- වුට්ඨිතොති වා”ති.

7. 1. 8.

නෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායනන සුත්තං

339. සාවන්ථිසං :

අථ ඛො ආයස්මා සංවිජුතො -පෙ-.

ඉධාහං ආවුසො සබ්බසො ආකිඤ්චඤ්ඤායනනං සමතික්ඛමා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනනං උපසම්පජ්ජා විහරාමි -පෙ- වුට්ඨිතොති වා”ති.

ඇවැත්නි, මෙහි මම පුටියාගේ ද ප්‍රභාණයෙන් දුක්ඛයාගේ ද ප්‍රභාණයෙන් කැල ම සොම්නස් දෙමනසුන්ගේ අස්තභිගමයෙන් මැදහත් බැවින් හා සිතියෙන් හටගත් පිරිසිදු බැව් ඇති නො දුක් නොසුව වූ චතුර්ථධ්‍යානයට එළැඹ වෙසෙමි . . . නැගී සිටියෙමි යි හෝ යි.

7. 1. 5.

ආකාසානඤ්චායතන සූත්‍රය

336. සැවැත්තුවර :

ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ දුටහ. . . ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට මෙය කීහ : . . . “වෙසෙය්‍යින් පහන්හ . . . ඇවැත්නි, මෙහි මම රූපසංඤ්චින් සර්වප්‍රකාරයෙන් ඉක්මවීමෙන් ප්‍රතිසංඤ්චින්ගේ අස්තභිගමයෙන් නානාත්ම සංඤ්චින්ගේ නො මෙනෙහි කිරීමෙන් ආකාශය අනන්ත ය”යි ආකාසානඤ්චායතනයට එළැඹ වෙසෙමි . . . නැගී සිටියෙමි යි හෝ යි.

7. 1. 6.

විඤ්ඤාණඤ්චායතන සූත්‍රය

337. සැවැත්තුවර :

ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ දුටහ. . . ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට මෙය කීහ : . . . “වෙසෙය්‍යින් පහන්හ . . . ඇවැත්නි, මෙහි මම සර්වප්‍රකාරයෙන් ආකාසානඤ්චායතනය ඉක්මවා “විඤ්ඤාණය අනන්ත ය”යි විඤ්ඤාණඤ්චායතනයට එළැඹ වෙසෙමි . . . නැගී සිටියෙමි යි හෝ යි.”

7. 1. 7.

ආකිඤ්චඤ්ඤායතන සූත්‍රය

338. සැවැත්තුවර :

ඉක්කිති ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ . . . ඇවැත්නි, මෙහි මම සර්වප්‍රකාරයෙන් විඤ්ඤාණඤ්චායතනය ඉක්මවා “කිසිවක් නැතැ”යි ආකිඤ්චඤ්ඤායතනයට එළැඹ වෙසෙමි . . . නැගී සිටියෙමි යි හෝ යි.

7. 1. 8.

නේවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතන සූත්‍රය

339. සැවැත්තුවර :

ඉක්කිති ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ . . .

ඇවැත්නි, මෙහි මම සර්වප්‍රකාරයෙන් ආකිඤ්චඤ්ඤායතනය ඉක්මවා නේවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතනයට එළැඹ වෙසෙමි . . . නැගී සිටියෙමි යි හෝ යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

7. 1. 9.

නිරොධ සමාපන්නි සුත්තං

340.

එතං සමයං ආයස්මා ඝාටිපුත්තො ඤාපඤ්ඤාං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො ආයස්මා ඝාටිපුත්තො පුබ්බන්ත-සමයං නිවාසෙත්වා පත්තවිවරමාදාය සාවඤ්ඤාං පිණ්ඩාය පාවිසි. සාවඤ්ඤාං පිණ්ඩාය චරිත්වා පච්ඡාගන්තං පිණ්ඩපාතපටික්කන්තො යෙන අනිවන්තං තෙත්තපසඛික්ඛි දිවා විහාරාය. අනිවන්තං අජේඛාගහෙත්වා අඤ්ඤානරාමං රාක්ඛමුලෙ දිවා විහාරා නිසීදි. අථ ඛො ආයස්මා ඝාටිපුත්තො සායන්තසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙන ජෙතවනං අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ තෙත්තපසඛික්ඛි.

අද්දසා ඛො ආයස්මා ආනන්දො ආයස්මන්තං ඝාටිපුත්තං දුරතොච ආගච්ඡන්තා දිස්වාන ආයස්මන්තං ඝාටිපුත්තං එතදවොච : “විපසකන්තාති ඛො තෙ ආවුසො ඝාටිපුත්ත, ඉන්ද්‍රියාති පරිසුඤ්ඤාං ඉබ්බවණ්ණං පරිසොදානො කතමෙතොයස්මා ඝාටිපුත්තො අජ්ජ විහාරෙත විහාසිති.

ඉධා’හං ආවුසො සබ්බස්සො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමතික්කමම් සඤ්ඤාවේදසිත්තිරොධං උපසම්පජ්ජා විහරාමි. තස්ස මග්ගං ආවුසො න එවං හොති : “අහං සඤ්ඤාවේදසිත්තිරොධං සමාපජ්ජාමි”ති වා අහං සඤ්ඤාවේදසිත්තිරොධං සමාපන්නො”ති වා “අහං සඤ්ඤාවේදසිත්තිරොධා වුට්ඨිතොති වා”ති.

තථා පනායස්මතො ඝාටිපුත්තස්ස දීඝරත්තං අභිඛ්‍යාරමමිඛ්‍යාර-මානානුසයා සුසමුගතා. තස්මා ආයස්මතො ඝාටිපුත්තස්ස න එවං හොති : “අහං සඤ්ඤාවේදසිත්තිරොධං සමාපජ්ජාමිති වා අහං සඤ්ඤාවේදසිත්තිරොධං සමාපන්නාති වා අහං සඤ්ඤාවේදසිත්තිරොධා වුට්ඨිතොති වා”ති

7. 1. 10.

සුචිමුඛි සුත්තං

341.

එතං සමයං ආයස්මා ඝාටිපුත්තො ඤජගහෙ විහරති චෙඨවනෙ කලඤ්ඤානිවාසෙ. අථ ඛො ආයස්මා ඝාටිපුත්තො පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තවිවරමාදාය රාජගහං පිණ්ඩාය පාවිසි. රාජගහෙ සපදානං පිණ්ඩාය චරිත්වා තං පිණ්ඩපාතං අඤ්ඤානරං කුඛිමුලං නික්කාය භුඤ්ජති. අථ ඛො සුචිමුඛි පරිබ්බාජිතො යෙනායස්මා ඝාටිපුත්තො තෙත්තපසඛික්ඛි. උපසඛික්ඛිත්වා ආයස්මන්තං ඝාටිපුත්තං එතදවොච : කිං නු ඛො සමණ, අධොමුඛො භුඤ්ජාසිති.

1 කුඛිං, සි 1, 2 කුට්ඨමුලං - මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

7. 1. 9.

නිරොධ සමාපත්ති සූත්‍රය

340.

එක්කලෙක ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණුවෝ සැවැත්නුවර සමීපයෙහි ජේතවන නම් වූ අනේපිඬු සිටුහුගේ අරමිති වැඩවෙසෙති. එකල්හි ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණුවෝ පෙරවරු හැදපෙරව පාසිවුරු ගෙන සැවැනට පිටු පිණිස පිවිසියහ. සැවැනෙහි පිටු පිණිස හැසිර පසුබත පිණ්ඩපාතයෙන් වැළැකුණාහු දිවාචිතරණය පිණිස අත්ධවනය වෙත එළඹියහ. අත්ධවනයට වැදගෙන එක්තරා රුක්මුලෙක දිවාචිතරණයට හුන්හ. ඉක්බිති ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණුවෝ සවස්කල විවෙතයෙන් නැගී සිටියාහු ජෙතවන නම් අනේපිඬු සිටුහුගේ අරම වෙත එළඹියහ.

ආයුෂමත් ආනන්ද තෙරණුවෝ එන ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණුවන් දුර දීම දුටහ. දක ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට මෙය කීහ : ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, මුඛවහන්සේ ගේ ඉඳුරෝ වෙසෙසින් පහන්හ. මුඛවර්ණය පිරිසිදු ය, පැහැපත් ය. ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණුවෝ අද කිනම් චිතරණයෙකින් යුතු වැ වූසුහු ද යි.

ඇවැත්නි, මෙහි මම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනය සර්වප්‍රකාරයෙන් ඉක්මවා සඤ්ඤාවේදයිතනිරෝධයට එළඹ වෙසෙමි. ඇවැත්නි, ඒ මට “මම සඤ්ඤාවේදයිත නිරොධයට සමවදිමි යි හෝ, මම සඤ්ඤාවේදයිතනිරෝධයට සමවත්මි යි හෝ මම සඤ්ඤාවේදයිතනිරෝධයෙන් නැගී සිටියෙමි යි හෝ මෙ බුදු සිතෙක් නො වේ”.

‘එය එසේ මැ’යි. ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණුවන් විසින් දීර්ඝ රාත්‍රියෙහි අභිඛාතරමථිඛාතරමානානුසයයෝ මොනවට නසන ලඟ. එහෙයින් ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට “මම සඤ්ඤාවේදයිතනිරෝධයට සමවදිමි යි හෝ, මම සඤ්ඤාවේදයිත නිරොධයට සමවත්මි යි හෝ, මම සඤ්ඤාවේදයිත නිරොධයෙන් නැගී සිටියෙමි යි හෝ මෙ බුදු සිතෙක් නො වේ”.

7. 1. 10.

සුවිමුඛි සූත්‍රය

341.

එක්කලෙක ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණුවෝ රජගහ නුවර සමීපයෙහි කලන්දක නිවාස නම් වූ වේථවතාරාමයෙහි වැඩවෙසති. එකල්හි ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණුවෝ පෙරවරු හැද පෙරව පාසිවුරු ගෙන රජගහනුවරට පිටු පිණිස පිවිසියහ. රජගහනුවර ගෙපිළිවෙළින් පිටු පිණිස හැසිර ඒ පිණ්ඩපාතය එක්තරා බිත්තිමුලක් ඇසුරු කොට වළඳිති. එකල්හි සුවිමුඛි නම් පරිව්‍රාජිකාව ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණුවන් වෙත එළඹියහ. එළඹ ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට මෙය කීවු ය : “මහණ, කිමක් ද ? යටිමුට ව වළඳහි දෑ ” යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුලත් කර ඇත.

නඛ්වාහං හතිති, අධොලුඛො භුඤ්ජාමිති. තෙන හි සමණ,
උඛංලුඛො භුඤ්ජාමිති

න ඛ්වාහං හතිති, උඛං ලුඛො භුඤ්ජාමිති.

තෙන හි සමණ, දිසාලුඛො භුඤ්ජාමිති.

න ඛ්වාහං හතිති, දිසාලුඛො භුඤ්ජාමිති.

තෙන හි සමණ, විදිසාලුඛො භුඤ්ජාමිති.

න ඛ්වාහං හතිති, විදිසාලුඛො භුඤ්ජාමිති.

කිං හු සමණ, අධොලුඛො භුඤ්ජාමිති ඉති පුට්ඨො සමානො න
ඛ්වාහං හතිති, අධොලුඛො භුඤ්ජාමිති වදෙයි. තෙන හි සමණ,
උඛං ලුඛො භුඤ්ජාමිති ඉති පුට්ඨො සමානො න ඛ්වාහං හතිති,
උඛංලුඛො භුඤ්ජාමිති වදෙයි. තෙන හි සමණ, දිසාලුඛො භුඤ්ජාමිති
ඉති පුට්ඨො සමානො න ඛ්වාහං හතිති, දිසාලුඛො භුඤ්ජාමිති වදෙයි.
තෙන හි සමණ, විදිසාලුඛො භුඤ්ජාමිති ඉති පුට්ඨො සමානො න
ඛ්වාහං හතිති, විදිසාලුඛො භුඤ්ජාමිති වදෙයි. කථඤ්චරහි සමණ,
භුඤ්ජාමිති.

යෙ හි කෙච්ඡි හතිති, සමණවුගගණං චක්ඛුච්ඡාභිරච්ඡානච්ඡාය
මිච්ඡාථ්වෙහ ජ්විකං කප්පෙනති, ඉමෙ වුච්චනති හතිති, සමණවුගගණං
“අධොලුඛො භුඤ්ජාමිති”ති.

යෙ හි කෙච්ඡි හතිති, සමණවුගගණං නක්ඛත්තච්ඡාභිරච්ඡානච්ඡාය
මිච්ඡාථ්වෙහ ජ්විකං කප්පෙනති, ඉමෙ වුච්චනති හතිති, සමණවුගගණං
“උඛංලුඛො භුඤ්ජාමිති”ති.

යෙ හි කෙච්ඡි හතිති, සමණවුගගණං දුග්ගෙය්‍යපභිනගමනානුසොගා
මිච්ඡාථ්වෙහ ජ්විකං කප්පෙනති, ඉමෙ වුච්චනති හතිති, සමණවුගගණං
“දිසාලුඛො භුඤ්ජාමිති”ති.

යෙ හි කෙච්ඡි හතිති, සමණවුගගණං අඛගච්ඡාභිරච්ඡානච්ඡාය
මිච්ඡාථ්වෙහ ජ්විකං කප්පෙනති, ඉමෙ වුච්චනති හතිති, සමණවුගගණං
“විදිසාලුඛො භුඤ්ජාමිති”ති.

යො ඛ්වාහං හතිති, න චක්ඛුච්ඡාභිරච්ඡානච්ඡාය මිච්ඡාථ්වෙහ
ජ්විකං කප්පෙමි. න නක්ඛත්තච්ඡාභිරච්ඡානච්ඡාය මිච්ඡාථ්වෙහ
ජ්විකං කප්පෙමි, න දුග්ගෙය්‍යපභිනගමනානුසොගා මිච්ඡාථ්වෙහ
ජ්විකං කප්පෙමි, න අඛගච්ඡාභිරච්ඡානච්ඡාය මිච්ඡාථ්වෙහ ජ්විකං
කප්පෙමි. ධම්මෙහ නිකං පරිසෙසාමි, ධම්මෙහ නිකං පරිසෙසිතා
භුඤ්ජාමිති.

නැහැණියනි, මම යටිමුව ව නො ම වළඳමි යි.

“මහණ, එසේ නම් උඩුමුව ව වළඳති ද” යි

“නැහැණියනි, මම උඩුමුව ව නො ම වළඳමි.

මහණ, එසේ නම් සිවුදිගට ලූ මුව ඇතිව වළඳති ද යි. නැහැණියනි, මම සිවුදිගට ලූ මුව ඇතිව නොම වළඳමි යි.

මහණ, එසේ නම් සිවුඅනුදිගට ලූ මුව ඇති ව වළඳති ද යි.

නැහැණියනි, මම සිවුඅනුදිගට ලූ මුව ඇති ව නො ම වළඳමි යි.

මහණ, කිමෙන් ද? යටිමුව ව වළඳති ද යි මෙසේ පුරවුස්නා ලද්දේ නැහැණියනි. “මම යටිමුව ව නො ම වළඳමි” යි කියති. මහණ, එසේ නම් උඩු මුව ව වළඳති ද යි මෙසේ පුරවුස්නා ලද්දේ නැහැණියනි “මම උඩුමුව ව නො ම වළඳමි” යි කියති. මහණ, එසේ නම් සිවුදිගට ලූ මුව ඇති ව වළඳති ද යි මෙසේ පුරවුස්නා ලද්දේ නැහැණියනි, “මම සිවුදිගට ලූ මුව ඇතිව නොම වළඳමි” යි කියති. මහණ එසේ නම් සිවු අනුදිගට ලූ මුව ඇති ව වළඳති ද යි මෙසේ පුරවුස්නා ලද්දේ නැහැණියනි “මම සිවු අනුදිගට ලූ මුව ඇති ව නොම වළඳමි” යි කියති. මහණ, එසේ නම් දෑත් කෙසේ වළඳති ද යි.

නැහැණියනි, යම් කිසි මහණ්ණෙකු කෙනෙක් වාස්තුච්ඡා නම් තිරස්චිත ච්ඡාව වූ මිට්ඨාපීචනෝපායයෙන් ජීවිකාව කෙරෙත් නම් නැහැණියනි, මේ මහණ්ණෙකු සිවුදිගට ලූ මුව ඇති යි කියනු ලැබෙති.

නැහැණියනි, යම්කිසි මහණ්ණෙකු කෙනෙක් තක්ෂුච්ඡා නම් තිරස්චිතච්ඡාව වූ මිට්ඨාපීචනෝපායයෙන් ජීවිකාව කෙරෙත් නම් නැහැණියනි, මේ මහණ්ණෙකු උඩුමුව ව වළඳති යි කියනු ලැබෙති.

නැහැණියනි, යම් කිසි මහණ්ණෙකු කෙනෙක් පහිනිපත් ගෙන යාමෙහි යෙදීමෙන් (වූ) මිට්ඨාපීචනෝපායයෙන් ජීවිකාව කෙරෙත් නම් නැහැණියනි, මේ මහණ්ණෙකු සිවුදිගට ලූ මුව ඇති ව වළඳති යි කියනු ලැබෙත්.

නැහැණියනි, යම්කිසි මහණ්ණෙකු කෙනෙක් අංගච්ඡා නම් තිරස්චිතච්ඡාව වූ මිට්ඨාපීචනෝපායයෙන් ජීවිකාව කෙරෙත් නම් නැහැණියනි, මේ මහණ්ණෙකු සිවුඅනුදිගට ලූ මුව ඇති ව වළඳති යි කියනු ලැබෙත්.

නැහැණියනි, ඒ මම වාස්තුච්ඡා නම් තිරස්චිතච්ඡාව වූ මිට්ඨාපීචනෝපායයෙන් ජීවිකාව නො කරමි. තක්ෂුච්ඡා නම් තිරස්චිතච්ඡාව වූ මිට්ඨාපීචනෝපායයෙන් ජීවිකාව නො කරමි. පහිනිපත් ගෙන යාමෙහි යෙදීමෙන් වූ මිට්ඨාපීචනෝපායයෙන් ජීවිකාව නො කරමි. අංගච්ඡා නම් තිරස්චිතච්ඡාව වූ මිට්ඨාපීචනෝපායයෙන් ජීවිකාව නො කරමි. දහමින් හික්මාව සොයමි. දහමින් හික්මාව සොයා වළඳමි යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අථ ඛො සුච්ඡිඛි පටිබ්බාජිකා රුජගහෙ රජිතාය රජිතං
 සිඛ්ඛාටකෙන සිඛ්ඛාටකං උපසඛ්ඛමිතිං එවමාරෙවෙසි : “ ඛම්මකං
 සමණා සත්තපුත්තියා ආහාරං ආහාරෙතති, අනවජ්ජං සමණා
 සත්තපුත්තියා ආහාරං ආහාරෙතති, දෙථ සමණානං සත්තපුත්තියානං
 පිණ්ඩ” තති.

සාපිපුත්තවග්ගො පඨමො.

තනුඤ්ඤානං :

විවෙකජං අවිතකකං පිතීවිරුගුපෙකකාහි
 ආකාසානඤ්ඤා වීඤ්ඤාණං ආකිඤ්ඤාඤ්ඤාන තිණී ව
 තෙවසඤ්ඤා ව නිරෙකධො සුච්ඡිඛි දස සුත්තාති.

සාපිපුත්තසංයුතනං හිට්ඨිතං.

ඉක්බිති සුවිමුඛි පරිව්‍රාජිකාව රජගහ නුවර විදියෙන් විදියට සිවුමංසලින් සිවුමංසලට එළඹ මෙසේ පැවසුවා ය. “ ශ්‍රමණශාක්‍යපුත්‍රියයෝ දහම් යේ ආහාර වළඳන්. ශ්‍රමණ ශාක්‍යපුත්‍රියයෝ නිවැරදි යේ ආහාර වළඳන්. ශ්‍රමණශාක්‍යපුත්‍රියයන්ට පිඩු දෙව ”යි.

පළමුවැනි සාරිපුත්ත වර්ගයයි.

එහි සුත්‍රනාමාවලිය :

විචෙකජ, අවිතක්ක, පිති, උපපක්ඛා සූත්‍ර සමග ආකාශානඤ්චායනන, ටිඤ්ඤණඤ්චායනන ආකිඤ්චඤ්ඤායනන සූත්‍ර තුන ද, නේවසඤ්ඤානාඤ්ඤායනන, නිශ්‍රොධසමාපත්ති සුවිමුඛි සූත්‍ර ද සි දශ සූත්‍ර කෙනෙකි.

සාරිපුත්තසංයුත්තය නම්යේ යි.

8. නාගසංයුතතං

1. නාගවග්ගො

8. 1. 1.

සුඤ්ඤාන සුතතං

342. සාවන්තියං :

චතස්සො ඉමා භික්ඛවෙ, නාගයොනියො. කතමා චතස්සො? අණ්ඩජා නාගා ජලාබුජා නාගා සංඝෙදජා නාගා ඔපපාතිකා නාගා, ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, චතස්සො නාගයොනියොති.

8. 1. 2.

පණීතතර සුතතං

343. සාවන්තියං :

චතස්සො ඉමා භික්ඛවෙ, නාගයොනියො. කතමා චතස්සො? අණ්ඩජා නාගා ජලාබුජා නාගා සංඝෙදජා නාගා ඔපපාතිකා නාගා. තත්ථ භික්ඛවෙ, අණ්ඩජෙහි නාගෙහි ජලාබුජා ච සංඝෙදජා ච ඔපපාතිකා ච නාගා පණීතතරා.

තත්ථ භික්ඛවෙ, අණ්ඩජෙහි ච ජලාබුජෙහි ච නාගෙහි සංඝෙදජා ච ඔපපාතිකා ච නාගා පණීතතරා.

තත්ථ භික්ඛවෙ, අණ්ඩජෙහි ච ජලාබුජෙහි ච සංඝෙදජෙහි ච නාගෙහි ඔපපාතිකා නාගා පණීතතරා, ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, චතස්සො නාගයොනියොති.

8. 1. 3.

උපොසථ සුතතං

344. සාවන්තියං :

අථ ඛො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කම්, උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිත්තො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො භු ඛො භන්තො, හෙත්ථ, කො පට්ඨයො, යෙනමිධෙකථෙව අණ්ඩජා නාගා උපොසථං උපවසන්ති, වොස්සථස්සායා ච භවන්ති.

8. නාග සංයුතිය

1. නාග වර්ගය

8. 1. 1.

සුද්ධික සූත්‍රය

342. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ නාගයෝනි සතරෙකි. කවර සතරෙක් ද යත් : අශ්වර (බිජුවටින් උපන්) නාගයෝ ය, ජලාබ්‍රජ (ගර්භාශයෙන් උපන්) නාගයෝ ය, සංසෙදජ (කෙතළිකෙහි උපන්) නාගයෝ ය, ඔපපාතික (උපපාද්‍ය ව එකවර ම උපන්) නාගයෝ ය යි. . . මහණෙනි, මේ නාගයෝනි සතර යි.

8. 1. 2.

පණ්ඩිතර සූත්‍රය

343. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ නාගයෝනි සතරෙකි, කවර සතරෙක් ද යත් : අශ්වර නාගයෝ ය, ජලාබ්‍රජ නාගයෝ ය, සංසෙදජ නාගයෝ ය, ඔපපාතික නාගයෝ යි.

මහණෙනි, එහි අශ්වර නාගයන්ට වඩා ජලාබ්‍රජ නාගයන් සංසෙදජ නාගයන් ඔපපාතික නාගයන් ඉතා ප්‍රණීතයහ.

මහණෙනි, එහි අශ්වර නාගයන්ටත් ජලාබ්‍රජ නාගයන්ටත් වඩා සංසෙදජ නාගයන් ඔපපාතික නාගයන් ඉතා ප්‍රණීතයහ.

මහණෙනි, එහි අශ්වර නාගයන්ටත් ජලාබ්‍රජ නාගයන්ටත් සංසෙදජ නාගයන්ටත් වඩා ඔපපාතික නාගයෝ ඉතා ප්‍රණීතයහ. මහණෙනි, ටොහු සිටු නාගයෝනිහු යි.

8. 1. 3.

උපෝසථ සූත්‍රය

344. සැවැත්තුවර :

එ කල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹිණි යැ. එළැඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙක හුන්නේ යැ. එකත්පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : "වහන්ස මමිහි, ඇතැම් අශ්වර, නාගයෝ යම් හෙයකින් පෙහෙවස් වෙසෙත් නම් බැහැර දූ කය ඇත්තෝත් වෙන් නම් එයට හේතු කිවෙක් ද ? ප්‍රත්‍යය කිවෙක් ද ?

ඉධ භික්ඛු එකච්චානං අණ්ඩජානං නාගානං එවං හොති : “මයං ඛො පුබ්බෙ කායෙන ආයකාරිනො අසුඛා වාචාය ආයකාරිනො මනසා ආයකාරිනො, තෙ මයං කායෙන ආයකාරිනො වාචාය ආයකාරිනො මනසා ආයකාරිනො කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඩජානං නාගානං සහබ්බතං උපපත්තා.

සච්ඡ මයං කායෙන සුචරිතං චරෙය්‍යාම වාචාය සුචරිතං චරෙය්‍යාම මනසා සුචරිතං චරෙය්‍යාම. එවං මයං කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සත්‍යං ලොකං උපපජ්ජෙය්‍යාම, හද්ද මයං එතර්භි කායෙන සුචරිතං චරාම වාචාය සුචරිතං චරාම මනසා සුචරිතං චරාමා”ති.

අයං ඛො භික්ඛු හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකචෙව අණ්ඩජා නාගා උපොසථං උපවසනති වොස්සඨිකායා ච භවන්තීති.

8. 1. 4.

දුතිය උපොසථ සුත්තං

315. සාවඡ්ඨියං :

එකමන්තං නිසිනො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදචොච : කො භු ඛො භනෙත, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකචෙව ජලාමුජ්ඣ නාගා උපොසථං උපවසනති වොස්සඨිකායා ච භවන්තීති -පෙ-.

අයං ඛො භික්ඛු හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකචෙව ජලාමුජ්ඣ නාගා උපොසථං උපවසනති වොස්සඨිකායා ච භවන්තීති.

8. 1. 5.

තතිය උපොසථ සුත්තං

316. සාවන්ටියං :

එකමන්තං නිසිනො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදචොච :

කො භු ඛො භනෙත, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකචෙව සංඝෙදජ්ඣ නාගා උපොසථං උපවසනති වොස්සඨිකායා ච භවන්තීති -පෙ-.

අයං ඛො භික්ඛු හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකචෙව සංඝෙදජ්ඣ නාගා උපොසථං උපවසනති වොස්සඨිකායා ච භවන්තීති.

8. 1. 6.

චතුත්ථ උපොසථ සුත්තං

317. සාවන්ටියං :

එකමන්තං නිසිනො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදචොච : කො භු ඛො භනෙත, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකචෙව ඉප්පාදාදිකා නාගා උපොසථං උපවසනති වොස්සඨිකායා ච භවන්තීති.

මහණ, මෙහි ඇතැම් අණ්ඩප් නාගයන්ට මෙ බදු අදහසෙක් වෙයි : පෙර අපි කයින් දෙකක් (කුසල් අකුසල්) කරන්නමෝ වූමහ, වචනයෙන් දෙකක් කරන්නමෝ වූමහ, සිතින් දෙකක් කරන්නමෝ වූමහ. ඒ අපි කයින් දෙකක් කරන්නමෝ වදනින් දෙකක් කරන්නමෝ සිතින් දෙකක් කරන්නමෝ කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප් නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණියමහ. ඉදින් අද අපි කයින් සුසිරින් කරන්නමෝ වදනින් සුසිරින් කරන්නමෝ සිතින් සුසිරින් කරන්නමෝ නම් මෙසේ අපි කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සහලොවට පැමිණෙන්නෙමු. එහෙයින් අපි දැන් කයින් සුසිරින් කරමහ වදනින් සුසිරින් කරමහ සිතින් සුසිරින් කරමහ"යි.

මහණ, මෙහි ඇතැම් අණ්ඩප් නාගයෝ යම් හෙයෙකින් පෙහෙවස් වෙසෙත් නම් බැහැර ලූ කය ඇත්තෝත් වෙත් නම් එයට මේ හේතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

8. 1. 4.

දුතිය උපෝසථ සූත්‍රය

345. සැවැත්තුවර :

එකත්පසෙක හුන් ඒ මහණ තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ ය : වහන්ස, මෙහි ඇතැම් ජලාබුජ් නාගයෝ යම් හෙයෙකින් පෙහෙවස් වෙසෙත් නම් බැහැර ලූ කය ඇත්තෝත් වෙත් නම් එයට හේතු කීමෙක් ද, ප්‍රත්‍යය කීමෙක් ද යි . . .

මහණ, මෙහි ඇතැම් ජලාබුජ් නාගයෝ යම් හෙයෙකින් පෙහෙවස් වෙසෙත් නම් බැහැර ලූ කය ඇත්තෝත් වෙත් නම් එයට මේ හේතුව යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

8. 1. 5.

තතිය උපෝසථ සූත්‍රය

346. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ ය : "වහන්ස, මෙහි ඇතැම් සංසෙද්‍ය නාගයෝ යම් හෙයෙකින් පෙහෙවස් වෙසෙත් නම් බැහැර ලූ කය ඇත්තෝත් වෙත් නම් එයට හේතු කීමෙක් ද, ප්‍රත්‍යය කීමෙක් ද"යි. . .

මහණ, මෙහි ඇතැම් සංසෙද්‍ය නාගයෝ යම් හෙයෙකින් පෙහෙවස් වෙසෙත් නම් බැහැර ලූ කය ඇත්තෝත් වෙත් නම් එයට මේ හේතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

8. 1. 6.

චතුත්ථ උපෝසථ සූත්‍රය

347. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : "වහන්ස, මෙහි ඇතැම් භිජ්ජානික නාගයෝ යම් හෙයෙකින් පෙහෙවස් වෙසෙත් නම් බැහැර ලූ කය ඇත්තෝත් වෙත් නම් එයට හේතු කීමෙක් ද, ප්‍රත්‍යය කීමෙක් ද"යි.

ඉඩ හිකුටු එකවිවාහං ඔපපාතිකානං නාගානං එවං හොති :
 “මයං ඛො පුබ්බෙ කායෙහ ආයකාරිනො අසුඛා, වාචාය ආයකාරිනො
 මනසා ආයකාරිනො, තෙ මයං කායෙහ ආයකාරිනො, වාචාය
 ආයකාරිනො මනසා ආයකාරිනො කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාති-
 කානං නාගානං සහබ්බතං උපපත්තං. සච්ඡ මයං කායෙහ සුවරිතං
 වරොයාම වාචාය සුවරිතං වරොයාම මනසා සුවරිතං වරොයාම.
 එවං මයං කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතීං සග්ගං ලොකං
 උපපජ්ජෙය්‍යාමි. භද්‍ර මයං එතරති කායෙහ සුවරිතං වරාම වාචාය
 සුවරිතං වරාම මනසා සුවරිතං වරාමා”ති.

අයං ඛො හිකුටු හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්ච ඔපපාතිකා
 නාගා උපොසථං උපවසන්ති වොස්සධිකායා ච හවින්නති.

8. 1. 7.

සුත සුතං

348. සාවන්ථියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො හිකුටු හගවන්තං එතදචොච :
 කො ඤ ඛො හන්තෙ, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකච්චො
 කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඩජානං නාගානං සහබ්බතං උපපජ්ජතිති.

ඉඩ හිකුටු, එකච්චො කායෙහ ආයකාරී හොති, වාචාය ආයකාරී
 මනසා ආයකාරී, තස්ස සුතං හොති : “අණ්ඩජා නාගා දිශාසුකා
 වණ්ණවින්නො සුබ්බසුලා”ති. තස්ස එවං හොති : “අහො වතාහං
 කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඩජානං නාගානං සහබ්බතං
 උපපජ්ජෙය්‍යාමි. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඩජානං
 නාගානං සහබ්බතං උපපජ්ජති.

අයං ඛො හිකුටු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො
 කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඩජානං නාගානං සහබ්බතං උපපජ්ජතිති.

8. 1. 8.

ඤ්ඤා සුත සුතං

349. සාවන්ථියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො හිකුටු හගවන්තං එතදචොච :
 කො ඤ ඛො හන්තෙ, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකච්චො
 කායස්ස හෙද පරමමරණං ජලාබ්‍රජානං නාගානං සහබ්බතං උපපජ්ජතිති.
 ඉඩ හිකුටු, එකච්චො කායෙහ ආයකාරී හොති -පෙ-.

අයං ඛො හිකුටු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො
 කායස්ස හෙද පරමමරණං ජලාබ්‍රජානං නාගානං සහබ්බතං උපපජ්ජතිති.

මහණ, මෙහි ඇතැම් ඔපපාතික නාගයන්ට මෙබඳු සිතෙක් වෙයි : “පෙර අපි කයින් (කුසල් අකුසල් විසින්) දෙකක් කරන්නමෝ වූමහ. වදනින් දෙකක් කරන්නමෝ වූමහ, සිතින් දෙකක් කරන්නමෝ වූමහ. ඒ අපි කයින් දෙකක් කරන්නමෝ වදනින් දෙකක් කරන්නමෝ සිතින් දෙකක් කරන්නමෝ කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණියමහ. ඉදින් අපි අද කයින් සුසිරින් කරන්නමෝ වදනින් සුසිරින් කරන්නමෝ සිතින් සුසිරින් කරන්නමෝ නම් මෙසේ අපි කාබුන් මරණින් මතු මනාගති ඇති සගලොවට පැමිණෙන්නෙමු. එයින් අපි දැන් කයින් සුසිරින් කරමහ වදනින් සුසිරින් කරමහ සිතින් සුසිරින් කරමහ”යි.

මහණ, මෙහි ඇතැම් ඔපපාතික නාගයෝ යම් හෙයෙකින් පෙහෙවස් වෙසෙත් නම් බැහැර ලූ කය ඇත්තෝත් වෙත් නම් එයට මේ හෙතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

8. 1. 7

සුත සූත්‍රය

348. සැවැත්තුපර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාගාවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ යැ : “වහන්ස, මෙහි ඇතැමෙක් යම් හෙයෙකින් කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට හේතු කීමෙක් ද, ප්‍රත්‍යය කීමෙක් ද”යි.

මහණ, මෙහි ඇතැමෙක් කයින් දෙකක් කරන සුලු වදනින් දෙකක් කරනසුලු සිතින් දෙකක් කරන සුලු වෙයි. “අණ්ඩප නාගයෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුබ්බහුලහ යි ඔහු විසින් අසන ලද්දේ වෙයි. ඔහුට මෙබඳු සිතෙක් වෙයි : “මම කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනවැ” යි කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, මෙහි ඇතැමෙක් යම් හෙයෙකින් කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හේතු යි මේ ප්‍රත්‍යය යි.

8. 1. 8

දුතිය සුත සූත්‍රය

349. සැවැත්තුපර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාගාවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ යැ : “වහන්ස, යම් හෙයෙකින් මෙහි ඇතැමෙක් කාබුන් මරණින් මතු ජලාබුජ නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට හේතු කීමෙක් ද, ප්‍රත්‍යය කීමෙක් ද” යි.

මහණ, මෙහි ඇතැමෙක් කයින් දෙකක් කරනසුලු වෙයි . . .

මහණ යම් හෙයෙකින් මෙහි ඇතැමෙක් කාබුන් මරණින් මතු ජලාබුජ නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හේතු යි. මේ ප්‍රත්‍යය යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

8. 1. 9.

තතිය සුත සුතනං.

350. සාවන්ථියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු ඛො භන්තො, හෙතු, කො පච්චයො, යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමිරණං සංසෙදජානං නාගානං සහබ්බන්තං උපපජ්ජති.

ඉධ භික්ඛු, එකච්චො කායෙන ආයකාරී හොති -පෙ- අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමිරණං සංසෙදජානං නාගානං සහබ්බන්තං උපපජ්ජති.

8. 1. 10.

චතුත්ථ සුත සුතනං.

351. සාවන්ථියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු, භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු ඛො භන්තො, හෙතු, කො පච්චයො, යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමිරණං ඔපපාතිකානං නාගානං සහබ්බන්තං උපපජ්ජති”ති.

ඉධ භික්ඛු, එකච්චො කායෙන ආයකාරී. තස්ස සුතං හොති : “ඔපපාතිකා නාගා දිඝායුකා විණ්ණවන්තො සුඛබ්බුලා”ති. තස්ස එවං හොති : “අකො විතාහං කායස්ස හෙද පරමිරණං ඔපපාතිකානං නාගානං සහබ්බන්තං උපපජ්ජෙය්”නති. සො කායස්ස හෙද පරමිරණං ඔපපාතිකානං නාගානං සහබ්බන්තං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමිරණං ඔපපාතිකානං නාගානං සහබ්බන්තං උපපජ්ජති.

8. 1. 11.

අනන්දයක අණ්ඩප් සුතනං.

352. සාවන්ථියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු ඛො භන්තො, හෙතු, කො පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමිරණං අණ්ඩජානං නාගානං සහබ්බන්තං උපපජ්ජති.

ඉධ භික්ඛු, එකච්චො කායෙන ආයකාරී හොති වාචාය ආයකාරී මහසා ආයකාරී. තස්ස සුතං හොති : “අණ්ඩජා නාගා දිඝායුකා විණ්ණවන්තො සුඛබ්බුලා”ති. තස්ස එවං හොති : “අකො විතාහං කායස්ස හෙද පරමිරණං අණ්ඩජානං නාගානං සහබ්බන්තං උපපජ්ජෙය්”නති. සො අනන්තං දෙති -පෙ උපපජ්ජති.

8. 1. 9.

තනිය සුභ සුත්‍රය

350. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් මේ මහණ තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ :
“වහන්ස, යම් භෙයෙකින් මෙහි ඇතැමෙක් කාබුන් මරණින් මතු සංසේදර නාගයන්ගේ
සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට හේතු කීමෙන් ද, ප්‍රත්‍යය කීමෙන් ද”යි.

මහණ, මෙහි ඇතැමෙක් කයින් දෙකක් කරනසුලු වෙයි . . . “මහණ, යම් භෙයෙකින්
මෙහි ඇතැමෙක් කාබුන් මරණින් මතු සංසේදර නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ
නම් එයට මේ හේතු යි මේ ප්‍රත්‍යය යි.

8. 1. 10.

මතුත්ප සුභ සුත්‍රය

351. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ :
“වහන්ස, යම් භෙයෙකින් මෙහි ඇතැමෙක් කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික නාග-
යන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට හේතු කීමෙන් ද, ප්‍රත්‍යය කීමෙන් ද”යි.

“මහණ, මෙහි ඇතැමෙක් කයින් දෙකක් කරනසුලු වදනින් දෙකක් කරන සුලු සිතින්
දෙකක් කරනසුලු වෙයි. ඔපපාතික නාගයෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුබ්බහුලහ”යි
ඔහු විසින් අසන ලද්දේ වෙයි. ඔහුට මෙ බදු සිතෙක් වෙයි : “මම කාබුන් මරණින් මතු
ඔපපාතික නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ‘ඉතා මැනවැ’යි. . . .
හෙ කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, යම් භෙයෙකින් මෙහි ඇතැමෙක් කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික නාගයන්ගේ
සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හේතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

8. 1. 11.

අන්තදයක අණ්ඩප සුත්‍රය

352. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ :
වහන්ස, යම් භෙයෙකින් මෙහි ඇතැමෙක් කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප නාගයන්ගේ
සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට කීමෙන් හේතු ද, කීමෙන් ප්‍රත්‍යය ද ”යි.

මහණ, මෙහි ඇතැමෙක් කයින් දෙකක් කරනසුලු වදනින් දෙකක් කරනසුලු සිතින්
දෙකක් කරනසුලු වෙයි. ඔහු විසින් අණ්ඩප නාගයෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ,
සුබ්බහුලහ”යි අසන ලද්දේත් වෙයි. (එහෙයින්) ඔහුට මෙ බදු සිතෙක් වෙයි : “ මම
කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා
මැනවැ යි. හෙතෙමේ අහර දෙයි. . . . පැමිණේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

8. 11. 12.

පානදයක අණ්ඩප්පුතනං

353. පානං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 13.

වතථදයක අණ්ඩප්පුතනං

354. වතං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 14.

යානදයක අණ්ඩප්පුතනං

355. යානං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 15.

මාලාදයක අණ්ඩප්පුතනං

356. මාලං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 16.

ගන්ධදයක අණ්ඩප්පුතනං

357. ගන්ධං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 17.

විලෙපනදයක අණ්ඩප්පුතනං

358. විලෙපනං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 18.

සෙය්‍යදයක අණ්ඩප්පුතනං

359. සෙය්‍යං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 19.

ආවසථදයක අණ්ඩප්පුතනං

360. ආවසථං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

8. 1. 12.

පානදායක අණ්ඩප සූත්‍රය

353. . . . බොන දා දෙයි . . . පැමිණේ.

8. 1. 13.

වත්ථදායක අණ්ඩප සූත්‍රය

354. . . වත් දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 14.

යානදායක අණ්ඩප සූත්‍රය

355. . . . වහන් දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 15.

මාලාදායක අණ්ඩප සූත්‍රය

356. . . . මල් දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 16.

ගන්ධදායක අණ්ඩප සූත්‍රය

357. . . . ගඳ දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 17.

විලෝපන දායක අණ්ඩප සූත්‍රය

358. . . . විලවුන් දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 18.

සෙය්‍යාදායක අණ්ඩප සූත්‍රය

359. . . . සෙනසුන් දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 19.

ආවසථදායක අණ්ඩප සූත්‍රය

360. . . . වෙසෙන තැන් දෙයි. . . . පැමිණේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

8. 1. 20.

පදිපෙය්‍යදයක අණ්ඩජ සූතනං

861. පදිපෙය්‍යං දෙති සො කායස්ස හෙද අණ්ඩජානං නාගානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්‍ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකචෙට්ඨ කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඩජානං නාගානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජතිති.

8. 1. 21.

අනන්‍යයකාදි ජලාබුජ සංසෙදජ සූතනානි

862 - 881. ඍට්ඨ්ථිගං :

එකමන්තං භික්‍ඛිනො ඛො සො භික්‍ඛු හභවන්තං එතදවොච : කො භු ඛො හන්තො, හෙතු කො පච්චයො යෙනමිධෙකචෙට්ඨ කායස්ස හෙද පරමමරණං ජලාබුජානං නාගානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජතිති.

“ඉධ භික්‍ඛු, එකචෙට්ඨං -පෙ- සංසෙදජානං නාගානං -පෙ- සහබ්‍යතං උපපජ්ජතිති.

8. 1. 41.

අනන්‍යයක ඔපපාතික සූතනං

882. -පෙ- ඔපපාතිකානං නාගානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජතිති. ඉධ භික්‍ඛු, එකචෙට්ඨං කායෙන ආයකාරී හොති වා,වාය ආයකාරී මනස ආයකාරී, තස්ස සුතං හොති : “ඔපපාතිකා නාගා දිශායුක්තා විණ්ණවන්තො සුබ්බසුථං”ති. තස්ස එවං හොති : “අහො වතංසං කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාතිකානං නාගානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍ය”ති. සො අන්තං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 42.

පානදයක ඔපපාතික සූතනං

883. පානං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 43.

ව්‍යවදයක ඔපපාතික සූතනං

884. ව්‍යවං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 44.

යානදයක ඔපපාතික සූතනං

885. යානං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 20.

පදිපෙය්‍යදයක අණ්ඩප සූත්‍රය

361. . . . පහන් උපකරණ දෙයි. හේ කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, යම් හෙයෙකින් මෙහි ඇතැමෙක් කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හේතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

8. 1. 21—40

අන්තර්‍යකාදි ජලාබුජ සංසෙදප සූත්‍ර

362-381. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කෙළේ ය : වහන්ස, යම් හෙයෙකින් මෙහි ඇතැමෙක් කාබුන් මරණින් මතු ජලාබුජ නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට කීමෙක් හේතු ද, කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද යි.

මහණ, මෙහි ඇතැමෙක් . . . සංසෙදප නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

8 1 41.

අන්තර්‍යක ඔපපාතික සූත්‍රය

382. . . . ඔපපාතික නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් . . . මහණ, මෙහි ඇතැමෙක් කයින් දෙකක් කරනසුදු, වදනින් දෙකක් කරනසුදු, සිතින් දෙකක් කරනසුදු වෙයි. ඔහු විසින් ඔපපාතික නාගයෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුඛබ්‍රලහ'යි අසන ලද්දේන් වෙයි. (එහෙයින්) ඔහුට මෙ බ්‍රහ්ම සිතෙක් වෙයි : මම කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනවැ " යි. හේ අභර දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 42

පානදයක ඔපපාතික සූත්‍රය

383. . . . බොන දැ දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 43.

වත්ථදයක ඔපපාතික සූත්‍රය

384. . . . වස්ත්‍ර දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 44.

යානදයක ඔපපාතික සූත්‍රය

385. . . . වහන් දෙයි. . . . පැමිණේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුලත් කර ඇත.

8. 1. 45.

මාලාදයක ඔපපාතික සූතනං

886. මාලං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 46.

ගන්ධදයක ඔපපාතික සූතනං

887. ගන්ධං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 47.

විලෙපන දයක ඔපපාතික සූතනං

888. විලෙපනං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 48.

සෙය්‍යාදයක ඔපපාතික සූතනං

889. සෙය්‍යං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 49.

ආවසජ්ජදයක ඔපපාතික සූතනං

890. ආවසජ්ජං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 50.

පදිපෙය්‍යාදයක ඔපපාතික සූතනං

891. පදිපෙය්‍යං දෙති. තො කායස්ස හෙද පරම්මරණං ඔපපාතිකානං නාගානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො, කායස්ස හෙද පරම්මරණං ඔපපාතිකානං නාගානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජතිති

(ඉමිනා පෙය්‍යාලොභ සහ දස සුත්තන්තා විජාරු. චතුසු චිත්තාශ්‍රිතං වේග්‍යාකරණං කාතබ්බං, සුඤ්චිකසුත්තන්තා දස, සබ්බෙ පඤ්ඤාසං සුත්තන්තා ගොනති)

නාගවග්ගො පඨමො.

8. 1. 45.

මාලාදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

386. . . . මල් දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 46.

ගන්ධදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

387. . . . ගඳ දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 47.

විලේපනදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

388. . . . විලවුන් දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 48.

සෙයාදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

389. . . . සෙනසුන් දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 49.

ආවසරදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

390. . . . වෙසෙන තැන් දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 50.

පදිපෙයාදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

391. . . . පහන් උපකරණ දෙයි . . . කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, යම් හෙයකින් මෙහි ඇතැමෙක් කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හේතු යි මේ ප්‍රත්‍යය යි.

(මේ පෙයාදාය සමඟ විස්තර වශයෙන් දශසූත්‍ර කෙනෙකි. සිවු යොනීන්හි සූත්‍ර සතලිසක් විස්තර කටයුතු යි. සුද්ධික සූත්‍ර දශයෙකි. මුළුල්ල සූත්‍ර පනසෙක් වේ.)

පළමුවැනි නාග වර්ග යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුලත් කර ඇත.

තත්‍රාදානං :

සුද්ධිකං පණීතකරං චතුරේ ච උපොසථං
තස්ස සුතෙන චතතායේ චතුරේ සුවරීතෙන ච
දහුපකාරං චතතායේ භාගෙ පඤ්ඤාසසුතතානිති.

නාගසංක්‍රාන්තං සම්පතං.

එහි සුත්තාමාවලිය :

සුද්ධික සුත්‍රය, පඤ්ඤානන්ද සුත්‍රය, උපසංසථ සුත්‍ර සතර ය, සුවර්තයෙන් යුත් සුඛ සුත්‍ර සතර ය යන සුත්‍ර දශක ය, දන්තවංශාසන සුත්‍ර දශක සතර ය, හෙවත් අන්ත, පාන, වත්ථ, යාන, මාලා, ගන්ධ, වීලෙපන, සෙය්‍යා, ආවස්ථ, පදීපෙය්‍යදයක, අක්කිච්ඡුත්‍ර දශක ය.

අන්ත, පාන, වත්ථ, යාන, මාලා, ගන්ධ, වීලෙපන, සෙය්‍යා, ආවස්ථ, පදීපෙය්‍යදයක ජලාලුප්ප සුත්‍ර දශක ය,

අන්ත, පාන, වත්ථ, යාන, මාලා, ගන්ධ, වීලෙපන, සෙය්‍යා, ආවස්ථ, පදීපෙය්‍යදයක සංසෙදප්ප සුත්‍ර දශක ය,

අන්ත, පාන, වත්ථ, යාන, මාලා, ගන්ධ, වීලෙපන, සෙය්‍යා, ආවස්ථ, පදීපෙය්‍යදයක ඔපපාතික සුත්‍ර දශක යයි නාග වර්ගයෙහි සුත්‍ර පනසෙකි.

නාග සංයුත්තය නිමිශේ යි.

9. සුපණ්ණ සංයුතතං

1. සුපණ්ණවග්ගො

9. 1. 1.

සුඤ්ඤ සුතතං

892. සංවච්ඡිතං :

චතස්සො ඉමා භික්ඛවෙ, සුපණ්ණයොතියො, ඤාතමා චතස්සො : අණ්ඨජා සුපණ්ණා ජලාබුජා සුපණ්ණා සංසෙදජා සුපණ්ණා ඔපපාතිකා සුපණ්ණා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, චතස්සො සුපණ්ණයොතියොති.

9. 1. 2.

හරන්ති සුතතං

893. සංවච්ඡිතං :

චතස්සො ඉමා භික්ඛවෙ, සුපණ්ණයොතියො. ඤාතමා චතස්සො : අණ්ඨජා සුපණ්ණා ජලාබුජා සුපණ්ණා සංසෙදජා සුපණ්ණා ඔපපාතිකා සුපණ්ණා.

තත්ථ භික්ඛවෙ, අණ්ඨජා සුපණ්ණා අණ්ඨජේ නාගෙ හරන්ති. න ජලාබුජේ න සංසෙදජේ න ඔපපාතිකෙ.

තත්ථ භික්ඛවෙ, ජලාබුජා සුපණ්ණා අණ්ඨජේ ව ජලාබුජේ ව නාගෙ හරන්ති. න සංසෙදජේ, න ඔපපාතිකෙ.

තත්ථ භික්ඛවෙ, සංසෙදජා සුපණ්ණා අණ්ඨජේ ව ජලාබුජේ ව සංසෙදජේ ව නාගෙ හරන්ති. න ඔපපාතිකෙ.

තත්ථ භික්ඛවෙ, ඔපපාතිකා සුපණ්ණා අණ්ඨජේ ව ජලාබුජේ ව සංසෙදජේ ව ඔපපාතිකෙ ව නාගෙ හරන්ති. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, චතස්සො සුපණ්ණයොතියොති.

9. 1. 3.

අවයකාරි සුතතං

894. සංවච්ඡිතං :

අථ ඛො අඤ්ඤානරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙහුපසඛිකම්, උපසඛිකම්භි: භගවන්තං අභිවාදෙති: එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසිනෙතා ඛො භො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච, ඤො හු ඛො භන්තා, හෙතු ඤො පච්චියො යෙනමිධෙකවෙචා කායස්සාගෙද පරමිථරණා අණ්ඨජානං සුපණ්ණානං සඛන්තං උපපජ්ජති.

9. සුපරිණේෂණ සංයුතතය

1. සුපරිණේෂණ වර්ගය

9. 1. 1.

සුද්ධික සූත්‍රය

392. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ගුරුඵ යොනි සතරෙකි. කවර සතරෙකු යත් : අණ්ඩප ගුරුලෝ යැ, ජලාබුජ ගුරුලෝ යැ, සංසේදජ ගුරුලෝ යැ, ඔපපාතික ගුරුලෝ ය යි. මහණෙනි, මොහු සිවු ගුරුඵ යොනිහු යි.

9. 1. 2.

හරන්ති සූත්‍රය

393. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ගුරුඵ යොනි සතරෙකි. කවර සතරෙකු යත් : අණ්ඩප ගුරුලෝ යැ, ජලාබුජ ගුරුලෝ යැ, සංසේදජ ගුරුලෝ යැ, ඔපපාතික ගුරුලෝ ය යි.

මහණෙනි, ඔවුනතුරෙහි අණ්ඩප ගුරුලෝ අණ්ඩප නාගයන් හැරගනිත්. ජලාබුජ නාගයන් නො හැරගනිති. සංසේදජ නාගයන් නො හැර ගනිති. ඔපපාතික නාගයන් නො හැර ගනිත්.

මහණෙනි, ඔවුනතුරෙහි ජලාබුජ ගුරුලෝ අණ්ඩප නාගයන් ද, ජලාබුජ නාගයන් ද හැරගනිත්. සංසේදජ නාගයන් නො හැරගනිති ඔපපාතික නාගයන් නො හැර ගනිත්.

මහණෙනි, ඔවුනතුරෙහි සංසේදජ ගුරුලෝ අණ්ඩප නාගයන් ද, ජලාබුජ නාගයන් ද, සංසේදජ නාගයන් ද හැරගනිති. ඔපපාතික නාගයන් නො හැරගනිත්.

මහණෙනි, ඔවුනතුරෙහි ඔපපාතික ගුරුලෝ අණ්ඩප නාගයන් ද, ජලාබුජ නාගයන් ද, සංසේදජ නාගයන් ද ඔපපාතික නාගයන් ද හැරගනිත්, මහණෙනි, මොහු සිවු ගුරුඵ යොනිහු යි.

9. 1. 3.

ද්වයකාරී සූත්‍රය

394. සැවැත්තුවර :

එ කල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියේ යැ. එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත්පස් වැ හුන්නේ යැ. එකත්පස් වැ හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ. වහන්ස, යම් භෙයෙකින් මෙහි එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප ගුරුඵන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එ කවර භෙයිනැ, කවර ප්‍රත්‍යයෙනැ යත් :

ඉධ භික්ඛු, එකච්චො කායෙහ ආයකාරී හොති, වාචාය ආයකාරී මනසා ආයකාරී. තස්ස සුතං හොති : “අණ්ඨජා සුපණ්ණො දීඝායුකා චණ්ණචන්තො සුඛබහුලා”ති. තස්ස එවං හොති : “අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඨජානං සුපණ්ණානං සහබ්බානං උපපජ්ජෙය්‍ය”නති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඨජානං සුපණ්ණානං සහබ්බානං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඨජානං සුපණ්ණානං සහබ්බානං උපපජ්ජති.

9. 1. 4—6.

දුතිය, තතිය, චතුත්ථ ද්වයකාරී සුත්තානි

395 - 397, සංවජ්ජයං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු හගචන්තං එතදච්චො : කො ණු ඛො හන්තො, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමමරණං ජලාබුජානං සුපණ්ණානං සහබ්බානං උපපජ්ජති -පෙ- සංගෙදජානං සුපණ්ණානං -පෙ- ඔපපාතිකානං සුපණ්ණානං සහබ්බානං උපපජ්ජති.

ඉධ භික්ඛු, එකච්චො කායෙහ ආයකාරී හොති වාචාය ආයකාරී මනසා ආයකාරී. තස්ස සුතං හොති “ඔපපාතිකා සුපණ්ණො දීඝායුකා චණ්ණචන්තො සුඛබහුලා”ති. තස්ස එවං හොති : “අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාතිකානං සුපණ්ණානං සහබ්බානං උපපජ්ජෙය්‍ය”නති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාතිකානං සුපණ්ණානං සහබ්බානං උපපජ්ජති. අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාතිකානං සුපණ්ණානං සහබ්බානං උපපජ්ජති.

9. 1. 7.

අනන්දයක අණ්ඨජ සුත්තං

398, සංවජ්ජයං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු හගචන්තං එතදච්චො : කො ණු ඛො හන්තො, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඨජානං සුපණ්ණානං සහබ්බානං උපපජ්ජති.

ඉධ භික්ඛු එකච්චො කායෙහ ආයකාරී හොති වාචාය ආයකාරී මනසා ආයකාරී, තස්ස සුතං හොති : “අණ්ඨජා සුපණ්ණො දීඝායුකා චණ්ණචන්තො සුඛබහුලා”ති. තස්ස එවං හොති : “අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඨජානං සුපණ්ණානං සහබ්බානං උපපජ්ජෙය්‍ය”නති. සො අනන්ද දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

මහණ, මෙලොව ඵකෙක් කයින් දෙකක් කරනසුලු වදනින් දෙකක් කරනසුලු, සිතීන් දෙකක් කරනසුලු වෙයි. ඔහු විසින් “ අශ්වධර ගුරුළෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුවඛහුලහ ” යි අසන ලද්දේත් වෙයි, (එහෙයින්) ඔහුට මෙ බදු සිතෙක් වේ : “ මම කාබුන් මරණින් මතු අශ්වධර ගුරුළුන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනවැ ” යි. හෙ කාබුන් මරණින් මතු අශ්වධර ගුරුළුන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, යම් හෙයෙකින් මෙහි ඵකෙක් කාබුන් මරණින් මතු අශ්වධර ගුරුළුන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හේතු යැ, මේ ප්‍රත්‍යය යි වදළ සේකි.

9. 1. 4—6.

දුතිය, තතිය, චතුත්ථ ද්වයකාරී සූත්‍ර

395-397. සැවැත්තුවර :

ඵකත්පස් වැ හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ, වහන්ස, යම් හෙයෙකින් මෙලොව ඵකෙක් කාබුන් මරණින් මතු ජලාබුජ සුපර්ණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම්. . . . සංසේදජ සුපර්ණයන්ගේ. . . . ඔපපාතික සුපර්ණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට හේතු කවිද, ප්‍රත්‍යය කවිද යත් :

මහණ, මෙලොව ඵකෙක් කයින් දෙකක් කරනසුලු, වදනින් දෙකක් කරනසුලු, සිතීන් දෙකක් කරනසුලු වෙයි. ඔහු විසින් “ ඔපපාතික සුපර්ණයෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුවඛහුලහ ” යි අසන ලද්දේත් වෙයි, (එහෙයින්) ඔහුට මෙ බදු සිතෙක් වේ, “ මම කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික සුපර්ණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනවැ ” යි. හේ කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික සුපර්ණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, යම් හෙයෙකින් මෙහි ඵකෙක් කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික සුපර්ණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හේතු යැ මේ ප්‍රත්‍යය යි වදළ සේකි.

9. 1. 7.

අන්තදයක අශ්වධර සූත්‍රය

398. සැවැත්තුවර :

ඵකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ ; වහන්ස, යම් හෙයෙකින් මෙහි ඵකෙක් කාබුන් මරණින් මතු අශ්වධර සුපර්ණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට හේතු කවිද, ප්‍රත්‍යය කවිද යත් :

මහණ, මෙහි ඵකෙක් කයින් දෙකක් කරනසුලු, වදනින් දෙකක් කරනසුලු, සිතීන් දෙකක් කරන සුලු වෙයි. ඔහු විසින් “ අශ්වධර සුපර්ණයෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණ වත්හ, සුවඛහුලහ ” යි අසන ලද්දේත් වෙයි, (එහෙයින්) ඔහුට මෙ බදු සිතෙක් වෙයි ; “ මම කාබුන් මරණින් මතු අශ්වධර සුපර්ණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනවැ ” යි. හේ අහර දෙයි

9. 1. 8.

පානදයක අණ්ඩප සුත්තං

399. -පෙ- පානං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 9.

වකථදයක අණ්ඩප සුත්තං

400. -පෙ- වකං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 10.

යානදයක අණ්ඩප සුත්තං

401. -පෙ- යානං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 11.

මාලාදයක අණ්ඩප සුත්තං

402. -පෙ- මාලං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 12.

ගන්ධදයක අණ්ඩප සුත්තං

403. -පෙ- ගන්ධං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 13.

විලෙපනදයක අණ්ඩප සුත්තං

404. -පෙ- විලෙපනං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 14.

සෙය්‍යදයක අණ්ඩප සුත්තං

405. -පෙ- සෙය්‍යං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 15.

ආවසථදයක අණ්ඩප සුත්තං

406. -පෙ- ආවසථං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 8.

පානදයක අණ්ඩජ සූත්‍රය

399. . . . බොන දැ දෙයි . . . පැමිණේ.

9. 1. 9.

වත්ථදයක අණ්ඩජ සූත්‍රය

400. . . . වස්ත්‍ර දෙයි . . . පැමිණේ.

9. 1. 10.

යානදයක අණ්ඩජ සූත්‍රය

401. . . . වහන් දෙයි . . . පැමිණේ.

9. 1. 11.

මාලාදයක අණ්ඩජ සූත්‍රය

402. . . . මල් දෙයි. . . . පැමිණේ.

9. 1. 12.

ගන්ධදයක අණ්ඩජ සූත්‍රය

403. . . . ගඳ දෙයි . . . පැමිණේ.

9. 1. 13.

විලේපනදයක අණ්ඩජ සූත්‍රය

404. . . . විලෙවුන් දෙයි . . . පැමිණේ.

9. 1. 14.

සෙය්‍යදයක අණ්ඩජ සූත්‍රය

405. . . . සෙනසුන් දෙයි . . . පැමිණේ.

9. 1. 15.

ආවසර්ථදයක අණ්ඩජ සූත්‍රය

406. . . . වෙසෙන තැන් දෙයි . . . පැමිණේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

9. 1. 16.

පදිපෙය්‍යදයක අණධිජ සුත්තං

407. -පෙ- පදිපෙය්‍යං දෙති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඨජානං සුපණ්ණානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකචේවා කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඨජානං සුපණ්ණානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති.

9. 1. 17—36.

අනන්දයකාදිජලාභුජ සංසෙදජ සුත්තානි

408 - 427. සාවජ්ජියං :

එකමන්තං තිසිකෙතො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො හු ඛො භනෙත, හෙතු කො පච්චයො යෙනමිධෙකචේවා කායස්ස හෙද පරමමරණං ජලාභුජානං සුපණ්ණානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති -පෙ- සංසෙදජානං සුපණ්ණානං -පෙ- උපපජ්ජති.

9. 1. 37.

අනන්දයක ඔපපාතික සුත්තං

428. -පෙ- ඔපපාතිකානං සුපණ්ණානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති”ති.

ඉධ භික්ඛු එකචේවා කායෙන ආයකාරී හොති වාචාය ආයකාරී මන්තං ආයකාරී, තස්ස සුතං හොති : “ඔපපාතිකා සුපණ්ණා දිඝාසුකා වණ්ණවනෙතා සුබබ්‍රලා”ති. තස්ස එවං හොති : “අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාතිකානං සුපණ්ණානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍ය”න්ති. සො අත්තං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

9. 1. 38.

පානදයක ඔපපාතික සුත්තං

429. -පෙ- පානං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

9. 1. 39.

වතපදයක ඔපපාතික සුත්තං

430. -පෙ- වතං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

9. 1. 40.

යානදයක ඔපපාතික සුත්තං

431. -පෙ- යානං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

9. 1. 16.

පදිපෙයාදයක අන්ධජ සූත්‍රය

407. . . . පහන් උපකරණ දෙයි. හේ කාබුන් මරණින් මතු අන්ධජ සුපරිණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, යම් භෙයෙකින් මෙහි එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු අන්ධජ සුපරිණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හේතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

9. 1. 17—36.

අන්තර්ගතාදි ජලාබුජ සංසේදජ සූත්‍ර

408—427. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් වී හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කෙළේ යැ. වහන්ස, යම් භෙයකින් මෙහි එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු ජලාබුජ සුපරිණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට කීමෙන් හේතු ද කීමෙන් ප්‍රත්‍යය ද යි. . . . සංසේදජ සුපරිණයන්ගේ . . . පැමිණේ.

9. 1. 37.

අන්තර්ගත ඔපපාතික සූත්‍රය

428. . . . ඔපපාතික සුපරිණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් . . .

මහණ මෙහි එකෙක් කයින් දෙකක් කරනසුලු, වදනින් දෙකක් කරනසුලු, සිතීන් දෙකක් කරන සුලු වෙයි. ඔහු විසින් " ඔපපාතික සුපරිණයෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණ වත්හ, සුවිබුලහ " යි අසන ලද්දේත් වෙයි, (එහෙයින්) ඔහුට මෙ බුදු සිතෙක් වෙයි : " මම කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික සුපරිණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනවැ " යි. හෙ අභර දෙයි . . .

9. 1. 38.

පානදයක ඔපපාතික සූත්‍රය

429. . . . බොන දැ දෙයි . . .

9. 1. 39.

වත්ථදයක ඔපපාතික සූත්‍රය

430. . . . වස්ත්‍ර දෙයි . . .

9. 1. 40.

යානදයක ඔපපාතික සූත්‍රය

431. . . . වහන් දෙයි . . .

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුලත් කර ඇත.

9. 1. 41.

මාලාදායක ඔපපාතික සූතනං

432. -පෙ- මාලං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 42.

ගන්ධදායක ඔපපාතික සූතනං

433. ගන්ධං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 43.

විලෙපනදායක ඔපපාතික සූතනං

434. -පෙ- විලෙපනං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 44.

සෙය්‍යාදායක ඔපපාතික සූතනං

435. සෙය්‍යං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 45.

ආවසරදායක ඔපපාතික සූතනං

436. -පෙ- ආවසරං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 46.

පඤ්චෙය්‍යාදායක ඔපපාතික සූතනං

437. පඤ්චෙය්‍යං දෙති, සො කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාතිකානං සුපණ්ණානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු හෙතු අයං පට්ඨයො යෙනමිධෙකවෙට්ඨා කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාතිකානං සුපණ්ණානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති”ති.

(එවං පිණ්ඩකෙන ඡ්වත්තාලිකං සූතතනාං ගොනති.)

සුපණ්ණවග්ගො පට්ඨමො.

හත්‍රාදානං :

සුඛිකං හරන්ති වෙච ආයකාරි චතුරො ච,
දානුපකාරා චත්තාරි සුපණ්ණෙ ඡ්වත්තාලිකාති.

සුපණ්ණසංසූතනං සමත්තං.

9. 1. 41

මාලාදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

432. . . . මල් දෙයි . . .

9. 1. 42

ගන්ධදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

433. . . . ගඳ දෙයි . . .

9. 1. 43

විලේපනදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

434. . . . විලෙවුන් දෙයි . . .

9. 1. 44

සෙයාදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

435. . . . සෙනසුන් දෙයි . . .

9. 1. 45

ආවසරදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

436. . . . වෙසෙන තැන් දෙයි . . .

9. 1. 46

පදිපෙයාදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

437. . . . පහන් උපකරණ දෙයි, හෙ කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික සුපරිණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, යම් භෙයෙකින් මෙහි එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික සුපරිණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ භෙතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි, (මෙසේ පිටු කිරීමෙන් සාප්‍රිය සූත්‍ර කෙතෙක් වෙත්.)

පළමුවැනි සුපරිණවර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාම මාලාව :

සුද්ධික සූත්‍රය ද, හරන්ති සූත්‍රය ද, ද්වයකාරී සූත්‍ර සතර ද දනුපකාර සූත්‍ර දසක සතර දැයි සුපරිණ වර්ගයෙහි සූත්‍ර සාප්‍රියයෙකි.

සුපරිණ සංයුක්තය නිමිසේ යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

10. ගැටලුවකට සංයුක්තය

1. ගැටලුවට ගො

10. 1. 1.

සුද්ධික සුත්තය

488. සංවිකල්පය :

ගැටලුවකට ගො වෙ: ගිකවලේ, දෙවේ දෙසියයකි, තං සුඤ්ච.

කතමේ ව ගිකවලේ, ගැටලුවකට ගො දෙව: සනති ගිකවලේ, මුලගනේ අභිවිච්ඡා දෙව:, සනති ගිකවලේ, සාරගනේ අභිවිච්ඡා දෙව:, සනති ගිකවලේ, ඵලගනේ අභිවිච්ඡා දෙව:, සනති ගිකවලේ, පභවිකාගනේ අභිවිච්ඡා දෙව:, සනති ගිකවලේ, පභවගනේ අභිවිච්ඡා දෙව:, සනති ගිකවලේ, ඵලගනේ අභිවිච්ඡා දෙව:, සනති ගිකවලේ, රසගනේ අභිවිච්ඡා දෙව:, සනති ගිකවලේ, ගනිගනේ අභිවිච්ඡා දෙව:. ඉමේ වුවිච්ඡා ගිකවලේ, ගැටලුවකට ගො දෙව:.

10. 1. 2.

සුවරිත සුත්තය

489. සංවිකල්පය :

එකමනා නිසිනො වෙ: සො ගිකවු ගගවනං එකදවොච් : කො හු වෙ: ගනො, ගෙතු, කො පච්චයො, යෙනමිධෙකවෙච්ඡා කායසං ගෙද පරමමරණං ගැටලුවකට ගො දෙව: සනති ගිකවලේ. උපපජ්ජති.

ඉධ ගිකවු, එකවෙච්ඡා කායසං සුවරිතං වරති, වාචාය සුවරිතං වරති, මනසා සුවරිතං වරති, කසං සුතං හොති : “ගැටලුවකට ගො දෙව: දිසාසුතා වරණවනො සුඛබ්බුලා”ති. කසං එවං හොති : “අහො වතාහං කායසං ගෙද පරමමරණං ගැටලුවකට ගො දෙව: සනති ගිකවලේ. උපපජ්ජති”ති. සො කායසං ගෙද පරමමරණං ගැටලුවකට ගො දෙව: සනති ගිකවලේ. උපපජ්ජති.

අයං වෙ: ගිකවු, ගෙතු අයං පච්චයො යෙන මිධෙකවෙච්ඡා කායසං ගෙද පරමමරණං ගැටලුවකට ගො දෙව: සනති ගිකවලේ. උපපජ්ජති.

1. පච්චිකගනො - මජ්ඣිම නිකාය, PTS.

10. ගන්ධබ්බකාය සංයුතතය

ගන්ධබ්බ චරීය

10. 1. 1

සුද්ධික සූත්‍රය

438. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, තොපට ගන්ධබ්බකායික (ගඳට අරක් ගත්) දෙවියන් දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු,

මහණෙනි, ගන්ධබ්බකායික දෙවියෝ කවරහු ද යත් : මහණෙනි මුල්ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියෝ ඇතියහ, හරගදෙහි අරක්ගත් දෙවියෝ ඇතියහ, එලගදෙහි අරක්ගත් දෙවියෝ ඇතියහ, සිව්ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියෝ ඇතියහ, පොතුගදෙහි අරක්ගත් දෙවියෝ ඇතියහ, පත්ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියෝ ඇතියහ, මල්ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියෝ ඇතියහ, පලගදෙහි අරක්ගත් දෙවියෝ ඇතියහ, රසගදෙහි අරක්ගත් දෙවියෝ ඇතියහ, ගඳ ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියෝ ඇතියහ. මහණෙනි, මොහු ගන්ධබ්බකායික දෙවියෝ ය යි කියනු ලැබෙත්.

10. 1. 2

සුචරිත සූත්‍රය

439. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස, යම් හෙයකින් මෙහි එකෙක් කාචුන් මරණින් මතු ගන්ධබ්බකායික දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට කීමෙක් හෙතු ද, කීමෙක් ප්‍රත්‍යය දැ යි.

මහණ, මෙහි එකෙක් කයින් සුසිරින් කෙරෙයි, වදනින් සුසිරින් කෙරෙයි, මනසින් සුසිරින් කෙරෙයි. ඔහු විසින් " ගන්ධබ්බකායික දෙවියෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුබබ්‍රහ්ම " යි අසන ලද්දේත් වෙයි. (එහෙයින්) ඔහුට මෙ බ්‍රහ්ම සිතෙක් වෙයි ; " මම කාචුන් මරණින් මතු ගන්ධබ්බකායික දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනැවැ " යි, හේ කාචුන් මරණින් මතු ගන්ධබ්බකායික දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, යම් හෙයකින් මෙහි එකෙක් කාචුන් මරණින් මතු ගන්ධබ්බකායික දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හේතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

10. 1. 3.

මූලගන්ධ සූත්‍රය.

440. සංවන්ධිය :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො හික්ඛු හගවන්තං එතදවොච :
කො ඥ ඛො හන්තො, හෙතු, කො පච්චයො, යෙනමිධෙකචො:
කායස්ස හෙද පරමමරණං මූලගන්ධෙ අභිවිජ්ඣානං දෙව්‍යං සහස්‍රං
උපපජ්ජති.

ඉධ හික්ඛු, එකචො: කායෙන සුවරිතං වරතී, වාචාය සුවරිතං
වරතී, මහස්ස සුවරිතං වරතී, තස්ස සූත්‍රං භොති: “මූලගන්ධෙ
අභිවිජ්ඣා දෙව්‍යං දීඝායුකා වණ්ණවන්තො සුඛබ්‍රහ්මා”ති. තස්ස එවං
භොති: “අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං මූලගන්ධෙ
අභිවිජ්ඣානං දෙව්‍යං සහස්‍රං උපපජ්ජෙය්‍ය”ති. සො දුතා
භොති මූලගන්ධං. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං මූලගන්ධෙ
අභිවිජ්ඣානං දෙව්‍යං සහස්‍රං උපපජ්ජති.

අයං ඛො හික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකචො:
කායස්ස හෙද පරමමරණං මූලගන්ධෙ අභිවිජ්ඣානං දෙව්‍යං සහස්‍රං
උපපජ්ජති.

10. 1. 4—12

සාරගන්ධාදි සූත්‍රානි

441 - 449. සංවන්ධිය :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො හික්ඛු හගවන්තං එතදවොච :
කො ඥ ඛො හන්තො හෙතු, කො පච්චයො, යෙනමිධෙකචො:
කායස්ස හෙද පරමමරණං සාරගන්ධෙ අභිවිජ්ඣානං දෙව්‍යං සහස්‍රං
උපපජ්ජති.

ඉධ හික්ඛු එකචො: කායෙන සුවරිතං වරතී, වාචාය සුවරිතං
වරතී, මහස්ස සුවරිතං වරතී, තස්ස සූත්‍රං භොති: “සාරගන්ධෙ
අභිවිජ්ඣා දෙව්‍යං දීඝායුකා වණ්ණවන්තො සුඛබ්‍රහ්මා”ති. තස්ස එවං
භොති: “අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං සාරගන්ධෙ
අභිවිජ්ඣානං දෙව්‍යං සහස්‍රං උපපජ්ජෙය්‍ය”ති. සො දුතා භොති
සාරගන්ධං. -පෙ- සො දුතා භොති ඵෙග්ගගන්ධං. -පෙ- සො දුතා
භොති තච්ඡගන්ධං. -පෙ- සො දුතා භොති පච්චිකගන්ධං. -පෙ- සො
දුතා භොති පත්තගන්ධං. -පෙ- සො දුතා භොති පුච්ඡගන්ධං.
-පෙ- සො දුතා භොති ඵලගන්ධං. -පෙ- සො දුතා භොති
රසගන්ධං. -පෙ- සො දුතා භොති ගන්ධගන්ධං. සො කායස්ස
හෙද පරමමරණං ගන්ධගන්ධෙ අභිවිජ්ඣානං දෙව්‍යං සහස්‍රං
උපපජ්ජති.

අයං ඛො හික්ඛු, හෙතු, අයං පච්චයො යෙනමිධෙකචො:
කායස්ස හෙද පරමමරණං ගන්ධගන්ධෙ අභිවිජ්ඣානං දෙව්‍යං සහස්‍රං
උපපජ්ජති.

10. 1. 3

මූලගන්ධ සූත්‍රය

440. සැවැත්තුටර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස, යම් හෙයෙකින් මෙහි එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු මුල්ගදෙහි අරග්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට කීමෙක් හේතු ද, කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද යි.

මහණ, මෙහි එකෙක් කයින් සුසිරින් කෙරෙයි, වදනින් සුසිරින් කෙරෙයි, මනසින් සුසිරින් කෙරෙයි, “ මුල්ගදෙහි අරග්ගත් දෙවියෝ ” දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුඛබ්‍රහ්මණ ” යි ඔහු විසින් අසන ලද්දේත් වෙයි, (එහෙයින්) ඔහුට මෙ බදු සිතෙක් වේ; “ මම කාබුන් මරණින් මතු මුල්ගදෙහි අරග්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනවැ ” යි. හෙ මුල්ගද (පරිත්‍යාග වශයෙන්) දෙන්නේ වේ. හෙ කාබුන් මරණින් මතු මුල්ගදෙහි අරග්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, යම් හෙයෙකින් මෙහි එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු මුල්ගදෙහි අරග්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මෙ හේතු යි, මෙ ප්‍රත්‍යය යි.

10. 1. 4-12

සාරගන්ධාදි සූත්‍ර

441-449. සැවැත්තුටර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස, යම් හෙයෙකින් මෙහි එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු හරගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට කීමෙක් හේතු ද, කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද යි.

මහණ, මෙහි එකෙක් කයින් සුසිරින් කෙරෙයි, වදනින් සුසිරින් කෙරෙයි, සිතින් සුසිරින් කෙරෙයි. “ හරගදෙහි අරක්ගත් දෙවියෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුඛබ්‍රහ්මණ ” යි ඔහු විසින් අසන ලද්දේත් වෙයි. (එහෙයින්) ඔහුට “ මම කාබුන් මරණින් මතු හරගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනවැ ” යි මෙ බදු සිතෙක් වෙයි. හේ හරගද දෙන්නේ වේ. . . . හේ ඵලගද දෙන්නේ වේ . . . හේ සිව්ගද දෙන්නේ වේ. . . . හේ පොතුගද දෙන්නේ වේ. . . . හේ පත්ගද දෙන්නේ වේ. . . . හේ මල් දෙන්නේ වේ. . . . හේ පලගද දෙන්නේ වේ. . . . හේ රසගද දෙන්නේ වේ . . . හේ ගඳගද දෙන්නේ වේ. හේ කාබුන් මරණින් මතු ගඳගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙයි.

මහණ, යම් හෙයෙකින් මෙහි එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු ගඳගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මෙ හේතු යි මෙ ප්‍රත්‍යය යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

10. 1. 13—22

අනන්දනාදි මූලගතධ සුත්තනාති

450 - 459. සාමන්ථියං :

එකමන්තං නිසිනො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච :
 සො හු ඛො භනො හෙතු, කො පච්චයො, යෙනමිධෙකවො:
 කායස්ස හෙද පරමරණං මූලගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං සභව්‍යනං
 උපපජ්ජති.

ඉධ භික්ඛු එකවො කායෙන සුවරිතං වරති. වාචාය සුවරිතං
 වරති. මනසා සුවරිතං වරති. තස්ස සුතං භොති : “මූලගතො
 අභිව්ඤ්ඤානං දෙවා දිසාසුතා වණ්ණවන්තො සුඛබ්බුලාති’.

තස්ස එවං භොති : “අහො ව්‍යාභං කායස්ස හෙද පරමරණං
 මූලගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං සභව්‍යනං උපපජ්ජය්‍ය”නති. සො
 අනං දෙති. -පෙ- සො පානං දෙති. -පෙ- සො ව්‍යං දෙති.
 -පෙ- සො ධානං දෙති. -පෙ- සො මාලං දෙති. -පෙ- සො
 ගතිං දෙති. -පෙ-, සො විලෙපනං දෙති. -පෙ-, සො සෙය්‍යං
 දෙති. -පෙ- සො අව්‍යවං දෙති. -පෙ- සො පඤ්ඤායං දෙති. සො
 කායස්ස හෙද පරමරණං මූලගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං සභව්‍යනං
 උපපජ්ජති

අයං ඛො භික්ඛු හෙතු, අයං පච්චයො යෙනමිධෙකවො:
 කායස්ස හෙද පරමරණං මූලගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං සභව්‍යනං
 උපපජ්ජති.

10. 1. 23—112.

අනන්දනාදි සාරගතධාදි සුත්තනාති

460 - 549. සාමන්ථියං :

එකමන්තං නිසිනො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච :
 කො හු ඛො භනො, හෙතු, කො පච්චයො, යෙනමිධෙකවො:
 කායස්ස හෙද පරමරණං සාරගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං සභව්‍යනං
 උපපජ්ජති. -පෙ- ඵෙගුගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං -පෙ- තචගතො
 අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං -පෙ- පපථිකාගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං -පෙ-
 පත්තගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං -පෙ- පුප්ඵගතො අභිව්ඤ්ඤානං
 දෙවානං -පෙ- ඵලගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං -පෙ- රත්තගතො
 අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං -පෙ- ගතිගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං සභව්‍යනං
 උපපජ්ජති.

ඉධ භික්ඛු, එකවො කායෙන සුවරිතං වරති වාචාය සුවරිතං
 වරති මනසා සුවරිතං වරති, තස්ස සුතං භොති : “ගතිගතො
 අභිව්ඤ්ඤානං දෙවා දිසාසුතා වණ්ණවන්තො සුඛබ්බුලාති”ති. තස්ස එවං
 භොති. “අහො ව්‍යාභං කායස්ස හෙද පරමරණං ගතිගතො

10. 1. 13-22 අත්නදනාදි මූලගන්ධ සූත්‍ර

450-459. සැවැත්නුවර :

එකත්පස් වැ හුන් ඒ මහණ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : "වහන්ස, යම් භෙයෙකින් මෙහි එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු මුල්ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට කීමෙක් හේතු ද, කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද " යි.

මහණ, මෙහි එකෙක් කයින් සුසිරින් කෙරෙයි, වදනින් සුසිරින් කෙරෙයි, මනසින් සුසිරින් කෙරෙයි. මුල්ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුඛ බහුලහ යි ඔහු විසින් අසන ලද්දේත් වෙ'යි.

ඔහුට " මම කාබුන් මරණින් මතු මුල්ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනවැ " යි මෙබඳු සිතෙක් වෙයි. හේ අහර දෙයි . . . හේ බොන දෑ දෙයි. . . . හේ වස්ත්‍ර දෙයි. . . . හේ වහන් (යාන) දෙයි. . . . හේ මල් දෙයි. . . . හේ ගඳ දෙයි. . . . හේ චිලවුන් දෙයි. . . . හේ සෙනසුන් දෙයි. . . . හේ වෙසෙන තැන් දෙයි. . . . හේ පහන් උපකරණ දෙයි. හේ කාබුන් මරණින් මතු මුල්ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙයි.

මහණ, යම් භෙයෙකින් මෙහි එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු මුල්ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හේතුව යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

10. 1. 23-112 අත්නදනාදි මූලගන්ධ සූත්‍ර

460-549. සැවැත්නුවර :

එකත්පස් ව හුන් මහණ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : " වහන්ස, යම් භෙයෙකින් මෙහි එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු හරගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් . . . එල ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ . . . සිව් ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ . . . පොතු ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ . . . පත් ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ . . . මල් ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ . . . පල ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ . . . රස ගදෙහි අරක් ගත් දෙවියන්ගේ . . . ගඳ ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට කීමෙක් හේතු ද කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද යි.

මහණ, මෙහි එකෙක් කයින් සුසිරින් කෙරෙයි, වදනින් සුසිරින් කෙරෙයි, මනසින් සුසිරින් කෙරෙයි, ඔහු විසින් " ගඳ අරක්ගත් දෙවියෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුඛබහුලහ යි අසන ලද්දේත් වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුලත් කර ඇත.

අභිච්ඡානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජ්ජන්තී. සො අන්තං දෙති -පෙ- සො පානං දෙති -පෙ- සො ව්‍යං දෙති -පෙ- සො යානං දෙති -පෙ- සො මාලං දෙති -පෙ- සො ගන්ධං දෙති -පෙ- සො විලෙපනං දෙති -පෙ- සො සෙත්තං දෙති -පෙ- සො අච්ඡාදං දෙති -පෙ- සො පඤ්ඤාපයං දෙති සො කායස්ස හෙදා පරමමරණං ගතිගතො අභිච්ඡානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු, අයං පච්චයො, යෙනමිධෙකවෙධා කායස්ස හෙදා පරමමරණං ගතිගතො අභිච්ඡානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති.

(එවං පිණ්ඩකෙන එකතසාදාධි බාරස ච සුත්තන්තා භවන්ති.)

ගතිබ්බවග්ගො පස්මො.

තමුද්දානං :

සුද්ධිකසාදා සුචරිතං දාතා හි අපරෙ දස,
දානුපකාර දසධා ගතිබ්බෙකතං දාදායාති.

ගතිබ්බකායසංයුක්තං සමන්තං.

(එහෙයින්) ඔහුට " මම කායුත් මරණින් මතු ගඳ ගඳෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනවි"යි මෙබඳු සිතෙක් වෙයි. හේ අහර දෙයි. . . . හේ බොන දෑ දෙයි. . . . හේ වස්ත්‍ර දෙයි. . . . හේ වහන් (වාහන) දෙයි. . . . හේ මල් දෙයි . . . හේ ගඳ දෙයි . . . හේ විලවුන් දෙයි . . . හේ සෙනසුන් දෙයි. . . . හේ වාසස්ථාන දෙයි. . . . හේ පහන් උපකරණ දෙයි. හේ කායුත් මරණින් මතු ගඳගඳෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙයි.

මහණ, යම් භෙයෙකින් මෙහි එකෙක් කායුත් මරණින් මතු ගඳගඳෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හේතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

(මෙසේ පිටුවහලෙන් එක්සිය දෙළසෙක් සූත්‍ර වෙයි.)

පළමුවැනි ගන්ධනිව වර්ගයි.

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය :

සුද්ධික සූත්‍රය ද, සුවරිත සූත්‍රය ද, අනෙක් අන්තර්ගතාදි සූත්‍ර දශය ද, දඬුපකාර සූත්‍ර දශක දශය ද යි ගන්ධනිව වර්ගයෙහි සූත්‍ර එක්සිය දෙළසෙකි.

ගන්ධනිවකාය සංයුත්තය නිමිසේ ය.

11. වලාහකසංයුතං

1. වලාහකවග්ගො

11. 1. 1.

සුද්ධික සුතතං

550. සංවත්සරය :

වලාහකකාසිකෙ වො භික්ඛවෙ, දෙවෙ දෙසිසාංථි. තං සුඤ්ඤං.

කතමෙ ව භික්ඛවෙ, වලාහකකාසිකා දෙවා : සනථි භික්ඛවෙ, සිතචලාහකා දෙවා. සනථි භික්ඛවෙ, උණ්ඨචලාහකා දෙවා. සනථි භික්ඛවෙ, අභිභවලාහකා දෙවා. සනථි භික්ඛවෙ, වාතචලාහකා දෙවා. සනථි භික්ඛවෙ, වයාචලාහකා දෙවා. ඉමෙ වූච්චනථි භික්ඛවෙ, වලාහකකාසිකා දෙවා.

11. 1. 2.

සුචරිත සුතතං

551. සංවත්සරය :

අථ ඛො අඤ්ඤානරො භික්ඛු යෙහ භගවා තෙනුපසංඛිකම් - පෙ-
ඵකම්නතං නිසිද්ධෙනා ඛො සො භික්ඛු භගවනතං ඵකදවොච :
සො හු ඛො භගෙන, හෙතු සො පච්චයො යෙහම්භෙකච්චො
කායස්ස හෙද පරමමරණං වලාහකකාසිකානං දෙවානං සහව්‍යතං
උපපජ්ජති.

ඉධ භික්ඛු, ඵකච්චො කායෙහ සුචරිතං චරති, වාචාය සුචරිතං
චරති, මනසා සුචරිතං චරති, තස්ස සුතං භොති : වලාහකකාසිකා
දෙවා දිසාසුතා වණ්ණවතො සුඛබහුලා”ති. තස්ස ඵචං භොති :
“අභො වතාසං කායස්ස හෙද පරමමරණං වලාහකකාසිකානං දෙවානං
සහව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍ය”නති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං
වලාහකකාසිකානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙහම්භෙකච්චො කායස්ස
හෙද පරමමරණං වලාහකකාසිකානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති.

11. වලාහක සංයුතනය

1. වලාහක වර්ගය

11. 1. 1

සුද්ධික සූත්‍රය

550. සැවැත්තු වර :

මහණෙනි, නොපට වලාහක කායික (වලාහක නම් දේවනිකායෙහි උපන්) දෙවියන් දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු.

මහණෙනි, වලාහක කායික දෙවියෝ කවරහ යත් : මහණෙනි, ශීතවලාහක දෙවියෝ ඇතියහ, මහණෙනි, උණවලාහක දෙවියෝ ඇතියහ, මහණෙනි, අඛවලාහක දෙවියෝ ඇතියහ, මහණෙනි, වාතවලාහක දෙවියෝ ඇතියහ, මහණෙනි, වස්සවලාහක දෙවියෝ ඇතියහ. මහණෙනි, මොහු වලාහකකායික දෙවියෝ යි කියනු ලැබෙති යි.

11. 1. 2

සුවරිත සූත්‍රය

551. සැවැත්තු වර :

එ කල්හි එක්තරා මහණෙක්, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය. ... එකත් පස් ව හුන් ඒ මහණ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : “ වහන්ස, යම් භෙයෙකින් මෙලො වැ එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු වලාහකකායික දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට කීමෙක් හේතු ද, කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද යි.

මහණ, මෙලොවැ එකෙක් කයින් සුසිරින් කෙරෙයි, වදනින් සුසිරින් කෙරෙයි, මනසින් සුසිරින් කෙරෙයි. වලාහක කායික දෙවියෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුබබ්‍රහ්මයා යි ඔහු විසින් අසන ලද්දෙන් වෙයි. (එහෙයින්) ඔහුට මේ කාබුන් මරණින් මතු වලාහක කායික දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙමි නම් යෙහෙකැ ” යි මෙ බදු සිතෙක් වෙයි. හෙ කාබුන් මරණින් මතු වලාහකකායික දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, යම් භෙයෙකින් මෙලොවැ එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු වලාහකකායික දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හේතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

11. 1. 3—12

අනන්‍යාකාරී සිතවලාභක සුත්තානි

552 - 561. සංවත්සරය :

එකමනතං නිසිනො ඛො සො භික්‍ෂු භගවතං එතදවොච : කො ඤ ඛො භනෙත, හෙතු කො පච්චයො යෙනමිධෙකවෙට්ඨා කායස්ස හෙද පරමමරණං සිතවලාභකානං¹ දෙව්‍යං සභව්‍යං උපපජ්ජති.

ඉධ භික්‍ෂු එකවෙට්ඨා කායෙන සුවරිතං වරති, වාචාය සුවරිතං වරති, මනසා සුවරිතං වරති, තස්ස සුතං භොති සිතවලාභකා දෙව්‍යා දිශාසුතා වණ්ණවනොතා සුබබ්‍රහ්මා²ති. තස්ස එවං භොති : “අහො ව්‍යාභං කායස්ස හෙද පරමමරණං සිතවලාභකානං දෙව්‍යං සභව්‍යං උපපජ්ජෙය්‍ය”ති. සො අනං දෙති -පෙ- සො පානං දෙති -පෙ- සො ව්‍යං දෙති -පෙ- සො යානං දෙති -පෙ- සො මාලං දෙති -පෙ- සො ගඤ්ඤං දෙති -පෙ- සො විලෙපනං දෙති -පෙ- සො සෙය්‍යං දෙති -පෙ- සො අවසරං දෙති -පෙ- සො පදිපෙය්‍යං දෙති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං සිතවලාභකානං දෙව්‍යං සභව්‍යං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්‍ෂු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකවෙට්ඨා කායස්ස හෙද පරමමරණං සිතවලාභකානං දෙව්‍යං සභව්‍යං උපපජ්ජති.

11. 1. 13—52

අනන්‍යාකාරී උණවලාභකාදී සුත්තානි

562 - 601. සංවත්සරය :

එකමනතං නිසිනො ඛො සො භික්‍ෂු භගවතං එතදවොච : “කො ඤ ඛො භනෙත, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකවෙට්ඨා කායස්ස හෙද පරමමරණං උණවලාභකානං දෙව්‍යං -පෙ- අබ්‍ය-වලාභකානං දෙව්‍යං -පෙ- වාතවලාභකානං දෙව්‍යං -පෙ- වස්සවලාභකානං දෙව්‍යං -පෙ- සභව්‍යං උපපජ්ජති.

ඉධ භික්‍ෂු, එකවෙට්ඨා කායෙන සුවරිතං වරති. වාචාය සුවරිතං වරති, මනසා සුවරිතං වරති, තස්ස සුතං භොති, වස්සවලාභකා දෙව්‍යා දිශාසුතා වණ්ණවනොතා සුබබ්‍රහ්මා³ති. තස්ස එවං භොති : “අහො ව්‍යාභං කායස්ස හෙද පරමමරණං වස්සවලාභකානං දෙව්‍යං සභව්‍යං උපපජ්ජෙය්‍ය”ති. සො අනං දෙති -පෙ- සො පානං දෙති -පෙ- සො ව්‍යං දෙති -පෙ- සො යානං දෙති -පෙ- සො මාලං දෙති -පෙ- සො ගඤ්ඤං දෙති -පෙ- සො විලෙපනං දෙති -පෙ- සො සෙය්‍යං දෙති -පෙ- සො අවසරං දෙති -පෙ- සො පදිපෙය්‍යං දෙති, සො කායස්ස හෙද පරමමරණං වස්සවලාභකානං දෙව්‍යං සභව්‍යං උපපජ්ජති.

1. සිතවලාභකානං - සිමු.

11. 1. 3-12

අන්තර්ගතයාදි සිතවලාහක සූත්‍ර

552-561. සැවැත්තුමර :

එකත්පයෙක හුන් ඒ මහණ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස : යම් හෙයකින් මෙලොවැ එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු ශීතවලාහක දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට හේතු කීමෙක් ද, ප්‍රත්‍යය කීමෙක් ද යි.

මහණ, මෙලොවැ එකෙක් කයින් සුසිරින් කෙරෙයි, වචසින් සුසිරින් කෙරෙයි, මනසින් සුසිරින් කෙරෙයි. "ශීතවලාහක දෙවියෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුඛබ්‍රලහ යි. ඔහු විසින් අසන ලද්දේත් වෙයි. (එහෙයින්) ඔහුට මම් කාබුන් මරණින් මතු ශීතවලාහක දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙමි නම් මැනවැ"යි මෙ බ්‍රහ්මයෙක් වෙයි. හේ අහර දෙයි. . . . හේ බොන දෑ දෙයි. . . . හේ වස්ත්‍ර දෙයි. . . . හේ වහන් දෙයි. . . . හේ මල් දෙයි. . . . හේ ගඳ දෙයි. . . . හේ විලවුන් දෙයි. . . . හේ සෙනසුන් දෙයි. . . . හේ වෙසෙනතැන් දෙයි. . . . හේ පහන් උපකරණ දෙයි. හේ කාබුන් මරණින් මතු ශීතවලාහක දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, යම් හෙයකින් මෙලොවැ එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු ශීතවලාහක දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හේතු යි. මේ ප්‍රත්‍යය යි.

11. 1. 13-52

අන්තර්ගතයාදි උණ්භවලාහකාදි සූත්‍ර

562-601. සැවැත්තුමර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස, යම් හෙයකින් මෙහි එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු උණ්භවලාහක දෙවියන්ගේ . . . අභ්‍යවලාහක දෙවියන්ගේ . . . වාතවලාහක දෙවියන්ගේ . . . වස්සවලාහක දෙවියන්ගේ . . . සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට හේතු කීමෙක් ද, ප්‍රත්‍යය කීමෙක් ද යි.

මහණ, මෙලොවැ එකෙක් කයින් සුසිරින් කෙරෙයි, වචසින් සුසිරින් කෙරෙයි, මනසින් සුසිරින් කෙරෙයි. ඔහු විසින් "වස්සවලාහක දෙවියෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුඛ බ්‍රහ්මයෙක් අසන ලද්දේත් වෙයි. ඔහුට : "මම් කාබුන් මරණින් මතු වස්සවලාහක දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙමි නම් යෙහෙකැ"යි මෙ බ්‍රහ්මයෙක් වෙයි. හේ අහර දෙයි. . . . හේ බොන දෑ දෙයි. . . . හේ වස්ත්‍ර දෙයි. . . . හේ වහන් දෙයි. . . . හේ මල් දෙයි. . . . හේ ගඳ දෙයි. . . . හේ විලවුන් දෙයි. . . . හේ සෙනසුන් දෙයි. . . . හේ වෙසෙනතැන් දෙයි. . . . හේ පහන් උපකරණ දෙයි. හේ කාබුන් මරණින් මතු වස්සවලාහක දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනෙකද්ධෙවො කායස්ස හෙද පරම්මරණො වස්සවලාභකානං දෙවොනං සහව්‍යනං උපපජ්ජතිති.

11. 1. 53.

සීතවලාභක සුත්තං.

602. සංවත්ථියං :

ඵකම්මන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං ඵතදවොච : කො ඤු ඛො භන්තෙ, හෙතු කො පච්චයො යෙනෙකද්ධ සිතං හොතිති.

සනති භික්ඛු, සීතවලාභකා නාම දෙවා. තෙසං යද ඵචං හොති : ‘යනසුභ මයං සකාය රතියා රමෙය්‍යාමාති’. තෙසං තං වෙතො-පණ්ඩිමනාය සිතං හොති. අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනෙකද්ධ සිතං හොතිති.

11. 1. 54.

උණ්හවලාභක සුත්තං.

603. සංවත්ථියං :

ඵකම්මන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං ඵතදවොච : කො ඤු ඛො භන්තෙ, හෙතු කො පච්චයො : යෙනෙකද්ධ උණ්හං හොතිති.

සනති භික්ඛු, උණ්හවලාභකා නාම දෙවා. තෙසං ඵචං හොති : ‘යනසුභ මයං සකාය රතියා රමෙය්‍යාමාති.’ තෙසං තං වෙතො-පණ්ඩිමනාය උණ්හං හොති. අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනෙකද්ධ උණ්හං හොතිති.

11. 1. 55.

අබ්භවලාභක සුත්තං.

604. සංවත්ථියං :

ඵකම්මන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං ඵතදවොච : කො ඤු ඛො භන්තෙ, හෙතු කො පච්චයො යෙනෙකද්ධ අබ්භං හොතිති.

සනති භික්ඛු, අබ්භවලාභකා නාම දෙවා. තෙසං යද ඵචං හොති : ‘යනසුභ මයං සකාය රතියා රමෙය්‍යාමාති.’ තෙසං තං වෙතො-පණ්ඩිමනාය අබ්භං හොති. අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනෙකද්ධ අබ්භං හොති’ති.

මහණ, යම් හෙයෙකින් මෙලොවැ එකෙක් කාලින් මරණින් මතු වස්සවලාහක දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හේතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

11. 1. 53

ශීතවලාහක සූත්‍රය

602. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස, යම් හෙයෙකින් (සිහිල් කාලයෙහි හෝ ග්‍රීෂ්ම කාලයෙහි වූ) එක් කලෙක සිහිලෙක් වේ නම් එයට කීමෙක් හේතු ද කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද යි.

මහණ, ශීතවලාහක නම් දෙවියෝ ඇතියහ. ඔවුන්ට යම් කලෙක "අපි සිහිල් කම්පුවෙන් කෙළනමෝ නම් මැනව්"යි මෙබඳු සිතෙක් වේ ද, ඔවුන්ගේ ඒ සිත පිහිටුවීම අනුව සිහිල වෙයි. මහණ, යම් හෙයෙකින් එක් කලෙක සිහිලෙක් වේ නම් එයට මේ හේතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

11. 1. 54

උණ්භවලාහක සූත්‍රය

603. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස, "යම් හෙයෙකින් එක් කලෙක (නියමකල්හි වන උණුසුමට වෙනස්) උණුසුමක් වේ නම් එයට කීමෙක් හේතු ද කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද"යි.

මහණ, උණ්භවලාහක නම් දෙවි කෙනෙක් ඇතියහ. ඔවුන්ට යම් කලෙක "අපි සිය කම්පුවෙන් කෙළනමෝ නම් මැනවැ යි මෙබඳු සිතෙක් වේ ද, ඔවුන්ගේ ඒ සිත පිහිටුවීම අනුව උණුසුම වේ. මහණ, යම් හෙයෙකින් එක් කලෙක උණුසුම වේ නම් එයට මේ හේතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය ය"යි.

11. 1. 55

අඛ්භවලාහක සූත්‍රය

604. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස, "යම් හෙයෙකින් එක් කලෙක (අනියම් වයසෙන්) වලාකුළු වේ නම් එයට කීමෙක් හේතු ද කීමෙක් ප්‍රත්‍යය දැ"යි.

මහණ, අඛ්භවලාහක නම් දෙවි කෙනෙක් ඇතියහ. ඔවුන්ට යම් කලෙක අපි සිය කම් පුවෙන් කෙළනමෝ නම් මැනවැ"යි මෙබඳු සිතෙක් වේ ද, ඔවුන්ගේ ඒ සිත පිහිටුවීම අනුව වලාකුළු වෙයි. මහණ, යම් හෙයෙකින් (අනියම් වයසෙන්) වලාකුළු වේ නම් එයට මේ හේතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

11. 1. 56.

වාතවලාහක සුත්තං

605. සාමන්ට්ඨයං :

එකමන්තං නිසිනො ඛො සො හික්ඛු හගච්ඡන්තං එතදවොච :
 “කො ඤු ඛො හන්තෙ, හෙතු කො පච්චයො යෙනෙකද වාතො
 හොති”ති.

සන්ති හික්ඛු, වාතවලාහකා නාම දෙව්. තෙසං යදු එවං හොති :
 “යනසුභ මයං සකාය රතියා රමෙය්‍යාමා”ති. තෙසං නං චේතො-
 පණ්ණිමානාය වාතො හොති. අයං ඛො හික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො
 යෙනෙකද වාතො හොතිති.

11. 1. 57.

වසසවලාහක සුත්තං

606. සාමන්ට්ඨයං :

එකමන්තං නිසිනො ඛො සො හික්ඛු හගච්ඡන්තං එතදවොච :
 කො ඤු ඛො හන්තෙ, හෙතු කො පච්චයො යෙනෙකද දෙවො
 වස්සතිති.

සන්ති හික්ඛු, වසසවලාහකා නාම දෙව්. තෙසං යදු එවං හොති.
 ‘යනසුභ මයං සකාය රතියා රමෙය්‍යාමාති.’ තෙසං නං චේතො-
 පණ්ණිමානාය දෙවො වස්සති. අයං ඛො හික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො,
 යෙනෙකද දෙවො වස්සතිති.

වලාහකමනෙහි පඨමො.

(විජාරෙත සත්තපඤ්ඤාස සුත්තන්තා හවන්ති.)

භස්සද්දනං :

සුඤ්ඤං සුචරිතඤ්ඤා දුතෙහි දස පඤ්ඤං,
 සීතං උණ්ණඤ්ඤා අබ්බඤ්ඤා වාත වස්සවලාහකාති.

වලාහකසංයුක්තං සමන්තං.

11. 1. 56

වාතවලංගක සූත්‍රය

605. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස, "යම් භෙයෙකින් එක්කලෙක (විකෘති වශයෙන්) දැඩි සුළඟ වේ නම් එයට කීමෙන් හේතු ද, කීමෙන් ප්‍රත්‍යය ද" යි.

මහණ, වාතවලංගක නම් දෙව් කෙනෙක් ඇතියහ. ඔවුන්ට යම් කලෙක "අපි සිය කම්පුවෙන් කෙළනමෝ නම් මැනවැ" යි මෙබඳු සිතෙක් වෙයි. ඔවුන්ගේ ඒ සිත පිහිටුවීම අනුව දැඩි සුළං වේ. මහණ යම් භෙයෙකින් එක්කලෙක දැඩි සුළඟ වේ නම් එයට මේ හේතු යි. මේ ප්‍රත්‍යය යි.

11. 1. 57

වස්සවලංගක සූත්‍රය

606. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස, "යම් භෙයෙකින් එක්කලෙක (නොකල්හි වන) වැසි වසි නම් එයට හේතු කීමෙන් ද ප්‍රත්‍යය කීමෙන්" ද යි.

මහණ, වස්සවලංගක නම් දෙව් කෙනෙක් ඇතියක. ඔවුන්ට යම් කලෙක "අපි සිය කම්පුවෙන් කෙළනමෝ නම් මැනවැ" යි මෙබඳු සිතෙක් වෙයි. ඔවුන්ගේ ඒ සිත පිහිටුවීම අනුව ව නොකල් වැසි වසී. මහණ, යම් භෙයෙකින් එක්කලෙක නොකල් වැසි වසී නම් එයට මේ හේතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

පළමුවැනි වලංගක වර්ග යි.

(විතර විසින් සූත්‍රාන්තයෝ සත්පනසෙක් වෙති.)

එහි සූත්‍රනාමාවලිය :

සුද්ධික සූත්‍රය ද, සුවරිත සූත්‍රය ද, අන්තර්‍යයකා දී දසක පස ද, සීතවලංගක, උණ්භ වලංගක, අඛ්‍යවලංගක, වාතවලංගක, වස්සවලංගක සූත්‍රයෝ ද යි' සූත්‍ර සත්පනසෙකි.

වලංගක සංයුක්තය නිමිසේ යි..

12. වච්ඡගොත්තසංයුතනං

වච්ඡගොත්තවග්ගො

12. 1. 1.

රූප අඤ්ඤාණ සුත්තං

607. සංවත්ථියං :

අථ ඛො වච්ඡගොත්තො පරිබ්බාජකො යෙන භගවා තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිතො භගවතා සද්ධිං සමමොදි. සමමොදනීයං කථං සාරඤ්ඤං විතීසාරෙතො එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීනො ඛො වච්ඡගොත්තො පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදවොච :

කො හු ඛො හො ගොතම, හෙතු කො පච්චයො යානිමානි අනෙකවිතිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උප්පජ්ජන්ති. සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා, අනන්තවා ලොකොති වා, අනන්තවා ලොකොති වා, තං ජිවං තං සරිරන්ති වා, අඤ්ඤං ජිවං අඤ්ඤං සරිරන්ති වා, හොති තථාගතො පරමමරණාති වා, න හොති තථාගතො පරමමරණාති වා, හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමමරණාති වා නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

රූපෙ ඛො වච්ඡ, අඤ්ඤාණං රූපසමුදයෙ අඤ්ඤාණං රූපනිරෝධෙ අඤ්ඤාණං රූපනිරෝධගාමිනියං පටිපදාය අඤ්ඤාණං එවිමානි අනෙකවිතිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උප්පජ්ජන්ති. 'සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති. අයං ඛො වච්ඡ, හෙතු අයං පච්චයො යානිමානි අනෙකවිතිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උප්පජ්ජන්ති. 'සස්සතො ලොකොති වා අසස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වා'ති

12. 1. 2.

වෙදනා අඤ්ඤාණ සුත්තං

608. සංවත්ථියං :

එකමන්තං නිසීනො ඛො වච්ඡගොත්තො පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදවොච : කො හු ඛො හො ගොතම හෙතු කො පච්චයො යානිමානි අනෙකවිතිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උප්පජ්ජන්ති, සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

1. එවිමානි - සිමු.

12. වච්ඡගෝතන සංයුතතය

වච්ඡගෝතන වර්ගය

12. 1. 1.

රූප අඤ්ඤාණ සූත්‍රය

607. සැවැත්තුවර :

එකල්හි වච්ඡගෝතන පරිව්‍රාජක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියේ යැ. එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සමඟ සතුටු වියැ. සතුටු විය යුතු සිහි කටයුතු කරාව කොට තිබ්‍වා එකත් පස් ව හුන්නේ යැ. එකත්පස් වැ හුන් වච්ඡගෝතන පිරිවැජි තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ :

භවත් ගෞතමයන් වහන්ස, “ලෝකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාශ්වත ය යි හෝ, ලෝකය අන්තවත් ය යි හෝ, ලෝකය අනන්තවත් යයි හෝ, ජීවයත් එය යැ ශරීරයත් එය ය යි හෝ, ජීවය අනෙකෙකු ශරීරය අනෙකෙකුයි හෝ, සත්ත්වයා මරණින් මතු වේ ය යි හෝ, සත්ත්වයා මරණින් මතු නො වේ ය යි හෝ, සත්ත්වයා මරණින් මතු වෙයි නො ද වේ ය යි හෝ, සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ නන් වැදෑරුම් වූ යම් මේ මිසදිවු කෙනෙක් ලොව උපදිත් නම් (එයට) හේතු කවර ප්‍රත්‍යය කවරැ”යි.

වච්ඡ, රූපයෙහි නො දැනීමෙන්, රූපසමුදයෙහි නො දැනීමෙන් රූපනිරෝධයෙහි නොදැනීමෙන්, රූපනිරෝධශාමිනීපටිපදාවෙහි නො දැනීමෙන් “ලෝකය ශාශ්වත ය යි හෝ, ලෝකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ “නන් වැදෑරුම් වූ මේ මිසදිවු මෙසේ ලොවැ උපදිත්. වච්ඡ, ලෝකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාශ්වත ය”යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ නන් වැදෑරුම් වූ යම් මේ මිසදිවු ලොව උපදිත් නම් එයට මේ හේතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

12. 1. 2

වෙදනා අඤ්ඤාණ සූත්‍රය

607. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් වච්ඡගෝතන පිරිවැජිතෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : “භවත් ගෞතමයන් වහන්ස “ලෝකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ නන් වැදෑරුම් වූ යම් මේ මිසදිවු ලොව උපදිත් නම් එයට කීමෙක් හේතු ද කීමෙක් ප්‍රත්‍යය දැ”යි.

චේදනාය ඛො වච්ඡ, අඤ්ඤාණං චේදනාසමුදයෙ අඤ්ඤාණං චේදනා-
නිරෝධෙ අඤ්ඤාණං චේදනානිරෝධගාමිනියං පටිපදාය අඤ්ඤාණං
ඵවිමානි අනෙකවිතිනානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති :
සංස්සායො ලොකොති වා, අසංස්සායො ලොකොති වා -පෙ- නෙව
භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

අයං ඛො වච්ඡ, හෙතු, අයං පට්ඨයො යානිමානි අනෙකවිතිනානි
දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති : සංස්සායො ලොකොති වා
අසංස්සායො ලොකොති වා -පෙ- නෙව භොති න න භොති තථාගතො
පරමමරණාති වාති.

12. 1. 3.

සඤ්ඤ අඤ්ඤාණ සුත්තං

609. සංවත්ථිමං :

ඵකමන්තං නිසින්නො ඛො චච්ඡග්ගොනෙතො පරිබ්බාජකො
භගවන්තං ඵතදවොච : කො ඤු ඛො භො ගොතම හෙතු කො
පට්ඨයො යානිමානි අනෙකවිතිනානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති :
සංස්සායො ලොකොති වා, අසංස්සායො ලොකොති වා -පෙ- නෙව
භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

සඤ්ඤාය ඛො වච්ඡ, අඤ්ඤාණං සඤ්ඤාසමුදයෙ අඤ්ඤාණං
සඤ්ඤානිරෝධෙ අඤ්ඤාණං සඤ්ඤානිරෝධගාමිනියං පටිපදාය අඤ්ඤාණං
ඵවිමානි අනෙකවිතිනානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති :
සංස්සායො ලොකොති වා -පෙ- නෙව භොති න න භොති තථාගතො
පරමමරණාති වාති. අයං ඛො වච්ඡ, හෙතු, අයං පට්ඨයො යානිමානි
අනෙකවිතිනානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති : සංස්සායො
ලොකොති වා, අසංස්සායො ලොකොති වා -පෙ- නෙව භොති න න
භොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 4.

සඛ්ඛාර අඤ්ඤාණ සුත්තං

610. සංවත්ථිමං :

ඵකමන්තං නිසින්නො ඛො චච්ඡග්ගොනෙතො පරිබ්බාජකො
භගවන්තං ඵතදවොච : කො ඤු ඛො භො ගොතම හෙතු කො
පට්ඨයො යානිමානි අනෙකවිතිනානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ
උපපජ්ජන්ති : සංස්සායො ලොකොති වා, අසංස්සායො ලොකොති වා
-පෙ- නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

සඛ්ඛාරෙසු ඛො වච්ඡ, අඤ්ඤාණං සඛ්ඛාරසමුදයෙ අඤ්ඤාණං
සඛ්ඛාරනිරෝධෙ අඤ්ඤාණං සඛ්ඛාරනිරෝධගාමිනියං පටිපදාය අඤ්ඤාණං
ඵවිමානි අනෙකවිතිනානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති :
“සංස්සායො ලොකොති වා, අසංස්සායො ලොකොති වා -පෙ- නෙව

විවිඡය, වේදනාව නො දැනීමෙන් වේදනාසමුදය නො දැනීමෙන් වේදනානිරෝධය නො දැනීමෙන් වේදනානිරෝධගාමිනීපටිපදාව නො දැනීමෙන් ලෝකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ යි හෝ නන් වැදූරුම් වූ මෙසේ මේ මිසදිවුහු ලොව උපදිත්. විවිඡය, "ලෝකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාශ්වත ය" යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වෙයි හෝ නන් වැදූරුම් වූ යම් මේ මිසදිවුහු ලොව උපදිත් නම් එයට මේ හේතු යැ, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

12. 1. 3

සඤ්ඤ අඤ්ඤණ සූත්‍රය

609. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් වූ හුන් විවිඡගොත්ත පිරිවැජි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : භවත් ගෞතමයන් වහන්ස, "ලෝකය ශාශ්වත ය" යි හෝ "ලෝකය අශාශ්වත ය" යි . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ නන් වැදූරුම් වූ යම් මේ මිසදිවුහු ලොව උපදිත් නම් එයට කීමෙක් හේතු ද කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද" යි.

විවිඡය, සඤ්ඤවෙහි නො දැනීමෙන්, සඤ්ඤසමුදයෙහි නො දැනීමෙන් සඤ්ඤ නිරෝධයෙහි නො දැනීමෙන්, සඤ්ඤනිරෝධගාමිනීපටිපදාවෙහි නො දැනීමෙන් ලෝකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ නන් වැදූරුම් මේ මිසදිවුහු මෙසේ ලොව උපදිත්.

විවිඡ, ලෝකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ නන් වැදූරුම් යම් මේ මිසදිවුහු ලොව උපදිත් නම් එයට මේ හේතු යැ මේ ප්‍රත්‍යය යි.

12. 1. 4

සංඛාර අඤ්ඤණ සූත්‍රය

610. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් වූ හුන් විවිඡගොත්ත පිරිවැජි තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ ය. භවත් ගෞතමයන් වහන්ස, "ලෝකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ නන් වැදූරුම් යම් මේ මිසදිවුහු ලොව උපදිත් නම් එයට කීමෙක් හේතු ද කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද" යි.

විවිඡය, සංඛාරයන්හි නො දැනීමෙන්, සංඛාරසමුදයෙහි නො දැනීමෙන් සංඛාර නිරෝධයෙහි නො දැනීමෙන්, සංඛාරනිරෝධගාමිනීපටිපදාවෙහි නො දැනීමෙන් ලෝකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම

හොති හ හ හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති. අයං ඛො චච්ඡ, හෙතු අයං පච්චයො යාතිමාති අනෙකවිතිතාති දිට්ඨිගතාති ලොකෙ උපපජ්ජනති : සංස්සතො ලොකොති වා, අසංස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති හ හ හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 5.

විඤ්ඤාණ අඤ්ඤාණ සුත්තං.

611. සංවත්ථිං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො චච්ඡගොනො පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු ඛො හො ගොතම, හෙතු කො පච්චයො යාතිමාති අනෙකවිතිතාති දිට්ඨිගතාති ලොකෙ උපපජ්ජනති : සංස්සතො ලොකොති වා, අසංස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති හ හ හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

විඤ්ඤාණෙ ඛො චච්ඡ, අඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණසමුදයෙ අඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණනිරුධො අඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණනිරුධගාමිනිතං පච්චය අඤ්ඤාණං එවිමාති අනෙකවිතිතාති දිට්ඨිගතාති ලොකෙ උපපජ්ජනති : සංස්සතො ලොකොති වා, අසංස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති හ හ හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති. අයං ඛො චච්ඡ, හෙතු අයං පච්චයො යාතිමාති අනෙකවිතිතාති දිට්ඨිගතාති ලොකෙ උපපජ්ජනති : සංස්සතො ලොකොති වා, අසංස්සතො ලොකොති වා, -පෙ- නෙව හොති හ හ හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 6.

රූප අදස්සන සුත්තං.

612. සංවත්ථිං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො චච්ඡගොනො පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු ඛො හො ගොතම, හෙතු කො පච්චයො යාතිමාති අනෙකවිතිතාති දිට්ඨිගතාති ලොකෙ උපපජ්ජනති : සංස්සතො ලොකොති වා, අසංස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති හ හ හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

රූපෙ ඛො චච්ඡ, අදස්සනා -පෙ- නෙව හොති හ හ හොති තථාගතො පරමමරණාති වා''ති -පෙ-

12. 1. 7.

වේදනා අදස්සන සුත්තං.

613. සංවත්ථිං :

-පෙ- වේදනාය ඛො චච්ඡ, අදස්සනා -පෙ- නෙව හොති හ හ හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ නන්වැදූරුම් මේ මිසදිවුහු මෙසේ ලොව උපදිත්, වර්ෂ, ලෝකය ශාස්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාස්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ නන් වැදූරුම් යම් මේ මිසදිවුහු ලොව උපදිත් නම් එයට මේ හේතු ය, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

12. 1. 5

විඤ්ඤාණ අඤ්ඤාණ සූත්‍රය

611. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් වර්ෂගොත්ත පිරිවැරී තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කෙළේ ය :

භගවත් ගෞතමයන් වහන්ස, ලෝකය ශාස්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාස්වත යයි හෝ නන් වැදූරුම් යම් මේ මිසදිවුහු ලොව උපදිත් නම් එයට කීමෙක් හේතු ද කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද " යි.

වර්ෂය, විඤ්ඤාණයෙහි නො දැක්මෙන් විඤ්ඤාණ සමුදයෙහි නො දැක්මෙන්, විඤ්ඤාණනිරෝධයෙහි නො දැක්මෙන්, විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනී පටිපදාවෙහි නො දැක්මෙන් ලෝකය ශාස්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාස්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි, නො ම නො වේ ය යි හෝ නන්වැදූරුම් මේ මිසදිවුහු මෙසේ ලොව උපදිත්, වර්ෂ, ලෝකය ශාස්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාස්වත ය යි හෝ සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි, නො ම නො වේ ය යි හෝ නන් වැදූරුම් යම් මේ මිසදිවුහු ලොව උපදිත් නම් එයට මේ හේතු යැ, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

12. 1. 6

රූප අදස්සන සූත්‍රය

612. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් වර්ෂගොත්ත පිරිවැරී තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : භවත් ගෞතමයන් වහන්ස, ලෝකය ශාස්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාස්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි, නොමැ නොවේ ය යි හෝ නන්වැදූරුම් යම් මේ මිසදිවුහු ලොව උපදිත් නම් එයට හේතු කවරේ ද, ප්‍රත්‍යය කවරේ ද යි.

වර්ෂය, රූපයෙහි නො දැක්මෙන් . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි, නො ම නො වේ යි හෝ . . .

12. 1. 7

වෙදනා අදස්සන සූත්‍රය

613. සැවැත්තුවර :

. . . වර්ෂය, වෙදනාවෙහි නො දැක්මෙන් . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි, නො ම නො වේ යි හෝ . . . යි.

12. 1. 8.

සඤ්ඤා අදසසන සුතකං

614. සාවක්ථියං :

සඤ්ඤාය බො වච්ඡ, අදස්සනා -පෙ- නෙවි හොති න හි හොති
තථාගතො පරමමරණාති වාති -පෙ-.

12. 1. 9.

සඛාරා අදසසන සුතකං

615. සාවක්ථියං :

සඛාරෙසු බො වච්ඡ, අදස්සනා -පෙ- නෙවි හොති න හි
හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති -පෙ-.

12. 1. 10.

විඤ්ඤාණ අදසසන සුතකං

616. සාවක්ථියං :

විඤ්ඤාණෙ බො වච්ඡ, අදස්සනා විඤ්ඤාණසමුදයෙ අදස්සනා
විඤ්ඤාණනිරෝධෙ අදස්සනා විඤ්ඤාණනිරෝධගුණිකාං පටිපදාය
අදස්සනා -පෙ- නෙවි හොති (යථා පුරිමගමනං පඤ්ඤාපි බකා,
පඤ්ඤාපි ගමනෙති විජායෙතබ්බා.)

12. 1. 11

රූප අනභිසමය සුතකං

617. සාවක්ථියං :

ඵකමන්තං නිසින්නො බො වච්ඡගොතොතො පරිබ්බජ්ඣො
ගගවන්තං ඵතදවොච : කො ඤු බො හො ගොතම හෙතු කො
පච්චයො යාතිමානි අනෙකච්ඡිකානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති :
“සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙවි
හොති න හි හොති තථාගතො පරමමරණාති වා”ති.

රූපෙ බො වච්ඡ, අනභිසමයා -පෙ-.

12. 1. 12

වේදනා අනභිසමය සුතකං

618. සාවක්ථියං :

වේදනාය බො වච්ඡ, අනභිසමයා -පෙ- නෙවි හොති න හි
හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

1. ම. ස්‍යා. 2. පොඤ්ඤා නිසිදං දිස්සති.

12. 1. 8

සඤ්ඤ අදස්සන සූත්‍රය

614. සැවැත්තුවර :

. . . වර්ජය, සඤ්ඤාවෙහි නො දක්මෙන් . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි, නො ම නො වෙ යි හෝ . . .

12. 1. 9

සංඛාර අදස්සන සූත්‍රය

615. සැවැත්තුවර :

. . . වර්ජය, සංඛාරයන්හි නො දක්මෙන් . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙ, නො ම නො වෙ යි හෝ . . .

12. 1. 10

විඤ්ඤාණ අදස්සන සූත්‍රය

616. සැවැත්තුවර :

. . . වර්ජය, විඤ්ඤාණයෙහි නො දක්මෙන්, විඤ්ඤාණසමුදයෙහි නො දක්මෙන් විඤ්ඤාණනිරෝධයෙහි නො දක්මෙන්, විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනීපටිපදාවෙහි නො දක්මෙන් . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙ, නො ම නො වෙ යි හෝ . . .

(පළමු ගමන මෙන් පස්කද ම පස් ගමනින් විකර කටයුතු යි)

12. 1. 11.

රූප අනභිසමය සූත්‍රය

617. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් වර්ජගොත්ත පිරිවැරිතෙමේ භාග්‍යාවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කෙළේ යැ ; භවත් ගෞතමයන් වහන්ස, “ ලෝකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නොම නො වෙ ය යි හෝ නන්වැදෑරුම් යම් මේ මිසදිවුහු ලොව උපදිත් නම් එයට හේතු කීමෙන් ද, ප්‍රත්‍යය කීමෙන් ද යි.

වර්ජ, රූපයෙහි අනවබෝධයෙන් . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙ නො ම නො වෙ යි හෝ . . .

12. 1. 12.

වේදනා අනභිසමය සූත්‍රය

618. සැවැත්තුවර :

. . . වර්ජය, වේදනාවෙහි අනවබෝධයෙන් . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙ නො ම නො වෙ යි හෝ . . .

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

12. 1. 13

සඤ්ඤා අනභිසමය සූතනං

619. සංවත්ථියං :

සඤ්ඤාය ඛො චච්ඡ, අනභිසමයා -පෙ- නෙවි හොති න හ
හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 14

සංඛාර අනභිසමය සූතනං

620. සංවත්ථියං :

සංඛාරෙසු ඛො චච්ඡ, අනභිසමයා -පෙ- නෙවි හොති න හ
හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 15

විඤ්ඤාණ අනභිසමය සූතනං

621. සංවත්ථියං :

විඤ්ඤාණෙ ඛො චච්ඡ, අනභිසමයා -පෙ- නෙවි හොති න හ
හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 16

රූප අනනුබොධ සූතනං

622. සංවත්ථියං :

රූපෙ ඛො චච්ඡ, අනනුබොධා -පෙ- නෙවි හොති න හ හොති
තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12 .1. 17

වේදනා අනනුබොධ සූතනං

623. සංවත්ථියං :

වේදනාය ඛො චච්ඡ, අනනුබොධා -පෙ- නෙවි හොති න හ
හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 18

සඤ්ඤා අනනුබොධ සූතනං

624. සංවත්ථියං :

සඤ්ඤාය ඛො චච්ඡ, අනනුබොධා -පෙ- නෙවි හොති න හ
හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 13.

සඤ්ඤා අනභිසමය සූත්‍රය

619 සැවැත්තුවර :

... වර්ජය, සඤ්ඤාවෙහි අනවබෝධයෙන් ... සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වේ නො ම නො වේ යි හෝ , . .

12. 1. 14.

සංඛාර අනභිසමය සූත්‍රය

620. සැවැත්තුවර :

... වර්ජය, සංඛාරයන්හි අනවබෝධයෙන් ... සත්ත්වයා මරණින් මතු නො වේ නො ම නො වේ යි හෝ , . .

12. 1. 15.

විඤ්ඤාණ අනභිසමය සූත්‍රය

621. සැවැත්තුවර :

... වර්ජය, විඤ්ඤාණයෙහි අනවබෝධයෙන් ... සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වේ නො ම නො වේ යි හෝ , . .

12. 1. 16.

රූප අනනුබෝධ සූත්‍රය

622. සැවැත්තුවර :

... වර්ජය, රූපයෙහි අනනුබෝධයෙන් ... සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වේ නො ම නො වේ යි හෝ , . .

12. 1. 17.

වේදනා අනනුබෝධ සූත්‍රය

623. සැවැත්තුවර :

... වර්ජය, වේදනාවෙහි අනනුබෝධයෙන් ... සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වේ නො ම නො වේ යි හෝ , . .

12. 1. 18.

සඤ්ඤා අනනුබෝධ සූත්‍රය

624. සැවැත්තුවර :

... වර්ජය, සඤ්ඤාවෙහි අනනුබෝධයෙන් ... සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වේ නො ම නො වේ යි හෝ , . .

12. 1. 19

සඬ්ඛාර අනනුබොධ සුත්තං

625. සංවත්ථියං :

සඬ්ඛාරෙසු බො ච චජ්, අනනුබොධා -පෙ- නෙවි හොති න න
හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 20

විඤ්ඤාණ අනනුබොධ සුත්තං

626. සංවත්ථියං :

විඤ්ඤාණෙ බො ච චජ්, අනනුබොධා -පෙ-.

12. 1. 21

රූප අපපට්ථෙධ සුත්තං

627. සංවත්ථියං :

රූපෙ බො ච චජ්, අපපට්ථෙධා -පෙ-.

12. 1. 22

වේදනා අපපට්ථෙධ සුත්තං

628. සංවත්ථියං :

වේදනාය බො ච චජ්, අපපට්ථෙධා -පෙ-.

12. 1. 23

සඤ්ඤා අපපට්ථෙධ සුත්තං

629. සංවත්ථියං :

සඤ්ඤාය බො ච චජ්, අපපට්ථෙධා -පෙ-.

12. 1. 24

සඬ්ඛාර අපපට්ථෙධ සුත්තං

630. සංවත්ථියං :

සඬ්ඛාරෙසු බො ච චජ්, අපපට්ථෙධා -පෙ-.

12. 1. 25

විඤ්ඤාණ අපපට්ථෙධ සුත්තං

631. සංවත්ථියං :

විඤ්ඤාණෙ බො ච චජ්, අපපට්ථෙධා -පෙ-.

12. 1. 19.

සංඛාර අනනුබෝධ සූත්‍රය

625. සැවැත්තුවර :

... වර්ජය, සඛාරයන්හි අනනුබෝධයෙන් ... සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වේ
නො ම නො වේ යි හෝ . .

12. 1. 20.

විඤ්ඤාණ අනනුබෝධ සූත්‍රය

626. සැවැත්තුවර :

... වර්ජය, විඤ්ඤාණයෙහි අනනුබෝධයෙන් ...

12. 1. 21.

රූප අප්පට්ඨෙධ සූත්‍රය

627. සැවැත්තුවර :

... වර්ජය, රූපයෙහි අප්පට්ඨෙධයෙන් ...

12. 1. 22.

වේදනා අප්පට්ඨෙධ සූත්‍රය

628. සැවැත්තුවර :

... වර්ජය, වේදනාවෙහි අප්පට්ඨෙධයෙන් ...

12. 1. 23.

සංඤ්ඤා අප්පට්ඨෙධ සූත්‍රය

629. සැවැත්තුවර :

... වර්ජය, සංඤාවෙහි අප්පට්ඨෙධයෙන් ...

12. 1. 24.

සංඛාර අප්පට්ඨෙධ සූත්‍රය

630. සැවැත්තුවර :

... වර්ජය සංඝකාරයන්හි අප්පට්ඨෙධයෙන් ...

12. 1. 25.

විඤ්ඤාණ අප්පට්ඨෙධ සූත්‍රය

631. සැවැත්තුවර :

... වර්ජය, විඤ්ඤාණයෙහි අප්පට්ඨෙධයෙන් ...

12. 1. 26-29

රූපාදි අසලකකිණ සුතනානි

632 - 635. සාවන්තියං :

රූපෙ ඛො චච්ඡ, අසලකකිණා -පෙ-.

12. 1. 30

විඤ්ඤාණ අසලකකිණ සුතනං

636. සාවන්තියං :

-පෙ- විඤ්ඤාණෙ ඛො චච්ඡ, අසලකකිණා -පෙ-.

12. 1. 31-34

රූපාදි අනුපලකකිණ සුතනානි

637 - 640. සාවන්තියං :

-පෙ- රූපෙ ඛො චච්ඡ, අනුපලකකිණා -පෙ-.

12. 1. 35

විඤ්ඤාණ අනුපලකකිණ සුතනං

641. සාවන්තියං :

-පෙ- විඤ්ඤාණෙ ඛො චච්ඡ, අනුපලකකිණා -පෙ-.

12. 1. 36-40

රූපාදි අපච්චපලකකිණ සුතනානි

642 - 646. සාවන්තියං :

-පෙ- රූපෙ ඛො චච්ඡ, අපච්චපලකකිණා -පෙ-.

12. 1. 41-45

රූපාදි අසමපෙකකිණ සුතනානි

647 - 651. සාවන්තියං :

-පෙ- රූපෙ ඛො චච්ඡ, අසමපෙකකිණා -පෙ-.

12. 1. 46-50

රූපාදි අපච්චපෙකකිණ සුතනානි

652 - 656. සාවන්තියං :

-පෙ- රූපෙ ඛො චච්ඡ, අපච්චපෙකකිණා -පෙ-.

12. 1. 26—29.

රූපාදි අසල්ලක්ඛණ සූත්‍ර

632-635. සැවැත්තුචර :

... වච්ඡය, රූපයෙහි නො සැලකීමෙන් ...

12. 1. 30.

විඤ්ඤාණ අසල්ලක්ඛණ සූත්‍රය

636. සැවැත්තුචර :

... වච්ඡය, විඤ්ඤාණයෙහි නො සැලකීමෙන් ...

12. 1. 31—34.

රූපාදි අනුපලක්ඛණ සූත්‍ර

637-640 සැවැත්තුචර :

... වච්ඡය, රූපයෙහි පුනපුනා සලකා නො බැලීමෙන් ...

12. 1. 35.

විඤ්ඤාණ අනුපලක්ඛණ සූත්‍රය

641. සැවැත්තුචර :

... වච්ඡය, විඤ්ඤාණයෙහි පුනපුනා සලකා නො බැලීමෙන් ...

12. 1. 36—40.

රූපාදි අපච්චිපලක්ඛණ සූත්‍ර

642-646. සැවැත්තුචර :

... වච්ඡය, රූපයෙහි පුනපුනා ලකුණු නො බැලීමෙන් ...

12. 1. 41—45.

රූපාදි අසමපෙක්ඛණ සූත්‍ර

647-651. සැවැත්තුචර :

... වච්ඡය, රූපයෙහි පුනපුනා මැනවින් නො බැලීමෙන් ...

12. 1. 46—50.

රූපාදි අපච්චිපෙක්ඛණ සූත්‍ර

652-656. සැවැත්තුචර :

... වච්ඡය, රූපයෙහි පුන පුනා නො බැලීමෙන් ...

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

12. 1. 51

රූප අපච්ඡිකාමම සුතතං.

657. සංවජ්ඣයං :

-පෙ- රූපෙ ඛො චච්ඡ, අපච්ඡිකාමම, රූපසමුදයෙ අපච්ඡිකාමම, රූපනිරෝධෙ අපච්ඡිකාමම, රූපනිරෝධගාමිනියා පටිපදාය අපච්ඡිකාමම, භානිමානි -පෙ-.

12. 1. 52

වේදනා අපච්ඡිකාමම සුතතං.

658. සංවජ්ඣයං :

ඵභමනතං නිසිද්ධතො ඛො චච්ඡග්ගොනො පටිබ්බාජකො භගවතං ඵතදවොච : “කො හු ඛො හො ගොතම, හෙතු කො පච්චයො භානිමානි අනෙකවිහිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති : ‘සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණොති වාති.

වේදනාය ඛො චච්ඡ, අපච්ඡිකාමම -පෙ-.

12. 1. 53

සංකෘත අපච්ඡිකාමම සුතතං.

659. සංවජ්ඣයං :

-පෙ- සංකෘත ඛො චච්ඡ, අපච්ඡිකාමම -පෙ-.

12. 1. 54

සංඛාර අපච්ඡිකාමම සුතතං.

660. සංවජ්ඣයං :

-පෙ- සංඛාරෙසු ඛො චච්ඡ, අපච්ඡිකාමම -පෙ-.

12. 1. 55

විකෘත අපච්ඡිකාමම සුතතං.

661. සංවජ්ඣයං :

-පෙ- විකෘතෙ ඛො චච්ඡ, අපච්ඡිකාමම, විකෘතසමුදයෙ අපච්ඡිකාමම, විකෘතනිරෝධෙ අපච්ඡිකාමම, විකෘතනිරෝධගාමිනියා පටිපදාය අපච්ඡිකාමම, ඵවිමානි අනෙකවිහිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති : සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා, -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණොති වාති.

1. අපච්ඡිකාමම - මජ්ඣිම, සංය.

12. 1. 51.

රූප අපච්චක්ඛ කම්ම සූත්‍රය

657. සැවැත්තුවර :

... වච්ඡය, රූපයෙහි නො පසක් කිරීමෙන්, රූපසමුදයයෙහි නො පසක් කිරීමෙන්, රූපනිරෝධයෙහි නො පසක් කිරීමෙන්, රූපනිරෝධගාමිනීපටිපදාවෙහි නො පසක් කිරීමෙන් යම් මේ...

12. 1. 52.

වේදනා අපච්චක්ඛ කම්ම සූත්‍රය

658. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් වච්ඡගොත්ත පිරිවැර් තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : භවත් ගොතමයන් වහන්ස, "ලෝකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ නත්වැදූරුම් යම් මේ මිසදිවුහු ලොව උපදිත් නම් එයට කීමෙක් හේතු ද කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද"යි.

වච්ඡය, වේදනාවෙහි නො පසක් කිරීමෙන් . . .

12. 1. 53.

සංස්කෘත අපච්චක්ඛ කම්ම සූත්‍රය

659. සැවැත්තුවර :

. . . වච්ඡය, සංස්කෘතෙහි නො පසක් කිරීමෙන් . . .

12. 1. 54.

සංඛාර අපච්චක්ඛ කම්ම සූත්‍රය

660. සැවැත්තුවර :

. . . වච්ඡය, සංස්කාරයන්හි නො පසක් කිරීමෙන් . . .

12. 1. 55.

විඤ්ඤාණ අපච්චක්ඛ කම්ම සූත්‍රය

661. සැවැත්තුවර :

වච්ඡය, විඤ්ඤාණයෙහි නො පසක් කිරීමෙන්, විඤ්ඤාණසමුදයෙහි නො පසක් කිරීමෙන්, විඤ්ඤාණනිරෝධයෙහි නො පසක් කිරීමෙන්, විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනීපටිපදාවෙහි නො පසක් කිරීමෙන් ලෝකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ නත් වැදූරුම් මේ මිසදිවුහු මෙසේ ලොව උපදිත්.

අයං ඛො වච්ඡ, හෙතු, අයං පච්චයො යානිමානී අනෙතවිහිතානි දිව්භිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති : සංස්සනො ලොකොති වා, අසංස්සනො ලොකොති වා, අනතවා ලොකොති වා, අතනතවා ලොකොති වා, නං ජීවං නං සරීරන්ති වා, අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරීරන්ති වා හොති තථාගතො පරමමරණාති වා, න හොති තථාගතො පරමමරණාති වා හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමමරණාති වා, තෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

චච්ඡගොතනවග්ගො පඨමො.

(එකපිණ්ඩකෙන පඤ්චපඤ්ඤසං සුතතතතා හවන්ති.)

තස්සද්දනං :

අඤ්ඤණං අදස්සනං චෙවි අනභිසම්යං අනක්ඛබ්බො අප්පට්ඨෙවිං අසලලක්ඛණං අනුපලක්ඛණං අපච්චුපලක්ඛණං අසම්පෙක්ඛනං අපච්චුපෙක්ඛනං අපච්චක්ඛකම්මාති.

චච්ඡගොතනසංයුතතං සම්මතං.

වච්ඡය, ලෝකය ශාශ්වත යයි හෝ ලෝකය අශාශ්වත යයි හෝ ලෝකය අන්තවත් යයි හෝ ලෝකය අනන්තවත් යයි හෝ ජීවයත් එය ය ඔරියත් එය ය යි හෝ ජීවය අනෙකෙක ඔරිය අනෙකෙකැ යි හෝ සත්ත්වයා මරණින් මතු වෙයි යි හෝ සත්ත්වයා මරණින් මතු නොවේ ය යි හෝ සත්ත්වයා මරණින් මතු වෙයි නොද වෙයි යි හෝ සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ව වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ නත් වැදූරුම් යම් මේ මිසදිවුහු ලොව උපදිත් නම් එයට මේ හේතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

පළමුවැනි වච්ඡගොත්ත වර්ග යි.

(එකට පිඩු කිරීමෙන් පස්පනස් සූත්‍ර කෙනෙක් වෙත්.)

එහි උද්දනය :

අඤ්ඤාණයෙන් ද, අදස්සනයෙන් ද, අනභිසමයෙන් ද, අනත්තබ්බයෙන් ද, අප්පච්චේධයෙන් ද, අසල්ලක්ඛණයෙන් ද, අනුපලක්ඛණයෙන් ද, අපච්චුපලක්ඛණයෙන් ද, අසමපෙක්ඛණයෙන් ද, අපච්චුපෙක්ඛණයෙන්ද, අපච්චක්ඛම්මයෙන් ද යි එක් එක් පඤ්චකය බැගින් පඤ්චක එකොළොසෙකි. සූත්‍ර මුළුල්ල පස්පනසෙකි.

වච්ඡගොත්ත සංයුත්තය නිමිශ් යි.

13. ක්‍රියානියංයුතතං

ක්‍රියානියංයුතතං

13. 1. 1

සමාපතතිකුසල සුතතං

662. සංවත්සරං :

-පෙ- වතතාගේමෙ භික්ඛවෙ, කුසලි කතමෙ වතතාගේ :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකවෙට්ඨා කුසලි සමාධිසමිං සමාධිකුසලො හොති න සමාධිසමිං සමාපතතිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙට්ඨා කුසලි සමාධිසමිං සමාපතතිකුසලො හොති න සමාධිසමිං සමාධිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙට්ඨා කුසලි නෙව සමාධිසමිං සමාධිකුසලො හොති න සමාධිසමිං සමාපතතිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙට්ඨා කුසලි සමාධිසමිං සමාධිකුසලො ච හොති සමාධිසමිං සමාපතතිකුසලො ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ, යොයං කුසලි සමාධිසමිං සමාධිකුසලො ච සමාධිසමිං සමාපතතිකුසලො ච, අයං ඉමෙසං චතුත්තං කුසලිනං අග්ගො ච තෙට්ඨා ච මොකෙකා ච උත්තමො ච පච්ඡෙ ච.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගවා ඩීරං, ඩීරච්ඡා දඬි, දඬිච්ඡා නොනීතං, නොනීතච්ඡා සප්පි, සප්පිච්ඡා සප්පිමනෙකා නත්‍ර අග්ගමකතායති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යොයං කුසලි සමාධිසමිං සමාධිකුසලො ච සමාධිසමිං සමාපතතිකුසලො ච, අයං ඉමෙසං චතුත්තං කුසලිනං අග්ගො ච තෙට්ඨා ච මොකෙකා ච උත්තමො ච පච්ඡෙ වාතී.

13. 1. 1

ධීති කුසල සුතතං

663. සංවත්සරං :

වතතාගේමෙ භික්ඛවෙ, කුසලි කතමෙ වතතාගේ :

ඉධ භික්ඛවෙ එකවෙට්ඨා කුසලි සමාධිසමිං සමාධිකුසලො හොති. න සමාධිසමිං ධීතිකුසලො, ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙට්ඨා කුසලි සමාධිසමිං ධීතිකුසලො හොති. න සමාධිසමිං සමාධිකුසලො, ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙට්ඨා කුසලි නෙව සමාධිසමිං සමාධිකුසලො හොති. න සමාධිසමිං ධීතිකුසලො, ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙට්ඨා කුසලි සමාධිසමිං සමාධිකුසලො ච හොති. සමාධිසමිං ධීතිකුසලො ච.

13. කඩාන සංස්ථානනය

කඩාන වර්ගය

13. 1. 1.

සමාපත්ති කුසල සූත්‍රය

662. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යානලාභී පුද්ගලයෝ සතර දෙනෙකි. කවර සතර දෙනෙකු යත් :

මහණෙනි, මෙලොවැ කිසියම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් (ධ්‍යානාධිග ව්‍යවස්ථාන විසින්) සමාධිකුසල වෙයි, සමාධියෙහි (ධ්‍යානයට සමවැදීම් විසින්) සමාපත්තිකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙලොවැ කිසියම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල වෙයි, සමාධියෙහි සමාධි කුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙලොවැ කිසියම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි නො ද සමාධිකුසල වෙයි, සමාධියෙහි නො ද සමාපත්තිකුසල වේ.

මහණෙනි, මෙලොවැ කිසියම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසල ද වෙයි, සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල ද වේ.

මහණෙනි, ඔවුන් කෙරෙහි යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසලත් වේ ද, සමාධියෙහි සමාපත්ති කුසලත් වේ ද, මේ පුද්ගල මේ සිවුවැදූරුම් ධ්‍යායි පුද්ගලයන් අතුරෙන් අග්‍ර ද වෙයි, ශ්‍රේෂ්ඨ ද වෙයි, ප්‍රමුඛ ද වෙයි, උත්තම ද වෙයි, ප්‍රචර ද වේ.

මහණෙනි, යම්යේ දෙනට වඩා කිරි, කිරට වඩා දිහි, දිහියට වඩා වෙඩරු, වෙඩරුවට වඩා ගිනෙල්, ගිනෙලට වඩා ගිනෙල් මණ්ඩය එහි ලා අග්‍රයයි කියනු ලැබේද, මහණෙනි එසෙයින් ම යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසලත් වේ ද, සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසලත් වේ ද, මේ පුද්ගල මේ සිවුවැදූරුම් ධ්‍යායි පුද්ගලයන් අතුරෙන් අග්‍ර ද වෙයි. ශ්‍රේෂ්ඨ ද වෙයි, ප්‍රමුඛ ද වෙයි, උත්තම ද වෙයි, ප්‍රචර ද වේ යි.

13. 1. 2.

ධීති කුසල සූත්‍රය

663. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිහු සතර දෙනෙකි. කවර සතර දෙනෙකු යත් :

මහණෙනි, මෙලොවැ එක් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසල වෙයි, සමාධියෙහි ධීතිකුසල (සමාධිය කලක් පවත්වා ගැන්මට දක්ෂ) නො වෙයි. මහණෙනි, මෙලොවැ එක් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි ධීතිකුසල වෙයි, සමාධියෙහි සමාධිකුසල නො වෙයි. මහණෙනි, මෙලොවැ එක් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසල නො ම වෙයි. සමාධියෙහි ධීතිකුසල නො ද වෙයි. මහණෙනි, මෙලොවැ එක් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසල ද වෙයි, සමාධියෙහි ධීති කුසල ද වේ.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, ඥායං කුසි සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො ච භොති,
සමාධිස්මිං සිතීකුසලො ච, අයං ඉමෙසං චතුක්කං කුසිනං අග්ගො ච,
සෙවෙය්ථ ච මොක්ඛො ච උත්තමො ච පවරෙ ච.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ භවා ඛිරං ඛිරමා දධි, දධිමා නොනීනං,
නොනීනමා සප්පි, සප්පිමා සප්පිමග්ගො, තත්‍ර අග්ගමක්ඛායති.
එවමෙව බො භික්ඛවෙ, ඥායං කුසි සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො ච
-පෙ පවරෙ වාති.

13. 1. 3

වුට්ඨාන කුසල සුත්තං

664. සාවත්ථිං :

චත්තාරෙමෙ භික්ඛවෙ, කුසි. කතමෙ චත්තාරෙ :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකවෙවා කුසි සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො භොති
න සමාධිස්මිං වුට්ඨානකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙවා කුසි සමාධිස්මිං වුට්ඨානකුසලො
භොති න සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙවා කුසි නෙව සමාධිස්මිං සමාධි-
කුසලො භොති න සමාධිස්මිං වුට්ඨානකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙවා කුසි සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො ච
භොති සමාධිස්මිං වුට්ඨානකුසලො ච.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, ඥායං කුසි සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො ච භොති
සමාධිස්මිං වුට්ඨානකුසලො ච. අයං ඉමෙසං චතුක්කං කුසිනං
අග්ගො ච සෙවෙය්ථ ච මොක්ඛො ච උත්තමො ච පවරෙ ච.
සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, භවා ඛිරං -පෙ- පවරෙ වාති.

13. 1. 4

කල්ලිත කුසල සුත්තං

665. සාවත්ථිං :

චත්තාරෙමෙ භික්ඛවෙ, කුසි. කතමෙ චත්තාරෙ :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකවෙවා කුසි සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො භොති,
න සමාධිස්මිං කල්ලිතකුසලො.¹

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙවා කුසි සමාධිස්මිං කල්ලිතකුසලො
භොති, න සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො.

1. කල්ලකුසලො ; PTS සි 2. කල්ලන - සි 1.

මහණෙනි එහි යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසලත් වේ ද, සමාධියෙහි ධීනිකුසලත් වේ ද, මේ පුද්ගල මේ සිවුවැදෑරුම් ධ්‍යායින් අතර අග්‍ර ද වෙයි, ශ්‍රේෂ්ඨ ද වෙයි, ප්‍රමුඛ ද වෙයි. උත්තම ද වෙයි, ප්‍රචර ද වේ.

මහණෙනි යම්සේ දෙනට වඩා කිරි ද, කිරිට වඩා දිහි, දිහියට වඩා වෙඛරු, වෙඛරුවට වඩා ගිනෙල්, ගිනෙලට වඩා ගිනෙල්මණ්ඩය එහි ලා අග්‍ර වෙයි. මහණෙනි එසෙයින් ම යම් ඒ ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසල වේ ද . . . ප්‍රචර ද වේ යි.

13. 1. 3.

චුට්ඨාන කුසල සූත්‍රය

664. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිහු සතර දෙනෙකි. කවර සතර දෙනෙකු යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිය පිළිබඳ (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි සමාධියෙන් නැඟී සිටීමෙහි දක්ෂ නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධියෙන් නැඟී සිටීමෙහි දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි සමාධිය පිළිබඳ (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳවත් (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහිත්) නො ම දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි සමාධියෙන් නැඟී සිටීමෙහිත් නො ම දක්ෂ වේ.

මහණෙනි මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ වූයේත් සමාධියෙහි සමාධියෙන් නැඟී සිටීමෙහි දක්ෂ වූයේත් වේ.

මහණෙනි, එහි යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳ ව (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ වූයේත්, සමාධියෙහි සමාධියෙන් නැඟී සිටීමෙහි දක්ෂ වූයේත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු ධ්‍යාන කරන පුද්ගලයන්ගෙන් අග්‍ර ද ශ්‍රේෂ්ඨ ද ප්‍රමුඛ ද උතුම් ද උසස් ද වේ. මහණෙනි, යම්සේ දෙනට වඩා කිරි . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 4.

කල්ලිත කුසල සූත්‍රය

665. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි මේ ධ්‍යායිහු සිවුදෙනෙකි. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳ (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි ලා සමාධියට යෝග්‍ය කරන්නට දක්ෂ නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධියට යෝග්‍ය කරන්නට දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි සමාධිය පිළිබඳ (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ නො වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කායී නෙවි සමාධිසමිං සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිසමිං කල්ලිතකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කායී සමාධිසමිං සමාධිකුසලො ච හොති, සමාධිසමිං කල්ලිතකුසලො ච.

තත්‍ර භික්ඛවෙ; යවායං ක්කායී සමාධිසමිං සමාධිකුසලො ච හොති, සමාධිසමිං කල්ලිතකුසලො ච අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්කායීනං අග්ගො ච සෙට්ඨො ච මොක්ඛො ච උත්තමො ච පචරො ච. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගවා ඛිරං, ඛිරමා දග්ගි, දග්ගිමා නොනිතං, නොනිතමා සප්පි, සප්පිමා සප්පිමණ්ඩො තත්‍ර අග්ගමක්ඛායති -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 5

ආරම්භ කුසල සුත්තං

666. සංවථේයං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කායී කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කායී සමාධිසමිං සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිසමිං ආරම්භකුසලො, ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කායී සමාධිසමිං ආරම්භකුසලො හොති, න සමාධිසමිං සමාධිකුසලො, ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කායී නෙවි සමාධිසමිං සමාධිකුසලො හොති න සමාධිසමිං ආරම්භකුසලො. ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කායී සමාධිසමිං සමාධිකුසලො ච හොති, සමාධිසමිං ආරම්භකුසලො ච.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යවායං ක්කායී සමාධිසමිං සමාධිකුසලො ච සමාධිසමිං ආරම්භකුසලො ච, අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්කායීනං අග්ගො ච සෙට්ඨො ච මොක්ඛො ච උත්තමො ච පචරො ච.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගවා ඛිරං, ඛිරමා දග්ගි, දග්ගිමා -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 6

ගොචර කුසල සුත්තං

667. සංවථේයං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කායී කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කායී සමාධිසමිං සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිසමිං ගොචරකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කායී සමාධිසමිං ගොචරකුසලො හොති, න සමාධිසමිං සමාධිකුසලො.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳ ව (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහි)ත් නො ම දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි සමාධියට යෝග්‍ය කිරීමෙහිත් නො ම දක්ෂ වේ.

මහණෙනි මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිය පිළිබඳ ව (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ වූයේත්, සමාධියෙහි සමාධියට යෝග්‍ය කිරීමෙහි දක්ෂ වූයේත් වේ.

මහණෙනි, එහි යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳ ව (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ වූයේත්, සමාධියෙහි සමාධියට යෝග්‍ය කිරීමෙහි දක්ෂ වූයේත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සතර ධ්‍යායි පුද්ගලයන් ගෙන් අග්‍ර ද ශ්‍රේෂ්ඨ ද ප්‍රධාන ද උතුම් ද උසස් ද වේ.

මහණෙනි, යම්සේ දෙනට වඩා කිරි, කිරට වඩා දී, දීයට වඩා වෙඩරු, වෙඩරුවට වඩා ගිතෙල්, ගිතෙලට වඩා ගිතෙල්මඩන් එහි ලා අග්‍ර ය යි කියනු ලැබේ ද, . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 5.

ආරම්මණ කුසල සූත්‍රය

666. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිහු සිවුදෙනෙකි. කවර සිවු දෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳ (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි කිසුණු අරමුණු කෙරෙහි දක්ෂ නො වේ.

මහණෙනි මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි කිසුණු අරමුණු කෙරෙහි දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳ (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ නො වේ.

මහණෙනි මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳවත් (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහිත්) නො ම දක්ෂ වෙයි. සමාධියෙහි කිසුණු අරමුණු කෙරෙහිත් නො ම දක්ෂ වේ.

මහණෙනි මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳ ව (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ වූයේත්, සමාධියෙහි කිසුණු අරමුණු කෙරෙහි දක්ෂ වූයේත් වේ.

මහණෙනි, එහි යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳ ව (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ වූයේත් සමාධියෙහි කිසුණු අරමුණු කෙරෙහි දක්ෂ වූයේත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු වැදෑරුම් ධ්‍යායි පුද්ගලයන් අතුරෙන් අග්‍ර ද ශ්‍රේෂ්ඨ ද ප්‍රධාන ද උතුම් ද උසස් ද වේ.

මහණෙනි, යම්සේ දෙනට වඩා කිරි, කිරට වඩා දී, දීයට වඩා . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 6.

ගෝචර කුසල සූත්‍රය

667. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිහු සිවුදෙනෙකි. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳ (ධ්‍යානාංග චෙන් කිරීමෙහි සමත්) දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි ගෝචර දක්ෂ නො වේ, (කමටහන් අරමුණෙහි හා පිණ්ඩපාන ගෝචරයෙහි දක්ෂ නො වේ.)

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි ගෝචර පිළිබඳ (කමටහන් ගෝචරයෙහි හා පිණ්ඩපාන ගෝචරයෙහි) දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳ (ධ්‍යානාංග චෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ නො වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි නෙව සමාධිස්සිං සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිස්සිං ගොචරකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිස්සිං සමාධිකුසලො ච හොති, සමාධිස්සිං ගොචරකුසලො ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ, යායං කුසි සමාධිස්සිං සමාධිකුසලො ච සමාධිස්සිං ගොචරකුසලො ච, අයං ඉමෙසං චතුත්තං කුසිනං අග්ගො ච සෙවෙහි ච මොක්ඛො ච උත්තමො ච පචරො ච. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, භවි, ඛිරං -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 7

අභිනිහාර කුසල සුත්තං

668. සාවඤ්ඤා :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, කුසි කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිස්සිං සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිස්සිං අභිනිහාරකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිස්සිං අභිනිහාරකුසලො හොති, න සමාධිස්සිං සමාධිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි නෙව සමාධිස්සිං සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිස්සිං අභිනිහාරකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිස්සිං සමාධිකුසලො ච හොති. සමාධිස්සිං අභිනිහාරකුසලො ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ, යායං කුසි සමාධිස්සිං සමාධිකුසලො ච සමාධිස්සිං අභිනිහාරකුසලො ච, අයං ඉමෙසං චතුත්තං කුසිනං අග්ගො ච සෙවෙහි ච මොක්ඛො ච උත්තමො ච පචරො ච. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, භවි, ඛිරං -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 8

සක්කච්චකාරි සුත්තං

669. සාවඤ්ඤා :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, කුසි කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිස්සිං සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිස්සිං සක්කච්චකාරි.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිස්සිං සක්කච්චකාරි හොති, න සමාධිස්සිං සමාධිකුසලො.

මහණෙනි මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳවත් (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහිත්) නො ම දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි ගොවරයෙහිත් නො ම දක්ෂ වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරන සුල්ලෙන් සමාධියෙහි සමාධි දක්ෂ වූයේත් සමාධියෙහි ගෝවරයෙහි දක්ෂ වූයේත් වේ.

මහණෙනි, එහි යම් ඒ ධ්‍යාන කරනසුලු පුද්ගල සමාධියෙහි සමාධි දක්ෂ වූයේත් සමාධියෙහි ගෝදරෙහි දක්ෂ වූයේත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු ධ්‍යායින් අතුරෙන් අග්‍ර ද ශ්‍රේෂ්ඨ ද ප්‍රධාන ද උතුම් ද උසස් ද වේ. මහණෙනි, යම්සේ දෙනට වඩා කිරි . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 7.

අභිනිහාර කුසල සූත්‍රය

668. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිහු සිවුදෙනෙකි, කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි කුසල වෙයි. සමාධි යෙහි අභිනිහාරයෙහි (කමටහන් එළවා ගැනීමෙහි දක්ෂ) නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසල වෙයි. සමාධියෙහි සමාධිකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි නො ම සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි නො ම අභිනිහාරකුසලත් වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙන් සමාධියෙහි සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසලත් වේ.

මහණෙනි, එහි යම් ඒ ධ්‍යායි පුද්ගල සමාධියෙහි සමාධි කුසලත් සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසලත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවුවැදෑරුම් ධ්‍යායි පුද්ගලයන් ගෙන් අග්‍ර ද ශ්‍රේෂ්ඨ ද ප්‍රමුඛ ද උතුම් ද උසස් ද වේ. මහණෙනි යම්සේ දෙනට වඩා කිරි . . . උසස් ද වේ යි,

13. 1. 8.

සක්කවචකාරි සූත්‍රය

669. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිහු සිවුදෙනෙක් වෙත්. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසල වෙයි. සමාධියෙහි සකස් කොට කරනසුලු නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සකස් කොට කරනසුලු වෙයි, සමාධියෙහි සමාධිකුසල නො වේ.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා කුසි හෙව සමාධිසම් සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිසම් සංකච්චකාරි.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා කුසි සමාධිසම් සමාධිකුසලො ච හොති, සමාධිසම් සංකච්චකාරි ච.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යවායං කුසි සමාධිසම් සමාධිකුසලො ච සමාධිසම් සංකච්චකාරි ච, අයං ඉමෙසං චතුත්තං කුසිනං අග්ගො ච සෙවෙයා ච මොක්ඛො ච උත්තමො ච පචරො ච. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගවා ඛිරං - පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 9

සාතච්චකාරි සුත්තං

670. සාවන්ඨියං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, කුසි කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චා කුසි සමාධිසම් සමාධිකුසලො හොති න සමාධිසම් සංකච්චකාරි.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා කුසි සමාධිසම් සංකච්චකාරි හොති න සමාධිසම් සමාධිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා කුසි හෙව සමාධිසම් සමාධිකුසලො හොති න සමාධිසම් සංකච්චකාරි.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා කුසි සමාධිසම් සමාධිකුසලො ච හොති සමාධිසම් සංකච්චකාරි ච.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යවායං කුසි සමාධිසම් සමාධිකුසලො ච සමාධිසම් සංකච්චකාරි ච අයං ඉමෙසං චතුත්තං කුසිනං අග්ගො ච සෙවෙයා ච මොක්ඛො ච උත්තමො ච පචරො ච.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගවා ඛිරං - පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 10

සප්පායකාරි සුත්තං

671. සාවන්ඨියං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, කුසි කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චා කුසි සමාධිසම් සමාධිකුසලො හොති න සමාධිසම් සප්පායකාරි.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා කුසි සමාධිසම් සප්පායකාරි හොති න සමාධිසම් සමාධිකුසලො.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි නො මැ සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි නො මැ සකස් කොට කරනසුලුත් වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි සකස් කොට කරනසුලුත් වේ.

මහණෙනි, එහි ලා යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි සකස් කොට කරනසුලුත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු වැදෑරුම් ධ්‍යායි පුද්ගලයන් අතුරෙන් අග්‍ර ද ශ්‍රේෂ්ඨ ප්‍රමුඛ ද උතුම් ද උසස් ද වේ. මහණෙනි, යම්සේ දෙනට වඩා කිරි . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 9.

සාතච්චකාරී සුත්‍රය

670. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිහු සිවුදෙනෙකි. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුලු පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසල වෙයි, සමාධියෙහි සාතච්චකාරී (නිතර කරනසුලු) නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සාතච්චකාරී වෙයි. සමාධියෙහි සමාධිකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි නො මැ සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි නො මැ සාතච්චකාරීත් වෙයි.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි සාතච්චකාරීත් වෙයි.

මහණෙනි, එහි යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි සාතච්චකාරීත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු වැදෑරුම් ධ්‍යායි පුද්ගලයන් අතුරෙන් අග්‍ර ද ශ්‍රේෂ්ඨ ද මුඛ්‍ය ද උතුම් ද උසස් ද වේ.

මහණෙනි, යම්සේ දෙනට වඩා කිරි . . . උසස් ද වේ යි

13. 1. 10.

සප්පායකාරී සුත්‍රය

671. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිහු සිවුදෙනෙකි. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසල වෙයි, සමාධියෙහි සප්පායකාරී (උපකාරකධර්මයන් වඩනසුලු) නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සප්පායකාරී වෙයි. සමාධියෙහි සමාධිකුසල නො වේ.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසි නෙව සමාධිස්සීම් සමාධික්ඛායලො හොති න සමාධිස්සීම් සප්පායකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසි සමාධිස්සීම් සමාධික්ඛායලො ච හොති සමාධිස්සීම් සප්පායකාරී ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ, යවායං ක්කාසි සමාධිස්සීම් සමාධික්ඛායලො ච හොති සමාධිස්සීම් සප්පායකාරී ච, අයං ඉමෙසං චතුක්කං ක්කාසිනං අග්ගො ච සෙවෙස්සා ච මොකෙක්ඛා ච උත්තමො ච පචරො ච.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගවා, බීරං -පෙ- එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යවායං ක්කාසි සමාධිස්සීම් සමාධික්ඛායලො ච හොති සමාධිස්සීම් සප්පායකාරී ච අයං ඉමෙසං චතුක්කං ක්කාසිනං අග්ගො ච සෙවෙස්සා ච මොකෙක්ඛා ච උත්තමො ච පචරො වාති.

13. 1. 11

සමාපනතිධීතිකුසල සුත්තං

672. සාවන්ඨියං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසි කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසි සමාධිස්සීම් සමාපනතිකුසලො හොති න සමාධිස්සීම් ධීතිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසි සමාධිස්සීම් ධීතිකුසලො හොති න සමාධිස්සීම් සමාපනතිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසි නෙව සමාධිස්සීම් සමාපනතිකුසලො හොති න සමාධිස්සීම් ධීතිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසි සමාධිස්සීම් සමාපනතිකුසලො ච හොති සමාධිස්සීම් ධීතිකුසලො ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ, යවායං ක්කාසි සමාධිස්සීම් සමාපනතිකුසලො ච හොති සමාධිස්සීම් ධීතිකුසලො ච, අයං ඉමෙසං චතුක්කං ක්කාසිනං අග්ගො ච සෙවෙස්සා ච මොකෙක්ඛා ච උත්තමො ච පචරො ච. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගවා, බීරං බීරච්ඡා දග්ගි -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 12

සමාපනතිවුට්ඨානකුසල සුත්තං

673. සාවන්ඨියං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසි කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසි සමාධිස්සීම් සමාපනතිකුසලො හොති න සමාධිස්සීම් වුට්ඨානකුසලො.

1. න ච සමාධිස්සීම් - මජ්ඣං.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි නො මැ සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි නො මැ සප්පායකාරීන් වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි සප්පායකාරීන් වෙයි.

මහණෙනි, එහි යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි සප්පායකාරීන් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු වැදෑරුම් ධ්‍යායි පුද්ගලයන් අතුරෙන් අග්‍ර ද ශ්‍රේෂ්ඨ ද ප්‍රධාන ද උතුම් ද උසස් ද වේ.

මහණෙනි, යම්යේ දෙනට වඩා කිරි . . . මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගල සමාධියෙහි සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි සප්පායකාරීන් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු ධ්‍යායි පුද්ගලයන්ගෙන් අග්‍ර ද ශ්‍රේෂ්ඨ ද ප්‍රධාන ද උතුම් ද උසස් ද වේ යි.

13. 1. 11.

සමාපත්ති ධීනි කුසල සූත්‍රය

672. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිහු සිවුදෙනෙකි. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමවතට සමවැදීමෙහි දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි සමවත කලක් තබා ගැනීමෙහි දක්ෂ නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි ධීනිකුසල වෙයි. සමාධියෙහි සමාපත්ති කුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි නො මැ සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි නො මැ ධීනිකුසලත් වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි ධීනිකුසලත් වේ.

මහණෙනි, එහි යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගල සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි ධීනිකුසලත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු වැදෑරුම් ධ්‍යායි පුද්ගලයන් ගෙන් අග්‍ර ද ශ්‍රේෂ්ඨ ද මුඛ්‍ය ද උතුම් ද උසස් ද වේ. මහණෙනි යම්යේ දෙනට වඩා කිරිත් කිරට වඩා දීත් . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 12.

සමාපත්ති චූට්ඨාන කුසල සූත්‍රය

673. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිහු සිවුදෙනෙකි. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමවතට සමවැදීමෙහි දක්ෂ වෙයි. සමාධියෙහි සමවතින් වහා නැගී සිටීමෙහි දක්ෂ නො වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසි සමාධිස්සී. වුට්ඨානකුසලො හොති න සමාධිස්සී. සමාපත්තිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසි නෙව සමාධිස්සී. සමාපත්තිකුසලො හොති න සමාධිස්සී. වුට්ඨානකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසි සමාධිස්සී. සමාපත්තිකුසලො ච හොති සමාධිස්සී. වුට්ඨානකුසලො ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ යථායං ක්කාසි සමාධිස්සී. සමාපත්තිකුසලො ච හොති සමාධිස්සී. වුට්ඨානකුසලො ච අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්කාසිනං අනෙකං ච - පෙ- පචරෙ, වාති.

13. 1. 13

සමාපත්තිකල්පිතකුසල සුත්තං.

674. සංවත්ථිසං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසි, කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසි සමාධිස්සී. සමාපත්තිකුසලො හොති න සමාධිස්සී. කල්පිතකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසි සමාධිස්සී. කල්පිතකුසලො හොති න සමාධිස්සී. සමාපත්තිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසි නෙව සමාධිස්සී. සමාපත්තිකුසලො හොති න සමාධිස්සී. කල්පිතකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසි සමාධිස්සී. සමාපත්තිකුසලො ච හොති සමාධිස්සී. කල්පිතකුසලො ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ යථායං ක්කාසි සමාධිස්සී. සමාපත්තිකුසලො ච හොති සමාධිස්සී. කල්පිතකුසලො ච අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්කාසිනං - පෙ- පචරෙ වාති.

13. 1. 14

සමාපත්ති ආරම්භ කුසල සුත්තං.

675. සංවත්ථිසං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසි, කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසි සමාධිස්සී. සමාපත්තිකුසලො හොති න සමාධිස්සී. ආරම්භකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසි සමාධිස්සී. ආරම්භකුසලො හොති න සමාධිස්සී. සමාපත්තිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසි නෙව සමාධිස්සී. සමාපත්තිකුසලො හොති. න සමාධිස්සී. ආරම්භකුසලො.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධර්මයන් පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි වුවදානකුසල වෙයි, සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධර්මයන් පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි නො මැ සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි නො මැ වුවදාන කුසලත් වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධර්මයන් පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි වුවදානකුසලත් වේ.

මහණෙනි, එහි ලා යම් මේ ධර්මයන් පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසලත් (සමවතට සමවැදීමෙහි දක්ෂත්) සමාධියෙහි වුවදානකුසලත් (ධර්මයන් නැති සිටීමේ දක්ෂත්) වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු ධර්මයන් කරන සුල්ලන්ගෙන් අග්ග ද . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 13.

සමාපත්ති කල්පිත කුසල සූත්‍රය

674. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධර්මයන් සිවුදෙනෙකි. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධර්මයන් පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාපත්ති කුසල වෙයි, සමාධියෙහි සමවතට යෝග්‍ය කිරීමෙහි දක්ෂ නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධර්මයන් පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි කල්පිතකුසල (සමවතට යෝග්‍ය කිරීමෙහි දක්ෂ) වෙයි. සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධර්මයන් පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි නො මැ සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි නො මැ කල්පිත කුසලත් වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධර්මයන් පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි කල්පිතකුසලත් වෙයි නම් මේ තෙමේ මේ සිවු වැදෑරුම් ධර්මයන් පුද්ගලයන් ගෙන් . . . උතුම් ද වේ යයි.

13. 1. 14.

සමාපත්ති ආරම්භ කුසල සූත්‍රය

675. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධර්මයන් සිවුදෙනෙකි. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධර්මයන් පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල වෙයි. සමාධියෙහි සමවත පිළිබඳ ආරම්භකුසල (කිසිදු අරමුණු කෙරෙහි දක්ෂ) නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධර්මයන් පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි 'ආරම්භකුසල වෙයි. සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධර්මයන් පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි නො මැ සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි නො මැ ආරම්භකුසලත් වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්ඛාසි සමාධිස්සී සමාපත්තිකුසලො ච භොති. සමාධිස්සී ආරම්භකුසලො ච.

හත්ථ භික්ඛවෙ, යමායං ක්ඛාසි සමාධිස්සී සමාපත්තිකුසලො ච භොති සමාධිස්සී ආරම්භකුසලො ච, අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්ඛාසිනං -පෙ- පචරෙ වාති.

13. 1. 15

සමාපතති ගොචර කුසල සුත්තං

676. සංවත්ථියං :

චත්තාරෙමෙ භික්ඛවෙ, ක්ඛාසි. කතමෙ චත්තාරෙ :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්ඛාසි සමාධිස්සී සමාපත්තිකුසලො භොති. න සමාධිස්සී ගොචරකුසලො -පෙ- පචරෙ වාති.

(චතුකොථිකං විජාරෙකකං)

13. 1. 16

සමාපතති අභිනිහාර කුසල සුත්තං

677. සංවත්ථියං :

-පෙ- සමාධිස්සී සමාපත්තිකුසලො භොති. න සමාධිස්සී අභිනිහාරකුසලො -පෙ-

13. 1. 17

සමාපතති සකකච්චකාරී සුත්තං

678. සංවත්ථියං :

-පෙ- සමාධිස්සී සමාපත්තිකුසලො භොති. න සමාධිස්සී සකකච්චකාරී -පෙ-

13. 1. 18

සමාපතති සාතච්චකාරී සුත්තං

679. සංවත්ථියං :

-පෙ- සමාධිස්සී සමාපත්තිකුසලො භොති න සමාධිස්සී සාතච්චකාරී -පෙ-

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි ආරම්භකුසලත් වේ.

මහණෙනි, එහි ලා යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගල සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි ආරම්භකුසලත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු වැදෑරුම් ධ්‍යායි පුද්ගලයන්ගෙන් . . . උතුම් ද වේ යි.

13. 1. 15.

සමාපත්ති ගෝචර කුසල සූත්‍රය

676. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිහු සිවු දෙනෙකි. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල වෙයි, සමාධියෙහි ගෝචර කුසල (සමව්‍යපිළිබඳ කමටහන් ගෝචරයෙහි හා පිණ්ඩපාත ගෝචරයෙහි දක්ෂ) නො වේ. . . උතුම් ද වේ යි.

(වතුකොට්ඨකය විස්තර කටයුතු යි)

13. 1. 16.

සමාපත්ති අභිනිහාර කුසල සූත්‍රය

677. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල වෙයි. සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසල (සමව්‍යපිළිබඳ අරමුණු ඵළවා ගැන්මෙහි දක්ෂ) නො වේ. . .

13. 1. 17.

සමාපත්ති සක්කවටකාරී සූත්‍රය

678. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල වෙයි. සමාධියෙහි සමව්‍ය සකසා කරනසුදු නො වේ. . .

13. 1. 18.

සමාපත්ති සාතච්චකාරී සූත්‍රය

679. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල වෙයි. සමාධියෙහි සමව්‍ය නිතර කරනසුදු නො වේ. . .

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

13. 1. 19

සමාපතති සප්පායකාරී සුත්තං.

680. සංවත්ථිසං :

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිස්මිං සමාපතතිකුසලො හෙති හ සමාධිස්මිං සප්පායකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිස්මිං සප්පායකාරී හෙති හ සමාධිස්මිං සමාපතතිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි නෙව සමාධිස්මිං සමාපතතිකුසලො හෙති හ සමාධිස්මිං සප්පායකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිස්මිං සමාපතතිකුසලො ච හෙති සමාධිස්මිං සප්පායකාරී ච.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, ඥායං කුසි සමාධිස්මිං සමාපතතිකුසලො ච හෙති සමාධිස්මිං සප්පායකාරී ච. අයං ඉමෙසං චතුත්තං කුසිතං - පෙ- පච්චරෙ වාති.

13. 1. 20

ධීතිවුට්ඨාන සුත්තං.

681 සංවත්ථිසං :

චත්තාරෙමෙ භික්ඛවෙ, කුසි ඤාතමෙ චත්තාරෙ :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිස්මිං ධීතිකුසලො හෙති හ සමාධිස්මිං වුට්ඨානකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිස්මිං වුට්ඨානකුසලො හෙති හ සමාධිස්මිං ධීතිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි නෙව සමාධිස්මිං ධීතිකුසලො හෙති හ සමාධිස්මිං වුට්ඨානකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිස්මිං ධීතිකුසලො ච හෙති සමාධිස්මිං වුට්ඨානකුසලො ච.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, ඥායං කුසි සමාධිස්මිං ධීතිකුසලො ච හෙති සමාධිස්මිං වුට්ඨානකුසලො ච අයං ඉමෙසං චතුත්තං කුසිතං - පෙ- පච්චරෙ වාති.

13. 1. 21

ධීති කල්පිත සුත්තං.

682. සංවත්ථිසං :

චත්තාරෙමෙ භික්ඛවෙ, කුසිනො කතමෙ චත්තාරෙ :

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිස්මිං ධීතිකුසලො හෙති හ සමාධිස්මිං කල්පිතකුසලො.- පෙ- පච්චරෙ වාති.

13. 1. 19.

සමාපත්ති සප්පායකාරී සූත්‍රය

680. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල වෙයි සමාධියෙහි සමචිත පිළිබඳ උපකාරකධර්ම වඩනසුලු නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සප්පායකාරී වෙයි. සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි නො මැ සමාපත්ති කුසලත් සමාධියෙහි නො මැ සප්පායකාරීත් වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි සප්පායකාරීත් වේ.

මහණෙනි, එහි ලා යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගල සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි සප්පායකාරීත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු ධ්‍යාන කරනපුද්ගලත්ගෙන් . . . උතුම් ද වේ යි.

13. 1. 20.

ධීතිවුට්ඨාන සූත්‍රය

681. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිහු සිවුදෙනෙකි. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි ධීතිකුසල (සමාධිය කලක් තබා ගැනීමෙහි දක්ෂ) වෙයි. සමාධියෙහි වුට්ඨානකුසල (සමාධියෙන් වහා නැඟී සිටීමෙහි දක්ෂ) නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි වුට්ඨානකුසල වේ, සමාධියෙහි ධීතිකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි නො මැ ධීතිකුසලත් සමාධියෙහි නො මැ වුට්ඨානකුසලත් වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි ධීතිකුසලත් සමාධියෙහි වුට්ඨානකුසලත් වේ.

මහණෙනි, එහි ලා යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගල සමාධියෙහි ධීතිකුසලත් සමාධියෙහි වුට්ඨානකුසලත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු වැදෑරුම් ධ්‍යායි පුද්ගලයන්ගෙන් . . . උතුම් ද වේ යි.

13. 1. 21.

ධීති කල්ලිත සූත්‍රය

682. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිහු සිවුදෙනෙකි : කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි ධීතිකුසල වේ. සමාධියෙහි කල්ලිතකුසල නො වේ. . . . උතුම් ද වේ යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

13. 1. 22

ධීති ආරම්භණ සුත්තං.

683. සංවජ්ඣයං :

-පෙ- සමාධිසම්. ධීතිකුසලො හොති හ සමාධිසම්. ආරම්භණ-
කුසලො -පෙ-.

13. 1. 23

ධීති ගොචර සුත්තං.

684. සංවජ්ඣයං :

-පෙ- සමාධිසම්. ධීතිකුසලො හොති හ සමාධිසම්. ගොචරකුසලො
-පෙ-.

13. 1. 24

ධීති අභිනිහාර සුත්තං.

685. සංවජ්ඣයං :

-පෙ- සමාධිසම්. ධීතිකුසලො හොති හ සමාධිසම්. අභිනිහාර-
කුසලො -පෙ-.

13. 1. 25

ධීති සක්කච්චකාරී සුත්තං.

686. සංවජ්ඣයං :

-පෙ- සමාධිසම්. ධීතිකුසලො හොති හ සමාධිසම්. සක්කච්චකාරී
-පෙ-.

13. 1. 26

ධීති සාතච්චකාරී සුත්තං.

687. සංවජ්ඣයං :

-පෙ- සමාධිසම්. ධීතිකුසලො හොති හ සමාධිසම්. සාතච්චකාරී
-පෙ-.

13. 1. 27

ධීති සප්පායකාරී සුත්තං.

688. සංවජ්ඣයං :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිසම්. ධීතිකුසලො හොති හ
සමාධිසම්. සප්පායකාරී.

13. 1. 22.

ධීති ආරම්භණ සූත්‍රය

683. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි ධීතිකුසල වේ. සමාධියෙහි ආරම්භණකුසල නො වේ . . .

13. 1. 23.

ධීති ගොවර සූත්‍රය

684. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි ධීතිකුසල වේ. සමාධියෙහි ගොවරකුසල නො වේ . . .

13. 1. 24.

ධීති අභිනිහාර සූත්‍රය

685. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි ධීතිකුසල වේ. සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසල නො වේ . .

13. 1. 25.

ධීති සක්කච්චකාරී සූත්‍රය

686. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි ධීතිකුසල වේ. සමාධියෙහි සක්කච්චකාරී නො වේ . . .

13. 1. 26.

ධීති සාතච්චකාරී සූත්‍රය

687. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි ධීතිකුසල වේ. සමාධියෙහි සාතච්චකාරී නො වේ . . .

13. 1. 27.

ධීති සප්පායකාරී සූත්‍රය

688. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනපුල්ලෙක් සමාධියෙහි ධීතිකුසල වේ. සමාධි
යෙහි සප්පායකාරී නො වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාඨි සමාධිස්සීං සප්පායකාරී හොති න සමාධිස්සීං ධීතීකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාඨි නෙව සමාධිස්සීං ධීතීකුසලො හොති න සමාධිස්සීං සප්පායකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාඨි සමාධිස්සීං ධීතීකුසලො ච හොති සමාධිස්සීං සප්පායකාරී ච.

තත්ථ භික්ඛවෙ, යවායං ක්කාඨි සමාධිස්සීං ධීතීකුසලො ච හොති සමාධිස්සීං සප්පායකාරී ච අයං ඉමෙසං චතුක්කං ක්කාඨිනං අනො ච -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 28

චූට්ඨාන කල්ලිත සුත්තං

689. සාවන්ඨියං ;

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාඨි කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාඨි සමාධිස්සීං චූට්ඨානකුසලො හොති න සමාධිස්සීං කල්ලිතකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාඨි සමාධිස්සීං කල්ලිතකුසලො හොති න සමාධිස්සීං චූට්ඨානකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාඨි නෙව සමාධිස්සීං චූට්ඨානකුසලො හොති න සමාධිස්සීං කල්ලිතකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාඨි සමාධිස්සීං චූට්ඨානකුසලො ච හොති සමාධිස්සීං කල්ලිතකුසලො ච.

තත්ථ භික්ඛවෙ, යවායං ක්කාඨි සමාධිස්සීං චූට්ඨානකුසලො ච හොති සමාධිස්සීං කල්ලිතකුසලො ච අයං ඉමෙසං චතුක්කං ක්කාඨිනං -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 29

චූට්ඨාන ආරම්මණ සුත්තං

690. සාවන්ඨියං ;

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාඨි කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාඨි සමාධිස්සීං චූට්ඨානකුසලො හොති න සමාධිස්සීං ආරම්මණකුසලො -පෙ- පචරො වාති.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරන සුල්ලෙක් සමාධියෙහි සප්පායකාරී වේ. සමාධියෙහි ධීනිකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරන සුල්ලෙක් සමාධියෙහි නො ම ධීනිකුසලක් සමාධියෙහි නො මැ සප්පායකාරීන් වෙයි.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරන සුල්ලෙක් සමාධියෙහි ධීනිකුසලක් සමාධියෙහි සප්පායකාරීන් වෙයි.

මහණෙනි, එහි ලා යම් මේ ධ්‍යාන කරන සුල්ලෙක් සමාධියෙහි ධීනිකුසලක් සමාධියෙහි සප්පායකාරීන් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු ධ්‍යාන කරන සුල්ලන්ගෙන් අග්‍ර ද . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 28.

චුට්ඨාන කල්ලිත සූත්‍රය

689. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිත්‍ර සිවු දෙනෙකි. කවර සිවු දෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරන සුල්ලෙක් සමාධියෙහි චුට්ඨානකුසල වේ, සමාධියෙහි කල්ලිතකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරන සුල්ලෙක් සමාධියෙහි කල්ලිතකුසල වේ, සමාධියෙහි චුට්ඨානකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරන සුල්ලෙක් සමාධියෙහි නො මැ චුට්ඨානකුසලක් සමාධියෙහි නො මැ කල්ලිතකුසලක් වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරන සුල්ලෙක් සමාධියෙහි චුට්ඨානකුසලක් සමාධියෙහි කල්ලිතකුසලක් වේ.

මහණෙනි, එහි ලා යම් මේ ධ්‍යාන කරන සුල්ලෙක් සමාධියෙහි චුට්ඨානකුසලක් සමාධියෙහි කල්ලිතකුසලක් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු ධ්‍යාන කරන සුල්ලන්ගෙන් . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 29.

චුට්ඨාන ආරම්මණ සූත්‍රය

690. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිත්‍ර සිවු දෙනෙකි. කවර සිවු දෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරන සුල්ලෙක් සමාධියෙහි චුට්ඨානකුසල වේ. සමාධියෙහි ආරම්මණකුසල නො වේ . . . උසස් ද වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

13. 1. 30

වුට්ටාන ගොවර සුත්තං

691. සංවත්සරය :

-පෙ- සමාධිසමී වුට්ටානකුසලො හොති හ සමාධිසමී ගොවර-
කුසලො -පෙ-.

13. 1. 31

වුට්ටාන අභිනිහාර සුත්තං

692. සංවත්සරය :

-පෙ- සමාධිසමී වුට්ටානකුසලො හොති හ සමාධිසමී අභිනිහාර-
කුසලො -පෙ-.

13. 1. 32

වුට්ටාන සක්කවට්ඨකාරී සුත්තං

693. සංවත්සරය :

-පෙ- සමාධිසමී වුට්ටානකුසලො හොති හ සමාධිසමී
සක්කවට්ඨකාරී -පෙ-.

13. 1. 33

වුට්ටාන සාතවට්ඨකාරී සුත්තං

694. සංවත්සරය :

-පෙ- සමාධිසමී වුට්ටානකුසලො හොති හ සමාධිසමී
සාතවට්ඨකාරී -පෙ-.

13. 1. 34

වුට්ටාන සප්පායකාරී සුත්තං

695. සංවත්සරය :

-පෙ- ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිසමී වුට්ටානකුසලො
හොති හ සමාධිසමී සප්පායකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිසමී සප්පායකාරී හොති
හ සමාධිසමී වුට්ටානකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි හෙව සමාධිසමී වුට්ටාන-
කුසලො හොති හ සමාධිසමී සප්පායකාරී.

13. 1. 30.

වූට්ඨාන ගොවර සූත්‍රය

691. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි වූට්ඨානකුසල වේ. සමාධියෙහි ගොවරකුසල නො වේ. . .

13. 1. 31.

වූට්ඨාන අභිනිහාර සූත්‍රය

692. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි වූට්ඨානකුසල වේ. සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසල නො වේ. . .

13. 1. 32.

වූට්ඨාන සක්කච්චකාරි සූත්‍රය

693. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි වූට්ඨානකුසල වේ. සමාධියෙහි සක්කච්චකාරි නො වේ. . .

13. 1. 33.

වූට්ඨාන සාතච්චකාරි සූත්‍රය

694. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි වූට්ඨානකුසල වේ. සමාධියෙහි සාතච්චකාරි නො වේ. . .

13. 1. 34.

වූට්ඨාන සප්පායකාරි සූත්‍රය

695. සැවැත්තුවර :

. . . මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙන් සමාධියෙහි වූට්ඨානකුසල වේ, සමාධියෙහි සප්පායකාරි නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙන් සමාධියෙහි සප්පායකාරි වේ, සමාධියෙහි වූට්ඨානකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙන් සමාධියෙහි නො ම වූට්ඨානකුසලත් සමාධියෙහි නො ම සප්පායකාරීත් වේ.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙවා කුසි සමාධිස්සිං වුට්ඨානකුසලො ච හොති සමාධිස්සිං සප්පායකාරී ච.

තත්ථ භික්ඛවෙ, යවායං කුසි සමාධිස්සිං වුට්ඨානකුසලො ච හොති සමාධිස්සිං සප්පායකාරී ච. අයං ඉමෙසං චතුත්තං කුසිනං -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 35

කල්ලිත ආරම්භකුසලො

696. සාවන්ඨියං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, කුසි කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකවෙවා කුසි සමාධිස්සිං කල්ලිතකුසලො හොති න සමාධිස්සිං ආරම්භකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙවා කුසි සමාධිස්සිං ආරම්භකුසලො හොති න සමාධිස්සිං කල්ලිතකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙවා කුසි නෙව සමාධිස්සිං කල්ලිතකුසලො හොති න සමාධිස්සිං ආරම්භකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙවා කුසි සමාධිස්සිං කල්ලිතකුසලො ච හොති සමාධිස්සිං ආරම්භකුසලො ච.

තත්ථ භික්ඛවෙ, යවායං කුසි සමාධිස්සිං කල්ලිතකුසලො ච හොති සමාධිස්සිං ආරම්භකුසලො ච. අයං ඉමෙසං චතුත්තං කුසිනං -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 36

කල්ලිත ගොවර සුත්තං

697. සාවන්ඨියං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, කුසි කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකවෙවා කුසි සමාධිස්සිං කල්ලිතකුසලො හොති න සමාධිස්සිං ගොවරකුසලො -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 37

කල්ලිත අභිනිහාර සුත්තං

698. සාවන්ඨියං :

-පෙ- සමාධිස්සිං කල්ලිතකුසලො හොති න සමාධිස්සිං අභිනිහාරකුසලො -පෙ-.

13. 1. 38

කල්ලිත පක්කච්චකාරී සුත්තං

699. සාවන්ඨියං :

-පෙ- සමාධිස්සිං කල්ලිතකුසලො හොති න සමාධිස්සිං පක්කච්චකාරී -පෙ-.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙන් සමාධියෙහි වුවිදානකුසලත් සමාධියෙහි සප්පායකාරින් වේ.

මහණෙනි, එහි ලා යම් මේ ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙන් සමාධියෙහි වුවිදානකුසලත් සමාධියෙහි සප්පායකාරින් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවුධ්‍යාන කරන්නවුන්ගෙන් . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 35.

කල්ලිත ආරම්භකුසල සූත්‍රය

696. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායීහු සිවුදෙනෙකි. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙන් සමාධියෙහි කල්ලිතකුසල වේ, සමාධියෙහි ආරම්භකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙන් සමාධියෙහි ආරම්භකුසල වේ, සමාධියෙහි කල්ලිතකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙන් සමාධියෙහි නො ව කල්ලිතකුසලත් සමාධියෙහි නො ව ආරම්භකුසලත් වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙන් සමාධියෙහි කල්ලිතකුසලත් සමාධියෙහි ආරම්භකුසලත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවුධ්‍යාන කරනසුල්ලන්ගෙන් . . . උසස් ද වේ යි.

මහණෙනි, එහි ලා යම් මේ ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙන් සමාධියෙහි කල්ලිත කුසලත් සමාධියෙහි ආරම්භකුසලත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවුධ්‍යාන කරනසුල්ලන්ගෙන් . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 36.

කල්ලිත ගොචර සූත්‍රය

697. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායීහු සිවුදෙනෙකි. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙන් සමාධියෙහි කල්ලිතකුසල වේ, සමාධියෙහි ගොචරකුසල නො වේ. . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 37.

කල්ලිත අභිනිහාර සූත්‍රය

698. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි කල්ලිතකුසල වේ. සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසල නො වේ . . .

13. 1. 38.

කල්ලිත සක්කච්චකාරී සූත්‍රය

699. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි කල්ලිතකුසල වේ. සමාධියෙහි සක්කච්චකාරී නො වේ

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

13. 1. 39

කල්ලින සාගච්ඡකාරී සුත්තං

700. සාවන්තිසං :

-පෙ- සමාධිසම්මිං කල්ලිනකුසලො හොති න සමාධිසම්මිං සාගච්ඡකාරී -පෙ-.

13. 1. 40

කල්ලින සප්පායකාරී සුත්තං

701. සාවන්තිසං :

-පෙ- සමාධිසම්මිං කල්ලිනකුසලො හොති න සමාධිසම්මිං සප්පායකාරී -පෙ-.

13. 1. 41

ආරම්මණ ගොවර සුත්තං

702. සාවන්තිසං :

චිත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී කතමෙ චිත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසම්මිං ආරම්මණකුසලො හොති න සමාධිසම්මිං ගොවරකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසම්මිං ගොවරකුසලො හොති සමාධිසම්මිං ආරම්මණකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී නෙව සමාධිසම්මිං ආරම්මණකුසලො න සමාධිසම්මිං ගොවරකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසම්මිං ආරම්මණකුසලො ච හොති සමාධිසම්මිං ගොවරකුසලො ච.

තත්ථ භික්ඛවෙ, ඥායං ක්කාසී -පෙ- පචරො වාතී.

13. 1. 42

ආරම්මණ අභිනිහාර සුත්තං

703. සාවන්තිසං :

චිත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී කතමෙ චිත්තාරො -පෙ- සමාධිසම්මිං ආරම්මණකුසලො හොති න සමාධිසම්මිං අභිනිහාරකුසලො -පෙ- පචරො වාතී.

13. 1. 39.

කල්ලිත සාතථිවකාරී සූත්‍රය

700. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි කල්ලිතකුසල වෙ, සමාධියෙහි සාතථිවකාරී නො වෙ . . .

13. 1. 40.

කල්ලිත සප්පායකාරී සූත්‍රය

701. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි කල්ලිතකුසල වෙ, සමාධියෙහි සප්පායකාරී නො වෙ . . .

13. 1. 41.

ආරම්මණ ගොවර සූත්‍රය

702. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායීහු සිටුවෙතෙකි. කවර සිටුවෙතෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙක් සමාධියෙහි ආරම්මණකුසල වෙ, සමාධියෙහි ගොවරකුසල නො වෙ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙක් සමාධියෙහි ගොවරකුසල වෙ, සමාධියෙහි ආරම්මණකුසල නො වෙ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙක් සමාධියෙහි නො ව ආරම්මණකුසලත් සමාධියෙහි නො ව ගොවරකුසලත් වෙ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙක් සමාධියෙහි ආරම්මණකුසලත් සමාධියෙහි ගොවරකුසලත් වෙ.

මහණෙනි, එහි ලා යම් මේ ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙක් . . . උසස් ද වෙ යි.

13. 1. 42.

ආරම්මණ අභිනිහාර සූත්‍රය

703. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායීහු සිටුවෙතෙකි. කවර සිටුවෙතෙක් ද යත් : . . . සමාධියෙහි ආරම්මණ කුසල වෙ, සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසල නො වෙ. . . උසස් ද වෙ යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

13. 1. 43

ආරම්භක සකකවට්ඨකාරී සුත්තං

704. සංවත්සරය :

-පෙ- සමාධිකම්. ආරම්භකකුසලො හොති න සමාධිකම්. සකකවට්ඨකාරී -පෙ-.

13. 1. 44

ආරම්භක සාතවට්ඨකාරී සුත්තං

705. සංවත්සරය :

-පෙ- සමාධිකම්. ආරම්භකකුසලො හොති න සමාධිකම්. සාතවට්ඨකාරී -පෙ-.

13. 1. 45

ආරම්භක සප්පායකාරී සුත්තං

706. සංවත්සරය :

-පෙ- සමාධිකම්. ආරම්භකකුසලො හොති න සමාධිකම්. සප්පායකාරී -පෙ-.

13. 1. 46

ගොවර අභිනිහාර සුත්තං

707. සංවත්සරය :

-පෙ- සමාධිකම්. ගොවරකුසලො හොති, න සමාධිකම්. අභිනිහාරකුසලො. -පෙ- සමාධිකම්. අභිනිහාරකුසලො හොති, න සමාධිකම්. ගොවරකුසලො. -පෙ- තෙව සමාධිකම්. ගොවරකුසලො හොති, න සමාධිකම්. අභිනිහාරකුසලො. -පෙ- සමාධිකම්. ගොවරකුසලො ච හොති, සමාධිකම්. අභිනිහාරකුසලො ච -පෙ- පට්ඨෙ වාති.

13. 1. 47

ගොවර සකකවට්ඨකාරී සුත්තං

708. සංවත්සරය :

-පෙ- සමාධිකම්. ගොවරකුසලො හොති, න සමාධිකම්. සකකවට්ඨකාරී -පෙ-.

13. 1. 43.

ආරම්මණ සක්කච්චකාරී සූත්‍රය

704. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි ආරම්මණකුසල වේ, සමාධියෙහි සක්කච්චකාරී නො වේ . . .

13. 1. 44.

ආරම්මණ සාතච්චකාරී සූත්‍රය

705. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි ආරම්මණකුසල වේ, සමාධියෙහි සාතච්චකාරී නො වේ . . .

13. 1. 45.

ආරම්මණ සප්පායකාරී සූත්‍රය

706. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි ආරම්මණකුසල වේ, සමාධියෙහි සප්පායකාරී නො වේ . . .

13. 1. 46.

ගොවර අභිනිහාර සූත්‍රය

707. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි ගොවරකුසල වේ, සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසල නො වේ. . . .
සමාධියෙහි අභිනිහාර කුසල වේ, සමාධියෙහි ගොවරකුසල නො වේ. . . . සමාධියෙහි
නො වූ ගොවරකුසලත් සමාධියෙහි නො වූ අභිනිහාර කුසලත් වේ. . . . සමාධියෙහි
ගොවර කුසලත් සමාධියෙහි අභිනිහාර කුසලත් වේ . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 47.

ගොවර සක්කච්චකාරී සූත්‍රය

708. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි ගොවරකුසල වේ. සමාධියෙහි සක්කච්චකාරී නො වේ. . . .

13. 1. 48

ගොවර සාතවකාරී සූතනං

709. සාමන්තියං :

-පෙ- සමාධිසම්. ගොවරකුසලො හොති, න සමාධිසම්.
සාතවකාරී -පෙ-

13. 1. 49

ගොවර සප්පායකාරී සූතනං

710. සාමන්තියං :

-පෙ- සමාධිසම්. ගොවරකුසලො හොති, සමාධිසම්. සප්පායකාරී
-පෙ-

13. 1. -50

අභිනිහාර සකතවකාරී සූතනං

711. සාමන්තියං :

-පෙ- සමාධිසම්. අභිනිහාරකුසලො හොති, න සමාධිසම්.
සකතවකාරී -පෙ-

13. 1. -50

අභිනිහාර සාතවකාරී සූතනං

712. සාමන්තියං :

චිත්තාදේමෙ භික්ඛවේ, ක්‍රියාසි කතමෙ චිත්තාදේ : ඉධ භික්ඛවේ,
එකවේවා ක්‍රියාසි සමාධිසම්. අභිනිහාරකුසලො හොති, න සමාධිසම්.
සාතවකාරී. -පෙ- පච්ඡෙදෙ වාති.

13. 1. 51

අභිනිහාරසප්පායකාරී සූතනං

713. සාමන්තියං :

-පෙ- ඉධ භික්ඛවේ, එකවේවා ක්‍රියාසි සමාධිසම්. අභිනිහාරකුසලො
හොති, න සමාධිසම්. සප්පායකාරී -පෙ-

13. 1. 48.

ගෝවර සාතවචකාරී සූත්‍රය

709. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි ගෝවරකුසල වේ, සමාධියෙහි සාතවචකාරී නො වේ. . . .

13. 1. 49.

ගෝවර සප්පායකාරී සූත්‍රය

710. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි ගෝවරකුසල වේ, සමාධියෙහි සප්පායකාරී නො වේ. . . .

13. 1. 50.

අභිනිහාර සක්කවචකාරී සූත්‍රය

711. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසල වේ, සමාධියෙහි සක්කවචකාරී නො වේ. . . .

13. 1. 51.

අභිනිහාර සාතවචකාරී සූත්‍රය

712. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායීහු සිටු දෙනෙකි. කවර සිටු දෙනෙක් ද යත් : මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙන් සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසල වේ, සමාධියෙහි සාතවචකාරී නො වේ. . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 52.

අභිනිහාර සප්පායකාරී සූත්‍රය

713. සැවැත්තුවර :

. . . මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙන් සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසල වේ, සමාධියෙහි සප්පායකාරී නො වේ . . .

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

13. 1. 53

සකකච්චසාතච්චකාරී සූතං.

714. සංවත්ථිසං :

-පෙ- ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිස්සීං සකකච්චකාරී හොති, හ සමාධිස්සීං සාතච්චකාරී. ඉධ පහ භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිස්සීං සාතච්චකාරී. -පෙ- නෙව සමාධිස්සීං සකකච්චකාරී හොති, හ සමාධිස්සීං සාතච්චකාරී. -පෙ- සමාධිස්සීං සකකච්චකාරී ච හොති, සමාධිස්සීං සාතච්චකාරී ච.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යවායං -පෙ- උත්තමො ච, පච්ඡෙ වාති.

13. 1. 54

සකකච්චසප්පායකාරී සූතං.

715. සංවත්ථිසං :

-පෙ- සමාධිස්සීං සකකච්චකාරී හොති, හ සමාධිස්සීං සප්පායකාරී -පෙ-

13. 1. 55

සාතච්චසප්පායකාරී සූතං.

716. සංවත්ථිසං :

චත්තාරෙමෙ භික්ඛවෙ, කුසි. තතමෙ චත්තාරෙ :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිස්සීං සාතච්චකාරී හොති, හ සමාධිස්සීං සප්පායකාරී. ඉධ පහ භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිස්සීං සප්පායකාරී හොති, හ සමාධිස්සීං සාතච්චකාරී. ඉධ පහ භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි නෙව සමාධිස්සීං සාතච්චකාරී හොති, හ සප්පායකාරී. ඉධ පහ භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාධිස්සීං සාතච්චකාරී ච හොති, සමාධිස්සීං සප්පායකාරී ච.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යවායං කුසි සමාධිස්සීං සාතච්චකාරී ච හොති, සමාධිස්සීං සප්පායකාරී ච, අයං ඉමෙයං චතුත්තං කුසිනං අග්ගො ච සෙවෙඨා ච මොක්ඛො ච උත්තමො ච පච්ඡෙ ව. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගවා ඛිරං, ඛිරමා දධි, දධිමා නොභීතං, නොභීතමා සප්පි, සප්පිමා සප්පිමණ්ණො තත්‍ර අග්ගමක්ඛායති, එවිමෙව බො භික්ඛවෙ, යවායං කුසි සමාධිස්සීං සාතච්චකාරී ච හොති, සමාධිස්සීං සප්පායකාරී ච, අයං ඉමෙයං චතුත්තං කුසිනං අග්ගො ච සෙවෙඨා ච මොක්ඛො ච උත්තමො ච පච්ඡෙ වාති.

13. 1. 53.

සක්කව්‍ය සාතව්‍යකාරී සූත්‍රය

714. සැවැත්තුවර :

. . . මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙන් සමාධියෙහි සක්කව්‍යකාරී වේ, සමාධියෙහි සාතව්‍යකාරී නො වේ. මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙන් සමාධියෙහි සාතව්‍යකාරී වේ, සමාධියෙහි සක්කව්‍යකාරී නො වේ. . . . සමාධියෙහි නො මැ සක්කව්‍යකාරීත් සමාධියෙහි නො මැ සාතව්‍යකාරීත් වේ. . . . සමාධියෙහි සක්කව්‍යකාරීත් සමාධියෙහි සාතව්‍යකාරීත් වේ.

මහණෙනි, මෙහි යම් මේ . . . උතුම් ද උසස් ද වේ යි.

13. 1. 54.

සක්කව්‍ය සප්පායකාරී සූත්‍රය

715. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි සක්කව්‍යකාරී වේ, සමාධියෙහි සප්පායකාරී නො වේ . . .

13. 1. 55.

සාතව්‍ය සප්පායකාරී සූත්‍රය

716. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිනු සිටු දෙනෙකි. කවර සිටු දෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙන් සමාධියෙහි සාතව්‍යකාරී වේ, සමාධියෙහි සප්පායකාරී නො වේ, මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙන් සමාධියෙහි සප්පායකාරී වේ, සමාධියෙහි සාතව්‍යකාරී නො වේ. මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙන් සමාධියෙහි නො ම සාතව්‍යකාරීත් සමාධියෙහි නො ම සප්පායකාරීත් වේ. මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙන් සමාධියෙහි සාතව්‍යකාරීත් සමාධියෙහි සප්පායකාරීත් වේ.

මහණෙනි, එහි ලා යම් මේ ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙන් සමාධියෙහි සාතව්‍යකාරීත් සමාධියෙහි සප්පායකාරීත් වේ නම්, මේ තෙමේ මේ සිටු ධ්‍යාන කරනසුල්ලන්ගෙන් අග්‍ර ද, ශ්‍රේෂ්ඨ ද, ප්‍රධාන ද, උතුම් ද, උසස් ද වේ. මහණෙනි, යම්සේ දෙනට වඩා කිරිත්, කිරිට වඩා දීත්, දීයට වඩා වෙඩරුත්, වෙඩරුවට වඩා, ගිතෙලුත්, ගිතෙලට වඩා ගිතෙල්වඩත් එහි ලා අග්‍ර ය යි කියනු ලැබේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් මේ ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙන් සමාධියෙහි සාතව්‍යකාරීත් සමාධියෙහි සප්පායකාරීත් වේ නම්, මේ තෙමේ මේ සිටු ධ්‍යාන කරනසුල්ලන්ගෙන් අග්‍ර ද, ශ්‍රේෂ්ඨ ද, ප්‍රමුඛ ද, උතුම් ද, උසස් ද වේ යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉදමුවොච ගගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු ගගවතො හාසිතං අභිනන්දනති.

(එවං තානි පෙය්‍යාලුච්චානි පඤ්චපඤ්ඤාසං වේය්‍යාකරණානි විද්ධාරෙතබ්බානි.)

කාන්තවග්ගො පඨමො.

තත්‍රාද්දනං :

සමාධි සමාපත්ති සීති ව - වූවිභානං කලුපිතාරම්මණෙන ව,
ගොවර අභිනිහාර සකකච්ච - සාතච්ච අපොපි සපපායා ති.

කාන්තසංයුතං සමතං.

තත්‍රාද්දනං :

සකුලපිතා අනිච්චිඤ්ඤා භාරං න තුම්භාකෙන ව
අත්තදීපෙන පඤ්ඤාසො පඨමොති පට්ඨවති.

උපයො'රහං බජ්ජනිකො පෙරං පුපෙථන පඤ්චමං
මජ්ඣෙක පණ්ණාසකො එතො සම්බුද්ධොන පකාසිතො.

අත්තං ධම්මකපිකාවිජ්ජා කුසකුලං දිට්ඨි පඤ්චමං
තඨිකො පණ්ණාසකො වුත්තො නිපාතොති පට්ඨවති.

ගති දිට්ඨි ව ඕක්කනති උපපාදො කිලෙසෙන ව
සාරිපුත්තො ව නාගො ව සුපණ්ණ ගතිබ්බකාසිකා
චලාගො විමුක්ඛොත්තො ව කාතෙන භවති අවිචාරසාති.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදනු ලැබේ. සතුටු සිත් ඇති ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දේශනාව පිළිගත්හ යි.

(මෙමේ පටයාලමුඛ ඇති ඒ පස්පතස් සූත්‍රයෝ විස්තර කළයුත්තා හ.)

පළමුවැනි ධ්‍යාන වර්ග යි.

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය :

සමාධි සූත්‍ර දශමයක, සමාපත්ති සූත්‍ර නවයක, ධීරී සූත්‍ර අටක, වූට්ඨාන සූත්‍ර සතක, කල්ලිත සූත්‍ර සයක, ආරම්භණ සූත්‍ර පසක ගෝචර සූත්‍ර සතරක, අභිනිහාර සූත්‍ර තුනක, සක්කවට සූත්‍ර දෙකක, සප්පාය සූත්‍ර එකක යි සූත්‍ර පස් පනසකි.

සාධන සංයුක්තය නිමිසේ ය.

බන්ධක වර්ග නිමිසේ යි.

එහි වර්ග නාමාවලිය :

නකුලපිතු, අනිවට්ඨ, භාර, නකුම්භක, අත්තදීප යන වර්ග පයින් පටම පණණාසකය යි කියනු ලැබේ.

උපය, අරහත්ත ඛප්පතිය, චේර, පුප්ඵ යන වර්ග පයින් මේ මජ්ඣිම පණණාසකය බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද්දේ ය.

අත්ත, ධම්මකපීක, අවිජ්ජා, කුක්කුළ, දිට්ඨි යන වර්ග පයින් තතිය පණණාසකය වදන ලද්දේ ය. නිසාන ය යි ද කියනු ලැබේ.

පටම රාධ, දුතිය රාධ, වර්ග දෙක ය, ආයාචන, උපනිසින්න, පටමගමන, දුතියගමන, තතියගමන යන දිට්ඨි වර්ගය සය ය, ඔක්කන්තික, උප්පාද කිලෙස, සාරිපුත්ත, නාග, පුප්ඵණ, ගන්ධබ්බ, වලාහක, වර්ජගොත්ත, සාධන යන වර්ග දශ ය යි, වර්ග අටළොසකි. වර්ග මුළුල්ල තෙතිසෙකි.

සංක්‍රමනාත්මකය - මනිකවග්‍ය

ගාථාදීපාද සූචි

	පිටුවක
අනෙජං තෙ අනුපපත්තා	144
අවිච්චිතතා සකකායං	148
අසෙවසුඤ්ඤං උපපත්තං	144
ආයු උත්තං ච විඤ්ඤාණං	246
උත්තං තිරිසං අපාචිතං	144
ඵතාදිසො'යං සත්තානො	246
ඵචං ඛනෙකි අවේකෙකියා	246
මිකං පභාය අනිකෙතසාරි	14, 20
දසහමෙකි සම්පත්තා	144
භමො තෙ පුරිසාජ්ඤා	94
නිකම්පිත්වා ගරුං භාරං	46
පජ්ඣෙ සබ්බසංසාරං	246
පඤ්චකකුඤ්ඤා පටිඤ්ඤාය	144
ඵඤ්ඤාපිඤ්ඤාපමං රූපං	244
භාරං හමෙව පඤ්චකකුඤ්ඤා	46
ගථා ගථා හං නිජ්ඣායනී	246
යදා බුද්ධො අභිඤ්ඤාය	148
යෙපි දිසායුකා දෙව්	148
යො ඉමං කායං ගාරයං	246
විධායු හ විකම්පනාති	144
සකකායං ච නිරෝධං ච	148
සත්තරතනසම්පත්තා	144
සුඛිනො ච ත අරහනො	144

සඤ්ඤානාමානුකතමණිකා

පිටිමක		පිටිමක	
අ		ච	
අට්ඨකවග්ගික	14	වජ්ඣමසූරියා	378
අඤ්ඤානිකායා පරිබ්බාජකා	200	ජනනා	226
අනුරුච්ඡා	200		
අසුප්පායං	214	ජ	
අවනතිසූ	214	ජෙනවනෙ	22, 180, 188
අසුප්පායං	214	කි	
		කිසො	182
ආ		න	
ආනන්ද	42, 66, 68, 162, 180	නකුලපිතා	2, 4
	228, 336		
ආපො කායො	398	ද	
		දසකො	218
ඉ		දෙවදහ	
ඉසිතිලිපසං	210	කි	
ඉසිපතනෙ මිහදායෙ	114, 226	නිලොධාරාමෙ	156, 158
	304, 308		
උ		ප	
උක්කලාවනෙ	124	පච්ඡාභූමි	8, 10
		පාරිලෝඝකං	162
ඵ		පුණ්ණො මනනානිපුත්තො	180
ඵලහලගුලෙ	10	පුබ්බාරාමෙ	118, 170
		පුරණො කසපො	118
ඝ		බ	
කව්චායනගොහනං	230	බද්ධිකාරාමෙ	218
කපිලවත්ථු	156	බාරණසියං	114, 226, 304
කපෙසා	298	බෙලුප්පලංකිකා	156
කලාපකනිවාපෙ	206	හඤ්ඤාලුලෙ	162
කසපකාරාමෙ	214	හෙතකලා වනෙ	2
කුරුරුහරෙ	14, 20	ම	
කුසාවතී රුජ්ඣානි	248	මහාකව්චානො	14, 20
කුටාගාරසාලා	20, 118	මහාකොට්ඨිකො	294, 296, 304
කොසමබ්බියං	160, 218, 228		306, 308
කෙමකො	218	මහාලි ලිච්චි	118
		මාරෙ පාපිමා	214
ග			
ගග්ගසු	2		
ගඛ්ඤානදී	242		
ගිජ්ඣාකුටො පබ්බතො	210		
ගොසිතාරාමෙ	108, 218, 228		

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

	පිටුවකිනි
ස	
සමකෝ	188, 190
ශ	
රජගහ	86, 206, 214
රැවො	138, 340, 342, 344, 352
	368, 372
රුහුලෝ	232, 234
ව	
වක්කලි	206
වෙකාලියං	118, 200
වෙච්චනෙ කලාඤ්ඤානිවාරපෙ	86,
	206, 214

	පිටුවකිනි
ස	
සකෙකපු	8, 156
සහම්පථි	156, 158
සාරිපුතො	4, 10, 118, 294,
	296, 304, 306
සාවජ්ඣං	22, 170, 180, 188
සුමෙරු පබ්බතරුජා	256
සුරධො	140
සුංසුමාරකිරි	2
සොණො ගහපඨිපුතො	86
හා	
හාලිඤ්ඤානි ගහපඨි	14, 20

විශේෂපදනුකතමණිකා

අ		පිට්ඨකයා	අ		පිට්ඨකයා
අකටා	අකටව්ව	398, 400	අපුරෙකකරානො		18
අකුකකුකජාතං		244	අභිභ්‍යානකේකා		2
අකුපා		50	අභිනන්දමානො		130
අඤ්ඤිජං		94	අභිනිහාරකුතලො		544
අභමුලං		56	අභිසම්මුඛො		50
අභං		56	අභිසංපො		158
අභිගුලීපදානි		266	අභිසිත්තො		4
අච්චත්තනිවඨං		20	අච්චපිණ්ඩියං		268
අච්චිකරං		342	අච්චිලං		150
අභිකුතො	2, 4		අරහතා		296
අත්තිකායො		100	අරහත්තො		144
අත්තදීපං		76	අරහං		344
අත්තසරණං		76	අරිත්තො		18
අත්තානුදිට්ඨි		332	අවාපුරණං		226
අත්ථගමො	24, 28		අවිගතරාගස්ස		12
අත්ථවසිකා		158	අවිජ්ජාගතො	176, 284, 502	
අත්ථිකවාද		390	අවිඝාතො		14
අත්ථිසම්මතං	2, 4		අවිනිපාතධම්මො		380
අභිගතො	2, 4		අවිපරිනාමධම්මො	382, 384	
අභිසංඝාතානි		258	අසංඝද්දිහවො		398
අනත්තධම්මො	366, 372		අසංඝාතො ලොකො		422
අනත්තනියං		136	අසංඝිතං	18, 20	
අනත්තා		116	අසංඝදො	50, 52	
අනමතභොගො	256, 258		අභිංකාරමමිංකාරමානානුසං	140	
අනිකේතකාරී		16			
අනිච්චදස්සාවි		2	අං		
අනිච්චධම්මො	354, 362		අංචිවසනෙ		398
අනිච්චං		144	අංකාපි	62, 64	
අනිච්චත්තො සමංඛි		158	අංකුරකායො	2, 4, 6	
අනුධම්මො	70, 72, 74		අංදිත්තං		120
අනුප්පො		94	අංදිතවො	50, 52, 54	
අනුච්චරිතං	380, 390		අංපොකායං	100, 388, 400	
අනෙජං		144	අංරක්කකුතලො		542
අනොකකාරී		16	අංරක්කසම්පන්නො		194
අත්තා		272	අංරොග්ගං		2
අපරිමිත්තො		54	අංසද්දිපඤ්ඤා		388
අපලොකිත්තො		10	අංලාහතා		388
			අංගුතියො		388

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

	පිටප්පිටකය
ඉ	
ඉන්ද්‍රියසතෙ	398
උ	
උකකාසාවකංසෙ	398
උත්තමපුරිසො	200
උත්තාසවා	28
උච්ඡින්නමුල	16, 48, 280
උචේදදිවසී	168
උදකමුඛමුලං	242
උපසුපාදනා	16, 20, 280, 350
උපයො	94
උපාදනකකිංක	102, 278, 280, 346
උපාදනියා	292
උපාද පරිත්‍යානා	28, 32
උපාදියමානො	126
උසසිනෙති	154
උඉ	
උභයගකිං	226
උ	
උකනනදුකං	118
උචං රූපො	18
උසිකාරිකාසිට්ඨිනා	378, 398, 400
ඔ	
ඔකසාරී	16
ඔකො	16
ඔදනං	150
ඔපපාතිකා	388
ඔරමාසියාති	98
ක	
කඛබ්බි	170
කටුකං	150
කථංකතතා	18, 20
කරතො කාරයතො	392
කලුචිකකුසලො	538
කසාකො	268
කාපොතකාති	388
කාලානුසාරී	268
කිමකායි	10

	පිටප්පිටකය
කිංවාදී	10
කුකකුටිපොතකා	262
කුකකුලං	314
කුඨාරිං	244
කුඛිරාජානො	268
කුසං	236
කුටිපා	398, 400
කෙවලසා	22
කෙවලිනො	106, 108, 112
කෙවලී	108
ඛ	
ඛතතිය පණ්ණිනා	10
ඛනිබ්ථං	94
ඛොමසුමුමාන	250
ඟ	
ගඤ්ඤබ්භො	256, 258
ගොතකජාතාති	248
ගොපානසියො	268
ගොමයපිණ්ඩං	248
ච	
චකකචතති	268
චතුපරිචතතං	102, 104
චන්දපහා	268
චාතුමමගාහුභිකො	388
චිත්තසංකිලෙසා	258
චේතනාකායා	106, 112
චේතොවිජ්ඣතති	50
ජ	
ජන්දමුලකා	170
ජන්දරාගො	48
ජලාතිජාතියො	398, 402
ජ්ණෙණා	2, 4
කායි	585
ත	
තණ්හාසංඛයවිමුභෙතා	20, 22
තථාගතො	192, 412
තදඛතතිබ්බුතෙ	78
තාරකාරූපානං	268

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

	පිටුවකිනා
නිශ්කවිකාසාපලංකං	60
නිත්‍යතං	180
නිබ්බවනසංකමං	188
නිරව්‍යංචනගතං	146
නිවිච්ඡපපරික්කම්	108, 112
ථාමසං	190
ථාලිපාකො	252

ද

දකාසංයං	146
දන්තපඤ්ඤාතනං	388
දිව්‍යවිමලනිබ්බානපපකො	286
දිව්‍යං	386
දිව්‍යගතං	190
දුක්ඛවිමලං	354, 364
ආර්‍යනන්දකපො	398
ආයං නිසීදනං	230

ඩ

ඩම්මකපිකො	284, 286
ඩම්මදිපං	76
ඩම්මවාදි	238
ඩම්මසරණං	76
ඩම්මානුඩම්මපටිපනො	286
ධුමො	382, 384
ධුමාසිතතනං	214

න

නබසිබායං	252
නච්චිදිනනං	388
නච්චිකයං	90, 92
නච්චපකෙවනං	102
නච්චවාදෙතං	202
නාගාචාරකසංකො	398
නානාචෙරජ්ජ	10
නිකෙතනාරි	16
නිලේවා	382
නිබ්බිදං	340
නිබ්බිදබහුලං	70

පිටුවකිනා

නිරුහතිපථ	122
නිරොධො	24, 26, 42, 46
නිලං	150
නොනිතං	538

ප

පච්ඡාසුමගනිකං	8
පඤ්චබ්බං	84
පඤ්චවිග්ගිගං	114, 118
පඤ්චුපාදනකබ්බො	84, 258
පඤ්ඤාපිච්ඡෙතනං	114
පටිකන්ධනාති	248
පථවිකායො	398
පත්තවට්ඨිං	244
පබ්බතෙය්‍යං	236
පහබ්බං	58
පරමපනතිපනො	200
පරිඤ්ඤා	48, 276, 344
පරිඤ්ඤාතාපි	344
පරිඤ්ඤාය්‍යං	48
පරිතස්සනං	28, 230
පරිසුච්චාචාරි	6, 8
පරිසෙසිතං	380
පරිසුඤ්ඤා චූඩවණ්ණං	4
පරිසොනඤ්ඤා	2
පලගණකස්සං	266
පලලං	188
පචාලො	156
පචුඩං	398
පංඤාභාරකාති	342
පාරදස්සි	288
පිණ්ඩාලං	158
පුඤ්ජානො	142
පුනබ්බවො	50
පුබ්බනිවාසං	148
පුරෙකකිරානො	18
පොනොහවිතං	272, 276
ඵලබ්ජං	04
ථෙණපිණ්ඩං	242

කි	පිටුවකි
බබ්බජ	236, 268
බාලවංශදහ	202
බාලාං	2, 4
බිලාසය	146
බිජජාතානි	94
බිජබිජ	94
බ්‍රහ්මවරියවාසො	248, 254
බ්‍රහ්මඤ්ඤාණං	90
හහවංමුලකා	324, 378
හාරභාරො	46
හාරාදහං	46
හාරො	46
හාවනානුයොගං	258
ම	
මය්‍යකුසලො	186
මඤ්ඤාන සමඤ්ඤාසි	208, 216
මඤ්ඤාමානො	128
මණ්ඩනජාතියො	180
මධුරකජාතො	182
මනොහාවතියානං	2, 4
මර්ථ	242
මහාබ්‍රහ්ම	250
මහාභූතා	104
මහාසමුද්දො	256
මායාකාරො	244
මාරගවෙවො	360
මාණ	340
මිඤ්ඤාදිට්ඨි	330
මිඤ්ඤාපටිපනො	18
මුඛනිවේතනං	180
මුඛසංකප්පි	158
මුනි	380
මුඛාවසිනො	248
මුලබිජ	94
මුලසනානානකානි	268
මොක්කො	538
යො	
යොනිප්පමුඛසනානසංකප්පි	398

කි	පිටුවකි
රජනියසංකප්පි	136
රහකකියො	90, 92
රිහතකං	242
රූපවිනායං	6
රූපසමුදයො	104
රූප්පයං	102
ලො	
ලොකධම්මො	240
ලොභිකකං	150
ලොභිකවිනායං	268
ව	
වච්ඡක්‍ය	156
වනාසයං	146
වසසිකං	268
වාදප්පමොක්කාය	18
වාදනුවාදො	10
වාසිජට්ඨං	266
විකිලනිකං	342
විගතරුහො	18
විවිධයො	162
විජ්ජාගනො	284
විඤ්ඤාණකායං	106, 112
විඤ්ඤානං	380
විබුලපෙති	154
විපරිණාමධම්මං	382
විප්පලාපො	388
විහවො	100
විමුච්චමානො	98
විමුච්චති	342
විරුහො	340
විසිනෙති	154
විසුඤ්ඤා	120
විමංසකා	10, 12
වුත්තවාදිනො	10
වුසිතං බ්‍රහ්මවරියං	144
වුපකවෙය්‍යං	62
වෙච්චිවජ්	170
වෙය්‍යාකරණසම්මං	118
වොයොගං	18

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පිටි බඩය		පිටි බඩය	
ස		ස	
සකකවිකාරී	544	සකකවිකාරී	168
සකකාගදිවි	330	සකකාගදිවි	246, 252
සකකාගදිවි	272	සකකාගදිවි	422
සකකාගදිවි	274	සකකාගදිවි	10
සකකාගදිවි	98	සකකාගදිවි	18
සකකාගදිවි	334	සකකාගදිවි	18, 20
සකකාගදිවි	292	සකකාගදිවි	150
සකකාගදිවි	108	සකකාගදිවි	256, 258
සකකාගදිවි	144	සකකාගදිවි	544
සකකාගදිවි	18	සකකාගදිවි	90
සකකාගදිවි	222	සකකාගදිවි	158
සකකාගදිවි	154	සකකාගදිවි	118
සකකාගදිවි	538	සකකාගදිවි	146
සකකාගදිවි	538	සකකාගදිවි	118
සකකාගදිවි	338	සකකාගදිවි	380
සකකාගදිවි	22	සකකාගදිවි	106
සකකාගදිවි	22, 26	සකකාගදිවි	398
සකකාගදිවි	340	සකකාගදිවි	10
සකකාගදිවි	388	සකකාගදිවි	538
සකකාගදිවි	114	සකකාගදිවි	278, 294, 380
සකකාගදිවි	242, 268, 270	සකකාගදිවි	188

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.